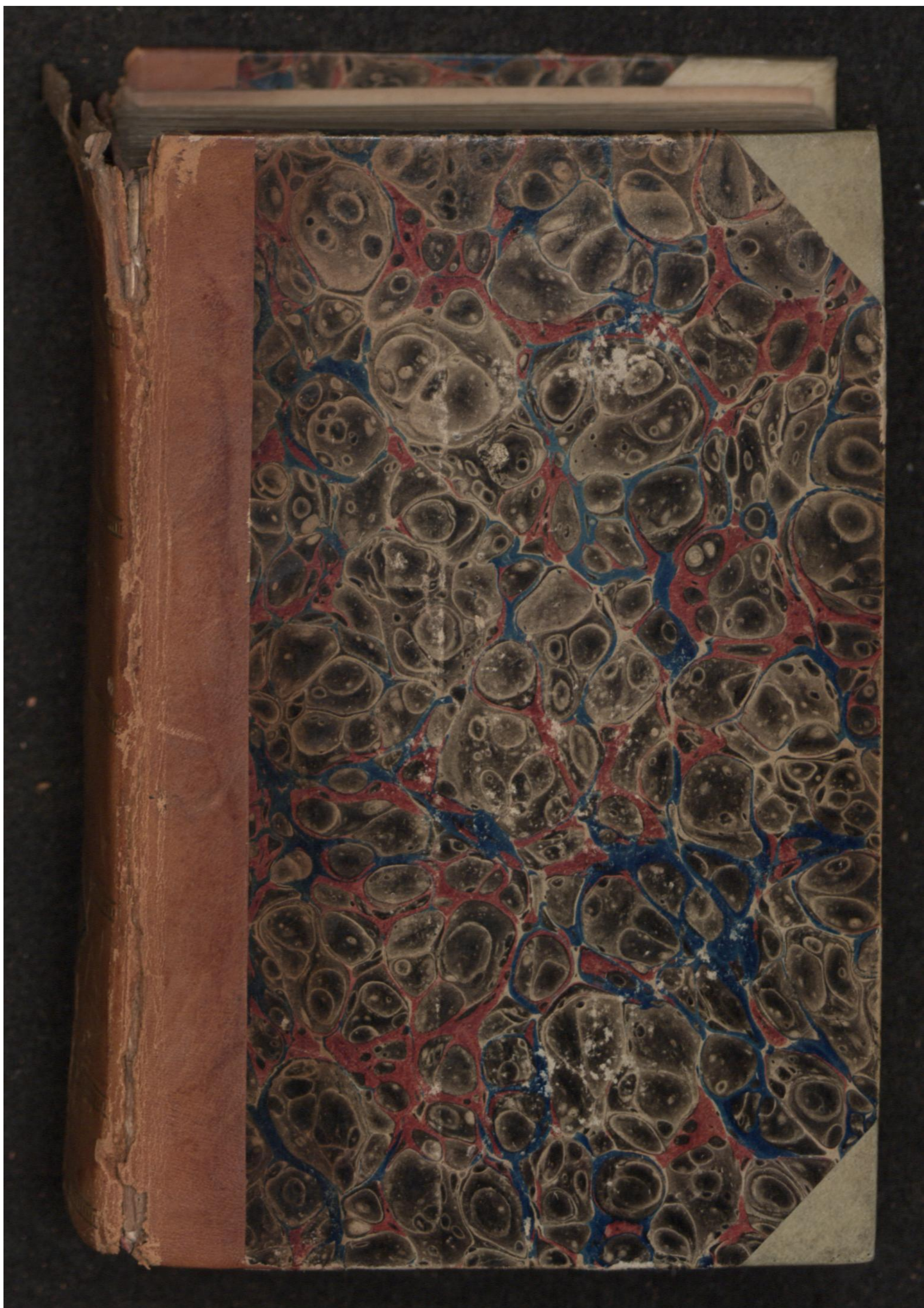

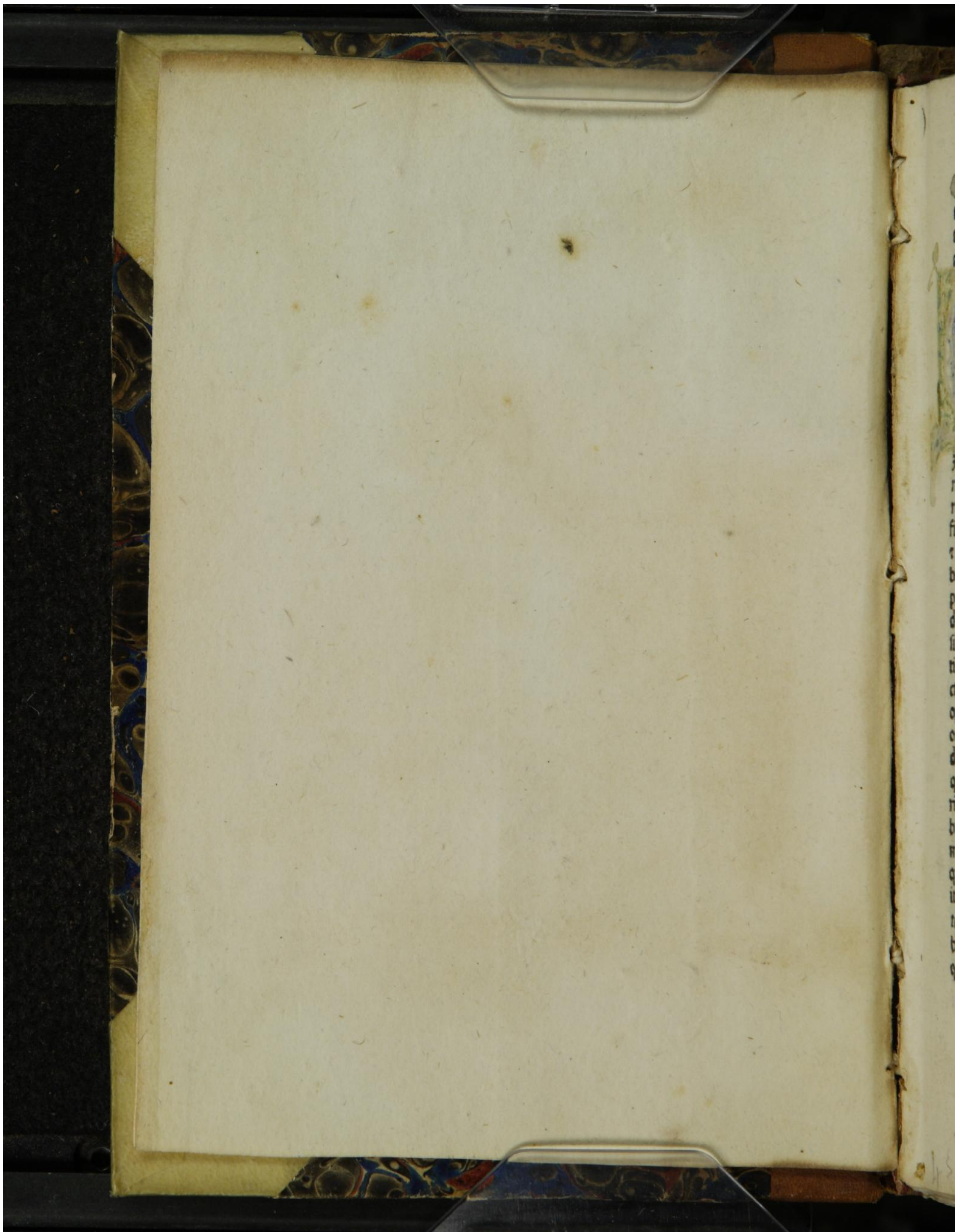

VIII
BARPT. DE PISIS
SUMMA
45
K. 7
45
VENETIIS
1481

¶ Incipit summa pisana: edita per reuerendum patrē fratrem Bartholomeum de pisis almi ordinis predicatorum.

QUoniam ut ait sapiēs Gregorius super ezechielē: nullus oīpotenti deo tale est sacrificium: q̄le zelus animarum. Ideo a pluribus nostri ordinis predicatorū fratribus huiusmodi sacrificium offerre cupientib⁹ deo ⁊ proximorum salutem zelantibus frequētibus ⁊ assiduis sū precibus requisitus ut op⁹ cōderem i quo de casibus ⁊ consiliis ad animam seu conscientiam pertinētibus studiose tractarem. Quibus cum obiiceré opera que iam dudum per alios circa istam materiam condita fuerant. precipue summā que dr̄ ꝯfessoꝝ. ecōtra per eos r̄nsuʒ ē: ꝙ hoc nō obstāte rōnabilit̄ regrebāt op⁹ predictum multis ex cāis. Primo quideʒ q: tp̄e quo dicta sūma ꝯdita fuit multe decretales extrauagātes diuersoꝝ pontificum uigebāt. quibus ⁊ ipsa sūma quādoqʒ utit̄: que tn̄ postea per Bonifaciū octauum in prohemio sexti reuocate fuerūt. Secundo q: p eūdē sextū m̄lte nouitates idempte sūt: pp quas ñ uidebatur suffice nouas additōnes facē: qn poti⁹ ex uno sepe iur̄ pl'imas qōes mouē. ⁊ antiquoruʒ r̄nsiōes opōtebat mutare. Tertio propter plures alias extrauagātes tā ipsius bonifacii q̄ʒ bn̄dicti. xi. Clemētis. v. ꝑsertiʒ i' concilio uiēnēsi. Ioānis etiaʒ 22. q̄ oēs postea ꝯdite ⁊ promulgate sūt. Sup q̄b⁹ recogitās ⁊ sūmā p̄dictā ꝯsiderās: ñ solum pp p̄dcās ab eis cās. sʒ ēt alias nō paucas. id satis utile q̄d petebāt̄ ⁊ necessariū fore existiaui. Iōqʒ eoꝝ postulationibus ānexis sʒ iura q̄ nuc uigēt ⁊ ēt sʒ pl'ima q̄ de ipsa sūma cepi. quāto clari⁹ ⁊ ūi⁹ potui explicar̄ curaui singula dcā uel p iura, patētia ul' p fāosos doctōes ꝯfirmādo. ita qdē ꝙ qn̄ʒ ōmisi allegare doctōes p̄cipue qn̄ ip̄ʒ ius īductū ita clar̄ ⁊ exp̄sse dicebat propositū ꝙ oīo supfluuʒ erat īducē probationē alīi⁹ ⁊ ꝯfirmationē. Cā āt q̄re eoꝝ q̄ dixi probationes ponere noluī fuit: ut qōnum determiationes marie q̄s de nouo posui nō [illegible] peterem mihi credi nisi [illegible]qʒtū inueniūtur esse probate

Et iterum q͛ ſi forte aliq̈b᷒ mi/
rareṫ ꝙ ego minimus tam fre
quenter a predicte ſumme di
ctis ⁊ probationibus uidear di
ſceſſiſſe: ſubtrahēdo aliq̄d ſeu
addēdo vel etiam appoſitū dī
cendo: cōſiderari poſſit allega
tio uel probatio vtriuſq; ⁊ cu
ius probatio verior illi ſentētie
adhereri. Porro de q̄ōibus in
ea motis nullā ſcienter preter
miſi: licet ꝓꝑ hoc oportuerit a
liq̄ñ pertractare quedā pure
iuridica: que tamen poſſunt ī
tellectū conſulentis. et in ſp̄ūa
lib᷒ aliqualiter dirigere ⁊ īfor
mare. Ceterū liberāti quo eſ
ſet ordine procedendum: non
placuit procedere ꝑ rubricas:
ne forte multitudo illarū dif
ficultatem ⁊ retardationem ī
duceret inquirenti. Ordinaui
ergo potius ſecundū alphabe
tū: ut cuilibet eēt promptum
⁊ facile queſitam materiam in
uenire. Uerum quia ſicut hō̄
errare poſſum. Idcirco ſuper
quibuſlibet ommiſſis aut fōte
non benedictis pium poſtulo
correctorem.

ABbas in ſuo mōaſte
rio cōferre po
teſt ſuis ſubditis primā tōſurā:
duos ordines minores ... ...
ſit ſacerdos: ⁊ man᷒ īpoſita ..
ei ſm̄ morē ꝑficiēdoꝝ. eẋ d eta.
⁊ q̄li. cū cōtingat. ⁊. 69. di. q̄m̄
uidemus. Hoc ēt pōt electus ī
abbatē ſi ep̄s differat eū bene/
dicere. extra de ſup. ne. pre. ſta
tuim᷒. Alienis āt ꝯferre nō po
teſt eẋ de priui. abbates li. 6.
Abbas ⁊ quilibet cōuētualis ꝑ̄
latus regrere debet mōachos
fugitiuos. Et ad clauſtꝝ redu/
cere ſalua ordinis diſciplīa eẋ
de regula. ne uagandi.
¶ Utrꝝ abbas poſſit licētiare 2
ſ̄bditos ſuos ad aliā religiōeꝫ:
R̄ndeo ſm̄ Monaldū. Pōt q
dem licētiare ad eq̄lē religiōeꝫ
de ꝯſēſu capituli. aliṫ ñ. ad mio
rem uero nō pōt. arg. 19. q. 3.
ſtatuim᷒. 12. q. 2. ſine exceptiōe
De artiori vō religiōe dic ut ī
fra religio. 5. §. i. Ad ep̄atum
quoq; ſi ſ̄bdit᷒ eligaṫ p̂lat᷒ li
cētiare pōt etiam nō requiſito
cōuētu. eẋ de elec. ſi religioſus
in fine libro. 6.
¶ Abbas vnus nō poteſt pre 3
ſidere in diuerſis mōaſteriis.
extra de reli. do. c. ulti/ in fine
Uide de hoc. ī. religio primo.
. §. x.
¶ Abbas ī collatōe alicu᷒ pri 4
orat᷒ ñ pōt aliq̄d nouū on᷒ im
ponē: hoc exp̄ſſe cōtinebaṫ in q̄
dā decretali extrauaganti Ale
xādri q̄rti. q̄lꝫ hodie reuocata
ſit ꝑ prohemiū Gregorianum
libri ſexti. hoc tñ ē ēt de iuṙ cōi

extra ut bñficia ecclesiastica.
.c.ut nrm.ꝛ d sup.ne.prela.qꝛ
regulares in cle.

¶ Utrꝫ abbas possit dare licē
tiā mōacho aliq̄ retinē? R̸ndo
ꝙ monachꝰ teneat aliqd tāq̄ꝫ
propriū nullo mō abbas pōt.
ex de sta.mo.cū ad monasteri
um in fi.sed ꝙ teneat q̄ꝫtuꝫ ad
usuꝫ ita tñ ꝙ proprietas sit mo
nasterij cōcedere pōt.ut ponit
v̇v̇.s.glosator Ray.

¶ Si eps voluerit mōachū in
stituere i.p̄latū i ecclesia secula
ri ꝛ abbas nolit:obediendū est
abbati.6.q.i.cū pro utilitate.
ꝛ.58.di.c.i.ꝛ.2.Sed si utilitas
ecclesie exigat cogi:dꝫ abbas
per suū supiorē ut consētiat.ut
i.c. cū pro utilitate.

¶ Utrꝫ abbas possit prohiberē
monachis ne ꝯfiteant̄ ep̄o uel
eius pniario? R̸ndeo fm v̇v̇.
Nō pōt cū eps sit ordinariꝰ om
niuꝫ subditorū.nisi forte essent
exēpti:uel ꝯtrariū sit in eorum
ꝯstitutionibꝰ cōfirmatis a pa
pa uel i eoꝝ priuilegiis.de elec
tōe alicuius i abbatē:uel abba
tis i ep̄m:satis dr.i.electio pri
mo.§.26.qui icipit. Quis pōt
eligi.ꝛ.§.se.quis nō pōt.

Abbatissa. statiꝫ pꝰ cōfirma
tionē pōt ꝯferre ecclesias ꝛ bñ
ficia ꝛ istituē clericos in eccle
siis ad suū moasteriū ptinenti
bꝰ sicut faciūt alij ꝯfirmati.ex
de elec.nosti.ꝛ de his que fiūt
a p̄la.ea noscit̄.Co.Ber.ꝛ Ho
sten.

¶ Utruꝫ possit excōicare? R̸o
nec excōicare pōt nec ab excōi
catōe absoluē.de ma.ꝛ obe.di
lecta ꝛ ex de se.ex.de moniali
bꝰ.Sꝫ ꝛ addit hoc v̇v̇.dicens
Credo ꝙ possit p̄cipe p̄sbȳtis
suis ꝙ excōicēt uel absoluant
moniales delinq̄ntes.ꝛ illi te
nēt obedire.si tñ hoc hñt pres
byti ex ꝯcessiōe gnāli vel spāli
diocesani vel pape.uel de anti
q̄ vel approbata cōsuetudine.

¶ Utrū abbatissa possit aq̄m
benedicere. ꝯfessiōes audire:
sacrales pnias iponē. R̸ndeo
breuiter nullū actū sacrale exē
cē pōt ex de pe.ꝛ re.noua.

¶ Utrꝫ possit suspēdē vel iter
dicere? R̸ꝰ fm Hosti.ab offō
suspēdē n̄ pōt.qꝛ hoc quasi cla
uiū ē ꝛ sb noie cēsur̄ ecclesiasti
ce cōtinet̄.Simili nec iterdi
cē possꝫ.possꝫ tñ fm Inn.si eēt
ꝯsuetudo a bñficio v̇o suspēdē
pōt.ex de ma.ꝛ obe.dilecta

¶ Utrꝫ possit p̄dicare? R̸ndeo
Nec pōt p̄dicar̄ nec publice do
cere.ut dr.i.fcia.§.i. Pōt tam̄
suas sbditas exortari ꝛ iforma
re.Itē n̄ pōt ordinē recipe nec
sup spūalibꝰ iudicare:ꝛ q̄dam

h⁹mōi q̄ femis prohibeт̄ ut.ī.
feia p̱ to.De electiōe abbatiſſe
habet̄.ī.electio p⁹.§.fi.Et qñ
⁊ q̄lit̄ pro hōagio pōt egr̄di cla
uſurā mōialiū uid.ī.mōial̄.§.3.

Absolutio.i. coiter d̄ abso-
lutiōe ab excōicatiōe Sciēdū ē
q̄ ab oī excōicatiōe ſiue maio
ri ſiue miori lata a iur̄:p̄t excōi
cat⁹ abſolui a ſuo epō niſi cōdi-
tor canōis ſibi r̄ſeruauēit.vt.ex̄
d̄ ſē.exco.nup̱.§.i.2.Pōt ēt pro
p̱ ri⁹ ſacēdos abſoluē a miori.
ut i dcō.c.nup̱.ñ āt a maiōi .ut
dr̄.ī.ↄfeſſor p⁹.§.i.A ſñia v̄o iu
dicis ñ pōt qs abſolui niſi ab ex
cōicatior̄ vel ab ei⁹ ſup̱ior̄ ſi ad
illū fuēit appellatū.vel ſi excōi
cator negligēt̄ ul̄ malitioſe dif
ferat abſolutōz ⁊ ī aliis caſib⁹
ī qb⁹ archiep̄s pōt iudicare de
ſubditis ſuffraganeorum ſuoꝝ
quos habes.ī.archiep̄s.§.3.

2 Abſoluē pōt q̱ ligar̄ ſeu excōi
car̄ p̱ōt.21.diſ.iferior.Fallit h⁹
ī.7.caſib⁹ p⁹.idelegato pap̄ q̱
ñ obediētez ſue ſñie excōicare
pōt:ſz poſt ānū abſoluē nō pōt.
ex̄.de offi.d̄legati q̄rēti.2⁹ quā
do iudex eēt excōicat⁹ maiori
excōicatiōe q: tūc nec excōicar̄
nec abſoluē p̄t.24.q.i.audiui
m⁹.Sec⁹ ſi eēt excōicat⁹ mino
ri excōicatiōe.ex̄.de ſen.exco.
duob⁹ ⁊ de.cle.exco.mi.ſi cele
brat.3⁹ fallit qñ p̱ ep̄z excōicat̄
icēdiari⁹.q̱ poſtq̄z fuerit publi
cat⁹ ñ abſoluit̄ niſi a papa.ex̄.
de ſē.exco.tua.4⁹ i clericis q̱
exhibēt hereticis eccleſiaſtica
ſacr̄a quos ordinari⁹ offō p̄ua
re pōt.ſz ñ reſtituē.ex̄.de here
ticis excōicam⁹.5⁹ qñ qs p̱ cō-
ciliū p⁹ p̄mā ⁊ ſecūdā mōitiōez
fuerit rep̱t⁹ culpabilis i ↄferē-
do bñficia idignis.q: dz p̱ ip̄z
ↄciliū ſuſpēdi a ↄferēdis bñfi-
ciis quā ſñiā null⁹ niſi papa vel
vn⁹ d̄ pricipalib⁹ p̄r̄iarchiſ po
t̄it relaxare.ex̄.de p̄bē.g̃ue.6⁹
idegdato quē ſi ep̄s degdat ſo-
l⁹ papa r̄ſtituit.ex̄ d̄ cle.nō re.
ex tue.7.ſi excōicator ñ fuerit
ſacerdos.qa q̄zuis poſſit excōi
care ⁊ ēt abſoluē a ſñia iudicia
li:dz tñ dicē abſoluto ut oñdat
ſe ſacerdoti q̱ rōne clauis ip̄m
abſoluat q̄ztū ad ſolēnē recōci
liationē eccleſie.Si.n.mioris
excōicatiōis abſolutō regrit ſa
cerdotē.vt.ex̄.de.ſē.exco.nup̱
multo mag̃ regrit̄ i maiōi.hāc
q̄ſtionē vide pleni⁹ hic.ī.§.pe.

Abſolutio excōicatoꝝ i cert̄ 3
caſib⁹ ad ſolū papā p̱tinet.p̄m⁹
eſt d̄ eo q̱ v̄berat clericū.17.q.
4.ſi qs ſuadēte.Hic tñ caſus
hēt multas exceptiōes q̄s uide
ī.abſolutio.2.p̱ to.2⁹.eſt de eo
q̱ icēdit uel frāgit eccleſiā ul̄ lo
cū religioſū aut cimit̄iū:q̱ āte

q̄ȝ renūcief pōt absolui a solo
epō.postea vō nō nisi.ā papa
ex̄.de sē.excōi.cōq̄sti.Et ideȝ ē
de quocūqȝ alio icēdiāio si for
te excōicet ꝛ publicet. ex̄.đ sē.
ex tua.Et uiđ hūc casū.i.excōi
catio.4.3ᵒ qn̄ papa aliquē no/
miati excōicat quem solᵒ papa
absoluit.ꝛ sic ēt solus absoluit
oēs ei ꝑticipātes.s.i crie propt
qđ excōicatᵒ ē ex̄.de sē.ex.signi
ficauit.uel ēt q ei sciēt ꝑticipat
i diuis ut qdā dicūt ꝑ dictū.c.
significauit. Sȝ alii exponūt.s
qn̄ p̄mᵒ erat excōicatᵒ a papa
cū ꝑticipātibᵒ uel ꝙ dcm̄.c.loq̄
tur đ ꝑticipātibᵒ i crimie. 4ᵒ đ
falsāte lr̄as papales uel scient
falsis utēte.ex̄.đ falš dura. Sūt
ꝛ alii casᵒ papales pret p̄dicōs
In sexto habēt duo. Primᵒ ē
de isecutoribᵒ cardialiū q icur
rūt multas ꝛ g̃ues pēas.ut.ex̄.
de pe felicis eo.li.2ᵒ đ illis qui
occasiōe sn̄ie excōicatiōis suspē
siōis uel intdci late dāt lniam
g̃uādi illos q tullert uel suos i
ꝑsōis uel bōis ut.ex̄.de.sē.ex q
cūqȝ.Uiđ plenī.i.excōicatio.
pᵃ.§.3.v.21.Itē qcūqȝ corpᵒ ali
cᵒ defūcti icideret uel dequoq̄
ret pro offibᵒ trāsferēdis. Hoc
q̄dā extrauagꝰ.Bonifacii octa
ui q̄ icipit detestāde .In clem̄
tinis sunt.5.Primᵒ est si igsito

res hereticoꝝ:odio:grā amor
uel lucro cōtra iusticiā ꝛ ꝯsciaȝ
omiserit cōtra quēpiā procedē
uel ipsā hēsiȝ alicui iponerent:
aut imponerent ꝙ impediant
officium suum :ut here multo/
ruȝ i fi.2ᵒ ē đ rligiosis q absqȝ
spāli lnia propi sacēdotꝭ solēni
zarēt mr̄imōia aut mistrarent
sacta eucharistie uel extreme
ūctiōis. Suffic tn̄ lnia ꝑochial
ēt si nōdū est sacēdos. Similit
ēt lnia illiᵒ uicāii q gerit ordia/
riā curā eccl'ie. Itē sufficit lnia
diocesāi.ut notat Io.an.ex.de
p̄ui.rligiosi i cle. Itē similit ex
cōicati st rligiosi q excōicatos
a cāone absoluūt i caibᵒ n̄ ꝯces
sis:aut absoluerēt a sētentiis ꝑ
statuta prouicialia siue synoda
lia promulgatꝭ.aut absoluerēt
a culpa ꝛ pena ut in dicto capi
tulo religiosi.3ᵒ est de insecu/
toribᵒ episcoporum ut de pe.
si quis.4ᵒ.est de clericis ꝛ re
ligiosꝭ inducentibus ad uouen
dum:iurandum uel promitten
dum de eligendo apud eos se/
pulturam.uel ut iam ellectam
ulterius non immutent ut de
pe.cupientes.De hoc uide in/
fra sepultura.2.§ .primo.5ᵒ
de his qui cogunt celebrari in
loco interdicto uel ad audien/
dum uocāt excōicatos uel inter
dcōs.uel prohibēt eis ne moni

ñ exeāt.⁊ de filiis q̄ mōiti nomi
nati ñ exeūt ut de sen ex q̄uis:
Itē de illis q̄ ferrū equos āma
⁊ ad ipugnādū christianos ne-
cessaria deferūt vel trāsmittunt
seu galeas aut naues vēdūt ul
i piraticis sarracenoꝝ nauibꝰ
gubernatōꝫ exercēt vel ipēdūt
ꝯsiliū vel auxiliū dispēdiū fre
sācte.ex.de iudeis.ita quorūdā
⁊.c.ad liberādū ⁊ ē cāus papal
ꝑ extuagātē ut hēs.i.sarracenꝰ
§.2.Etiā.i.usuclauiū primo.

3 Defūcto uel amoto epo qui
excōicauerat ⁊ uacāte sede.ca-
pitulū.siue ille ad quē epālis iu
risditio tūc ptiet pōt absoluere
a snia siue iur siue iudicis sic
eps potat ut i.6.de ma.⁊ obe.
c.i.Eodē mō ēt successor absol
uer pōt a snia quā predecessor
tulit.ar.xi.q.3 si eps.

4 Si archieps absoluat excōi
catos ab epo i cāu nō cōcesso.
nō vꝫ absolutō q2 est añ suo iu-
dice.ex.de.of.or.pastoral.Sꝫ
si p appellatōnē cā deferē ad e
um potit absoluē.ita tñ ꝙ non
nisi uocat ptibꝰ ⁊ cognito d ap
pellatiōe ex.de apel.romana.
li.6.⁊ de sē.ex.c.uenerabilibꝰ

5 Eps exñs i aliēa diocesi ab
soluē ñ pōt i his q̄ rqrūt cāe co
gnitōeꝫ qa nec sedē p tribūali
pōt.9.q.2.epꝫ.secꝰ si nō requi
rāt cā: cognitōeꝫ.qa hec perti
nent ad volūtariā iurisditōneꝫ
Idē dico i legato de later pa-
pe.ex.t'minos sue legationis
ar.ff.de.of.procō.⁊ le.2.⁊.ex.
de of.le.excōicat.Epi āt expl
si pñt exercer iurisdictionē in a
lia diocesi.Et sic pñt absoluer
ut i cle.de.fo.ꝯpe.q̄ꝫuis.Eps
absoluere pōt a snia lata p suū
archidiaconū.⁊ plebanū.uel a
liū sub eo iurisditōnē hñtē.sed
nō vꝫ sine cōscia illiꝰ ⁊ cōgrua
satisfactōne.ex.de.offi.or.cuꝫ
ab ecclesiaꝝ.⁊.c.ad repmēdaꝫ
si tñ absoluerit vꝫ ar.xi.q.i.de
psona.Et est rō qa eps ē iudex
ordiariꝰ tā laicoꝝ qꝫ clericorū
sui epatꝰ.ar.i Autē.de defē.ci
in prin.Et idē est de snia inter
dicti.ut.i.intdictū.5.§.pꝰ.

Qui de vno epatu domicili 6
um trāsfert ad aliū pōt p secū
dū epm absolui ab excōicatiōe
iur quā icurrerat i diocesi po
ris: sicut etiaꝫ a peccato ibi cō
misso ut ponit gnil.

Qñ eps ꝯmittit alicui abso- 7
lutionē de oi excōicatiōe ñ pro
pt hoc pōt absoluē illū excōica
tū ab eo cuiꝰ absolutionē nō cō
misisset i spāli.forte qa excōica
tꝰ erat propt dānū illatū epo l
aliqd hꝰmōi.ex.d re iur in ge
nerali.li.6.

Si papa mādat alicui ꝙ ali 8
quē excōicꝫ:nūqd pꝰca pōt euꝫ

absoluere. Distingue. Si com
mittit ei cāe cognitōnē pōt ab/
soluē ar.xi. dis. iferio. ⁊. Si v̊o
papa iā diffierat negociū3 mā
det excōicari n̄ pōt absoluē. qa
nō ei iurisdictio s3 ꝓpuū miste
riū d̄ legat̄. ex̄. d̄ off. dele. qm̄.
9 ¶ Papa si salutat aliquē excōi
catū uel ꝑticipet ei siue sciēt̄ si/
ue ignoráter nō ꝓpt̄ hꝰ ille ē
absolutꝰ ut .ī cle. si sūmꝰ d̄ sen.
exco.. Si ꝑ papā fuēit ꝯfirma/
ta aliq̄ excōicatiōis sn̄ia quā i
feriō tulit. nūqd īferiō ꝑt absol
uer̄. Distigue q2 si ꝯfirmata ē
ex cēta scia nullꝰ iferiō pōt sine
pape mādato nisi cēt cētū q̄ ꝑ
f̄ri suggestōz fuiss3 ꝯfirmatio i
petrata. ex. d̄ ꝯfir. vti. uel i uti.
c.2. Si v̊o simplicit̄ ꝯfirmat et
sine cāe cognitiōe .tūc iferior
pōt. ex̄. de isti. ex frequētibus.
10 ¶ Si d̄ fcō absoluo aliquē ab
excōicatiōe d̄ q̄ nō possū3. ⁊ po
stea aduertā dēo si possū eū cē
tificar̄ d̄ error̄ meo ⁊ ꝯsulē q̄ i
petret absolutōz ⁊ iteri d̄beo m̄
hr̄e ad illū q̄i n̄ absoluissē gui.
Absolutio ex cā falsa nō v3 f̄m
Inno. ⁊ host. q2 iudex sic n̄ itē/
dit absoluē. ut puta si absoluē/
dꝰ dicat se satisfecisse uł̄ iiuriā
sibi r̄missā fuisse uel aliqd tale
qd̄ n̄ sit verū. Al̄ absolutio siue
sit iusta siue iiusta tenet qꝰ ad
eccl̄iā militātē. ar. ex̄. d̄ re iur.

ois res. Itē q2 iura ꝓ̄ptiōa s̄.
ad absoluēdū q̄3 ad ꝯdēnādu3
50. dis. ponderet.
¶ Absolui d3 excōicatꝰ q offēt 11
se ad iusticiā n̄ obstāte si aduer
sariꝰ appellet ne absoluat̄. ex̄.
de appel. q̄ frōte. s3 ⁊ istū casū
hēs. ī. pleiꝰ int̄dictū. 5. §. 3. Qd̄
si excōicatꝰ ipetret sibi absolu/
tōnē sciēte aduersāio ⁊ n̄ cōtra
dicēte nec aliqd petēte ipe adv̄
sariꝰ n̄ pōt pꝰea cōq̄ri q2 r̄mis̄s
se videt̄. ex̄. de sē. ⁊ re. iu. q̄3uis 12
¶ Etiā iuitꝰ qs pōt ab excōica
tiōe absolui sic̄ ⁊ iuitꝰ excōicāi
imo ēt manēte cōtūacia pōt ali
qs discr̄te excōicatōe3 iuste la
tam r̄mittē si uidrit saluti illiꝰ
expedire. Tho. 4. sē. disti. 18.
Idē Albricus.
¶ Cū de excōicatiōe dubitat̄. 13
nūqd d3 absolutio peti. Distin
gue q2 si qs super hꝰ h3 ꝯsciam
scrupulosā nimis d̄pōat eā ad ꝯ
siliū bōi uiri quā si nolit ł̄ n̄ pos
sit d̄pōer̄ uel hēat d̄ hꝰ probabi
lē opionē .faciat se absolui ad
cautelā ar. ex̄. d̄ sē. ex igsitiōi.
¶ Si excōicatꝰ dic̄ cā3 excōica 14
tōnis fuisse dubiā uł̄ nullā siue
falsā ⁊ petit absolui. ad cautelā
absoluetur cū iuratōia cautiōe
nisi excōicatō ł̄is pro qꝰ excōi
catio lata ē. ī. octo dies proba/
uēit d̄ cā. ex̄. d̄. sē. ex. solet. li. 6.
¶ Excōicatō cognoscēs errorē 15

ſue excōicatiōiſ dʒ r̄uocar̄ ſiue
abſoluer̄ nō obſtāte appellatio
ne adverſarij.ſʒ ſi de error̄ du
bitat pōt abſoluē recepta cau/
tiōe ꝙ iuri pāeat.Sʒ caueat iu
dex ne errorē figat i p̄iudiciuʒ
alti⁹ ꝑtis.ex̄.de ſē.ex.ſac⁹.
16 ¶ Ligat⁹ plurib⁹ ſētētiis vel u
na ex diuerſiſ cāis ſi uult ve ab
ſolui dʒ exprimere oēʒ ſniaʒ et
cāʒ.⁊ ſic ūa abſolutō ſufficit ad
pluresſ excōicatiōeſ tollēdaſ ali
ter n̄ teneret abſolutio q꞉ ꝑ ſb
r̄ptiōē obtēta cēt.ex̄.đ ſē.ex of.
17 ¶ Utrū n̄ ſacēdoſ abſoluē poſ
ſit excōicatū.R̸o.duplex eſt ab
ſolutio.Una ꝑtinēs ad foꝝ cō/
tētioſū.⁊ iſta pōt ꝯmitti ēt n̄ ſa
cēdoti.q꞉ poti⁹ eſt iuriſditiōis
q̄ʒ ordis.Alia eſt ꝑtinēs ad fo/
rū p̄niale.⁊ h̄ cū ꝑtieat ad ordi
nē ſacēdotalē n̄ pōt ꝯmitti niſi
ſacēdoti.ſic nec abſolu⁹ a pccō
18 h̄ guil. ¶ In āticulo mort̄ pōt
abſolui excōicat⁹ a ſiplici ſacer
dote ar.de pe.diſ.i.qm̄ pēitet.
ex̄.de ſē.ex nō dubiū.⁊ đ ſepul
ꝓchiāo.Sʒ nō fuerit abſolu/
t⁹ ſi tn̄ aparuerit i eo ſigna cō/
tritiōis potit abſolui p⁹ mortē
ab illo.ſ.q eū ſanū pot̄at abſol
uer̄.ex̄.de ſē.ex.a nob.ꝛ.⁊ ualʒ
talis abſolutio ſ̄ʒ guil.ut ſepel
liat̄ i loco ſacro uel ut ſepult⁹ n̄
exhūet̄ ſʒ ut oret̄ ⁊ celebret̄ pro
eo.Et uid.ī.abſolutō.5.§.ul.

Abſolutio.ii. ſ.ꝑpen tiētiū

clericos.Iniicietes man⁹ uio/
lētas i clericū uel r̄ligioſū dn̄t
abſolui ꝑ papā tm̄.17.q.4.ſi
qs ſuadēte.pn̄t ēt abſolui ꝑ le/
gatos q đ latē pape miſſi ſunt.
ex̄.de ſē.excō.ad eminētiā.⁊ đ
offi.le.ꝙ trāſlationē.ēt ſi ſ̄t ex
t̄mios ſue legatiōis dūmō ſit
i uia ⁊ ēt ſi tales excōicati aliū
de ueniāt.ex̄.đ of.le.excōicāt̄.
Legati vo q nō mittūt̄ de latē
ex̄.t̄mios nemiem talē pn̄t ab
ſoluē ſʒ dū ſūt.i.t̄mios pn̄t ab
ſoluē tm̄ exeūtes de prouicia ſi
bi ꝯmiſſa nō aliūde accedētes
Alii uero legati locales q ex p̄
uilegio eccleſie ſue hn̄t legatō
neʒ.ut archiep̄s cātuar̄.⁊ ſimi
les h̄ nō poſſūt.ut i.d.c. excōi/
cat̄.Et ſi uis ſcire qui ſūt lega
ti de later̄ uide.ī.legatus/§.1.
¶ Sūt cāus ſ̄m Ho.i.quib⁹ ii ... 2
ciēs man⁹ i clericos citra ſedē
apoſtolicā abſolui pōt.Prim⁹
i articulo mort̄.17.q.4 ſi qs
ſuadēte.Tn̄ iiūgēdū eſt ei ꝙ ſi
euaſēit ſedi apoſtolice ſe pn̄tet
uel ei q poſſit eū abſoluer̄ man
datū ei⁹ ſup hoc r̄ceptur⁹.ex̄.de
ſen.ex a nob.ꝛ.Et idē i caſibus
frequētib⁹ remoto.ſ.ip̄edim̄to
p̄terq̄ʒ i puero ut.ex̄.de.ſen.ex
de ceto i fi.⁊.c.ea noſcit̄ in fi.
Et ſi ceſſāte ip̄edimēto nō ſe p̄

ſētat īcidit i eādē ſnīa3.ex̄ ð ſē.
ex.eos li.6.⁊ uide.ī.abſolutio
4.§.i.2⁹ cāus ē qn̄ qs hꝫ īimi
citias capitales uel aliaſ iuſtaſ
excuſatiōes ꝑꝑ qð n̄ pōt ſe ſedi
apl'ice pn̄taī.ex̄ de ſē.ex.de ce
tero.De iſta excuſatōne ſtabit
arbitrio bōi uiri.ff.de.v̊.ob.cō
tinu⁹.§.cū ita.⁊ ex̄ de uoto ꝙ
ſuꝑ his.3⁹ i hoſtiario q ꝑtextu
officij cl'icū n̄ q̄uit leſit.ex̄.ð ſē.
ex.ſi v̊o.4⁹ i officiali q arcen/
do turbā n̄ ꝑꝑea ex propoſito.
ſꝫ n̄ ſine aliq̄li culpa cl'icū ꝑcuſ
ſit.ut no.i.d.c.ſi vero.5⁹ ſi ſit
mulier.nec diſtigui dꝫ utꝝ ſit
debilis an fort'.6⁹ ſi ſit ſenex
aut ualitudiari⁹.7⁹ ſi ſit m̄bri'
ðſtitut⁹ita.ſ.ꝙ ad ſedē apl'icaꝫ
accedē n̄ poſſit.Tres cāus pro
xie dicti hn̄t ex̄ de ſē.ex.ml'iēs
⁊.c.ea noſcit.⁊.c.q̄ꝫuis.8⁹de i
2 firmo.ſ.qn̄ ꝑpetuū hꝫ īfirmita
t' īpedim̄tū l'ēt tp̄aleſi tiet ꝙ
accedēt mōs.ex̄ ð ſē.ex. qð de
his.9⁹ i pauꝑe quē oꝫ mēdica
re.ut i.d.c.qð ð his.10⁹ ſi r̄gu
laris v̊berat r̄gl'arē.ex̄ ð ſē.ex.
mōachi.⁊.c.cū illoꝝ.⁊ ēt ſi per
cuſſiſſet ſecularem.extra de ſē/
ten.excommuni.religio li.6.
.⁊ de hoc habes infra.§.7 .11⁹
in his qui non ſunt ſui iuris.ſi
cut filijfamilias et ſerui extra
de ſenten.excommuni.mulie/
res.Duodecimus in his qui
ſunt nobiles ⁊ magne potenti
e.et ſic delicati ꝙ laborem eū
di non ſuſtinerent.Hic tamen
eēt ꝑus rōan⁹pōtifex ꝯſulēd⁹.
ut no i dcō.c.ml'ieres.13⁹ i ipu
beī.ex̄.de ſē.ex.c.p°.Et h̄ ēt ſi
poſt pub'tatē poſtulat ſe abſol/
ui.ut i.c.fi.14⁹ ð cl'icis q cōit
uiuūt ⁊ ſb ūo tectu dōmiūt ⁊ i
eadē domo ueſcūt.ex̄ .de ui. ⁊
ho.cle.qm̄ qð cōit expōit qn̄ ſi
mul uiuūt i aliq⁹ eodē collegio
15⁹ i mōialib⁹.ex̄. ð ſē.ex ðmōi
alib⁹.16° i hoſpitalāijſ.ſci Jo.
hieroſolitāi.ex̄.de ſē.ex.canōi/
ca.17⁹ i his q cl'icis n̄ enormē
ſꝫ modicā ⁊ leuē iiuriā irroga/
rūt.ex̄.ð ſē.ex.ꝑuēit.q̄ qdē de/
cretal' nō cōtiet diſpēſationem
ut qdā dixerūt.ſꝫ poti⁹ ꝯtiet i⁹
comune qð hodie ſatis inuitur
extra de ſenten.ex .religioſo li
bro.6.

Nunc quedā ad declaratio/ 3
nem circa predictos caſus di/
cemus.Circa primū ergo caſū
.ſ.de periculo mortis nō ꝙ itel
ligitur non ſolum propter ifir
mitatem.ſed etiam ſi ſit i quo
cunque periculo morti uicino.
puta ſi timeat hoſtē uel predo
nem uel crudelitatem potent'
aut hodiū ſpāle alic⁹ ul' ſi naui
gatur⁹ ſit uel ꝑer loca iſidioſa

trāsitur⁹.ff.de dōa.cā.mō.l.3.
⁊.4.Jd pōit hos.⁊ addit ꝙ id
ē si sit obsess⁹ uel obsideat ubi
iaciūtur machine uel baliste.
4 Circa tñū ⁊ q̄rtū casū.s.de
hostiāio ⁊ officiali.nota ꝙ si ta
lis ñ cāu fōtuito sʒ ex dlibatiōe
ꝑcussisset clicū gūit a papa dʒ
absolui .ex̄.d̄ sē.excō.si uero.
5 Quid si cleric⁹ āmat⁹ uēit ad
bellū uel facit isultū.⁊ is cōtra
quē uēit ipʒ capit:B'o. ḟʒ Jnn.
si h⁹ faciat sciēt excōicat⁹ ē:sed
ad papā ñ mittit.si tñ h⁹ fit ad
dfēsionē ñ ē excōicatus.dū tñ
cessāte cā defēsiōis ipʒ libē abi
re ꝑmittat.ut Host. dic.Si ēt
officialꝭ talē capiat auctoritate
ꝓpa:q̄ꝛ alit ñ posat ↄpesci ab
iiuria alti⁹ ñ ē excōicat⁹ imo m̄
ret.23.q.3.fōtitudo cū se.Et h̄
dico si p̄lat⁹ su⁹ ñ fuit ibi q hoc
faciat ⁊ ip̄e cū p̄lato q̄ʒ citi⁹ pōt
r̄stituat aliogn contra ut.ex̄.d̄
sen.ex. ut fame.§. laici.
6 De muliē dubitat̄ si mutila
uēit uel occidēit clicū an sit mi
tēda ad curiā:B'o .ḟʒ guil .Jn
ptāte ep̄i ē mitter̄ uel ñ .q̄ꝛ non
distiguit̄ circa eas int̄ atrocēʒ
⁊ ñ atrocē iiuriā.Et s̄bdit.Cre
do tñ ꝙ expediat h⁹ mōi mulie
rē mitti ad curiā si ē fortꝭ ⁊ si a
trocitas mag̃ ē:⁊ ñ fit alti pre
iudiciū d̄ ei⁹ missiōe.Muliē ve
ro icēdiaria sacri loci uel falsi
ficās lr̄as pape ut ibidē guil.di
cit mittēda est ad curiā:q̄a nō i
ueniunt̄ iura parcē mulierib⁹
i hac ꝑte ⁊ fōte ē ca q̄ꝛ ñ ↄmittū
tur h⁹ mōi crimia nisi ꝑ excogi
tatā malitiā.sʒ man⁹ iiecto mlꝭ
totiens fit ex subito impetu.
De r̄gularib⁹ nota ꝙ si exces 7
sus fuissʒ difficilis ⁊ enōmis ut
si ad mutilationē mēbri uel ef
fusionē sāguis sit processū:pro
absolutiōe ad sedē ap̄licā sunt
mittēdi ex̄.de sen.ex.cū illorū
uide.ī. absolutio.3.§.p⁹.
De filio familias ⁊ ꝓuo itelli 8
gēdū ē ꝙ ñ dʒ mitti q̄ñ hoc eēt
i p̄iudiciū p̄ris uel dñi:nisi fuis
set tā enōmis excess⁹ ꝙ propt
uitādū scādālū ad sedē ap̄licaʒ
eēnt mittēdi.ex̄.d̄ sē.exc.r̄latū.
Et itelligēdū ē d̄ ꝓuis q.s. sūt ꝑ
uilꝭ ↄditiōis: nō de famulis ser
uiētib⁹.Sʒ ⁊ d̄ filiisfamilias i
telligit Jnno.si sūt ipuberes.alꝭ
si sint adulti lʒ sint i p̄ria ptāte
mittēdi sūt ad curiā q̄ꝛ i h⁹ sui
iurꝭ sūt.q̄ꝛ p̄nt ire quo uolunt.
De ipub'ib⁹ dicēdū est ꝙ si ñ 9
sīt doli capaces nō icidēt i ex
cōicatōʒ.Si āt sīt doli capaces
tc icidūt si aīo iiuriādi aut uidi
cādi ꝑcutiūt.Sʒ ⁊ p⁹ q̄ʒ veniūt
ad pub'tatē ut i.15.uel i.20.āno
si ad huc tales sūt ꝙ sine ꝑicu
lo ad sedem apostolicam ire
non possunt propter imbecili

tatē corporis ueldefectū discr̄
tōis.ab ep̄o pn̄t absolui recep/
to iuramēto q̄ ipedimēto sbla
to se presentabūt extra de sen.
ex.c.fi.
10 ¶De iniuria v̇o enormi.s.q̄
dicat determiatū fuit p̱ q̄ndā
decre.Inno.q̄rti.extuagatē.q̄
icipit p̱lectis.Sʒ q̄ illa d̄cre.
uacatꝰ p̱ prohemiū sexti pōt di
ci sʒ q̄ hr̄.i.enormia.§.2.
In oibꝰ ṗdictꝭ casibꝰ dic̄ Ber.
q̄ dʒ absolui reqsito priꝰ ep̄o
q̄ si nō pōt hr̄i potest absolui a
proprio sacerdote.extra de sē.
ex.nuper in fi.

Absolutio tertio.

.s.regulariū.Regularis si per/
cussit regularē eiusdē claustri
ab abbate uel aliter dicto pre/
lato proprio potest absolui.
Si v̇o alteriꝰ claustri.tūc p̱ ab
batē propriū ⁊ eiꝰ qui passus ē
iniuriā absoluet̄.extra de sen.
ex.cū illoꝝ.p̱ modū q̄ ƀ ponit̄ i
hoc eodē.§.Si āt p̱cusserit cle
ricū secularē absoluet̄ per ep̄ʒ
ex̄ de sen.ex.religioso lib.6.
Et hec itelligēda sūt nisi exces
sus eoꝝ sit difficilis ⁊ enormis
ut si ad mutilatōnē mēbri.uel
ad effusionē sanguinis dico ex
vulnere sit processū.uel si i ep̄ʒ
vel in abbatē sit manus iiecta.
Eodē quoqʒ mō pōt absolui r̄
gularis q̄ an̄ igressū religionis
tate aliquid cōmissū ut.i.c.cuʒ
illoꝝ q̄ si regularis n̄ hʒ p̄latū
q̄ sit sacerdos.aut si sit defūctꝰ
vel excōicatꝰ ad diocesanū est
recurrēdū.ut nōt.Host.ex̄ de
sen.ex.monachi.Qd̄ intelligē
dū est s̄m guil.tā de exēptis qʒ
de nō exēptis siue sint mōaste/
ria viroꝝ siue mulieꝝ.Quādo
duo abbates debēt absoluere
fit sic.Abbas percuciētꝭ r̄cipi/
at a p̱cuciēte iuramētū.⁊ abbas
p̱cussi v̇berabit.q̄ v̇bera erunt
loco satisfactōis.q̄ mōachꝰ n̄
hʒ vn̄ satisfaciat.⁊ demum ab
bas propriꝰ absoluet.ꝯgruēti
us tn̄ fiet si unus alteri ꝯmittat
totū ex̄ de off.or.c.fi.hec Ho/
sti.Porro predcā oīa de regu
lari p̱cuciēte n̄ sūt extēdēda ad
falsarios litterarum dn̄i pape
aut alios cāus vel sn̄ias d̄ qbꝰ
papa absolutionē reseruat.hꝰ
.n.religiosis nullo iure cōcedi
tur.sʒ nec abbates siue hꝰi p̄la
ti pn̄t sƀditos absoluē si ligati
eēnt p̱ aliquā sn̄iaʒ latā ab hoi
ne siue in generali siue expres/
so noie.hec guil.
¶Religiosꝰ vnius diocesis si p̱ 2
cuciat clr̄icū vel r̄ligiosū altius
diocesis tc̄ i absolutōe reqret̄
diocesanꝰ p̱cussi sic̄ nūc de du/
obꝰ abbatibꝰ dc̄ʒ ē.Hꝰ tn̄ ho
die n̄ vr̄ reqri sʒ a proprio ep̄o

possunt absolui extra de se. ex
cōi.religio.li.6.

3 Qui dic se excōicatū pp violē
tā man⁹ iiectionē sʒ Ray.ñ dʒ
recipi ad religionē.si tñ recep
pt⁹ fuerit pōt postea absolui iu
xta modū h̄ dictū.§.i.Cō.Ho.
⁊ Inn.lʒ qdā dicāt q̄ r̄cipi pōt
ut addit guil.Ceterum an tem
pore probatōis absolui possit.
dicendūʒ secundū Host.q̄ sic:
sed ꝯditio ibi itelligit̄ ipo iure
si i eadē religiōe pseuerauerit
q̄ si nō pseuerauerit reducen/
d⁹ ē in eādē sniam ab eo q eūʒ
absoluit

Absolutio. iiii. q° ad

satisfaciēdū.ubi sciendū q̄ ab
soluti a snia canonis vel hois.
cū nequeūt recurrē ad illum a
quo fuerāt absoluēdi pp picu/
lū mortis vel aliud impedimē
tū si cessante piculo vel ipedim̄
to se ñ pñtāt illi a quo debeant
absolui recepturi mādatū eius
⁊ satisfacturi ut eʒ reicidunt i
eādē sniam.Et eodē mō reici/
dūt absoluti a sede apostolica
vel ei⁹ legatis qb⁹ iiūgit̄ ut or
dinario vel alteri se pñtēt pro
pria ⁊ q̄ iiuriatis satisfaciant
⁊ hoc faciāt q̄ʒciti⁹ ꝯmode po
terūt.ex̄.de se.ex.eos li.6.pp
violētā manū iiectōeʒ i clericū
satisfactio pecūiaria fiēi solʒ.q̄
qdē applicabit̄ mōasterio si ma
n⁹ iiecta fuēit i mōachū l' clicū
l' ꝯuersū.ar.17.q.i.ñ,dicat.⁊ ex̄
d̄ sta.mo.cō ad mōasteriū.p°.
rñso.Si āt i clicū secularē.sat
factō ipi clerico applicabit̄ nisi
i ꝯtūeliā ecclesie fuēit pulsat⁹.
nā ⁊ tc ecclesia agē pōt iiurlaꝝ
isti.d̄ iiu.§.q̄ si usufruct⁹.hec
gof.⁊ Ho.

Excōicatus propter dānum 2
si satisfacere potest non debet
absolui nisi satisfaciat ⁊ peccāt
qui talem absoluunt:sed tamē
absolutus est ab excommuni/
catione secundum guil.Si au
tem emendam prestare nō po
test debet absolui recepta ido
nea cautiōe q̄ satisfaciat si ad
pinguiorem fortunam perue
nerit.extra de verbo.signi.ex/
parte.primo ⁊ de solu.Odoar/
dus.Et hec cautio erit pigno/
ratitia vel fideiussoria.quia di
citur hec idonea cautio quam
si prestare non potest saltem p̄
stet iuratoriam.Absolutio eni
non est deneganda.26.q.6.si
presbyter.Talis quoqʒ ad pe
titionem aduersarij tenet̄ cedē
bōis ut dic guil ⁊ uid̄ ifra cautō

Absolutio. v. q° ad modū

non potest quis absolui sb con
ditione.puta si satisfecerit.qa
taliter absolutus non esset sim

pliciter absolutus secundum
guil. extra de re. iur. act⁹. li. 6
In absolutione a maiori ex
communicatione. 4. obseruā
da sunt. Primuz ut excommu
nicatus iuret prius stare man
datis ecclesie. ex̃ de sen. excōi.
ex tenore sed hoc iuramentuz
non est de substantia absoluti
onis. ex̃ de sen. excōi. cum de/
sideres. unde ⁊ si omittatur qđ
fieri non debet non propt̃ hoc
minus tenet absolutio. Porro
de pueris an iurare debeāt iu
dicio episcopi reliquitur. Mu
lieres autem indubitanter iu
rare debent. Secundum ut si
excommunicatus sit pro noto/
ria in aliquem offensa non ab
soluitur nisi prius sufficiens e/
menda prestetur. Pro' occul/
ta vero offensa aut cōtumacia
suffic̃ iuratoria cautio. ubi nul
le expense petuntur sed ubi ex
pense petuntur. vel satisfa/
ctio damni tenendum est qđ
dictum est supra absolutio. 4.
§. 2. ⁊. 3. Tertium ē ut absoluat̃
p eũ q tulit sniam vel eius supi
orẽ aut aliũ cui cōmiserit cum
psalmo ⁊ orone ⁊ vberibus. et
postea sbiũgat̃ absoluo te a tli
excōicatione. ex̃ de sen. excōi.
a nobis. 2. Quartuz ut postmo
dũ excōicator faciat illi mãda/
ta iusta ⁊ rationabilia al'. posſz

appellari. ex̃ de pac. c. fi. ⁊ đ ap
pel. ut debitus. De hoc uide i
fra i se. §. Et sciendũ ꝙ in pdi/
ctis uno itelligit̃ absoluẽs par
ticipare illicite cum excommu
nicato sed potius licite ⁊ in hiſ
que ad salutẽ aĩe pertinẽt. ⁊ sic
nullã sniam incurrit ex̃ de sen
ten. excōi. cum uoluntate. In
excommunicatione vero mi/
nori exprimet excōicatus pro
prio sacerdoti cãm. ⁊ sic se faci
at absolui specialiter ab hac.
Et intelligitur proprius sacer/
dos parrochianus vel diocesa
nus uel ille qui de lnia eorum
est electus. Nec requiritur iu/
ratoria cautio. ut ex̃ de senten.
excōi. nuper. circa finem. Que
autem mandata fieri debeãt
absoluto qui iurauit. Dicendũ
ꝙ si erat excommunicat⁹ a ca
nõe iniũgẽdũ ẽ ei pricipalit̃ ꝙ ɔ
tra illũ cãonẽ nũq̃z ueiat ut icẽ
diario ꝙ ñ icẽdat ⁊ pcussõi clẽi
ci ꝙ ñ pcutiat ⁊ siñia. 23. q. ulti.
pessimã. Aliqñ ẽt reqrit̃ cautõ
ꝙ đ cet̃o talia ñ faciat. ex̃ đ sẽ.
ex. gñẽ. Silr ẽt qñ hñs ĩpedimĩ
tũ absoluit̃ ab eo q alias ñ poi
set iniũgẽdũ est ut q̃z cito po
terit se presentet. Uide s̃ abso
lutio. 4. §. primo. Sed si appa
ruerit sententia iniusta nullum
mandatum fiet absoluto. ex̃. đ
sen. excōi. sacro.

¶ Defūct⁹ hoc mō absoluet. si ē sepult⁹ i cimitio ñ exhūabitur: si alibi exhūabit̄ ⁊ cōp⁹ vel sepulch̄ꝝ v̄berabit̄ ut fit circa viuos. ut nōt̄ ex̄ de se. ex. a nobis. 2°. Et ad qd ualet talis absolutō. uide. s̄. absolutō p°. § fi.

Absolutio. vi. scilꝫ a peccato forma absolutōis i sacro pnie ſm Alb. ⁊ Tho. in. 3. pte. .q. 84. ē. Ego absoluo te. Sꝫ ꝑmittit̄ orō. Misereat̄ tui ⁊c. ne forte effect⁹ sacri ipediatur ex pte pēitētis. Jtē postea ꝯueniēt apponit̄ i noīe p̄ris ⁊c. ut exprimatur ꝙ sacerdos nō propria auctoritate absoluit sꝫ q̄si minister. ⁊ hoc relinquitur arbitrio sacerdotis. Nec etiāꝫ requiritur ipositio manus. qꝛ hoc sacr̄m ñ ordiat̄ ad ꝯsequēdā aliquā excellētiā gr̄e sꝫ ad remissionē pccōꝝ. Magis aūt ꝯpeteret crucis signatio. quia ꝑ signū crucis christi remittūtur pccā. ⁊ tñ ñ ē de necessitate sacri. De mā absolutōis pccōꝝ hñtur plura. ī. confessor ⁊ confessio per totum

Acceptilatio Est q̄dā imaginaria solutio. ut i isti. q. mo. tol. obli. §. i. ⁊ hꝫ fieri hoc mō. Interrogat debitor creditorē acceptū ne hēs. Et rñdet ille. Acceptū hēo. ⁊ sic debitor libatur. ff. co. l. i. ⁊. l. an iutilis. §. acceptū.

Acceptio personarum. Pccm̄ acceptōis ꝑsōarū ꝯmittit̄ ſm Tho. ſa ſe. q. 63. qñcūqꝫ aliqd ꝯfert̄ alicui non habito respectu ad cāꝫ. s. utrūꝫ sit dign⁹: sꝫ ad hāc ꝑsonā petri uel martini. Uñ solet q̄ri utrū peccet ep̄s dādo bñficiū bono si ꝑtermittat meliorē? R̄ndeo ſm Tho. i quodā quolꝫ. Contigit aliquē eē meliorē simplicit̄ q tñ ñ ē melior q̄ꝫtū ad hoc ꝙ ꝓficiat̄ i ecclesia. Ep̄s āt nō tenet̄ dare meliori simplicit̄. sed meliori quātū ad hoc. unde si ꝓferat unū alt̄i ꝑꝑ cām que ꝑtinet ad honorē dei ⁊ ad utilitatē ecclesie iste melior ē. Si aūt cā ꝓferēdi ad hoc ñ ꝑtieat erit acceptio personarum que tanto ē gravior q̄ꝫto i reb⁹ diuis committitur. Idem Tho. secūda secunde. q. 63.

¶ Utrꝫ peccet ep̄s dādo beneficium consanguineo? R̄ndeo ſm Tho. in quolibet. Si cōsāguineus sit eque idoneus pōt ep̄s eum preferre nisi forte ex hoc scandalum oriat̄. uel aliq exinde malum exemplū accipiātur qñ probabiliter tieret̄ ꝙ alij ꝑlati ex hoc exemplo

ĩduanť ad dãdũ beneficia ſuiſ
ꝯſanguineis etiã min⁹ dignis
alr̃ i hoc cãu licet ſatiſfacer̃ na/
turali amori qui ꝯtrari⁹ chãita
ti nõ eſt. Si vero ꝯſãguine⁹ ſit
minus idone⁹ nõ deb꜡ eũ p̃fer
re p⁹ poſito meliõi duplici rõ
ne. p̃mo q̃a ĩfidelit̃ agit diſpẽ/
ſator qui negociũ dñi gerens
nõ mliõat cũ poſſit. 2⁹. q꜡ hoc
videt̃ ad acceptiõẽ ꝑſõarũ ꝑti
nere. Cõditio. n. ꝯſãguinitatis
nõ eſt cõditio ꝑtinẽs ad cura꜡
eccl̃ie. qui nõ obtinet̃ iure ſan/
guinis ꝓ diuio muner̃. Eſt aũt
conditõ faciẽs ad negociũ diſ
pẽſatiõis p̃rmonialiũ bonorũ
uñ ſi ep̃s ex his prouideat ſuo
ꝯſanguineo min⁹ idoneo non
eſt acceptio ꝑſonarũ. Con. idẽ
Tho. ſecunda ſecunde. q. 63.

Accidia quid ẽ? R̃⁹ ꝭm Tho. ſecun/
da ſecunde. q. 35. Acci/
dia ꝭm Damaſce. eſt quedam
triſticia aggrauãs aĩum hoĩs
ut nihil ei agere libet. Et iõ
accidia ĩportat quoddã tediu꜡
operãdi. Hui⁹modi autẽ triſti
cia quãdoq꜡ eſt mala ſecundũ
ſe: quãdoq꜡ vero ꝭm effectu꜡
ſecũdũ ſe quidẽ ſi ẽ de eo qd̃ ẽ
v̇e bonũ l꜡ fit appẽs malu꜡. ſic
triſticia q̃ ẽ de ſpũali bono. Si
v̇o ẽ de malo põt eẽ mala ꝭm
effectũ. ſ. ſi ſic hoĩe꜡ agg̃uet ut

eũ totalit̃ a bono oꝑe r̃trahat.
⁊ ſic ẽ pctm̃ nõ tñ ſꝑ mõtale. nã
ſi ĩchoatio pcti ſit i ſola ſẽſuali
tate ⁊ nõ ꝑueĩat uſq꜡ ad cõſciũ
rõnis. tunc propt̃ ĩꝑfectionem
act⁹ eſt pecctm̃ uẽiale. Qñ v̇o
pertigit ad rõnẽ q̃ ꝯſẽtit i hõro
rem ⁊ deteſtatione꜡ boni diui
carne cõtra ſpiritu꜡ preualen
te eſt peccatum mortale.

Accomodatio Uide. ĩ. commodatu꜡

Accuſare Utrũ ho mo tenea tur accuſar̃: R̃⁹ ꝭ꜡ tho.
ſecũda ſecũd̃. q. 68. Si crimẽ
ſit tale q̃ v̇gat i detrimẽtũ rei
publice tenet̃ hõ ad accuſatio
nẽ dũmõ poſſit ſufficient̃ pro/
bare puta cũ pctm̃ alicui⁹ ver/
git i mlr̃titudĩs corruptelã cor
poralẽ ſiue ſpũalẽ. Si aũt non
ſit tale q̃ in multitudinẽ redũ
det. uel ẽt ſi ſufficiẽtem proba/
tionẽ hr̃e nõ poſſit: nõ tenet̃ ad
accuſãdũ q꜡ null⁹ tenet̃ ad id
qd̃ debito mõ ꝑficere nõ põt.
Quõ antẽ fieri debeat accuſa/
tio. Sciẽdũ p̃mo q̃ debet fieri
i ſcriptiſ. 2. q. ulti. q̃ crimẽ. Sed
h⁹ ſꝑ nõ eſt nccium puta i leui
crimine. ff. de accuſa. l. leuia.
Similiter etiã i notoriis q̃a i
huiuſmõi nec accuſator requi
ritur. extra de accuſa. euidẽtia

Secus ĩ nõ notoriis etiã si ma
nifesta sint.xi.q.3.coꝛ.Itẽ dꝫ
accusatio fieri cũ ĩscriptiõe.i.
ꝙ accusator debet se ad penaꝫ
taliõis obligarẽ.ut.2.q.ulti.qs
qs.2.q.3.calũniatõ.2.c.qui nõ
probauerit.Excipiũt qdaꝫ ca/
sus.ut ĩ leui crimĩe.Itẽ ĩ crimi
ne apostasie.Itẽ cũ marit⁹ ac/
cusat uxorẽ de adulẽio ⁊ ĩ simi
lib⁹.Sꝫ sciẽdũ ꝙ ⁊ si accusatõ
nõ ĩscribat:ex nã tñ accusatiõis
h⁹mõi pena calũnie uenit.C.
de accusa.l.ulti.Itẽ accusatio
dꝫ exprimi uiua uoce ⁊ pńsẽte
accusato.2.q.ulti.ꝑ scripta.

3 ¶Si accusator accepit pecũi/
aꝫ ob accusãduꝫ uel nõ accusã/
dum.crimẽ ꝯcussionis cõmi/
sit.⁊ tenetur ad restitutionem
sicut habetur.ĩ.concussio.

4 ¶Accusatio redditẽ triplicitẽ
uitiosa:ut hẽ.2.q.3.per totũ.⁊.
Tho.tradidit secũda secũde.
q.68.dicẽs Accusatõ aut calũ
niatẽ.s.falsa crĩna ĩponẽdo:aut
ꝓuaricatẽ.s.adhibẽdo fraudeꝫ
ĩ accusatiõe ⁊ adiuuãdo adṽsã
ꝑtẽ crimĩa ṽa fraudulẽẽ abscõ
dẽdo de qb⁹ accusauit colludẽs
cũ reo propãs probatiões dis/
simulãdo ⁊ falsas accusatiões
admittẽdo.aut accusator tẽgi
uer satẽ.s.totalitẽ ab accusatiõe
desistendo.⁊ h⁹ cum fit ĩordi
nate.Cõtingit.n.aliquãdo de/
sistere ordinate duplicitẽ.Uno
modo si in ipso accusatiõis pro
cessu cognouerit falsũ ẽe illud
de quo accusabat.Alio⁹ si pn/
ceps ad quẽ ꝑtinet cura boni
cõis accusationeꝫ aboleuerit.
Accusatio cõtra mrĩmõiũ vide
ĩ.mrĩmõiũ.7⁹.⁊.mrĩmõiũ.8⁹

Accusatus

Utrũ falso accusatus possit accusãti remit/
tere iniuriã.R⁹.fꝫ.Tho.secũ
da secũde.q.68.Falso accusãs
spãliter facit iniuriam accusa
to.⁊ iõ si ipse accusat⁹ inocens
fuerit põt iniuriã suã remitterẽ
marĩe si ille nõ calũniose accu
sauit.sꝫ ex ãimi leuitate.Si ṽo
accusator ab accusatione desi/
stat proptẽ aliquã cõclusionem
cũ aduersario.tũc facit ĩiuriaꝫ
rei publice ⁊ hoc mõ põt ei ac/
cusat⁹ remitterẽ.sed hoc ad pn
cipẽ ꝑtiet q reip.curã gerit.

¶Utrũ accusat⁹ peccet mõtalr̃ 2
ñgãdo ṽitatẽ ĩ iudicio.R⁹.secũ
dum.Tho.ubi sup̃.Accusatus
tenetẽ iudici ueritatem expõe/
re.quam ab eo ẽm formã iuris
exigit.⁊ iõ si confiteri uoluerit
uel si mendacitẽ negauerit.mõ
taliter peccat.Si uero iudex
exgrat quod nõ põt ẽm ordinẽ
iuris.non tenetur ei accusatus
respondere.sed põt per appel/
lationẽ uel aliter licite subtẽ fu

gere mēdaciuз: tñ dicerẽ nõ lз
3 ¶ Non licet accusato calūnio
se se defēdere ꝭm. Tho. ubi. s̃.
Nam in causa criminali iura/
mētuз de calūnia ꝑstandū est
ex̃ de iure. calū. c. iherētes. ⁊ q
deз accusato licet se defender
ṽitatē occultando quā cōfiteri
nō tenetẽ ⁊ hoc ꝑ aliquē ꝯuenie
teз mōm. puta ꝙ non rñdeat.
Hoc. n. nō est calūniose se dfē
dere sз prudēter euaderẽ. Non
aūt lз ei falsū dicẽ nec etiaз ṽi/
tatē illā tacere quaз ꝯfiter te/
netẽ. nec etiā aliquā fraudē uel
dolū adhiberẽ. qa fraꝰ ⁊ dolus
viз mēdacii hñt ⁊ hoc est calū
nio sese defendere.
4 ¶ An liceat accusato appella
re. Rꝫ. ꝭm. Tho. secūda secūde
q. 69. Qñ appellatio fit ex ꝯfi
dētia iuste cāe. qa videlз accu/
satus iiuste a iudice gũatẽ. licз
appellarẽ. Secꝰ si qs appelle
cā afferēde more ne ꝯtra eum
sñia proferatẽ. Idē. 2. q. 6. qcūq̃
5 ¶ An liceat accusato ⁊ ad mor
teз ꝯdēnato se defēderẽ uel fu/
gere. Rꝫ. ꝭз. Tho. ubi. s̃. Si dā
natꝰ fuerit iuste nō lз ei se de/
fēderẽ. sз potiꝰ ꝯpetit iudici resi
stētem ipugnare. Si uero iiu/
ste. tale iudiciū sile est violētie
latronū. ⁊ iō in tali casu lз resi
stere ꝑncipibꝰ malis. nisi fōte
propẽ scādalum vitāduз. cū ex
hoc aliq̃ grauis turbatio time
retẽ. Accusato āt cuicūqз fugerẽ
licet. qa ⁊ si nō liceat resistere
nō tñ tenetẽ facerẽ id vnde mōs
sequatur. s. manere i loco vnd
ducatur ad mortem.
¶ Ultio sciēdū est ꝙ de qbus 6
crimibus absolutꝰ est accusatꝰ
nō debet accusatio replicari.
ex̃. de accu. de his. 23. q. 4. si il
lic. De mā aūt accusatiōis tan
gitẽ. i. iquisitio. §. primo De ac/
cusatione. etiā cōtra matrimo
niuз. i. matrimoniū. 7ꝰ. ⁊. mr
monium. 8ꝰ. per totum.

Adiuratio

Utꝝ li/
ceat ad
iurarẽ. Rꝫ. ꝭm. Tho. secun
ga secūde. q. 90. Si aliquis ꝑ i
uocationē dini nois uel ꝑ iuo/
cationē cuiuscūqз rei sacre ali
cui hoi nō sibi subdito adiurā/
do itendat necessitatē agendi
aliqd iponere sicut iponit sibi
ipsi. iurādo talis adiuratio ili/
cita est. qa usurpat in aliū ptā/
tē quā nō hēt sic ꝑnceps sacer
dotū presumpsit dñm nostruз
Iesum christū adiurare. Mat
th. 26. Tamen propter aliquā
necessitatem superiores tali ge
nere adiurationis pñt inferio
res astringere. Si uero quis i
tendat solū mō per reuerentiā
dini nois uel alicuius rei sacrẽ
aliqd ab alio obtiñerẽ absq̃ iposi

tiõe necitatis. talis adiuratio
licita est respectu quorũlibet.
Demões ãt possum⁹ adiurãdo
p ṽtutẽ diui noĩs tãq₃ inimicos
expellere: ne nob nocẽat spũali
ter ul corporalit s̃m ptãtẽ no/
bis data₃ a xp̃o. Lucis. x⁹. Ec
ce dedi uob ptãtẽ calcandi sup
serpẽtes ⁊ nihil uob nocebunt
Non tñ licitũ est eos adiurare
ad aliquid ab eis addiscẽdum
uel etiã ab eis obtinẽdũ: qa hõ
ptinet ad aliquã societatẽ cum
eis hñdã. nisi forte ex spãli in/
stinctu uel reuelatiõe diuia ali
qui sci ad aliq⁹s effect⁹ demo
nũ ope utũt: sic legit d btõ Ja
cobo q p demões fec Hẽmoge
nem ad se adduci. Adiuratio
vero ad irrõnabilẽ creaturã
põt itelligi dupliciter. Uno mõ
ut adiuratio referat ad ipã crã
tura₃ irrõnabilẽ s₃ se ⁊ sic uanũ
eẽt ipsã adiurare. Alio⁹ ut rferat
ad eũ a q⁹ ipa creatura agit ⁊
mouet. ⁊ sic dupliciter adiurat
creatura irrõnabilis. Uno qdẽ
modo p modũ deprecationis
q pertinet ad eos qui diuia i
uocatiõe miacula faciũt. Alio⁹
per modũ cõpulsionis adṽsus
diabolũ qui in nocumẽtũ nr₃
utit irrõnabilibus creaturis. ⁊
talis est mod⁹ adiurãdi i exor
cistis p quos demonũ p̃tas ex
cludit. His igit modis licet.

Sed sic adiuare q p h⁹ demo
nũ imploret auxiliũ non licet

Adoptio uel arro
gatio. A
doptio est extranee psone in fi
lium uel nepotẽ uel deinceps
assũptio legitima. s. quia p ado
ptiõe qui fili⁹ nõ est pro filio
habet. Cui⁹ due sũt spẽs. Una
dicit arrogatio. ⁊ est qñ ille q
non habet p̃re₃ seu etiã qui ẽ
mãcipatus est trãsit cũ rebus
suis i ptãtẽ arrogãtis. ⁊ habet
h⁹ fieri auctoritate principis.
Alia uero spẽs cõuni noĩe. s. a
doptio nũcupat qñ adoptatur
qui est i ptãte p̃ris. nec trãsit i
ptãte₃ adoptãtis. ⁊ h⁹ fit ipio
magistrat⁹. ff. eo. l. 2. ⁊ l. si pat
Quod siq̃s i domo p se uel ẽt
corã aliquib⁹ aliquẽ recepit in
filium uel filiam nulla est ado
ptio. C. de proba. l. non nudis
Adoptare põt pat familias 2
q sui iur est. ⁊ qui generar põt
qm qui nõ põt generar si h⁹ ẽ
propt aliquod ipedimẽtu₃ na/
turale nõ pot it adoptare. Se/
cus si esset propt ipedimẽtu₃
accñtale ut spado siue gladio
castrat⁹. ff. e. l. 2. Itẽ nõ põt 3
adoptar minor ãnis. 10. nisi iu
sta cã iteruenĩete. ff. eo. l. si pat
§. vlti. Itẽ mulier adoptar nõ
põt nisi ex rescriptio pncipis i
solatiũ liberorũ amissor i bel/

lo .C.eo.l.mulierez.Adoptari
aũt quilibz pōt tā mascul⁹ q̄z
femina dūmō sit in tātū minō
patr̄ adoptāte ꝙ fili⁹ ei⁹ nālis
esse posset.ff.eo.l.adoptio. Ad
optat̄ aũt presēs ⁊ uolūtarius
tamē.ff.eo neqz absens.
4 Effect⁹ adoptōis ē ꝙ adopta
tus ꝑ oia ut fili⁹ adoptātis ha-
beat̄ .Ita ut etiā ab intestato
succedat.C.eo.l.pe.Item ꝙ si
sit arrogat⁹ tūc filii ei⁹ ⁊ nepo
tes si quos hz trāseūt i ptātē ar
rogātis.sec⁹ si sit solū adoptat⁹
ut i p⁹.§.dictū est.Itē ꝙ arro
gatō tenet̄ r̄linq̄r̄ arrogato q̄r
tā ꝑtē bonoꝝ oiuz q̄ hz.⁊ hoc
siue itestō:siue uelit eū emāci-
pare.Sz adoptator nihil tene
tur relinquer̄ adoptato nisi ve
lit.C.eo.l.i.⁊.2.Idē.Tho.i 4⁹
dis.42 .Quō āt adoptio ipedi
at mr̄imōiū uide ipedimtū.7
Adulatio Utruz sit pec
catū.R⁹ fz .Tho.secū
da secūde.q.115.Si aliquis vo
lens ad delectatiōez alteri loq
excedat modū i delectādo pec
cat Et si quidē h⁹ faciat sola i
tētione delectādi:vocat̄ placi-
d⁹ fm phm.Si aũt h⁹ faciat i
tētione alicui⁹ lucri ꝯsequēdi
vocat̄ blanditor uel adulator.
Cōmuniter tñ nomē adulatiōis
solz atribui oib⁹ q̄ sup̄ debitū
modū virtutis volūt alios ver
bis uel factis delectare.⁊ sic ē
pcctm̄.ptinet aũt ad adulatiōē
laudare aliquē i quib⁹ nō ē lau
dand⁹ quia forte sūt mala uel
recta .siue certa nō bona.Aut
etiā si timeri possit ꝙ ad inanē
gloriā laudat⁹ prouocet̄.Si q̄s
uero laudar̄ uelit propt̄ bonū
puta ut aliquē cōsolet̄ ne i tri-
bulationib⁹ deficiat.uel ut in
bono proficiat aliis debitis cir
cunstantiis seruatis .pertine-
bit hoc ad virtutem.
Utrz adulatio sit pctm̄ mor 2
tale.R⁹ fm Tho.ubi sup̄ adu-
latio pōt esse pctm̄ mortale tri
plicit̄.pmo mō rōne mãe.sic
cū laudat aliquis pcctm̄ alic⁹
hoc nō cōtrariatur dilectioni
dei cōtra cui⁹ iusticiā hō loqui
tur.⁊ dilectioni proximi quez
in peccato fouet.vnde est pec-
catū mortale.2⁹.mō ratione i
tentionis:puta cū aliquis adu
lat̄ alicui ad hoc ut fraudulēt̄
ei noceat corporalit̄ uel spūali
ter.⁊ hoc est etiā mortale.3⁹.
mō per occasionē:sicut cū laus
adulatoris fit alt̄i occasio pec
cādi etiā preter adulatoris in-
tētionez.⁊ tunc cōsiderādū est
vtruz occasio sit data uel acce-
pta uel q̄lis ruia seq̄tur ex hoc
s.venialis uel mortalis.⁊ fm
hoc iudicādū est:Si aũt aliq̄s

ex ſola auiditate delectãdi uel
ad euitãdũ aliqđ malũ uel con
ſequẽduȝ aliqd necitat̃ alicui
adulatus fuerit:nõ eſt contra
charitatẽ nec mõtale ſȝ vẽiale
3 Utrũ peccet adulator ſeu ali
us uolẽdo placer̃ hõimbꝰ .Rꝰ
ſȝm.Tho.ubi.ſ̃.Uelle placere
propt̃ chritatẽ nutriẽdaȝ ut eiſ
ſpũalit̃ qȝ ꝑficere poſſit: lauda
bile ẽ.i.Cor.xꝰ.Per oĩa om
nibꝰ placeo.Sȝ propt̃ inanem
gloriã uel propt̃ lucrũ uel etiã
in malis eſt pctm̃.ſȝm illud ṕs
Deus diſſipauit oſſa eorũ q hõi
nibus placẽt.Et ad Gal̃.prio.
Si ad huc hominibus placer̃
chriſti ſeruus nõ eſſem.
4 Utrũ dare adulatoribuſ ſit
pctm̃ mortale.Rꝰ ſȝm.Tho.
ſecũda ſecũde.q.168.⁊ etiam
ſȝm guil.Nõ niſi alit̃ appetitꝰ
nimiꝰ uãe glorie hoc cauſet ſic̃
herodeſ delectabat̃ qñ laudeſ
ſibi dabant̃ nõ hoiuȝ ſȝ dei.ul̃
niſi itendat et cupiat illã adu/
lationẽ.de qꝰ dr̃ i.ṕs.Laudat̃
pctõr i deſiderijs aĩe ſue.Et ĩ
Iſa.Popule meꝰ q btm̃ te di/
cũt ⁊c̃.Hec enĩ adulatio crimẽ
eſt.⁊ tales largitores commu
nicant eis in crimen.

Adulterium eſt
aliẽi
thõi uiolatio.32.q.5.Nõ
m̃chaber̃.Quid faciet mulier
q̃ de adult̃io ſuſcepit filiuȝ uel
ſuppoſuit ſibi alienũ ꝑtũ:⁊ ita
q nõ eſt filiꝰ ſuſcepit expenſas
ab eo q putat̃ ẽe pr̃ ⁊ eſt cã ꝙ il
li q eẽnt al̃ heredes eiꝰ ñ ſucce
dũt:Rꝰ.ſȝm Rai.Muliẽ i pnĩa
reuelet ſacerdoti ꝑito uel epõ
ſeu utriqȝ.et tũc ṕdicti ingrãt
diligẽtiꝰ ⁊ caute decõditiõibꝰ
ſpurti ul̃ ſuppoſiti.⁊ ſi iuenerit
ꝙ ſi hõ ſpũalis ⁊ timẽs deum
tũc corã muliẽ ſi uiderit expe/
dire recepto ṕus ſacr̃o ab ipã
ꝙ nõ calũnioſe procedat ẽt ab
illo ꝙ ſecretũ teneat .poterũt
r̃uelare ſibi ⁊ ꝯſulẽ ꝙ igrediat̃
religionẽ uel trãſferat ſe ad lõ
ginq :ita ꝙ nihil ꝑcipiat de bo
nis putatiui pr̃is.Et addit hic
Ul.ꝙ illa mulier põt reuelare
marito ſuo ſi nõ timet ꝑiculuȝ
ſic̃ ſũt aliq viri q ſuſtinẽt ſcien
tes adulteriũ vxorũ aliq forte
q ꝯſentiũt.qȝ nõ poſſũt propoſ
hr̃e filios.⁊ huiꝰ modi i tali ca
ſu tute mulier ṕt reuelar̃ mari
tũ:⁊ ſi acceptet abſoluta ẽ mu/
lier.si ṽo illi ſpurio vel ſuppõi
to nõ põt r̃uelari ſie ꝑiculo.vel
ẽt ſi poſt r̃uelatiõeȝ ñ vult acq̃e
ſcẽ ꝯſilio tũc iiũgat̃ m̃ſr̃iẽi ꝙ đ
r̃bꝰ ſi q̃ſ hȝ ul̃ i fut̃o hr̃e pot̃it
ſatiſfaciat uĩo iuxta poſſe do
lẽſ đ pctõ ⁊ ẽt đ eo ꝙ nõ põt ple
ne ſatiſfacẽ.Et talis ſatiſfactio
fiat ꝑ aliũ ſecrete ⁊ caute nõ r̃

nelãdo ipi uiro p̃sonã vxor̃.⁊ ita erit ĩ bono statu ar.22.q.5. hoc uidet̃ ⁊ ex̃ de peni.officij. Idẽ Hosti. Et tenet̃ mulier vi ro satisfacere etiã de ↄsumptis ab isto filio. De hẽditate ãt te/ netur hẽdib⁹ viri ab itestato: vel hẽdib⁹ script̃.vel qb⁹ visi/ milit̃ credit q̃ reliq̃sset.⁊ si h⁹ nescit̃ det paupib⁹ Itẽ dic̃ In no.q̃ si mulier nõ hẽr3 q̃ resti tuat ⁊ hẽt probatiões p̃ q̃s di/ cti successores reuelarent̃ a dã no quid hñt d3 eas adducere nisi graue malũ esset prouẽto/ rũ tũc nõ deb3 facere q̃a min⁹ malũ est dãnũ rer̃ q̃3 periculũ aiar̃ ⁊ corpor̃. Si uero nõ hẽt probatiões sileat.2.q.7.ple/ riq3.hec Rai.⁊ Hosti.⁊ Inno. S3 nũquid dcũs fili⁹ tenet̃ cr̃ dere mulieri.R⁹.f3.guil. Non tenet̃ credet̃ mulieri soli.quia posset eẽ muliebr̃ fallacia.⁊ si sana cõscia nõ credit excusatus ẽ tã de p̃cept̃ q̃3 de p̃cipiẽdis. Si v̄o honestas feie ⁊ alie cir/ cũstãtie faciũt eidẽ de hoc pro babilẽ opionẽ siue ↄscientiã ⁊ uult tutior3 viã eliget̃. Nihil v̄lteri⁹ percipiat de p̃cept̃ aũt ⁊ cõsumpt̃ q̃3diu bonã fide3 habuit Ray.dat consilium ut r̃ stituat vel componat. S3 ta/ lis ut dicit non est cogendus quia .possessor erat bone fidei C.de rei.uendi:certu3.Hosti. q⁹q3.⁊.W.⁊ guli'. dicũt q̃ nõ tenetur de consumptis quam diu fuit bone fidei.

¶ S3 nunq̃d muliẽ possit filios de adulterio susceptos sibi he/ redes ĩstituere.R⁹. Certe sic. q̃a q̃libet põt sibi heredẽ insti/ tuere eũ cui nõ prohibet̃.reser uata ĩp legitia p̃te liberis suis De quo uid ĩfra legitia p̃ totũ 2

¶ Uir hñs legitimos filios si viuẽte vxore aliã ducat sciẽte3 ĩpedimẽtũ.⁊ ex ea filios hẽat nunquid tales filij adulterini possint succedet̃ patri.an v̄o te neantur restituet̃ filijs primi matrimonij.R⁹ s3m gui.Resti tuere tenẽtur totã hereditate3 filijs p̃mi mr̃imonij cũ fructi/ bus mala fide ↄsũpt̃ q̃3tũcũq3 opõteat eos male eget̃ uel mẽ dicare .Nisi bona fide com/ pleta sit legitima prescriptio maxime si etiam post comple tam legitimam prescriptiõem retinent bonam fidem.tunc e nim non tenentur. De accusa tiõe adulterij.⁊ quomõ adulte ra possit dimitti. habes infra matrimonium .8 .per totum. Quomodo etiam adulterium impediat matrimoniũ habes infra impedimentum.8.§.2⁰. Et vtrum liceat vxorem adul teram occidere .ibidẽ .§.vlti. 3

Aduocat⁹ esse non
pōt imo
expresse prohibeṫ .p⁹
quidē si sit heṙtic⁹ vel excōica
tus vel pagan⁹.4.q.i.c.i.⁊.ex̄
de heṙti.excōicam⁹p⁹ ⁊ de pe.
dis.i.nēo vel i foro. Ubi ēt ha/
bes ꝙ peccat iudex ⁊ pūiri dz
qui sciēter admittit tales. Itē
si sit mōach⁹ vel religios⁹. Ta
les.n.peccāt aduocādo nisi pro
monasterio de mādato ꝑlati.
16.q.i. monachi ex̄ de postu.
ex pte. Itē prohibeṫ si sit cleri
cus i sacris ordinib⁹ ꝯstitutus
vel ēt in minorib⁹ dū tñ sit bñ
ficiat⁹. Talib⁹.n.prohibita est
aduocatio corā iudice secula/
ri nisi i propria cā vel pro ec/
clesia sua vel pro ꝯiūctꝭ aut mi
serabilib⁹ ꝑsonis.ex̄ de postu.
clerici.⁊.c.cū sacerdoti. Sz an
corā iudice ecclesiastico possit
satis videṫ ꝙ si.ar i.dcō.c.cle
rici. Exceptis epīs ⁊ ēt sacēdo
tib⁹ quib⁹ videṫ siplicit̄ inter/
dictm̄ nisi ut dictm̄ ē in cā pro/
pria vel ecclesie.vel ꝑ ꝯiūctis
aut miseabilib⁹ ꝑsonis.i.4.q.
5. deniqz.88.dis.ꝑlatū.⁊ exp̄
si⁹ i illa decṙ.cū sacēdotꝭ. Et in
tellige dūmō i ꝑdictꝭ casib⁹ di
uinū officiū nō ipediaṫ.ar.91.
cleric⁹. Et nota ꝙ q̄cūqz ē bñ
ficiat⁹ i aliq̄ ecclesia ⁊ ꝑstat pro
extraneis patrociniū aduoca/
tionis vel procuratiōis ꝯtra eā
dz illo bñficio expoliari ut i ꝑ/
dicto.c.cū sacerdoti. Itē non
dz quis esse iudex vel assessor
in cā illa in q̄ vult esse aduoca/
t⁹.quia duo officia in eadē cā
prohibeṫ exēceṙ.4.q.4.c.i.
⁊.2. Sūt ⁊ alie ꝑsone ab aduo/
catiōē ꝑ canones prohibite ut
surd⁹ mut⁹ cec⁹.furios⁹ impu
bes usqz ad.18.ānū seātu mot⁹
seru⁹ femia.⁊ vir passus mulie
bria.s.cōtra nām. Itē dānat⁹
capitali crimīe vel calūnia pu
blici iudicii. Itē qui opas suas
locauit ui pugnaṙt i arēa cū be
stia.hec oia.iii.q.7.§.tria.
¶ Utrū cleric⁹ bñficiat⁹ i diū 2
sis ecclesijs possit pṙare patroci
niū cōtra aliā. R⁹. ꝭz. Ber. Nō
videṫ ꝙ possit. Si tñ esset pṙla
tus i vna ecclesia.tūc ratiōe ꝑ
latiōis pōt. Et idez dic. Inno.
Addēs ꝙ si nccīo officio fūgaṫ
pōt ad similitudinē tutorꝭ.ff.
de postu.l.puto.⁊.l.vlti. Item
⁊ pro priori ecclesia pōt agere
ꝯtra secūdaz ar.extra de iure
iurꝭ. tuā.⁊.c. itellecto
¶ Utrū iudex teneaṫ dare ad 3
uocatū. R⁹.teneṫ quādoqz ut
eis qui habeṫ non pñt propter
paupertatē vel propṫ potentiā
partis aduerse.ff.de offi.pro
cō.l.nec quicq̄z.§.ñ. Et quidez
si iudex hoc alicui aduocato ꝑ

cipiat.⁊ ille sine cā deneget p̄t
p iudicē ppetuo remoueri ab
officio aduocatiōis.C.eo pro
uidendū.Dz igitur obedire si
tamē ɔpetēs salariū ɔstituatur
de quo uide īfra.§.6º.⁊.7º.
4 ¶Aduocatꝰ qui sciēter defen
dit causā iniustaȝ absq̄ȝ dubio
grauit̄ peccat ut di .Tho.secū
da secūde.q.71.quia illicituȝ
est coopari alicui ad maluȝ fa/
ciēdū siue ɔsulēdo.siue adiuuā
do. siue q̄lit̄cūq̄ȝ consētiendo
Ro .primo.Digni sūt mōte nō
solū qui faciūt ⁊ c̄ .Tenet̄ etiaȝ
ad restitutionē eius dāni: q̄ cō
tra iusticiā p eius auxiliū alt̄a
pars icurrit.Si aūt ignoratur
īiustā cām defēdat excusat̄ fm
mōm quo ignorātia excusare
pōt.Si vero ī principio credit
cām iustā esse:⁊ in processu ap
pareat nō iusta nō dȝ eā prode
re.vt.s.alterā pteȝ iuuet uel se/
creta sue cāe alteri pte r̄uelet.
Dȝ etiā cāȝ deserer̄ uel eū cuiꝰ
cām agit ad cedendū inducer̄
siue ad cōponēdū.siue aduēsa/
rij dāno.hec oīa.Tho. Porro
in cā quā diu dubia est bñ pōt
aduocatꝰ patrociari fm.vv.
5 ¶Quis est debitꝰ modus ad
uocādi.Rꝰ fm Ray.vt nō pro/
ducat falsa istr̄a neq̄ȝ falsos te
stes:seu corruptos neq̄ȝ mētia
tur:neq̄ȝ inducat falsas leges
aut quascūq̄ȝ probatiōes:neq̄ȝ
querat ī grauamē alterꝰ pāt̄
dilatiōes nō necessarias.Item
q̄ fideli̇t quātū iusticia pmi/
tit:cām foueat nihil de ɔtigen
tibus omittēdo.3.q.7.§.si q̄s
aūt.⁊.ar.extra d̄ testi.ītimauit
C.de iud.l.properandū.§.illo
proculdubio.4.q.4.c. prio
⁊.2.Itē non procacit̄ uel voc
ferādo.q2 propt̄ hoc impedit̄
processꝰ.5.q.4.ī loco.3.q.7
si quis adeo.Itē dicit.Tho.se
cūda secūde.q.71.q̄ aduoca/
to defendēti causā iustā licitū
est prudent̄ occultare ea qui/
bus īpediri posset processꝰ eiꝰ
Non aūt lȝ ei vti aliq̄ falsitate
6 ¶Utrū aduocatus possit pete
re salariū.Rndeo fȝ Ray. Pōt
moderatū:siue ab initio faciē
pactū:siue postea finita cā.Et
attēdi dȝ moderamen salarii
secundū q̄ntitatē cāe laborem
aduocatiōis ⁊ cōsuetudinē re/
giōis ⁊ sciētiā ⁊ honestateȝ ad
uocantis .3.q.7.§.apud vrbē
⁊.ar.12.q.2.ulterane.⁊.c.ɔcel
so.extra de prebē.de multa.v
circa sublimes.⁊ c̄.dis.61.mīa
mur.Con.Tho.secūda secūde
q.61 .Sȝ caueat aduocatus ne
petat salariū cum graui dāno
litigator̄ .3.q.7.§. Artentur.
Itē q̄ cā īcepta ⁊ nō finita faci
at pactū cū litigatore quē ī pro

pria recipit fidē q2 posset esse
occasio magni mali.3.q.7.§.
preterea nō licet. Nā quādo vi
deret cāz ī periculo cogere cli
ētulū iure pactū ꝛ dare salariū
ad libitū. Itē nunq̄z licet ad
uocatio pacisci de certa parte
lit̄.puta de decia uel cētesima
C.de postu.Si qs aduocatoꝝ
ꝙ si nullū pactuz certū fuit de
salario.pōt aduocat⁹ iplorare
auxilium iudicis pro competē
ti salario.ff.de vari.ꝛ.extra or
cog.l.i.§.i.honorariis.

7 Utrꝫ aduocat⁹ teneat̄ grat̄
p̄stare patrociniū ī cā pauperū
R̄⁹ ſm.Tho.secūda secūde.q.
71. Hic idē est dicēdū ꝙ de al
iis opibus misericordie dicit̄
Nullus.n.sufficit oībus idigē
tibus opē misericordie impen
dere:ꝛ iō sicut Aug⁹ dicit.prio
de doctrina christiana.Cū oi
b⁹ prodesse nō possis his potis
sime ꝯsulēdū est q pro locoruz
uel tēpoꝝ uel quarūlibz reruz
opportūitatib⁹ ꝯstricti⁹ tibi q̄
si q̄dē sorte iūgunt̄. Dicīt āt pro
locoꝝ opportūitatib⁹.qa nō te
hō p mūdū q̄rere idigētes qb⁹
s̄bueiat sꝫ sufficit ꝙ eis q sibi oc
currūt misicordie op⁹ ipendat
Addidit aūt ꝛ tēpoꝝ.qa non te
net̄ hō futur̄ necitati altei⁹ pro
uidē:sed sufficit si ī p̄nti necita
te ei subueniat. Subdit aūt uel
quarūlibet reꝝ.qa hō sibi ꝯiū
ctis q̄cumqꝫ necitate maxime
debꝫ curā ipendere. Quib⁹ tn̄
ꝯcurrētib⁹ restat. vtꝝ aliquis
tātaz necitatē patiat̄ ꝙ nō ip̄rō
tu appeat quo possit alit̄ ei s̄b
ueniri. Et in tali casu tenet̄ ei
op⁹ misēicordie ipendere. Si
aūt appareat quō ei alit̄ s̄bueī
ri possit.uel peꝛ se.uel p aliaz p
sonā magis ꝯiūctā.uel maiorē
facultatē hn̄tez nō tenet̄ ex ne
citate idigēti s̄bueīre.ita ꝙ nō
faciēdo peccet.q̄zuis sibi s̄bue
nerit in tali necitate laudabili
ter faciat. Un̄ aduocat⁹ nō te
net̄ sp cause paupeꝝ patrocini
um p̄stare sed solum concurrē
tibus conditiōibus predictis.

In qb⁹ casibus ꝛ de quibus 8
aduocat⁹ teneat̄ ad restitutio
nez. R̄⁹ ſm.Ray.p̄mo qa oīuz
q̄ illi ꝯtra quos aduocabat pro
pter ip̄ius patrociniuz iniuste
amiserūt seu dānificati fuerūt
Unde si peꝛ cauillationē suam
abstulit aduersario bonā cām
uel etiā si ip̄m grauāī petendo
dilationem superfluam uel al
leuiando falsum ꝛ contra con
scientiā uel faciēdo cauillosaz
positiōēz uel istruendo falsum
testē:aut istruendo cliētulum
denegādo ueritatē ꝛ similibus
tenet̄ aduersario ad interesse.
Item tenet̄ illis quibus ī fcūz

tit auxiliū si propt̄ suā infideli tatē uel negligētiā uel īprudē/ tiam amiserūt. Et hoc qn̄ iac/ tabat se scientem ꝛ non erat ut dicit. ꝟꝟ.

Affinitas ❡ fm. Ray. Est proxi tas psōaꝝ ex cānali copu la prouēiēs oī carēs pentela. De hoc plene dicet̄.ī.inf ipe/ dimēta mr̄imōii ipedimētū.14.

Alchimia ❡ de au. ꝛ ar. alchimico utrū possit uē/ di uel emi uide.ī.emptio.§.5.

Alea ❡ De omni ludo a lee uide.ifra lu dos alec per totum.

Alienatio rei eccl'ie iri mobilis non ualet nisi in certis casibus.ꝛ debita forma serua ta prio qdem propter debituꝫ urgens.x.q.2.§.hoc ius.

2 ❡ Forma alienādi uariat̄ fm uarietatē ecclesiaꝝ.s.epalium mōasteriorꝝ ꝛ pāochialiū. Col ligunt̄ tn̄ oēs forme in dcō.c. hoc ius ꝛ.c.si quis eps ꝛ .12.q. 2.placuit .Sꝫ ꝛ.ꝟꝟ.specificat dicēs sic. Epus res ad mensaꝫ suā ptinentes uel res cathedra lis ecclesie nō pōt alienare sie ɔsensu capituli.ꝛ si res sit mo/ dica ꝛ necessitas magna nō est necessarius cōsensus capituli 12.q.2.terrulas. Nec abbas res monasterii sine ɔsensu epi ꝛ ɔ uētus sui.nec presbyt̄ parochi alis sine cōsensu epi sui fm q dicūt.c.supꝛ allegata . Hoc d reb imobilib. Secus de mo bilibus i qrūꝫ alienatiōe hui modi solēnitas nō reqrit̄. Ita tn̄ q null plat religiosus pōt uēdere reddit seu concedere alicui ad uitā uel ad certū tps nisi necessitas uel utilitas loci exposcat:de ɔsēsu ɔuēt .uel si cōuentū nō habeat de cōsensu prelati sui.ut in cle.monaste/ riorum de re eccle. non alie.

❡ Alienationes reꝝ ecclesiaꝝ facte a scismaticis uel intrusis nō ualent extra de scisma.c.p mo.12.q.2.alienationes.ꝛ tene tur restituere loca ꝛ res ꝛ fru ctus perceptos ꝛ q percipi po/ tuissēt. Sicut ꝛ quilibet raptō extra de resti..spo.grauis .ꝛ q ūtitur talibus alienationibus excōicatus est ut.ī. excomu nicatio.primo.§.2.in fi. 3

4 ❡ Si possessio data fuit eccle sie ea cōditiōe ne alienet̄.an a q cāu aliēari possit.uide.ī.cō ditio.§.3.alienare quidaꝫ sua nō pn̄t infra ludus alec.§.5.

Altare ñ dꝫ ēe ligneū uel ferū lꝫ la/ pideū d.ɔse.dis.i alt'ia.id tho.i.4.dis.13.q si ad celebrā

dũ missã ñ hẽat altar̃ ɔsecratũ
saltem habeat tabula paruula
lapidea ɔsecrata q̃ dicit̃ altare
viaticũ.i q⁹ cõcedit̃ epĩs ⁊ eoꝝ
supiõib⁹ ĩitiner̃ celebrar̃ ⁊ cele
brari facer̃ vbicũqȝ.ex̃ de pui.
qm̃.li⁹.6⁹. Jtẽ ɔcedit̃ p̃dicato
rib⁹ ⁊ miorib⁹ sine tñ piudicio
parochial̃ ecclesie.ex̃ de pui.i
his. De consecratione altaris
habet̃ infra consecratio.3⁹.

2 ¶ Licitũ ẽ presbiteris altãia
instruẽ i ecclesia nõ ɔsecrata.
sȝ in consecrata nõ licet nisi de
licẽtia epĩ.ar.dis.68.q̃zuis.⁊
de cõse..dis.i:null⁹ presbyter
Eodẽ mõ sine ɔsẽsu epĩ nõ sũt
altaria destruẽda.ar.de cõse.
disti.i.c.ecclesie.⁊.c.placuit.
Qui altari seruit de altari vi-
uere debet.12.q.i.ex.his.

AMbitio

quid est
R̃⁹ fm.
Tho·secũda secũde.q
131. Ambitio est inordinat⁹ ap
petit⁹ honoris. Qui q̃dẽ p̃t eẽ
inordinatus triplicit̃: p̃mo mõ
p hoc q aliquis appetat testi-
moniũ de excellẽtia q̃ȝ nõ ha-
bet.q est appeter̃ honoreȝ su
pra suã propõtionẽ. secũdo mõ
p hoc q honorẽ sibi cupit non
referendo in deũ. Tertio mo-
do per hoc q apetitus eius in
honore ipso quiescit: non refe
rens honorẽ ad vtilitatẽ alio-
rũ. propt̃ q ãbitio sẽp ẽ pectm̃

ANgaria

⁊ per ã
garia.
hec duo sunt quedam
seruitutes ipẽse p extorsioneȝ
supioris. Et est angaria serui-
tus psonarũ. Perãgaria uero
seruit⁹ psonaꝝ ⁊ rerũ. videlicet
quã facit quis proprio sũptu.
vt dicit. Ray.

APpellatio

¶ Utrꝫ
liceat
per appellationẽ iudi
ciũ declinar̃. Uide.s̃ accusat⁹
§.4. P⁹ appellationẽ sñia ex
cõĩcatõis lata non vȝ. Et si
appellãs nõ proseq̃tur.nõ pro
pt̃ hoc sñia cõualescit. Tñ ex-
cõĩcat⁹ noiati si.ĩ.tp̃s statu-
tũ appellatiõẽ ñ proseq̃t̃: ut dȝ
lapso tempor̃ dȝ denũtiari.ex
tra de sen.exco.lȝ l⁹.6⁹.

APostasia

p⁹
i.gñali q̃d ẽ.R̃⁹ fȝ.ray.goffre.
⁊ hostiẽ.ẽ temrari⁹ a statu fidi
obie uel r̃ligiõis r̃cess⁹. Et dr̃
q̃si postatio.i.r̃trograda statõ
Triplex ẽ apostasia.s.pfidie q̃
vȝ r̃cedit qs a fide ut Juli.apo
stata. De hac hẽt.2.q.7.non
põt. Jtẽ i obie.q̃.s.trãsgr̃ditur
spõtanea volũtate p̃ceptũ ut A
dã ⁊ Eua. Geñ.3⁹. Silr ⁊ q̇ sa-
cr̃ canonib⁹ obedir̃ ɔtẽnit. De
hac.3.q.4.aliẽi ex̃ de.ma.et.

obe.si q̄s. Itē irr̄gularitatꝭ.et hec est duplex. Una qua quis recedit a statu clericatꝰ. Alr̄a qua qs recedit a statu assūpte r̄ligionis. 4.7.di. q̄ꝫtumlibꝫ .16.q.i.legi

Apostasia 2ºˢ.a fidē Sciendū ꝙ cuꝫ apostata a fide sit hereticꝰ īfidelis ip̄o iur̄ excomunicatꝰ est extra de her̄ti. ad abolēdā. Itē res taliū ꝯfiscātur ꝛ ip̄i ammittūt factioneꝫ testamēti. nec etiā pacta penitētia ī statu p̄stinuꝫ redeūt. C. eodē.l.2.ꝛ.3. Et debēt r̄cipi sic heretici. de q̄bꝰ.ī. hereticꝰ pº §.1ª.qui īcipit. Qualir̄ hereticī ꝛ c̄. Itē sunt īfames ꝛ repellunr̄ a dignitatibꝰ ꝛ aliis multis. ex̄ de iureiurꝭ. q̄relā.6.q. i.īfāes. de cōse.di.3.celebritatē

2 ¶ Quid de his q̄ licet īteritꝰ sūt fideles tn̄ propr̄ timorē faciunt exteriꝰ aliquē actū īfidelitatis. puta reuerētiā idol̄. Rᵒ ſm. Ray. Tales licet nō sit apostate nec heretici. mortalir̄ peccāt quātuscūqꝫ fuerit metus. quia ſm Augi. Sāctus est mori fame q̄ꝫ uesci idolatico. 32.q.4.sicut sāctiꝰ. Cō. Tho. secūda secūde. questione.24.

3 ¶ Utrū liceat xp̄iāoi aliqᵒ casu sūer̄ hitū īfid̄liū. Rᵒ ſꝫ guil. Posset hᵒ fieri ex rōnabili causa sic, ꝛ btūs Sebastianꝰ ī ō clamide militari xp̄i militiā ger̄bat abscōditā. hᵒ ītelligēdū est ſm eundē guil. nisi esset īstitutū aliquod determinatū signū ad cognoscēdū professores alicuiꝰ idolatrie. tūc eni nō licer̄t

Apostasia 3ª.s. inobedīēti Apostasia īobedīētie qn̄ quis obedire cōtemnit p̄cepto dei siue canonū siue p̄latoꝝ. ꝛ talis infamis efficir̄ ꝛ repellir̄ a testimonio. ꝛ dꝫ excōicari. 3. .q.4.si quis a suo. xi.q.3. si aūt nobis. ꝛ si p̄stiterit ī cōtumacia debꝫ crescere ꝛ pena extra ut lite non conti. qm̄ frequenter. Si autē redierit si non fuerit excōunicatꝰ recipir̄ ad penitētiā. si fuerit excōunicatꝰ recipitur cū satisfactiōe q̄ꝫ excōicati tenētur facere iniuriam passis. ut dicir̄ s̄ absolutio. 4ª.§ 3ª

Apostasia 4ª s. ab ordīe cl̄icatꝰ. Tal̄ apostata fit multipl̄r. pª.s. dimittēdo tōsurā coronā ul̄ hitū cl̄icalē. 20.q.3.c.pª.2ª.et 3ª et extra eo.c.pª.ꝛ.3ª. Itē accipiē do uxorē extra de cle. ꝯiu. ex p̄te. Itē cōuertendo se ad negotia secularia. extra de ui. ꝛ ho. cle. ex lr̄is ꝛ de sen. ex ī audiētia. ꝛ.c. perpēdimꝰ. ꝛ tal̄ si ē in

sacr᷒ iteriꝫ ab accusatiōe ⁊ te
stimōio tāq̄ꝫ īfamis repellit̄.2.
q.7.aliēi.3.q.4.btūs.Jtē in
teri ad dignitatē uł ordinē pro
moueri nō pōt.16.q.i.legi.50.
dis.C.ulti.Jtē si admōit⁹ se nō
corr̄ rēit ē dponēd⁹.2i.q.4.sic
⁊.c.p̄cipim⁹.Jtē intiꝫ caret p̄
uilegio cl̄icali ita ꝙ uerberās
eū nō icidit ī canonē.Hoc tn̄ ī
telligas si p⁹ trinā admonitio
nē epi nō se cōrexerit uel sedi/
tiōib⁹ uel enormitatib⁹ se īmi/
sceat .ex̄.e.c.p⁹.⁊ de sen.ex̄.cū
non ab homine.

2 ¶ Qui p̄mā tm̄ tōsurā accepit
vtrū possit eā desererē.R⁹.lꝫ p̄
antiq̄ iura videat̄ prohibituꝫ.
hodie deserer̄ pōt tā de cōsue/
tudie q̄ꝫ d̄ iur̄.ex̄.d̄ coha. cle.
3 ⁊.mu.c.ulti.. ¶ Cl̄ic⁹ ī minori
bus p̄dit p̄uilegiū cl̄icale si trā
siuit ad actū priori⁹ ordini con
trariū puta fact⁹ ē bigam⁹ uel
miles aut exercuit seua puta r̄
cepit misteriū occidēdi :muti/
lādi:aut aduocādi ī cāis crimi
nalib⁹.dis.84.quisqs.Jteꝫ p̄
dit si nullo mō vult viuē cleri/
calr̄.qd̄ p̄ tria pōt patē.p⁹ mō
si sic cōtrahit.sic ꝯuēit ⁊ ꝯuēit
sic laic⁹ vadit ī exēcitū:talliat̄
⁊ sustiet alia onera laicalia.2⁹
si t̄tio admōit⁹ nolit ad cl̄icatū
r̄dir̄.3⁹.si ꝯuēt⁹ corā ecl̄iastico
iudice excipit de foro scl̄ari.vł

alit̄ ī iure ꝯfitet̄ ꝙ nō vult cle
ricalit̄ viuere.Si uero ꝯtraxit
cū ūica ⁊ v̄gie nō oīno p̄dit p̄ui
legiū .Uide.ī.cl̄ic⁹2⁹.§.3⁹ ⁊ se 4
¶ Cū clerico qui exn̄s in sacr᷒
de facto duxit vxorē.si ad cle/
ricatū redeat pōt ep̄s dispēsa/
re.extra q̄ cle .vł vo.c.p⁹ ⁊ 2⁹

Apostasia vᵒ s.a r̄li

giōe ⁊ h⁹.Apostasia fit p̄
temerariā hit⁹ dimissionē cuꝫ
assūptiōe scl̄ar᷒ vite.Non tn̄ dꝫ
iudicari apostata siue figitiu⁹
etiā si diu aut lōgiqua vaget̄.
nisi postq̄ꝫ sic viuit ꝙ aiuꝫ re/
deūdi se deposuisse oñdit.ff.d̄
re mi.desertorē.§.emāsor.Tn̄
p̄ solā temerariā dimissiōeꝫ hi
t⁹ excōicat⁹ ē ex̄ ne cle.ł.mo.
vt p̄iculosa.li.6⁹.Qd̄ si redieit
r̄cipiet̄ ī mōasteriū s̄m ꝙ in re
gula ꝯtinet̄:Hoc dico si mona
steriū r̄gularit̄ uiuat.alit̄ īdi/
stricti⁹ mōasteriū cū vsufructu
reꝝ q̄s obtulerat p̄ori mōaste
rio.q̄ res p⁹ ea ad primū mōa
steriū redibūt.27.q.i.si qua
mōacharū.⁊.c.si qs rapuerit
16.q.6.de lapsis.18.q.i.c.pri
mo.Alii dicunt ꝙ res simplici
ter erūt secundi monasterii.
¶ Cuius sunt bona que mona 2
ch⁹ apostata acquisiuit.R⁹ si
abbas noluit eū recip̄e uel ne/
glexerit cū reuocare ⁊ sit deces

ſit.denegabiť monaſterio bo‑
noꝝ repetitio ex qꝰ malicioſe
denegauit alimẽta. ex̃ de i ſã.
⁊ lan.c.pꝰ.87.diſ.c.vlti.Et ꝑ
tinebũt bona illa ad ſecundu
mõaſteriuꝫ ſi igrediať aliť ad
ep̃m.Et hoc itelligẽdũ ſi cõuẽ
tus totꝰ deliquit i hꝰ.Aliť de‑
lictuꝫ ꝑſone nõ dꝫ redũdaŕ ad
dãnuꝫ eccľie.16.q.6.ſi ep̃s.Si
vero nõ renuit eũ recipe. tunc
gcgd acquiſiuit ſuo mõaſterio
acqſiuit.ſic hꝰ dño.18.q.2.ab
bateſ.ff.de acqre.do.etiã.⁊.eũ
dẽ caſũ uide.ĩ.religio.pꝰ.§.8.
¶ Monachꝰ fugitiuꝰ ſi nõ vult
redire uel habitũ reaſſumeŕ dꝫ
capi ⁊ ſub ḡui cuſtodia cãcera
ri.extea de.apo.a nobis.

Aqua benedicta

vtꝝ ſit ſacr̃m.Rꝰ.ſm.tho.i.4.
diſ.2.Nõ.ſꝫ eſt ſacrale q̃ſi q̃dã
diſpõ ad ſacr̃m .Nõ.n.ordiať
directe ad remediũ ꝑſtãdũ.ſed
ad remouẽduꝫ prohibẽs.Uñ
dať cõtra demonũ negtias et
uẽialia.⁊ ꝯtra oẽ q̃d ipediŕ põt
ẽt effectũ ſacroꝝ. Et ut dicunt
Pe.⁊.Al. Remiſſio uenialiũ q̃
fit ꝑ aſpſionẽ aque bñdicte. nõ
fit ꝑ modũ ſacri.ſꝫ ꝑ mõm me
riti ũde ut dictũ eſt nõ ẽ ſacr̃m
¶ Quid cũ aq̃ bñdicta appõiť
nõ bñdicte.Rꝰ ſꝫ tho.i.4.diſ
12.Totũ ẽ bñdictũ.vtꝰ.n.q̃ ac
quiſita eſt aque ex bñdictione
ꝑuẽit ad aq̃m additaꝫ.Jdẽ diĉ
Pe.ſic ⁊ ꝯtingit de oleo ꝯſecr̃
to.ĩ.oleum.§.3ꝰ.

Arbiter

Cũ ab uno de pluribꝰ
ãbitris ľ iudicibꝰ aliis p̃ntibꝰ
⁊ mãdãtibꝰ ſcripta ſẽtẽtia reci
tať proide ẽ ac ſi ab oibꝰ eẽt re
citata.Dꝫ ãt ut q̃ recitat ñ utať
verb̃ ſigulař nũeri ſꝫ pluralis
dicendo.Nos taleſ arbitri uel
iudiceſ pronũciamꝰ ⁊ c̃.niſi i ar
bitris ſuꝑ electiõe q̃ dꝫ fieri ab
uno uice oium extra de ſen.⁊
re.iu.cum abuno liꝰ.6ꝰ.de hꝰ
.ĩ.electio.2ꝰ.§.5ꝰ.

Archidiaconus

Qd ẽ eiꝰ officiũ.Rꝫ.ſꝫ.Rai
cĩca officia ãchidiacõi ꝑpoſiti
uľ dcãiſeŕ ꝙ ſũt eccľie tot ſũt ꝯ
ſuetudines.ex̃ de ꝯſue.cũ olim
in.fi ⁊ de exceſ.ꝑla.ad hec.Si
tñ uis ſciŕ qd iura dicũt de ta‑
libꝰ vidã diſ.21.cleroſ.⁊.25.diſ.
ꝑlecti.⁊ ex̃ de offi.archi.ꝑ to.

Archiepiſcopus

A qbꝰ ⁊ ubi dꝫ ꝯſecrãi ar
chiepiſcopus.uide .ĩ.conſecra
tiõeꝫ primo.§.pe.⁊ ulti.
¶ Archiep̃s põt cõpelleŕ ſbdi‑
tũ ſui ſuffragãei ad ſuſcipiẽdaſ
commiſſiones eius in cauis ni
ſi ubi ſit cõſuetudo.ex̃.de fo.cõ

romana li^a .6°. ⁊ extra d offi. or. pastoralis. Sup quo .c. dic Host. q cu archiepo ssbsit eps quia pigni'ius habet i eu3 q3 i subditu potest archieps epis/copu cogere ut appellat sbditu3 ad suscipiedu. Et si epi.s. i. certu tpis assignatu sibi h^o facer ngle xerit neq3 aliqd iustu prtedrit demu pot coger utru achieps ex de of. or. q3to. i. si. ⁊. c. irre/fragabili. §. excess^o. Con. Ber. etia si ab epo appellatu fuerit. S3 h sciedum q iure nouo ar/chieps cas que per appellatio ne uel alio iure metropolitico deferutur ad ipsu non pot au/dire seu pmittere alibi q3 i sua ciuitate ul dioecesi aut in eis in quibus appellatum existit: uel cae ipse consistat nisi aliud sibi competat de consuetudine. ex de offi. or. ut litigates lib^o. 6°.

3 ¶ Archieps no h3 iurisditoe3 in subditos suffraganei sui ni/si in quib^o da casib^o qui notan/tur extra de of. or. pastoralis. P^o quide3 cu deuiat i diuinis of ficiis a cosuetudine metropo/litae ecclesie. 12. di. de his. Ite quado subdit^o epi deliquit in diocesi archiepi. 6. q. 3. placu/it. In h^o. n. casu efficit aliquis de iurisditoe alteri^o cuiuslibet Ite si habet pdiu i diocesi sua. ex de fo. con. c. vlti. Et iste etia casus ptinet ad quecuq3 aliu. Ite si ca defert ad eu p appel/latione3. ex de of. le. c. p^o. ⁊ de offi. or. duo. Item cum absolu tus ab archiepo non vult par/re epo extra de of. or. ad repr meda. Ite si criminalis causa sit inter episcopu ⁊ clericu suu d3 deduci ad synodu in q preest archieps. 6. q. 2. c. pmo. Item si clericus. habet ciuile cam p/tra episcopu suu. xi. q. i si. cleri cus. Ite3 quado est episcopus negligens in eo quod facere deb3. xi. q. 3. cu simus ex de se. ex. per tua ⁊ de appel. q frote Ite qn defuncto epo ecclesia idoneos clericos no habet. 12. q. 2. no liceat. Item cu euides est sententia epi esse iniusta ex de ap. sollicitudine. Item cu3 visitat prouicia. ex de prscrip. cu ex officii. ⁊ de cesi. sopite ⁊. c. nuper. Per sola vacatione3 epalis sedis no archieps s3 ca pitulu supplet uices epi. ex. de supple. ne prela. si eps. ⁊. c. ec/clesie. l^o. 6°. Similit si eps sit excoicat^o ex de supple. ne p la. romana. libro. 6°. Aut ca/ptus a pagais. vt i dco. c. si eps

4 ¶ S3 nunquid pot archieps ecclesie cathedrali vacati dar visitatore seu administratore3 h^o No nisi forte capitulu i te/poralib^o ⁊ spualib^o negligent

vel male administraret.ti. c.n.
uocato caᵒ.⁊ cause super hoc
ꝯgnitiõe premissa uisitatorem
seu administratorẽ põt deputa
re.qui q̄3uis hẽat legitimã ad
mĩstrationẽ in tp̃alibus ⁊ spũa
libus.tñ illa bñficia q̄ ad solam
collationẽ epi ꝑtinent cõferre
nõ põt.si ab alio q̄3 romão põ
tifice fuerit deputatꝰ.ex̃ de sup
plen.prela.ecclesie.liᵒ.6ᵒ.

¶ Archiep̃s põt suã prouinciã
uisitare. l3 nõ sint eis suffraga
nei negligẽtes.⁊ iterar̃ uisitati
onẽ ⁊ procuratiões rcipe nõ ob
stante ꝯsuetudine cõtraria. Et
dũ uisitat põt ꝯfessiones audir̃
suffraganeoꝝ.absoluẽ ⁊ pñias
iniũgere.ex̃ de cẽn.ꝑpetuo.liᵒ.
6ᵒ.Sed utrũ possit aliquid rci
pere uide.ĩ.uisitaꝰ.§.2ᵒ ⁊.3ᵒ.et
ibi p̃la de eius uisitatiõe.§.pᵒ.
⁊.4ᵒ.Archiep̃s põt ꝯciliũ cele
brare reqsito p̃mate.dis.ꝯr.si
quis ep̃s uacãs in fi.⁊.ꝯ.q.3.et
c.2ᵒ.⁊.3ᵒ.Archiep̃s transiẽs ꝑ
q̄uis loca sue prouĩcie põt facer̃
añ se crucẽ portare bñdicer̃ po
pulo in põtificalibꝰ celebrare ⁊
hꝰ.Silr ẽt ep̃s ⁊ i locis exẽpt̃
sue dio.vt i cle.ãchiep̃o d̃ p̃ui.

ARra siue ibarraᵒ.Arre
dicunt̃ ãnulꝰ pecu
nie siue alie res date spõse:q̄rũ
datõ ibarratõ uocat̃ p̃cipue qñ
fit ꝑ ãnuli imissionẽ q̄ uulgo d̃

spõsatio dr̃.Et siq̄dẽ fiãt hec i
ter sponsũ ⁊ sponsã.ñ dico ꝯtra
hunt̃ spõsalia 3 p̃sumit̃ pro ma
trimonio nisi probet̃ ꝯtrarium
ul̃ eẽt ꝯtraria ꝯsuetudo uel r̃pu
gnaret etas.ut no.ex̃ de spon.
ipu.tue.Si võ fiant a ꝑentibus
tc̃ sola spõsalia ꝯtrahunt̃:ut ibi
dr̃.⁊ hoc ĩtellige ꝑ modu3 quo
sponsalia a parentibus ꝯtrahi
pñt uide.ĩ.ĩpedimẽtũ.13ᵒ.§.fiñ.

¶ Arre spõsalicie ñ secuto mr̃i
monio ꝑbẽt restitui hꝰ mõ. Si
mr̃imoniũ nõ fuerit secutũ abs
q3 alteriꝰ culpa.ut ꝑꝑ superuẽi
entẽ mortẽ uel religiõis igressũ
⁊ hꝰ.restitui dñt arre simplicit̃
si võ nõ fuerit secutũ ꝑꝑ culpa3
dantis ꝑdit arras:si propt̃ cul
pã recipientis restituet eas i du
plũ.C.de spõ.l.ãras.l.fi.⁊ d̃ hꝰ
uid̃ ĩ.spõsalia.§.12.q̄ icipit i q̄bꝰ

ARrogatio Uide sup̃
adoptio.

ARs De arte notoria ui
d̃.i.sõtilegium 2ᵒ.
§.pᵒ.De artificibꝰ faciẽtibus ⁊
uendẽtibꝰ gladios:balistas ue
nẽa:taxillos:aleas:serta.⁊ hᵒ.
uide.ĩ.negociatio.§.5ᵒ.⁊ se.

ASsassinus Assassini fu
erũt ⁊ forte
adhuc sunt quidã ĩfideles qui
ex quibusdã falsis opinionibus
de facili mittebant̃ ad occiden
dũ quẽlibet christianũ:nõ curã

tes si ob hoc occidēdi essent ip si. Contra quoꝝ pestem statuit Inno. 4° ꝙ quicunqȝ pꝛīceps vel prelatus vel alia persona aliquem chꝛistianū ꝑ assassinos interfici fecerit vel mandauerit etiam si moꝛs non fuerit īde secuta. ꝛ qui assassinos receptauerint vel occultauerint nō solū excōicationis ꝛ depositiōis īcurrunt sniās ipso facto. lȝ sint etiā cū omibus suis bonis chꝛistianis expositi ꝛ perpetuo diffidati. ita ꝙ exquo de pꝛedictis vel aliquo predictoꝝ pꝛobabilibus constiterit documentis. nl la alia excōicationis depōnis: seu diffidationis sententia req ratur: sed beneficia talium per illos ad quos pertinet collatio libere conferātur. extra de homi. pro humani. li. 6.

Astutia secūdū Tho. secūda secūde. q. 55. dicitur cum quis ad ꝯsequendum aliquem finē bonū vel malum vtitur non vīs vijs sed simulatis ꝛ apparentibus. Non enim opoꝛtet etiam ad finē bonū falsis vijs ꝛ simulatis peruenire sed veris. Vñ astutia etiam si oꝛdinetur ad bonū est peccatum. 2. ad Coꝛint. 4. Abdicamus occulta dedecoris non ambulantes in astutia neqȝ ad vlterantes verbum dei. Aliquando vero propter similitudinem accipitur in bonū. pꝛo uer. pꝛimo vt detur paruulis astutia. sed pꝛopꝛie accipitur in malo sicut ꝛ phūs dicit. 6. ethicoꝛum. De dolo autem ꝛ fraude que sunt pꝛopinqua astutie vide infra dolus. ꝛ infra fraus.

Auaritia ꝛ cupiditas vtrum sit peccatum? Respondeo secundum Thomam. secunda secunde. q. 118. Sic. nam bonum hominis circa exterioꝛa opoꝛtet ꝙ consistat in quadam mensura. scilicȝ vt querat habere exteriores diuitias pꝛout sunt necessaria ad vitam eius secundum suam cōditionem. Et ideo in excessu eius mensure consistit peccatuȝ. dū scilicet aliquis supꝛa debitum modum vult eas acquirere vel retinere quod pertinet ad rationem auaritie que diffinitur esse immoderatus amoꝛ habendi.

¶ Sed vtrum sit moꝛtale? Respondeo secundum Thō. vbi ṡ. Auaritia potest capi dupliciter. Vno modo ꝙ aliquis recipiat vel retineat iniuste res alienas quod pertinet ad rapinam vel furtum. ꝛ sic ex suo genere est 2

peccatum mortale. Contingit
tñ i h° casu q est uciale pp in/
fectionem actus. sicut de furto
dicitur infra furtuz. §. 4. Alio
modo potest accipi auaritia se
cundum q importat inordina/
tum amorem diuitiarum: qui
si in tantum crescit q prefera/
tur charitati. vt scilicet propt
amorem diuitiarum aliquis ñ
vereatur facere contra amorẽ
dei ꝛ proximi. erit peccatũ mõ/
tale. Si autem inordinatio a/
moris in hoc consistat. ut scili/
cet homo quãuis superflue di/
uitias amet non preferat earũ
amorem amori diuino. scilicet
propter diuitias non velit ali/
quid facere contra deum ꝛ pro
ximum. sic est peccatum veni
ale. Auarus seu cupidus. ordi/
dinari non debet. uide. ī. ordi/
nandus. §. proximo.

Baptismus primo
quo ad substantiam ꝛ formam
Quid est baptismus? Respon/
deo est absolutio facta prescri
pta forma verborum. ut ponit
magister. 4. sententiaruz dis.
3. vel quasi eodem modo secũ/
dum Augu. Baptismus est tin/
ctio in aqua verbo vite sanctifi
cata. De cuius substantia sunt
tria. scilicet materia elementi
forma verbi: ꝛ intẽtio ministri
copulans formaz materie. Un
de Augustinus. Accedit verbũ
ad elementum ꝛ fit sacramẽtũ
.i. q. i. detrahe.

¶ Baptismi forma hec ẽ. Ego 2
te baptizo in nomine patris et
filij: ꝛ spiritus sancti. ex̄ de bap
tis. c. primo.

¶ Sed quid si mutetur hec fõ 3
ma? Respondeo secundũ Tho/
mam in. 4. distinctione. 3. nl
li licet mutare quantum ad id
quod est de essentia forme. Et
si mutatur nihil agitur. et[t] pre/
ter hoc culpa incurritur. Si ve
ro aliquid quod pertinet ad fõ
mam ex sola determinatione
ecclesie mutatur. nihilominus
est sacramentum. sed culpa in/
curritur. Uerum ab apostolis
qui baptizabant in nomie chri
sti. non fuit mutata forma quã
tum ad intellectum qꝛ in chri
sti nomine tota trinitas intelli
gitur. sed solum quantum ad
vocem. Nec hoc ipsum potuis.
sent nisi ex familiari consilio
spiritus sancti. Ratio autez mu
tationis fuit ut nomen christi
amabile rdderet. Hoc ẽt nũc
ecclesia posset si speciale prece

ptū a ſp̄u ſcō hērꝫ.nō āt ꝓpāa
aucte.Vn̄ mō ſic dicēdo nō eēt
baptiſm⁹ q̄zuiſ qdā ꝯtrariū di
cāt. qd ſi dicat̄.In noīe trītatꝭ
Nō eſt baptiſm⁹:qꝛ nō exp̄mūt̄
ꝑſone ſꝫ ſolum nūerus ꝑſonaꝝ.
Silr̄ nō ē baptiſmus ſi dicat̄.
In noīe gēitoꝛis ⁊ gēiti ⁊ ꝓce
dētꝭ ab utroqꝫ:qꝛ genitoꝛ nō ſi
ḡat ꝑſonā pr̄is.ſic ypoſtaſiꝫ ſb
ſiſtentē:ſꝫ ꝑ modū act⁹:⁊ iō nō
ē eadē ſignificatō nec eēt bapti
ꝫat⁹:⁊ eadē rō de alijs ē. Quaꝫ
uis āt nō ſit eadē uox ī greco et
latio:tn̄ ē eadē ſignificatō. Vn̄
ī q̄libet lingua illa ꝑtinēt ad foꝛ
mā q̇ p̄ꝛicipali⁹ ſūt īſtituta ad ſi
gnificandum perſonas illas.
4 ¶ Quid ſi v̇ba ꝓferant̄ cōꝛu
te:℞⁹ ꝺm Tho.ubi ſ̄.Aut facit
aliqs ex īduſtria.⁊ ſic n̄ vr̄ īten
dē qd̄ eccleſia ītēdit.vn̄ nō ē ba
ptiſmus.Aut fac̄ ex ignoꝛantia
uel defectu ligue:⁊ tc̄ ſi tāta eſt
coꝛꝛuptio ꝙ oīo aufēat ſenſū n̄
ē baptiſm⁹.Si v̇o ſēſus remāet
ē baptiſmus ut dicēdo pr̄ia ⁊ fi
lia.ſic̄ hētuꝛ de ꝯſe.diſ.4.r̄tu
lert ⁊ h⁹ p̄cipue accidit ꝙ ſenſ⁹
nō mutat̄ qn̄ fit cōꝛuptio ī fie.
ſꝫ mutatio ex pāte p̄ꝛicipij uari
at ſignationē.⁊ iō n̄ ē baptiſm⁹
5 ¶ Quid ſi aliquid ſubtrahat̄:
℞⁹.ꝺm Tho.in.4⁹.di.3.Si il
lud quod ſubtrahit̄ ſit de eſſen
tia foꝛme nō eſt baptiſmus.⁊ q
ſic baptizat grauiter peccat. ut
ſi ſb̄trahat̄ inuocatio triū ꝑſōaꝝ
uel exp̄ſſio actus uel expreſſio
ꝑſone baptizate.Sed expꝛeſſio
ꝑſone baptizantis nō eſt de foꝛ
ma q̄ztū ad neccītatē ſac̄ti ſed
inſtitutione eccleſie.Et ideo ſi
omittatur.ego.eꝛit baptiſmuſ.
ſed peccat baptizans.
¶ Quid ſi addit̄ aliquid:℞⁹.ꝺꝫ 6
Tho.ubi ſ̄.Duo hic obſeruāda
ſūt. Pꝛimū ex ꝑte addentis.qꝛ
ſi aliquid adderet ītendēs illū
eē de foꝛma:quaſi uolēs nouūꝫ
ritū adducere.ꝯſtat' ꝙ nō īten
dit ꝓferre foꝛmā qua utit̄ ec
cleſia ⁊ ita nec facē quod facit
eccl̄ia:q̄ꝛe n̄ eēt baptiſm⁹. Se
c⁹ āt eēt qui ex aliqua cā addēt
ut ex deuotione quadaꝫ. Secū
dum eſt ex parte eius quod ad
ditur quia ſi eſt coꝛꝛuptiuū for
me:non eſt baptiſmus.ſicut ſi
dicatur.In nomine patris ma
ioꝛis ⁊ filij minoꝛis coꝛꝛumpit̄
fides quam foꝛma ꝓfitetur.
Si vero quod additur non eſt
coꝛꝛuptiuum foꝛme:ſicut ſi ad
ditur.et beate Marie.ꝓbabi
lius uidet̄ ꝙ eſſet baptiſmus.
¶ Quid ſi fiat interruptio:℞⁹. 7
ſecundum Thomā in q̄rto ſen.
diſ.3.Si ſi ſit tanta interruptio
ꝙ intercipiat intentionem bap
tizantis non eſt baptiſmus:ſic̄
ſi dicatur.In nomine patris et

īterponatꝛ lõga fabula. ⁊ poſtea
dicatꝛ ⁊ filij. Si autẽ fuerit par
ua intꝛruptio. ut puta ṽbi. nõ cõ
rũpentis formã ut ſi dicatꝛ. In
noie p̃ris oipotentis. aut inter
ruptio ſilentij: aut tuſſis ⁊ hoc
quod intentionem non diſcon
tinuet. eſt baptiſmus.
8 ¶ Quid ſi fiat tranſpoſitio? R̷ᵒ
ſm Tho. ubi s. Si ẽ talis tranſ
poſitio ꝙ mutet ĩtellectũ. nõ fit
baptiſmus. ut ſi dicatꝛ. In noie
p̃ris baptizo te ⁊ filij. Secus ſi
nõ mutat intellectũ ut ſi dicatꝛ
In noie p̃ris ⁊ filij ⁊ ſpũſ ſci ba
ptizo te. alij dñt ꝙ q̃lrcũqꝫ mu
tetur ordo ṽboꝝ nõ uidetꝛ intel
lectus mutari ⁊ erit baptiſmᵒ.
9 ¶ De forma uerboꝝ qñ p̃les
ſimul batizãt uel qñ plures ba
ptizãtꝛ uid. ĩ. baptiſmᵒ. 3ᵒ. §. 9ᵒ

Baptiſmus 2ᵒ qᵒ ad materiaꝫ

Utrum aqua permixta poſſit
eſſe conueniens materia baptiſ
mi. Reſpondeo ſecundum Tho
mã in quarto diſtinctiõe tertia.
Permixtõ poteſt eſſe duplex.
Una que tollit ſpeciẽ. ſ. quãdo
per alterationẽ tranſit in aliaꝫ
ſpeciem: ſicut ꝑ putrefactioneꝫ
aliquã uel digeſtionẽ tranſit ĩ
uinũ. aut etiam per additionẽ
tantam alterius liquoris. quo
ſoluatur ſpecies aque. ſic̃ ſi pa
rum aque multo uino admiſce
atur. Alia permixtio eſt q̃ non
tollit ſpeciem aque ſicut bene
alteratꝛ aqua ſecundũ aliquod
accuſans ⁊ manet ſpecies ut in
aqua calefacta: uel quando aq̃
additꝛ aliquid quod illi nõ com
miſcetꝛ: ſicut ſi aliqua ſolida po
nantꝛ in aq̃. uel ſi ſit ꝯmiſcibile.
ſicut aliquid humidũ eſt tam ꝑ
ue quantitatis ꝙ in aquam pe
nitus cõuertitur. In aqua ẽgo
primo modo permixta non po
teſt fieri baptiſmus. quia iã nõ
eſt aqua. permixta autem ſecũ
do modo poteſt fieri. Unde in
aqua maris poteſt fieri. ſimilitꝛ
in lexiuio. ⁊ in aquis ſulfureis
⁊ in alijs que ex terra ꝑ quã trã
ſeũt nõ mutantꝛ in aliã ſpecieꝫ.
¶ Utrum baptiſmus aque poſ 2
ſit in aliquo ſuppleri. Reſpõdeo
ſecundum Petrum. Secundũ
comunẽ legem non poteſt in ꝑ
uulis ſuppleri cum non poſſint
habere uſuꝫ liberi arbitrij. Sꝫ
ſi pro chriſto occiderentur: pie
creditur ꝙ ſaluarentur ſine ba
ptiſmo. In adultꝯ auteꝫ poteſt
per baptiſmum flãmis ſeu con
tritionis: ⁊ per baptiſmum ſan
guinis ideſt martyrij. Et hoc ĩ
tellige quando eſt articuluſ ne
ceſſitatis: non contemptus reli
gionis. Ideꝫ Thomas in quar
to diſtinctione quarta.
¶ Prohibitum eſt ut non fiat 3

baptiſmus niſi cum chriſma/
te nouo. ſcilicet illius anni pre
ter q̄ꝫ in neceſſitate mortis.
Punitur ſacerdos ſi contrafe
cerit de. con. diſtinctōe quāta
ſi quis de alio. Idem intelli/
enduꝫ eſt de confirmatiōe et
tanto magis quanto cōfirma
tio minoris eſt neceſſitatis q̄ꝫ
baptiſmus arg. extra de ſen.
excōi. quoniam. l. 6.

Baptiſmus iii quo ad
miniſtrum. Debitus miniſter
baptiſmꝰ ſm ōnes theologos
eſt ſacerdos. Sed in neceſſita
te quilibet poteſt baptizāe uir
ſiue mulier. ordinatus ⁊ nō or
dinatus fidelis ⁊ non infidel'
dūmodo habeant intentionē
baptizandi ⁊ ſeruū formam ec
cleſie. Unde ſi non credat ſa/
cramentum baptiſmi neqꝫ ali
quid ſpirituale ibi fieri dūmo
do in genere intēdat facere qd̄
facit eccleſia baptiſmꝰ eſt. Sꝫ
tamen ſimplex clericus non d̄
bet baptizare preſente preſby
tero. neque laicus preſēte cle
rico. neque mulier preſente vi
ro. Probantur hec omnia de
pſe. diſ. 4. mulier. ⁊. c. romā
uſ. ⁊ 30. q. 3. ſuper qbuſ. Idem
Tho. in. 3. parte. q. 67.
¶ An baptiſmus tradi poſſit 2
a malis miniſtris. ℞ꝰ. ſm Pe.
ſic quia bonitas miniſtri non
eſt de neceſſitate ſꝫ de congru
entia. Unde dicit Augꝰ ꝙ per
ebrioſum. homicidam. ⁊ per
quemcūque malū datur bapi
tiſmus. et baptizatis totus ef/
fectus baptiſmi confertur idē
Al. ⁊ Tho. in. 4. diſ. 5.
¶ Sed quid ſi ſacerdos nolit 3
baptizare niſi dato ſibi pretio
aliquo. ℞ꝰ. ſm. et Tho. i. 4.
diſ. 5. A tali licet emere aquā
pro baptiſmo etiā ſi aqua con
ſecrata eſt ſed nō licet pro bap
tiſmo dare pecuniam nec pro
ſe quia in tali caſu ſufficit bap
tiſmus flaminis. nec pro alio.
quia non ſunt facienda mala
ut ueniant bona. Ro. 3ꝰ. Tamē
in caſu neceſſitatiſ ille qui ge/
rit curā pueri licite poteſt bap
tizare. uel a quocumque alio
facere baptizari. ut pōit Tho.
ſecunda ſecunde. q. 100.
¶ Utrum malus miſter pec/ 4
cet mortaliter baptizādo. ℞ꝰ.
ſecundum Tho. ⁊ Pe. ubi ſup̄
Aut baptizat cum ſolemnitate
⁊ ut miniſter eccleſie. ⁊ tunc
peccat mortaliter ſi peccatum
recolit nec penitet. Aut bapti/
zat in articulo neceſſitatis ſicꝫ
uetula baptizat: ⁊ tūc n̄ peccat.
¶ Utrum qui ſcienter ſuſcipit 5
baptiſmum a malo miniſtro

peccet mortaliter. R̄ndeo. ßm Tho. ⁊. Pe. ubi supra. Si malus minister sit precisus ab ecclesia. suscipiens scienter a tali peccat. nisi in articulo necessitatis: in qua recipere posset a quocumque heretico. Sed sine necessitate: nec ab heretico nec ab excomunicato: nec suspenso recipi debet. Si autem nō est precisus. nec peccat suscipiens ab eo nisi forte ꝑ accidens si hoc ipso foueat ei fouē do eum in peccato.

6 ¶ Utrum melior sit baptismꝰ qui confertur a bono. R̄ndeo. ßm. Tho. in. 4. dis. 5 Equalis est ab uroque quantum ad substantiales effectus. sed tamen cum effectu principali potest aliquid plus conferri ex merito baptizātis. sed hic effectus accidentalis est. Idem. Pe.

7 ¶ Utrum angelus possit baptizari. R̄ndeo secūdum Tho. ubi supra: Angelo bono ex officio quidem nō competit baptizare nec ecclesiaꝫ cōsecrar̄ Potest tamē ex spirituali mādato dei ⁊ quia nūquam usurparet sibi alienum officium. ideo si sciatur bonus angelus esse nō esset quis rebaptizādꝰ neque ecclesia reconsecranda ut de ecclesia sacti Michaelis factum est. Malo autem angelo. i. diabolo potestas baptizandi competere non potest. neqꝫ ex officio. neqꝫ ex spirituali mandato non. n. potest esse minister salutis sed punitiōis Unde semꝑ presumendum esset q̄ nō faceret intētionē baptizandi sed decipiendi Unde Nullo modo potest

¶ Utrum in baptizante requiratur intentio. Respondeo secundum Tho. i. 4. distintiōe 6. Sic. Sed quando. profert uerba non adsit actualis intētio. dum mō prius intenderit ⁊ contraria intentio non interuenerit sufficit ad baptismum Et ex his patet q̄ furiosus et ebrius qn̄ ōnino usu rationis carent baptizare nō possūt qꝛ non possunt habere intētionē 8

¶ Utrum plures possunt unū baptizare. Respōdeo secundū Tho. in. quarto. distin. 3. et. i 3. parte. q. 67. Possunt dum mō qlibet itēdat totū facē. Similit et unꝰ plures sil' dū modo itendat baptizāe oēs· Neutrum tamē debet fieri sie magna ncċitate. Et qdeꝫ quādo plures baptizāt si dicāt nos baptizamꝰ nō ē baptismꝰ· sꝫ gli/bꝫ dꝫ dicē ego te baptizo. Qn̄ aūt unꝰ baptizat plres dicens ego uos baptizo baptizati sūt et d̄ hꝰ uid. i. baptismꝰ. 4. §. 3. 9

Baptiſmus 4º.

Bquo ad ſuſcipiẽtes. Utrũ
omnes teneãtur ad baptiſmuʒ
℞º. ſʒ Tho. i. 4º. diſ. 6. Qui
libet tenet̃ etiã ſãctificat⁹ i vt̃o
propter tres ratiões. pº quidẽ
propt̃ acquirẽde caractereʒ q̃
anumeret̃ in populo dei. ⁊ q̃ſi
deputet̃ ad percipienda ſacr̃a
diuia. 2º. ut ꝑ baptiſmũ perce/
ptionẽ paſſiõi chriſti etiã cõpo
ralit̃ cõformetur. 3º propt̃ bo
num obie quia preceptum de
baptiſmo omnibus datum eſt
2 ¶ Utꝛ i utero exiẽs puer poſ
ſit baptizari. ℞º. ſʒ Tho. i. 4º
diſ. 6. Nõ poteſt. quia tal' deo
notuſ ẽ nõ eccleſie. nec ſubiici
põt opatiõi miniſtroꝝ eccl'ie
Unũ dic̃ Aug⁹. ꝙ ſic̃ qui non, ui
xerit non poteſt mori. ita q na/
tus nõ fuerit nõ põt renaſci
3 ¶ Nõ dẽt aũt mat̃ ſcidi ut puẽ
poſſit naſci ⁊ baptizari. qa ſm
apoſtolũ nõ ſunt faciẽda mala
ut ueniãt bona. Deberet auteʒ
ſcidi ſi iam defũcta eſſet. ut. ff.
de inoffi. teſton. l. poſtumus.
Quando aũt apparẽt aliquod
membrũ ⁊ non eſt plene natuſ
expectanda eſt talis egreſſio
niſi mortis periculũ imineat
ſeu timeatur. Nam in tali pe/
riculo egreſſa parte principa/
li. ſ. capite baptizari debʒ. Se

cus de aliĳs partibus. ut ď ma
nu ⁊ de pede. q̃zuis nõ noceat
ſi ille partes aſpergãtur aqua
baptiſmali quia diuia mĩa nõ
eſt artãda. Et ſi poſtea naſcat̃
plenarie non eſt rebaptizand⁹
ſm quoſdaʒ ſed nihil periculi
accidit ſi ad cautelam baptize
tur ſub hac forma. Si non eſt
baptizatus ego te baptizo ⁊c̃
¶ Quid fiet quãdo naſcit̃ mõ/ 4
ſtrũ. ℞º. ſm Tho. in quolibet
Aut certũ eſt eſſe duas aĩas
rationales. aut nõ. Certũ autẽ
eſt ſi ſũt duo capita ⁊ duo colla
⁊ duo pectora. quia, erũt per ꝯ
ſequens duo corda. ⁊ ſic ſũt ba
ptizãdi ut duo. Et quãuis pre/
ſumatur ꝙ plures poſſint ſimi'
baptizari dicendo ego uos ba
ptizo: tutius tamen eſt eos ba/
ptizari ſingilatim. Si uero du
bium eſt utrum ſint due aĩe
tunc primo baptizandus eſt u
nus poſtea poteſt alter bapti/
zari dubie ſic. Si non es bapti
zatus. ego te baptizo.
¶ Utrum in eo qui eſt bapti/ 5
zandus requiratur intentio ⁊
uolũtas. ℞º ſm pe. Suſcipiẽti
um baptiſmum tres ſunt. drĩe
Quidam enim nunquam ha/
buerunt uſum rationis: ut par
uuli ⁊ ꝑpetuo furioſi. ⁊ in his ñ
reqritur uoluntas. Quidã vẽo
aliquando habuerũt. licet tũc

nō hēant ⁊ i his in neceſſitate
ſuffic̄ ātecedēs uolūtas. Itaqȝ
amentes ⁊ dormientes ſi ante
furiam uel dormitionem ha-
beant contrariam uolūtatem
non recipiunt ſacramentū. Si
autē habuerūt propoſitū. ⁊ h^o
per ſigna aliqua innotuit: tūc
in articulo neceſſitatis debent
baptizari ēt ſi furioſus tunc cō
tradiceret. Si tamē neceſſitas
tunc nō ſit debȝ expectari luci
dum iteruallūȝ uel uigilia dor
mientis. Quidaȝ uero habent
uſū rationis tunc cū baptizāt̄
⁊ in his requiritur contritio ⁊
deuotio ad percipiēdū rem ſa
cramenti ⁊ itentio ⁊ uoluntaſ
ad percipiendum ſacramētuȝ
Nec tamen requiritur uolūtaſ
abſoluta recipiēdi quod eccle
ſia cōfert. ſȝ qn̄qȝ ſufficit uolū
tas coacta. Et ſi ſit coactio ſuf
ficiēs ⁊ ex toto ab ex̄. ut cū ali-
quis reclamās imergitur uio
lenter. talis nec ſacramētū ſuſ
cipit nec rē ſacramēti. Si aūt
ſit coactio inducēs. ſicut minıſ
uel flagellis. ita ꝙ potius ipe
eligat baptiſmum ſuſcipeꝛ ꝙȝ
talis pati. ſuſcipit ſacramētum
ſed non rem ſacramēti. Ideȝ.
Tho. i. 4. diſ. 4. ⁊. 6. Simili
ter. ⁊. Al. Sed ⁊ hec probant̄
45. diſ. de iudeiſ. ⁊ ex̄. ā bap.
⁊ eius effectu maiores circa fi.

Utrū in eo qui debet bapti 6
zari requiratur fides. R^o ſȝ. Pe.
In puulis ⁊ naliter ſtultis ⁊ h^o
qui p ſe nō pn̄t credere nō req
ritur fides propria ſed ſufficit
aliēa. In aliis uero requiritur fi
des propria nō qdē ad ſuſceptō
nem ſacramēti. qa etiā ſine ea
recipetur caracter. ſȝ quātum
ad ſuſceptionēȝ rei ſacri. i. grē
Ideȝ. Tho. i. 4°. diſ. 6.

Baptiſmus iterari n̄ debet 7
i. q. i. quod qdā. Pena aūt ite-
rant̄ ſm leges eſt decapitatio
C. ne ſanctum baptiſmum. l. 2.
Secūdū canones uero taleſ. n̄
pn̄t promoueri ſiue ſcient̄ re-
baptizati. ſit ſiue ignorant̄. et
poſtqȝ. ſciuerit ratū habuerit
diſ. 5°. confirmādū. Al. uero q
ignorant̄ rebaptizati fuerunt
ut infantes uel coacti abſolu-
te pn̄t promoueri ſȝ quoſdā de
iure. Secūdum alios quod tu
tius eſt de diſpenſatiōe. de cō
ſe. diſ. 4 eos. Idē clerici iterā
tes baptiſmum deponēdi ſunt
ar. i. dicto. c. eos. ⁊. c. qui bis.
Laici uero excomunicandi ⁊
pena plectendi grauiōi. ut ibi
Si dubitetur an aliquiſ bapti
zatus fuerit baptizaretur his
uerbis premiſſis. Si es bapti
zatus non te baptizo. ſi non es
baptizatus ego te baptizo. In
noīe patris. ⁊c̄. De bap. c. 2°.

Causa iudeus vel paganus petit baptismū an statim baptizādus sit. R. si piculū ē in mora ut q₂ baptizandus timet ne allij infideles sj hoc senserint interficiant. vel cū aliter īpediāt q̄₃citius est baptizandus. de. ꝯse. dis. 4. ne qd̄ absit. Sed si periculū nō īminet. tūc ꝑ octo menses. vel alio termino arbitrato deb₃ deferri. ⁊ īt catecuminos teneri de cōse. dis. 4. iudei. ⁊ capitulo. se.

8 De hac dilatione iteru₃ habes. ī. baptismus. 5. §. 2°.

9 Quid si quis nō baptizatus promoueatur in sacerdote₃ et ep̄m. ⁊ postmodū celebrat et multos ordinat. R. fm. Tho. in. 4. dis. 24. Non baptizatꝰ nullū ordinem recipere potest nec conficere. nec absoluere. nec etiā ordinare. Tn̄ pie credi potest ꝙ q̄₃tum ad ultimos effectus sacramentorum summus sacerdos suppleret defectum. ⁊ ꝙ non promitteret hoc ita latere qd̄ in piculū ecclesie īminere posset. De fictis accedentibus ad baptismū habes. ī. baptismus. 7°. §°. 2°.

Baptismus vꝰ quo ad tempora. Utrum aliqd̄ tempus determinatum sit ad baptismum. Respondeo secundū. Tho. ī. 4°. dis. 6. ꝙ ī baptismo duo considerantur. s. substantia sacramenti ⁊ quantu₃ ad hoc non est aliqd̄ tempus determinatum imo qualibet die ⁊ hora baptismus celebrari potest. Aliud est solemnitas ⁊ quātum ad hoc etiā hab₃ duplex tempus. s. sabbatum pasce et sabbatu₃ pētecostes.

Utrum baptismus debeat per aliquod tempus differri 2
R. fz. Th. i. 4. di. 4. Magꝭ ē laudabile ꝙ puer q̄₃ citius potest fieri baptizet̄. prio quia interim puer mori posset ⁊ damnaretur. 2° quia demones nō habent tantā potestatē in baptizatis sicut in non baptizato neq₃ quātum ad nocumenta spiritualia neq₃ quātum ad nocumenta corporalia. 3°. quia ī pueritia facilius homo inducitur ⁊ assuescit in his que sunt christiane religionis. ⁊ fortius inheret. Adultis aūt sicut dic̄. Tho. i. 3. pte. q. 68. non stati₃ cum cōuertuntur est sacramētum hoc conferendum. prio quidem ne in talibus ecclesia decipiatur. 2°. ut ante baptismū de fide plenius instruantur. 3° propter reuerentiam sacramenti. dum in solemnitatibus precipuis s. pasce ⁊ pētecostes homines ad baptismū admit

tuntur. Sed tamen plene essēt instructi aut si mortꝭ periculū minēnt. statī3 essēt baptizādi

3 ¶ De differentibus aūt baptismum usq3 ad mortem uide ī. ordinandus. §. 2⁹.

Baptismus vi quo ad ritū. Utrū imersio sit de necessitate baptismi. ℞⁹. ꝼm. Tho. i 3. pte. q. 66. Quādo consuetudo ecclesie patiť. uel quādo necessitas. incūbit propť defectū aque. uel propter piculū pueri de cuius morte timeť. uel etiā quia sacerdos non posset sustētare baptizandum potest sine immersiōe baptismus celebrari. Et etiam sufficit si tantum caput aspergatur. Sed imergendi cōsuetudo laudabilior est. Similiter laudabilius est ꝙ ter imergatur quod sigť fidem trinitatis ⁊ triduum sepľ ture christi. Hec tamen significatio non est de substantia sacramēti: tamen grauiter peccarent qui contra cōsuetudinem ecclesie semel tantum immergerent. Idem Pe. ⁊ Al.

2 ¶ Quid si de duobus sacerdotibus alter sit manchus et alter mutus. uno proferente ⁊ alio immergente. ℞⁹: ꝼ3 tho i. 4. dist. 6. Non est baptism⁹ Idem Host.

¶ Quid significant sacr̄alia que fiunt in baptismo. ℞⁹. ꝼm Pe. i. 4. sen. Quatuor sacramentalia. fiūt ante baptismū que significāt hoc mō. Exsufflatio ⁊ inflatio significant spiritus mali expulsionem ⁊ boni introductionem. Salis immissio gratiam et sapientiam ⁊ a peccatorum putredinē pr̄seruationem. Saliue contact⁹ ad aures et nares: sēsuum spiritualium apertionem. Unctō olei in pectore. ⁊ inter scapulas legis dei amorem ⁊ deuotam subiectōnē. Tria quoq3 alia fiunt post baptismum. s. chrismatio ī uertice que significat christi gratiam: in mente impositio cerei que significat fidei ⁊ morum charitatem uestis candida que significat innocentie restitutionem. 3

¶ Utrum in baptismo uel cōfirmatiōe possit leuar̄ uel tenere q nō est baptizat⁹ uľ cōfimatus. ℞⁹. nō pōt de cōse. dis. 4. i. baptismate nisi ī necessitate. quia tūc etiā baptizare. pōt. ⁊ de. sacro fōte leuare. Et d̄ h⁹ cāu. hēs diffuse inť īpedimēta matrimonij. ī. īpedimētū. 6⁹. §. pe. Religiosis nō l3 de baptismo leuar̄. Uid̄ d̄ h⁹. ī. īpedimtū. 6⁹. §. fi. d̄ cathacis. patrꝭ ⁊ coꝝ r̄spōsis hēs. ī. cathacism⁹. 4

Baptism⁹ vii° quo ad eius effectū. Quis sit effectus baptismi. R̄o. ſm. Tho. in. 4. dist. 4. Paruuli qdez in baptismo mundantur ab originali ⁊ datur eis uirtutes i habitu sed nō i usu. Adultis aūt fit remissio omniū peccatorū non solū originalis sed etiā aliorū ⁊ totius pene. Neqz requiritur alia penitentia Cō. pe. ⁊ magister sententiarum

2 Utrū fictio ipediat effectuz baptismi R̄⁹ ſm pe. qui fictus est in. h⁹ φ simulat se uelle cū ferre uel suscipere baptismuz ⁊ non intēdit: effectum eius impedit. Sed qui simulat se dispositum interius cum non sit uel quia non credit uel quia cum proposito peccandi accedit aut cōtēnit sacr̄z nō reueretur: ut in sum. cō. sequitur. Nō suscipit rem sacramenti. i. gratiam sed caracterem suscipit. Et ut dicit Aug⁹. Conualescere incipit quando fictio ueraci confessione recesserit. Et baptismus quidez peccata ante cōmissa delet quo ad culpam et penam. sed cōmissa p⁹ baptismum delet quo ad culpam. et hoc per accn̄s. quia magis delentur ṽtute penitentie. Con. Al. ⁊. Tho. i. 4°. dis. 4.

3 Utrū effectus baptismi eq̄lis sit in omnib⁹. R̄o. ſm pe. q̄ztū ad caracterē ipressionez ⁊ peccatorū ⁊ penarū remissionē eq̄lis effectus est. Sz quantū ad depressionē fomitis ⁊ infusionem gratie est ineq̄lis. qr ieq̄lis pōt eē dispositio uolūtatis. In paruulis. tamē quia eq̄lis est dispositio: ⁊ effectus equal. erit. Con. Alb. et. Tho. i. 4°. dis. 4. Baptismus nō tollit irregulāitatē bigamie. i. bigāia §. 6°. sz bene tollit illā homicidij. i. homicidiū. 4°. §. p°. i. fi

Bellum pª Cōitē ad h⁹ φ bellū sit iustū. tria requirūtur secūdū Tho. secūda secunde. q. 40. Primū. s. auctoritoritas principis. qa priuata psona i iudicio ius suū pōt prosequi. Et intellige principis siue ecclesiastici. ut quādo pugnat ecclesia. siue principis secularis. 23. q. i. quid culpatur. ⁊. q. 2. c. prio. Et ſm Al. sufficit auctoritas inferiorum dignitatū ad defensionē sibi subditoruz quando quis al' per iudicez se iuuare non potest. Secundum φ requiritur in bello iusto ex iusta causa. ut. s. illi cōtra quos bellum mouetur ex aliqua culpa hoc meruerunt. Unde Aug⁹ in libro quōnū. Iusta bella

debent diffiniri que ulciscunt
iniurias si gēs uel ciuitas plec
tenda est. que uel iudicare ne/
glexerit quod a suis iprobe fa
ctū est uel reddere quod p iiu/
riam ablatū est. 23. q. secunda
dominus. Tertiū: requiritur i
tentio recta. s. qua intēdit uel
ut bonū promoueat: uel ut ma
lum uitet. vnde nō licet fiēi ex
odio et h⁹ sed propter iustitiā
7 charitatē. ut i predicto. c. qd
culpatur. 7. c. militare: Sunt a
lia duo que ponūtur a qbusdā
requiri in iusto bello uidelicet
ut nō sit psona cui bellare non
licet. ut clericus. 23. q. 8. cleri
ci. Sed hoc est propter spālez
prohibitionē ut dicitur. i. bel/
lū. 20. §. p⁹. Item ut fiat pro r
rum repetitione uel patrie de
fensione: 7 h⁹. 23. q. 2. c. primo
Sed h⁹ reducitur ad iustā cāz

2 Utrū sine principis auctori
tate per aliquod pticulare bel
lū liceat iiuriam repellere. Re
de iure naturali potest quilibz
uim ui repellere. dū tamē in ɔ
tinēti 7 cū moderamie incul/
pate tutele. i. q tutela illa mo
derata 7 sine culpa sit. nec sit
ad sumendā uindictā: sed ad
propulsandam iniuriam. ex. d
homicidio significasti. 20. ci
ca finem. Dico propulsandam
siue a se siue a socio. 23. q. 3. nō
inferenda. 7. c. ultimo. 7 siqui/
dem uis seu iniuria sit i psonā
tunc potest uis repelli antēqz
sit illata. nam licitū est occide
re insidiantem: 7 eum qui uult
occidere: si aliter nō potest qs
manus eius euadere. ff. ad. l.
aq. l. 4. 7. 5. Si aūt uis infera
tur i rebus. tunc 7 illatam 7 in
ferendam licet repellere. sed
p⁹ illa tam dū tn̄ in cōtinēti. i.
q̄z cito sit illata uis priusquam
diuertat ad alium actū. ex. de
resti. spo. olim. causam. 7 i pal
legato. c. significasti.

Generalit aūt sciendū est q 3
ad talia nemo tenet: imo pfec
tius eēt remittere iuxta illud.
Math. 5⁹. si quis te pcusserit i
unam maxillam. 7 c.

Utrū p bellū uel uiolentiā li 4
ceat propria auctē rē iā ablataz
ul iuasā recupar. Re⁹. sz Inno.
7 Hosti. Si hoc fiat icontinēti
certe lz prout. i proximo. §. di
ctū ē. Si vo ex iteruallo nō li
cet. imo dz adiri iudex rapto
ris 7 eius auctoritate recupa
ri. nā si aliquis propria auctori
tate uiolent recuparet etiā rē
suā: cadit a iure suo 7 pdit eaz.
nisi forte non posset per iudicē
eam consequi uel recuperare.
ut notat. i. dis. ius gentium.

Quid si absqz auctōitate su 5
pioris aliquis dānificatus ac

cepit de rebus dānificant; nū
quid potest retinere. Dicendū
Si accepit absq; vitio: utputa
quia inuenit vel alius sibi de-
dit ⁊ huiusmodi. non peccauit
⁊ potest licite retinere vsq; ad
valorem damni. ff. de condi. in
de. l. si non sortem. §. si centum
Nisi forte res que peruenit ad
eum fuisset illi a raptore com-
modata. C. de commodato. l.
pretextu. vel etiaz deposita. C.
depositi. l. siquis. nam in his ca
sibus non potest retinere. Hec
indubitanter vera sunt in foro
iudiciali. sed secunduz quosdaz
etiam licet talis peccet ⁊ peni-
tentiam agere teneatur. tamen
in foro penitentiali non tenet
ad restitutionem. In hoc con.
Guil. ⁊ Ul. Et ad hoc fac quod
dicit Tho. de illo qui furtiue
accepit rem suam apud alium
iniuste detentam. ut habetur i
fra depositum. §. vlti.
6 ¶ Utrum in bello liceat uti in
sidiis? Respondeo secūdū Tho.
secunda secunde. q. 4. In bel
lo iusto licet uti insidiis occul-
tando ab hostibus ea per que
volumus eos ipugnare q2 pro
positum nostrum nō tenemur
eis aperire. 23. q. 2. dominus.
Sed non licet eos sic decipere
ꝙ dicatur eis falsum vel nō s-
uetur eis promissuz. 23. q. i. no
li.
¶ Qui habet iustum bellum su- 7
um facit quicquid capit ab ho
ste: vel eius auxiliatoribus siue
subditis siue aliis quousq; sit si
bi plene satisfactū de omni dā
no ⁊ labore ⁊ operis tā sui quā
suorum. vel donec ipse hostis
offerat se ad ius ⁊ velit satisfa-
cere dis. i. ius gentium. 23. q. 7
si de rebus vltra. Hic autē non
debet aliquid accipere nisi for
te esset talis hostis ꝙ propt he
resim: vel aliud huiusmodi. bo
na sua essent per edictum publi
cata. Subditi vero iniuste bel-
lantium si in tali bello non pre
stent dominis auxilium vel fa
uorem non sunt expoliandi vl
in aliquo puniendi ¶ Peccata 8
enim suos tantuz debent tene
re auctores. extra de his que fi
unt a ma. per. ca. c. qui sūt. i. q.
4. c. i. Quod verum est etiam
si dominus predictoruz in ipso
iniusto bello vtatur rebus ipso
rum ab eis ablatis. Similiter
non sunt spoliandi clerici et re
ligiosi vel conuersi: peregrini:
mercatores rustici, euntes ⁊ re
deuntes ⁊ in agricultura existē
tes. ⁊ animalia quibus arant ⁊
semina portant. extra de treu.
innouamus. 24. q. 3. si quis ro
mipetas. Porro tota preda q
obuenit de bello iusto: domini

est: ꝛ ipse tenetur diuidere sub-
ditis secundum proportionē
ꝛ qualitatem personarum. ut
dis. i. ius militare. ꝛ notatur. 23
. q. 5. dicat.

9 ¶ Quid cum subditus mouet
bellum mandante sibi domio
vel sequitur eum. nūquid tene-
tur restituere si qua ab hostibꝰ
accepit? Respondeo si bellū sit
iustum nō tenetur nisi iuxta e-
dictum domini sui. Si vero sit
iniustum ꝛ ipse scit tenetur: qa
plus debuit timere deū q̈3 ho-
minem. Si vero dubitat vtrū
sit iustum vel non: iterum non
tenetur. 23. q. i. quid culpatur i
fine. Excusatur enim propter o-
bedientiam domini sui lic3 do-
minus peccauerit si forte male
precepit.

10 ¶ Sed queritur an sicut subdi-
ti mouentes bellum excusātur
in dubio vt nunc dictū est. utꝝ
similiter excusentur amici cog̃-
ti stipendiarij. ꝛ huiusmodi. Re-
spondeo non. quia non excusat
eos obedientia. neq3 in dubio
debēt se committere discrimi-
ni ut iuuent aliquem in preiu-
dicium alterius. 14. questione
5. denique.

11 ¶ Quid si subditus hab3 guer-
ram contra dominum vel ccō-
nerso? Respondeo secūdū guil.
Cum vasallus comitis habet a-
liquid contra comitem. requi-
renda est primo auctoritas re-
gis. Si autem comes hab3 ali-
quid contra regem. et rex hu-
militer requisitus p ptes curie

nollet illi ius exhibere: credo ꝙ si ius suū defendat armis cū moderamine nō peccat. Impugnare vo regē propria auctoritate nō licet: sed denunciaᷓ habet pape qui potīt excoīcare. et crīscēte ɔtūacia dare auctoritatē mouēdi ɔtra eū arma. uel cōquiraᷓ corā impatore si rex illi sbsit ⁊ illius auctoritate si oportebit mouebit bellū. Qn̄ aūt rx hꝫ cāꝫ ɔtra impatorē: uel impator corā rege qui n̄ subest illi n̄ erit alius coraꝫ quo q̄rimonia ponaᷓ nisi papa. ut nūc dictū ē. Tamē passus iniuriā peccaret mouēdo bellū si alter offerret satisfationē. Auꝫ aūt comes hꝫ aliquid cōtra subditū. nō pp hꝰ dꝫ sibi ius dicē: sed uel auctoritate iudicis supioris gladiuꝫ iumat. uel ad diocesanum uasalli recurrat. cui si uasallus obediᷓ recusauerit excoīcabiᷓ rōe peccati extra de iudi. nouit. Et si p annū sic pstiterit: diocesanꝰ ipsū ⁊ res eius capiendas expōet ar. xi. q. 3. rursus. 2. c. quisquis. ⁊ extra de hereticis excomunicamus. pꝰ. §. si uero dominus.

12 ¶ De dānis ⁊ uastationibus q̄ fiunt in bellis quis ⁊ cui teneaᷓ Reꝰ. s̄m guiel. ꝙ qui hꝫ iustum bellū nō teneᷓ de illis dānis q̄ ipe uel sui bona fide pugnādo itulerūt aut a quibꝰ comod ab stinere nō potuerūt. Si autem crassandi aīo maliciose itulissꝫ cū alia posset sibi ɔsulē tenebiᷓ ⁊ ɔpensabunᷓ illa dāna, cū dannis propter q̄ bellū motū ē: facta diligenti cōputatiōe hic ide. Suis vo hoībus iste qui iuste bellat nō teneᷓ de dānis q̄ passi sūt ab aduersarijs qꝛ tales subditi se ⁊ sua tenenᷓ exponē pro dn̄o. Et dico ꝙ dn̄s nō teneᷓ nisi forte ipse fuerit in culpa negligenter defēdendo eos. Talis etiā iuste bellā teneᷓ oībus illis quos uocauit de dānis si q̄ rcceperunt nisi uenerint illi ex debito uel causa hūanitatis uel consanguinitatꝭ. 23. q. 3. nō inferenda ⁊ alijs capitulis ibi. Qui vo hꝫ iniustū bellū teneᷓ primo aduersarijs de oībus dannis illatis. Teneᷓ ēt suis propijs hominibus de dānis q̄ receperūt ab aduersario qui iuste repugnabat: si ipse proprij hoīes iuuerīt ipsū bona fide: aut si inducti fuerūt ex eiꝰ ɔsilio timore uel coactione: ⁊ de se nō erāt facturi. Secus si mala fide iuuerūt illū In quo casu nullā habet actionē contra eū: nā in re turpi nulla contrahiᷓ obligatio. Insti. mandati. §. illud. ⁊ ff. mandati si remunerandi. §. rei turpis. ⁊ l. si mandauero. §. qui eidem.

¶ Nūquid dn̄i qui bellauerūt 13

possunt componere ad inuicem super damnis qui eorum subditi passi fuerunt? Rndeo sm Guil. Si compo fiat de consensu damnificatorum. standum est illi. alr ille q iniuste mouit bellum non pot p suam compositionem preiudicare hominibus suis. quin ipse teneatur eis de proprio satisfacere: nisi ipsi in culpa fuerint pariter cum eo. ut in precedenti. §. dictum est Qui aute habuit iustum bellum non debet componere cum aduersario in preiudiciu hominum suorum. sed debet procurare q eis ab aduersario dana reddatur. alr si componeret ita q aduersarius non satisfaceret subditis ipse teneret eis. Hoc intellige de danis incendiorum rapinarum et huiusmodi. Na de expensis satis consueuerunt dni auctoritate sua componere vel ptransire. Quod etia de prius dictis damnis concedi potest si dni ex probabili causa viderint ea ee remittenda potius q carere pacis commodo et incurrere bellorum pericula. Et cum i hoc casu principi vtilr gerat subditi negociu subditorum ipi tenent ratum hre. Si aut ab initio contradicat ne fiat compo nisi restituatur sibi de danis. no pot dns ipsa dana gerare. Sed bene pot desistere a bellando. q sicut apud deu est auctoritas mouendi bellu: ita et desistendi. Con. M. et Hostie.

Utru liceat facere noua castra? Rndeo sm Inno. Non licet hoc facere cu iniuria vel emulatione alterius. vel etia in castellare vetera que no probantur habitata. C. de edifi. priua. l. 3. et ad hoc potest agere epus ut destruatur uel in pristinam forma reducatur. ar. extra de iudeis consuluit. Et non solu episcopus sed quilibet qui habet ibi redditus. Nam iuste pro vitanda diminutione sui patrimonij quisqs agit. ar. extra de resti. spo. pisanis. Ide Hostie. 14

Utru liceat bellare in festis Rndeo sm Tho. sa se. q. 40. obseruantia festorum non ipedit ea que ordinantur ad hominu salute etiam corporalem. vnde dominus arguit iudeos dices. Joan. 7. Mihi indignamini q totu homine saluu feci i sabbato. Inde est et q medici pnt licite medicare in die festo. Multo at magis conseruada e salus rei publice q vnius hois. Hoc at fit per bellu. et io licitu e bellare i dieb festis si necessitas hoc exposcit. Na propter festu i necessitate cessare. esset deum tetare Sed necessitate cessante non licet. quia tunc debentur homines uacare spiritualibus. Con. 15

D

Ray. De facietibus ꝛ uēdētib⁹
arma. uide. ī. negociatio. §. fi.

BEllum secundo.

quo ad clericos. Clericis bella
re nō licet. 23. q. 8. per totū. Et
hoc ē ſm Tho. secunda secūde
q. 40. duplici rōne. Prima ē
generalis. qꝛ exercitia belloꝝ
inquietudines habēt ꝛ multuꝫ
ipediūt a contemplatione diui
noꝝ. ꝛ laude dei: ꝛ orōe pro po
pulis que ad offiñ pertinēt cle-
ricoꝝ. Secūda ē spālis qꝛ cleri
ci ordināt ad altaris ministeri
um. in quo sub sacro represen
tatur passio christi. i. Cor. xi.
Quotiēscūque manducabitis
pānē hūc ꝛ calicem bibitis mō
tē domini annūtiabitis donec
veniat. Et ideo non ꝓcepit eis
occidere uel effūdere sanguinē
sed magis eē paratos ad effusi
onē proprij sanguinis pro chri
sto ut imittēt opere qđ gerīt mi
nisterio. Nisi forte viꝫ vi repel
lendo. ut s̄ bellum. primo. §. 2.
ꝛ. ī. hōicidiū primo. §. 6. 7. ꝛ. 8
2 Quid si clericus iuit cū hñti
bus iustum bellum. ꝛ consecu-
tus est aliquid. nunquid tenet̄
restituere? Rndeo secundum
Guil. Si datum fuit ei ab eis q
bus licuit rapere. pōt illud te-
nere. Si āt ipse rapuit tenetur
ad restitutionē. dānificato qui
dem si sit. alioquin pauperibus
Nā sicut dominus eius non po
tuit ei dare auctoritatem bellā
di. ita neque rapiendi. Posset
tñ retinere de consensu domini
qui iuste pugnauit si consenseit
dum guerr durat. quia perin
de est quasi dominus rem illā
ei dedisset.
Utrum qui bellis intersunt 3
possint fieri clerici? Rndeo ſm
Ray. Si quis intersit bello lici
to. nec iterficit nec mutilat nec
causam mortis prestat si aliter
sit idoneus potest promoueri.
nec indiget dispensatiōe. Si ve
ro in bello illicito ꝛ ibi homies
sunt occisi etiam si non per illū
ei imputabitur propter culpaꝫ
precedentem. ꝛ ita promoueri
non poterit. 15. q. i. c. ultio. ar.
extra de cle. percu. presētiuꝫ. et
de homi. continebatur.
Licitum est prelatis ecclesi-
asticis ob defēsionē reꝝ eccl'ie
uel fidei inuocare contra violē
tos brachiū seculār ꝛ hortāi ta
les non quidē ut occidāt uulne
rēt uel mutilent. hoc enim eēt
directe ad homicidium prouo
care. sed ut ecclesiam fidem vl'
patriam liberent. ꝛ terram ab
infidelibus occupatam r̄ducāt
ad christū. ꝛ super hoc etiam fa
cit remissiōes magnas. ꝛ iꝫ hic
ide aliq occidāt nō ē hoc p̄lato

ĩputãdũ.imo peccaret nĩ̃si con
tra tales se opponẽt.23.q.5.de
occidendis.extra de homi.po
stulasti.7.c.tua nos.23.q.3.ma
ximianus.7.q.8.igitur.7.c.ici
re.7.c.oi.7.c.hortatu.7.c.ut p̈
dẽ.Tho etiã secũda secũde.q
40.dicit q̄ ad clericos bñ per
tinet disponere 7 iducẽ aliũ ad
belladũ iusta bella.7 licet non
debeant exercere bella manu
propria.tñ pñt iteresse.ut iuste
pugnãtibus spũalit̃ subueniãt
suis hortatõib⁹ 7 absolutiõib⁹:
7 alijs spũalib⁹ subuentionib⁹.
Si psõa ecclĩastica violẽt̃ occu
pat domũ alic⁹ 7 ñ uult exire si
ne violẽtia.uid.ĩ.excõica⁹.2.§.
4.7 d̃ ista mã ẽt vid multa.ĩ.ir
r̃gulãrital.p⁹.7.2⁰.q̃si p totum.

BEllum.iii. in quãtũ ecclesias
inuoluit.Quid de illis q ĩ bello
iniusto ĩcendunt ecclesias.an te
neantur ad emẽdatione? R⁹ s3
Guil.si nõ sũt ĩcastellate 7 ĩcen
dũtur ex proposito incendẽtes
tenẽt̃ ad emẽdã.Si vo sũt inca
stellate aut nõ ex proposito ĩcẽ
dũt̃ sed cãu.s.dũ iuste illi bellã
tes prestãt operã rei licite incẽ
dẽdo machias hostiũ 7 huius
modi non tenentur.Idem W.
Quid de rebus q̃ capiũt̃ de ec
clesijs.aut q̃ sũt de bõis ecclesi
a7 seu clerico7 exñtiũ ĩ t̃ra illi
us ɔtra quẽ bellũ agit̃? R⁹ndeo
s̃m guil.Raptores ho7 tenent̃
ad restõe3 nisi auctoritate p̂lati
ecclesiastici hoc fiẽt.Idẽ W.
Uel nisi ẽẽnt victualia 7 huius
modi.ut in sequenti.§.

Quid si irruentibus hosti
bus confugiunt ad ecclesiam 7
capiuntur ibi? Respondeo secũ
dum guilielmu3.si tales confu
gientes incastellauerunt eccle
siam.aut inde impugnauerunt
iustos hostes non debent gau
dere immunitate ecclesie quã
ipsi iuiolauerunt inde pugnan
do.Similiter si reponãt ibi vi
ctualia de quibus sustentantur
in impugnatione hostiu3.q? si
rapiantur a iuste bellantibus ñ
peccant.7 non tenentur ad re
stitutionem.Idem W.Ad hoc
fac.ĩ.emũitas ɔfugiẽtiu3.§.fi.

BEnedictio Benedic
tionẽ sim
plicem possunt dare sacerdo
tes etiã presente episcopo.65.
distinctione.ecce.Sed non so
lennem ut premittendo sit no
men domini 7c̃.uel humiliate
vos ad benedictionem 7c̃.26.
questione.6.ministrare.uide
de hoc infra sacerdos.§.tertio
de aqua benedicta.uide supra
aq̃ bñdicta.An bñdicẽde sit s̃e
nuptie.uide infra nuptie.§.2.

BEneficium primo
,cõmũi
ter ĩfra quod tp̃us ꝯferri debz
vacãs beneficiuz:ideo eccle
siastica ministeria seu bñficia
ecclesie seu officia quelibet nõ
debẽt vacare ultra sex menses
alioquin si collatio ptiebat ad
ep̃m devoluit ad caplm ⁊ ecõ
verso.⁊ si fuerit negligẽs p ali
os sex menses devoluit ad me
tropolitanũ.⁊ postea ad papã.
extra.de cõces.prebẽ.nulla.Et
intelligas solũ pro illa vice.ex
de supp.ne.prela.sicut nob.Et
si qs p̃dictoꝝ elapso tp̃e ꝯferat
nihil valet ex de supp.ne.pre.
.c.fi.Et incipit currere tp̃us p̃
dictũ nõ a tp̃e vacatõis.lz a tp̃e
scie seu notitie.extra de ꝯces.p̃
bẽ.q: diversitatẽ.Et de dictis
sex mensibus subtrahitur tp̃us
suspẽsiõis ⁊ peregrinatõis.⁊ re
grit ꝙ p suã culpã vel negligẽ
tiã distulerit.secꝰ si per ĩpotẽti
am iuris vel facti ẽt ex culpa ꝯ
tigẽtẽ nisi fuisset negligẽs ĩ pe
tẽdo absolutionẽ.ut nõ.in.d.c.
q: diversitatẽ.Et si talia essent
officia seu administratões quo
rũ collatio ptieret ad regIares
⁊ ipsi negligerẽt:diocesani sup
plere debẽt.nõ obstãte si ip̃i re
gulares fuerit exẽpti.ut in cle.
q: regulares.de supp.ne.p̃.põ
ro si fuisset ecclesia cathedral'
vel ẽt regularis hẽbũt electo
res solũ tres menses.ĩ.quos si
iusto ĩpedimẽto cessãte electio
nõ fuerit celebrata eligendi po
testas ad proximũ supiorez de
voluit.ex de elec.ne pro defec
tu.Et ĩtellige cũ aliis ꝯditõibꝰ
nũc s̃ dictis.
Qui hz bñficiũ cũ cura si re 2
cipiat secũdũ iteꝝ cũ cura.ipso
iure vacat primũ.ex de prebẽ.
de multa.⁊ de elec.dudũ etiaz
rethomagis.vñ ex tunc cũ tal'
nõ sit p̃latꝰ ĩ p̃ria ñ põt sbditos
ĩ illa absolvere.nec aliqd tale
facere.Et simili mõ vacat etiã
p̃bẽde canonicoꝝ ⁊ eoꝝ digni
tates.nã lz nõ hẽant curã aĩaꝝ
tamẽ recipiẽdo secũdam vacat
prima.ut ĩ.d.c.cuz multa.⁊ de
cõces.prebẽ.litteras.Et tũc in
telligit qs recepisse faz ⁊ vaca
re primã.qñ hũit eius pacificã
possessionẽ.vel per eũ stetit qᵃ
minꝰ hẽret.ex de p̃bẽ.licz.lib.
6.Quod si forte p papã fructꝰ
istius fi cẽnt ad tp̃s ꝯcessi.alt'i
non vacat primũ.q̃zdiu ille al
ter pcipit istos.extra de p̃bẽ.si
tibi a nobis li.6.Et de hac eti
am materia vide.ĩ.§.4.Et eo
dem modo vacat sive perditur
primum beneficium si quis vi
olenter occupat secundum.vel
se scienter intrudat ĩ eo.ex de
preben.cum qui li.6.Et tales

in eo.ex̄ de prebē.eū qui lib.6.
Et tales violēti seu iniqui occu
patores ipso facto si ius aliqd
habebāt i bñficio.quod occupa
uerūt.perdūt illud ⁊ vacat.ut i
.d.c.eū qui. Porro ille q habꝫ
conferre dicta bñficia vacātia
debet ea cōferre ifra sex mēses
al' potestas cōferēdi deuoluit
ad aliū.ut in primo.§.dictuꝫ ē.
Incurritur etiā alia pena nisi
cōferat ifra dictū tp̄us. uidelꝫ
ꝙ ipse tenet assignare i vtilita/
tē ipsius ecclesie vacantis d̄ su
is prouentibus.ñ de illis eccl'ie
sue tm̄ q̄ztum a tempore ipsius
vacatōnis perceptū fuit a quo
cūqꝫ detinēte ipsaꝫ.⁊ si propriū
non habet puniet alia pena ad
arbitriuꝫ iudicis.16.q.6.illud
.13.q.6.si res.uel repetent ab
ab eo qui percepit.q2 ipse tāq̄ꝫ
iuasor oēs fructus restituere te
netur.C.de rei vendi.certum.
3 ¶ Quique cāus sūt in quibus
quis potest absqꝫ dispēsatione
duas vel plures ecclesias seu p̄
bēdas hr̄e. Primus ē qñ eccle
sie sūt ita tenues ꝙ neutra suffi
ceret ad sustētationem.10.q.3.
vnio.extra de reli.do.q2 mōa/
steriū.2ꝰ si vna pendet ex alt̄a
extra de eta.⁊ quali.eā te.3ꝰ ē
propter raritatē clericoꝝ.21.q
.1.clericus i fi.4ꝰ ē si ecclesia
ē annexa dignitati vel preben
de i quo cāu cū ip̄e teneat i ma
iori ecclesia personalit̄ deseruire
tenet i ip̄a parrochiali habere
idoneū ⁊ ꝑpetuū vicariū q con
gruētē hēat de prouētibꝰ ip̄ius
ecclesie portionē.ex̄ de p̄bē. ex
tirpāde.5ꝰ ē si hꝫ vnā ītitulatā
⁊ aliā cōmēdatā.21.q.1.q pl'es.
Sed talis cōmēda de ecclesia
parrochiali ñ pōt fieri nisi ei q
attigerit.25.annum.⁊ q sit sa/
cerdos.⁊ tali etiam non potest
cōmitti nisi vna ⁊ pro euidenti
necessitate vel vtilitate ⁊ nō du
rat nisi per sex menses.extra d̄
elec.nemo.li.6.
¶ Quicūqꝫ recipit dignitatē 4
uel ꝑsonatū seu officiū uel bñfi
cium cui animarū cura sit an
nexa si ante obtinebat simile
cū sit priuatus primo postquā
possessionem habuit de secun
do uel per eū stetit quo minꝰ
hēret.tenet absqꝫ mora dimit
tē i manº ordinarij i cuiꝰ ep̄a
tu hoc fuēit. aliogn oēs tales
etiā secūdo ip̄o iure sunt priua
ti.⁊ nō solū ad sacros ordines
sed etiam ad q̄cunque aliud
bñficium fiunt inhabiles.Et
omia talia uacatura beneficia
sedi apostolice reseruant̄.Et si
alius dispōat de eis ñ valꝫ:hec
Johannes papa.22. in extraua
ganti que incipit.Execrabilis.
¶ Quando non prodest dispē/ 5

satio sup pluralitate bñficiorũ
&c. Non prodest quãdo impe
trãs ĩbstituit aliqđ q̃ztũcunq̃z
modicũ bñficiũ. Quãdo etiã
concedit ut quis duo bñficia
curam aiaꝝ habẽtia possit sil'
habere intelligitur de duob⁹
primis bñficijs post ꝯcessione
Item si mãdatur prouideri al
licui de beneficio nõ obstante
q̄ habeat aliud. p hoc non est
dispensatum ut habeat ambo
simul ex. de. p̄ben. nõ põt. li. 6
6 ¶ Item si papa motu proprio
alicui aliquod beneficium ob
tinenti conferat aliud non ha
bita mẽtione de priori nõ pro
pter hoc inualida est gratia. dũ
modo exprimat in littera q̄d
motu proprio concedit. Secus
si ad petitionem alterius gra
tiam facit ex de preben. si mo
tu libro. 6.
7 ¶ Beneficiũ non uacans nul
li promitti potest. nec in gene
rali promittẽdo cum potuerit
prouidere. uel cum facultas se
obtulerit: aut sub qua uis for
ma uerborum alias promissio
nes predicte nec ualẽt nec ob
ligant extra de conces. prebẽ.
detestando. l. 6.
8 ¶ Quibus clericus debeat p
ordinatorem tam de necessa
rijs q̃z de beneficio prouideri
Respondeo romana ecclesia
nõ cõsueuit cogere ordinatorẽ
ad prouidẽdum nõ constitut
i sacris. ex. de preben. eps. ꝛ. c.
cũ secũdũ. Et nota hec q̄ si ali
quis eps committit ex̄neo epo
ut uice eius i sua diocesi teneat
ordinationes ꝛ ipse promouit
ad sacros ordines aliquẽ non
habentẽ titulum. ipe q ordina
uit tenetur ei necessaria proui
dere donec p eũ uel aliũ de be
neficio sit prouisũ. Sec⁹ si ei cõ
misit ordinare certas psonas
int' suas fuit aliqs sine titulo
Nã in hoc casu si eps q cõmi
sit tenetur talit' ordinato. Si
militer ꝛ ipe tenet' taliter ordi
nato qñ cõmittit alicui ut pos
sit a quo uoluerit epo ad sacros
ordĩes promoueri. hec omnia
de preben. si eps. li. 6.
¶ Utrum ordinat⁹ ad titulũ 9
patrimonij sui possit illud uen
dere uel donare. &c. fm Ber.
ex. de preben. c. tuis lz Uicen
tius dixerit q̄ nõ tamẽ sz Tã
cre. ueri⁹ credo q̄ sic. Nã i bñ
ficio ecclastico renũciare põt
¶ Capl'z sede uacãte nõ põt cõ 10
ferre ea bñficia q̃ ad collatio
nẽ epi ptinẽt. sz põt admittere
pñtatos a patronis ꝛ eos insti
tuere in bñficiis i quib⁹ fuerũt
pñtati. lz ad epm si uiueret pti
nuisset. ex. de isti. ꝛ si caplm
li. 6. Põt etiã capitulũ epo de

fūcto uel a bn̄ficioꝝ collatiōe
ſuſpēſo ꝯferre p̄bēdas q̄ ad ep̄z
⁊ capl'm cōmuniť ꝑtinet. etiā3 ſi
ep̄s itereſſe hēat i collatiōe ta
li tāc3 p̄lat⁹. Et idē pōt ep̄s. ſi
capl'z ſit ſuſpēſu3 uel ſigulariť
oēs ſint excōicati. S3 ſi ꝑtierct
ad ep̄z cū ꝯſilio capl'i uel aſſēſu
dfūcto ep̄o l'. ſuſpēſo ñ pōt capi.
ſe itromitteř niſi ep̄s ſuſpēſus
fuerit i mora depetēda relaxa
tione ſuſpēſionis. Ubi aūt de
de ſpeciali cōſuetudie. bn̄ficio
rū collatio ad aliquē cū ꝯſilio
ep̄i ꝑtīet. ſublato ep̄o de m̄dio
cū ꝯſiliū neq̄at peti ñ ē collatio
differēda. Silr ēt ſi ep̄s egēit i
rēot. ita ꝙ ñ poſſit ei⁹ pnia i bñ
ui bñi ex. ne ſe. ua. ſi ad ep̄z. l. 6
11 ¶ Bn̄ficia ⁊ oēs dignitateſ uľ
ꝑſōatus uacātia in curia roma
na nō poſſūt ꝯferri niſi ꝑ papā
Similiř ⁊ curialiū ſeu accidē-
tiū uel redeūtiū de curia ſi de
cedāt in locis uicinis curie ad
duas dietas legales. Omn a
hec ad papā tm̄ ꝑtinent niſi ꝙ
poſt menſē pn̄t ea cōferre illi
ad quos ꝑtinent ꝑ ſeip̄os tātū
uel ipſis agētib⁹ in remotis ꝑ
ſuos uicarioſ generales q̄bus
illud cōmiſſū ſit i coꝝ dioceſi-
b⁹ exeūtes: uel niſi eſſēt eccle
ſie ꝑochiales ⁊ uacaſſēt uacāte
ſede apoſtolica. aut ēt ſi uaca
uerint ante ⁊ papa priuſquam
cōferret defūctus eſſet. Pro-
banť hec oīa. ex. de p̄bē. l3. ⁊.
c. ſtatutū. ⁊. c. pn̄ti. ⁊. c. ſi. apo-
ſtolica libro. 6.
¶ Si ꝑ epiſcopum cōferatur bn̄- 12
ficiū alicui abſenti licet nō fiat
ſuum donec conſentiat tamen
epiſcopus non poterit confer-
re iterū alteri donec ille recu-
ſet nec ualeret collatio. Sec⁹
ſi epiſcopus notificata ipſa col
latiōe aſſignet aliquē terminū
cōpetentem conſentiēdi. ⁊ ille
non conſenſerit infra terminū
poteſt etiam cōſentire quādo
cumq3. dummō priuſq̄3 bene
ficiū ipſū alteri conferatur. ex
tra de prebē. ſi tibi abſēti l. 6.
¶ Si pauper clericus cui mā- 13
datur prouideri de beneficio
iuxta eius merita qui nullum
habebat poſtea aſſecutus eſt
non tenetur ei amplius epiſco
pus prouidere. extra de pre-
ben. ſi pauper lib. 6. Bn̄ficiati
tenenť ad horas canōicas. ⁊ q̄
liť. uide. i. hore. De bn̄ficiiſ pa
trū non habēdis a filiis uid. i.
illegitim⁹. §. 4. De r̄ſignatio
ne bn̄ficii ⁊ q̄liter fiat. uide. i.
renunciatio. per. totum. De ꝑ
mutatiōe bn̄ficioꝝ uide. i. per
mutatio. Ad mām bn̄ficioru3
ſatiſ ꝑtiet. i. eccleſia. 2. ⁊. i. p̄bē.

Beneficiu3 29 q⁹ ad fruct⁹

beneficiorum. Fructus tēpoꝛ̄
uacationis debēt in utilitatē
ecclesie expendi uel futurꝭ suc
cessoribus fideliter reseruari
alias in chatedralibus eccle/
sijs ⁊ in regularibꝰ ⁊ collegia
tis si fiat contra ꝑ capitula cō
uentus ⁊ collegia uel singula/
res ꝑsonas ip̄i contra faciētes
sūt suspēsi ab offō ⁊ beneficio
Non obstantibus priuilegijs
uel consuetudinibus extra de
elec. quia se pe. libro. 6.
Item similis pꝛohibitio fit ge
neraliter de omnibus ecclesi
is ne bona earum occupentur
a prelatis quibus subsunt seu
ad quorum custodiā pertinēt
2 ¶ Nisi de speciali priuilegio
uel consuetudine pꝛescripta uł
alia rationabili causa. Aliter e
piscopi superiores sunt suspen
si ab in gressu ecclesie. ⁊ alijs
ab officijs ⁊ beneficiis donec
satisfecerit. ex̄. de. oꝛ. p̄nti. l. 6.
Indulgentie de percipiendis
fructibus beneficiorum in ab
sentia concesse personis nō ec
clesiasticis uel dignitatibꝰ sūt
casse ⁊ irrite. ex̄. d̄. rescrip. capi
pitulo finali. libro.. 6
3 ¶ Fructus iam percepti pla/
num est ꝙ alienari possunt. ui
de infra alienatō. §. pꝛimo. Sꝫ
⁊ fructus qui debēt recipi pos
sunt locari etiam si sint decie
⁊ alia extra de loca uestra. Sꝫ
hec locatio non extenditur ul
tra tempus uite locantis quia
clericus in beneficio usufꝛuc/
tuario ꝯperatur. 16. q. 6. illud
De hᵒ uide. ī. locatio. § . fi.
¶ Canonici ⁊ alii beneficiati 4
clerici qui diuinis officiis nō
intersunt. non possunt percipe
quotidianas distributiōes nec
ualet consuetudo alias non fa
ciunt eas suas ⁊ tenentur ad r̄
stitutionem nisi excuset eos i
firmitas uel iusta ⁊ rationabi
lis coꝛporalis. necessitas aūt e
uidens ecclesie utilitas extra
de cleri. non re. c. pᵒ. li. 6.
Ad materiam istam possunt ꝑ
tiere ea que dicūtur. ī. clericꝰ.
primo. §. si. ⁊ clericꝰ ꝑ totū. 4.

Beneficiuꝫ 3ᵒ quā
do i
iuste tenetur. Qui non ri
te consequitur beneficium aut
dignitatem ut ait. Ray. cū nō
intret per ostiuꝫ est fur ⁊ latꝛo
nec habet uiam salutis nisi re
signando: uel si est dispensabi
le petat dispensationem ab eo
qui potest. et in utroque casu
agat penitentiam de commis
so. Simile est b̄n̄ficiū pᵒ. §. pᵒ
¶ Quando aliquis male pos 2
sidet beneficium uel dignita/
tem: utrum subditi teneantur
obedir̄ ei uel debitoꝛes respō

dere. Dicendum ꝙ licet in fo
ro iudiciali multiplex esset res
ponsio tamē i foro cōsciētie
si quis sciat ꝙ possessor ecclīe
uel dignitatis nō sit uerus prē
latus. certe non tenet̃ ei obedi
re nec soluere ꝙ dignitati uel
ecclesie debet. nec soluendo li
beratur. ar. ex̃ de. iureiurā. c
tate ⁊ de sen. excōi. inquisitiōi.

3 Nunquid male possidēs ab
soluit ignorātes. Dicendū ꝙ
non ex quo non est prelatus.
ex̃. de pe. omnis. ⁊ de. pe. dis.
6. placuit. Tamen in casu isto
illi non perirent. nō quia ē ab
soluere posset. sꝫ per fidē quā
habent in sacramento. ex̃. de
presbytero non bap. aplicā ⁊
pp iustam cām ignorātie. Sꝫ
tamē sanguis eorū requiretur
ab his qui gerebant se ut prela
tos. ⁊ ipsos q̃tum in se fuit per
diderunt. ar. ex̃ de. off. or. irrefra
gabili. De hꝰ. i. ꝯfessio. 3. §. fi.

Bigamia Multis mo
dis cōtrahi
tur bigamia. Primus q i
ter alios proprie dicitur esse cū
quis successiue ⁊ diuersis tem
poribus. ⁊ duas habuit uxo
res: ⁊ utraqꝫ cogꝰuit. 2i. q. i. ap
iant. 2ꝰ. est quando diuersis tē
poribus. habet plures unam
de iure ⁊ alteram de facto ⁊ u
traqꝫ cognoscit. extra eo. nup
Hic. n. reputatur bigamus nō
propter sacramenti defectum
sed propter intentionis affec
tum cum opere consecuto ut
ibi sup̄ dicitur. 3. quādo habet
plures eodem tēpore. unam de
iure et alteram de facto: uel ā
bas de facto ⁊ cognoscit utrā
que. ut dicto. c. nuper. uel cor
ruptam de facto. 3i. q. i. quō.
ex̃. de diuor. gaudemꝰ. ex̃. e. a
nobis. 4. quando contrahit
cum uidua ab altero marito
cognita. 32. dis. serati ⁊. 33. dis.
maritum. secus aūt si relicta.
fuisset ꝟgo. 34. dis. c. fi. 5. qn̄
contrahit cum corrupta a quo
cumqꝫ alio siue contrahit sciē
ter siue ignoranter et eam co
gnosc. dis. 34. curandum ⁊. c.
precipimus. 6. quando uxorē
propriā cognoscit scienter uel
ignoranter postquam cogni
ta est ab alio. dis. 34. si cuius.
⁊. c. se. 7. quando aliquis i or
dine sacro cōstitutus. uel post
factam professionem in reli
gione. de facto contrahit cū
corrupta. extra a nobis. 27.
q. i. quotquot.

Qui uirginem deflorauit. ⁊ 2
postea in uxorem eam duxit
nūquid potest promoueri R̄n
deo. Sic quia non dimisit car
nem suam in duas nec illa in
duos. ex̃. co. debitum. 26. dis.

acutius.⁊.ar.ex̄. qui fi.sint.le.
tāta.
3 ¶ Quid si credit' cōtraher̄ cū
v̊gie ⁊ iueīt cōruptā.R⁹ Nō po
test promoueri.cum sit mari/
tus corrupte.32. q.5. ille .15.
questione.i.c.fi.
4 ¶ Quid si quis habuit unam
uxorem nec cognouit ⁊ postea
ducit aliā uirginē ⁊ cognoscit
⁊ e cōuerso primā cognoscit ⁊
nō secūdā.R/o non repellitur a
promotione.ex̄.eo deb ū.
5 ¶ Quid si marit⁹ accusat uxo
rez de adulterio.⁊ pendēte ac/
cusatione uir ad preceptuz ec
clesie reddit debitū uxori.R/o
secūdum Ra.Tho Host. Irre
gularis siue bigamus cēsetur
nam irregularitas sepe cōtra/
hitur solo facto.
6 ¶ Quid de eo qui habuit unā
uxorem ante baptisimum ⁊ al i
am post baptisimum.vel utran
que ante baptisimū.R⁹ irregu
laris est dis.34.si quis uiduā
et.26.dis.per totum.Similit̄
⁊ qui ante baptisimuz dimisit
uxorem propter fornicationē
postea accepit eam.Nam per
baptisimuz non tollitur hec ir
regularitas.ut clare patet per
Tho.in.4.dis.27.licet irre/
gularitas homicidii tollatur ut
.i.homicidiū.4.§.prio in.fi.
7 ¶ Quar̄ bigamus non potest
promoueri.R/o .Tres sūt cāe.
Pria propt̄ defectū sacri.s.ūi
tat' ipsi⁹ cū nō sit unus unius
ex q⁹ diuisit carnē suā i duas.
26.dis.acuti⁹.ex̄.eo.d̄bitū.Et
hec est p̄ma ⁊ realis cā de,q̄
hic.i.nūc dicem⁹.Secūda cā
est propter dignitatē ordinuz
14.dis.una.⁊.c.vlti. Tertia ē
propt̄ signū icōtinētie.dis.82.
proposuisti.V. Sz ⁊ fortasse.
Vn̄ ⁊ Ambro.Quō erit horta
tor uiduitatis qui ip̄a cōiugia
frequētauit.Ad intellectū aūt
prime cāe. nota q̄ in matrio/
niō attēditur duplex sacramē
tū.propt̄ duplicē coniūctionez
que est i ip̄o. Pria est cōiūctio
aiar̄.Secūda cōpor̄ p̄ma sig̃t
ꝯiūctionē aie ad deū.secunda
sig̃t cōiūctōnē christi ⁊ ecclesie
q̄ fuit q̄si matrimoniū iciatū
gdez in patriarchis ⁊ prophe
tis.ratū i tēpore gr̄e.s.i natiui
tate christi ꝯsumatū in cruce
uel ratū i cruce.⁊ consūabit̄ in
gloria.Itē secūda cōiūctio sig̃t
ēt unionē diuitat' ⁊ hūanitatis
factā i utero v̊ginis.24.dis.
acuti⁹ de cōse.dis.2.i christo.
pr̄.ex̄.eo .debitū.Cū ergo taz
ꝯiūctio christi ⁊ ecclesie q̄z u
nio diuinitat' ⁊ hūanitat' non
sit nisi unica. merito significa
tur i ꝯiūctione p̄mi matrimōii
Sed cū quis trāsit ad secūdaz

recedit ab unitate. ⁊ sic non pōt significare dictā unicā ꝯiū ctionē. Et hāc rationē tangit Aug⁹ in dicto. c. acutius. in fi.

8 ¶ Utrū liceat dispēsare cū bigamis q̄zuis diuersimode rñdeāt. mihi uidet̄ tenēdū qđ tenet Tho. in. 4. dis. 27. dicēs sic. Bigāie nō est adiūcta irregularitas de iure nāli. ſʒ de iure positiuo. nec itez est de essētialib⁹ ordis ꝙ aliquis nō sit bigam⁹. Patet ex hoc ꝙ si aliquis bigam⁹ ad ordines accedat caracterē recepit. Et ideo papa pōt dispēsare i tali irrḡularitate. Qđ aūt obiici posset ꝑ decre. ex̄. c. nup. soluit. Tho. dicēs ꝙ ꝑ illā decre. ondit̄ ꝙ eadē ſt difficultas dispēsādi i illis q̄ de facto cū plurib⁹ contraxerunt. sicut de iure contraxissēt ñ ꝙ subtrahat̄ potestas dispēsādi. Qđ etiā obiicit̄ ꝙ ꝯtra doctrinam apostoli dispēsare non lʒ soluit dicēs ꝙ hoc uerū est q̄ʒtum ad ea que sunt de iure naturali. ⁊ quātum ad ea que sūt de necessitate sacramentorum ⁊ fidei ⁊ in aliis q̄ sunt de institutione apostoloꝝ cum ecclesia habeat nunc eandem potestatem statuendi ⁊ ꝯstituendi quam tunc habebat potest per eum qui primatuʒ in ecclesia tenet dispēsari. hec Tho. sed q̄ʒuis possit. dr̄ ꝙ ñ licet quia nūq̄ʒ faceret nisi forte aliq̄ cā maxima subeēt. Sʒ de ep̄o tenet̄ ꝙ nullo mō potest ut pōit Jo. an. ꝑ. c. i. e. ti. li. vi.

¶ Bigāi iure cōi nudati sī oī ꝑuilegio clericali ⁊ additi foro seclari ñ obstāte cōsuetudie ⁊ eis subpena excōunicatiōis ihibitū est defferre tō urā uel hitū clericalē ex̄. eo cum alter cationis li. vi.

Blasphemia ſʒ Ambrosiū est uel cum deo atribuit̄ qđ ei non cōuenit. uel cum ab eo remouet̄ qđ ei cōuenit. hec tamē duo .s. affirmatio ⁊ negatio ñ diuisificāt spēʒ blasphēie Et secūdum genus suū est peccatum mortale quia repugnat charitati diuie. Sed posset cōtingere ꝙ blasphēia absq̄ʒ deliberatione ⁊ ex surreptiōe ꝓcederet ⁊ hoc dupliciter. primo modo ꝙ aliquis non aduertit hoc quod dicit eē blasphemiaʒ: ut cum aliquis subito ex aliqua passione in uerba contumeliosa ꝓrumperet quorum significationē non cōsideraret: tunc est peccatuʒ uenia le. 2ᵒ. modo quando aduertit hoc eē blasphēiā ꝯsiderās siga

uerborũ ⁊ tūc nõ īexcuſatur a peccato mõtali ſicut nec ille q ex cubito motu ire aliquē occidit Hec Tho. ſecūda ſecūde. q. i3 De blaſphēia in deū uel in ſā ctos que proprie dicit maledi ctio. uid. i maledictio. §. 2. ⁊. 3.

Cabella Uide. ī. pe dagiū ⁊ uide ī. tallia. q2. pro eodem ac cipiuntur uel quaſi.

Calix nō deb3 fieri de uitro. ligno. ere. uel auricalco. nec de cri ſtallo. aut lapide. ſed tm̄ de au ro argēto aut ſtagno de cōſe. diſ. i. uaſa. ⁊. c. ut calix. De con ſecratione calicis: ⁊ an poſſit uendi uide. ī. conſecratio. 5°.

Calumniari qd ſit p̄ uaricāī ⁊ tergiuēſari. uide ſupra accuſatio. §. 4°.

Canonica portio Eſt illud qd eccleſia pro pria d3 r̄cipe qñ qs eligit ali bi ſepulturam de qua uide. ī. ſepulturam tertio p totū. §. 3.

Canonicus Uide. ī preben da. et. ī. beneficium. ⁊. ī. ſimonia. 2. ⁊. 3.

Canonizatio Nō li cet ali quem uenerari pro ſan cto. niſi fuerit canonizatū auc toritate romane eccleſie. ex. de reli. ⁊ uene ſāc. c. primo. i qua quidem canonizatione. p̄ mo inquiritur de uita eius q canonizand⁹ ē. ⁊ ſi fuit in abo ribus iuſtis ⁊ multis. ſi mori bus caſtus ⁊ actubus ſtrenu⁹ Oportet. n. preſenti teſtificatō ne predicari ⁊ bone fame pre conus non taceri. 6i. di. mira mur. i2. q. 2. quatuor. Et ē ma xime querendum de ſimplici tate ⁊ humilitate. ex. de pſūp. ex ſtudiiſ. Item queri ſolet an ſuſtinuerit perſecutiōes. 7. q. i. omnis qui gemebat. ⁊. c. ibi Et an illas ſuſtiuerit cum cha ritate. iq. i. uide quantum. In quirendum eſt etiam de mira culis factis in uita ⁊ poſt mor tem. Porro de martiribus nō fit tanta examinatio. ſed que ritur tantum de miraculis. et cauſa propter quam paſſi ſunt ar. de. conſe. diſ. 4. cathecu minu3. ⁊ capitulo baptiſmi ui cem. His rite peractis poteſt ad canonizationem procedi.

Utru3 liceat porrigere ora tionem ad aliquem non cano nizatum. Reſpondeo ſecundū Innocentium. Non negamus qui non liceat porrigere pre ceps alicui defuncto quem qs credit bonum uirum quia do 2

minus fidem orantis attēdit.
sed facere pro eis officiū uel p̃
ces solemnes non licet.ut ī pri
mo.§.dictū est.

Caracter secundum Dio. est si/
gnum sanctum cōionis fidei et
sancte ordinationis datū a Je
rarcha. Uel secūdū modernos
theologos. Caracter est distin
ctio a caractere eterno ipresso
aie rōali fm imaginē. configu
rans trinitatem creatam trini
tati creanti a recreanti distin/
guens ꝛ non figuratis secūduʒ
statum fidei. Et quidē caract
non ipimitur per oia sacra eti
am noue legis.sed solū per illa
per que mancipatur quis ad a
liquod sacrm spūale exercēdū
sicut est baptismus. confirma/
tio ꝛ ordo.hec Tho.i.4.q.4
De caractere ēt ordis hēs plu
ra.ī.ordo.3º.per totum.

Carcer seu incarcēa tio. Utrum
liceat aliquē incarcerare dr̃ de
tinere? Rndeo fm Tho.secūda
secūde.q.lxv. In bonis corpo/
ris tria per ordinē consideran
tur.primo quidē itegritas cor
poralis substantie.cui detrimē
tū affertur per occisionem uel
mutilationem.secūdo delecta/
tio vel quies sensus cui opponi
tur verberatio.uel aliud quod
libet sensum dolore afficiens.
tertio motus ꝛ v.us mebrorūʒ
qui impeditur per ligationem
vel incarcerationē. Et iō incar
cerare aliquē vel qualitercūqʒ
detinere est illicitū:nisi fiat fm
ordinē iusticie.aut ad penam.
aut ad cautelam alicuius mali
vitandi.ꝛ hoc licet tantū iudici
Uerūtamē detinere hominēʒ
ad horā ab aliquo ope illicito
statim perpetrando.cuilibet li
cet,sicut cū quis detinet aliquē
ne se precipitet.uel ne aliuʒ fe
riat. Sed simplr̃ aliuʒ include
re uel ligare ad eū pertinet so
lum qui habet vniuersalit dis
ponere de actibus ꝛ vita alteri
us .hec Tho. Nam ꝛ priuata ꝑ
sona. hec faciens secundum le
ges morte punitur. C .de p̂ua.
carce.l.unica.

Charitas Utꝛ chari/ tas iel̃ habi
ta possit amitti? Rº fm Tho .Sa
Se q.2 4. Charitatē possumus
triplr̃ ꝯsiderare.pº mō ex par/
te spūs sci mouēt̃ aiaʒ ad dili
gēdū deū.ꝛ ex hac ꝑte charitas
ipeccabilitatē hʒ.q? ipossibile
est hec duo simul eē vera .s. ꝙ
spūs scūs velit mouē aliquē ad
actū charitat̃ ꝛ ꝙ ipe charita
tē amittat peccādo.nā donū ꝑ
seuerātie ꝯputat̃ iter beneficia
dei qbus certissime liberant̃ q

cũq; liberaṫ ut diċ Aug. ĩ li. de
p̃destĩatõe sacroꝝ. 2° mõ põt ↄ
siderari charitas ƀ꜡ propriã rõ
nẽ: ⁊ sic charitas ñ põt amitti ni
si id qđ ꝑtiet ad charitatẽ rõnẽ
amittaṫ. vñ charitas nullo° po
test peccare. sic calõ ñ põt frigi
daṙ. sic nec iiusticia ñ põt bonũ
facẽ. ut Aug. diċ ĩ li. đ ƀmõe dñi
ĩ mõte. 3° põt ↄsiderari chãitas
ex ꝑte subi. qđ ẽ vtibile ƀ꜡ arbi-
trij libertatẽ. ⁊ isto⁹ chãitas uic
amitti põt. ñ ãt charitas p̃rie q̃:
ibi de⁹ ꝑ eẽntiã vr̃ q̃ est ipsa ei-
sentia bonitatis.

2 Que sũt ex charitate diligen
da? R̃° ƀ꜡ Th. ƀa ƀe. q. 25. Quat
tuor sũt ut ait Aug. ĩ li. de doctri
na christiana. unũ qđ s̃ nos est
.s. de⁹. ƀm qđ nos sum⁹. t̃tium
qđ iux̃ nos ẽ. s. proxim⁹. i. hõ vľ
angel⁹. q̃rtũ qđ ĩfra nos ẽ. s. cõ
p⁹ propriũ. Et sunt ĩtelligenda
hoc ordine. prio ⁊ p̃oib⁹ deus.
deĩde debem⁹ diligẽ nos ip̃os
deĩde proximũ. vltio corp⁹ nr̃꜡
Et tũc r̃ndit sic idẽ Tho. ƀa ƀe.
q. xxvj. Nõ ẽ tñ đ nccitate chãi
tatẽ q̧ hõ propriũ corp⁹ expõat
pro salute proximi nisi ĩ cãu q°
tenetur ei prouidẽ saluti. sed q̧
aliquis spõte se offerat ꝑtiet ad
ꝑfectionẽ charitatis. Et hic or
do charitatis sub precepto est
ut Tho. tradit ƀa ƀe. q. 44.

3 Utru꜡ magis debeamus di
ligere meliores q̃꜡ nobis cõiũ-
ctiores? R̃° ideo secũdum Tho.
secũda secũde. q. xxvj. Meliori
quidem q̃: est deo propinquior
maius bonum ex charitate de
bemus uelle. s. maiorẽ gradu꜡
beatitudinis. q̃: ad charitatem
pertinet ut uelit iusticiam dei ƀ
uari. ƀm quã meliores perfecti
us beatitudinẽ participãt. sed
tñ homo rationabiliter magis
ĩtense diligit coniunctos. ⁊ h⁹
tripliciter. primo quidẽ intẽsio
ri affectu diligit ad illud bonũ
ad quod diligit eos. q̃꜡ melio-
res ad maius bonũ. secũdo q̃a
inter coniunctos aliqui sũt nob
propinq secũdũ naturalẽ origi
nẽ a qua discedere non possũt.
sed bonitas secũdũ quam aliq
appropinquãt deo põt acceder
⁊ recedere augeri et minui. ⁊ iõ
possũ ex charitate uelle q̧ ille
qui est mihi coniũctus sit meli
or alio. ⁊ sic ad maioris beatitu
dinis gradũ ꝑuenire possit. ter
tio q̃: pluribus modis siue cãis
cõiũctos diligim⁹. nã ad alios
ñ habem⁹ nisi amicitiã charita
tis. s꜡ ad ↄiũctos nobis hẽmus
alias amicitias. ƀm modũ ↄiũ-
ctionis ipsoꝝ ad nos. ut quia a-
liquis ẽ ↄsãguine⁹ vel cõiux vľ
cõciuis vel ꝑꝑ quodcũq; aliud
licitũ. ⁊ ita ex charitate. pluri-
mis modis diligimus mag' no

bis coniunctos.

4 ¶ Utrū diligere inimicos sit
d necessitate charitatis? Rūdeo
secūdū Tho. ſa secūde .q .xxv.
Dilectio inimicorum triplicit po
test ↄsiderari. prio mō ut⁹ dili
gant inquātū inimici. ⁊ hoc est
diligere malū alterius .secūdo
mō quātū ad naturā. ⁊ sic i uni
uersali. ⁊ sic dilectio inimicorū
est de necitate charitatis. ut. s.
aliquis diligēs deū ⁊ proximū
ab illa generalitate inimicos n̄
excludat. tertio mo pōt ↄsidera
ri in speciali. ut. s. aliquis in spe
ciali moueatur motu dilectōis
ad inimicū. ⁊ illud nō ē de neci
tate charitatis: vel salutis abso
lute. q2 nec moueri motu dilec
tionis in speciali ad quoslibet
homines singulariter est de ne
cessitate charitatis nisi secūdū
prepationē animi. ut. s. homo
hēat animū preparatū ad hoc
ꝙ in singulari inimicū diligēt
si necessitas occurreret. Sꝫ ꝙ
absqꝫ necessitatis articulo dili
gat pertinet ad charitatis per
fectionem.

5 ¶ Utrū sit d necitate charitatis
ꝙ hō inimico signa vel effectus
exhibeat dilectionis? Rūo secun
dū Tho. secūda secūde. q. xxv.
sicut hō i cōi tenet diligē ⁊ nō i
spāli nisi secūdū ꝑpatione aimi
ut nūc dictū ē. ita signa ⁊ effec
tus dilectōis q̄ i cōi cōsueuerūt
proximo exhiberi tenet etiam
inimicis exhibē. puta cū aliqs
orat pro oībus fidelib⁹. uel pro
toto populo. uel cum aliqd bn̄
ficium impendit toti commūi
cati. tunc etiam hoc inimicis ex
hibere est de necessitate prece
pti. ⁊ contrafacere pertinet ad
liuorem vindicte. Speciali a ve
ro beneficia vel dilectionis sig
que quis exhibet particularit
aliquibus ꝙ exhibeat inimicis
non est de necessitate nisi secū
dum preparationem animi. ut
scilicet iuuetur in articulo neci
tatis secundum illud prouerb.
.xxv. Si esurierit inimicus tu
us ciba illum ⁊c. Sed hoc face
re preter necessitatis articulꝫ
pertinet ad perfectionem cha
ritatis per quam aliquis cauet
non solum vici a malo. sꝫ vult
vincere in bono malum. qa sci
licet non solum cauet ne pro
pter iniuriam illataꝫ pertraha
tur ad odiū. sed etiā itendit ini
micū ad suū amoreꝫ ꝑtrahere.

6 ¶ Utrum inimicus veniaꝫ pe
tentibus teneamur remittere?
Rūdeo secundum Pe. tertio
sententiarum. Ex iiuria vel dā
no dato alicui solent in eo cui
fit tria oriri. scilicet rancor in
affectu. signa rancoris in ef
fectu. ⁊ actio iuris cōtra iiuriā

te. Primū tenetur hō remitte
re imo nunquā in corde haberē
Secūdū tenetur homo remit
tere veniam veraciter petenti.
.i. pato emēdare ſm facultatē
ſuā. de quo poteſt ītelligi quod
dicitur Luc. 17. Si reuerſ⁹ fu
erit ad te dicēs. penitet me. di
mitte illi.. immo etiā ſi non pe
tat. ut in proximo. §. dictum ē.
Sed tertium nō tenetur remit
tere niſi ille ſatiſfaciat pro poſ
ſe. ut. c. ſi quis cōtriſtatus. 90.
di. ⁊ nota in. c. ad apoſtolice de
re. iu. li. 6. 80. ⁊ in remiſſiōib⁹
dictorū iuriū. ⁊ ex̄ de male. ino
tuit. cū concordantiis ibi poſit
7 Utrū opera bona extra cha
ritatem facta aliquid valeant?
Rndeo ſm Ray. Quāuis nō va
leant directe ad vitā eternam:
tamē ualent ad alia quinque.
primo ad tolerabilius iudiciū
futurū perferendū de pe. di. 3.
ſi qs āt. 2°. ad tēporalē proſpe
ritatē. de pe. di. 3. cauendū. 22.
q. 2. ſi qualibet. Tertio ad hoc
ꝙ quis citius illuſtretur ad pe
nitētiā de pe. di. 5 fallas in fi.
Quarto ad aſſuefactionē bono
rū opeꝝ. ſicut faciebat olim be
atus Joannes de conſe. di. 4.
non regnabantur. Quīto quia
diabolus non habet in eo tātā
poteſtatē quantā haberet ſi bo
na opera nō faceret. ſicut Gre
go. refert in dialogo li. 3. c. 7.
de iudeo qui ſignatus erat ſi
gno crucis ꝙ demones, nō po
tuerūt ei nocerē. Utrū homo poſ
ſit deo ſatiſfacere per opera ex
tra charitatē facta hēs infra ſa
tiſfactio. §. xi. Et plura de ciui
tate habes in ſequenti. §.
Utrum opera extra chari 8
tatē exiſtentiū unquam ualeāt?
Rndeo ſm Ray. opera viua q̄
facta fuerūt in charitate mōti
ficantur perſequens mortale
peccatum. ⁊ ſi uera ſequatur pe
nitentia reuiuiſcunt. Illa vero
que nunquā viua fuerūt. puta
que in peccato mortali facta ſūt
viuere non poſſunt. quia mor
tua nata fuerūt. verſus Illa re
uiuiſcūt que mōtificata fuerūt
Uiuere non poſſunt que mor
tua nata fuerunt. Con. Tho. in
. 4. di. 23. De confeſſiōe facta
extra charitatem. vide. ī. cōfeſ
ſio primo. §. 3. Utrū occaſione
religionis ſint pretermittenda
opera charitatis in parentes.
vide. ī. religio. primo. §. 3.

Caſuſ epiſcopaleſ

Illos caſus a quibus non pōt
abſoluere ſacerdos parrochia
lis. uide. ī. ꝯfeſſor. primo. §. i.

Cathecisinus et

exorciſinus. Utrū cathecismus

conueniēter debeat precedere baptismū? Rndeo secūdū Pe. i 4°. sic. Nam in baptizando requiri oportet ea que sunt de necessitate fidei que sunt tria. s. fidei susceptio: ⁊ eiusdem professio. ⁊ ipsius obseruatio. ⁊ propt hec tria cathecismus inuentus ē. qr in eo fit instructio ad fidei susceptionē. fit etiā rn̄sio ad fidei professionē. ⁊ promissio ad fidei obseruationē. Et qr adultus per se credē ⁊ promittē pōt requirūtur hec ab eo ꝑ se ipm. In paruulo vo requiruntur ꝑ vicarium. s. per patrinum qui i persona paruuli respondet Credo. Et sicut dicit Tho. duplex potest esse sensus. Unus: credo .i. ego paruulus qn̄ ad ꝑfectam etatē veniā credam. uel credo. i. ego patrinus operam dabo ꝙ iste credat. Nec ē inconueniēs ꝙ patrin9 pro paruulo promittat. qr de illis ad que oēs tenētur vn9 aliū obligare pōt. Sec9 autē in his ad q omnes non tenentur. Et si dicis ꝙ patrinus sic obligatur ad instruendum paruulū de fide. Rndet Tho. ꝙ non est ibi magnū periculū q̄tum ad modernum tempus quia ⁊ parentes pueri sunt christiani. ⁊ inter christianos nutriuntur. Secus autem erat i primitiua ecclesia. qr tunc diligēti or cura habenda erat. Et similiter nūc eēt si parentes pueri essent suspecti de infidelitate. ⁊ si puer inter infideles conuersatus esset.

¶ Sed ad quid prodest exorcismus? Rndeo secundum Pe. ⁊ Tho. i 4°. di. 6. Habet effēm in corpore ⁊ in anima. quia minuit potestatē demonis ne possit tm̄ in homine sicut prius: ne baptismū ⁊ alia bōa impediat Sed predicta potestas totalit̄ i baptismo tollitur. sicut Pharao prius flagellatus ē populo non egresso de egypto ⁊ postea totaliter in mari rubro. quod ē figura baptismi: submersus ē. Quid significēt sacramētalia alia que fiūt ante baptismū. in cathecismo. vide s̄ baptismus. 6. §. 3. Per cathecismum impeditur matrimonium. cōtrahēdum. i. impedimentum. 6. §. 2.

Cautio

Cautio Noie cautiōis qn̄ simpliciter ponitur itelligit̄ nuda promissio. Sz ꝑ cautionē idoneā siue sufficiētē intelligitur fideiussoria siue pignoratitia. ut nō. ex d pigno. cum constet. De hac uide s̄ absolutio. 4. §. fi.

Cecitas mentis

Utrū cecitas mentis sit pccm̄

C

Rńdeo secūdū Tho. secūda ſe q. 15. Greg. 31. moraliū pōit ce/citatē mentis īter uitia q̄ ſcānt a luxuria. Ad cuius vitij ītellectū ē ſciēdū ꝙ pricipiū ītellectualis uiſionis ē aliqđ ītelligibile principiū. per qđ hō ītelligit a/lia. cui quidē ītelligibili principio mēs hoīs pōt ītēdē. ꝛ ꝙ ei nō intēdat pōt duplr̄ cōtigere. qn̄qꝫ quidē ex hoc q2 hꝫ volū/tatē ſpontanee ſe auertētē a cōſideratione talis principij. ſm illud. ps. Noluit ītelligere ut bn̄ ageret. Alio mō ꝑ occupationē circa alia q̄ magis diſtrahūt' q bus ab īſpectōe huius principij auertit. ſm illud ps. Supercecidit ignis. ſ. cōcupie. ꝛ nō uiderūt ſolē. Et utroqꝫ mō cecitas mētis eſt pccm̄. Sꝫ qn̄ ē ex nāli defectu. ut in amētib⁹. non ē peccatum.

Censura ecclesiastica.

Censura ecclesiaſtica. Nomina cenſure tria cō/prehēdūtur. ſ. interdictū: excōicatio: ꝛ ſuſpēſio. extra de vboꝝ ſig. querēti. ꝛ de ſingulis hoꝝ uide infra in vocabulis. proprijs. ut infra excōicatio. ꝛ. ī. iter/dictū. ꝛ infra ſuſpenſio.

Cessatio a diuinis.

Cessatio a diuinis. Ceſſat qn̄qꝫ ī aliq̄ ecclia a diuinis propt̄ iniuriā vel offenſſam alicui de eccleſia vel eccleſie facta. Et tūc poſito ꝙ etiā aliquis de canonicis q ſtatuerūt ceſſationē a diuis ibi celebraret nō īcurreret irregularitatē. q2 non ē īterdictū ordinariū. ut dic̄ Inno. ex̄ de appel. dilectis ꝫ filio decano. Et nō dꝫ ceſſari a diuinis per capitulū collegiū vl̄ aliquē conuētū alicuius ecclie niſi vocatis oībus prout ſūt vocādi ad electionē. ꝛ niſi de liberatōe habita diligenti. ꝛ poſt hec reqſi/to uel clerico vel laico cuiuſcū/qꝫ dignitatis aut cōditōis uel ſtatus propt̄ c⁹ iniuriā vel offēſam vr̄ ceſſatio facienda ꝙ iniuriā offenſā emēdet. ꝛ ſi noluērit emēdare nō poterit ceſſari ꝙ ſi procedat̄ pdcō mō ꝛ ceſſet̄. ex tunc tā pars eoꝝ qui ceſſant q̄ꝫ eius cōtra quē ceſſat̄. ī. unū mēſē per ſe vel ꝑ procuratorē ꝯtinuatis diebus ad ſedē apoſtolicā tenēt̄ ſe pn̄tare. cū act ꝛ munimētis negocij niſi per cōcordiā īfra dictū tpus ceſſaret ipſa ceſſatio. ꝛ ſic partibus venientib⁹ vel vna ꝛ nō altera veniēte: ꝑs culpabilis puniat̄. ꝛ nihil ominus ſi pars que ceſſauit nō uēiret nec mitteret n̄ ſeruabit ceſ/ſatio nec ualebit extra de offi. or. q̄ꝫuis li. 6.

¶ Qui volūt ceſſare a diuinis 2
debent cāꝫ idoneam cōſcriber̄

i instrumento publico vel patē
tibus litteris cū autēticis sigil
lis. Et assignare illi cōtra quez
cessare intendit. q si hoc pret/
miserint vel cā non fuisset iuē/
ta canonica: restituent omnia
que tpe cessationis perceperūt
de ecclesia illa ubi cessatū est. 7
q̄ pro illo tpe debēt eis de eccle
sia nō percipient. 7 ei cōtra quē
cessauerūt ide dānis 7 iniuriis
satisfaciēt. Si vero cā fuerit iu
dicata canonica tūc illi q occasi
onē dederūt condēnādi sūt ad
omne interesse canonicē. Et ad
certā quātitatē taxādā ipi eccle
sie i q̄ cessatū ē ꝯuertēdā i cultū
diuinū. extra de of. or. si canōi/
ci lib. 6.

Qui ad aggrauationē cessa/
tionis imagines crucis: beate
vginis: 7 aliorum sanctorum ir
reuerenter tractant prosternūt
vrticis vel spinis supponūt: uel
aliquid huiusmodi faciunt: re
probantur 7 grauiter sunt pūi
endi extra de of. or. si canonici
libro. 6. Qualiter generalem
cessationē a diuinis religiosis
tenentur seruare. uide infra in
terdictum primo. §. ix. qui inci/
pit. Quando sententia.

Cimiterium habet eandez
immunitatem quam ecclesia
quo ad omnia capitula. que ui
de infra immunitas ecclesie et
emunitas confugientium. Et
hoc preter q̄z in duobus casi/
bus. scilicet q nullus mortuus
debet in ecclesia sepeliri: ut in
fra emunitas ecclesie. §. secūdo
7 q laici in choro esse non dēnt
hec Ray. 7 Host.

Cimiterium pollutum esse
censetur quando ecclesia ē pol
luta effusione sanguinis uel se
minis. dico si sit contiguum ip
si ecclesie. Et antequam recon
ciliatum sit non debet in eo ali
quis sepeliri. Secus si cimiteri
um ipsum esset remotum ab ec
clesia. Sed econuerso polluto
cimiterio non est polluta eccle
sia. ne minus dignum trahere
uideatur ad se maius dignum.
extra de conse. ec. si ecclesia. li
bro. 6. Et non est cimiterium
vnum. sed plura quando pari/
es est in medio licet sit ibi por
ta. Unde vno violato non ē ui
olatum alterum. ut in dicto. c.
Circa consecrationez cimiterii
uide infra cōsecratio primo. §.
primo 7. 2.

Clauis prout hic sumi
tur est potestas
ligādi atq3 soluēdi. q̄ eccl'iasti/
cus iudex dignos debet recipe
re: 7 indignos excludē a regno
ut p3. 4. sententiarum. 7 p gl.
Hiero. super Matth. 16.

2 ¶ Quot sunt claues? R̃ndeo se cundum Tho. in. 4. di. 18. q. p̱ clauem ut nunc dictum ē iudex debet dignos recipere: ⁊ indi gnos excludē: indiget iudicio discretionis quo idoneitatē iu dicet ⁊ indiget ipso actu recep tionis: ⁊ ad vtranque eoꝝ po testas quedam seu auctoritas r̃ quiritur. Et secundū hoc due claues distinguuntur. Una q̄z pertinet ad iudicium eius q ab soluendus est. Alia ad ipsā ab solutionem. Et he due claues non distinguuntur in essētia au ctoritatis. quia vtrunq3 sibi ex officio competit. sed ex compa ratione actus quorum vnus a lium supponit. nam clauis que dicitur potestas ligandi et sol uendi immediate aperit: sed q̄ dicitur scientia discernendi on dit cui aperiendum sit per illā De his clauibus habetur. dist. .20 §. i.

3 ¶ Harum clauium seu huius clauis vsus est ad aperiendum ⁊ claudendum secundum Pe. sicut ⁊ clauis materialis: s3 dif ferēter. quia clauis materialis primo ⁊ principaliter ē ad clau dendum: ⁊ ex consequenti ē ad aperiendum. Clauis vero spūa lis econtra. primo est ad ape riendum ⁊ secundario ad clau dendum

¶ Soli sacerdotes habent cla ues q. secūdū Tho. i. 4. di. 18. ⁊. 19. solis sacerdotib⁹ data est hec ptās a dño. ubi ait. Quoꝝ remiseritis pccā ⁊c̃. Jo. 20. Nec obstat ꝙ soli petro dictū ē. Ti bi dabo claues regni celorum. Matth. 16. q. illud fec̃ dñs ad demōstrādū ecclesie unitatem ut oēs a Petro ⁊ successoribus suis acciperēt sue ptātis origi nē. 24. q. i. quicūq3 ⁊. c. loquit̃ Et licet oēs sacerdotes hēant ptātē clauiū q̄ztum ad ordinē3: nō tñ hñt vsū3 potestatis. quia deficit eis iurisditio que mini strat mām. vñ q n̄ h3 iurisditi onē sup sbditos pōt dici ꝙ q̄ztū ad hoc n̄ h3 vsū clauiū. Sed tñ sacerdos mal⁹ q̄zuis sit gratia priuatus nullo mō priuatur vsu clauiū i quo ipse nō ē agēs prin cipale sed istr̃ale. h Tho. simili ter Pe. ⁊ Ray. 4

¶ Utꝝ scismatici hētici: excōi cati: suspēsi: degradati habeant vsū clauiū? R̃ndeo sm Tho. in 4. di. 19. Hñt quidē usu3 in se q̄ztū ad eēntiā. sed talis usus i peditur ex defectu materie. q̄a talib⁹ ecclesia sbtrahit sbditos uel simplicit̃ uel ad tps. vñ q̄z tū ad h⁹ priuati sūt usu clauiu3. 5

¶ Quid opet̃ vsus clauiū? R̃⁹ sm Tho. ⁊ pe. ubi s̄ opat̃ istr̃ali ter disponēdo ad grā3 ⁊ iustifi 6

catione. nō autē principaliter ꝛ imediate ipsam gratiam ꝛ iustificationē efficiendo q꞉ hoc ē solius dei. Sed sicut ad mūdatione originalis i baptismo valet ablutio. ita ad emūdatione actualis valet' absolutio.

¶ Qualiter per claues sacēdotes dicantur soluē vel ligare? Rn̄deo secundum Ray. Tribus modis. primo ligant ꝛ soluunt .i. ostendūt aliquem ligatū uel solutū a deo. Un̄ dn̄s. Lu. 17. leprosos p se prius mundauit. deinde ad sacerdotes misit q° rum iudicio ostenderet̄ mūdati. secūdo soluunt qn̄ a peccō sacramentaliter absoluūt ꝛ ligāt ad pniam peragendam. Unde Leo papa. Christus hanc pre positis ecclesie tradidit ptātē: ut confidentibus pnie satisfactionē darent ꝛc. de pe. di. i. multiplex. tertio ligāt vel soluūt p excōicationē. Et ad istos omēs modos pōt cōuenire illud. Qd cūqz solueris super terram ꝛc. quod locum habet cum sacer dos iuste iudicat ligādo vel soluendo. De qua materia q̄ztuz ad excōicatōz vide s̄ absolutio ꝛ .i. excōicatio per totū. De ab solutōne peccatoꝝ ꝛ penitentia vide s̄ absolutio. 6°. ꝛ infra cō fessor ꝛ confessio per totum. ꝛ i fra pnia per totum. ꝛ infra peccatum per to. Et predictam expositionem ligandi ꝛ soluendi habes ifra sacerdos. §. i.

Clericus primo

Communiter Ad hoc q̄ qs sit vere clericus non sufficit q̄ sit lr̄atus nisi hēat aliquē ordinez clericalem vel saltem primam tonsuram ab eo q dare potest. Tamen q̄diu habet solum primam tonsurā vel miores ordines pōt si voluerit d̄serere clericatū ut supra apostasia. 4. §. 2. ꝛ. 3.

¶ Clericus ornatus dz eē duplici ornamento. i. iteriori ꝛ exteriori. Interius ornamentum consistit in virtutibus quibus debent eē ornati clerici ꝛ preci pue sacēdotes atqz p̄lati. ne alr̄ male sedētes i cathedra cathedre iiuriam faciant. 40. dist. multi. Exterius ornamētū consistit in quattuor. prio i icessu. ut nō currendo sz moderato ꝛ equali gressu icedāt. ut sic maturitatem et equalitatē icident mentis. 4. dis. §. ulti. Nec i solo incessu sed etiā qui oculos li guaz ꝛ omnia mēbra debent clerici sub frēo castitatis ꝛ modestie coercere. 6. q. i. ex meri to. 32. q. 5. nec solo. 2. in habitu ut non deferant vestes incisas ꝛ lingulatas: neqz uarij colōis

nec rubeaſ neqȝ uirides.neqȝ
nimis lõgas neqȝ breues.Jtē
neqȝ đ ſerico ſȝ đ lana ñ nimiſ
p̃cioſa uel uili.41.di.§.1.Ei p̃
cipue i hitu debet ſe cõformar̃
q̃ztũ poſſũt illꝛ int̃ quos uiuũt
ſẽuata ſp̱ honeſtate.ar.diſ.4
§.erit.ꝛ.diſ.30.ſi qs uiroꝝ. Et
nota ꝙ ex cã timorꝭ p̱egrinatõ
nis.uel alia ſimili licitũ ē cleri
co hitum trãſformar̃.21.q.4.
ep̃i ex̃.đ.ui ꝛ hone.cle.cleri/2.
q̱cũqȝ aũt cleric⁹ uirgata uel
p̱tita utir̃ ueſte publice ſine cã
ſi bñficiat⁹ eſt ſuſpẽſ⁹ ė a fructi
um p̱ceptiõe p̱ ſex mẽſes.Si.ñ
eſt bñficiat⁹ ꝛ ė i ſacrꝭ citra ſa/
cerdotiũ.p̱ idẽ tp̃s eſt ihabiliſ
ad bñficiũ obtinẽdũ.Si habȝ
dignitatė uel bñficiũ cum cu/
ra uel eſt ſacerdos aut religio
ſus eſt ſuſpenſ⁹ p̱ annum a bñ
ficio ꝛ p̱ idẽ tp̃s eſt inhabilis
ad obtinẽdũ q̃cumqȝ bñficiũ
eccleſiaſticũ.ut in cle.qm̃ đ.ui.
ꝛ ho.cle.30.cõſiſtit clericorũȝ
ornamẽtũȝ exteri⁹ i cibo de q⁹
uide.ĩ.gula p̱ totum.4.i potu
de quo.ĩ.ebrietas.§.3.ꝛ infra
ſobrietas.§.p⁹.ꝛ.2.

3 Cleric⁹ hȝ deferre raſuraȝ
in modũ corone ſupra.ꝛ tonſu
ram capilloꝝ ab infra.Cui⁹ ra
tione aſſignat tho.in.4.ſen.
diſ.24.quia corona eſt ſignũ
regni ꝛ p̱fectionis cũ ſit circu/
laris.Jlli aũt qui miſteriis ap
plicant̃ adipiſcuntur regiaȝ di
gnitateȝ ꝛ perfecti in uirtute eſ
ſe debẽt.Competit etiã eis ſb/
tractio capillorũȝ ex parte ſu/
periori.ne mẽs eorũ tẽporali/
bus occupationibus a cõtem/
platione diuinorũ retardetur
ꝛ ex inferiori per tonſuram ne
eorum ſenſus temporalib⁹ ob
uoluãtur.Cõuerſi etiã tonden
tur propt̃ renũtiãtionė tempo/
raliũ:ſed nõ radunt̃ q̱a non oc
cupant̃ diuinis miniſteriis in
quibus oportet eos dĩna mẽte
contemplari.

Jn conuiuio clericoꝝ ſũt pr̃ 4
cipue ſex obſeruãda que habẽ
tur.diſ.44.cõuiuia.Ut uide
licet uita abſctium non mõdea
tur.ut preſẽtes non irrideãtur
Ut inania ſecularium non r̃
citentur.Ut uerba ſacre lectio
nis legant̃ ꝛ non audiant̃.Ut
cib⁹ non niſi ad ſuſtentationẽ
ſumatur.Et ut in principio ꝛ i
me laudes deo referant̃.hec
ibi.ꝛ.c.pro reuerẽtia.

Cleric⁹ dȝ i bñficio r̃ſider̃ ꝛ i 5
eo ſua officia ĩplẽ.Et illi q nõ
ĩplẽt ſȝ uoluptatib⁹ uacãt̃ fm.
Ul.nihil hñt iurꝭ i reb⁹ eccle/
ſiaſticiſ.ꝛ ſi recipiunt̃ tenent̃ r̃
ſtituẽ.Reddit⁹.n.eccleſiaꝝ ſũt
ſtipendia ſuitutũ.uñ ꝛ iura in
dixerũt clericis p̱ſonalė r̃ſidẽ

tiaȝ que tñ i multꝭ casib⁹ ꝑmit tunt absẽtiaȝ cõtinue: uel ad tẽ pus. Tamẽ qcqd sit de foro cõ tentioso uidet̃ sufficere ad salu tem si ipe sua cura ⁊ ipẽsis pro uidet ꝙ ecclesia decent̃ officie tur ⁊ popul⁹ sufficient̃ regat̃ ⁊ ipe honeste uite ⁊ morũ bonũ exẽplũ subditꝭ oñdat ⁊ iterduȝ p se ad locũ accedat. ⁊ de ꝓdic tis certificar̃. ⁊ qñqȝ p se offici um exoluat. Tuti⁹ tñ est si p se cõtinue faciat. Reliqua uide. ĩ. r̃sidẽtia. De trãsitu clericoꝝ d eccl̃ia ad ecclesiã uid. ĩ. trãsit⁹

Clericus. ii. s. ꝙ cle rici a q busdã actib⁹ secularibus sũt remoti. Nõ. n. debent intẽ dere negotiatiõi de reb⁹ uen dẽdis ⁊ emẽdis ⁊ h⁹ ex̃. ne cle ri. uel. mo. c. p⁹. ⁊. 78. dist. for nicari: De hoc. ĩ. negotiatio. § 2. ⁊. §. antepe. Itẽ nec questiõi bus i iudicio seculari etiã si bñ ficiũ nõ habẽt dũmodo sint in sacrꝭ siue etiã sint in minoribus ⁊ habeãt beneficiũ ⁊ hoc nisi q se ⁊ miserabilibus psonis. ex̃. de post. cap. p⁹. ⁊. 86. dis. ꝑue nit. uel nisi suam uel suorum iniuriã proseqtur. 4. q. 6. om nibus. Item nõ possũt suscipe re gubernationes alienarum rerum seu procurationes alie

norum negociorum. Bene au tem possũt suscipe tutelas a le gibus impositas. sed ⁊ curam orphanorum ⁊ uiduarũ que i defense sunt. Et etiam de licẽ tia episcoporũ gubernacula ec clesiasticarum reꝝ ut in dicto. c. ꝑuenit. Et uide. ĩ. tutelã. §. 2. ⁊. 3. An uero cleric⁹ possit exer cere aliqd artificiũ uel culturã possessionuȝ ⁊ hui⁹ uide. ĩ. ne gotiatio. §. re. Et an possit exer cere officium tabellionatus ui de infra tabellio. §. 2.

Clerici non debent mistra re in taberna nec in ea come dere uel bibere nisi causa ne cessitatis in peregriatione. 4 distin. nõ oportet. p⁹. ⁊. c. nul li. ⁊. c. clerici.

Clerici qui relicto clericali habitu portant arma. si tertio moniti nõ deponũt ꝑdunt pri uilegiũ clericale extra de sen. exc. in audientia. Similiter eti am si non sunt moniti ⁊ immi scent se tyrannidi ⁊ enormita ti extra de sen. excom. cum nõ ab homine possunt tamen ar ma portare modo quo dicitur supra bellum. 2. §. primo. 3

Clerici goliardi aut bufiões si hoc per annum exercuerint carent priuilegio clericali. Et eodem modo si minori tempo re admoniti non destiterint 4

ex̄ ð.vi.⁊.ho.cle. clerici.li. vi:
5 Clerici qui carnificiũ macellariorũ. seu tebernarioꝝ offm̃ publice faciũt si tertio mõiti.nõ ðsistãt seu resumant:⁊ si sũt cõiugati ꝑdũt ꝑuilegiũ clericale Non cõiugati vero q̄ icedũt ut laici ꝑdũt in ꝑsonis.q̄z diu hꝰ agunt.De vita ⁊ hono.cle. clerici li.vi.diocesãis.in cle.eo.ti
6 Clericꝰ ꝯiugatus si contraxit cum unica ⁊ virgine ⁊ deferat tõsurã ⁊ vestes clericales retinet ꝑuilegiũ clẽicale i duobus.s.q̄ percutiẽs eũ est excõmunicatꝰ.⁊ q̄ nõ põt distringi nec cõdemnari a iudice seculari nec ciuilit̄.nec criminalit̄ In ceteris vero nõ retiet.Itẽ si nõ defert tonsurã ⁊ habituꝫ i nullo retinet.ex̄.de.cõiu.cle. li.6.Quõ clericꝰ potest iudex esse vel iudicare.i.iudex.2.§. pº.⁊.6.Et ꝑ quos actus clericus i minoribꝰ ꝑdit priuilegiũ clericale vide supra apostasia. 4.§.pe.⁊.ulti.et que negocia clericis sũt interdicta.i.nogociatio.in tribꝰ ultimis.§.

Clericus 3º scilicet q̄ʒtum ad cohabitationẽ mulierum ⁊ honestateꝫ. Clerici nũq̄ʒ nõ debent habitare cũ mulieribus.dis.32.hospitiolũ.⁊. dis.81.legitur.Nam cohabitatio est aliquãdo adulterij occasio.18.q.2.diffinimꝰ.Excepiũtur mr̄ soror amitta matertẽa Et generaliter per lineã transuersalem omnes cõsanguinee que sũt.i.secũdũ gradum.ar. dis.81.cũ omnibꝰ.Sꝫ ꝑ lineã ascendẽtiũ ⁊ descendẽtiũ usq̄ʒ ad q̄rtũ gradũ.ar.ex.de cõsã. ⁊ affi.nõ debꝫ.⁊ dis.32.in:ẽdixit.⁊ dis.81.cũ omnibꝰ.⁊.cap. volumus.Et est ratio quia in istis fedus naturale nihil permittit seui criminis suspicari. ex̄.de.coh.cle.⁊ mu.a nob.ex̄ ð ꝑsumpt.eũ in iuuentute.Et hoc intellige nisi haberẽt secũ pedisseq̄s vel alias mulieres suspectas. Porro ẽt cum prius dictis clericus nõ dꝫ habere imoderatam familiaritatẽ ne contẽptibilis habeatur.33. dis.q̄rundã.Possũt etiã ultra predictos gradus habitare.si essẽt antique ⁊ nõ suspecte.dis. 81.femias ⁊ i ꝑdicto.c.in fi.dixit in fi.

2 Utrũ clericus incontinẽs ⁊ fornicarius sit suspensus ⁊ ð beat in officiis euitari.Rñdeo Quilibet pro mortali peccato est suspensus quo ad se.tamen talis non est suspensus quo ad alios.nec dꝫ in officiis euitari nisi si peccatum est notorium ut q̄ damnatus est de illo.aut

ſponte confeſſus eſt in iure.uł euidētia facti que nō pōt aliq̄ tergiuerſatōne celari.ut puta quia mulierē multū ſuſpectā3 ten3 publice.aut quia apparēt inde argumenta gradientia ſuper terram .ex̄ de coha.cle.⁊.mu.queſitum.Et de hoc hēs.ī.fornicatio.§.2.Et ibi de penā clerici qui duxit uxorem §.3.Utrū aūt a fornicario liceat accipe ſacramēta.habetur.infra ordinatus prio.§.3.

Clericus.iiii. quātū ad bona tēporalia.Utrū clerici poſſint habere propriū.Rño Sic.12.q.epi.Et ſi qua capitula inueniātur cōtraria.intelligi debēt ſecūdū ſtatū primitiue eccleſie.quādo.nihil proprium poſſidebāt.uel de religioſis q renunciauerunt propriū Et tamen ſicut ait Tho. ſecunda ſecūde.q.185.Clerici non ſic debent propriu3 poſſidere ut dum curant propria defectum faciant in his que pertinent ad cultum diuinum.

2 Utrū clerici poſſint facere teſtamentum uel donatione3 inter uiuos.Rō ſi habēt de patrimonialibus uel que ſibi aduenerūt aliūde puta ex ſucceſſione uel donatiōe facta pſōe non ituitu eccleſie.uel de illis que ipſi ſibi p ſcripturā uel h⁹modi artificiū licitū quiſierūt indubitanter pn̄t de his facer̄ teſtamentum uel etiam donare.12.q.3.c.p⁹.⁊.2.ex̄.de.teſta. ad hec ⁊.c.quia nos.Et hec etiam habēt locū ſi clericus ſit in ptāte patris uel aui cōſtitutus.C.de epis ⁊ cle.Aut̄.preſbyteros licet in aliis pſonis ſecus ſi ut.ī.peculiū.De rebus aūt eccleſiaſticis mobilibus ⁊ īmobilib⁹ n̄ pōt clic⁹ teſtāi:ſed pt d mobilib⁹ ⁊ fructib⁹ pcept̄ i egritudine cōſtitut⁹ dū tamē ſit cōpos mētis cōferre paupibus ⁊ religioſis locis ⁊ his q ſibi honeſte ſeruierunt ut dcō c.ad he ⁊ ex̄. de teſta. relatu3 2.De cōſuetudine tamē clerici alicubi teſtātur de fructibus: ⁊ reb⁹ mobilib⁹ eccleſie acqſitis.tamē de iure contra eſt ut in predictis capitulis ⁊ iurib⁹

Quis ſuccedit clerico ab i 3
teſtato? Rō.In bonis acquiſitis p eccleſiā ſuccedit eccleſia ſ3 in aliis ſuccedūt cōſaguinei ſecūdum ordinem iuris.quib⁹ deficientib⁹ ſuccedit eccleſia. 12.q.5.c.fi.extra de ſucce.ab i te.prio.⁊.2.c.cū dilectus.ī.fi Et de hoc caſu habes diffuſe. infra ſucceſſio.§.2.

Quid ſi neſcit utrū res fue/ 4
rit eccleſie uel pſone.Rō.Pre

sumuntur omnia ex ecclesie. sit tamen constat eum habuisse res que non erat ecclesie: sꝫ persone: ⁊ dubitat de quibus presumitur pro eo qui est in possessione rei de qua est questio. unde si post mortem ecclesia invenitur i possessione. heredibus incumbit probatio. sꝫ si heredes sunt i possessione probabit ecclesia. ar. 12. q. 4. c. pᵒ. 2. q. 5. c. pᵒ in fin. et si si possessio est omnino confusa vel probatur vide. infra successio. §. 2.

Utrum clerici sive plati qui bona ecclesiarum cosumunt i usᵒ illicitos sint raptores. Respondeo sm Ray. Clerici qui consanguineis aut potentibᵒ divitibᵒ meretricibus. histrionibus. ⁊ similibᵒ bona ecclesiastica pauperibus debita tribuunt raptores sunt quia quicquid habent pauperum est. 16. q. 1. c. fi. Nam pauperibus debentur. Unde tales clerici tenentur ad restitutionem omnium pauperibᵒ. vel in utilitatem ecclesie. 12. q. 2. gloria. ⁊ c. ⁊ si illi. Et peccant mortaliter non solum quia pauperibus subtrahunt sꝫ etiam quoniam turpibᵒ personis tribuunt. 68. dis. 4. venatoribus ⁊ c. donare. Et quod dictum est de consanguineis. intelligendum est sm. Guil. quando datur eis non ut pauperibus sed ultra statum conditionis eorum. Simile ponit pe. de. no. secunda secunde. q. 185. de episcopis. Dicit. n. quod si distincta sit bona que debent in usum ecclesie ab his que sunt pauperibus ⁊ ministris erogada ⁊ aliquid eps sibi retinuerit de his que pauperibᵒ erogada sunt vel in usum ministrorum vel in cultum divinum expendeda. non est dubium quod mortaliter peccat ⁊ ad restitutionem tenetur. De his autem que sunt specialiter suo usui deputata peccant si imoderata sibi retineant ⁊ aliis non subveniant sicut requiritur debitum charitatis. Si vero predicta bona non sint distincta eorum distributio eius fidei comittitur. Et si quidem i modico deficiat aut superabundet. pot hoc fieri absqꝫ bone fidei detrimento. quia non pot homo in talibus punctaliter accipere illud quod fieri opotet. Si vero sit multum excessus non pot latere unde dicitur bone fidei repugnare. Et ideo non est absqꝫ peccato mortali. Et idem iudicium est de bonis aliorum clericorum ut ponit idem Tho. i quodam quolibꝫ

Clericus sive prelatus tenetur de bonis ecclesie sue amissis sua negligentia dolo vel culpa sive lata sive levi. Notatur. ex de offi. archi. ea. q Idem Hosti.

Numquid clericus qui habet

ſufficiens patrimoniuȝ poteſt
uiuere de bōis eccleſie. Rñdeo
ſm Ul. Si deſeruit eccleſie po
teſt viuere de bonis eccleſie e
ius ſed ſi nō deſeruit uel i ſ ma/
los uſus expēdat mortalit̄ pec
cat. Con. Hoſt. Simile. ī. deci
me. infra. §. pen.

8 An qui male recipiūt a per
ſoniſ eccleſiaſticis teneātur ad
reſtitutioneȝ. Rñdeo ſm Ray.
Fornicarie ⁊ hui⁹mōi turpes
pſone tenētur reſtituere ipi ec
cleſie. niſi forte eis fuerit datū
cā eleoſyne i ſūma neceſſitate
quia tūc fuit debitū. 86. diſ pa
ſce. Idē Hoſt. Diuites uero ⁊
potētes qui recepūt per frau/
des minas ⁊ iportūitates ⁊ h⁹
tenentur. ⁊ clericus qui dedit
redimēdo uexationē ſuā excu
ſatur ex̄. de ſimo. dilect⁹ p°. Si
uero nō ſūt data propter predi
cta ſed propter aliā neciam ul̄
honeſtā cauſā ut ratione hoſpi
talitatꝭ aut elyne non tenētur
ar. xi. q. 3. quoniā multoſ. 42.
diſ. quieſcamus.

7 Idē dicēde ſi erāt bene meri/
ti ⁊ honeſti uiri preſertiȝ quia
iam impenderent eccleſie ſer/
uitum defendēdo uel patroci/
nium in cauſa preſtādo aut ele
moſynas conferendo ⁊ huius
quia talibus eccleſia tenetur r̄
prebēdē. 12. q. 2. quicūqȝ ſuffra
gio ⁊. c. eccleſiaſticis. Sȝ ſi de
beat fieī r̄ſtitutio cui fiet. R/o.
qñ nō turpit̄ dederit lȝ tiore l̄
h°mōi, reſtituet̄ eidē q dedit:
Al. auctōitate ſupiorꝭ ꝯuertet̄
i vtilitatē eccleſie uel paupib⁹
erogabit̄. ar. 17. q. 4. ſi qs in
atrio. Satꝭ cō. Tho. ſecūda ſe/
cūde. q. 72. De fructib⁹ bñfi/
cioꝝ habent̄. ex̄. ā bñficiū. 2. p
totū. Cleric⁹ nō dȝ r̄cipe eccle
ſiā de manu laici ut. ī. eccleſia
p⁹. §. pe. Cleric⁹ an debeat iura
re corā laico uid. 22. q. ulti. nul
l⁹. Et hēs ibi ꝙ non pſumat iu
rare i manibus laici.

Coadiutor quō ⁊ qñ epīſ aſſūe re poſſit coadiutorē uide

ī. uitiat⁹ corpe. §. 2. ī. fi. ⁊. §. fia.

Cognatio triplex eſt cognatio.

quedā carnalis que dicit̄
cōſanguinitas. quedā ſpiritua
lis que dicit̄ cōpaternitas uel
cognatio ſpiritualis q̄ ex cōpa
ternitate procedit. q̄dā legal̄ q̄
dicit̄ adoptio. Iſte cognatiōeſ
multipliciter īpediūt mr̄imōi/
um. Et ideo de is require. ī. i
pedimētū. 5. 6. ⁊ 7. ⁊. ā. adop.

Comenda eccle.

Talis comenda non po
teſt fieri niſi per modū qui dr̄
ſup̄ beneficiū. p⁹. §. 3. in fi.

Committere alteri vices suas regere .i. delegare ꝛ .i. vicari⁹ ꝛ .i. cōfessor p⁹. §. pe. ꝛ antepe.

Commodatum

Cōmodare est alicui⁹ rei ad aliquē certū usū gratuita concessio. nam si merces interuenit nō est cōmodatū sȝ locatio uel ali⁹ contractus inominat⁹. sed Host. ꝛ. Goff.

2 Cōmodarī pōt ꝛ ei cōmodari q pōt ꝛ cōtrahē. vn̄ nō solū prelat⁹ pōt cōmodarī ꝛ ei commodari. sȝ etiā Iconom⁹ qꝛ is cōtraherī potest. x. q. 2. hoc ius porrectū. Porro si pupill⁹ cōmodet nō est obligatus. sȝ alius ei obligatī. ff. de acti. emp. ꝛ vē. l. iulian⁹. §. antepe.. Possumus ēt comodarī non solum nostra sȝ etiā aliena que possidemus. ff. cōmo. l. cōmodare ꝛ. l. ita. Nō tn̄ licet nob̄ cōmodare ea que nob̄ sunt cōmodata tn̄ ad usū nostrū ut. i. §. 4.

3 In comodato debȝ restitui res ipa. dis. i. ius aūt naturale Nec pōt restitutio pretextu alicuius debiti retineri C. cōmo. l. fin. Et non deteriorata ut. i. Depositum. §. antepe.

4 Quid si comodaui tibi rem ad certū usū ꝛ tu uteris ad aliū. puta cōmodaui tibi equū usqȝ ad certū locum ꝛ tu processis ulteri⁹: uel cōmodaui eū ut duceres ad villā ꝛ tu duxisti eū ad bellum uel rē quam tibi comodaui cōmodasti alteri. Rn̄deo In omnib⁹ predictꝭ furtum cōmittitur nisi quādo cōmodatari⁹ credebat dominum permissuruȝ ꝛ erat iusta causa credendi. ff. de furtis. l. qui re. Itaqȝ si in dictis casib⁹ res ꝑ ut uel deteriorata est ille qui cōmodatum recipit. indubitanter tenetī ad restitutionē

Sȝ nūquid aliter cōmodatarius tenetī si res periit uel deterioratur. Rn̄deo Distinguenduȝ est qꝛ si quis accepit commodatum gratia sui tm̄ ut frequenti⁹ solet fieri ipse tenetur d̄ dolo ꝛ culpa siue lata siue leui siue leuissia. ex. eo. c. vnico qꝛ in talib⁹ talē diligentiam q̄lem i rebus suis debet adhibere. Nec hoc etiā sufficit si res diligēti⁹ custodiri potuit. ff. d̄ ac. ꝛ ob. l. i. §. is. quoqȝ cui. de cāu v̄o fortuito qui nō accidit culpa sua. nō tenetī ad r̄stōneȝ nisi interuenerit pactū uel mora. s. restituendi. ut in dicto. c. extra ꝙ si cōmodatum fuisset factum gratia dantis tantum v̄bi gratia. Cōmodaui uxori. ut ad me ornatior duceretur.

tūc cōmodatarius non tenet nisi d dolo tm̄ ut.ff.co.ut cēto Si vero cōmodatuꝫ fuerit gr̄a vtriusqꝫ.tūc tenetur solū d do lo ⁊ lata culpa.ff.co.in reb⁹.pri mo responsio ad fi.Idem dicit Hosti.ut pꝫ in dicta.q.xi.

5 ¶ Commodās tenetur cōmo datario si ei scienter commoda uit uasa vitiosa propter quam cām vinū ⁊ oleum effusū est.ff. eo.l.in reb⁹.Itē si an̄ tp̄s reuo caui ꝯmodatū.ff.e.i comodato

Compaternitas

Require.ī.impedimentum.6.

Communicare

id est corpus christi sumere.Qui libet fidelis postq̄ȝ ad ānos di scretionis peruenerit cōicare tenetur saltē in pascate.nisi de ꝯsilio proprii sacerdotis.⁊ pro pter aliquā rōabilē cām ad tp̄s abstineat.extra de pen.⁊ re.c. ois.Sed q̄ȝtū etatis cōicās dꝫ hr̄e.uide.ī.§.penultimo.

2 ¶ Quicūqꝫ cū ꝯscia pecci mor talis ad cōionē accedit.peccat mōtalit.ī.Cor.xi.Qui mādu cat idigne.iudiciū sibi mandu cat.Et hoc ip̄m ponit Tho.in. .4.di.9.⁊ addit sic ꝙ aliqs sit a peccato oio imūis nō pōt pro certitudie sciri.i.Cor.4.Ni hil mihi ꝯscius sū.sed i hoc iu stificatus nō sū.Pōt tn̄ de hoc haberi aliqua coniectura p̄ie cipue per.4.sig.sic dicit Ber. prio cū quis v̄bo dei deuote au dit.ut Ioā.8.Qui ex deo est v̄ ba dei audit.2o cū quis ad prō ptū ad bn̄ agendū se iuenit.qa probatio dilectōis exhibitio ē operis.ut dicit beatus Grego. 3°.cū quis a peccatis abstinen di in futurū propositū hꝫ.4°. cū de preteritis dolet.q2 in his v̄a pn̄ia secūdū Greg.consistit. vn̄ si aliqs p huiusmōi sig facta diligēti discussione sue cōscien tie q̄ȝuis forte nō sufficienti ad cōionē deuote accedat aliquo peccato mortali.in ip̄o remanē te quod eius cognitionē p̄terfu giat nō peccat imo mag ex ui sacri peccati remissionē cōsegt

¶ Nō sufficit volēti cōicare ꝙ sit solū ꝯtrit⁹:imo si hꝫ copiam sacerdotis q eū possit absoluer: peccat sine ꝯfessiōe cōicādo.Si v̄o n̄ hꝫ copiā.tūc si iminet ne cessitas cōicandi vel celebran di ut q2 tiet scādalū populi.uel iā icepit misteriū sacri.uel ali qs ifirm⁹ amisit loqlā ⁊ ē i pro posito ꝯfitēdi q̄ȝ citi⁹ pōt:non peccat cōicādo hec pe.⁊ Al.Si mile Tho.ī.confessio.2.§.5.⁊. Ray.ī.missa.§.8. 3

¶ Quāuis exn̄ti i pccō n̄ liceat cōicare.ut dictū ē s̄.§.7.uiden 4

do tñ corpꝰ christi ñ peccat. At
tñ si interdū ꝓꝓ hūilitatē abstie
at a uidedo laudādꝰ ē ſꝫ Tho.
i.4.di.9.Con.Al.dicēs ꝙ pec
cator ñ dꝫ videre multo aſpec
tu ſed eo viſo percutere pectuſ
q̄ſi nō ſit dignꝰ eiꝰ aſpectu. He
retici vo ſecūdū eūdeꝫ Tho. ar
cēdi ſūt oīo a uiſione. Similiť
non peccat quis tangendo cuꝫ
timore ⁊ reuerentia corpꝰ chri
ſti ut q̄ erigit hoſtiā de terra ⁊
huiuſmodi. Aliter peccat vt diē
Inn..

Utrū nocturna pollutio ipe
diat cōionem ſeu celebrationē?
Rꝰ ſm Tho.in.4.di.9.q.4.
arti.2.Ad hoc ut hō digne ad
sacr̄m eucharistie accedat:tria
requirunť.primo.n. requiriť q̄
mūditia conſcie nō niſi per pec
catū tollitur.ſo requiritur ele
uatio mentis ad deū per actua
lē deuotionē.⁊ hec interdum ſi
ne peccato amittitur ut ꝑ men
tis hebetudinē vel occupatōeꝫ
aut euagationē.tertio mūditia
corporalis.unde ⁊ celebrātes ľ
etiam tractantes aliquod ſacra
mentum propter reuerentiam
lauant manus.Itaqꝫ primo et
principaliter peccatū impedit.
ſecūdo indeuotō ſeu hebetudo
mentis.tertio corporalis imun
ditia.Et hec tria qn̄qꝫ ꝯcurrūt
in aliqua nocturna pollutione
qn̄qꝫ duo ex ipis.qn̄qꝫ vnū tm̄
Et ſecūdū hoc hō magis vel mi
nus ipediť.⁊ iō diſtinguēdū eſt
de pollutiōe q̄ pōt multipliciter
contingere.⁊ primo quidē con
tingit ex ſola diſpōe nāe ⁊ non
ex precedēti cogitatōe ⁊ tūc nō
ē ſignū alicuius peccati ſed pōt
hebetudinē mētis iducē̄ ſi ſimľ
cū imagiatiōe ꝯtingit. Immun
ditiā vo corporalē hꝫ.⁊ iō ſi ne
ceſſitas vel deuotio expoſcat ñ
ipedit.precipue qn̄ ſine imagi
natōe accidit.tñ ſi ꝓꝓ reuerenti
am quis abſtineat laudādus ē.
qn̄ talis diſpō nō ē perpetua.ſe
cūdo vo pōt ꝯtingē ex p̄cedēti
cogitatōe.Et hꝰ dicēdū ē ꝙ co
gitatio huiuſmodi turpiuꝫ.qn̄
qꝫ pōt eē ſine pccō ſicut cū ē co
gitatio tm̄.vel cū qs diſputādo
de talibus oꝫ ꝙ loquens cogi
tet. Aliqn̄ ē cū pccō veniali ſcili
cet qn̄ cogitatio ꝑtingit ad effe
ctionē:⁊ in ſola delectatione fi
nitur ſine vllo deliberatiuo cō
ſenſu. Qn̄qꝫ āt ē mortale .ſ. qn̄
cōſēſus adiūgiť.⁊ q̄ cogitatiōi
tali de propiquo ē delectatō et
delectatōi ꝯſēſus.iō i dubiuꝫ v̄
ti pōt.utrū ſequens pollutio ex
peccato acciderit:uel ñ.⁊ an ve
niali vel mortali. Qn̄ gꝰ ſic du
bitať de p̄cedēti cōſēſu:oīo ab
ſtinēdū ē.Si āt nō dubitať ſed
exp̄ſſe iuēiat quis ꝯſēſū non pre

cessisse ⁊ neccitas vrgeat. aut si
aliq̄ porior cā pōt accedē. aut
ēt celebrare. ꝙ si cā aut neccitas
nō sit ⁊ tam̄ celebrat: nō peccat
mortalit̄ sed venialiter: meli⁹
tn̄ ē abstiere ꝑꝑ reuerētiā sacr̄i
Tertio pōt cōtiger̄ ex cibo ł po
tu p̄cedēti. ⁊ tūc idē est iudiciū
sicut ex illa pollutōe q̄ ex turpi
cogitatōe processit nisi i tm̄ ꝙ n̄
ita de facili ꝯtigit peccare mor
talit̄ in susceptiōe cibi sic̄ i cogi
tatōe turpi. q̄rto pōt ꝯtiger̄ ex
illusione. ⁊ qdē si illusionis cā i
nobis p̄cessit: idē est iudiciū qd̄
de cogitatōe precedēte. Si au
tē i nobis cā nō precessit immo
poti⁹ contraria cā ⁊ frequēter
accidit ⁊ precipue in dieb⁹ in
quibus quis communicare de
bet signum est ꝙ diabolus ho
mini fructum eucharistie aufē
re conatur. unde in tali casu cō
sultum fuit cuidam monacho.
ut in collationibus parum legi
tur ꝙ communicaret. ⁊ sic dia-
bolus videns se non posse con-
sequi intentum ab illusione ces
sauit. Generaliter tamen quia
causa ex qua contingit non po
test ita percipi de facili. tutius
est semper abstinere nisi neces
sitas incumbat. sed debet absti
nere usque ad. 24. horas quia
in tali spatio natura que per cō

poralem immunditiam et mē
tis hebetudinem fuerat deor-
dinata. reordinatur

Corpus christi a ieiunis tan
tū debet percipi. 7. questione
.i. nihil. de cons. distinctiōe. 2.
liquido. Quod in reuerentia tā
ti sacramenti institutum est ni
si propter necessitatem immi-
nentis mortis. ne contingat si
ne viatico ex hac uita transire
Est tamen sciendum ꝙ duplex
est ieiunium. scilicet nature et
ecclesie. Ieiunium nature est
quod importat priuationem cu
iuscunque preassumpti per mo
dum cibi uel potus: ⁊ tale ieiu-
nium requiritur ad hoc sacra-
mentum recipiendum. Nec re
fert utrum aliquid nutriat uel
non. aut per se aut cum aliis. a
ut cibi aut etiam medicine in
quātumcunque parua quanti-
tate. dummodo sumatur per
modum cibi vel potus non li-
cet hoc sacramentum accipere
Reliquie tamen cibi remanētis
in ore si cāliter transglutiant̄
n̄ ipediūt sūptionē huiusmodi
sacr̄i. q2 n̄ traiciūt̄ ꝑ modicū ci
bi ⁊ potus. sed per moduz sali
ue quod uitari non potest. Ali-
ud est ieiunium ecclesie quod
instituitur ad carnis macerati
onē. ⁊ tale ieiunium non soluit̄

per p̃dicta.qꝫ non multum nu
triunt ſed magis ad alterandū
ſumūtur. Porro eccleſia diem
naturalem incipit a media no/
cte.⁊ ideo ſi poſt mediam noc
tem aliquis ſumpſit aliquid ꝑ
modum cibi uel potus.non po
teſt ea die hoc ſacramētum ſu
mē.poteſt v̈o ſi añ mediā noctē
nec refert utrū poſt cibum vel
potum dormierit:aut etiam di
geſtus ſit q̃ʒtum ad rationeʒ p̃
cepti.Refēt autē q̃ʒtum ad per
turbationē mētis quam patiūt
homines propter inſomnitatē
vel indigeſtionem ex quibus ſi
mens multum ꝑturbetur ho/
mo redditur ieptus ad ſūptio/
nē huius ſacramēti.hec Tho.
ī.3.parte.q.80.Dubiuʒ occur/
rēs ſup ſumptione a ieiunis.vi
de.ī.eucharistia.3°.§.6.in fine
7 Utrum poſt factam cōionē
liceat ſtatim comedē? Rndeo
ſecundum Tho.ſecunda ſecun
de in.3.parte.q.80.In ſuſcep/
tione huius ſacramenti requi/
ritur magna deuotio que qdeʒ
magis īpeditur propter prece/
dentia q̃ʒ propter ſequentia.et
ideo magis ē īſtitutum ꝙ hōi/
nes ieiunēt ante ſumptionē q̃ʒ
poſt.Debet tamē eē aliq̃ mōa
īter ſumptionē eius ⁊ reliquos
cibos.vnde ⁊ in miſſa oratio g̃/
tiaꝝ actionis poſt cōionem di/
citur.⁊ qui cōicant ſuas priua/
tas orationes dicunt.
Duo ſunt modi manducan/ 8
di corpus chriſti ſecundū Au
gu.vnuſ ſacramētalit̃.⁊ ſic bo/
ni ⁊ mali edūt.Alius ſpirituali
ter.⁊ ſic ſoli boni manducant q
in vnitate chriſti ⁊ eccl̃ie quaʒ
hoc ſacramentuʒ ſignificat ma
nēt. hec magiſter.4.ſē.di.9.
Interdictus ſuſpenſus excō 9
municatus etiam iniuſte cōica
re non debʒ.qꝫ in talibus ē de
fectus rei ſig̃te.ſ.vnitas corpo/
ris myſtici ſecundum Pe .
Utrum actus coitus matrio 10
nialis impediat a cōione? Rn° ſe
cūdum Tho.in.3.parte.q. 80.
Coitus cōiugalis ſi ſit ſine pec
cato.puta cā prolis generāde
vel cauſa reddendi debitū non
aliter impedit niſi ſicut dictum
eſt de pollutiōe nocturna que
accidit ſine peccato.ſ.propter ī
mūditiam corporalem ⁊ mētis
diſtractionem.In tali ergo ca
ſu ut dicit beatus Greg.iūt ſuo
iudicio relinquendi.Sed q vo
luptate dominante coniugi mi
ſcetur prohiberi debet ab hoc
ſacramento.33.q.4.uir cum
propria.Et ſecūdū Al.etiā poſt
factam cōioneʒ non licʒ eo die
debitum exigere nec etiaʒ exa
ctū reddē.niſi cum difficultate
ſed tamen contrarium ñ puto

esse mortale.

1 ¶ Utꝝ imũditia pure corpora
lis ĩpediat cõionem? Rñdeo secun/
dũ Tho. in. 4. di. 9. Cum iste
cibus non sit corporis sed mẽ/
tis. magis in eius sũptione con
sideranda est mũditia mentis
q̃ȝ corporis. ⁊ iõ distinguendũ
ẽ d̃ imũditia corporali: q̃a si sit
perpetua siue diuturna tunc nl̃
lo mõ propter hoc aliquis absti
nere dȝ: ne propter imũditiam
corporis perdatur fructus mẽ
tis. sicut accidit in leprosis et
patientibus fluxũ sanguinis vl̃
semis. Si aũt sit tp̃alis ⁊ facile
purgabilis. tũc si aliquis sit in
mente bñ dispositus: sumẽ non
prohibetur. q̃ȝuis possit ad tp̃s
laudabilĩ abstinẽ propter re/
uerentiam tanti sacri. dis. 5. ad
eius. De sacerdote aũt leproso
vtrum possit celebrare. vide. ĩ.
leprosus. §. fi.

12 ¶ Utꝝ dẽat hõ corpus christi
frequenter sumẽ? Rñdeo secũ/
dum Tho. in. 4. di. 12. Ea que
ĩ hoc sacro gerũtur hñt simili
tudinẽ cũ his que accidũt ĩ cor
porali nutrimẽto. q2. n. fit qua/
si continua deperditio naturalĩ
humoris per actionẽ naturalĩ
caloris ⁊ exercitium laboris. iõ
oȝ frequenter corporalẽ cibum
assumẽ ad restaurationẽ ꝯtiue
deperditionis: ne perditio con
tinua mortem inducat. Simili
ter autẽ ex concupiscẽtia inata
⁊ occupatione circa exteriora.
fit deperditio feruoris ⁊ deuo/
tionis s̃m que hõ in deũ colli/
gitur. vnde oȝ q̃ pluries deper
dita restaurentĩ ne hõ totaliter
alienetur a deo. Sed tñ semel
in anno sumẽ necesse ẽ. ut. s̃. §.
primo.

¶ Sed utꝝ qualibet die sit cõi 13
candũ? Rñdeo secũdũ Tho. in
4. di. 12. In recipiẽte sacramẽ
tum ista duo requirunĩ. s. desi/
derium cõiũctionis ad deũ qd̃
facit amor. ⁊ s̃o requirit reue/
rentia sacri que ad donũ timo
ris pertinet. Primũ incitat ad
frequentiã sacri huius quotidi
anam: sed secundum retrahit.
iõ si aliquis experimentalĩ co
gnosceret ex quotidiana sũptõ
ne feruorẽ amoris augeri et re
uerentiã non minui. talis debe
ret quotidie cõicare. Si ãt sen/
tiat reuerentiam minui ⁊ feruo
rem non multum augeri. debe
ret interdum abstinere ut cum
maiori reuerentia ⁊ deuotione
postmodum accedẽt. vnde quã
tũ ad hoc vnusquisque relĩqn
dus est iudicio suo.

¶ Utꝝ liceat cõicare pluries ĩ
die? Rñdeo secũdũ Tho. in. 4.
di. 12. ñ lȝ nisi semel ut saltē q̃ȝ
tũ ad vnũ diẽ repñtetur vnitas

dominice paſſionis.et ut q̄ztū
ad aliquid reuerentia exhibea
tur ſacr̄o.Sacerdos āt qui nō
ſolum pro ſe ſed ⁊ pro aliis ce/
lebrat cū ſit perſōa publica ne
ceſſitate cogente pōt pluries
in die celebrare.ut infra miſſa
.§.x.
15 ¶A quo quis debet recipere
cōionis ſacr̄m? R̄ndeo a propo
ſacerdote uel eius ſuperiore ſi
ue alio de eius lnia. Si q̄s vo
religioſus abſq; lnia proprii
ſacerdotis ſpeciali alicui daret
incurrit excōicationē de quo s̄
abſolutio.primo.§.3.circa me
dium.ꝙ ſi ſacerdos proprius
malus ſit an poſſit ab eo recipi
habes s̄ clericus.3.§.2.⁊ infra
ordinatus.primo.§.2.
16 ¶Utrū ſacerdos poſſit dare
corpus christi ei quem ſcit eē i
peccato mortali? R̄ndeo ſecun
dum Tho.in.4.di.9.Si pcc̄z
eſt occultū.puta per confeſſio/
nē uel al'ſecrete ſcitū ⁊ ille i oc
culto petit dz ei negare ⁊ mōe
re eū ne in publico petat.Si āt
i publico petat dz eidē dare.ꝺ
conſe.di.2.n̄ prohibeat.Si vo
pccm̄ ē manifeſtū tunc ſiue i oc
culto ſiue i manifeſto petat dz
ei negare.ꝙ ſi dicat ſe ꝯfeſſum
⁊ abſolutū credē ei debeat uiꝺ
i.ꝯfeſſio.3.§.x.qui icipit. utruz
ſacerdos parrochialis ⁊c̄.
¶Utrum aliquo cāu poſſit da 17
ri hoſtia non conſecrata loco
conſecrate? R̄ndeo ſecunduz
Tho.in.4.di.9. In nullo ca
ſu.tū q2 in ſacr̄o vitatis nulla
debet eē fictio:tū q2 cū mandu
cans adoret quod manducat.
vt dicit Aug.daret ſacerdoſ ei
mām idolatrādi.vnde ⁊ ꝺcre.
dicit in caſu ꝯſimili.q2 falſa ſt̄
abiicienda remedia que vis ſūt
periculis grauiora.extra de ce
le.miſ.de homine.
¶Utrū corpus christi debeat 18
dari ſuſpectis de crimine? R̄o
ſecūdū Tho.ubi ſup̄. Triplex
ē ſuſpitio. Quedā uiolēta que
pro facto reputat̄ ut ſi iueniat̄
ſuſpectus cū ſuſpecta in codez
lecto.⁊ hꝰi.⁊ propter hāc cām
ſicut propter peccatū mortale
neganda eſt cōio ita uidelz ꝙ
ſi talis ſuſpitio procedit ex pu
blica fama nō dz cōio dari ne
q; petenti publice neq; ſecr̄te
Sed ſi talis ſuſpitio ſit ſoli ſa/
cerdoti dz dari ſi petat i publi
co:n̄ aūt in occulto ſicut an̄ dc̄z
eſt.qn̄ crimē occultū ſit uel pu
blicū.ſ.§.15. qui eſt ſupra ante
proximū.§. Quedā vo ſuſpitio
eſt probabilis ut ſi inueniat̄ ſo
lus cū ſola tp̄e ⁊ loco ſuſpecto
colloquentes et frequent̄ pro
pter hanc ergo non debet ꝺne
gari q̄2 pena nō infligitur vbi

culpa ignorat. Quedam ē leuis ut si appareāt aliqua signa: nō tamen oīo certa. ⁊ propt̄ hanc etiā negari nō dȝ.

19 ¶ Utrū corpus christi debeat dari ad sumendū ad aliquod experimentū siue propt̄ aliquā purgationē infamie ⁊ hꝰi.? R̸o secūduȝ Tho. i. 3. parte. q. 80. non qꝛ tales purgationes inhibite sūt. extra de pur. ca. ex turum.

20 ¶ Utrū corpus christi debeat dari histrionibꝰ? R̸ndeo nō qꝛ nec diuine maiestati nec ecclesiastice disciplie competit: de conse. di. 2. pro dilectione. Et itelligitur de histrionibus q artem illam exercēt illicite. uide infra histrio.

21 ¶ Utrū corpꝰ christi dēat dari amētibꝰ? R̸o fȝ Tho. i. 4. dis. 9. Distinguēdū ē. qdā. n. dicūt large amētes qꝛ debilē habēt mētē. ⁊ tñ sūt aliquoꝰ docibiles eoꝝ q̄ ptinet ad fidē ⁊ deuotionē sacri: ⁊ talibus ñ oȝ corpus christi denegari. qdā vo sīt oīo carentes iudicio rationis ⁊ isti si fuerit tales a natiuitate ñ dȝ eis dari. qꝛ nō pñt ad deuotionē iduci q̄ reqrit̄ ad hoc sacrm̄ Si vo iciderūt in amētiā post fidē ⁊ deuotionē sacri. tunc dȝ eis dari nisi timeat̄ periculum de vomitu vel de expuitōe uel aliquo huiusmodi. 26. questione. 6. his qui.

22 ¶ Utrū sit dandū pueris? R̸ndeo fm Tho. ubi supra. pueris carentibꝰ usu rōnis qui ñ pñt discernere int̄ cibū corporaleȝ ⁊ cibū spūalē ñ dȝ corpꝰ christi dari. qꝛ ad ipm exigit̄ actualis deuotio quā tales pueri hr̄e ñ pñt. Sȝ pueris icipiētibus hr̄e discretionē ēt añ etatē pfectā. puta cū sint. x. uel. xi. ānoꝝ pōt dari si i eis sig discretionis et deuotionis appareant.

23 ¶ Utrū corpꝰ christi dēat dāi his q pro crimibꝰ sūt suspēdendi uel decapitādi? R̸o si sūt ꝯfessi ⁊ penitēt nō dȝ eis denegari. 13. q. 2. c. fi. Multa alia habent de sacro eucharistie. i. eucharistia. prio. 1o. 3o. ⁊. 4o. Itē spālit̄ circa sacerdotem ⁊ missam ifra eucharistia. tertio. ⁊ infra missa.

Concussio Crimē cōcussionis est cum quis in officio constitutus extorquet aliquid a subditis per metum. aut cum non uult facē qd tenet̄ nisi data pecūia: aut cū aliqs officiat̄ ultra ꝯstituta sibi stipēdia pecūiā extorqt: ⁊ cū qs accusat seu ab accusatōe desistit propter pecūiaȝ

Et talis ad restitutionem tenet ei qui dedit si non turpit dedit alr ei in cuius iniuriam data fuit. .i.q.i.iubemus.

Condemnatus.

Utrum condemnatus possit fugere vel se defendere. uide supra accusatus. §.5.

Conditio

De conditionibus quam quandoque apponuntur in matrimonio vide. i. matrimonium. s. per totum. De conditionibus que quandoque apponuntur in quibusdam contractibus vide ibidem. §.5. Item de conditionibus que apponuntur in sponsalibus. i. sponsalia. §.fi. et. i. impedimentum. ij. §.5.

2 Si aliqua possessio fuit data ecclesie ibi aliqua apposita conditione siue modo: ut si aliquid fieret. Si non fiat non propter hoc potest reuocari datio. nisi sic facta fuerit. s. quod cessante conditione vel modo reuocari posset. extra de con. appo. uerum.

3 Si possessio data fuit ecclesie ea conditione ne alienetur. numquid poterit alienari? Respondeo secundum Ray. Distinguendum est Nam si ecclesia cui datum seu relictum est habeat alias possessiones. non potest alienari in aliquo casu. Et sic intelligitur Aute. de alie. et emphi. §. sanctissimas. Si vero ecclesia non habeat alias possessiones quas alienet. tunc istas alienare potest in casibus a iure permissis de quibus vide supra alienatio. Nam prohibitio facta a donatore pro non adiecta est habenda tanquam turpis. Con. Goff. Inn. et Host. Cum non stat per eum ad quem pertinet quominus conditio impleatur. habetur ac si ipleta fuisset. extra de regu. iuris cum stat lib. 6.

Confessio primo

communiter quid sit? Respondeo secundum Tho. in. 4. di. 17. Conuenientissime diffinitur ab Aug. sic. confessio est per quam morbus latens spe venie aperitur. Uel secundum Ray. Confessio est legitima coram sacerdote peccati declaratio.

Quot sunt conditiones quas debet habere confessio? Respondeo secundum Tho. in. 4. di. 17. Sexdecim sunt que in his versibus continentur. Sit simplex. humilis confessio pura. fidelis. Atque frequens nuda. discreta libens verecunda. Integra: secreta: lacrimabilis: accelerata. Fortis: et accusans: et sit parere parata. Quorum expositio talis est: sit simplex. s. ut non recitet in confessione nisi quod ad quantitatem peccati pertinet. Humilis. s. ut miserum se et infirmum et confiteatur pura. s. ut recta sit confitentis intento 2

Fidelis.i.vera ⁊ sic falsitate. Atq; frequẽs istud est de bene esse cõfessionis.s. q̈ homo frequẽter cõfiteatur. Nuda ut nõ iuoluat obscuritatẽ verborum Discreta.s.ut maiora cũ maiori põdere cõfiteat̃. Libẽs.i.spõtanea nõ coacta. Verecũda ut scil; erubescat ⁊ se nõ iactet d̃ peccatꝭ propt̃ aliquã seculi uanitatẽ. Integra ut.s.nõ subtrahat aliq̈d de his que mãifestãda sũt. Secreta.s.q̃ztũ ad conditionẽ fori in quo de occultis cõsciẽtie agit̃. Lachrimabilis quo ad dolorẽ de peccãtõ commisso. Accelerata ut.s.nõ differat de die i diẽ s; statim uel q̃z citius potest cõfiteatur. Fortꝭ ut.s.nil propt̃ uerecũdiã dimittat. Et accusã se ipm ⁊ nõ aliũ Et si parẽ.pata.s.sacerdoti.

3 Utrũ cõfessio facta sine cõtritiõe ⁊ sine charitate ualeat ut puta quia nõ dolet de omnibus peccatꝭ.uel nõ uult abstiere ab omnib⁹.R̃o.s; Tho.ubi s̃. Cõfessio s; q̈ est act⁹ uirtutꝭ nõ ualet sine charitate que est principiũ meredi.s; secundum q̈ cõfessio est pars sacramenti ordinat confitẽtez ad sacerdotẽ q h; clauẽ ecclesie ⁊ p cõfessionẽ cognoscit cõsciẽtiã cõfitẽtis. Secũdũ h⁹ etiã põt esse in eo q nõ ẽ cõtrit⁹: q2 post peccata sua sacerdoti nota facere ⁊ clauib⁹ ecclesie se subiicere.et q̃zuis tũc nõ pcipiat absolutõis fructũ:tñ recedẽte fictõe perci pere icipiet:sic̃ ⁊ i aliis sacramtis.uñ nõ tenet̃ iterare cõfessionem ad quã fict⁹ accedit.s; tenet̃ post modũ fictionẽ suã cõfiteri. Con.pe. Et ad istã opinionem nõ solũ predicta ratio facet̃ uidet̃.s; ⁊ de pe.di.i.mẽsurã.§.nõ ita:ubi dicit̃ q̈ non est necesse ut que sacerdoti semel cõfessi fuerim⁹.de nouo confiteamur.s; Ray.⁊ Host.tenent q̈ talis tenet̃ cõfessionẽ iterar̃ q2 prior ꝯfessio q̃ nõ fuit facta i charitate nõ ualuit. Sed primũ uidet̃ ueri⁹.ex̃.de pe.⁊ re. q̈ quidam.

Utrũ liceat in confessiõe dicer̃ aliena peccata R̃o.s; tho. i.4.dis.16. Nõ i cõfessiõe d; famã alteri⁹ custodir̃ q̃ztũ põt. s; suã cõsciẽtiã magꝭ purgare d; ⁊ iõ si circũstãtia que ducit i cognitionẽ psone sit de necessitate cõfessiõis ut q2 trahit i aliam speciẽ pcci mortalis tũc d; cõfiteri semp tamẽ si põt occultãdo psonaz. Si aũt ñ sit de necessitate cõfessionis deb; dimittere.ne peccatũ alteri⁹ prodat uel petita lñia confiteat̃ alteri aut superiori q psonã ignoret. Si tamen exprimat eam bona 4

F 3

intẽtione nõ ut ꝓdat ſꝫ ut pe
nitẽtiarius ore. pro eo ut ſecre
to emendet. nõ peccat ſꝫ mere
tur. 22. q. 7. hoc uidetur.
5 ❡ Utrũ liceat cõfeſſiõem diui
dere. R̷o. ſm Tho' in. 4. diſt.
17. Nõ licet ſꝫ ĩtegralit̃ dꝫ q̃s
omnia vni ſacerdoti confiteri
de pe. diſ. 5. c. pᵒ. circa fi. ⁊ diſ.
3. ſũt plures. Nã ſicut ĩ medici
na cõporali oportet ꝙ medic⁹
nõ ſoluꝫ unũ morbũ cõtra quẽ
medicinaꝫ dare debet cogno-
ſcat: ſꝫ ẽt ulr̃ totaꝫ bebetudinẽ
ipſius infirmi eo ꝙ unus mor
bus ex adiũctione alterius ag
grauat̃. ⁊ medicia que uni mõ
bo cõpeteret alteri nocumẽtũ
ꝑſtaret. Similiter eſt in pecca
tis. q̃a unum aggrauat̃ ex adiũ
ctiõe alteri⁹. ⁊ illud q̃d uni pec
cato eſſet conueniẽs medicina
alteri incentiuũ preſtaret. cum
quãdoqꝫ aliquis cõtrariis pec
catis ĩfectus ſit. Et ideo de ne
ceſſitate cõfeſſiõis eſt ꝙ homo
omnia peccata cõfiteat̃ que in
memoria habet: alioquin non
eſt cõfeſſio ſed cõfeſſiõis ſimu-
latio. ⁊ ſi quid nõ habuit ĩ me
moria ⁊ poſtea recordatur ſuf
ficit ꝙ hoc peccatum cõfitens
poſtea dicat explicite ⁊ alia in
generali dicẽdo ꝙ cũ alia mul
ta confiteretur hoc oblit⁹ fuit.
6 ❡ Utrum liceat confiteri per
aliã ꝑſonã uel ꝑſcripturaꝫ R̷o.
ſm Tho. ubi. ſ. Quãuis ad cõ-
feſſionẽ ꝓout eſt act⁹ uirtutis
ſufficeret qualit̃cũqꝫ fieret. hꝫ
tamẽ ꝙ eſt pars ſacramẽti hꝫ
determinatũ actũ ſicut ⁊ alia
ſacramẽta habẽt determinatã
materiã. Et ſicut ĩ baptiſmo aſ
ſumitur illud elemẽtuꝫ cuius
eſt maxime uſus ĩ abluẽdo. ita
in cõfeſſiõe ille act⁹ aſſũit̃ quo
maxime cõſueuim⁹ manifeſta-
re. ſ. per ꝓpriũ uerbũ. Alij. n.
mõi inducti ſũt ĩ ſupplemẽtuꝫ
In eo aũt qui eſt mut⁹ uel alte
rius ligue ſufficit ꝙ ꝑ ſcriptum
aut nutũ aut interpretẽ cõfitea
tur. quia nõ exigit̃ ab homine
pluſq̃ꝫ poſſit. Sꝫ nõ ſufficeret
ſi ipſe dicere poſſet. In abſẽtia
aũt proprii ſacerdotꝭ nõ opor-
tet ꝙ ꝑ ſcriptũ fiat cõfeſſio. ſed
põt etiã laico fieri quia plus ꝑ
tinet ad neceſſitatẽ cõfeſſionis
act⁹ q̃ꝫ ille cui ſit confeſſio.
❡ Quid ſi ſacerdoſ ĩt̃roget cõ 7
fitentẽ ⁊ ille reſpõdeat R̷o. ſm
Guil. Sufficit q̃ꝫtũ ad ea de q
bus iterrogat niſi ſit talis ꝙ po
tius dimitteret cõfiteri q̃ꝫ ore
proprio cõfiteret̃ peccatũ. h⁹
n. de ſupbia ẽ. ⁊ d̃ pe. di. 5. c. pᵒ
uerſus fi. De interrogatiõib⁹ e
tiã habes. ĩ. confeſſor. 2. §. pen.
⁊ ulti.
❡ Utrũ liceat cõfiteri peccata 8

q quis nō cōmisit R'o. fz Tho.
in. 4. dis. 21. Nō lz talis. n. si ñ
essz peccator. mētiendo pecca
tor efficit. 22. q. 2. cū humilitas

9 ¶ Utrū cuz qs dubitat de ali/
quo peccato an sit mortale te/
neat illud cōfiteri R'o. fz tho.
i. 4. dis. 21. Tenet al' piculo se
cōmittit si negligit cōfiteri. et
mortalit peccat sic q aliqd cō/
mittit uel ōittit in quo dubitat
esse peccatum mortale. taliter
tamē dubitās nō debz i cōfes/
siōe asserē illud esse mortale. sz
factuz narret ⁊ iudicio relinqt
sacerdoti.

10 ¶ Quid de cōfessiōe gnāli i q̃
qdā cōfitet se cōmisisse oia pec
cata ⁊ h⁹. R'⁹ fm Ray. Dicas ꝙ
taliter cōfitēs loqt in psona ec
clesie uel qꝛ fm Aug. i uno pec
cato possūt multa peccata no/
tari uel intelligit de generib⁹
singulorum ⁊ nō de singulis gene
rū. quasi diceret peccaui cogi/
tatiōe locutiōe ⁊ opere ⁊ omis
siōe: ñ tñ h⁹ sufficēt ad cōfessio
nem pro mortalib⁹ ad que req
ritur confessio spetialis. Con.
Hostiē.

11 ¶ Utrum p cōfessionē genera
lem deleātur peccata uenialia
R'o. fm Tho. in. 4. dis. 21. Du/
plex ē cōfessio generalis. Que
dam sacramētalis quādo. s. ali
quis in secreto cōfitetur sacer
doti quedā quorum meminit: et
alia uenialia in generali. ⁊ tūc
illa generalis cōfessio ex q̃tuō
habz ꝙ ualet ad remissionem
peccatorū uenialiū i toto uel in
pte. s. ex cōtritiōe cōfitēt' ⁊ hūi
litate cōfessiōis ⁊ ex oratiōe sa
cēdot' iq̃ztū est quedā psōa pu
blica ⁊ ex ui clauiū. Alia est cō
fessio generalis nō sacramēta
lis que fit publice corā multis
publice ⁊ cū multis. ⁊ hec hz
efficaciā ad dimissionē uenialı
um ex trib⁹ pmis ⁊ ñ ex clauiū
Con. pe.

¶ Utrū p generalē cōfessionē 12
deleant pccā mortalia oblita.
R'o. fm Pe. De⁹ nō reqrit ab
hoie nisi qđ pōt. uñ cū pccā ob
lita spālit ꝯfitēi nō sit i ptātem
hoīs sz generalit tm̄ h⁹mōi cō
fessio cū cōtritione generali de
let peccata oblita. Idē Ray.

¶ Utrū requiratur cōfessio đ 13
peccat' añ baptismū. R'o. fz pe.
Triplex est cōfessio peccatorū
Prima mētalis que fit deo et
hec requirit a baptizādis adl'/
tis. Secūda uocalis que fit ho
mini ut dei uicario ⁊ hec đ pec
catis ante baptismum non re/
quiritur nec ātea nec post. Ter
tia que fit homini tanq̃z sapiē/
ti consiliario, propter consiliuz
anime. ⁊ hec requiritur ex cō/
gruo non ex debito.

¶ Pudor cōfitēdi multos re-
trahit a penitētia cōtra quem
s̄z Ray. ē triplex r̄mediū. Pri
mū est ratio naturalis si.n.nō
erubuisti peccare qđ īhonestū
⁊ nociuū fuit.nō debes erube-
scere qđ honestū est cōfiteri ⁊
utile. Secūduz est ratio diuie
intuitionis cui nihil celare po
ꝑtes Omia.n.nuda ⁊ apta sūt
oculis eiꝰ ut hētur ad heb. 4.
Tertiū est apparitio future cō
fusionis. Naū.3. Reuelabo pu-
denda tua ⁊ oñdā gētibꝰ nudi
datē tuā ⁊ regnis ignominiaz
tuā. Et Hiere.20. Cōfundētur
uehemēter quia nō intellexer̄t
obprobriū sempiternuz quod
nunquam delebitur.

¶ Sacerdos qui nō uult dare
licentiā suo ꝓchiano ꝙ confi
teatur alteri nisi pro pecūia si-
moniā cōmittit.sic.⁊ Rai.r̄fert

Confessio.ii. q̄liter tenea-

mur ad eā. Utrū sit đ ne-
cessitate salutꝭ ℞o. s̄m Tho.in
4.dist.17. Cōfessio de neces-
sitate salutꝭ est in eo qui in pec
catum actuale mortale cecidit
Et proprie loquēdo nō est de
iure naturali:sed diuino ⁊ no-
ue legis.nam in lege ueteri nō
tenebantur homines ad cōfes-
sionem peccatoꝝ spetialē ⁊ di-
stinctā:sed ad generalē ⁊ indi-
stinctā .ad quā tenebātur ꝑ de
terminationē sacrificioꝝ Con.
pe.dis.15.

¶ Utrū papa possit cū aliquo
dispēsare ne cōfiteret̄ ℞o. s̄m.
Tho.ubi.s̄.non possz eo ꝙ ipe
sacramētoꝝ necessitatē nō pōt
tollere sicut nec noua sacr̄a isti
tuere. Sūt.n.ex īstitutiōe dina
licet dispēsare posset de tēpore
ut.s.deferret ultra annū.

¶ Omnis fidelis saltez semel
in āno tenet̄ ex ꝑcepto postq̄z
ad ānos discretiōis uenerit cō
fiteri omnia peccata sua ⁊ cōi-
care ex̄.de pe.ōnis ⁊ adde qđ
dicit̄.s̄.cōicare.§.primo.

¶ Utrū teneamur cōfiteri pec
cata que manifesta sūt. ℞o. s̄z
Tho.⁊ pe.in.4.dist.17. Non
sufficit aliquid esse notū iudici
nisi sit ei notū in forma iudicii
⁊ iō q̄zuis pccā manifesta nota
sit sacēdoti q2 tn̄ nō i forma iu
dicii oportet ea cōfiteri.

¶ Utrum homo teneatur sta
tim cōfiteri. ℞o. s̄m Tho.ubi.
s̄. Ad propositū confitēdi tene-
tur quis quando et ad contri-
tionem tenetur.s.quādo pecca
ta memorie occurrūt. Sed ad
confessionem actualiter faciē-
dam tenetur si debeat euchari
stiam percipere ad quam nul
lus post peccatum mortale ni-
si confessus debet accedere co

pia sacerdotis oblata ⁊ necessi
tate n̄ urgēte. silr̄ ēt tenet̄ si pi
culū mort' iminet alit̄ non te/
netur homo ex p̄cepto ad sta/
tim cōfitēdum: q̄zuis periculo
sum sit differre. Ex precepto
autē ecclesie tenet̄ saltē semel
in anno ut. s̄. §. 3.
6 Utrū teneamur cōfiteri cir
cūstātias peccatoꝝ R/o . s3 tho.
in. 4. dis. 16. Nō sunt de neces
sitate cōfitēde nisi ille circūstā
tie q̄ ad aliud gen⁹ peccati mō
tal' trahūt: quia uenialia nō sī
de necessitate confessiōis l3 so/
lum mortalia. Tamē ⁊ alias cir
cunstantias cōfiteri perfectio
nis est. sicut et uēialia peccata
7 Utrum homo teneatur cō/
fiteri uenialia peccata. R/o s̄m
Tho. ubi supra. Confessio ad
hoc est necessaria ut penitens
satisfactionem accipiat s̄m mo
dum delicti. Peccato autē ue/
niali non debetur pena taxata
quia pena illa esset proportiōa
ta pene peccati mōtalis a quo
peccatū ueniale in infinitu3 di
stat. Unde per solam contritō
nem interiorem peccatum ue
niale remitti potest. S3 an sal
tem semel in anno teneatur ꝯ
fiteri qui non habet nisi uenia
lia. Dicunt quidam quod i h⁹
casu propter preceptum eccle/
sie tenetur uenialia confiteri.
Alii autem dicunt ꝙ sufficit ꝙ
p̄sentet se sacerdoti ⁊ ꝙ se imu
nem a peccato mōtali ostēdat
ut ad communionem admitti
possit. preceptu3. n. est ad obli
gandum illos qui habent ali/
qua que confiteri debeāt. Un̄
si alicui per gratiā collatum es
set sicut beate uirgini est colla
tum ut a peccato ueniali imu/
nis esset nō teneret̄ ad illud p̄
ceptum. ꝙ aute3 de ueniali te/
nemur cōtritionē habere alit̄
non r̄mittitur. uide. ī. peccatū
3. §. 3. ⁊. 7. ⁊ cōfessio. 3. §. prio.
Utrū in aliquo casu teneat/ 8
tur quis ꝯfessionē iterare. R/o
s̄m pe. Iterare tenemur i. 4.
casibus. Primus si sacerdos
nō potuit absoluere. 2⁹ si nesci
uit discernere. 3⁹ si cōfessio nō
fuit integra ut q2 sciēter tacuit
aliqd̄ mortale. 4⁹ si cōtempsit
uel neglexit satisfacere ⁊ obli/
tus est satisfactionem iiunctā3
nam si sciret ⁊ iplere uelet non
oportet eam iterare Similiter
etiam secundū quosdā iterare
tenetur is qui confessus est nō
cōtritus existens in proposito
nō deserēdi pecm̄ ut dictū est
sup̄ cōfessio prio. §. 2. Hic tamē
sciēdū s̄m Tho. i. 4. dis. 17. ꝙ
quāto quis plurib⁹ sacerdoti/
bus cōfitet̄, tāto plus de pena
ei remittit̄. tū ex erubescētia ꝯ

fessionis que ĩ penã satisfactoriam cõputatur tñ ex ui clauiũ nõ totiẽs posset quis cõfiteri ꝙ ab omni pena liberaretur.

¶ Sed utrũ recidiuãs teneatur cõfiteri priora peccata. R̃o ſm Tho. in. 4. dis. 22. Directe q̃dã recidiuãs peccata dimissa nullo mõ teneṫ nec ĩ generali nec in spetiali cuicũqꝫ cõfiteri sꝫ indirecte sicut illud sine quo sciri nõ põt debitꝰ satisfactiõis modus teneṫ recidiuãs notificare peccata dimissa q̃ꝫtũ sufficit ad hoc ut sciaṫ que satisfactio ei cõgrue possit iniũgi: ut si ipse frequenṫ lapsũ cãnis passus est ex aliqua occasiõe. illa occasio ꝑ satisfactionẽ precidatur ⁊ siliṫ de alijs peccatis. ⁊ ad hoc uideṫ sufficere cõfessio dimissorũ peccatorũ in generali Tamẽ quãdoqꝫ ad alia spetialia oportet descẽdere ſm ꝙ cõfitẽs uiderit opportunũ nõ. n. põt in his aliqua certa mẽsura ꝑfigi. De precepto ĩ medicos ꝙ inducãt infirmos ad confessionem. uide. ĩ. medicus. §. pᵒ. extra de pe. cum infirmitas.

Confessio. iii. cui. s. sit cõfitẽdum.

Et quidẽ r̃gulariter quilibet dꝫ sacerdoti confiteri. nã solis sacerdotibꝰ dedit dñs potestatẽ ligandi ⁊ soluẽdi cũ dixit Joh. 20. Quorũ ⁊ miseritis peccata remittuntur eis ⁊c̃ de pe. dis. i. uerbũ dei. et hoc intelligendũ est de mortalibus. Sed uẽialia nõ oportet ꝙ aliquis sacerdoti cõfiteatur q̃a ipsa cõfessio laico f̃ca sacrale q̃dã est q̃ꝫuis nõ sit sacramtum ꝑfectuꝫ. ex ipsa charitate procedit ⁊ ꝑ talia notuꝫ est ueniale dimitti sicut ⁊ ꝑcussionẽ pectoꝝ ⁊ aquã benedictã ⁊ hꝰmodi ut. ĩ. peccatũ. 3. §. si hec. Tho. in. 4. dis. 17.

¶ Utrũ necesse sit cõfiteri proprio sacerdoti. R̃o ſꝫ Th. ĩ. 4. dis. 17. Cũ sacerdos nõ absoluat nisi ligãdo ad aliq̃d faciendũ: ille solꝰ põt absoluere qui ꝑ imperiũ ad aliquod faciendũ ligare ideo oportet ꝙ homo cõfiteatur proprio sacerdoti Alienus. n. cum absoluere nõ põt uel ligare ex̃. de pe. omnis ⁊ de pe. dis. 6. c. placuit. Proprius aũt sacerdos ĩtelligitur quo ad hoc omnis ille qui curã anime illius ordinariã habꝫ sicut papa: legatus: ep̃s: sacerdos ꝑrochialis. Sed nec ꝑrochialis potest absolueṙ ab omnibus quia excipiuntur casus episcopales de quibus habeṫ infra cõfessioꝛ. pᵒ. §. pᵒ. 2

¶ Utrum proprius sacerdos possit ubique suum subditum 3

audire ⁊ absoluere. R/o. s3 Tho. Ubiq3 pôt siue itra territoriū siue parrochie. siue. ex. Penitē tia. n. est de iurisditione uoluntaria. ff. de. of. procō. l. 2. unde ⁊ de loco nihil exprimitur extra de pe. omnis.

¶ Utrum audientia cōfessionū cōmitti possit alteri R/o. s3 Tho. in. 4. dis. 17. Si aliquis iccirco nō possit audire confessionē alteri⁹. quia non h3 iurisditionē i ipsos qui audiēdi sūt potest ei cōmitti p quēcūq3 habentē iurisditionē3 i ipsos qui audiendi sūt ut p propriū sacē dotem siue p epm siue p papa3 Si aūt aliquis nō pôt audir ga nō h3 executionē ordinis non potest sibi cōcedi ut cōfessiōes audiat nisi p eum qui hoc impedimētū remouere pôt. Et nota s3 ꝙ si etiā p propriū sacerdotē cōmittit nō propt hoc oportet ꝙ cōmittat tali q alias hēat iurisditionē sup populū. Sufficit. n ꝙ hēat iurisditionē ipse q sacerdoti cōmittit. Itē nō s̄m. Tho. ꝙ quādo alicui sacerdoti cōmittit p superiorē ꝙ possit audire aliēos prochianos nō fit preiudiciū proprio sacerdoti eo ꝙ iurisditionis ptās non est cōmissa alicui i fauorē suū sed in utilitatē plebis ⁊ ad honorem dei. Et ido si supiorib⁹ prelatis uideatur expedire ad salutem plebis ⁊ ad honorem dei ꝙ aliis committant i nullo fit preiudicium inferiorib⁹ prelatis nec tenetur subditus iterum petere licentiam a proprio sacerdote. l3 Ber. in q̄da3 gl. dicat sic: q̄ glo. postea p Clemētem q̄rtum tamq̄3 omnino falsa damnata fuit in quodam priuilegio indulto predicatoribus ⁊ minoribus quod incipit Quidam temere. ⁊ fuit determinatum in eo ꝙ illi quibus a superioribus committitur possunt audire etiam parrochialibus sacerdotibus contra dicētibus ⁊ inuitis. Et hoc etiā tenet Joannes andreas extra de pen. si episcopus. libro. 6. Et confessus sacerdoti habenti commissionem a superiori. ut dictum est non tenetur confiteri proprio sacerdoti illa peccata que iam confessus est cū dimissa sint. sed propter statutum ecclesie de confessione facienda proprio sacerdoti semel in anno debet eo modo se habere. sicut ille qui habet solum uenialia. ⁊ illa confiteri. ut quidam dicunt. uel profiteri se a peccato mortali immunem. ut in extrauaganti. Joan. 22. que incipit. Uas electionis.

¶ Utrum in aliquo cāu possit qs

confiteri alterī q̄ȝ proprio sa-
cerdoti? R̄ndeo secūdū Tho.
i. 4. di. 17. si subdit⁹ scit sacē
dotem propriū hēticū eē: aut
sollicitātē ad malū. aut fragilē
q̄ȝ ad pccm̄ ꝙ qs ei ꝯfitetur est
pronus. vel si probabilit̄ estīa
tur reuelatur cōfessiōis. uel si
pccm̄ de quo qs ꝯfiteri dȝ con
tra illū sit cōmissū. in his casi
bus ⁊ similibus in quibus pro
babiliter timet penitens ex ꝯ
fessiōe facienda ꝑiculum sibi
vel sacerdoti iminere. dȝ r̄cur
rere ad superiorē vel ad ipsuȝ
sacerdotem ⁊ petere lniām al
teri ꝯfitēdi. quā si hr̄e non pos
sit. idem est iudiciū qđ de illo
qui nō habet copiam sacerdo
tis. vnde magis debet eligere
laico confiteri. nec in hoc trās
greditur mādatū eccl̄ie. quia
precepta iuris nō se extendūt
vltra charitatem. nec etiā fit
iniuria sacerdoti. q̄ȝ priuilegi
um meret̄ amittere qui cōces-
sa sibi abutit̄ ptāte. Concō. Al.
Inn. ⁊ guil. Et cōit̄ addūt ꝙ si
nullo⁹ pōt hr̄e aliū sacerdotē.
⁊ necitas imineat ꝯfiteat̄ pccā
i genē sicut eo de q° possȝ ma
lū ꝓueīr̄. Host. quoqȝ mag̃ ex
plicat. ⁊ pōit octo cāus in qb⁹
pōt qs audir̄ ꝯfessionē alt̄i⁹ ꝑ
rochial̄. p̄rio qn̄ propri⁹ sacer
dos oīo ē indiscretus. de pen.
di. 6. placuit. nam qui vult cō
fiteri dȝ querere sacerdoteȝ q
sciat soluere. ⁊ ligare de pe. di.
6. qui uult. Sȝ hoc debet fieri
cum linia. ex̄ de pe. ois. quam
licentiam si proprius sacerdos
non uult dare: pōt ipse ad aliū
ire. ex̄ de reg̃. licet. uel uadat
ad superiorem ut eū ꝯpellat vl̄
ipse lniam det. extra de iur̄ pa
tronatus nullūs. secūdo quan
do parrochian⁹ transtulit do
miciliū suum. nam tūc ille ad
quem transit iā nō est alienus
sed propri⁹. extra de parrochi
is. c. fi. tertio. qn̄ quis est uaga
būdus. ff. de iudicijs. l. heres.
absens. 4° qn̄ quis querit do
miciliū quo se trāsferat. naȝ ⁊
his sine domicilio ē. ff. ad mu
nicipales. l. labeo in p̄cipio. ⁊
l. eius. §. celsus. 5° qn̄ quis de
liquit in aliena parrochia. ex̄
đ rap. c. i. 6. q. 3. placuit. Si tn̄
peccatū occultum est ⁊ non sit
excūicatus a prelato illius lo-
ci. pōt et đ h° ꝯfitēi proprio sa
cēdoti. Si āt sit excōicat⁹ a pre
lato illi⁹ loci ꝓꝑ illđ pccm̄ sic ꝯ
sueuit fieri ifurt̃ ⁊ h⁹i. quorū
ignorāt̄ actores: mittēdus ē ta
lis ad excōicatorē absoluēdus
ad eo. sexto ratione studij. ut
quando clerici de ꝑlatoꝝ suo-
rū lnia accedūt ad studia nā tē
efficiūt̄ đ foro et ecclesia illius

ad quem accedũt. dum ibi ma
nent. ar. ff. de iudi. l. si longius
§. primo. 7° tpe necessitatis ut
q2 infirmatur ad mortẽ. uel dz
itrare iustũ bellum seu mãe et
deest proprius sacerdos, ita ꝙ
etiaʒ laico: licet tũc confiteri ꝺ
pe. di. i. quem penitet. de cõse.
di. 4. sanctũ. 8° si ponat spẽ in
ratihabitione proprij sacerdo/
tis. h Host. Sed iste casus 8°
cõiter non tenetur q2 ratihabi
tio i talibus nõ hʒ locũ. extra ꝺ
reg. iu. actus li. 6. Addunt ulti
us Hosti. ⁊ Ray. ꝙ in oi cãu in
quo sacerdos põt audire par/
rochianũ alienũ consulũt ꝙ ei
iniũgat ut se sacerdoti proprio
repñtet arg. extra de sen. ex. ꝺ
cetero. ⁊. c. ea noscit. ⁊. c. quod
de his in fi. Item dicũt ꝙ non
debent confiteri cuicũqʒ sacer
doti: sed potius ei qui al'. iuris/
dictionẽ habet

6 An pegrini ⁊ romipete pos/
sint confiteri alieno sacerdoti?
Rndeo secundũ Guil. Si acce/
perunt peraʒ ⁊ baculum a pro
prijs sacertotibus. siue aliter ꝺ
eoꝝ licentia iter arripiant. pre/
sumendum est datã eis esse li/
centiam confitẽdi. Si autẽ si
ne licentia proprij sacerdotis
peregrinãtur non possũt absol/
ui ab alio nisi in necessitate. Et
idem est de alijs negociatõib9
⁊ viatoribus. Cõ. Inn. ⁊ Host.

Utrum peregrinans qui hʒ 7
crimen cuius absolutionem re
tinuerat sibi eps: in peregrina/
tiõe possit absolui a simplici sa
certote? Rndeo secundũ guil.
Potest absolui maxime si istet
tempus generalis cõionis ut i
pasca. Sed debet ei iniungi ꝙ
cum habuerit copiaʒ sui epi ite
rum confiteatur ei. ⁊ ab eo reci
piat pniam de illo. h guil. Ve/
rius videtur ꝙ si tãta fuerit ne
cessitas ꝙ iste potuit absolui ab
alio. non oʒ ꝙ iteꝝ ꝯfiteat' uel
absoluatur. sed tñ si est aliquid
satisfaciendũ ꝙ satisfaciat: ⁊ ẽt
si ob dictã cãm fuissʒ excõicat9
⁊ ab ipso sacerdote fuisset abso
lutus. si postea non repñtat se
epo reincidit in eandem sniam
ut s absolutio. 4. §. i. Si vo nõ
fuit necessitas nec absolutõ ua
luit. De qua necessitate dictuʒ
est s. §. 5. uel. 7.

Utꝝ unus sacerdos parro/ 8
chialis possit audire ⁊ absoluẽ
aliũ sacerdotem? Rndeo secun
dum guil. nõ põt sine lnia supe
rior? generalis uel speciali licẽ
tia expressa vel tacita. nam ⁊ si
epi scit cõiter sic fieri ⁊ tollerat
eo ipso presumendũ ẽ tacite ap
probare. ⁊ lniam dare. Idẽ Ho
stien.

Utrũ liceat confiteri laico? 9

Rndeo secūdū pe. non licet ni
si in necessitatis articulo. ut si
in extremis agens non habēt
sacerdotem. ⁊ tūc ſm quosdaʒ
tenetur laico ꝯfiteri. Sed pro
babili⁹ ⁊ verius ē ꝙ n̄ tenet̄ ꝗ ne
cessitate. sed de tali iudicādū ē
sicut de illo q n̄ hʒ copiā cōfes/
soris. Et lʒ laico ꝯfiteri non sit
de ꝑcepto. est tn̄ ꝗ ꝯsilio. Con.
guil. Et ita intellige dcā Tho.
s. §. i. ⁊. 5.

10 An liceat in necitate ꝯfiteri
sacerdoti hētico scismatico vl'
excōicato uel sil'i? Rndeo secū/
dū Ray. Nullo mō ꝗ pe. vi. 6.
c. i. Sʒ doleat de peccatis. ⁊ ꝙ
tn̄ distulit. Cō. Hosti. ⁊ Tho.

11 Utrū sacerdos parrochialis
dēat credere subdito dicēti se
ꝯfessum alt'i ut sic ei det euha
ristiā? R⁹ secūdū Tho. i qdaʒ
quolibet. In foro iudiciali cre
ditur homini ꝯtra se ⁊ nō pro
se. In foro āt penitētiali credi
tur hoi pro se ⁊ ꝯtra se. Si g⁹
sit ipedimētū eucharistie tale
qd ad foꝝ iudiciale pertiet. s. pu
ta excōicatio nō tenet̄ sacerdos
credere subdito quē excōica/
tū nōuit nisi ei de absolutione
constet. Si aūt sit ipedimētuʒ
quod ad foꝝ pnie pertineat. s.
pccm̄ tenetur credē ⁊ iniuste a/
git si eucharistiā denegat Cō.
pe. ⁊ Host.

12 Utrū fribus ꝑdicatoribus ⁊
minoribus liceat ꝯfessiōes audi
re? Rndeo olī licebat eis ex ꝑ
uilegijs ⁊ spālit̄ ex cōstitutiōe.
Bn̄dicti. xi. q̄ icipit. Inter cun
ctas. q̄ hodie oīa vacāt. sed ad
hoc ꝙ possint audire oʒ ꝙ ma
gister vel prouicialis ꝑdicatoꝝ
vel eoꝝ uicarij ⁊ gn̄alis vl' pro
uiciales ministri uel custodes
minoꝝ. p'rio qdē accedāt ad pre
sētiā ordinarioꝝ per se uel per
alios fr̄es ⁊ petāt ut fr̄es q elec
ti fuerint in eoꝝ ciuitatibus et
diocesibus ꝯfessiōes audire va
leant ⁊ pnias iponere ⁊ penitē
tes absoluē. Post hoc dicti ꝑ/
lati ordinū eligāt ꝑsōas idōeas
⁊ ꝑn̄tēt uel ꝑn̄tari faciāt dictis
ꝑlatis ecclesiaꝝ: ut de ipsorum
lnia ⁊ gr̄a possint audire. q tn̄
ꝑn̄tati n̄ pp hoc poterūt audir̄
i'alio epatu. Et debēt ipi electi
i numero eē prout vniuersitas
cleri vel ppl'i exigit. Et si ꝑlati
lniam ꝯcesserit: tūc predicte ꝑ
sone offm̄ dictū exequāt̄. Sed
si dicti prelati ecclesiaruʒ quē
q̄ʒ de presentatis non admise/
rint loco eius pōatur alter. Si
vo absolute dare licentiam re
cusauerint: conceditur eis licē
tia auctoritate apostolica. tn̄ i
hoc nō hn̄t plus q̄ʒ sacerdotes
prochiales. nisi ecclesiaꝝ pre
lati amplius dare vellēt sibi ꝗ

f. cle. de ſepul. dudum
13 Sȝ nūquid epiſcopus ſine p̄
dicta ſolēnitate poteſt dictos
religioſos ad confeſſiones ac
ceptare? R̄ndeo certe poteſt ꝯ
mittendo eis iuriſditionē ſu
am. ut s̄. §. 4. Immo etiaȝ ha
bent ex priuilegio Clementis
quarti ꝙ ſi prelati hoc conce
dant conceſſio ipſa durat etiā
poſt mortem prelatorum dōec
eccleſijs prouiſum fuerit d̄ pa
ſtore

14 Qui debēt cōfiteri curiales?
R̄ndeo ſecūdū Hoſt. papa pōt
ſibi eligere quēcūqȝ uult Car
dinalis abſens cā legatiōis eo
dem mō poteſt ſibi eligere. ar.
extra de pe. ne pro dilatione.
Si āt eſt in curia confiteri dȝ
pape vel penitētiario. Eſt tam̄
tutius ꝙ a papa lniaȝ hēat. ca
pellani vō ⁊ ceteri curiales q
ſunt de familia pape confiteāt
pniario et non alijs. Si ſūt cū
cardinalibus. pn̄t de lnia dn̄i
ſui qui curā eoꝝ habet de con
ſuetudine curie etiā alij cōfitēi
ar. 6. q. 3. placuit et extra d̄ pe.
omnis.

15 Qui debēt confiteri prelati?
R̄ndeo ſm Hoſt. Patriarche
archiepi: epi: omnes etiam iſe
riores prelati exēpti pn̄t ſibi e
ligere confeſſorem prouidum
extra de pe. ne pro dilatōe.
Sed tn̄ ſic electus nō habȝ po
teſtatē abſoluendi ab excōicati
one maiori uel a caſibus gra
uioribus licet quidā ꝯtrarium
dixerint. ar. extra de pe. ſi ep̄s.
libro. 6. Alij inferiores prelati
non pn̄t eligere ſibi niſi d̄ lnia
pape vel epi uel proprij ſacer
dotis. vnde ⁊ abbas et quicun
qȝ prelatus non epiſcopus nec
exemptus confiteri debet epi
ſcopo: monachi abbati. uel ſ̄ȝ
regule ſtatuta pn̄t etiam con
fiteri epiſcopo ſi ei ſūt. Decanꝰ
prepoſitus: theſaurarius ⁊ qui
libet canonicus ⁊ ſacerdotes
parrochiales. ⁊ familia epiſco
pi confiteri debent epiſcopo vl̄
alteri de eius licentia.

Qui debent confiteri, reges 16
⁊ alij ſeculares dn̄i? R̄o ſ̄ȝ Ho
ſti. Si rex habet domiciliū pri
cipale in aliqua ciuitate. illi e
piſcopo confiteri debet vel ſa
cerdoti niſi ſup hoc hr̄et priui
legiū. Idē dicendū ē de duce:
marchiōe. ⁊ oībꝰ hn̄tibꝰ latas
iuriſditiones i diuerſis epatibꝰ
Sed ſi hn̄t domicilia i diūſis
locis: ⁊ nō apparet quod ſit pri
cipalius poſſunt confiteri ei in
cuius parrochia morantur. vl̄
quod tutius eſt de licentia epi
ſcopi eligant ſibi confeſſorem
aut ſi loca ſunt in diuerſis epi
ſcopatibꝰ de lnia vtriuſqȝ epi

17 ¶ Quid de his qui pro pte anni manent in vna parrochia et pro parte anni manent in alia? R̃ndeo sm Host. Si se transferūt animo remanēdi: fiunt parrochiani illius. Si autem nō intendunt relinquere domiciliū antiquū: debent antiquo presbytero antiqui domicilij confiteri. Et idem dicendū est de familiaribus qui cū eis morātur. Nulla consuetudine potest itroduci ꝙ aliquis preter sui superioris licentiam sibi possit eligere confessorem qui eum possit soluere vel ligare. extra de pe. si episcopus. lib. 6.

18 ¶ Nunquid eps̃ possit eligere diuersos confessores ⁊ sepiꝰ variare? R̃ndeo secūdū Host. Nō cōsulo ꝙ hoc faciat quādiu potest habere copiam illius quez eligit. Si tamen habeat diuersos cōfessores quibus velit oīa peccata integre confiteri commendandum est. Secus si ī fraudem hoc faceret. Et no. ꝙ eo ipso ꝙ episcopꝰ cōfitetur alicui videtur ipsum eligere. quia plus est factus ⁊ intentione mētis eligere q̃z verbis. ar. ff. de legibꝰ de quibus ex̃ d̄ ma. ⁊ obe. legebatur. 15. q. 6. c. i. ad finem.

19 ¶ Quid de confessiōe facta sacerdoti qui non de iure tenz beneficiū? R̃ndeo secūduz Host. Cum talis sacerdos nec soluere nec ligare possit decipiūtur aīe. extra de parrochijs nullus. Et licet anime habeant iustaz cām ignorantie. tamen ac si amisse essent requiretur sanguis earum ab his qui eas perdē voluerūt. Inn. addit ꝙ si quis igᵒrans a tali penitentiam accipit ⁊ postea sciat. debet ire ad sacērdotem verum ⁊ ei confiteri. et ab eo absolui extra. de pe. omnis in principio. ⁊ extra de presby. non bap. veniens. Idem s̃ beneficium. 3. §. fi. De casibꝰ cōfessionū qui pertinent ad epm̃. hēs. ī. confessor. primo. §. i.

Confessionis Celatio.

Utrum sacerdos in omni cāu teneatur celare cōfessionē? R̃ndeo secūdū Tho. ⁊ pe. i. 4. di. 21. Sic. Nam in sacramentis illud quod geritur exterius est signum eius quod geritur interius. vnde sicut deus peccatuz tegit interius. sic confessor debet tegere exterius. Et ideo tanq̃z uiolator sacramenti peccat qui reuelat. Per celationem etiaz homines magis ad cōfessionē attrahūtur ⁊ simplicius confitētur. Unde etiam si aliquod periculum futurum iminē: ⁊ hoc sciretur solum per confessionē: ut de heretico qui corrumpet

fidem uel de matrimonio illi/
cito q aliqui uelint facere: uel
aliquo magno dāno tpali non
propter hoc reuelare debet. sz
potius eos qui confitent mōe
re ut obuiēt ⁊ desistāt. et prela
to dicere q uigilet super grgē
⁊ huiusmodi sine ulla reuellati
one de pe. di. 6. sacerdos ⁊ ex
de pe. omnis.

2 ¶ Que sit pena reuelātis con
fessione? Rndeo de iure antiq
dz deponi. ⁊ omnibus diebus
uite sue ignominiosus peregria
ri. de pe. di. 6. sacerdos. Sz hz
decre. extra de pe. omis. dz de
pōi. ⁊ ad agēdā perpetuā pniaz
in artū mōasteriū detrudi.

3 ¶ Quid si iudex instat uel inq
rat an aliquid sciat de hoc per
confessionem siue alio mō? Rn
deo secunduz guil. Si sacēdos
non pōt alio modo iniquuz iu
dicem declinare. respondere
posset nihil inde scio qz subitel
ligitur ut homo uel nihil scio
per confessionem: qz subintelli
gitur nihil scio. i. tibi reuelādū
sicut dr Matth. 13. De die aūt
illo ⁊ hora nemo scit: neqz āge
li in celo neqz filius. Et subin
telligitur q filius nihil scit. s.
reuelandū nobis.

4 ¶ Utrum liceat sacerdoti re/
uelare peccatū quod aliter pc
confessione scit? Rndeo secūdū
Tho. ⁊ pe. in. 4. di. 21. Si alio
modo scit: reuelare pōt. sed nō
dz dicere q audiuit in confes/
sione. ⁊ nihilominus propt scā
dalum debet abstinere qātum
potest. ⁊ de hoc non loquatur
nisi necitas immineat.

¶ Quid si abbas scit per ɔfes/ 5
sionē peccatum alicuius prior
sibi subditi. cuius peccati prio/
ratus occasio est? Rndeo secū/
dū Tho. di. 21. Dicendū q abs
qz lesione conscientie potest p
latus impunitum relinquē pec
catū quod scit ut deus. nec ul/
lum tenetur adhibere remedi
um. nisi eo modo quo ad ipsuz
defertur. Unde tm̄ in foro pe
nitentiali debz remediū adhi
bere monēdo ipm ut resignet
vel potest ex aliqua alia occa/
sione absoluere ipz: ita tamen
q omnis suspitio de confessio
ne uitetur.

¶ Utrū sigillū confessionis se 6
extendit ad alia que non sunt
de confessione? Rndeo secūdū
Tho. ubi supra. sigillum cōfes
sionis directe non se extendit
nisi ad illa que cadunt sub sac/
mentali confessione. sed indire
cte etiam illud qd n̄ cadit sub
sacrali confessiōe ad sigillū ɔ
fessionis pertinet. sicut sūt illa

ꝑ q̄ posset pccm̄ deprehēdi ni-
hilominus etiam alia q̄ iterdū
in confessione dicūẗ non perti
nētia ad confessionē sūmo stu
dio sūt celāda.tū propter scan
dalū.tū propter pronitatē que
ex ꝯsuetudie possꝫ accidere

7 ¶ Quid cū aliquis dicit alicui
secretū sub sigillo confessiōis
R̄ndeo s̄m Tho.in.4.dis.21.
Hō n̄ de facili debet recipere
aliquid hoc mō.Si āt recipiat
teneẗ ex promissiōe hoc mō ce
lare ac si in confessione habēt
Con. Host.

8 ¶ Utrū n̄ sacerdotes q inẗ duꝫ
sūt iterp̄tes ꝯfitentis teneātur
celare ꝯfessionē? R̄o s̄m Tho.
ubi s̄ sic.q̄ꝫuis.n.proprie sigil
lū ꝯfessionis nō hēant.tm̄ parti
cipāt i hoc cāu aliquid de actu
sigilli confessiōis.Con. Inno.
⁊ etiam Hosti.

9 ¶ Quid si aliqs i ꝯfessiōe ṙue-
lat sacerdoti debita credita vł
deposita ⁊ postea fiat publica
iquisitio de p̄dictis? R̄ndeo s̄ꝫ
guil.ꝙ si quis hoc mō reuelet
sacerdoti id qđ habuit ꝑ furtū
vel aliter cū pccō sacerdos te-
neẗ celare.Si aūt absolute di-
xerit ea que dꝫ uel q̄ sibi debē
tur etiā sub sigillo ꝯfessionis n̄
dꝫ recipere ꝙ si recepit ⁊ fiat i
quisitio per ep̄m vel alium qui
hꝫ sup hoc ptātē:teneẗ ṽitateꝫ
dicere.qꝛ qui sic recipit de hoc
cāu nō cogitauit vel si cogitas-
set ⁊ promisisset seu etiā iuras-
set nō reuelare.illicitū eēt pro-
missū vel iuramētū.nec obser-
uandū in preiudiciū iuris alie
ni.secus si iniuste ⁊ ꝑ tyrānidē
inquirereẗ.qꝛ tūc subterfugeṙ
dꝫ tacēdo vł sophistice r̄nden
do.

¶ Utrū cōfessio possit reuelari 10
de lnia ꝯfitētis? R̄ndeo secūdū
Tho.a pe.in.4.di.21.Dicere
pōt nihilominus scandaluꝫ dꝫ
uitare:⁊ inq̄ꝫtū pōt n̄ uti tali li
cētia ubi scandalū timeẗ.Ille
quoqꝫ cui sic reuelaẗ đ lic ētia
confitentis teneẗ illud celare:
nisi forte peccator uelit ꝙ ille
absolute ⁊ libere sciat.s.h⁹ pec
catū quod dictum est

Confessor primo

Quos ⁊ a quibus potest absol-
uere simplex sacerdos qui sūt
cāus ep̄ales? R̄ndeo de hoc fu
erūt multe ⁊ uarie opiniones
diuersoꝝ dictoꝝ.nec fuerūt đ
terminate usqꝫ ad tp̄a B̄ndicti
xi.q declāuit ꝙ q̄tuor sūt cāus
ep̄ales de iuṙ.prio.s.pccꝫ cleri
ci ꝑꝑ qđ incurrisset irregulari
tatē.2⁰ de incendiariis.3⁰ ubi
eēt indicēda solēnis pnia.de q̄

dicit.i.pnia.3°. Quarto de ex cōicatis de quibus etiam aliq pertinēt ad papā ut.i.dispēsa/ tio.§.7.7 ū absolutio.prio.§. .3. Item declarauit ꝙ quinqꝫ sūt cāus de consuetudie appro bati. Prim⁹.s.homicidij volū tarij.secūdus falsarij.terti⁹ ui olatoris ecclesiastice libertat. Quart⁹ uiolatoris ecclesiasti/ ce immunitatis.quintus sorti legi.i.diuiatoris.ut.26.q.6. .c.i.hec in quadam decre.que incipit. Inter cunctas. in qua decre.multa alia constituit de religiosis circa predicationes 7 confessiones 7 sepulturas.

Post hec predicta decr.fuit r̄ rocata.i. Vieneñ. concilio et multa noua circa h̄ statuta sūt ut in cle.dudum.de sepul. De predictis uero casibus nihil i nouatum est.nam in predicta decre. Benedicti.xi.de his ca sibus non fuit facta constitutō Sed ut dicit ibi est solū decla ratio.unde dicendum uidetur ꝙ illi idem cāus sunt hodie ni si diceret ꝙ ipse falsum decla/ rauit quod non esset bene dcīi aut noua constitutio seu consu etudo fieret. Possunt tamē ni hilominus episcopi in suis epi scopatibus casus prout eis ma gis expedire uidebitur r̄serua re sicut 7 possunt constitutiōes facere.7 multo magis hoc pos set consilium synodale uel pro uinciale a cuius sententijs re/ ligiosi non possunt absoluere. ut supra absolutio primo. §. 3. circa finem. Et nota ꝙ hic nō fit mentio de commutatione uotorū aut dispensatione me ritorum.quia h̄ non sunt de cō fessione uel absolutione. Sꝫ di cemus.i.uotum.5.7 infra r̄sti tutio.6.

Quid ergo agendū cū quis habet aliqua peccata a quib⁹ ille cui ↄfitet̄ n̄ pōt absoluere? R̄o fm Tho.i quodā quolibet Sacerdos n̄ absoluit aliquem nisi qui diuinitus creditur ab solut⁹. Sed postq̄ꝫ a deo ē ab/ solut⁹ tenet̄ adhuc ecclesie ↄfi teri.7 q2 dispēsatio absolutōis nō ē tota ↄmissa miori tenet̄ to tū ↄfiteri ei 7 ipse dꝫ absoluere ab his a quib⁹ pōt. Deide tene tur remittē eū ad supiorē de re siduo absoluendū.ar.33.q.2.la torem.7 extra de pe.significa uit. Ceterum si inferior de fac cto eum absoluit ponit idem Thomas ꝙ non credit euꝫ ab solutum. Tamen accusatur p̄ ignorantiam iuris non autem sacerdos cui hoc ius ignorare non licet.

3 ¶ Quid si cõfitens sit excõica
tus ⁊ nõ possit absolui a suo cõ
fessore nũqd absoluet eũ ab ali
is peccatis? R̃o ƀm Tho .i.4.
di.18. Sacerdos nullũ excõica
tũ absoluere potest a culpa ni/
si absolutus sit prius ab excõi/
c tione. q2 excõicatus nõest ꝑ
tices sacroꝝ ecclesie. Sed qũo
absoluere possit si nõ põt recur
rere ad eũ a quo fuerit absol/
uẽdus. uide s̃ absolutõ. 4. §. i.

4 ¶ Nũquid vn⁹ sacẽdos possit
audire ⁊ alius absoluẽ? R̃ndeo
ƀm guil. nõ. q2 sacramẽtũ pẽi/
tentie diuidi non põt. sicut nec
alia sacramenta ecclesie. 23. di
stin. quorundam.

5 ¶ Utrũ sacerdos possit absol
uere illã cũ qua peccauit? R̃o
ƀm guil. nõ dꝫ q2 tollitur eru
bescentia q̃ ẽ maxima ꝑs satis/
factõis. unde dꝫ eã remittẽ ad
aliũ sacerdotẽ. Sic nõuit Hu/
go. 30. q. i. super. c. õis. Et ideꝫ
de oĩ peccato ĩ quo sacerdos
fuit consentiens vel cooꝑator
Si tñ in his casibus absoluat
ualebit absolutio. Cõ. Tho. in
4. di. 16. Archiepẽs qñ uisitat
põt audire cõfessiões subditoꝝ
suffraganeoruꝫ ⁊ absoluere et
penitentias imponere. extra d̃
censi. perpetuo li. 6.

6 ¶ Si epẽs cõmittit alicui uices
suas circa cõfessiones audien/
das. nũquid talis põt circa ca
sus maiores et epãles? R̃ndeo
nõ põt nisi expresse ei ꝯmittat.
ex̃ de re. iur. i generali ⁊ d̃ pe.
si epẽs li. 6. Is quoqꝫ cui cõmis
sũ est non põt cõmittere alteri
extra de offi. dele. qm̃ apostoli
ca in fi. Et intelligas ꝙ ñ põt
de iure cõi. secus qñ exprimit̃
ꝙ possit. ar. extra de offi. dele.
is cui. li. 6. ⁊ per ea que no. ibi
Jo. an.

¶ Sed utꝝ officialis epĩ hẽat 7
auctoritatẽ ĩ penitẽtiis casuuꝫ
epãliũ? R̃ndeo ƀm Hosti. non
habet nisi expsse pateatꝙ hoc
uoluerit epẽs ⁊ si hꝫ ⁊ nõ est sa/
cerdos dꝫ alteri delegare. ex̃
de procu. petitio.

¶ In articulo mortis oĩb⁹ sa/ 8
cerdotibus ⁊ de omnibus pec
catis ⁊ sententijs concedit̃ ab
solutio. ar. de pe. di. i. quem pe
nitet. ⁊ extra de sen. exc. nõ du
bium. Quis sit confessor curia
lium uel prelatorum vel regũ
uide s̃ confessio. 3. §. 14. qui i
cipit. Cui debent ⁊ in duobus
§. sequentibus.

Confessor. ii. scilꝫ quid 9
debeat agere. Quid agẽdũ cõ
fessori si credat ꝙ confessus ñ
faciat pniãꝫ. aut aliud qd̃ pro/
mittit? R̃o ƀm guil. Nõ dꝫ pro
pt̃ hoc exigẽ promissionẽ siue

ptū vel iuramētū sed sufficit si dicat se habere ppositū faciēdi. ⁊ sic debz absoluere simpliciť ⁊ sine cōditiōe facta tñ protestatione si suspect⁹ habeť ꝙ si nō ŕstituet qđ abstulit aut nō faciat id qđ iniūgitur fructu cōfessionis carebit. Excipiūtur excōicati qui iurāt ut supra absolutio. 5. §. 2.

10 An confessor teneať ad memoriā reducere cōfitēti peccata q̄ audiuit vel sciuit eū cōmisisse? ℞o. fz guil. Si scit vel habet probabilē opinionez dz ei tiere ad memoriā ŕducere qa pōt ne cōfitens sup hoc crassā habet ignorantiā: vel ꝙ nō adhibeat debitā diligētiam ꝙ ñ excusat.

11 Si sacerdos hēat aliquos pochianos surdos. cecos. mutos. vel furiosos. vel demoniacos. ⁊ similes quos scit esse in peccato mōtali quid faciet: ℞⁹ fm Ray. Debet facere posse suum ut inducat eos ad penitentiam secūdū ꝙ est possibile. ꝙ si nō pōt proficere oret et faciet orari ut de⁹ illustret corda eorūz de cōse. dis. 4. solet q̄ri

12 Tria fm Al. debet esse i confessione. s. sciētia discernēdi inter peccatū iquisitio de eis cauta ⁊ discreta penitētie seu satisfactionis iniunctio.

13 An iterrogationes sint faciēde i cōfessiōe? ℞o. fz Ray. ꝙ sic dūmodo discrete fiāt. de qbus habes plene de pe. dis. 5. c. p⁹. ⁊ dis. 6. c. q vult i principio. et ultra mediū. ex. de pe. ⁊ re. oīs §. sacerdos aūt. Et debēt esse iterrogationes principaliť de septē vitiis capitalib⁹ que sunt supbia. auaritia. gula. luxuria. iuidia. ira. ⁊. accidia. ⁊ de circūstātiis eorū q̄ sūt. Quis qd ubi. p quos quotiēs. cur. quō. qñ.

14 Utrū liceat sacerdoti ingrere a cōfitēte specificationē psone cū qua peccauit. ℞o fz Ray. sicť cōfitens nō debet specificare nisi ut diciť supra ꝯfessio. i. §. 4. ita nec sacerdos dz interrogare nisi ut ibi diciť.

Quō cōfessor religios⁹ teneať facere cōfitenti cōsciētiā de decimis. habeť. i. decime. §. 8.

Confirmatio electorūz A quo cōfirmāda sit electio ℞o. fm Host. A. proprio supiore vñ eps cōfirmat sibi subiectos. ex. de elec. cū monasteriū nisi aliquis sit exēpt⁹. ex. de cōsue. cū venerabilis. Itē archiepiscop⁹ confirmat epm. ex. de ele. cū dilect⁹ in fi. 6. q. 4. di. illud. Archiepz vero cōfirmat primas vel patriarcha nisi ipse archieps exemptus sit. ex. d

elec. bone ⁊.c.nihil. Patriar/
chas uel exẽptos cõfirmat pa/
pa.ex̃.de elec.scriptũ uel etiaz
legat⁹ de later̃.ex̃.de elec.si ab
batẽ li.6.Similiter etiã papa
cõfirmat iperatorẽ.ex̃.de elec.
venerabilez.

2 Qualit̃ fieri debeat cõfirma
tio.R̷o.ẜz Hosti.Dz prio fieri
examinatio ꝑsonarũ tã elegen
tiũ q̃z electi. etiã si nihil oppo
natur.Cõsulit etiã superiori ut
ipm electũ ad partẽ trahat.⁊ đ
his que ipedire ipsũ possũt di/
ligenter exquirat.⁊ si impedi/
mẽtũ iuenerit secreto ad renũ
ciãdũ iducat ex̃.de elec.dudũ
2.in fi ⁊ ex̃.de simo.ꝑ tuas i fi.
Al'uero ẜz all'ata ⁊ probata pro
cedat.Nota etiã ꝙ si int̃ cete/
ra q̃ obiciũt electo seu postula
to seu aliter promouẽdo ad di
gnitatẽ opponat̃ de euidẽti de
fectu scie uel ꝑsone.⁊ p⁹ dz de
h⁹ examinatio fieri.⁊ si hoc in
ueniat̃ falsũ opponẽtes exclu/
dũtur ab oibus aliis que oppo
suerant.⁊ etiã puniũtur ac si in
probatione omniũ defecissent
ex̃.de elec.si fonte li.6.

3 Si cõfirmatio fiat nõ uoca
to ꝯpetitore uel alio qui se uel
let opponere ⁊ nõ discusso ne/
gocio irrita est.Et debz fieri ta
lis uocatio nominati quãdo ẽ
collectus.uel apparet opposi/
tor alias generaliter i ecclesia
i qua electio facta est ut si uo/
lunt se opponere appareãt i cõ
petenti termio ꝑemptorie assi/
g̃to. Et h̃ hñt locũ siue electio
sit in cõcordia siue i discordia.
ex̃.de elec.qm̃ li.6.Utrũ q op
ponit electo aliqđ crimẽ tenea
tur se iscriber̃ .uide.ĩ.iscriptio
§.2.Uide de his que possũt im
pedire cõfirmationẽ.ĩ.đ elec.
i mult' locis.⁊.ĩ.ordinãd⁹ ꝑ to.

Confirmatio sacramenti

Sacramẽtũ cõfirmatio/
nis utrũ sit de necessitate salu/
tis.R̷o.ẜm.pe. Duplex est ne/
cessitas salutis.quedã ꝑtinens
ad esse.⁊ quedã ad bñ esse.Et
quidẽ.2.modo cõfirmatio est
necessaria.nõ p⁹.naz ⁊ sine ea
potest hõ saluãi.Est aũt neces
saria propter spiritualẽ pugnã
ad quã adiuuat̃ homo ꝑ cõfir
mationẽ.licet simplicit̃ nõ sit
sacramẽtũ necessitatis.sed ni/
hilomin⁹ cõtemptus eius dã/
nabilis est.Con. Tho.⁊ Al.in
4.dis.7.

Quẽ sunt de substãtia cõfir 2
mationis.R̷o. ẜm pe.quinqz.
Duo quidẽ ex parte ipsi⁹ sacra
menti.s.materia chrismatis ⁊
forma uerborũ.Duo ex parte
ministri.s.dignitas põtificalis
⁊ intentio.Unuz ex parte susci

pictis.s. ꝙ crismetur i frōte.nā
q2 in cōfirmatiōe cōfertur au
dacia spiritualis euidēti⁹ fit i
frōte.Cō.Tho. ⁊ Al. ubi supra
Quis est minister cōfirmatio
nis R/o.Sol⁹ eps̄ de cōse.dis.
5.manus ⁊.c.nouissime ⁊.c. ut
ieiuni.
3 ¶Sz nūquid papa possit comit/
tere alteri? R/o. fm Thom.et
pe.Licet de hoc sint opiniões
probabili⁹ dicit̄ ꝙ possit com/
mittere sacerdoti sed nō iferio
ri.95.dis.peruēit.
Que sit forma confirmationis
R/o.fz Tho.⁊ pe.⁊ Al. Forma
est hec Consigno te signo cru/
cis ⁊ cōfirmo te crismate salu
tis.In nomine patris ⁊ filij et
spiritus sancti amen.
4 ¶Utrū i sacramēto cōfirma/
tionis conferat̄ gratia R/o.fm
Tho.⁊ pe.Gr̄a cōfert̄ nō solū
cōiter sicut in quolibz sacram̄/
to cōfert̄ gratia emūdās a pec
cato.sz etiā spūalis gr̄a p quaz
quis deputat̄ ad officiū sāctita
tis ⁊ idone⁹ efficitur ad christū
cōfitendum.unde ⁊ de grato
facit magis gratum.
5 ¶Quibus debeat sacramētū
cōfirmationis cōferri? R/o.fm
Tho.⁊ pe.Omnib⁹ christianis
Nā ⁊ pueris cōuenient̄ cōfertur
qa min⁹ hn̄t fictiōis ⁊ uiris et
mulierib⁹ qbus cōis ē pugna
spiritualis.Itē mutis quia licet
nō uerbo signo tñ possūt cōfite
ri.Itē morietib⁹ quib⁹ licet sb
trahatur pugna tñ pgunt ad p̄
miuz militātiū.⁊ ideo cōuenie
ter accipiunt christiane mili/
tie signum.
¶Utrū cōfirmatio possit ite/ 6
rari.R/o.fm.Augu.⁊ oēs theo
logos nō pōt eo ꝙ iprimat ef/
fectū idelebilē: de conse.dis.5.
dictū ⁊.c.de homine.
¶Utrū cōfirmatio ꝯferri de 7
beat ieiunis ⁊ a ieiunis R/o.fm
Al.Sic propt̄ reuerētiā scr̄i de
cō.dis.5.ut epi ⁊.c.ut ieiūi.Tñ
i necessitate meli⁹ essz cōfirma
ri post prandiū q̄z si epo disce/
dente ⁊ hui⁹modi quis nō pos
sit confirmari.
¶Utrū alius dēat tenere ali 8
quē ad cōfirmationē. R/o fm.
Tho.i.3.pte.q.72. Propter
hoc aliqs ad cōfirmationē ac/
cedi qa se hr̄e robur stādi nō p̄
sūit.Ideoqz ab alio dz teneri
nec differt.utrū uir uel mulier
teneat.Sed non confirmatus
q̄ztum est de ratione sacramē
ti non debet tenere sed si cōtra
rium fiar peccat.Sed non pro
pter hoc est irritum sacramen
tum.de consecratione distictō
ne quarta capitulo in baptis/
mo.Et uide infra impedimen
tum.6.§.pe.

Utrũ vxõ possit ĩ cõfirmatione tenere maritũ uel ecõuerso? R͡o. nõ qꝛ contrahiť cognatio spiritualis. ⁊ est ĩpedimẽtũ matrimõii ⁊ cõiugalis actus. Itez nõ ꝺꝫ quis tenere propriũ filiũ uel fratrẽ aut sororẽ quia sufficit inť tales uinculũ carnale. Quõ aũt cõfirmatio impediat matrimoniũ uide. ĩ. impedimẽtũ. 6. De chrismate. s. qđ ẽ materia confirmationis hẽtur. s̃. baptism⁹. 2. §. 3. ⁊. ĩ. oleũ sãctũ.

Consãguinitas uide ꝗ̃ h°. ĩ. ipedimẽtũ. 5. ꝑ totũ

Conscientia Utruꝫ cõscientia erronea obliget ad faciẽdũ aliquid uel ꝺimittẽdum R͡o. ꝼm pe. Credens se teneri ad alquid ⁊ nõ faciens ĩcurrit contemptum. Et faciens illud ꝙ putat peccatũ peccat. Unde glo. super illud Ro. 14. Omne quod nõ est ex fide peccatum est. ꝺicit sic. Omne quod fit ꝯtra cõscientiam edificat ad gehẽnam. Itẽ Lucis. x⁹. Si oculus tuus nequã fuerit: totũ corpus tuum tenebrosũ erit. Manente ergo cõsciẽtia erronea homo ꝑplexus est. non tamẽ simpliciter qꝛ potest ⁊ ꝺꝫ ꝺeponeř cõscientiã talẽ ꝑ se uel ꝑ alteri⁹ cõsiliũ. Con. Tho. prima secũde. q. 19. art. 5. ⁊. 6.

Consecratio. i. scilicet episcopoꝝ ⁊ supra ꝺe forma cõsecratiõis epoꝝ ꝺiffuse ⁊ copiose tractatur ⁊ habẽt epi ĩ ordinariis suis ꝺe ipã. 23. ꝺis. q eps ⁊ ꝺis. 75. ordinatiões. ⁊. ex̃. de sacra uncti. cũ u. nis̃z. Et ꝺebꝫ fieri in ꝺie ꝺñica tñ. ꝺicto. c. ordinatiões. Nec est necessarium cõtinuare ieiuniũm a sabbato. i. ꝙ. ĩpr̃cedẽti sabbato incipiens ieiunare nõ comedat quousqꝫ ĩ ꝺñica fuerit ordinatus. nã ⁊ ĩ ipã ꝺñica ãte prãdiũ ĩtelligiť ieiunus esse.

Consecratio epoꝝ ultra tres menses post cõfirmationẽ ꝺifferri non ꝺebet nisi ex causa. 75. ꝺis. §. primo.

A quo consecrentur singuli prelati R͡o. Papa cõsecrať ab episcopo Hostiensi. qui in hoc uicẽ metropolitani obtinet uel etiã a quo vult. ꝺis. 23. ĩ nomie ꝺñi. Primates uero ⁊ metropolitani cõsecrari ꝺebent a tribus epis eorum suffraganeis omnibus aliis suffraganeis ꝑsonaliter aduenĩẽtibus nisi essent necessitate impediri ⁊ tũc consentiant per litteras. 64. ꝺist. quia ⁊. 66. ꝺist. archiepiscopus. ⁊. c. porro: ⁊ ꝺis. 51. qui ĩ aliquo in fi. ⁊ extra ꝺe tẽp. or.

ſi archiepiſcopus. Et licet ita ſit de mero iure hodie tamē ď conſuetudie q̄ſi nullus archiepiſcopus. patriarcha uel p̄maſ conſecratur niſi a papa uel ab alio de mādato ei⁹. ar. 24. q. i. pudēda. ꝙ ſi ab alio fōſitā cō ſecrarētur parū prodeſſet q̄ ā teq̄ȝ poſſent ſe archiepiſcopos uel patriarchaſ nomiare ⁊ plura aliaſfacere oporteret ꝙ palliū a papa haberēt niſi fōte hē re poſſēt a patriarcha. De qua materia uide. ī. palliū ⁊. ī. p̄ri archa. §. 2. Epi uero ſi ſūt exempti ſimilit̄ debēt a papa uel ab alio de ei⁹ mandato cōſecrari Si nō ſunt exempti debēt cō ſecrari ab omnibus aliis ſuffraganeis ⁊ auctoritate metropolitani. uel ſi nō omnes poſſunt conuenire ſaltē a tribus epiſcopis iuſſu archiepiſiopi uel ab archiepiſcopo cuȝ duob⁹ epiſcopis cōſecrentur aliis ꝑ litteras cōſētiētib⁹ diſ. 64. ꝑ totū Et nota h̄ ꝙ ternarius numer⁹ epoꝝ eſt de ſubſtātia cōſecratiōis. uñ ſi a paucioꝛib⁹ cōſecrarentur nihil ageret̄. ut no. Hug. in predicto. c. porro. Et un⁹ dictoꝝ triū eſt principalit̄ conſecrās qui oportet ꝙ totā conſecrationē ꝑficiat aliter nihil agitur. Alii duo ſunt quaſi coadiutores. tamē omnes pronūciare debēt q̄ omnes cōſecrāt hec Hug. Et Con. Goff. Pol ſunt autē ſimul ab eodē plures epi conſecrari extra de conſe. ec. uel al. cum ſis.

¶ Ubi ſinguli prelati ſunt cōſecrādi. R̄o. papa in ſua eccl'ia ſi fieri pōt: alias i quacūq̄ȝ ēt. ex̄ urbeȝ. diſ. 23. i noīe dñi Patriarcha uero primas ⁊ metropolitan⁹ debēt cōſecrari i proprìis eccleſiis niſi neceſſitas aliud indicat. 24. q. i. pudēda extra de tēpo. oꝛ. ſi archiepiſcopus. eps aūt dȝ conſecrari ubi elegēit m̄tropolitan⁹. diſ. 51. c. ultimo in fi.

Conſecratio. ii.

Conſecratio. i. eccleſie uel recōciliatio ei⁹. Eccleſia a ſolo epo pōt cōſecrari de cōſe. diſt. i. nemo neq̄ȝ eps pōt h⁰ alt̄i delegar̄ niſi epo. ſicut neq̄ȝ recōciliationeȝ ex̄. eo. aqua. Et poteſt conſecrari tam in dieb⁹ dominicis q̄ȝ p̄uatis extra eo. tua. Nec debet conſecrati ſine miſſa. de cōſe. di. i. c. 2. ⁊. c. de. fabrica in fi. Et ſi epiſcopus non petiuit dotem eccleſie cōpetētem qñ primariū lapidē poſuit debet in conſecratione ſuppler̄ quia ad hoc tenetur fabricatoꝛ ⁊ eius heres extra eo. cuȝ ſicut. i. q 2. placuit. Si eccleſia in alieo ſo

lo sit cõstructa uel consecrata
uide. ĩ. ecclesia. pº. §. pº.
2 ¶ Presumit ecclesia cõsecra-
ta quãdo ꝺ hoc aliqua scriptu-
ra apparet uel ĩ instrumẽto do
tationis uel ĩ libro ecclesie uel
ĩ colũna uel ĩ tabula marmorea
⁊ hoc uel etiã si appareat unꝰ
testis de uisu uł ꝺ auditu. de cõ
se. dis. i. solẽnitates dedicatõnũ
Et intelligas tales probatiões
semiplenas sufficere ubi nõ es-
set de hoc cõtẽtio ꝑ quã tolleret
tur ista probatio ut q̄ fieret in
de alteri ꝑiudicium. ex. eo. pro
posuisti. ⁊. ex. ꝺ adult. significasti.
¶ Tres casꝰ sũt ĩ quibꝰ ecclia
cõsecrata dꝫ recõsecrari. Pri-
mus si ecclesia cõbusta fuerit
ita ꝙ parietes sint cõbusti uel
dirupti seu notabilit decrusta
ti uel ĩ toto uel ĩ maiori ꝑte. de
cõse. dis. i. ecclesijs. Secꝰ si so-
lũ tectũ exustũ fuerit. ex. eo. li-
gneis. 2ꝰ si quocũqꝫ mõ tota ec
clesia uel maior ꝑs destructa ł
dirupta est. si uero parietes suc
cessiue fuerũt reꝑati eadẽ eccle
sia intelligit. Et ideo sufficit si
tñ recõciliet cũ aq̄ exorcizata
⁊ cũ solẽnitate misse. Secus si
tota fuit primo destructa: ẽt si
ex eisdẽ lapidibꝰ redificata fuit
ꝯsecrãda. n. ẽ ꝺ. ꝯs. di. i. ꝺ. fabri
ca. 3ꝰ. casus est quãdo dubitat
an fuerit cõsecrata nec appãet
aliqua probatio de is q̄ dcã sũt
supra. §. proximo.
¶ Sunt alij casꝰ ĩ quibꝰ eccle 4
sia nõ debꝫ recõsecrari sed re-
cõciliari. Primꝰ est propt ho
micidiũ uel etiã enormẽ sãgui-
nis effusionem ibi cõmissam.
ex. de conse. ec. proposuisti. Se
cus de leui ut si casu sanguis ꝺ
naribꝰ emittit ⁊ si quis ungue
aliquãtulum excorietur ⁊ san-
guinẽ emittat. 2ꝰ. propter adul
teriũ uel seminis effusionẽ. ex.
de adul. significasti. 3ꝰ. si excõi
catus ĩ ecclesia fuerit sepultus
de conse dis. i. ecclesiam. extra
eo. consuluisti. 4ꝰ. si ecclia ab
epõ publice excõicato cõsecra
ta fuerit. Nam sm. Host. si cõ
pus mortui excõicati polluit ec
clesiã. multo fortius ubi ipsa ꝯ
secratio ꝑficitur ꝑ os ⁊ manꝰ
excõmunicati.
¶ Quid si de lapide cadẽte ꝺ 5
ecclesia aliquis occidat. aut si
aliquis furiosus ibi se occidat
Rñdeo Non est in his casibus
reconcilianda. ex quo non est
sanguis per contentionẽ effusꝰ
nec fuit mala uolũtas ad uio-
lentiã sed fortuitus casus. Ho
sti. ⁊ Hug.
¶ Quid si in ecclesia aliqs uul
neret letaliter ⁊ postea in do-
mo sua moriatur? Rñ. o. sꝫ guil. ⁊

Hug. reconciliari debet. nam ibi dicetur mortuus ubi mortẽ cãz accepit. Si uero cõtra. ex. ecclesiã uulneratus sit ⁊ in ecclesia postea moriat. nõ erit ecclesia uiolata ut recõciliãda.

¶ Quid si i ecclesia martyr occidit? R. o. ſm. guil. Dicũt quidam ꝙ propt hoc ecclesia nõ est recõciliãda. q2 huiusmõi sanguis effusio ecclesiam non polluit sz potius .cõsecrat.

¶ Quãdo p seminis effusionẽ recõciliãda est ecclesia? R. o. ſz guil. Pro adulterio quidẽ ⁊ fõnicatione. de conse. dis. i. eccle siis. ex. eo. c. pº. Propt pollutionẽ aũt nocturnã in somnis nõ oportet. Si aũt uir uxorem ibi cognoscat credo ꝙ indiget reconciliatione. Et ita tenetur Jo. ⁊ iterũ Jo. an. Similiter reconcilianda est pro uitio sodomitico ibi cõmisso. Ceterum nõ uidetur reconcilianda. quãdo huiusmodi sunt oculta. Satis cõ. hosti. q̃ztũ est i sũma ł snia

¶ Si quis põt ecclesiã reconciliare? R. õ. ſm. Ray. cp̃s prop us per se uel p aliũ episcopum Et põt unus aquã benedicere ⁊ alius recõciliare. Per siplices uero sacerdotes nõ possũt etiam si sit cõsuetudo. ex. eo. c. aqua. Sed ſm Inno. ex cõmissione pape sacerdotes simplices possunt ecclesiam reconciliare q̃ tñ pus pepm bñdicta

¶ Quid si quis celebrat in ecclesia seminis uel sanguinis effusione polluta? R. o. etiã si sciẽter in ea celebrat nõ propt hº est irregularis. ex. de sẽ. excõ. is qui li. 6. Tñ talis grauit peccat ut ibidẽ dicitur. Uide hoc diffuse. ĩ. interdictũ. 4. §. pe.

¶ Quid fiet si ecclesia nõ consecrata fuerit seminis uel sanguinis effusiõe polluta? R. o. dz aqua exorcizata. p sacerdotes lauari ne diuie laudis organa suspẽdãtur ⁊ q̃z citiº cõsecrari ex eo. si ecclesia. Nec est propt hoc ecclesia intdicta nec qui ibi celebrat irregularẽ est etiã si consecrata fuisset ut in proximo. §. dictuz est.

¶ Ecclesia precipue cõsecrata uel oratoria mõastẽia ⁊ huiºi non debent reuerti ad secularem habitationez ⁊ prophãos usus. 19. q. 3. que semel. ⁊. c. qm̃ .17. q. ultẽ .questione. extra. de relig. do .ad hec.

Consecratio. 3. scilicz altaris. Alia est consecratio ecclesie. Alia altaris. Et iõ una sine alia potest fieri. extra eodem capitulo primo. Altaria sine reliquijs consecrari

nō debēt. de cōſe. diſ. i. placuit
ꝛ. c. nō oportet. Et pōt eṗs i ea
dez ecclesia plura ſimul altāia
ꝯſecrare. ex̄. eo. uniuerſis.

Altare qn̄ ſit recōſecrādum
R̷o. ẜm hoſt. Recōſecrandū eſt
ſi mota rupta ſeu enormiter d̄
ſtructa ſit tabula eius ſupior q̄
dicit̄ mēſa p̄cipue in angulis ſi
ue cornib⁹ i quib⁹ precipue ſo
let fieri altarꝭ cōſecratio. Jtez
ſi mot⁹ fuerit aliq̄ſ de lapidib⁹
principalib⁹ ſtipitꝭ mēſam con
tingētib⁹. nam i illa cōiunctio
ne p̄cipue ītelligit̄ eſſe altaris
cōſecratio. ex̄. eo. ad h̄. ꝛ. c. qd̄
i dubiis. qd̄ quidā intelligunt
qn̄ ſuper quattuor colūnas eſt
altare ꝛ una mota ſit. Sec⁹ eſt
d̄ aliis lapidib⁹ ſtipitis ſiue pa
rietis q̄ nō cōtingūt menſā q̄a
propt̄ illorū motionē nō eſt al
tare recōſecrādū. Similit̄ non
eſt recōſecrād⁹ ſi tota mēſa cū
ſibi adherētib⁹ lapidib⁹ trāſfe
ratur ꝛ ſicut nec cōſecrat̄ altar̄
portatile. Jtē recōſecrādū eſt
ſi ſigillū lapidis quo ſigillātur
reliquie fractū ſit uel diminu
tum. ex̄. eo. c. p⁹. ꝛ. c. quod i du
biis. ꝛ de cōſe. diſ. i. ſi. motum.
Si aūt. altare i tātū augmētet̄
ꝙ amittat priorē formā recon
ſecrādū eſt q̄a forma ē eſſe rei
ar. io. q. ꝛ. hoc ius. Con. Jnno.
ꝛ Ber.

Altaria in quib⁹ degradati
ꝛ huiuſmodi celebrauerunt n̄
debēt propt̄ hoc cōſecrari nec
reconciliari. ex̄. d̄ ſacra. iter. a
nobis. De altari uide quedam
alia ſupra altare.

Conſecratio. iiij.

ſ. cimiterij. Alia eſt conſecratō
eccleſie. Alia cimiterij. Si er-
go cimiteriū fuiſſet pollutū ef
fuſione ſanguinis uel ſeminis
uide ſ̄ cimiteriū. §. fi. Ceterū
ſi in cimiterio corpora fideliū
defunctoꝝ ſepulta ſūt ab excō
municatis ſciſmaticis uel infi
delibus ꝛ h⁹i. non propt̄ hoc
debent exhumari. extra de ſa
cra. iter. a nobis.

Cimiteria nō cōſecrata in q
bus corpora paganoꝝ uel hē-
ticoꝝ ſeu excōicatoꝝ ſepl̄ta ſt̄
nō debēt ꝯſecrari. de ꝯſe. di. i.
eccleſia. ſed corpora ſepl̄ta ibi
debēt inde prius eiici. Si aūt
cōſecrata fuerāt prius eodem
mō corpora p̄dicta ide eiicien-
da ſūt ſi diſcerni pn̄t aliter nō.
ex̄ de ſepul. ſacꝭ. ꝛ ip̄a cimitēia
recōciliāda ſūt. ſicut de ecclia
dictū ē ſ̄. conſecratio. ꝛ. §. 4.
circa finem.

Conſecratio. v. ſ. ue

ſtiū pallaꝝ ꝛ uaſoꝝ. Veſtes ſa
cerdotū ꝛ miſtroꝝ. palle alta-

us ꝛ uasa sacra ꝛ oia silia non debēt conuerti ad vsū laicorū. sed si qua sūt uetustate consūpta comburi debent: ꝛ cineres i ecclesia reponi. 19. q. 3. q̄ semꝫ ꝛ. c. qm̄. de ꝯse. di. i. altaris. Si v̄o non sūt cōsumpta sed reparent remanēte suba nō oꝫ itēato consecrari etiā si partes plures reficiāt. secus si forma tota simul soluatur. Ala. ꝛ Ber.

2 ¶ Utꝝ uasa sacra possint vendi? Ro propter nccitatē pn̄t vēdi ne eadē forma alteri ecclesie sed ꝯfracta pn̄t uēdi cuiꝫ ꝗ conse. di. i. ligna

Consecratio
ṽginuꝫ de hac i. uirginum consecratio.

Conseruator.
quis possit eē ꝯseruator? Rndeo. Epi ꝛ eorū superiores aut abbates seu illi qui in cathedralibus uł collegiatis ecclesijs obtinent dignitates uel personatus. Alij n̄ pn̄t eē. nec aliquis potest eē cōseruator sui conseruatoris. nec aliquis pōt habere cōseruatorem eū qui ē sub sua iurisditione dn̄io uel districtu ecclesiastico vel t̄pali. exceptis regib⁹ uel regis extra de offi. de leg. hac ꝯstitutione. libro. 6.

2 ¶ Conseruatores non possūt procedere contra aliquos. ex̄ ciuitates uel dioceses in quib⁹ fuerint deputati. nec possunt aliquos citare ultra unaꝫ dietā a fine illoꝝ diocesis. extra de offi. dele. hac cōstitutiōe li. 6.

¶ Conseruatores non pn̄t cōmittere vices suas exceptis citatiōibus ꝛ sniarum denuntiationibus nisi aliud, eis per litteras cōmitteret. ꝛ tūc cōmitter possent infra loca in quib⁹ fuerint deputati ꝛ personis predictis. in primo. §. ex̄ de offi. de. hac constitutione libro. 6. 3

¶ Conseruatores non pn̄t se intromittere de alijs q̄ꝫ de manifestis iniurijs ꝛ violentijs. extra de offi. dele. statuimus li. 6. ꝙ si de alijs siue que indaginem iudicialē requirunt se intromiserit: sūt suspēsi per vnū ānū ab officio. ꝛ pars q̄ hoc fieri procurat incurrit sniam excōicationis a qua nō pōt absolui nisi pti grauate satisfaciat ꝗ expensis. ut in predicta decre. hac ꝯstōe. Nec processus valꝫ q̄ excedit fines mādati. ex̄ de rescrip. cū dilecta. Sciendū tn̄ ſm Inno. ꝙ licet principaliter non habeant iudicialeꝫ idaginē: in notorijs tamen habent quia omnia illa sine quibus eorum iurisditio non possꝫ explicari intelliguntur eis eē cōmissa. ff. de iurs. om. iu. l. 2. Unde 4

conseruatoꝛ potest citare. ⁊ contumaces pũire. extra de offi. dele. de cāis. ff. si quis ius di. l. i. Itē si maleficiū est notoꝛium aliis ⁊ nō iudici. opoꝛtet ꝙ sup hoc pꝛobationes querat ⁊ cogat testes. 2. q. 3. in pꝛimis ex̄ de testibus. c. 2. Itē q2 etiam i notoꝛijs aliquis oꝛdo necius est. extra de iureiu. ad nostrā. Itē si reus confitetur factū. sed dicatur ꝙ usus fuit iure suo. in hoc casu admittit pꝛobatiōes. Aliter eni nō pōt explē iurisditionē sibi cōmissā. Silr opōtet ꝙ procedat ad inquisitionem qñ factū quidē est notoꝛiū sꝫ nescitur quis fecerit. Item ad repellēdā iniuriā pōt inuocare bꝛachiū seculare. sicut ⁊ alij iudices. extra de offi. oꝛ. c. i. et. c. qm̄. plerisqꝫ in fi. Item si reus qui fuerat cōdēnatus et excōicatus appareat infra ānū. ⁊ dicat se uelle satisfacere. cognoscit cōseruatoꝛ de quantitate damni ⁊ hoc i. h Inno.

5 ¶ Officium conseruatoꝛis expirat moꝛte concedentis quo ad negocia non cepta ut extra de offi. dele. hac constitutione libꝛo. 6. Intellige nisi aliud exprimeretur in suis litteris.

6 ¶ Si reus negat maleficium ⁊ actor uelit pꝛobare esse notoꝛium: ⁊ ꝯseruatoꝛ cognoscere habet aliter inutile esset officium eius. q2 quilibet posset negare. Naꝫ et quilibet iudex potest cognoscere an sua sit iurisditio. ff. de iudici. si quis ex aliena. Similiter si reus confitetur maleficium: sed dicit non esse notoꝛium. quia per eius ꝯfessionem factum est notoꝛiuꝫ ut extra de coha. cleri. ⁊ muli. uestra. De notoꝛio uide. ī. notoꝛium

7 ¶ Postq̄ꝫ conseruatoꝛ aliquē iniuriatoꝛem citauit ⁊ eum ob contumaciam excommunicauit si constat postea eum iniuriatum fuisse: sed non manifestum esse. nunquid uere erit excommunicatus? Respondeo secundum Inno. Non. quia iurisditionem non habet nisi de manifestis ut dictum ē s. §. 4.

Constitutio De hac matēia uide. ī. lex.

Consuetudo ē ius quoddam moꝛibus institutum. Unde ⁊ dicitur consuetudo quod in communi usu est: distinctione pꝛima consuetudo.

¶ Consuetudo inducitur per binum actum. 25. q. 2. ita nos Et tūc cum populus incipit aliquid obseruare ea mente ut de cetero sit consuetudo al'nō sr 2

gu.ff.de iti.actuq3 pri.l. ultia. Et ubicūque ius deficit consu etudo uim habet legis. dist.i. consuetudo. Intellige dūmo non sit iniqua vel a iure repro bata. Similiter ⁊ consuetudo interpretatur legem extra cuz dilectus

3 An consuetudo preiudicet iuri? Rndeo contra legem diui nam uel naturalem nulla ꝑua let consuetudo. extra eo.c. vlti mo.32.q.7.flagitia. Sed ꝯtra ius positiuū preualet. dūmodo sit rationabilis ⁊ ꝑscripta. ut extra in preallegato.c.

4 Sed q̄ dicet rōnabilis? Rō ſm Inn. Rōabilis dicitur om nis consuetudo q̄ nō reprobat sed sustinetur a iure: ut etiam notatur. extra de consue.c. vl.

5 Sed q̄nto tempore ꝑscribit seu firmat cōsuetudo? Rndeo ut Hostien. ait secundum cāo nistas requiritur tēpus .40. annorum extra de electiōe cu mana. ⁊ extra de censi. oli3. Et hec habent locum in ecclesia sticis secundum leges: tamen est diuersitas. na3 ſm aliquos sufficiūt .x. anni inter presētes ⁊ .xx. inter absentes. S3 ſ3 ali os expectandū est tps tm̄ q̄ in ꝯtrariū memoria non existat. Primum uerius videt. ut no. C. que sit lon. consue. in rubro

6 Consuetudini rationabili a licuius loci derogatur per sta tutum nouum pape: nisi illud exprimatur ex̄ de ꝯsti.l3.li.6.

7 Que autē est differentia int̄ cōsuetudinē ⁊ prescriptionem? Rndeo ſm Hosti. sex pn̄t diffe rētie assignari. Pria q2 ꝑscrip tio locū h3 i rb9 mobilibus ⁊ i mobilib9 corporalib9 ⁊ i cōpali b9 ex de prescrip. auditis. ⁊.c. se. Consuetudo vo in incorpōa libus tm̄ ut in seruitutibus iu risditionibus electionib9 ⁊ h9i Secunda quia prescriptio ac quiritur singulari et priuato: sed consuetudo non acquiritur magis isti q̄3 illi. Tertia q2 i ꝑ scriptione exigitur titul9 ⁊ bo na fides. ex̄ de prescrip. si dili genti. sed in consuetudine non requiritur titulus sed solū tps. ff. de usur. l. cū de in re. Quar ta q2 prescriptio ⁊ priuilegiu3 non concurrūt. extra de fide i strumē. inter dilectos. §. cete2 ⁊ extra de prescrip. uēiēs. S3 ꝯsuetudo ⁊ priuilegiū bene cō currunt. extra eodem cum di lectus. ⁊ extra de verborum si gnificatione abbate. Quinta quia prescriptio proprie est ex clusio actionis siue petitionis: sed consuetudo est actionis si ue iuris acquisitio. extra d̄ ele. constitutus. ⁊.c.i. genesi in fi.

Sexta quia consuetudo erro/nea nihil iuuat. secus in pscriptione quia titulus putatiuus ꝛ si verus non sit: dū tamen probabilis error excuset dat cām prescribendi. ff. pro empto. qd vulgo. ꝛ. ff. pro suo. l. ultima

Contentio utrum sit peccatū mortale? Rndeo secundum Tho. secunda secūde. q. 38 si accipiatur contentio secundum ꝙ importat impugnationem veritatis ꝛ inordinatū modum sic est peccatum mortale. ꝛ hoc modo diffinit Ambro. contentionem dicens ꝙ ē impugnatio veritatis cum ꝯfidentia clamoris. Si āt contentio dicatur impugnatio falsitatis cum debito modo acrimonie sic contentio est laudabilis Si autem cum inordinato mō sic potest eē veniale peccatum nisi forte tanta iordinatio fiat in contēdēdo ꝙ generetur ex hoc scandalum. Unde apostolus cum dixisset. 2. Thimo. 2. Noli contendere verbis subdit. Ad nihil enim vtile est nisi ad subuersionem audientium.

Contractus secūdū guil. est vltro citroq; obligatio ex uoluntate partium surgens ut ēptio venditio locatio conductio mutuum ꝛ similia. Quali cōtractus est obligatio qua quis obligatur alicui ex aliquo officio uel facto licito et honesto. licz non interuenerit expressa uoluntas utriusq; ut tutela. uel cura aut negocioꝝ alienorum gestio ꝛ huiusmodi. naz q̄zuis pupillus hn̄s tutorem: aut pubes siue furiosus habens curatorem: vel ille cuius ignorāt gerit quis negociū non expresse contraxerit nihilominus tutor curator ꝛ negocioꝝ gestor obligāt q̄i ꝯtraxisset. Idē Ul. De cōtractib' sb cōditōe ꝛ h'i vide. ī. mr̄imōiuz. 5. §5.

Contritio qd sit? Rn deo secundum pe. in. 4. di. 17. Cōtritio a magistris sic diffinitur. Contritio est dolor uoluntarie assūptus pro peccatis cum proposito confitendi ꝛ satisfaciēdi. nā sicut in materialibus aliquid conteri dicitur quando totaliter in minimas partes redigitur: ita cor hominis conteri dicitur qn̄ affectus peccati ſm omnem sui partem ineo totaliter confringitur ꝛ perfecte a peccato resilit. Et quia talis resilitio dolor quidem est. ideo ꝯtritio per dolorem tāq; ꝑ proprium genus diffinitur. Addit autem uoluntarie assumpt'. tā

q̃ȝ differẽtia ponẽ ſ in genẽ mo
rali. Et additur pro peccat ꝭ tã
q̃ȝ mã ſpecificãs loco vltie dif
ferentie. Hec ẽ ergo diffinitio
ꝯpetens contritioni inq̃ȝtum ẽ
act⁹ ṽtutis. ſed ut eſt ps ſacrĩ
pnĩe ſic oȝ q̃d addat aliquid ꝑ
reſpectũ ad alias partes. ⁊ ido
additur cũ propoſito confiten
di ⁊ ſatiſfaciẽdi. Con. Tho. ibi
dem.

2 ¶ Que differentia eſt inter ꝯ
tritionẽ ⁊ attritionẽ? R⁹ ſecũdũ
Tho. i. 4. di. 17. ſicut i corpo
ralib⁹ attrita eẽ dicũt q̃ aliquo
mõ ſũt cõminutã lȝ ñ perfecte
Contrita uero quando omnes
partes ſimul ⁊ perfecte trita
ſũt. ſic i ſpũalibus attritio ſigni
ficat quãdã diſplicẽtiã d̃ pecca
tis ſed non perfectam. Contri
tio autem pfectã diſplicẽtiam.

3 ¶ Utꝝ reqrat̃ ꝯtritio de quo
libet peccato mortali? R/o ſcd̃ȝ
pe. i. 4. di. 17. q2 i oĩ peccõ mor
tali ẽ actualis auerſio uolũtat ꝭ
a deo ad pecc̃m. Et ꝯtraria ꝯtra
rijs curãt̃. Oȝ ꝙ in oĩ remiſſio
ne peccati mortalis ſit actualiſ
auerſio a peccõ ad deũ q̃ quidẽ
cõtritio appellatur. De pecca
tis tamẽ oblitis ſufficit contri
tio generalis cũ conatu ad re
cordandũ ⁊ dolendũ. Nec ſolũ
de peccõ oblito dȝ quis in genẽ
dolẽ ſed etiã de obliuione eiuſ
deȝ que ex negligentia conti
git.

¶ Utꝝ ſpãlis cõtritio de quo 4
libet peccõ reqrat̃? R/ndeo ſecũ
dũ Tho. i. 4. di. 17. ꝙ q̃ȝtum
ad principiũ ꝯtritionis. ſ. cum
quis de peccatis ſuis cogitet
⁊ dolet. ⁊ ſi ñ dolore cõtritiõis
ſaltẽ dolore attritiõis. ſic oȝ ꝙ
ſit ſpãlis de ſingulis peccat ꝭ q̃
i memoria habet. Sȝ q̃ȝtũ ad
terminũ q. ſ. eſt dolor iã gr̃a in
format⁹ ſufficit ꝙ ſit vna cõis
cõtritio de oib⁹. tũc. n. ille mo
tus agit in uirtute omnium di
ſpoſitionum precedentium

¶ Quot ⁊ q̃ ſunt cãe iductiue
ꝯtritõis? R/ndeo ƒm Ray. Sex
Prima ipa peccatoꝝ recogita
tõ. Iſa. 38. Recogitabo tibi oẽs
ãnos meos in amaritudĩe aĩe
mee. Sẽcũda pudor q̇ ad cogi
tationẽ ſequit̃. prouerb. 12. Pu
tredo in oſſib⁹ eius q̇ ꝯfuſione
res digñs gerit. Tertia peccõris
uilitas Hiere. 2. q̃ȝ uilis fca es
nimiſ iterans uias tuas. Quar
ta tior extremi iudicij ⁊ tormẽ
ti. i. Petri. 4. Impi⁹ ⁊ pecca
tor ubi apparebunt Ro. 6. Sti
pẽdia peccati mors. Quita do
lor. ſ. de ãmiſſiõe prĩe celeſtis.
Apoc. 3. Tene qd̃ hẽs ut nemo
accipiat coronã tuã. Silr̃ dolõ

de offensa dei. hic dolor dʒ eē
acer: q̄ offēdimus deū creato
rem acrior. q̄ patrē nostrū ce
lestē accerrim⁹ q̄ ⁊ nr̄m redē
ptorē q̄ nos proprio sāguine li
berauit. Sexta spes q̄ ē triplex
s. venie q̄ pccā dimittet̄ gr̄e: q̄
bona opamur ⁊ glīe: q̄ remūe
rabimur. Apoc. 3. Ego sto ad
hostiū ⁊ pulso si quis audierit
vocē meā ⁊ apuerit mihi ianu
am itroibo ad illū ⁊ cenabo cū
illo ⁊ ille mecū.
6 ¶ Post h̄ q̄rit̄. Utrū dolor cō
ritionis dēat eē itellectual' vl'
sensibilis. R̄o ſm pe. in. 4. di.
17. sicut dicit Criso⁹. Unūqd
q̄ʒ p̄ q̄scūqʒ cās nascit̄ p̄ eaidē
dissoluit̄. ex̄ de reg. iu. c. i. Cuʒ
ergo pccm̄ p̄ actū uolūtat' suffi
ciēter possit nasci. sufficient̄ ēt
per solū actuʒ uolūtatis. s. p̄ di
splicētiā ⁊ dolorē q̄ʒtū est ex p̄
te nr̄a pōt tolli. Et cū h⁹i dolo
rē hr̄e sēp sit i ptāte hoīs. non
āt hr̄e dolorē sēsibilē. iō de⁹ nō
regrit dolorē sēsibilē de ɔtritō
nis nccitate: sed est de eius p̄
fectione. Con. Post.
7 ¶ Utrū contritio possit esse ni
mia. R̄o ſm Tho. in. 4. di. 17
Dicēdū q̄ ɔtritio ex p̄te dolōis
q̄ i rōe ē. s. displicētia peccati i
q̄ʒtum ē offēsa dei nō pōt eē ni
mia sicut nec amor charitatis
dei quo intēso displicētia pcc̄i
intēdit̄. Sʒ q̄ʒtū ad dolorēʒ sē
sibilē pōt esse nimia sicut etiaʒ
ext̄ior corporis afflictio ut ieiu
niū ⁊ h⁹i. In his. n. oībus dʒ
accipi pro mēsura debita con
seruatio s̄biecti. Propt̄ qd d̄r
Ro. 12. Rōabile obsequiuʒ ur̄ʒ.
¶ Utrū i ɔtritōe regrat̄ maiō 8
dolor de uno pccō q̄ʒ de alio?
R̄o ſm pe. ubi s̄. De peccatis i
cōi i q̄ʒtū sunt offēsa dei dʒ eē
maior dolor de maiori pecca
to habitualit̄ qdē nō actualit̄.
Sic etiam in spāli dʒ eē maior
dolor de maiori pccō eo q̄ hʒ
maiorē rōnē doloris. Dolor
quoqʒ sēsibilis. s. penalitat' cō
uēiēs ē ut sit maior: n̄ tn̄ neces
sariū q̄ maiori offense maior
pēa debet̄. Con. Tho. ibidem.
¶ Utrū post remissionē pcc̄i d̄ 9
beat de eo eē ɔtritio? R̄o secū
dum Tho. in. 4. di. 17. Dolō
ɔtritōis r̄ndet culpe ex parte a
uersionis ex q̄ ipsa culpa quan
dā infinitatem hʒ. Et ideo ue
ra contritio debet saltem i ha
bitu semper manere.
¶ Utrū cōtrit⁹ dēat poti⁹ uel 10
le eē i inferno q̄ʒ peccare? R̄o
ſm Tho. in quolibet. Contrit⁹
tenetur ex charitate plus dili
gere deū q̄ʒ seipm̄. Peccar̄ āt
est facere contra deum. Penā
āt sustinē est ɔtra seipm̄. Iō oʒ
q̄ ɔtritus quālibet penā pree

ligat culpe. sed tamen descēdē
in spāli ad hanc penam vel ad
illā no tenetur: imo stulte facēt
si quis se ipm vel aliū sollicita
ret super hꝰi particularibꝰ pe/
nis. Con. Inno.

11 Utrꝫ peccati remissio sit cō
tritionis effectus? R̄o sꝫ Tho.
i. 4. di. 17. Contritio pōt du/
pliciter considerari. uel ī q̄ztū
est ps sacri uel in q̄ztū est actus
v̇tutis. Et vtroqꝫ mō est cā re
missionis peccati: sed diuersi/
mode. qꝛ in q̄ztū est pars sacri
cooperaẗ ad remissionem pec
cati instrumentaliter sicut ⁊ a/
lia sacramenta. Inquātum au
tem est actus uirtutis sic ē qua
si causa materialis remissiōis
peccati sicut et materie dispo/
sitio. Et addit Hostiensis ꝙ li
cet in contritione dimittatur
peccatum quando fit cum pro
posito confitendi ⁊ satisfacien
di. si tamen postea tempore de
bito non sequatur confessio et
satisfactio peccatum quidem
dimissum non redit sed morta
liter peccat qui omittit. Et sic
intellige de peni. distinctione
i. magna.

12 Utrum contritio possit de/
lere totum reatuꝫ pene? Respō
deo secundum petrum. ubi su
pra contritionis intensio po/
test attendi dupliciter. uel ex
parte charitatis que causat di
splicentiam peccati. uel ex par
te doloris qui in sensitiua exci
tatur et utroque modo potest
tantum intendi contritio ꝙ to
ta pena remitteretur nihilomi
nus tamen confessio ⁊ peniten
tie iniuncte explectio requiri/
tur propter preceptum. et etiā
propter incertitudinem: quia
scilicet non est quis certus ꝙ
sua contritio fuerit sufficiens
ad totum reatum tollendum.
Idem Tho. ubi supra:

Contumacia.

Triplex ē
contumacia. nam alia ē
in non ueniendo ad iudicium.
Et hec triplex. primo mō quā
do peremptorie citatus ueni/
re contennit. secundo mō quā
do malitiose se occultat. tertio
quia impedite ne citatō ad eū
peruenire possit. De quibꝰ ex
tra ut lite non contestata. quo
niam frequēter. Secūda ꝯtūa
cia ē qn̄ citatꝰ ad iudiciū uenit
qdē sꝫ n̄ uult iuri parē uł an̄ fi
nitā cāe examīationē. ꝯtūaciẗ
recedit. xi. q. 3. certum. Tertia
quando offensa eius est mani
festa et iussus a iudice nō uult
emendare. extra de verboruꝫ
significatione. ex parte in fine.

2 Nunquid aliquo cāu lite nō ↄtestata pñt ↄtra cōtumacē; te stes recipi ⁊ ad sñiam diffinitiuā procedi? R͞ndeo sic ex aliq̄ spāli cā. puta si qō moueat̄ sup alicuius electiōe. ⁊ hoc ne propter lōgā morā ecclesia paciat̄ i spūalibus ⁊ tpālibus lesione; Itē si moueatur qō sup copl'a maritali ne uiro vł mlieri fōnicatiōis occasio prebeatur: maxime cū propinquitatł gradusł opponitur diuina lege prohibitus. extra ut lite non contesta. quoniam frequenter.

Contumelia ⁊ ↄuiti u;. Dic prio q̄rit̄ quid sit ↄtumelia? R͞n deo s̄m Tho. s̄a s̄e. q. 72. ꝙ ↄtumelia importat dehonorationem alicuius per uerba siue p facta. aut q̄cquid cu; significandi h;. Differt āt a conuitio i hoc q? per v̄ba contūeliosa r̄ pn̄tat̄ proprie defectus culpe. Sed per ↄuitiū repn̄tat̄ gn̄alit̄ q̄cūq; defectus siue culpe siue pene. unde si aliquis dicat alt̄ iniuriose cū eē cecū. conuitiu; q dem dicit: sed nō ↄtūeliā. Si āt dicat ꝙ sit fur nō solū cōuitiū sed etiā contūeliam infert. Sepe tamen unum pro altero ponitur.

2 Utrū cōtūelia siue conuitiū sit pecc̄m mortale? R͞ndeo secundū Tho. s̄a s̄e. q. 72. Proprie ⁊ per se utrūq; hoꝝ pecc̄m mortale est nō min⁹ q̄; furtū uł rapina. Nō. n. hō min⁹ amat suū honorē q̄; rē possessā. Si tn̄ aliquis conuitium vel contumeliā dixerit nō aīo dehonestādi sed pp correctionē vel aliquid h⁹i: nō dicit cōuitiū vel contūeliam per se s; p accn̄s: un̄ hoc potest eē qn̄q; vēiale peccatū qn̄q; sine peccato. In quo tn̄ est necessaria discretio. ut hō moderate talibus verbis utat̄ q? posset ita graue eē conuitiū ꝙ per incautelā prolatū auferret honorē ei⁹ ↄtra quē profertur: et tunc posset hō pc̄cat̄ mōtaliter etiam si non intenderet dehonorationem alterius sicut etia; si quis incaute alium ex ludo pcutiēs ḡuiter ledat. An liceat cā correctōis cōuitiū dicē? R͞ndeo s̄m Tho. s̄a s̄e. q. 72. Sicut licitū est aliquem v̄berare vel in rebus damnificatis causa discipline. ita etiā potest aliquis alteri quem corrigere d; aliquod verbum conuitiosum dicere. et hoc modo dn̄s discipulos vocauit stltos Luc. ul. Et apl's galathas insensatos. Gal'. 3. Tn̄ ut dicit Aug. ex magna necessitate obiurgatiōes sūt adhibēde. i qb⁹ nō ut nobis: s; ut dn̄o seruiat̄ istem⁹

3 Utrū homo debeat cōtumē
lias sibi illatas sustinere? R. o. fm
Tho. ubi. s. Sicut in aliis iniu
riis. sic ⁊ in uerbis cōtumelio
sis tenemur hr̄e animū pparatum
ad tollerātiā si expediens
fueritqn̄q3 tn̄ oportet ut cōtu-
meliam repellamꝰ propt̄ duo
Primo quidē propt̄ bonū eiꝰ
q cōtumeliā infert ut eiꝰ auda-
cia reprimat̄. ⁊ de cet̄o talia n̄
attemptet. 2ᵒ. propt̄ bonū mul
torum quorū profectꝰ p cōtu-
melias nobis illatas ipeditur.

Chorea. Utrū chorea ⁊ huiꝰi
ludi sint liciti. R. o. fm
Al. in. 4. di. 16. huiusmōi ludi
fm se nō sūt mali quia bene fie
ri possūt. S3 triplici de cā pos-
sunt fieri mali. pᵒ. si fiāt ad pro
uocandū libidinē ⁊ huiusmōi.
2ᵒ. si nō cōueniūt persone ut cle
ricis siue religiosis aut aliis hꝰ
mōi. 3ᵒ. si fiant nō cōgruo tem
pore tristitie uel penitētie. Si
uero fiant ex causa alicuius ho
neste leticie ⁊ a personis secu-
laribus ⁊ congruo tēpore ac a
liis debitis circunstātis nō est
illicitum: uide. i. ludus ⁊ iocus.
2 Utrum ducentes illicitas
choreas peccent mortaliter.
R. o. fm guil. credo q̄ sic siue i
festis siue in profestis si hoc fa
ciant causa incitandi ad libidi
nem se uel alios. aut si chorea
ducant de consuetudine. unde
Hieroꝰ in quadā omꝉ. Nō cre
do uiro si dicit se illesū euasisse
a spectaculꝭ taliū cū David ex
eo q̄ uidit Bersabee lauātem
se ad libidinem prouocatꝰ sit
Si aūt aliquis uel aliq̄ n̄ corru
pta intentione aliq̄n imisceat
se huiusmodi choreis tene qd̄
i precedēti. §. dicitur.

Correctio. i. punitō quā pre
latus habet facere. Ha-
bet. n. corrigere delicta subdi-
torum non ex odio: sed ex cha
ritate. 86. dis. odio. q̄ si negli
git grauiter peccat ⁊ grauiter
puniendus est. Talis. n. canis
impudicus dicendus est potiꝰ
q3 episcopus. 83. distincti. ne-
mo. ⁊. c. error. ⁊ capitulo nihil.
nec circa hoc debet esse remis
sus q2 dum uni parcit indigno
ad contagium prouocat uniuē
sos. Facilitas. n. uenie incenti
uū tribuit delinquendi. 23. q.
4. est iniusta. ⁊. c. se. Item nō
debet esse crudelis uel seuerus
45. dis. licet ⁊ pro. V. 30. qui ni
mis emungit elicit sanguinē3.
⁊ siue plectēdo siue ignoscēdo
hoc solum bene agitur ut uita
hominum corrigatur. 23. q. 5.
prodest. Justitia enim uel mi-
sericordia multum destituitur

ſi una ſine alia teneatur. 45. diſ. diſciplina. Melius eſt aũt de nimia mĩa q̃z ꝯ nimia ſeue ritate reddere rationẽ. 50. diſ. põderet ⁊ i fi. 26. q. ul. alligãt nã ⁊ leuiter caſtigatus reuerẽ tiam exhibet caſtigãti. Aſperi- tatis aũt nimie increpatio nec correctionẽ recipit nec ſalutez 25. diſ cũ beatus.

2 ¶ Quid ſi prelat⁹ i corrigẽdo excedit modũ? R̸o. ſi ex chari- tate correxit nõ exigit̃ a ſubdi tis ueniã poſtulare. 86. diſ. qñ Si aũt ex odio tenet̃ tũc iiuria rũ. ff. ad. l. aquil̃. quẽadmodũ §. municipales. Facili⁹ tñ par- citur i hoc cãu p̃lat⁹ q̃z aliiſ: qr i cura rei familiariſ uix põt vi tari pccm̃. 25. diſ. qualis.

3 ¶ Utrum aliquis debeat ceſ- ſare a correctione timẽdo ne il le fiat deterior? R̸o. ſm Tho. ſe cũda ſecũde. q. 33. Correctio p tinens ad p̃latos nõ eſt dimit- tenda propt̃ turbationẽ ei⁹ q corrigit̃. tuz quia ⁊ ſi ſpõte pro pria emendari non uelit corri- gendus eſt per penas ut pecca re deſiſtat. tum etiam quia ⁊ ſi incorrigibilis ſit per hoc pro- uidetur bono cõuni dum ſerua tur ordo iuſticie ⁊ unus exem plo alii deterentur. ſecus autẽ eſt de correctione fraterna. ut i. correctio. 2. §. p°. 2. §.

¶ Utrum peccator poſſit aliũ corrigere. R̸o. ſm Tho. ubi. ŝ. Correctio ptinet ad aliquez in quãtum in eo uiget rectum ra tionis iudicium. Peccatũ aũt non tollit quin remaneat i pec cãte aliquid de recto iudicio. Et ſm hoc poteſt ſibi cõpetere delicta ſubditorũ corrigere et arguere. Sz tm̃ peccatum p̃ce dens ipedimentũ affert propt̃ tria. p° quia ex peccato ſuo idi gnus reddit̃ ut aliquẽ corrigat p̃cipue ſi maius peccatũ cõmiſ ſit. 2°. ex ſcãdalo qđ ſequitur iñ ſi peccatũ corrigẽtis ſit manife ſtũ quia uidetur ꝙ nõ corrigat ex charitate ſz magis ſui oſtẽ tatione. 3°. propt̃ ſupbiaz corri gentis qui ſua peccata puipen dens ſe ipm̃ proximo p̃fert. Itaq̃ ſi peccator cũ humilitate corri gat nõ peccat. licet per hoc uł̃ in conſcientia fratris uel ſaltẽ in ſua cõdemnabilẽ ſe oñdat. 4

¶ Qualiter procedendũ eſt in correctione cũ multitudo eſt i ſcelere? R̸o. ſm Tho. ſecũda ſe cunde. q. 108. Quando tota mł̃ titudo peccat de ea debet ſumi uindicta. uel q̃ztũ ad totum ſic egiptii ſubmerſi ſunt i mari ru bro perſequẽtes filios Iſrael. ⁊ ſicut ſodomite uł̃r perierunt 5

Uel q̄ztum ad magnam mul-
titudinis partez. sicut p3 Exo.
32. in pena eoꝝ qui adorauerūt
uitulum. Qñ vero speratur mł'
torū correctio debz seueritas
uindicte exerceri in paucos ali
quos p̄ncipaliores quib⁹ cete-
ri terreant̄. sicut dñs Numeri.
25. mandauit suspendi princi-
pes populi pro peccato multi
tudinis. Si aūt non tota multi
tudo peccauit s3 pro parte tūc
si p̄nt mali secerni a bonis dz
in eos vindicta exerceri si sine
aliorū scādalo pōt fieri: aliogn
parendum est multitudini ⁊
detrahēde seueritati. Et eodē
modo tollerandū esset peccatū
principis si sine scandalo mul
titudinis puniri nō poss3: nisi
forte esset peccatū tale; qd ma-
gis noceret multitudini. uel
spiritualit̄ uel tēporalit̄ q̄3 scā-
dalū quod timetur.

6 ¶ Quattuor sunt cause dissi
mulandi et non corrigendi de
licta ut ponit Ul. Prima cum
mali sunt occulti. ita ꝙ non
possunt discerni a bonis. Se-
cunda cum multitudo est tan
ta ꝙ non possit extirpari sine
scismate ecclesie: uel cum non
potest fieri quin boni inuolue
rētur: d quo uide supra. §. pro
ximo. Tertia quando probabi
liter presumitur de emendati
one ut quia peccat ex infirmi-
tate vel ignorantia ⁊ nō ex ob
stinata malitia. Quarta si exer
citando bonos prosūt ecclesie
tunc enim tolerandi sunt ne
boni ocio torpescant. Proban
tur hec. 44. distinctione. cō-
messationes. et. 50. distinctio-
ne. ut constitueretur. 23. questi
one. 4. ipsa pietas. et. c. cum
quisquis. Concordat Raymō.
de materia ista plura habes i
fra pena primo. Item infra ꝑ
cutere. Item de contumeliis
⁊ conuitiis causa correctionis
dictis. uide supra contumelia
§. tertio De punitione an dimi
tenda sit propter scandalum vi
de infra scādalum. §. sexto. De
correctione que permittitur
doctoribus vide ifra excomu
nicatio secundo. §. secundo cir
ca mediū. ⁊ infra locatio. §. 5.
⁊ infra magister primo. §. fi.

Correctio secun
do. s. frāna: cōrectio frāna ſm
Thomam secunda secunde q̄
stione. trigesimatertia. in p̄cep
to ē. S3 q2 p̄ceptū ē affirmati
uū nō obligat ad ſp s3 pro loco

⁊ tẽpore. unde omiſſio eiꝰ uno
modo fit meritorie ut quando
qs oportunũ tẽpus inquirit uł
de ipis metuit ne deteriores fi
ant. uel ad bonã uitã alios ipe
diãt. ⁊ huiuſmõi. 2ᵒ. mõ omitti
tur. ſ. cũ pccõ mortali. ſ. cũ for
midatur iudiciũ uulgi ⁊ carniſ
cruciatio ſeu ꝑemptõ. duz tañ
h ita debent in animo ꝙ frat
ne charitati ꝓponãtur. Tertio
modo eſt ueniale qñ timor et
cupiditas tardiorẽ facit ad cor
rigendũ delicta frĩs non ita tñ
ꝙ ſi cõſtaret ei ꝙ fratrẽ poſſet
a pccõ rẽtrahere dimitteret pro
ptẽ timorẽ ⁊ cupiditatẽ q i aio ꝓ
poſuit charitatẽ ut dic̃ Augꝰ.

2 ¶ Utrũ oporteat q̃rere quos
corripiamꝰ. R̃o. ſm Tho. ubi
ſupra. Dicẽduz ꝙ illa bñficia
que nõ debẽt certe ꝑſone ſed
cõiter omnibꝰ ſiue ſint tẽpora
lia ſiue ſpũalia: nõ oportet nos
querere etiã quibꝰ impediãus
ſz ſufficit ꝙ ipediamus eis qui
nob occurũt. aliogn efficẽmur
exploratores uite aliene cõtra
illud prouer. 24. Ne queras im
pietatem i domo iuſti. unde pz
ꝙ nec religioſos oportet exire
clauſtrum ad corrigendum de
linquentes.

3 ¶ Utrum preceptum de cor
rectione fraterna ſe extendat
ad omnes. R̃o. ſecũdum Tho.
ſecunda ſecũde. q. 33. Duplex ẽ
correctio. Una que eſt actꝰ cha
ritatis ⁊ eſt per ſimplicẽ admo
nitionẽ ⁊ h pertinet ad quemli
bet charitatez habentẽ ſiue ſit
ſubditus ſiue prelatꝰ. Eſt etiã
alia correctio que eſt actus iu
ſticie que nõ ſolũ fit ꝑ admoni
tionẽ ſz etiã interdum fit ꝑ pu
nitionẽ ut alij timẽtes a pccõ
deſiſtãt ⁊ h ꝑtinent ad ſolos ꝓ
latos.

¶ Utrũ ſubditi teneãtur corri 4
gere ꝓlatos. R̃o. ſm Tho. ubi
ſupra. Subditi nõ tenẽtur nec
debent corrigere ꝓlatos corre
ctione illa que eſt iuſticie ꝑ co
hertionẽ pene. Tenetur autez
correctione illa que eſt charita
tis ſi in eis aliquid eſt corrigi
bile. ita tñ ꝙ non cum proter
uia ſz cũ mãſuetudie ⁊ reuerẽtia

¶ Quo ordine procedendũ ſit 5
in correctione fraterna. R̃ndeo
ſz Tho. ſecũda ſecunde. q. 33.
Peccata publica ſecundũ apo
ſtolum. i. ad Thimot. 5ᵒ. ſũt
publice arguenda. In peccatꝭ
vero ocultis locuz habet ꝙ di
cit in euangelio dominus. Si
peccauerit in te frater tuus ⁊c̃.
Nam ſi te offendit publice co
ram aliis iam nõ ſolũ in te pec
cat: ſz ẽt in alios quos turbat
Uerum quia in ocultis pecca
tis poteſt perpetrari proximo

rum offensa. ideo destinguen-
dum est quia si huiusmodi oc̃t
ta peccata sunt in nocumentuȝ
proximorũ uel corporale ꝟ spi-
rituale. puta si aliquis oculte
tractet quõ ciuitates tradant
hostib⁹ uel si hereticꝰ ꝑuati ho
mies a fide auertat: debȝ quis
statim ad denunciationẽ proce
dere nisi forte aliquis firmiter
extimaret ꝙ per admonitionẽ
secretã statim posset huiusmõi
mala ipedire. Si uero sũt talia
pccã que sunt solũ in malũ pec
cantis ⁊ eius i quẽ peccatur. uꝉ
quia leditur ab eo uel saltẽ ex
sola noticia. tunc dȝ si põt sic e
mendare fratrẽ ut fama eius
ꝯseruetur. ⁊ sic de necessitate ꝑ
cepti est ꝙ secreta admonitio
publicã denunciationem ꝑce-
dat. Et hec secreta admonitio
dȝ uel semel uel pluries fieri
ꝙ diu spes ᵭ correctione ex ea
probabiliter habeẗ. Cum autẽ
iam probabiliter cognoscere
possumus ꝙ secreta admonitõ
nõ ualet: procedẽdũ est ulteri
us q̃ȝtũcũqȝ peccatũ sit ocultũ
ad testium inductionẽ nisi for
te probabiliter extimaretur ꝙ
hoc ad emendationẽ fratr̃ nõ
proficeret q: tunc a correctiõe
cessandũ eẽt. Añ tamẽ q̃ȝ testes
inducantur ẜm Aug̃. ꝑus ostẽ
di debȝ ꝑlato ut ẽ singular̃ ꝑso
na. Et si sic nõ corrigitur in pu
blico est cõuincendus. ꝙ si pre
latus preciperet aliquid cõtra
hunc ordinem: nõ esset ei obe
diendum quia obedire oȝ deo
magis q̃ȝ hominib⁹. iõ quan
do prelatus precipit ut sibi di-
catur qd quis sciuerit corrigẽ
dum intelligendum est: saluo
ordine correctionis fraterne si
ue ꝑceptũ fiat ad omẽs cõiter
ad vnum spetialiter. Et nõ so-
lum nõ est obediẽdũ: sed etiã ꝑ
cipiendo peccaret. q: ipe nõ ẽ
iudex occultorũ sed deus solus
Hoc dico nisi inq̃ȝtũ ꝑ aliqua
idicia peccata manifestantur
puta ꝑ infamiã: ꝑsumtiones et
huiusmõi tunc. n. põt prelatus
precipere sicut ⁊ iudex alius iu
ramentuȝ exigere. Itẽ nota ꝙ
predictaȝ solemnitatem ⁊ ordi
nem nõ oportet seruari nisi q̃ui
bus peccat̃ q'nia leuia nõ dero
gant fame. Unde ⁊ religiosi i
capitulis se proclamant ꝑmis-
so ordine nõ seruato.
Si scia de aliquo aliq̃ ipedi 6
menta uel crimina que etiã il-
le qui cõmisit ignorat an debe
am procedere ad correctiõem
fraternaȝ ⁊ dicere ei uerbi gra
tia. Scio aliqueȝ ꝑcussisse aliũ
⁊ iñ mortuum fuisse quẽ percus
sor nescit: ⁊ uideo ꝑcussorẽ i of-
ficio sacẽdotali celebraẽ. Iteȝ

si scio aliquē ministrare. ⁊ ñ fuis se ordinatū rite uel nō fuisse baptizatū ⁊ h⁹. Jtē si scio aliquē excōicatū ignorant ordinatū Jtē si scio aliquē hr̄e i vxorem quā de iure hr̄e nō pōt: aut ecclesiā p alienā simoniā ul' tenere rē alienā R̷o. ẜm guil. si tales laborāt crassa ⁊ supina ignorātia q̄ nō excusat eos: teneor eis dicer̄ si comode possū ⁊ maxime si credo eos corrigibiles esse. sꝫ si laborāt ignorātia probabili. credo nihilominus ꝙ teneor eis dicer̄ ṽitatē non q2 ipi peccēt sꝫ propt̄ piculū ul' dānū alienū ⁊ iiuriā sacr̄oꝝ. nam nō ordinat⁹ celebrans decipit audiētes ⁊ q tenet rē proximi eū dānificat. hec ⁊ similia dico si talis psona sit psuasibilis. secus si nō sit. sꝫ timent̄ de scandalo. tūc. n. sufficit si dicā p̄lato nō denūciādo uel accusādo sed simplicit̄ notificādo. si forte remediū cōueniēs possit adhibēi De eo q habꝫ vxorē quā de iure hr̄e nō pōt. habes adhuc. ī. impedimētū p°. §. 8. ⁊. 9.

Sꝫ qd si pdicta uel aliqd pr̄dictoꝝ probare possū: nūquid teneor? R̷o. ẜm eundē guil. nō nisi forte sit piculū alioꝝ. puta si aliis sacr̄a ministrat et eos decipit. tūc enim probare teneor

Atꝫ correctio fraterna sit dimittenda propter scandalū uide infra scandalum. §. 9.

Corpora sāctoꝝ.

uide infra reliquie.

Corporale uel

corporalia ñ sūt abluēda p laicos aut mulieres etiā scimoniales quin ịpoti⁹ hec abluer̄ ptinet ad officiū diaconicū humilib⁹ ministris. de cōse. dist. i. nemo. De eius consecratiōe uide. s̄. cōsecratio. 5°.

Corpore uitiatus.

an possit ordinari uel ministrare uide. ī. uitiat⁹ corpe.

Corpus christi

uide supra cōicare. ⁊. ī. eucharistia. ⁊ satis ēt. ī. missa

Crimen,

Criminis appellatō aliqn do cōplectitur omne peccatū. aliquādo illud solū quod ad damnationem sufficit. dist. 25. §. qd. autem.

Crimina quedam sunt enormia iter que tria. s. heresis homicidū uoluntariū ⁊ simonia ī ordine ⁊ beneficio etiā post penitentiam impediunt promouendum: ⁊ deiiciunt iā promotum siue sint oculta siue manifesta. i. q. i. uentū est. ex: de he

ret℞.quicūq3.7.c.statutū.li.6. ex̄.de tēpo.or.q̄sitū.7 de simo. tāta.Et de his uide.i.enormia e.i.dispēsatō.§.6.7.7.Alia ve ro enōmia occulta post penitē tiam nō impediūt promouēdū nec deiiciūt iam promotū. ut i p̄dicto.c.quesitū .Sunt 7 alia crimina mediocria in quib9 de stingue quia aut sūt manifesta aut occulta.Si manifesta etiā repellūt promouendum 7 dei/ iciunt iam promotum.Et itel/ lige quādo sūt manifesta p sen tentiam:uel confessionē in iur uel euidētiā fci.ut.i.c.quesitū q̄ si sunt māifesta solū p famā indicit purgatio q̄ prestita ab soluet.7 si in ea defecerit depo netur.ex̄.p adul. significasti.7 ex̄.de pur.ca..ex tuarū.Si vo huiusmōi crimia sunt occulta pn̄t tales post penitentiā rema nere i suscept℞ 7 promoueri ad superiores ordines.ex̄.de.tem por.ordi.ex tenore.7.c.q̄situ.

3 An si aliquis sol9scit crimē alteri9 teneatur reuelare pla/ to?R°.non tenetur etiā si iura uit denunciare nisi posset pro/ bare.nam esset proditor crimi nis.2.q.i.si peccauerit.7.q.7. plriq3.7.6.q.2.si tm̄.nisi uell3 reuelare secreto cum prelatus secrete habeat corrigere crimi nosos.ar.22.q.5.hoc videt.de bet quoq3 indicare talib9 qui magis pn̄t prodesse q̄3 obesse. siue eū corrigendo siue pro eo orādo. nā ad talē denunciatio nem quilib3 tenet ut in dcō.c. hoc videtur.7 uide s̄.correctō .2.§.5.7 i se.7.i.familia.§.3.

Cōtra crimina procedit qn̄ q3 p accusationē de qua uide. supra accusare 7 accusat9qn̄q3 p denunciationē uel inquisitio nem.de quibus habes.i.inqui sitio.§.p9.Qn̄q3 uero nō agit directe cōtra crimē.s3 per mo dum exceptionis de quo hēs. i.inscriptio.§.q°.7.2.De corre ctione 7 pena criminū hēs.s̄. correctio.7.i.pena.p9.Ad ma/ teriā criminis potest pertinere i.pccm̄ 7 vitium.

Crisima s̄ baptism9 2°.§.fin.7 i fra oleum sanctum.

Cruce signatus.

De indulgentia cruce si/ gnatorum.uide infra indulgē tiam.§.antepenul.7 se.De uo/ to cruce signatorum . uide in fra notum.§.2.6.7.7.

Cupidus non est or/ dinandus. uide infra ordinandus.§.vn/ decimo.

Curialis curiales quoq3 prohibentur ordinari uide ifra ordinãdus.§.15.

Curiositas ẜm Tho. secũda secunde.q.167.est uitium circa iordinatuz appetitum cognitionis.

2 Queritur ergo utrũ uitium curiositatis possit esse i cognitione itellectiua. R̸o. ẜm Tho. ubi.s. Veritat cognitio de se bona est: sz põt esse mala rõne alicuius ꝯñtis sex mõis.s.iq̃ztum aliquis de cognitione ṽitatis superbit ẜm illud.i.Cor. 8o. Scia inflat. Vel inq̃ztũ hõ cognitiõe ṽitatis ũtit ad peccandum. Vel inq̃ztũ ꝑ studiuz minus utile retrahit a studio ꝙ ei ex necessitate icũbit. Vel iq̃ztũ hõ studet discere a quo ñ licet. sicut q futura a demõib ꝑquirunt. Vel inq̃ztum appetit cognoscere ṽitatẽ circa cr̃aturam nõ referendo ad debitũ finem.s.ad cognitionem dei. Vel inq̃ztuz aliquis studet ad cognoscẽdũ ṽitatẽ sup̃ facultatẽ proprij igenij. Eccl.3. Altiora te ne quesieris ꝛ fortiora te ne scrutatus fueris. Et in pluribꝰ operibꝰ eius ne fueris curiosus. ꝛ istis mõis uiciũ curiositatis i ꝑte intellectiua est.

Utrum curiositas possit eẽ circa sensitiuã cognitionẽ. R̸o. ẜm Tho. ẜa secũde.q.167.ꝙ studiũ circa sẽsibilia cognoscẽda dupliciter põt esse uitiosum Uno modo inq̃ztũ cognitio sẽsitiua nõ ordinat ad aliq̃d utile sz potius auertit. Alio mõ iq̃ztũ cognitio sensitiua ordinat ad alq̃d nociũ. sicut inspectõ mulieris ordinat ad ꝯcupiscẽduz ꝛ inquisitio eoruz que ab illis fiunt ordinat ad detrahẽdũ. ꝛ sic est curiositatis vitiũ. Si qs aũt cognitionẽ sensibiliũ intendit ordinare ad necessitatẽ sustẽtatiõis l ad studiũ itelligẽde ṽitat. sic ẽ ṽtuosa studiositas.

Damnificatus. Quan possit accipe sibi de rebꝰ dãnificãtis. hẽtur s. belluz.pꝰ.§.4.ꝛ ifra deposi tum.§.ulti.

Debitum coniugale. Utrũ alter cõiugum statim cõtracto m̃rimonio teneatur ad redditionem dẽbiti. R̸ꝰ ẜz Th.i.4.di.32. Nõ tenetur statim sed datur tempus duorum mensiuz propter tria. pꝰ ut possit deliberare de transitu ad religionem.2ꝰ ut ꝑparentur que sunt necassaria ad nuptiarum solemnitatem.

ꝫ⁹ ne uilẽ hẽat maritus dataꝫ
quam non suspirauit dilatam
Con. Al. Post. ṽo dic̃ ꝙ mag̃
putat debẽ statui tp̃s arbitrio
iudicis infra qđ trãseat vel cõ
iugi adhereat. Sil̃e. ĩ. notũ. §.
4. ⁊. 5. Idem Ber. nam et ẜm
gul. mortaliter peccat qui añ
benedictionẽ nuptialeꝫ uxorẽ
cognoscit in locis ubi est ꝯsue
tuꝫ bñdictionẽ adhiberi

2 ¶ An rõe infirmitatis vel im
potentie excuset̃ ꝯiunx a reddi
tõe debiti? R̃ndeo ẜm Th. ubi
s̃. Uxor ñ hꝫ ptãtẽm in corpor̃
viri nisi salua sub̃a sue psõe. vñ
si ultra exigit nõ ẽ petitio debi
ti ed iniusta exactio. ⁊ pp̃ hoc
non tenetur.

3 ¶ Utrꝫ peccet q se facit impo
tẽtẽ ad reddẽdũ debitũ? R̃⁹ ẜꝫ
Tho. in. 4. di. 32. si factus est
ĩpotens pp̃ redditionem prece
dentem: mulier nõ hꝫ ius ulte
rius petendi. Si ãt factus est ĩ
potens ex alia cã. tũc aut illa
cã fuit licita. ut ieiuniũ modẽa
tum ⁊ h⁹i. ⁊ tũc nõ peccat: aut
illicita: ⁊ tũc peccat. ⁊ peccatuꝫ
uxoris si ĩ fornicationẽ labit̃ a
liquo mõ iputat̃ sibi. Et ideo
q̃ꝫtum potest debet dare opaꝫ
ut vxor contineat. Ideꝫ Al.

4 ¶ Utrum coniugalis act⁹ sit
pecm̃. R̃o ẜꝫ Ray. si coniungũ
tur causa suscipiende prolis ñ
hꝫ culpam sed potius meritũꝫ
de quo infra matrimoniuꝫ. 1.
§. 7. 1. Cor. 7. Si nupserit v̾
go nõ peccat. Geñ. 8. Crescite
⁊ multiplicamini. ⁊c̃. Si ṽo cõ
iunguntur causa reddendi de
bitum adhuc non est peccatũ.
1. Cor. 7. Uxori vir debituꝫ
reddat. Si uero cã remedij ut
q? continere nõ possunt. Sic ẽ
pecm̃ ueniale. Aug. Incõtinen
tie malum est ꝙ uir cognoscit
vxorem etiam ultra necessita
tem procreandi filios: sed ⁊ ibi
est nuptiarũ bonum. ⁊ illđ ma
lum fit veniale propter bonuꝫ
nuptiale. Et ẽ intelligendum
hoc ẜm Tho. quando quis ita
propter voluptatem ꝯiugi mi
scetur ꝙ si stat ĩfra limites ma
trimonij. videlicet ꝙ cum alia
hoc non faceret. nam tunc est
veniale. Secus si excedit fi
nes matrimonij: ita etiam ꝙ si
non eẽt sua vxor faceret idem
tunc est mortale. nam adulter
est in suam uxorem amatõ ar
dentior: nihil enim fedius est
q̃ꝫ vxorem amare quasi adul
teram. 32. q. 4. origo. ꝙ si qs
uxorem propter sanitateꝫ cor
poralem cognosceret nõ excu
satur a peccato quia querit sa
nitatem per id quod ad hoc non
ordinatur. sicut qui per sacra
mentum baptismi tm̃ corpalẽ

sanitatem querẽt ut põit Th. in. 4. di. 32. in solutione cuius/dam argumenti.

¶ Utrũ vir teneat reddere debitũ uxori nõ petẽti? R̷ndeo s𝔷 Tho. ubi s̃. Dicẽdũ ꝙ uir non solũ tenetur reddere qñ uxor expresse petit. sed etiã qñ per signa hoc apparet. Nõ tñ idẽ iudiciũ est de petitõe viri. q𝔷 mulieres magis solẽt verecundare de petitione debiti q̃𝔷 viri. Idẽ pe. ⁊ Al.

¶ Utrũ vir dẽat uxorẽ avertẽ ne petat? R̷o sm̃ Tho. in. 4. di. 32. Dicendum ꝙ non deb𝔷 hoc facere nisi propter aliquã rationabilem causam. ⁊ tũc ẽt non debet cum magna instantia averti propter pericl̃a que possent iminere

¶ Utrũ peccẽt ꝯiuges exigẽdo ł r̃ddẽdo debitu𝔷 in solẽnitatibus ⁊ ieiunijs? R̷ndeo secũdũ Ray. Exactus debet reddere nisi caute ⁊ sine pericl̃o poss𝔷 differre. exigere tñ non debet ĩ p̃dictis tp̃ibus. i. Corin. 7. Nolite fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi. nam propter dies processionis ⁊ ieiunij conveni re non debent quia etiam a licitis abstinendu𝔷 est: ut facilius impetrari possit qd̃ postulatur. 33. q. 4. christiano. Idem dicitur de temporibus festivis 33. q. 4. quotienscũq𝔷. Itaq𝔷 qui reddit illis tp̃ibus nõ peccat: sed qui exigit aliq̃ infirmitate. puta concupiscẽtia duct⁹ sine cõtẽptu tp̃is seu ecclesiastice exhortationis venialiter tã tũ peccat. Con. Tho.

¶ Utrũ liceat d̃bitũ reddẽ ĩ loco sacro? R̷ndeo sm̃ Tho. ⁊ petrũ ubi s̃. Licet debitũ sit reddendũ omni tp̃e: nõ tñ simile ẽ de loco. q𝔷 locus pollui potest ita ut indigeat recõciliatõe nõ aũt tp̃us. Itẽ q𝔷 debitũ reddẽdum est salva semp̃ debita honestate que in talib⁹ exigitur. Uñ etiã nõ o𝔷 ꝙ statim ĩ publico reddat debitum.

¶ Utru𝔷 liceat debitũ reddere vel exigere tempore p̃gnationis? R̷o secundum pe. Si põt esse sine periculo aborsus reddi d𝔷: ⁊ etiam põt sine peccato mortali exigi q𝔷 usus matrimonij nõ tm̃ est in officium s𝔷 etiã in remedium. Si vero ess𝔷 periculũ nec debet exigi nec reddi: q𝔷 in matrimonio principalior est institutio in officiu𝔷 q̃𝔷 ĩ remedium. Con. guil. S𝔷 utrũ liceat post partũ ante purificationem. uide infra purificatio post partum.

¶ Utrũ liceat debitũ reddere vel exigere tp̃e mestruorũ? R̷o

ſecundum Tho.in.4.diſt.32.
Flux⁹ mēſtruoꝝ pōt eſſe innā/
lis qn̄ ē inordinatus et q̄ſi con
tinu⁹: ⁊ in tali cāu nō eſt ꝓhibi
tū petere alioquin opoꝛtēt ꝙ
vir quaſi perpetuo abſtineret.
Sed qn̄ eſt naturalis ꝓhibi
tū eſt mulieri petere. Si āt vir
petat diſtinguendū eſt q2 ſi pe
tit ſcient̄ debet eū auertere p̄/
cibus ⁊ monitis non tn̄ ita effi
caciter ꝙ ex hoc poſſit ei eē oc
caſio incidendi in alias dāna/
biles coꝛruptelas. ſi uero igno
ranter petat: tunc mulier pōt
aliquam occaſionem pretēder̄
uel infirmitatem allegare ne
uir debitū petat. ſi tn̄ non deſi
ſtat debet mulier debitu3 red
dere petenti. Paſſionem autē
ſuā non ſemper eſt tutum viro
indicare ne ex hoc abhomina
tionē concipiat. niſi foꝛte vxor
de viri prudentia preſumat
Utrum vir cognoſcenſ vxo
rem ſua3 aliter q̄3 modo natu
rali peccet moꝛtaliter? R̸ndeo
ſm̄ Tho.in.4.diſt.31.in expo
ſitione littere. Uſus coniugis
contra naturam eſt duplex.
uel quādo debitū uas preter/
mittitur uel debitus modus a
nā ſtatutus q̄3tū ad ſitū. Et in
primo quidem ſemp̱ eſt pccm̄
moꝛtale q2 proles ſeq̱ no pōt.
⁊ ſic totalit̄ nature intētio fru/
ſtrat̄. ſ3 i ſecūdo non ſemper ē
pccm̄ moꝛtale ut quidā dicūt.
ſed qn̄q3 pot eē ſignū moꝛtaliſ
ꝯcupie: i quo q̄3to magis a na
turali diſpoſitione recedit̄ tan
to eſt grauius. Qn̄q3 etia3 po/
teſt ſine peccato eſſe ut cū diſ/
poſitio coꝛpoꝛis alium modū
non patitur ⁊ eodem modo ex
cuſatur ſecundum guil. ꝓpt̄
egritudinem uel propter peri
culum ſuffocandi fetum i ute/
ro aut aliā cām rationabilem.
Utrū uir teneatur redder̄
debitum uxori quā accuſat de
adulterio lite pendente. R̸o ſ3
Ray. Aut eſt notoꝛiū illam eſſe
adulteram aut non. In primo
cāu nec reddere nec exiger̄ d3
aliter moꝛtaliter peccat niſi foꝛ
te ipſa uelit abſtinere a pecca/
to adulterij. ⁊ penitentiā ager̄
tunc enim ipſe poteſt eam ſibi
recōciliare. 32.q.i.c.i. Et ex ſe/
quentibus cāis. extra de diuō.
ſignificaſti. et ex̄ de adul. ſi vir
In ſecundo caſu ſcilicet cum
non eſt notoꝛiū debet petenti
reddere. Sed ſecundu3 Tho.
in.4.diſtincti. 35. uir q̄3 cito
ſibi cōſtat de foꝛnicatiōe uxo
ris non tenetur debitum red/
dere. alias non ſolum incurre
ret irregularitatem bigāie. ſ3
ēt generaret ſibi preiudiciū ac
cuſādi. Et hec ſnīa vioꝛ videt̄.

uerumtamen in hoc cāu vxorē
dimittere sine iudicio ecclesie
non potest: immo etiam si debi
tum reddat compulsus auctori
tate ecclesie licet irregularita-
tem incurrat non sibi generat
preiudicium accusandi. Et de
hac materia habes infra matri
moniū. 8. §. 9.

13 ¶ Vir propter fornicationem
vxoris non solum non tene-
tur ei debitum reddere. sed
etiam potest eam dimitterē ni
si in septem casibus quos hēs
ī. matrimoniū. 8. §. 10.

14 ¶ Sed nūquid peccat uir mor-
taliter exigendo debitum ab
uxore permanente in adulterio
Rñdeo secūdū q̄ notat Hug.
32. q. i. si quis uxorem. Si aliq̄
coniugum scienter exigat de-
bitum a reliquo permanente i
adulterio siue occulto siue ma
nifesto peccat mortaliter quia
facit contra constitutionem ec
clesie.

15 ¶ Nunquid coniunx propter
adulterium a se commissuz sta
tim perdit ius exigendi debitū?
Rñdeo secundum Ray. videt
q̄ sic. saltem quo ad iudicium
anime quia peccando in legez
matrimonij reddit se indignū
et ideo non debz peterē nisi pur
gata culpa reddere tamen te
netur exactus.

¶ Qui contraxit cum aliqua 16
clandestine et postea cum alia
publice nunquid exactus a pri
ma tenetur ad redditionez de
biti? Rñdeo secunduz guil. cre
do q̄ non tenetur si est i loco
ubi consuetū est q̄ ante carna-
lem coppulaz adhibeatur beñ
dictio nuptialis. et sibi imputet
illa que clandestine contraxit
et ingessit se periculo. Credo ta
men q̄ si secunda relicta tran-
seat ad alias partes cum pria
in quibus sine scandalo possūt
adhiberi solēnitates debite vel
si de solēnitatibus non est con
suetudo possit ei cohabitare.
Et si sic fecerit licitum est. De
hac materia uide plura. ī. ma
trimonium. 7°. per totū. De
debito reddendo leproso. uide
. ī. leprosus. §. i. et 2.

Decanus.
¶ De offō de
cani uide ī
archidiaconus.

Decime primo.
cōi
ter
decima est pars omniuz bono
rum iuste acquisitorum deo de
bita. extra eo. tua nobis.

¶ Decimarum quedam sunt 2
personales et quedam sunt pre
diales. Personales sunt que de
bentur ex negociatione uel ar-
tificio seu scietia militia aut ue
natione et h°i. Prediales vo

ſunt q̄ proueniunt ex ipſis pre
dijs. ut ex̄ eo. ad apoſtolice. et
.c. paſtoralis. ⁊ ex̄ de parrochi
is. c. ul. Sed de quibuſdaʒ du
biū vr̄ utꝝ ſint prediales vel
perſonales. ut de agnis ⁊ alijs
fetib⁹ aialiuʒ que in paſcuis ſt̄
⁊ poteſt dici ꝙ ſint mixte, cum
ꝑtim a predijs ueniant unđ ui
uunt animalia. ar. ex̄ eo. c. cō
miſſū. ⁊ ſic ſunt prediales. par
ti uero proueniant a perſonis
.i. a cuſtodia perſonaꝝ. ⁊ ſic vi
dent̄ perſonales.
3 Utꝝ đ decimis dādis deduci
poſſint expēſe. ℞ndeo ꝓdiales
decime dari debēt indiſtincte
nō deductis expēſis. nec etiaʒ
illis q̄ fiūt pro fructibus colli
gendis. ex̄ eo. cū hoies.. De ꝑ
ſonalib⁹ vo diſtiguendū ė. qa
ſi ſurgunt ex rebus iam deciaꝭ
tis deducunt̄ expenſe. alit̄ nō.
ex̄ eo. paſtoralis. De lucro au
tē aduocationis ſm guil. nō de
bent expēſe deduci
4 Qñ debent decie dari? ℞o
Prediales debent dari ſtatiʒ
qñ fructus percipiunt̄ ⁊ añq̄ʒ
ſepet̄ inde cēſus vel tributuʒ ⁊
h⁹i. Et ſi primo facta fuerit ta
lis ſepatio nihilominus decia
integra danda eſt. Extra eodē
tua nobis. ⁊. c. cum non ſitis.
Perſonales auteʒ poſſunt da
ri in fine anni. ar. ex̄ de pig. ex
litteris.
Utꝝ optima debeant dari 5
pro decimis? ℞eſpōdeo agnoſ
pullos uitulos ⁊ h⁹i non tenet̄
quis dare optimos nec deteri
ores ſed mediocres uel ſicut
tranſeunt ſub virga paſtoris.
Indignum eſt enim dare deo
quod dedignatur hō di. 49.
c. ultimo. 16. q. 7. oēs decime
Utꝝ debeāt ſolui i uinea vl 6
predio an debeāt deportari ad
eccleſiā? ℞ndeo ſm Hoſti. pōt
dici ꝙ in hoc debet ſeruari cō
ſuetudo ex̄ de ſepul. certificari
Utꝝ dare decimas ſit ꝓcep 7
tū? ℞o ſm Tho. ſa ſe. q. 87.
Decie in vet̄i lege debebāt̄ ad
ſuſtētationē miſtroꝝ dei. Ma
lach. 3. Inferte oēm' decimati
onē in horreū meū ut ſit cib⁹ i
domo mea. Un̄ ꝓceptū đ ſolu
tione deciaꝝ ꝑti qdeʒ erat mo
rale īductū rōe naturali. ꝑtim
āt iudiciale ex dina inſtitutiōe
robur hñs. Rō āt naturalis di
ctat vt his qui diuino cultui
miniſtrabāt ipe ppl's neccia mi
niſtraret. i. Corꝭ. 9. Quis mili
tat ſuis ſtipendijs unq̄ʒ. Det
minatio aūt certe ꝑtis itroduc
ta ė ex inſtitutiōe diuina qꝛ tri
bus leuitica diuinis miniſteri
is mancipata poſſeſſiones non

habeat et sic erat iudiciale per
tinens ad equalitatem int̄ ho
mines ſm conditiones illi⁹ po
puli conseruandam. sed ⁊ con/
ueniebat cū cerimonialibus
q̄ztum ad aliquam significatō
nem. Est aūt dr̄ia inter cerio/
nialia ⁊ iudicialia precepta. qꝛ
cerimonialia illicitū est obser/
uare tp̄e legis noue. Iudicia/
lia uero ⁊ si nō obligant tēpoꝛ̄
gratie tn̄ possunt obseruari si/
ne pccō et ad eoꝝ obseruantiā
aliqui obligātur si statuant̄ au
ctoritate eoꝝ quoꝝ est leges ꝯ
dere sicut si nūc aliquis prin/
ceps statueret ut qui furat⁹ fu
erit ouem reddat q̄ttuoꝛ oues
ut legit̄ Exo. 23. eius subditi te
nerent̄ obseruare. ita ēt deter/
minatio decie partis est istitu/
ta auctoritate ecclesie tp̄e no/
ue legis. ut. s. nō min⁹ ppl̄s no
ue legis mistris noui testi ex/
hibeat q̄z ppl̄s vet̄is legis mi
nistris ueteris testi: cū tn̄ ppl̄s
noue legis ad maioꝛa oblig̃et̄
ſm illā Matth. 5. Nisi abūda
uerit iustitia uestra ⁊c. et ēt mi
stri noui testi maioꝛis sūt digni
tatis q̄z mistri uet̄is ut pꝛobat
apl̄s. 1. Cor. 3. Sic g° ad solu/
tionē deciaꝝ hoīes tenēt̄ ꝑtiz
qdē ex iure nāli: ꝑtiz ex istituti
one eccl̄ie q̄ tn̄ pēsat̄ opōtūita
tib⁹ tēpoꝝ ⁊ ꝑsonaꝝ possz aliā
ꝑtem determinare.

De soluēdis decis confesso 8
res religiosi tenēt̄ facē ꝯsciam
ꝯfitētib⁹. ꝙ si sciēter obmiſint
suspēsi sūt ab offō p̄dicatōis do
nec faciāt si ꝯmode pn̄t ⁊ si ite
riz p̄dicāt sunt excōicati.

Illi āt religiosi q dicūt aliq̄ 9
ut a solutōe deciarū retrahāt
audientes excōicati sūt ip̄o fcō
Itē preceptū grauissimū fit p̄
dicatoribus ꝙ in prima dn̄ica
q̄dragesime: ⁊ q̄rta: ⁊ ultia ⁊ i
festis ascēsiōis dn̄i: pētecostes
natiuitatis sācti Ioānis bapti
ste: assūptionis ⁊ natiuitat̄ be
ate Marie: audientes ifōmēt
si fuerit req̄siti ꝙ decimas sol
uant. Sz predicta nō extēdūt̄
ad religiosos qui decimas re
cipiūt. hec oīa i cle. cupientes.
de penis.

Utrꝝ in decimis excuset cō 10
suetudo de non soluēdo? Rn̄o se
cūdū Ray. et Hosti. Decime ꝑ
sonales non diuino iure sicut p̄
diales: sed precepto hoīs dbē
tur. nā ⁊ Leui. vlt. tm̄ de pꝛedi
alibus fit mentio. Consuetudo
autem ius humanuz tollit uel
in toto si est generalis uel in ꝑ
te si est particularis. di. 12. con
suetudo. unde videtur ꝙ cōsue
tudo contraria a culpa liberet
non soluentes illas. nam neces
sario ille decime soluende sunt

que debentur ex lege diuina r loci consuetudine approbata. scilicet prediales. extra eo. i ali quib⁹. Sani⁹ ꝯsiliũ eẽt soluere etiã personales uel sibi remitti facere.

¶ Quid de illis qui ex ãtiq̃ cõ suetudine nullam decimaʒ sol uũt? R̷ndeo secundum Tho. se cunda secunde. q. 87. Dicẽdũ ꝙ licet ecclesia possit requirer̃ decimas. tamen laudabiliter non requirit eas in locis ubi si ne scandalo requiri non possẽt propter dissuetudinem uel ali am causam. nec tamen illi qui non soluunt in locis illis sunt i statu damnationis nisi fõte ꝑꝑ obstinationẽ habentes uolũta tem non soluendi etiam si ab eis peterentur. Uel potest di ci secũdum guil. ꝙ quando nl la decima soluit̃ uidetur ꝙ do mini predioꝝ breui manu sol uerint ecclesie decimas: et eis deinceps ecclesia redonauẽit. Porro Inno. extra eodem in aliquibus dicit ꝙ in eo ꝙ non soluuntur decime vel min⁹ ple ne nulla consuetudo ualet. 16. q. 7. quicũq₃. sed tamen secun dum Hosti. super. c. statuimus extra de transac. cõpositio iter personam ecclesiasticam et la icum super aliqua ꝑte seu quo ta decime facta de consensu su perioris prelati ualet.

¶ Que sit remũeratio fideliũ soluẽtiũ decimas? R̷o secũduʒ Ray. quadruplex est. Prima ẽ abũdantia fructuum. Secũda sanitas corporis. De his dua b⁹ Aug. si decimã dederis: nõ solũ abũdãtiam fructuum: sed etiã sanitatẽ corporis cõseque ris. 16. q. i. decime. Tertia ẽ re missio peccõꝝ. Quarta celeste r̃ gnũ. De his duabus Aug. ibi dem. Qui premium ꝯparare aut peccatoꝝ idulgentiã desiderat promereri reddat decimam ⁊ de nouẽ ꝑtibus elẏnaʒ studeat dare pauꝑib⁹. Ecõtra qui non dat puiĩt ꝑ opposita. Malach. 3°. q? mihi nõ reddidistis deci mas ⁊ primitias. Iccirco fãe ⁊ penuria maledicti estis. Itẽ Aug. ubi s̃. Cũ decimas dãdo ⁊ terrẽa et celestia possis pro mereri pro auaritia duplicem benedictionẽ fraudas. Hec ẽ dñi iustissima ꝯsuetudo: ut si tu illi decimam nõ dederis tu ad decimam reuoceris. ¶ Dabis his impio militi quod non uis dare sacerdoti. Item Augusti nus ubi supra. non deus pre mium postulat sed honorem. et qui dignatur totum dare: decimam a nobis dignatur re

cipere nec sibi sed nobis procu
dubio profuturã. Hec oia in p̃
dicto.c.decie.naꝫ et antiq pa
tres copiis oib⁹ abũdabãt q̃a
decimas deo dabant. mõ aũt
hec tollit fiscus q̃ non accepit
christus.16.q.7.c.maiores:

Decime.ii. Qᵉ gbus decime dari debeant: R̃ndeo decime dari debent ab oib⁹ laicis.16. q.7.decimas ex̃ eo.a nob. Itẽ clerici tenent̃ dare decias non de ecclesiis.sed de suis reb⁹ ex̃. e. c.2.⁊.c.a nob.d cõs.di.5.q̃dra gesia. Itẽ religiosi tã exẽpti q̃ʒ n̄ exẽpti de terris ⁊ possessioni bus acquisitis ⁊ acquirendis: tenent̃ integre solue decimas illis quibus cedẽ possessiones ⁊ terre fuerãt deciales.ex̃ eo. statuto.§.ceterũ li.6. Item et leprosi tenentur ad decias. si tñ sint cõiter viventes nõ tenẽ tur de hortis ⁊ nutrimentis oia liũ ubi ẽt intelliguñt fei⁹ .ex̃ de eccle.edi.c.2. Et oia predicta intelligas de iure cõi. Sec⁹ au tem si qui aliud haberent ex privilegio.

2 Utr̃ iudei teneãtur dar̃ de cimas: R̃ndeo Personales nõ tenentur dare decimas cũ nõ recipiãt ecclesiastica sacra nec audiant divina imo nec sint d corpore ecclesie.ff.de censi.for ma.§.si vero quis. Secus de p̃ dialibus extra eo.de terris. Et de hoc casu habes infra iude us primo.§.pe.

Utr̃ clerici teneantur dare decimam vel pecuniam, pape requirenti: R̃ndeo s̃m Tho.2.e cũda se.q.87. Dicẽdũ q̃ i ve teri lege dabãt primitie sacer dotibus.⁊ decie ãt levitis. ⁊ q̃a sacerdotib⁹ levite subditi erãt dñs mandavit levitis ut ipi lo co premitiarum soluerent põ tifici sũmo sacerdoti decimam decime. Unde nunc eadeʒ rõ ne tenentur clerici sũmo ponti fici dare decimam si exigit. na turalis ãt rõ dictat ut illi q ha bet curam de cõi statu provid atur unde possit ex q ea que pertinent ad cõem salutem 3

Cũ quis vendit acervuʒ an te decimationem quis tenetur ad decimã: R̃ndeo uterque te netur. Venditor quidem prop ter dolum quem cõmisit.⁊ eti am qui habet precium qd suc cedit loco rei vẽdite.ar.12.q.2. monemus.ff.de peti.here.si ⁊ rem ⁊ precium. Emptor vo te netur.q̃r res transivit ad eum cũ onere decimarum.extra eo dem pastoralis.12.q.2.c. Augu stino.⁊ ita ecclesia poterit pe tere a quo maluerit si tamẽ ob tinuerit ab uno liberatus est al 4

ter. Absit. n. q ecclia suũ recipiat cũ augmẽto. hec. Ray. Tho. ubi supra. Addit autem Ray. q si emptor fuit bone fidei q et postea soluit decimam uenditor tenetur ei.

5 ¶ Quid si aliquis uiolenter l furtiue rapuit aceruum d area rustici ante solutionem deciarum: nunquid tenetur rustic⁹ Rndeo. Cũ decime statim collectis fructibus debeant dari 16. q. i. decie. ex eo. cũ homies ergo si non soluantur statiz cũ cõpetent solui possunt rusticul est i mora: quare periculũ spectat ad ipsũ ⁊ sic, tenet. sed tñ si soluerit dabit ei ecclesia actiones suas contra raptorẽ. si vo non erat adhuc in mora ⁊ uiolenter sibi ablatũ est nõ tenet. sed aget ecclesia cõtra ipsũ raptorem. ff. locati. l. si in lege. §. itẽ utiliter. Et similiter si aliq° modo sacerdos fuisset in cl'pa uel causa more qr'non tenebit rusticus.

6 ¶ Quid si aliquis longo tempore recepit uel retinuit decias ⁊ nunc veniens ad satisfactionem postulat sibi remitti quia aliter oporteret eum mendicare? Rndeo secundum Ray. Si sacerdos uideat istum contritum ⁊ pccs suas niti vitate dz ei tãq̃z paupi remittere. unde uiuat. cũ hoc idẽ ei postea dar deberet. 16. q. i. qm̃. Guil. vo addit q etiam si diues sit põt ei gratis dimittere uel i totuz vel i ptẽ. et quo uult in posterũ abstinere ⁊ ecclesiam restituet iuri suo.

Decime tertio.

¶ Cui et quibus dari dẽat decia personal'? Rndeo sm Host. Iure cõi dãda est ecclesie parrochiali siue baptismali: ubi quis audit diuinũ ⁊ recipit sacra. 13. q. i. §. i. Predialis vo danda est ecclesie infra cuius parrochiam p̃diũ situ est. extra de parrochiis. c. ulti. ⁊ extra. e. qm̃. 16. q. i. si quis laicus. 13. q. i. §. i. Et h° nisi aliud obtineat de cõsuetudine extra eo. c. i. ⁊. 2. ⁊. c. cõmissũ. ⁊. c. ad aplice: ul' nisi p̃scripte sint. sm Hosti. Ray. ⁊ Tho. De mixtis uero decimis de quibus dictum est s̃ decime. prio §. 2. dicendũ secundum Hosti. q si appareat consuetudo seruanda est: si non apparet tunc si animalia pascuntur contiue in predijs proprie prochie ei⁹ qui dominus est. ⁊ curam eor gerit indubitanter illi parrochie soluende sunt. Si vero pascantur in predijs prochie aliene uidetur q diuidi debeant inter ecclesiam ubi pascuntur

⁊ propriá ar.ff.de le.3.qui ſal
tum extra de teſta.relatum.§.
vlti.Raymondus vero dicit ꝙ
ſi aliquis paſcat pecora in vna
ꝑrochia ⁊ habet ouile in alia:
ꝙ de lacte fetu ⁊ lana deb3 da
ri decima eccleſie: ubi ſũt paſ
cua.ar.extra eodem cõmiſſu3
Cõcordat Tho. ſecunda ſecũ
de.q.87.Sed ſm Alanum ſi
contiue iacent in vna ꝑrochia
⁊ continue paſcũtur in alia: de
cime diuidi debent: ⁊ idem ſi
per medietatem anni paſcun/
tur in vna parrochia: ⁊ per m̃
dietatem in alia: hec Ser.ex/
tra eodem ad apoſtolice.Con
ſuetudo tamen in talibus eſt
tenenda.
2 ¶ Sed cui ſoluent decimas
perſonales reges ⁊ principes
Reſpondeo ſecundum Innocẽ
tium.Epiſcopo ſoluent in cuiꝰ
dioceſi habent principale do
micilium: ⁊ ſi in duabus dio/
ceſibus habent diuidentur in
ter illas.
3 ¶ Cui debetur decima vena
tionis: piſcationis ⁊ huiuſmõi
Reſpondeo ſm Innocentium
Tales decime perſonales ſũt
quia opere hominis veniunt.
Unde dande ſunt eccleſie ubi
ꝑcipiũt eccleſiaſtica ſacramẽta/
4 ¶ Quid ſi arborẽ exciſã ĩ ſilua
quis portet ad locum ubi mul
tum plus valet? Dicendum ſ3
Inno.ꝙ ſoluet decimã eccl'ie
ubi eſt ſilua deductis expẽſis
quas fecit in trãſferendo.
¶ Quid ſi paſcua pro anima 5
libuſ annuatim vendãtur? Rñ
deo ſm Innocentium.Decia
precii ſoluetur eccleſie ubi ſũt
paſcua.Et ſi dominus fũdi pa
tiatur gratis paſci beſtias in
fundo cum herba quã euellit
beſtia: tranſeat cu3 onere ſuo
ſ.decime. dominꝰ beſtie tene
bitur dare etiã decimam valo
ris herbe.ff.de vſufru.ſi uſu/
fructuarius.
¶ Quid ſi quis t3 decimas in 6
feudu3.nunquid propter hoc
recipiet decimas noualiũ? Rñ
deo ſecundũ Ray. non.ſed de
bentur eccleſie parrochiali.qa
huiuſmodi conceſſiones ⁊ pri
uilegia art nda ſunt non am
pliãda.ex̃.eo.tua niſi fõte ſint
religioſi ⁊ ex priuilegio deci/
mas percipiãt. quia percipiẽt
etia3 noualium. extra eodem
ex parte.3.
¶ Quod ſi ipſi religioſi nõ ex 7
priuilegio decimas alicuius
eccleſie percipiebant ſed ex pr̃
ſcriptione: tunc decime noua/
lium non eis: ſed eccleſie ſoluẽ
de ſunt.ex̃. eo.cu3 contingat.
¶ Cum conceditur a papa ali 8
quibus vt noualium decimas

recipere valeant proportione
qua veteres eos contingunt:
non intelligitur de illis noua
lium decimis quas tēpore hu
iusmōi impetrationis alii pos
sidēbant. nec etiam habet lo-
cum nisi solum in locis: in qui
bus ipsi impetratores veteres
habebantur ⁊ pro ea tantum
portione. ꝙ si impetratores tē
pore impetratiōis possidebāt
decimas veteres in totum vł
vltra medietatem non exten-
ditur indultū vltra medietatē
noualiū nisi fuerint cistercien
ses vel cartusiēses. Itē si ꝑ hu
iusmōi concessiones ecclesie ꝑ
rochiales a deo grauarentur
ꝙ non possent cōmode susten
tari ⁊ iura episcopalia soluere
prouideatur ꝑ ordinarios ꝙ h
possint. Itez q̄zuis forte a reli
giosis exemptis ⁊ aliis fiāt ef-
fundationes decimarum. Nō
licet post talem infeudationē
sic de facto presūptā huiusmōi
decimas de manibus laicorū
recipere absq3 diocesanoruz
assensu: ⁊ ille tantum decime
pn̄t talit̄ de manibus laicoruz
a religiosis acquiri: que āte la
teranense cōciliū in feudum ꝑ
petuo fuerūt cōcesse ⁊ diocesa
ni faciant iusticiam parrochia
libus ecclesiis de decimis q̄s
religiosi habent nisi agatur d̄
reb⁹ exēptis. Hec oīa p̄dicta
habentur extra. co. statuto. li-
bro. 6.

Utrū decime illarū rerum
de quibus antiquitus nō con-
sueuerūt dari debeantur illis
q eas habēt infeudum vel eas
recuperauerunt aut ecclesie?
Respondeo fm Ray. Uidetur
ꝙ milites qui alias decimas
ꝑcipiunt possint illas petere eo
ꝙ eis terra illa ab ātiquo fuit
decimalis ⁊ vna eademq3 res
non debeat duplici iure cense
ri extra co. cum in tua. vel for
te verum est in monasterio vł
ecclesia. Secus in laico quia n̄
debet eas recipere sicut nec de
cimas noualium. ar. ff. de con
trahen. emp. in. l. Unde con-
sulendum est ꝙ soluantur par
rochiali ecclesie. Idem hosti
ensis.

Qui diu decimas non sol-
uit ⁊ nunc vult soluere non de
bet soluere illis qui ex sola p̄
scriptione hactenus decimas
perceperunt sed ecclesie par
rochiali secundum Guil.

Quid si sit consuetudo ꝙ u
na parrochia recipiat decimā
de blado ⁊ alia de vino: ⁊ ter
ra que reddebat granum mu-
tet̄ ⁊ reddat vinū ⁊ ecōuerso q̄
ecclia ꝑcipiet dciā? R/o. secun-
dum hos.

Jlla que percipiebat de blado pcipiet ꝗ vino ⁊ ecōuerso: qꝛ licet mutētur qualitates terre ñ tamen substantia.ex̄.e. cōmissum.§.sicut.

12 Utrū decie pscribi possint? Rñ.a laicis nō ex.de prescrip. cām.16.q.i.puenit.⁊ de hoc.ī. pscriptio.§.2.Sed a clericis si prochiā habeāt pscribi possūt. ex̄.de prescrip.de quarta.Religiosi quoqꝫ si nō habēt prochiam ipsas prescribere non possunt.qꝛ nec possidere.16.q.i. placuit. Sed si habēt tunc ratione prochiaꝝ ipsas quādoqꝫ pscribūt.ex̄.e.cum cōtingat.⁊ c.cum in tua.Et no.hic ꝙ eps qui dicit se prescripsisse decias in alieno epatu oportet ꝙ alleget ⁊ probet titulum:qꝛ ius comune est cōtra euꝫ nisi tāti tēporis allegetur pscriptio cuius cōtrarij memoria nō extat.ex̄. de pscrip.epm li.6.

13 Si cōsuetudo percipiendi ꝗcimam fuit prescripta i vno pdio alicuius prochie nō extēdit propt hoc ad aliud pdiuꝫ qđ ꝗ nouo colit.ex̄.e. cum cōtigat. ff.de pact. si vnus.§.ante ōnia.

14 Quid de clericis qui habētes sufficiēs patrimoniū vel aliquos redditus recipiūt decimas? Rñdeo fm Ray.Si deseruiunt ecclesie ⁊ percipiunt decimas nō ut eas in malos vsus sed in pios ꝯuertāt:nō peccāt. aliter sacrilegium cōmittunt 16.q.i.qm̄.i.q.2.pastor.Silv. s.clericus.4.§.pe.

15 Quid si epi vel religiosi de cōsuetudine vel de priuilegio pcipiūt omnes decimas alicuius prochie vtrum hoc nō obstante debeat pbytero ꝯpetēs portio assignari? Rñ.sic.ex̄.de preben.extirpāde.§.cum igit extra de decimis statuto.li.6. ⁊.s.in.7.§.dictū est.

Decime.iiii. De quibus decime debeant dari? Rñ. secundum Ray. De omnibus fructibus terrarum:arborum. hortorum nutrimentis animaliuꝫ:lacte:lana:feno:lignis:piscationibus:venationibus: affictis:pensionibus: molēdinis: etiam ad ventum:balneis: fullonijs:lapidicinis:mettalariis Item de negociis ⁊ artificiis ⁊ ceteris bonis.Etiam de tempore de conse.dis.5.quadragesima.16.q.i.decime tributa ⁊. q.7.quicumqꝫ recognouerit ⁊ capitulo omnes decime extra.eo.commissum ⁊ capitulo nuncios ⁊ capitulo non est in potestate.⁊ generaliter de omni lucro licito.vt Hosti. dicit. ⁊ Tho.

2 ¶ Quid ſi in eadem terra eo/
dem anno diuerſa ſemina ſe/
minantur? R/o de omnibus de
cima debz dari extra eo. ex p
te canonicorum.
3 ¶ Sed nunquid de rebus do
natis vel legatis vel ſucceſſiue
acquiſitis. debeant dari deci/
me? R/o. ſm guil. Alanus dixit
q non. q2 ex his tm̃ que natu/
raliter vel de operibus ſuis gſ
acquiſierit tenetur ſoluere: pro
babilius tamē videtur notaſſe
Hug. 16. q. i. decime. ſ. q lega
tarius ⁊ dōatarius tenetur da
re decimā de re donata ⁊ lega
ta. licet decimata fuerit a dōa
tore vel legatore. Filius tamē
ſi ſuccedat patri cū omnia pa/
tris quodāmō pertineāt ad ip
ſum non tenetur ea decimare
ſi decimata ſūt a patre. ſed he
res extrane9 bene tenetur.
4 ¶ Sed vtrum de illicite ac/
quiſitis teneatur quis dare de
cimam? R/ndeo ſecūdū Hoſt.
Prediales decime indiſticte
ſolui debent a poſſidente pre/
dia ſiue poſſeſſore iuſto ſiue in
iuſto. nec ſolum a catholico ſz
etiam a iudeo heretico ⁊ ſciſ/
matico vel pagano extra. eo.
de terris. ⁊ hoc quia dātur ra
tione prediorum. etiam ſi ter/
ra ſeminata fuiſſet ſemine fur
tiuo vel huiuſmodi. Cōcordat
Raymondus ⁊ Thomas. De p
ſonalibus vero diſtinguitur.
vtruz quis teneatur ad reſtitu
tionem. vt i furto: rapina: ſimo
nia: vſura: ludo: iniuſta ex ac/
tione: ⁊ iniuſta ſnia: ⁊ iiuſto bel
lo ⁊ huiuſmodi: quia tunc non
debet dari decima nec recipi
Si vero quis non teneatur ad
reſtitutionem ut in meritritio
hiſtrionatu ⁊ ſimilibus: tunc ſi
ex pccō notorio queſtus perue
nit: eccleſia non debet recipe
ne videatur peccatuz approba
re. Secus ſi occultum eſſet q̄z
uis prelatus hoc ſciret. ar. 32.
q. 5. chriſtiana. 6. q. i. ſi omnia
Idem Tho. ſecūda ſecunde q̄
ſtione. 87.

Decime. v. quo ad laicos

Utrum laici aliquo caſu abſque
peccato poſſint in feudum de/
cimas habere? R/o. ſecundum
Raymondum A tempore late
ranenſis concilij celebrati ſb
Alexandro papa nullo modo
poſſunt decime laicis confer/
ri: nec valet talis collatio: ſeu
infeudatio. extra eodem pro/
hibemus immo etiam depo/
nendi ſunt tranſgreſſiones ex
tra eodem q̄zuis. Quod ſi ius
percipiendi fructus tempora/
les decimaruz fuit laico cōceſ
ſum in feudum ante dictuz cō

cilium.⁊ laicus bene viuat ⁊ d̃
fendat ecclesiam sicut bonus
vasallus pôt excusari:aliter in
periculum anime tenet: Host.
vero dicit ꝙ a tempore multũ
anteriori.non potuerũt decie
laico infeudu:.i concedi. sicut
nec mõ possunt ab alio q̃z a pa
pa.vt in cõstitutione feudoꝝ
ep̃m vel abbatem.Et addit ꝙ
Raymondus forte nõ viderat
illam constitutionem.
2 Utrum laicus tenens ab ec
clesia decimam in feudum pos
sit ip̃m feudum in aliũm laicũ
transferre.R̃ndeo secundum.
Ber.Si ab antiquo ⁊ licite te/
neat satis videtur ꝙ de consen
su ep̃i possit s̃m similitudinem
aliorum feudorum nec dicitur
ep̃s in feudum illas tunc dare
extra de feu.capitulo.2.Si ve
ro laicus non in feudum sed d̃
facto teneret decimas nec in
laicos nec in clericos transfer̃
potest.etiam de consensu epis/
copi extra de his que fiunt a p̃
latis cum apostolica.
3 Utrum laicus quamlibet d̃
cimam sibi in feudum conces/
sam possit dimisso iure feudi li
beram de consensu episcopi in
locum religiosum simpliciter
transferre.R̃ndeo hoc videtur
concedere decre.extra de his
que fiunt a prelatis cum apo/
stolica super quaz Inno.dicit
sic nondum hic ꝙ reuocatio in
telligitur fieri ad ecclesiam nõ
soluz si ad illam reuocetur ad
quam de iure spectat:sed etiaz
si ad quãcũqz aliam.⁊ ita secũ
dum quosdã potest ep̃s decias
que tenentur ab una ecclesia ꝯ
ferre alteri.quia modicum dã
num fit ecclesie a qua tenebã/
tur in feudum ⁊ magnum est
lucrum illi cui conferuntur.
Sed meli⁹ placet ꝙ dicta de
cre.loquitur de decis que tenẽ
tur in feudum ab ep̃is.Nec mi
rum qd̃ dicit ꝙ admonend⁹ ẽ
feudatarius ꝙ restituat eccle/
sie parrochiali.quia hoc intel
ligendum est si ep̃s a quo tenẽ
tur in feudum ꝯsẽserit sicut ibi
dicitur.nec sine eius consensu
aufertur ab eo feudũ suũ.Itez
non est mirandũ si dicit poti⁹
ꝙ restituatur ecclesie ꝑrochia
li q̃z alteri.quia res de facili r̃
dit ad naturam suã.Credit.n.
ꝙ qñ ep̃s illam decimã dede/
rit in feudum fuit accepta ab
ecclesia ꝑrochiali pro aliqua v
tilitate ep̃atus.Nam si ab alia
ecclesia q̃z parrochiali teneba
tur.nõ sufficeret cõsens⁹ episco
pi ut illa perderet feudum suũ
nisi magna causa subesset.ar.
c.x̃.de re.eccle.non alie.c.i.
An rustici soluendo decias 4

militibus qui possident eas ex cusentur a solutione et a peccato. R/o. secundum Ray. Si rustici sciunt vel credunt milites auctoritate ecclesie licite petere vel recipere excusantur: presertim cum ecclesia: nec a rusticis petat nec militibus contradicat. Si vero sciunt quod illicite decimas recipiunt non liberantur. si tamen per metum soluerent excusant in parte 32. q. 5. ita ne. ex. quod metus ca. facit. guil. vero dicit absolute quod rustici liberantur et non peccant soluendo. nisi placeret eis hoc modo ecclesiam defraudare.

¶ Utrum ecclesia possit ab aliquo iniusto possessore redimere decimas absque simonia. R/o. secundum Ray. potest dici quod redimere possit dum tamen fiat auctoritate episcopi que multum excusat in talibus. extra de preben. nisi et ex. de re. permu. quesitum. Idem Goff. et Host. Sed et guil. addit quod si parrochialis ecclesia velit redimere huiusmodi decimas non est necessaria auctoritas episcopi: tum quia cuilibet licitum est redimere ius suum tum quia non dat temporale pro spirituali sed tamen temporale pro temporali. i. pro fructibus decimarum nam ius spirituale percipiendi decimas remanet semper penes ecclesiam. et eadem ratione miles licet peccet tamen non committit simoniam. Licet Host. contrarium dicat.

¶ Utrum ecclesia possit ab aliquo iniusto possessore decimas in pignus recipere R/o. secundum Ray. Ecclesia decimas que sibi debentur potest utique in pignus recipere. nec tenet fructus computare in sortem. Et eodem modo dicendum si que possessiones de fructibus decimarum fuerint empte ab illo possessore. s. quod illas potest recipere in pignus et non tenetur fructus computare in sortem. nam res quecunque empta de pecunia ecclesie ipsi ecclesie acquiritur. et hoc dico si ecclesia non de facili potest eas aliter recuperare. ex. de his que fi. a prelatis. cum apostolica. Porro decimas que alteri ecclesie debentur non debet ecclesia in pignus nec aliter a laicis recipere extra eo. intdicimus.

Defunctus

De suffragiis pro defunctis. uide infra purgatorium. et infra suffragium. Item de defunctis uide infra mortuus et infra sepultura.

Degradatio

Duplex est degradatio. Quedam enim est verbalis. s. depositio ab ordinibus seu de gradibus ecclesi-

asticis eorū qui sunt in sacris ordinibus. Et h facienda est a proprio epo assistente sibi canonico numero epoꝝ. Si vo d ponendus nō esset in sacris sufficit snia proprii epi sine alioꝝ pñtia. quedam vero degradatio est actualis sine solemnis q dꝫ sic fieri. Cleric⁹ degradandus idutus sacr vestib⁹ habēs in manib⁹ vas vel aliud istrumentū seu ornamentū ad ordinem suū spectās ac si deberet i officio suo solēniter ministrare ad epi pñtiam adducatur. ꝛ tunc calix liber seu queuis alia res q in ordinatiōe ab epo fuerat ei tradita singularit aufera incipiēdo ab eo qd ei vltio datū fuerat. ꝛ sic gradati procedendo vsqꝫ ad primā ueste q traditur i collatiōe tōsure et post trad vel tōde. Poterit aūt vti eps vbis aliquibus ad terrorem oppositis illis que i collatiōe ordinū prolata sunt hoc mō vel simili. Auferimus tibi vestē sacerdotalē ꝛ te ordine sacerdotali priuam⁹ ꝛ sic de aliis. ꝛ vltimo dicēdo. Auctoritate dei omnipotentis patris ꝛ filii ꝛ spiritus sācti ac nostra tibi auferimus habitum clericalem ꝛ deponimus ꝛ degradamus ꝛ spoliamus et exuimus te omni ordine ꝛ beneficio ꝛ priuilegio clericali. hec omnia extra de penis degradatio. li. 6.

¶ Sacerdos uel alius cleric⁹ i sacris cū pro hēsi fuerit seculari curie relinquēdus seu degradandus poterit fieri p solū suū epꝫ puocat abbatib⁹ ꝛ aliis prelatis ꝛ religiosis ꝛ litterat sue diocesis. sicut expedire videbi. ex. de heret. qm. li. 6. 2

¶ Qualit cleric⁹ degradat⁹ propter heresiꝫ uel hui⁹modi tradi dꝫ pot. stati seclari. Re o. eius degradatio pñte potestate celebrāda est: quo fcō dicetur ei ut in suū forū recipiat degradatū. ꝛ sic itelligitur tradi sꝫ pro eo dꝫ ecclesia itercede ꝙ non moriatur ex. de verbo. sig. nouimus. 3

¶ Non omnis degradatus tradend⁹ est potestati seculari sed solū in tribus casibus. Prim⁹ in crimine heresis. ex. de heret. ad abolendā. §. i. ꝛ. 2. nisi in continenti ad penitentiam redire voluerit extra de heret. excomunicamus. §. damnati. 2⁹ casus est in falsario litteraꝝ dñi pape. ex. de cri. fal. ad falsariorum. 3⁹ casus cum quis deponitur propter calumniaꝫ quā itulit suo epo. xi. q. i. si qs sacerdotum. 4

¶ Degradatus fm guil. si fuit 5

in sacris bene dicere tenet ho ras canonicas: quia nō libera tur sed obligat⁹ remāet ad ea que sunt ōneris. Non tamē di cat dominus vobiscū ⁊ similia verba q̄ ad dignitatē ordinis pertinent. Degradatū eps nō potest restituere. i. eps. §. 6.

Delectatio

Utrū con sensus i de lectationē peccati morta lis sit peccatū mortale? R̄o. sꝫ Tho. secūda secūde. q. 74. Dicendum ꝙ sic sicut ⁊ theo logi cōiter dicūt. nam ⁊ Augu stin⁹ dicit. 12. d̄ trinitate ꝙ pro pter peccata cogitatiōis etiā sine volūtate perficiēdi: sꝫ cuꝫ voluntate oblectādi totus hō damnabitur ꝙ enim aliquis consentiat in talem delectatio nē nil aliud est q̄ꝫ ꝙ consen tire ꝙ affectus suus sit inclina tus in fornicationē. Null⁹. n. d̄ lectatur nisi in eo qd̄ est cōfor me appetitui eius. Et notandū ħ ꝙ ut dicit ideꝫ Tho. delecta tio morosa nō dicit̄ ſm diutur nitatē tēporis: sꝫ ex eo ꝙ ratio deliberās circa eam immora tur nec eā repellit: tenens ⁊ vo lens libenter ea que statim ut attingunt animum respui de buerunt. ut dicit Augustinus. 12. de trini. De tactibus ⁊ oscu lis ⁊ h⁹mōi uid. ī. luxuria. §. fi.

Delegare

Est vices suas alteri committer̄. Queritur ergo an episcopus possit delegare ⁊ cui R̄ndeo secundum Raymondū ⁊ guil. Distinguendum est ꝙ quedam sūt que ꝑtinent ad or dinem episcopalē sicut conse cratio uel reconciliatio eccle siarum: ordinatio clericorum ⁊ similia. ⁊ ista potest episcop⁹ delegare tantum episcopis ex tra de offi. or. ꝙ sedem ⁊ de cō secra. eccle. aqua. Quin etiam metropolitanus post cōfirma tionē ante palī receptionē pōt ep̄is cōmitter̄ cōsecrationē suf fragāei sui. ex̄. d̄ elec. suffraga neis. Sūt alia quedā que perti nent ad iurisditionē sicut ē au dietia cāꝝ ⁊ absolutio peccato rum ⁊ huiusmodi. Et ista idu bitanter potest alteri delegar̄ vt in dcō capitulo aqua. ita tū ꝙ criminales cās clericorum cū agitur ad dispositioneꝫ nō pōt delegare nisi i cāu. s. si inci peret abesse ꝑꝑ eccl'ie sue neci tatē vel aliā magnā cāꝫ: ⁊ tunc cōmiteret nō diffinitionē cāe sed cognitionē tantū. ar. ff. de offic. ei⁹ cui mā. est iur. l. i. C. d̄ peda. iudi. l. 2. nisi ꝯmitteret diffinitionē toti⁹ cāe alteri epō qd̄ pōt facere ſm quosdam cū non sit ei inhibitum. Sunt et

alie cause que licet nõ sint cri
minales. tamen propter earũ
excellentiã nõ debet eas dele/
gare nisi in causa necia ⁊ mul
tum iusta impeditus. ut ė cau
sa matrimonij ⁊ similes. ex̄ de
consangui. ⁊ affi. ex litteris in
fi.. Non debet etiam delegare
potestatem dispensandi cuȝ ir
regularibus nec absoluẽdi eos
qui manus violentas iniecerīt
in clericos i casibus sibi a iur̄
concessis: ut de pueris et muli
eribus ⁊ similibus: ⁊ licet hoc
delegare non debeat potest tñ
cũ nõ sit ei prohibitũ. Immo
de percutientibus clericos cõ
cedit̄. ex̄ de offi. or. eis. Alias
vero causas minores etiaȝ spi
rituales ut de decimis: de iur̄
patronatus et similes potest d̄
legare non tm̄ laicis sed cl'icis
tm̄. extra de iudi. decernimus
⁊. c. quanto. Pecuniarias vo
cãs potest. imo forte indistincte
debet delegare nec debet ipse
in talibus occupari. ar. xi. q. i.
te quidem.

2 ❡ Sȝ utrum delegatus possit al/
teri cãm subdelegare? Rndeo
nõ potest nisi in tribus casib⁹.
Prim⁹ ė si lis est corã eo con
testata. ⁊ sic intelligit̄. ex̄ d̄ sen
ten. et re iudi. cũ Bertold⁹ ar.
C. de procura. l. neqȝ tutores
Secũdus ė qñ universitas cãrum
alicuius ville vel castri vel ec/
clesie est alicui delegata. tunc
enim põt vnam cãm delegare
ff. de iudi. cũ p̄tor. 3⁹ si est dele
gatus a papa vel a principe. tũc
n. põt totã cãm indistincte vel
ptem eius alteri delegare. ex̄
de offi. dele. q̃ȝuis. ⁊. c. sup qõ/
nũ. ⁊. c. pastoralis. Ille tam̄ cui
papa cõmittit inquisitionẽ vel
provisionẽ ecclesijs de p̄latis
seu alijs ministris q2 in h⁹i ca
sibus industria ⁊ fides persõe
cui cõmittit̄ eligi vr̄. nõ potest
hoc alteri delegare. Itẽ ne il/
le põt delegare cui papa cõmit
tit predicare crucẽ: excõicare:
vel absolvere aliquos: dispen/
sare cũ irregularib⁹: vel iniun
gere pnias. q2 nõ cõmittit̄ sibi
iurisdictio sed certũ ministeri/
um. Salva semper auctoritate
legatorum sedis apostolice ex̄ de
offi. dele. qm̄ apostolica. Et sal
vo si haberet spãle mandatuȝ
subdelegandi ut notat Jo. an.
ex̄ de offi. dele. is cui li. 6.

❡ Sed nũquid eps põt d̄lega 3
re his qui sũt de alieno ep̄atu?
Rō ſm guil. Delegare põt ea
que pertinẽt ad iurisditionem
voluntariam. sed non põt eos
compellere ad suscipiendũ ei⁹
commissionem cum eis nil p̄ci
pere possit: non potest eis dele
gare ea que pertinent ad iuris

ditione contentiosam que nō habet locum nisi in alieno ep̄a tu. De iudice delegato ⁊ eius officialibus ⁊ an possit aliquid r̄cipere habetur infra iudex primo.§.4.⁊.5.

Denunciatio. Duplex ē denunciatio. Una que fit prelato non tāq̄3 iudici sed tanq̄3 singulari persone secundū exigentiam correctionis fraterne De hac uide sup̄ correctio.2°. Alia est denūciatio que fit prelato tanq̄3 iudici ut inquirat ⁊ puniat. Et de hac uide.ī.iquisitio per totū.⁊ ī crimē.§. fi.

Depositum. Quomodo et qn̄ do depositum reddi deb3? Rn̄deo reddi debet ipsa res deposita ad petitionem ⁊ uolūtate3 deponentis quod tam̄ fallit in 4.casibus. Primus cu3 quis gladium deposuit deinde furiosus factus ipsum reppetit.22.q.2.ne quis. Secundus si dponens fuerit deportatus.nā oīa bona sua publicantur.ff.codē bona fides. Tertius quādo fur deposuit ⁊ cum domino in petitione concurrit.ut in predcā l.bona fides.⁊.22.q.2.cum deuotissimam. Quartus quando fur deposuit apud illum cui ib ripuit uel apud proprietariu3. ut probatur per eadem iura.

Depositori licet pro volūtate sua depositum reuocare.extra eodem bona fides.⁊ ut In no.ibi no.etiam contra pactū appositum.quia potest penitere.ff.e.l.i. 2

Contra depositum non est locus compensationi.scilicet i totum.uel deductioni. scilicet pro parte.licet compensatō admittatur in alijs si causa est liquida ita q̄ facilem exitu3 habere credat̄.extra code3.bona fides. 3

Utrum depositarius teneatur satisfacere deponēti si res apud eum pareat? Respondeo tenetur si commisit dolum vel latam culpam.utputa si depo nis apud me seruum vinctum ⁊ ego misericordia.ductus soluo eum.ff.eo.si hominem. Itē quando depositarius res suas habet saluas et depositas amisit: presumitur cōtra ip3 q2 suas clausit ī ācha.⁊ depositas n̄ clausit. Sed et tenetur etiam de leuissima culpa si s t in mōa uel si obtulerit se dedo tro uel si receperit aliquid p r o custodia. Aut si gratia depolitarij fiat depositum.de casu etiam fō tuito tenetur si pactum culpa vel mora precesserit. Hec omnia extra eo.bona fides. 4

5 ¶ Ecclesia non tenetur de deposito nisi quando depositum fuerit factum prelato. et conuentui vel capitulo presentibus et recipientibus: aut nisi inquantum locupletior esset ex eo. c. i.

6 ¶ Utrum depositario liceat uti re deposita? Rndeo depositarius utendo cōmittit furtum ff. de condi. fur. qui furtum. Et hoc intellige quando est expresse prohibitum ne utatur: aliter non cōmittit: si tamen putauit dñm permissurū. ut. ff. de fur. l. qui re. Item intellige nisi deponatur quod continetur nūero pondere vel mensura et non obsignetur. Hic enim excedūtur fines depositi et trāsfertur dominium. et sic uti pōt. Si vero obsignatur vel clauditur eo ipso videtur prohibuisse ne depositarius utatur: nisi contrarium diceretur expresse ut. ff. eo de. l. licet. §. rei. et l. dic. §. qui pecuniam. et l. quintus

7 ¶ Quid si res deterior redditur? Rndeo reddita non videtur. ff. eo. l. i. §. si res.

8 ¶ Heres depositarij tenetur de precio rei deposite ignorāter ab eo vendite: imo etiā si non sit heres nihilominus ab eo id quod consecutus est extorquetur. ff. e. l. i. §. ul. et l. 2. et 3.

9 ¶ Utrum peccet qui rem suā apud alium depositam vel etiam iniuste detentam furtim accipit? Rndeo secundum Tho. secunda secūde. q. 66. Ille qui furtim accipit rem suam apud alium depositam grauat depositarium. quia ille tenetur ad restituendum vel ad ostendēdū se innoxiū. Unde manifestum est quod peccat et quod tenetur ad releuandum grauamen depositarij. Qui vero furtim accipit rem suam apud alium iniuste detentam: peccat quidem: non quia grauat eum qui detinet: nec tenetur ad restituendū aliquid sed peccat contra cōem iustitiam. dum ipse sibi usurpat sue rei iudicium iuris ordine pretermisso. et ideo tenetur reo satisfacere. Et dare operā ut scādalū si inde ortū ē sedetur.

Derisio.

Utrum derisio sit speciale peccatum? Rndeo secundum Tho. secunda secunde. q. 75. Dicendum quod sicut aliquis cōuitiando intendit deprimē cōuitiati honorem et detrahēdo diminuere famam et susurrando tollere amicitiam: ita irridendo intendit quod ille qui irridetur erubescat: et quia hic finis distinctus ē ab alijs. ideo ēt peccm derisionis distinguitur a ceteris peccatis.

2 Utrum derisio sit peccatū mortale? R̄o fm Tho. ubi s̄ q̄ cum aliqs malum alicuius persone vel defectum in risum l' ludus ponit. derisio dicitur. et si qdez hoc fiat in q̄ntum malum est paruum secundum se. sic derisio est veniale: sed quando accipitur quasi paruum ratione persone sic aliquem irridere ē eum omnino paruipendere et taz uilem estimare vt de eius malo non sit curandum: sed sit q̄si pro ludo habendu3. Et sic derisio est peccatum mortale et grauius q̄3 contumelia: quia cōtumeliosus uidetur accipere malum alterius seriose. Irrisor āt siue illusor in ludum. et ita videtur maior contēptus et dhonoratio. Et secūdum hoc est grāue peccatum: et tanto grauius q̄ntomaior reuerentia debet̄ persone que illuditur unde grauissimū est irridere deum et ea que dei sunt. secūdo est grauius irrisio parentum. tertio derisio iustorum per quam homines etiaz a bene agēdo impediuntur.

Desperatio. Utrū sit peccatū? R̄o fm Tho. secūda secūde. q. 20. Circa deum vera estimatō intellectus est q̄ ex ipso prouenit hominum salus et venia peccatoribus datur: secūdu3 illud Ezech. 18. Nolo mortem peccōris sed vt conuertatur et viuat Falsa autem opinio est q̄ peccatori penitenti veniam deneget: vel q̄ peccatores ad se nō conuertat per gratiam iustificantem. et iō sicut motus spei qui conformiter se hab3 ad extimationem vēam laudabilis ē ita oppositus motus scilicet desperationis qui se conformat estimationi false de deo est vitiosus et peccatū. et d hac materia hr̄. i. presumptio circa medium. De desperatione i q̄ntū est unū de impedimentis pnie vide. i. pnia. 4. §. 1.

Detractio. Detractores secūdū Ray. sūt qui vita3 et bonos mores aliorum corrumpere l' minuere nitūtur.

Detractio fm Tho. 2a. secūda. q. 73. differt a contumelia dupl'r. primo quidem quātum ad modū proponēdi verba. q2 s. contumeliosus manifeste cōtra aliquem loquitur: detratō occulte. secūdo q̄ntū ad finem intentum siue q̄ntum ad nocumentum illatū. q2. s. contumeliosus derogat honori: detractor fame. et dicūtur verba detractionis occulta non simpliciter: 2

K

sed p̱ compatione ad eum ꝺ qᵒ
dicũt.q꞉ eo absente vel ignorã
te dicuntur etiam si coram mlt
tis aliis dicantur.
3 ¶ Quot modis detractor fa/
mam alicuius diminuit? Respõ
deo secundum Tho. ubi supra
detractõ hoc agit dupliciẗ: q̃n
doq꞉ quidem directe.quando
q꞉ vero indirecte . Directe q̃/
drupliciter.primo modo quã/
do falsum alteri imponit.secũ
do quando pccm̃ suis verbis
adauget .tertio quando occul/
tum revelat pccm̃ v̇bis cõibus
cantilenis:signis seu etiam in
scriptis que appellantur libel/
li famosi de quibus uide infra
libellus famosus.quarto quã
do id quod est bonum dic̃ ma
a intentiõe factũ idirecte vo
l dupli sil negãdo bonũ alteri⁹
vel malitiose retinendo.
4 ¶ Utrũ detractio sit pccm̃ mõ
tale? Rndeo s̃m Tho.secunda
secũde.q.73? Dicẽdũ ꝙ quia
inter res temporales fama ui
detur preciosior et per eius ꝺ
fectum homo impeditur a mlt
tis bene agendis.ideo detrac/
tio per se loquendo est pecca/
tũ mortale.Contingit tñ quan
doq꞉ ꝙ aliquis profer uerba:
p̱ que fama alterius diminuiẗ
⁊ nõ ẽ detractio formaliter lo
quendo ut si proferat propter
aliquod bonũ uel necessariũ
cũ debitis circũstãtiis.⁊ sic ñ ẽ
pccm̃.ut p꞉ in denũtiatione vl
accusatiõe.Si autem proferat
ex animi levitate vel propẗ ali
quod non necessariũ nõ esset
peccatũ mortale nisi forte v̇bũ
qꝺ dicitur sit adeo grave ꝙ no
tabiliter eius famã ledat et p̃/
cipue in his que p̱tinẽt ad hõe
statẽ uite.q꞉ hoc ex ipso geneẗ
v̇borum h꞉ rõem peccati mor
talis.⁊ teneẗ aliquis ad resti/
tutionẽ fame sicut ⁊ alẗius rei
¶ Sed qualiter detractor r̃sti 5
tuet famã? Rndeo s̃m Tho.s̃a
secũde.q.62.Dicendũ ꝙ aliqs
põt alicui famam auferr̃ tripli
citer.primo modo verum dicẽ
dũ ⁊ iuste.puta cum aliquis cri
men alicuius prodit servato ꝺ
bito ordine ⁊ tũc non teneẗ ad
restitutionem fãe.secũdo mo
do falsũ dicendo ⁊ iniuste . pu
ta cũ aliquis iponit crimẽ alẗi
ꝙ nõ fecit i⁹audientia multo/
rum.⁊ tũc tenetur famã resti
tuere confitendo falsum dixis
se ⁊ iniuste.tertio modo verũ
dicẽdo sed iniuste.puta cũ ali
quis prodit crimen alterius ꝯ
tra ordinem debitum ⁊ tũc te/
netur ad restitutionẽ q̃ntũ põt
sine mendatio tñ.utpote ꝙ di
cat se male dixisse.vel ꝙ iniu/
ste eũ diffamavit.vel si nõ põt

famā restituere debet ei aliter recōpēsare. sicut et ī aliis iniuriis. Probāt hꝰ .5. q. i. quidam ⁊. 14. q. 6. si res.

6 Utrū peccet aliquis audiēdo detractorē? Rndeo secūdū Tho. secūda secūde. q. 73. Si aliquis detractores audiat absq; resistentia vr detractori cōsentire. vnde fit particeps pcti eius. et si quidē inducat eū ad detrahendū vel saltez placeat ei detractio pp odium eiꝰ cui detrahitur non minus peccat q̄z detrahēs ⁊ qn̄qz magꝰ. Si vo ei pccm̄ non placet sed ex timore vel negligētia vel etiam vecundia q̄dam omittit repellere detrahentem ⁊ ostendere q ei detractio displiceat. tunc peccat quidē. sed multo minꝰ q̄z detrahens ⁊ plerūqz venialiter. Qn̄qz etiam hoc ipsū potest mortale eē. ut q2 ex officio incūbit et detrahentem corrigere vel etiam propter aliqd periculū inde consequens. uel propter radicem qua tior hūanus qn̄qz pōt eē peccatuz mortale. De quo vide. i. timor. §. i. Dectractio in quo differt a susurratione. vide. infra susurratio.

Diaconus. An liceat diacono corpꝰ dn̄i deferre ad ifirmū ⁊ cum cōicare? Rndeo secūdū guil. Non: nisi i extrema necessitate absentibꝰ epis ⁊ psbytis ut di. 93. diaconi. naz in necessitate etiam presente presbytero potest diaconus iussus eucharistiam populo dispensare vt distinctione. 93. diaconi. ita se. Et sicut ibidem notauit Hugꝰ. etiam absente presbytero si tanta sit necessitas q iussus presbyteri expectari non possit. non est expectandus: q si presbyter diacono etiam in necessitate prohibeat et expressa causa: ut quia forte vsurarius vel alias impenitens est q petit communionem: obediendum est ei aliter non. nam et Thomas in quarto distinctione. 13. dicit q diaconꝰ licz possit sanguinem in calice dispensare. sicut adhuc in quibusdaz ecclesiis diaconus dispēsat ministris sanguinem. non tamen debet corpus christi dispensare. quia non habet manus cōsecratas ad tangendum. ⁊ hoc intellige nisi de mandato presbyteri uel episcopi uel presbytero longe posito in casu necessitatis ut distin. 93. pn̄te. qūo diaconꝰ hz prouidē d lotōe corporalꝰ ⁊ huiusmodi. uide supra

corporale.

Dignitas. ¶ Dignitas ecclesiasti/ca secūdū Inn. ꝛ Hosti. ē q̄daȝ p̄eminētia i gradu. ꝛ q̄si pro eo dē sumit̄ dignitas ꝛ persōatus ut archidiaconatus ꝛ p̄miceriatus: ꝛ decanat⁹ ꝛ h⁹i. ꝛ intelligitur esse dignitas vel personat⁹ ſm institutionē ul' ꝯsuetudinē eccl'ie. nā possȝ eē ꝙ aliqs in aliq̄ ecclesia exerceret offm̄ archidiaconi cognoscēdo de causis clericoꝝ ꝛ de alijs nō tamē ē reputādus ob hoc esse in dignitate nisi vocet̄ noīe q̄d dignitatē sonat. ꝙ si uocet̄ aliq⁹ noīe dignitatis vel ꝑsona i dignitate constituta reputetur licet nullū ministeriū dignitat' faceret: reputād⁹ est i dignitate. dūmō ꝑpetuo eam obtīeat. ex̄ de sta. mo. c. 2. §. fi.

2 ¶ Nemo pōt hr̄e si vl' pl'es ecclesiasticas dignitates. nec ēt plura bn̄ficia curā aīaꝝ hn̄tia vide hoc s̄ bn̄ficiū. p2io. §. 2.

3 ¶ Dignitas sine cura ab eo q iā. 20. ānos cōpleuit ex dispēsatōe epi pōt hr̄i. extra de eta. et quali. permittimus. li. 6.

Discere. debet q̄libet ēt p̄lat⁹ qcunq3 nō solū a maiori. sed etiam a mimo. dū tn̄ erudito. Unde di. 38. Null⁹ ep̄s ꝑꝑ obprobrium senectutis vel nobilitateꝫ generis a paruulis eruditis ꝛ minimis si quid forte est vtilitatis ac salutis inquirē negligat. Qui. n. rebellit̄ viuit et discere atq3 agere bona recusat magis diaboli membrum q̄3 christi. esse ostenditur ꝛ potius infidelis q̄3 fidelis esse mōstratur. Unde et Augu. ait. Ego senex a iuuene ꝛ ep̄us tot annoꝝ a collega nondū āniculo pat⁹ sum doceri. 24. q. 3. si habes. Ad materiā docēdi facit. ī. magister primo. ꝛ magister. 2⁰. ꝛ infra scia. ꝛ. ī. studiū.

Disciplina correctionis siue punitionis quam p̄lati quandoq3 imponunt non debet eē vsq3 ad effusionē sanguinis. arg. extra de rap. in archiepiscopatu ꝛ ſm Guil itelligi debet de effusione enormi. De correctione prelatorum vide supra correctio primo.

Discordia. Utruȝ sit pcc̄m mortale. R̄ᵒ ſȝ Th. ſa ſe. q. 37. q̄n aliquis sciēter ꝛ ex intentione discordat a bono diuino: et a bono proximi in quo debet ꝯsentire. hoc est peccatum mortale ex suo genere propter contrarietatē suā ad charitatē. lȝ p̄mi mot⁹ h⁹ discordie sit pccā

venialia propter imperfectio
nem actꝰ. Sed cū intentio ali
quorū est ad aliquod bonū q̄d
pertinet ad honorē dei vel ad
vtilitatē proximi: tn̄ vnꝰ extiat
hoc esse bonum alius autē hꝫ
cōtrariā opinionē nō est pcc̄m
nisi huiusmōi discordia vel sit
cū errore circa ea que sunt de
necessitate salutis: uel si perti/
nacia idebite adhibeatur. Ex
quo etiā patet ꝙ discordia q̄n
qꝫ est ex peccato vnius tm̄. q̄n
qꝫ est cū peccato vtriusqꝫ. pu/
ta cū vterqꝫ dissētit a bono al/
terius ⁊ diligit bonū propriuꝫ
⁊ vide infra litigium.

Dispensatio secūdū Ray. ē
iuris relaxatio. vn̄ vocat̄
vulnꝰ qꝛ vulnerat ius cōmūe.
23. q. 4. ip̄a pietas circa fineꝫ.
Host. quoqꝫ dicit sic. Dispen/
satio est rigoris iuris ꝑ euꝫ ad
quē spectat misericors ⁊ cano
nice facta relaxatio vt colligi
tur. i. q. 7 §. nisi rigo. ⁊. c. se.
2 ¶ Sed nūquid dispensatio est
ius? R̄o fm̄. Ray. Dispensatio
fm̄ ꝙ est in dispensāte est ptās
siue actꝰ ptātis a iure cōcessus
Sed secundū ꝙ est i eo cū quo
dispensatum est: sic est ius pri/
uatuꝫ. i. licētia vel promissio q̄
dam alicui facta cōtra rigorē
iuris sꝫ n̄ est iuscōe. ar. 23. q. 2.
intellectores. ⁊. c. in adolescē/
tia. Con. Hosti.
¶ Utrū dispensatio sit nccia i 3
ocultis. R̄o. fm̄ guil. In ocul/
tis in quibꝰ potest dispēsari dis
pensatio necessaria est: nō pro/
pter dipositionem vitādaꝫ q̄a
occulta pccā vīdictā nō habēt
sꝫ qꝛ de eo sup quo dispēsatū ē
accusari q̄s nō pōt. ar. ex̄. de fi.
p̄sby. ex tua. Aliogn ēt pꝰ ꝑ ac/
tā pniaꝫ posset accusari. ar. 33.
q. 2. admouē. 15. q. 5. p̄sbyter.
¶ Dispēsationū aliq̄ est debi/ 4
ta: aliqua prohibita: aliq̄ ꝑmis
sa. Debita est cū multorū scan
dalū timet̄. di. 50. vt cōstituer̄t
Caue tn̄ ne decipiaris i scādalo
vide. i. scādalū. Itē d̄bita ē dis/
pēsatō rōe tp̄is ł ꝑsōe vel pieta
tis ł necessitatis siue vtilitatis eccle
sie vel euētus rei ⁊ de singulis
hoꝝ ponit̄. i. q. 7. §. nisi rigor.
⁊. c. ⁊. §. se. usqꝫ. ad. §. ecclesie.
Et breuiter vbicumqꝫ subē iu
sta causa dispensatō debita est
dis. 50. domino sācto ꝟ. deind
⁊. ꝟ. ecce. ⁊. capitulo. conside/
randum. ⁊ licet ex causis pre/
dictis dispensatio debita sit ⁊
peccet prelatus non dispēsan/
do ut est argu. 2. q. 5. quanto ī
fine. tamen subditi non habēt
ius petendi nisi forte supplicā
do. Dispensatio vero prohibi/
ta est vbicumqꝫ non potest fie

ri ſine manifeſta decoloratiōe
eccleſie. Item vbicūqȝ non eſt
iuſta cauſa diſpēſandi.i.q.7.
tali ⁊.c.ſi illa.ex̄.de.elec.inotu
it.§.multa.⁊.§.fin. Diſpēſatio
vero permiſſa eſt aliquādo in
caſu.vt diſ.50.ſi qs preſbyter
⁊ multis caſibꝰ quibus iura ꝑ
mittunt diſpenſationē.

Quid ſi epūs indiſtincte diſ/
penſat. R°. ſm Ray. ſi de hoc
fuerit accuſatꝰ puniēdus eſt pe
na depoſitionis diſ.51.c.p°.in
fi.⁊.c.qui in aliquo in fi. Sed
Hoſt. dicit ꝙ hoc forte locuȝ
habet ſi cōmonitus incorrigi/
bilis ſit ⁊ propter hoc ſuſpenſꝰ
⁊ ſniam ſuſpenſionis contem/
nens etiā in ſua contumacia ꝑ
ſeuerat.ar.extra de preben.ḡ
ue.§.nolētes. Uel predicta.c.
poſſunt intelligi quādo epūs diſ
penſat in eo ꝙ de iure nō pōt.
Diſpenſatio in multis caſibus
epiſcopis prohibita eſt.p° qui
dem in homicidio diſtin.50.
miror. Et intellige ſiue iuſto ſi
ue iniuſto ⁊ quocūqȝ fiat: ut ſi
quis vindictam ſanguinis dic
tat vel ſcribit: aut cirugiā exer
cet aut vindicte ſanguinis auc
toritatem exibet ⁊ in omnibus
ſimilibus ſi inde morſ fuerit ſb
ſecuta uel etiam mutilatio mē
bri que notant Inno. ⁊ Hoſti.
extra de cle.pu.in du.c.primo
Cum nullo.n.taliū poteſt epiſ/
copus diſpenſar̄ in officio. Se
cus ꝙ clericus poſſit eſſe in be
neficio.ex̄.ḋ cle.pu.in du.c.2.
Aut etiam ſecus ſi mors vl̄ mu
tilatio nō interuenit ut in prea
legato.c.primo. De iſta mate
ria uide plura.ī.irregularitas
primo.2.in ſimonia ordinis ſi/
ue beneficij ſcienter ꝑ ſimoniā
acquiſiti.uide.ī.ſimonia.7.in
5.ultimis.§.3.in illo qui cuȝ eſ
ſet ſuſpenſꝰ interdictꝰ uel excōi
catus damnabiliter ingeſſit ſe
diuinis.ex̄.de ſen.⁊ reiu.cū ex̄
ni.⁊ ex̄.de ſen.excōi.cum me/
dicinalis lib.6.4.in clerico q
excōicatus ī cōcilio accedit ad
iudiciū principis contēpto iudi
ce eccleſiaſtico.11.q.5.ſi quis
epiſcopus. 5° ī bigamo.ex̄.de
bigamus ca.nuꝑ ⁊.c.fi.vide ſu
pra bigamia.§.8. 6° ī clerico
n̄ ordinato miſtrāte.de quo vi
de infra ordinatꝰ.3.7° ī cleri
co per ſaltum promoto.uide.ī.
ordinatus.2.8° in illo qui ordi
nem furtiue ſuſcepit uide.ī.or
diatus primo.§.4. Nono cuȝ
quis fuerit ordinatus extra tē
pora uel ab alieno epiſcopo et
ante diſpenſationem miniſtra
uerit ſecunde quoſdam ar.ex̄.
de ſacra.nonlite capitulo pimo
diſtin.52.ſollicitudo. Sed ve
rius eſt ꝙ dioceſanus cum ta/

si poterit dispensare. ut. 9. q. 2. lugdunen. extra de tempo. or- di. consultationi. nisi forte fuis set sibi iterdicta executio et po stea ministrasset ut dictum est. x° si quis excõicatus ordines suscepit extra de sen. ex cũ illo rum. p°. rñso. Et eodem modo si suscepit ordines' exñs aposta ta a religione. extra de apo. c. fi. In predictis ergo casib° ad papam pertinet dispẽsatio nec dispensat faciliter ut est in ho- micidio voluntario in simonia et bigamia. et vide etiam. §. se. s. de casibus papalibus.

6 ¶ Sunt alii casus dispensatio nis ad papam ptinentes in qui bus raro imo nunq̃ȝ dispensat Primus quãdo quis scienter se baptizari permiserit bis de conse. disti. 4. eos et. c. qui bis et idem si ignorant et postea cũ sciuerit ratum habuerit. Simi liter qui bis scienter recepit eũ dem ordinem. i. questione. 7. saluberrimum. Idem etiam i telligas de reconfirmato. ar. 68. dis. c. primo et de cõse. dis. 5. c. dictũ. Secũdus est cuȝ qs ad subuertẽdum fidem se fece rit ab hereticis ordinari. i. que stione. 7. conuenientibus. 3° est si quis ordinetur ita q simo nia interueniat taȝ ex parte or dinati q̃ȝ ex parte ordinatoris 9. q. i ab excommunicatis. i. q. i. si quis eps. De his casib° sũt versus. Siue bis ordo detur si ue baptismus repetatur. Siue vt vertatur fidei stat° ordo pe tatur vel sine prestetur utriqȝ simon operetur vt dispensetur Ipes irrita prorsus hẽtur.

¶ Sed propter predictos cas° qui sunt irregularitatũ induc- tiui sunt adhuc alii casus i qui- bus diocesani dispensare non possũt vt q vni ecclesie duo pi ter presint. 21. q. 2. c. pe. nec q v nus habeat plura beneficia cũ cura. extra de preben. de mul ta. nisi in casib° quos hẽs. sup beneficiũ primo. §. 3. Item nõ possunt dispensare cum illegi- time natis nisi ad minores or- dines et beneficium sine cura extra de fi. presby. is qui libro sexto. Item non dispensat euȝ eo qui est suspensus in concilio propter iniustam beneficiorũȝ collationẽ extra de prebẽ. gra ue in fi. Item nec in aliis casi- bus specialiter sũmo pontifici reseruatis de quibus vide in- fra papa. §. 4. et se.

¶ Utrũ eps possit dispensare. 8 cum eis qui patiũt defectũ in etate. Respondeo secundũ. Io. an. q aliquis possit promoueri ad episcopatuȝ si non comple uerit. 30. ãnuȝ sol° papa dispẽ-

fare pōt.ex̄.de electione cū no bis oli.§ fin..Sed q̄ztū ad ali as dignitates si tamē sint sine cura possūt epi dispensare cuz eis qui cōpleuerūt.20.annū.ex̄ de eta.⁊ quali ꝑmittim⁹ li.6. uide.ī.vicari⁹.§.4.q̄ztum ve ro ad ꝑrochiales ecclesias nō possūt ut idē Jo.dixit extra de elec.licet canō.li.6.

Utrū eps̄ possit dispensare cū eis qui patiunt̄ defectuz in ordine.R̸o.ſm Jo.an.li.6.In ep̄atib⁹ sol⁹ papa dispēsat.ex̄. de of.lega.ꝙ translatiōz.⁊ de excel.prela.sicut vnire.Sz q° ad alia pōt eps̄ extra de etate ⁊ quali preterea.⁊.c.tuaz.De dispēsatione epoꝝ uide.ī.eps̄. §.5.De dispensatiōe i legibus ⁊ cōstiturionib⁹ vide.ī.lex.De dispēsatione i votis.vide.ī.vo tum.5.De dispensatiōe icerto rum vide.ī.restitutio.6.

Diuinatio. Quid et quot eius spēs ⁊ plura de hac materia v'de.ī.sortilegium.p°.

Diuortium. Sic po nit.Ray. diuortiuz multiplicit̄ hēt fieri.Nā aut dirimit matrimo nium in totū ita ꝙ vel vterqē cōiugū cōtrahere potest vt in maleficiat̄ uel saltem alter.ut in frigidis.aut dirimit in par te.s.quo ad mutuam seruitutē cōiugalis debiti seu cohabita tionis.ita tamē ꝙ neuter coꝝ cōtrahere potest:sicut in his q̄ seperātur ꝓpt̄ adulteriuz cō missū vel causa religionis post carnalē copulā.Nam si ante co pulam carnalē alter coniugū fieret religios⁹.alter cōtraheꝛ̄ possz vide.ī.ipedimētuz.p⁹.§.2.

Quid si uir petit diuortiū alle gans frigiditatez suā quō pro cedetur?R̸o.ſz Host.Uir hoc proponēs debet esse maior an nis.18.qꝛ i hoc casu reputatur plena pubtas.Et si quidē mu lier hoc ip̄m cōfitetur:dabitur a iudice tp̄s ābitrariū.vt vni⁹ mēsis aut triuz aut āni:ꝑ qd̄ si mul morētur ⁊ postea iurabit vir se nō posse cognoscere mu lierem nec moueri ad appetitū coitus.Mulier vero iurabit ꝙ nunq̄z aliquomodo ꝑcepit ip̄z ad hoc moueri.⁊ vterqz ꝙ di ligentiam adhibuit ad hoc:et vterqz habebit septē ꝓpiq°s seu vicinos bone fame qui iu rabūt se credere ꝙ illi iuraue runt verum.⁊ sic diuortiū cele brabitur:⁊ mulier nubet in do mino.sed viro mādabitur ne a liam ducat.Et si duxerit ⁊ co gnouerit:reus periurii habere ⁊ prius matrimoniū reparan dum erit:ita tamen ꝙ vxor po

test repellere eũ propter com/
missũ adulterii. ar. 32. q. ii. de
benedicto. ⁊. q. 6. nihil iniqui
us. Hoc dico nisi vxor quãdo
fuit cõcessa frigiditatẽ: fuisset
cõscia fraudis. quia si hoc fuis
set nõ posset nũc eũ repellere.
ar. ff. ad. l. iul. de adul. si vxor.
§. iudex. ⁊. §. fi. Quod si mulier
negat frigiditatẽ viri: ⁊ asserit
se ab eo cognitam puto standũ
verbo mulieris. quia nõ videt̃
ꝙ assererẽt nisi verũ esset. eo ꝙ ꝑ
iudiciũ sibi faceret. l. de habẽ/
do impotẽtẽz virũ. Itẽ cũz rea
sit ⁊ si nihil probauerit: absol/
uẽda ẽ. vt. 6. q. vlti. actor. Alio
quin multi incurrẽt ꝑiuriũ vt
possẽt seperari ab vxore Si au
tem mulier diuortiũ petat pro
pter frigiditatẽ viri: ⁊ vir hoc
fatetur fiet. vt. s. in proximo. §.
⁊ celebrabit̃ diuortiũ. Sed si
vir postea cũ alia cõtraxerit: ã
bo ꝯiuges rei ꝑiurij habebũt:
⁊ penitẽtia iniuncta ad priora
connubia reuertẽtur. vt. ex̃. de
fri. ⁊ male. laudabilez in fine.
Quod si vir negat se frigidum
⁊ asserit se cognouisse vxorem
standuz est verbo viri. quia ca
put est mulieris. extra de dis/
pon. impu. continebatur. ⁊. 33.
q. i. si quis acceperit. Nisi for
te mulier per aspectum corpo
ris probet se virginem extra ð
proba. proposuisti. Que proba
tio debet caute fieri per duas
vel ꝑ plures matronas hone/
stas ⁊ de hoc ꝑitas. ex̃. de fri.
male. c. fi. ff. de vẽ. inspi. l. i. qa
hec res occulta est. ⁊ qr manus
⁊ ocul[9] obstetricũ qñz in hoc
fallit̃. 27. q. i. nec aliqua. Sz
si mulier nõ allegaret frigidi/
tatẽ viri. sed poti[9] diceret euz
sectũ seu castratũ fuisse siue de
fectũ membri patientẽ anteq̃z
eã cognosceret. ⁊ sic diuortium
peteret. vir vero hoc negaret
certe nõ oporteret stare dicto
viri eo ꝙ probari posset per a/
spectum.

Quid si per virum vel mu/
lierem petatur diuortium pro/
pter artitudinẽ mulieris? Rñ.
Uocabũtur matrõe fide digne
atqz perite ⁊ iurabũt ꝙ diligẽ
ter inquirent ⁊ referẽt an sit ar
ta. ⁊ an possit fieri mr̃. ⁊ si dixe
rit ꝙ non sit arta nõ procedet̃
ad diuortium. si aũt dixerint
ꝙ sit arta: ⁊ ꝙ ñ possit fieri mr̃
incõtinẽti potest diuortiũ fieri
⁊ dabitur viro lĩa cõtrahendi
cũ alia. sed mulieri cõtinentia
idicetur. vt extra de fri. ⁊ ma/
le. fraternitatis. p[o]. rñso. Si ta
men post diuortiũ mulier inue
niat qui possit huiusmõi seras
reserare: reparabitur primuz
matrimonium. qd verum fuit

etiā si vir acceperit aliam.ar.
in ꝑdicto.c.fraternitatis.
4 ❡ Quid si petat̄ diuortiuȝ pro
pt̄ maleficium.vt quia vir pōt
cognoscere alias ⁊ nō vxoreȝ?
R͞o.Debēt ꝑmo cōfiteri ne for
te hōc cōtigat' propt̄ aliqđ pec
catū eorū.33.q.i.si ꝑ sortarias
⁊ sub recepto sacr̄o iniūgat̄ eis
ut simul cohabitēt ⁊ bona fide
operā dent ad debitum carna
le.⁊ sic ꝑ trienniū sil' habitabūt
Quo pacto iteꝝ accedent ad e
piscopū iurātes ꝙ sicut' promi
serant fecerūt ⁊ nō potuerūt cō
iungi.⁊ tūc adiūcto sacramen
to propiquoꝝ: vt dictū est.§.2.
celebrabitur diuortiū:⁊ dabit̄
vtriqȝ lnia cōtrahendi.extra đ
fri.⁊ malefici.c.vlti.⁊ in dicto
c.si ꝑ sortarias.
5 ❡ Sed qualiter intelligenda
est ꝑ̄dicta cohabitatio triēnij
R͞ndeo? Sufficit ꝙ ꝑ maiorem
ꝑtem anni cohabitēt. ⁊ ꝙ bo
na fide operam dent.ar.ff. de
aqua coti.⁊ esti.l.i.§.duo. ⁊.§.
quod autem.Quod si infirmi
tate vel alio casu impediatur
videtur tempus restituendum
ff.de iti.actuqȝ pri.l.i.§.2.⁊.se.
6 ❡ Quid si alter coniugium nō
vult cohabitare? R͞o.Dicas ex
cōicandum per quem stabit ⁊
cautionem idōeā exigendaȝ vt
cohabitent.ar.extra vt lite nō
contes.qm̄.§.vlti.uel destriga
tur per curiaȝ secularem.ex̄.đ
iudi.cum non ab homie.Ideȝ
fiat si cohabitēt ⁊ nō attentāt.
❡ Quid si ecclesia decepta per 7
aliquas falsas probationes vl'
huiusmōi celebrat diuortium
⁊ postea vir factus est sacerdos
deinde compertū est ꝙ eccl'ia
fuit decepta.nūquid iste sacer
dos restituetur uxori eū repe
tenti? R͞o.ſm Raymonduȝ.Si
non potest induci ad continen
tiaȝ fiat ut dicitur.ī.matrimo
niuȝ.8.§.14.qui incipit .quid
si post latam.At si posito ꝑdi
cto casu mlr̄ quidem non re
petat virum.nūquid vir pote
rit vxorem repetere? R͞o.secun
dum Guil'.Non quia vir ꝑ sa
cri ordinis susceptionē preiudi
cauit sibi.
❡ Pone ꝙ mulier credens di 8
uortium iuste celebratū ingres
sa est monasterium.an cōpera
ta veritate de iniusto diuortio
poterit virū repetere iaȝ in sa
cris ordinatum vel factuȝ mo
nachum? R͞o.ſm Guil'.Non q2
falsa causa non impedit votuȝ
monachat⁹.ar.ex̄.đ voto .ma
gne.⁊ de cōuer.cōiu.ex ꝑte.
❡ Pone ꝙ duo fratres duxe 9
runt duas sorores seu cōsāgui
neas ⁊ int̄ alterū ⁊ vxorē fert̄
diuortii snia propter cōsangui

nitatē: q̄ritur vtrū alter debeat propt̄ hoc ſepari ab vxore ſua? R̄o. ſm Ray. Nō quia res inter alios acta aliis non preiudicat ex̄. de fide iſtru. inter delictos Sed q̄ztuz ad carnis copulaz diſtinguo quia ſi alter cōiugū ſcit eſſe impedimētum inter ſe ⁊ vxorē nō exigat debitū neqz reddat. Si vero credat ex cauſa probabili: r̄ddat. ſz n̄ exigat Si aūt credat ex aliqua cauſa temeraria reddat. ⁊ ſi poteſt dimittat erroneā cōſciētiam. ⁊ ſic exigat extra de ſen. excōi. ingſitioni.

¶ Utruz vir ⁊ vxor in cauſa diuortii iudicādi ſint parit̄? R̄o. ſm Tho. ⁊ pe. Ad paria iudicā tur. quia ſicut licet viro dimittere vxorē ob cām fornicatiōiſ ita licet vxori virū dimittere. 32. q. i. ſi quis vxorem.

¶ Poſt latam ſniam diuortii ⁊ ſeperato thoro propt̄ adulterium vxoris ſi vir fornicet̄ nū quid mulier poterit virū repetere? R̄o. ſm Ray. Judex ex officio ſuo debet virū cogere redire ad vxorez ſuā. ar. ex̄. de iureiur. tua nos. ⁊ ex̄. de diuor. ex litteris. Idem Tho. ⁊ vide hūc caſū. ī. matrimōiū. 8. §. 15. qui incipit. Pone φ lata. De mā diuortii multa haberi poſſunt ex impedimētis matrimonii vide. ī. impedimentū. Diuortio facto apud quē filius nutriri d̄beat vide. ī. filiꝰ. §. 3.

Doctor ¶ vel docere vid̄ infra magr̄. et ſupra diſcere.

Dolus ¶ Quid eſt doluſ aut lata culpa. ⁊ huiuſmōi? R̄o. ſm Ho. Dolus eſt inſidioſa machinatio: ut ſi cōmodatariꝰ ſurripi fecit rē cōmodatā. ff. de dolo. l. i. Lata culpa eſt nō intelligere qd̄ omnes intelligūt uel ſciūt ut ſi cōmodatarius dimiſit rez cōmodatā in platea ⁊ fuerit ablata ⁊ ipſe dicat φ nō credebat φ acciperet̄. Leuis culpa eſt d̄ſidia ſiue negligētia. ut iſti. q. more contrahitur ob. §. p̄. ut ſi commodatarius repoſuit rem commodatam in camera ſua: ⁊ receſſit relicto oſtio aperto. Leuiſſima culpa eſt que aliqº modo poteſt prouideri. ff. ad. l. aqui. ſi putator. ⁊. ſo. diſtinhi. qui arborem ut ſi commodatarius rem quidē in archa r̄ poſuit ſz nō firmauit. Quod ſi feciſſet fur nō ſurripuiſſet. Caſus fortuitus eſt qui nullatenus poteſt prouideri. ſicut incendium ruina: naufragium rapina ut. Codice cōmo. libro primo.

Dolus in aliquo cōtractu du-
plicit interuēit. Naȝ qñqȝ dat
cām cōtractui. puta dolo te in-
duxi vt venderes. quod alias
nō eras uenditurꝰ ⁊ tūc non te
net cōtractus. ff. de dolo. l. ele
gnnter. is. q. ꝛ. si qsqs eps in fi.
Quādoqȝ dolus incidit in con
tractu. ut quia eras vēditurus
sȝ ꝑ dolū te induxi ut minori ꝑ
cio vēderes: ⁊ tunc tenet qdeȝ
cōtractus sȝ satisfaciēdū est de
dolo. vt. ff. de ac. emp. ⁊ ven. l.
Julianus. Et nō. h ꝙ emptor bo
ne fidei nō tenet de dolo me-
diatoris sȝ ipse mediator. vt in
pre. l. elegāter. ⁊. ff. de prosene
tis. l. ꝛ. ⁊. ȝ. nisi in subsidiū qñ. s.
mediator deficeret vel nō pos-
set. vt in dicta. l. elegant. Iteȝ
no. fm guil. ꝙ in monachatu
⁊ matrimonio etiā si dolꝰ det
cām cōtractui nihilominꝰ teneȝ
qui dolum allegat dolū ꝓba
re dȝ vt hēs. ī. locatio. §. 6. ī fi.

Domicilium Quan do di-
catur quis trāsfere domi
ciliū ita ꝙ factus sit de iurisdi
ctione alterius? Rō. fm Hosti.
Puto ꝙ fm ius canonicū q̄sci
to ad aliam ꝑrochiam transit
⁊ hospitium constituit explicā
do sarcinulas suas: ⁊ se in ipo
recipit animo remanendi stati
fit ꝑrochianus illius. extra de
parrochijs. c. vlti. extra de de
cimis. ad apostolice.

Dominica dies die do
minicū cōstat inter sum-
mas ⁊ precipuas festiuitates
contineri Exo. 20. Memēto vt
diē sabbati sanctifices. Domi
nicaȝ. n. colere debemꝰ propt
honorē ⁊ gaudium resurrectō
nis dominice. de cōse. di. ȝ. c.
sabbato. Nulla opatio in illa sā
cta die agatur: nisi tm̄ hymnis
⁊ psalmis ⁊ cāticis spiritualibꝰ
dies illa transigatur de cōse.
di. ȝ. ieiunia. Item tanta est
excellentia huius diei ꝙ in nul
lo alio die pōt eps consecrari.
di. 75. ꝙ die dominico. ubi e
tiam subditur ꝙ quicquid insi
gne adeo est cōstitutum in ter
ris: in huius diei dignitate ge
stum est. In hac mundus sum
psit exordium. In hac per re-
surrectioneȝ ⁊ mors interituȝ
⁊ vita accepit principium.
Utrum obseruatio diei do 2
minice succedat loco diei sab-
bati. Rñdeo secundum Tho.
secunda secunde questi. 122. Nō
succedit ex vi precepti: sed ex
constitutione ecclesie ⁊ ex cō-
stitutiōe populi christiani. Iō
non est ita arta ꝓhibitio op
andi in die dominico sicut fuit
in die sabbati: sed quedaȝ ope

ra concedūt q̄ die sabbati pro hibebantur: sicut decoctio ciboꝝ ꝛ alia hꝰi. de conse. disti. ȝ. peruenit in fine. Et in qbusdam operibus prohibitis facilius dispensatur in noua q̄ȝ in ueteri lege. Quin et̄ ſm Host. in sabbatis maxime operari d̄bemꝰ nec videamur iudaizar̄.

Dominus tempo

ralis aliquoꝝ. De quest̄ ꝛ tallijs q̄s dn̄i tp̄ales a subdit̄ exigunt. vide. ī. tallia.

2 ¶ An in aliquibus casibꝰ possit dominus a subditis exigere ultra ꝯsuetū vel cōe statutum? R̄ndeo ſm Ray. ꝛ Hosti. Pōt Et primo quidē pro defensiōe terre sue. Ad hoc. n. tenēt, oēs nō solū de rebus sed etiam laborare corporaliter vt sic seipsos saluēt. 23. q. 3. fortitudo. ex̄ de imu. ec. peruenit. Itē si uult dn̄s ire in exercitū indictū ab ecclesia vel principe cōtra hereticos vel paganos. nec suffic̄ ad expensas: potest a subditis petere moderatum auxilium. Item si ī bello ex parte sua iusto fuit captus ab hostibꝰ nec sufficit sic redimere absque graui damno. Item si uult ire ad principem pro obtinendo priuilegio protectionis spetialis pro se ꝛ subditis. ꝛ nō potest ꝯmode expensas ad hoc necessarias facer̄. et si aliq̄ alia simil̄ causa emergat. puta quādo maritat filiaȝ. Nam acquirit sibi affines ꝛ amicos: aut quando facit filium militem. aut accipit quod erat feudum suuȝ: vl̄ nouum feudum acquirit. vel ad refectionem pontium ꝛ viarum vel quando sine culpa depauperatus est vel obligatus: dum tamen semper moderate ꝛ non ad grauamen exigat. 10. q. 3. vnio. circa mediū. extra d̄ censi. cū apostolus. §. prohibemus. 22. q. 5. de forma fidelitatis. Quod si quid prelati ipendant legato vel alijs maioribꝰ deinde plus propter hoc a subditis magis extorqueant q̄ȝ ipendant: tenēt extorta restituere et tātūdem pauperibus erogare. Superior etiam cui fuerit de hoc querela deposita. si in hoc negligens fuerit canonice subiaceat vltōi. extra de immu. ecc. qꝛ pleriq̄ȝ. Quādo vero dominus sine iusta cā extorquet a subditis tenetur ad r̄stitutionem ſȝ Ray. vnde si uelit ludere uel vltra uires suas ad uanitatem expendere. vl̄ si in bello quod ex parte sua iniustū erat cogatur se redimere: tūc si quid per eum uel eius officiales a subditis exactum ē ꝛ ad

dominos ipsos pervenit tenet
restituere illis a quibus exac/
tum est si sciuntur. alr' i pias cās
vel in vtilitatem cōem. Si aūt
ad eos non peruēit: nihilomi/
nus debent officiales suos ad
restitutionem compellē ⁊ eos
punire. Con. Tho. in epistola
quadam ad ducissam Lotrin/
gie ⁊ Barbantis.
3 ¶ Quid si subditi habent vsu
rarium in aliquo nemore ⁊ do
minus aufert eis: nūquid tene
tur ad restitutionem. aut si ali
us abstulit eis aliquid. nūquid
sufficit si satisfaciat dño illoꝝ?
Rndeo fm guil. Tales subditi
si ita sunt serui ꝙ nihil hēant
proprium: sed peculium si qd
hñt est in potestate dñi ut reuo
cetur quando voluerit. ⁊ ipsuȝ
vursariuȝ habent pro peculio
dñs potest reuocare. Item eti
am de damnis eis illatis ab a
lio sufficit satisfieri domino. Si
autem tales subditi sūt ꝙ nihil
ominus habēt res suas propri
as: tūc nec dominus pōt eis au
ferre vsurarium nec de dānis
eis illatis pōt dño satisfieri.
De tallijs ⁊ gabellis et peda/
gijs quas ⁊ q̄ domini siue com
munitates quandoqȝ exigūt.
vide infra pedagiuȝ. ⁊. i. tallia

Donatio primo
inter viuos quid sit? Rndeo
fm Host. Est licite rei nllo iu/
re cogente mera liberalitate
facta collo.
¶ Quis pōt donare? Ro secun 2
dū Host. Donare pōt prfami
lias ⁊ dñs rei. Nō ergo seruus
nō filiusfamilias. ff. co. l. filius
Itē nō minō. 25. ānis. C. si ma
ior fac. ra. ha. l. vl. Et mlto mi
nus pupillus q alienare nihil
pōt sine tutoris auctoritate. ff.
de acq. re. do. l. pupillus. Iteȝ
nec mōachus vel ꝯuers⁹. 54.
di. abbati. De clericis an pos
sint donare. hr. i. §. penul. Itē
n̄ pōt donare qui nō ē ꝯpos m̄
tis ut furiosus/ nec prodig⁹. ff.
de cura. fu. l. iulianus. Sȝ nec
is cui alienatio per legem in
terdicta est: vt quia commisit
crimen lese maiestatis. C. ad
. l. iul. ma. l. ult. vl' hētic⁹ ,ē.' C.
de hereticis. l. māicheos. Itē
nec condemnatus de publico
crimine. licet ante sententiam
donare posset. ff. eo. l. post con
tractum. ⁊. l. donatōes. §. ulti.
¶ Cui possit donari? Ro secun 3
dum Host. Cuilibet nisi per le
gem prohibeatur siue sit pre
sens siue sit absens. notus vel
ignotus. Itē patrifami. et filio
fa. dico extraneo. Nam filio/
fa. suo q̄ȝ diu est in ptāte prīs
non valet facta donatio. sȝ cō

ualeſcit p̱ emancipatõnẽ. C.e.
l.ſinc.uide.ĩ.§.antepe.Jtẽ nec
inter viꝝ ⁊ uxoꝛẽ ualet.uide in
fra.§.6.7.⁊.8.Jtẽ nec miles
põt donare meretrici.C.ꝺ do
na.inter viꝝ ⁊ vxoꝛẽ.l.ſi ãcillã
Jmmo etiã quilibet prohibeť
donare meretri i .86.di.qui
venatoꝛibus.Sed tñ donaui
repetere nõ poſſũ ut ibi notať
De dando ſiue donando adu
latoꝛibus uide ſ̃ adulatio.§ .fi
nali.De dando hiſtrionibus
uide infra hiſtrio.

4 ¶ Donatio multis de cauſis
reuocari poteſt precipue mo/
dis illis quibus libertus fit ꝑ/
uus uide.ĩ.libertus.§.2.

5 ¶ Utrum donatio facta ſub
conditione ſit idem quod fac/
ta ſub modo?℞ndeo non.Naꝫ
illa que fit ſub conditione .pu
ta ſi tale quid fiat uel ſit nõ te
net niſi extñte conditione ſꝫ il/
la que fit ſub modo.puto ut ta
le quid fiat ſtatim tenet: ſꝫ nõ
extãte illo poteſt reuocari. C.
de dona.ſub modo.l i.⁊. 2.
Et idem dicendum eſt de uẽ/
ditionibus et huiuſmodi con/
tractibus . Et uide de hoc in/
fra matrimonium quinto. §.
5.⁊.6.

6 ¶ An coniuges ſibi inuicẽ do
nare poſſint?Reſpondeo ꝙ nõ
Nec ualet donatio quin potiꝰ
prohibita eſt tam iure canoni
co q̃ꝫ ciuili.extra eodem dona
tio.⁊.ff.e.l.i.niſi in certis caſi/
bus quos habes in ſequenti
.§.Huius autem prohibitiõis
ſunt quattuoꝛ cauſe. Prima ẽ
ne propter amoꝛem alter con
iugꝫ non obtemperando do/
nationibus faciliter ſpoliareť
ff.eodem.l.i.Secunda ne me
lioꝛ in paupertatem incideret.
⁊ deterioꝛ ditioꝛ fieret. ⁊ .ff.e.
l.3.Tertia n e foꝛte coniuges ĩ
tent ad acquirendum ſibi per
donationes:non eſſent ſtudio
ſi liberos habendi,uel educan
di.ff.eo.l.2 .Quarta ne amor
honeſtus et debiti exhibitõ q̃
debent eſſe inter coniugeſ pre
cio conciliari uiderentur.ff.e.
l.3.Et ſic inter eos donatioꝰ ñ
valet etiam ſi fiat per interpo
ſitam perſonam.ff.eodem.l.ſi
ſponſus.§.generaliter.Nec va
let inter eos remiſſio alicuius
debiti aut aſſignatio cuiuſcun
qꝫ debitoris.quia hec omnia
donationes ſunt.

¶ Sunt tamen caſus quibus 7
donatio inter coniuges ualet.
Et pꝛimo quidem ſi is qui do/
nauit permanſit in eadem vo
luntate uſque ad moꝛtem. Nã
huiuſmodi donatio moꝛte do
natoꝛis conualeſcit. extra eo.
donatio.Jtem ualet dõatio ſi

alter non fit inde pauperior. lꝫ alter fiat ditior: vt si maritus heres ab aliquo institutᵒ non adeat vt vxori substitute locuꝫ faciat. Item eodẽ modo valet si alter nõ fiat ditior. lꝫ alter fiat inde pauperior: vt si uir dõauit vxori ad emẽdum vnguenta ⁊ hᵒi: ut in dc̃o. c. donatio. ⁊ ff. eo. cũ hic status. Sed ⁊ dõatio inter sponsum et sponsam valet: vt infra dicta. l. cum hic status.

8 Quibus modis donatio facta inter uirum ⁊ vxorem reuocatur? Rndeo primo quidẽ reuocatur expresse per pniaꝫ. ff. eo. cum hic status. §. i. Iteꝫ reuocatur si res donata ꝑ dõatorem alienetur. C. e. l. si maritᵒ Itẽ si premoriatur ille qui donationem accepit. ex̃ eo. donatio. Item si diuortium fiat. ut in dicta. l. cũ hic status. §. di. Itẽ cum socer nunciũ diuortij mittit nurui cui donauerat. ut in ea. l. cũ h̃ statᵒ. §. si socer.

9 Pater et filius qui est i eiᵒ potestate sibi donare nõ pñt: eo ꝙ pat̃ ⁊ filius q̃i vna sũt ꝑsona. C. de impu. ⁊ alijs substitutis. l. ul. Fallit tamen i dote ⁊ donatione propter nuptias: quam pater filio et filie donare põt. Itẽ fallit cũ filiofamil̃. eunti in castra. pater dõat mobilia. Item ualet si pat̃ remittat filio usufructum quem hꝫ in rebus illius aduentitijs. Itẽ valet. si fiat obalimenta. hec Hosti.

Utrum sacerdotes prochiales ⁊ alij clerici siue prelati possint donare? Rndeo. Quantum est de patrimonialibus siue de suis proprijs. aut que ꝑ aliquã hereditatẽ vel aliõ mõ intuitu persone acquisierit: donare possunt. ex̃ de suc. ab itest. c. i. Sed ⁊ de fructibus bñficiorum suoꝝ donare possũt quedam modica ſm eoꝝ statum: sed tamen tenẽt et debẽt dõare pauperibus personis ⁊ hõestis. q: quodãmodo bona clericoꝝ sũt paupeꝝ. At personis inhonestis donare non licet. ut s̃. 3. §. dictũ est. Et ad istaꝫ materiam facit s̃. clericus. 4. §. quinto. 10

Utꝝ prelati eccl̃iaꝝ donar̃ possunt? Rndeo Dicẽdũ ꝙ pñt quedã modica. 12. q. 2. terrulas cõsiderata tñ rei donate quãtitate ⁊ loci ꝯsuetudie. ex̃ de dona. ceterũ. De hac mã vide supra cleric. 4. §. 2. ⁊. 5. Quãtũ ecclesijs donari possit. vide. ĩ. ecclesia. 1. §. 6. 11

Donatio secundo. s. cã mortis. Donatio causa

mortis est cū quis magis vult se habere q̄ȝ eū cui donat: magisq̄ȝ eū cui donat q̄ȝ heredeȝ suū. ut. ff. de dona. causa mor. l. i. ⁊ insti. de dona. §. 2.

2 ¶ In quo differt donatio causa mortis a legato? Respondeo Dōatio causa mortis ad istar legatoꝝ redacta est: ut ideȝ iuris sit in utroq̄ȝ. ut insti. de dona. §. 2. Differunt tamen in q̄busdam. primo q̄ legatum sē per traditur ab herede. lȝ donatio causa mort̄ q̄n̄q̄ȝ ab herede quādoq̄ȝ a testatore. Iteȝ si quis accusat testam̄ ut falsū amittit legatū: sed nō donationem causa mortis. Aliter si ex aliqua cā rescindat̄ testamētū ⁊ donatio causa mortis. ff. eo. l. si aliquis. ⁊. l. si debitor.

3 ¶ Revocatur donatio cā mortis si donantem peniteat. vl̄ si liberatus est de periculo in q̄ᵒ erat: vel si deficiat conditio sb̄ qua donatio facta fuit. ff. si certū petatur. l. non omis. Iteȝ si donatarius prius decedat q̄ȝ donator. ff. eo. si filio. ⁊. l. leq̄nti. ⁊ fi.

Donatio tertio.

s. propter nuptias. Donatō pꝑ nuptias est ꝙ sponsus sponse donat q̄n̄ ab ea dotem accipit. extra de dona. inter viruȝ ⁊ vxorem. c. nuper. Huiusmōi āt donationis propriū est ꝙ si pacisc̄atur marit⁹ de dote vel parte dotis lucranda uxore p̄mortua. talem partem debȝ lucrari mulier de donatione pꝑ nuptias premortuo viro ex̄ de dona. inter viꝝ ⁊ vxo. donatio §. sane. ⁊. C. de pac. conuē. l'. ex morte. Donatio propter nuptias alienari non potest. ut. i. dos. §. 3.

Dos est que datur viro a muliere pro onere qd̄ de matrimonio sustinet. vnde tā diu durat q̄ȝdiu ⁊ m̄rimoniū. sed eo soluto soluit̄. q̄a sine eo eē non potest. ff. de iur̄ dotiū. l. 3. Et ē dos q̄si propriū patrimoniū mulieris. ff. d̄ mino. l. deniq̄ȝ. §. sed veꝝ i fi. Sed q̄ȝdiu stat i matrimonio dn̄iū dotaliū est penes viꝝ. vn̄ ⁊ ꝯtra volūtatē viri n̄ pōt inde ēt esynā facē. vt. i. esyna. 2. §. 3.

¶ Quot sūt spēs dot̄? R̄ᵒ due Nā alia profectitia. alia aduētitia. Profectitia dos ē q̄ a patre pro filia. vel ab auo pro nepte. vel ab alio noīe eoꝝ seu d̄ bōis eoꝝ dat̄. ff. de iure dotiū profectitia. Aduentitia v̄o est quam ipsa mulier dat pro se l̄ alius a patre vel auo siue sit fr̄

sive sit alius quis. itē dos alia extimata. alia iextiata. Si extimata datur tam lucꝝ q̄z dānū pertinet ad maritū sicut ad rei emptorē. Si v̓o inextimata: dānū ⁊ lucꝝ pertinet ad mulierem. ff. de iure do. plerūqz. Fructus tn̄ pertinent ad maritū propter onera matrimonij. Unde fetus dotaliū pecorum ad maritū pertinent. qꝛ in fructibus computant̄. sic tamen ut suppleat demōtua capita ex iam natis fetibus: ut in dicta .l. plerūqz.

3 Pactum patri factū a filia dū nuptui traderet̄ ꝙ dote cō tenta nullum ad bona paterna regressum haberet. improbat lex civilis. Si tn̄ iuramento n̄ vi nec dolo prestito firmatum fuerit: servari debet. extra de pac. c. q̄zuis. li. 6.

4 Dos et dōatio pp nuptias alienari n̄ pōt ēt cōsētiēte vxore ff. de fū. do. l. lex iulia. Nec valet alienatio nisi vxor iuravēit n̄ cōtravenire ex̄ de iureiuran. c. cū ꝯtigat. ⁊ de iureiu. c. licet li. 6.

5 In qb⁹ cāib⁹ marit⁹ lucrat̄ dotē? R̄o. Lucrat̄ ex pacto. ut si paciscat̄ de tota dote vel eius parte p⁹ vxoris mortē lucranda. ut. C. de pac. cōvē. l. ex mōte. in pri. ⁊ in auc̄. ibi posita. itē lucrat̄ ex lege: ut si propt̄ adulterium mulieris: fiat divortium mulier dotē amittit. extra de dona. inter vi. ⁊ vx. plerūqz item mortua vxore intestata ⁊ deficiētibus liberis ⁊ propiqs vir succedit vxori ⁊ lucrat̄ dotem ⁊ ecōverso. ut. C. vn̄ vir et uxor. l. i. in alijs āt casibus dos ad mulierē: ⁊ donatio pp nuptias redit ad virꝝ: nisi sec⁹ obtineat de ꝯsuetudine approbata extra de dona. īter vi. ⁊ vxo. c. donatio. §. sane.

Pone ꝙ propter adulteriū vxoris fc̄a sepatiōe thori mulier dotē amisit: nūc āt probata cōsanguinitate sepant̄ oio. nūquid potit mulier dotē repetere R̄o Nō. Nā lz mō appareat ꝙ nō fuerit matrimoniū: mulier nihilominus pūiēda est pp itētionē cū opere subsecuto. ex̄ de biga. nup. ⁊. c. vlti. ut per hoc ceteris delinquendi mā auferatur ⁊ ne excogitet̄ falsa probatio cōtra matrionium. hec Host. Lau. Hoff. Ber. ⁊ Joan. 6

Cui restituēda sit dos? R̄o si dos fuerit a patre profecta. tē si in matrimonio filia premoriat̄: dz dos reddi patri. C. solu. ma. l. dos a patre. nisi si mulier reliqrit liberos. qꝛ tunc lz de iure deberet̄ patri. tamē de consuetudine remanet penes 7

liberos. vt nõt in. d. l. dos. Si vo vir premoriatur: tunc talis dos patri et filie reddenda est. ita tñ quod nec pater aliter quam ex voluntate filie eam petere potest. ff. solu. ma. l. 2. Quod si pater non viuat vxori reddenda est ut ibi. Si vero dos fuerit a quocunque alio profecta: tunc si premoriatur vxor ad hẽdes eius pertinebit dos. Si pmoriatur vir: dos ad vxorem redibit. intellige hoc nisi ille qui dedit fuerit stipulatus dotem sibi reddi. C. de rei vxo. ac. l. vnica. et ff. so. ma. l. quotiẽs. §. i.

8 ¶ Quando restituẽda sit dos R°. Si dos consistit in reb⁹. s. mobilibus: restituenda est statim solu. ma. Si uero immobilibus debet restitui infra ãnũ. C. de rei uxo. ac. l. vnica. §. cum autem.

9 ¶ An semper maritus in casu restituende dotis compellatur reddere in totum? Respondeo Maritus in restituenda dote non condemnatur nisi in quãtum facere potest. scilicet habita ratione ne egeat si non dolo versatus est. C. de rei uxo. ac. l. unica. Et debet cautionem exprimere quod si ad meliorẽ fortunam peruenerit soluet residuum. Hoc etiam priuilegium transit ad filios eiusdem matrimonij. ut. ff. solu. ma. l. maritum. Sed hoc herẽdi extraneo non est prestandum quia tale beneficiũ personale est et cum persona extinguitur.

¶ Utrum maritus uel eius heredes in restituenda dote possint detrahẽ expensas? Rndeo Expensas necessarias: utputa quod domum refecit et h⁹i: retinere põt. ut. C. de impen. i re. dota. fac. l. i. expensas uero uolũtarias vel voluptuosas perdit etiam si voluntate mulieris facte sunt. ff. solu. ma. l. in uoluntarijs.

11 ¶ Quid si maritus tenetur de dote et habet alia debita? Rndeo. Mulier pro dote hz obligata omnia bona viri in tãtum quod prefertur omnibus creditoribus non habentibus expressam hypothecam et hoc nisi alius prior sit in simili iure. ut quia petit dotem precedentem vt. C. qui po. in pig. ha. l. fi. vide. ĩ. restitutio. 2. §. 5. Sed ĩ donatione propter nuptias non prefertur mulier creditorib⁹ nisi posterioribus.

12 ¶ Etiam cõstante matrimonio mulier potest recuperare dotem: ut quando uir vergit ad inopiã. C. de iure do. l. ubi.

Pro delicto viri nõ debꝫ vxoꝛ dotẽ amittẽ.ex̃ de pig.ex lr̃is. ẽt si cõmisit crimẽ lese maiesta tis.C.ad.l.iul̃.ma.quisquis. Pro possessione pignoꝛata ge nero pro dote fruct⁹ ñ debent ꝯputari in soꝛtem si gener susti net onera matrionij:ex̃ de vs̃. salubꝛit̃.vide hoc.ĩ.vsura.i.§. 16.qui incipit. Põe qdã geneꝛ

13 ¶ Qui hꝫ cognoscere de mr̃i monio hꝫ cognoscere ꝛ de do te tãq̃ꝫ de accessoꝛio.extra de dona.inter virũ ꝛ vxo.c.i.2.et 3.ff.de iure dotiũ.l.2.ꝛ.3.

Dubia. ¶ Utrum dubia sint in melioꝛeꝫ partem interpretanda: Rñ o sm Tho.secũda secũde q.60.Di cendũ ꝙ sic.vt dicit glo.super illud Ro.14.Qui non mandu cat manducantẽ non iudicet. Nã ex hoc ꝙ aliquis hꝫ malaꝫ opinionẽ de aliquo absq̃ꝫ suffi ciẽti cã iniuriat̃ ei ꝛ cõtẽnit ip sũ.Nullus ãt dꝫ aliũ cõtẽner̃ vel nocumẽtũ quodcũqꝫ infer re absq̃ꝫ cã cogẽte.Et iõ vbi ñ apparet de malitia alicui⁹ ma nifesta inditia debem⁹ euꝫ bo nũ hr̃e interpꝛetando id quod dubiũ est in melioꝛem parteꝫ. Et melí⁹ ẽ ꝙ aliqs freqñt̃ falla tur hñs bonã opinionẽ de ali quo malo hoĩe q̃ꝫ ꝙ rar⁹ fal latur hñs malam opinionem de aliquo bono:qꝛ ex hoc fit ĩ iuria alicui ñ ãt ex primo.ex̃ d re.iu.estote.In dubijs via tu tioꝛ ẽ eligenda.extra de homi ci.ad audientiam.

Duellum est singula ris pug pro probatione v̄itatis:ita videlꝫ ut qui vicerit probasse itelliga tur:ꝛ si non vicerit defecisse in probatione putet̃.et dicit̃ du ellũ q̃si duoꝝ bellum.Dicitur etiam monachia.i.singularis pugna.

¶ Duellũ facere nõ est licituꝫ 2.q.5.monomachiã.Nã est cõ tra preceptũ illud.Nõ tẽtabis dominum deũ tuũ.Deut°.6. ꝛ Matth.4.Cõtra quod nul lo mõ faciendum est.22.q.2.q̃ rit.Itẽ exp̃sse pꝛohibet̃ lege se culari.C.de gladiatoꝛib⁹.l.vni ca.li.xi.Con.Hoff.ꝛ Hostien. Tho.secũda secũde.q.25. 2

¶ Utrum in duello consuetu do generalis aliquem excuset. Rñdeo sm Ray.ꝛ Hosti.Nulla consuetudo vel verius coꝛrup tela potest aliquem excusare quia diuturnitas tempoꝛis nõ minuit peccatum sed auget.ex tra de simo.non satis:ꝛ.c.cum in ecclesie.Peccant ergo oẽs moꝛtaliter sꝫ differet̃.Grauit̃ enim peccat qui suscipit etiam propt̃ quẽcunqꝫ metũ.Attenu 3

atur aũt peccatũ ei⁹ multũ pro pter periculũ rerũ vel psonarũ 32.q.5.ita ne.ex̃.q̃d metus cã. sacris. Ille aũt qui spõte suscipit ꝛ qui offert ꝛ iudex qui de fert vel auctoritatẽ pstat. Itez ille qui ex officio dat cõsilium auxiliũ vel fauorẽ. Itẽ sacerdotes qui dãt benedictionẽ sic alicubi est cõsuetudo omnes vico lõge peccãt graui⁹. Et si cõtigerit ibi homicidiũ oẽs fierent irregulares.17.q.4.oẽs Si ergo clerico offeratur duellum.nullo modo suscipiat nec per se nec p aliũ loco sui.q2 de iure deb3 deponi.ex̃.co.c.i.et 2.Sed debet eu3 eps defendere uel ecclesia:de cuius iurisdi tione est extra de fo.cõpe.c. i.ꝛ.xi.q.i.c.i.ꝛ.2.

Nũquid fiunt irregulares clerici qui offerũt reliquias ad iurandũ pugnatur in duello Rño.sm guil.Ray.videtur sẽtiẽ ꝙ sic q2 videtur coadiuuarẽ ad hoc ꝙ duellum fiat.sicut illi q dant bñdictionẽ. Mihi tñ vr̃ dicẽdum ꝙ si tales clerici solũ afferũt reliquias ad iurandu3 ita ꝙ eis nõ afferentib⁹ nihilo min⁹ fieret duellũ non sunt cooperatores nec videntur esse irregulares.alr̃ sic.

Quid de epis.abbatibus.ꝛ ceptis ꝛ clericis:qui a seculari domino cogunt aut subirẽ duellum:aut res ecclesiasticas perdere. Item quid de epis ꝛ plã tis habentibus iurisditiones temporales:ꝛ in eoꝝ curijs inducũtur ꝛ iudicant duella:Rño sm Guil. In omnib⁹ hui⁹mõi casibus si prelati seu clerici offerunt seu suscipiũt duella aut per se aut etiã per alios de eoꝝ mandato:aut per ea iudicant aut aliquã auctoritatem specialem prestãt:peccãt mortaliter Et si sequatur mors fiunt irregulares. Si aũt talia fiant per Iconomos vel prepositos seculares administratores platoꝝ sine speciali mãdato.plati quidem peccãt mortaliter talia tolerãdo.nõ tamẽ credo ꝙ incurrant irregularitatẽ.ex quo sr̃p hoc specialẽ auctoritatẽ nõ pstant.licet pcipiãt balliuis suis ꝙ iustitiã faciant in tali vel tali causa.q2 in tali generali mãdato non intelligit aliquid mãdari de duello.ꝛ in huiusmõi casibus si rex velit psonã ecclesiasticã cõpellerẽ ad duellũ aut auferre ei bona sua:debẽt epi se inuicẽ viriliter adiuuarẽ. Clericus aũt deb3 poti⁹ omnia mala tolerare q̃3 tali malo consẽtire. Et omnia pdicta itellige eodẽ modo de iudicio ferri cãdentis ꝛ aque bulientis:ꝛ i qui

bus omnibus tentatur de⁹ propter qd prohibita sunt expresse.2.q.5.ménam.7.c.consuluisti.7.ex̄.de pur.vul.c.vlti.

¶ Pena pugnantiū in duello ſm Ray.est depositio si erant clerici. Et si mors inde vel mutilatio subsecuta fuerit, nō pōt eps cum talibus dispensare in officio sed in bñficio sic. Host. vero dicit ꝙ non pōt. Et possꝫ dici ꝙ nō potest dispēsare in assequendo nouū bñficiū: sꝫ in retinendo habitum ad sustentationē. Qd si nec mors nec mutilatio fuerit subsecuta etiam si sacerdos vel clericus induello oblato vel sponte suscepto amisisset partē digiti: sed nō tantam qn sine scādalo posset celebrare q̄ztūcūqꝫ fuerit grauis excessus pōt eps cum tali post peractam pnitentiā dispēsare ex.eo.c.1.7.2. De pugnātibus i torneamtis vid.ī.torneamētū.

Ebrietas

Ebrietas vtꝝ sit peccatū mortale? R̷o. ſm Tho. secunda secūde.q.150. Immoderatus vsus vini pōt cōtingere tripliciter. primomō ita ꝙ vtens nesciat potum esse immoderatū 7 inebriare potentem. Et sic ebrietas potest esse sine peccato. 7 sic de Noe creditur. 2⁹ mō quādo aliquis pcipiat potum esse imoderatū. nō tn̄ extimat posse inebriare. Et sic pōt esse cum peccato ueniali. 3⁹ mō qn̄ quis bene aduertit potū esse imoderatū 7 inebriantē: 7 tam̄ magis uult ebrietatē incurrer̄ q̄ꝫ a potu abstinere. Et tal' proprie dicitur ebri⁹ 7 sic ebrietas est pccm̄ mortale.

¶ Quid cum alicui infimo datur immoderat⁹ potus vl' cib⁹ causa medicine ad prouocādū vomitum? R̷o. ſm Tho. secunda secūde.q.150. In hoc casu non est peccatū q2 licet talis cibus uel pot⁹ sano esset superfluus: nō tamē ifirmo. sed propt̄ hanc causam nō debꝫ pot⁹ dari usqꝫ ad ebrietatē: quia tunc non excusaretur a pccō.

¶ Que pena clerici qui ebrietati deseruit. R̷o. ſm Ray. Pena est ꝙ si est eps vel presbyt̄ vel diacon⁹ 7 admonit⁹ nō desistat deponat̄. Si vero est subdiaconus vel infra. aut etiam laicus cōione priuet̄ vel vēberetur. 35. dis. eps 7.c. ante oia 15.q.1. sāe. ex̄. de vi. 7 hōe. cle. clerici. 7.c.a crapula i fi. Et nota ꝙ ſm Host. idem est hodie de subdiacono qd de diacono vide.ī.ludus alee.§.4.

¶ Ebrietas vtruꝫ excuset hominem a peccato qd committit? R̷o. ſm Ray. Si quis iebri

etatem incidit sine culpa sua ꝛ sit omnino alienat⁹ mēte certe excusat̄.15.q.i.sane. Sec⁹ si cl'pa sua inebriatus aut non oio alienatus fuerit.

¶ Sed nūquid ebri⁹ pōt cōtra here matrimoniū? R̄o ƒꝫ guil. Si ita ebrius est ꝙ omnino careat usu rationis: nō potest .q2 deest ei cōsensus rōis sine quo nō potest esse matrimoniū. Secus si usū rationis habet. Qd ebrietas īpedit ordinādos uid ī.ordinādus.§.3.

Ecclesia.i.

cōuniter Ecclesia si fundata fuit in alieō solo qd fiet? R̄o.ƒꝫ Ray.ꝛ Host. Si domin⁹ soli laicus erat et hoc sciuit ꝛ non contradixit sibi iputabit̄ ꝛ ecclesia liba rmanebit.ar.54.dis.si seruus. Si vero ignorauit ecclesia quippe remanebit cōstructa ꝛ libera nec efficietur laico censualis. sed ille tamē qui construxit tenetur dominum seruare indēnem.vel etiam eps si ponēdo primariū lapidem vel postea in cōsecratione ecclesie fuit negligens de cō. dis.i.nemo.14 q.vl.cū petit̄.dis.70.scoꝝ. Si vero solum erat alterius ecclesie vel collegii ecclesiastici debet ei restitui hoc modo ꝙ ecclesia constructa fiet ibi subdita quo ad ius patronatus.12.q.2.aplicos.17.q.4.q̄sitti.

¶ Ecclesiam nemo edificare potest nisi auctoritate diocesani q debꝫ ponere primariū lapideꝫ.crucem figere.ꝛ cimiterium designare ꝛ etiam petere dotem sufficientem assignari.sine qua consecrari non debet.de cōse.di.i.nemo.ꝛ.c.placuit. Et hodie quidem sufficit ꝙ assignetur pro dote vn⁹ māsus.i.vnum predium sufficiēs pro vno pari boum totaliter liberū.ex̄ de censi.c.primo. Talis tamen ecclesia donec i hac paupertate fuerit non tenebit̄ ad hospitalitatem seruandam nec episcopo aliquid persoluēdum nisi inquantuꝫ potest.donec perueniat ad pinguiorem fortunam.ar.extra de consue. cum dilectus.

¶ Exempti non possunt construere oratoria siue ecclesias uel capellas in locis non exemptis sine diocesanorum licentia.vide.ī.exemptus.§.6. De oratoriis autem priuatis vide ī.oratorium. Ecclesie quomō nō debēt reuerti ad secularem habitationē habet̄ supra consecratio ecclesie.§.fin.

¶ Quis tenetur ecclesiā cū indiget reparare: R̄o.secundum Host. Si fabrica habꝫ portio

uem deputatā de illa reperari debet.10.q.3.vnio.Et si nō sufficit tūc rector ⁊ alij in ea bñficiati cōferre debēt.ex̄.eo .c.i. ⁊.c.de.his.16.q.1.si monach⁹ In quo casu stādum est dispositioni epi ⁊ maioris ptis capi/tuli.ex̄.de his q̄ fiūt a ma.pte ca.c.fi.In quibusdā etiā regionibus laici hoc faciūt expensis suis.Et vbi cōsuetudo est tenētur.cū in ea pcipiāt sacramēta ecclesiastica ⁊ audiāt diuia.16 q.7.qcunqȝ ⁊.c.⁊ hoc dixim⁹ ⁊.c.filijs.Et cōpellēdi sūt talē cōsuetudinem seruare.ex̄.de simo ad apostolicā.Si talis cō/suetudo non reperit̄ q̄rta pro/uētuuȝ q̄ quondā a sāctis patribus fabrice deputata ē ad hoc tenet̄:ita ut qui eā pcipiūt sol/uant nō obstāte vlla p̄scriptiōe seu cōsuetudie.sȝ post repatio/neȝ redibit q̄rta ad illos q eaȝ percipere cōsueuerunt.Sic intelligitur.12.q.2.de redditib⁹ ⁊ vsqȝ ad. c.statuimus.

5 ¶ Quātū ecclesiis donari pōt R̷o.donari potest in infinituȝ absqȝ alia insinuatiōe.i Autē. de non alie.aut pmu.re.eccle. §.si minus coll̄.2.Nam ceteri personis non licet donare vel recipere ultra quinq̄ginta solidos nisi precedat insinuatio ⁊ nisi in certis casibus.C.de dona.l.si quis pro redemptione

¶ Relictum ecclesie uel ad alias pias causas i teston etiā minus soleni uolūtate facto tenet ex̄.de testa. cū esses.⁊.c.relatū Nā i tali legato sufficiunt duo aut tres testes ut ibi dicit̄. 6

¶ Quicquid emptū fuerit de pecūia eccl'ie: ei⁹ erit.12.q.3.c. primo.⁊.q.5.fixū.Qd adeo verum est q̄ si clericus h̄eat pe/cuniam de prebēda siue ecclesia sua.⁊ inde emat p̄diuȝ:licet illā pecuniā potuisset dare aliis intuitu pietatis.nō tamē dare potest p̄dium.q2 statim acqui/situm fuit ecclesie.siue emptū fuit nomine ecclesie siue noīe alieno.ex̄.de pecu.cle.c.i.⁊.c. inquirendū.Et propt̄ hoc nō potest huiusmōi cleric⁹ illud alienare.Eodem modo si quis de pecunia ecclesie quam ha/buerit furto vel rapina seu deposito possessionem sibi emit. quia ecclesie fit vt dictū est. 7

¶ Ecclesia pro alienis debitis non pōt obligari nec eius pos/sessiōes.Et si quis obligauerit est suspensus ab administratiōne temporaliū ⁊ spiritualiū.extra de solu.c.2.Poterit tamē hec sñia per episcopū relaxari quia papa hoc sibi non retinuit extra de sen.ex.nuper.Sed nō debet hoc facere nisi indē/ 8

niati ecclesie cõsolatur.ar .ex.
de verbo.signi cũ olim.
Quicũqz de novo in eccle/
siis mõasteriis seu i aliis pijs
locis usurpantes regalia.i.col
lectam q̃ fit ratione regis vel i
peratõis seu tributũ regi debi
tum fm Jo .an.similit usurpã
tes custodiã seu guardiã titu/
lum aduocatiõis vel defensio
nis que proprie sũt nomina pa
tronat⁹ ipoꝝ locoꝝ vacãtium
bona occupãt.⁊ clerici aut mo
nachi ipoꝝ locorum. qui fieri
procurãt ipo fcõ incidunt in ex
cõmunicationem: Clerici aũt
qui nõ opponunt se talibus ni/
hil debent percipe de provẽti
bus ipoꝝ locoꝝ extra de elec.
generali li.6.
Cleric⁹ qui ex collatiõe laici
recipit ecclesiã uel tenet si mo/
nitus nõ renunciaverit ab offi
cio uel beneficio suspendend⁹
est.Et si cõtumax pseveret de/
ponẽdus est.laic⁹ vero excõicã
dus.ex.de iure.pa.ꝑterea ⁊.c.
relatũ.Ecclesiarũ uacãtiuz bo
na ñ debẽt ab aliis ocupari.s.
bñficiũ.2.§.1.Qualit res eccle
sie alienari possint vide.s.aliẽa
tio.De ecclesia ⁊ eius emunita
te plura vide.i. emunitas. De
priuatis oratoriis habes.i.ora
toriũ.⁊.i.emunitas ecclesie.§.
6.De ecclesia violata aut con
secranda uide.s.cessatio.⁊.s.
consecratio.2:

Ecclesia.ii. s.prochia
lis. Colla
tiões de ecclesiis prochi
alibus his qui nõ attigerunt.
25.annũ ipo facto nõ valẽt.et
tenet qui assumitur fieri sacer
dos infra annũ a tempe com/
missiõis.alr priuat⁹ est ea.Itẽ
tenetur psonaliter residere.In
hoc tñ epi ex causa dispẽsar po
test ad tempus.ex. de elec.lz.
canon.li.6.Et no.h q licet tã
tum de ãno trãsierit q talis nõ
possit ad sacerdotiũ promouẽri
nõ tamẽ vacat ecclesia ipa nec
põt cõferri alteri nisi post elap
sum annũ:q quidẽ ãnus icipit
tũc postq̃z possessionẽ illi⁹ pa/
cificã habuit vel p eũ stetit q⁹
minus haberet nec currit si iu
sto ipedimẽto detẽtus ordina
ri nõ potuit.Aliogn si sic puat⁹
sit ecclia ipa ei rstitui ñ potest.
Itẽ no.q si recepit eam ñ intẽ
dens esse sacerdos sed vt per ã
num haberet fructus tenetr r
ad restitutionem.Similiter ⁊
ille qui cõtulit ei quem nõ cre/
debat promouendum ad sacer
dotium tenetur ecclesiam ipsã
cõseruer indemnem. Hec om
nia.ex. de elect. cõmissa li.6.
Epi possunt dispẽsare q qui
obtinent parrochiales ecclias

insistēdo studio nō teneāt pro moveri infra annū nisi ad sub diaconatū: ad quē si nō fuerit promoti privati sunt: ut in pro ximo. §. de sacerdotio dictū est Ad sacerdotium vero nō tene buntur usqꝫ ad septenniū: ⁊ in terim provideatur ecclesie per vicariū: ⁊ elapso septennio in fra annū debent fieri sacerdo tes. Alioquin incurrunt dictaꝫ penā ex. de elec. cū ex eo li. 6.

3 ¶ Si ad ecclesiā pꝛochialē pn̄ tetur qui non est in sacris dum tamē alter sit idone⁹ ⁊ possit i fra statutū temp⁹ ordinari ad mitendus est. ex. de insti. si is. li. 6. Et tamē ꝺm Jo. an. tal' nō presentat⁹ nō posset in tali ec clesia institui. ex. de eta. ⁊ q̄li p̄ terea nisi dispēsative. ut ibi.

Electio. i. cōiter q̄ sit? R̄o. Electio prout h̄ sumitur est alic⁹ ꝑsone ad dignitatē vocatio. ut colligitur ex. eo. cuꝫ in cunctis ⁊. c. q̄r propter.

2 ¶ Ad quē pertinet electio de iure cōi? R̄o. Spectat ad colle gium etiam si duo solū vl' tres fuerint ex. eo. c. i. ⁊. ex. de con sue. cū dilect⁹. 63. di. Adrian⁹ Sed si clerici nō sint in eccl'ia ut collegium: sed ut singulares ꝑsone. tūc superior providebit ꝑ se vel ad p̄sentationē patroni si quis sit. ex. de iure pa. pasto ralis. Et electio quidē non so lum ad collegiū pertinet: sꝫ ple rumqꝫ de cōsuetudine vel pre vilegio alieni vocatur. ex. eodē cumana. Unde ⁊ qui ē i quasi possessione eligēdi ⁊ eligē pōt etiā si postea possessionē amit tat. ex. de iure pa. consultatiōi bus. ⁊. c cū propter. ⁊. ex. eo. q̄ rellā. Item eligere pōt prela tus ⁊ quilibet clericus in queꝫ cōpromissuꝫ fuerit: ut habetur i. electio. ⁊. ꝑ totum.

¶ Quid nō potest eligere? R̄o. Nō pōt eligere excōmunicatus maiori excōmunicatiōe: ut no tatur ex. de appel. cōstitutis. i. Sec⁹ si minori ex. de cle. exco. mi. c. vlti. Itē nec suspēsus. ex. de ꝯsue. cū dilect⁹. Itē nec int̄ dictus ex. eo cū inter. Iteꝫ nec ille qui scienter celebravit i lo co interdicō ex. de sen. exco. is qui li. 6o. Itē nec illi quib⁹ in terdictum est eligere absqꝫ su perioris lnia. ex. eo. c. vlti. Itē nec illi q̄ in ea vacatiōe elegert̄ scient̄ indignum. ex. eo. cū. in cūctis. ⁊. c. innotuit in fi. Nam tales sunt ipo iure ea vice eli gēdi ptātem privati. Et idem dicendum si peccaverūt in po stulādo ex. eo. scriptuꝫ. Et hoc verum est quādo facta nomīa 3

tione sequitur electio vel postu
latio. Secus si nõ seqtur. qr tũc
nõ essent propter hoc privati.
ex̃.eo.ppetue.li.6. Item elige
re nõ possunt qui peccaverunt
in electiõis fõma. qr debẽt pri
vari iur̃ eligendi. ex̃.eo. qa pro
pter. Item nec illi qui neglexe
runt usq3 ad lapsũ tp̃is vide.ĩ.
§.proxi. Itẽ nõ possunt eligere
pupilli. nec etiã in locis regula
rib⁹ qui nõ sunt professi tacite
vel expresse. sed neq3 cõversi.
ex̃. de elec. ex̃.eo.li.6. Item in
cathedralib⁹ collegiatis secu/
laribus vl̃ regularib⁹ ecclesijs
vocẽ non habent qui nõ sũt sb
diaconi nec in eligẽdo: nec in a
liis factis capituli: etiã si ab al
liis libere cõcedatur. ut in cle.
vt hĩ qui de eta. ⁊ quali.

4 Infra qd̃ tẽpus debet fieri
electio? R̃o. In ecclesia cathe/
drali vel regulari habẽt elec/
tores tp̃s trium mensiũ infra
qd̃ si iusto impedimẽto cessãte
nõ elegerint: ad proximum su/
periorẽ devolvit̃. vt. ex̃. eo. ne
pro defectu. Deinde debent e
lectores. presẽtare electionem
electo. ⁊ petere cõsensũ eius. ⁊
infra octo dies postq̃3 cõmod̃
possunt. Alioquin negligentes
excluduntur a p̃secutiõe proces
sus: ⁊ sunt suspensi per tres an
nos ab omnib⁹ beneficijs ipi⁹
ecclesie. ex̃. eo. cupientes. §. ce
terum li.6. Electus vero tene
tur cõsentire infra mensẽ a p̃
sentatõne. aliter privat⁹ est iur̃
electionis. nisi forte ea sit elec/
ti cõditio q̃ nõ possit cõsentire
absq3 lnia superioris. Quo ca/
su tenetur electus vel electores
petere licẽtiã cũ celeritate quã
superioris absẽtia vel p̃ñtia pa
titur. Ei si non habeat ex tunc
ad electõ3 aliã procedãt. quil3
etiã electus post consensum in
fra tres mẽses tenetur petere
cõfirmationẽ. aliter irrita est
electio. ex̃. de elec. q̃3. sit li.6.
nisi petenda sit confirmatio a
papa: quia tunc electus tenet̃
infra mẽsẽ p⁹ cõsensum. vel si
non fuerit ei electio presẽtata
infra mensẽ a notitiã iter arri
pere versus curiam: ⁊ sic pete/
re confirmationem ac negoci/
um persequi. vt in dicto capitu
lo cupientes. In aliis vero ec/
clesiis debet provideri infra
sex menses. aliter eodem predi
cto modo ad proximum supe/
riorem devolvitur extra de p̃
ben. de multa. ⁊ de conces. pre
ben. nulla. Et hoc etiam habe
tur supra beneficium primo. §.
primo.

In quo loco debet fieri ele 5
ctio? Respondeo. Potest ĩ fieri
ĩ ecclesia vel ĩ. c. illi loco hone

sto ⁊ maxime iuxta consuetudi
nem.ex.co.in causis.Sz tamē
precipue electiones epoꝝ solēt
in ecclesiis fieri.ex.co. ꝙ sicut
Sed ex cā etiā extra ciuitatem
possēt fieri.23.di.in noie domi
ni.Et nō debet fieri ante sepl'
turam predecessorꝝ.ex.co.bo/
ne memorie.Sz tñ si fiēt valēt
6 ¶ Omnes electores qui in ci/
uitate sunt debēt ad electionē
vocari verbo vel scripto vel cō
sueto signo cāpane.Itē qui sūt
in hortis ciuitatis.ar.ex .ff.de
procu.l.i.Itē debēt vocari oēs
qui sunt in prouincia p litteras
vel p nunciū.ex. co .corā.Hoc
dico ſm cōsuetudinē obſuādū
Et si vocati ad cōpetentē tēmi
num eis a vocātib⁹ assignatuz
nō veniāt nō oportet eos vlte/
rius expectari .extra codem.
cum inter.⁊.c.cū nobis.
7 ¶ An elector absēs possit cōsti
tuere procuratorez?Ro.Si in
sto impedimēto tenet pōt vni
vel pluribus cōmitter vices su
as dum tñ cuilibet insolidum
⁊ erit melior cōditio occupātis
Qd si ābo ɔcurāt ⁊ petāt admit
ti.ñ mittēt ābo.sz is quez capi
tulum vel maior ps elegerit.⁊
si nō cōcordent:admittetur ille
q in cōmissiōe p⁹.nominat⁹ est
At si nullus sit isolidū nō valet
Quādo aūt procurator vnū no
minat pro se:⁊ aliū noie eius q
cōmisit:nihil.agit.nisi de certa
persona habuerit speciale mā/
datū.quia tunc aliū nomie suo
peterit nominare.Porro si nu
lus de collegio uult esse procu
rator nō pōt absēs nolēte capi
tulo exneum deputare.Nō po
test etiā p litteras exprimere vo
tum suum.Hec omnia extra d
elec.si quis iusto.li.6.
¶ Si quis electoꝝ cōtemptus 8
nec vocat⁹ ad electionem fuit:
ad petitionē eius cassanda est
electio.potest tñ si vult eā ratā
habere.extra.e.ꝙ sicut.
¶ Utrū elector possit renūcia 9
re voci sue?Ro.Sic.Naz quili
bet pōt renunciare iuri qd sibi
cōpetit.Uñ ⁊ qd postea fit per
alios ipe nō poterit ipugnare.
Si tamē talis accedat electio
de nōduz facta admittēdus est
in omnib⁹ q̄ circa ipam restāt
faciēda.ex.e.eccl'ia vr̄a primo
responso.
¶ Quot sunt forme electiōis? 10
Ro.Tres.Nā aut fit p scrutini
um:aut p cōpromissum:aut p
cōem inspairtionē et qui cōtra
pdictas formas eliger attēta/
uerit:ea uice debz eligēdi ptā
tem puari.ex.co.qa propt.
¶ Qñ procedit p formā scruti 11
ni debēt eligi tres scrutatores
q in secreto exquirant vota sin

guloꝝ. Et ipsi quidē. primo d̄
bent se ip̄os de suis votis exa/
minare: deinde alioꝝ vota se/
creto ꝛ singillati ad hoc ꝙ qui
libet liberius dicat ꝙ sibi videtur.
Unde si examinatio publi
ce fieret: nō seruaretur forma
nec valeret electio: etiam si
omnes consentirent. ex̄ eo. in
genesi.

12 ¶ Per quem vota scribentur
R̷o per tabellionē. uel qd̄ meli
us est vnus de scrutatoribus
videntibus alijs cōscribet ꝛ po
stea publicabit. Et si quis elec
toꝝ vellet cōtradicere scriptu
re nihilominus ei standum est
ar. extra de testi. co. preterea.
§. si.

13 ¶ Quid si electores pauci sūt.
R̷ndeo ſm Inn. Si sūt tantuꝫ
tres: duo ex eis scrutabūt ter/
tium: ꝛ sic procedent ad electi
onem. Si vero sunt duo tātū.
unus scrutabitur aliuꝫ. Qd̄ si
unus tm̄: et ille solus vocat⁊, te
stibus exprimet uotū suū. ꝛ eli
get et publicabit.

14 ¶ In electionibus vota incer
ta ꝛ cōditionata nō ualent. ꝛ d̄
bent haberi pro non adiectis:
puta consentio in queꝫ talis ꝯ
sentit. uel si Petrū habere nō
potero consentio in Ioannem
ꝛ similia extra eo. in electiōib⁹
li. 6.

¶ Publicato scrutinio electo 15
res neq̄unt variare voces: sed
faciēda ē collatio ꝛ electio cele
branda. Ille tn̄ qui n̄ consēsit
pōt cōsentire in eū qui alit̄ eli/
gendus est. Alr nō pōt ad aliū
accedi. extra eo. auditis. §. i. et
c. ecclesia uestra. §. ꝑs vo. Qd̄
si per uiꝫ facti scrutinij nullus
possit eligi: poterūt procedere
ad secundū ꝛ tertiū scrutiniuꝫ
donec aliquis eligi possit.

¶ Collatio p̄dicta que dꝫ post 16
publicationē scrutinij fieri tri/
plex ē. s. nūeri ad nūeꝝ: zeli ad
zelū. meriti ad meritum. vt ex
tra eo. in genesi. Si tn̄ una ꝑs
eligentiū fuerit duplo maior:
nō pōt ei opponi extenuatio ze
li vel meriti ex̄ eo. si qn̄ lib. 6.
Qd̄ si oēs in vnū conueniant.
nihilominus faciēda est colla/
tio nō de nūero sed de electori
bus. vtꝝ. s. aliqs sit ꝯtēptus vl̄
aliqnis affuerit cuius vox non
sit computanda ꝛ h⁹i. Et hac
collatione facta nullū occurrit
dubiū ad electionem proceda
tur. alioqn discutiat̄ plene. ex̄.
co. cū terra. Alij dicunt ꝙ ubi
oēs i unā ꝑsona ꝯcurrūt: ualet
electio ꝛ si collatio sit omissa.

¶ In nūero eligentium nō ut̄ 17
computari electus. q: null⁹ po
test eligere seipꝫ. ex̄. c. cū ana.
lꝫ aliqn̄ hoc locum habeat qn̄

procedit͛ per viam compro-
missi:vt.ī.electio.2.§.4.
18 Facta collatiōe eligi dꝫ is
in quem maior pars ⁊ sanior
capituli consenserit.⁊ maiō ꝑs
dicet minori.Cum talis sit eli-
gendus si placet vobis ipsum
cōiter eligamus.Et si consēse-
rint tunc is qui priorem vocē
habet in capitulo surgēs dicet
Ego pro me et pro toto capl̄o
eligo talem ⁊c̄.Et omnes acce
ptabunt.Quod si minor ꝑs vel
non omnes cōsenserint.dicet.
Ego pro me ⁊ pro illis qui me
cum consentiunt eligo talē ⁊c̄.
hec ex decre.q꞉ propter .ex̄.e.
19 In omni electione siue po-
stulatiōe si dicatur.Ego eligo
postulando siue postulandum
aut in postulandum.uel postu
lo eligendo siue eligendū aut ī
eligendū nihil agitur.Simili-
ter nec sub hac forma .Eligo
⁊ postulo prout melius potest
de iure valere.nisi qñ probabi
liter dubitaretur:utrū qs sit eli
gendꝰ vel postulādꝰ.quo casu
sic postulatꝰ uel electꝰ tenetur
vnā tm̄ det͛minatā viā accepta
re. ex̄ d͛ postu.c.ꝑpetuo lib.6.
20 Electio sēꝑ dꝫ fieri ꝑ verba
nūeri singularis.siue fiat per
scrutiniū.siue fiat ꝑ ꝯpromissū
alit͛ ñ valet.ex̄ eo.siē li.6.
21 Collige que sūt de sba for-
me electōnis ꝑ scrutinium .pri
mo quidē ꝙ electores ꝯgregē
tur.itē ꝙ scrutatores assuman
tur.Itēꝙ in secreto vota req-
rant͛.itē ꝙ vota scribant͛ .itē
ꝙ scripta in cōi puplicent͛.itē
ꝙ fiat collatio.itē ꝙ seq̄tur ele
ctio de illo in quē maior pars
⁊ sanior capituli ꝯsenserit .hec
oīa extra eo.q꞉ propter.
Qñ potestas eligendi duol 22
uit͛ ad aliū:ꝟo in cathedrali-
bus ecclesijs si infra tp̄s trium
mēsium non eligant deuoluit͛
ad proximū superiorē.ꝙ si in-
fra alios tres menses non ele-
gerint:deuoluit͛ ad aliū superi
orem:⁊ sic vsqꝫ ad papam.Si
v̊o eligūt scienter indignum:⁊
sic sint priuati iure eligendi vl͛
priuentur per sniam.q꞉ nō ser
uant debitam formā: ad papā
deuoluitur.In inferiorib⁹ aūt
ecclesijs semꝑ ad proximū su
periorē deuoluitur.ex̄ codē
quāq̄ꝫ.li.6.de hac mā vide s̄
§.3.⁊ s̄ beneficiū.primo.§.i.
Cassāda ē electio illi⁹ q req 23
situs añq̄ꝫ eēt electus cōsensit
electioni de se faciēde.q꞉ p̄sūi-
tur ambitiosus.ex̄ eo. cū post
petitā.⁊.c.officij.
Qñ maior ꝑs capituli deli- 24
quit electio deuoluit͛ ad pauci
ores:vt nōt͛ ex̄ de postu.c.2.
Itē deuoluitur etiam ad vnū

propter oīum alioꝝ delictum.
65.di.ſi forte.ex̄ eo.bone.Qd̄
ſi oēs delinquāt deuoluitur ad
ſuperiorē ſiue ad papā.ut dc̄m
ē s̄.§.qui eſt hic ante proximū

25 ¶Electiones clandeſtine re/
probantur ex̄ eo.q2 propter:et
dicūtur clandeſtine que in ca/
meris per occulta conuenticu
la fiunt.79.di.c.2.7.c.ſi tran
ſitus.Similiter et ille quas in
ter ſe electores ſecretas tenēt.
cū celebrate debeāt ſolēnit̄ pu
blicari:vt in.d.c.q2 propter.

26 ¶Quis pōt eligi? Rndeo Eli/
gendus eſt doctior ⁊ ſanctior.
cuius cōparatione ceteri grex
dicat̄.8.q.i.lz ergo.et q ſcit de
matrimonio legitio nat⁹ ⁊ eta
tis legitime.ex̄ eo.cū i cūctis.
Nā ep̄s dz eligi.30.annoꝝ cō/
pletoꝝ.Inferiores vero prela/
ti ⁊ alij qui curā debēt hr̄e aīa
rum requirit̄ ꝙ attigerit annū
25.Aliter eligentes ſunt illa vi
ce eligendi poteſtate priuāti s̄
§.22.q incipit qn̄ ptās.Subdia
conus quoqz pōt in epm̄ eligi.
ex̄ de eta.⁊ quali.a multis.itez
qui ad vnā dignitatē reputat̄
dignus ſi poſtea eligat̄ ad aliā
dz reputari dignus.74.diſ.
geſta.Fallit qn̄qz.Nā lz qn̄qz
quis toleret̄ in offō miori.non
tn̄ propter hoc i maiori tolera
ri dz indignus.12.di.nos ꝯſue
tudinem.Abbas quoqz exem
ptus bn̄ poteſt eligi ſiue in epz
ſiue in abbatē eiuſdē regule et
habit⁹.ſed non pōt tranſire ſi/
ne lr̄a pape vel legati de late
re ſi ſit in prouincia.ex̄ eodem
ſi abbatē li.6.Religioſus quo/
qz licet non expreſſe profeſſus
quin etiam nouitius eligi pōt
ad epātum extra eo.nullus li.
6.De clericis alterius dioce/
ſis utrum poſſint eligi.vide.i.
poſtulatio.§.3.

¶Quis non poteſt eligi? Rn̄o 27
Excōicatus maiori excōicatōe
extra de appel conſtitut; prio
Itē nec excōicatus minori q ſi
ſcienter electus fuerit caſſāda
eſt eius electio. extra de cler.
exco.mi.ſi celebrat.Item nec
ſuſpenſus nec interdictus nec
qui interdictum non ſeruauit.
ex̄ de poſt.c.i.ā.c.cum dilect⁹
Item non debet eligi perſona
cui aliquid obſiſtit de impedi/
mentis circa ordinandos.de
quibuſ habetur infra ordinan
dus per totū.itez nec is qui pp
vitium perſone ſemel reproba
t⁹ fuit.talis.n.nec ibi nec alibi
eligi pōt.extra eodem ſup eo.
Secus autem ſi caſſata fuerit
electio propter uitioſum pro/
ceſſum.quia tunc non impedit̄
promotio ei⁹ ēt i eadē eccl'ia.
vt in.d.c.ſuper eo.⁊.c.inotuit.

Item non potest eligi eps. s. qr iam alligatus est alij ecclesie. sed pot postulari. s. a papa. ex de postu. c. fi. Item i prelatum religiosorum no pot eligi nisi expresse professus aliter no valz electio. ex eo. nullus li. 6. Nec etiam aliqs qui sit alteri⁹ religionis vel habitus. vt i cle. cu roi. ex. eo. Ite nullus religios⁹ pot eligi si transiuit de ordine mendicantium ad no medicantes: vt he. i. religio. 5. §. fin.

28 Electus post psensu piugit spualiter eccl'ie viduate: vt ex eo. cum inter canonicos. ex de trans. inter corporalia. §. i. 2. 2. Ite electio gignit confirmatonē extra eo. nihil confirmatio dat admistrationem extra eo. trāsmissam. De cofirmatione. vide s confirmatio electorum.

29 Si electus ante confirmationem administret remouendus est. ex eo. qualiter. nisi in summo pontifice qui in eligendo confirmat. di. 23. in nomie dni: vel nisi sic admistrati pcatur. ex eo. nosti. vel nisi ptieat ad papa. 2 sic valde reotui a se de apostolica. Qui tales si sint in ecocordia electi admistrare pnt et an. ita tame q nihil pei-tus alienet nec potest eis committi administratio sub noie Iconomatus vel procuratois 2 h⁹i nec in toto nec in parte. nec in spualibus nec in tpalibus. Quod si susceperit priuati sunt oi iure electionis ipsi⁹. ex eo. auaritie li. 6.

An religioso acquiratur ius electionis ex ordinem suu? R⁹ Nulli religioso predicatorum minorum. heremitarum. et quorumlibet mendicantium ex electone postulatione prouisione seu vocatione ad prelaturaz extra suu ordine in discordia fca ius aliquod acquiritur nec ipe cosentire potest etiam habita licentia. ex eo. quorudam. li. 6. 2 debet intelligi discordia que esset siue de iure siue de fco. ut in cle. eo. ti. quod circa. Sed 2 alijs religiosis non acquiritur ius in electionibus. nec consetire possunt si fuerit electi a minori pte nuero: vt in. d. c. quorundam. Et nota q si religiosus electioni de se facte ad prelationem aliqua ex suum moasteriu vel ecclesiam no petita lnia 2 obtenta psenserit consesus non ualet. 2 electio ipa viribus vacuatur. Ite nota q plati religiosorum irrequisitis puentibus possunt h⁹i lniam dare. ex eo. c. si religiosus li. 6. Non at valeret lnia que conceditur pro futura electione qua fieri contingeret: ut in cle. cu cocess

sa. ex eo. Nec aliquis religiosus pōt prefici in aliq̄ eccl'ia q̄ clero careat ꝛ ppl'o christiāo. ut i cle. plerisq3. ex eo.

31 ¶ Quid si due electões fiant R̄o. fm Host. si sil' ꝛ incōtinenti fiūt puta qꝛ in scrutinio divisa sūt vota: tūc illa valet que melioribus ꝛ maioribus merit' adiuuat. ex eo. c. l3 in fi. ꝛ. c. dudum. Si vero electiones fiāt ex interuallo ꝛ prima fuit rite facta illa valet. imo etiā si prima annullāda sit secūda nihil ominus cessari d3. ex eo. bone memorie cre. nisi gr̄a fiat. sic quidā intelligunt. ex eo. bone memorie magis. Silr ēt cassā da est. Ra etiam si prima nulla fuerit propter cām nōdum patentem. extra eo. consideratis ꝛ. c. auditis. ꝙ si prima ex causa notoria nulla fuit. ualebit secunda rite facta. ex de supplē. neg. prel'. c. fi. ꝛ ex eo. venerabilē ꝛ. §. fi.

32 ¶ Sūt casus in quibus electores iterū pñt eligere. utputa si electus non vult consentire vl' post consensum renunciat iuri suo vel moritur: vel propt̄ occultum eius vitium irritatur. Et his casibus habent electores integrū tp̄s a dissensu vl' renūtiatione vel morte seu irritatione ac si vocatio noua esset dummodo nihil egerint fraudolenter. extra eodem, si electio li. 6. Duas electiones i vna ecclesia de se factas nemo pōt prosequi sed vnam tantū3 eligat. ex eo. ut qs. li. 6.

33 ¶ Quicūq3 grauant clericos vel alias personas ecclesiasticas ad q̄s spectat electio. pro eo ꝙ rogati seu al' inducti eū pro quo rogabantur siue inducebantur eligere noluerint vl' consanguineos eorum: aut ipsas ecclesias seu loca beneficiis seu aliis bonis spoliādo seu al' iniuste persequendo excōicati sunt ipso facto. ex eo. sciāt cuncti li. 6.

34 ¶ Quid si quis aliquē ex odio elegit? R̄ndeo tenetur ei ad oē damnum ꝙ inde ei accidit disti. 74. honoratus. ꝛ. C. si propter inimicitias creatio fc̄a sit l. vnica. li. x.

35 ¶ Circa electiones monialiū nota ꝙ nulla debet ad electionem admitti nisi. 12. annū peregerit ꝛ professa fuerit tacite l' expresse: nec in abbatissam vel in priorissam ubi per priorissā gubernantur eligi potest nisi post. 30. annū3. ꝛ nisi fuerit expresse professa. Item nota ꝙ cum per scrutinium procedit

illa electio que a duabus par/
tibus fuerit celebrata ñ obſtã
te appellatione partis alteriꝰ:
premiſſa diligenti examinatõ
ne ſi aliter inuenta fuerit cano
nica confirmetur ⁊ bñdicẽda
bñdicatur. Si autem nulla ele
ctio cẽt a duabꝰ ptibꝰ celebra/
ta. tunc non obſtante ꝙ ſit pu/
blicatũ ſcrutiniũ aut etiam ad
electionez proceſſũ poſſũt alie
moniales anteq̃z ad actus ex̃/
neos diuertant ad illam acceđ
re que a maiori nũero eſt elec
ta. Et ſi per hoc perueniat̃ ad
duas partes cõfirmetur vt pri
us dcm̃ eſt. ſed nihilominuſ cõ
tra eam ſic ꝯfirmatã poſtq̃z fu
erit ĩ adminiſtratiõe poterũt
alie opponere in modum de/
nunciationis vel accuſationis
ut a dignitate remoueat̃. ꝙ ſi
ad illã que a maiori parte ele/
cta eſt alie nolũt accedere vel
nõ tot quot accedũt ad duaſ p
tes tũc ſuper obiectis que face
ret pars alt̃a ⁊ ſuper alijs que
ſunt ĩquirẽda plane ⁊ ſine ſtre
pitu iudicij per ſuperiorẽ ĩqui/
ratur anteq̃z confirmet̃. ſʒ ipa
interim in temporalibus ⁊ ſpũ
alibus admĩſtret: ita tñ ꝙ de
rebus monaſterij nihil alienet
nec monialẽ recipiat. Si q̃ v̂o
a miori pte electa vel nomiata
fuerit ñ valet nec poteſt ad eã

predicto modo accedi. Itẽ no
ta ꝙ nunquã in electionibus
monialium debet fieri collatõ
zeli ad zelũ vel meriti ad meri
tum. ſed ſolum nũeri ad nũer.
Si vero proceditur per fõmaz
cõpromiſſi ſi minor pars ſe op
ponit electe nihilominꝰ confir
metur ⁊ benedicatur cõtradic
tione partis non obſtante. ſi ãt
maior pars ſe opponit differt̃
cõfirmatio donec de obiectis
⁊ alijs fuerit inquiſitum: ſed i/
terim admĩſtrabit vt premitti
tur niſi pars opponentium fu
erit duplo maior q: tũc non ad
miniſtrabit ſed expectabit lit̃
euentũ. Itẽ nota ꝙ ſi in huiuſ
modi electionibus contigerit
ad curiã appellari debẽt cauſe
exprimi ſm modũ conſtitutio
nis. c. ut circa. extra eo. lib. 6.
Sed nõ deberet ipſe ire qn po
tius procuratores conſtituere
Item nota ꝙ hi qui euocãt̃ ad
dirigendaſ moniales ĩ electõi
bus niſi abſtineãt ab his p que
iter eaſ oriri poſſet circa hec di
ſcordia vel nutriri excõicati ſt̃
⁊ oĩa predicta hñt locũ etiam
apud mulieres que viuunt q̃ſi
canoniſſe. Excepto de profeſſi
one. quia tales non profitent̃.
hec omnia extra eodem indẽ/
nitatibus li. 6. De confirmati
one electionis habeſ ĩ ꝯfirma

tio electoꝝ p totū. De electōe
p̄p. vid. i. p̄p. §. i. De hac mā ui
de. i. postlatio. ⁊ fac̄ s̄ acceptio

Electio secundo.

f. per cōpromissum. Eligēdi po
testas potest alicui vel aliqb⁹
cōmitti ex̄ eo. cū in vetē. sed cō
petentius cōmittit̄ in numero
ipari. ex̄ eo. in cāis. ⁊. c. cū dile
ctus ⁊. c. cū i iur̄. Et uni ꝯmitti
pōt etiam nō prelato. ex̄ de re-
nū. post translatiōe. primo re
sponso. Nec requiritur ꝙ hi q
bus ꝯmittitur sint de collegio
ex̄ eo. cām que. Sed tñ in hac
ꝯmissione si vn⁹ dissentiat non
seruatur forma nec valet ex̄. e.
qꝛ propter. ⁊. c. cum dilectus.
Nec enim cogitur quis renūci
are iuri suo inuitus. ex̄ qd me.
cā. abbas. ⁊. c. ad audientiam.
Itez nota ꝙ re integra tal̄ po
testas reuocari potest. ex̄ eodē
in causis.

2 Illi in quos potestas eligē
di cōmittit̄ pñt de psona cuius-
cūqꝫ loci prouidere. ar. 63. di
stin. lectis. ⁊. c. reathina. Tuti⁹
tñ et melius est ꝙ de ipa eccle
sia eligant. extra eo. ꝙ sicut. et
23. di. in noīe dñi.

3 Non valet cōmissio sub hac
forma: ut quis quesitis uotis i
secreto illū eligat in quem plu
res consenserint. ex̄ eo. si cui li
bro. 6. sꝫ bñ valet si ei cōmitti
tur ut illum eligat in quez ma
ioꝛ pars capituli consenserit ex̄
eo. cū expediat. lib. 6.

An ꝯpromissarij pñt eligere 4
vnū de ipsis? R̄o. si hoc habet̄
ex forma cōpromissi pñt. alit̄ ñ
extra de sortile. c. ulti. ⁊ ex̄. eo.
cumana.

Siue ꝯpromissū sit vni siue 5
pluribus electio debꝫ fieri p v̄
ba nūeri singularis. aliter non
valet. extra eo. sicut li. 6. ⁊ de
re iudi. cū ab uno li. 6.

Compromissarius si non eli 6
git infra tempus electionis a
iure statutum ad superiorem
potestas deuoluitur. Si uero
eligat indignum siue scienter.
siue ignoranter: eligendi pote-
stas reuertitur ad electores ni
si scienter electionem factam
ratam haberent. ⁊ eodem mo
do reuertitur ad eos si eligat
idoneū. ⁊ ille ñ ꝯsentit. Porro
cōpromissari⁹ qñ eligit sciēter
indignū ñ puiunt̄ ꝯpromitten
tes nisi ratā hūerit: sꝫ ipe suspē
sus ē triennio a beneficijs que
obtinet in illa ecclesia quaz sic
eligendo offendit. ⁊ hoc non
habet locum nisi compromis
sarius sit episcopus. extra eo.
si compromissarius libro. 6.

Elemosyna prio.
cōiter ꝺm Tho ꝺa ꝺe.q.32. q̄dā
elyne sūt corporales.s. septem
opa mīe.videlicet esuriētē pa/
scere:potare sitientem.vestire
nudum. recolligere hospitez:
visitare infirmū.redimē capti/
uum.ꝛ sepelire mortuū.vn̄ ver
sus. Uisito poto cibo redio te/
go colligo condo. Sūt ꝛ alie se
ptē spūales.s.docē ignorantez
consulere dubitanti:corrigere
peccantem.ꝛ cōsolari tristem.
remittere offendenti.supporta
re onerosos:pro oib⁹ orare.vn̄
versus. Cōsule castiga remitte
solare fer ora. In quo v̊su cum
dicitur consule.intellige cōsu/
lere ꝛ docere. Et qdē elyne spi
rituales absolute loq̄ndo meli
ores sūt q̄z corporales .primo
qdē q꞉ illud qd̄ exhibet̄ meli⁹
ē.s.donū spūale qd̄ p̄emiet cor
porali.ꝺo rōe ei⁹ cui subuenit̄.
q꞉ spūs nobilior ē corpore.ꝺtio
q̄ztum ad ipsos act⁹ qb⁹ ſbuēi
tur.q꞉ spūales act⁹ sūt nobilio
res corporalib⁹. Pōt tn̄ ꝯtigē
ꝙ corporal' elyna p̄ferat̄ spūa/
li in aliquo particulari cāu.pu
ta si qs fāe deficēt poti⁹ eēt pa
scendus q̄z docendus.

2 Utrū dare elynā sit i precepto
ꝺo.secūdū Tho.ꝺa ꝺe.q.32.di
cendū ꝙ sic.omittēs.n.hoc fa
cē et̄nal'r puniē.ut pz Math.25
Esuriui.n.ꝛ non dedistis mihi
mādücare ꝛc̄. Et hoc intelligē
dū ē ꝺm ꝙ recta rō reqrit secū
dū quam cōsiderat̄ aliquid ex
pte dātis.s.vt id ꝙ i elynis er
rogandū ē nō sit necessariū ei:
sed supfluū nō solū r̄spectu sui
ipsius sed etiā respectu aliorūz
quorū cura sibi incumbit.quia
prius oz ꝙ vnusq̄sq̄z sibiipsi et
suis prouideat:ꝛ d̄ r̄siduo pau
pib⁹ ſbuēiat. Ex pte quoq̄z re
cipientꝫ reqrit̄ ꝙ necessitatem
hēat.aliogn nō eēt rō q̄re ely/
na ei daret̄.sz cū n̄ possit ab ali
quo vno oib⁹ necitatē hn̄tib⁹
ſbueniri nō ois necessitas obli
gat ad p̄ceptū.sz solū cū is qui
necitatē patit̄ sustētari nō pōt:
tc̄ locū hz ꝙ Amb.dic̄. Pasce
fāe moriētē si n̄ pauerꝫ occidisti
sic ergo dare elynā de supfluo
ē in precepto.ꝛ silr dare elynā
ei q ē i extrēa necitate. alr dar̄
elynā ē i cōsilio.sicut ꝛ d̄ quo
libet meliori bono dantur con
silia.ꝛ dico ꝙ supflua de neces
sitate precepti sunt eroganda
quia licet istius sint quantum
ad proprietatem:tn̄ ēt aliorūz
sūt quo ad vsū.s.illoꝝ q ex eis
sustentari possunt. vnde Basi/
lius. Si fateris ea tibi diuini/
tus prouenisse an iiust⁹ ē deus
ieq̄lit̄ nobis res distribuēs.cur

tu abundas: ille vero mēdicat
niſi ut tu hōc diſpēſatōis mītita
ꝯſeq̄ris: ille v̄o patic brauijs d̄
coretur. eſt famelici paniſ quē
tu tenes in archa. nudi tunica
quā in claui cōſeruas. diſcalcia
ti calceus qui penes te marce/
ſcit. indigentis argentū qd̄ poſ
ſides humatū. quo circa tot in
iuriaris quot dare ualeres. et
hoc idē dicit Ambᵒ. 47. di.
ſicut hi. ⁊ qd̄ p̄dictū eſt ꝙ non
ſit dāti neceſſariū iudicandum
eſt ſm ꝙ probabiliter extimāi
pōt. Nec oportet ꝙ conſideren
tur omnes caſus qui poſſūt cō
tingere in futurum. ſed debet
iudicari ſuperfluū ⁊ neceſſariū
ſm ea que probabilit̄ ⁊ veriſi/
militer occurrunt.
3 Utrū elymoſina debeat da
ri de neceſſario? ℞o ſm Tho.
ſecunda ſecūde. q. 32. Neceſſa/
rium dicit̄ dupliciter. Uno mō
ſine quo aliquis nō pōt eſſe. de
tali neceſſario elꝭna dari non
debet. puta ſi aliquis i articlo
neceſſitatꝭ cōſtiturꝰ ſolū habe/
ret vn̄ poſſet ſuſtētari ip̄e ⁊ filij
⁊ alij ad eū ꝑtinētes de hoc. n.
elꝭnā dare eſſet ſibi uitā ſbtra/
here. ſ3 ſi forte talis caſꝰ imine
ret ut ſubtrahēdo ſibi daret ꝯ li
cui magne ꝑſone ꝑ quā ecclia
vel reſpub. ſuſtētaret̄ cēte: pro
talis ꝑ one liberatione ſeip̄m
⁊ ſuos laudabiliter ꝑiculo mor
tis exponeret: cum bonum co
mune ſit proprio p̄ferendum.
Alio mō dicitur aliquid neceſ/
ſarium ſine quo nō pōt cōueni
enter vita trāſigi ſm ſtatū vel
conditione proprie ꝑſone vel a
liarum quarū cura ſibi incum
bit. de huiuſmōi ergo dare ely
moſinam eſt bonū ⁊ non cadit
ſub precepto ſed ſub cōſilio.
Quibꝰ potius elymoſina dā 4
da ſit? ℞o. ſm Tho. ſecūda ſe/
cūde. q. 32. ſicut Augꝰ dicit in p̄
mo li. de doctrina chriſtiana
Illis qui nob̄ magꝭ ſūt cōiūcti
magꝭ prouidē debemꝰ q̄3 eis q
quadam ſorte nob̄ adueniunt
Eſt tamē circa hoc diſcretiōis
ratio adhibēda ſm differētia3
coniuuctionis ſāctitatꝭ ⁊ vtili/
tatꝭ. Nam multo ſāctiori magꝭ
indigētiā patienti ⁊ magis vti
li ad comune bonū eſſet magiſ
elymoſina dāda q̄3 ꝑſone pro/
pinquiori. maxime ſi nō ſit mlꝭ
tū coniuncta cꝰ cura ſpālis no
biſ imieat. ⁊ ſi nccitatē magnā
n̄ patiat̄. Et uid. ſupra aduoca/
tus. §. pe.
Utrū i elꝭna p̄ponēdꝰ ſit pr̄ 5
ifidelꝭ ex̄nco fideli. ℞o. ſ3 Ray.
In exhibitiōe nutrimēti p̄ferē
duſ ē pr̄: l3 i dilectiōe p̄ponēdꝰ
ſit ex̄neꝰ. ar. 30. diſ. c. i. Prece
ptū. n. dn̄i eſt Exco. 20. honora

patrē tuū ⁊ matrē tuā: nullū. n. būficiū ē tm̄ sic ꝑentum. ideo parētes i recōpensādis būficiis sūt omnib⁹ aliis pferēdi: nisi necessitas ex alia pte prepōderet vel aliqua alia cōditio puta communis utilitas ecclesie vel rei pu. Un̄ ⁊ i extrema necessitate magis esset filii deserēdi q̄z parētes. Cō. Tho. ꝫa. ꝫe. q. 31.

6 ¶ Elymosina pauperib⁹ dāda est qui suis manib⁹ laborare n̄ possūt. 82. disti. §. i. Nā ⁊ ꝫm leges qui laborare possūt ⁊ se immiscet elyne redigit̄ i seruitutē iperatoris. C. de mendi. vali. l. vnica. li. xi. Cum aūt aliqs indiget ⁊ pōit̄ distributō elynaꝝ pōt. ⁊ sibi accipere sicut aliis administrat. Tho. ꝫa ꝫe. q. 32.

7 ¶ Utrū elyna hominib⁹ mal' dāda sit? R̄o. ꝫm Tho. i. 4. di. 15. Dicendū ꝫm Aug. ꝙ sic diligendi sunt homines vt eoꝝ nō diligantur errores. ⁊ q2 exhibitio beneficii dilectiōi corrn̄det iō peccatori ad sustentationē nāe debet elymosina dari si indigeat: cū p̄cipiat̄ nobis etiam bene facere inimicis. sed ad fouendum eorum maliciam non debemus aliquid dar̄ eis. Unde si cōstaret ꝙ eo qd aliqs dat in peccatum abuterentur non debēt eis dari nisi necessitas extrema exposceret.

¶ Utrum elymosina sit dāda abūdanter? R̄o. ꝫm Tho. secunda secunde. q. 32. Dicēdum ꝙ abūdantia elyne duplicit̄ pōt cōsiderari. p⁹ qdem ex pte dātis. s. cū qs dat qd est multū ꝫz proportionē proprie facultatis ⁊ sic laudabile est abūdant̄ dare. Thob. 4. Si multū fuerit abundant̄ tribue. vnde ⁊ dn̄s Luc. 21. laudauit viduā q̄ ex eo ꝙ deerat illi totuz victū quem habuit misit obseruatis tamen his que dicta sūt de elyna faciēnda de necessariis. s̄. §. 3. 2⁹ pōt considerari ex parte ei⁹ cui datur. ⁊ sic est abundās dupliciter. Unomō ꝙ suppleat sufficiēter eius indigentiā. ⁊ sic laudabile est abundanter tribuer̄ Alio mō ut abundet ad superfluitatē. ⁊ hoc nō est laudabile ꝫ est meli⁹ plurib⁹ indigētibus necessaria elargiri. In hoc etiam considerādum est ꝙ quidā egentes delicatorib⁹ cibis ⁊ vestibus indigēt q̄z alii. vt Tho. subdit ibidē. 8

9 ¶ Quid si qs furatur ab vsurario ⁊ huiusmōi vt elynā faciat R̄ndeo. secundum Ray. Dico furtum cōmitti. Nō. n. faciēda sūt mala vt veniāt quecūqz bona. i4. q. 5. forte ideo restituere tenetur.

10 ¶ Utrū de illicite acqsitis elyʼ

mosina possit fieri? R. o. s3 Tho. secūda secūde. q. 32. Aliqd pōt esse illicite acquisitū tripliciter primo mō qn̄ id qd illicite acq ritur debet ei a quo acquisitū3 est. et hoc siue nō trāsferat dn̄i um vt i rapia et furto: siue etiā transferat. ut i vsura: et de tali/ bus cū qs teneat ad restitutio nem nō pōt elȳna fieri. 2⁹ mō est aliqd illicite acquisitū qd il le qui acquisiuit nō pōt retinere nec tn̄ debetur ei a quo acqui/ siuit: quia. s. cōtra iusticiā ē da tu3 et ɔtra iusticiā fuit acceptū vt in simonia. vbi vterq3 ɔtra legem dei agit. et ideo deb3 h⁹ in pias causas erogari. Et ea/ dem ratio i similib⁹ in quibus datio et acquisitio est contra le ge3. 3⁹ mō est aliqd illicite acq sitū nō quidē q2 ip̄a acqsitio sit illicita: sed qa illud ex quo acq ritur est illicitum: et in his qui dem transfert dn̄ium: nec com petit repetitio. sicut patet d eo qd mulier acqsiuit p meretrici um et hoc proprie vocat turpe lucrū tal. n. mlr turpit h⁹ agit et ɔtra legē: s3 in eo qd accipit i iuste nō agit nec cōtra legē. vn̄ qd accipit retineri pōt. et etia3 de eo elȳna fieri: s3 nō oblatio publica ad altare. Et hāc disti ctione3 probat Aug⁹. 14. q. 5. non sane i fi. p̄. §. antepl't. De acquisitis p ludu3 alee vide. i. ludus alee. De mā ēt elȳne ha bes ēt plura. i. satisfactio. §. 5. et vltimo.

Elemosyna. ii. qs pōt facere eā. Utrū religio/ sus possit facere elȳnā? R. o. fm Ray. Non quia nihil hab3 di. 54. abbati. et 12. q. i. nō dicat. ex. de testa. mo. cū ad mōaste/ rium in fi. Si aūt monachus administrationem habet pōt et debet facere elȳnā. imo quic quid superest in pias cās ero/ gandū ē. 12. q. i. quia tua in fi. 86. distinctione non satis. vl tra medium: nisi forte talis es set administratio q quicquid superest refundatur ad mona sterium vel aliquem speciale3 vsum vt in quibusdam priora tibus. Item si monachus vide ret aliquem indigere ad mor tem debet dare. quia in hoc ca su omnia sunt communia. 47. distinctione sicut hi. Nec ob/ stat si abbas contradiceret. q2 debet magis obedire deo q3 hominibus. Concordat Tho. secunda secunde questione. 32. et in. 4. distinctione. 15. addēs q circa extremam necessitatē mōach⁹ aliqd modicū dare pt absente abbate sub spe ratiha bitionis.

2 Quid si mōachus de volūta-
te abbat. vadit Romā l'ē in stu
dio: nunqd potest facer̄ elymo
sinā? R̷o. sm Ray. sic. Nā eo ipo
ꝙ dedit sibi lnīam eūdi vel stā
di intelligit̄ ei cōcessisse lnīam
faciēdi ea que honesti schola-
res ⁊ peregrini solēt facere ex.
de offi. del. preterea: ff. de iur.
om. iudi. l. 2. ⁊. ff. de. iudi. si lō
gius. ita tamē ꝙ moderate fa-
ciat. ff. ad macedo. itē si filius
§. qd dicitur. Cō. Host. ⁊ Tho.
in. 4. di. 15.

3 Nunquid vxor pōt facere ely
mosinaꝫ sine lnīa viri? R̷o. sm
Ray. Si vxor habet tres pafer-
nales. i. proprias p̄ter dotē vbi
huiusmōi pafernalia de cōsue
tudine locū habēt ⁊ vxoris sūt
pōt de illis etiā inuito marito
elymosinā facere. C. de pac. cō
hac lege. Item si vxor est lu-
crosa: ita. s. ꝙ exhibita debita
gubernatione domus operib⁹
suis lucretur: pōt de hoc facer̄
elymosinā. nec intelligo dedu
cendas expēsas victus sui: qa
vir tenetur ad omnia eius one
ra propter dotē et etiam prop̄t
obsequium ab vxore exhibitū
De rebus quoqꝫ viri vt de pa
ne vino ⁊ huiusmōi q de appro-
bato more solēt ad dispensatio
nem vxoris pertinere: pōt ⁊ de
bet facere elimosinas. mode-
rate tamē ⁊ secundum faculta
tes viri ⁊ maiorem vl' minorē
multitudinem ⁊ necessitatem
pauperum ⁊ debet sibi forma-
re conscientiam ꝙ non displi-
ceat mārito. licet aliquādo pro
hibuerit. qr quandoqꝫ prohi-
bent vt temperent vxores non
a toto: sed ab excessu. Potest e
tiam sibi formare conscientiā
ex miseria pauperis cogitans ꝙ
si maritus videret illum: place
ret ei ꝙ sibi faceret elymosinā
Si autem omnino dicatur sibi
conscientia ꝙ viro displiceat:
deponat eam si pōt. ⁊ si non po
test deponere non debet dare
hoc dico nisi videret eum indi
gentem ad mortem. Et qd di-
xi de rebus viri: intelligas eti
am de rebus dotalibus. nam
illarum dominium penes virū
est. C. de rei uen. doce ancillā.
C. de iure do. in rebus. Concō
dat Host. ⁊ Tho. secunda secū
de. q. 32. ⁊ in quarto dis. 15. Sꝫ
an vxor exn̄s in matrimonio
secundo possit prouidere filijs
quos habuit ex primo uide. i.
vxor. §. 2.

4 Nunquid filiusfamilias pōt
elymosinā facere. R̷o. sꝫ Ray.
si habet peculium castrense vl'
quasi potest. naꝫ q̄ꝫtū ad illud
paterfamilias censetur. ff. ad
Macedo. l. i. De peculio. vero

profecticio ⁊ aduēticio poteſt
ſi credit patrem permiſſurum
aliter nō. quia profecticiū ⁊ qc
quid ex eo acquiritur patris ē
aduenticium vero eſt patris q°
ad vſufructum. ut Inſti per.

Utrū ſeru⁹ uel ācilla poſſit
facere elymoſinam de rebus
domini? R̷o. ſꝫ Tho in. 4. di.
15. ſerui ancille ⁊ famuli q̄ꝫuis
ſint libere cōditionis nō poſſūt
elymoſinas dare de rebus do
minoꝝ ſine eorum conſenſu ni
ſi panem ⁊ huiuſmodi que nō
inferunt ſenſibile nōcumētum
Si etiam ipſe famulus ſit diſ/
penſator rerum. non tamen po
nitur diſpenſator quaſi poteſta
tem aliquam in rē domini ha
bens: ſed quaſi tractans eam
ad utilitatem domini. De pre
cio autem ſui ſeruitij cōſtat ꝙ
pōt elymoſinam dare.

Emphitheoſis qd ē R̷o.

Emphiteoſis grece lati/
ne melioratio dicitur. Ab ini/
cio. n. per hunc contractum ui
les quedam terre concedebā/
tur quas recipienſ meliorabat
⁊ meliorationes ſue erant: qd
poſtea permiſſum eſt de ferti
libus ⁊ fructuoſis ⁊ conſiſtit i
rebus ſoli tātum. Qd ⁊ iuxt vul
gare quorumdam dicitur da/
tio ad liuellum.

Emphiteoſis non alr̄ con/ 2
trahitur niſi ſcriptura interue
niente. C. eo. l. i. Item per con
ſenſum domini ⁊ emphiteote
in hoc. s. vt ſtatim dominus a
liquid pro re accipiat. ſ. qd int̄
eos conuenerit. Item vt de ce
tero ſingulis annis conuentū
canonem ſoluat. vt inſti. loca/
ti. §. adeo.

Contrahitur aliquando ad 3
tempus. i. vſqꝫ ad. 10. vel. 20. ā
nos in quo etiam ſuccedit he/
res vſqꝫ ad ipſum tempus. ali
quando contrahitur in perpe/
tuum ⁊ tunc non aufertur em
phiteote vel etiam heredibus
eius q̄ꝫdiu ſoluerint canoneꝫ.

Poſſeſſio eccleſie nō pōt d̄ 4
nouo dari in emphiteoſim per
petuo extra de re. eccle. non a
lij nulli. Si tamē poſſeſſio ipa
prius erat emphiteotica ⁊ per
uenit libere ad eccleſiam. be/
ne poterit dari in emphiteoſiꝫ
alteri etiam perpetuo.

Quid ſit natura huius con 5
tractus? Reſpondeo ſecunduꝫ
Hoſt. De natura huius con/
tractus eſt: vt ſi contrahenteſ
aliquid pacti ſunt id obſeruet̄
⁊ ſi nihil paciſcātur debet pen
ſio ſolui niſi res ex toto pēierit
Quidam etiam intelligunt ſi
ſeptem partes perierunt. Alij
intelligūt ſi tantum medietaſ

perierit.q̃d equs est.ar.ff.de v
sufruc.etiã partis Item de na
tura huius cõtract⁹ est vt lice
at emphiteotã repellere si per
trienniũ in secularib⁹:uel per
bienniũ in ecclesiasticis nõ sol
uerit pẽsionẽ.10.q.2.hoc ius.℣.
qui rem nec tenet᷑ dñs censuꝫ
requirere.q᷑ dies statuta pro
dño interpellat. C.eo.l.2.§.si
autem nihil.Repellet auteꝫ sᷓꝫ
quosdam propria auctoritate
sᷓm alios ꝙ verius est p̲ iudicẽ
Idẽ Inno.⁊ hoc nisi celeriter
satisfaciat sᷓm ꝙ dicit᷑ ex̃.de lo
ca.⁊ cõduc.propt᷑.in fi.⁊ dico
celeriter.i.anteq̃ꝫ patiat᷑ se tra
hi ad iudiciũ alij tñ alter expo
nunt illã celerẽ satisfactionem
Item emphiteota potest ius
suũ alt᷑i uẽdere. tñ prius regsi
to domio ⁊ proposito p̃cio q̃ꝫ/
tum reuera inuenire põt domi
nus .n.si compare velit cuili/
bet emptori preponẽd⁹ est.sed
si lniam dat uendi põt qnin ẽt
si taceat lapsis a denunciatiõe
duobus mẽsibus vẽdi põt etiã
sine consensu domini:dum ta/
men nõ p̲sonis prohibitis.vt
sunt persone potẽtiores:et alie
que non sunt soluẽdo.ar.ff:qui
satisda.co.l.2.⁊ illum quidem
cui sic venditur tenetur domi
nus suscipere.emphiteota ve/
ro si secus fecerit ius suũ amit
tit.De his omnibus no.ex̃.de
loca.⁊ cõduc.potuit.

¶ Utꝝ emphiteota potest ius 6
suũ donar᷑ sine consẽsu domini
R᷑o.sᷓm Host. Põt etiã domi/
no irrequisito.C.de fundis.l.
i..li.xi.Insti.locati.§.adeo.Fõ
te sil᷑r etiam potest pignore da
re.Idẽ Inno.⁊ Ber.

¶ Quid si emphiteota soluit cẽ 7
sum presentib⁹ ãnis licet ante
cessauerit a solutiõe p̲.10.ãnos
vel plures:nũquid põt expelli
R᷑o.Non sed tutus est.C.de iu
re emphi.l.pl᷑t.

Emptio ⁊ venditõ

Secũdum Host.cum pu
re fit venditio etiam sine scrip
tis de re que degustationẽ nõ
exigit oẽ periculum spectat ad
emptorem excepto casu publi
cationis ⁊ nisi pactũ mora vel
culpa seu calliditas interuene
rit.Idẽ de emolumẽto.

¶ Quid si dolus dat causã cõ 2
tractui:R᷑o.Non tenebit ven/
ditio ut supra dolus.§.2.

¶ Utrum liceat aliquid vendẽ 3
re plus q̃ꝫ valeat vel emere mi
nori precio:R᷑o secundũ Tho.
secũda secũde.q.77.Dicen/
dum ꝙ carius vendere aut vi/
lius emere rem q̃ꝫ valeat est i
iustum et illicituꝫ.nisi res que
venditur cedat in detrimentũ

vēditoris qui multum re illa in diget nam in tali casu iustū precium est ut non solum respiciatur ad rē que vēditur: sꝫ etiam ad dampnū qđ vēditor incurrit ex uenditione. ꝛ sic licite pōt uēdere plꝰ q̄ꝫ ualeat ꝑm se. q̄ꝫuis nō uendat plus q̄ꝫ valeat ipsi venditori. Qđ si emptor multū iuuetur ex re quā emit. sꝫ venditor nō dānificat carēdo re illa nō debet eam superuēdere qꝛ utilitas que alteri accrescit non est ex uendente: sed ex cōditione ementis. Nullus autēꝫ debet vendere alteri qđ nō est suum. Qđ aūt lex humana hāc inequalitatē totaliter nō prohibet. Dicēdum q̄ lex humana multa permittit impunita. Uñ in hoc casu punit solū quando est magnus excessꝰ. puta si aliquis sit deceptus ultra dimidiam iusti precii: tūc. n. cogit ad restitutionem. Lex autē diuia nihil īpunitum relinquit. vnđ ꝑm diuinam legem illicitum reputatur si in emptione ꝛ uenditione non sit obseruata equalitas iusticie ꝛ tenet̄ istē qui plus habꝫ recompensare ei qđ dānificatus est si sit notabile dānum. qđ ideo dico: quia iustū precium rerum quandoq̄ꝫ nō est punctaliter determinatū sed magis in quadam extima

tione cōsistit. ita q̄ modica additio uel diminutio non videt̄ tollere equalitatē iusticie. De hac etiam mā nō. io. q. 2. hoc ius vbi dicitur. q̄ si in venditōne plus offeratur q̄ꝫ res valeat ecclesia non debet plus recipe sed tm̄ iustum precium: lꝫ lex dicat q̄ contrahētes possūt se inuicē decipere. Nā ecclesia in suis cōtractibꝰ non debet dolū facere ex̄. de dona ꝑ tuas.

Utrum negociando liceat carius aliquid uendere q̄ꝫ emptum sit. Respondeo secundū Tho. secunda secūde. q. 77. Nihil prohibet lucrū ordinari ad aliquem finem necessarium vl̄ honestum. ꝛ sic negocia licita reddentur. sicut cum aliquis lucrum moderatum qđ negociando querit ordinat ad domus sue sustentationem: vl̄ etiam ad subuēiendū indigentibus. aut etiam cū aliquis negociationi intēdit propter publicam vtilitatem: ne. s. res necessarie ad uitam patrie desint ꝛ lucrū expetit nō q̄i finē sꝫ q̄i stipēdiū sui laboris ꝛ sic pōt qs carꝰ uēder̄ q̄ꝫ emit. Silr̄ etiaꝫ si ipse i aliquo meliorauit rēꝫ: aut etiā qꝛ rei preciū mutatū ē secundum diuersitatē loci uel temporis. uel propter periculū cui se exposuit trāsfēdo de lo

co ad locum. uel eam fieri faciendo: dum tñ moderate. vt Ray. addit. Et de hac materia habetur. ĩ. vsura. 3. §. 9.

¶ Utrũ venditio reddatur iniusta propter defectũ rei vendite. vel etiã propter latentem eius bonitatẽ? R. o. fm Tho. secunda secũe. q. 77. Circa rez que venditur triplex defectus considerari potest. Prim⁹ quidem secũdum speciẽ rei. vtputa si uẽditur auricalcũ pro auro. aut vinum mixtũ aqua pro puro. 2⁹ defectus est fm quantitatem põderis uel mẽsure. vt si qs utat̃ sciẽter deficienti põdere vel mẽsura. 3⁹ defect⁹ est ex parte qualitatis. puta si animal infirmum vẽdatur quasi sanum. in his tribus casibus si quis vẽditor scienter offenderit fraudẽ cõmitit ⁊ illicita est venditio: ⁊ ad r̃stitutionẽ tenetur. Si uero eo ignorãte aliqs predictoꝝ defectuũ in re vẽdita fuerit: vẽditor quidem non peccauit: tñ cum ad ei⁹ noticiã puenerit tenet̃ dãnum recõpẽsare emptori. Et ex his pꝫ ꝙ illicitum est vẽdere auꝝ vel argentuꝫ alchimicũ pro vero. q2 nõ est adeo purũ sicut uerum: nec hꝫ omnino easdẽ proprietates sicut proprietatẽ letificãdi. aut ꝙ ualet cõtra certas infirmitates ⁊ huiusmõi. Si aũt per alchimicã fieret uerũ auꝝ nõ esset illicitũ vendere pro uero. q2 nihil prohibet artẽ vti aliquibus naturalib⁹ causis ad producẽdos naturales ⁊ veros effectus. sicut Aug⁹. dicit in li. de tri. de his que arte demonum fiunt. Et qđ dictũ est de venditore intelligendũ est etiã ex parte emptoris. vt quãdo vẽditor crederet rem suã minus preciosã esse q̃ꝫ sit. vtputa vendit aurũ pro minori precio. q2 credit esse auricalcũ. aut animal sanũ qđ putat infirmũ. naꝫ emptor si hoc cognoscit iniuste emit: ⁊ ad restitutionẽ tenetur.

¶ Utrũ vẽditor teneat̃ dicere vitiũ rei tradite? R. o. fm Tho. vbi. s̃. Uẽditor qui rẽ vitiosam uendẽdaꝫ exponit ex hoc ipso dat emptori dãni vel periculi occasionẽ. dãni quidẽ si propt̃ huiusmõi vitium res sit minoris precij: ⁊ ipẽ de p̃cio nil minuit. periculi. aut si propt̃ huiusmodi vitium usus rei reddatur impeditus uel noxi⁹. puta si qs vẽdat alicui equũ claudicãtem pro veloci vel domum ruinosã pro firma vel cibũ corruptũ aut venenosũ pro bono vnde si huismõi vitia sint occl'ta ⁊ venditor non detegat est dolosa ⁊ illicita venditio ⁊ ven

ditoꝛ tenetur ad damni recom
pensationem. Si vero vitium
sit manifestum puta cum equ⁹
sit monoculus vel visus rei. ⁊ si
non competat vni potest cõpe
tere alteri. et venditoꝛ propter
h⁹i vitium subtrahat de ꝑcio
q̄ʒtum oʒ: non tenetur ad mãi
festandũ vitiũ rei. qꝛ foꝛte pro
pter h⁹i vitium emptoꝛ vellet
plus subtrahere q̄ʒ cẽt subtra-
hendũ. vnde venditoꝛ potest li
cite vitiũ rei reticere.

7 ¶ Quid si aliquis poꝛtãs mer
ces ad locum vnum scit mľtos
se sequi cum similibus. quod si
dicere non posset merces suas
adeo care vendere? ℞o. secun-
dum Tho. secũda ᵽe. q. 77.
Venditoꝛ qui vendit rẽ secun-
dum preciũ. qd inuenit: non vr̃
cõtra iusticiã facere si quod fu
turꝫ ẽ non dicit: si tñ diceret vľ
de precio subtraheret abũdã-
tioꝛis esset virtutꝭ: q̄ʒuis ad h⁹
non videatur teneri ex iustitie
debito.

8 ¶ Quid de mercatoꝛibus qui
inter se conueniunt vt certo ꝑ
cio vendantuꝛ: vel ꝙ vn⁹ solus
tales merces vendat? ℞ndeo
ᵽm Host. Pactũ illicitũ est. ⁊
silr̃ si quis in ciuitate impetra
ret vt sibi soli vendẽ licẽt. ꝙ si
quis h⁹i offm̃ exerceat dʒ secũ
dũ legis suis bonis expoliari ⁊
exilio perpetuo damnari ⁊ silr̃
concedentes puniri. C. de mo
nopo. l. vna.

¶ Quid de illis qui vẽdẽ nec 9
emẽ nouerũt nisi cũ mendaciis
periurijs ⁊ iuramentis? ℞o. ᵽʒ
Ray. quotiens causa decipiẽdi
periurant vel mentiũť peccant
moꝛtaliter et tenentur ad resti
tutionẽ. Si aũt quis ignoꝛãter
dicit falsũ credens dicere verꝫ
vel etiam si dicit scienter non
intendens nocere proxio: sed
se indẽnẽ seruare: nec propter
hoc rem amplius debito sup-
vendat. tale mendaciuʒ põt di
ci veniale. si tñ iurat vel periu
rat peccat moꝛtaliter vide ĩfra
periurium.

¶ Quicquid aliquid emẽit no 10
mine suo etiam de pecunia ali
ena emptoꝛi acqriť. nõ. n. cuius
fuit pecũia. C. de rei vendi. si
ex ea. nisi in quibusdam casib⁹
Nã quicquid emitur de pecũia
ecclesie ipsi⁹ est. vt dr̃ ĩ ecclia.
primo. §. 8. Eodem modo si tu
toꝛ vel curatoꝛ de pecũia mio
ris emerit sibiipsi prediũ. nam
minoꝛ vendicare poterit illud
ff. qñ ex facto tu. l. 2. Idem de
milite si de pecũia sua ali⁹ eme
rit prediũ. C. de rei vendi. si vt
propõis. Idẽ ĩ marito ⁊ vxoꝛe
qꝛ si alter coꝝ aliqd emerit de
pecũia quam ei alter donauit

poterit ille cuius fuit pecunia illud vtiliter vendicare. ff. de dona. int᷑ vi. ꝛ vx. l. uxō maito.

Utꝛ lib hō vel propri⁹ fili⁹ vendi possit. R̷o. ſm Hoſt. Nō niſi ſol᷑. ꝙ pr̄ vendere pōt filiū neceſſitate famis vrgente. ita tn̄ ꝙ ſi reſtituat᷑ ēptori preciuꝫ ſiue a filio ſiue ab alio quocunqꝫ ꝛ qn̄cūqꝫ ipſe fili⁹ in genuitatē perueniat. in nullo āt caſu ſu lꝫ patri filiū vendē. Mr̄i etiam non vrgente neceſſitate famis nō licet vendere filiū. Ad mām emptionis et venditiōis pn̄t pertinere multa que hēs infra negociatio. De his q̄ emūt ad certū terminū. ꝛ de his qui emunt vinum bladum vt carius vendant ꝛ plura huiuſmodi vide infra vſura. 3.

Emūitas eccleſie.

Emunitas eſt priuilegiū eccleſiaſtice libertatis vel perſonarum vel reꝝ ad eam pertinētium. Et dr̄ emunitas q̄ſi ex munia. i. officia a quibus ſūt īmunes. vt. ī. patebit.

2 Quā emūitatē hꝫ eccleſia ꝯſecrata? R̷o ſm Ray. Habꝫ primo vt nullus inde per vim abſtrahat᷑ niſi in caſibus quos ui de infra emunitas cōfugiētiuꝫ §. i. Itē ea q̄ in eccl̄ia poſita ſūt nec p vim nec per furtuꝫ auferenda ſūt. aliter ſacrilegiuꝫ cōmittit᷑. 17. q. 4. quiſqs. Item ꝙ nullus mortuus ī eccl̄ia ſepeliat᷑ niſi epi abbates aut digni preſbyt̄i aut ēt fideles laici. 13 q. 2. nullus. Et intelligūt qdaꝫ de illis laicis q miracl̄a faciūt Alij intelligunt de fideli in dignitate conſtituto ſicut comite ꝛ rege. Itē emunitatē habꝫ eccleſia ꝙ in choro nō debēt morari laici cum clericis. ex̄ d̄ vi. ꝛ ho. cle. c. 1. de conſe. di. 2. ſacē dotium. itē ꝙ in ſeculare habitaculū de cet̄o nō conuertatat᷑ de conſe. di. 1. ligna. ꝛ in. 5. c. ſequēti. extra de reli. do. ad hec Itē ꝙ non poſſit uendi propt᷑ aliquā neceſſitatē i auc̄. d̄ alie. ꝛ emphi. §. 2ª qm̄. coll᷑. 9. Iteꝫ ꝙ in ea placita ſecularia n̄ ſūt facienda. ꝛ maxie de cā ſāguis ex̄ eo. c. 1. ꝛ. c. cū eccleſia. nec fiant ibi parlamēta nec negociationes: ꝛ precipue nūdinaruꝫ nec ſtrepitus iudicioꝝ ſcl̄ariū: nec proceſſus iudicuꝫ ſecularium ꝛ ſinic in dict̄ locis prolate ipō iure n̄ ualēt. ex̄ eo. decet domuꝫ li. 6. Itē ꝙ ibi nō fiāt ludi theatrales cū laruis et ſimilib⁹ ihōeſtis. ex̄ de vi. ꝛ ho. cle. cū decorē. Sec⁹ vō de hōeſtis ꝛ deuotis repn̄tatōib⁹. ut repn̄tare pſepe dn̄i. Herodem magos. ꝛc̄. h⁹iq̄ magis iducūt

ad deuotioné q̃z ad vanitatez
Et ꝙ talia.possint fieri.é ar.de
ꝯse.di.2.semel.ꝛ di.4.queris
circa finé.nam ꝛ quodlibet fe
stuz est signum preteritarum
rerum.75.di.quod die.

3 ¶ Utꝝ ecclesie ñ cõsecrate ha
beát p̃dcãs emũitates? R͡o.fm
Ray.Hñt ex̃.e.eccl'ie.Hoc au
té itelligendũ si auctõitate epi
scopoꝝ suoꝝ sũt edificate.arg.
ex̃ de reli.do.ad hec.Et vbi e/
piscopꝰ posuit primũ lapidé et
edificate sunt vt consecrentur
Con.Inno.ꝛ Host.

4 ¶ Utꝝ cimiteria héant emũi/
tatem? R͡o.fm Ray.ꝛ Host.ha
bent eandem quaz ecclesia.vt
dictum est supra cimiteriuz.§.
primo.

5 ¶ Utꝝ eccl'ia intdcã priuilegi
uz emũitatis retieat? R͡o. secun
dũ Host.ꝛ Goff.Dicédũ ꝙ sic
hec.n.reuerẽtia deo debet̃ q ñ
deligt' nec ẽt ecclesia sua.iõqz
ñ ꝑdit p̃uilegiũ q̃ clpã ñ ꝯmitit

6 ¶ Utꝝ p̃uata oratoria domoꝝ
habeát priuilegia emũitatis R͡:ꝰ
fz Host.ꝛ Goff.ꝙ nõ. Hodie
náqz quod est oratorium cras
poterit esse camera.

7 ¶ Que é emunitas ꝑsonaꝝ ec
clesie.R͡o.fz Ray.Nõ debét fa
tigari ãgariȷs ꝛ pangariȷs.i.s
uitutibꝰ personaꝝ ꝛ reꝝ.C. de
epis ꝛ cle.ois.ꝛ.l.p̃sbyt'os.12.
q.2.ecclesiaꝝ.In necitate tñ ut
si ciuitas esset obsessa:nõ dz pa
tri eccl'ia suos rusticos aliquõ d
fendi priuilegio a custodia.ꝛ
hꝰi.immo debet eos compelle
re extra eo.peruenit.

¶ Quá emunitaté habz eccl'ia 8
circa res téporales? R͡o primo
qdé ꝙ eccl'iȷs donari põt in in
finitum.ut dictum é s̃ ecclesia
primo.§.4.Ité ꝙ relictuz ec
clesiȷs ẽt minꝰ solénit̃ valz.ut
s̃.eccl'ia prio.§.5.Item ꝙ i ec
clesia trãsfert̃ dñiũ rei solo pa
cto.cũ i aliȷs ꝑsõis sit necessa.
ria traditio.C.de sacrosã.ecc.
ut inter dinum.Ité ꝙ qcqd ép
ptum fuerit de pecunia eccl'ie
ad eá dz reuerti.ut s̃ eccl'ia pri
mo.§.7.Ité ꝙ nó valz aliena
tio rei eccl'iastice nisi ĩ cãibus.
quos hés s̃ alienatio.§.i.

¶ Tp̃ales dñi q sbditis ĩterdi 9
cũt ne p̃latis siue ꝑsõis eccl'iasti
cis qcq̃z uẽdát vl' emát ab eis l'
ab ip̃is bladum molant coq̃nt
panem aut alia huiusmodi ob
sequia exhibere presumát'.eo
ipso sunt excommunicati ex̃.e.
eos li.6.

¶ Que é emunitas p̃dioꝝ ec/ 10
clesiasticoꝝ? R͡:ᵒ fz Ray.Nõ de
bét g̃uari sordidis mũeribꝰ ut
calcis coquende.arene fodien
de.cloace purgande et simili/
bus que uilia sĩt.16.q.i.nouaꝝ

ad honesta vero munera sicut sũt tributa ordinaria tenentur etiam predia ecclesiarum.23.q.vlti.tributum. Fallit tamen in domibus.atrijs.et hortis iux ecclesiam positis et etiã in mã so in quo ecclesia dotata ẽ. de quibus nullum debet dari tributum.de alijs sic:nisi expresse fuerit remissum ab eo q potuit. Nam res ad ecclesiaz trãsiuit cũ onere suo.23.q.vltima ꝫm canonica.et ex̃ de censi.sancitũ.16.q.i.si quis laicus. Si vero sunt extraordinaria ⁊ de nouo superindicta non tenent 15.q.i.placet. Similiter nec ad ea que subito iniunguntur: nisi respiciant ad pias causas. ut qꝛ princeps mouet exercitũ contra sarracenos vel hereticos.vel quia petitur ad ꝯstructionem pontium vel aliam similem causam. In talibus. n. si necessitas exposcat debent domini seculares non auctoritate propria accipere. sed hũiliter ab ep̃o ⁊ clericis postulare.⁊ illi visa necessitate poterit conferre.ex̃ eo.non minus.et extra de censi.cum apostolus Sed hodie nihil conferre debent in auxiliũ pricipũ nisi cõsulto papa.ex̃ eo.aduersus.

11 ¶ Utrũ laici possint hospitiuz exigere ab ecclesia? R͞ndeo ꝫm Host. Hospitiũ exigere violẽt ⁊ tãq̃z ex debito non pñt ex̃ eo dem.c.i.42.di.quiescamus. charitatiuum tñ denegandũz non est. Dicit tamen Inno. q̄ si quis in recognitione beneficiorum suorum reseruasset sibi hospitium in aliqua ecclesia illud debetur.18.q.vl.Eleuterius.Sed non licet tali irrumpere violẽter domos ecclesie rõne alicuius iuris sibi debiti aliter sacrilegiũ ꝯmittit.12.q.2.nulli.Et eadem ratione nõ potest tollere inde necessãia hospitiũ violenter ingrediẽdo.

¶ Quid si possessio aliqua siue domus tenebatur albergũz facere alicui ⁊ ipsa postea peruenit ad ecclesiam? R͞ndeo secundũ Hosti. Ecclesia tenebit aut rei seruitiũ exhibere.aut ipsaz possessionẽ vẽdere. Idẽ Inno. 12

¶ Que pena violãtiũ ecclesie emunitatem? R͞o ꝫz Goff. Qui aliquo modo ecclesias violant seu personas vel ab ipsis recipiũt violenter seu vsurpãt bõa ipsaꝝ.sacrilegium cõmittunt. ⁊ excommunicandi sunt.17.q 4.nullus.⁊.c.si quis deinceps In certis etiam casibus excõicati sunt ipso iure.ut incendiarius ⁊ effractor ecclesie.11.q.3 canonica.17.q.4.omnes ecclesie.extra de sen.ex.conq̃sti. 13

Uiolator quoqz ecclesiastice emunitatis nō solum pena spūali ut dictum est punitur sz etiam pena pecuniaria qñqz maiori qñqz minori.17.q.4.qs qs.z.c.siqs ptumax.hec arbitrio iudicis relinqnda ē. z dz dari persone vel loco cui facta est iniuria vel cui⁹ emunitas est violata.ex̄ de sen.ex.parrochianos.z.c.se.ex̄ de limo.de hoc āt.17.q.4.si qs in atrio. De pena eoꝝ qui de nouo sub mittunt sibi guardiā vacantiū ecclesiaꝝ:uide.s̄ ecclesia.prio §.pe.Quod ecclesiastice persone nō tenēt ad tallias ēt rōne suaꝝ possessionū.ī.tallia.§.i.

Emunitas confugientium ad ecclesiam. Null⁹ad ecclesiam confugiens inde ꝑ vim exhi dz pter q̄z in casibus puta si ille qui confugit ad eaz sit publicus latro.s.per stratas publicas insidijs z aggressiōib⁹ obsidet.Sīr z si sit nocturn⁹ agroꝝ populator.s.qui d̄ nocte agros depopulat̄.i.vastat. vel ꝯburit. tales impune possunt extrahi.17.q.4.sicut ex̄ eo.inter alia.Itē si quis in ipa ꝯmisit maleficiū sperans se ab ecclesia defēdi:qd̄ semꝑ presumitur nisi cōtrariū probet:nō dz per ecclesiam defendi. ex̄. eo.imunitatem.Itē si confugiens sit seruus q si prestita a dn̄o cautione de ipūitate nō velit de ecclesia exire:iuit⁹ cōpellit z reddit̄ dn̄o.17.q.4.

Quid si ꝯmisit maleficiū in una ecclīa nūquid defenditur confugiendo ad aliā? R̄o.secūdum Guil. Nō.qꝛ cū vna sit ecclesia in toto orbe iux̄ illud.cāticꝭ.i.Una est colūba mea. lz sint multe particulares ecclesie.qui iniuriā facit vni facit z oībus.lz forte de consuetudie apud aliquos alr̄ obseruet̄. 2

Quō dz defendi malefactō qui ad ecclesiam confugit? R̄⁹ Quātūcunqz graue delictū cōmiserit preter ea que in duob⁹ proximis.§.dcā sūt:debēt ei r̄ctores ecclīaꝝ saluare vitaz et membra:et poterūt euz petēti concedere recepta super illius impunitate idonea cautōne.s. vel iuratoria tm̄.i7.q.4.id constituimus:uel etiam fideiussoria z penali si timeat̄ ꝙ ille qui petit non bn̄ obseruet iuramentū.ar.ex̄ de resti.spo.ex transmissa.z.c.lr̄as.§.fi Sup eo āt ꝙ iniq̄ fecit alit̄ legitie pūiend⁹ ē.ex̄ eo.int̄ alia.§.si li b r. Porro talis q̄zdiu ē in ecclesia n̄ solū nō exhend⁹ ē:sz ēt 3

nec molestād⁹ nec vestis nec
victualia deneganda. C. ꝗ his
qui ad eccle. cō;u. l. pñti. §. i.
Qꝗ si qs contrafecerit: sciat se
maiestatis crimie irretitum: ⁊
sic vltio supplicio pūiēdū Hanc
āt libtatē hꝫ ꝯfugiēs ad ecclīā:
⁊ ex̄ eā infra. 30. pass⁹. diffinivit
17. q. 4. qsqs. ⁊. c. regsiuit. vt
ad requisita nāe exeāt debitis
locis. ita tñ ꝙ nō accedāt ad a
lios domos: ut in. d. c. diffini-
uit. Hoc vō priuilegiū de. 30.
passib⁹ ñ hñt capelle que sunt
infra ambituꝫ muroꝝ i castrꝭ
vt. d. c. quisquis.

¶ Quid si iudeus pagan⁹ vel
e xcōicat⁹ ꝯfugit ad ecclīaꝫ nū
quid defendet? ℞o ṡm guil. ꝗ
iudeo ⁊ pagano satis credo ꝙ
sic. Con. Inno. ⁊ Bar. per. l. i.
C. de his q ad eccl. ꝯfu. De ex
cōicato āt quidā dubitāt cū sit
ex̄ ecclīam nūero ⁊ merito. Et
subdit ipē. Guil. Credo ꝙ ideꝫ
debeat eē iudiciū de vtrisque
puto tñ in hoc cōsuetudinē ap.
probatā eē tenēdā.

¶ An defēdat̄ ꝯfugiens ad pa
latiū epi? ℞o. Eodē mō defēdi
tur sicut cōfugiēs ad ecclīam.
17. q. 4. id cōstituim⁹ ꝙ itelli
gūt qdā qñ palatiū ē cōiunctū
ecclīe: tñ p̄dcm̄. c. ñ distinguit
sꝫ absolute loqt̄ de domo epi.

¶ Quid si quis cōfugiēdo ad
ecclīam obuiauerit sacerdoti
portanti corpus christi: ⁊ ei ad
hereat: nūquid defēdetur? ℞o
secūdū Host. Sic q̄ꝫuis nō sit
expressū in iure: tñ quilꝫ catho
lic⁹ hoc fouere dꝫ. Nā et muli
er que tetigit fimbriā ⁊ uestim̄
ti christi salua fcā ē. Matth. 9
sed et ṡm leges statua prefecti
saluat hoieꝫ si ad eā ꝯfugerit.

¶ Quis prouidebit de expēsis
ei qui ad ecclesiā ꝯfugerit? ℞o
Ecclīa prouidebit. C. de his q
ad ecc. cōfu. l. pñti in fi. sicut ⁊
rector carceris prouidebit cap
tiuis. C. de epi. audi. iudices.
h⁹ no. 17. q. 4. diffiniuit.

¶ An iminēte psecutiōe hosti
li homies cū familijs et reb⁹
possint se in ecclīa recipē? ℞n-
deo Ecclīe cū oib⁹ suis orna-
mētis debēt teneri mūde: nec
debēt ibi ꝯuiuia fieri vl̄ hoies
iacē aut suppellectilia sua mit
tere nisi pp hostiles icurs⁹ aut
incēdia repētina seu alias neci
tates vrgētes. sic tñ ꝙ necita-
te cessāte in die: res in loca pri
stina reportentur. ex̄ de custo.
eucha. r̄lige. di. 42. c. pe. ⁊ vl.

¶ An i ecclīa possint fieri pro
pugnacula ⁊ inde pugnari con
tra hostes? ℞o ṡm Ray. Nō dꝫ
ecclīa incastellari. vel muniri.
ita ꝙ ide fiat guerra vel recipi
ant̄ q guerrā faciūt ⁊ precipue

pdões: aliť pp metū paganoꝝ hereticoꝝ pirrataꝝ siue predonū pōt mūiri: ⁊ pñt ibi habere recursum nō solū clerici sȝ etiam laici ⁊ defendē ecclīā ⁊ q̄ i ea sunt. ar. ex̄ d custo. eucha. relige. i4. q. 6. si res. ⁊. c. bi q ita tn̄ ꝙ cessāte necitate incastellatio cesset. Et facit ad hoc š bellū. 3. §. fi.

Enormia que sūt.

Unde enormia secundum canones dicuntur dupliciter. primo modo illa que ad normaȝ penitentie plene reduci nō possunt quin semper remaneat aliquid de pena. nam ⁊ impediunt ordinis executionem ⁊ bñficij retentioneȝ. Talia sūt tria s. homicidium. 50. di. miroꝛ. i. q. 7. si quis omnem de conse. di. i. c. i. Itē heresis in q̄ p⁹ vulnus sanatū remanet cicatrix. i. q. i. ventum. Item simonia in ordine. ex̄ de accu. inquisitōis ⁊ ibi patȝ ꝙ idem est de simonia in beneficio. i. si quis adeptus eēt ordinem vel beneficiū per simoniam vt ibi. secundo modo dicuntur enormia quia dispensationem non recipiunt vt simonia i beneficio. i. q. i. ex ga. ⁊. q. vl. pȝ. hoc etiam modo dicuntur enormia omnia illa d licta que inducunt infamiam ciuilem. i. ex quibus quis fma net infamis etiam post penitētiam vt in iuribus de quibus statim. 3. q. 7. §. porro. ⁊. 2. q. 3. §. hic colligitur.

Enormis iniuria in clīcum dicitur quando ad mutilationem membri seu effusioneȝ sāguinis. s. per vulnus illatum processum fuerit. aut si in episcopum uel in abbatem propium manus iniecta sit. extra de sen. ex. cum illorum. aut etiam dicitur enormis ex arbitrio boni uiri ⁊ circūstātijs locorum. temporum ⁊ personarum. ut i sti. de iniu. §. atrox. 2.

Episcopus.

Utruȝ status epoꝝ sit pfectioꝛ q̄ȝ stat⁹ rligiosoꝝ: Ro. fm Tho. secūda secūde. q. 184. In oi genere semp agens est prestāti⁹ patiente. in genere āt pfectōis epi fȝ Diony. se hñt ut perfectiores: religiosi vero vt perfecti: quorum vnum pertinet ad actioneȝ. alterum ad passionem. Unde et manifestum est ꝙ status pfectionis potius est in episcopis q̄ȝ in religiosis: si tñ stat⁹ epoꝝ perfūctorie agat nihil est miserius aut periculosius: vt. i. nego ciatio. §. 3. in fi.

2 ¶ Utrum liceat epatuz appeter̃? Rendeo ſm Tho. ſecūda ſecunde. q. 185. ſicut dicit Aug. 19. de ciui. dei. Locꝰ ſuperior ꝛ ſi am miniſtreẗ ut decet tñ idecẽẗ appetitur. Contingit. n. ipm̃ appetere ꝑꝑ altitudinẽ gdꝰ ad quẽ ſequiẗ reuerẽtia honõ ꝛ ſufficientia tpaliũ: ꝛ hoc modo appetere licitũ eſt ꝛ pertinet ad cupiditatem ꝛ ad ambitionẽ: ſed appeteꝛ̃ proximi ſ prodeſſe per ſe laudabile ė: tñ preſũptuoſũ uz vr̃ eſſe ꝙ aliqs preeſſe appetat ad hoc ꝙ ſubditis proſit. pȏt tñ ſine ꝑſũptione quilibet appetẽ talia opa facẽ ſi eũ contingẽt i tali offõ eė. hec Th. Qualia át debẽt eė opa epoꝝ ꝛ q̃ qs appetere dꝫ: ſatis oſtendit Greg. in paſtorali multa de his tractás ſꝫ i quodã generali dicit ibi ſic Sit rector cogitatõe mundus. actõe ꝑcipuꝰ. diſcretꝰ i ſilẽtio. vtilis i v̇bo. ſingulis ꝑ ꝯpaſſionẽ ſociꝰ. pre cũctis cõtẽplatiõe ſuſpẽſus. intẽ noꝝ curã extiorũ occupatõe nõ minuẽs. extiorũ prouidentia internoꝝ ſollicitudinė non relinquens.

3 ¶ Utrum epaľ dignitas libet a ꝯditione ſuili uľ a ſcripticia? Rno ab vtraqꝫ libat ẽt dignitas ſacerdotaľ di. 54. ſi ſuꝰ ſciente Et ſꝫ cãones ẽt a curiali diſti. 54. ex antiquis. Et q̃ztum ad hoc nõ tenet. c. illud. ſi ſeruus ſciente: verũtñ nec ſeruus nec aſcripticiꝰ nec etiam curiaľ ordinari dꝫ niſi ſm diſtinctionẽ quã hẽs. i. ſeruus. 2. per totum

4 ¶ Inter epm̃ ꝛ preſbyteꝝ qꝫ tũ ad appellationẽ qnqꝫ ñ fuit dr̃ia. q2 iſti et illi dicebanẗ pſbyteri ꝛ epi. ſemꝑ tñ fuit dr̃ia realis. vnde et in primitiua eccleſia ſoli apľi confirmabant. Actꝰ. 8. Erãt ꝛ olim qdã prelati qui dicebantur cor epi de qbus pertranſeũdum ė q2 amoti ſũt. 68. di. §. hi v̇o. ꝛ. c. ſeqn.

5 ¶ Epȏs diſpenſare pȏt in omĩ crimie niſi expreſſe ſibi prohibeatur a iure. di. 82. preſbyter ꝛ de pe. di. 6. c. 1. in fi. ex̃ de ſẽ. ex. nuper. circa fi. ad idem. ff. q. ex cau. ma. l. nec nõ. §. qđ eiſ ꝛ hec cõior doctoꝝ ſnĩa ſecũdũ Ber. ꝛ no. 50. di. ſi quis ꝑſbyẗ. ꝛ vide s̈ diſpẽſatio. §. 6. ꝑ totũ

6 ¶ Epiſcopus non poteſt reſtituere depoſitum ſiue degradatum/ ſed tantum papa. diſtinctione. 50. c. primo et ſecundo. Nam nec preſes prouincie poteſt illum reſtituere quã damnauit. ff. de queſti. l. 1. in fin.

¶ Epi et ſuperiores nullã ſententiam ſuſpenſionis uel iterdicti incurrunt ipſo iure niſi de eis expreſſe dicatur. ex̃ de ſen. ex. quia periculoſum. li. 6.

Eps in tota sua diocesi iurisdictionē habet ordinariaꝫ. vnde potest per se ⁊ per aliū in quo libet loco non excepto pro tribunali sedere cās audire. ⁊ per sonas ecclesiasticas cum oportuerit capere carceri deputare ⁊ cetera officia. libere exercer̄ ex̄. de offi. or. cū eps. li. 6. Sed quō possit in diocesi aliēa hoc facere. uide supra absolutio. p̄mo. §. 6.

Eps qui i aliquo loco habꝫ iuridition ꝫ tēporalē qualiter exequetur? R̄o. fm Ray. Debꝫ constituere iudicem secularēꝫ qui causas audiat p̄cipue sanguinis cui potest ⁊ debet p̄cipere ꝙ unicuiqꝫ faciat iusticiam. Qd si iudex interrogat eū i speciali qd agēdū de tali qui. s. penam sāguinis mereī pōt respōdere cōsule iurisperitos. ⁊ caueat ne propī suaꝫ responsionem directā uel indirectam iudex intelligat ꝙ debeat eum sāguine punire: De hoc casu habeī. i. homicidium. ⁊. §. i. ⁊ homicidium. 4. §. 3. Sꝫ bene pōt delegare alicui etiā specialiter sup aliquo maleficio ut homicidio ⁊ hꝰi i iurisdictiōe sua cōmissio ut iquisita ḡitate iusticiā exequtur. nec propī secutā penā fiet irregular̄. ex̄. ne. cle. uel mo. eps. li. 6.

Epi debent habere Jconomos q p̄sint rebꝰ ecclesie. ⁊ vicedn̄os. s. qui p̄sint rebꝰ epi. ⁊ tales non debent esse laici sꝫ probati clerici eiusdē ecclesie. 89. di. volumꝰ. ⁊. c. qr. in qbusdā. ⁊. c. indicatum. Et ꝙ epi possint quādoqꝫ a subdit̄ moderatuꝫ auxiliū exigere. vid. s̄. dn̄s. §. 2.

Utrū eps possit iudicare immediate de subditis p̄latorum q sub eo sunt nisi gradati ad eū deferaī? R̄o fm hosti. Licet super hoc a diuersis diuēsa notata sint: dico cōsuetudinē cuiuslibet ecclesie obseruādam q̄ iuridi̇tionē tribuit. Jdē Goff.

Epi singuli i suis diocesibꝰ ēt sine cōsilio metropolitāi p̄nt p̄sima. ut Ray. ponit: puta cōsecraī ḡgies sitī ⁊ ecclias ordiare clericos exigē. erigere altaria i ecclia cōsecrata. nā i nō cōsecrata sacerdos hoc pōt. vt. s̄. altare. §. fi. Jtē crisma cōficere baptizatos cōfirmare. recōciliare solēniter penitētes. litteras formatas seu comēdaticias clericis dare. hec omnia. 68. di. q̄ꝫuis de cōse. di. i. nullꝰ p̄sbyter. 81. di. c̄rneus. Jtē possunt i ter subditos iudicaī. ut. s̄. §. primo. Jtem anathematizaī cū solemnitate. de qua habeī. xi. q. 3. debēt. Jtem diuidere unā ecclesiam in duas: ⁊ duas vni

re. unam ſubiacere alteri ⁊ no/
uas eccleſias erigere. ⁊ hec qui
dem ex cã poſſunt facere non
aliter. ⁊ nihilominꝰ reqſito cõ/
ſenſu illoꝝ quoꝝ intereſt. ⁊ qui
forſan ex hoc ledi poſſũt. etiaꝫ
quãdoqꝫ illoꝝ cõſenſu nõ obtẽ
to. ex̃. de exceſ. prela ſicut ex̃. d
eccle. edifi. ad audiẽtiã. 10. q. 2.
c. vl. 12. q. 2. placuit. Itẽ poſſũt
epãlem ſynodũ celebrare. 38.
diſ. quãdo. Item reuerẽtes ab
hereſi recõciliare. ex̃. de here/
ti. ad abolẽdaꝫ. Item canoneꝫ
late ſẽtentie quo ad ſuã dioce/
ſim cõdere. 3. q. 4. nullꝰ. Mr
ta quoqꝫ alia que difficile eſſet
numerare: cũ ẽps p̃ordinator
ſit in cũctis. 25. diſ. plectis.
13 Utrum ẽps principalit̃ de/
beat intẽdere cure paſtorali vl̃
multiplicatiõi tẽporaliũ. R̷o. ſꝫ
Tho. in quolibꝫ. Sollicitudo p̃
lati propria ⁊ precipua debꝫ eſ
ſe circa gregis cuſtodiã oran/
do predicando. ſacramẽta diſ
penſando ⁊ ſua iuxta qd̃ res exi
git erogãdo. multiplicatio aũt
tẽporalium poteſt exerceri op/
portũitate ſe offerente ſine ſpi
ritualium notabili damno. et
ſic pium eſt multiplicare ea ad
eccleſie vtilitatẽ. Qd̃ ſi oppor/
tunitas non ſe offerat nullate/
nus licet ei ſeipſum diſtractio
ni ingerere: ⁊ ſecularibus occu
pare cum impedimẽto notabi
li. Idem etiã Tho. ſecunda ſe/
cunde. q. 185. Ad materiaꝫ iſtã
poteſt pertinere. infra ſolli/
citudo.
Utrũ liceat ẽpo propter ali 14
quã p̃ſecutionem deſerere gre
gem? R̷o. ſm Tho. ſecũda ſecũ
de. q. 185. Ubi ſubditorũ ſaluſ
exigit perſone paſtoris preſen
tia: tũc non debet paſtor gregeꝫ
ſuum deſerere nec propt̃ aliqd̃
incomodũ tẽporale: nec propt̃
aliqd̃ perſonale p̃iculũ iminẽs
cum bonus paſtor animã ſuaꝫ
teneatur ponere pro ouibꝰ ſuiſ
Si uero ſubditorũ ſaluti poſſꝫ
ſufficienter i abſentia paſtoris
per alium prouideri. tũc licitũ
eſt paſtori propt̃ aliquod eccle
ſie cõmodum vel propter p̃ſo/
ne periculum corporaliter gre
gem ſuum deſerere. ⁊ hoc ip̃m
colligit̃. 7. q. 1. ſciſcitaris. Poſ
ſet etiam deſerere plebem pro
pter ip̃ius malitiam. vt. ĩ. renũ
ciatio primo. §. 2. v̄. Quarta eſt
De caſibus cofeſſionum qui p̃
tineant ad epiſcopum ⁊ qui ad
ſacerdotes: vide ſupra confeſſõ
primo. §. 1. Quomodo epiſcopꝰ
tenetur dare pauperibus ſup̃
clericus 4. §. 5. Quando epiſ/
copus eſt ſenex uel in firmus
quid agenduꝫ vide infra vitia
tus corpore. §. fi.

¶ Equitas quid sit vide infra ius'.§.
primo.

¶ Eucharistia prio.

cõiter ⁊ de ei⁹ forma. Et
queritur primo. Utrũ euchari
stia sit sacr̃m:? R̷o. ſʒ Pe. i. 4.
di. 8. est sacr̃m ⁊ mõ comũi cũ
aliis sacr̃is. s. sanctificãdo seu
cãdo sanctitatẽ: ⁊ mõ speciali
s. continẽdo totius sanctitatis
auctorem. ⁊ propt̃ hoc excellẽ-
tissimum est omnium aliorum
sacramentorum. Idem Tho-
mas

2 ¶ Utrũ sacramentũ euchari
stie sit unũ:? R̷o. ſʒ Pe. ⁊ Tho:
vbi. s̃. Unuʒ quidẽ est vnitate
pfectionis. q₂ ad eius integrita
tem pl̃a requirunt̃: sicut ⁊ do-
mus perfecta dicitur una. non
aũt est unũ vnitate indivisibili
tatis vel cõtinuitatis vnde qñ
pluralit̃ dr̃ Perficiãt in nobis
q̃s domine tua sacr̃a qd̃ conti-
nent ⁊ huiusmõi. intelligit̃ illa
plitas solũ materialiter.

3 ¶ Que est forma sacr̃i eucha
ristie:? R̷o. ſm Tho. ⁊ scõs vbi
s̃. hec est forma consecratiõis
panis. Hoc est. n. corpus meũ:
coniunctio autem enim: non ẽ
de substantia forme. tamẽ ap-
poni debet secundum vsum ec
clesie. qui vsus a beato Petro
initiũ sumpsit. Quod aũt p̃mit
titur accipite ⁊ manducate ex
hoc omnes: pertinent ad usuʒ
sacr̃i: ⁊ non est de substãtia for
me. Forma aũt cõsecrationis
sanguinis hec est. Hic est. n. ca
lix sanguinis mei novi ⁊ eterni
testamenti mysteriũ fidei qui
pro uobis ⁊ pro multi effunde
tur ĩ remissionẽ peccatorũ.

¶ Quid si mutent̃ iste forme 4
R̷o. ſm Albertũ in li. de missa.
Non debent mutari: ali̇ non ?
ficeret̃ etiã si eundẽ sensũ hẽre
videantur. Similiter nõ debʒ
aliquid dimĩui: q₂ si dicat̃ hoc
est meũ: remanet indetermina
tum quid meũ sit. Et si dicatur
hoc est corp⁹: nõ significat pro
prium corpus christi. Et si ali-
quid addat̃ qd̃ significationeʒ
nõ mutet nec errorem inducat
nihilomin⁹ fit consecratio. vt
si dicat̃ hoc ẽ corp⁹ meũ dilec-
tum vel sanctũ. tamen qui hoc
faceret. valde icrepand⁹ esset.

¶ Qualiter sit christus in hoc 5
sacramento:? Respõdeo secũdũ
Tho. ⁊ Pe. in. 4. distintione
io. Christus idem qui de virgi
ne natus ⁊ pro nobis passus est
in hoc sacramento continetur
⁊ sicut est ibi vere christus ita
est etiam ibi sub sua q̃ʒtitate:
sed nõ utitur ea occupãdo locũ
sicut ẽt non vtit̃ claritate sua it

luminando aerē. Itē potest eē simul in pluribus locis inquātum plura individua. i. plures panes trāsubstantiāt' i ipz. Itē in qualibz pte hostie est totus christ⁹ etiā i minima. s. q̄zdiu manet species panis aut vini. Et idem dicēdum q̄zdiu manz in stomacho sub dictis spēbus Et codē mō quādo hostia consecrata diu servaret' dummodo spēs panis nō mutet'. aliter cōtra. Itē licet ex virtute sacramenti sub specie panis sit tantum corpus. ⁊ tantū sāguis sub specie vini. tamē propter naturalem cōcomitantiā sub vtraq̄ specie est totus christ⁹. s. sz corpus ⁊ animā ⁊ divinitatē. quia hec tria sepata non sunt.

6 Utrū christus i sacro eucharistie aliquando videat' oculo corporali. R'o. sm Pe. ⁊ Tho. ubi supra. In specie quidē propria nō videt' ibi. sz tamē q̄nq3 illa species panis circūfūditur qbusdam accñtib⁹ carnis uel pueri q̄ nō sūt proprie accñtia corpor' christi. vñ q̄zuis ibi expressiori signo videatur: nō tñ videt' i specie propria.

7 Quid agendū sit quādo corpus christi sic apparet in alia specie R'o. sm Tho. vbi. s. cuz v'us huiusmōi sacramēti sit p mānducationē. ideo quando apparet i specie pueri vel carnis cruentate uel simili nō habet rationē cibi nec assumi debet ab eo cui sic apparet. Qđ si oi b⁹ appareret dz cū reliqis pōi

8 Utrum uirtute v̄borum possit sacerdos q̄ztamcūq3 māam cōsecrare R'o. sm Tho in. 4. dis. xi. Quātitas parua uel magna nihil ad hoc facit. sz tamē ipa forma pronoīe demr̄atiuo vtens ostēdit q̄ mā cōsecrāda debet esse corā sacerdote. vñ sacerdos exñs in domo sua non posset cōsecrare panē: q est i altari aut etiā i foro. neq3 totuz vinū qđ est i celario sz q̄ztūcuz q3 sit q̄ztitas panis uel vini q̄ proponit' corā sacerdote posset ab ipo cōsecrari. Quin etiaz si sacerdos intēderet ↄsecrare ñ ad sumēdum. sz ad utēdū i bñficiis uel ad derisionem nihil omin⁹ ↄsecratū esset.

Utrū si alique hostie ex oblivione remanēt in altari aut si aliqua pars uini. ⁊ sacerdos cōficit: nūquid sūt ↄsecrate? R'o. sm Al. in. li. de missa. Non qa de eis nō intēdit'. Et sz Aug⁹. sine intentione in sacramento nihil agitur.

Quid de accñtibus q̄ uident'. i hoc sacro' R'o. sz. Tho. ⁊ Pe. i 4. di. iz. Dicēdum q̄ cuz s'ba panis et uini p⁹ ↄsecrationem

non remaneāt accñtia que ibi apparēt siue videntur. vtute di uina sbsistūt sine subo. sic. n. im mediati⁹ ducūt in corp⁹ christi qd sub eis cōtin. t. retinēt etiā modū agēdi ⁊ patiēdi quem prius habebāt. vnde fractio ⁊ diuisio fit tātum in speciebus ⁊ nō i corpore christi.

Eucharistia. ii.

¶ quo ad ei⁹ materiā. Que sit materia hui⁹ sacramēti? R̄o. fm Tho. in. 4. di. xi. Mat̄ia ꝓpetēs est panis tritice⁹ ⁊ vinū vitis cui⁹ ꝑcipua cā est istitutio dina. sꝫ qꝛ hec duo ꝑcipue i cibum ⁊ potū cōuenienti⁹ ꝑ hec cibū ⁊ potū spūalē māducam⁹

2 ¶ Utrū possit cōfici de pane facto de spelta l' de farre? R̄o. fm Pe. De cōi sētentia doc. ñ pōt cōfici nisi de pane triticeo tū quia ip̄e domin⁹ cōparauit se grano tritici Joh. 12. tūꝫ qꝛ ⁊ ip̄e credit̄ celebrasse i pane triticeo ⁊ sic istituisse: tū qꝛ vs⁹ ecclesie tradit⁹ ab apostolꝫ presentes fuerūt hꝫ vt in solo grano triticeo celebret̄: licet qdaꝫ cōtrarium sentiāt de spelta et farre dicētes ꝙ spēs frumēti ē

3 ¶ Quid si grana alterius generis admixta sunt tritico? R̄n̄deo fm Pe. Al. ⁊ Tho. Si tanta est permixtio ꝙ trahat ad aliaꝫ speciē. vt quādo appositū est ꝑdominans. uel etiā ad speciem mediā. vt quādo est eq̄lis virtus i utroqꝫ miscibiliū. tūc non pōt confici. qꝛ mutata est species panis triticei. Secus si nō est tāta additio quin manet spēs quia tūc cōfici potest.

4 ¶ Quid si pāis fieret de aqua rosacea ⁊ huiusmōi? R̄o. secūdū Pe. Dicūt quidā ꝙ posset confici qꝛ aqua in pane non remanet. Alij dicūt ꝙ nō. qꝛ partes principales panis q est mat̄ia hui⁹ sacramēti sunt aqua naturalis ⁊ farina. hāc opinionem esse probabiliorē dicit Tho. in. 4. di. xi.

5 ¶ Quid cū hostia cōsecranda tam diu stetit ꝙ incipit corrūpi? R̄o. fm Tho. in. 4. dis. xi. dicendū: ꝙ si sit tāta corruptio ꝙ spēs panis nō remanet. tunc non pōt ex ea cōfici. Si autem specie manete sit aliqua dispositio ad corruptionē pōt cōfici q̄uis grauit̄ peccet cōficiens ex tali scienter propt̄ irreuerētiam sacramenti. ⁊ ꝙ species r̄ mācat pōt cognosci ex hoc: qa cōtinuitas nō est soluta nec ali a accidentia omnino ablata. Idem Al.

6 ¶ Utrum confici possit in fermentato? R̄o. fm Tho. vbi. supra. Sic sed confici non deb

nisi in azimo ⁊ qui contrafacēt
grauiter peccaret agēs contra
statutum ⁊ consuetudinē eccle
sie. Addit aūt Tho. in tertia p/
te. q. 74. ꝙ cū cōsuetudo cō/
ficiendi in azimo rationabiliō
sit: grec⁹ tamē peccaret confi
ciendo in azimo. quasi ꝑuertē/
ecclesie sue ritū.

De quo vino possit confici?
R͞o. ſm Tho. ⁊ Pe. in. 4. dis.
xi. Dicendū ꝙ tm̄ de vino vitis
q̄ in eo ⁊ christ⁹ cōfecit: ⁊ hoc
solū proprie vinū est: ⁊ cōius ēt
in potum sumitur:

Utrū confici possit de ace/
to ⁊ huiusmōi? R͞o. ſ3 Tho. vbi
ſ̄. Si vinū est factum omnino
acetum non pōt cōfici. q̄ diffe
runt vinum ⁊ acetū. sicut vinū
⁊ mortuū ſm ph̄3. 8. metaph̄.
sed si vinum sit quasi in via ac
cescēdi: idem est iudiciū q̄d de
pane qui est in via ad corruptō
nem. s. ꝙ pōt confici. peccat ta
men cōficens propt̄ irreueren
tiam sacramēti. Cō. Al. ⁊ addit
ꝙ si vinū est putridu3 adeō ꝙ
vinum naturā ꝑdidit nō pōt cō
fici. Si aūt nō sit corruptū sed
in uia ad corruptionem confici
quidem potest. sed propter re/
uerentiam sacramenti non est
assumendum. Et idē est dicen
dū de vio mr̄tū pōtico seu acri

Utrū confici possit de agre
sto? R͞o. ſm Al. ⁊ Tho. i. 4. di.
xi. Non q̄ adhuc nō hab3 spē3
vini: sed tantū est i uia genera/
tionis.

Utrū cōfici possit de musto
R͞o. ſm Tho. ⁊ Pe. vbi. ſ̄. Sic
q̄ cōpletā habet speciē vini. n̄
tamē est faciendū de multū re
centi propter impuritatē.

Utrū aqua debeat apponi
vino ⁊ q̄3ta? R͞o. ſ3 Tho. ⁊ Pe.
in. 4. di. xi. Aqua apponit̄ nō
tanq̄3 de necessitate sacramēti
q̄ ⁊ sine ea cōficeret̄: sed tāq̄3
de bene esse. s. propter signifi/
cationē vnionis populi ad chri
stū. Aque. n. multe populi mr̄ti
Apoc. 17. grauiter tamē pec/
caret qui scienter omitteret aq̄
appositione: q̄ ageret cōtra in
stitutionē ecclesie. ⁊ q̄ dn̄s ap
posuisse credit̄. Deb3 āt apponi
adeo par̄ vt i vinū totalit̄ con
uertatur al̄r nō cōficeretur. Et
nō deb3 apponi aqua rosacea l̄
alia artificialis. Si tamen ap/
poneretur nihilominus confi/
ceretur. Nam ip̄a in vinum cō
uerteretur sic̄ aqua nālis.

Quid si apponeretur aqua
quando adhuc vinum esset in
dolio? R͞o ſm Tho. vbi supra.
Non sufficeret. q̄ hoc nō signi
ficaret aliquid. sed oportet ut i
minente oblatione apponatur
ad sacramentum.

14 Vtrū in terris vbi nō est vi
num possit confici cū aqua ru/
bea in qua lot⁹ est pānus vino
rubeo intinct⁹? R̷o. ẜm Tho in
4. diſ. xi. nō q2 illud est mag'
aqua rubea q̄z vinū. vnde hoc
damnat̄ de cōſe. diſ. 2. cum oē:
Quid ergo fieri illis terriſ vbi
vinū non pōt haberi? R̷o. non ē
aliqua terra ad quā non possit
tātum portari de vino q̄ztū ſuf
ficeret ad celebrādum. Vel ẜz
Al. dicēdū vr̄ q̄ de h⁹ cōſulēd⁹
eſſz papa cū pp itollerabile dā
nū animarū qd icurritur ex ſa
cramēti defectu diſpenſanduz
videret̄ ut corp⁹ christi abſqz
vino cōficeret̄. q2 corp⁹ non est
ſine ſanguine: ut dictum est.
ſupra eucharistia. primo. §.
quinto.

15 Vtrum i eucharistia possit
aliquis liquor p̄miſceri ſpēb⁹
vini? R̷o. ẜm Pe. in. 4. diſ. i2.
Si addit̄ res alteri⁹ nature et
maioris v̄tutis trāſmutat ſpēz
vini in ſe. 7 ſi equalis v̄tut' trāſ
mutatur vtrūqz in naturaz ter
tiaz. 7 ſic vtroqz mō deſinit ibi
esse ſpēs vini 7 p̄ cōſequens ſā/
guis christi. Si vero ſit mino/
ris uirtutis traſmutatur in na/
turā ſpēi vini. Verūtamen ſub
partibus illis ad quas liquor
additus penetrat cum nō ſint
ibi accidentia ſine ſubō deſinit
esse ſanguis christi. Quod ſi li/
quor additus ſit eiuſdē nature
7 maior tunc ad omnes diuiſiō
nes ſpēi p̄uenit 7 eiuſ cōtinuita
tez totaliter ſoluit. 7 ſic incipit
esse alius liquor 7 ſanguis chri
sti ibi esse deſinit. 7 idē ſi eq̄lis
ſit. Si vero ſit minor tunc nō p̄
uenit ad omnes diuiſiones ſpe
ciei. Sub partib⁹ ergo illis ad
quas vinum additum peruēit
deſinit esse ſanguis: cum iaz ac
cn̄tia non ſint ſine ſubō. 7 conti
nuitas ſpēique erat ſine ſubo
ſoluta ſit: Sub partibus vero il
lis ad quas nō peruenit manz
christi ſāguis. Satis cō. Tho.
ibidem.

Eucharistia. 3°.

ad ministrū. ſ. ſacerdotē
7 eius miſſā. Et queritur prio
vtrum ſacerdos conſecrans ſē
p̄ debeat ſumere? R̷o. ſecundū
Thomam in quarto distintio
ne. i2. Dicendum q̄ ſicut de ↄ
ſecratione. distintione. ſecūda
relatum. Totiens autez ſumat
quotiens celebrat. q2 ipſum ſa
cramentum in ſumptione com
plementum ſiue ſignificationiſ
accipit. Et intellige niſi impe/
diatur per violentiam infirmi
tatem. mortem aut aliqd hui⁹
modi. Qd ſi plures miſſas cele

brat solum in vltima percipiet
pfusioné ꝛ non in precedéti.qꝛ
tunc non esset ieiunus:nec aliã
missam posset celebrare.ex.de
cele.mis.ex parte.Qd si sacer/
dos post consecrationé infirmi
turꝛ nõ habeat alia hostia ni
hilominus debet alius sacer/
dos hostiã diuidere ꝛ vnã par
tem ipe sumet ꝛ aliam ĩfirmo
dare.Utrũ aũt ꝛ quãdo liceat
plures missas in die celebrare
habet.i.missa.§.io.

2 ¶Quis possit cõficere sacram
tum eucharistie?R°o.sz Tho.
in.4.dis.13.solus sacerdos po
test.Quinẽt si fuerit hereticus
scismatic⁹ excõunicat⁹.aut de/
gradat⁹:si celebrat conficit q̃z
uis.ad suã perditioné.Laicus
vero q̃ztumcũqz scũs celebrã/
do nihil ageret.Cõ.Host.Al.
ꝛ Pe.

3 ¶Utrum ·'ures sacerdotes
possint sil· ·ide hostiã cõsecra
re?R°o.Al.tenet ꝙ ñ.Sed pro
babili⁹ videt ꝙ sic fm Tho.in.
4.dis.13.vbi dic ꝙ fm morez
q̃rumdã ecclesiarũ sacerdotes
quãdo ordinant cõcelebrant
epõ ad repñsentãduz ꝙ quãdo
dñs hoc sacrm ĩstituit ꝛ pote/
staté cõsecrãdi discipul dedit.
simul cũ eis cenauit.sic epũs sil
cum ordinatis presbyteris ce/
lebrat.Et tunc omnes debent
intentioné referre ad illud in/
stans in quo epũs vba profert
ꝛ sic est una tm̃ cõsecratio.

¶Quis minister possit sacra/ 4
mẽtuz eucharistie dispensare?
R°o.fm Tho.in.4.dis.13.So
lus sacerdos est dispẽsator pro
prius.vnde laic⁹ nõ debet esse
in necessitate aliqué cõunicare
qꝛ hoc nõ est sacrm necessitatis
Diacon⁹ aũt quõ possit no.sup
diacon⁹.Religiosus dispensãs
corpus christi ĩcurrit excõuni
cationem·de qua uide.s.cõuni
care.§.15.q ĩcipit a quo.

¶Utrũ vno sacerdote deficiẽ 5
te in missa dbeat p aliũ supple
ri?R°o.fm Tho.i tertia pte.q.
83.Si sacerdos morte aut ĩfir
mitate graui occupet ante con
secrationé corporis christi nõ
oportet ꝙ per aliũ suppleatur:
Si uero cõsecrato corpore añ
cõsecrationé sãguinis:vel etiaz
consecrato vtroqz debz misse
celebritas p aliũ expleri.7.q.
i.nihil.

¶Quid si sacerdos post con/ 6
secrationé corporis:sed añ cõ/
secrationé sãguinis pcipiat vi/
num aut aquã nõ esse in calice
R°o.fm Tho.i tertia pte.q.83.
Debet statim apponere ꝛ con
secrare.Si vero post omnia ꝯ
secrationis uerba percipiat ꝙ
aqua desit debet nihilominus

procedere q; appositio aque n est de necessitate sacri. Nullo aūt mō debet aqua vino iam cō secrato misceri. Si vō post ip/ sam ꝯsecrationē percipit ꝙ vi/ nū non fuit appo itū. si quidē percipiat hoc ante sumptionē corporis debet deposita aqua si ibi fuerit ponē vinū cū aqua ꝛ resumere a verbis cōsecratō nis sanguis. Si vō hoc ꝑcipit post sūptionē corporis debet apponere aliā hostiā iterū simul cū sanguie consecrādā. ꝛ i fine sumere hostiā iterū consecrātā ꝛ sanguinē. non obstāte etiam si prius sūpsit aquā que erat in calice. q; ꝑceptum de ꝑfectiōe sacri maioris est pōderis q̄ꝫ ꝑ ceptū ꝙ hoc sacrm̄ a ieiunis su matur.

Quid si sacerdos nō recolit se dixisse ea q̄ in consecratione eucharistie dicunt? R̄n deo ſm Tho. in. 3. parte. q. 83. Non dꝫ ex hoc turbari. Non. n. q̄ mul tā dicit recolit; oium que dicit Si tn̄ sacerdoti constat proba biliter se aliqua omisisse si q̄dē non sunt de necessitate sacram̄ ti nō dꝫ resumere immutando sacrificij ordinē sꝫ dꝫ ulterius procedere. Si vero certificet se omisisse aliquid eorū que sūt de necessitate sacri. s. formā cō secrationis dꝫ resumi ipsa for ma ꝛc. per ordinē reiterari

Quid si propter frigus vel ex negligentia hostia dilabat in calicem? R̄o. ſm Tho. ubi s̄ ꝙ solum minima pars hostie mittatur in calicem hoc respi cit corpus christi mysticum. et iō h'i pretermissio non facit iꝑ fectionem sacri. ut propter h' sit necesse aliquid iterari. 8

Quid si sacerdos infra mis sam advertit hostiam triticeā non eē vel corruptā? R̄o. secun dum Pe. Dicendū ꝙ si ante ꝯ secrationē aduertit remota il la hostia aliā ponat ꝛ a canōe reincipiat. Si vero post conse crationem idem faciat ponen/ do aliam hostiam ꝛ eaꝫ sumē do. sed et nihilominus postea primaꝫ hostiā illā sumat aut a liis sumendam tradat aut rve renter reservet. Si vero aduē rit postq̄ꝫ sūpserit infra isto ca su variāt doc. Tho. tn̄ in. 3. ꝑte tenet ꝙ dꝫ ponere aliaꝫ hostiā ꝛ consecrare et sumere. quia ꝑ ceptum de perfectione sacram̄ ti maioris est ponderis q̄ꝫ pre ceptum ꝙ a ieiunis sumat: ut ꝛ s̄. §. 6. dictum est. 9

Quid si musca vel aranea in calicē ceciderit: aut venenū im mixtum fuerit? R̄o ſm Tho. in 3. ꝑte. q. 83. Si sacerdos h' an̄ consecrationē deꝑhenderit dꝫ

calix abluit: ⁊ aliud vinū ponī
Si vō aliqd hoꝝ post ꝯsecrati
onē acciderit dꝫ aīal caute ca/
pi ⁊ diligent̄ lauari ⁊ ꝯburi ⁊
ablutio in sacrariū mitti. Qđ
si venenū ibi eē deprehendēit
nullo mō dꝫ sumē nec aliis da
re. ne vite calix in mortē v̇tat̄.
sꝫ dꝫ diligent̄ in vasculo cōser/
uari. ⁊ ne sacr̄m remaneat imꝑ
fectū vꝫ vinū apponi ⁊ sacēdos
denuo resūmē consecrationeꝫ
sāguis ⁊ sacr̄m perficē. Nihil
eni abhoīabile assūi dꝫ occa/
sione hꝰ sacr̄i. ar. de conse. di.
2. si per negligentiam.
11 ¶ Quid significent diuisiones
hostie quas sacerdos facit? Re
spondeo ſm Tho. in. 4. di. 12.
triplicem hꝫ significationem.
Nam primo quidem significāt
diuisionē que fuit in corpore
christi ꝑ eius passionē. secūdo
distributionē redēptionis per
diuersa membra eccl̄ie. tertio
significatur ꝙ in corpore chri/
sti mystico. s. in ecclesia quedā
ꝑs adhuc est in hoc mūdo ⁊ eꝰ
tribulationibus ⁊ hoc signifi/
cat pars comesta. Illi āt qui iā
sunt in celo in corpore et aīa:
ut christus et beata v̇go signifi
cantur per partē missam in ca
lice. q̄ inebriātur ab vbertate
domus dei. Sed illi qui sunt ī
celo sola aīa et expectāt gl̄iam
qꝰ ad corpꝰ: silr̄ ⁊ qui sāt ī pur
gatorio significātur ꝑ partem
illā q̄ olim ſm primitiuā eccle/
siā ſuabat̄ usqꝫ ad finē misse.
¶ Quid agendū si stilla sāgui 12
nis ceciderit ex? R̷o. Si per ne
gligētiā aliquid de sanguie ce/
ciderit: si quidem super tabl̄aꝫ
lingua lābat̄ ⁊ tabula radatur
Sed si nō fuerit tabula locꝰ il
le radat̄ ⁊ cōburet̄ ⁊ cinis iux̄
altare cōdet̄ ⁊ sacerdos. 40.
diebus peniteat. Si vō cecide
rit super lapidē altaris. sorbe/
at sacerdos stillā ⁊ tribꝰ diebꝰ
peniteat. Si vero suꝑ litheum
altaris ⁊ ad aliud lintheū stil/
la peruenerit. 4. diebꝰ penite
at. Si peruenerit usqꝫ ad t̄tiū
9. diebꝰ peniteat. Si ad q̄rtuꝫ
20. diebꝰ peniteat: ⁊ abluat tri/
bꝰ uicibꝰ lintheamia que stilla
tetigerit calice supposito: et a/
qua ablutionis iuxta altare ꝯ
datur. de conse. di. 2. si per ne/
gligentiam. Posset etiam su/
mi a sacerdote nisi propter ab
hominationem dimitteret̄. ut
ponit Tho. in tertia parte. Et
ut idem dicit in. 4. di. 13. cau/
tum est ut pars illa linthei seu
palle post ablutionem abscida
tur ⁊ comburatur et cinis in al
tari condatur.
¶ Quid si quis eucharistiam 13
vomerit? R̷o. Si sit laicꝰ ⁊ pro

pter ebrietatẽ vel voracitatem
vomerit. 4o. diebus peniteat
Clerici vero vl' monachi psbỹ
teri seu diaconi. 7o. dieb⁹. peñi
teant. eps vo. 9o. Si vero, cau
sa ĩfirmitatis euomerit. 7. di/
ebus peniteat. de ɔse. di. 2. si qs
p ebrietatẽ. Et dz vomitus cre
mari ⁊ cineres iuxᵃ altare recõ
di: vt s̃ in proxio. §. dcm̃ ẽ. De
missa ⁊ eius celebratione hẽs
plura. ĩ. missa. De eucharistia
quo ad sumẽtes hr̃ s̃ cõicare.
Et utrũ a malo ministro liceat
accipere eucharistiam ⁊ sacra
vide. ĩ. ordinat⁹ prio. §. 3.

EUcharistia quar

to q̃ztũ ad ei⁹ effectũ. Quis sit
principalis effectus euchãistie
Rñ. o. ſm Tho. in. 4. di. 12. Pro
prius effectus est conuersiõis
hoĩs in christũ: vt dicat cũ apo
stolo. Uiuo ego iã ñ ego. uiuit
vo in me christ⁹. Gal. 2. Et ad
hũc sequũt duo effectus. scili/
cet augmentum virtutum: et
restauratio deperditorum per
peccata venialia vel alios pre
cedentes defectus.

2 Utrum peccata uẽialia pos/
sint ipedire effectũ sacri eucha
ristie? Rñdeo secundum Tho.
in. 4. dist. 12. Ad hoc ut sacrm̃
hoc plene effectum suũ habeat
oz q̄ adsit actualis deuocio: et
q2 interdum actualis deuotio
impediri potest absq3 mortali
pccõ: põt effect⁹ h⁹ sacri impe/
diri: ita q̄ aliquis augmentũ
gratie non consequatur: nec
tamen reatum mortalis pecca
ti incurret: sed forte reatum ve
nialis: quia imparat⁹ accedit.
Non tamen omne ueniale pec
catum impedit effectum huius
sacri: s3 solũ illud quod tollit
actualem deuotionem que in
hoc sacramento requirit.

Utrũ pp hoc sacrm̃ deleant 3
venialia? Rñ. o. ſm Tho. ubi sup
Sic. Nõ tñ oz q̄ sẽper omnia
venialia deleant sed ſm mẽsu
rã deuotõis. Posset tñ esse fer
uor tantus q̄ omnia venialia
deleret. Idem Pe.

Utrũ pp hoc sacrm̃ delean 4
tur mortalia? Respondeo secũ/
dum Tho. in. 4. distinctõe. 12.
Non delet mortalia nisi oblita
vnde quod dicitur. Sit ablutõ
scelerum dupliciter potest in/
telligi. s. q̄ vel dicitur crimina
abluere in q̄tum ea impedit vl'
de his que non sunt in homis
conscientia vel memoria.

EXactio

que fit aliquã
do a dominis
uel a prelatis: uide supra do/
minus. §. primo. et infra talli/
a. per totum. Item infra pe/
dagium.

Excommunicator

Dicturi de excõicatione . prio dicemus aliqua de eo qui põt excõicare siue de ipso excõicatore. Uñ sciendũ ꝙ excõicatione a iure põt facẽ quicunque põt ius condere: ut papa in vl'i ecclia: ⁊ singuli epi in diocesibus suis. 16. q. 2. visis in fi. 24 q. 3. corripiãr. Jtẽ excõicarẽ pñt eoꝝ officiales. sic̃ ⁊ omnes p̃lati inferiores qui collegij ꝫ p̃sunt: ut abbates ẽt nõ benedicti. dũ tñ fuerint confirmati: ⁊ siles. ex̃ de simo. sicut tuis. ex̃ de offi. ordi. cũ ab ecclesiaruz Jtem vr̃ ꝙ archidiacon⁹ possit excõicare/ lꝫ non sit presbyr̃ ar. di. 25. perlectis. ex̃ de offic. archi. c. i. ex̃ de appel. reprehẽsibilis. Sol⁹ tñ eps põt excommunicare cum illa solẽnitate q̃ habetur . xi. q. 3. debẽt. Alij autem prelati in collegiatis ecclesijs qui iurisditionem hñt super subditos sine predcã solẽnitate excõicare possunt. Sacerdotes ṽo parrochiales excõ[..]re non possunt nisi ubi esset consuetudo que etiaꝫ tribuit iurisditionem. 9. q. 3. cõquestus. Con. Hoff. Tho. ⁊ Al.

2. ¶ Utrũ excõicatio lata ab alieno epo possit rata haberi a proprio? R̃o. sm Bar. ⁊ Ber. Non. qꝛ a principio nulla fuit.

¶ Utruꝫ prelatus possit excõmunicare ex̃ territoriũ suum? R̃o sm Hosti. Eps extra suaꝫ diocesim ⁊ h⁹i prelati extra territorium suum non possunt ea que sunt iurisditionis contẽtiose. Unde quia quis non ẽ excommunicandus sine causa cognitione. xi. q. 3. nemo. iõ talis non potest excõicare nec sedere pro tribunali. nec aliquid disponere. 9. q. 2. epm. ⁊ c. se. Et intellige nisi in q̃ꝫtum dictum est supra absolutio primo. §. 6 3

¶ Prelatus qui in aliquo loco habet tantum tp̃alem iurisditionem. non propter hoc poterit excõicare. ar. ex̃ de offici. or. dilectus.

¶ Excõicare non põt excõicatus quicũqꝫ. vñ nec hereticus nec scismaticus nec apostata a fide. 24. q. i. audiuimus. ⁊. § si aũt in fi. Jtem nec intrusus: nec suspensus a iurisditione. i2 q. 2. alienationes. ⁊. c. precarie ex̃ de ꝯcess. preben. qꝛ. Jteꝫ nec ille qui violauit interdictũ. ex̃. de exces. prela. c. fi. 5

Excommunicatio

primo. cõiter quid sit? R̃o. Excõicatio est a qualibet licita cõmunione ⁊ legitimo actu separatio. xi. q. 3. §. euidenter. Cui⁹

principalit̃ due sũt spẽs vna q̃ se
parat a sacramentis ⁊ ab igres/
su eccl̃ie ⁊ a cõione fidelium: ⁊
hec dicit̃ maior excõicatio vel
anathã. alia que sepat a sacra
mẽtis tm̃. Et hec dicit̃ minor.
Et de vtraque hr̃. 3. q. 4. En
geltrudã ⁊ ex̃ eo. si quem.
¶ In quibus casib⁹ incidit qs
maiorem excõicationẽ ipo fcõ
ĸo. In multis. Nã excõicatõ a
q̃' solus papa absoluit incurrit̃
in. 13. casibus: quos oẽs hẽs ẽ
absolutio. primo. §. 3. Sũt et a
lij casus plurimi· Primus cũ
q' incidit i heresi iã damnatã
24. q. 1. c. 1. ⁊. 2. Aut nouã hẽsi
cõfingit. ex̃ de hereticis ad abo
ledã. ⁊. c. excõicam⁹. Aut ẽ cre/
dẽs receptator vel fautor hẽti
coꝶ. ex̃ de hẽticis. sicut ait.
secũdus cũ quis asserẽdo dicit
romanã eccl̃iã nõ eẽ caput oĩ
um ecclesiaꝶ: nec ei tãq̃ capi/
ti obediendũ. di. 19. nulli fas.
tertio qñ rectores ciuitatũ faci
unt exactiones idebitas i cleri
cos ⁊ eccl̃ias ⁊ ãmoniti non de
sistũt. ex̃ de imu. eccle. ñ min⁹.
4⁹ est cũ quis non elect⁹ a du
ab⁹ ptibus cardinaliũ gerit se
pro papa. ex̃ de elec. l3. 5⁹ cum
quis magister vel scholaris tra
ctat cũ aliquo ciue Bonoñ. de
cõductione hospicij irrequisitis
inquilinis nisi tp̃s conductõis
fuerit elapsũ ex̃ de loca. ex re/
scripto. 6⁹ cũ monachi canõi/
ci regulares archidiaconi. de
cani. prepositi. plebani. canto
res: ⁊ alij clerici personatũ ha
bentes: aut ẽt quicũq̃ presby/
teri audiant leges uel physicã
extra ne cle. uel mona. nõ ma/
gnope. ⁊. c. sr̃ specl̃a sec⁹ si hñt
parrochialẽ eccl̃iam tm̃. ⁊ non
sũt presbyt̃i. ex̃ ne cle. vel mo.
statutũ li. 6. 7⁹ cum quis par/
ticipat excõicato i crĩe propter
qd̃ excõicatus est dando ei au
xiliũ consiliũ uel fauorẽ ex̃ eo/
dẽ. si concubine. 8⁹ contra oẽs
qui fecerint statuta cõtra liber
tatem eccl̃ie. ⁊ scriptores eorũ
silr̃ ⁊ ptãtes et consules ⁊ r̃cto
res et ꝯsiliarios locoꝶ: ubi ta/
lia statuta seu etiam ꝯsuetudi/
nes edite sũt vel seruate. ⁊ q ŝ
uare fecerint: ⁊ illos q secũdũ
ea iudicauerint vel in publicã
formã r̃degerit iudicata ex̃. e.
grauẽ. ⁊. c. nouerit. 9⁹ contra
illos qui initũtur ordinatiõib⁹
vel alienationib⁹ a scismaticis
factis ex̃ de scisma. c. i. Dc̃i ca
sus omẽs ex iuribus magis an
tiquis collecti sunt.
¶ Eodẽ mõ sũt alij cas⁹ excõica
tõnũ qui hñt in li. 6. de quib⁹
sunt pertinentes ad papam: vt

dictum est s̄ absolutio. primo
§.3. Prim⁹ de quocunq3 qui
loqr̄ secrete uel mittit scriptu
ram vel nūtiū alicui cardinali
qn̄ sūt reclusi occasione electi
onis pape. ex̄ de elec. vbi peri
culū. Et de dn̄is rectoribus et
officialibus q iminēte dcā elec
tione nō seruarēt dictā ꝯstitu
tionem. 2⁹ de his qui grauant
alios q2 eū pro quo rogabanr̄
noluerūt eligere. vide s̄ electō
prio. §. 33. qui incipit. Quicun
q3. 3⁹ est quicūq3 d̄ nouo usur
pantes custodiā vacantiū eccl'i
aꝝ seu in aliis piis locis occu
pant bona ipoꝝ. ⁊ clerici ⁊ alie
persone eorūdē locoꝝ qui hoc
fieri procurāt. ex̄ de elec gene
rali. Hūc etiā casū hēs supra.
ecclesia prio. §. ante. 4⁹ est de
electorib⁹ ad regimē urbis ro
mane. ⁊ de electis ⁊ fautorib⁹
qui fecerit contra cōstitutiōe3
super hoc factā ex̄ de elec. fūda
menta. 5⁹ de his qui vocātur
ad dirigendas moniales i ele
ctionib⁹. nisi abstineant ab his
ꝑ que posset i eis discordia ori
ri vel nutriri ex̄ de elec. idem
nitatib⁹. 6⁹ de his qui procu
rant ꝙ ꝯseruatores dati intro
mittūt se de his que non licent
uide s̄ cōseruator. §. 4. 7⁹ de
his q absolutionē ab aliqua ex
cōicatione vel reuocatione ei⁹
aut etiā suspēsionis ⁊ interdic
ti extorquent per vim vel ꝑ me
tum. nam nec ualet absolutio.
⁊ incurrir̄ noua excōicatio. ex̄.
de his que vi absolutōis. 8⁹ de
eo qui fingit fraudulenr̄ casu3
per quē aliquis iudex vadat l'
mittat ad aliquā mulierē pro
testimonio. ex̄ de iudi. muliēs.
9⁹ de his qui prelatos uel eoꝝ
capl'a seu alias personas eccle
siasticas ꝯpellūt ad submitten
dum laicis vel alienandū bōa
imobilia seu iura eccl'aꝝ ⁊ sil'r
laici qui usurpāt sibi illicite h⁹
modi nisi moniti destiterit. ex̄
de re. eccle. hoc consultissimo.
x⁹ quicunq3 ab ecclesiis vel ꝑ
sonis ecclesiasticis per se vel ꝑ
aliū noie suo vel alieno pro ꝑ
sonis vel reb⁹ quas nō cā nego
ciationis deferūt vl' deferri fa
ciūt seu transmittūt: exigūt ali
qd̄ pedagiū seu guidagiū. ex̄ d̄
censi. q̄3q̄3 li. 6. Et de hoc cāu
hr̄. i. diffusi⁹. pedagiū. §. fi. xi⁹
ē de his q īpedirēt offm̄ dele
gati vl' cuiuscūq3 iudicis eccl'i
astici. ex̄ de imu. ec. qm̄ quē ca
sū diffusius hēs. ī. iudex. 2. §. 5.
12⁹ de dn̄is qui inhibēt subdi
tis ne ꝑsonis eccl'iasticis ven
dant ⁊ h⁹i vide. ī. emunitas. §.
9. 13⁹ de religioso q temer̄ vbi
cūq3 habitū sue religionis di
mittit vel accedit ad studia ni

si a suo prelato cū ꝯsilio maio/
ris partis cōuentus sibi lnia sit
concessa.i4ꝰ de doctoribꝰ seu
magistris qui scient̄ illos reli/
giosos q dimiserūt habitū do
cent leges vel physicā. Predi
cti duo casus hn̄t ex̄ ne cle.uel
mo.vt periculosa .15ꝰ quicūqȝ
hereticos vel credētes vl̄ rece
ptores:uel defēsores vel fauto
res eoꝝ scient̄ traderet ecclesi
astice sepulture ex̄ de hereti.q
cūqȝ li.6.De quo absoluēdo.
vide.ī.hereticꝰ.2.§.2.16ꝰ qcun
qȝ rector secularis vel quicun
qȝ officialis eiꝰ cognosceret ꝺ
crimie heresis:aut captos libe
raret vel diocesanoꝝ vel inqsi
toꝝ offm̄ ipediret.ex̄ de hereti
cis.c.inquisitōis.17ꝰ est ꝺ his
qui per assassinos quēqȝ chri/
stianū interfici procurauerint
vide ī assassinꝰ.18ꝰ de clericis
q manifestis vsurarijs domos
locant vel alio tituloicōcedunt
ex̄ de vsuris.c.usuraꝝ. uide.ī.
usura.4.§.4.19ꝰ de his que
concedūt repsalias ꝯtra psōas
eccl̄iasticas ipāl̄r siue generali
ter ex̄ de iureiurā.⁊ si.20ꝰ si do
minꝰ vel rector tpalis nō fece/
rit obseruari ea que statuūtur
ꝯtra insecutores cardinalium
seu alicuiꝰ de familia eoꝝ uel
pape.ex̄ de pe.felicis.21ꝰ qcun
qȝ dat lnāȝ occidēdi capiendi
seu alit̄ i bonis vel personis su
is vel suoꝝ gūādi eos qui ꝯtra
reges barones nobiles l̄ quos/
cunqȝ alios tulerūt excōicatio
nis suspensiōis vel intdicti sen
tētias.siue illos quoꝝ occasio
ne st̄ prolate:ul̄ eos qui eas ob
seruāt:aut q eos talit̄ excōicar̄
cōicare volūt:nisi lniam ipsaȝ
reintegra.reuocēt ⁊ si qua sint
ablata restituant siue pro illis
satisfaciant. Sil̄r et qui dcā li
cētia vsi fuerit vel ēt sine licen
tia suo motu hec fecerit:excōi
cationē incurrūt.in q̄ si permā
serint per duos mēses non nisi
per papā absoluētur.ex̄ de sē.
ex.quicūqȝ.22ꝰ qn̄ qs ab ex
cōicatōe absolutꝰ fuerit in mō
tis articulo vel alio ipedimēto
si cessāte articulo vel ipedimē/
to n̄ r̄pn̄tet.sed q̄ȝ citiꝰ ꝯmode
poterit ei a quo absolui debe/
bat reicidit ieandē sniam .ex̄.
eo.eos.23ꝰ qn̄ aliq absoluunt̄
a sede apostolica vel a legatis
⁊ iniungitur eis ꝙ se presētent
ordinarijs vel alijs suscepturi
penitentiam.⁊ passis iniuriam
seu eis quibus obligati sunt sa
tisfaciant.similiter si hoc non
faciant q̄ȝ primum commode
poterunt reincidant in eandeȝ
sniam:ut.d.c.eos.

4 Item sunt alij casus excōicatio
nū in cle. de quib⁹ quinqȝ sunt
papales: ut dictū est s̄ absolu-
tio. primo. §. 3. Alij sūt isti. Pri
mus ē de illis q̄ i cimitēijs sepel
liunt corpora tp̄e interdicti in
casibus nō concessis a iure: vel
excōicatos publice aut noīatiȝ
interdcōs aut usurarios mani
festos sciēter sepelliūt. A qua
excōicatione non debēt absol-
ui nisi ad arbitriū diocesani sa
tisfecerint eis quibus p̄ p̄missa
fuerit iniuria irrogata. vt đ se
pul. c. eos. 2⁹ de religiosis qui đ
cimas ecclesijs debitas sibi ap
propriant vel vsurpāt siue qui
non p̄mittūt solui ecclesijs de-
cimas de animalib⁹ familiari
um ⁊ pastoꝝ suoꝝ vel aliorum
imiscētiū ipsa aīalia gregibus
eoꝝ. vel de aīalib⁹ que in frau
dē ecclesiaꝝ emūt ⁊ empta tra
dūt vēditorib⁹ vel alijs ab ip-
sis tenēda: seu qui non permit
tūt vel prohibēt solui decimas
ecclesijs de t̄ris quas tradūt
alijs excollēdas nisi requisiti
destiterint infra mensem. aut
si de his que usurpauerūt con-
tra premissa. nō satisfecerit dā
nificatis ecclesijs infra duos
mēses sūt suspensi ab admini-
strationib⁹ ⁊ bn̄ficijs suis. Q̄d
si nō hn̄t admistrationes ⁊ bn̄
ficia ipso facto excōicationem
incurrūt: vt ex̄ de deci. religio
si. 3⁹ est de monachis vel cāo
nicis regularib⁹ qui nō habēt
administrationē ⁊ trāsferūt se
ad curias principū sine licētia
prelatoꝝ suoꝝ ut damnum ali
quod inferant suis prelat̄ aut
monasterio ut de sta. mo. ne i
agro. 4⁹ de monachis q̄ ifra
septa mōasterij sine lnia arma
tenent: ut in dicto. c. ne i agro.
5⁹ de his qui ipedirent visita
tores monialiū vel canonicaꝝ
nisi moniti destiterit: vt đ sta.
mo. attendētes. 6⁹ est de qui-
busdā mulierib⁹ que beghine
vulgariter nūcupant̄. sis̄r ⁊ re
ligiosi qui eas in illo statu fo-
uent. ut in cle. de reli. do. cum
de quibusdam. uide. ī. religio.
primo. §. si. 7⁹ de his qui sciē
ter contrahunt matrimonia i
gradibus consanguinitatis vl̄
affinitatis prohibitis vel cum
monialibus vel contrahentes
qui sunt religiosi siue monia-
les aut clerici in sacris: vt đ cō
san. ⁊ affini. c. os. 8⁹ de inquisi
toribus hereticorum qui pre
textu officij inquisitionis qui
busuis modis illicitis pecuni
am extorquent: vel scienter
bona ecclesiarum ob delictuȝ
clericoruȝ fisco ecclesie appli
carent. nec possunt absolui nisi
i mort̄ articlo donec illis qb⁹

extorserũt plene satisfecerit ꝗ
pecũia nullis ꝑuilegijs pactis
aut remissiõibꝰ sup hoc valitu/
ris:vt de here.nolẽtes.ꝯ Po
testates.capitanei.rectores.ↄ
sules.iudices ⁊ cõciliari.⁊ alij
officiales q statuta faciũt scri/
bũt vł dictãt p que qs cõpellaꝛ
soluere vsuras vel solutas non
repetere ⁊ q ꝼm ea iudicant.et
q habent super hoc potestatez
nisi statuta ipsa deleuerit.vł si
ea ꝑsumpserit obseruare.v.de
vsur.ex graui:.xꝰ de religiosis
mendicantibꝰ qui domos ad
habitandũ vel loca de nouo re
ciperẽt vel recepta mutarent
seu alienarẽt.ut de pẽis cupiẽ/
tes.xiꝰ de religiosis q dicunt
aliqua vba vt retrahãt audiẽ/
tes a solutione decimaꝝ.ut in
dicto.c.cupiẽtes.xiiꝰ de religõ
sis q cõfitẽtibꝰ sibi nõ faciũt cõ
scientiã de decimis soluẽdis q
sunt suspẽsi ab officio ꝑdicatio
nis donec si cõmõde possũt fa/
ciãt eis cõscientiã.Et si interiz
ꝑdicant excõmũicati sũt:ut in
dicto.c.cupientes.13ꝰ de reli/
giosis qbuscũqz qui non serua
rent interdictũ qd ꝼuat mater
ecclesia.Et istũ casũ pleniꝰ vi/
de.ĩ.intẽdictũ.i.§.xi.q incipit.
Qñ sententia.⁊c.i4.de fratri/
bus minoribꝰ qui tempore int
dicti reciperẽt ad diuina fres

vel sorores de tertio ordine q̃
cõtinentes vocanꝛ.ex.de sen.
ex.cũ ex eo.Alius casꝰ Bñdicti
pape.xi.ĩ.extuaganti que icipit
Quia vt nulli:hr ĩ.papa.§.fi.
de opponẽtibꝰ litteris electi in
papam.

Ubi dicit sub pena excõi/ 5
cationis nõ hz vim late snie sz
cõminationis.vt.C.cõmiatio
nes epłas.Et notaꝛ ex de sagit
tarijs artẽ.Et hunc casũ etiaz
habes ĩ.sagittariꝰ.§.2.

Sententijs p statuta ordia 6
rioꝝ.Nõ ligantur ignorãtes:
nisi ignorãtia fuerit crassa aut
supina.ex.de cõsti.vt animarũ
li.6.ĩ.lex.§.5.

Utrũ sola cõsuetudo absqz 7
snia vel cõstitutiõe reddat ali/
quẽ excomũicatũ:Ro.Non qꝛ
iste nõ est modꝰ ferende sentẽ
tie excõicationis.

Quibꝰ ex causis sentẽtia ex/ 8
cõmũicatiõis sit fercda a iudi/
ce:Ro.tres cause possunt esse
Prima est cõtumacia.vt quã
do aliqs fuẽit vocatꝰ siue amo
nitus p iudicez tribꝰ edictis ł
vno pro omnibꝰ ⁊ ipe sit contu
max siue iobediẽs.Secũda qñ
qs pro aliquo cẽto dãno ł offẽ
sa pro q̃ nõ vult satisfacẽ excõi
caꝛ.Et probãtur ꝑdicta duo ex
tra ut lite nõ ↄtes.qm frequenꝛ
xi.q.3.certe ex.de vbo.sig.ex

pte. Sup istis casib⁹ dicit Tho. i. 4. sententiaꝝ di. 18. Null⁹ d̄bet excomūicari nisi pro pccō mortali. Et q² in dānificādo aliquē etiā corpalit̄ siue i rebus corporalib⁹ aliqs mortalit̄ peccat. idō pro dāno tēporali ecclīa excōicare pōt. Sȝ qa excōicatō est grauissima penaꝝ nō debet īfligi etiā pro pccō mortali nisi quis ɔtumax fuerit. vel nō veniēdo ad iudiciū. vel idē sine licētia recedēdo. vel det̄minatō ni iudicis nō parendo. tunc. n. postq̄ȝ monit⁹ fuerit excōicari debet. Tertia causa siue mod⁹ excomunicatiōis est qn̄ psona ignorat̄: sed excōicat̄ in generali: ut qcumqȝ furtum fecit nisi restituat: vel qui scit nisi r̄uelet ex̄. eo. a nobis. Cui aūt debeat reuelare habes. ī. reuelatio §. i. Pro pccō v̄o alteri⁹ nemo pōt excōicari. 24. q. 3. si hēs

¶ Quō debeat fieri excōicatōnis sentētia? R̄o. Debȝ p̄mitti triplex monitio vel una pro tribus. aliter est iniusta. ⁊ iudex ē suspēsus per mēsem ab ingressu ecclesie. ex̄. eo sacro. Et debet h̄re tēpoꝝ conueniētia int̄ualla: nisi facti necessitas aliud suaserit. Et debȝ fieri i scriptis continentib⁹ causam excōmunicationis. aliter excōmunicās est suspēsus non solū ab igressu ecclesie sȝ etiā a diuinis p mensem. que si quidē exeq̄tur: irregularis efficit̄. nec nisi p papā poterit cū eo dispensari. ex̄. eo. cum medicinalis. Sȝ he pene nō tāgunt ep̄os cū non fiat specialis mētio de eis sicut opȝ: vt dicit̄. s̄. ep̄s. §. 7. De hoc etiaȝ casu hēs. ī. intēdictū. p̄. §. 6.

¶ Cū iudex dicit excōico illuȝ vel similia v̄ba intelligit̄ de excōicatiōe maiori extra eodem si quem.

¶ Si ep̄s excōicat omnes qui furtū fecerit. nūqd subditi eius talia ɔmittētes ex̄. suā diocesiȝ sunt excōunicati? R̄o. Nō vt ex̄. de cōsti. ut animaꝝ li. 6.

¶ Utrū aliēi q offendūt i diocesi illi⁹ q i generali excōicauit scidant i eius excōicatiōeȝ? R̄o. Sic. nā eius subditi fiūt ratiōe loci ubi offendūt. nisi ignōauerit ut dictū est. s̄. §. 7.

¶ Quid si metropolitan⁹ exn̄s in diocesi sui suffragāei vēiat ɔtra sniaȝ ab eo latā. R̄o. s̄ȝ Hosti. Sicut snia vel canon nō ligat proferētem: sic nec proferētis supiorē puta metropolitanū propriū. ex. d̄ ma. ⁊ obe. cū i feior. ⁊ ex̄. e. 6 a nob. Cō. Tho. in. 4. dis. 18.

¶ Quid si iudex dicit excōico vnum de istis duob⁹? R̄o. s̄m Guil. Credo sine p̄iudicio q il

le ē excōicatus de quo iudex i
tellexit. Si tñ non pōt sciri: neu
ter vitand⁹ est. similit̄ nec excō
municat̄ si vaga fuerit ei⁹ itētō

15 Quid si dicat. excōico te si
appellas vel p̄parauceris appel
lare? R̄o. fm Hosti. Videt̄ ꝙ
nō teneat sñia cū qlibet oppres
sus appellar̄ possit. vnde talis
sentētia videt̄ intollerabilē er
rorē cōtinere ex. co. p tuas. §.
nos igitur.

16 Quid si dicat p̄latus. habeo
te pro excōicato ꝛ huiusmōi: nū
qd vere erit excōicat⁹? R̄o. fꝫ Gu
il. si p talia verba agat̄ in foro
iudicii nō reputabit̄ excōicat⁹
nisi alr̄ cōstiterit de intentione
excōicant̄ vt q₂ semp solit⁹ est
ita dicere ꝛ h⁹i. In foro aūt pe
nitētiali eligēda est tutior via.
s. ut putet se excōicatū ꝛ absolu
tionē petat. Idē Hosti.

17 Quid si dicat excōico te. et
absoluo te? R̄o fm Guil. Si vo
luit iudex simul excōicare ꝛ ab
soluere: nō potuit ꝛ nihil egit
Si autē voluit excōicare ꝛ po
stea absoluē vē vtrūqꝫ valuit.

18 Quid de duob⁹ quib⁹ man
datū est vt aliquē excōicent: et
vterqꝫ eoꝝ eodē momēto dic
excōico te si ille nō excōicauit
te? R̄o. fm Hug. Uterqꝫ illo
rum iudicum excōicat. q₂ intē
tio eoꝝ est ꝙ ille excōicet̄.

Quid si his q sniaꝫ gnālem 19
promulgauit morit̄ vl̄ amouet̄
nūqd q postea ꝯtrafacit, est ex
cōicat⁹? R̄o. fm Hosti. Nō nisi
diffiniēdo statuerit. ff. de offi.
p̄fec. vr. l. i. §. fi. vel nisi a succes
sore exp̄sse ꝯfirmet̄ ex. de loca.
c. i. ꝛ. ff. de. off. le. c. i.

Quid de illis q excōicati or 20
dies recipiūt? R̄o. Si sciētes se
excōicatos receperunt a suscept
ordinib⁹ sūt imppetuū deponē
di. Si uero nō recolētes factuꝫ
pro quo i excōicationē inciderit
vel factū quidē sciētes sed iur
ignari, nesciebāt se excōicatos
tūc cum talib⁹ si sunt seculares
archiep̄i vel ep̄i dispēsare non
possūt absqꝫ mādato sedis apo
stolice. Si vō sūt regulares ab
bates ipoꝝ post iniunctā peni
tentiā ꝛ peractā poterūt cū eis
dispēsare nisi graue fuerit ꝛ no
tabile factū: vel q fecerit. adul
tus fuerit vel discret⁹. vt violē
ter cōtra obliuionē ꝛ ignorātiā
presumatur. Probant̄ hec om
nia ex. eo cum illoꝝ.

Clericus excōmunicat⁹ quō 21
teneatur dicere horas canoni
cas. vide infra hore. §. 8. qui in
cipit. Utruꝫ clericus. Quid ve
ro fiet de fructib⁹ eccl'ie clerici
excōmunicati R̄o. fꝫ Ber. De
bēt assignari alicui q celebrat
pro eo donec ipe est excōicat⁹

ex̄. de appel. puenit. Qd si iniu ste fuiss3 excōicatus recupabit fructus sublatos. 2. q. 5. super causa. Idē Ray. & Goff. Si vo iuste nō pōt. L. de re mili. cum allegat. li. 12. Ad hoc ex̄. de sē. exco. s̄ c̄ro.

22 ¶ Utrū sentētia excōicatiōis lata sub cōditione liget anteq3 extet cōditio? R̄o. s3 Host. Nō ligat ex̄. de appella. p̄terea. 2. & ex̄. co. a nobis. i. Unī & si pendē te cōditione appellet̄ tenet ap pellatio. S3 si pure sentētia fer tur nō releuatur p appellatio nem. ex̄. de appell. pastoralis. Trāsfert tamē cause cognitio nē i superiorē. ex̄. de sen. exco. per tuas.

23 ¶ S3 quid si pendēte conditō ne desinat esse ei⁹ subdit⁹? R̄o. Tenet sententia nisi appellet. ex̄. de foro cpe. c. p̄st. ex̄. de of. del. q̄tū & c. r̄latū. Idē. Inno.

24 ¶ Quid si dicat iudex excōico te si habes res furtiuas nunqd p appellationē suspendet̄. R̄o. s̄m Host. Non suspendet̄ si h3 res illas. si tamē occultū est ec clesia nō iudicat de occultis. s3 apud deū ligatus est.

25 ¶ Quid si dicat excomūico te q2 fecisti furtū: & tamē falsū est R̄o. s̄m Guil. Inn. & Hosti. Tu tius est dicē q excomūicatō te neat: vt. xi. q. 3. c. i. & c. si ep̄s. q2 nō est error itolerabilis exp̄ss⁹ & causa licet sit falsa nō est ipos sibilis. vnde consulendū est q absoluat̄ ad cautelā quo ad fo rū iudiciale: s3 quo ad deū nō est ligat⁹ nisi forte ex cōtēptu

¶ Quid si iudex p̄cipiat alicui debitori q soluat ifra certū ter minū aliogn sit excōicat⁹. vtr3 creditor possit terminū proro gar̄? R̄o. s3 Inno. & Hosti. Nō potest prorogare q̄3tū ad sentē tiam excōicationis: nisi iudex consentiat prorogationi. & tūc si adueniēte 2⁹ termino nō sol uerit iterū est excomūicat⁹. q2 termin⁹ v̄r prorogat⁹ cū acces soris. ar. ff. de predica. sed & si manēte. Si tamē p̄sona in pri mo reputat sibi. vt satisfactu3 cessat tota excōicatio. 26

¶ Excōicatus q contēnit sen tentiā seruare & ingerit se cōi oni fideliū etiam si sētētia erat forsitā iniusta fit iusta. s. q2 pro pter cōtemptū potest iuste ex cōmunicari. xi. q. 3. §. cū erogo & §. huic. Et talis etiā tardus absoluet̄. xi. q. 3. q iubēte. vnd talibus cōsulēdū ē: q etsi sciāt iniustā sententiā: ipsam diligē ter obseruent. 27

¶ In quib⁹ casib⁹ sentētia ex cōmunicationis nulla est ipso iur̄. R̄o. In quinq3. Prim⁹ est si ille qui tulit eam nō habebat 28

de hoc ptãtem: vt q? non erat eius iudex. 10. q. 3. sententia vł excõicatus: uł huiusmõi. 24. q. i. audiuimus. 2⁹ quando est lata post appellationē legitiaȝ 3⁹ quãdo cõtinet intolerabilē errorem. hi duo casus habentur ex̃. eo. p tuas. In quib⁹ casibus ille q eos propõit etiam si nõ petat absolutionē debȝ audiri. ut in dicto. c. p tuas. Sed ꝛ si ad cautelã petat absolutionem nõ dȝ dnegari q̃ȝuis aduersari⁹ eius vel excõmunicator se opponat nisi diceret euȝ excomũicatũ pro mãifesta offēsa q? tũc dabit̃ sic dicẽti terminus octo dieꝝ. ꝛ si probauerit nõ absoluet̃ nisi p̃stet emendã vel det cautionē de parẽdo iuri si offensa proponat̃ dubia. Si tamē pendente probatiõe p̃ma. s. illius q sic fuerat excõicatus: debȝ euitari i omnib⁹ illis q̃ vt actor i iudicijs attẽtauerit. Ex̃ iudiciũ uero in officijs electiõib⁹. postulatiõib⁹ ꝛ alijs legitimis actib⁹ dȝ admitti ex̃. eo. solet li. 6. Qd si appellationem sup hoc nõ fuerit prosecutus vt debuit ĩfra tp̃s statutuȝ a iure uel a iudice ꝛ ip̃e fuerit excõmunicat⁹ noiati ꝛ exp̃sse dcõ lapso tẽpore dȝ denũciari ꝛ tã a iudicialib⁹ q̃ȝ extraiudicialib⁹ actib⁹ remoueri donec de ipsius sentẽtie docuerit nullitate ex̃. eo. licet li. 6. 4⁹ casus est quãdo aliqs excõicaret maiori excõmũicatõe illos qui excõunicato pticiparẽt non in crimine sȝ i locutiõe ꝛ i alijs casib⁹ quibus incurrit̃ minor excõicatio. Nam talis snia ñ valȝ nisi premissa trina monitiõe vł vna pro trib⁹. ꝛ nisi exprimant̃ nomiatiȝ ip̃i ãmonẽdi ex̃. e. statutum. ꝛ. c. cõstitutiõem. li. 6. 5⁹ est q̃ndo p̃lati iterdicerent subditꝭ suis ne exponerent suis supiorib⁹ aut apostolice sedis legatꝭ vel inquisitorib⁹. statuȝ ecclesiaꝝ suaꝝ siue monasteriorum. ꝛ de hoc ferrẽt sniam excõmunicatiõis ex̃. de offi. ordi. q? pleriqȝ li. 6.

II Utrũ excõmunicatur⁹ obliget sibi aliquē cõtrahẽdo: R̃o. Hosti. dicit ꝙ non. Sȝ verius videt̃ qd Inno. dicit videlȝ ꝙ omnes cõtract⁹ initi cũ excõicato nõ solum ignorant̃ sȝ etiã scient̃ ꝛ etiam durãte excõicatione tenent. ꝛ ex eis quidē agitur cõtra excõicatum. ip̃e aũt durãte excõmunicatiõe agere non põt. Poterit tamē post absolutionē etiã de cõtractu inito dũ erat excõmunicat⁹. xi. q. 3. qm̃ multos in fi. ex. eo si uero. Con. Guil:

III Utrũ excõmunicat⁹ possit i

trare ecclesiã R̃o. ſm Ray. Ex/
cõicati excõicatiõe maiori ſiue
occulti ſiue manifeſti nõ debẽt
intrare ecclesiã q̃zdiu ſũt excõ
municati. Et intelligit̃ ſ3 Gul.
ad orãdũ ſiue dum agũt ibi di
uia officia. Sec⁹ ſi ſolũ intrant
ad tranſeundũ p̱ ea3 aut ſi ad
audiẽdũ p̃dicationẽ qua audi
taſtatii exeãt ex̃. eo. rñſo.
31 ¶ Utr̄ excõicatus poſſit reci/
pi ad religionẽ. vide. s̃. abſolu
tio. 3. §: finali.
32 ¶ Uniuerſitas vel collegium
excõicari nõ põt. q2 poſſ3 irreti
re innoxios. extra eo. romana
in fi. li. 6.
33 ¶ Utr̄ excõicat⁹ poſſit ampli⁹
excõicari? R̃o ſ3 Ray. Põt ſiue
p̱ eadem cauſa ſiue pro diuerſa
ſiue ab eodẽ iudice ſiue a diuer
ſis. 3. q. 4. Engeltrudã. xi. q.
3. excellẽtiſſim⁹. i2. q. 2. de viro
34 ¶ Quis eſt effect⁹ maioris ex/
cõicationis? R̃o. ſm Hoſt. pri
mo quidẽ ut null⁹ cũ eo p̱ticip3
neq3 loq̃ndo. neq3 orãdo. ſalu
tando. cõicãdo. comedẽdo. l' bi
bendo. xi. q. 3. ſicut. ⁊ in tribus
c. ſe. Itẽ ꝙ nõ poſſit eligere vł
eligi. ut notat̃. ex̃. de appel. con
ſtitnt;. Itẽ ꝙ nullũ beneficiu3
eccleſiaſticũ acquirere poſſit:
ex̃. de cle. exco. mi. poſtulaſtis
ex̃. de. eta. ⁊ q̃li cũ bone in fi.
Item vt q̃3diu excõicat⁹ eſt p̱
bñficiis ſuis nihil p̱cipiat ex̃. d̃
appel. paſtoralis. in fi. Hoc di
co q̃3 diu eſt in mora abſolutio
nis petende. al'r nõ ex̃. de ꝯceſ.
p̃ben. q2 dr̃ſitatẽ. Item nõ põt
conſtitui procurator. ex̃. d̃ pro
ba. p⁹ ceſſionẽ. nec etiam põt ꝯ
ſtituere. Quinimo ſi qua cõitas
aliquem procuratorem inſti/
tuit ⁊ ip̃e excõicatus inter ꝯſti/
tuẽtes fuit uel rector uel princi
palis ⁊ exp̃ſſus. vel ei⁹ auctori
tate fact⁹ eſſet procurator. vł ſi
ip̃a cõitas ſciẽdo ip̃m talẽ vna
cũ eo procuratorẽ feciſſet. non
valeret ex̃. de procu. c. fi. Si tñ
excõicatus ſit reus bene põt in
iudicio ſe defẽder̃ ⁊ ad hoc pro
curatorem cõſtituere. ex̃. de iu
di. intellexim⁹ Sec⁹ ſi ſit actor
vel recõuẽiat. ex̃. d̃ proba. poſt
ceſſionẽ. Itẽ conſtitutiones et
ſententie q̃ ferũtur ab excõica
to vel de ip̃i⁹ mandato ſunt ir/
rite ipſo iure ⁊ nullo vnq̃3 tp̄e
valebunt. ex̃. de imu. eccle. adũ
ſus. Et breuiter excõicato ma
iori eſt omnis legitim⁹ actus i
terdictus vt dictum eſt. s̃. §. i.
Itẽ excõicatio nõ ſuſpenditur
per appellationẽ ſequẽte3. ex̃.
de appel. paſtoralis. Item qui
cũq3 eſt excõicat⁹: ẽ ab officio
⁊ beneficio ſuſpẽſus: vt in dcõ
c. paſtoralis. §. fi. unde nõ põt
beneficium conferre ex̃. de ex

ecſ.p̄la.tanta.tamen q̄ȝdiu.to
leratur valet qđ fit ab eo.vt ſi
prouideret alicui eccleſie vł ſi
confirmaret alicuius electio/
nem.ar.8.q.4.non ne.6.q.
4.c.i.⁊.2.niſi eſſet notorium.
Item excōicat⁹ ſicut ⁊ quilibet
ſuſpenſus ſi ſcienter ſe igerat
diuinis fit irregular̄.ex̄.đ cle.
exco.apłice.nec cum eo diſpē/
ſari pōt niſi p papam.ex̄.de ſē.
⁊ re iudi.cū eterni.⁊ ex̄.eo.cuȝ
medicinalis.li.6. Excōicatus
quoqȝ ſi ipetret aliquod reſcri
ptum ſup alio ārticulo q̄ȝ appel
lationis vel excōmunicationis n̄
valet extra de reſcrip.ipo iure
libro.6.

35 ¶ Nunquid excōicato licȝ bap/
tizare? R̄o.ſm Guil. durā. Si
excōicatus paratus ſolemniter
baptizat.irregularis efficitur.
Secus ſi aliter i neceſſitate h⁹
facit.ſicut ⁊ de malo miniſtro
dictū eſt ſupra baptiſm⁹.3.§.3.

36 ¶ Judices ſeculares compel/
lendi ſūt ab eccleſiaſticis iudi/
cibus:repellere excōicatos ab
agēdo patrocinādo ⁊ teſtificā/
do in curiis ſuis.extra eodem
decernimus li.6.

37 ¶ Quando rector aliquiſ fuit
excōicatus pro eo qđ fecit in
ſuo regimine ſi poſtea amotuſ
ſit nihilominus excōmunicat⁹
eſt:quin etiam ſucceſſor eius.
Nam vterqȝ debet eccleſie ſa.
tiſfacere pro his que ſtatuit v/
in quibus ſuccedit.ex̄.de imuſ
eccle aduerſ⁹. Priuilegia quo
rumdam ne poſſint excōicari
reſtringuntur vt infra iuerdi
ctum.i.§.nono.

Excommunicatio

2⁹.ſ.de percutientibus cleri/
cos.Tales enim excommuni/
cati ſunt nec niſi a papa aſolui
poſſunt.17.q.4.ſi quiſ iuadē
te.et đ hac.materia.vide ſ̄ ab
ſolutio.2⁹ per totum.

¶ Sūt caſus igbus percutiēs
clericū non eſt excōicatus.pri
mo qn̄ ignorabat q eēt cleric⁹
puta q2 comā nutriebat.ex̄ eo.
ſi vō.ſecūdo in clericis qui nō
ferūt habitū cłicalem nec ton
ſurā nec aliqđ de cłicatu oſten
dūt ſi 3⁹ āmoniti nō ſe correxe
rit extra eodem contingit ſe/
cundo.tertio in clerico qui cō
tempto habitu fert arma/et 3⁹
ammonitus non ſe correxerit
extra eodem in audientia ⁊ ēt
ſi n̄ ſit monitus ſed immiſceat
ſe tyrannidi.extra eodem cuȝ
non ab homine.quarto in cle
rico exercente negocia ſecula
ria.et iterum ſi ammonitus fu
erit ut dictum eſt.extra de ui
ta et honeſtate clericorū.c.fi.

5⁹ in clerico cõiugato si nõ de
fert habitũ.vt.s̃.cleric⁹.2.§.fi.
6⁹ i clericis bufonib⁹ ⁊ ẽt ma/
cellariis de quib⁹ habes.s̃.cle
ric⁹.2.§.4.⁊.5.7⁹ i illq̃ nõ ex
ira sed iocose se ꝑcutiũt ex̃.eo.
c.i.8⁹ i mgr̃o q tamẽ hoc fac̃
leuit ⁊ cã disciplie ex̃.eo.cũ vo
lũtate.§.fi.9⁹ i eo qui incõti
nenti viz vi repellit tpate ex̃.e.
si uero.i.§.2.x⁹ cũ quis iuenit
clericũ turpit̃ agentẽ cũ vxore
matre sorore vel filia propria
vt in dicto.c.si vero.§.nec ille
xi⁹ si fiat a p̃lato vel de mãda/
to eius cã correctiõis.vt in di/
cto.c.cũ volũtate.⁊.c.ex tenor̃
Et si nõ fiat causa correctionis
tam vberãs q̃z precipiẽs icur
rit excõicationez extra.eo.vni
uersitatis.Qd si causa subest:
potest clericũ capere ⁊ cãcerar̃
ẽt p laicuz.ex̃.eo.si clericos li.
6.Sz ꝑcussio nõ dz fiẽi p laicũ
alioqn iterz ambo icurrẽt ex/
cõmunicationez.vt in dicto.c.
vniuersitat̃.nisi cleric⁹ aliqs
esset a deo incorrigibilis:q alr̃
capi ⁊ corrigi nõ posset extra.
eo.vt fame.12⁹ in turbante di/
uina officia quẽ presbyter vel
alius ad quẽ spectat potest eij
cere de ecclesia ex̃.eo.veniẽs
⁊.c.cum voluntate.§.si qui vo
Similiter cũ qs ratione officij
qd i ecclesia obtinet ꝑcutit cle/
ricũ:aut etiã cum senior causa
deuotionis hoc faciat:aut dñs
aut parens siue propinqu⁹ q fa
miliã corrigit.Hec oĩa in hoc.
12.vsu dicta itellige cũ sint i mi
noribus ordinib⁹:ut in.c.cum
volũtate.§.fi.13⁹ si clericus de
positus sit.vel degradat⁹ ex̃.d
iudi.cũ non ab homine ex̃.de
pe.degradatio in.fi.li.6.14⁹
quando cleric⁹ transfert se ad
actũ prorsus cõtrariũ.vt puta
erat in minorib⁹ ⁊ factus ẽ mi/
les vel bigam⁹ ⁊ huiusmodi.
84.di.quisqs.

¶ Sz qd si qs ñ ob sui tuitõnẽ
sed ob tuitionẽ patris: matris
vxoris:familie:filij.vel etiã ex
neoz clericũ ledat:R̃o.fm.In
no.Talis nõ icidit i canonẽ ar.
ff.qd me.causa isti quidẽ.§.fi.
Nam ⁊ socij iniuria propulsãda
est.23.q.3.fõtitudo.⁊.c.nõ infe
renda.Quidã tamen dicunt q
hoc est verz de defẽsione illaz
solũmodo ꝑsonaz ꝑ quas itel/
ligit̃ nobis iniuria fieri.vt In
sti.de iniu.§.patitur.

¶ Sed quid sit persona eccle/
siastica domum occupat alicu
ius ⁊ nõ uult exire sine violen/
tia:R̃o.secundum Inno.Eijci
ens non incidit in canonez.vt
colligitur extra de testi.spo.
olij causa ⁊ etra.de homici.
significasti.

5 ¶ Quid de non defendētibus
clericos cū possint? R[esponsi]o Fauē vi
dent q: cum possint manifesto
facinori desinūt obuiare. ex[tra]. e.
quante. Intelligas tñ q[uod] soluz
illi excōicati sūt ad quoꝝ offm̄
pertinet defēdē. ar. 13. q. 5. ad
ministratores. 2. q. 4. forte et
c. ē iniusta.
6 ¶ Quid si cleric⁹ volēs alicui
satisfacere sponte subijcit se v/
berib⁹? R[esponsi]o secūdū Ray. Ipse
cleric⁹ dz excōicari ⁊ vberās ē
excōicat⁹. Talis. n. iniectio ⁊ si
nō sit violēta est tñ iiuriosa sal
tem ordini cl[er]icali in cui⁹ fauo
rem canō ille promulgatus ē:
ex[tra] eo. contingit prio. In hoc ꝯ
cordant quasi oēs.
7 ¶ Sed quid si magister vel p[re]
lat⁹ ex ira ꝑcutit? R[esponsi]o s[ecundu]m guil.
Non incidit in canonē. ex quo
cā correctionis hoc facit et si d[e]
correctione nō cogitet actu. si
tñ habet hunc finē in habitu
sufficit: nec distiguo vtꝝ sit i sa
cris vel nō sacris. extra eo. cū
volūtate. que in casu correctio
nis que fit a magistro vel pre/
lato indistincte loquit[ur]. Quod
si principalis magister probi/
beat mag[ist]ro inferiori ne percu
tiat. si percutiat nō v[idetu]r q[uod] icidat
q: ñ pōt pricipalis mag[iste]r aufē
re bn̄ficiū iuris ꝑ qd̄ cōceditur
corrigere posse quos gs docet

¶ Sz quid si officiat⁹ in eccle 8
sia prelat⁹. magr̄ dn̄s domus
vel ꝯsanguinei excedāt modū
in corrigēdo? R[esponsi]o. s[ecundu]m Hosti. ni
si ex proposito et irato aio mul
tū excedant: ñ credo q[uod] icidāt
in canonē q solūmō dolū per/
seq[ui]t[ur] q[uod] colligitur. 17. q. 4. si
quis suadente. ⁊ ex[tra] eo. c. i. Vi/
olentia enim non ꝯmittit[ur] sine
dolo: ⁊ hoc ēt innuit princi piuz
extra eo. cum voluntate. Con.
Ber. ⁊ Guil.
¶ Quid de illo qui a clērico lu 9
dente grauit[er] tñ ꝑcussus cū aio
vindicandi grauit[er] repercutit?
R[esponsi]o s[ecundu]m Guil. Ex quo anio vin
dicte ⁊ nō iocosa leuitate r[e]per
cutit incidit in canonē. Sz ⁊ si
iocose percussus a clerico gra
uit[er] repercutit: sed tñ cū iocosa
leuitate ⁊ sine dolo nō incidit.
Similiter etiam nec sacerdos
qui pueꝝ clericū iportune ludē
tem secū irat⁹ percutit non in
iuriandi aio vel libidie vidē.
¶ Quid si aliqs nō mittit ma 10
n⁹ in clericū sz spuit aut aliqd
effūdit super eū. aut claudit ei
hostiū: vel ponit custodes ad
capiēdū eū si de domo exeat: v[e]l
ei equitanti capit habenas eq
vel rūpit cīgulā selle. v[e]l minis
⁊ terrorib⁹ arrestat eū. vel fac
ire q̄i captū ad iudicē? R[esponsi]o s[ecundu]m
Ray. ⁊ alios cōit[er]. oēs tales sūt

excõicati nec refert an ĩiciat
quis manꝰ in eũ. aut ĩ rem sibi
talit̃ coherentẽ aut rẽ de mãu
eiꝰ rapiat. aut vestes qbꝰ indu
tus est scidat. Secꝰ tam̃ si solo
metu cogit vt se redimat vł vt
sibi aliqd det. Nã talis nec in ꝑ
sonã, nec ĩ res sibi coherentes
mittit manum.
11 ¶Quid si aliquis arrestat cle
ricũ asportantẽ res q̃s ei fuẽat
furatꝰ: ⁊ ꝑ violẽtiã auferat ei?
R̷o ſm Guil. Nõ credo ꝙ inci
dat in canonẽ si res illas ei au
fert dũ est in asportãdo anteq̃z
asportãs se recipiat ad locũ de
t̃minatũ. Secꝰ si ex interuallo
qꝛ ñ lz ius sibi dicere.
12 ¶Quid si quis inueniẽs cl̃icũ
turpit̃ agentẽ cũ uxore: matre
sorore: vel filia. eũ mutilat uel
occidit? R̷ndeo ſm Guil. Et si
possit dici ꝙ tali parcitur. quo
ad excõicationẽ. eo ꝙ decret.
ex̃ eo. si vͦ nõ distiguit it̃ atro
cẽ iniuriã ⁊ nõ atrocẽ: nihilõi
nꝰ nõ licebit ei occidere. extra
de pe. c. 2.
13 ¶Sed utꝝ maritꝰ sic iueniẽs
clericũ possit eũ tenere inuituz
R̷o ſm Guil. põt tenẽ vtrũq̃z.
s. clericũ et uxorẽ sine excõica
tione donec aduocet testes. ff.
de adul. capite. ex̃ de sen. ex. c.
si vͦ alicuiꝰ. §. fi. Idẽ Ber.
14 ¶Quid de illo q ordinat cum
vxore sua vt clericus vocet̃ ad
turpitudinẽ. ⁊ sic verberat euz
R̷o secũdũ Guil. Credo ꝙ tam
vir q̃z vxor incidunt in cãonẽ
cum prouocauerint.
¶Quid de muliere que ꝑcu 15
tit sacerdotẽ petentem eaz de
turpitudine? R̷o ſm Guil. Si
solũ verbis eam impetat icidit
in canonẽ. Si ãt tangit inuitaz
⁊ illa se defẽdẽs cũ moderami
ne inculpate tutele eũ ꝑcutiat
ñ crẽdo ꝙ icidat. Securiꝰ tñ ẽ ꝙ
faciat se absolui ad cautelã.
¶Quid si qs iratꝰ uadit ꝯtra 16
clericũ eleuato pugno ense vel
hasta q̃si percussurus? R̷o ſm
Ray. Nõ incidat. qꝛ manũ non
iniecit. Idem Host. ⁊ Goff.
¶Quid de illo q ꝑseq̃t cl̃icuz 17
fugiẽtem ⁊ clericꝰ sine percus
sione cadit ⁊ ledit̃? R̷o ſz guil.
Nõ credo ꝙ icidit. Secꝰ si ip̃e
fugiẽs ⁊ q̃i coactꝰ precipitet se
in aquã vel in aliud ꝑiculũ se ĩ
gerit ut euadat. qꝛ tũc ꝑseq̃ns
incidit in canonem.
¶Quid si quis accipiẽs cleri 18
cũ per capillos ⁊ hꝰi dicat. nisi
eẽs clericus percuterem te? Re
spõdeo ſm Guil. Si aĩo iniuriã
di iratus hoc facit credo ꝙ in
cidat. aliter non.
¶Quid si quis furto accipit 19
corrigiam a clerico qua cintus
erat vel vestem qua erat indu

tus? R̷ndeo ẜm Hosti. Non vi
detur excõicatus . quia minia
vel nulla est violentia persone
eo ꝙ non sentiatur.
20 ¶ Quid si verberetur conuer
sus? R̷ndeo ẜm Hosti. Si tl'es
sūt conuersi qui se ⁊ sua tradidꝫ
runt deo ⁊ totaliter traslati fa
cti sunt ecclesiastici. siue eccle/
sia sit regularis siue secularis:
⁊ tales debent gaudere ecclesi
astica libertate. 17. q. 4. q̄ꝗs
Secus si esset conuersus rema
nens in domo sua propria tam
q̄ȝ laicus. ex̄ de priuilegijs ut ꝓ
uilegia. §. i.
21 ¶ Quid si v̇beretur nouitius?
R̷o. Uerberās excõicatus est.
ex̄ eo. religio.
22 ¶ Quid si quis credens v̇bēa
re clericum verberat laicum
R̷o ẜm Ray. Nō est excommu/
nicatus. Hoc dico propter lit/
teram canonis que exigit actū
cum dicit si quis iniecerit ma/
nꝰ violentas ī cl'icuȝ.
23 ¶ Quid d̄ eo qui uerberat cle
ricū credēs euȝ laicū? R̷o. secū
dū Host. Si talis errauit in ꝑ
sona: vt qꝛ uolēs ꝑcutē Titium
laicū ꝑcussit Seyū cl'icuȝ: cum
utrūqȝ cognoscit: tutiō est sētē
tia ꝙ incidit. Nā in clericū ma
nus violētas iniecit. Si āt er/
rauit in q̄litate qꝛ de isto qui ē
clericus putabat ꝙ eēt laicus.
Nā uidebat eum in habitu lai/
cali ⁊ non gerentē se pro cleri/
co n̄ icidit ex̄ eo. si v̇o. ꝛ. Secus
āt si uidit eū ī hītu cl'icali ⁊ pro
clerico reputabat̄: qꝛ tūc icidit
ī canonē.
¶ Quid si aliquē cl'icū patū fa 24
cē aliqd̄ flagitiū teneo violent̄
zelo dei ne illud faciat? R̷o ẜȝ
Guil. Si talē teneo modico tē
poꝛe inuitū etiā et renitētem ci
tra tn̄ iniuriā percussiōis n̄ cre
do me īcidere ī canonē. Satis
cō. Inn. ⁊ Hosti. Idem dicen/
dū e ẜȝ Inn. si supueiētibꝰ ini/
micis clericꝰ tenet̄ ne icidēt ī
manꝰ eoꝝ. quia tali non irro/
gatuꝛ iiuria: sed potius salꝰ pro
curat̄ ar. 45. di. cū beatus.
¶ Quid de illo q̄ mādat manꝰ 25
inijci ī cl'icū? R̷o ẜm Ray. Si se
q̄t̄ effectus tā mādās q̄ȝ is cui
mādat̄ icidit ī cāonē ex̄ eo. mu
lieres. §. fi. Qd̄ si mādatoꝛ mi/
sit ad reuocādū mādatū tūc di
stinguēdū qꝛ si mādatariꝰ an/
teq̄ȝ reuocatio ꝑueīsset ad euȝ
v̇berauit vt̄ qȝ ē excōicatꝰ. Si
v̇o reuocatio prius peruēit nō
est excommunicatus mādatoꝛ
ar. ex̄ de procu. ex insinuatione
⁊. c. in nostra. ⁊ in predicto. c.
mulieres in fi. Con. Hostien.
Ber. ⁊ Goff. Eadem qō ⁊ solu/
tio pōt fieri de eo qui cōsuluit
cl'icū verberari si eiꝰ ꝯsilio fiat

2 6 Quid ſi mandās clericū ver
berari pri⁹ q̄3 v̄berent decedat
R̄o. ſm Hoſt. Si notorium ſit
⁊ talis in fine nō fuit abſolutus
vel ſigna pnīe nō apparuerūt:
haberi d3 pro excōicato: nec d
bet ſepeliri in cimiterio.
2 7 Quid ſi non mandauit: ſed
q̄d fcm̄ eſt ratū hūit? R̄o. Si in
iecta eſt man⁹ in clericu3 noīe
tuo l3 ſine mandato: ⁊ tu ratu3
hoc habueris excōicatione3 in
curris. Si v̄o nō fuit facta no
mine tuo peccas hn̄do ratū: ſ3
nō incurris excōicationē. ex̄. e.
cum quis li. 6.
2 8 Quid de illo qui dicit ſuiſ ꝙ
vellet vindicari de tali clerico
⁊ ſic illi v̄berāt eū? R̄o. ſecūdū
guil. Si ea dixit aīo prouocādi
eos: ⁊ ipſi ob hoc moti fecerūt
ēt nō noīe dicētis. ipſe dicēs ni
hilomin⁹ incidit in canonem.
Si iudex laicus malefactore3
captū detineat. ⁊ ipſe ſe clericū
dicat. vide infra iudex. 2°. §. 3°.

Excommunicatio

tertio de excōicatione falſario
rum. Et quidem cum quiſ per
ſe vel per alium fallat litteras
pape cum fautoribus ſuis. vel
ſcienter vtitur eis eſt excōica
tus. extra de cri. fal. ad falſari
orum. Et ſi quis huiuſmoi fal
ſas litteras ſe habē cognoſcit
infra. 20. dies aut deſtruat eas
aut reſignet ſi penam excōica
tionis voluerit euadere. ut ex̄.
de cri. fal. dura. Quod intelli
gendum eſt ſolum qn̄ aliq⁹ ca
ſu littere ad eum peruenerunt
Secus ſi fuerit conſcius. quia
tunc indiſtincte eſt excōicat⁹.
Clerici quoq3 falſarij debēt d
gradari ⁊ tradi ſeculari pote
ſtati puniendi: vt in dicto. c. ad
falſarioꝝ.
Quid ſi quis vtitur talibus 2
litteris ignoranter? R̄ndeo ſm
Hoſt. Nō excuſat̄ q2 per alios
iueſtigare debuit. ar. 37. di. §.
vlt. Si tn̄ fallitas erat ita lateſ
ꝙ non bene percipi poterat et
ipſe adhibuit diligentiā quam
potuit nec percepit: excuſatus
eſt. alioquin non ex̄ de homic.
Joānes. ⁊. c. ultimo. ff. de redi
bi. ac. l. i. Et nō ꝙ preceptum ē
ꝙ in litteris papalibus nec in
magno nec in modico audeat
quis apponere manū etiā vnā
litteram vel unū punctu3 corri
gendo: exceptiſ hiſ hh⁹ hoc cō
miſſū eſt. alioquin manum ap
ponens ſniam excōicationis i
currit que non poteſt eſſe citra
ſedem apoſtolicam relaxari.
Hec per ſententia3 in curia la
tam.

Excommunicatio

4ª de excõicatione incendia-riorum ⁊ effractorum eccleſie. Omnis enim incendiarius ec-cleſie vel loci religioſi vł cimi-terij vel ſpacij priuilegiati in circuitu eccłie eſt excõicatꝰ ipõ iure. ſed añq̃ȝ ſit denũtiatꝰ põt abſolui ab epõ. poſtq̃ȝ vo dnũ-ciatꝰ eſt ſiue noiatiȝ ſiue in ge-nerali. puta denũciamꝰ excõi-catos oẽs illos qui tale incẽdi-um fecerunt. tales ſolũ a papa poſſũt abſolui ex̃ eo. tua nos. ⁊ c. ꝯqueſti. Qd̃ ãt dcm̃ eſt de in-cẽdiarijs intelligas ẽt de effra-ctoribꝰ q ſiłr ſunt excõicati ⁊ a papa abſoluendi. Et idẽ dicũt qdam cũ quis ꝑ violẽtiam i ec-cleſia multũ enormia ꝯmittit. vt diruẽdo altare. uel frãgẽdo crucẽ vel enormiter tractãdo corpꝰ chriſti ⁊ ſiłia. Concedũt tñ ꝙ iſti nũc dicti per epm̃ pñt abſolui. De caſibus iſtis ⁊ hac mã vide s̃ abſolutio primo. §. 3. ⁊. ĩ. incendiariꝰ.

Excommunicatio.

5ꝰ de ſtatuentibꝰ contra libta-tẽ eccłie. nã oẽs tales ſũt excõi-cati cũ diuerſ fautoribꝰ. ut s̃ ex-cõicatus primo. §. 2. v. 8.

2 Utrꝝ hẽmite et recluſi itelli-gãt hic noie eccłie? Rꝰ ſȝ guil. Nõ niſi ſubiecerit ſe alicui reli-gioĩ approbate. Cõ. Innocen. ⁊ Hoſti.

An ꝑdicta pena ſit extẽden-da ad illos qui attẽtant aliqd ꝯtra ꝑticulares cõſuetudines a-liq̃ꝝ eccleſiaꝝ: vtqꝫ volũt cogꝰ-ſcere de oibꝰ cõtractibus iura-mẽti iterpoſitione uallatis? Rꝰ ſm guil. Nõ. Cõ. Inn. ⁊ Hoſt. 3

Que ſunt illa ꝯtra que faciẽ-do fit ꝯtra libertatẽ eccłie? Rō ſm guil. Plura ut ꝙ decime ⁊ oblatões ad clericos ſpectent. 16. q. i. reuertimini. Item ꝙ ec-cleſia ſit libera. ⁊ ſola res eccłi-aſticas adminiſtret. 96. diſti. ſi iperator. Itẽ ꝙ de ſpũalibus ius cõdere ⁊ iudicare põt. Qd̃ ꝑcutiẽs clericũ ſit excõicatus. 17. q. 4. ſi quis ſuadẽte. Qd̃ i legatis ad pias cãs ſufficiant duo teſtes. ex̃ de teſta. relatuȝ. Siłr ⁊ ſi fiat ꝯtra generalia ꝑ-uilegia eccłie ab impatoribus data q̃ in iure ciuili continẽtur nõ ãt ſi ſpãliť alicui eccłie vł ec-cleſijs data ſint. Con. Inno. ⁊ Hoſti. 4

Excommunicatio

6ºde ꝑticipatõe cũ excõicato. vbi ſciẽdũ ꝙ ẽ q̃dã ꝑticipatio il-licita: que qdẽ põt ꝯtingẽ q̃druplr. prio. ſ. qñ qs ꝑticipat cũ ex-cõicato i eo dẽ crie ꝑꝑ qd̃ excõi-

p

catus ē.s.dādo ꝯsiliū auxilium
vel fauorē.⁊ talis īcurrit can/
dē sniam.ex̄ eo.si ꝯcubie.c.nu
per.Et intellige ꝯsiliū sine quo
nō erat factur⁹.ex̄ de homi.sic
dignū.§.qui vo.2° qn̄ quis ꝑti
cipat quidē ī crīe mōtali:sꝫ nō
in illo ꝑꝑ qđ excōicat⁹ ē:⁊ tal'
mortaliter peccat:sꝫ nō īcurrit
eandē sniam sꝫ īcurrit mīorēꝫ
excōicationem qn̄ ꝑticipat ei ī
diuinis.s.recipiēdo eū ad diui
na officia seu ecclesiastica sa/
cramēta.uel ad ecclesiasticam
sepulturā.⁊ talis qdē lꝫ non sit
irregularis ut ex̄ eo.is qui li.
.6.peccat tn̄ mortalit̄ et ē val/
de propinqu⁹ irregularitati.
Nā est ei īterdict⁹ īgress⁹ eccle
sie.ex̄ de priui.c.epoꝝ li.6.Et
si postq̄ꝫ ē sic int̄dict⁹ igerit se
diuinis in suo offō sicut pri⁹ ir
regularis efficit̄.Itē si ɖcedat
sic int̄dict⁹ nō dꝫ ī cimiterio se
peliri.ex̄ eo.is cui li.6.Sed h̄
caue q2 si sepelit hereticū:dic.
ut infra heretic⁹.2.§.2.Item si
sepeliat excōicatū publice:dic
ut s̄ excōicatio prīo.§.3.in pri/
cipio.Qđ si talis ꝑticipatio in
diuinis fit per metū.ut q2 tyrā
nus cogit metu mortis sacēdo
tem sibi celebrare.beat⁹ esset
sacerdos ſm Host.si se ad mā
tyriū prepararet.Metus.n.et/
si culpā attenuet simplr̄ non ex
cusat.32.q.5.ita ne.tn̄ ſm guil.
⁊ Hug.vn̄ excusat met⁹ q cade
ret in cōstantē v̄ꝝ.4° qn ꝑti/
cipat nō ī crimīe sꝫ in loq̄ndo.
vel secū orādo vel comedēdo:
⁊ h⁹i.ut dictū ē s̄ excōicatio p̄/
mo circa finē.in.§.Quis effec/
ct⁹ ⁊c.De talit̄ ꝑticipante dicit
Tho.in.4.di.18.ꝙ quidaꝫ di
cūt ꝙ peccat mortaliter.Et sb
dit.Sed hoc videt̄ valde ḡue
ꝙ hō pro vno v̄bo leui quo ex/
cōicato loquit̄ mortaliter pec
cet.⁊ ipsi excōicantes multis la
queū dānatōis iniicerent.ꝙ in
eos retorqueret̄.Iō probabili
us vr̄ ꝙ nō peccet mortalit̄ cōi
cādo nisi in crīe vel in diuinis:
ut dictū est:uel in contēptu ec
clesiastice discipline qđ intelli/
git decre.videlicet ꝯtra probi
bitionē superioris.ex̄ de cler.
exco.mi.li celebrat.Iō si aliqs
ꝑtinacit̄ excōicatis.participat
excōicari pōt maiori excōicati
one.q2 mortalr̄ peccat.Idem
Al.⁊ Pe.

¶ Sed nūquid delegatus pōt
excōicare maiori illos q ī locu
tiōe ⁊ h⁹i ꝑticipāt excōicatis ab
eo:℞o.Pōt.⁊ sic excōicati de/
bēt petere absolutionē ab eo l'
a delegāte:ut puta papa.ex̄ de
offi.dele.preterea.⁊.c.significa/
casti.c.prudentia in fi.Intelli
gendū tn̄ ꝙ ipsi participantes

nō pn̄t excōicari nisi cū illa so
lēnitate q̄ dr̄ s̄ excōicatio prio
§.27.qui incipit.In quibus ca
sib⁹ snia.v.q̄rtus casus.Et est
sciēdū q excōicatio nō transit
in tertiā psonā.ut pz b sequen
ti.§.circa mediū.

Sūt ⁊ alij casus in quib⁹ qs
licite pticipat excōicato.primo
qdē qn̄ aliquis loquit̄ ei in his
que ptinēt ad solutionē ⁊ salu
tem aie lz alia v̇ba icidenter i
terpōat ut magis proficiat .Et
p hūc ēt modū predicatores q
apud excōicatos i predicatiōi
bus et cōfessionib⁹ quasi gerūt
cās coꝝ qui ab ipsis expoliati
fuerāt pn̄t elȳnas licite accipe
ab ipsis excōicatis . presertim
si alr̄ in locis illis non valēt su
stētatione h̄re.ex̄ eo.cū volūta
te.Et de h⁹mōi predicatorib⁹
vide.ī.restitutio.5.§.fi.⁊ b ifra
§.p nl.Itē Greg.xi.q.3.quoni
am multos.subtrahit a minōi
excōicatōe p̄les cōicātes.vidlz
uxōes.filios.fuos. ācillas seu
mācipia rusticos ⁊ fuiētes. ac
oēs alios.s.e⁹fāiliar̄s ⁊ sbiectos
q n̄ adeo curiales sūt ut eoꝝ cō
silio scelēa ppetrēt̄ ⁊ eos q igno
rāt̄ excōicat̄ cōicāt siue illos q
cōicat̄ cōicāt. Quicūqz āt ora
tor.i.cā or̄onis vadens aut pe
grin⁹ aut uiator in terram ex
communicatorum deuenerint
ubi non possint emere uel non
habēt vnde emant:dat lniam
ab excommunicatis accipien
di.

Et nota q circa predictas p
sonas distinguēdū ē inter illos
qui ante erant obnoxij siue ob
ligati excōicatis:ut vxor : filij.
fui.⁊ isti tenētur eis sicut prius
tenebantur.Qui uero nō erāt
eis obnoxij:nec etiaz nūc sunt:
sed pn̄t cū eis cōicare prout.et
qn̄ necesse fuerit ex̄ eo.int̄ alia
De ista mā nō v̄sus. Utile lex
humile res ignorata necesse.
Hec anathēa quidē faciūt ne
possit obesse.Utile.i.propt̄ uti
litatē excōicati vel etiam parti
cipantis.ut statiz dicetur.Lex
i.matrimonij excusat.Humile
i.serui ⁊ filij excusāt̄.Res igno
rata.i.qn̄ nesciuit eū excōicatū
Necesse.i.pp necessitatem cōi
cans excusatur.de quibus plu
res ⁊ varias qōnes.uide hic.ī.

Utilitas ergo excusat a pti
cipatione excōicatoꝝ ⁊ hec po
test duplex eē . Nam potest es
se utilitas excōicati:ut quando
quis loquitur ei de his que p
tinent ad eius salutem. ut dic
ctum est in proximo.§.vnde ⁊
ad predicationem admitti po
test ex̄ eodem.rn̄sio.pmo rn̄sio

Item pōt eē utilitas ex parte p
ticipantis.ut cū petit ab excōi/
cato qđ ei dȝ.ut in.c.si vo ex.e.
Unde ⁊ si nolit soluere potest
in iudicio conueniri.aliter ex
delicto suo cōmodum reporta
ret.extra de iudi.intelleximus
Posset etiam loqui licite de sa
lute anime sue proprie si est ne
cessitas ⁊ non possit habere re
cursum ad alium qui consulat
ei.hec ſm guil.
6 Uxor excusatur a participa
tione cū uiro.s.qñ de matrimo
nio constat.xi.q.3.qm multos
Sed nūqd ecōuerso excusatur
vir participando vxori.Dicas
ꝙ siue vir siue mulier excōica/
tioni subdatur propter matrio
niū illicite contractū non licet
pticipare.sed si alter eoꝝ excōi
catꝰ sit pp aliud delictū.tūc vĩ
qȝ excusatur quo ad redditio/
nem debiti.Sed in alijs vir ñ
excusat̄.eo ꝙ dȝ cogere vxorē
ut faciat se absolui.ar.7.q.i.si
cut.Hec Host.Goff.⁊ Ray.
7 Sȝ qđ si vir vocet excōica/
tū ad mensam.nūqd et uxō po
terit ad ipam mēsā cōmedere?
Rń ſȝ guil.Credo ꝙ nō.tamē
potit comedē ad aliam mēsaȝ
in eadem domo ita remotam
ꝙ merito posset dici ꝙ non cō
medant simul.
8 Utrȝ filij excusentur a parti
cipatione patris?Rń ſm Guil.
Filij qui sunt i patria potesta/
te vel etiam emācipati q sūt cō
mensales pr̄i ⁊ ab eo hñt necia
excusantur.alij vo non.
Itē ut s̄ dcm̄ est excusantur 9
serui.ancille.rustici.seruiētes
⁊ alij subiecti qui non adeo cu
riales sunt vt eoꝝ cōsilio scelēa
ppetrent̄.Nā tales persone añ
sniam astricte erāt ad familia
re obsequiū.⁊ sic ēt nūc tenent̄
⁊ cōicare pñt.ex eo.inter alia.
Qđ intelligit̄ ſm Guil.qñ ipsi
añ excōicationē dñi obligaue
rūt se seruire ⁊ seruitiū itraue/
runt.Si āt post eiꝰ excōicatio
nē intrauerunt.distingue quia
si ignorauerūt et postea sciunt
nō tenētur discedere cū dāno
suo.Si vo sciuerūt a principio
tenēt̄ discedeř nisi necitas eos
ↄpulisset ꝙ fierēt đ eiꝰ familia
Et qđ dicit de rusticis itellige
q colūt terrā dñoꝝ suoꝝ.Et se
cūdū eundē guil.extēdit̄ ēt ad
illos q dicūt medietarij.et q
pp culturā recipiūt certā por/
tionē fructuū.Nā et pñt cōica
re q̃ȝtū oȝ pp culturam ⁊ huiꝰ
modi rōnem.Idē itelligēdum
est ſm Hosti.de nutricibus et
silibus.que si a dño recederēt
non haberent vnde viuerēt.ar
gu.ex eo.si uere.ubi excusātur
qui cum excōicatis nautis con

ueniunt de trāsfretādo contra
saracenos.
10 ¶ Sz nūquid patres ꝛ dn̄i ex
cusant̄ si ꝑticipāt cū filijs suis
excōicatis? R̄o. ſm Ray. ꝛ guil.
dicunt quidā ꝙ sic. Sz tuti⁹ est
dicere ꝙ nō excusātur. qa tene
bantur corrigere suos miores
ne inciderēt in cām anathatis
ar. 27. q. i. de filia. Idē Hoff.
ꝛ Hosti. Tn̄ ſz Tho. in. 4. di.
18. ad min⁹ debēt eis. cōicare i
his in quib⁹ obligati sūt. q2 sic
inferiores obligant̄ ad obseqū
superiorū: ita ꝛ suꝑiores ad pro
uidentiā inferioꝝ. Et eodē mō
videt̄ dicendū de seruis excōi
catis qui dn̄o subsūt. Seruis ꝛ
mercenarijs nō possūt cōicare
ſm Hosti. nisi sine magno icō
modo eos vitare nō possunt.
Et idē de socijs habētib⁹ aliqd
cōmune. Con. Ber.
11 ¶ Nūquid armiger vel seruiēs
militi pōt cōicare cū illis excōi
catis cū qbus dn̄s su⁹ cōicat?
R̄o. ſm Guil. Nō pōt lz excuse
tur cōicando dn̄o suo excōica
to. vt dictū est. s̄. §. 3. ꝛ. 8.
12 ¶ Sz nūqd vassali pn̄t cōicar̄
dn̄is suis excōicatis? R̄o. secun
dū Guil. De h⁹i vasallis nōuit
Hug. ꝙ absoluti sūt ab obseqo
fidelitatis q̄zdiu dn̄s illoꝝ est
excōicatus: ꝛ debēt ab eo absti
nere. vt. 15. q. 6. nos scōꝝ. Te
nent̄ tamē reddere ei tributa
ꝛ pēsiones: nec peccāt sic cōicā
do ei lz soluāt in propria ꝑsona
q2 necessitas est ut quidā dicūt
Uide hoc. i. §. 27. qui incipit.
Quid si teneor.
¶ An possit vēdi aliqd seruien 13
ti excōicato vel ab eo emi? R̄o.
ſm guil. Si emat vel vēdat no
mie excōicati nō est cōtrahen
dus cū eo. sic nec cū excōicato
Sec⁹ si noie suo aliqd tale faci
at dū tn̄ nō in fraudē.
¶ Posito ꝙ aliqs vidz aliquē 14
afferentē victualia de mercato
publice excōicato. nūqd tene
bitur illū vitare? R̄o. ſm guil.
Propi hoc solū ꝙ video eos
afferētes talia nō teneor illos
vitare: nisi alit̄ inotescat mihi
ꝙ ibi ea emerit. De reb⁹ aūt
empt ibi pōt qlibz comedere
ꝛ vti si nō fuit in culpa emēdi.
¶ Quid si p̄sbyt̄ locauit opas 15
suas alicui dn̄o ꝛ dn̄s excōica
tus est? R̄o. ſm Hosti. Si tem
pore locatiōis excōicat⁹ erat n̄
valuit locatio. Si v̇o postea fu
it excōicat⁹: caueat ne ei ſuiat i
diuinis. ex̄. eo. significauit.
¶ Utrū excōicatus peccet si i 16
gerat se cōioni aliorum? R̄o.
ſm. Ray. Sic. 6. q. 2. si tantum
extra d cle. exco. mi. illud cir
ca finem. Et qdē excōicat⁹ ēt
alios excōicatos vitare debet

Idem Hosti.

17 ¶ Utrum si excõicat9 itret ecclīa
alij exire teneāt? Rño. sm Ray. si
manifestū est eū eē excõicatuz
alij exire tenent vl procurare q
ille exeat. xi. q. 3. sic apli. 24.
q. i. c. ois q. Si vero est ocult ū
tūc qui sciunt exibūt secrete et
caute ita q nõ sequat māifesta
tio si pñt alit nõ exibūt. 6. q. 2.
si tm̄. Occlte nāqz excõicat9 oc
clte dz moueri vt exeat. cõ. gof.
Si aūt excõicat9 est in ecclia ñ
causa orādi: sz pro alio negocio
ñ videt quare i eadē ecclia ora
re nõ possim. vt Inno. ait.

18 ¶ Quid si qñ excõicat9 itrat ec
clesiā sacerdos iā icepit missā
Rño. sm Ray. Si est occultū nõ
dz dimittere officiū. 7. q. i. ni
hil. Si vo est manifestū mone
at eū publice vt exeat. z si qdez
nõ vlt exire z sacerdos nõduz
ichoauit cāonē dz dimittē. ar.
24. q. omis q. Si vo prius q̄z
ille itraret ecclīam vel pri9 q̄z
sacerdos eū videret iā canonē
ichoauit: dz sacerdos procedē
i officio simul cū eo q assistit ei
ita tñ q finito canone: z sūpto
sacramento anteq̄z dicat post
cõio moneat illū ut exeat. de ɔ
se. di. 2. flatū. Cõ. Hosti. z Gof.
Qd si non vult exire põt euz sa
cerdos eiicere etiā si cleric9 sit
Et si ñ põt eiici i sacristiā redi
ens dicat post cõionē oratiões
que restabant.

¶ Utrum aliqui possint esse in iu 19
dicio corā iudicib9 excõicatis?
Rño. sm Guil. Si sunt de iuris
ditione illorum z vocati ab eis
stant iuri videt esse casus ne
cessitatis. Silr z si corā eis con
ueniūt iiuriatores suos. Nā z i
hoc nõ solū est necessitas sz et
tali cõicāt in his que ptinēt ad
salutē anie. s. reddere vnicuiq̄
ius suum: alr aperiretur via li
bertatis raptoribus.

¶ Utrum clerici possint cõicare 20
epo suo excõicato? Rño. sm Ho
sti. Non. 93. dis. irat9 ex. de ex
ces. pla. c. fi. nisi forte essēt eius
suitio deputati. qr tūc eodem
modo pñt sicut alij seruientes
Idem Guil.
Sz quid de monachis cuz ab
bas est excõicat9. Rño. sz Guil.
Credo q possunt cõicare ei. qr
q̄si de familia sunt.

¶ Quid si ille q clericū vbera 21
uit iam ɔposuit cū eo. vel etiaz
vadit pro absolutiõe vel si nõ
dū est denūciatus? Rño. sz Ray.
In omnib9 pdictis casib9 eū vi
tare tenet qlibet cū nõdū sit ab
solutus. ex. eo. cum desideres
z. c. a nobis. 2o. Eūti tamē ad
curiā pro absolutiõe vēdi põt z
recipi potest z cõicari i his que
ad viam pertinent.

22 ¶ Quid si excõicat⁹ iã iuravit
stare mãdato epi: ⁊ eps cõicat
ei: nũquid p hoc eps intelligit
eũ absoluere? R̷o. fm Ray. Nõ
imo incidit i minorẽ eps ⁊ alij
cõicantes. ex. eo. cũ desideres
Nã ẽt si papa salutat aliquem
excõicatũ v.l pticipat ei non i
telligit eũ absoluẽ vt. s. absolu
tio. i. §. xi. qui incipit. papa. ⁊c.
Et intelligendũ q eps incidit
cõicãdo etiã si ille fuerat excõi
catus ab ipso epo: cui nec ipe cõ
municare potest: nec alijs dare
licẽtiaz cõicãdi ei: qn incidat i
excõicationẽ minorem. ex. eo.
nuper. xi. questi. 3. excommu-
nicatis.

23 ¶ Quid si eps cõicat i crimie
cum illo quẽ propt illud crimẽ
excõicavit? R̷o. fm Ray. Eãdez
sententiã icurrit ⁊ ligat n̄ sua sẽ
tentia sz iuris. ar. ex. eo. nuper
⁊ a supiore opõtebit q absolua
tur. Concordat Hosti. ⁊ Inno
centius.

24 ¶ Utrum sit orandũ pro excõica
tis? R̷o. fm Tho. in. 4. di. 18.
Pro excõicatori potest q̃zuis
non iter orationes q̃ pro mem
bris ecclie fiũt: ⁊ tamẽ fructũ n̄
pcipiũt q̃z diu excõicationẽ ma
nẽt. sz orat vt det eis spũs pni-
tentie vt ab excommũicatione
solvantur.

25 ¶ Quid si iudex mãdat sacer-
doti q denũciet aliquẽ excom
municatũ. nunqd visis litteris
tenet euz vitare? R̷o. secundũ
Guil.

¶ Si ille q mãdat ẽ iudex ordi 26
narius sacerdos dz eũ psumere
excõmunicatũ. Idem dico de
iudice delegato nisi probabili-
ter dubitetur de eius auctori-
tate.

¶ Utrum contract⁹ init⁹ cũ excõi 27
cato teneat de iure? R̷o fz Ray.
Si contrahens non obliget se
ad communicãdum cũ excom
mũicato lz peccet nũc commu
nicãdo i ↄtractu tñ tenet ↄtrac
tus ut si qs vẽdat et tradat rez
excommũicato ⁊ stati pciuz re
cipiat. Si vo obligz se ad com
municandum cum excommu-
nicato in casu non concesso n̄
tenet contractus: vt si promit-
tet vel etiam iuret q vendet
ei aliquid aut locabit. Et vide
supra excommunicatio primo
circa fi. §. Utrum excommu-
nicatus obliget.

¶ Quid si teneor iuramento a 28
licui soluere in certo termino
⁊ ille interiz excommunicatur
Respondeo secundum Raymũ
dum. Non debeo soluere. 15. q̃
stione sexta nos sanctorum. sz
debeo deponere in ede sacra.
⁊ sic vtiliter agetur eius nego
cium: vt p hoc citi⁹ vẽiat ad sa

rissactiões. Si tamē verius vi/
detur ꝙ Inno. dicit sic. Si qs
cū iuramēto promisit aliqd da
re excōicato. cōsulim⁹ ei ꝙ det
Nam ⁊ seruiens tenet seruire
ei ut promisit. xi. q. 3. qm̄ mltos
29 ¶ Quid si quis recipiat mutu
um ab excōicato. nūqd tenebi
tur reddē ī termīo durante ad
huc excōicatione. vel si ꝯducit
aliqd ab eo pro pcio reddēdo
tpē excōicatiōis ⁊ huiusmodi?
Rñ. fʒ Hosti. Qui cōtrahit cū
excōicato obligatur ei quo ad
naturalē obligationē ex qua si
solutū sit non pōt repeti. sʒ non
quo ad ciuilem obligationem
ex qua actio nascit ⁊ pōt peti.
⁊ ideo non debet ei reddere ni
si post absolutionem.
30 ¶ An possit aliqd recipi ab ex
coicatis? Rñ. fm Guil. Orato/
res pegrini. viatores. ⁊ similes
ī necessitate ꝯstituti recipe pos
sunt. ⁊ dicit h orator q locū ali
quē causa orationis visitat Id
Inno. ⁊ Hosti. Hoc ipm tactū
est. s. §. 3.
31 ¶ Utrū excōicatus possit aliqd
dari? Rñ. fm Guil. Pōt cā hu/
manitatis ⁊ ī sustentationē. s. qñ
indigēt. Nec expectāda ē vltia
necessitas. Et etiā si excōicatus
petit hospitiū nō tenet aliquis
expectare donec ab aliis omni
b⁹ sit repuls⁹. Et hoc intelligo
solū quo ad nccia vite vt alim̄
ta. vestes ⁊ hospitiū. Sec⁹ si pe
tat alia vtēsilia vt securiʒ fosso
riū ⁊ h⁹i. xi. q. 3. qm̄ multos.
¶ Quid de illo qui amico suo 32
excōicato veniēte comedē ad
domū suā dimittit ei domū et
claues. vel pmittit eū comede
re sepatim: nūquid intelligitur
pticipe excōicato? Rñ. fʒ Guil.
Si hoc facit ī fraudē vt sic eū
nō offēdat sʒ fauorē eius acqui
rat īcurrit minorē excōicatio/
nē. Si aūt facit forte qa timet
ne ille viʒ īferat nō incurrit. Si
vero facit q2 putat eū indigere
hospitio uel alimētis pōt eum
causa hūanitatis recipe facta
de hoc protestatione.
¶ Sʒ nūquid ab vxore vel fa 33
milia excōicati possum⁹ aliqd
recipe? Rñ. fm Guil. De bonis
proprijs vxoris uel familiaris
si noīe suo dederit recipe possu
m⁹. nō aūt de bonis cōmunibus
aut de his q̄ dātur noīe mariti
aut dñi ⁊ suo sil. nisi forte a ma
rito cōcessū esset vxōi ꝙ suo pro
prio noīe posset dare. Nō tam̄
oportet multū īformare ⁊ isti/
tuere talē vxorē aut familiam
ꝙ debet ⁊ hoc propter notam
cupiditatis euadendā.
¶ Quid si hospitat⁹ sū ī aliqua 34
domo ad mēsā ⁊ supueniat ⁊ in
gerat se excōicat⁹ nūqd teneor

ſurgere?R/o.ſm Guil.Si ē pu-
blice excōicat⁹:ſurgere teneor
nō obſtāte quocūq3 ſcandalo.
Si uero eſt occultū ⁊ nō poſſū
ſine eius nota:nō teneor ſurgē

35 ¶Sz an ſupueniente publice
excōicato ego tenear exire de
domo?R/o.ſz Guil.nō.Immo
etiā l3 ſciam aliquē publice ex
cōicatū receptū eſſe in aliq̄ do
mo poſſū ibi hoſpitari ſi tante
capacitat̄ ſit ꝙ poſſu3 ei⁹ cōio
nem vitare.Nā l3 mihi cu3 ex
cōicato i eadē camēa comedeř
ſ3 nō in eadē mēſa.ſilr nec i eo
dem lecto iacere.

36 ¶Qđ ſi veniā iuitat⁹ ad aliqđ
feſtū vel cōuiuiū:⁊ inueniā ibi
aliquē excōicatū publice teneō
recedere nec debeo ibi epula
ri l3 ſedeat ad aliā mēſa3.quia
omnes talit̄ venietes ad feſtū
vel cōuiuiu3 ſimul inuicem cō
municare dicēdi ſunt.

37 ¶Nūquid poſſū recipere litte
ras excōicati uel ei mitteř ſiue
etiā nuncios uel ncēia?R/o.ſm
Guil.Sic no.Hug̃.nullū eoꝝ
licet niſi in cāu in quo l3 ei loq
Cū tamē ſcribit̄ nō eſt ſalutan
duſ ſed loco ſalutatiōis ſol3 di
ci.Sp̄3 cōſilij ſanioriſ.vn̄ ⁊ qui
v̄bo ſalutat̄ ab excōicato non
d3 eū ſalutare.ſ3 pōt diceř.de⁹
emēdet nos ⁊ h⁹i.Qui aūt mu
nus ab eo ſcient̄ recipit l3 non

liceat.tñ non teneť reddere:ſ3
iducēdus eſt ꝙ i pios vſ⁹ ꝯuer
tat:vel etiā ꝙ bñ faceret ſi ad
ruborē inducēdum excōicato
remitteret.

¶Quid ſi aliqs aſſurgat vel r̄ 38
uerētiā exhibeat excōicato aut
ei ſalutāti ſe icliet aut moueat
labia quaſi reſalutās eū.tamē
nihil dicat?R/o.ſm Guil.Nō i
currit excōicationē.pene.n.nō
ſunt extendēde ſ3 reſtringēde

¶Utrū familiaritas aut pu- 39
dor excuſet pticipātes excōica
to?R/o.ſm Guil.Dicedū ꝙ ſi ē
familiaritas q̄ exprimit̄ in illo
c.qm̄ multos ꝙ etiā ponit h̄ s̄.
§.3.excuſat pticipātē al̄ non.

¶Utꝝ ignorātia excuſet?R/o. 40
ſm Guil.qñ eſt probabil̄ igno
rantia fci excuſat ex̄.de cle.ex
mi.apl̄ice.⁊ ex̄.eo.ſignifiauit.
ſ3 ignorātia iur̄ nō excuſat ni-
ſi illos qb⁹ licet ius ignorare.
vt pueros nōdu3 doli capaces
Dr̄ aūt qs ignorare fcm̄ ut qa
nō ꝯſtat ei ꝙ iſte fec̄ tale qđ pu
tat cl̄icū v̄berauit:qr nec ipe vi
dit:nec eſt fama ita publica ꝙ
oio debeat credi.vide de hoc
ī.§.44.q icipit.Sz qd ſi ē pu
blica nā ⁊ ſi ab aduerſario au
diat vl̄ leui fama nō d3 ſibi de
hoc formare cōſcietiā.22.q.5.
hoc vr̄.ex̄.e.cū deſideres.2.2.
q.1.c.1.⁊.x.q.3.nō ſolū.Ius āt

dicit ignorare. vtputa si nescie
bat q illę quē vidit clericū ver
berasse esset excōicat⁹. q2 igno
rantia vt dcm̄ est non excusat.
quō aūt ⁊ quādo ignorātia ex/
cuset a pccō habes infra igno
rantia. §.2.

41 ¶ Quid si sciā aliquē habitu3
esse excōicatū sed actu nō aduē
to ⁊ cōico ei? R̄o. fm Guil. Si
hoc faciā subito ⁊ nō aduerto
credo q n̄ pecco nec excommu
nicationem incido.

42 ¶ Quō vitādi sunt illi de quo/
rum excōicatiōe dubitatio est
R̄o. fm Tho. in quolib3. Dubi
tatio de excōicatione aliquo2
aut p̄cedit sniam iudicū. aut se
quitur. Si p̄cedit puta q notā
dum est declaratū p iudicū cō
sēsu3 nō sūt vitādi quousq3 cer
to iudicio termiet. S3 si post ꝯ
cordē iudicū det minationē ad
huc ambiguū sit: mag' standū
est sententie iudicum. ⁊ illi vi/
tandi sunt.

43 ¶ Quid si audiui ab aliquo di
certe d se ip̄o q sit excōicat⁹ nū
qd teneo2 eū vitare. Dicēdum
fm Guil. Si audiui ab eo i cō
fessione n̄ teneō eū vitar̄. q2 ne
scio sic hō s3 sic de⁹ ⁊ ne ꝯfessio
reddat̄ odiosa. Jd Hosti. licet
Hug. ꝯtrariū dixēit. Si aūt qs
ex̄ ꝯfessionē se excōicatū dicit
fm omnes eū vitare teneo2 so
lū i occl'to nisi eēt excommuni
catus publice.

¶ Quid si audiui ab ep̄o vel a 44
lio ei⁹ p̄lato seu ei⁹ prochiali sa
cerdote q talis sit excōicatus
R̄o. fm Guil. Si aliqs p̄dicto/
ru3 dicat mihi denūciādo sen
tentiā ⁊ talis est cas⁹ de quo so
let fieri excōicatio debeo ei cr̄
dere ⁊ eū vitare. Sec⁹ si dicat
mihi communi locutōe. q2 n̄
teneo2 credere nec eum vita/
re.

¶ Quid si p̄lat⁹ vl' sacerdos pro 45
chialis dicat mihi q vidit pro
chianū suū aliqd faciētē propt̄
qd icidit i excōicationē. nō aūt
est publicū. nūqd teneo2 eū vi/
tare? R̄o. fm Guil. Siue credā
siue n̄: nō teneo2 eū vitāe nec i
publico nec i occulto q̄3tu3 ad
vitandū piculū mioris excōica
tionis. ⁊ multo min⁹ si dicat mi
hi ali⁹. tm̄ si credā, n̄ debeo me
igerere cōioni illi⁹ si possū sine
scādalo ⁊ hoc ne d illi mā3 pec
cādi dū mihi se cōicat.

¶ S3 qd si est publica fama vl' 46
audio a fide dignis aliquē esse
publice excōicatū? R̄o. fz Ray.
Si publica fama ē q ip̄e sit ex
cōicatus publice. vel q2 notōie
fecit aliqd propt̄ qd icidit i ma
iorē excōicationē: teneo2 eū vi/
tare. Silr' si audio a fid dignis
q eū audierūt denunciari. vel

ꝙ viderunt eũ notorie fecisse a
liqd ex quo icidit i excõicatio/
nem teneor iquirere vitatẽ.et
interim eũ vitare ꝛ i publico ꝛ
in occulto donec certificat⁹ fue
rim.

47 Qui si parisi⁹ audiui aliquẽ
publicari queꝫ postea inuenio
Bononie vbi de hoc nihil scit
R̷o.ꝺm Guil.dicũt quidã ꝙ te
neoꝛ euꝫ uitare vbiqꝫ.Põt tñ
benigni⁹ dici ꝙ si possũ facile
pꝛobare excõicationẽ.vt qꝛ ha
beo testes vel istr̃a teneoꝛ vita/
re aliter non nisi in illa dioce/
si.aꝛ.extra.ma.ac.pos.cum in
tua.

48 Quid si audiui aliquẽ excõi
cari vel uidi icideꝛe i excõicatõ
nẽ.postea nõ vidi nisi p⁹ annũ
nũqd teneor eũ vitare?R̷o.ꝺm
Guil.Si hõ est talis q credat
timoꝛos⁹ ꝛ q tũc seruabat ex̃cõi
cationẽ ꝛ modo ñ seruat:possũ
credere eũ absolutũ.ar.ex̃.de
offi.oꝛdi ex pte.Si vo non est
talis debeo eũ vitare.si occul/
tum est occulte.si manifestum
publice.

49 Quid si sacerdos videat ali
que qñ missa dicit̃ audire eam
stãdo ex̃.ꝛ nolentẽ itrare:nun
qd debꝫ p̃sumere eũ excõicatũ
ꝛ sic euꝫ vitaꝛ?R̷o.ꝺꝫ guil.Nõ
est causa sufficiens q̃re debeat
talem reputare excõicatum vl̃
interdictum:Si tamẽ est pꝛo/
prius sacerdos qui tenetur co
gnoscere vultũ pcc̃oꝛis sui dꝫ
inquirere ab eo.ꝛ ei ut melius
potest consulere.

Utrũ p̃dicatoꝛes possint pas 50
sim excõicatis pticipare?R̷o ꝺꝫ
Guil.Elynas quidẽ possũt ac/
cipere tẽpoꝛe ꝛ occasiõe p̃dica/
tõnis vel cõfessionis:ut hr̃.sup̃
§.3.dictũ est etiaꝫ si aliũde pos
sint sibi pꝛouidere ꝺm quosdaꝫ
qꝛ ut ibi dicit Hosti..illa cõsti
tutio ex̃.eo.cũ uolũtate.specia
liter pꝛopt̃ p̃dicantes facta fu
it.Nã tẽpoꝛe necessitatis etiaꝫ
sine causa p̃dicationis vel con
fessionis pñt recipere .xi.q.3.
qm̃ multos.Sꝫ pret̃ causã ne/
cessitatis ꝛ p̃ter nũc dcãs cãs
p̃dicationis ꝛ confessionis nõ
debẽt recipere ab excõicatis
ꝛ similib⁹.di.90.oblationes.ꝛ
c.eoꝛum .17.q.4.miroꝛ.Cõ.
Ber.Tutius tamen videtur se
cundum Inno.s.ꝙ occasione
predicationis si aliũde sibi pꝛo
uidere possunt non possint ab
excommunicatis recipere.Ad
eandem quoqꝫ mensam non
debent comedere secundum
vtrosqꝫ.Quod ꝛ si predicato/
res non proficiant q̃zdiu tamẽ
sperant pꝛobabiliter de pꝛofi/
ciendo recipere possunt:ut.ff.
de negociis gestis:sed an vltro

1 [A]Ltio notandū q cui cōica m⁹ viuo cōicare debem⁹ ⁊ mor tuo. ex. de sepul ex pte. ⁊. nisi p⁹ mōtē appareat q̄re ei i vita cōi candum nō erat. puta si p⁹ mor tez ꝯuincat de heresi. 24. q. 2 sane. 2. et pter casū de torneam to. de quo vide. ī. torneamētū. §. 5. Itē notandū est ꝯtra cui n̄ cōicam⁹ viuo nec mortuo cōi cari debem⁹ ex. de sepul. sacr̄. Hoc similiter nisi appareat q̄ re ei i vita cōicādū fuisset: ex. e. a nob. 2. ⁊ ex. de sepl. p̄rochiāo.

Excommunicatio 7. de minori excōicatiōe

Hec excōicatio est q̄ sepat a sa cr̄is pcipiēdis q̄ quidē quo ad deū ꝯtingit q̄zcito pecc̄m mōta le ꝯmittit. xi. q. 3. audi. Nā tal̄ eucharistia ⁊ cet̄a sacr̄a r̄cipit i sui dānationē ex. de cohabi. cle. ⁊ mu. c. fi. Sz quo ad eccle siā ifligit̄ minor excōicatio ipo iure ⁊ prohibet̄ sacr̄a. prio. qui dē ⁊ p̄ncipalit̄ cū cōicat qs ex cōicato: vt tractatū ē i prorio c. s̄. excōicatio. 6. 2⁹ cū qs sacri legiū cōmittit. 17. q. 4. mirō. 3⁹ cū quis est notori⁹ fornica tor. ex. d coba. cle. ⁊ mu. c. vr̄a. 4⁹ cū qs est simoniac⁹ ex. de simo tāta. 5⁹ cuz qs recipit ec clesiā de manu laici. 16. q. 7. si qs deicceps. ar. ad idē ex d elec. quisqs. 6⁹ s̄m quosdā q̄n quis i bello iniusto seu ꝯtra christia nos exercet arte balistrariorū seu sagittarioꝝ: ex. de sagit. ar tē. 7⁹ in diffidētib⁹ ⁊ pauperū oppssorib⁹. manifest̄. raptori bus publicis vsurariis meretri cib⁹ q large dicunt̄ excōicati. inq̄ztū oblationes eoꝝ ad alta re nō recipiunt̄. 8⁹ in illis qui b⁹ negat̄ ecclesiastica sepult̄a vt q moritur i torneamēto. qr nō sepelit̄ in cimiterio etiam si penituerit. vide ī. torneamētū §. 3. Et idem posset dici de eo q nō confitet̄ semel in āno. extra de pe. pe. omnis. 9⁹ in quolibz notorio pctōre. d i. 88. neqz et. di. 95. illud. 13. q. i. pro obeūti bus. de conse. di. 2. pro dilectō ne. Omnes casus p̄dictos pōit Ray. ⁊ Inno. ⁊ similit̄ cōcōdāt q in p̄dictis casib⁹ absolui pōt q̄libz a proprio sacēdote. Nec obstat etiā si ip̄e sacerdos sit ex cōicat⁹ minori excōicatione extra eodem duobus: Non au tem potest quis absolui ab alie no extra eodem nuper. Et di co proprium secūdum Hosti. i. oēm qui potest illum a pec cato absoluere: Idem Tho. in 4. di. 18. Infligi etiam potest minor excōmunicatio ab ep̄o et etiam a quocumqz iudice ec clesiastico, iferiori. extra de of

fi.or.cũ ab ecclíar.et hoc síue pro contumacia:ut.5.q.2.pre/ senti.7.xi.q.3.audi.síue,etiam pro alijs cľpis.Item síue sim/ plr ut de pe.di.i.i actione síue ad tpš.86.di.tãta.

2 ¶Quis est effectus mioris ex cõicationis?R/ndeo principalr effectus est φ talis remouet a perceptõe sacrox.7 si se imísce at mortaliter peccat.nõ tamẽ i currit irregularitatẽ etiam si celebrat.Peccat ẽt conferen/ do sacra:sed ab eo collata non carent vtutis effectu:nec probi betur eligere.nec ea que rõne iurisditionis sibi cõpetũt exẽce/ re.Si tñ talis scienter electus fuerit.erit eius electio irritan da.ex̃ de cle.ex mi.si celebrat.

3 ¶Atr excõicat⁹ minori pos/ sit intrare ecclesiã?R/o fz Ray. Nõ vr̃ intrãdo peccare.q2 nõ ẽ remotus nisi a sacris.unde et forsitan põt ĩtrare ad horas et dicẽ cũ alijs:dũ tñ nõ ad missã aut si ad missã nõ ad osculũ pa/ cis qđ est quasi loco cõionis a q̃ sine dubio sepatus est.ex̃ de cle.ex̃.mi.si celebrat.Excõica tionis absolutio uide supra ab solutio.5.

Excusatio.

¶Que excu/ sant a cľpa siue a pena habentur.infra pe na primo.§.2.

Exemptus.

¶Qui di cũt se exẽ ptos 7 allegant priuilegia req siti ab ordinarijs ostendẽ tenẽ tur.7 etiam tradere transcrip ta articulorum de quibus fue/ rit controuersia.Qđ si ad exẽp tionem allegant solam prescri ptionem debent de hoc facer̃ fidem.Si uero allegant utrũ/ q3:tunc si priuilegiũ ad plenũ non sufficiat.sed tamen cã3 p̃/ beat prescribendi tenentur p2 scriptionem probare.Et pro/ batione pendente non turben tur:Quod si non allegant 7 ex hibent tale priuilegium φ cau sã prescribendi prebeat.Dio/ cesani vtantur iure suo.extra đ priui.cũ persone li.6.

¶Exempta ecclesia 7 mona/ 2 chi vel canonici vel conuersi 7 perpetuo oblati intelliguntur exempti.Non autem presbyte ri qui parrochianorum cura3 habet quo ad ea que ad ipsam curam pertinent nec ipsi par/ rochiani.extra de priui.per ex ceptionem.li.6.

¶Si eximantur canonici ali 3 cuius ecclesie non propter hoc sũt exempti clerici:sed bñ ecõ uerso.sed ipsa ecclesia non est propter hoc exempta.extra đ priui.per exemptionem li.6.

¶Per monasterium seu per 4

h⁹i locum exẽptum intelligi đ
b.t tá de ipo q̃z de cimit rio ꝛ
dom bus monasterij ꝛ theatrꝭ
hortis ꝛ areis que sunt iux̄ ec/
clesiam.ar.ı2.q.ı.necia.ꝛ.c.nr̄
la.17.q.4.diffinivit.

5 ¶Exempti quantũcũqz gaud
ant libertate:nihilominus pñt
cõueniri corã ordinariis rõne
đlicti siue ↄtract⁹:aut rei de q̃
ↄtra eos agit̄:nisi delictũ sit cõ
missũ in loco exẽpto:vel cõtra
ctus ibi sit initus.vel ibi sit ip
sa res litigiosa.Itẽ ñ pñt cõue
niri ubi domiciliũ hñt. si alibi
delinquãt vel ↄtrahũt vel r s
ipsa existat.nec ẽt pñt diocesãi
illoꝝ vbi domiciliũ hñt remit
tere exemptos si conueniãt ad
locũ vbi deliq̃runt vel contra/
xerunt vel res consistit.ex̄ đ p̃
ui.voletes.li.6.saluis que di
cũtur in se.§.Et hoc etiã scien/
dum ꝙ quidã sunt priuilegiati
ita ꝙ nec rõe delicti vel contra
ctus uel rei possunt conueniri:
ut predicatores minores et ci
sterñenses.

6 ¶Exẽpti nõ pñt ↄstruere ora/
toria vel capellas i locis ñ exẽ
ptis sine lnia diocesanoꝝ nec i
sic constructis nec tp̃e interdi/
cti in casib⁹ ñ expressis celebra
re vel facẽ celebrari. aliter p
ordinarios cõpescãtur.Et si pp
hoc conseruatores eoꝝ ferrẽt
sñias contra ordinarios nõ va
lent ex̄ de priui.auctoritate li.
6.In locis ẽt exẽptis non pñt
exempti predicta facere nisi đ
lnia vel priuilegio.vt in dicto
.c.auctoritate.

¶Exempti non debent assũe/ 7
re lites suoꝝ hominũ.ẽt cen ua
lium.extra de priui.auctorita/
te.li.6.

¶Legatus de latere ſꝫ Ber. 8
bñ potest cognoscere de cãis ↄ
tra exemptos. q2 p priuilegiũ
eximũtur a potestate epoꝝ:et
h⁹i.sed non pape vel legatorũ
eius. Sec⁹ tñ de alijs legatis.
Notant̄ hec de offi.lega ꝙ trãs
latione.

¶Monasteria monialium eti 9
am si sunt exempta debent sin
gulis annis per ordinarios vi
sitari.ut in cle.attendentes de
sta.mo.

Exorcismus.
vide supra cathecismus.

Expositus.
Si pr̄ uel ali⁹ eo sci
ente vl̄ ratũ hñtẽ filiũ vel pro/
n⁹ libertũ vel dñs seruũ infan
tem vel aliquẽ p̃dictoꝝ sangu
dũ cuiuscũqz etati exposuerit
vel si alicui eoꝝ alimẽta impie
negari ↄtigerit fili⁹ hoc ipso a
patria ptãte liberatus est ꝛ lib
tus fit ingenu⁹.ꝛ seruus liber.

Isti quoq3 q hos suscipiūt. nō possūt pp hoc in eo҃ personis ius aliquod vendicare ex codē c. vnico. Quid autem sit patronus libertus vel ingenuus habes. infra libertus. §. i.

Extrema unctio.

De ea dicitur. infra vnctio extrema.

Falsum.

Quere. ī. mēdatium. De falsarijs vero littera҃ papaliū vide s̄ excōicatio. 3.

Fama.

Quāuis principaliter sit curādum de bona uita: nihilomin⁹ q̄ztū quis pōt carare d3 de bona fama. ⁊ ne proximi de eo scandalizētur. Hec hn̄t m̄ltu3 plen. xi. q. 3. inter verba. ⁊. ī. scandalū. §. fi. Fama qūo restituenda sit ab eo qui aliquem infamauit habetur supra detractio. § penul.

Familia.

Qūo paṫ familias deb3 regere ⁊ corrigere familia3 suam: ℞o ſm guil. Sicut ipse tenet filijs et familie in educatione corporali: sic et in disciplina morum. unde hoc n̄ fuans ⁊ fidelitatem naturalem deserit: et est deterior in fidelibus qui licet non sint sub lege gratie: tamen seruant illud in stinctu legis nature. vn̄. i. ad Thimo. 5. Si quis suo҃ maxie domestico҃ curā nō hēt: fidē negauit et est infideli deterior distin. 47. §. necesse est. ⁊. c. q̄n tūlibet.

Quid si dominus facit suos iurare q̄ dicent ei, si quem viderint sciuerint vel audiuerit surripuisse aliquid de rebus suis? ℞o secundu3 guil. Credo sine preiudicio distinguendum. q2 si iste dn̄s probabiliter hr̄ truculentus ⁊ ferus: non tenet̄ seruare. quia illicitū fuit qd̄ iuratū est. Si āt credit̄ ⁊ habet̄ mā suetus ⁊ non nisi rationabiliter processurus: distingue. quia si res tales s̄t q̄ pertineāt ad custodiam illius qui iurauit seruari debet. puta si qs videit furē asportātē res q̄ ei⁹ custodie comēdate sūt potest prosequi res furtiuas. al̄ tenetur dānu3 restituere. Si āt nō tenetur ad custodiam illarum rerum: tūc si pōt probar̄ tenet̄ reuelar̄. Si vo n̄ pōt probare n̄ d3 reuelar̄ nisi talib⁹ psōis q̄ pn̄t prodesse et n̄ obeē. Et si alio mō iurauit nō fuit licitū iuramētū nec obligatoriū. Sil̄e ēt hēt̄ s̄ correctio. 2. §. 5. ⁊ sequenti. ⁊ supra crimen. §. 3. Quod in ordinādo requiritur q̄ bn̄ p̄sit familie sue habes. ī. ordinandus. §. ii.

Femina nõ põt recipe caracterē alicuius ordis cl'icalis ipediente sexu. nec ēt actū alicui⁹ ordis exercere. 23. di. sacratas. nec p̄dicare seu publice docē. di. 23. mulier. 33. q. 5. mulierē. Item nõ põt iudicare super cāis spūalibus. Super tp̄alibus vō ubi est consuetudo potest. extra d̄ arbi. dilecti.

2 ¶ Femie q̄zcūq3 deo sacrate vasa ⁊ pallas sacras aut uestes quibus dño mīstratur ɔtigere ñ debēt. vel incēsu3 circa altare deferre. di. 23. sacratas ⁊ de ɔse. di. i. uestiméta. Femina quõ ⁊ qñ possit eē testis. uide. ī. testis. p̄so. §. 3. Femie nõ pñt ad iudiciū trahi p̄sonalit' ī vlla cā q̄ iur' ñ exprimit'. s3 nec religiose ēt si consentiant vide ī. iudiciū. §. 5. et. 6. ⁊. ī. test' primo. §. 3. De clausura monialiū ⁊ ꝙ nõ litigent nisi per procuratores uide. ī. monialis. De mł'tis q̄ nõ pñt femi' ēt abbatisse uide s̄ abbatissa. De ornatu q⁹ q3 seculariū mulierum habes infra ornatus.

Ferie dicunt' q̄si foerie eo ꝙ prestant' vacationē ab his que in foro. s. iudiciali agi consueuerunt. vł' dicuntur ferie q̄si festiue.

2 ¶ Feriaꝝ quedam sūt temporanee. quedā repētine: quedā3 solēnes. Temporanee sūt que dantur pro fructibus colligendis ⁊ sunt duoꝝ mensium gratia mensium et vindemiarum Et secundum diuersas regiones citius aut tardius indicūt' ⁊ preconizant'. ff. eo. presides ⁊ de offi. procon. si in aliquē. In his nõ põt fieri processus iudicialis nisi de assensu partium. ex' eo. conquestus in fi. Repētine vero ferie sunt q̄s impator incidit pp̄ victoriam quam fecit. vel q2 vxorem duxit vel ei filius natus est. ⁊ h⁹i. Et dicūtur repentine q2 repente seu subito indicunt'. Et nullus pret' principem eas indicere potest C. de fer'. l. a nullo.

¶ Ferie vō solēnes seu festiue sunt quedam precipue solénitates. s. Natalis dñi. sancti Stephani. sancti Joannis euangeliste. sanctorum Innocentiu3. sancti Siluestri. circūcisionis epiphaniarum. ⁊ septem dies dominice passionis ⁊ resurrectionis cum septem sequentib⁹ rogationes etiam tribus diebus. ascensio domini. pētecostes cum duobus qui sequunt' festiuitates omnes uirgines gloriose. natiuitas Joānis baptiste. 12. apostolorum. sācti Laurentij. dedicationis beati Mi- 3

chaelis.oīum sanctorū.sancti
Martini ac diebus dñicis ⁊ il
le festiuitates quas singuli epi
in suis diocesib⁹ cū pplō ⁊ cle/
ro duxerint solēniter celebran
das de ɔſe.di.3.pronūtiādū .⁊
ex eo.ɔq̄st⁹.Itē statuit.Euse/
bi⁹ ꝙ festū inuētōis sc̄e crucis
qnto nonas maij solēnit̄ cele/
bret̄.de cōse.di.3.crucis.Itē
festū de corꝑe christi:vt i cle.si
dñm de reli.⁊ vene.sanc.⁊ nō
h ꝙ int̄ p̄dictos dies sūt qdam
q de fcō ñ festāt̄ q̄ztū ad cessa/
tionē ab oꝑib⁹:iꝫ videt̄ aroga/
ri per ɔtrariā ɔsuetudinē q̄ in
eis hꝫ locū:cū ñ ita sint de pre
cepto dei sic̄ est dñica ⁊ maio/
res illa.Isti āt dies sūt tres di
es rogationū.Quidā ēt ñ fuāt
oēs septē dies passionis ⁊ ēt ꝑ
totā octauā pasce.Sunt ēt alia
festa ꝑ consuetudinē introduc/
ta totius ecclesie sicut sācti Ni
colai.⁊ forte alia.De die dñi/
co spālr ⁊ quid ēt agendū in fe
stis hēs s̄ dñica dies.⁊.i.§ 8.⁊
se.De festo conceptionis bea/
te Marie v̄ginis dicēdum ꝺm
Tho.in.3.ꝑte.q.27.ꝙ licꝫ ro/
mana eccl̄ia ip̄ꝫ nō celebret to
lerat tñ ɔsuetudinē aliq̄ꝝ eccl̄i
aꝝ illud festū celebrātiū.Und
celebritas nō ē totalit̄ reprobā
da.Sed nec ꝑꝑ hoc ꝙ festū cō
ceptōis celebrat̄ dat̄ intelligi
ꝙ in sua ɔceptōe fuerit scā.sed
q: quo tp̄e fuit scificata ignora
tur.celebrat̄ festū scificatōnis
ei⁹ potius q̄ꝫ conceptionis in
die conceptionis ipsius.
¶ De faciēdo festū trinitat̄ ɔ 4
suetudo tenēda est extra.e.qm̄
Hodie tñ ex mādato Ioannis
pape.22.fit ꝑ vl̄em ecclesiaꝫ
¶ Itē nota ꝙ festa apl̄oꝝ euā 5
gelistaꝝ.⁊.4.doctoꝝ pricipa
liū.debēt s̄b duplici offō ꝑ vni/
uersas ecclesias solēnit̄ celebra
ri.ex̄ de reli.⁊ vene.san.glori/
osus li.6.
¶ Qñ debem⁹ festū incipe:Re 6
spōdeo.Quātū ad feriationem
a vespa in vesperā ex̄ eo.omēs
Et intellige vesperā.i.sero.Ta
mē festoꝝ iniciū ⁊ finis iux̄ coꝝ
q̄litatē ⁊ diuersaꝝ regionū cō/
suetudies seruari dꝫ.⁊ sic̄ ma/
gnitudo ip̄oꝝ exigit pri⁹ icipe
⁊ tardius terminari.ex̄.e.qm̄.
¶ A quibus abstinendū sit i fe 7
stis:R̄o.Ut hoies melius pos
sint vacare diuinis debent ab
stinē ab oi oꝑe seruili.i.non so
lū a peccatis:sed ēt a mechani
cis ⁊ agricultura ⁊ h⁹i:ut nec
mercatū fiat:nec placituꝫ nec
aliquis ad penā iudicet̄:vl̄ ad
mortē:nec iuramēta fiant nisi
pro pace.Hoc tñ.s.abstinere a
Q

iurāmētis ⁊ ſi honeſtū ſit non
eſt neceſſarium. Et ꝙ a ꝑdictꝭ
abſtinēdū ſit hr̄ de ꝯſe. di. 3. 20
gatio ies. ⁊ ex̄. e. oēs. 15. q. 4.
c. 1. 2. ⁊. 3. Et nota ꝙ his diebuſ
proceſſus iud ciari⁹ n̄ tenet ēt
ſi fiat de conſenſu ꝑtiū niſi ne-
ceſſitas urgeat vel pietas ſuad
at puta ſi eēt cā debiliū ꝑſona-
rū ex̄ eo. conqueſtus. Et mlr̄o
min⁹ dʒ quis his dieb⁹ facē a
liqd quod de ſe eſt pccm̄: quia
magis peccat in feſto q̄ʒ i aliiſ
diebus.
8 Quid agendū aut quid lice
at in feſtis? R̄o debet quis iten
dere magis diuis: ut hymnis:
pſalmis ⁊ canticis ſpūalib⁹ de
ꝯſe. di. 3. ieiunia. Jtē predicati
onib⁹ v̄tutibus ⁊ regularibus
diſciplinis. ex̄ de vi. ⁊ ho. cle.
cū decorem. extra de ſta. mo.
cū ad monaſteriū. §. 3. Licet ēt
docere talia v̄bo vel ſcripto in
feſto. Nam ⁊ in ſabbato circū-
ciſio fiebat ⁊ ſacrificia. ſʒ ut po
nit Thom. ſa ſe. q. 122. nō pro-
hibet̄ quis facere opa q̄ ꝑtinēt
ad prouidētiā neciorꝝ tā ſibi q̄ʒ
proximis: ſicut ſeruādo ꝑſonaʒ
vel res ſeu qd̄cūqʒ aliud dam-
nū uitando. Math. 12. Quis ex
vobis hō q hūerit vnā ouē ⁊ ce
ciderit ſabbato in foueā: nōne
tenebit et leuabit eā. Jmmo ēt
lʒ pro neceſſitate bellare. vnde
⁊ machabei i ſabbato pugnan
tes excuſant̄. 23. q. 8. ſi nulla
Jtē ſm guil. ſi iacētibus ſegeti
bus in agro aut fenis in prato
imineat tēpeſtas pn̄t inde r̄mo
ueri. Jtē non credūt̄ peccare
mortaliter carnifices ⁊ pincer
ne qui prepāt victualia ut ſeq̄n
ti die vendāt ſi pri⁹ n̄ poterant
cōmode preparare aut prep.
rata ſeruare
9 Sed quid de his qui ꝯpel-
lūtur a dn̄is ut operent̄ i feſtis
R̄o ſm guil. Si iuſto metu idu
cti hoc faciūt vident̄ propt̄ ne
ceſſitatē excuſari. al̄r nō tenētur
obedire niſi in licitis et hōeſtꝭ
10 Quid de his qui debentes
dn̄is vecturā bladorꝝ afferūt i
dieb⁹ feſtiuis? R̄o ſm guil. Nō
excuſantur niſi alia neceſſitas
ad hoc eos ꝯpellat. Vectores
tn̄ merciū ⁊ alimētorꝝ aut ꝑſōa
rū ad loca remota cū alr̄ n̄ poſ
ſint ſine graui icōmō credo ex
cuſari. ⁊ ſimiliter de uiatorib⁹
⁊ curſoribus.
11 Utrꝝ in feſtꝭ liceat ſcribere?
R̄o ſm guil. Nō lʒ ſcribere i a-
liquo grandi. ut de q̄terno i q̄
ternū: ſed ſcholarib⁹ lectiōes
ſuas notare et ſermones. ⁊ i le
ctionib⁹ libros corrigē. Nō au
tē lʒ circa predicta locare ope
ras ſuas ⁊ pro precio facē. ſed
tm̄ ſpūalia ⁊ ſine precio.

12 Quid de barberijs et minu
toribus ⁊ feratorib⁹ equorum?
R̷o ſm guil. Si in feſtis h⁰ fa
ciunt principal'r pp̱ neceſſitatē
eoꝝ quib⁹ ſeruiūt. credo ꝙ pn̄t
excuſari. Sec⁹ ſi propter cupi
ditatē lucri. Sed ⁊ illi qui d̄ ta
lib⁹ requirunt eos excuſantur
ſi al'r non poterāt ſibi cōmode
prouidere. aliogn n̄ excuſātur.

13 Sed quid de molēdinis? Re
ſpondeo ſm guil. In molendi
nis ad ventū vel ad aquā que
abſq₃ magna opa hois exercē
tur. credo ſeruādā cōſuētudinē
regiōis nō prohibitā a prelatis.
Molēdina vero cū iumentis de
bēt quieſcē. Nā ⁊ iumēta vaca
re iuſſa ſūt ſabbato. Exo. 20.

14 Quid de eūtib⁹ ad mercata
que fiūt in feſtis? R̷o ſm Guil.
Si aliquis hoc faciat nō cōſu
etudinarie ſ₃ pro ſua necitate:
n̄ credo ꝙ peccet mortalit'. ſe
c⁹ ſi ꝯſuetudinarie ſeu lucrādi
cupiditate. ⁊ maxie ſubtrahen
do ſe a diuinis: aut ēt ſi h⁹i mer
cata prohibita ſint a p̄latis illi
us loci ſiue forſan excōicata.
Mercata tn̄ q̄ ex q̄dā necitate
fiūt de victualib⁹ ⁊ neceſſarijs
ad diē aliquē nō credo illicita
eē. dū tn̄ pp̱ hoc n̄ ſubtrahant
ſe a dino offō.

15 Quid d̄ illis q i dieb⁹ feſtiuis
pro exenia tm̄ arant agros pau
peꝝ ul' faciūt opa eoꝝ? R̷o ſm
guil. n̄ credo ꝙ dn̄icis diebus.
aut maiōib⁹ ſolēnitatib⁹ liceat
De miorib⁹ āt feſtis ſic. i. ⁊ ante
octauas paſce. ⁊ ꝯſil'ib⁹ credo
ꝙ liceat ſcḏ ꝯſuetudinē regiōis
Ad h⁰ āt ꝙ licite fiūt: o₃ ꝙ pp̱
iſta n̄ ſbtrahāt ſe a dinis. et ꝙ
talia n̄ faciāt pp̱ affectionē car
nalē aut ſpe rēuneratiōis: ſed
pp̱ deū ⁊ ꝙ paupertas illi⁹ hoc
exigere videatur.

16 An liceat operari circa edi
ficationē eccl'iaꝝ ⁊ h⁹i? R̷o ſm
guil. Credo ꝙ liceat precipue
ad op⁹ miſtroꝝ paupeꝝ q̄ non
hn̄t r̄ddit⁹ ſibi ſufficiētes. ita tn̄
ꝙ h⁹i labor nō ſit uſq₃ ad vlti
mā ſatiſfactionē vel ne pp̱ hoc
dimittat' miſſa ⁊ h⁹i dina.

17 Utrum poſt celebrationē₃
diuinorum in feſtis audita miſ
ſa liceat operari? R̷o ſecundu₃
Guil. Non licet non tamē pro
pter quodlibet modicū opus
peccatur mortaliter: ut i vinea
vel agro purget quis aliquod
modicum quod reſtabat per i
curiam aut reperet fractura₃
in ſepe ⁊ h⁹i. De his qui in fe
ſtis faciunt ſerta ⁊ huiuſmodi
vana. vide. i. negociacio. §. 8. ⁊
d̄ choreis. i. chorea. §. 2. De die
dn̄ica. ꝟ dominica.

Feudum est concessio rei imobilis fcā pro homagio. ex̄ ꝺ līmo .c. ex diligēti. Et aliud quidē ē pr̄ nū. s. ꝙ a pr̄e vel a quocūqȝ de supiorib⁹ est acqsitū. Aliud maternū. s. ꝙ per feminā acqsituȝ est. Itē feudoꝝ aliud est ꝯditōnale. s. qꝺ daꝛ̄ ad certū seruitiū seu cōditionē. Aliud est ñ ꝯditionale. Itē qꝺdā est ꝑpetuuȝ. l. qꝺ trāsit ad hēdes. qꝺdā nō. Et sciēdū ēt ꝙ sūt q̄dā icorporalia q̄ qñqȝ daꝛ̄ loco feudi ut guardia ⁊ castaldia.

2. Res imobilis eccl'ie ꝺ nouo nō pōt dari i feudū. Nā ⁊ plati hoc iurāt. Sȝ res q̄ erāt prius feudales pn̄t iteꝝ infeudari puta si vasall⁹ ꝑꝑ aliquā cām perdat feudū vel moriaꝛ̄ poterit p̄latus cōcedere filio eius vel al teri. ex̄ de feudis ex parte.

3 Quō acqriꝛ̄ feudū? ꝶo. ſm Hosti. q̄drupl'r. prio mō per inuestiturā: puta cū aliqs tradit alicui possessionē rei imobil' cōporaliꝛ̄. uel cū hasta: uel cū baculo: aut aliquo tali a dn̄o qui dicit se ꝑꝑ hoc iuestire. ꝺo acqriꝛ̄ ꝑ id qꝺ loco iuestituꝛ̄ hr̄ ut cū dn̄s dicit alicui. Uade i possessionē illi⁹ feudi ⁊ teneas pro feudo. 3⁹ acqriꝛ̄ prescripōe: ut si. 30. ānis tēuit feudū ⁊ dn̄o ſuit lȝ inuestit⁹ ñ fuerit. 4⁹ acqriꝛ̄ ꝑ successionē nō qdē ex testamēto: sȝ poti⁹ ab intestato. Nec. n. valȝ aliq̄ ordiatio de iū cti i feudo fcā. nā āt h⁹ i successionis talꝛ̄ ē ꝙ ascēdētes ñ succedāt in feudo: puta pr̄ filio. Descēdētes ṽo sic. ⁊ prio qdē fili⁹ pr̄i ⁊ ñ filia. Itē nepos ex filio ⁊ nō nept'. ⁊ sic vsqȝ i ifinituȝ. postea ṽo succedūt collatales Sȝ isti de cōsuetudie iperij nō succedūt: sȝ sol⁹ fili⁹: q⁹ deficiēte reuertiꝛ̄ feudū ad iꝑatoreȝ ⁊ ꝯfert cui uult.

4 Sȝ nūqd filia succedit i feudū? ꝶo ſȝ Ho. Nō nisi de pacto vl' qlȝ ꝯditōe feudi. vl' nisi filia p⁹ mortē pr̄is redemēit feudū a dn̄o. aut dn̄s iuestierit eā de bn̄ficio pr̄is ꝑꝑ pr̄is amorē: ut i cōstōe Frederici queadmodū feudū ad filiā ꝑtiet. c. i.

5 Sȝ ꝑ quē pōt fieri inuestitura feudi? ꝶo ſm Hosti. fieri pōt tā a femia q̄ȝ a masculo ēt miore. 25. ānis si feudū sit vetus. si ṽo sit nouū ñ pōt a miore fieri nisi sit pubes ⁊ iurauerit ñ ꝯuenire. Inuestiri āt pōt qlȝ ēt seru⁹: nisi dn̄s ignorauēit eū ſuū. Pōt ēt qs iuestire ⁊ iuestiri tā ꝑ se q̄ȝ ꝑ aliū ut ꝑ procuratorē

6 An feudatari⁹ hēat p̄staꝛ̄ iuramētū ⁊ qle? ꝶo ſȝ Hosti. In oī feudo stati facta iuestitura r̄ qriꝛ̄ iuramētū fidelitatis: nisi

ex pacto remissū sit. Et hȝ fieri
his v̓bis ⁊ similib⁹. Ego talis
iuro ad sacra dei euangelia ꝙ
ad hinc ī antea ero fidelis tali
sicut dȝ esse vassal⁹ dn̄o: nec id
qđ mihi sub noīe fidelitatis cō
miserit pandā alij ad ei⁹ detri-
mentum me sciēte. Et hoc suf-
ficit. Et nota ꝙ vassall⁹ obliga
tur dn̄o ſm ꝙ cōsuetū est. ⁊ ſȝ
ꝙ feudi natura ⁊ cā regiōis ipi
us vel vicinaꝝ ꝯsuetudo requi
rit. quib⁹ deficiētib⁹ pōt uti
iure scripto. Cōmunit̄ aūt obli
gat̄ vassall⁹ dn̄o in plurib⁹. pri
mo ne scit ei ī aliqđ dānum de
cōpe suo sȝ vitabit ⁊ ipediet. 2⁹
ne id qđ dn̄s facere itēdit ⁊ fa
cile pōt fieri reddat ei difficile
vel ipossibile. s. latent̄ ꝯtra pro
curādo. 3⁹ ne reuelet secretum
suū alicui maxie q possit obeē
similit̄ nec illa p que min⁹tut⁹
fieret. 4⁹ ne sit cōtra ei⁹ iusti-
ciā vel honestatē. s. ipediendo.
dehonestādo filiā uel vxorem
maculādo ei⁹ famā dicto facto
vel cōsēsu. 5⁹ ne aliqđ dānū ī tē
poralib⁹ ei faciat vel vtilitatez
ipediat. 6⁹ ut fidelit̄ ei p̄beat
ꝯsiliū quo ad v̓buȝ ⁊ auxilium
s. de reb⁹ ⁊ psona sua. Proban
tur hec ī li. feudoꝝ de forma fi
delitatis. c. i. ⁊. 22. q. 5. de fōma
ex̄. de iureiur̄. ego. Itē licet va
sallus nō debeat esse pro alijs
ꝯtra dn̄m suū ex̄ de postu. c. si
tn̄ pro se ⁊ suis hoib⁹ pōt petē
⁊ defēdere ius suū. ar ex̄. de iu
reiur̄. petitio. Et notāduȝ ꝙ in
p̄dictis oib⁹ dn̄s dȝ fideli suo
vicē reddere. vt. ī. §. 7. dr̄.
Quib⁹ ex cāis amittit̄ feudū
ſ'o. ſȝ. Hosti. p̄rio quidē amit
titur si vasall⁹ fuerit cleric⁹ vl̄
religios⁹ q2 nec tales succedūt
ī feudo. 23. q. 8. §. i. 2⁹ amittit̄
si heres vasalli steterit p annū
⁊ dicit ꝙ nō petiuerit a dn̄o in
uestiturā feudi. similit̄ ⁊ si ipe
vasallus post mortē dn̄i nō pe
tierit ab heredib⁹ dn̄i. vt in li.
feudoꝝ. in quib⁹ cāis feudum
amittit̄. c. i. Et hoc verum nisi
ipe. vasall⁹ fuerit minor annis
14. q2 talis nō cogit̄ fidelitatē
facere. Itē nisi sit miles. q2 hȝ
pro t̄mino ānū ⁊ mēsē. Itē nisi
iusta causa ipedierit. vt ī li. feu
dorū. de prohibita feudi alie p
lothariū. qm̄ inter dn̄m. Et in
telligit̄ iusta cā: vt p mortē vel
capitales inimicitias vel aliaȝ
iustā absētiā. 3⁹ amittit̄ cū va-
sall⁹ trib⁹ vicib⁹ corā pibus ⁊
huiusmōi requisitus fidelitatē
iurare noluerit: q̄ȝuis dn̄s pa-
tus sit facere inuestiturā. 4⁹ si
vasallus infeudauerit feudum
alia lege q̄ȝ ea quā ipse habet
vel in talem uasallum qui feu-
dum seruare nō potest. 5⁹ si va

sallus interfecit suũ proprium
germanũ uel germani filium
vel aliqd cõmisit qđ pcidij no
mine ptineat ad hoc vt totã hẽ
ditatẽ habeat. De pcidijs hẽt
i. pcidia. 6° si uasall⁹ dimitt t
dñz suũ i plio ñ mortuũ nec ad
mortem vlneratũ. Silr propt
alias multas ingtitudines q̃ e
numerant in li. feudoꝝ. qbus
mõis fendũ amittit. c. i. ⁊. 2. 7°
si uasall⁹ scient negauerit feu-
dũ vel partẽ aut cõditionẽ ei⁹.
Sec⁹. si ignorant. Qđ si uasal
lus nõ vult ostẽdere de pte feu
di psumet ꝙ totũ teneat i feu-
dũ. 8° si uasall⁹ feudũ alienaue
rit. ⁊ si quidẽ pro pte aliẽauẽit
illã ptez amittit: ⁊ libe ad dñz
ruertet nlla pscriptiõe obstãte
Nec proderit vasallo si p⁹ factã
alienationẽ recupauerit feudũ
ipm nisi ignorant aliẽasset. 9°
si uasallus dñz accusauerit: aut
si testimoniũ cõtra ipm in cã ñ
tm criminali sz ẽt ciuili tulerit
lz. qdã dixerũt ꝙ i ciuili põt. 10
si uasall⁹ vocat⁹ a dño ꝙ secum
vadat i expeditiõe publica. pu
ta vocat⁹ ab ipatore vt secũ ve-
niat Romam pro suscipiẽda co
rona ⁊ h⁹ i nõ uenerit: nec aliũ
pro se dño suo acceptũ mi erit
vel ei stipẽdia militie nõ dede
rit. ⁊ ꝙ qñ propt fidelitatẽ nõ
suatã amittitur feudũ nõ itelli
git ipo iure sed p sniam. Si vo
alienatũ fuerit ipo iure pditur
vt Inno dic hec oia Hosti. pro
bat in sũ. ti. de feudis.

8 Qñ amittit ius qđ in feudo
hz: R̷o. sm Hosti. Sicut vasal
lus amittit feudũ propt culpaz
ita dñs proprietatẽ feudi vt in
li. feudoꝝ. si de feudo cõtrouer
sia fuerit. c. dño amittẽte. Dñs
n. uasallo dz vicẽ repẽdere: vt
in li. feudoꝝ. de forma fidelita
tis. c. i. in fi. ⁊ si nõ repẽderit: m
rito cẽsebit malefic⁹ ut est ille
q cõtra uasallũ depnsus fuerit
pfidus. 22. q. 5. de forma. 95.
di. esto subiect⁹ ex. de iureiur.
pueni. Et talis etiã priuat iur
qđ hz in vasallũ. ⁊ feudũ tran
sit ad supiorẽ. Nõ itelligas tam
ipo iure: sz p sniam.

9 Quid si dñs moriẽs plures
filios relinqt. nũquid uasallus
iurabit fidelitatẽ omnib⁹: R̷o.
sm Hosti. Nõ puto qm vasall⁹
non cogitur pro vno feudo ha
re plures dños maxime in cõi
tatibus. ducatibus. marchiõa
tibus. qui hodie diuidi nõ pos
sunt. Sed si uasallus moriens
plures filios reliquit: omnes
debẽt iurare fidelitatem si feu
dum i diuisũ habẽt. Sed si ex
diuisione totũ feudum ad unũ
peruenerit. ille sol⁹ iurabit.

10 Utrũ vasallus possit feuduz

refutare? R°o. fz Hosti. Pōt ēt sine uolūtate dñi. ⁊ post hoc ñ tenebitur seruire domino. vez tamē non debz eū offendere: Quidā dicūt ꝙ nō pōt ipm refutare inuito dño: vt. C. de acti. ⁊ obli. l. sicut initio. Primū videtur veri⁹ si tempore ⁊ loco dbito repudiet. alr ɔtra.

11 ¶ Utrū filius repudiās hereditatē patris possit retinere feudum? R°o. ẜm Hosti. Nō sz aut totū' dz retinere aut totū repudiare. nisi forte eū dñs tanq̃z d novo bñficio iuestiat agnatis cōsentientib⁹. Agnati vo bene possunt aliqd feudum retinerē repudiata hereditate: ut in cōstitutiōe Frederici an agnatis vel fili⁹ defuncti repudiās hereditatem possit feudum retinere. c. si contigerit.

12 ¶ Utrū feudū possit p vasallū legari ecclesie? R°o. ẜm Hosti. Si feudū fuit de camera dñi ⁊ ad temp⁹ datum. non pōt legari: nec etiam heres succedit similiter etiā ecclesie non potest legari si de natura feudi est ꝙ vasallus seruiat in propria persona. Si vero sit paternū ⁊ ppetuum: tūc potest pro aīa legari nisi cōsuetudo repugnet.

13 ¶ Utrū ecclesia possit recipe in pignus feudū qd laicus ab ea tenet: ita ꝙ non compntenr fruct⁹ in sortem? R°o. ẜz Innoc. Dicunt quidā ꝙ pōt: dummodo durante pignore nō recipiat ꝑ uitium feudi. qd tunc solū verz est quādo ipsi fructus non multū excedūt valorē seruitij alioquin esset cōtra mandatū dei. ex. de feudis. c. i. Uel dic ẜz eūdum. ꝙ hec decretalis ⁊ similes loquntur quādo feudū illicite a laico detinetur ⁊ recuperari non potest.

Fides utrum omnes teneant habere fidē explicitā? R⁹ secūdū Tho. secūda se. q. 2. Dicēduz ꝙ maiores ad quos ptinet alios erudire tenentur haberē pleniorem noticiaz de credendis q̃z inferiores: nihilominus tamen omnes tenentur fidez habere explicitam de mysterijs christi precipue q̃ztum ad ea que cōiter in ecclesia solemnizantur ⁊ publice preponuntur sicut de incarnatione passione ⁊ huiusmodi sed alias subtiles considerationes tenentur aliqui magis uel minus explicite credere secūdum ꝙ competit statui ⁊ officio vniuscuiusqz.

2 ¶ Utrum omnes teneantur explicite credere trinitatem? Respondeo secundum Tho. vbi supra Dicendum ꝙ quia

mysteriū christi explicite credi nō potest sine fide trinitatis: vt q2 fili⁹ dei carnez assūpsit. ⁊ de spū scō ꝯcept⁹ fuit: ideo post tēpus gratie tenet q̄libz ad explicite credendum mysterium trinitatis.

3 Utrū ꝯfessio fidei sit necessaria ad salutē? R̄o. fm Tho. secunda se. q. 3. Cū confiteri fidē ptineat ad p̄ceptū affirmatiuū ideo nō semp nec in quolibz loco est de necessitate salut: sed i aliquo loco ⁊ tpe. qn̄. s. aliq̄s interrogat⁹ de fide si taceret crederet vel nō habere fidē vl̄ q̄ fides nō essz v̄a. uel alij propt̄ ei⁹ taciturnitatē auerterent a fide. Utrū cuz infidelib⁹ sit disputandum de fide habes. ī. infidelis. §. tertio.

Filius

Quadruplex ē status filiorum Alij. n. sunt nāles ⁊ legitimi. vt q de vxorib⁹ procreātur ⁊ de his habet. ī. legitim⁹. Alij nāles tm̄ vt filij ꝯcubie q de soluto ⁊ soluta q̄ vxor esse possit nascunt. Alij sunt legitimi tm̄ ut adoptiui. Alij spurij q ō adult̄erio vel incestu. vel alijs p leges dānato coitu nascūt. Utrū filiusfamilias possit facere elemosynaz vide ō. elēyna. 2. §. 4. Et vtrū aliquō de reb⁹ p̄ris accipe vel expēdē hēs. ī. peculiū.

2 Apud quē fili⁹ debeat nutriri fcō diuortio? R̄o. fm Hosti. Si fili⁹ minor sit triēnio regulārit verū est q̄ debz esse penes m̄rem. si maior penes patrem sed iudex examiat dz apd quē ꝯmodi⁹ moret. nec post triēnium alend⁹ est apud m̄rez etiā expensis p̄ris. C. so. ma. l. i. Si tm̄ alt̄ cōiugū esset infidel ⁊ puer i miori etate dz dari fideli. nō obstāte q̄ idigeat m̄ris obsego. vt pōit Tho i. 4. dis. 39.

3 Utrū malitia pent noceat filio. ⁊ ecōuerso? R̄o. fz Ray. Nō nocet quo ad deū: lz noceat interdū quo ad penā tēporalem. dis. 56. nūq̄z. ⁊. c. nasci. 6. q. i. si q̄s. Et de hac m̄a hēs. ī. pena p̄. §. 7. Itē malitia pentū iduc p̄sumptionē cōtra filiū. di. 56. si gens āglorū. ⁊ ecōtra malitia filij iducit ꝯtra patrē.

4 An filij natales aliquo modo succedāt p̄ri? R̄o. Si pat̄ hz filios alios legitios vel nepotes: tūc lz ei dare vel relinq̄re naturalib⁹ eorūq̄z m̄ri vnā vnciā ⁊ nō vltra. vel soli ꝯcubine semiūciā ⁊ nō ultra. C. de naturalib⁹ libe. l. matre. Si aūt nō habz alios filios legitie descēdētes sz habeat ascēdētes. tūc legitima pte relicta ascendētibus reliquū inter naturales distribuere pōt. Q̄d si nec ascen-

dentes nec descendētes hēat tūc licet ei īstituere nāles in solidū heredes. C. de nāli. l. auc. lz. Ab itestato vo quō natales succedāt. vid. ī. successio. §. pst. Debēt quoqz nāles pasci arbitrio boni viri etiā si legitimi extāt ⁊ succedāt: aut si cōiuge viua alij sint heredes ⁊ ipi pstāt idē patri si opus sit. ut in dicta auc. licet.

¶ Quid de spuriis? Rńo. Spurii s. q ex dānato coitu sūt sz leges. omni prorsus bñficio excludunt. ut. C. de nāli libe. arc. lz. Sz tamē interest epi facere qꝫ vterqz parentuz talibus liberis necessaria sbministret. fm qꝫ sup petāt facultates ex. de eo q duxit in ma. quā pol. cū hret. Et i hoc mitius agit ius canonicum qꝫ ciuile. De filijs ex adulterio vide. s. adulteriū. Item de his vide. ī. de illegitimus. De filijs aūt nutriēdis ⁊ alijs expositis vide s. expositus. Filij excludūtur ab hereditate pris in tribus casibus vt. ī. hereditas. §. 2. Cuius parētis cōditionē. s. libaz l' seruilem sequitur filius. vide. ifra seruus. i. §. 3.

Flagella in quibus cōsistant ⁊ quō sint satisfactoria habes ifra satisfactio. §. 7. Itez de his hēs. ī. pena. i. §. 5.

Fornicatio videt esse genus cōlibz illiciti coitus: ⁊ tñ spāliter itelligitur in usu solutaꝝ. Stuprū vo est proprie illicita vginum defloratio. Adulteriū est tori alieni i. vxoris violatō de quo etiā habes sup adulteriū. ⁊. ī. ipedimētū. 8. §. 3. ⁊ seqntibus. Incestus est cōsāguineaꝝ vel affiniū abusus aut etiā scimonialiū. Raptus est cū puella violēter ⁊ cōtra eius vel parētuz voluntatē educit: ut corruptaz in vxorē habeat. 36. q. i. §. cū ēgo vel etiā vt hēat in ꝯcubinā. ex. de rapto. cū cā. vide de hoc. i. raptor. 2. Pret hos omnes est peccatū ꝯtra naturā. Et de grauitate cuiuslibz dictoꝝ hēs. ī. luxuria. a. prio. Addūt quidā sacrilegium de quo similiter. ī. luxuria. §. i.

¶ Simplex fornicatio in clerico publice tenēte concubinā inducit depositionē. dico si āmonitus nolit se corrigere. Nā talis prio quidē monitus dz suspēdi a beneficijs: ⁊ si se nō correxērit debz ppetuo ab eis remoueri siue sit i sacris. ex. de choa. cle. ⁊ mu. sicut. siue nō in sacris. vt ibid in. c. si aūt clerici. Qd si tale crimen sit notoriū: suspensus est ipso iure: vt dictū est supra clericus. 3. §. 2. Si vero sit pu-

blicum ex fama tantum ita q̄ merito talis habeat suspitio q̄ scādalum generetur etiā si nō appareat accusator: erit purgatio idicēda. inq̄ si defecerit aut se purgare noluerit: canonice pūietur ex̄. de coha. cle. et mu: tua. Et talis iterim. nō debz in officiis euitari. Utrū aūt sit audienda missa vel officiū clerici fornicatoris tenendū est quod dicitur supra clericus. 3. §. secundo. Et infra ordinatus. primo. §. 3.

3 ¶ Que pena clerici i sacro ordie q aliquā ducit i vxorē: Rō. Dz priuari ordie et bñficio ecclesiastico. et mulier si erat libera dz rdigi in seruitutē eccl'i di. 32. eos q si ancilla dz vēdi dis. 81. quidā clerici. et filii ide ... redigunt inseruitutē eccl... ie. 15. q. ulti c. multe. Itē talis clericus est excōicatus ipo facto. vt s̄ excōicatio. 1. §. 4. v. 7º Et nota q̄ qñ clericus i sacris separetur ab ea quā durit i vxorē debet eā abiurare. s. de cetero q̄ nō accedet ad eā nec comedet nec bibet cū illa: nec in eadem domo manebit. nec in alio loco nisi tam publico q̄ mala suspitio esse nō possit. nec loquet cum ea nisi coraz idoneis testibus et cēta necessitate. 35. q. 6. ab isto die extra qui cle. vl vo.

ex litterarū tamē si clericus habetur suspectus q̄ forsan iuramtum nō seruaret nō dz exigi. sz p sniam iterdicti vl suspensionis vel alioz huiusmōi est compescēdus. ex̄. d choa. cle. et mu. clericos. De mā fornicationis pluria hēs. i. luxuria.

Fraus et dolus ali cui patrocinari nō debet 30. q. i. dictū. extra d prescrip. ex tenore. fraus fit legi quādo quod alicui prohibet vna via: vult sibi licer̄ p aliā viā. ex̄. de preui. quāto. et de cōces. pben. ꝯstitutus. Ad fraudē ptinē possūt q̄ habentur supra dolus et s̄. astutia.

Frigiditas quō ipediat mrimoniū. vide. i. ipedimētū 15. quasi p totum.

Funus De expēsis funeris. i. hereditas. §. 6. et infra sepultura. primo. §. 7. et ifra restitutio 2. §. 5. Item de iniuriantibus funeri uel moribūdo. infra sepultura primo. §. 8.

Furtum est cōtractio rei aliene mobilis et corporalis fraudulosa inuito domino lucrifaciendi gratia siue ipsius rei siue et

vsus possessionis ve.vt.ff.eo.l. i.Contractio ponit in predicā diffinitione quia sine ea nō est furtum etiam si interueniat vo/lūtas vel verbū.tamē p solam voluntatē erit transgressio alti us pcepti.s.illi⁹.Nō ɔcupisces rem proximi tui.Rei aliene po nitur in diffinitiōe.q2 in re pro pria⁹ nō cōmittitur furtum .in/tellige nisi alius habeat in re illa aliqd ius:puta ille cui res erat pignorata vel cōmodata. ff.e.si res.§.i.siis qui rem.i pn cipio.Idem Tho.secūda secū de.q.71.Mobilis ꝛ corporal' dicitur q2 in reb⁹ imobilibus vt in agro.vel in corporalibus vt sunt actiōes ꝛ seruitutes nō committitur furtū eo ꝙ talia non possunt contractari.Frau dulosa dicitur.ꝙ si aliquis cre debat rem esse suam que non erat:l'si erat sua credebat ꝙ ēt ab eo qui habebat ibi ius pos/set accipere non committit fur tu3.licet alias teneatur.Insti. de vi bono rapto.§.q2 tamen. ꝛ.§.se.Inuito domino.q2 si crē dit dominum permissurum ꝛ subest iusta causa credendi nō tenetur.Secus si nō subest.ff. eo.is.qui rem.Et dicitur do/minus inuitus etiam si videat rem auferri q̄3uis nō cōtradi/cat.ff.eo.l.pl'.Si autem puta uit facere inuito domino ꝛ ta/men dominus ualt furtum q dem facit quantum ad intentiō nem sed non tenetur ad resti/tutionem:nec dominus pōt pe tere obstante sibi sua uolūtate ff.eo.iter omnes.§.pl't.Lucri faciendi gratia.q2 si quis alie/nam ancillā rapuerit non cau sa lucri:sed libidinis:non com mittit furtum.ff.eo.verum.Ip sius rei vsus possessiōis ve.quia non solum cōmittit furtum q rei dn̄ium uult sibi lucrari.sed etiam qui uult in re ipsa lucra ri usum ꝛ possessionem vi.So. qui sacrum.ff.eodem qui in/mēta.

2 Quot sūt species furti?R̄o. Due nam aliud est manifestū s.illud in quo fur deprehendi tur prius q̄ ueniat ad locum destinatum.Aliud non mani festum cum quo fur non depre henditur.ff.e.l.2.ꝛ.3.Ite3 no/ta ꝙ quedam remanent in nō mine generali quedam specia li ueluti sacrilegium qd est fur tu3 rei sacre.Peculatus quod est furtum de re publica.23.q̄/stione quarta quid ergo.Abi/geatus quando quis dispergit gregem et inde furatur.Pla/gium quod dicitur furtum ho minis.s.quando scienter quis liberum hominem uendit vel

emit.ff.d plag.l.i.ꝛ.4.Et eo
dem mō si alienū seruū sollici
tauerit vel asportauerit.

3 ¶ Que pena furti? R͠o. Pena
furti uariat̄ s͠m ꝙ uarie de ip͠o
agitur. Naȝ si agat̄ criminalit̄
i.ad penā crimis nō est propt̄
hoc fur suspendend⁹ aut dem̄
brand⁹: sed al̄r puniendus: vi
delȝ ut fustiget̄ vel exulet: vel
alio mō prout iudici videbit̄. et
hoc in simplici fure. s. q occl̄te et
sine armis delinqt. C. eo. auc̄.
sȝ nouo iure. Si aūt plus est q̄ȝ
fur. vt q cū ārmis vel ēt sine ar
mis violent̄ aggredit̄ i domi
bus vel in itinere vel in mari:
tunc acri⁹ procedet̄ ꝯtra eū. ff.
de pe. l. capitalium. §. crassato
res. ꝛ. §. famosos. Itē si qs pa
laȝ subripit ꝛ est famosus. Oēs
n. tales fures suspendunt̄. Qd
si nō est famos⁹ pūitur ea pena
de qua dicit̄. i. raptor. p̄. §. p̄.
Quidā etiā taliū s͠m leges qn̄ȝ
licite absȝ iudice occidunt̄. vt i
fra homicidiū. i. §. 6. ex̄. de ho
mi. si perfodiēs. Si v͠o agatur
ciuilit̄ pena furti manifesti est
quadruplū: nō māifesti est du
plū. Et hec pena pōt peti etiaȝ
post ānū. vt in Insti. de perpe.
ꝛ tēporali ac. §. furti. Et si egit
aliqs criminal̄r poterit iteruȝ
agere ciuilit̄. ꝛ e cōuerso. C. qn̄
ciui. acti. p̄iu. cri. l. vnica. ꝛ. ff. e.
l. fi. Et hoc itellige in foro con
tentioso: sed i foro conscientie
qn̄ quis sine lite vult restituer̄
sufficit restituere simplū cū oī
dāno s͠m Tho. ꝛ Al. Et quidē
pl̄a hēs. i. circa restōneȝ restō
p totū. Itē spālit̄ de pena. i. re
stitutio. ȝ. §. fi.

4 ¶ Utrū in re pua cōmittat̄ fur
tū sicut i magna? R͠o. Sic q i
furto nō qd ablatū est sȝ mens
furātis attēdit̄. 14. q. 4. c. vl̄t.
Et hoc itelligēdū est qn̄ volun
tas est talis ꝙ etiā maiora sub
traheret. uel qn̄ ex ablatōe par
ue rei dn̄s itelligit̄ g̃uari. Naȝ
sic̄ dicit Tho. s͠a s͠e. q. 66. Si a
liqs furtiue res mimas accipi
at p q̄s hō n̄ reputet sibi nocu
mētū inferri. ꝛ ille qui accipit
possit p̄sūere nō esse ꝯtra volū
tatem dn̄i excusat̄. al̄r furtum
est semp pccm̄ mortale. q ē cō
tra dilectionē proximi cui ifēt
nocumētū. vn̄ ꝛ in talib⁹ mimis
si hēat quis aīum furandi ꝛ in
ferendi nocumētū proximo est
pccm̄ mortale: ut Tho. ibidem
dicit

5 ¶ Quicunque vtitur re apud
eum deposita vel re ei ꝯmoda
ta ad aliū usū vel utit̄ pignore
furtū cōmittit. ut dictū est sup̄
depositū. §. 6. ꝛ. s̄ ꝯmodatum.
§. 4. et. i. pignus. §. 7.

6 ¶ Quid si mulier fecit furtum

sive ante matrimoniū sive p⁹ ꝗ vir ꝑticipauit. aut vir fecit ꝛ u/ xor ꝑticipauit. nūquid licebit vxori de reb⁹ cōibus satisfacē? R̷o ꝫm Guil. Ubi de ꝯsuetudi ne regionis vir ꝛ vxor cōicant sibi credita ꝛ debita ex ꝯtrac/ tu vel maleficio. si res furtiua adhuc existit in eoꝝ potestate uxor pōt illā restituere etiaꝫ cō tradicēte marito. Si āt consū/ pta ē potest uxor si expresse vir ñ ꝯtradicat negocia mariti ge rendo ꝛ se liberando extimati onem restituere de cōmūibus bonis. prohibente aūt marito non credo ꝙ dēat facē h⁹ı r̄sti tutionē cum nō habeat admi/ strationē rerum sed maritus. Si tamen restitueret de bonis cōibus bona fide: non credo ꝙ esset ei iniūgēda pnia quasi pro mortali.

7 Cōtra quē daẗ actio furti? R̷o ꝫm Hosti. Cōtra furē etiaꝫ si ipubes sit. dūmō sit doli ca/ pax. ff. eo. l. ipuberē. Pater eti am agit cōtra filiū suū si pecu liuꝫ castrēse hēat. alr̄ nō esset iu dicium inter eos. ff. eo. l. ne cū filio. Eodē mō aget filius si pr̄ ei aliquid subripiat de pecūio castrensi. Itē vir contra vxorē vel ecōuerso nō agit furtiꝫ ma trimonio constante: sed datur actio in factuꝫ. sed q ei opē tu/ lerit furti teneẗ. ff. eo. si q̄s uxo ri. ꝛ. C. reꝝ amotaꝝ. l. 2. Itē da tur actio furti ꝯtra eū qui dedit opē vel cōsilium ei q furtuꝫ fec̄ ff. eo. si is qui. §. si tu. Et taꝫ ipe q̄ꝫ ēt qui receptauit ad restitu/ tionē tenetur ut. ī. restitutio. 3. §. 2. vicē. Utꝝ peccet qui rēꝫ su am apud alium depositaꝫ vel etiam iniuste detentaꝫ furtim accipit. require supra deposito §. ultimo.

8 Quid si quis furatur propẗ necessitatem famis vel frigōis R̷o. Si est extrema necessitas non peccat: sed utitur iure suo de conse. di. 5. discipulos. vnd̄ pōt occulte subtrahere. vt dic̄ Tho. ꝫa ꝫe. q. 66. nō tm̄ pro se sed ēt pro alio. Nā i tali cāu oīa sunt cōia. di. 47. sicut hi. Qd̄ si nō sit extrema necessitas pec cat quidem sed propter neces sitatem attenuatur peccatum. Et i tali casu intelligiẗ pēitētia q̄ imponitur extra de furtis si quis per necessitatē. De restōe faciēda. vide. ī. restō per totū.

9 Quid si q̄s fureẗ christiāos detētos a pagāis: ut eos libēt? R̷o ꝫꝫ Ray. ꝛ Host. Si ē tēpus guerre: i nullo tenetur. 23. q. 2. dñs ꝛ. q. 6. vt pridē. Si vero ē tp̄s treuge teneẗ ipsi pagano r̄ stituē ñ hoīeꝫ pp ꝑiculū anīe: sed extimationē. Silr̄ ꝛ teneẗ

de aliis ablatis.xiiii.23.q.i.noli.
Si tñ pagani cōpulerāt eū ad
circūcisionem.uel idolatriaz:
vel aliqđ mortale pccm̄: tunc
ille penit⁹ liber fact⁹ est:et sic
furās eum non peccat sed me/
retur.ar.di.54.nulla.

1 Nūquid christiano qui deti
neť a sarracēo liceat furari ei?
Rño fȝ Host. Si iste christian⁹
dū eēt treuga rūperet eā: ⁊ sic
erat in cł̄pa ⁊ fuit capt⁹.nec ei
īminet pîculū necitatis ñ lȝ fu
rari sed teneť ad restitutionez
Nā talis iuste detinebať. Si āt
īiuste detinebať:ut q2 tp̄e bel/
li capt⁹ ē ł īmīeat necitas: ñ te
neť ad restōem. Utꝝ liceat fu/
rari ab usurario. vt elyna deť
hēs š elyna.primo.§.6.

Gloria uana.

Utrū appeti
tus inanis glīe sit mōtale pccȝ
Rño ƀm Tho.ƀa ƀe:q.132. Pōt
esse mortale dupl'r .primo mō
rōe mā̄e:puta cū aliqs glīať de
aliquo falso:qđ ꝯtrariať diuie
reuerentie.vel cū qs bonū tp̄a
le đ quo glīať prefert deo seu
cū quis prefert testionium ho
minū t stiomo dei.2⁹ mō ex p
te ipi⁹ gloriantis qui intētionē
suā refert ad glīam tāq̄ȝ ad vl
timū finē ad quē ordinat etiaȝ
ṽtutis opa:⁊ pro quo ñ preter
mittit ēt q̄ sūt ꝯtra deū. his er
go modis ē mortale.aliter nō
De vana gloria ornat⁹ mulieꝝ
regre.ī.ornatus.⁊ de vestibus
ī.vestis.

Gradus consāgui

nitatis quō debeat computari
⁊ quō ipediat matrioniū.regre
ī.impedimentum.5° de affini
tate.ī.impedimētum.14.

Guerra

quō ⁊ qñ sit li
cita vel illicita
de hac materia habes š bellū
per totum.

Gula.

Utꝝ sit pccm̄ mō
tale? Rño ƀȝ Tho.
ƀa ƀe.q.148. Dicēdū ꝙ si dele
ctationi gule ihereat hō tāq̄ȝ
fini pp quē deū cōtēnit. paťus
ꝯtra dei precepta agere ut ꝯle
ctationes h⁹i asseq̄ť.sic ē pccm̄
mortale. Si vero in gula sit in
ordinatio ƀm ea que sūt ad fi
neȝ. utpote q2 nimis ꝯcupiscit
delectationes ciboꝝ.sȝ non pp
hoc facēt aliqđ ꝯtra legem dei
sic ē vēiale.

2 Quot sūt spēs gule? Rño secū
dū Tho.ubi š Greg.2⁹ li. mo/
ralť.ponit.5.spēs q̄ notāť hoc
ṽsu. Propere laute nimis ar/
denter studiose. Prope.i.quia
quis pṽuenit horā debitā. Laū/
te qñ q̄rit cibos preciosos. Ni/
mis qñ excedit in quantitate.
Ardenť ut q2 ñ seruat modum

debitum sed transgredit̃ ex de
siderio edendi. Studiose quia
querit cibos nimis acurate p̃/
paratos.

3 ¶ Quid si q̃s sumat potũ vel ci
bũ nociuũ? R̸o. Si quidẽ h° fa
ciat ut sibi nocumẽtũ iferat seu
mortẽ non peccat i gula. sꝫ ali
ter grauiter peccat in odio sui
proprij corporis. Si vero ex ni
mio appetitu in gula peccat. ⁊
magis si sciat nociuũ q̃ꝫ si igno
ret.

4 ¶ Ultrio nota ꝙ de cibis dicit
Augustinus. diligenter inquit
attendendum est quid loco et
tempori et personis conueniat
ne temere flagitia reprehẽda/
mus. Fieri enim potest vt sine
aliquo vitio cupidinis vel vora
citatis preciosissimo cibo sapi
ens utat̃. insipiẽs autez fetidis
sima gule flãma in vilissimum
ol⁹ ardescat ⁊ sani⁹ quisqꝫ ma
luerit mõe dñi pisce vesci qꝫ lẽ
ticl'a more. Esau aut ordeo mo
re iumẽtoꝝ. distin. 41. quisqs.
Que requirenda sũt in ꝯuiuiis
clericoꝝ vide s̃ cleric⁹ primo
§. 4. De gula ẽt vide. ĩ. sobrie/
tas. et. ĩ. ebrietas.

Habitus.

An liceat cl'i
cis habituz
transformare uide s̃ cl'ic⁹ prio
§. 2 Et an liceat r̃ligiosis vide
s̃ apostasia. 4. §. i. ⁊ apostasia.
5. §. i. ⁊ ři.

Hebetudo sensus

Hoc uitium secunduz Grego
rium. 31. moral'. oritur ex gula.
Et secundum Tho. secunda se
cunde. q. 15. habet rationem
peccati in q̃ꝫtum est voluntari
a: ut patet in eo qui est ita effec
tus circa corporalia quod de
spiritualibus subtiliter discu/
tere fastidit vel negligit.

Hereditas

diuiditur
in duode/
cim partes que appellant̃ duo
decim vncie. et habet ista no/
mina. Sextans idest sexta ps
hereditatis. scilicet due vncie
Quadrans idest quarta pars
scilicet tres vncie. Triũs idest
tertia pars scilicet quattuor vn
cie. Quincuns. idest quinqꝫ vn
cie. Semis idest dimidietas he
reditatis. scilicet sex vncie. Se
ptuns. idest septem vncie. Bes
idest octo vncie. Dodrans. 10.
nouem vncie. Dextrans idest
decem uncie. Deuns. idest vn
decim vncie appellatione ve/
ro assis vel ponderis duodeci
vncie continentur. Hec insti/
tu. de heredita. institu. §. here
ditas.

2 ¶ Bona defunctorum ad here
des deuoluũt̃ ẽt illoꝝ qui dãna
ti fuerit. C. de bo. dã. auc̃. bõa.

i triv^9 tm casib^9 filij et excludā-
tur ab hereditate patris. prio
quidē si pr̄ fuit heretic^9 q2 bo
na hereticoꝝ sūt ipso iure con/
fiscata. ex̄ de here. cū ſm li. 6.
secundo si cōmisit crimen lese
maiestatis. 6. q. i. si qs. tertio si
erat patron^9. uel hēbat aliqd
ius siue feudū in ecclia quod d
beret transire ad filios ⁊ ipse i
terfecit vel mutilauit rectoreꝫ
vel clericū filius ecclie pdit oē
ius ⁊ oēm dignitatem quam i
ea hēbat. ⁊ nihil puenit ad fili
os extra de pe. in quibusdam.
Possunt quoqꝫ filij p patrem
exheredari certis ex cāis que
habētur in auc. ut cū de ap. co
gno. §. cās. et notat ex̄ de iure/
iurā. quintaualł. Sꝫ tn̄ nō licꝫ
parentib^9 liberos vel liberis
parentes ab hereditate sua re
pellē monachos factos q̄zuis
dū laici fuerāt in cām ingrati
tudis inciderit. 19. q. vlti. c. fi
na. Idē hēs. i. religio. prio. §.
ir. q icipit. Utrꝫ religiosi ⁊c.

3 ¶ Usqꝫ ad quotū ḡduꝫ durat
successio in hereditate? R̷o. nō
terminat̄ in q̄rto ḡdu: sic quo
ad ipedimētū matrimonij. sed
durat vsqꝫ ad decimū. 35. q. 5
ad sedē. Et qui ⁊ quō succedāt
uide. i. successio. De heredum
substitutione. vide infra testa/
mentum. 2. §. 2.

4 ¶ Utrꝫ heredes teneantur ad
debita defūcti? R̷o. Heredes q
dē ſm leges nō tenētur de ma
leficio testatoris. nisi in q̄ztuꝫ
ad eū peruenit vel nisi cū testa
tore fuerit lis cōtestata. tn̄ ſm
canones ⁊ ſm cōsciam heres
quilibet tenet̄ ad oīa debita si
ue fuerint ex contractu. siue ex
maleficio: vel q̄si et siue res p
uenerit ad heredē: siue nō. siū
lis fuerit contestata. siue n̄. 16
q. 6. si epm. et ex̄ de pigno. et
pn̄tiū. et de solu. c. i. ⁊ de usur.
tua nos. et de rap. in litteris. ⁊
de sepł. c. ult. et de sen. ex. a no
bis. 2^9. Hoc itellige si hēditas
sufficiat. ut. i. in. §. proximo dr̄
Con. in hoc oēs canoniste.

5 ¶ Quid si hereditas nō sit suf
ficiens ad oīa debita? R̷o. secū
dum Ray. Credo ꝙ in iudicio
aīe etiā si n̄ fec̄ iūetariū n̄ tene
tur nisi q̄ztū suffic̄. Distiguo tn̄
int̄ legata ⁊ dbita. q2 dbita te/
net̄ sine dimiutōe soluē. d lega
tis vo si tot sīt ꝙ n̄ rēaneat ei le
gitia pōt detrahē suā legitimā
⁊ iteꝝ q̄rtā ſm quosdā si fuerit
īstitut^9 hēs. Idē Hosti. ⁊ Ul.
Et d legitia hēs. i. legitima

6 ¶ Quis ordo tened^9 in soluē/
do creditorib^9 aut legatarijs?
R̷o ſm Ray. Si creditores ⁊ le
gatarij simł ueniāt. prio ē satis
faciēdū creditorib^9. Sꝫ si vēi

ant sepatim:liberaī hēs soluē
do per illū ordinē quo venerūt
dū tñ nihil faciat dolo. ⁊ credi
tores postmodū veniētes ñ de
bēt ingetare heredē nisi remā
serit ei de hereditate: sed hñt
ius suū saluū cōtra legatarios
Sed si heres sit vel credit siū
dubitat ꝙ hēditas nō extēdiī
vltra debita siue fuerint ex cō
tractu. siue ex maleficio: vel q̄
si: nihil dꝫ dare legatarijs do
nec satisfecerit creditoribus.
Et idem modꝰ tenēdꝰ est in sa
tisfaciēdo priꝰ creditoribꝰ pri
oribꝰ ⁊ in iure potioribꝰ đ quo
habes. ī restō .2.§. V.5.⁊.6.
Et nō ꝙ hēs pōt deducere āte
oia expēsas fūeris. ⁊ ēt aliaī ne
cessarias q̄s fecit cā hēditatis
ut ī testō. inuētario. et hꝰi. Et
breuiter qñ debita totā herdi
tatē hauriūt· hēs dꝫ eē imūis a
lucro: sic ⁊ a grauamie. C. đ iu
re deli. l. sancimꝰ. §. ⁊ si p̄fataꝫ
cū seq̄ntibꝰ. Itē nō ꝙ lꝫ obliga
tio testatoris trāseat ad hēdeꝫ
ñ tñ piculū piurij ⁊ hꝰi q̄ ñ pñt
excedē singlarē psonam. Ideꝫ
Hosti. ⁊ Al.

7 Quid si plēs sint hēdes: quō
teneī ad debita vel legata? R̸o
Regłarit teneī quilꝫ hēs pro
hēditaria pte. C. de acti. hēdi.
l.3. Excipiūt q̄nq̄ꝫ cāus. primo
si aliq̄d sit ī obligatiōe faciēdi
ł ñ faciēdi: tūc. n. qlꝫ teneī iso
lidū. ff. de v̄bo. ob. ī executōibꝰ
§.2. vt si testator promisit se ali
q̄đ opꝰ factuꝝ: uel promisit p
se ⁊ p heredē ñ fieri quo minꝰ
p fūdū suuꝫ ire lice at. H qlꝫē
dū insolidū obligaī. 2ꝰ cāus ē si
res q̄ dꝫ restitui isolidū possiđ
aī ab vno. C. de here. acti. l.2.
⁊. ff. ꝯmoda. l. sꝫ mihi. §. heres
3ꝰ i alimētis legatꝭ qñ pro uo
lūtatē defūcti ł iudicis uel ab
vno isolidū ł a plibꝰ pro ptibꝰ
designatꝭ petūī. ff. de ali. lega.
l.3. 4ꝰ si testōr ab vno heredū
legauit creditori hēditario cō
pēsādi aio: tūc ille heres onus
sustiebit vsꝫ ad q̄ꝫtitatē legati
ff. de lega. 2ꝰ. l. cū ab vno. 5ꝰ in
expēsa fūerꝭ vxoris q̄ ñ tantuꝫ
astringit hēdes pro hēditarijs
portōibꝰ sꝫ ēt viꝝ pro portione
q̄ puenit ad eū de dote vxoris.
ff. de reli. ⁊ sūpti. fūe. l. aliquo
tiens. ⁊. l. veluti.

8 Quid si hēs ē pupillꝰ. nūq̄d
pōt differri debitoꝝ solutō pre
textu pupillaris etatꝭ? R̸o. Nō
ut. C. đ hē. acti. l. sub p̄textu.

9 Nōe ꝙ hēs ł executores no
lūt soluē q̄ testōr i pios usus le
gauit: nec satisfacē creditoribꝰ
ut dixit. q̄d fierꝭ? R̸o p epm loci
p̄missa mōitōe ad hoc cogendi

lr̃ ex̃ de testa.tua nob .ꝛ.c. Jo annes ẽt si a testatore id ꝯtigerit int̃dici.nã et si defũct⁹ prohibuerit ne ep̃s se itromittat talis prohibitio nõ valet· ut in d.c.tua. Hẽdes quos testõr tenet̃ istituẽ uid.ĩ.testm̃.ꝛ.

HEremita.

Utꝝ heremitica vita seu solitaria sit perfectior q̃ꝫ ꝯgregatõis religio? R̄o s̃ꝫ Tho. ꝑa ꝑe.q.188. Uita social̃ necessaria ẽ ad exercitiũ ꝑfectõis qr mutuo se istruũt v̾bo et exẽplo ꝛ correctõe q̃ ad ꝑfectionẽ ꝑducũt. Solitudo ãt cõpetit iã ꝑfectis q̃ alioꝝ regimĩe nõ idigẽt. Sicut ergo illud qđ iã ꝑfectuꝫ ẽ ꝑeminet ei ꝙ ad ꝑfectionem exercet̃.ita uita solitaria. si debite assũat̃ preeminet vite sociali. Si tñ absqꝫ exercitio precedẽti talis uita assũat̃ .est periculosissima:nisi suppleatur per diuinam gratiam.

2 Utꝝ religiosi mendicantes possint vitã hẽmiticã eligẽ? R̄o pñt de lĩa suoꝝ maiorꝫ ꝛ cellas siue habitacula i hẽmo siũ locis vbi ñ sit hominũ habitaᵒ de propinquo possunt acquirere ꝛ etiam mutare.extra de ex ces.pre.cũ ex eo.li.vi.

HEreticus primo.

cõit hẽtic⁹ ẽ q de fide falsã opinionẽ iuẽit l̃ iuẽtã seq̃t.ꝛ4.q.i hec est fides.ꝛ.q.3.hẽtic⁹.imo ẽt q circa fidẽ dubi⁹ ẽ.ex̃.e.c.i. Et itelligẽdũ ẽ eẽ dubiũ euꝫ q deẽmiate i dubietate ꝑsistit.sec⁹ đ illo q tẽtat̃ de fide cũ dolore cordis. Itẽ hẽtic⁹ ẽ ille qui male sẽtit de eccl̃ie sacris.ex̃. e.ad abolẽdã.3ᵒ q male sentit circa v̾itatẽ scripture sacre.ꝛ4. q.3.hẽiis.4ᵒ qui aduersũs romanã eccl̃iam agit et eius dignitatẽ a dño traditã auferre conat̃ di.ꝛꝛ.oẽs.Qñqꝫ v̾o s̃ꝫ nõ ita proprie dr̃ hẽtic⁹ qꝫ excõicat⁹.4.q.i.Quod ãt.Sil̃r ꝛ simoniac⁹.i.q.i.q̃ qs.

2 Quid proprie facit hẽticuꝫ R̄o s̃ꝫ Pe.Ad rõeꝫ hẽtici duo ꝯcurrũt.Unũ ẽ i rõe.s.heresis initiũ.Alteꝝ i volũtate qđ ẽ hẽsis ꝯplemẽtũ:at qr ꝑtiaciter a fide deuiat.ꝛ tal̃ proprie dicit̃ hẽtic⁹.Cõ.Tho.i.4.addẽs ꝙ si qs erret i his ad q̃ explicite credẽdũ ñ tenet̃:ñ ẽ hẽtic⁹.ut si qs putaret Jacob fuisse pr̃eꝫ Abrahe ꝛ h⁹i.et cũ cognoscit h⁹ eẽ ꝯtra v̾itatẽ fidei ꝛ scripꝑe credit ei.sil̃r ꝛ circa ea đ qb⁹ inter doctores s̃t opiones dõec ꝑ eccl̃iã deẽmiatũ sit:ut idẽ Th. põit i pria ꝑte.q.3ꝛ.An excusetur scholaris q tenet opionem sui doctoris.habes.ĩ.oponio.

3 Utꝝ heretici sint vitãdi? R̄⁹

Possũ et debeo eos monere ⁊
inducẽ ut ad veraȝ fideȝ rede
ant. In aliĩs non lȝ eis cõicare
q² excõicati sũt. 43. di. In mã
datis. Utrũ aũt cum eis vł cuȝ
aliis infidelib⁹ sit publice dis
putãdũ. hẽs: ĩ. infidelis. §. 3.
4 ¶ Offĩm inqsitõis hereticorũȝ
ꝑdurat p⁹ mortẽ sũmi põtificꝭ.
ẽt quo ad negocia ñ cepta vł q̃
nõdum emerserũt eẍ eo. ne ali
q lib. vi. Sȝ non pñt procedeř
cõtra epõs ⁊ superiores nisi in
litteris sit expressũ. Si tñ aliqd
de eis intellexerint debent pa
pe nunciare extra eo. li. vi. inq
sitores. Itẽ nõ pñt nec debent
se itromittere de dinationib⁹
seu sortilegiis. nec de põnibus
vsuraȝ etiã ꝯtra illos quib⁹ re
stitutionẽ vsuraȝ in pnia pro
heresi iniũxerũt. ⁊ illi se et sua
ad hoc obligauerũt. eẍ eo. ac
cusat⁹. §. sãe et. §. se. li. vi.
5 ¶ Ptãtes seclares debẽt mo
neri. ⁊ ẽt si nece ẽ ꝯpelli ꝑ eccle
siasticã cẽsurã hẽticos ab eccle
sia denotatos de suis prouinci
is extẽmiare. et cũ de nouo qs
eligiť i ptãtẽ ꝑpetuã seu tꝑaleȝ
de hoc iurare. Et si ꝑꝑ suaȝ ne
gligẽtiã aliqs talꝭ dñs fuerit ex
cõicat⁹. et ñ satisfecerit ifra an
nũ dȝ itiari pape ut ipe oẽs va
sallos ei⁹ a fidelitate ipi⁹ ãnũ
tiet absolutos. et terrã suam ca
tholicis exponat occupandã. ⁊
illũ si expedire videbiť a sua di
gnitate deponat. eẍ eo. excõica
mus. §. moneantur.
6 ¶ Archiepiscopi et episcopi q
circa extirpandos hereticos
fuerint negligẽtes debẽt dpo
ni ⁊ alii substitui qui hoc velit
et possint eẍ eo. excõicamus. §.
si..
7 ¶ Sȝ q̃ꝛr ingrẽdi sť hẽtici? Rñ
Si papa dat certã formaȝ: illa
tenẽda ẽ. Alꝛ pñt q̃ri ꝑ accusati
onẽ. inqsitiõeȝ ⁊ denũtiatõneȝ
Itẽ teneť diocesãi ꝑ se ł ꝑ alios
saltẽ seł i ãno q̃rẽ hẽticos vbi
fama ẽ eos bitare. ⁊ illos quos
credũt aliquid de hoc scire de
bent ꝯpellẽ iurare ut idicent si
quos hñt suspectos ꝑꝑ occulta
ꝯuẽticła ł alia sig eẍ. e. excõica
m⁹. §. adiicim⁹. Suspect⁹ si vo
cat⁹ ꝯfiteť ⁊ spat de correctõne
põt ei iniũgi pnia salutaris. si ãt
negat ⁊ tñ sit ifamat⁹ idiceť ei
purgatio quam si non pstitẽit
excõicabitur: et usqȝ ad satisfa
ctionem condignam ab omni
bus euitabitur. Et si per annũ
sic steterit extunc velut hereti
cus condẽnetur. ut in dicto. c.
excõicamus. §. qui autem.
8 ¶ Quali pena hereticus puniť
Rñ Quadrupli. s. excõicatione

depositione rez ablatiōe. ꝛ mi
litari ꝑsecutione. Excōicatiōe.
q꞉ ois heretic⁹ siue occultus si
ue manifest⁹ est ipso iure excō
municatus. 24. q. i. c. i. ꝛ. 2. ex̄
eo. ad abolēdā. Jo depositione
q꞉ indistincte siue cleric⁹ siue
laic⁹ ēt papa vel īperator. vl' q
libet ali⁹ dz deponi ab omi di
gnitate. 40. disti. si papa. 24.
q. i. qui ꝯtra pacē. ꝛ ab oī offō
ꝛ bn̄ficio expoliari. ꝛ si cleric⁹
sit debet degradari. et demuz
quilibet talis dz reliq arbitrio
secula is ptātis aīaduersione
debita puniend⁹. s. crematōne
nisi cōtinuo post deprehensio-
nē erroris ad fidem velint re
uerti. et errorē suū abiurare ꝛ
satisfactionē exhibere. Et sic
redeūtes debēt perpetuo cāce
ri detrudi ex eo. excōicam⁹. 2⁹.
Et nō q ēt sūt relinq̄ndi iudi-
cio seculari. qui deprehēsi fue
rint incidisse in abiuratam he
resim. ut. ī. heretic⁹. 2. §. v. ꝛ idē
ītellige de quolz relapso ā qui
bus. ī. heretic⁹. 2. §. viiij. ꝛ duo
b⁹ sequentib⁹. ꝛ h. §. antepe. 3⁹
pūitur rez ablatione. q꞉ bona
eoz oia ipo iure sunt cōfiscata
sed tn̄ executio ipi⁹ cōfiscatōis
vl' bonoz occupatio n̄ dz fieri
ꝑ pricipes seclares añq̄z ꝑ iu-
dicē eccliasticū snīa sup eodē
ꝯrie fuerit promlgata. extra. e.

cū fm. li. vi. q̄rto pūit militari
ꝑsecutō. q꞉ si alr n̄ pōt fieri ma
nu armata sūt ab eis bona oia
auferēda de pēa credētiuz hē
tico ꝛ fautoz hēs. ī. §. 12. qui in
cipit. Quā penā ꝛc̄.

9 Quid si hēticus hēat filios
catholicos. nunqd illi saltē ha
bebūt bon pr̄is. vl' ptē? R̄o. n̄
ut hēs h. §. precedēti. et s̄ here
ditas. §. 2.

10 Qualr āt cleric⁹ ꝑꝑ hēsiz de
gradat⁹ dicat̄ tradi ptāti secu
lari. hēs s̄ degratio. §. 3. Et an
ois degradat⁹ sit tradendus
hēs ibidem. §. 4.

11 Quid de vasallis hereticoz
R̄o. Absoluti sūt a debito fide
litatis homagij. ꝛ toti⁹ obseqi
qcūq̄z lapsis mai ifeste i hēsiz
aliquo pacto q̄cūq̄z firmitate
tenebant̄ astricti. ex̄ eo. c. ult.
Idem de vasallis dominoruz
qui sūt negligētes ꝯtra hereti
cos. ut. s̄. §. v. dcm̄ est.

12 Quā penā icurrūt credētes
receptatores. defēsores. ꝛ fau-
tores hereticoz? R̄o. Quilibet
talis est excōicat⁹. ꝛ si nō satis-
fecerit ifra. ānū ex tūc ipo iure
est ifamis: nec ad publica offi-
cia seu ꝯsilia: nec ad eligēdos
alios ad huius. nec ad testimo
niū dz admitti. nec potest ꝯde
re testm̄. nec ad alicuius her̄
ditatis successionē accedē. nul

lus quoqз eis super quocunqз
negocio: sed ipse alius cogitur
re pondere. Si iudex est: ei⁹ sē
tentia non ualet. Si aduocat⁹
non admittitur eius patrocini
um. Si tabellio non ualent ei⁹
i̊strã. et sic in sil'ibus. Si vero
sit clericus: ab omni officio et
bñficio debet deponi. Et illi q
tales postq̃з fuerit ab eccl'ia dā
notati evit. r cont.. mpserint dis
excõicari. Probantur hec oĩa
ex̃ eo. excõicamus prio. §. cre
dentes. Item omnes clerici q
talibus exhiberent eccl'iastica
sacrã. uel traderẽt ecclesiasti
sepulture aut elẽ'ynas seu obla
tiones eoꝝ reciperent debent
priuari suo officio ad qđ nũq̃з
restituent̃ sine indulto sedis a
postolice speciali. Similiter et
regulares quorũз etiam priui
legia in illis locis non seruent̃
eis ut in. d. c. excõicamus. §. sa
ne clerici. Et nota ꝙ ipsi credē
tes heretici. sũt dicẽdi ex̃. e. ex
cõicamus. 2⁹.

13 ¶ Si heretici cõuertant̃: nun
qd restituet̃ eis vel eoꝝ filios
bona? R̸o. nõ: sed ipo iure oĩa
cõfiscata sũt. ex̃. eo. vgẽtis. 7. c
cum s̃m li. vi.

14 ¶ Qualr̃ heretici ad fidez re
deuntes recipi debẽt? R̸o. De
bent ad arbitriũ sui epi abiura
re errorẽ. 7 ꝙ firmit̃ tenebũt fi
dem catholicã. i. q. 7. quoties
7 de cõse. dis. 2. ego Beringari⁹
ex̃. eo. ad abolendã. Qđ si post
abiuratione vel postq̃з ad arbi
trium epi se purgauerit: ut dic
tũ est. s̃. §. deprehẽsi sũt i abiu
ratã heresim recidisse: iudicio
seculari sũt sine ulla penit⁹ au
dientia relinquẽdi. ut in. c. ad
abolẽdam.

15 ¶ Utrum cum redeuntibus
ab heresi dispensari possit? Re
spondeo. Jure quidem cõmũi
tales ex quo reconciliati sunt
ad laicam cõionem recipiunt̃.
i. q. 7. c. i. Adhibetur etiaз qñ
qз circa eos quadruplex dispẽ
satio sc licet semiplena: ut solũ
recipiantur in ordinibus an
te hec omnia susceptis. i. q. i. si
quis heretice. plena ut possint
sacerdotes fieri. i. q. 7. conuẽi
entibus. plenior ut possint esse
episcopi. i2. di. nos consuetudi
nem. plenissima ut etiam ad su
periores dignitates promoue
ri possint. 23. q. 4. ipsa pietas.

16 ¶ Utrum prelatus hereticus
habeat potestatem spũalez. vi
de. ĩ. scisma. §. 3.

Hereticus 2⁰ s. per li
brũ sex
tum. Plura contra here
ticos habentur in sexto de qui
busdã in precedenti. c. iaз dcã
sunt s̃m ꝙ requirebat materia

Illa vero que reſtāt nunc erūt
dicenda.
2 Quicūq3 hereticos creden-
tes. receptatores. defēſores vł
fautores eorum ſcienter pſūm
pſerint eccleſiaſtice tradere ſe
pulture excōicati ſūt ⁊ non de
bent abſolui niſi proprijs ma-
nibus publice extumulēt ⁊ pro
iciātur corpora dānatoꝝ. Et lo
cus ille ppetuo careat ſepultu
ex. eo. quicūq3. li. vi.
3 Heretici cū homnib9 fauto
ribus modo dictis. ⁊ ipoꝝ filij
vſq3 ad ſecundā generatione3
ad nullum eccleſiaſticū bene-
ficiū ſeu officiū publicū admit
tanł. Alił irritū eſt ex. eo. qcūq
Et intellige p lineā paternam
nam p maternā nō puniunł ni
ſi vſq3 ad primu3 gradū ex. e.
ſtatutū. Itē omnes viri eccle-
ſiaſtici qui ad pceſ taliū recepe
runt dignitates vł bñficia ec-
cleſiaſtica puati ſūt. ⁊ ſi recepit
ſcienł nō debēt i poſterum ad
mitti ad talia ł ſimilia. Itē filij
taliū pſonaꝝ nō ſunt in poteſta
te paterna: ſed ſunt ſui iuris. vt
in dicto. c. quicumq3.
4 Quid ſi quida3 du3 i egritu
dine decūberēt petierūt here-
ticos ɔſolaturos ł ab eis ſ3 cō
ſuetudinē eoꝝ cōſolationē reci
perēt. ⁊ ſic deceſſerūt: ſ3 mō fi-
lij vel heredes volūt probare
ꝙ ipſi defūcti ñ ſāe mētꝭ effecti
ſuſcepint. vel poſt pditam loq-
lam: nungd audiri debēt? R̷o.
Si tales dū uiuebāt erāt ⁊ iffa-
mati vel ſuſpecti de hereſi. vel
ſi cōſtiterit ꝙ ipſi ſane mentis
exiſtentes petiuerūt. heredes
nō debent admitti. aliogn ad
mitti poſſunt ad probādu3 nō
per vxores. filios fāiliares aut
aliquos de ſuis: ſed p teſtes fi
de dignos ⁊ fidei zelatores ex
tra eo. filij. li. vi.
5 Illi qui poſt abiurationē er
roris vel poſtq̄3 ſe proprij an-
tiſtitis examiatiōe purgauerit:
deprehēſi fuerint i abiurata3
hereſi3 recidiſſe q̄3uis ſine ul-
la penit9 audiētia reliquēdi ſūt
iudicio ſeculari tamē ſi penitē
tie ſigna i eis appareant mani-
feſta ⁊ petiuerit humiliter ſa-
cramenta pnie ⁊ eucharistie ñ
ſunt deneganda extra eo. ſup.
eo. li: vi.
6 In iquiſitione criminis here
ſis etiā excōicati ⁊ pticipes atq̄
ſocij criminis ad teſtimonium
admittunł pſertim i defectum
aliarum probationum contra
hereticos credentes fautores
⁊ defenſores eoꝝ ſi ex numero
teſtium aut perſonarū tam de
ponentium q̄3 contra quos de
ponitur qualitate ⁊ alijs circū
ſtantiis non falſa dicere preſu

manif.ex.eo.in fidei.li.vi.Si-
militer illi admittuntur qui su
per facto heresis iurauerũt di
cere ueritaté tam de se q̃z de a
liis.7 eam celádo periurauerĩt
7 postea uelint corrigere dictũ
suum contra se 7 alios si mani
festis iditiis apparuerit tales
non leuitate aut odio seu pecu
nia sed zelo fidei velle reuelarẽ
ex.eo.accusatus.li.vi.

7 Presidentes regimini ali-
cuius loci:lz sint excõicati:vel
de facto 7 non de iure iurisdi-
tionem habeant: ad requisi-
sitionem ordinariorum vel le-
gatorum ipsorum aut inquisito
rum possunt 7 debent cõtra he
reticos credentes.fautores.7
receptatores.7 defensores eo
rum suũ officiũ exercere.7 illi
qui reqrũt eos nõ icurrunt ali
quã sniam.tamen dictis presi
dentibus propt hoc in aliis nl
lum ius est concessuz vel pmis
sum.ex.eo.presidẽtes.li.vi.

8 Suspectus de heresi 7 ob
hoc citatus.7 q2 nõ cõparet ex
cõicatus est.si excõicationem
per annum sustinet ex tunc est
velut hereticus cõdẽnãdus ex
tra eo.cũ contumacia.li..vi.

9 Accusatus de heresi vel sus
pectus vehemẽti suspitione g
heresim in iudicio abiurauit 7
postea ɔmittit in ipã censetur
relapsus:lz antea ipm heresis
crimen non fuerit plene proba
tum.Sz si leuis suspitio fuit nõ
debet iudicari relapsus:lz alr
grauiter punir.iex.eo accusa-
tus.li.vi.

Qui i vna heresis specie:si-
ue i uno articulo vel sacro erra
uit:7 postea abiurauit simpli-
cit heresim:si postea erat in a
lio relap9 est iudicandus .ex.
eo .accusatus li.vi. 10

Ille de cuius lapsu in here
sim ante abiurationẽ constite
rat vel nunc constat:si postea
hereticos receptet .deducat.vl
associet:eis donet mũera siue
mittat.vel fauorẽ ipendat qui
excusari non possit iudicari dz
relapsus.ex eo.acculatus libro
sexto. 11

Quid si quis pro receptio-
ne hereticorum.7 non quia es
set hereticus sub obligatione
bonorum inquisitoribus se ab
strinxerit ad recipiendam pe
nitentiam.7 ea iniuncta et nõ
peracta decesserit?Respondeo
Cogi debent hẽdes i bõis ad
ɔplẽdum.Secus si talis soluz
se obligauit ad penitentiã quã
inquisitores vellent iniunge-
re:et ea nondum iniuncta
decesserit.extra eo.accusatus
§.si uero .li.vi. 12

13 Nunqd post morte͂ heretici poteru͂t occupari bona ei⁹ si de heresi no͂ fuerit i ei⁹ uita declaratu͂? Rō. Poteru͂t si post ea ꝺclaret. ex. eo. accusat⁹. li. 6.

14 Sacerdotes q instruu͂t hereticos de cela͂da veritate. ⁊ huiusꝫ debent pena debita castigari Religiosi etia͂ heretici su͂t grauius punie͂di alijs extra eo. accusatus li. 6.

15 Statutu͂ loci p quod ipeditur negociu͂ iquisitio͂is hereticoꝝ no͂ valet. ⁊ dn͂i tenent illd exhibere ⁊ corrigere extra eodem statutuꝫ li. 6.

16 Inqsitores i certis prouicijs pn͂t procede͂ sil' vel sepati prout negocij vtilitas suadebit. ex. e. vt officiu͂ li. 6.

17 Inqsitores debe͂t absoluere vole͂tes ꝯuerti. ⁊ eis iniu͂ger penite͂tia͂ ex. e. ut offꝫ. li. 6. §. i.

18 In exeminatione testiu͂ ꝯtra hereticos debe͂t interesse due psone religiose. ⁊ si fieri pōt p publica͂ psona͂ ꝯscribi testiu͂ dicta ex. eo officiu͂. §. veꝝ. li. 6. Et qde͂ religiosi q fueru͂t notarij ⁊ alij qb⁹ iniu͂ctu͂ e͂ tenent ad ꝯscribe͂duꝫ: ut i dicto. c. vt officium

19 Inqsitores si op⁹ fuerit pn͂t iuocare auxiliu͂ brachij secularis ⁊ co͂tra dictores p censuraꝫ ecclesiastica͂ co͂pellere. non obstantibus privilegiis co͂cessis quibuscu͂qꝫ psonis vel religiosis vel uniuersitatib⁹. nec etiaꝫ co͂stitutione de duabus dietis ex. eo. ut officiu͂ li. 6.

20 Omnes rectores locoꝝ regsiti a diocesanis vel eoru͂ vicarijs seu ab inquisitoribus tene͂tur iurare seruare ⁊ seruari facere co͂stitutiones ꝯtra hereticos. fautores ⁊ defe͂sores eoru͂ ⁊ eoꝝ filios ⁊ nepotes. Et q iurare noluerit ⁊ seruare: habe͂t vt infamis ⁊ hereticoꝝ fautor ⁊ de fide suspect⁹: nec debꝫ haberi pro dn͂o nec ad aliquod officiu͂ publicu͂ vlterius assumi ⁊ ea que interim vt rector fecerit nulla͂ hn͂t firmitate͂ ex. eo. vt officiu͂ li. 6. in fi.

21 Debent omnes rectores in hoc negocio parere diocesa͂is ⁊ inqsitorib⁹: nec aliquo modo debe͂t cognoscere de hoc crie͂ nec captos liberare ⁊ h⁹. Alit su͂t exco͂icati. ⁊ si sustinuerint p annu͂ ꝯdemnari debe͂t ta͂qꝫ heretici. ex. e. vt inqsitionis li. 6.

22 Concessu͂ est inqsitorib⁹ co͂mittere citatio͂es ⁊ denu͂ciationes sniaruꝫ. Ite͂ auctoritas aduocādi pitos. ⁊ cleru͂ ⁊ populu͂ loci prout viderit expedir negocio fidei. Ite͂ procede͂di co͂tra illos q i prouicia eoꝝ ꝯmiseru͂t ipm crim͂ heresis et si ad alia͂ se tra͂stulerit. Ite͂ facie͂di si

di assignari a quocūq3 libros
in quib⁹ esset aliq̄ process⁹ cō-
tra hereticos ⁊ circa hereticos
icarceratos una cū p̄latis qui
bus subsūt penā eoꝝ mitigādi
vel mutādi. Itē priuādi vel pri
uatos nūciādi dignitatib⁹ vel
aliis bn̄ficiis ecclesiasticis: ⁊
officiis publicis ⁊ honoribus
oēs hereticos ⁊ fautores. Sūt
aūt diocesani reqrēdi. ⁊ de eo
rū cō ilio faciēdum nisi ipi sciē
ter talib⁹ cōtulissēt extra eo. vt
cōmissi li. 6.

23 ¶ Cōtra christianos q̄ efficiū
tur iudei uel redeūt ad iudais-
mum etiā si ifātes vł metu mō
tis cēnt baptizati: procedēdū ē
sicut cōtra hereticos. Similit
ēt cōtra eoꝝ fautores. ex. eo. c
tra li. 6.

24 ¶ Propt heresi maritoꝝ non
cōfiscant dotes vxoꝝ nisi cum
eis scient cōtraxissent. ex. e. de
creuit. li. 6.

25 ¶ Qn̄ negociū heresis cōmit-
tit alicui ł aliqb⁹ generalit in
cert⁹ locis nō adimit ep̄is auc
toritas eoꝝ ordinaria ł ēt dele
gata si eā habeant. Et vtriq̄ ēt
de eodē facto inqrere possunt
cōit vł diuisī. Et si diuisi pro
cedāt tenēt cōicar sibi iuicem
process⁹. ⁊ p vtrosq3 simul snia
proferat nisi alt alti deferat.
Qd si i snia nō cōcordant ad se
dem ap̄licā mittāt ex. eo. p hoc
li. 6. Qd etiā un⁹ sine alio n̄ pos
sit ad sniam procedere vide ex
pressus. i. heretic⁹. 3. §. i. Et in
tellige q̄ p̄dictā cōicationē pro
cessu mo portet fieri qn̄ nihil a
liud r. stat agēdū nisi q̄ sētētia
promulget. Qd si alit nō poss3
cōmode procedere nisi uisis ac
tis alteri⁹: tūc sel'tm̄ cōicatio
ri buatur. ut in extrauagāti. Bn̄-
dicti. xi. q̄ incipit. Ex. eo.

26 ¶ Hereticis apellatio inhibi
ta est ex. eo. ut iquisitiōis. li. 6.

27 ¶ In negocio heresis pōt pro
cedi simplicit ⁊ de plano. ⁊ si
periculū esset nō nomiātis ac-
cusatorib⁹ vel testibus publice
nisi corā aliquib⁹ prouidis pr
cipiēdo detenēdo secretū ⁊ h⁹
S3 cessāte piculo publicent. vt
fit i alⁱ iudiciis. ex. e. statu. li. 6.

Hereticus 3⁹

Hec q̄ sequnt cōtra hereticos sūt i clem
tis. p̄io. qde3 q̄ tā ep̄s q̄3 inq̄ti
tō vn⁹ sine alio pōt citar ⁊ cape
⁊ tute custodie mācipare. S3 d
putare duro carceri ⁊ q̄ mag
ad penā q̄3 ad custodiā videat
vel tormitis expone: vel ad sniā
procedet nō pōt ep̄s sine iqsi-
tore: nec iqsitor sine ep̄o aut ei⁹
sup hoc delegato: aut ep̄ali sed
vacāte delegato capituli si sui
adiuicē copiā possint hr̄e. i. 8.

dies poſtq̃ȝ ſe requiſierit. Pōt
tñ quilibȝ ꝓ̃dictoꝝ cōmitteꝛ̃ al
teri uices ſuas vel ꝑ lr̃as ſigni
ficare ſuū cōſiliū vel aſſenſum
extra eo. multoꝝ.
2 ¶ Quilibȝ carcer vel murꝰ he
reticoꝝ dȝ eſſe cōmunis ep̃o ⁊
inq̃ſitori. ⁊ dȝ habē duoſ cuſto
des. vnū quē uolet ep̃s ⁊ ei pro
uidebit. aliū quē uolȝ iq̃ſitō ⁊ ei
prouidebit. ⁊ vt̃qȝ eoꝝ pōt hr̃e
ſub ſe vnū fidelem miniſtrum
⁊ illius loci erūt due claues q̃
rum vnꝰ cuſtodū vnā: ⁊ alius a
liam tenebit ⁊ poterit officiuȝ
miniſtrādi carceratꝭ cōmitteꝛ̃
ſuo miniſtro. ⁊ teneꝛ̃ ꝓ̃dicti cu
ſtodes añq̃ȝ exequanꝛ̃ officiuȝ
corā eis a quibꝰ aſſignanꝛ̃ iura
re tactꝭ ſāctis euāgeliis ꝙ ī cu
ſtodia omnē diligentiā quā po
terunt adhibebūt. ⁊ ꝙ alicui in
carceratoꝝ nihil loqueꝛ̃ vnus
niſi alio audiēte. ⁊ ꝑ̃pis carcera
tis fideliꝛ̃ cōferet prouiſioneȝ
quā ip̃i recipiūt ex ordiātiōe cō
muni. ⁊ ꝙ a pentibꝰ ꝉ alijs pſo
nis ꝯferꝛ̃ eiſdē niſi ep̃i uel inq̃
ſitoris vel ſuoꝝ cōmiſſarioꝝ
ordiatio refrigeꝛ̃. Et eodē mō
iurabūt ꝓ̃dicti cuſtodū miniſtri
⁊ corā eiſdem: ut i cle. multoꝝ
ex̃. eo. Notarij iq̃ſitiōis coram
ep̃o cū iq̃ſitoꝛ̃ ꝉ ſubſtitutꝭ ab eiſ
iurabūt ſuū officiū fideliꝛ exer
ceꝛ̃. Et idē fiet de alijs pſonis
neceſſarijs ad dictū officiū: ut
in dcā cle. multoꝝ ex̃. eo.
¶ Ep̃i ⁊ iq̃ſitores vel ſubſtitu-
ti ab eis malitioſe aut fraudu- 3
lentur nō iponāt alicui crimē
hereſis: nec ꝙ aliq ip̃os i exe-
cutiōe officij ſui ipediūt iponāt
aliq̃d falſū. Qd ſi ep̃i cā odii ḡ-
tie vl' amorꝭ. uel lucri. vl' cōmo
di tēporal' omiſerit procedē. vl'
aliquē uexaꝛ̃ iponēdo ip̃aȝ he-
reſim. vl' ꝙ ipediāt ſuū officiuȝ
ſi ep̃i ſūt. vl' ſuſp̃ ꝑ trienniū icur
rūt ſuſpēſionē ab officio ſi iſe-
riores ſūt: ſūt excōicati: a qua
ſnia nō niſi ꝑ papā abſolui po-
terūt. In cle. multoꝝ. ex. eo.
¶ Inq̃ſitor nō pōt eſſe niſi atti 4
gerit. 40. ānuȝ. Et tā ip̃e q̃ȝ cō
miſſarij deputati nō pn̄t pecu-
niā extorqueꝛ̃. nec ſcienꝛ̃ eccle
ſiaꝝ bona ob delictū cl'icoꝝ fiſ
co eccl'ie applicare. aliꝛ̃ ſūt ex-
cōicati. Quē caſū vide plene. ſ̃
excōicatio. i. §. 4. ⁊ i cle: volen
tes. ex̃. e. Nullꝰ aūt inq̃ſitor pōt
procedere ꝯtra officialē aliquē
ꝉ nūciū romāe curie. ut i extra-
gāti Ioānis. 22. q̃ incipit cū fr̃.

Hermofroditꝰ Nunquid
tal' ordiari pōt? Rño. Si magꝭ v̇
git i ſexū uirilē q̃ȝ femieū pōt
recipe caracterē. ſi ꝯuerſo non
pōt. 4. q. 3. teſtes. v̇. Itē her-
mofroditꝰ. Sȝ tñ i utroqȝ cāu

nō dʒ ordinari propt̄ deformi tatem ⁊ mōstruositatē'.ar.36. dis.illustrator. ⁊.49.di.c.vl. Si vo equalit̄ invalescit i eo sex tus viril' ⁊ femineꝰ:caracterez recipe nō pōt ſm Guil.

Hironia per.h.scribit̄ Vide tamen in littera.J.

Histrio Utrꝫ officiū hi strionū sit lici tū?Rō.ſm Tho.ſa ſe.q. 148.Tale officiū.qꝛ ordinat̄ ad solatiū hoibꝰ exhibēdū: nō est illicitū ſm se:dūmō nō vta tur aliquibꝰ vbis vl' fact' illici tis.⁊ nō adhibeāt ludū negoci is ⁊ tēporibꝰ idebitis.Un̄ ⁊ illi qui moderate eis subueniunt nō peccāt:ſʒ iuste faciūt merce dem misterij eoꝝ eis retribuē do.Si q vo supflue sua i talibꝰ cōsumūt uel largiūtur illis q il licit' ludis vtunt̄:peccāt q̄i cōs i pccāt' d histriōibꝰ hēs supra clericus.4.§.5.⁊.ē.cōicare.§. 20.qui icipit.Utꝫ corpus chri sti.debeat dari histrionibꝰ.

Homicidiū.i. cōiter qd est Rō.ē hois occisio ab ho mie facta.Et cōmittit̄ nō solū facto:ſʒ etiā vbo.Et vbo tripli citer.s.precepto.cōsilio.⁊ de fensiōe.i.defēdendo homicidā suis vbis ab illis q volebāt ipʒ retraher̄ vel ipedir̄.ut.50.di. si quis viduā.de pe.dis.i.picu lose.Facto cōmittitur quatuor mōis.iusticia necessitate casu ⁊ voluntate.

Utꝫ occidere aialia sit pec catū?Rō Tho.secūda secunde q.64.Nō.qꝛ nullꝰ peccat vtē do re iua ad hoc quod est ordi nata.Generalit̄ aūt plante ⁊ a nimalia propt̄ hoiez sīt ordiata 2

Utrū liceat iudici occidere malefactorē?Rō.ſm.Tho.ſa ſe.q.64.Sic pro salute totiꝰ corporis pscidit̄ laudabilit̄ pu tridū membrū:sic mal factor ⁊ corruptiuꝰ alioꝝ occiditur vt bonū cōe cōseruet̄.Si tam̄ hec occisio fieret a iudice vel mini stro liuore vidicte vel delecta tiōe fūdendi hūanū sāguinē:lʒ ille iuste occidat̄:nihilominus iudex mortaliter peccat simili ter ⁊ minister.Et eodem mo do si faceret hoc iuris ordine non seruato.23. questione.4. .§.penultimo. ⁊ questione.5. miles ⁊ capitulo cum minister ⁊ capitulo lex eternam.⁊ capi tulo officia.⁊ capitulo cum ho mo ⁊ capitulo qui malos: 3

Utrum liceat priuate psone malefactorē occidere? Respon deo ſʒ Tho.secūda ſe.q.64. Non licet.ſʒ illi tm̄ cui cōitatis cura ɔmissa est sicut pricipi ha 4

benti publicā auctoritatē. non
aūt priuato. ⁊ multoiamplius
neq3 clerico. Nā clericis com
mittit̃ ministeriū noue legis in
qua nō determinat̃ pena occi/
sionis vel mutilationis corpo
ralis. ⁊ ideo ut sint idonei mini
stri debent a talib9 abstinere.
De muliere in adulterio depr̃
hensa vtꝝ possit occidi vide. ī.
impedimētū. 8. §. vlt. ⁊ de adl'
terio. vide. ī. lex. §. 9. v. 4.
5 ❡ Utꝝ aliqua necessitate lice/
at occidere hominē? R̸o. secū/
dū Tho. sa se. q. 64. Illicitū
est q̄ hō intēdat directe occid
re hoiez vt seipm defēdat. nisi
ei q hȝ publicaȝ auctoritatem.
Pōt tñ vim vi repellere cum
modēamie iculpate tutele. Et
si pret̃ itentionē defēdētis ille
occidatur nō peccat.
6 ❡ Utꝝ liceat occidere furem?
R̸o. Fur nocturn9 si nō potat
discerni q̄ ad furāduȝ ⁊ nō ad
occidēduȝ venissȝ. nec alr̃ pote
rat dep̄hēdi: potuit occidi. alr̃
nō. ex̃. e. si profodiēs. ff. de sicca
l. furē. Furē vo diurnū nō licet
occidere nisi se telo defēdat. q2
tūc plus est q̄ȝ fur. ut in dicto.
c. si profodiēs. Latronē et insi/
diātē itinerib9 sȝ leges cuilibet
lȝ occidere silr̃ ⁊ noctnū ppla/
torem agroꝝ. C. qñ licet vni. se
sine in vi. l. i. ⁊. 2. De quib9 duo
bus vide. ī. latro.
❡ Utꝝ liceat cleric9 occidere 7
suū inuasorē? R̸o. Clerici quidē
possunt sicut ⁊ laici vim vi re/
pellere defēdendo se ⁊ sua. ar.
ex̃. d homi. significasti. Et hūc
casū vide. s̃. belluȝ. i. §. 2. ex̃. de
sen. exco. dilecto. li. 6. Qd si cle
ricus ita inuadat̃ q̄ alit̃ mortē
vitare non poterit nisi occidat
vel mutilet iuasorē hoc facien
do nō est irregularis. i. cle. si fu
riosus. ex̃ co. Et eodem modo
non est irregularis si occidat
furiosus: aut infās aut dormi/
ens: vt ibidem dicitur.
❡ Utꝝ grauius peccet q occi/ 8
dit iustū q̄ȝ q occidit peccatorē
R̸o. sȝ Tho secūda se. q. 164.
Sic quadrupli ratione primo
q2 nocet ei quē plus dȝ dilige
re. ⁊ ita magis agit cōtra cha/
ritatē. 2⁹ q2 iiuriā infert ei q est
min9 dignus. ⁊ ita magis agit
cōtra iusticiā. 3⁹ q2 priuat com
munitatē maiori bono. 4⁹ qa
spernit deū. Luc. 10. Qui uos
spernit me spernit.
❡ Utrum homicidium semp 9
sit mortale? Respondeo, secūdū
Ray. Homicidium voluntariū
mortale est ⁊ enorme distintio
ne. 50. si quis uolūtarie. nisi fi
at iuris permissione: ut in iudi
ce ⁊ in eo qui se defendit ⁊ ina
vl̃ i bello iusto. 23. q. i. qd clpat̃

10 Utrꝫ quilꝫ teneat̃ liberare
proximū ab iniusta morte cuꝫ
pōt? R̃o Dicendū ꝙ ex debito
charitatis quilibet tenetur re-
pellere a proximo iniuriā si po-
test. vnde Amb. Qui nō repel-
lit iĩuriā a proximo si pōt tā est
in vitio q̃ꝫ ille q facit. 23.q.3. ñ
inferenda. ꝛ.c.se. et.c. ostēdit. et
q.5. reos. Hec ē sētētia Ray.
guil. ꝛ Tho. ẜa ẜe.q.60. In hꝰ
tñ sicut ponit guil. diuersitas ē
notāda q2 ille q h3 publicā po-
testatē tenet̃ defendere ēt cuꝫ
armis si o3. dū tñ speret ꝙ pos-
sit. Persone vo priuate si qdē
solo vbo possint hoīem libera-
re. aut ēt fcō ſ3 sine piclo perso-
naꝝ suaꝝ tenēt. ita tñ ꝙ cū mo-
deramine inculpate tutele. ut
Tho. addit. Sed ñ credo ꝙ in
hoc casu teneat̃ qs exponeret se
corporali periclo ut ait guil. et
glo. 83. di. in pricipio.

11 Utrum quis teneatur dare
pecuniam ne alius occidatur?
R̃. Glo. 83. distin. in principio
ponit de hoc duas opiniones.
vna est ꝙ quilibet tenetur. alia
est ꝙ solum prelati. Mihi vide-
tur distinguendum q2 si cōstat
illum iniuste occidi. quilibꝫ te-
netur pecunialiter subuenire q̃ꝫ
tum sua possibilitas potest. sal-
ua tamen necessitate sua. Qd
si nescitur an iniuste occidatur
aut si necessitas istius non pōt
non tenetur. Utrum medicꝰ te-
neatur potius gratis curare a-
liquē q̃ꝫ permittere mori. vide
ī. medicꝰ. §.3. Et vtrum medi-
ci vel cirurgici possint promo-
ueri. Item utrum liceat clericꝭ
hoc exercere habes. ī. medicꝰ
§. antepe. et vl.

12 Utrꝫ mutilare aliqd̃ mēbrū
sit licitū? R̃o ſm Tho. ẜa ẜe.q.
65. Precidē mēbꝝ sanum nō
pōt eē licitū nisi prout ordinat̃
ad vtilitatē cōitatis. s. pro pūi-
tōe alicꝰ clpe: sed hoc nō l3 ali-
cui persone priuate ēt volente:
eo cꝰ est mēbꝝ. q2 per hoc fit ĩ-
iuria cōitati: sed hoc l3 tātū pu-
blice ptāti: cui cōmissa ē cura
cōis. Si vo mēbꝝ pp putredi-
nem sit corruptiuū corporꝭ. tūc
licitū est precidere: de volūta-
te tñ eiꝰ cuiꝰ ē: aut illiꝰ ad queꝫ
pertinet curare de salute illiꝰ.
Porro ñ l3 aliquo mō mēbꝝ p̃-
cidē ad vitādū piculū anīe siue
pccm̄ q2 saluti spūali sēp pōt ali-
ter subueniri. cū pccm̄ subiace-
at ipsi voluntati. Un̄ et Crisoꝰ
sup illud Matth. 19. Sūt eunu-
chi q seipos castrauerūt pp re-
gnū celoꝝ. dicit sic. Nō mbro-
rū abscisione sed malarum co-
gitationū interemptione. Ma-
ledictio. n. est obnoxius q mē-
bꝝ abscidit. ꝛ postea subdit. nō

No. Glo. Bona

ꝯcupia mãsuetior ita fit sȝ mo
lestior. Aliũde.n. hȝ fomites.
Sperma eni in nobis est. pre/
cipue a preposito icontinẽti et
vita negligẽti. nec ita abscisio
mẽbri comprimit tentatões vt
cogitationis frenum.

Homicidiũ secun
do qđ cõmittit̃ ꝯsilio vl̃ mãda
to. homicida quidẽ ꝯsilio itel/
ligit̃ ẜm guil. de ꝯsilio exortati
onis vel approbatõis ꝙ homi
cidiũ fieri debeat. nõ ãt de rñ/
sione sue cognitõis siue opinio
nis. Uñ si q̃rẽti an liceat chri/
stião occidẽ paganũ ve iudici
malefactorẽ. rñdeatur ꝙ sic. ñ
tñ rñdẽs nõ peccat sed nec fit
irregularis nisi talis probabi/
lit̃ videat ꝙ ille iudex siue bel
lator ẜm ei⁹ consiliũ velit ager̃
⁊ sic postea fecit. De hoc ẽt ca
su habet̃ ṡ eps̃. §. nono.

2 ¶Quid si nõ cõsuluit homici/
diũ sed consuluit aliquid vnde
sequtũ est? R̷o ẜm Inno. Si ṽi
sil̃r possit extimari ꝙ inde seq̃/
retur mors. irregularis est: ut
si suasit iactum machine l̃ ba
liste. uel ꝙ eat̃ ad capiẽduȝ ca/
stꝝ qđ non poterat de facili ca
pi sine morte hominum. ⁊ sic
mors secuta est. Si uero nõ po
tuit extimari nec erat ṽisimile
ꝙ mors sequeretur: tunc qdeȝ
ſi cõsuluit rẽ licitã ñ est irreg̃la
ris etiam si mors inde fuerit
subsecuta: si vero illicitaȝ irre/
gularis est. ar. ex̃ eo. contieba/
tur. et. c. is qui mandat. lib. 6.
⁊ idẽ dicẽdũ est si mãdauit. Cõ
cor. Host. Et eodẽ mõ distin/
gue. Si iste quidẽ cui cõsultuȝ
est ñ occidit: sȝ ip̃e occidit̃.

¶Quid si aliq̃s ꝯsuluit homi/ 3
cidiũ fieri et anteq̃ȝ seq̃ret̃ effe
ctus reuocauit? R̷o ẜm Inno.
Si expresse et sine vlla fictione
prohibuit: imũis est ab homi/
cidio: ar. ex̃ đ sim. sic̃ tuis. ⁊. i. q
4. q? p̃sulat⁹ ita tñ ꝙ si ñ firmi
ter credit ꝙ r̃uocatõ locũ hẽat
tenet̃ idicar̃ illi ꝙ sibi caueat

¶Quid si quis mandauit hõi 4
cidiũ fieri noie suo: et añ effec/
tum reuocauit? R̷o ẜm Inno.
Idẽ ꝙ de consulẽte nũc dictuȝ
est nisi ꝙ ƀ sufficit reuocatõ tã
tũ. s. ꝙ etiam si nõ iudicet illi ꝙ
sibi caueat nõ fit irregularis.
q? ex eius dicto nil agit̃.

¶Quid si mandauit q̃ʃ aliquẽ 5
uerberari inhibẽs expresse ne
occideretur vel mutilaret̃ ⁊ il
le nihilominus mutilet vel oc
cidat? R̷o. Mandator irregula
ris efficitur q? mandãdo i c̃lpa
fuit. ⁊ q? hoc euenire posse de
buit cogitare. ex̃. c. is q lib. 6.

¶Quid si aliq̃s suadeat alicui 6
ꝙ exponat se periculo pro pa/

tria vel iure suo? R̷o s̄m Jnn.
Nō est irregularis etiā si iste
cui consultū est moriatur.23.q
.5.pro mēbris.et.c.se.7.q.8.
igitur.et.c.se.Sȝ si sciret eū vi
sil'r moritur̄ irregularis fieret
Jdem Host.

7 ¶ Quid si suadet q̄ idubitant̄
exponat se morti pro christo vl'
eccl'ia? R̷o s̄m Jnn. Nō fit irre
gularis etiam si seq̄tur mōs q̄
christus morteȝ subijt pro no/
bis. Jdem Hosti.

8 ¶ Quid de illo qui volenti fu-
gere inimicos pp timorē mor/
tis consuluit q̄ remaneret ⁊ q̄
procuraret pacem. et remāsit
et occisus est? R̷o secūdū guil.
Si ille qui consuluit hūit pro/
babilem cām credendi q̄ illi n̄
imineret periculū puta q̄ ini/
mici illius adeo erant consan/
guinei vel amici q̄ merito po
tuit presumere q̄ eos posset co
hibere nō ē irregularis: al'r sic.

9 ¶ Quid si aliqs cōsuluit q̄ in
firmus vteret̄ ut citi⁹ morer̄et?
R̷o s̄m guil. Si ex tali trāsuer/
sione citi⁹ moritur: irregl'aris
est q̄ ɔsuluit ⁊ qui fecit. nec po
test per ep̄m dispensari licet a
peccato absolui possit.

10 ¶ Quid de illo qui dissuadet
homicidium sed nihilominus
associat homicidam ut eum si
oportet defendat? R̷ndeo secū
dum Hosti. homicida est. nec
poterit promoueri. ⁊ sic intelli
ge q̄ defensione cōmittit hōi
cidiū. ex̄ de cle. pu. idu. hētic⁹.

Homicidiū tertio.

de casuali homicidio. s. q̄ pre/
ter intentionem fit. Ubi disti/
guendum est sic. Aut enim is q̄
fecit casuale homicidium da/
bat operam rei illicite aut lici
te. Et si quidem licite puta re/
parabat domum vel incidebat
arborem propriam ⁊ huiusmo
di. et adhibuit oēm diligentiā
quā potuit. ⁊ tm̄ cāu cōtigit hōi
cidiū. tal'r nullam culpā nec pe/
nā incurrit. lȝ forte cāus omēs
fortuitos n̄ preuidēit. extra. e.
Joannes. ⁊. c. quidam ut asse/
ris. sed si diligētiam non adhi
buit tenetur. similiter etiam te
netur indistincte si dabat ope/
ram rei illicite. Jdeoqȝ si cle/
ricus exercitatione vel venati
one iaculum mittat et sic aliuȝ
perimat irregularis efficitur.
q̄ talia opa debēt ab eo eē pe/
nit⁹ aliena. fo. di. clerico. Si/
militer et si aliqs ludo proijcit
lapidē coatra aliqueȝ: ⁊ ille vo
lens declinare inpingit in ali/
um lapidem ⁊ mortuus est ille
proiector irregularis effectus
ē. q̄ lud⁹ noxi⁹ erat mittere la
pidē. et ita est in similibus.

1 ¶ Quid si aliqs hz ceruũ vl' le
onẽ qui aliquẽ occidit? R͡o ẜm
Inno. nõ vr̃ irregularis dum
mõ maliciã vl' cl'pã i mõte non
habuerit. ar. 5o. di. hi q arbo-
rẽ ⁊. c. sepe.
3 ¶ Quid de custodiẽtib⁹ infir
mos qui ad eoꝝ petitionez vo
cauerũt minutorẽ ut minueret
eis sanguinẽ vel dederunt eis
vinũ vel non bene custodieft
eos ita ꝙ ipsi mortui sunt? R͡o.
ẜm guil. in oĩb⁹ talib⁹ ubi bo-
na f de fiãt non debet aliquis
de facili scrupulosam habere
conscientiam nisi sit euidẽs cl'
pa aut negligentia dissoluta ⁊
si habeat deponere debet. Si
autem lata culpa fuit vl' negli
gentia dissoluta. et certum sit
ꝙ inde mors prouenerit irre-
gularitas contracta est.
4 ¶ Quid de parẽtib⁹ in quorũ
lectis paruuli filij iueniuntur
mortui? R͡o ẜm Ray. Si mors
interuenit graui eoꝝ culpa pre
cedẽte atqz negligẽtia grauis
est pnia iniũgenda. ex̃. de pe. ⁊
re. quesitum. Si autem leuis
culpa p̃cessit: non tã grauis pe
nitentia est iponẽda ex̃. de his
qui fi. occi. de infantib⁹. Si ãt
nulla precessit negligẽtia vl' cl'
pa. de iure nõ sunt puniẽdi. ar.
ex̃. de homici. ex lr̃is. tamẽ ad
cautelam propter ambiguita-
tem duplicitatis est eis aliqua
pnia iniungenda. ar. 23. q. 5. ex
cõicatorum. ⁊. 34. q. 2. in l. ctũ
Con. Post. ⁊ addit ꝙ admonẽ
di sunt parẽtes ne pueros tene
ros secum in uno lecto collo-
cent ne forte opprimantur. 2. q
5. consuluisti.

Homicidium. iiii.

De pena ⁊ irregularitate
homicidarum secundum Ray
mondum sic teneas. Si homi
cidium cõmittitur uerbo. scili
cet precepto consilio vel defen
sione pena est irregularitatis.
que etiam post peractam pe-
nitentiam impedit promouen
dam ⁊ deiicit promotum. di-
stinctione. 5o. si quis uiduam.
Et intellige defensione quan
do homicidam defendit dis-
suadendo eis qui uolebant de
fendere occisum si tamen cor-
rupta intentione hoc fecit. nã
si mater uolentem filium libe
rare aliquez a morte retrahit.
quia timet ne filius occidatur
paruum uel nihil peccat. nec eti
am alius consanguineus uel a
micus tali intentione dissua-
dens aliquam irregularitatez
incurrit.
¶ De pena vero homicidij fa 2
cto cõmissi distingue. Nã quat
tuor modis põt cõmitti. ⁊ prio

qdem si est cōmissū pro iusticia
⁊ recto processu ⁊ intentōe nō
cōmittit culpa:sed poti⁹ faciēs
meret.nihilomin⁹ tñ irregla/
ritas contrahitur . silr ipedit
promouendū et deijcit promo
tū.50.di.aliquātos. Quicūq3
ergo i tali cāu fuerit iudex aut
aduocatus siue pro actore siue
pro reo.i.cū actor obliget ad
talionē.qr agēdo pro reo agit
cōtra actorē. Itē assessor offici
alis.testis.notari⁹ sniam scri/
bens uel proferens silr ⁊ q scri
bit attestatōnes.uel legit eas:
dū publicantur. Itē qui scrip/
serit vel dictauerit lr̄as pro ta
li uindicta sanguis oēs irregu
lares efficiūt.di.50.si quis. et
di.51.aliquātos.ex̄ ne cle. vel
mo.sniam. Et intellige p istuz
modū qui dr̄.i.irregularitas.
prio.§.p̄.2°si homicidiū fc̄z sit
necessitate:tunc si necessitas e/
uitabil' erat ad maiores ordi/
nes nō ascēdat:imo nec i susce
ptis toleraī nisi ex magna dis
pensatione. Si āt fuit neccessi/
tas prorsus ineuitabilis non i
currit irregularitatem ut dcm̄
est s̄ homicidiū.prio.§. 6. 7
⁊.8.tertio si sit homicidiū cāu
ale.distigue ut s̄ homicidium.
3°.§.i.q̄rto si homicidiū sit uo
lūtate spōtanea factum siue in

ope siue ēt i v̄bo:vt in pricipio
h⁹.§.dictū est.talis nō solū nō
dz promoueri.sz in ppetuū dz
deponi.ex̄.eo.sicut dignū. ⁊ in
dicto.c.si quis viduā:et si paga
nū interficiat siue sarracenum
50.di.clericū.⁊.c.de his cleri
cis.et ex̄ eo.c.penl'. Et cū tali
nūquā dispēsat in ordine vl' of
ficio.50.dist.miror. Et ēt si sit
occultū mistrare i ordie suo ñ
pōt.ex̄ de tēp.or.c.vl. Potīt āt
cū tali dispēsari i bñficio ex̄ de
cle.pu.in du.c.2. Si quis tam̄
aliqd predictoꝝ añ baptismuz
cōmisisset ñ ipediret p⁹ baptis
mū di.50.si quis post remissio
nē.⁊ di.51..aliquātos. Cō. In/
no. Gof.et Guil. Irregularitas
v̄o bigamie ñ tollit per baptis
mū ut s̄ bigamia.§.6.⁊ s̄ bap/
tismus.4°.⁊.7.
¶ An prelatus uel clericus q d̄ 3
malefactoribus suis querelaz
deponit apud iudicem seclarē
⁊ emēdam petit sibi fieri ⁊ pro
uideri ne talia presumantur in
currat irregularitatē. si iudex
mōtē iferat iusticia exigēte:s;⁰
ñ si protestat⁹ ē exp̄sse q ad pe
nam sanguinis non intēdit ex̄
eo.prelatis li.6.
¶ Quid si prelatus habens iu/ 4
risditionē tp̄alē iniūgat offici
ali suo vt sup tali vel tali male

ficio vitatē.ingrens iusticie de bitū exequat̄:⁊ baiul⁹ sup̱ hoc ad penā sāguis procedat .nun quid prelat⁹ irregularitatē in currit? R̷o.non.ex̄ ne cl ri. vel mo.c.eps li.6.eundem ca um vide s̄ eps.§.9.

Utrū oēs q̄ intersūt vidicte sanguis fiāt irregulares? R̷ᵒ se cūdū guil. Nō. dūmō nec au xiliū nec consilium nec auctori tatem prestiterint.idē Inno.

Quid si quis percutit muli erē pregnātē: vl' dat ei venenū vt faciat aborsū? R̷o ſm Ray.si concept⁹iā erat format⁹:⁊ mu lier pp̱ p̱cussionē aborsū fecit: homicidiū fuit.al'r non est ho micidiū q̄ztum ad irregulari tatē:sed ē homicidiū q̄ztū ad pniam:sicut et qui dat vel acci pit venenū ne fiat cōceptio.qđ si dubitat̄ vtrū aborsus fuerit ex illa percusiōe:vel utrū fuerit iam format⁹:dicēdū q̄ si pro babiliter dubitat vel credit: đ bet a ministerio ⁊ promotōne abstinē:ne p̱iculo se cōmittat. Si aūt temerariam hz opionē deponat eā si pōt ⁊ sic poterit ministrare et promoueri. ali ter non.

Quid si plures in pugna fue rant ubi aliq̄ interfecti sūt. nec pōt sciri a quibus nunquid oēs sūt homicide vel irregulares? R̷ᵒ. Si bellū fuit iniustū tūc q̄n tū ad peccatū homicide sūt q̄ p̱cusserūt ⁊ qui cū volūtate oc cidēdi uenerūt:licet nō percus serint. Sil'r et illi q̄ venerūt ut si oporteret prestarent occiso rib⁹ auxiliū. Item non sūt im munes a culpa qui cū possēt n̄ liberauerūt.23.q.ult. si quattu or.2.q.3.nō īferēda.⁊.c.vlt .ex̄ eo.sicut dignū. Si uero bellū sit iustū:nō peccat nisi sit ibi cō rupta intētio. vel persona cui bellare nō lz ut clericus. Por ro q̄ntū ad irregularitatē om nes repellēdi sūt qui sūt ex p̱te iniuriātiū. Similiter ⁊ q̄ erāt ex parte iniuriā accipiētium si isti erāt clerici:et sic illicite mo uerūt arma.di.5ᵒ.si quis post acceptū.ex̄ ne cle.p̱cus. pn̄tiū ⁊ c.ptinētia. Qđ siquis siue laic⁹ siue clericus in bello iusto per cussit quendam sed non letalit̄ neq̄z aīo occidēdi:nec etiā hᵒ aīo venit nec alios prouocauit tunc nec đ occisione tenet̄ nec ordinem recipere prohibetur. lz alij occiderit.extra eo .signi ficasti.§.q̄ si discerni. Con. In no. Post .et Hoff. Et addit In no.q̄ si animo occidendi fecit tunc quantūcunq̄z leuiter per cuteret tenetur.quia auxilium

morti prebet. idem Ber.

8 ¶ Utrum qui nõ liberat a mõ te cum possit sit irregularis: vt puta aliquis iudex qui reum ñ liberat: aut diues qui nõ pascit fame morientem et seqr mors. Respondeo secundum guil. Licet tales grauissime peccent non tamen sunt irregulares: quia lex promotionis factum requirit. 15. questione. 1. si quis non iratus.

9 ¶ Quid si clericus non occidit tamen vulnerauit? Respondeo Si venit ad truncationem mẽbri irregularis est: sicut et de homicidio: ita q solus papa dispensare secũ potest. extra ne cle. uel mo. clericis. et extra eodem is qui libro sexto. De hac etiã irregularitate plura hẽs. infra irregularitas per totum.

Homicidiũ quito.

De homicidio vel mutilatõne suiipsius. Et quidem occidere seipsum peccatum mortale est ut probat Thomas secunda secunde questione. 64. quadrupliciter. primo quidem quia ẽ contra naturalem inclinatõez qua unaqueque res nititur se ipsam conseruare quantũ potest. secundo est contra charitatem qua tenetur quis se diligere. tertio quia est iniuria cõmunitatis. quia quilibz homo pars communitatis est. quarto quia talis in deum peccat. sicut qui alienum seruum interficit peccat in dominũz. Ideo hoc nullo modo licet: utputa ut miserias presentis uite quis euadat. Nam finis omnium terribilium est mors secundũ philosophum. Item propter vindictam alicuius peccati nõ quia malefactorem occidere non licet nisi solum publice potestati: sed etiam quia adimit sibi necessarium penitentie tẽpus. et ad hoc facit supra hõicidiũz primo. § finali.

¶ Utrum liceat mulieri seipsam interficere ne ab alio cõrumpatur? Respondeo secundum Thomam secunda secun de questione. 64. Non. quia nõ debet in se committere crimen maximum ut vitet minus crimen alienum. Non eniz est crimen mulieris si ei violentia inferatur. Et iterum Fornicatio vel adulterium est minus peccatum q̃m homicidium p̃cipue sui ipsius. quod etiaz est periculosissimum. quia non restat tempus: ut per penitentiam expietur. 2

3 Utrum liceat alicui occidere se
ob timorē ne ɔsentiat in pccm̄
℟o fm Tho. ubi d͂ ꝙ non sunt
facienda mala ut eueniāt bona:
vel ut vitēt mala presertim mi
nora et min⁹ certa. Incertum
ē ut aliquis i futuro cōsētiat in
pccm̄. Potens est. n. de⁹ homi
nē q̄cunqȝ tētatione supuenie/
te eripere a peccato. Tn̄ ut dic
Aug. primo de ciui. dei. Excu/
sant Sampson et quidam alij
ex fāiliari ɔsilio spūs sancti.

4 Quid de his qui se ipos mu
tilant? ℟o. Non licet. nisi sicut
dcm̄ est d͂ homicidiū prio. §. fi
nali. Et si quidē talis mutilatō
fiat ex impatiētia alic⁹ ifirmi
tat; aut ēt si credebat se obsequū
pstare deo. utputa ut caste ui/
uerēt: nihilomin⁹ repellūtur a
promotōe et deijciūt promoti
extra de corpo. vitia. significa
uit q2 tales homicide sui iudi
cant. di. 55. si qs absciderit. et
di. 33. maritū. Sec⁹ ē si mēbꝝ
iō abscidit a se vel ab alio. q2 ē
corruptiuū corporis ut dictum
est d͂ in. §. preallegato.

Hore canonice.

Utrū clerici teneant ad horas
canonicas? ℟o fm guil. Ideir/
co a laicis dati sūt reddit⁹ cle/
ricis ut ipsi in offō vices laico/
rū supplicāt. Et iō bn̄ficiati te/
nentur ad horas non solum ex
statuto ecclesie: sȝ etiā ex obli/
gatione iusticie. Et q2 ordinez
sacꝝ nullus dȝ ɔferre nisi bn̄fi
ciato vl' ei qui ad suū patrimo
niū. loco eccl'iasticoꝝ redditu
um voluerit ordinari: ex de p̄/
bē. cū fm ꝛ. c. epsiō quilibȝ ha
bēs ordinē sacꝝ tenet ad hōas
canonicas: q2 eccl'ia ordinādo
i p̄m intendit cum ad hoc mini
sterium obligare.

Utrum cleric⁹ n̄ dicēdo hōas 2
peccet mortalit? ℟o fm Guil.
Qui ex aliq̄ necessitate fm for/
mā eccl'ie n̄ dicit: puta propter
defectū uisus vel ifirmitatem
vel paupt. tē: ut q2 libro caret
recōpēsat tn̄ equiualēs per psal
mos ꝛ orōnē dn̄icā: nō peccat
mortalit. Nam q2 diuerse ec/
clesie diuersimo bn̄t modū officij
pȝ ꝙ nō ē preceptū circa deter
minatū modū. Silr nō peccat
mortaliter qui vba quidem di
cit: sed ad illa non attēdit quia
cū dedicēdo horas p̄ceptū sit
de iure positiuo: nō refert nisi
ad ea que sub iudicio humano
cadere possunt. et ista sunt que
exercentur per actus exterio/
res non autem interiores. Sȝ
et si dicēs offm̄ aliq̄ vba preter
mittat non oportet ꝙ propter
hoc a capite resumat distur/
bando officiū. imo etiā si diē

do in choro cũ aliis et aliqua necessit...te inf miserit psalmuz vel lectionem vel aliqd h⁹.⁊ ñ aliter possit omissũ supplere ni si subtrahendo vocẽ ab adiu/torio chori: melius est ptransire q̃z officiũ chori diminuer̃ At si is qui tenet̃ ad horas ex industria ⁊ negligẽtia sola om mittat: mortalit̃ peccat.ex̃ de cle. missa.dolẽtes.Sec⁹ autez si ex obliuione vel alia necessitate. Dicere aũt missam quotidie nõ est preceptũ:nec etiaz quottidie audire:quia nec est semper possibile. De materia misse vide.ĩ.missa.

3 Quid si clericus sit p̃benda tus ĩ duab⁹.ecclesiis cui⁹ officiũ dicet? R°o.ẽm Tho.in quo libet. Sufficit.quidẽ q̃ semel officiũ dicat ẽm consuetudinẽ aliquaꝝ ecclesiaꝝ in quib⁹ hẽt prebendã. Et videt̃ q̃ debeat dicere officiũ illi⁹ eccl̃ie i qua habz maiorem graduz q̃zuis forte in alia pinguiorẽ obtineat p̃bẽdã. Si v̈o vtraq̃z eccl̃ia paris est dignitatis.⁊ ipse sit absens pòt eligere qd voluerit Si pñs fuerit debet se conformare cũ illis cũ quibus conuersatur.

4 Utrũ liceat cl̃ico matutias dicẽ de sero. R°o .ẽm Tho.in quolibet. Hic est considerãda intentio eius q preuenit tẽpus Si.n.hoc facit vt quietius somno ⁊ voluptati vacet nõ est absq̃z peccato. Si vero facit propter necessitatem honestaruz occupationum licite potest dicere de sero matutinas:⁊ in aliis horis tp̃s preuenire.sicut hoc etiã quãdoq̃z i solemnib⁹ ecclesiis fieri solet.gn etiã propter hoc consulitur presbyt̃o q̃ de mãe dicat omnes horas vsq̃z ad uesperos inclusiue.ex̃. de cele.mis.c.i.Sz hore in ecclesia tẽpore suo dici debẽt:vt in dicto.c.i.

5 Sed que est hora dicendi matutias? R°o. Diuersaꝝ ecclesiarum diuersa cõsuetudo seruat̃ tamẽ si proprie dicim⁹. Matutinũ est quarta seu ultima vigilia noctis:vz post tres partes noctis vsq̃z ad aurorã. Uñ ẽz Hug°.⁊ Isidoꝝ etymologiaꝝ Matutinũ est inter abscessum tenebraꝝ ⁊ aurore aduentum. Et sic etiam sonant v̈ba tũc cantata:ut est illud. Nox p̃cessit:dies aũt apropinquant.⁊ iterum q̃si in fine matutinaꝝ Luc°. aurora rutilans coruscat. Sed quidam contra.ga ⁊ Dauid surgebat vt confiteret̃ media nocte.ex̃.de cele.mis. c.i.in fine. Primũ aũt uerius videt̃ vt i eo .c.in p̃n°.

6 Utrum clericus existẽs in
scholis teneatur dicere officiũ
mortuorũ? ℞o. ſꝫ Tho. in quo
libet. Officium mortuoꝝ in ec
clesia qñqꝫ dicit ordiarie sic ꝑ
tinens ad officia ecclesie sicut
fit in die animarũ. ⁊ similit̃ in
qualibet ecclesia est de hoc ali
qua spãlis cõsuetudo. vt ꝙ di
cat̃ semel in septimana. uel sic
⁊ ad tale officiũ tenet̃ clericus
bñficiatus ĩ ecclesia etiã ĩ scho
lis existens. Si vero dicat̃ of
fium propter aliquã cãꝫ emer
gentẽ non tenetur ad hoc cleri
cus in scholis existens.

7 Sꝫ quid cũ monachus pre
ficitur eccl̃ie prochiali. qđ of
ficium sequet̃? ℞o. ſm Hosti.
Seruabit cõsuetudineꝫ eccl̃ie
ad quã transit. ar. 12. dis. illa. et
41. dis. quisqs.

8 Quid si quis ꝑtermissa vna
hora dicat sequentẽ? ℞o. secũ
dum Guil. Credo ꝙ sufficit ꝙ
caute suppleat ill'd tm̃ qđ omis
sum est. ⁊ agat pni m de negli
gentia. Penitentia quoqꝫ de
omissis horis arbitraria est si
cut ⁊ alie: ut. ĩ. pnia. 2. §2.

9 Utrum clericus excõicatus
teneat̃ dicere horas? ℞o. Si ẽ
excõicatus minori: non est du
biũ ꝙ oportet ⁊ debet dicere
ꝑ modum quẽ habes. s. excõi
catio. 7. §. 8. Si uero excõicat⁹
ẽ maiori: dicẽduꝫ ſm. Hosti.
ꝙ tenet̃ quidẽ dicere sed nõ ĩ
eccl̃ia vel cũ alio. aut quasi in
officio suo: sꝫ solus ⁊ q̃si ꝑ mo
dũ oratiõis. 11. q. 3. si quis eps
dãnat⁹. ⁊. c. se. Nã cũ obligat⁹
sit ad hãc ſuitutẽ: ex̃ de cele.
mis. c. 1. per excõicationẽ nõ li
berat̃ ab ipa. 16. q. 1. legi. Idẽ
Hoff. ⁊ Ray.

Clerici ⁊ r̃ligiosi ꝯmorãtes 10
cũ cardinalib⁹: aut cũ epis po
sũt se coaptare diuĩs diuinis offici
is: nec ad alia tenet̃: vt ĩ cle. di
gnum. de cel̃ mis.

Hospitalitas.

Clericus si
ue ordinãd⁹ debet eẽ hospita
lis propter m̃lta q̃ habes ĩfra
ordinandus. §. 71.

Humilitas.

Utꝝ ho
mo d̃be
at se omnib⁹ ꝑ humilitatẽ sub
iiecere? ℞o. ſꝫ. Tho. scđa secũ
de. q. 161. Dicendũ ꝙ in hõie
duo possũt cõsiderari. s. id qđ
est dei. s. quicquid ꝑtinet ad ꝑ
fectionem. ⁊ id quod est hois
. s. quicquid pertinet ad defec
tum. Humilitas autẽ prope re
spicit reuerẽtiã qua homo deo
subiicitur. ⁊ ideo quilibet ho
mo secundum id quod suum ẽ
debet se cuilibet proximo subi
icere quantum ad id quod est
dei in illo. Sed absqꝫ preiudi

tio humilitatis potest dona q̄ quis accepit preferre donis que alteri apparēt collata. Similiter etiam hoc non requirit humilitas: vt aliquis id qđ suum est i seipso subiiciat ei qđ est hominis in altero: alioqui oporteret ꝙ quilibet reputarēt se maiorem peccatorem quolibet alio. Potest tamen aliqs reputare aliquid boni i proximo quod ipse non habet: vel aliquid mali esse in se quod in alio non est ⁊ sic absq3 falsitate potest se credere ⁊ pronūciare omnibus viliorem secūdū defectus occultos quos in se recognoscit ⁊ dona dei que in aliis latent.

Iactātia quid sit? Respōdeo secū dum Thomam. secunda secū de. q. 112. Iactātia proprie importat ꝙ homo verbis se extollat dicēdo de se aliquid quod supra se est: hoc autem contingit dupliciter. Quandoq3 eīm aliquis loquitur de se: nō quidem supra id qđ ē in se: sed sup̄ id quod de eo hoīes opinātur. Qn̄q3 v̄o loquit̄ de se supra id quod est in se secundum rei v̄itatem. Et in isto secundo modo magis proprie iactantia cō sistit: q̄3uis utroq3 modo dici possit.

Utrum iactantia sit mortale peccatu3? Respondeo secun dum Thoma3 ubi supra. Iactantia potest dupliciter consi derari. p° modo secundu3 se: ⁊ tunc est mortale peccatū qn̄ aliquis iactāter profert quod est contra gloriam dei. Ezech. 23. Eleuatum est cor tuum et dixisti. deus ego sum. Uel etiam cōtra charitatem proximi sicut cum quis se iactādo prorumpit in cotumelias alioru3. vt. Luc. 18. Non sum sicut ceteri homines raptores: iniusti. adulteri. velut etia3 hic publicanus. Sed si non sit cōtra gloriam dei: vel charitate3 proximi est peccatū ueniale. Alio modo potest considerari iactātia secundum suam causam. Et si quidem procedit ex superbia vel inani gloria tali que sit peccatum mortale: ⁊ ipsa erit mōtale: al'erit uēiale. Si vero sit propter appetitum lucri uidetur pertiere ad proximi deceptionem vel damnum. ⁊ sic magis est peccatum mortale. S3 nec hoc semper quia potest esse tale lucrum ex quo alius nō damnificatur. Quod hironia que est contraria iactantie qn̄ que est quedam iactantia. vid' i. hironia. §. 2.

Ieiunium Triplex ē
ieiunium
primū corpis a cibo ma
teriali. Secundū afflictionis a
gaudio tēporali. Tertium vo/
luntatis a peccato mortali. Et
sciēdum q̄ primū ieiuniū dn̄s
instituit i paradiso: sz postea sā
ctificauit. 40. dieb⁹ ꝛ noctib⁹
ī deserto. Math. 4. ꝛ Luci. 4.
2 Utrum ieiuniū sit sēper lau
dabile vel nō? R̄o. fm Tho. in
4. di. 15. 15. In trib⁹ casib⁹ nō
est laudabile neqz etiā licituz
Nā primo quidē per ieiuniuz
subtrahere q̄ est necīuz vite n̄
licet: sicut nec seip̄m intficere
sz hoc est valde modicū q̄ȝ nā
modicis cōtenta est. Itē nō lz
subtrahere q̄ est necīum fz ea
que incūbunt facienda ex offi/
cio vl̄ ex societate eoꝝ ad quos
quis cōuiuit. Hoc. n. esset d̄ ra
pina hostiā offerre. Itē 3ᵒ nō
debet esse tāta abstinētia q̄ hō
ab operib⁹ utilioribus ipediat
Naz ꝛ licet ad ea nō teneatur:
indiscretū tamē erit tale ieiu/
niū ꝛ nō licitū. Sz abstinentia
siue ieiuniū laudabile est quā/
do p ipsum caro diminuitur a
suo robore ita q̄ facilius spiri/
tui subdatur: nec propt̄ hoc ac
celeratur mors q̄ȝ ex abundā
tia plures moriuntur q̄z ex de
fectu.

Utrū ieiuniū cadat sub pre 3
cepto? R̄o. fz Tho. secūda secū
de. q. 147. dicēduz q̄ ieiuniū
q̄ztū ad nccitatē coertōnis pec
cati vel satisfactōis in pnia: vel
ad eleuatōē mētis ad spūalia:
sic in cōi cadit sub precepto le
gis nāe. Sed determinatō tpis
ꝛ modi ieiunandi cadit sub p̄
cepto iuris positiui: q̄ȝ ab eccle
sia sic est statutū: nec tamē gli
bet transgrediēs peccat morta
liter: sed tantū qui transgredit
ex contēptu. vel sic q̄ impedia
tur finis quē intendit legislatō
Sed qui ex causa rationabili
frāgit ieiuniū: nō peccat mōta
liter nec ē trāsgressor p̄cepti.
In quib⁹ dieb⁹ tenetur qs 4
ieiunare? R̄o q̄ztū ex p̄cepto te
netur quidē p̄ totam quadra/
gesimam. de cose. di. 3. non li
cet. c. non oportet. ꝛ. c. placuit
Idem de quatuor temporib⁹
di. 76. statuimus. Item in vi
gilia natiuitatis domini extra
eo. c. primo. Itez in vigilia pē
tecostes. ut notatur dis. 76.
necessario. Et in uigilia assum
ptionis beate virginis. ex. eo. c
primo. Item in omnibus vigi
liis apostolorū preterq̄z Phi
lippi ꝛ Jacobi: quia venit tem
pore pasca i. ꝛ Johannis euan
geliste: q̄ȝ uenit infra octauas
natiuitatis ex. eo. consiliū. De

festo etiã beati Bartholomei
cõsuetudo seruãda est nõ de ie
iunãdo.qꝫ hec ẽ iã firma ⁊ vl'is
sꝫ de die celebrãdi festũ: vt in
dicto.c.consiliũ. Item ex vni/
uersali ecclesie cõsuetudine p̃
ceptũ est ꝺ uigilia beati Joan/
nis baptiste.⁊ omniũ sãctoꝛuꝫ
⁊ ut Inno.ponit sãcti Lauren
tii Qđ si aliqua dictaꝝ solẽni/
tatum venerit in secũda feria
vigilia ieiunabit̃ in sabbato:
vt in.c.consiliũ .Similiter de
ieiunijs que episcopi i suis ep̃a
tibus indicũt: de conse.di.5.
ieiunia.⁊ dis.3.c.i.Sunt ⁊ alia
ieiunia nõ de precepto sed de
cõsilio sicut de aduẽtu.ut in di
cto.c.cõsilium.Itẽ in quarta ⁊
sexta feria ⁊ sabbato:de cõse.
dis.3.ieiunia.⁊.c.sabbato.Itẽ
rogatões.de conse.di.3.roga/
tiones.

) Utrũ liceat ieiunare in do
minica? R̃o.ꝺm Tho. secunda
secũde.q.147.Dicendum ꝙ
die dominica ieiunare non cõ/
uenit.qꝛ d es est leticie.Unde
si quis tũc ieiunaret quasi faci
ens contra consuetudinem po
puli christiani nõ esset a pecca
to immunis:licet ieiunium de
se sit laudabile omni tempoꝛe.

6 Que hoꝛa sit competens co
medendi? R̃o.ꝺm Tho ubi.s̃.
Cõueniens est hoꝛa nona.Nec
illam opoꝛtet stricte cõsiderar̃
sed sufficit grossa estimatio.s.
ꝙ sit circa hoꝛam illã.Nec mł
tum nocet si ex aliqua causa a
liquantulum hoꝛa illa preue/
niatur.vel si foꝛte pꝛopter ifir
mitatem vel etatẽ vel aliquid
hꝰ:tali hoꝛa comedere cederꝫ
alicui in magnum grauamen
Naꝫ esset cum eo in ieiunio di/
pensandũ vel vt aliquãtulum
p̃ueniret hoꝛaꝫ.

A quibus cibis ieiunãtes de 7
bẽt abstinere? R̃o.ꝺm Tho.ꝺa
ꝺe.q.147.In ieiunio quadꝛa
gesimaꝫ int̃ dicunt̃ vniuersal'r
oua ⁊ omnia lacticinia. In ali
is aũt ieiunijs diuerse cõsuetu/
dines sunt quas quiꝗꝫ seruar̃
debet ꝺm mores coꝝ int̃ ques
cõuersatur.76.di.vtinã.Esus
autẽ carniũ generalit̃ in oĩ ie/
iunio pꝛohibitꝰ est.qꝛ genera/
liter magis est delectabilis et
ad humoꝛẽ luxurie magis coo
peratur.Unde ⁊ in sexta feria
neccio ẽ abstinendũ a carnibus
⁊ etiam in sabbato ꝺm quoꝛuꝫ
dam cõsuetudinẽ.ex̃.eo.consi/
lium:Con. Hosti.

Utrum per potum soluatur 8
ieiunium? R̃o.ꝺm Tho.secun/
da secunde q.147.Ieiunan/
tes non pꝛohibentur pluries
bibere.qꝛ potius sũitur magł
ad alterationẽ coꝛpoꝛis ⁊ dige

ſtionē ciborum q̄ȝ ad nutritio
nē: lȝ aliquo mō nutriat. Pñt
tamen imoderate bibētes pec
care ⁊ meritū ieiunii perdere
ſicut etiā ſi imoderate in una
comeſtione cibū aſſumāt. Cō:
Inno. ſiue pot⁹ aſſumatur an
te cibum ſiue poſt.
9 ¶ Quid de cōfectionib⁹? R̷o.
ſm Tho. ubi ſ. Per confectio
nes ſeu electuaria nō ſoluitur
ieiuniū ſicut nec ꝑ alias medi
cinas: niſi quis in fraudē ea ſu
meretur in magna quātitate ꝑ
modū cibi. Con. Inno.
10 ¶ In qua etate tenet̄ quis ad
ieiunandum? R̷o. ſm Tho. ſe/
cunda ſecūde. q. 147. Quam
diu aliqui ſunt in ſtatu augm̄/
ti non tenent̄. ſ. vſqȝ ad finē ter
tij ſeptennii. i. 21. āni. Cōueniēs
aūt eſt vt etiā in hoc tpe ſe ad
ieiunandum exerceāt plus vel
minus ſȝ modū ſue etatꝭ. ⁊ poſ
ſibilitatꝭ. Nouicij quoqȝ ⁊ iūio
res religioſi ſm Guil. ſuper ſol
nēdo ieiunio iuxta diſcretionē
ꝑlatoꝝ ſe gerere debēt.
11 ¶ Quid de peregrināntib⁹. aut
multū laborātib⁹? R̷o. ſȝ Tho.
vbi ſ. Si peregrinatio ⁊ labor
cōmode differri poſſit aut di/
minui abſqȝ detrimēto: nō ſūt
propter hoc eccleſie ieiunia ꝑ/
termittēda. Si aūt iminēant
neceſſitas ſtatim peregrināndi
⁊ magnas dietas faciēdi: uł ēt
multum laborandi: ⁊ ſiꝉ cum
hoc nō poſſunt ieiunia obſua/
ri: non obligatur homo ad ie/
iunandū. Videt̄ tamen in tali
bus recurrēdū eſſe ad ſupiorꝭ
diſpenſationē, niſi forte vbi nō
eſt conſuetū. q2 ꝑ ati diſſimulā
tes ānuere videntur.
¶ Quid de curſorib⁹ quorum 12
vſus eſt dominis neceſſarius?
R̷o. ſm Guil. Si nō poſſunt ſiꝉ
currere ⁊ ieiunare excuſantur
ſec⁹ qñ morāt̄ ł modicū vadūt
¶ Quid de ſeruitoribus nobi 13
lium? R̷o. ſȝ Guil. Si tales ex
cauſa preueniāt horā comedē/
di: nō credo ꝙ peccēt. ſiłr ſi pre
libant modicū: dico ante ho/
ram ut quaſi propter continua
tionem tēporis totū poſſit po/
ſtea reputari quaſi una mēſa
Sicut etiā nec peccant q ꝑgu
ſtant ciboſ dominorũ ad cau
telam veneni: imo ⁊ caſu licet
etiam preguſtare carnes do/
minoꝝ. Nec iteꝝ peccant q q̄n
doqȝ ſurgūt de menſa ut por/
tent vinū encēia. ⁊ h⁹i: Cō. In
no. Et idē dicit guil. de ſeruito
ribus ⁊ lectorib⁹ mēſe int̄ reli
gioſos dum tamē cum licētia
¶ Quid de pauperib⁹ mendi/ 14
cātibus? R̷o. ſm. Tho. ſecūda
ſecūde. q. 147. Si poſſunt ha
bere tantum ſimul ꝙ ſufficiat

ad unam comestionem nō ex-
cusantur a ieiunio: si non pos-
sunt excusantur. Similiter et
quando propter precedentem
i diā ieiunium nūc ferre ñ pñt

15 ¶ Quid de mulierib⁹ pregnā
tibus seu lactantibus? R̄o si ne
cessitas debilitatis corporis i
ped: at eas non tenent ad ieiu
nium: imo si creditur probabi
liter de periculo eaꝝ vel abor
su: non solū possunt: sꝫ ēt tenen
tur soluē ieiuniū: sic Guil' pōit.

16 ¶ Utrum uxores propter pro
hibitionem viroꝝ debeant di
mittere ieiunia? R̄o. sꝫ Inno.
Licet dimittere debeāt uota ñ
tamen ieiunia. nisi forte ꝙ pro
pter scādaluꝫ vitandum sacer-
dos dispensare posset. 50. dis.
vt cōstitueretur. ex̄. de cle. ex.
mi. latores. Con. Hosti.

17 ¶ Quid de infirmis ⁊ debili-
bus? R̄o. ſm Guil. excusant. sꝫ
pro quāta debilitate arbitrio
boni uiri standū ē. Id i senib⁹.

18 ¶ Utrum sup solutiōe ieiunij
sit petenda dispensatio? R̄o. sꝫ
Guil. Si cōstat de causa propt
quā soluendū est ieiunium nō
est necessariū vt petat̄ dispen-
satio p̄sertim ut dicit Tho. cō
suetudine iteruenienre. Si aūt
dubiū sit vtꝝ sit cā necciā. tūc pe
tēda ē dispēsatio ab epō loci si
ꝯmode pōt hr̄i. alit̄ a proprio
sacēdote

¶ Utꝝ ieiūia possint redimi? 19
R̄o. sꝫ Inno. Ieiūia eccl'ie nō
pñt redimi nisi cā l' neccitas sub
sit: sꝫ ieiūia uolūtaria pñt ēt si-
ne vlla cā redimi ⁊ intermitti
Ieiūia aūt q̄ in pnia iponuntur
redimi pñt auctoritate supior'.
ex̄. de voto. c. fi. ⁊ di. 82. p̄ byt
i. fi. Si de ieiūio fuit uotū quō
possit redimi vel mutari vide
i. uotum 5. per totum.

¶ Utꝝ ieiūiū fcm̄ i mōtali pro 20
sit? R̄o. sꝫ Al. Quātū ad vitā et
nā ñ prodest: sꝫ tñ valꝫ p̄cipue
q̄ʒtū ad tria. s. obedietiā māda
ti ad qd̄ qs tenet̄ siue obligate
eccl'ia: siue ꝯfessor̄ pniam iniū
gente. Itē q̄ q̄ʒtū ad castitatē
ieiuniū optie dispōit. 3⁹ q̄ ma
gis cōficm diuie grē facit. Ad
qd ualēt bōa opa. ex̄ charitatē
facta. hēs s̄. charitas. §. fina.

¶ Utrū ieiunās teneat dare 21
i elymas qd̄ sibi restat. R̄o. ſm
Al. Nō. Sācti vō qui videt̄ di
cere ꝙ sic: itelligūt de consilio
uel i diuitib⁹ qui uiderit frēm
suū neccitatē hr̄e: Ieiuniū qua
tuor cōmitāi debēt ſm. Ray. s.
largitas. Hiero⁹. Qd̄ māduca
tur⁹ eras si ñ ieiūares da paupi
b⁹: vt ieiūiūꝫ tuū sit safitas āi
me. non mārsupij lucrū. Item
leticia. Matthei sexto. Cum
ieiunatis nolite fieri sicut hy

pocrite tristes. Itē hora cōpetens. i. Reg. i4. Ionathas q p̄uenerat horaȝ adiudicatus est morti. Itē mēsura. Aug⁹. Mēs auiditate ciborum laxata pdit orationis ꝟtutem.

2 2 ¶ De diuersis intentionibus ieiunantium nota ꝟsum. Abstinet eger egēs cupidus gula simia ꝟtus. Abstinet eger. q꜡ nō pōt comedere: uel propt̄ medicinam. Egēs. q꜡ nō habet qd comedat. Cupid⁹: ne expēdat. Gula. i. gulosus: ut postea auidus comedat. Simia. i. hypocrita: ut laudetur. Uirt⁹. i. uirtuosus ut mereatur.

IGnorantia Utruȝ sit pctm̄ R̄o. fm Tho. p̄ma secunde. q. 76. Ignorātia eoꝝ que quis tenetur scire. s. sine quib⁹ non pōt debitū actum exercere pctm̄ est propt̄ negligentiam. Oēs autē tenentur scire cōiter ea q̄ sunt fidei et uniuersalia iuris p̄cepta. Singuli aūt ea que ad eoꝝ statū uel officiū spectat. Sȝ ignorātia. s. ꝙ quis nesciat ea que sciri non potest cum non sit ex uolūtate nr̄a n̄ est peccatū Similit̄ non est etiam peccatū ignorātia eoꝝ que quis licet possȝ scire non tam tenetur sicut theoremata geometrie aut quedā cōtingentia particularia.

2 ¶ Ignorātia facti nō iuris excusat extra de regu. iuris ignorātia. li. 6. Diu⁹ dicti intentionē tene. vt in sequenti. §.

3 ¶ Utꝝ ignorātia excuset a peccato? R̄o. fm Guil. Duplex est ignorātia. quedā est iuris: ut si nescit furtū esse pctm̄. Quedaȝ est facti: ut si nescit hanc rem quā accepit esse alienā: sed putat suam. Ignorātia aūt iuris aut omnino est inuicibilis ⁊ inuolūtaria: ut q꜡. s. aliquis sine culpa sua scire nō pōt. sicut in infantibus vel amētibus a natiuitate ⁊ tunc excusat a toto. Et eodem mō si aliquis de aliquo casu dubitans cōsuluit pitos a quibus tn̄ hūit al'r q̄ȝ ꝟitas se haberet excusat̄ pp talē ignorantiam. nam fecit qd potuit. Si ꝟo in hāc inuicibilem ignorantiaȝ incidit culpa sua: tunc aut hoc fuit p opus licitum: ut si p uigilias vel abstinentiā deuēit ad amētiā. ⁊ tūc excusatur a toto: etiaȝ si seruoris excess⁹ pctm̄ ueniale fuerit aut fuit p opus illicitū: ⁊ tūc dicunt quidā ꝙ excusat̄ a tāto: lȝ non a toto. ar. di. 50. sepe. 15. q. i. §. sed hoc. Quidā autem dicunt ꝙ peccatum sequēns excusatur a toto si nulli habet ꝟsum rationis. Et hoc proba/

bilius et veri⁹.15.q.i.aliquos.
⁊.c.sequenti. Si vero ignoran
tia iuris sit vicibilis et volunta-
ria: tūc si fuit affectata i nullo
excusat: imo est speciale pccm̄.
Si ṽo nō fuit affectata sȝ soluȝ
q⁊ neg erit addiscere: excusat
a tāto: sed non a toto. Hec de
ignorātia iuris. Si ṽo sit igno
rantia facti hec pōt eē duplex.
Nam vel ignorātia ē cā agēdi
ita ꝙ si sciret illaȝ circūstatiaȝ
que trahit in peccatū nō facēt
⁊ se fecisse dolet: hec excusat a
toto. si tñ debita diligētia ꝑmis
sa fuit: que si ꝑmissa nō fuit: ex
cusat solū a tanto. vel ignoran
tia est comitās actū. s. ꝙ etiam
si sciret circūstātiā peccati. ni-
hilomin⁹ facēt: et hec nō excu
sat. Cō. predictis Pe. ⁊ Tho. i
scripto. et in prima se. q. 76.
Utꝝ ꝑ ignorantiā excuset quis
a statutis ordinarioꝝ hēs ifra
lex. §. 5. ⁊ s̄ excōicatio primo. §
6. Et utrum excusetur schola-
ris q tenet sui doctoris opinio
nem. uide infra opinio.

4 Ignorātia crassa et supia di
cit per metaphoram hominis
crassi et supini qui non uidet ēt
ea que coram eo sūt. sicut qui
publica et manifesta dicit se
ignorare cui non facile credit
16. distin. quod dicitis.

Illegitimus.

Illegitime nati multiplr̄ sūt. Nā ali⁹ dr̄ man
cer. ille proprie qui natus ē de
scorto. Alius spurius vel notus
qui de adultera. Alius natura
lis qui de soluto ⁊ soluta. et ta
les oēs prohibentur ordinari.
q⁊ per antiquā legē manceres
prohibiti sunt intrare templū
dei. Deu°. 23. ex̄ d̄ cle. inotuit.
⁊ ex̄ qui fi. sint le. ꝑ venerabilē
in fi. Cā autem prohibitōis tri
plex est. s. dignitas clīcalis. q̄
h⁹i vilib⁹ ꝯferri nō dȝ. extra d̄
exces. pre. int̄ dilectos. item de
testatio patn̄i cris. ex̄ de here
ti. vgentis. itē ꝙ tales filij. so
lēt esse imitatores paterni sce
leris. 6. q. i. si quis cū militib⁹
⁊ di. 56. si gens. in secularib⁹
tñ dignitatib⁹ tales nō semper
prohibēt̄. ff. de decu. l. spurij. ⁊
l. generalit̄. §. spurios.

Quid si illegitimi ꝑ ignorā 2
tiā promoti fuerit? R̄o sȝ Ho.
in hoc cāu s̄m oēs probabilis
ignorātia excusat: ar. C. de te-
sta. l. i. C. de offi. preto. l. 3. ipe
ṽo si ṽitatē novit i ꝯspectu dei
cecidit quātūcūqȝ occultuȝ sit
ex̄ de tempo. or. c. fi. Si nihil
scit excusatus est.

Sȝ nūquid fili⁹ dȝ credē ṽ 3
bis mr̄is cui⁹ fili⁹ sit? R̄o secū-
duȝ Hosti. Prima facie credē

dū est matri.ex̄ de proba.ꝑ tu
as⁊ de presū.afferte.⁊.c.lr̄as.
§.i.verūtn̄ n̄ cogere credit̄.ar.
C.de testa.l.nec professio. Si
tn̄ hꝫ ꝯsciam ipetret dispensa/
tionem qui in hoc casu satis fa
cile obtinere debet.

¶ Quid de filijs sacerdotum
quos suscepit de legitia' vxore
ante sacrū ordinē? R̄o fꝫ Ray.
Tales de iure cōi promoueri
pn̄t ad oēs ordies et dignita/
tes: nisi i illa eccl̄ia in q̄ patres
eoꝝ imediate fuerit p̄lati vl̄ ca
nonici ubi n̄ pn̄t canōicari uel
promoueri.ex̄ eo.ad hec.et.c.
ad extirpandas.⁊.c.ad abolē/
dā. Et de talibus pōt intelligi.
56.di.§.sꝫ hoc.idē Ho. Ber.
⁊ Gof. Et addit gof. Nō ꝙ cuꝫ
pr̄ habuerit ꝑsonatū vel vica/
riam ꝑpetuā i aliqua eccl̄ia fi/
lius imediate ip̄m vel ip̄aꝫ ha
bē: n̄ pōt.ex̄ eo.qm̄.⁊.c.ad extir
pādas.item si pat̄ hūerit ꝑsōa
tum filius n̄ potest habere vi/
cariā.nec ecōuerso.ex̄ eo. Mi
chael ⁊.c.constitutus. Quod si
fili⁹ dispēsatiue succedat patri
fr̄ istius bene pot̄it postea suc
cedere fratri.ut ponit Hostiē.
q: in hoc n̄ succedit patri ime
diate. Sꝫ sec⁹ si prius habuis/
set ipsam eccl̄iaꝫ solū de facto
Porro ad nepotes hec prohi/
bitio n̄ extēdit̄: ut Ray. ponit.
Idē gof. et Host.

¶ Pone ꝙ aliquis hn̄s vxorē
ea uiuēte fit sacerdos.⁊ postea
ex ea generat filiū: nūquid est
legitim⁹? R̄o fm̄ Host. Si uir
factus est sacerdos ignorante
vel in uita vxore: filius nō indi
get dispēsatione.27.di.si uir.
extra de conuer.coniu.q̄dam.
⁊.c.placuit. Sed si uxor cōsen
sit ꝙ vir ordinaret̄ uel sciēs n̄
cōtradixit: tūc fili⁹ illegitimus
est.et dispēsatione indiget.ex̄.
eo.lr̄as.77.di.ep̄s.32.vi.scri
atiꝫ in fi.ar.64.di.si seruus.
27.q.2.agathosa. Inno. goff.
et Ber. uident̄ sentire.

¶ Quid si nato aliquo de ille/
gitimo coitu postea pater con
traxit cū matre? R̄ndeo si tem
pore conceptus pater pot̄at eā
habere in vxoreꝫ et postea du
cit: legitimatus est filius.⁊ ad
omnes actus legitimos admit
tetur etiam si post natiuitatem
filij mater nupserit alteri quo
mortuo cōtraxit cum isto. vel
ecōuerso pater duxit aliam q̄
mortua duxit istam. Secus au
tem si tempore conceptus non
poterat esse matrimonium in
ter ip̄os.quia tunc licet subla/
to impedimento duceret illaꝫ
non legitimatur filius. extra q̄
filij sint legitimi.tāta i auc̄.q.
mo.na.effi.le.coll̄.6.circa pri

cipium.
7 ¶ Quis pōt dispensare cum il
legitimo? ℞ndeo. Episcopꝰ po
test dispensare quantum ad or
dines miores. et beneficiuȝ si
ne cura. aliter non. nec ad di/
gnitates aut persōatus nisi pa
pa. extra eod m is qui lib. 6.
Quod si papa dispensationem
obtinuerit. et postea impetra/
uit ꝙ duo aut plura beneficia
cum cura possit habere. tacuit
autem predictum defectuȝ nō
ualet hec secūda gratia. extra
eo. si is cum quo li. 6.
8 ¶ Que dispensatio est circa il
legitimos? ℞ndeo secundum
Ray. Si tales itrant monaste
rium de iure communi possūt
promoueri ad omnes ordines
56. di. §. i. ex̄ eo. c. i. Religionis
enim ingressus tollit irregula
ritatem sicut et ingratitudinē
19. questione. ultima. non li/
ceat ad prelatōem. tamen nō
possunt promoueri absque dis
pensatione: ut in dicto. c. prio.
Si vo remanent i seculo: nec
ad ordinem nec ad prelaturaȝ
possunt absqȝ dispensatiōe pro
moueri: ut ibi dicitur. Sed cir
ca eos quandoqȝ adhibet̄ dis/
pensatio magna: videlȝ ut or
dinentur ⁊ instruantur in ec/
clesiis aliis a paterna: dico si sī
filii presbyteri. Aliter uero in q
buscumqȝ ecclesiis. ar. ex̄. eo.
presentium. Maior ut etiam i
paterna: aliquo tamen medio
ut ex̄. eo. ex transmissa. Maxia
ut in paterna. nullo tamē me
dio ex̄. eo. ex tua.
¶ Quid si cum illegitimo dis/ 9
pensetur quo ad ordines ⁊ be/
neficium ecclesiasticum? ℞o.
Si ab episcopo facta sit dispē/
satio: non extenditur nisi ad ea
que potest. s. vt in. 7. §. dictuȝ
ē. Si uero a papa: poterit pro
moueri ad parrochialeȝ eccle
siaȝ non ad personatum ul' rec
toriam ad quā per electionem
procedi consueuit ex̄. de ꝓben.
c. ultimo.
¶ Utrum legitimatꝰ quo ad 10
actꝰ ecclesiasticos sit per hoc
legitimatus ad actus secl'ares
℞o. De hoc sunt multe opinio
nes: Probabilior tamen vide
tur opinio Inno. dicentis: ꝙ
qui legitimatꝰ fuit ab aliquo
principe seculari: vel ciuitate:
intelligitur legitimatꝰ quo ad
oēs actꝰ seculares in terris q̄
legitimāti subsint. qn etiam in
aliis terris quo ad secl'aria ni
si sint talia que essent in alteri/
us preiudicium. Nam nec i ali
is terris succedet ab intesta/
to. quia sic auferentur bo/
na heredibus defuncti. Sed
talis non intelligitur legitima

tus ad ordines. q2 hoc non est de iurisditiõe iudicis laici. Si vero legitimat⁹ fuit ab epo inq3 tū potuit. s. quo ad minorores ordines et bnficia sine cura ēt in alia diocesi potēt promoueri ad pdicta. q2 hoc ē de iurisditione eccliastica ꝛ in nullius preiudiciū: ꝛ multo magꝭ si papa. Sed talis non ē legitimat⁹ quo ad act⁹ seclares. nisi i tris qui tpalit pape subsunt. Satis cō. Ber. ex qui fi. sint leg. p venerabilē. Quibus āt modis illegitimus legitimet. habes infra legitimus. §. 2. Et vtrū malitia parentis debeat nocere illegitimo siue cuicunq3 filio. habes s̄ filius. §. 4. Ad mām illegitimoꝝ potest pertinere s̄ filius. ꝛ. i. legitimus.

Illicite acquisitū

Quot modis dr̄ illicite acquisitum. et qn̄ restitui debeat vel i elymnam dari possit. hēs supra elyna. prio. §. fi. ꝛ. i. restō prio. §. antepe.

Immunitas.

De immunitate seu emunitate. ecclie. aut cō fugientiū ad eccliam. vide sup̄ emūitas primo. §. ꝛ. 2.

Impedimentum.

primo cōiter. Circa impedimēta matrimonij. prio agem⁹ de īpedimēto in genere. 2o de impedimēto erroris psone. 3⁹ de īpedimēto cōditionis. 4⁹ de īpedimēto voti. qnto de īpedimēto cogtionis carnalis. s. consanguitatis. sexto de impedimēto cognationis spūalis. s. cōpaternitatis. septio de cognatiōe legali. s. adoptiōis. octauo de īpedimēto cris. nono de dispāi cultu. 10 de violētia siue metu. xi⁹ de īpedimēto ordinis. 12⁹ de impedimēto ligationis ad aliā uxorē. 13⁹ de publice hōestatis iusticia. 14⁹ de affinitate. 15⁹ de īpotētia coeūdi. 16⁹ de matrimonio cōtracto ꝯtra iterdcm̄ ecclie. 17⁹ de impedimēto feriaꝝ. De predictis ipedimētis sunt versus in quibus explicantur fm predictum ordinē sic. Error. conditio. uotū. cognatio. crimen. Cultus. disparitas. vis. ordo. ligamen. honestas. Si sis affinis. si forte coire nequibis. Hec socianda uetant ꝯnubia iūcta retractāt. ecclesie vetitum. nec non tps feriaꝝ. Impediunt fieri. permittunt facta teneri.

Que impediant matrimonium iam contractum? Rndeo 12. sunt que impediunt nō soluz matrimonium contrahendum sed etiam dirimunt contractū

que ꝛ continētur ī tribus pꝛi
mis versibꝰ positis in pꝛoxīo.
§. Et intelligas ꝙ dirimūt cō
tractum si precesserunt matri
moniū. Si autē superueniant
post matrimōiuꝫ rite factū vt
affinitas vel crimē ꝛ huiusmōi
non dirimūt preter unum uo
tū. s. religiōis cum effectu quā
do quis ꝯtracto quidē mr̄imo
nio: ꝫ āte carnalē copulā r̄ligi
onē igredit̄. ex̄ de cōuer. cōiu
ga. veruꝫ ꝛ. c. ex parte. ꝛ°. ꝛ de
sponsa. cōmissū. Expectari tñ̄
debꝫ vsqꝫ ad pꝛofessionem: ut
pōit Tho. in. 4. di. 27. Nā an
te nō dirimitur etiaꝫ ꝺm Pe.
sile habēs. ī. votum. 40. §. 5.
in fi. Aduertēdū ꝙ per suscep
tionē sacri oꝛdis dirimit̄: vt q
dam dicere voluerūt: sed con
trariū declaratū ē hodie in q̄
dam extrauagāti. Jo. 22. que i
cipit. Antique.

Que sunt illa que ipediunt
matrimōiuꝫ ꝯtrahēdum: sed
tamē nō dirimūt ꝯtractū? ℞o.
pꝰ quidē sunt duo predicta i. i.
§. s. pꝛohibitio ecclīe: ꝛ tēpus fe
riarū: de quibꝰ dicitur infra i
pedimentū. 16° ꝛ impedimētū
17°. Itē sūt quedā crimina
de quibus habetur infra ipe
dimentum. 7. §. 1. Item impe
diunt matrimonium contra
hendū sponsalia que sūt pꝛius
cum alia cōtracta: de quo ifra
sponsalia. §. 8. Item impedit
cathecismus qui precedit bap
tismū: vt hētur infra impedim̄
tum. 6°. §. 2°. Itē ipedit votuꝫ
simplex: de quo in impedimē
tum. 4. §. 1. ꝛ. 2.

Utrū aliqua cōsuetudo im
pediat matrimoniū cōtrahen
dū vel derimat cōtractū? ℞o.
ꝺm Hosti. Si cōsuetudo ē ap
pꝛobata ꝑ papam ne matrimo
nium cōtrahat̄: ꝛ vt cōtractu
separetur certe impedit ꝛ diri
mit. dico ī quibuscūqꝫ casibus
hoc posset facere canonica cō
stitutō. extra de cogna. spi. c.
i. ꝛ. c. sup eo. ex̄ de cōsan. ꝛ aff.
qd̄ dilectio. Nam appꝛabatio
pape hēt viꝫ cōstitutiōis. Sed
si cōsuetudo nō sit per ipm ap
pꝛobata nec r̄pꝛobata tūc ad e
uitādum scādalum quod foꝛte
sequeret̄ faciēdo cōtra eā ipe
dit ꝯtrahēdū: sed nō dirimit ꝯ
tractum. Idem Ber. ꝛ Inno.

Quid agendū quando doc
toꝛes discōdant circa ipedimē
tuꝫ matrimōii? ℞o ꝺm. Hosti.
Ubicūqꝫ doctores ꝑ glosas su
as dicūt solui matrimonium
si nō inducant ius expressū cō
trarium dicenti adhereas. ex̄
de testi. licet ex quadā ī fiali.

6 ¶Quid si eccl'ia precipiat ali
cui coniugū cohabitare cuz al
tero: ⁊ ille cui precipit sciat eē
impedimētū? R̸o f'm Hug. In
hoc cāu q̄ztuz ad reddēduz de
bitū n̄ tenet obedire. tñ in co/
habitatōe ⁊ necioꝝ exhibitiōe
obedire dz ⁊ nō negare ei cui
de facto se copulauit.

7 ¶Qūo ante matrimoniū sit i
quirēdū an sit aliqđ impedim̄/
tū? R̸o. Debēt banna publice i
eccl'iis p presbyt'os propōi. ut
i. ꝯpetētē iudicē q scit ipedimē
tuz ppōat ⁊ si appuerit proba
bil' iectura cōtra copl'az futurā
iterdicat expresse donec con/
stet qd fieri debeat: al'r si ꝯtra
herent sine bānis aut post pro
hibitiones ⁊ extiterit ipedimē
tū: vtputa grad' prohibiti tūc
filii dicētur illegitimi et n̄ ex/
cusabunt pp ignorātiā parētuz
Sacerdos quoqz qui tales cō
iūctiōes inhibere ꝯtēpserit: vł
irregularis q interesse presūp/
serit: per triennium ab officio
suspēdat. Qui vo falsū ipediñ
tū malitiose obiecerit: canoni
cam non effugiet vltionē. ex.
de clā. despon. cū inhibitō. In
aliquibus vero locis non fiunt
hec banna. sed solū ꝯtrahūtur
sponsalia solēniter et publice
m'tū añ matrimōiū et iteri po
test manifestari an sit impedi
mentū. De matrimonio qđ fit
sine bannis. et clandestine ali
quid habes infra legitimus. §.
.i. ⁊ s̄ debituz. §. si.

8 ¶Quid si aliquis audiuit per
petuum impedimentum esse i
ter se ⁊ vxorem: nunquid tene/
tur inquirere? R̸o f'm guil. Si
audiuit a fidedignis ⁊ n̄ suspec
tis: cū nō debeat esse negligēs
sue saluti: tenetur inquirere vi
tatem: aliter esset affectata ig'
rantia que non excusat: ⁊ si cō
cipiat probabilem opinionem
de dicto alicuius: nō debet exi
gere debitū licet reddere tene
atur. Secus si ita inuenerit vi
tatem q esse impedimentū ha
beret pro constanti. tunc enim
nec exigere nec reddere debz
Porro qui tale impedimētuz
audit a viro fidedigno etiaz iu
rato: aut compatre suo: aut a
proprio sacerdote aut publica
fama non ita tenetur credere
q peccet mortaliter si non cre
dat: sed venialiter sicut etiam
peccare potest qui nimis ē fa
cili credit.

9 ¶Nunquid peccat sacerdos vł
aliud quicunqz sciens impedi
mentū insinuando hoc alteri
coniugum vel ambobus seu al
ter alteri? R̸o. f'm guil. Si pro
bari non potest. dicendo agit/
indiscrete nisi credens q audi

ens paratus sit in hac parte ꝑi
toꝝ consilio obedire. si vo pos
sit probare et sciat hoc sacẽdos
ꝑrochialis: vel alter coniuguȝ
tenetur solẽniter ad diuortiuȝ
agere nisi de cõi ꝯsensu velint
et possint cohabitare tãq̃ȝ ger
mani. Istum etiã casũ habes
s̃ correctio 2°. §. 6.

Impedimentum.

Ifo de errore persone. Sciẽ
dum primo ꝙ non omnis er
ror impedit matrimonium sȝ
solum error persone et condi
tionis. Cuius rationem assig̃t
Tho. in. 4. distinctione. 30. di
cens ꝙ oportet ꝙ error q̲ ma
trimonium impedit sit alicuꝰ
eorum que sunt de essentia ma
trimonij. Ipsum autem matri
monium duo includit. scilicet
personas que coniunguntur. ⁊
mutuam potestatem inuicem
in qua matrimonium consi
stit. Primum tollitur per erro
rem persone. Secundum per
errorem conditionis. quia ser
uus non potest potestatem sui
corporis libere alteri tradere
sine consensu domini sui. hec
Tho. Itaque si sit error perso
ne nullus est consensus. Nam
qui errat non consentit. ff. de
iuris. om. iu. si ꝑ errorẽ. ⁊ errã
tis volũtas nulla ẽ. C. de iuris ⁊
fac. igno. l. cũ ꝑ testamẽtũ. ⁊. l.
ñ iccirco. Et sic nullũ est cõiu
giũ: ut puta si Joãnes dicat se
eẽ. Petꝝ. sed error fortũe et q̃
litas non excludit ꝯsẽsum: ut si
mlier nubat paupi quẽ credit
diuitẽ: vel si qs ꝯtrahat cũ cor
rupta siue inhonesta quaȝ cre
dit ṽginẽ tenet matrimonium
29. q. 1. his ita.

Quid si q̲s dicat se eẽ filiũ r̃
g̃ cũ ñ sit. dd̃ȝ s̃ȝ Th. i. 4. di.
30. ꝙ errõ nobilitatꝭ i q̃ȝtũ hꝰi
nõ euacuat matrimõiũ sic nec
error q̃litatꝭ. Sȝ si error nobi
litatꝭ vel dignitatis redũdat i
errorẽ ꝑsõe: tũc ĩpedit mr̃imõi
uȝ. Vñ si cõsẽsus mlierꝭ ferat̃
ĩ istã ꝑsonã directe: error d̃ no
bilitate ipiꝰ ñ ipedit mr̃imõiũ
Si ãt directe itẽdit ꝯsẽtire i fi
liũ reg̃ qcũqȝ sit ille. tũc si ali
us p̃ñtet̃ ei q̃i filiꝰ regꝭ: ẽ errõ
ꝑsõe ⁊ ipedit mr̃imoniũ. Et eo
dẽ mõ uidet̃ dicenduȝ si q̲s di
cat se primogenitum et nõ est.

Impedimentum.

3° de errore ꝯditionis. Nõ pri
mo ꝙ si libera mulier cõtrahit
cũ seruo vel liber cũ ancilla sci
enter: tenet matrimoniuȝ. 29.
q. 2. si quis liber. et. c. si qs ãcil
lã. et duobꝰ se. Si vo ignorant̃

nullū est matrimoniū.26.q.2.
si qs ingenuꝰ.7.c.si femina:hꝰ
nisi postq̄z sciuit eiꝰ conditōez
cōsenserit in eum vel in eam v̇
bo uel facto:vt per cānalez co
pulā:ut in dictis.c.si quis ige-
nuus.et.c.si femina.et ex̄ de cō
iugi.ser.7.c.proposuit.7.c.ad
nostrā.

2 ¶Quid si ille qui contraxit cū
ancilla quā putabat liberaz sit
seruus.nunquid erit matrimo
niū:Rō ꝺm Ray.licet error ser
uilis conditionis impediat et
dirimat:ut dictū est.nō tamen
dirimit si sit error paris cōditi
onis vel melioris q̄z sua.Nam
si seruus ignorans contrahat
cum ancilla quaz credit libam
n̄ decipit̄:nec hz ꝙ ei obijciat
ar.32.q.2.ꝑ totū.7 ex̄ ꝺ diuō.si
gnificasti:7 mlto minꝰ decipit̄
si ꝯtrahat cū liba quā credebat
ācillā.cō.pe.Al.Hof.Uh.7 In
no.Si tn̄ mlier ignorasset fui-
tutez viri n̄ cēt matrimonium
ut in primo.§.dictuz est.

3 ¶Sz nūqd errō ꝯditōis libti
ne l' ascripticie l' origiarie ipe-
dit mr̄imōiū sicut 7 ꝯditōis fuit.
Rō ꝺz guil.nō.sic nōuit Hug.
9.q.2.i principio q2 oēs tales
sūt libi:lz ad quasdaz opas plꝰ
ceteris teneantur.Idē Hosti.

4 ¶Quid si quis ignoranter cō
traxit cuz ancilla quā dominꝰ
viro ignorāte postea manumi
sit:nunquid eo ip̄o est matrio-
nium:Rō.ꝺm Hosti.Nō.q2 ta
lis cohitat quidē mulieri:sed
hoc ex prio ꝯsēsu fac:q cū fuerit
erroneꝰ n̄ fuit effectiuꝰ mr̄imo
nij.Cō.Tā.Hoff.Inno.7 Ber.
¶Quid si liber ꝯtraxit cū an 5
cilla ignorāt 7 illa durāte:gno
rātia ꝯtraxit cū alio n̄ ignorāte
cōditiōe eiꝰ:Rō.ꝺz Guil.tenet
mr̄imoniū cū 2ᵒ.cum nullum
fuerit primum.
¶Quid si liba ꝯtraxit cuz fuo 6
7 postea scita fuitute nihilomi
nꝰ vlt eē cū eo.7 ille vlt dūcer
re:Rō.ꝺz Guil.Dz cōpelli ad ꝯ
sētiēdū.Si tn̄ pēdēte cōpulsio
ne ꝯtrahēt cū alia:vl illā cum
alio:teneret matrimoniuz:ut
Hosti.addit.
¶Quid si qs cōtrahit ignorā 7
ter cū ācilla.sz postq̄z sciuit e
xegit ab ea debitū.nunqd po-
stea poterit ab ea separi:Rō.
ꝺz Guil.Si ex his que ꝑus au
diuit habuit probabilē opionē
ꝺ fuitute eiꝰ:7 nihilominus exe
git debitū nō pōt eā r̄linquere:
vt i.i.§.dc̄m ē.si hūit opionez
leuē 7 temerariā:tūc nō obstan
te ꝙ exegit debitū:poterit cū
ꝟitatē cēnꝰ sciuerit sepationē
petē.ar.ex̄ de sen.exc.iquisiti
oni.Nā dubitās pro ignorāte
hēndꝰ ē.C.ꝺ ꝯdi.idebi.l.vlt.

8 Quid de illo q mouit ɔtra uxorē qōnez ɔditiōis. ⁊ illa lite pēdēte petit debitū? R/o. fm Tho. in expōne litt. re quarti ſniarum diſ. 36. Si non eſt certus de ſeruitute vxoris: debet reddere debitum ad mandatum eccleſie ſine ſuoꝝ iudicio. ⁊ i hoc caſu cognoſcit eā ex ꝑmo conſenſu: non ex nouo. Si aūt cōſtat ei de ſeruitute vxoꝛ vel probabilit̄ preſumit: nō dꝫ ei reddere debitū etiā ſi eccl'ia precipiat: q2 vel ſibi preiudicium faceret ſi eam affectu vxorio cognoſceret vel fornicaret̄ ⁊ mortaliter peccaret. De mr̄imōio ſuoꝝ uid. ī. ſu⁹. 3⁹ ꝑ totū

Impedimentum.

Quarto de impedimēto voti. Utꝝ votum de; cōtinētia īpediat matrimoniū. R/o. Duplex eſt votum. Quoddam eſt ſolemne qđ. ſ. fit ꝑ ſuſceptionē ſacri ordinis: aut ꝑ profeſſionē expreſſam vel tacitā factaꝫ alicui de religionib⁹ approbatis ⁊ tale votum impedit matrionium cōtrahendū ⁊ dirimit ɔtractum. Aliud eſt uotū nō ſolēne: ſꝫ ſimplex. ⁊ hoc ſi fiat de nō contrahendo uel de caſtitate ⁊ huiuſmōi impedit matrimoniū cōtrahēdū. ⁊ quāto manifeſti⁹ ē emiſſū tāto maior debetur pena tranſgreſſiori: non tamen dirimit matrimonium iā cōtractū. ex. eo. ꝙ votuꝫ. li. 6. Et d̄ hoc vide in ſequēti. §.

Quomodo debeat intelligi ꝙ uotuꝫ ſimplex impediat matrimonium cōtrahendū? R/o. fm Ray. Intm̄ impedit ꝙ ſi ille qui fecit tale uotum poſtea preſtiterit iuramentum alicui ꝙ eam duceret. debet votum implere ⁊ agere pniam de iuramento illicito. ex̄ qui cle. ł vo. rurſus. Idem Hoſti. Qđ ſi primo iurauit ⁊ poſtea vouit. in hoc caſu fm Hoſti. ⁊ Goff. preualet iuramentū. poteſt tamen ītrare religionē: ut ex̄. de ſpō. commiſſum. Quod ſi poſt tale votū cōtrahat ꝑ uerba de pn̄ti non poterit cognoſcere vxorē ſine peccato mortali: q2 adhuc pōt ītrare religionē. Poſtq̄ꝫ vero cognouit iam factū eſt ei illicitum nō reddere debitum Unde licet petere non debeat reddere tenetur ſiue petat expreſſe ſiue interpretatione: qđ dico quia aliter eſſꝫ nimis oneroſū vxori ſi optēt ſemꝑ expſſe petē hec. Tho i. 4. diſ. 38.

Quid reſpondēdū cum pſona que fecit votum ſimplex q̄rit an poſſit matrimoniū ɔtrahere? R/o fm Hoſti. debet rn̄deri ꝙ non. Et ſi ultra querit

dices.qd ſi ꝯtraxero.nunqd te
nebit matrimoniū?non dꝫ re/
ſpondere:alr̄ peccat.qꝛ dat oc
caſionē mortlr̄ peccādi.De vo
tꝭ mlt̄a alia hēs.ī.votū ꝑ totū.

Impedimentum

5º.de cognatiōe carnali.Dic
prio ſciendū ꝙ triplex eſt co/
gnatio.ſ.carnalis q̄ dicit̄ con/
ſanguitas.ſpūalis q̄ dicit̄ cōpa
ternitas:⁊ legal̄ q̄ dr̄ adoptio.
2 ¶Quid eſt cōſanguitas?Rō.
ſm Ray.Eſt vinculū pſonarꝫ
ab eodē ſtipite deſcendentiꝫ
carnali propagine ꝯtractū.Et
ſtipitē illā pſonaꝫ a qua aliqui
duxerūt originē.Unde ⁊ con/
ſanguinei dicunt̄ quaſi de vno
ſāguine procedētes.
3 ¶Cōſanguinitas aūt hꝫ tres
lineas.i.procedit triplici ordi/
ne.Prima nāqꝫ linea dicitur
aſcendētiꝫ:vt pat̄ auus ⁊ hu/
iuſmodi.Secūda deſcendenti
um:ut fili⁹ nepos.Tertia col/
lateraliū:ut fratres ⁊ fratrum
filij:qui et patrueles dicuntur
Hec eadem intellige in femis
vt in matre ⁊ auia.in filia et
nepte.⁊ duabus ſororibus ⁊ fi/
liabus earum.
4 ¶Quo modo computantur ḡ
dus conſanguinitatis?Rō.In
linea aſcendentium vel deſcē
dentium quelibet perſona ad
dita alicui facit gradum.Un/
de pater ⁊ filius ſunt in primo
gradu.nepos in 2º pronepos ī
3º.Sed in linea collateralium
aliter computantur ſm leges
⁊ aliter ſm canones.Nam ſm
leges in computando debem⁹
reuerti ad ſtipitem.ſ.ad cōmu
nem perſonā.⁊ ita duo fratres
ſunt in 2º gradu.⁊ filij duorꝫ
fratrum ſunt ī 4º.gradu.Nā
computantur omnes perſone
ſ.aſcendēdo uſqꝫ ad ſtipitē ⁊ ī
de deſcendēdo.Sꝫ ſꝫ canones
in linea collateraliū nō oportꝫ
reuerti ad ſtipitem.qn potius
per ſe duo fratres ſunt in prio
gradu.horum filij in 2º ⁊ ita vl
teri⁹.ex̄.de conſā.⁊ aff.tua nos
⁊ ex̄.de teſt.lꝫ ex quadā.
¶Uſqꝫ ad quē gradū prohi 5
betur et nō tenet matrimōiuꝫ?
Rō ſm Jo.an.Inter aſcendē/
tes et deſcendentes puto ꝑpe/
tuā prohibitionē.Sed iter col
laterales eſt uſqꝫ ad q̄rtū gra/
dū cōputādo ſm canones.ex̄ d
cōſan.⁊ affi.non debet.quiim/
mo ſi alique perſone attinēt ſi
bi ex vna pte in primo ſo vl̄ 3º
gradu:et ex alia pte in quinto
bn̄ poterūt contrahere:qꝛ ī cō
ſanguinitate ſemꝑ eſt ſtandꝫ
remotiori pſone ex̄ de ꝯſā.⁊ affi.

c.vi. Et nota ſm Hoſt. ꝙ licet
conſanguinitas q̃ztũ ad matri
moniũ contrahendum termie
tur in q̃rto g̃du nec etiaꝫ ꝯmit
tatur inceſtus in vlteriori g̃du
tamė q̃tũ ad ſucceſſionė hẽdi
tatis [illegible]urat vſqꝫ ad decimum
gradũ ut habes ꝭ hereditas.
§.3.

Impedimentum.

6°. de cognatione ſpũali que
cōiter ė cōpaternitas. Ubi ſciē
dum ꝙ cognatō ſpũalis proue
nit ex hoc ꝙ qs confert ſacr̃m
baptiſmi ſeu confirmationis l'
ſuſcipit ſiue tenet illum cui ta
le ſacramentum cōfertur.
2 ¶ Inter quas perſonas con
trahitur cognatio ſpiritualis?
Reſpondeo. Inter baptizatum
et eum qui ſuſcipit. Iteꝫ inter
baptizatum ⁊ filios ſuſcipient(
Hoc dico ſiue ſint legitimi ſi
ue illegitimi: Secus ſi eſſent
adoptiui. quia tales filij ſuſci
pientis legitime copulatur ba
ptizato ſiue ſuſcepto: vt Inno
centius ponit. Item contrahi
tur inter baptizatum ⁊ vxoreꝫ
ſuſcipientis ſi ante ſuſceptio
nem cognita fuit ab eo. Item
inter ſuſcipientem et paren
tes baptizati. Et hec cognatio
impedit et dirimit matrimo
nium poſt contractuꝫ. Et que
dixi de ſuſcipiente intellige de
baptizante. ⁊ ideꝫ de ſacramē
to confirmationis. extra codē
nedum libro ſexto. In alijs ſa
cramentis nulla cognatio ſpi
ritualis cauſatur. extra codeꝫ
q̃zuis libro ſexto. Per cathe
ciſmum vero contrahitur ſpi
ritualis cognatio que tantum
impedit contrahendum: ſꝫ nō
dirimit contractum. extra eo
dem per cathecismum. libro
ſexto.
¶ Quid ſi plures ſint ſuſcipiē 3
tes? Reſpondeo prohibetur ne
fiat. de conſe diſtinctione. 4.
non plures. et ſimiliter in con
firmatione. Si tamen fiat. cũ
omnibus contrahitur cogna
tio ſpiritualis. extra codeꝫ q̃ꝫ
uis libro ſexto. Sed tamė iſti
ſuſcipientes bene poſſunt con
trahere inter ſe. qꝛ non probi
betur ut Inno. ponit.
¶ Quid ſi quis baptizat ſeu 4
tenet ad baptiſmum propriuꝫ
filium? Reſpondeo ſecundum
Thomam in quarto diſtintio
ne. 42. ſi uir uel mulier hoc
fecit in articulo neceſſitatis
ſeu per errorem non impedi
tur exigere ſeu reddere debi
tum extra eodem ſi uir. Si vo
fecit ꝑ fraudem ĩpedit̃ exiger̃

sz tenet reddere. Qd si uterqz
fuit i fraude: neut pôt exiger
sed uterqz tenet exact⁹ redde
re: vt Hosti. ponit. Et addit ꝙ
meli⁹ esset ꝙ vterqz cõtineret
Eodẽ etiã modo si vir teneat
aliquẽ filiã vxoris sue vel uxor
filiũ mariti sui si ex ignorãtia
excusat. si ex malitia. sua fraus
nõ debet ei patrociari: nec pp
hoc pôt debitũ subtrahere: sz
ñ pôt exigere. Cõ. Pe. ⁊ Ber.
5 ¶ Utrũ spũalis cognatio pro
cedat ad nepotes ⁊ vltiores?
R°. Nõ q2 nõ habz gradus. Fi
lia quippe mea spũalis licet nõ
possit cõtrahere cũ filio meo.
pôt tñ cõtrahere cuz filio filij
mei. ar. 30. q. i. c. i.
6 ¶ Utrũ aliqs possit sucessiue
hr̃e in vxores duas cõmares?
R°. Pz ex dict i §. 2°. ꝙ si pri
ma tua vxor tẽuit filiũ alteri⁹
ãteq̃z cõmisceris ei. poter ha
bere illam alteraz. Si vero te
nuit postq̃z fuit a te cognita ñ
poteris secundam habere: eo
ꝙ compater eius fact⁹ es. Si
ãt alia mulier tenuit filiũ vxo
ris tue quẽ de alio viro habu
it: illa mulier ẽ cõmater vxõis
tue: sed tua nõ: siue illa tenue
rit anteq̃z inter vos esset cã na
lis copula: siue post: ideo po
teris illã habere. et similiter si
fili⁹ tu⁹ quẽ de alia gẽuisti ab
aliquo suscipiatur: tũc suscipi
ens est cõpat tuus: nõ autem
vxoris tue. Uñ si cãus tue mõ
tis euẽiret suscipiẽs posset con
trahere cũ illa que fuerat tua
vxor: ut Inno. dicit. 30. q. 4.
Qui spiritualem.
7 ¶ Utrũ si aliquis cognouit a
liquã fornicarie: ⁊ postea fit cõ
pater alicuius alteri⁹: puta le
uat aliquem de sacro fõte: nũ
quid etiã illa mlier fornicaria
fit ꝯmater? Ro. fm Tho. i. 4.
dis. 32. Dicẽdum ꝙ sic compa
ternitas transit in vxorẽ que a
viro fuerat pus carnaliter co
gnita eo ꝙ iã effecti sunt vna
caro: ut. 30. q. 4. si quis ex cõ
iugio. patri rõe videt transire
ad aliã mulierẽ carnalr cogni
tã: q̃zuis nõ sit uxor: Idẽ sẽtit
glo. super dicto. c. si quis dicẽs
ꝙ per fornicariũ coitũ acqrit
cõpaternitas. q2 vna caro effi
ciũtur. 32. q. 4. in eo. naz ⁊ af
finitas acquirit per fornicari
uz coitũ. 35. q. 3. de icesti. ⁊. c.
nõ eã. extra de eo qui cogno.
con. discretionẽ. Tenetur igit
pro vero ꝙ cõpaternitas con
trahitur: vt probat per pdicta
iura: lz quibusdã mirabile vid
atur. Ideo tenenduz ꝙ sic. cui
dicto Io. an. con. i 6°.
8 ¶ Utruz liceat ꝯtrahere mri
monium cum sorore filie mee

ſpiritualis? R̷o. Quãq̄z cum fi lia mea ſpirituali nõ liceat vt dictũ ē ſupra. §. 2ᵒ. aliter eēnt ſepandi. 30. q. 1. de eo. 33. q. 3. ſi quis cũ matre. a cõiugio tñ ſo roris non opz abſtinere: ſed ꝯ ceditur. 30. q. 3. illud etiam.

9 Utrum ille qui baptizauit aliquã poſito ꝙ ſit laicus vel i minoribꝰ ordinibꝰ poſſit ꝯtra here cuz illa? R̷o. Non q̄ꝛ filia ſua ſpũalis eſt. ⁊ ſi cõtraheret dirimẽdum eēt. ex̄. eo. nedum liᵒ. 6. Silr̄ nec ille quē p̄ſbyr̄ baptizauit poteſt ducere filiã carnalem ipſiꝰ preſbyteri. ex̄. eo. c. vlt. nec filius preſbyteri põt illã ducē quã p̄ſbyter ille baptizauit. Et idē ꝺ chriſma te ſeu cõfirmãte dicẽdum per p̄dicta iura. Secꝰ de ſacr̄o pe nitẽtie aut alijs ſacramentis: vt ſupra. §. 2ᵒ. dictum eſt.

10 Utrum filii duorũ cõpatrũ poſſint mr̄imonialr̄ copulari R̷o. Sic ſiue ſint geniti ãte cõ pr̄nitatē ſiũ poſtea. excepta ſo luz illa perſona p̱ quã cõpat̄ni tas ē contracta q̄ nunquã põt copulari alicui filioꝝ ſui patr̄ ſpũalis. 30. q. 1. ſup q̄bꝰ. ⁊ c. pi taciuz. ⁊. c. nõ oz. et ex̄ eo. c. 1.

11 Utꝝ pr̄ poſſit cõtrahē cũ il la quã filꝰ eiꝰ leuauit? R̷o. Po teſt vt nõt̄. 30. q. 3. illud. Sz fi lius non põt cõtrahē cum illa quã pat̄ leuauit: ut ibidē dr̄ ⁊ i §. proximo precedēti habes.

12 Qui aliquis vult eē patrinꝰ ⁊ ſimulat ſe tangere puez: ſed non tangit ⁊ r̄ndet vba ſolita? R̷o ſm guil. nõ efficit̄ patrinꝰ niſi tãgat ipm̄ tenẽdo ſe lauã do de ſacro fonte. Et ſimile di cendum eſt de cõfirmatione. Si vero teneat ⁊ nõ reſponde at credo ꝙ nihilominꝰ efficit̄ cõpat̄. ſi itẽdit agere ut verus patrinꝰ. Nam reſponſio nõ eſt de ſubſtantia cõpaternitatis.

13 Utrũ aliquis poſſit fieri cõ pat̄ alteriꝰ p̱ procuratorē? R̷o. Si loquamur ſolum q̄ztũ ad effectũ non erit dubiũ. q̄ꝛ ad ta lem effectũ promittẽdum vl̄ te nẽdũ ēt p̱ procuratorē q̄s r̄ndē poteſt. Sz ſi loquamur quantũ ad verã cõpaternitatem ⁊ co gnationē ſpũalē. non põt cõtra hi p̱ procuratorē: ut ponit Ar chi. p. l. poſt mortē. ff. ꝺ adop. Et q̄d videtur ꝯtra. ex̄ de pro cura. c. fi. li. 6. ſoluit̄ ſm eum p̱ id q̄d notat̄ ex̄. de ꝯſe: ecc. aq̄. Idem Jo. an. i quadam q̄one diſputata.

14 Utrum i pl̄ibꝰ actibꝰ ſacr̄a libus requirant̄ pl̄res patrini? R̷o. In cathecismo baptiſmo ⁊ cõfirmatiõe vnꝰ ⁊ idē patri nus eē põt ſi neceſſitas cogit: ſz nõ eſt ꝯſuetudo romana qn

poti⁹ p singlos act⁹ singli susci piāt ꝙ ꝯse. dis. 4. i cathecismo

¶ Utꝝ ille q̄ n̄ ē baptizat⁹ pos sit aliquē suscipe i baptismo. vł q nō est cōfirmat⁹ possit tener ī cōfirmatiōe ꝛ̄ Rꝫo. ꝭm Tho. et P. Non q̄ talis nō est mēbrū ecclesie cui⁹ ꝑsonaꝫ gerit tenēs ad sacrā. de cōse. dis. 4. i bap tismate. Et si de facto siue i ne cessitate leuat vel tenet seu etiā baptizat: nō cōtrahit aliq̄ꝫ spū alem cognationē. Et h̄ addit Al. ꝙ si alter cōiugum est bap tizat⁹: tamē p eū nō transit co gnatio ad nō baptizatū. Idē in cōfirmatiōe. Q̄d si baptizat⁹ te neat filiū nō baptizati seu isside lis: bene cōtrahit cōpat̄nitateꝫ vide s. ꝯfirmatio sacri. §. pl't.

¶ Utrum religios⁹ possit fieri patrin⁹ ł ꝯpat̄ ꝛ̄ Rꝫo. Prohibitū est abbatib⁹ ꝛ mōachis pueꝝ de baptismate suscipe vel bap tizare. ꝛ h⁹. 16. q. 1. placuit. p ꝯ se. di. 4. nō lꝫ. Idē intelligen dū est de oib⁹ religiosis ꝛ cāo nicis regl'arib⁹ ex. de postu. ex pte. Nō. n. lꝫ religiosis cōmres facer̄ propt̄ familiaritatē que solet inde prouenire.

Impedimentum

septimo de cognatione legali q̄ fit p adoptionē. Ubi sciendū ꝙ p adoptionē proueniūt tres spēs legalis cognatiōis. Pria est ascendentiū ꝛ descendētiū que attendit̄ inter patrē adop tantē ꝛ filiū seu filiā nepotē vel neptem ꝛ h⁹ adoptatos: ꝛ hec īdistincte īpedit matrimoniū q̄m pater adoptator nō potest cōtraher̄ cū filia adoptiua: nec etiam cū adoptiua nepte ꝛ h⁹. 30. q. 3. ita diligere. Secunda species est collateraliū. s. inter filiū meū naturalē ꝛ adoptiuū ꝛ hoc īpedit matrimonium q̄ꝫ diu sūt i potestate pr̄is eiusdeꝫ Ea uero soluta. s. morte patris vel emancipatione filij natura lis vel adoptiui nō īpedit: ex̄ e. c. i. 30. q. 3. post susceptū. tertia spēs est quasi legalis affinitas inter patrē adoptantē. ꝛ vxorē filij adoptiui. similit̄ inter filiū adoptiuū: ꝛ vxorē patris adop tantis. ꝛ hec iteꝝ omni tēpore impedit matrimoniū. q̄m pat̄ adoptator nunq̄ꝫ pōt cōtraher̄ cū illa que fuit vxor adoptiui filij etiā post emācipationē. ff. de ritu. nup. l. nā adoptiu⁹. in Inst. de nupt̄. §. i. ꝛ. 2. Similit̄ filius adoptiu⁹ post mortē pa tris adoptiui nō potest contra here cū illa que fuit vxor adop tiui pr̄is: vt i dcā. l. adoptiuus.

Nunquid filius adoptiuus potest cōtrahere cū filia illegi tima patris adoptiui ꝛ̄ Rꝫo. ꝭm

Guil.. Credo sine preiudicio ꝙ sic ⁊ ꝙ filius illegitimus pōt ꝯtrahere cū filia adoptiua: sicut notat Hug. 30. q. 3. in pricipio Nā illegitimus filiꝰ vel filia nō est in patria potestate. Cō. Hosti. ⁊ Inno.

3 ¶ Utrū adoptiuus qui nō trāsit i potestatē prīs adoptātꝭ possit ꝯtrahē cū filia legitia ipiꝰ adoptātꝭ. Rō. ꝗ hac qōne varie sūt doctorū opiniōes. Dici tn̄ potest ꝙ cum iura canonica indistincte loquāt̄ de adoptione non distinguēdo inter simpliciter adoptatū. s. qui non transit i ptātem ⁊ arrogatū q transit: innuunt ꝙ q̄ztum ad hoc idē ius sit i vtroqz casu. s. ꝙ nō possit nisi adoptio priꝰ dissoluat̄ ꝑ emancipationē q̄ emancipatio q̄ztū ad aliqd habz locum ēt i adoptato: lz nō trāseat i ptātē C. de adop. l. pe. §. si aūt.

4 ¶ Quid si adoptiuuꝰ durante adoptione ꝯtrahat cū filia legitia adoptātis: nūqd soluetur mr̄imoniū? Rō. ſm Guil. Quidā dixerūt ꝙ non: sed veriꝰ tenendū qd̄ Hug. nōuit. s. ꝙ soluatur. ex̄. c. vno.

5 ¶ Sed nunquid due persone que ab eodem sunt adoptāte possunt inter se cōtrahere? Rō. ſm Guil. Possunt. cum nusq̄z reperiatur prohibitū: sic ⁊ duo spirituales filij alicuius cōtrahere possunt ⁊ spirituales cum adoptiuis. Cō.. Hug. ⁊ Ber.

¶ Utrum inter patrē adoptātem ⁊ prēm adoptati siue matrē aliqua cognatio cōtrahat̄? 6 Rō. ſm Tho. ⁊ Pe. nulla. De mā adoptionis ⁊ arrogatiōis hēs plura supra adoptio.

Impedimentum.

8ᵒ de impedimēto crimis. sciendū. pᵒ ꝙ quedaz crimia ipediunt matrimonium cōtrahēdum: sed non dirimunt cōtractum. ⁊ sūt septē. Primū est incestus. 32. q. 7. si quis viduaz ⁊ c. qui dormierit. ⁊. c. cōcubuisti. Secundū est de illo qui interfecit propriā vxorē. 33. q. 2. admonere. ⁊. c. interfectores. Tertium quando quis rapuit sponsam alterius. 27. questione secunda statutum. Quartum quando quis insidiando matrimonio proprium filiuz de sacro fonte leuauit vt posset priuare vxorem debito cōiugali. 30. questione prima de eodem. Quintum quando qs interfecit sacerdotem: extra de peni. et re. qui presbyterū. Sextum est solemniter penitens trigesima tertia questione secunda de his ⁊. c. antiqui. Septimū ē si qs monialem in

vxorem scient̃ accipiat.27.q.
i.hi qui.Oēs p̄dictos casus po
nunt Ray.Tho.Pe.et Al.et ho
sti.preter ultimū:quē sol⁹ Ho
sti.addit.Licet aūt hec et for
te multa alia impediāt contra
hendum.si tamē timetur de in
continētia dʒ eis eps̄ concede
re licentiā nubēdi.ar.33.q.2.ā
tiqui.et.c.i adolescētia et.ex̃ de
eo qui cog.cō.vxo.sue.c.ex lit
teris.Et s̄m ꝙ addit Guil.suf
ficit licētia proprij sacerdotis
imo de consuetudine non s̄uat̃
iste rigor petēdi licētiaʒ.

2 ¶Que sunt crimina que diri
munt matrimoniū iā cōtractū
R̄o.solū duo.Primum est.Si
qua mulier machinata fuit in
mortē alicui⁹ vxoris:et ipsā cuʒ
effectu occiderit aīo habendi
virum illi⁹ in suū.et sil̄r si q̄s ma
chinat⁹ fuerit et cum effectu oc
ciderit viꝝ alicuius vt habeat
eius vxorē:tales si cōtraxerint
ꝑpetuo sunt separādi.31.q.si q̄s
viuēte.Qui cas⁹ s̄m quosdā itel
ligunt̃ solū si dū esset primū cō
iugiū eo ꝙ ambo viuerēt fuēat
cōmissū adulteriū.Sʒ verior
videtur opinio Inno.et Hosti.
dicentiū ꝙ sola machīatio mō
tis cū effectu sufficit ad dirimē
dum matrimoniū.licet n̄ ītue
nerit adulterina polutio.ex̃.de
cōuer. infi.laudabilem. Hoc
est primū crimē dirimēs ma
trimoniū.Secundū est adulte
rium.et hoc quādo adulteran
tes sibi prestāt fidē promitten
do seu iurādo ꝙ contrahent si
ue de facto cōtrahant.Et itel
ligendum est si uiuente altero
coniuge fuisset iter illos adul
terina cōmixtio:siue fuerit an
te dictā promissionē vel cōtrac
tum siue post.Qd̄ si adulteria
pollutio prius uel post nō inter
uenerit nō impedit̃ matrimo
nium.ex̃ de eo qui cog.c.vlti.

¶Quid si quis occidit mari 3
tum adultere nō eo aīo vt vxo
rem ei⁹ habeat:sed in bello:vl̄
casu:vel odio?R̄o. s̄m Inno.n̄
dirimit̃ matrimoniū postea cō
tractum nisi ad hoc interfice
ret vt eam duceret.ex̃ de con
uer.infi.laudabilē.circa.fi.

¶Quid si quis p̄cepit manda 4
uit vel consuluerit iterfici et int̃
fect⁹ est?R̄o.s̄ʒ Guil.Hug.Id
ē ac si iterfecisset.Sʒ si nō mā
dauit aut consuluit:sed postq̄ʒ
fuit interfect⁹ ratū habuit.Di
cendum ꝙ licʒ al̄r in maleficijs
ratihabitio retro trahat̃ et mā
dato equiparet̃:tamen propter
hoc non dirimitur matrimo
niū sequens. Idē Lau.et Ber.

¶Quid si quis vxore vivente 5
de facto cōtrahit cum adult̃a
R̄o.Distinguēdum est.q2 aut

ista sciuit eũ habere aliã uxorẽ
aut nesciuit. Dico usq3 ad mor
tem prime. si ergo quãdo ea3
duxit ipsa sciuit φ habebat ali
am nõ põt cũ illo in matrimo-
nio esse. Si uero prius nesciuit
⁊ nũc mortua ia3 prima vxore
de nouo scit: in potestate igno
rantis est matrimoniu3 ratifi-
care vel diuortiũ petere. ex̃ de
eo qui dux. in matri. quã polu.
c. i. et. c. ueniẽs. ita tñ φ si post
q̃3 sciuit carnali copule consẽ-
serit nõ potit diuortiũ petere:
ar. ex̃ de cõiu. ser. c. proposuit.
⁊. c. fi. Quod si ab initio quidẽ
fuit ignorans. sed prima uiuẽ-
te facta est cõscia: nõ debet pa
ti φ cognoscat a viro: al' in per
petuũ matrimoniũ impediret
ar. ex̃ de prescrip. c. fi. in fi. ⁊. c.
pelt. in fi. 34. q. 2. si vgo ex̃ de
secũ. nup. dñs. Hoc intelligen
dum est si primũ matrimoniu3
verũ fuit. aliter nõ prestat ipe
dimẽtu3 2°. de spõ. veniẽs. ⁊ de
matri. contrac. contra inter ec
cle. ex litteris in fi.
6 ℭ S3 quid si mortua iã prima
vir non cognoscit carnalit̃ istã
ꝑam adulteram que secũ cõtra
xerat ignorant̃. sed ipse ducat
tertiam? R̷o ꝑm Host. d3 mãe-
re cũ t̃tia q̃3uis postea ẽt cog⁹-
scat ꝑam ex̃ de eo q dux. i ma.
quã pol. c. ueniẽs. Nã prima vi
uente consẽsus habitus cũ secũ
da nullus fuit. et sic nõ ĩpedit
consensu3 tertie. Quin etia3 si
post mortẽ prime carnalit̃ co-
gnouerit ꝑam que fuit ignorãs
istũ habuisse vxorẽ: et nũc etiã
ignorãs est et ipe vir cõtrahat
cũ tertia: adhuc cu3 tertia rẽa
nebit. ex̃ de elec. bone mẽorie.
2° ex̃ d ꝯiu. ser. proposuit. c. fi.
Quid si quis vxore uiuẽte con
traxit et cõcubuit cũ duab⁹ vel
plurib⁹ inscijs? R̷o ꝑm Hosti.
Loc⁹ ẽ gratificationi. q2 quan
cũq3 certificatam de morte p
ors. p° cognouerit p⁹ mõtẽ le-
gitime illã tenebit. ex̃ de eo q
dux. i matri. quã pol. ueniens.
ℭ S3 qualiter intelligit̃ ĩscia 7
R̷o ꝑm Host. Qñ h3 iustã cãm
ignorãdi: ut q2 vir de remotis
veniens asserebat se non habẽ
vxorẽ: ex̃ de spon. cũ apostoli-
ca. Ideo autem inscia non cõ-
mittit adulterium: q2 non con
mittitur sine dolo. ff. ad. l. iul'.
de adul. l. pe. 34. q. 2. i lectum
ℭ Utru3 liceat vxorem adul- 8
teram occidere? R̷o ꝑm Pe. et
Tho. in. 4. di. 37. Hoc põt ꝯ-
tingere dupl'r. Uno modo qa
per iudicium iudicis procurat
occidi. ⁊ hoc licet facere amo-
re iusticie non liuore uindicte
Non tamen licet hoc fieri i iu-
dicio ecclesiastico: sed ciuili. se

eũdo modo quia extra iudici
uz occid.t eã l'fac̃ occidi.⁊ hᵒ
nũq̃z licet ƀz legẽ diuinã:licet
aliquo casu ꝑmittat̃ ƀm legez
ciuilẽ:vt qñ iuenit vxorẽ i actu
adulterii.tũc.n.lex propter in
citamẽtũ nõ punit.Et itellige
hoc dictũ Tho.ꝙ lex non pu-
nit.s.ꝙ nõ punit mõte sicut ali
a homicidia:ſz tñ punit satis
acriter:vt.ff.de adul.l.si adul
teriũ.§.si maritus. Utrũ ãt vi
ro liceat occidere adulterũ:vi
de.ĩ.lex.§.9.In foro cõsciẽtie
tales nihilominus puniẽde sũt.
Utrũ magis peccet qui occi-
dit vxorẽ q̃z qui occidit mr̃ez:
hẽs ĩfra vxor.§.pl't.

Impedimentum 9ᵒ.de dispari cultu.s.qñ fide-
lis cõtrahit cũ ĩfideli vt iudo
uel pagano.Nã tunc nulluz ẽ
matrimoniũ.28.q.i.§.ex his.
⁊.c.caue. Unde Exo.34.et
Deutᵒ.7.prohibuit dñs di-
cens.Non accipies vxorẽ fili-
is tuis de filiabᵒ alienigenaꝝ
ne traducãt eos post deos su-
os.Sed tñ sponsalia bene pos
sũt contrahi cũ hac cõditione
si ĩfidelis cõuertatur.28.q.i.ñ
oz.Hec ẽt Tho.Pe.i.4.di-
stintione.39.

2 ¶Sed nũquid inter ĩfideles
põt esse matrimoniũ: R̃o.ƀm
Tho.iu.4.dis.39.Inter ĩfi
deles põt esse matrimoniũ in
q̃ztum est ordinatum ad pro-
lẽ ƀm perfectionẽ nature:non
autem inq̃ztum est ordinatuz
ad ipsam ƀm perfectionẽ gra-
tie.⁊ ideo matrimoniũ quidẽ
est sed non perfectum. Unde
ĩfidelis cognoscens vxorem ñ
peccat si propter bonum pro-
lis aut illius fidei q̃ tene t̃ vxo
ri debitum reddat.Idem di.
26.deinde.

¶Utrum coniunx conuersus 3
ad fidem possit remanere cuz
uxori infideli nolente conuer
ti: R̃.ƀm Tho.vbi supra.Fide
lis cõuersus potest cum infid-
li remanere sub spe conuersio
nis si eã in infidelitate obstia-
tam non viderit.⁊ bene facit
commanendo. Et de hoc est
consilium Apl'i.i.ad Cor.7.
Non tamẽ tenetur:sed potest
dimittere eam'etiaz si ipsa ue
lit ei cohabitare sine cõtume-
lia creatoris si ꝯuerti nõ vult.

¶Quid si iudei vel pagani ꝯ- 4
traxerunt cum consanguineis
ƀm ritus suos:nunquid post
couersionem poterunt remãe
re: R̃o.ƀm Tho.in 4.dis.39.
si contraxerint in gradibus di
uina lege prohibitis Leuit.
18.tũc siue vterq3 siue alter ad
fidez conuertatur:non possũt

in tali matrimonio ꝯmanere. Si autem contraxerit in gra/dibus prohibitis per statutum ecclesie: possunt comanere si vterqȝ conuertatur. vel si uno ꝯuerso sit spes de ꝯuersione alteri⁹.

5 ¶ Quid si infidelis qui conuer/titur habeat plures vxores? R°. sm Tho. vbi supra. Non fuit ue/rum matrimonium nisi cum prima. quia esset contra legem nature. Unde si talis cum omnibus vxoribus ꝯuerta/tur pot cum prima cohitare. et alias debet abiicere tamqȝ peni/tus extraneas. et si prima conuerti nollet: non propter hoc est matri/monium cum aliqua istarum: sȝ potest cum aliqua istarum de no/uo contrahere sm modum qui in sequenti. 6. §. dicitur.

6 ¶ Quid si infidelis repudia/ta prima vxore aliam duxerit et conuertatur? R°. sm Tho. in 4. di. 39. Dicendum quod repu/dium uxoris est contra legem nature. Unde infideli non li/cet repudiare. et ideo si conuer/tatur postqȝ ipse vna repudia/ta alteram duxit: idem est iudi/cium sicut de illo qui plures sibi vxores habebat. quia tenetur primam quam repudiauerat accipere si conuerti voluerit et aliam abiicere: vt dictum est in proximo. §.

7 ¶ Quid si ipsa conuerti nolu/erit? R°. sȝ Tho. vbi supra. Si ipsa infidelis vult cohabitare viro fideli sine contumelia cre/atoris et sine hoc quod ad infide/litatem inducat: potest quidem vir fidelis ab ea discedere: sȝ discedens non potest aliam ac/cipere. Si autem hec vxor in/fidelis nolit ei cohabitare: uel non sine contumelia creatoris. aut si ad infidelitatem pertrahe/re nitatur. in his trib⁹ casibus vir fidelis discedens potest al/teri per matrimonium copulari.

¶ Sed numquid licet uiro ad fidem conuerso uxore existente in infidelitate emittere uotum ꝯ/tinentie? R° sm Tho. in 4. di. 39. Si post conuersionem uiri sit aliqua probabilis spes de ꝯ/uersione uxoris: non debet uir votum continentie emittere: nec ad aliud matrimonium tran/sire. quia vxor difficilius con/uerteretur sciens se sic priuatam esse. Si autem non sit spes de conuersione potest ad sacros ordines vel ad religionem ac/cedere prius requisita vxore quod conuertatur: et tunc si post quam vir sacros ordines suscepe/rit: vxor ꝯuertatur non est sibi vir suus reddendus: sed debet sibi imputare quod in penam tarde conuersionis sue priuatur vi/ro suo. 8

9 ¶ Si alter coniugũ ↄuertatur
proles quẽ dʒ seq . . Rñ͛o secun/
dum Tho. in. 4. di. 39. si pro/
les prouenerit ad etatẽ ꝑfectã
libere poterit seq parentẽ quẽ
voluerit. Si ãt est in mi . . eta
te: tũc dʒ dari fideli. ñ obstãte
ꝙ indigeat matris ob ego ad
educationem. Hoc idem habe
tur supra filius. §. 3.
10 ¶ Quid si vterqʒ coniugũ tp̃e
cõtracti matrimonij erat fidel'
nũc alter labit̃ in ĩfidelitatez
Rñ͛o ẽm Ray. Alt̃ ñ põt ↄtraher̃
Nec distiguo vtꝝ interuenerit
carnalis copula vel nõ: nam ĩ
vtroqʒ cãu fidelis tunc tenet̃
continere.
11 ¶ Quid si catholic⁹ contrahit
cũ heretica baptizata: nũquid
tenet matrimoniũ? Rñ͛o ẽʒ Th.
in. 4. di. 39. Verũ est matrio
niũ qʒuis peccet cõtrahẽdo si
sciat hereticã: nõ tñ ꝑꝑ hoc ma
trimoniũ dirimet̃ et econtra.
si aliquis cathecumin⁹ sed non
dũ baptizatus cũ aliq̃ baptiza
ta cõtraheret: non eẽt veꝝ ma
trimoniũ. idẽ Pe. Al. et Ray.
12 ¶ Utꝝ infidelis vnius ritus
possit contrahere cũ infidelib⁹
alterius rit⁹? Rñ͛o ẽm Tho. vbi
s̃. Põt nisi per aliquod ius po
sitiuum eoꝝ prohibeatur. qꝛ tẽ
cult⁹ dispꝑitas impedit matrio
nium. De materia infidelium
multa habes. ĩ. infidelis cum
aliis ad que remittit.

Impedimentum.

. io. de violentia siue metu. vbi
primo sciendũ ꝙ violẽtia siue
met⁹ ex sui natura etiã sine cõ
stitutione eccl'ie matrimoniuʒ
excludit. qꝛ excludit cõsensum.
Et qdẽ qd sit uis habes. ĩ. uis
§. primo. et quid sit metus ĩfra
metus. §. primo.
¶ Utꝝ coactio ĩpediat matri 2
moniũ? Rñ͛o duplex est coactio.
Quedã absoluta que fit ꝑ vim.
⁊ ista nõ hʒ cõsensũ animi in q̃
nõ cadit coactio. Sed potest es'
se coactio ad copulã carnis uel
aliud extrinsicũ ad quod trahi
tur persona inuita. et talis co/
actio qñ nõ cõsentitur in ma/
trimoniũ nõ efficit illud. Que/
dam ãt coactio ẽ ↄditionata. ⁊
ista fit per metũ. quando. s. qs
consentit timore alicui⁹ mali.
super quo sic distinguitur. Du
plex est met⁹. Quidã cadit in ↄ
stantez viꝝ. et iste excludit ma
trioniũ. ex̃. e. platuʒ. ⁊. c. ad au
dictiã. ex̃ de spon. veniens. 2°.
Quidam ṽo metus est insuffi/
ciens. s. qui nõ cadit inconstan
tem viꝝ. et iste nõ excludit ma
trimoniũ. ff. eo. neqʒ tiore. qs
ãt ẽ met⁹ qui cadit in constan/
tem uirum. habes. ĩ. met⁹. §. 2.

3 ¶ Quid si quis in captiuitate
cōtrahat matrimoniū? R͞ o. ƀꝫ
Hosti. si capt⁹ ē ab hostib⁹ ƀ/
uus factus ē. vñ nō aliter pōt
contrahere nisi sicut seruus: ꝺ
quo s͞. īpedimentum 3°. Si ve
re captus est ut cogatur ad ta
le matrimoniū cōtrahēdū nō
valebit ƒm Hosti. ar. c. x̄ ꝺ pro
cura accedēs. Si vero ex alia
causa detinet̄: bene potest cō/
trahere.
4 ¶ Quid si mulier post cōsēsū
coactum morā trahat ī domo
mariti? R͞ o. ƀꝫ. Guil. si mulier
que allegat metū steterit ꝑ an
nū ⁊ dimidiū cuꝫ marito. aut
ēt minori tempore dum tamē
tātum sit ꝙ iuxta arbitriuꝫ bo
ni viri prestandum sit pro con
sensu: non debet post ea audi
ri: extra de spon. ad id. Con.
Hosti. ⁊ Ber. et cōponitur ab
eis versus. Effuge cum pote/
ris ne consensisse puteris: ar.
ad h° extra de spō. ꝯsultatiōi.
5 ¶ Sed quid si post cōsensum
coactum carnaliter cognosci/
tur? R͞ o. ƒm Pe. si habuit opō
tunitatem reclamandi: presu/
mitur tacite consentire in ma
trimonium. Qꝺ si coacta fuit
per vim absolutaꝫ siue metuꝫ
sufficientem non est matrimo
nium: sed si non fuit sufficiens
tunc in iuditio quidem exteri
ori presumitur pro matrimo/
nio: si tamen vere non consen/
tit nō ē matrimonium.
¶ Quid si ad consensum coac 6
tum apponitur iuramentum
in foro quidem iudiciali dice
tur non fuisse obligatorum: ta
men in foro conscientie con/
sulendum est ꝙ impleat iura/
mentum. vel saltem per supe/
riorem impetret absolutioneꝫ
Con. Guil. ⁊ Hugo.
¶ Utrum ꝯsensus coactus sal 7
tem ex parte cogentis faciat/
matrimonium? R͞ o. ƒm Tho.
in. 4. dis. 27. Dicendum ꝙ ñ
quia matrimonium claudica/
re non potest. si tamen p⁹ mo
dum cōsētiret coactus: eēt ma
trimoniuꝫ dummō cogens ad
huc in suo consensu maneret.
secus si mutauit voluntatem.
¶ Utrum pater possit cogere 8
filios ad ꝯtrahēdū? R͞ o. ƀꝫ pe.
Nō pōt. neqꝫ gñaliter nꝫ ī spi
rituali cū aliqua. q: ī m̄rimo/
nio requirit̄ cōsensus maxime
liber ratione perpetue obliga
tionis que ibi cōtrahitur extra
de spō. requisiuit. Nō tñ prop/
ter hoc parentes temere iurāt
matrimōia filioꝝ. q: ex nā ipi⁹
contractus intelligitur ista cō
ditio. s. si liberi consenserit et

ipsi parentes obligantur ad i
ducendum eos.

Impedimentum.

xi° de impedimẽto ordinis. vbi
sciẽdum ꝙ clerici in minorib⁹
ordinibus nisi sint religiosi q ꝯ
tinentiam ꝯfitẽtur licite possũt
contrahere. di. 32. si qui vo. et
seriatim. extra de clerico cõiu
gato. c. i. ⁊. 2. ⁊. 3. Si vero sũt in
sacris: contrahere nõ possunt.
et si contraxerint sepabit̃ m̃ri
moniũ. di. 32. si quis eorum. et
c. lectores. ⁊. c. erubescant. ⁊. c.
placuit extra q cle. uel vo. c. i.
⁊. 2.

Utrũ ordo possit superuenir̃
matrimonio? R̃o ẽm Pe. Con
iugatus si ordinetur consentiẽ
te uxore: suscipit ordinez ⁊ exe
cutiõz. et sic ipsa cũ eo si est i sa
cris intelligitur continentiam
profiteri Si vo nesciente. aut
non cõsẽtiẽte vxore: recipit q
dẽ caracterez ordinis: sed non
executionem. In nullo autem
cãu ordo sacer si sit post matri
moniũ dirimit illud: sed diri
mit solũ postea contractũ. ut i
extᷓuagãti Joãnis. 22. que icipit
Antique.

Impedimentum

i2. de ĩpedimẽto ligatõis vz qñ
quis alteri cõiugi est alligatus
Si quidẽ alligatus est vxori
ea viuente aliã accipe non põt
al' adulteriũ ꝯmittit. extra de
spõ. du. 13. Sz nec antiquo tp̃e
potuit nisi diuia reuelatõe ⁊ in
stinctu vt fuit in patriarchis.
ex̃ d diuor. c. gaudem⁹. §. prio
Põt tñ alter coniugũ ante car
nalẽ copulaz alt̃o inuito ad re
ligionẽ transire: ut dictũ est s̃
impedimẽtũ prio. §. 2. ⁊ tũc alt̃
coniugũ remanebit liber. Po
test quoqz vir vxorẽ dimittere
propter fornicationẽ. s. q̃z ĩ ꝗd
cohabitationẽ et d̃bitũ coniuga
le: sed aliã ducer̃ nõ põt. 32. q.
7. c. i. ⁊. 2. ⁊. 3. Post mortem
vo alt̃ius coniugis alter nubẽ
põt cui uult. ⁊ ĩfra tp̃us lu. tus
mulier sine pena infamie ex̃ d
s̃is nup. sup illa. Qd̃ si alter ali
gat⁹ est alt̃i tm̃ per sponsalia.
vide infra sponsalia. §. 8.

Quid si uxor credat viꝝ mõ
tuũ et contrahit cũ alio? R̃o s̃z
Ray. Si credit ex probabili cã
excusat̃ pp ignorãtiã facti ⁊ fi
lij si quos suscepit iudicabũtur
legitimi. Si tñ post de morte
primi dubitat debz qdẽ rdder̃
d̃bitũ sz ñ exigẽ. ex̃ de secũd s
nup. dñs. Sed si processu tp̃is
credit eũ probabiliter uiuere ñ
põt debitũ exigere nec dz red
dẽ piculo adl'teri se exponẽdo
Si vero primus reuertatur vt̃

alr̃ sibi de eius vita ꝯstiterit:
statim dꝫ recedere a secundo
⁊ redire ad primū: quod si nō
fecerit adultera iudicabit̃.34.
q.2.d.i per bellicā.et.c.cū i cap
tiuitate.et.c.si ṽgo. Primus
quoqꝫ eam recipere tenet̃: ut
dictis.c.patet nisi forte illa pꝰ
q̄ꝫ sciuit de vita primi permi/
sit se cognosci a secūdo: et sic
adultera fuit.
3 ¶ Quid si contraxit cū aliquo
putans uirum suum viuer̃ qui
reuera mortuus est:nūquid ē
matrimoniū? R̷o secūdū guil.
Credo sine preiudicio matrio
niū esse i hoc casu. Qđ intelli/
gendum est nisi constet ꝙ con
iunx credens impedimentum
esse non intendebat contraher̃
Nam si non est intentio nō est
matrimonium ex̃ de spō.tua.
4 ¶ Quid si vir iuit in exercituꝫ
contra sarracenos vel in regi/
onem longinquam ⁊ nescitur
vtrum sit viuus vel mortuus:
quid faciet vxor? Respondeo se
cundum Ray.contrahere non
potest donec certitudinem re/
cipiat de morte viri. extra de
sponsa.in presentia:aut verisi/
militer de morte presumat.ex̃
ut lite n̄ ꝯte.qm̄ frequenter.

Impedimentum.

iꝫꝰ de publice hōestatꝭ iusticia
qd sit? R̷o fꝫ Th.i.4.di.41.
Est propinquitas ex sponsali/
bꝰ prouenienς robur trahens
ab eccl̃ie institutione propt̃ ho
nestatem eius.
¶ Quando aliq̄ spōsalia inter 2
se ꝯtraxerūt:nullus de ꝯsāgui
nitate spōsi pōt sponsā illā hr̃e
in vxorē:nec aliq̄ de ꝯsāguita
te sponse pōt sponsum illū hr̃e
in viꝝ ex̃ de spō.ipu.contineba
tur.§.vl.ex̃ de spō.iuuēis.⁊.c.
ad audiētiā.⁊ durat hec prohi
bitio usqꝫ ad q̄rtū g̃dū ipoꝝ ꝯ
sāguieoꝝ.ex̃ de spō.c.spōsā.⁊ c̄
despon.ipu.c.continebatur in
fi.
¶ Quid si spōsalia de iure n̄ te 3
nuerūt? R̷o. Si spōsalia fuerūt
pura et certa etiam si fuerūt nl̃
la rōe ꝯsāguitatꝭ affinitatꝭ fri/
giditatꝭ religiōis aut alia q̄cun
qꝫ rōe orit̃ publice hōestatꝭ iu
sticia ad dirimēda seq̄ntia spō
salia ⁊ mr̃imōia nisi fuissēt nul
la rōe ꝯsēsꝰ.utputa q͛ ābo uel
vnꝰ erat ifās ex̃ de spō.ex spon
salibꝰ.⁊.c.se.li.6.
¶ Quid si quis primo sponsa/ 4
lia cum aliqua contraxit et pꝰ
modum cum alia ipsius prime
consaguinea idem fecit? Respō
deo. Debet contrahere matri
trioniū cū pria. Nā spōsalia se

quẽtia ñ ipediūt p̄cedẽtia. ex.
ꝺ ipon.ex ſpõſalib⁹.li°.6.
5 ¶ Quid ſi ſponſalia cū aliqua
ſint facta ſub conditione et pẽ
dente conditione vir cum alia
illius conſanguinea cõtrahit
ꝑ verba de preſenti:R̄o. cum
ſecunda r̄manere debet. qa ex
ſponſalibus conditionalibuſ ſi
cut ex non habe..tibus conſen
ſum et incertis non oriť publi-
ce honeſtatis iuſticia.ex̄ ꝺ ſpõ
ſa.ex ſpõſalib⁹ li.6.
6 ¶ Quid ſi duo infantes ľ vn⁹
maioꝛ ſeptẽnio alter mioꝛ ſpõ
ſalia contraxer:.t ipſi vel parẽ
tes pꝛo eis:R̄o. Si facti maio-
res ſeptẽnio per cohitationem
mutuam ſeu aliter verbo ľ fa
cto eoꝛum liquido apparet ꝙ
in eadem voluntate perdurãt
ſponſalia conualeſcũt:a ľ non.
Nam ab initio nulla fuerunt
ex defectu conſenſus.⁊ iõ non
inducunt publice honeſtať iu
ſtitiam.extra de deſpon. ipu.
ſi infantes.li.6.
7 ¶ Quid ſi pubes et impubes:
vel duo ipubẽs cõtrahũt mr̄i
moniū:R̄⁹ ſi ñ erãt pꝛoximi pu
bertati i quib⁹ malitia nõ ſup
pleat etatem.nõ fit matrimõi
uȝ.Sȝ tñ ſi erant maioꝛes ſep
tennio fuerũt ſpõſalia.et ex eiſ
eſt inducta publice honeſtatis
iuſticia extra de ſpõ.ipu.ſi infã
tes li.6.
8 ¶ An ex ſponſalibus ꝗ̄ paren
tes pꝛo filijs puberib⁹ vel ipu
beribus contrahũt filij obligẽ
tur:R̄ndeo. Si expreſſe vel ta
cite conſenſerũt:ut ſi preſẽtes
fuerũt nec contradixerũt obli
gãtur:⁊ in eis oriť publice ho
neſtatis iuſticia. Idẽ dicendū
ſi abſentes fuerũt.et poſtq̄ȝ ſci
uerunt ratificauerũt tacite ľ ex
preſſe:aľ ex ſponſalibus factis
a parentibus filij nõ obligant̄
n.c oriť publice honeſtatis iu
ſticia.ex̄ de deſpõ.impu. ſi ĩfã
tes libro.6. De ſponſalib⁹ hẽſ
plura.ĩ.ſponſalia.

Impedimentum.

14. de affinitate quid ſit dcm̄
ẽ ꝗ affinitas. Et contrahitur
affinitas etiaȝ per foꝛnicariaȝ
copulaȝ.35.q.nec eã extra de
eo qui cogno.cõſan.uxo.ſue di
ſcretionem.et.c.tue.
2 ¶ Qui ſũt affines ⁊ i quo ḡdu
R̄o. Quãuis hacten⁹ mľta fuiſ
ſent genera ⁊ gradus affinita
tis.hodie ſolum eſt tale genuſ
ꝙ oẽs ꝯſãguinei uxoꝛis mee ſť
mei affines.⁊ in eodem gradu
in quo ſunt conſanguinei vxo
ris. Similiter omnes conſan
guinei mei ſunt affines vxoꝛis
mee. et in eodem gradu i quo
ſunt ipſi conſanguinei mei.

Et quod dixi de vxore idem intelligas de quacūqȝ alia muliere carnalit̃ cognita: ut in .i.§. dictum est. Sȝ consanguinei mei nullo mō sunt affines consanguineis vxoris mee: nec inter eos matrimoniū prohibet̃ extra de consang. ⁊ affini. ꝙ super his.

Quid si morit̃ persona mediāte qua cōtrahitur affinitas vt puta morit̃ marit⁹ vel vxor siue cōcubina vel concubitor? ẜo. Nihilominus remāet affinitas que erat ad cōsanguīeos eius: nec potest esse matrimoniū īter eos. 35. q. io. frat̃nitas

Quid si aliqs polluit aliquē extraordinarie. i. ex̃ nālia? Respōdeo. Quāuis talis pollutio criminosa sit ⁊ damnabilis: non tñ ex hoc ꝯtrahitur affinitas. Unde nō īpediūtur cōsanguinei viri accipe illam in vxorez nec cōsanguīee mulieris accipe illū in uirū. 35. q. 3. extraordiaria. Et idē dicēdū si uir itrauit claustrū pudoris: sȝ nō ꝑuēit ad consumationē operis quia talis pollutio nō facit sāguinis cōmixtionē neqȝ carnis vnitatem. Sȝ si uir ꝑuenit ad emissionē semis ēt si mulier ñ emittat. dicēdū vr̃ ẜȝ Host. ꝙ affinitas cōtrahit̃. Sufficit. n. ꝙ per hūc mōm facta sit admixtio q̃ qua Tho. ⁊ Al. dicūt ꝙ r̃quirit̃

Pone ꝙ mortua vxore vir vult accipe in vxorē illā q̃ quodam fuit vxor alicuius de consāguinitate ꝓme vxoris nunqd potest? ẜo. Dicenduȝ ꝙ licet nullā feminā de cōsanguītate prie vxoris possit accipe: quia est ibi affinitas. tñ feminā vxorem oliȝ alicuius de ipa conīāgnitate bene pōt accipere. Et idem dicendum si ponat̃ similis cas⁹ ex ꝑte vxoris. Nā mortuo viro lȝ nō possit accipe aliquem uirum de ꝯsanguinitate primi viri: tñ vir̃ olim maritū alicui⁹ femie de ipa cōsanguinitate bene pōt accipe. Naȝ in tali cāu nō proprie est affinitas nisi i secūdo genere affinitatis qd̃ oli ponebat̃ ipedire. hodie. nō. ex̃ eo. nō. dȝ. Ad cuius intelligentiā sciēdū ꝙ quandocūqȝ affinis me⁹ cōtrahit matrimonium cū illa ꝑsona quam accepit dicit̃ quidē mihi affinis sȝ in secundo genere ⁊ si hec persona ꝯtrahat postea aliud matrimoniū illa ꝑsona quā accepit dicitur mihi affinis in tertio genere.

Quid si cognoscit quis consanguineam alicuius in quinto gradu vel supra? ẜo. secundum Ray. ⁊ Goff. Non contrahitur affinitas nec impeditur

matrĩmonium.⁊ si erat consã/
guinea vxoris sue in dicto gra
du: cuꝫ perdit uir ius exigendi
debitum suum

Impedimentum.

i5ᵒ. de ipotẽtia coeundi qd sit?
R̷o. ſm Ray. Est viciũ aĩe vel
corpis vel vtriᵒqꝫ quo qs ipe
dit alt̃i carnaliter cõmisceri.
2 ¶Quot sũt spẽs ipotẽtie? R̷o.
ſꝫ Ray. Sũt pricipalr̃ due. Nã
vna est nãlis vt ipotẽtia pueri
vl̃ frigiditas sẽis seu ẽt frigidi
tas cõplexiõis: aut aratio mu/
lierꝫ. Alia nõ nãlis sꝫ accñtalis
vt castratio silr̃ ⁊ maleficium.
3 ¶Vtrꝝ nãlis ipotẽtia ipediat
mr̃imoniũ? R̷o. illa q̃ est i pue/
ro l̃ puella ipedit ad tp̃s. q? q̃ꝫ
diu iest nõ põt ꝯtraher̃. 30. q.
2. c. i. ex̃. co. ꝙ sedeꝫ. De hac vi
de. ĩ. mr̃imoniũ. 2. §. 1. Sꝫ illa
nãlis ipotẽtia q̃ est i frigido: si
est ꝑpetua ipedit mr̃imoniũ ꝯ
trahẽdũ ⁊ dirimit ꝯtractũ. 33.
q. i. c. i. ⁊. 2. ex̃. co. laudabilẽ. Il
la tñ q̃ est i sene nõ ipedit. C. d̃
nupt. l. sãcimᵒ. 27. q. i. nuptiaꝝ
bonũ i p̃n. Nã senes ⁊ si nãli ca
lor̃ destituãt̃ ope tñ medicorũ
pot̃it aliq̃liter sbueniri eis.
4 ¶Quid si vir nõ est oĩo frigi/
dᵒ. sꝫ uel mẽbruꝫ nõ erigit̃ seu
diuersimode ieptũ est ita ꝙ ñ
põt vxori ꝯmisceri: uel statim
spargat semẽ ex̃: ⁊ huiusmodi
R̷o. ſꝫ Hosti. Si põt iuuãi me
dicinis planũ est: al̃ expectan
dũ erit trienniũ: ⁊ postea forsan
separi pot̃it sic̃ potest nãl̃r fri
gidᵒ. Tutiᵒ tñ essꝫ ꝯsulẽdᵒ papa
¶Quid si mulier dic̃ virũ im 5
potentẽ propt̃ defectũ mẽbri?
R̷o. ſm Hosti. Virũ esse iſpici
endum ꝑ honestos hoĩes sicut
de muliere arta dicit̃. i. §. xiᵒ.
Si v̊o alleget excessũ mẽbri:
dic̃ ibi Ho. ꝙ papa ꝯsulẽdᵒ eẽt
¶Sꝫ qd si qs nõ potest copu/ 6
lari cũ v̇gine sꝫ cum corrupta
R̷o ſm Tho. in. 4. di. 34. ros
sunt medicinalr̃ cũ aliquo in/
strumẽto claustra pudorꝫ fran
gi. Nec essꝫ hoc ꝯtra nãꝫ: qa ñ
fiẽt ad delectatiõem sꝫ ad me
dicinam.
¶Quid si qs mouetur ad pul 7
chrã ⁊ ñ d turpẽ? R̷o. ſꝫ tho.
vbi s̃. Huiusmõi abhomĩatio
mulierꝫ nõ est causa nãlis sꝫ ac
cidẽtal̃. ⁊ iõ idẽ iudiciũ ẽ qd̃ d̃
maleficio. d̃ qᵒ. ĩ. §. añplt. ⁊ se.
¶Quid si vir sciat se frigiduꝫ 8
⁊ ieptũ ⁊ tñ sciẽnt̃ ꝯtrahit cũ a
liq̃? R̷o. ſꝫ Ray. Si mlier vult
cohabitar̃ nõ põt vir ab ea re
cedẽ. ar. ex̃. de eo q dux. i. ma.
quã pol. c. i. ⁊ ex̃. co. ꝯsultatiõi.
Et q̃s tanq̃ꝫ vxores hr̃e ñ pñt
habeãt ut sorores: ut i. c. ꝯsulta
tiõi. i fi. Et idẽ dicẽdũ si mlier

sciēs se artā ɔtraxit cū aliquo q₂ si vir cohitarī velit ñ poterit illa descedere.

9 ¶ Quid si uir sciēt ɔtraxit cū arta? R̸o. f₃ Inno. Tenet cū ea starī vt frar̄ ⁊ soror. Si tñ ɔtrahit cū alia ten₃ mr̄imoniū q̄₃uis nihilominus p̄mā vt sororē tenē ⁊ alter̄ teneat. Et eodē mō si qua mulier sciēt ɔtrahat cu₃ frigido l̄ ipotēte d₃ ei cohitarī vt soror. Et similit̄ dicēdū si frigid⁹ ⁊ arta scient̄ ɔtraxerunt.

10 ¶ Utr₃ artatio ml̄ieris sit sem per ipedimētū ɔtracti mr̄imonij? R̸o f̄m Ray. Si absq₃ p̄iculo pōt subuēiri bn̄ficio medicine l̄ p futur₃ vsū viri proportionati nō ipedit̄ ɔtrahere matrimoniu₃: ex̄. de frig. ⁊ male. ex lr̄is. Si v̄o non pōt aliquo mō sine ḡui dāno ⁊ periculo subueniri: certe sepabit̄ ⁊ pot̄it se copulare alt̄i cui forsitan apta foret vel cuius respectu subueniri possit. Q̄d si p usum secundi facta sit idonea prio r ddet̄ prio: ēt si prim⁹ cū alia ɔtraxerit quā i hoc cāu dimittere d₃ ⁊ ad p̄mā redir̄ nisi ip̄a pria ad religionē trāseat: ⁊ sic solēni voto se astrixerit ad cōtinentiam tūc. n. remanebit cū secūda cū qua ɔtraxerat post factum diuortium. Item non tenetur redire ad primam si ip̄a alias fuerit fornicata ita q̄ per illam fornicationem velit eam dimittere quo ad thorum. Si uero ista simplex uotum de continentia fecit: ⁊ postea nihilominus nupsit publice secundo: nō potest r̄pelli a primo pretextu fornicationis quasi fornicata fuerit cum illo secundo q̄₃diu de primo matrimonio dubiū erat: sed ammodo non debet cum illo secundo remanere. Hec omnia extra eodem fraternitas.

¶ Quomodo constabit q̄ illa que fuit seperata a primo propter artitudinem sit facta idonea ei per usum cum secundo Respondeo secundum Guil. p iuramentum matronarum a quibus inspicietur ipsa: vel forsitan vtraq₃. 11

¶ Quid fiet si reddita primo cognosci nō possit? R̸o. f₃ Hosti. Remanebit per triennium cum ipso quasi presumat̄ maleficiatus ⁊ si interim eam cognoscere potest: cum illo erit al̄ lapso termino restituetur secūdo sine spe q̄ iter₃ r̄ddat̄ p⁹. 12

¶ Sed nūquid potest cōtrahi matrimoniū cum illa que ē arta si per incisione₃ potest fieri apta? R̸o. f̄m Guil. dicit Hug. q̄ nō credit nisi facta incisione Q̄d si an̄ incisionē ducat eā tūc 13

ſi facta icisione adhuc duret p̃/
m⁹ ꝯſenſus: ſuffic̃ ad mr̃imõiũ.
Si v̾o nõ duret ꝉ nõ de nouo
ꝯſẽtiat i eã aut non carnal̾r co
gnoſcat eã: põt ab ea recedẽ et
aliã ſupducẽ. Q̄d ſi nolit pati
icıſiõez ñ ẽ cogenda maxie cuз
timeatur periculum.
14 ¶ Pone ꝙ eſt arta vni ⁊ apta
alteri nũquid põt contrahere?
R̸o. ſm. Guil. Contrahere põt
cum illo cui poteſt ſine pericu/
lo cõmiſceri cũ alio non tenet
matrimonium.
15 ¶ Circa ipotẽtiaз coeũdi quã/
do eſt propter impedimẽtũ ac/
cidentale puta per caſtrationẽ
querit̃ an tales cõtrahere poſ
ſit? R̸n⁹ Indubitãter tales quia
oĩo iepti ſunt ad reddendũ de/
bitum cõtrahere non poſſunt ⁊
ſi contraxerit diuidẽdi ſũt: qm̃
nullum eſt matrimonium: ex/
tra eo. ꝙ ſedem.
16 ¶ De impotentia coeundi que
eſt per maleficiũ? R̸o. ſm Ho.
⁊ Tho. in 4. diſ. 34. ſic tenen
dum ꝙ ſi maleficium superue/
niat matrimonio ante carnalẽ
copulam: tunc ſi maleficium ẽ
ppetuuз impedit ⁊ dirimit ma
trimonium: ita ꝙ celebrato di
uortio vir aliam poterit duce/
re. Similiter ⁊ mulier poterit
cum alio contrahere. 33. q. i. ſi
p ſortiarias: ita tamen ꝙ ſi mu
lier ipſa procurauerit malefi/
cium non poteſt petere diuorti
um: quia ſua culpa ad hoc ãue
nit. 5. di. ſi euangelica. ⁊ nõtur
in dicto. c. ſi per ſortiarias. Si
uero maleficiũ eſt tẽporale: nõ
impedit nec dirimit matrimõi
um. Et a principio quidẽ male
ficium q̄dlibet preſumitur tem
porale: ſed poſtq̄з cõiuges per
triẽnium ſil̾ cohabitauerũt dã
tes operaз carnali copule ſi ad
huc durat impedimẽtum: pre/
ſumitur maleficiũ eſſe perpetu
um: vt extra eo. laudabilem ⁊.
c. vlt. Sed q̃liter ĩtelligẽda ſit
cohabitatio triẽnii habetur ſu
pra diuortium. § 6.
¶ Quid ſi poſt triẽnium diuõ/ 17
tio celebrato redeat potẽtia ſe
cognoſcẽdi? R̸o. Uarie de hoc
ſunt opinioneſ. Tenenduз tam̃
eſt ſm ꝙ videtur ſentire Tho.
i. 4. diſ. 34. videlicet ꝙ ſi ma
leficiuз fuerit vniuerſale r̃ſpec
tu cuiuſlibet perſone: tunc ſi al
teri nupſerit oſtenditur malefi
cium non fuiſſe perpetuum: vñ
debet redire ad primum. ſi au
tem maleficium fuit particula
re reſpectu ſpiritualis perſone
tunc cum utriqз detur licentia
contrahendi cum alio non po/
teſt ad priſtinum matrimoniũ
redire: cum primum matrimo
niũ nullũ ſit. ⁊ ſecũdũ ſit verũ.

18 ¶ Utrum maleficium per ali/
ud maleficium ſit tollendum?
R/o. ſm Tho. vbi ſupra. ſi ma/
leficium non poteſt remoueri
niſi per aliud illicitum vt per d
monis auxilium vel huiuſmōi:
etiam ſi ſciretur ſic poſſe reuo/
cari: nihilominus impedimen
tum perpetuū iudicatur. quia
remedium non eſt licitum. I
dem Pe. Al. ⁊ Hoſti. Et addit
Hoſti. ꝙ licet reliqua remedi/
a videantur vana tolerari: pōt
tamen retundere vana vanis.
non autē dicit de illicitꝭ. Qua
liter autem ⁊ quando ſit facien
dum diuortium propter impo/
tentiam coeundi: vide ſupra di
uortiū quaſi per totum.

Impedimentum.

16ꝰ. De matrimonio contracto
contra interdictū eccleſie. Cir
ca qđ ſciendum quod illi inter
quos matrimonium interdici/
tur non debent contrahere. ſi
tamen cōtraherent non ſunt ſe
parandi niſi ad tempus ſut agāt
penitentiam quia mandatum
eccleſie cōtempſerunt: extra đ
matrimonio contrac. contra i
terdic. eccl'ie per totum.

2 ¶ Interdicta etiā ſunt matri
monia clandeſtina: ⁊ debent ꝑ
mitti banna: vt dictum eſt ſup
impedimentum pꝰ. §. 7. Item
de talibus matrimōijs habes.
i. legitimus. §. i. ⁊ ſupra debitū
. §. fi. ⁊. i. matrimoniū 3. §. fi.

Impedimentum.

17. De impedimēto feriarum.
Ubi ſciendū ꝙ tempore feriaꝝ
ſm Ray. poſſūt contrahi ſpon/
ſalia ⁊ etiam matrimoniū qđ
fit ſolo ɔſēſu: ſed traductio vxo
ris ⁊ omnis nuptiarum celebri
tas prohibetur extra de matri
monio. contracto cōtra int. ec.
per totū. 33. q. 4. non opꝫ. ⁊ tri
bus. c. ſequentibuſ. Cuius pro/
hibitōiſ rationē aſſignat Tho.
in. 4. di. 32. dicens ſic. Quādo
noue ſpōſe traducūtur animas
cōiugum magiſ: ex ipſa nouita
te ad curam carnaliū occupa
tur: ⁊ ideo in nuptiis cōſueuerūt
ſigna multa letitie diſſolute oñ
di. ⁊ propter hoc illis tēporibꝰ
in quibus homines ꝑcipue de/
bent ſe ad ſpiritualia eleuare
prohibitū eſt nuptias celebra
ri. Hoc autem eſt ab aduentu
vſqꝫ ad epiphaniā propter cō
munionem que ſm antiquos
canones fieri in natiuitate cōi
ter ſolet. ⁊ a ſeptuageſima vſqꝫ
ad octauam paſce propter cōi
onem paſcalem ⁊ tribꝰ diebuſ
ante aſcenſionē vſqꝫ ad octa
uam pentecoſtes: propter pre
parationem ad cōionem illo

tēpore sumēdam. Et de primis duobus tēporibus habetur. 33. q. 4. non oportet. & trib⁹. c. se. De ultima extra de fer. capellanus. vbi etiam Guil. dicit q̄ cōtrarium faciens mortaliter peccat. Sed tamen ut Tho. subdit in illis diebus nūq̄ est prohibitum debitum exigere. quia nō ē tanta distractio animorum in redditione vel in petitione debiti sicut in celebratione nuptiarum. Bene tñ prohibetur exactio debiti in diebus solennib⁹ & ieiuniis: vt dicitur supra debitum coniugale. §. 7.

¶ Sed nunquid i predictis diebus includitur octaua epiphanie? R̄o. Non. quia non inuenitur prohibitum. Nā & si canon hoc voluisset certe expressisset: sic expssit d oc. pasce. 33. q. 4. ñ oz 2⁹. sz nec Tho. nec mgr̄ sētētiaz d ipis oc. aliq̄ faciūt mētionē: lz aliq̄ mīus bñ dixerit ꝯtrariū. silr̄ nō icludit̄. ī. pdictū tps illa dñica q̄ ē p⁹ puthecο. quia ipm festum non hēt diem octauum. Unde in ipsa possūt nuptie celebrari extra de fer. c. capellanus in fi

Impubes dicitur. communiter puer infra. 14. annum completum. Puella. ī. 12. extra de sponsali. impu. ex litteris. Dis. n. annis trāsactis dicuntur anni discretiōis. ex. de regu. cum. te. c. significasti. et ex tunc. dicūtur puberes. Pōt etiā dici pubes qui uel que ex habitu corporis pubtatē ostēdit & generar̄ seu cōcipe pōt. ex. de dispō. ipu. puberes. An ipubes possit cōtrahere matrimōiū: vid. ī. mr̄imoniū. 2. §. 1. & an spōsalia vid. ī. spō alia. §. 4

Incantatio. Require ifra sortilegiū. 2. §. 5. & 6.

Incendiarius Dr̄ fm Ray. & Guil. qui incēdit auctoritate propria ciuitatem vel villam: māsionē vel segetē & silt̄a aliena malo studio: ut pro hodio vel uindicta. 23. questione vltima pessimam. 12. questio. 2. cum deuotissimam. Secus si faceret iussu eius qui habet potestatem indicendi bellum qd est iustum. Item incendiarius est qui incendi facit predicta. aut consilium uel auxilium impendit. Et dicitur malo studio quia si quis casu vel negligentia hoc faciat: non iudicatur vt incendiarius. Cōcordat Hosti. & Goff.

¶ Que pena incendiarii? R̄n deo. Secūdum leges est ut ipe igne cremet̄ aut capite puniat̄

ff. de incen. rui. et na. l. q edes z. l. pe. z ul. ff. de pe. l. capitaliū §. incendiarij. ff. ad. l. cō. d̄ sicc. l. si quis dolo. Secundum canones vo est pena multiplex Nam incendiarius ecclesiarū vel locorum religiosorum vel cimiterij vel spacij priuilegi. ti in circuitu ecclesie est excommunicatus ipso iure. qui etiaz postq̄z fuerit denuntiatus nō potest absolui nisi a papa : ut dictum est supra absolutio primo. §. 3. et supra excommunicatio quarto. Que autem sint loca priuilegiata habes supra emunitas confugientium. §. 3. Incendiarij vero aliorum locorum cum mandantibus cōsulentibus. et fauentibus sunt excommunicandi. 23. questiōe 8. si quis membrorum. z. c. pessimam. et isti etiam postq̄z fuerint denunciati non nisi a papa possunt absolui vt dicitur supra absolutio. i. §. 3. Tales ēt incendiarij in quibusdam locis ipso facto habētur pro excōmunicatis ex consuetudine licet reuera absq3 constitutione aut sententia non inferatur excōicatio.

Incertorum restitutio siue dispensatio vide infra restitutio. sexto per totum.

Incestus quid sit et q3 graue. habes supra fornicatio. §. i. et i. luxuria. §. i.

Indulgentia Quis possit concedere indulgentias? Rndeo secundum Tho. in. 4. distin. 20. solus papa. q2 ipe solus plenariam habet potestatem: prout uult potest indulgentias facere. causa tamen existente legitima. Archieps quoq3 licz non sit iudex ordinarius omnium de sua prouincia. ut supra archieps. §. 3. pōt tn̄ n̄ solum i sua diocesi: sz ēt i tota sua prouincia indulgentias cōcedere dūmō non excedat statutū generalis concilij. extra de pe. et re. nostro. Itē hoc pōt episcopi in sua diocesi: nec per peccatum tollitur eis talis potestas. q2 est potestas iurisditōis Sacerdotes uero parrochiales aut diacom non possunt nisi sibi ex commissione ab episcopis facta. Est autem per cōcilium limitata quantitas per hunc modum. Quando dedicatur ecclesia nō debet nec potest indulgentia extendi vltra ānū siue ab uno siue a pluribus epis̄ r edicet. In āniuersaīo vero dedicatiōis: aut ēt ex q̄cunq3 alia cā n̄ pōt dari idulgētia

nisi.40.dierum:ex de pe.⁊ re.
cum ex eo.in fi.⁊ hoc siue con/
cedatur ab uno epo siue a mul
tis.quia nunq̃ꝫ excedit pdictaꝫ
taxationem.ex de peni.indul/
gētie.li.6.
2 ¶ Sꝫ nunqd indulgētie valent a
liis q̃ꝫ subditis eoꝝ qui eas fa
ciunt? R͞o.Ualent illis quibus
proprij epi ꝯcesserūt vt prosit
ex.de pe.ꝙ autē.Quādo autē
exneus eps dat indulgentiam
in uno loco:indulgētia eius va
let tantum subditis suis .ut di
cit Hosti.
3 ¶ Utrum indulgentie facien
de sint pro subsidio temporali
R͞o fm Tho.⁊ Pe.in.4.dist.
20.Pro temporalibus non sūt
spūalia danda .ideo indulgen
tie dande sunt pricipaliter pro
vtilitate spūali ⁊ non pro subsi
dio temporali?
4 ¶ An indulgētie i foro diuino
aliqd ualeāt ⁊ quātum? R͞o:fm
Pe.vbi.s.In ecclesia est the
saur⁹ meritoꝝ tam ipsi⁹ ecclie
q̃ꝫ christi cui⁹:thesauri platus
hꝫ claues.⁊ dispēsare pōt.⁊ sic
idulgētia valꝫ.Quatuor tñ re/
grunt ad hoc vt valeāt.duo ex
pte dātis.s. auctoritas ⁊ cā ra/
tionabilis.Alia duo ex pte sus
cipiētis.s.ꝙ sit in statu meren
di.⁊ ut faciat illud pro quo in/
dulgentia dat.Cō.Tho.⁊ Al.
valent igitur indulgentie quā
tum sonant.vꝫ.40.diebus in
dulgentie valent tantum q̃ꝫtū
40.dies pnie sed taxationem
factam siue a iure siue a sacer/
dote siue a iusticia diuina.Di
es.n.isti siue anni non sūt anni
celi nec purgatorij:sed mundi
⁊ sicut in mundo.40.dies pe
nitentie plus valēt vni pficiēti
cū maiori feruore q̃ꝫ valeāt al
teri:ita.40.dies indulgentie
plus valēt illi q cū maiori cha
ritate seu rei date quātitate ac
cedit.Sat.Cō.Tho.⁊ Ray.⁊
addit Tho.ꝙ q vicior est eccle
sie:⁊ ēt sacerdotes ⁊ clici:ita ꝯ
sequūtur idulgentiam sicut re
moti.
¶ Quid cum penitentia alicu
ius est.7.annorum ⁊ ipse suc/
cessiue dat.7.nūmos ecclesie
alicui que habet indulgentiā
vnius anni nunquid liberatus
est? Respondeo secundum Ho
sti.Non est dubium ꝙ libera/
tus est quo ad ecclesiam mili
tantem ex de pe.⁊ re.cū ex eo.
§.ad huc prelatus.tamen si in
discrete facit huiusmodi indl
gentias se onerat.Et consuli/
mus ꝙ ille qui acquisiuit hu
iusmodi indulgentias non vta
tur eis in hac vita sed reseruet
in purgatorio vbi grauissima
erit pena.

6 ¶ An quis totiēs hēat indlḡe tias quotiens intrat ecclesiam ubi posita est? R̷o ẜm Tho. in. 4. di. 20. Aliqñ indulgentia ꝺ̄ terminata est ad tp̄s: puta qcunq3 vadit ad talem ecclīam usq3 ad tale tp̄s habeat tantū ꝺ̄ indulgentia: et tūc intelligitur semel tm̄. Aliqñ indulgētia est perhēnis sicut in ecclesia beati Petri in Roma. 40. dierū. & tunc totiēs quis vadit totiens indulgentiam consequitur.

7 ¶ Quib⁹ prosunt indulgentie R̷o ẜm Pe. Non ualent exn̄tibus in peccato mortali. q2 manente offensa reatus pene tolli ñ pōt. Ualent āt religiosis sicut secularibus. Qui etiā si sit idulgentia de dando pn̄t dare si non habeant admīstrationē vel līniam dandi a suis prelatꝫ. Prelat⁹ etiā licet sibiīp̄i prio & principaliter indulgentiā dare non possit: pōt tamen uti indulgentia aliīs data: & sb̄ eadē forma. Con. Tho. ubi. s̄.

8 ¶ Utrum indulgentia valeat illi qui libēter faceret illd̄ pro quo datur. sed non potest? R̷o ẜm Tho. in. 4. di. 20. Non quia indulgentia tantum datur sub hac forma. s. vt faciat vel det hoc vel illud. Idem Al.

9 ¶ Utꝝ vnus possit alteri idulgentiam mereri? R̷o ẜm Th. in 4. di. 45. Nō pōt nisi procedat ex intentione dantis. Und̄ posse si indulgentia fieret hoc mō dicendo. ꝙ ille qui facit vl̄ pro quo fit habeat talem idulgentiam. Con. Al. Et sil̄e dicē dū est de his qui sunt in purgatorio. q2 si fiat sub hac forma. Quicunq3 fecerit hoc vl̄ illud ipse vel alius pro quo facit in purgatorio detētus habeat talem indulgentiam valebit illi al̄ nō. Nec propter hoc sequit̄ ꝙ prelatus possit pro suo arbitrio animas a purgatorio libare. q2 ad hoc ꝙ indulgētie valeant requiritur causa conuēiens indulgentias faciendi. Cō cor. Pe. & Inno.

¶ Quid de illo qui consequit̄ generalem indulgentiam posita per papam? R̷o ẜm Host. Statim euolat si in tali statu decedat.

¶ Utꝝ cruce signat⁹, q moꝛit̄ an̄q3 iter arripiat hēat idulgētiam? R̷o ẜm Tho. in quolibet Forma cōsideranda ē. Nā si ꝯcedatur accipientibus crucem statim h3 etiā si decedat ante q̄3 iter aripiat. Sec⁹ si cōcedatur transeūtibus. Precipit̄ in ṽtute obedientie sub pena excōicationis. religiosis ne predicent indulgentias indiscretas: ut in cle. religiosi. de priuil.

de q̄stuariis q̄ pōtāt idulgētias aut p̄dicāt hr̄.i.q̄stuarij.

Infamis: Duob⁹ mo dis est ali quis infāis.s.de facto ⁊ de iur̄. Infāis de facto est cuius apud bonos ⁊ graues grauata est o pinio super crimine aliquo. Infamis de iure est quē ius ponit esse infamē: vt qui conuictus ē de furto. vel qui pugnat in ha rena pro lucro ⁊ p̄sa huiusmōi. Omnis aūt īfamis tam de iu re q̄3 de facto debet repelli a promotiōe: siue sit dignitas si ue ordo: q2 porte dignitatis in fāibus patere nō debēt. di.51. qui in aliquo extra de iureiu: īfamibus.li⁹.6. Item īfamis n̄ pōt esse iudex vel procurator: extra de iudi. cū d̄putati. Ite3 r̄pellit ab accusādo.ff. de acc. .l.qui accusare. Item a testifi cādo: nisi in casibus.ex̄ de testi. c.testimoniū. Item a postulan do.ff.de postu.l.i.d̄ qua postu latione hēs infra postulatio.§. fi. Hec aūt de infamib⁹ sic sup ficialiter dicta sufficiant. Alia plura potes vidē.3.q.7.§.por ro in tex.⁊ glo. Qualiter ⁊ quā do infamatis sit indicenda pur gatio: vide īfra. purgatio. §.2.

Infidelis. Utrum li ceat fideli bus comunicare cum infideli bus? R̄o.s3 Tho.secunda secū de.q.10. Qui in fide firmi sunt ita q̄ ex eorum cōicatione cum infidelibus speratur magis il lorum conuersio q̄3 horum sub uersio: non sunt prohibendi co municare cum infidelibus. Si plices auten ⁊ infirmi prohibē di sunt ne sine magna necessita te cum eis conuersentur.

¶ Que infidelitas sit grauius peccatum? R̄o.s̄m.Tho.vbi s̄. Heretici quidem qui profiten tur legem euangelii ⁊ eam cor runpunt grauius peccant q̄3 iu dei qui fidem nunq̄3 susceperīt ⁊ iudei qui susceperunt figurā eius in veteri lege quam male interpretātes corrumpūt graui us peccant q̄3 gentiles qui nul lo modo fidem euangelii susce perunt. Possent tamē secundū quid aliter comparari. 2

¶ Utrum cum infidelibus sit disputandum? R̄o.s3 Tho. vbi supra. In disputatione fidei cō tra hereticos duo sunt conside randa. Unum ex parte dispu tantis. quia si disputat tanq̄3 d̄ fide dubius: ⁊ experiri volens veritatem: tunc peccat procul dubio tanq̄3 infidelis. si autem disputat ad confutandum erro res vel ad exercitium: laudabi le est. Aliud est considerandu3 ex parte audientium vtrum ip 3

si sunt instructi et firmi in fide. tunc enim nullum est periculū disputare. Aut si audientes sīt simplices et in fide titubantes. Circa tales distinguēdum est. quia si sunt solicitati ab isidelibus nitentib⁹ in eis fidem corrūpere: tunc necesse est publice disputare dū modo inueniātur aliqui ad hoc idonei. Per hoc enim sīplices in fide firmabuntur et tollet̄ infidelibus decipiendi facultas. Si vō non sūt solicitati: tunc periculosū est publice disputare de fide coram sīplicibus quorū fides etiā ex hoc ipso ē firmior q̄ nihil diuersum audierūt et ideo non expedit eis vt audiant verba infidelium disputantium contra fidē. Prohibentur quoq; omnes laici disputare de fide publice vł oculte: extra de hereticis. quiq; li⁹. 6. Utrum liceat infidles trahere ad fidē per aliqua data munera: vide infra munus. §. 2. et infra iudeus. 3. §. p⁹. circa fi. Infidelium matrimonium de hoc quere supra. impedimētum. 9. de dispari cultu per totum. Item de infidelibus hereticis vide ī hētic⁹ de iudeis. ī. iudeus. De saracēis. ī. saracenus.

Ingratitudo: Utrū sit peccatum mortale? R̷o. sm Tho. secunda secūde. q. 107. Ingratus dr̄ aliquis dupliciter. Uno modo per solam omissionem: puta quia non recognoscit uel retribuit vices pro beneficio accepto. et hoc nō semper est peccatum mortale. Nā si igratus p̄termittat illud ad quod non tenetur. non peccat mortaliter: sed venialiter quia prouenit ex negligentia quadam seu in dispositiōe. Potest tamē esse mōtale propter interiorem cōtēptum: aut si subtrahat illud qđ ex necessitate debetur beneficio siue simpliciter siue in aliquo necessitatis ḡdu. Alio modo dicitur ingratus non solum quia pretermittit sed et contrarium agit. Et hoc etiam secundū conditionē eius quod agit̄ quādoq; est peccatū mortale: quandoq; veniale.

Utrum ingratis beneficia sint subtraenda. R̷o. secūdum Tho. vbi supra. circa ingratuz duo sunt consideranda. primo quidem q̄ ipse sit dignus pati. et sic certum est q̄ meretur beneficii subtractionem. secūdo considerandum est q̄ oporteat beneficium facere. primo nam q; non debet esse facilis ad ingratitudinem iudicādā. Nam forte non occurrit benefici 2

ato facultas aut debita oportunitas retribuendi. fo dz tēdere ad hoc ꝙ de ingrato gratū faciat: qđ si nō pōt pº beneficiō facere forte faciet secūdo. Si vo ex bñficijs multiplicatis igratitudinē augeat et peior fiat. đbet a beneficiorum cessare exhibitione.

I Iniuria. Quedā est enormis quedam nō. ut. s. enormia. §. 2.

Utrꝫ aggrauetur iniuria ex hoc ꝙ ꝯmittatꝛ in personā pluribus coniūctā? R̃o fm Tho. secūda secūde. q. 65. ceteris paribus q̃zto aliq̃ iniuria i plures redūdat: tāto est grauiº pccm̄. Et inde est ꝙ grauiº pccm̄ est si aliquis pcutiat principem q̃z priuatā personā: q2 redūdat in iniuriā totius m'titudinis. Cū āt inferꝛ iniuria in personaꝫ cōiunctā alteri qualitercūqꝫ tūc iniuria illa pertinet ad duas ꝑsonas. et ex hoc ipo aggrauatꝛ pccm̄. Qūo et qñ liceat iniuriā persone vel reꝝ repellere. viđ s bellū. primo. §. 2. De mā iniuriarum: uide. i. patiētia.

I Iniusticia. Utruꝫ faciens iniusticiam semper peccet mortaliter? R̃o fm Tho. ⁊a se. q. 70. Cum iniusticia consistat in nocumento alterius. manifestuꝫ est ꝙ contrariatur charitati. ⁊ sic ex suo genere est peccatum mortale. Ille tamen qui i ꝑuis facit iniusticiam deficit a ꝑfectione eius quod est iustuꝫ facē inq̃ztum pōt reputari non esse oio cōtra volūtatem eius q'hº patitur. puta si auferat aliquis alicui vnum pomum vel aliqđ tale de quo probabile est ꝙ ille nō ledatur. nec ei displiceat De iniusticia iudicis ecclesiastici. uide. i. iudex. 2º. §. fi. Iteꝫ multa circa iniusticiam iudicū vide. i. iudex prio. §. 3. et se.

I Inobedientia.

Utrꝫ uel sit peccatum mortale R̃o. ⁊a se. q. 105. Sic. Nam inobedientia cōtrariatꝛ charitati dei que exigit ut eius precepti obediatur. In preceptis auteꝫ diuinis continetꝛ ꝙ etiam supioribus obediatur. Unde Ro. 13. Qui resistit potestati: dei ordinationi resistit. Item contrariatur dilectioni proximi i q̃ztum superiori proximo subtrahit obedientiam quā ei debꝫ. Si autem prelatus aliquis tot precepta ingerat ꝙ subditº cā implere non possit excusatꝛ. de obedientia habetur infra obedientia per totum.

I Inquisitio. Sciēdū ꝙ tribus

modis proceditur cōtra aliquē de crimie. vз per accusationeз denūciationē ꝛ inquisitionem Et quidem quō debeat fieri accusatio habetur supra accusare ꝛ supra. accusatus. Ad denuntiationem uero debet precederē caritatiua āmonitio: extra đ accu: super bil. ꝛ. c. qualiter ꝛ qn do. 2°. Et ad inquisitioneз precederē clamorosa insinuatio: ut in dicto capitulo qualiter. Additur ꝛ quartus modus. silicet cum crimen obiicitur per modum exceptionis: de quo agit infra inscriptio. §. p°. ꝛ. 2.

2 Quando ꝛ a quo sit procedendum ad inquisitionem? R̄ndo Cum subditus aliquis vel etiā prelatus offendit si per clamorem ꝛ famam ad aures superioris peruenerit: non quideз ore tam a maliuolis ꝛ maledicis: a prouidis. ꝛ honestis: ꝛ non sel tantum sed sepe debet veritatē diligentius perscrutari vt pūniat si oportet: non tanq̄з ideз sit accusator ꝛ iudex: sed quasi denunciante fama: extra de accu. qualiter ꝛ quando. 2°. ꝛ extra de simo. licet heli.

3 Qualiter procedendum sit in inquisitione que fit contra singularem personam? R̄o. Prio quidem sciendum ꝙ debet fieri in loco vbi conuersatur persona de qua est inquirendum. 23. q. 1. paratus. extra de elec. postq̄з. ꝛ extra de p̄scrip. quosdam. Citabitur autem ipse cōtra quem inquirendum est: et sic debet esse presens nisi per ꝯtumaciam se absentauerit: ꝛ đbet fieri coram ecclesie senioribus. Item exponenda sunt ei illa capitula de quibus fuit inq̄rendum vt facultatem habeat deffendi se. Et non soluз dicta testium sūt ei dicenda: sed etiā nomina eoruз: vt quid ꝛ a quo sit dictum appareat. ꝛ ne suppressione nominum detur audacia infamandi. Itē admittende sūt exceptiones ꝛ replicationes legitime. Hec omnia extra đ accu. qualiter ꝛ quando. 2. ꝛ. 5. q. 2. si primates. Et talis quidem potest opponere contra inquisitorem de suspecto. vel quod sit criminosus: ꝛ contra denuntiationem vel litteras ad inquirēdum impetratas. ꝛ ꝯtra testes ꝛ dicta eorum: extra de accu. cum oporteat. ꝛ. c. cum dilect[9] 2. Nam non debent admitti testes nisi legitimi: extra de sen. ꝛ re. iudi. cum Inno. ꝛ Al. Iteз inquisitor debet facere iurare ꝛ testificari etiam illos qui denunciauerunt extra de simo. li

cet beli. Secus est in via accu/
sationis: quia accusator non po
test esse testis: ex. de accu. cum
P. Item sciẽdum q̃ i nullo cri
mie potest procedi ad inquirẽ
dum ex denunciatione nisi pre
cesserit fraterna correctio. vt i
dicto capitulo licet de quo vid
s. correctio fraterna. §. 5.
4 ¶ Qualiter procedendum sit i
inquisitione generali: puta cuz
committitur alicui inquisito ec
clesie tam in capite q̃z in mem
bris? R⁄o. Debet procedi de pla
no ⁊ sine strepitu iudicij: cum
non deceat seruos dei talibus
implicari. extra de accu. olim.
non ita q̃ ordo iudiciarius om
nino permittatur: sed per mo/
dum qui habetur infra iudici
um. §. 1. Item in tali inquisitio
ne recipiuntur testes quales i
ecclesia inueniuntur: quia que
domi fiunt per domesticos pro
bari oportet. c. de repu. l. consẽ
sus. ex. d testi. veniẽs. 2.
5 ¶ In quo differt iquisitio quã
facit iudex ex officio ad clamo
rem fame: ⁊ ea ad quam proce
ditur alio procurante siue pro
mouente? R⁄o. In multis. Nam
cum procedit ex officio tunc is
contra quem inquiritur cogen
dus est iurare q̃ respõdeat ṽi
tatem ad iterrogata. ⁊ hoc di/
co siue inquiratur contra deter
minatam personam siue cõtra
conuentum. Si vero procedit
alio procurante: non est aduer
sarius cogendus iurare ne
propter hoc promotõ inquisiti
onis possit instrui: sed ipse tene
tur probare suam intentionem
aliter punietur suspensione vel
huiusmodi. donec se purgaue/
rit q̃ non animo calumniandi
crimina proposuit. extra de ca
lũ. c. cum dilect⁹. Item cum in
quisitor ex officio procedit pu/
blicatis attestationibus potest
denuo ab aliis testibus inquir
re. vt. 2. q. 5. habet. ⁊ c. mẽnaz.
Cum vero alio procurante fit
tunc publicatis attestationib⁹
non recipietur alii testes: quia
timetur de subornatione.
¶ Que forma iuramenti testi/ 6
um in causa inquisitionis? R⁄o.
Si est contra personam ⁊ crim
determinatum: iurat testis q̃
super crimine dicet plenam ve
ritatem: extra de simo. licz be
li. Si vero est inquisitio super
statu ecclesie: iurat de is dicer
quod scit vel credit in ecclesia
reformanda. vel q̃ respondeat
ad interrogata. ex̃ de accu. cuz
dilectus. Et nota q̃ in talibus
iuramentis non debet nec solet
iurari de occultis. Nam secre
torum solus de⁹ iudex ⁊ cogni
tor est. dis. 32. erubescãt. ⁊. 2. q.

f.ꝯsuluisti.⁊ solū duz hēt vlto/
rē.C.de iureiur.licz iuiurādi.
7 ¶Quando fit inquisitio in ali/
quo monasterio: quis prouide
bit de expensis inquisitori vel
monachis qui prosequūtur cō
tra abbatez? ℞o. Pro omnib⁹
debet prouideri de rebus mōa
sterii: ⁊ non tantū denuncianti
bus seu accusantibus: sed etiaz
quos iudices ad prosecutionez
negocij idōeos duxerit assumē
dos: ex̄ d accu.ex pte.⁊.c.oliz.
8 ¶An durante inquisitiōe mo
nachi debeāt obedire abbati?
℞o. Debent i licitis ⁊ honestis
dūmodo non impediatur pro/
secutio negotii.extra de accu.
ex parte.⁊.c.olim.
9 ¶Non pōt prelatus iferior su/
is subditis interdicere ne fue
lent datum suū vel ecclesie sue
aut personarum his qui missi
sunt ad inquirendum corrigen
dū ⁊ reformandum: nec tenent
sētentie excōicatiōis.suspensio
nis.vel interdicti cōtra huius/
modi late.nec ēt iuramēta vel
promissiones ⁊ obligatiōes alie
facte ad celandum. Insuper ab
inquisitoribus talis temeritas
aiaduersione digna precipitur
castigari extra: de officiis ordi.
quia pleriqz.li.6.
10 ¶Postq̄z coram eo qui cōtra
aliquez super certis criminib⁹
inquisitor fuerat deputatus ea
dē crimia ille cōfessus fuit: non
pōt impugnare cōfessionē quo
minus pūiat.nec ideo pōt puni
tionem euadere dicēs ꝙ super
eisdē criminibus ātea nō fuēat
diffamatus vl' ꝙ per eūdem in
quisitorē capl'a sup quib⁹ uole
bat inquirere sibi tradita non
fuer̄t: ex̄ d accu.postq̄z li.6.
¶Si is cui contra te cōmissa 11
fuit inqusitio super certis cri/
mibus processerit ad veritatez
inquirēdam omissa iquisitione
infamie te presēte nec reclamā
te aut quicq̄z super hoc excipi
ēte non poteris ipugnare pro
cessum eius ob hoc.quia nō fu
it de infamia premitus inquisi
tum: ex̄ de accu.si is.li.6.
¶Quis est effect⁹ iquisitiōis? 12
℞o. si inquiritur contra prela/
tū siue habentem administra/
tionē ⁊ cōuincitur: pena eius ē
remotio exemplo villici diffa/
mati cui dictū est.iā non pote/
ris amplius villicare. Luc.16.
ex̄ de accu.qualiter ⁊ quādo.2.
Si vo nō hēt admistrationem
pēa ē arbitria ſz mēita psōe et
q̄litatē excess⁹: ex̄ d accu.iquisi
tiōi.i fi.primi rspōsi.ſz hoc fal
lit i crimib⁹ enōmib⁹ q̄ ōdis exe
cutionē aut retētionē beneficij
etiam post pactam penitētiaz i

pediunt: vt est in simõiaco in ordine ⁊ beneficio. ex̃. đ accu. inquisitionis. In his. n. sic est sicut in accusationibus in iudicio procedendũ: ut in dcõ. c. inquisitionis. Que aũt dicanť crimina enormia: vide s̃ enormia ⁊ s̃. crimẽ. De inqsitoribus hereticoꝝ habes s̃. heretic⁹. i. §. 4. ⁊ heretic⁹. 2. §. 16. q icipit. Inquisitores i certis prouicijs cũ seqntib⁹. ⁊ hereticus. 3. per totum.

Inscriptio. Qui accusat aliquem debꝫ se inscribere. i. ad penam talionis si nõ probauerit obligare: ut supra accusatõ §. secundo.

2 Utrum inscriptio sit sẽper necessaria? ℞o. Quãdo crimen non opponitur directe per modum accusatiõis vel denũciationis. sed per modum exceptionis/ ut cum obiicitur accusatori vel testi ad hoc vt ab accusatione uel testificatione repellatur: uel electo ut a promotione excludatur: nõ est necessaria inscriptio. Sed si obiiciatur iam confirmato: puta in cõsecratiõe: obiiciens dꝫ se obligare ad penam ex̃ordinariam ad arbitrium iudicis circa uinculum inscriptionis. Nam electus crimine sic probato perdit qd per electionem ⁊ confirmationem ei fuerat acquisitum. sed prius habita non amittit: ex̃. de accu. super his. ⁊. c. eqliter ⁊ quando. 2° in fi.

Institutio. Capitulũ sede vacãte potest admittere ⁊ instituere in beneficijs p̃ntatos a patronis si sint idonei: licet alias talis admissio ⁊ institutõ ad epꝫ pertineret: tamen sede uacante non potest conferre beneficia que ad collationem episcopi pertinent: ex̃. de insti. c. prio li. 6. Instituere heredes quo modo teneatur testator vide infra testamentum. 2. §. primo ꝑ totum.

Interdictum p° communiter. Interdictum aliud est generale: aliud particulare. Generale dicitur quando generaliter interdicitur regnum aut prouincia siue etiaꝫ ciuitas aut castrum. Et intelligendum est generale in hoc casu etiam si interdicatur terra alicuius qui nullam habet integram: sed tantum pro parte. Particulare vero quando de multis ecclesiis vna ul' pauce interdicuntur. extra de verborum significatione. cum in partibus:

2 ¶ Quid est dicere: int̃dico ta
lem locū? R̃o. ſm Inno. Nihil
aliud est dicere q̃z int̃dicere ibi
ho͞ies habitātes a certis ſacra-
mētis ibi accipiēdis: ⁊ a ſepul
tura. ⁊ q̄ clerici ibi publice ce
lebrare ⁊ ſacra cōferre prohi-
bent. locus. n. p ſe nō eſt in cul
pa: nec eſt ſacrorum pceptibilis.
3 ¶ Int̃dicti ſm Inno. Hosti.
⁊ Ber. nō poteſt poni ſine ratō
nabili cā. ſicut nec ceſſatio a
diuinis: ut dictum eſt s̄. ceſſa-
tio. §. i. ⁊. 2. ex̄. eo. cū medicinal.
li. 6. ⁊ ex̄. de his que fi. a ma.
par. ca. q̄ſiuit. Quā decre. In-
no. ⁊ Hoſti. intelligūt q̄ ſnia i
terdicti nō eſt ferēda propter
culpam alicuius pticularis pſone
ſz propt̄ culpā vniuerſitatis: ni
ſi cū ūt dn̄s loci: ex̄ de ſpō. nō
eſt nobis. ⁊ ex̄. de offi. dele. ſa
ne. Unde nō pōt fieri propter
delictū dn̄i: ſiue capli: ſiue ali-
cuius cōitatis. Sed h̄ nō. q̄ nul
lus locus pōt int̃dici auctorita
te ordinaria vel delegata pro
pecuniario debito vel pro cu-
iuſuis pecunia quātitate: al̄ nō
tenet niſi fieret de apoſtolice
ſedis ſpāli ⁊ expreſſa licentia
Hoc Bonifacius octauus in
quadam ex̄uagāti que incipit
Proinde attēdentes
4 ¶ Utrum int̃dictum poſſit i
poni nō precedente admoni-
tione? R̃o. ſm Inno. Si impo-
natur pro culpa quaſi pēa ſiue
penitētia: tūc probata culpa vl̄
notoria exiſtente imponi pōt
ſine ulla admonitiōe etiam pe
nitenti ⁊ correcto: ſicut inueni
tur de ſentētia ſuſpenſionis q̄
fertur ↄtra delinquentem ⁊ n̄
contumacem ſiue monitum.
5. q. 4. in loco. Sz quādo pro
contumacia infertur non de-
bet inferri niſi cōtra icorrigibi
lē ↄtumacē: ⁊ tunc debz admo
nitio precedere: ex̄. de appel.
reprehenſibilis.
5 ¶ Que differētia eſt iter int̃di
ctum ⁊ excōicationē aut ſuſpē
tionē? R̃o. ſm Ray. Proprie lo
quēdo excōicat̃ pſona. xi. q. 3.
certū ex̄. de vbo. ſig. ex pte. Et
quidē ſi eſt maior ſepat nō ſo-
lum a ſacramētis: ſed ēt a cō-
munione fidelium: ut s̄. excōi-
catio. i. §. 2. ſed uniuerſitas nō
excōicatur: ut dictū eſt s̄ excōi
catio. i. §. 32. q icipit. vniuerſitas
Suſpendit̃ quoq̄z perſona et
quādoq̄z quidē a bn̄ficio. quā
doq̄z ab officio. qn̄q̄z ab vtro
q̄z. 2. q. 5. pſbyter. ex̄ d pur. ca.
inter ſollicitudines. Interdi-
citur vero quādoq̄z ipſe locus
vt regnum. ciuitatis. caſtrum
vel eccleſia: ex̄. de vb. ſig. cum
in patribus. Similiter aliquā
do interdicitur vniuerſitas: vt

x

cler⁹ vel ppl̃s ex̃ eo. si snia lib.
6. Et nihil est aliud q̃z separatio
a certis sacr̃is: et oĩbus diuis
officijs: et eccl̃iastica sepl̃tura
vt ex̃ de spon. nõ est nobis ex d̃
pe. ⁊ re. q̃ in te. ⁊ d̃ hac mã ple
ne hr̃. i. iterdictũ. 4. §. 1. 2. ⁊. 3.
et aliquid dictũ est s. §. 2.

¶ In quo cõueniũt excõicatio
interdictũ et suspẽsio? R̃o secũ/
dũ Host. in pl̃ibus. Primo q
dẽ q2 sicut excõicatio d3 fieri i
scriptis continẽtib⁹ cã3: ⁊ cui⁹
scripture exẽplũ tenetur iudex
excõicato tradere. i. mense3 si
fuerit requisit⁹: de qua requisi
tione d3 fieri publicũ instr̃m l̃
autentice lr̃e. iudex aũt h⁹ i cõ
stitutõis violator per mensem
vnum ab ingressu ecclesie et a
diuinis suspensus est. ⁊ supior
ad quem recurrit̃ debet ipsa3
sniam relaxare ⁊ excõicatore3
ad interesse cõdemnare. Itẽ p
omnia est in sentẽtijs suspẽsio
nis ⁊ interdicti. ⁊ de hoc hẽs
s̃. excõicatio. i. §. 10. ex̃. eo. cum
medicinalis. li. 6. 2° quia snia
excõicationis interdicti ⁊ sus
pensionis nõ releuat̃ per seq̃n
tem appellationẽ. s3 bene p pr̃
cedẽtem. ex̃ de appel. ad hoc
qm̃ ⁊. c. pastoralis. ⁊ ex̃: eo. is
cui. li. vi.: 3° quia ligati aliq̃ sẽ/
tẽtia de p̃dictis nec eliger̃ nec
eligi pñt: ex̃ de ap. ↄstitutus p⁹
et extra de consu. cũ dilectus.
ex̃ de exce. apl̃ice et ex̃ de elec.
cũ inter. 4° q2 nullus dictoꝝ
d3 celebrare diuina extra de
cle. ex. mini. c. 2. ⁊. c. postulasti
§. fi. 5° q2 tales snias d3 moni
tio p̃cedẽ qd̃ itellige ut s̃. §. 4
⁊ ar. extra de sen. ex. si canoni
ci li. vi. sexto q2 quilibet eorum
iurat anteq̃3 absoluat̃ non am
plius contrauenire. Et in omĩ
b⁹ potest fieri relaxatio ad cau
telam. extra eo. venerabili ni/
si esset interdictu3 generaliter
promulgatũ in quo nõ h3 locũ
relaxatio ad cautellã. extra. e.
presenti li. vi. septimo q2 talis
sententia est etiam a superiori
bus obseruanda: extra de off.
c2. cum ab ecclesiaru3. octauo
quia nullus eoꝝ durante sentẽ
tia potest testificari ex̃ de ex/
cep. apostolice. et extra d̃ testi
bus veniens. in fi. nono q2 supi
or non debet ipsas sententias
reuocare vel pronunciare nul
las esse nisi uocatis partibus.
extra de appel. romana. §. pe.
li. vi. x° q2 illi qui p priuilegiũ
sun recepti i proprios ⁊ specia
les romane ecclesie filios: l3
propter hoc non sint exempti:
tamen sicut nec excommunica
ti: sic nec interdicti nec suspen
di possunt ab alio q̃3 a romão
pontifice vel legato a latere.

extra de vb.sig.veniens.li.6.
xi° q2 oēs predicte sn̄ie nomie
censure ecclesiastice continent
extra de verboruz.signifi.que
renti.
7 ¶ Quis pōt intdicere? R°o fm
Inno.⁊ Hosti. Quilibz prela
tus habēs iurisdictionem or
dinariā.Quilibet ēt habēs iu
risdictionem delegatā pōt int
dicere eccl[e]siā terrā uel perso
nā cōtumacem sue iurisdictio
nis:ēt si cōtumax sit eps.ex.d
offi.del.sāe quia diocesan⁹ tn̄
nō debz suspēdere seu intdicē
clericos seu eorū ecclesias per
petuo.vel ad longū tēpus:nisi
de consēsu capitli ex.de excess.
pta.c.i.Et hoc marie quando
procedit.ex officio suo:q2 tunc
cū maiori deliberatione proce
dēdū est.Sz regulariter ⁊ de
iure ⁊ de cōsuetudie sētētia pa
stor solius timēda est ⁊ trem
da.xi:q.2.c.i.xvi.q.2. visis ex.
d offi.ordi.cū ab eccliaz .Itē
interdicere pōt elect⁹ cōfirma
tus lz nōduz cōsecrat⁹:q2 hoc
iurisdictionis.ex.de elec.trās
missam Item sede uacante in
terdicere potest capituluz:ex.
de maio.⁊ obe:his que.c.cuz
olim.⁊ extra de hereti.ad abo
lendam primo responso.Ab
batissa uero interdicere nō po
test:ut dictum est supra abba
tissa.§.3.
¶ Quis potest interdici? Rn̄ 8
deo.Sicut potest colligi.ex.§.
precedenti quilibet subditus
vel etiam terra uel ecclesia po
test interdici a suo prelato:ali
ter sententia a non suo iudice
lata non tenet:extra de officio
delegato.secundo est extra de
iudi.at si clerici.Exempti vēo
a prelatis non possunt ab eis i
terdici.Si tamen ille qui est
exemptus ex vna parte habe
ret aliquod beneficium ratio
ne cuius non esset exemptus.i
hoc sui diocesani sententiis sb
iacet.extra de preuile:cum ca
pella.Prohibetur etiam q͏ in
odium exemptoz vl in fraudē
priuilegiorū nō interdicantur
vel excommunicentur vendē
tes illis.uel ab eis emētes aut
eis communicantes.alias con
tra facientes puniendi sunt ex
tra de priuil.quanto. Sunt ta
men casus in quibus exempti
subsunt diocesanis in quibus
possunt eos interdicere siue pu
nire et condemnare quos ha
bes supra exemptus.§:quinto
Item non possunt interdici ni
si a papa illi qui sunt speciales
ecclesie filii ut supra.§.vt dcm
est in fine.

9 ¶ Priuilegia q aliqui nõ pos
sunt excõmunicari vel terre eo-
rum iterdici cõcessa singulari-
bus psõis ecclíasticis vel se
cularib⁹ no extẽdunt ad sñias
episcopoꝝ: quia ipi pñt tales ex
cõmunicare ꝛ interdicere. nisi
fuerint concessa regib⁹. regis
vel eorum filijs vel religiosis ñ
ratione personarũ: sed ratione
ordinũ vel locorũ: extra ð pui.
ne aliqui libro 6.

10 ¶ Sub qua forma vborum de
bet poni interdictum? R. o. For
ma hec est. vel similes. Nos pp
talem causam eccliã siue terrã
talẽ supponimus interdicto: ex
de vb. sig. cum in partibus. et
ex de off. dele. sane. ij. Addunt
etiam cõmuniter iudices dicẽ
tes: eccliastico supponim⁹ iter
dicto. vt Inno. dicit. ꝛ hoc ad
differentiã interdicti legalis ð
quo trãsimus ad presẽs. Põt e
tiam sẽtentia interdicti ad vo-
luntatem iudicis determinari
puta vt interdicat missam cuz
cantu vel vesperas. vel sepultu
ram ꝛ huiusmodi. Põt etiã iu
dex ab interdicto excipere ꝛ su
biicere quos vult: ꝛ quãdo vult
puta quãdo domius fre ibi fue
rit presens ꝛ huiusmodi: ex de
spõ. non est nobis.

11 ¶ Quando sñia interdicti obli
get? R. o. sufficit sñiam interdic
ti publice proulgaĩ: nec postea
necesse est eam singulorum au
ribus iculcare. Sufficit et cuz
qs scit vicinos suos maxie me
tropolitanã eccliã recepisse sñi
am ꝛ suar. ex de postu. pla. c. i.
Insup oẽs religiosi tã exempti
q̃z non exẽpti qui viderit vl sci
uerint matricẽ loci eccliam ser
uare qdcũqz interdictum posi
tũ auctoritate sedis aplice vel
ordinariorum debẽt ꝛ ipsi ser-
uare. alioquin nõ suantes icur
runt excõicationem ipso facto.
Idez et i interdictis ꝛ cessatio
nibus a diuis idictis p statuta
prouincialium ɔciliorꝝ. vel epi
scoporũ auctoritate. Idem i ge
neralibus cessatiõib⁹ a diuis.
ciuitatum. terrarꝝ. ꝛ aliorũ loco
rũ quas aliquãdo ex cõsuetudi
ne. capitula. collegia. vl cõuen
t⁹ secularium aut regularium eccli
arũ sibi vẽdicant hoc nõ obstã
tibus quibuscũqz appellationi
b⁹ antea etiam ad sedem aplí-
cam vel ad aliũ interiectl. ꝛ ali
js obiectionibus quibuscũqz:
vt in cle. ex frequentibus de sẽ
ten. exco.

¶ Si sententia interdicti pro- 12
feratur in clerũ. nõ tamẽ prop-
ter hoc itelligitur pplus inter
dictus. nec eo. Unde uno ipso
ruz iterdicto alius licite admit
titur ad diuina: extra eo. si sñia

li.6. Cum vero alicuius terre
ppl's est interdict⁹: singulares
ei⁹ persone itelligunt interdic
te. vt in dicto. c. si snia. §. f. In
gñali quoqz interdicto alicui⁹
terre cl'ici licet teneat illud ob
fuare. tñ eorum persone nó sũt
interdicte fm Guil. ⁊ Inno. et
ideo alibi ɔsistentes in nullo
tenẽtur ut. ĩ. iterdictũ. 2. §. fi.

13 Utrũ snia intdicti suspendi
possit ita ꝙ liceat celebrare di
uia? R'o. fm Hosti. ⁊ Inno. Qñ
loc⁹ vel eccl'ia iterdicit: talis se
tẽtia suspendi põt. ⁊ tunc licet
ibi celebrare. ex de puil'. vt pri
uilegia. Qñ vo est interdicta p
sona seu suspensa. si factum est
pro culpa suspensi vl' iterdicti:
nó posset de licẽtia alicuius ce
lebrare neqz interdictũ vel sus
pensio suspẽdi. Si vo factũ' eẽt
propter culpã alterius. qđ ali
quãdo fit. vt. i7. q. 4. miror. c
. felix. tunc dici põt sicut de int
dicto loci ꝙ tal' snia suspendi
põt p epũm sicut ⁊ tolli.

14 Quid si infra tẽpus suspẽsio
nis vel interdicti appellet? R'o.
secũdum Hosti. Appellari põt
a suspensa sententia sicut a con
ditionali. extra de appel. prete
rea. ⁊. c. dilectis. v. verum dici
mus. ⁊ idem in sententia suspẽ
sionis. Secus autem in senten
tia excõicationis cuius effectus
nũqz potest relaxari ad tẽpus
nisi omnino tollat: ex de sen. ex
co. cum desideras i principio.

Interdictũ secun
do. s. spetialit: qđ ponit in ali
quã terram. Ubi sciẽduz ꝙ cũ
dicitur. intdicim⁹ terrã talis
regis vel dñi fm Inno. ⁊ Ho
sti. itelligit omnis terra q̃ iuris
dictione sue subest tẽpore late
sẽtentie. ⁊ silr qui i crimie sibi
fauet. Con. Ber. Si vo post ini
am terrã emit: non est interdic
ta: nisi snie lator exp'sserit sue i
tẽdẽit tã de ea quã hz q̃z de ea
quam hiturus eẽt. Si uero vẽ
dit suaz remanet illi terre on⁹
interdicti donec relaxet: vt po
nit Hermãn⁹ i tractatu de int
dicto: ar ex d postu. p'la. ad h.

Quid si dominus tpalis sup 2
ponat teram suam ⁊ prorogei i
se iurisdictionem alicuius epi:
an possit terra eius ab illo int
dici? R'o. fm Hosti. Si ordina
rius consenserit in prorogatio
nẽ. tunc planum est ꝙ põt: ex d
foro cõpe. significasti. Sed si ñ
consenserit. adhuc puto ꝙ pos
sit ⁊ clerici tale interdictum s
uare tenentur: extra de iureiu
ris. ex rescripto. ⁊ de offi. del.
P. ⁊ B. Licet enim laicus per
specialez conuentionez nó pos
sit supponere aliis ecclesias vl

persónas ecclesiasticas terre sue: tamen ⁊ vniuersitate taci-te transeunt.

3 ¶ Si ciuitas castrum aut vil-la sunt interdicta illorum sub-urbia ⁊ continentia edificia in-telliguntur interdicta: ex̄ eo. si ciuitas. li. 6. Al̄ vero nomie ciuitatis itelligitur qd̄ muroꝝ ambitu cōtinetur: ut ibi. dr̄.

4 ¶ Nunqd homies de terra i-terdicta possint audire alibi di-uina? R̄o. Si est inr̄dicta pro-pter dilectū dn̄i uel rectoris: t ic ciues qui culpabiles nō exi-stunt pn̄t extra ip̄am licite inr̄-esse diuinis: nisi ⁊ ipsi fuerint inr̄dicti propt̄ dn̄m puniendū in eis: qz tunc etiá alibi nō pos-sunt inr̄esse diuinis: sicut ⁊ nō possunt si propt̄ culpā illoꝝ po-situ fuit inr̄dictū. ex̄. eo. si ciui-tas: li. 6. Et idē intelligenduz si aliquis de ip̄is hōinib⁹ alio transfert domiciliū. Et eodez mō intellige de clericis alicu-ius t̄re interdicte: quia si cul-pabiles nō existunt: nec fuerit ipsi interdicti: possunt alibi ce-lebrare diuina.

Interdictum 3ª.

s. in aliquam ecclesiam. Ubi presciendum ꝙ si ecclesia inr̄-dicitur: nec in capella eius ce-lebrari: nec in cimiterio pote-rit aliquis sepeliri si ipsa capel-la vel cimiterium sint ecclesie coniuncta. alias secus extra. eo. si ciuitas. li. 6.

¶ Quid si aliquis scienter ce-lebrat in ecclesia aut quocūqz loco interdicto? R̄o. Nisi sit pr̄-uilegiatus in hoc vel nisi in ca-sibus a iure concessis celebret irregularitatem icurrit. a qua non potit nisi per papam absol-ui: nec potest eligi nec eligere ex̄. eo. is qui. li. 6. 2

Interdictuz Quar-to. s. qd

probibetur vel conceditur tē-pore interdicti. Et prio quidē nulla diuina officia permitun-tur extra de pe. ⁊ re. ꝙ in te. ⁊ ⁊ extra de spon. non est nobis. Sed hoc in. 6 eo. ti. c. alma. tē-peratur multū hoc modo. ꝙ si-gulis diebus i ecclesiis ⁊ i mo-nasteriis misse celebrentur: ⁊ alia diuina officia submissa vo-ce ianuis clausis excōicatis ⁊ interdictis exclusis. campanis tiam non pulsatis: ita tamē ꝙ nullos alios etiam si aliunde veniant debent admittere ni-si illi sint super hoc preuilegia-ti. extra de preuil. li. 6. ita ꝙ tā canonici qz clerici ecclesiaruz in quibus distributiones quo-tidiane tribuuntur illis qui in-tersunt horis: si non venerint

amittant eas sicut amitterent
si non esset interdictum: ita q
solum in festiuitatibus. s. nata
lis. resurrectōnis penth. & assū
ptionis beate Marie. campa-
ne pulsentur: & clausis ianuis a
pertis alta voce celebrētur ex
cōmunicatis exclusis. interdic
tis admissis: ita tamen q illi
propter quos prolatum est int̄
dictum altari non apropinqūt
non obstantibus quibuscūqz
preuilegiis que reuocātur: qr
sufficere debet omnibus q ce-
lebretur vt dictū est. Hec oia
in predicto. c. alma. Item nō
q tēpore generalis interdicti
pōt cōfici chrisma in die cene:
ex̄. eo. qm̄ li. 6.

2 Utrum tempore interdicti
ministrari possint ecclesiasti-
ca sacramenta? R̷o. Non extra
de sen. ex rn̄so. Et hoc multas
recipit exceptiones. Nam pri-
mo quidē excipitur baptismus
cathecismus & confirmatio nō
solum paruulorum. ut in dicō
c. responso sed etiā adultorum
extra eo. qm̄ li. 6. Item excipi
tur pnia nō solū morientiū: sz
ēt viuorum & sanorum: dū tam̄
nō fuerint excōicati qui nō po
sunt admitti nisi in morte: & ex
ceptis illis propter quorum cl̄
pam vel dolum lata est sentē
tia interdicti. vel qui prebuer̄t
consilium auxilium vel faro-
rem si non prius satisfecerint
vel de satisfaciendo dederint
idoneaz cautionem. aut si hoc
non possunt nisi iurauerint q
cum poterunt satisfaciēt: & ad
satisfactionez facienda p illos
qui tenentur dabunt consiliū
& auxilium: & pro posse labora
bunt. Nec propt̄ aliqued p̄dic
torū dz fieri relaxatio interdi
cti. ut ex̄. eo. alma. li. 6. Item
excipitur eucharista quo ad d
cedentes: extra de pe. & re. q i
te. negatur extrēa vnctio: vt in
dcō. c. q in te. Ad ordines aūt
non potēit laicus loci iterdicti
promoueri. secus aūt de his q
erāt clerici nec sunt interdicti.
Matrimonia vō sm Inn. fieri
pn̄t apd int̄dictos: quia & apud
ifideles cōtrahūt. xxvi. dis. de
inde: non tamen debet fieri be
nedictio nuptiarum secundum
Hosti.

Utrum tempore generalis 3
interdicti concedatur ecclesia
stica sepultura? R̷o. secundum
Inno. Quando est interdicta
communiter aliqua terra vel ali
qua vniuersitas denegatur lai
cis ecclesiastica sepultura: etiā
si penitentiaz acceperint: extra
de pe. q in te. quia int̄dicti sūt
etiā si peccatores non sūt. 24.
q. 3. si habes. 17. q. quarta. mi

ror. Sed ille qui inter predictos excõicantur etiam si ab ipsa excõicatiõe absoluãtur r̄manent tñ adhuc int̄dicti donec soluatur interdictum: Si tamen in morientibus apparuerunt signa penitentie ⁊ postea fuerit solutũ int̄dictũ: tũc taliũ corpora erũt apd̄ eccl̄iã trãsferenda. ar. ex̄. de sen. exco. cũ illorum. Et si apud eccl̄iã stante adhuc int̄dicto sepulti fuerit nõ erũt postea exhumãdi: cum ad eum statũ venerit res a q° scipere potuit. Et pro hui⁹mõi int̄dict. s. qui penituerũt: licz mortuaria r̄cipe: ac per eis orãdum est. xi. q. 3. gcũq3. Sz si ñ penituerit: nec pro eis orandũ est nec mortuaria recipiẽda sk 88. dis. c. fi. Clericis v° qui in tali generalitate nõ sunt interdicti nõ negatur eccl̄iastica sepultura. sine pulsatiõe tñ campanarum ⁊ cessãte omni solẽnitate: ut i dicto. c. ꝙ in te. Sz ꝙ ibi dicitur cũ silẽtio: non videtur hodie intelligendũ de silentio funeralis officij q2 cũ ꝯcedatur qd̄ maius est. s. dicer̄ horas ⁊ missas submisse: ut in prio §. dictũ est. ⁊ de officio funerali cõcedi uidetur.

4 Utrum quando ecclesia est singulariter interdicta illi de populo possint alibi eligere sepulturam: R°. s̄m Inno. Si ē interdicta in penã populi etiã si multi ex eis non deliquerũt sed forte vniuersitas vel maiõ pars. vel forte q2 deligt dñs ⁊ in hoc punit̄: tunc parochiani nõ possunt i alia ecclesia etiaz non interdicta eligere sepulturam: nisi forte ex p̄uilegio. ex̄. de preuil̄. vt preuilegia. Si v° est interdicta propter dilectũ clericorum tantum: vel propt̄ hoc ꝙ violata fuerit tunc parrochiani possunt in alia eccl̄ia non interdicta eligere sepulturam ⁊ audire diuina.

5 Utr̄ oes int̄dicti vitãdi sit R°. s̄z Inno. Hosti. ⁊ Ber. In diuinis officiis vitandi sũt omnes illi qui proprio noĩe vel alia certa circũlocutiõe p̱ sentẽtiam designant̄ qui ⁊ dicũtur nominatim interdicti i Insti. de exhere. li. §. nominati. Itez vitandi sunt tãq3 nominatim int̄dicti oẽs illi de quib⁹ constat ꝙ int̄dicti sũt: ut si ciuitas vel castrũ int̄dicit̄. Si v° int̄dicãt̄ fautores siue participãtes i crimie: nõ dicunt̄ noĩati iterdicti: sz tm̄ i genere. Un̄ tales nõ tenet̄ qs euitar̄ quousq3 p̱ iudicẽ specificet̄ ⁊ iudicentur nisi forte eoꝝ p̱ticipatio esset multũ notoria: ita ꝙ ificiatiõi nõ esset locus. ex̄. de coha. cle.

⁊ mu.rua nos.
6 ¶ Qn̄ cõcedit̄ alicui ꝑsone sin
gulari: vt tp̄e interdicti possit
celebrare et audire diuina in
voce submissa. tūc ei⁹ familia/
res ad audiendū cū illa et cele
brandum sibi admittūtur. Sȝ
non sic de familiarib⁹ alicuius
collegij: q: nisi priuilegiati fu
erint admitti n̄ debēt. Tali q°
qȝ concessione nō pōt gauder̄
ille c⁹ culpa dolo vl̄ fraude fu
it snia lata: seu qui ad ꝑpetran
dū ip̄m delictum prebuit con/
siliū auxiliū uel fauorem: extra
de priui. lȝ li. 6.
7 ¶ Ep̄i q sūt in via pn̄t secū fer
re altare portatile. et facē sibi
celebrare ubicūqȝ fuerint non
obstāte interdicto. ex̄ de priu.
qm̄ li. 6. Ep̄i quoqȝ n̄ icurrūt
ip̄o facto sniam iterdicti ut su
pra cp̄s. §. 5.
8 ¶ An i loco exēptis celebrari
possit tp̄e interdicti generalis
R̸o. Nō nisi sicut in alijs. ex̄. c.
alma. in fi. et de priui. auctori/
tate. hec li. 6.
9 ¶ Sȝ nūquid ex sola ꝯsuetudi
ne pōt aliqs uenire cōtra inter
dictū? R̸o. Nō. ex̄ d̄ ꝯsue. cū int̄
10 ¶ Utrū tp̄e interdicti liceat se
cularibus ex̄ eccl̄iam audire:
vel ascultare offm̄ qd̄ fit i eccle
sia? R̸o f̄m Hosti. Excōicatis ⁊
interdictis nō licet audire ne
qȝ clericis lȝ sita alte celebrare
ꝙ de foris possint audiri: nec ē
eis pax portanda. aut fenestra
vel ostiū aperiendū ad vidēdū
dū corp⁹ christi: vel ad offerē
dū post euāgeliū. Hec colligū
tur extra de pe. ꝙ i te. Con. sa
tis Ray. ⁊ Guil. Et idem dicit
guil. ꝙ n̄ prohibētur seculares
audire horas que extra eccle/
siam siue per uiam dicuntur.
¶ Nūqd tp̄e iterdicti possit sa 11
cerdos bn̄dicere perā ⁊ bacu/
luȝ ꝑegrinoꝝ? R̸o f̄ȝ Guil. Cuȝ
nō reperia⁹ esse prohibitū vid
tur eē concessū.
¶ Quid si propt̄ fauorē ⁊ ad 12
instātiā aliquoꝝ positū est int̄/
dictū ⁊ illi n̄ s̄uāt sȝ allegant
ꝙ hēant priuilegia et h⁹i? R̸o.
Neqȝ alij s̄uare tenēt̄: ne d̄ ali
oꝝ fletu ipi redire videātur. ex
tra de priui. petistis.
¶ Qūo clerici in offō uiolent i 13
terdictum? R̸o f̄m Inn. Cl̄icus
violat interdictū. vn̄ offm̄ vel
ordinē exeqt̄ in missa n̄ solū
celebrando vt sacerdos: sed ēt
calicē offerēdo ut subdiacon⁹:
vel vrceos siue āpulas ut aco/
lit⁹ et h⁹i. Sil̄r ⁊ celebrando
principalit̄ vespas ⁊ matutias
⁊ h⁹i. xi. q. 3. si qs ep̄s in fi. nec
credim⁹ irregularitatē vel su
spensionē incurrere q offō ite/
rest ēt si cātet cū alijs: nō tn̄ ce

lebrat nec aliud i offō suo agit
cū hoc nusquā iueniaz: licz pec
cet. Et intelligendū nisi hoc fa
ciat ex cōtēptu: ꝫm Host. ex̄ d
exces. prela. tanta. Legere aūt
psalmos vel euangelia dicere
quilibet potest in terra inter
dicta sicut et predicar̄ extra d
sen. ex. rñio.

14 ¶ Quid si cleric⁹ dicat. eplaz
sine apparatu? R̄o secūduz In
no. Si consuetudo est ꝙ aliqs
sine distinctione ordinis dicat
eplam vel portet cereū vel fa
ciat quicquid aliquid pertinēs
ad aliquem ordinem non erit
irregularis qui id facit. vbi ve
ro consuetudo non est fit irre
gularis. xi. q. 3. si quis episcop⁹
2⁹ Sed si faciat ea que nō sunt
alicui ordini vel offō deputata
vt si in matutinis legat lectio
nem uel cantet responsoriū nō
fit irregularis. Con. Hostiē. ⁊
guil. du.

15 ¶ Quid de simplici clico q hz
tm̄ primā tōsurā? R̄o ꝫm Inn.
Si in offō suo cātet: puto ꝙ ir
regularitatē incurrat. 23. dist.
psalmista. Idē guil. du. in spe.

16 ¶ Quid de bñdictione mense
vel aque? R̄o ꝫz Inn. in bñdic
tōe mēse ñ ꝯtrahit irregulari
tas: cū nulli ordie dputata sit.
ar. 44. di. c. fi. Sed i bñdicti
one aque sec⁹ vr̄. q2 annexa est
ordini: de cōse. dist. 3. aq̄. idem
guil. du. Intelligendū autez ē
ꝙ ita fuit tp̄e predictoꝝ. Inn.
⁊ guil qñ ñ licebat in ecclesijs
celebrare etiā secrete: nisi ex p̄
uilegio. Hodie q2 lz celebrare
secreto: qd maius est ex̄ co. al
ma li. 6. et secreto aquā bñdi
cere licet. quod minus est.

¶ Quid si quis tp̄e interdicti 17
aliquē excōicat vel absoluit? re
spondeo ꝫm Inn. ⁊ Hosti. Nō
est irregularis q2 hoc ñ ꝯpetit
ex ordine. sed ex iurisditiōe. 2.
q. 1. nemo. et extra de elec. trās
missā. sed absolutōnis solenia
exhibere. sicut est dicere cum
stola psal. et orōnē: vel i ecclīā
introducere excōicatū est ordi
nis ⁊ officij. ar. ex̄ co. nup i fi.
xi. q. 3. dz. ⁊. c. se. vñ hoc faciēs
irregularis est. idē Guil. du.

¶ Utrū tp̄e interdicti possit fi 18
eri itroduttio mulieꝝ in ecclīa
post partū? R̄o ꝫz Hermānum
Non licet.

¶ Quid si laic⁹ uiolat iterdcz 19
R̄o ꝫm Inn. non incurrit irre
gularitatē vel suspensionē. cuz
nec ordinem nec offm̄ habeat
ḡuit tm̄ peccat ⁊ puniēdus est.
idē Host. Si vō tp̄e interdicti
exerceat aliqua officia que ñ
sūt alicui⁹ ordis: puta doceat
scholares exerceat tabelliona
tū: aut aduocationē ⁊ h⁹ i ñ pec

eat :ut ⁊ ponit guil. du. Quid đ
illo cui interdictus est aliquis
spālis act⁹: puta ingressus ec/
clesie. Hunc cāuz uide. ī. §. pe
nul. in fi.
20 ¶ Sʒ nūquid laici interdicti
pn̄t orare i ecclesia? R̷o secūdū
guil. Propter generale inter
dictum nō ītelligo hoc eē pro
hibitū. sec⁹ si exp̄sse sit ei⁹ int̄/
dictus ingressus ecclesie. idem
Monal.
21 ¶ Quid si sacerdos probabili
ter credit ꝙ aliq̄ iterdicti sint
i eccl̄ia? R̷o ꝺm guil. Debʒ mo
nere in gnāli ꝙ exeāt: al' nō te
nẽt vitare eos maxime publi/
ce donec constet de snīa.
22 ¶ Quid si sacerdos recipiat
sciēter hoiem interdictum: nū
quid alij tenebūt̄ exire? R̷o ꝺʒ
guil. Credo ꝙ nō. nec peccant
audiendo diuīa: sed solus sa/
cerdos idē Monal. et uide i se
quenti. §. proximo.
23 ¶ Que pēa cl̄ici n̄ ꝺuant' iter/
dictū? R̷o ꝺʒ Ho. ille qui scien
ter celebrat i loco iterdicto vn
decūqʒ sit irregularis est ⁊ su
spensus: ex de cle. excōi. mini.
postulastis. §. ulti. et ex̄ de ele
cū inter. ⁊ ex̄ eo. is qui. li. 6. et.
iō nō pōt bn̄ficia cōferre. ex̄ de
cōces. p̄bē. q² diuersitatē. ⁊ ex̄.
de exces. pre. tāta. Cō. Inn. et
Ber. itē n̄ pōt talis eligi nec e/
ligere ex̄ de consue. cū dil'ect⁹
§. q² nobis. ⁊ in. dicto. c. is qui
nec ēt postulari extra đ postu.
prela. c. i. item qui non seruat
interdictū remouend⁹ est a be
neficio. ex̄ de cle. exco. mi. po/
stulastis. §. vl. Et nota hic ꝙ
si aliquis scienter celebrat in
aliqua ecclesia que non prop̄e
dicenda sit interdicta: sed uio
lata siue polluta n̄ incurrit ir/
regularitatē: ut i. d. c. is q̄ tn̄ ta
lis grauiter peccat vt ibidē dr̄
Et dr̄ eccl̄ia violata siue pollu
ta seie vel sanguine: vide s̄ ꝯse
cratio. 2. §. 4. cum sequentib⁹
Sil'r etiam si quis i aliqua ec
clesia non supposita interdicto
celebrat presentibus personis
interdictis: licet grauiter pec
cet celebrando eis: tn̄ nō fit ir
regularis. q² hoc non habetur
in iure: ut ibidem. Sed tamen
omnis scienter celebrans siue
in loco interdicto: siue persōis
interdictis a iure vel a quocū/
qʒ iudice vel recipiens publi/
ce interdictos ad diuina offi/
cia seu sacramenta siue ad sepl'
turam est interdictus ab igres
su ecclesie. extra de priui. ep̄o/
rum libro. 6. Et si in ea se inge
rat in suo officio fit irregularis
extra eodem is cui libro sexto
Et de hoc casu habes infra su
spensus. §. 5.

24 ¶ Quid si clerici exñtes noīa tiꝫ interdicti celebrent diuiā? R͞o ẜ Inn. Irregulares fiunt xi. q. 3. si quis eps ī domicilio ⁊ sīt deponēdi perpetuo: nisi ꝙ si multi sunt tūc principales sīt deponēdi. cū alijs vero sup irregularitate poterit dispensari sed non nisi per papam.

Interdictum quid sit dixi supra. Nunc restat dicendum in quarto de relaxatione īterdicti. vbi sciendum ꝙ postq̄ꝫ s̄nia īterdicti per aliquos inferiores prelatos rōabiliter lata est: maiores nō debēt eā relaxāe abiq̄ꝫ ꝯgrua satisfactione et q̄ꝫ ꝯsciētia illius qui tulit eā ex̄ de off. or. cū ab ecclesiaꝝ. Si vō ñ rōnabiliter lata sit: dꝫ q tulit eā sine difficultate relaxare ex̄ đ offi. or. graue seu superior ad quem recurritur. extra eo. cuꝫ medicinalis. li. 6.

2 ¶ Archiep̄s non pōt relaxare interdictū vel excōicationem siue suspentionem latas ab officialibꝰ archidiaconorūꝫ seu alijs iurisditionem hn̄tibꝰ īb ditis suffraganeorum ip̄is qui tulerūt omissis: nisi eēt ꝯtraria ꝯsuetudo ex̄. c. romana. li. 6.

3 ¶ Cū quis interdicto vl' excōicatōe astrictus offert se ad iusticiam eoꝝ pro quibꝰ s̄niaꝫ acceptit: iudex eū ne sic decedat absoluere pōt: etiā si aduēsa ps appellet ne absoluatur. dꝫ tam̄ ante absolutionem recipi ab illo sufficiens cautio. ꝙ in p̄nia romāi pontificis ad quem appellat̄ si voluerit appellator vł corā iudice cui cām delegauerit iuri parebit. Et idē de his qui dicūt se iniuste excōicatos vel interdictos. extra đ appel. qua fronte.

4 ¶ Utrꝝ s̄nia interdicti relaxāi possit nudo v̄bo? R͞o ẜ Host. Licet in s̄nia excōicationis expressa sit solēnis forma quam habes ī absolutio. 5°. §. 2. secꝰ tñ in sententia interdicti et suspensionis que nudo v̄bo proferūtur vel totaliter relaxātur cū iuramēto tñ. ut supra interdictū primo. §. 5. ⁊ arg. est. ex̄ eo. alma. li. 6.

5 ¶ Quid si aliqs tp̄e generalis interdicti vult satisfacere ⁊ sic absolui? R͞o ẜm Ioā. an. Si is propter cuiꝰ culpā latū est int̄dictū satisfacere vult tolletur īterdictū. Si vero culpabilis fuit tanq̄ꝫ consiliarius vel auxiliariꝰ. sꝫ accipiat̄ cautio: ⁊ iniūgatur p̄nia nō relaxabit̄ interdictum extra eo. alma libro 6. Quod si nō propt̄ eiꝰ culpa latū est: ipse quidem punit̄: sꝫ eius satisfactio ñ reqrit̄. ex̄. e. si s̄nia. §. i. ⁊ in. d. c. alma.

I Ntestatus. ¶ Require infra in sceptio ab intestato.

I Ntimiditas. ¶ Require infra timor. §.finali.

I Nuenta. ¶ Quid ẽ agẽdum de iuẽtis? R̃o. ꝼm Th: secunda secunde.q.lxvi. Distinguendum est circa res inuentas. Quedã eiꝫ sunt que nunqꝫ fuerunt in bonis alicui⁹ sicut lapilli ⁊ gẽme que inueniuntur in littore maris et talia occupanti cõceduntur. Et eadẽ rõ est de thesauris ãtiquo tempore ĩb t̃ra ocultatis quorũ nõ est aliquis possessor: nisi ꝙ se cũdũ leges ciuiles tenet̃ medietateꝫ dare domino agri. Intellige si inuenit ĩ alieno non data opa: sed si data opa iuẽit: nihil tenet̃ dare dño. in Isti. de re. diui. §. itẽ ea. Quedã uero rex ĩ uente fuerũt de propinquo in alicuius bonis: ⁊ tunc si quis eas accipiat nõ animo detinẽdi: sꝫ restituẽdi dño ñ ꝯmittit furtũ al̃ furtum cõmittit. 14.q.5.si qd. ⁊.c.multi sine.

¶ Quid si res ab aliquo iuẽta sit que fuit a ꝓpõ dño habita pro drelicta? R̃o res que habetur pro derelicta: occupãti concedit̃ siue sit mobilis et abiici tur. siue sit immobilis: ut si ciẽ ego sciam de hoc fundo ac mente ut pro derelicto hẽam. ff. pro der̃ lic. l. i. sed si in mari iactauero res meas cã alleuiãdi nauẽ nõ habeo pro derelictis. quia nõ hac mente abiicio. Unde si librum inuolutum iactaui ñ hẽo pro derelicto: sec⁹ p̃sũit̃ si iacta ui aptũ ĩ Insti. d̃ re. diui. §. vl.

¶ Sed qualit̃ restituet̃ res inuẽta? R̃o. ꝼꝫ. Ray. ⁊ Hosti. Studebit iuenire illũ qui eam amisit. ⁊ si oꝫ faciet publice dici per p̃conem, vel in ecclesiis ꝑ locuꝫ ubi expediet. ⁊ illum si iuenerit ⁊ per circũstãtias certificet̃ ꝙ illius fuerit: illi restituetur: al̃ eroget pauperib⁹: vel ipse põt tenere si est indigẽs. ⁊ hoc ꝼm quoidam auctoritate penitẽtiarii sui. seu diocesani si forte sibi retinuẽrit dispẽsationẽ taliũ.

I Nuidia ¶ Utrũ inuidia sit tristicia de alieno bono? R̃o. ꝼm. Tho. secunda secũde.q.36. De aliẽo bono põt esse tristicia duplicit̃ Uno modo quãdo aliquis tristat̃ de bono alicuius inquãtũ ex hoc iminet sibi periculum alicuius nocumenti sicut cuꝫ hõ tristatur de exaltatione inimici timens ne ledat eum: ⁊ talis tristicia non est inuidia: sed ma

gis timoris effectus ut philoso phus dicit. Alio modo inquantum bonum alterius existimatur diminutiuum proprie glorie seu excellentie. et hoc modo de bono alterius tristatur inuidia. et ideo precipue de illis bonis inuident homines in quibus est gloria. et in quibus amant honorari et in opinione esse ut philosophus dicit. 2. retho.

2 Utrum inuidia sit peccatum? Respondeo secundum Tho. vbi s. Inuidia proprie est tristicia de bonis alicuius in quantum alter excedit ipsum. et istud semper est prauum ut phs etiam dicit. 2. reth. quia dolet de eo de quo est gaudendum. s. de bono proximi. Quod si quis doleat de bono proximi non quia habet: sed quia sibi deest non erit inuidia sed zelus. de quo habes infra zelus.

3 Utrum inuidia sit peccatum mortale? Respondeo secundum Tho. ubi s. Inuidia ex suo genere est peccatum mortale: quia contrariatur charitati que gaudet de bono proximi. Si tamen sit imperfecta ratio inuidie. s. in motu sensualitatis sic est veniale peccatum.

Ypocrisis. Utrum sit peccatum. et quale: et quando. habes infra simulatio. et infra ypocrisis in littera. y.

Ira. Utrum sit peccatum mortale? Respondeo secundum Tho. 2a 2e. q. 158. Motus ire potest esse inordinatus dupliciter. Uno modo ex parte appetibilis: ut puta cum quis appetit iniustam vindictam: et sic ex genere suo ira est peccatum mortale. quia contrariatur charitati et iusticie. Potest tamen contingere quod aliquis appetitus vindicte sit veniale propter imperfectionem actus que quidem imperfectio vel est ex parte appetentis: puta cum motus ire preuenit iudicium rationis vel est ex parte appetibilis. puta cum aliquis appetit in aliquo modico se uindicare: ita quod si actualiter inferat non est mortale: puta si papa trahit aliquem puerum per capillos vel aliquid huiusmodi. Alio modo potest esse motus ire inordinatus quantum ad modum irascendi. ut puta si nimis ardenter irascatur interius vel nimis manifestet exterius signa ire: sic secundum se ex suo genere non habet rationem peccati mortalis. Potest tamen contingere quod fit mortale: ut si ex vehementia ire quis excidat a dilectione proximi vel dei. Et de hac materia vide. i. patientia. et. i. vindicatio.

Irregularitas primo. de irregularitate homicidiarum. Omnes qui habuerunt officium

in vindicta ſanguis ſūt irregu
lares:ut dictū eſt ſ͂ homicidiū
4.§.i.et etiā ſm guil.ſi nō fue
rit ſecut⁹ effect⁹:tñ in hoc cāu
ſm eū eps poteſt diſpēſare. nō
āt poteſt ſi effectus ſecut⁹ eſt.
De his āt qui interſūt vindicte
ſanguīs.hēs ſ͂ homicidiū.4.
§.4.Quid de illo qui fuit i'pu
gna ubi aliqui interfecti ſūt vi
de ſupra homicidium.4.§.ſe
xto.

2 ¶ Quid de illis qui iuris ig͂ri
zelo fidei.et propter indulgen
tiam que dabatur attulerunt
ligna ad cremandum hereti-
cos.nunquid ſunt irregulares
Reſpondeo ſecundum Guil.ſi
materia illa eſt cooperata ad
mortem irregulares ſunt: nec
diſpenſabitur cum eis niſi per
papam.Si autem non eſt co-
operata:quia iam fōte mortui
erāt :vel antequam materia il
la incenderetur mortui ſunt ñ
efficiuntur irregulares.Quod
ſi dubitatur melius eſt tenere
certum ꝙ abſque.diſpenſatio-
ne pape non miſtrent nec pro
moveantur.extra de temp. or
dinan.ad aures.

3 ¶ Quid de illis clericis q cuz
aliis trahunt ad manganellaſ
unde aliquis probabiliter cre-
ditur interfectus? Reſpondeo
ſecundum Guil.Melius eſt te
nere certum:vt in precedenti.
§.dictum eſt.

¶ Quid de presbytero qui mi 4
ſit puerum ad aquādum equū
monens vt caueret a flumine:
ꝛ tamen ſubmerſus eſt? R͂o.ſꝫ
Hoſti..Hunc presbyteruꝫ cul
pabilē iudico ſicut ꝛ diaconuꝫ
qui nō remouit falceꝫ q͂ cinct⁹
erat cum ſciret ludi cōſuetudi
nem:extra de homici.contine
batur.ꝛ ſacerdotem qui non r͂
mouit cultellum a corrigia cuꝫ
qua verberabat famulum:ex-
tra de homici. ad audiētiam.
ꝛ.50.diſ.clerico iacente.Quid
ſi quis percutit mulierem pre-
gnantem:vel dat ei venenum
vt'faciat aborſū:vide ſupra ho
micidium.4.§.quinto. An li-
ceat clericis deponere coram
iudice ſeculari querelam de ſu
is raptoribus habes ſupra ho
micidium.4.§.ſecundo.

¶ An liceat clerico fureꝫ cape 5
re ꝛ iudici tradere? R͂o .ſecun-
dum Gulielmuꝫ. Si al' poteſt
res ſuas recuperare non debꝫ
eum capere nec iudici tradere
ar.extra de homici.ſuſcepim⁹
Si autem aliter res ſuas recu
perare non poteſt:credo ꝙ nō
efficitur irregularis ; dum ta
mē no ſit eiuſ corrupta intētio.

sed hoc ītelligere oꝫ ꝙ fiat cuꝫ protestatione :ut.ꝫ̄ homicidiū 4.§.2.ꝛ ꝙ nō habuerit cāꝫ su spicandi ꝙ hoc contingē pote rat. Alr̄ cōtra ut h̄ in sequētibus duob⁹.§.dr̄.

6 ¶ Quid si cleric⁹ scribat ꝙ ali quis capiatur ꝛ ex illa captiōe sequitur mors vel detrūcatio ei⁹ ipo tn̄ ignorāte et factum ꝛ cām?Rō secūdū Hosti. videt̄ irregularis q: debuit suspicari hoc posse euenire.

7 ¶ Quid si clamet aliqs latro nes?Rō s̄m Inn. Siue sic cla met siue aliquid aliud agat. p qd̄ potuerit ītelligere ꝙ ex cla more vel actu suo poterat seq homicidiū: irregularis est :ni si faceret propter timorem cō poris sui. Nā si timēt ꝙ aliquis vellet eū occidere bene posset clamare pro auxilio. q: nō itē dit in alic⁹ mortē: sed in suaꝫ li berationē. idē Host. Et addit. Sec⁹ si clamaret pro sol. reb⁹.

8 ¶ Quid de illo clīco qui cū la tro duceret̄ capt⁹ dixit: claudi te ei os ne clamet: nūquid ē ir regularis si mors inde sequat̄ Rō s̄m guil. Credo ꝙ sic q: iu uit ducētes dādo eis consiliuꝫ Et eodē mō si querētib⁹ male factorē indicauit eū :nisi forte ignorauerit ꝛ ignorare ratōna biliter potuit nesciēs ꝙ ad mō tē quereret̄. Quār epūs potest i uocare brachiū sclare. hēs ꝫ̄ belliū.§.4. Et qualiter exequa tur si habet iurisditionem ipa lē vide ꝫ̄ eps.h.7.

9 ¶ Quid si cleric⁹ cōmodat ba listam: et inde aliquis occidit̄ Rō Si concessit in bello iniu sto: n̄ est dubiū ꝙ irregularis ē q: dabat opam rei illicite: ex̄ d̄ homici.c.si.et eodē mō si bel lū sit iustum. q: ars sagittandi prohibita est: ex̄ de sagitta. ar tem. Sed in bello iusto ensem vel lanceam mistrare non est prohibitum: tn̄ ois talis secun dū Guil. iudicād⁹ est irregula ris q: cāꝫ propinquam prestat homicidio.

Quid si clīci fauorē prestāt su is ptib⁹ ꝯfōtādo ꝙ securius pu gnēt: aut icutiēdo t̄rorē aduer sariis?Rō s̄ꝫ Inn. Si bellū ē i iustū ꝛ mōs ide fuit subsecuta: efficiūt̄ irreglares. ut i.§. pro rio dictū est. Sec⁹ si iustū. q̄r rn̄dē dēat cleric⁹ cū intrrogat̄ de iudicio sanguinis. habes ꝫ̄ homicidiū.2.§.i. ꝛ ꝫ̄ eps.§.7. 10

¶ Utrū irregularitas hōicidij tollatur per baptismuꝫ? Respō deo sic. Sed non illa bigamie ut supra homicidium 4.§.i.i fi. De materia irregularitatis homicidij plura habentur sup homicidiū.i.ꝛ sequentib⁹.c.p 11

totum.De irregularitate biga
mie.ſupra ꝑ totum.De multiꝭ
irregularitatibꝰ in quibus ſolꝰ
papa diſpenſat.habes.ſ͂ diſpẽ
ſatio.§. vi.

Irregularitas.ii.

de illo qui exñs irregularꝭ mi
niſtrat.Ubi ſciendũ ſm Guil.
ꝙ irregularꝭ celebrãs nõ pro
pter hoc aliam irregularitatẽ
cõtrahit.alioquin totiẽs nouã
irregularitatẽ ꝯtraheret quo/
tiens celebraret:nec etiam ta
lis immo nec aliquis eſt iudi/
candus irregularis:niſi inq̃z/
tum inuenit iure expreſſuʒ:ex̃
de ſen.exco.is qui li.vi.Sʒ tñ
omnis irregularitas ſiue con
tingat ex pccõ ſiue non:ĩpedit
ordinis executionẽ:qꝛ nõ exe
qui debet quis anteq̃ʒ diſpen
ſetur.

Utrum celebrans in pccõ
mortali fiat irregularis:℞o.
ſm Inno.⁊ Hoſti.Licet oĩs q
eſt in peccato mortali dicatur
eſſe ſuſpenſus quo ad ſe.ſ.non
debet celebrare non tamen ſi
celebret incurrit propter hoc
irregularitatem:nec poſt pe/
nitentiam indiget diſpẽſatiõe
niſi ſit notorium.ex̃ de temp.
or.queſitum.Et eodem modo
dicendum de quocũqʒ qui ce
lebrat ſolum poſt ſimplicem
prohibitionem.

Utrum clericus in minori
bus exñs ſi excõicatus legat
epl'am ſine ſolemnitate fiat ir
regularis:℞o.ſm Guil.Cre/
do ꝙ non.tum quia ſine ſolen
nitate hoc facit:tum etiam qꝛ
a laicis quãdoqʒ legunt̃ epl'e
de cõſuetudine:tum quia etiã
in illis.c.xi.q.3.ſi quis eṗs.i.
⁊.2.nõ fit mentio niſi de eṗo
ṗ̃bytero ⁊ diacono.Immo ẽt
ſi ſacerdos vel diaconꝰ taliter
ſine ſolẽnitate legat epl'am .nõ
credo ipm̃ propter hoc icurrẽ
irregularitatem .cum pene ñ
ſint extendende ſed reſtringẽ
de.

Utrum clericus qui in ex/
cõicatione cũ ſolemtate mini/
ſtrat fiat irregularis:℞o.ſm
Guil.ſi eſt in minoribꝰ: credo
ꝙ non.cũ duo capl'a.xi.q.3.ſi
quis eṗs.i.⁊.2.nõ loquãtur de
eis ſʒ de eṗo ṗ̃ſbytero ⁊ diaco
no de quibus ſi miniſtrent in
ſuis officijs: non eſt dubiũ qꝛ
irregulares efficiuntur.ex̃ de
cle.exco.miniſtratores.Et id
intelligo de ſubdiacono: cum
hodie in multis parificetur
diacono extra de eta.⁊ equali
a multis.Utrum excommu/
nicatus baptizando fiat irre/
gularis habetur ſupra excom
municatio primo circa fi.

IRonia. Utrum ironia.s.cum qs minora dicit de se sit peccatuz ꝛ quale? Rũo. ꝓm Tho. secunda secũde.q.iiȝ. Minora de se dicere põt cõtingi dupliciť. Uno modo salua veritate dum.s. aliquis maiora q̃ sunt i eo reticet: ꝛ quedã minora profert. ꝛ hoc nõ ꝑtinet ad ironiã: nec ẽ peccatũ ꝓȝ genus suũ. Aliomõ dicit quis minora declinando a ṽitate: puta cũ asserit de se aliquid vile qđ i se nõ recognoscit. aut cuȝ negat aliquid magnum qđ tamen percipit in se ipõ esse. ꝛ sic pertinet ad irõiam: ꝛ est semp peccatũ. Nulla. n. causa mentiendũ est. 22.q.2. cũ hũilitatis cã mentiris: si ñ eras pccõr mentiendo efficieris.

2 ¶ Ironia ꝓm pħm quãdoqȝ iactantia est qđ Tho. vbi s̃. sic exponit dicens: ꝙ duplex est excellẽtia. Una in tẽporalibus Alia in spũalib⁹. Cõtingit autẽ quandoque ꝙ aliqui per exteriora signa ꝛ ꝑ ṽba pretẽdũt quidẽ defectũ in exterioribus rebus: puta per aliquã vestem abiectã: sȝ ꝑ hoc ipm intendũt ostentare aliquam excellentiã spiritualem. Unde simul incurrunt vitiũ ironie ꝛ iactãtie: đ qua dictũ est s̃ iactãtia.

IStrio: vide s̃ histrio i littera. h.

IUdeus. i. cõiter iudei dicuntur qui legẽ Mosaycã ad litteram tenent: sic dicti a noie pñcipalis trib⁹. s. Jude: qui etiã prius hebrei dicebãtur ab Heber c⁹ fãilia cultũ dei tenuit cetis idolatria fedat' ꝓ Ray. ꝛ ho.

¶ Quõ christiani debẽt se habere circa iudeos? Rũo: ꝓȝ Ray. Nõ debẽt cũ eis comedeř aut eos ad cõuiuia recipe nec cum eis cohitare. Itẽ infirmi christiani nõ debent in suis infirmitatib⁹ vocare iudeos: nec ab eis ř cipe medicias: nec se cũ eis i eisdẽ balneis. balneař. 28.q. i. null⁹. ꝛ. c. oẽs. Itẽ nõ debẽt ꝑmitti ĩter christianos habeř officia publica: ne occasionez habeãt seuiẽdi: dis. 54. nulla. 17.q.4. cõstituit. Qđ si iude⁹ talia officia receperit: debȝ ei negari christianoꝝ cõio: dõec quicquid accepit ratiõe officij ꝓm prouidentiã diocesãi cõuertař in usus pauperum. et ipse officium dimittat. Et intelligitur ꝓm Tho. quo ad dignitates de nouo acqsitas. Secus đ domino preexistenti. qꝛ illud quãdoqȝ tollerat ecclesia propter scandalũ vitandũ: lȝ ordinaria auctoritate tollere possit 2

sicut tollit in seruis. Itē null⁹ potest iudeoꝝ congregationi seu alicui iudeo vel pagano aliquid relinquere in testamēto ⁊ si fecerit etiam post mortem iudicabitur anathema: extra de heretic. si quis eps. 24. q 2. sane. 2⁹ Et videtur intelligēdum fm. Guil. nisi legaret ad succurendū necessitati. Itē nō debet iudeus permitti nouas erigere synagogas: sed antiq̄s reficere: dum tamē non ampliores vel preciosiores solito Ritus aūt ⁊ solemnitates suas sūt permittendi seruare ex̄. e. iudei. ⁊. c cōsuluit. Item i diebus lamētationis ⁊ dominice passionis non debent in publicum prodire: extra eo. in non nullis. Quin etiam in die parasceue non debent habere ostia vel fenestras apertas: ex̄. eo. q2 super his. Item cogendi sunt talem habitum continue deferre. q̄ manifeste ab aliis distinguantur. ex̄ eo. in nōnullis. Itē cogēdi sunt ad decias vt s̄. decime. 2. §. 2. Itē cogendi sunt christianos testes recipere ꝯtra se. sed iudeus nō potest ferre testimonium contra christianum: ex̄ de testi. iudei Iudeis permittitur ageř ⁊ cōuenire apud iudices nostros: sed non apud seniores eorum

Arbitrum etiam possunt eligere iudeum cuius sñiam ordinarius exequatur. C. eo. ti. iudei romano. Item in sabbatis suis non debent trahi ad iudicia nec ipsi alios trahere: sed nec in aliis festiuitatibus suis debent turbari. nec sepulchra eorum obtenptu forte pecunie effodi. vt. C. eo. ti. die sabbato. extra eodem sicut iudei. §. prio et secundo. De iudeorum seruis iudeis vel christianis habetur infra iudeus. 2. per totū. Silr ⁊ de nutricib⁹ infantium iudeorum.

Que sit pena participantiū cum iudeis contra casus nunc dictos? R̄o. fm Raymundum. Si sint clerici ⁊ admoniti satisfacere ⁊ emendare nolunt debent priuari officio et beneficio. Si laici sunt vt puta principes qui nolunt exequi predicta: siue alii qui aliquod impedimentum afferunt. et admoniti non satisfecerint debent excōmunicari. 28. q. prima nullus. Si uero sunt iudei tam diu sūt christiani ab illorum cōmunione ⁊ cōmercio separādi sub pena excōicatiōis dōec illi emendauerint ⁊ satisfecerint vt opōtet. extra eodem et si iudeos. in fine. et extra de decimis. de terris ⁊ extra de usuris. cuꝫ tu. 3.

4 Quid fiet de iudeis vł aliis
christū blasphemātibus? R̷o.
ſm Hosti. Omnis tał ſecūdū
leges decapitatur ét christiāuſ
Unde prīcipes ſeculares iude
os christum blaſphemāteſ gra
uiter punire debent ſiue pena
pecuniaria ſiue etiam grauiori
ex̄.co.c. in nonnullis in fi. De
christianis blaſphemātibus vi
de infra maledictio. An liceat
christiānus cōicare cum iudeis
vel aliis infidelibuſ hs̄ s̄. infidł
.§.i.⁊ h̄ ſupra.§ 2. Contra autē
christianos qui fiunt iudei pro
cedēdum eſt ſicut cōtra hereti
cos. vt ſupra. hereticꝰ .2.§.22 .q
īcipit. contra christianos.
5 Utrum liceat dn̄is terrarū
exactionē facere in iudeos? R̷o
ſm Tho. in quadam littera ad
ducissam Lothoringie. Quam
uis ſicut iura dicunt iudei mēi
to ſue culpe ſeruituti ſunt addi
cti. ⁊ ſic eoꝝ reſ domini poſſint
accipere tanq̄z ſuas: ita tamen
vt non ſubtrahantur necc̄ia vi
te. quia tn̄ oportet nos ambula
re honeſte etiam ad eos qui fo
ris ſunt ne nomen dn̄i blaſphe
metur: hoc obſeruandum ē vt
exactionibꝰ quas facere non
conſueuerunt. nullatenuſ ꝑgra
uetur: ſed ad ꝯſuetas cogi pn̄t.
6 Quid ſi iudei nihil habent
niſi uſuras cui reſtituentur ea
que male accepta fuerunt ab e
is? R̷o. ſm Tho. in predicta lit
tera. Cum ea que iudei per uſu
rā extorſerunt: non poſſint lici
te retinere. ꝯn̄s eſt vt ſi uos il
la ab eis receperitis: nec voſ li
cite retinere poteſtis: niſi forſi
tan eſſent talia que a vobis vel
anteceſſoribus ueſtris hactēuſ
extorſiſſēt. Si qua vero habet
que extorſerūt ab aliis debent
reſtitui illis quibꝰ iudei tenebā
tur reſtituere ſi iueniūtur. alio
quin in pios vſus ſm cōſilium
dioceſāi ⁊ alioꝝ proborum: vel
in cōitatem vtilitatē terre ſi ne
ceſſe eſt: nec eſſet illicitū ſi uos
de nouo exigeritis talia a iude
is: ſeruata tamen cōſuetudine
predeceſſorū veſtrorum hac i
tentione vt in pios expendātur
vſus.
Utrum iudeus qui nihil hz 7
preter vſuras poſſit puniri pe
cuniariter? R̷o ſm Tho. vbi s̄.
Dicendum ꝙ expedit oēs pe
cuniariter puniri: ne ex ſua ini
quitate cōmodum reportent ⁊
maiori pena q̄z quicunqz aliuſ
non vſurariꝰ i ſimili caſu quan
to pecunia que eis auferī miuſ
ad eos ꝑtinet. Poteſt etiam ſu
peraddi ⁊ alia pēa ne ad penā
ſufficere uideat̄ ꝙ pecuniaz ali
is debitā deſinūt poſſidere. pe
cunia tn̄ pene noie ab eis abla

ea retineri nō pōt: sed dȝ de ea fieri sicut in p̄cedenti. §. dc̄ȝ ē

8 ¶ Utꝝ liceat recipere donuȝ vel preciū laboris ⁊ hꝰi a iudeis vsurarijs? R̄o ƀm Guil. si iudeꝰ hȝ aliquid aliud q̄ȝ vsuras pōt accipi ab eo. Si vero nihil habet preter usuras: tunc aut recipiēs certat de damno suo vitando. et sic accipiēdo n̄ peccat sicut qui a fure vel a raptore damnificatꝰ est: vtputa ꝑ incendia ⁊ hꝰ: nō peccaret si recuperaret ab eo damnū suū: lȝ ip̄e fur vel raptor nihil habēt nisi qđ eēt quesituȝ ex furto vł rapina: dū tñ nō reciperet pro dāno suo in specie ip̄as res alienas. Addit Th. in ep̄la ad ducissā. dicēs ꝙ si iudeꝰ ultro ꝯferat pecuniā vel enceniū: expedit recipere: ut pecūia sic recepta reddatur his quibus đ iure debetur seu aliis ut dictuȝ est. s̄. §. 8. Utrum dona et elemosyna data ab usurario possint recipi. uide. ī. usura primo §. 12. qui incipit. Utꝝ dona.

9 ¶ Quid si iudei occupāt totaȝ aliquam parrochiam emēdo ea que a christianis solebant possideri: nūquid potest ecclesia hac occasione petere aliqđ ab eis? R̄o petere potest et soluere tenentur decimas prediales ⁊ oēs census siue prestationes siue oblationes reales q̄s christiani de domibꝰ ⁊ possessionibꝰ soluere tenebantur extra de usur. quanto. Sed secꝰ de decimis seu oblationibus personalibus. ut dictum est s̄ decime. 2. §. 2.

¶ Azima iudeorum in necessitate pn̄t emi ⁊ cōcedi ƀȝ Guil. Qūo iudeꝰ cōpellat̄ restituere usuras. ī. usura. pᵒ. §. fi. 10

Iudeus. ii.

¶ Quo ad seruos ⁊ seruientes iudeis Quid ergo de seruo iudei si vult fieri christianus? R̄o. ƀm Ray. Si seruꝰ est vernaculus. l. de illis ancilla natꝰ ⁊ velit fieri christiāus statim eripitur in libertatē nullo p̄cio dato. C. de ep̄i. ⁊ cle. l. đo nobis. §. is ita. ar. dis. 54. fraternitatē. Idē si seruꝰ fuit emptus q erat christianꝰ di. 54. mācipia vel esse volebat: qꝛ tales nō lȝ iudeo emere uel in seruos tenere. Idē si seruꝰ emptꝰ erat paganus et fuit emptus causa seruiendi: ⁊ tunc uult fieri christianus. ut in dicto. c. fr̄nitatem. Item idem si emit eū causa mercimonij: puta ut uēderet eum alteri ⁊ nō exposuit eum venalem infra tres menses. quia presumitur ꝙ ad seruiendum emerit. Si uero exposuit eum venalem infra tres

menses et non stetit per eum
quo minus vendiderit. ⁊ ipse
vult fieri christianus infra il-
lud spaciū vel etiam post: libe-
bitur dato precio. xii. solidorū
ab aliquo christiano: ut in. c.
fraternitatem. ⁊. ex̄ eo. c. i. ⁊. ii.
⁊ vlt. Et erunt illi duodeciz so
lidi vsualis monete illius loci
ex̄. de maledi. statuimus. Et h̄
intellige nisi dominus eū vo-
lentem circuncideret: uel alte
rius secte signaculuz imprime
ret. Tūc. n. propt̄ iniuriam cō
poris sine precio liberabitur.
dis. 54. nulla Idē Hoff.
2 ¶ Sz nūquid iste redemptus
erit seru⁹ redempt̄s? R̄o. secun
dum Ray. Nō. sed erit. ⁊ resti-
tuet ei precium: ar. Insti. d̄ no
xali. acti. §. dn̄s. Et si nō habz
precium querat mendicando
vel seruiat ei tantū q̄ suitium
compēsetur cum precio ⁊ p⁹ea
eat quo vult. ar. 36. q. de rap-
toribus. Et hoc intellige nisi
causa pietatis emptus fuerit.
tunc. n. non tenet̄ aliquid red-
dere vel seruire. q2 qd̄ pietate
datur prohibet ius ne repetat̄
⁊ sic dedisse presumitur nisi cō
trarium fuerit protestatus. ff.
de reli. et supra fu. l. at si quis
§. sed interdum. Cō. Hoff. Ho.
3 ¶ Quid si nullus emptor ap-
paret? R̄o. sm̄ Ber. Nihilomi-
nus erit liber ⁊ ostiatim que-
rat precium: aut operas p̄stet
ut in precedenti. §. dictum est
ff. de manumis. l. 4.
¶ Quid si plures sunt qui ve 4
lint emere? R̄o. sm̄ Hoff. Eps̄
loci eligat magis idoneū. ff. d̄
accu. l. si plures: uel si sint pa-
res ḡtificet eps̄ cui uelit. ar. ex̄
ste iure. patr. cū aūt Idē hos.
¶ Utrū aliquo mō licitum sit 5
christianis q̄ seruiant iudeis
R̄o. sm̄ Hosti. Cū prohituz sit
q̄ nullū mancipiū christianuz
seruiat iudeis: mlto min⁹ chri
stiani liberi eis sernire debēt
Nō. n. debēt eē assidue ītra do
mum iudei nz tanq̄z famula
aut obstetrix. Al' si ipsi christia
ni ab eis discedere nolūt debēt
excōicāi. ex̄. e. iudei. ⁊. c. ad h⁹
⁊. c. ⁊ si iudeos. Si āt iudei no
lūt eos dimittē prohibet̄ fide
lib⁹ ɔmertiū cū eis. ut i dcō. c.
⁊ si iudeos. i fi. Sz ex̄. domum
pn̄t eis suitia fieri. vn̄ pn̄t hr̄e
christiāos colonos. ex̄ e. mlto℞
¶ Utrz christiā⁹ possit emē vl̄
hr̄e suū iudeū? R̄o. sz Ray. et
Hoff: Sic. ex̄. e. c. ⁊ si iudeos.
23. q. 8. disp. nō tn̄ dz cū eo mo
rari. ita q̄ habeat eū tanq̄z fa
miliarē. 28. q. i. c. sepe. ⁊. c. nl-
lus. Et si uoluerit fieri christia
nus nō pōt eum dn̄s prohibet̄
19. q. 2: due sunt. Idē Hosti.

7 ¶ Sed nunquid iudeus qui ē
ſeruus chriſtiani ſi baptizetur
fiat liber? Reſpondeo ſecundū
Ray. non: ſed remanet ſeruus:
q2 ſeruit9 introducta ē de iure
dino. 35. di. ſexto die: et p̱ ius
gentium di. i. ius gentium: et
iure canonico ꝯfirmata. i2. q. 2
eccleſiarum. Con. Hoſt. ⁊ Io.
Addit Ray. ꝙ ubi ꝺ bona cōſu
etudine non ſolent chriſtiani
eſſe ſerui conſulerem ꝙ i r̄miſ
ſionem peccatorum dominus
manumitteret eum. uel saltez
de pecunia mendicata vel ſer
uitio ad tempus p̃ſtito ſecūdū
arbitrium boni viri redime-
ret ſe. i2. q. 2. cum redemptor.

Iudeus tertio: De con
uerſione iudeorum. Ubi ſcien
dum ꝙ iudei et ceteri īfideles
non debent ad fidem compel
li aſperitatibus: ſed potius de-
bēt induci auctoritatibus rati
onibus ⁊ dulcibus uerbis. naz
coacta ſeruitia non placēt deo
45. di. qui ſincera. ⁊. c. de iu-
deis. Si tamen conditionalir̄
coacti puta per mīas vel rerū
ſuarum ablationem vel p̱ v̄be
ra et huiuſmodi baptiſmuz ſu
ſceperunt et poſtea receſſerūt
a fide compellendi ſunt redir̄
ne nomen domini blaſpheme
tur. ⁊ fides contēptibilis hēa-
tur. ut in predicto. c. de iudeis
Si vero fuerūt abſolute coac-
ti: ut ſi per uiolentiam in aquā
merſi ſunt non recipiunt bap-
tiſmum. extra de baptiſ. maio
res. Con. Tho. ſecunda ſecun
de. q. io. ⁊ etiam Hoſti. Addit
Ray. ꝙ tales infideles poſſunt
trahi mūeribus ⁊ promiſſis. ⁊
ītelligendū' ſm guil. nō ꝙ lice
at aliqd dare pro fide ſuſcipiē
da: ſz ſi aliqs īfidel' timēt paup
tatē ſi baptizaret̄ poſſet illud
obſtaculū ab eo tolli qui ſciret
ei9 propoſitū. De hac mā plēi9
ī. mun9. §. 2. Pōt etiā ſz Ray. ī
duci p̱ grauiorē exactionē penſio
nū faciēdā in pricipio locatōis
23. q. 4. dz hō. 7. q. 8. iā uero.
¶ Utrū pueri iudeoꝝ ⁊ īfideli 2
uz inuitꝭ pentib9 ſint baptizādi?
Rñ o ſz Tho. ſa ſe. q. io. Non lz
ſz qñ ad ānos diſcretionis per
uenerit poſſunt fidem ſuſcipe
re etiam parentibus inuitis.
Cō. Guil. dicēs: ꝙ nec lz nutri
cib9 occulte baptizare puulos
iudeoꝝ. Sz tñ ī articulo mōtꝭ
paruulorum hoc facerent nō
credo ꝙ peccarent.
¶ Quid fiet de poſſeſſionibus 3
⁊ bonis iudeorum: ⁊ aliorum ī
fidelium ad fidem conuerſoꝝ?
Reſpondeo ſecundum Ray. nō
debent ab eis excludi. ex̄. e. iu
dei. 2° niſi ſint uſuraria: uel de

vlura empta.qȝ vendēda ꝛ re
ſtituēda ſunt illis a quibꝰ ſunt
accepta vł heredibꝰ eorū. Q̄d
ſi non inueniūtur poterunt ſic
conuerſis q̄ȝ pauperibus per
ep̄m aſſingari.

4 ¶Que pena iudeoꝝ qui ten/
tant ſubuertē baptizatos? R̄o.
Debent publicis flagellis de/
putari.28.q.i ſepe.ita tamē ꝙ
hec pena nō trāſeat i uindictā
ſanguinis.qȝ talis pēa reliquē
da eſt brachio ſeculari.

IUdicare poteſt
intelligi dupliciť.Uno modo
quando aliquis videns opera
proximi de quibꝰ dubiū ē quo
animo fiunt iudicat i peiorē p
tem ꝛ hoc diciť s̄. dubia.Alio
mō dicitur iudicare iudex q̄n
ſententiā profert ꝛ de hoc dice
tur ſtati i.c.iudex.i.§.2.3.ꝛ ſe.

IUdex.i. cōiter.Quā
tam ſcientiā
debet habere iudex? R̄o ſecū/
duȝ Ber.ex̄ de reſcrip. ſciſcita
tus.Dȝ eſſe peritus nec quere
re ab aliis quid eū loqui opoꝛ
teat in auc̄.de iudi.in pricipio
colľ.6.ex̄ de cōſang.ꝛ affini.
ex litteris.in fi.Et tamē ſi illi/
teratus ſit ꝛ habeat cōſuetudi
nem ꝛ peritiā iudicandi pōt ei
cauſa cōmitti.C.de iudi.certi
iuris.Sed iudex maxime ec/
cleſiaſticus eſſe non poteſt niſi
ſit peritus ſaltē mediocri iurꝫ
ſcientia.notať.diſ.20.c.i.

¶Utruȝ quiſ poſſit ſuper ſe ꝯ 2
ſtituē ex̄neū iudiceȝ? R̄o Laicꝰ
poteſt cōſtituere ſuū iudicem
oēm qui alꝰs iuriſditioni p̄eſt
non aliū.C.de iuriſ.om.iu.li.
i.ꝛ.l.priuatoꝝ. Clerici vero n̄
poſſunt in nō ſuum iudicem cō
ſentire:niſi ſit perſona eccleſia
ſtica.ꝛ de cōſenſu ſui ep̄i extra
de fo. compe.ſignificaſti nam
ꝛ ſecularis iudex nullā i eo po
teſt habere iuriſdictionē nec i
criminalibus nec i ciuilibus.
C.de ep̄i.ꝛ cle.auc̄. ſtatuimus
ꝛ ex̄.de fo. cōpe. ſeculares.li.
6.Nec clericus pōt huic preui
legio renunciare: ut.i.renun/
ciatio.3.§.3.Et hoc ip̄m vide.
h.§.plť.ꝛ.i.ſnia. §.vi.

¶Utrū iudex poſſit aliquē iu 3
dicare ſine actore vel accuſato
re? R̄o.ſm Tho.ſecūda ſecun/
de.q. 67.Cum iuſtitia nō ſit
ad ſeip̄m:ſed ad alterum opō
tet ꝙ iudex vnus eſt actoꝛ ꝛ ali
us reus.Unde in criminibus
non poteſt aliquem condem/
nare niſi habeat accuſatorem
extra de accu.ſi legitimus.Ni
hilominus tamen interdum
infamia habet locum accuſa/
toris.extra de accu.euidentia
ꝛ tunc eſt procedendum ad in

quisitioné ut iquisitio.§.2.7.3.
4 Utrum iudex possit aliquid ac
cipere a partib⁹? R⁹o sm Ray.
Ordinarij iudices nõ debent
petere aut recipere a partibus
etiã expensas: cũ propter iusti
ciam tenendã hẽant suas pro-
uisiones. [illegible]ne dũ sũptus querit
predo crasset di.86.non satis
23.q.1.militare in fi. Nec cre-
do q etiã spõte oblata debeat
recipere pp suspitioné uitandã
Ab aliis vo encenia spõte obla
ta ac etiã moderata recipere
potest.di.18.de eulogiis.ff de
offi.procon.solent.iudex etiaz
delegatus nihil recipere põt
a partibus nisi forte esculentũ
vel poculentũ ex mera libera-
litate oblatũ q paucis diebus
consumi possit: uel nisi modẽa-
tas expensas cum ipm pp cãm
sibi cõmissã cõtigerit ex suuz do
miciliuz proficisci. ita q i ipis
expensis non excedat moduz:
nec exigat plus ab vna pte q̃z
ab alia. 7 q propter expensas
habendas nisi causa requirat
occasionem proficiscendi non
assumat. et si litigãtes fuerint
notabiliter pauperes etiã pro
expensis nihil exigat. extra de
rescrip. statutum.§.insuper.li.
vi. Assessorem non accipiat ni
si eo indigeat. Alioquin de suo
proprio tenetur prouidere ei.
Sed si indigeat assumat neu
tri parti suspectum. 7 ei de cõ
petenti salario moderato ab
eo faciant a partib⁹ prouideri
Notarios in causa sibi commis
sa ab immoderato salario rẽfre
net: nec cum eis nec cum asses-
sore lucrum participetur. 7 si cõ
tra hec reciperet ad restitutio-
nem tenetur 7 non prodest re-
missio. vt in dicto.c. statutum.
similiter debet refrenare nun
cios 7 officiales quoscunq3.
Quid si iudex iniuste iudica
uit? R⁹o. secundum Ray. Si sci- 5
ẽter male iudicauit: puta timo
re cupiditate. odio. amore. vel
alia quacũq3 causa: tenetur le
so precise ad omne interesse: ni
si posset inducere illuz pro quo
tulit sententiam ad plenariam
restitutionem. C. de pena iudi.
l.vult.xi.q.3.quatuor. Et secũ-
dum leges multas alias penas
debet sustinere. Debet etiam
preter restitutionem imponi ei
penitentia tanq̃z pro grauissio
crimine.xi.q.3. quicunq3. etiã
si sit iudex eccliasticus. Adhuc
alias multipliciter punitur: vt
infra iudex.2.§.2.si uero p igno
rantiam iniuste iudicauit: tene
tur secundum leges leso iquã-
tum bonum et equum videbi-
tur religioni iudicantis.ff. de
va. 7 extra or.cogni.l.vlti. In

iudicio tamen anime tenetur:
vt in primo casu si in culpa fuit
.s. quia sciuit vel scire debuit se
insufficientem ꝛ iudicare talez
causam presumpsit. Et idem si
erat sufficiens sed neglexit stu
dere ꝛ videre quod debuit. Mi
tius tamen agendum cum isto
est q̃z cum illo qui scienter fe-
cit. Et addit hec Ul. ꝙ si iste i
gnorans fuit delegatus ꝛ neces
sitate obedientie male iudica-
uit: sed tñ bona fide ꝛ de consi
lio peritorum non tenetur. Et
idem dicit Ray. si talis iudex tu
lit iniquam sententiam decep
tus per assessorem: talem qui
communiter sufficiens putaba
tur.

6 ¶ Quid si iudex accepit pecu-
niam vt male iudicaret? R̷o. se
cundum Ray. Non solum puni
tur vt supra i precedenti. §. dic
tũ ē. ꝙ scienter male iudicauit
sed etiam pecuniam sic recep-
tam tenetur restituere non ei
qui dedit: cum turpiter dede
rit: sed ei in cuius iniuriam re
cepit. i. q. i. iubemus. ꝛ ar. i7.
questione. 4. si quis in atrio.
.ff. de calum. l. generaliter. §. il
lud.

7 ¶ Quid si accepit pecuniaz vt
iudicaret vel etiam vt non ma
le: sed bene iudicaret? R̷o. secũ
dum Ray. Tenetur restituere
ei qui dedit. quia cum ex offici
o suo teneret̃ gratis iudicar̃ ꝛ bñ
turpit̃ accepit ꝛ crim̃ ↄcussiõis
commisit. Et idem dico: si ex a
liqua causa oportebat eum nõ
iudicare: ꝛ nihilominus vt nõ
iudicar̃t accepit aliquid. i. q. i.
iubemus. ꝛ. c. lege iulia. ꝛ. c. ve
nale ius. extra de symo. nemo.
Et Aug. xi. q. 3. Non licet iudi-
ci vendere iustum iudicium. et
si liceat aduocato vendere iu-
stum patrocinium ꝛ iuris con
sulto iustum consilium.

¶ Quid si iudex tenetur et nul
lo modo vult iudicare. ꝛ propt̃
hoc amittit aliquis ius suum?
R̷o. secundum Ray. Tenetur r̃
stituere totam litis extimatio
nem ei qui propter hoc est les⁹
23. q. 2. domius. ꝛ. q. 5. admini
stratores. in auc. vt diffe. iudi.
§. pl̃t.

¶ Utrum iudex possit penam 9
reo totalit̃ relaxar̃? R̷o. secũdũ
Tho. secunda secũde. q. 7. Du
plici ratione impeditur iudex
ne reum a pena absoluere pos-
sit primo quidez ex parte accu
satoris ad cuius ius quãdoqz
pertinet vt reus puniatur: pu-
ta propter aliquam iniuriam in
ipsũ cõmissã: ꝛ huiusmõi relaxa-
to nõ ē i arbitrio iudicis: quia

tenet̃ unicuiqꝫ ius suũ redder̃
2⁹.i.nõ ĩpedit̃ ex pte reipublice
ad cui⁹ bonũ ptinet ꝙ malefac
tores pũiãtur.Sꝫ tñ quãtũ ad
hoc dr̃ia est int̃ ĩferiores iudi/
ces ⁊ supmũ.s.pricipẽ cui ẽ ple
narie ptãs publica ꝯmissa.Iu/
dex.n.ĩferior nõ hꝫ ptãteꝫ ab/
soluẽdi reũ a pena ꝯtra leges a
supiore sibi ĩpositas:sꝫ priceps
qui hꝫ plenã ptãtẽ ĩ re publica
poteĩt reũ licite absoluer̃:si h⁹
reipublice viderit expedire et
passus ĩiuriã velit remittere.
Habet tamen locum mĩa iudi
cꝭ prout ĩ sequenti.§.dicitur in
fi.

10 Utrum iudex possit penam
diminuere?Respondeo secun/
dum Hostiensem.Reo conuic
to si in iure certa pena inuenia
tur illa imponi debet.alias ar
bitrio suo committitur.C.de
vi pub.uel priua.l.seruos in fi
ne.⁊ extra de transac.c.vltimo
tamen in humaniorem parteꝫ
debet semper declinare ⁊ sic
mitigate.maxime cum causa
subest:puta q̃r non ex proposi/
to sed casu culpa commissa fu
it.uel quia iniuria effectum nõ
habuit.uel propter etatem pu
erilem aut etiam senilem ⁊ hu
iusmodi:de quibus infra pe/
na primo.§.tertio et quarto.

Et intelligendum est secundũ
Thomam.ubi supra ꝙ miseri
cordia iudicis habet locum:
solum in his que eius arbitrio
relinquuntur circa que.uide
infra pena.primo.§.antepenul
timo.

Utrum iudex possit penaꝫ 11
augere?Respondeo. Augenda
est pena aliquando ad terro/
rem alioruꝫ qui proni sunt ad
culpam:quia multis crassanti
bus opus est exemplo.ff.de
pen.l.aut facta.§.ultimo.

Utrum liceat iudici iudi/ 12
care propter probata contra
ueritatem quam' ipse nouit
Respondeo secundum Tho/
mam secunda secunde que
stione.67.Iudex in iudican/
do magis debet sequi legiti/
ma documenta per instrumen
ta in testes et alia huiusmodi.
q̃ꝫ id quod ipse nouit tanquaꝫ
priuata persona.Ex hac tamẽ
priuata cognitione potest iu/
uari.ut districtius discutiat
probationes inductas:ut pos/
sit earum defectum inuestiga
re.Quod si eas non potest de
iure repellere:debet eas in iu
dicando sequi.Dicit etiã Tho
mas secunda secunde questi/
one.64.ꝙ si aliquis quem
scit iudex innocentem falsis

testibus conuincitur vt occidat
si iudex non potest inuenire oc
casionem liberandi innoxium
debet eum ad superiorem mit
tere iudicandum. Si aut neqз
hoc pōt: nō peccat ꝫ allegata
ferens sniam. qꝛ nō ipē occidit
eū: sꝫ illi qui eum asserūt nocē
tem. Cō. Pe. ⁊ Ray.
13 Utrum iudex laicus possit
iudicare de clerico? Rō. Non
potest. sed si eū vocat debꝫ pri
uari officio iudicādi. xi. q. i. ino
lita nec snia valebit: ex̄ d iudi.
at si clerici. ⁊. c. cū nō ab hoie
Sed ēt qui eū vocari fecit dꝫ
amittere cām. Intellige ꝑ sen
tentiā. ⁊ dꝫ excōicari: ut in dic
to. c. inolita. Idē etiam pꝫ: C.
de epi. ⁊ cle. auc. statuim⁹. Et
ꝫm Hosti. ex sola vocatiōe ex
quo clericus tract⁹ erit: aduer
sari⁹ patietur predictam penā
xi. q. 6. placuit. extra de exces.
prela. grauē. iudex vō ñ patiet
ꝑdcāꝫ penā: nisi iudicauerit vl
forte solū citra litis ꝯtestatōeꝫ
loc⁹ est pnie. De materia hui⁹
qōnis: habes hic. s. §. 2. ⁊. i. sē
tentia. §. 6.
14 Utrꝫ mister peccet exequē
do snias iudicū cōtra inocētē?
Rō ꝫ Tho. ꝫa ꝫe. q. 64. in fi.
15 Si snia cōtinet intolerabilē
errorē: mister ñ dꝫ obedire. al
excusarent carnifices q mar
tyres occiderūt. Si āt ñ conti
neat manifestā iniusticiam nō
peccat preceptū exequēdo qa
ipē ñ hꝫ discutere sniam supio
ris: nec ipse occidit. sed iudex
cui misteriū adhibet. Et intel
ligit Ray. ꝙ si ipē minister sci
at ꝙ ꝯdēnat⁹ innocēs est non
dꝫ exeq mandatū iudicis: sec⁹
si dubitat. tūc. n. excusatur obe
diendo. xi. q. 3. quid ergo. 23.
q. 1. quid culpatur.

Iudex secundo.

de iudice ecclesiastico. Et hic ad
uertendū ꝙ persona ecclesiasti
ca potest iudex eē ⁊ cās venti
lare et iudicare inter subditos
in quib⁹ iurisditionē hēt pštiꝫ
clericos. xi. q. 1. c. 1. ⁊. c. experiē
tie: ex̄ de foro cōpe. per totum.
Et nisi eccl'iastic⁹ nō pōt exer
cere iurisditionē nec hꝫ eam i
clericū: ut s̄ iudex prio. §. 2. nec
cleric⁹ pōt huic iuri renūtiare
Et quid si de facto renunciet.
habetur. ī renūciatio. 5. §. 3. et
4. De hac qōne clare habes
supra iudex prio. §. pe.
Iudex eccl'iastic⁹ q cōtra in
sticiam grauamē alti⁹ ptis i iu
dicio hcqꝫ facit per gratiā uel
per sortes: puta per pecuniam
suspēsus est per annū ab execu
tiōe officij. et dꝫ ꝯdēnari ad ex
timationē litis parti quā lesit

⁊ si suspensiōe durāte ingesserit
se diuinis fit irregularis:⁊ nō ni
si per papā poterit liberari: ex̄
de sen.⁊ re.iudi. cuȝ eterni .li.
6.Et adde hic qđ habet.i.sio
nia.i.§.25.q icipit quid si dat.
3 ¶ Nūquid ptinet cognitio ad
iudicē ecclesiasticū si iudex lai
cus tenet malefactorē qui di/
cit se clicum ⁊ petit remitti ad
curiam ecclesiasticam:vel ipa
curia petit eum ⁊ ipse iudex de
negat?R°o.Ad iudicē eccliasti/
cum ptinet cognoscer:q2 de re
agit spirituali siue eccliastica:
sed debet vocari iudex secula/
ris vł alius cuius iterest:extra
de sen.exco.si iudex.li.sexto.
4 ¶ Sed quomodo proceditur i
dicta q̄stione?R°o.si notoriū est
ꝙ ille sit clic⁹ q tali priuilegio
gaudere debeat: statim absq3
alia cognitiōe debet reddi.Qđ
si fama publica de hoc ē vł ip
se pro clicō cōiter habebat: vł
se prius nō gerebat pro laico:⁊
deprehēsus fuit cum tōsura et
hitu clicali:debet etiā reddi i
cōtinenti.Non dico sine cāe co
gnitiōe:sed añ cāe cognitionē
de clicatu ita tñ ꝙ probādi ne
cessitate nō ipe s3 aduēsarius a
strigat.si vo añ dephēsionem
pro laico publice se gerebat et
pro tali cōiter hēbat:ēt si tpē d
phēsiōis i clicali erat hitu:nō
ē restituēd⁹ quousq3 fidē fece/
rit de clicatu:s3 tñ iterim con
tra eū process⁹ iudicialis gesc3
ex̄.de sen.exco.si iudex.li.6.
¶ Quicūq3 ipedit qn corā iudi 5
cib⁹ eccliasticis đlegatis vł or
dinariis i cāis que ad eos pti/
nēt illi qui ꝯquerunt pñt iusti/
tiā obtinere. vel quicūq3 ꝯpel
lit ipetratores lraꝝ vel alios
recurrētes ad forū eccliasticū
i cāis que de iure vel ātiq̄ ꝯsue
tudie ad ipsū ptinēt ad desistē/
dū vel ad litigādum de eis in
foro seclari grauando iudices
eccliasticos:vel ipetrātes vel
litigātes siue litigare volētes
corā eis.vel grauādo propin/
quos ipsoꝝ:seu capiēdo res ec
cliasticas taliu3 vel quocūq3 a
lio mō.Itē q ad p̄dicta darent
auxiliū cōsiliū vel fauorē:omes
tales ipso fēo sūt excōicati .ex̄
de imu.ec.q̄ qm̄.li.6.
¶ Utrū iudex eccliasticus pos 6
sit iudicare de subditis laicoꝝ
pricipū ⁊ de ipis pricipib⁹?R°o.
Omnis christiāus rōe peccati
efficit de foro ecclie.Iere.p°.
Ecce cōstitui te super gētes et
regna.⁊.c̄.ex̄ de iudi. nouit .I
deo si iudex laicus negligit fa
cere iusticiā de subditis pōt iu/
dex eccliastic⁹ ꝯpellē illū ad te

nēduz iusticiā vel supplere defectum eius cognoscēdo d cā ꝛ sic de illi⁹ subditis iudicare. extra de foro ꝯpe. ex trāsmissa ꝛ. c. lz. et. c. ex tēore. 23. q. 5. ad ministratores. De papa vero qūo possit in principes seclares hr̄. i. papa. §. 4. prope finem. Qn̄ iudex ecclesiasticus: puta eps̄ hz etiā iurisditionē tpalez quō exeq̄t hr̄ s̄ eps̄. §. 7. et supra homicidiū. 2⁹. §. i.

7 ¶ Utrꝫ iudex ecclesiastic⁹ possit iudicare de infidelib⁹? R̄o. ſm Ray. Directe nō iudicat de his que foris sunt. s. aliquas religionis regulas eis iponēdo: sz indirecte iudicat sbtrahēdo christianos ab eoꝝ cōione: ut pz de iudeis. supra iude⁹ p̄mo §. 4. Item iudicat de his si loquūtur ꝯtra christū: ut ibidem §. 5. item si attētāt subuertere fideles. s̄. iude⁹. 3. §. fi.

Iudicium. Quid est dicere cū dz procedi simpl'r sine strepitu ꝛ figura iudicij? R̄o tūc non oz ꝙ necessario exigatur libellus vel litis cōtestatio. Pōt ēt iudex procedē tpe feriaruz ob necitates hōiuz iductaꝝ. Amputet dilatōes q̄ztū pōt. exceptōes appellatōes ꝛ dilationes frustratōias repellēdo pertiet aduocatoꝝ ꝛ procuratoꝝ iurgia repellat: refrenet multitudinē testiū: sz probatōes necessarias ꝛ defēsiōes legitias r̄cipiat. Sz n̄ debēt pp hoc excludi citatiōes. iuramētū de calūnia vel malitia vl' d v̄itate dicēda. Est ēt i ipō litis exordio petitio faciēda pro pte agētis siū etiā rei si voluerit ꝛ h⁹ i scriptis l' v̄bis mox redigēda i act. pōt ēt iudex certū diē et terminū assignare. ad dandū positōnes ꝛ articl'os. ꝛ ad exhibēdū oia acta ꝛ mūimēta qbus ptes vti volūt i cā. nisi aliud de partiū uolūtate procedat: eo semp saluo ꝙ qn̄cūqz fieret remissio pro testibus producendis possint ēt instr̄a produci. Item iudex ex̄ offō siue ad alteri⁹ ptis instātiā pōt interrogare qualz ptez. vbicūqz eq̄tas suadebit. item pōt sniam ferre i scriptis citat ptib⁹: sz n̄ pemptorie stādo ꝛ sedēdo ꝛ si ei videbit̄ conclusiōe n̄ facta. Et si ēt p̄missis cāib⁹ solēnis ordo iudicij in toto uel in parte n̄ contradicentibus partibus obseruet̄ valebit. hec oia in cle. sepe. d. v̄. si.

¶ Procedi pōt simpl'r ꝛ d plano i cāis sup electōib⁹ postulatiōib⁹ vel prouisionib⁹: et sup psonatib⁹ canōicatib⁹ vel prebendis et beneficijs quibuscūqz ꝛ sup decimis matrimōijs

et vsuris ⁊ ea tāgētib⁹: vt i cle. dispēdio .l.a: ex eo.
3 ¶ Quattuor modis peruertit humanū iudiciū. s. timore cupiditate. odio. ⁊ amore. Vñ vsus Quattuō ista tior odiū dilectō ces⁹. Sepe solēt hoīuȝ rectos puertere sensus. xi. q. iii. q̄ttuor.
4 ¶ Muliēs ad iudiciū nō pn̄t euocari vl' trahi cā testimonij vl' alia q̄cūq; cā q̄ in iure nō exprimit. Sed cū necessariuȝ fuerit testimoniuȝ eap fiat. vt dicit. i. testis p⁹. §. 3. Alr ē irritum q̄d fiet. ex eo. mlieres. li. 6.
5 ¶ Mulieres religiose pserti q̄ debēt sub clausura morari nō vocent ad iudiciū psonalit ex q̄cunq; cā etiam si uelit.
6 ¶ Non licet accusato i iudicio negare veritatē: ut s̄ accusat⁹. §. 2. De iudicio ferri candētis. ⁊ aque bulientis habes s̄ duellū. § .pe. Utrum iudiciuȝ vitādum sit propter scandalum vide. i. scandalum. §. antepe.

Iurare quid sit? R⁹ secūdum Tho. fa 2e. q. 89. Iurare est deum i testē inuocare. ⁊ est act⁹ latrie Unde Hierony. sup Matth. Qui iurat aut venerat aut diligit eum p quem iurat.
2 ¶ Utrum liceat iurare p creaturas? R⁹ secundum Thomaȝ vbi s̄. Iuramentuȝ principalit refert ad ipm̄ deum cui⁹ testimoniuȝ inuocat. Secundario āt assumunt aliq̄ creature: nō fm se: sed in q̄tuȝ in eis diuina vitas manifestat. sicut iuram⁹ p euangelium. i. p deum cuius vitas in euangelio manifestatur. ⁊ p sanctos qui⁹ hanc vitatem crediderunt et obseruauerunt. Ali⁹ est quoq; mod⁹ iurādi per execrationē qn̄ inducit creatura aliqua in qua diuinȝ iudicium exerceatur. sic solet quis iurare per caput suuȝ aut p filiuȝ ⁊ h⁹i. Quod āt domin⁹ prohibuit iurare p creaturas vt pȝ Matth. 5. intelligit prohibituȝ: ita q eis exhibeat reuerentia diuina: sicut iudei p angelos ⁊ creaturas iurabāt. ut ait Hierony. Et eo mō puniet cleric⁹ iurans per creaturas. 22. q. 8. c. clicū. ⁊. c. si q̄s p capillū.
¶ Quid ā his q iurāt p mbra di 3
R⁹ si ē cl'ic⁹ dȝ depōi. Si laic⁹ anathēatizari. 22. q. i. si q̄s p capilluȝ. Sȝ itelligēduȝ vr̄ qn̄ cū irreuerentia ⁊ q̄si blasphemia iurāt. Vñ sbdit ibi. Uel alio⁹ blasphēia ɔtra deū us⁹ fuerit. ⁊c. Sec⁹ vr̄ si cū reuerentia: ut si per sanctum caput dei iurarent. ⁊ huiusmodi.
¶ Quid si q̄s ex ipetu. iurāuit id 4
q̄d ā libēate n̄ iurassȝ? R⁹ fȝ gu.

Seruare.tenetur ſi licitum eſt
5 ¶ Utrum uxor poſtq̄ȝ confeſſa ē
ſacerdoti de adl̄terio poſſit iu
rare marito ꝙ nō habet culpā
℟o fm Guil. Potiuſ dȝ quelȝ
mala tolerare q̄ȝ hoc iurarē qꝛ
certa eſſe nō pōt ꝙ hꝰi cl̄pa ſit
ei dimiſſa ex̄ de pur.ca.c.acce/
pimꝰ. Idem Ber.⁊ Hoſtiē.
6 ¶ Quid ſi quis iurauit aliq̄d
facere qđ eſt veniale peccatū:
iō cōmittit illud? ℟o fm Guil.
Hug.nōuit ꝙ talis mortaliter
peccat.nā impia eſt promiſſio
que ſcelere adimpletᷣ.22.q.4.
i malis.Et ſubdit Guil. Ego
credo ꝙ non peccat niſi vēialr
7 ¶ Qui ſunt illi q nō admitiūtᷣ
ad iurandum? ℟o fm Tho .ſa
ſe.q.89.Nō admittuntur ſiue
n̄ cogunt pueri an̄ annos pub/
tatis.22.q.5.pueri.ubi etiaȝ di
citur ꝙ ſi iurauerint ⁊ pater vt
audiuit ſtati ɔtradixit irrita ſīt
iuramēta.item nec alias piuri
22.q.5.paruuli.item nō debēt
accedere ad iurandū niſi ieiu/
ni propter rūerētiā.22.q.5.ho
neſtū.item ſolēnibus diebuſ.n̄
ē iurandum pro rebus tempo
ralibus niſi in magna neceſſi/
tate.extra de fer.c.i.
8 ¶ Utrum ſacerdotibꝰ liceat
iurare? ℟o.fm Tho.ubi ſ.Nō
licet eis niſi pro magna nece
ſitate ⁊ vtilitate:2.q.5.ſi quis
preſbyter.Et ponit Ray.7.ca
ſus in quibꝰ pn̄t ⁊ debēt iura/
re primꝰ ne pro defectu pro/
bationū aliqs ledatur vel reȝ
ſuā amittat.tūc.n.dȝ iurare ⁊
teſtificari ꝑ modū q pōit.i.te/
ſt.3.§.io.Itē pro fide.Itē pro
obediētia.item pro pace.item
pro indēnitate eccl̄ie:qui cāuſ
poteſt reduci ad primū.Item
cū abſoluitur ab excōicatiōe.
item cū infamatꝰ dȝ ſe purga
re.Probant hec omnia ex̄.d
elec.ſignificaſti. vltra mediū
28.diſ.de ſyracuſane.ex̄ de of
fi.or.ad repmendū.2.q.5.pre
ſbyter.i.⁊.2.Poteſt hodie ad
di.8.⁊.9.caſus.qꝛ ſi ſacerdos
litiget ſiue i cā ſpūali ſiue alia
debet iurare de calumnia:ſi/
militer ⁊ de veritate dicenda:
ex̄ de iura.ca.ſi de calū.li.6.
¶ Utrum ſi qs ſimplicitᷣ iuret
aliqua cōditio intelligatᷣ? ℟o.
fm Hoſti.Multe cōditiōes ēt
ſi tacentur intelliguntur. Naȝ
quādo iuro ꝙ faciam aliquid:
intelligitur ſi deo placuēit q̄n
do etiam ſi pape placuerit:qa
ſemper eius auctoritas vr̄ ex/
cepta.25.q.i.c.vlti.verſu ipſi
namq̄ȝ.Item ſi res in eodē ſta
tu ꝑmāſerit.Un̄ ſi qs gladiū d
poſuit apud me:⁊ fcs furioſꝰ re
petit:non teneor reddere etiā
ſi iuraui.22.q.ſecunda ne quis

Itē intelligitur si mihi fidem seruaueris. Nō seruāti.n.fidē non est fides seruāda. Unde si non facis mihi qd promisisti non teneor ex.de iureiur.pue/nit.2° ⁊.c.sicut. Itē si iuro tibi pecuniā reddere ad certū tps spe future numeratiōis: intel/ligitur si pecuniā mihi prius numeraueris siue mutuauerꝭ C.de non.nu.pecu.indubitati Itē si iuro tibi soluere ad cer/tum tēp⁹ itelligitur nisi iudex cōtrariū pcipiat. Nā ius supio ris sēp videt exceptuȝ: ex ꝺ iu reiur. veniētes .§.i.ad fi. Silr nisi per te fueri absolutus.ex de iureiur.c.i.⁊.c.sicut .Itē si iuro tibi dare dotē: subaudit si nuptie secute fuerint. vt.ff.ꝺ iure.do.stipulationē. Itē si iu ro tibi tanqȝ regi vel epō te ꝺ deposito nō obligor. Idē vide tur si tu tāqȝ eps iuras mihi r stituere pecuniā quā mutuaui. Nā depositus non tenebaris. Qd veꝝ credo si in vtilitatem eccl'ie pecūia v̄sa est.15.q.6.a lius. Itē si iuro star mādatꝭ tu is pro offēsa tibi vl' tuis facta: itelligit nisi pcipias imodera tum iniustū.iposſibile: vel h⁹i ex de iureiur. veniēs .⁊.c.qui tauallis .Con.Ray.addens ꝙ omnes tales ne detur matēia periurandi debent petere auc toritatem ab eccl'ia.ut colligi tur ex eisdē decretalibus .Et con.Tho.secūda se.q.28. itē intelligitur si facultas.siue pos sibilitas se obtulerit.alr non i putabitur.ex de iureiur.quere lam.⁊.c.breui. Nā excusat ho minē necitas siue iposſibilitas Uerum qui iurat pecuniā red dere ad certū terminū ⁊ nō po test: cōsulit Ray.ꝙ ante diem veniens corā iudice cedat bo/nis.ex.de solu.odoardus. Itē si iuras mihi reddere vinū vl' bladū: subauditur eiusdē bo/nitatis.ff.li.cer.pe.cū qd Iteȝ si iuro tibi dare filiā meam in vxorem: intelligit ꝙ bona fide laborabo vt eā babeas nec ad aliud obligor: cum alienuȝ fa ctum precise promittere n̄ pos sim.ex de spon.ex litteris .Itē si iuro alicui fidelitatē: vel ꝙ n̄ ero ꝯtra cū: intelligit ne pro/curē vel consentiam ꝙ uitam vel membꝛ vel res suas pdat ⁊ si me offendat vel coniūctos mihi potero me tueri.ex de iu reiu.ꝑtitio.⁊.c.ego.⁊ de hoc iuramēto hēs s̄ feudū.§.6.

¶ Quid si quis iurauit tener obstagia in certo loco: nec ha bet ibi quid comedat vel vnꝺ soluat? Rō sm Hosti. Si tēpo/re obligationis iam erat non soluendo: tenetur obstagia ser

dare: q̄ videtur ad hoc se obli
gasse. ⁊ querat victum mani-
bus suis vel mendicando. Sꝫ
si tempore obligatiōis erat sol
uendo ⁊ nūc deuenit ad pauꝑ
tatē: tūc distinguo q̄ si est tal'
qui possit mēdicare sine uere
cundia: dico idem qđ pri⁹: ar.
93. di: diaconi: sed si est nobil'
⁊ in dignitate tali subuenien-
dum est iuris beneficio: ex̄ de
iureiur̄. querelā ⁊. c. breui.
11 ¶ Quid si debitor iurauit cre
ditori se solutuꝝ i certo termīo
⁊ impedit⁹ non pōt? R̸o. ꝭꝫ Ho
sti. Si quādo iurabat cr̄debat
se nō posse soluere: vel nō habe
bat probabilē cāꝫ credēdi. tūc
ī vtroqꝫ cāu ꝑiurat. q̄ in prīo
deerat v̄itas: in 2⁹ deerat iudi
ciū. Si uero ab inicio probabi
liter credebat se posse soluē nō
ꝑiurabat. ⁊ si postea fecit posse
suū nō est periur⁹. Sꝫ ⁊ multo
magis excusat̄ si misit pecuniā
tēpore d̄bito: sꝫ casu ꝑdita fuit
ex̄. de iureiu. querelā. 23. q. 8.
si nulla. de cōse. di. i. sicut. Qđ
si postea lapso t̄mino possꝫ ⁊ n̄
solueret ꝑiur⁹ cēt. ex̄. de dolo.
⁊ cōtu. cum dilecti. Con. Tho.
secūda se. q. 89.
12 ¶ Quid si iuro aliqd generali
ter: nūquid ad spālia teneor?
R̸o. ꝭm Hosti. Cū generalitas
obscuritatē pariat: nō videor
cogitasse de his super quibus
spāliter iurat⁹ nō fuissem. ⁊ sic
interpretandū est iuramentuꝫ
ꝭm intentionē iurantis qñ sine
dolo quis iurat. Sec⁹ aūt quā
do ip̄e cū dolo est ⁊ ille cui iu-
ratur est sine dolo. Igitur si e
mergat casus inopinat⁹ de q⁹
si cogitasset nullo modo iuras
sem: nō teneor. Satis cō. Ray.
⁊ Guil. ⁊ etiā Tho. vt habetur
ī. iuramētum. i. §. 5.
¶ Quid de duob⁹ habentib⁹ 13
mensurā cōitatis vel stateram
quā consueuerunt portare ad
vendentes ⁊ mercedē reciper̄
si iurauerūt sibi inuicē de certo
nō portare? R̸o ꝭm Guil. Etiā
si ex hoc multū dānificati sint
puta q̄ prouisū est de alia mē
sura: non pn̄t auctoritate pro-
pria venire cōtra iuramētum
nisi forte ex hoc ad extremaꝫ
necessitatē deuenirēt: nec vllo
modo possent habere vnde vi
uēnt. Ep̄s tñ absqꝫ tāta neces
sitate posset huiusmōi iuramē
tum i melius cōmutare: cū nl'
li sit utile ⁊ aliquib⁹ dānosum.
Sꝫ si vnus p̄dictoꝝ ꝑiurat nū
quid alt̄ p̄dictoꝝ poterit veni
re cōtra iuramētum? Dicendū
ꝙ si intendebat iurare sub con
ditione. s. si alter non portarꝫ
tunc altero portāte non tene-
bitur. Si aūt absolute iuraue-

rit tenetur. Quid si nescit quō iuravērit vel intenderit: tunc si emolumentū mēsure sit cōmune ambob⁹: vno periurāte reliqu⁹ nihilominus tenet: cū nullum ex hoc ei fiat ꝑiudicium. Si aūt emolumentū est soluz eius qui portat: tunc benigni⁹ interpretandū est. s. ꝙ nō ꝑuā ti fidē non promiserit cum suo dāno ⁊ lucro alterius. Nā generalit̄ ꝺz Hosti. ⁊ Ber. si duo sibi ad inuicē aliqd iurauerint vno non seruāte nec alius tenet. ex̄ eo. sicut. 3° in fi. nisi qd iuratum est eīz in honorem dei: ut si iurauim⁹ ꝙ diceremus psalteriū vnū pro inuicē vl̄ vt certam elemosynā daremus. Et de hoc vltimo hēs h̄. ī. §. ā teplt̄. in fi. ⁊ vide etiā. infra iuramentū. 2. § 2.

14 Nunqd paganus qui iurat ꝑ falsos deos uel creaturas n̄ cōcessas teneatur? R̄o. ꝺz Ray. Dico ꝙ cū iurauit pccm̄ cōmisit iurādo: s̄z si mō nō seruat fidem promissā addit pccm̄ peccato. 22. q. 1. mouet te. Cō. Inno. Ho. ⁊ Tho. ꝺa ꝺe. q. 98. et addit ꝙ licitū est recipe iuramentū ei⁹ qui parat⁹ est ꝑ falsos deos iurare: nō tamen l̄z eū iducere ad hoc ꝙ ꝑ falsos deos iuret. Con. Pe. ⁊ Inno.

15 Quid de eo qui cōpulsus ē ꝑ metum iurare se aliquid daturuz ⁊ huiusmōi? R̄o ꝺz Ray. Talis q̄ztūcūqz fuerit metus nihilominus obligatur dūmodo sit de re licita. Secus de illicita: extra eo. si vero extra qd me. cā. ad audientiam. tamen qui sic iurauit potēit ab episcopo petere vt cogat illum absoluere eum a iuramento: extra eo. ex administrationis. Si hoc impetrare non potest soluat et postea repetat. quia licet iurauerit soluere. non tamen iurauit non repetere: extra eo. debitores. ⁊ dicto. c. ad audiētiā Quod si etiam iurauit non r̄petere: tunc denunciet ecclesie secundum formaz euangelicaz: vt ecclesia compellat illum ad restitutionem. Si vero iurauit ꝙ non denunciaret tale iuramētum est illicitum: ⁊ ideo non ꝺuandum: extra eo. quemadmodum. Con. Tho. secunda secū de q. lxxxviiij. ⁊ P. ⁊ Inno. et Ber. Similē casum hēs. ī. usura. vi. § 7. Quid si domius facit familiā suā iurare ꝙ r̄uelabūt ei si quē sciūt vl̄ audiūt s̄brepuisse de bonis suis: vide supra familia. §. fi.

16 Quid si qs audit aliquez iurar̄ illud qd audiēs scit falsum esse? R̄o secundum Raymondū. Sufficit audiēti ⁊ tenet̄ vt ici

cet illis qui magis pñt profice
re q̃z obesse per uiro siue cũ cõ
ripiendo: siue pro eo orãdo. xx.
q. 5. hoc videtur.
17 ¶Quid si clericus iurauit se ser/
uaturũ statuta i ecclesia sua edi
ta: ⁊ postea fit nouũ statutum?
R̃o. ſm Tho. secũda secũde. q.
98. Non tenet̃ ex iuramẽto s̃/
uare futura nisi itẽderit se obli
gare ad omnia preterita ⁊ futu
ra: tenetur tamẽ ea seruare ex
vi ipsa statutorũ. Quod si talis
clericus promisit p prius presti/
tũ iuramentum seruare illud
statutum qd post ea factũ ẽ ite
rum non est obligatus ex iura
mẽto: extra eo. clericus. Et idẽ
intelligenduz est de eo q fit no
uus ciuis alicuius ciuitatis:
⁊ iurat seruare statuta. Conc.
Ray.
18 ¶Quid si aliqui dñi tpales vł
clerici: aut prelati iurant serua
re statuta ⁊ cõsuetudines alicu
ius loci vel eccł'ie: ⁊ inter alia
sunt aliqua illicita ipossibilia:
vł libertati ecclesie obuiantia?
R̃o. Si iurãtes hoc sciũt nõ de
buerunt sic generaliter iurare
nec sunt aliq̃tenus huiusmõi iu
ramẽta seruãda sed solum alia
Similit̃ etiã si nesciũt: non sũt
seruãda: quia nõ tenẽtur ad il/
la: ex̃ de iureiur̃ cõtingit. li. 6.
19 ¶Utrũ ille cui iurãdo aliquid
promittit̃ possit relaxare iura/
mẽtum? R̃o. ſm Tho. secũda se
cũde. q. 89. Homo põt promit
tere aliquid alteri sub iuramẽ
to. dupliciter. Uno᷒ quasi pti
nẽs ad vtilitatẽ ipsius: puta si/
sub iuramẽto promittat se ser/
uiturũ ei vel pecuniam daturũ
⁊ a tali promissiõe põt absoluer̃
ille cui promissio facta ẽ. Intel
ligit̃. n. ei soluisse promissũ quã
do fecit de ea ſm eius volũta/
tem. Aliomõ promittit quis al
teri qd pertinet ad honorẽ dei
vel vtilitatem alioꝝ: puta si ali
quis cũ iuramento promittit a
licui se itraturũ religionẽ: vel
aliquid opus pietatis facturuz
⁊ tũc ille cui promittit ñ potest
absoluere promittẽtem: q2 pro
missio nõ est facta ei pricipalit̃
s3 deo: nisi forte sit iterposita ꝯ
ditio. s. si illi videbit̃ cui promit
tit: vł aliquid aliud tale. Con.
Hosti. ⁊ Ray.
¶Quid si vẽditor aliquis iura 20
uit nõ venire contra venditio/
nem: ⁊ nunc dicit se deceptum
vltra dimidiũ dicti pcii: nũqd
debet audiri? R̃o. ſm Ber. Si
maior est: ñ credo q' audietur.
Secus si minor. quia per tale
iuramentum nõ excluditur ni
si bñficium etatis: nõ autẽ q' re
nũciet iuri cõi. vñ põt agere ad
supplemẽtum precij: vel ad re

ſcindendā venditōnē:ſm illud
ex̄ de emp.⁊ ven.cuȝ cā. Quid
de puella que iurauit nō habe
re regreſſū ad bona patna.ſed
ꝙ eſſet dote cōtenta hētur ſup̄
dos.§.3.Uel ſi vxoꝛ iurauit nō
cōtrauēire alienatiōi dotis ibi
dem.§.4.Mlta circa hāc ma
teriam habentur hic ſtatim.c.
iuramētū p°.⁊.2.ī.periurium.

Iuramentum pri
mo cōiter. Que cauſa īſtitutio
nis iuramēti? R̸o.ſm Ray..Du
plex eſt cauſa.Una propter in
firmitatē non credētium.vt pu
ta cū alicui ſuadet aliquod bo
num ⁊ non credit v̄bo ſimplici
introductū eſt ꝙ poſſumus iu
rare.22.q.i.non ē contra ⁊.c.ſi
peccatū Alia cauſa fuit permiſ
ſiua.ſ.pꝛopt̄ euitādam idolatri
aȝ pꝛopt̄ quod conceſſū fuit iu
deis iurare per deum: ne iurā
do per creaturas in idolatriaȝ
īciderēt.22.q.i. conſidera. Eſt
ergo iuramentum licituȝ,⁊ me
ritoꝛioꝛum qn̄ ꝑ ipſū pꝛoxīo ſb/
uenitur.Ut ī in pſal. Domine
quis habitat ī tabernaculo tuo
⁊ ſequitur. Qui iurat pꝛoximo
ſuo:⁊ non decipit.Non tamen
eſt aſſueſcendū ad iuramētum
pꝛopter periculū periurii pꝛop
ter quod non niſi ob neceſſita
tem vel vtilitatē eſt iuranduȝ

22.q.i.ita .ergo.Et ſic intelli/
gendum eſt quādocūqȝ iuram̄
tum inuenit pꝛohibitū.

¶ Quot ſūt ſpēs iuramēti? Ro
ſm Ray.Due.Nā aliud ē aſſer
torium. ut cuȝ iuratur de pn̄ti
aut de pꝛeterito:puta ſic eē vel
non eſſe. Aliud eſt pꝛomiſſoꝛi/
ſ.de futuro.vt cum aliquis iu/
rat aliquid ſe daturum vel fac
turum.Idē Tho .in.3.iniaꝛuȝ
di.39.et ſa ſe.q.79.Et addit
ꝙ hec aliqn̄ fiunt ſimpliciter:
ut cum dr̄ .Teſtis eſt mihi de
us:vel coꝛā deo loquoꝛ l̄ ꝑ de
uȝ quod idē ē ſm Augu.Aliqn̄
v̄o ꝑ execrationē.ut cum quis
obligat ſe ad aliquam ꝑenam
vt ſi hoc nō fecero hoc accidat
mihi uel filiis meis ⁊ hui⁹. et
tunc ſm Aug.illa per que ſi iu
rat obligat deo ut hoc illis e
ueniat ſi ſec⁹ eſt q̄ȝ dicit.

¶ Que eſt foꝛma iuramenti?
R̸o.ſm Ray.In veteri lege iu
rabāt ſic.Uiuit deus ⁊ uiuit a
nima mea. Hoc faciat mihi d̄
us ⁊ hoc addat.22.q.i.⁊ iura/
būt.⁊.i.Regi.i4.⁊.25.In pri/
mitiua uero eccleſia iurabant
ſic.Teſtis eſt mihi deus.Ro.i.
Item teſtis ē mihi cōſcia mea
Ro.9.Uel coꝛam deo loquor
⁊ huiuſmodi.22.q.i.ſi peccatū.
Hodie uero iuratur ſic Per d̄
um.vel ſi me deus adiuuet vl̄

ꝑ istas sanctas reliquias vel ꝑ
ista sācta euāgelia ⁊ similia.35
q.vi.⁊ parētela. Et ut dicit In
no.nulla.vel modica differen
tia est:siue quis iuret vt dictū
est:siue si solū hoc dicat. Pro
mitto hoc in fide mea. Maiꝰ
tamē pccm̄ est fallere iuramē
tum factū per īcreata vel ꝑ su
periores creaturas q̄z per īfe/
riores. Item iuramētū est qn̄
asserit se dicere veritatē in pe/
riculo anime sue.ex̄.de frig.⁊
malefi.fraternitatis. Semper
tamen quādo pars pti iuram̄
tū defert iurandū est ſm ꝙ pla
cet ambobꝰ.ff.de iureiur̄.l.3.
§.vlt.⁊.l.4.⁊.5. In iuramētꝭ
vero que a iure p̄cipiunt̄:vt est
iuramētuz testis uel iuramen
tū calumnie est iurandū supꝑ sā
cta dei euāgelia.ex̄.đ iura.ca.
c.vlt.xi.q.i.testimoniū. Idez
quoqz si promiserit gl aliqđ iu
rare:ut dicit. Hosti.

4 ¶ Que exigunt̄ vt recte fiat iu
ramentū:℟n.ſm Ray. Tria.s.
Ṽitas.iudiciū ⁊ iusticia. Ier̄.
4.iurabūt viuit dn̄s in ṽitate
⁊ iudicio ⁊ iusticia.22.q.i.⁊ iu/
rabūt. Ueritas.n.sēper dz ad
esse:vt.s.sciat qs firmiter ꝙ ve
rum est qđ iurat. Aliter si tan/
tū credit non dz iurare de scia
sed de credulitate. Item debz
esse iudiciū idest discreta deli
beratio:ut.s.nō iuret etiā veꝝ:
nisi propter necessitatē uel vti
litatem.22.q.i.ita ergo. Item
iusticia.s.vt illđ ꝙ iuratur lici
tum sit ⁊ honestū:ut in dicto.c
ita ergo. Idē Th. secūda secū
de.q.lxxxviiij.

¶ Quid qn̄ in iuramento non 5
est eadem intentio iurantis et
recipientꝭ? Respondeo secun/
duz Tho.secunda secunde.q.
lxxxviiij. Si hoc ꝓuenit ex do
lo iurantꝭ oportet iuramētū ſ/
uari ſm sanum intellectū eiꝰ
cui iuramētū prestatur. Si ṽo
iurās doluz nō adhibeat obli
gatur solum secūdum suam in
tentionē. Simile.s̄.iurar̄.§.i2.
q incipit. Quid si iuro.

¶ Utꝝ iuramētū promissoriū
sit sempꝑ obligatoriū? ℟o secun
dū Tho.vbi supra. Quicūque
iurat se aliquid factuꝝ obliga
tur ad illud faciendū:nisi ṽgat
in peiorē exitū ut cū iurat aliqs
aliqđ qđ est ſm se malū:ut pu/
ta se patratuꝝ adulteriū i quo
cāu peccat iurādo:⁊ peccat iu
ramētum ſuādo. Silr̄ ṽgit in
det̄ ius:q2 est maioris boni im
pedimentū:puta cum aliquis
iurat se non intratu2 religiōez
vel ꝙ non fiat cleric⁹ ⁊ hꝰi. Et
ī hoc peccat quidē iurando q2
ponit obicē spūi scō.⁊ mlt̄o me
liꝰ facit n̄ iplēdo.nā q̄ mala sūt

vel maioris boni ipeditiua sub
iurameto cadere nō pñt. Sed
⁊ alio mō ṽgit in deteri⁹ propt̄
aliquid qd̄ de nouo emégit qd̄
fuit ipremeditatum: sicut cum
Herodes iurauit puelle saltan
ti se datuꝝ qd̄ petisset. Hoc.n.
iuramētū poterat esse a princi
pio licitū itellecta debita con/
ditione.s.si peteret quod dare
liceret: sꝫ ipletio iuramēti fuit
illicita.22.q.4.contra officiuꝫ
7 ¶Que maior' obligat o voti
vel iuramenti? R̄o fm Tho. sa
secunde.q.lxxxviiij. Uotuꝫ ex
sui ratōe ē magis obligatoriū
Nam obligatio voti causat̄ ex
fidelitate quā deo debem⁹ cu
ius transgressio infidelitateꝫ.
⁊ p ꝯñs irreuerentiam contiet
obligatio autem iuramēti cau
sat̄ ex reuerentia quā debem⁹
ei ex qua tenemur ꝙ verifice
mus id quod per nomen eius
promittim⁹ cuius trāsgressio
continet irreuerentiam tantū
8 ¶An viri possint irritar̄ iura
menta vxoꝝ? R̄ndeo fm Guil.
Non.nisi sint talia que uxor nō
potest implere sine scandalo ⁊
preiudicio viri. Et sic intelligē
dum videtur quod dicit Tho.
i.§.se.in fi.
9 ¶Utrum in iuramentis pos/
sit dispensari? R̄o. fm Tho. se
cūda secūde.q.lxxxviiij. In iu

ramētis promissoriis dispensa
ri potest sicut in votis vbi notā
dum ꝙ illud qd̄ cadit sub iura
mento promissorio aliquādo ē
manifeste peccatū vel maiorꝭ
boni impedimentū. et tale iura
mentū dispensatione non indi
get. Aliquādo est dubiū vtruꝫ
sit licitū uel illicitum proficuū
vel nociuū aut simpl'r aut in a
liquo casu: ⁊ in hoc potest qui
libet ep̄s dispensare. Cum ve
ro promittitur aliquid sub iura
mēto qd̄ ē māifeste licitū ⁊ uti
le: i tali iuramēto ñ vr̄ hr̄e locū
dispēsatō vl' cōmutatio: nisi ali
qd meli⁹ occurat facienduꝫ ad
cōem vtilitatē qd maxie vr̄ pti
nere ad potestatē pape qui ha
bet curā vl'is eccl'ie. sil'r etiā ⁊
iuramenti absoluta relaxatio.
nā ad vnūquēqꝫ ptiet irritare
iuramētuꝫ: qd̄ a sbditꝭ fcꝫē cir
ca ea q̄ subdūt̄ ei⁹ ptāti: sic pr̄
pōt irritare iuramētū puelle ⁊
vir vxoris: ut. dr̄. Numeri. 30.
Utꝝ ꝗbitō pp viz iurāmti tene
at̄ reddē debitū excōicato. vid̄
s̄ excōicatio. vi.§.27. qui inci
pit. Quid si teneor. De iuramē
to fidelitatis habes supra feu
dū.§.vi. et supra iurare.§. viiij
in fine. Item de iuramento fi
delitatis si non prestetur pape
a plato vid̄. i. pegrin⁹ 2.§.fi. i fi.
De iuramento corū qui absol/

nunt ab excõicatiõe habes s. absolutio. 5. §. 2. 7. 3. De materia iuramẽti habes multa sup iurare. 7. i. periurium. Itez de iuramento vniuersitatis habes h statim.

Iuramentum. ii.

¶ De iuramento vniuersitatis siue alicuius societatis. Aduertendum est q quãdo vniuersitas alicuius ciuitat vel collegii iuramẽto se obligauit: 7 iurantes iam mortui sũt: successores facientes cõtra nõ sunt propt hoc piuri. Nã obligatio iuramẽti psonalis est 7 nõ trãsit ad successores. Tenent tam ex quadã fidelitate adimpler qd iuratum fuit. ar. ex. eo. veritatis. hec Ray. 7 Tho. secũda se questi. 98.

2 ¶ Quid si homines alicuius vniuersitatis seu societatis iurant aliqd se facturos vel non facturos. nũquid pñt sibi rmittere? R̃o sm Gnil. Hoc potest esse q̃tuor modis. prio quidez si iuramentũ fit de his que ptinent ad cultũ dei seu ad religionem vel ad pietatẽ: 7 tunc nõ pñt remittere: vt si duo iurent q ibũt ultra mare militar pro deo uel q itrabũt religionem: aut q dicẽt duo uel tria psalteria pro inuicẽ: aut si qui artifices iurẽt q de lucro suo certam portõem dabũt fabrice alicui ecclesie vel i alios pios usus. Ubi tamen aliqui iurant q ibunt ultra mare simul pñt quidẽ sibi remittere ne vadant simul: sz non pñt remittẽ quin vadãt: q quasi duo iuramenta sunt. s. q vadãt: 7 q sil vadãt. 2° si iuramentũ sit de tẽporalibus: 7 sit tale qd absqz iuramẽto tenẽtur facere qd iurãt: 7 tunc etiã non pñt sibi remittere q propt salutem aiaz videtur sic iuratũ vt si carnifices iurẽt q nõ uendãt carnes infectas pro sanis: aut q nõ sophisticabũt merces suas: 7 huiusmõi. 3° põt cõtingere q iuramentũ sit quidẽ super re tẽporali: sz tali q absqz iuramẽto non tenebantur facere qd iurant. Et tunc si obseruantia iuramenti spectat tantũ ad cõmodum vel incõmodũ iurantium possunt sibi remittere: vt si quis iuret q faciat alteri librum uel domum: 7 ille q reddet ei mercedẽ. Similiter qñ duo socii iurant de cõicando sibi inuicẽ omnia lucra. Si at spectat ad cõmodũ aliorũ magis q̃z iurantiũ nõ possunt sibi remittere: ut si artifices aliqui iurent q in mercibus. 20. soli dorum non accipient de lucro

vltra unū solidū vel q̄ n̄ vēdet opa nisi de mā sic parata: vl q̄ n̄ trahēt petias pāni ultra tan/tū et h⁹i. quarto ꝗ obseruatio iuramēti sit alijs dānosa. Naȝ tale iuramētū nō est obligato/rium: vt si iurent sutores q̄ cer to tempore non laborabunt. et hoc ut propter raritatē carius vendant: uel carnifices non in cident siue parabūt carnes vl tra certum numerū. vel aliqui opifices q̄ nō operabūtur pro minori precio q̄ȝ tali et h⁹mo/di. Que quidē iurameta q̄zuis non sint obligatoria. non expe dit tamē q̄ propria auctorita/te sibi remittant. sed q̄ auctōi tate epi reuocentur vel potius denuncient nō tenuisse. uel dic q̄ suffic̄ auctoritas propria qn̄ iuramētū fuit de eo qd est ma nifeste peccatū aut maioris bo ni īpeditiuū: vt dictum ē supra iuramētum primo. §. 8.

3 ¶ Qn̄ multitudo iurat aliqd facere vel non facer̄: nunquid aliquib⁹ contrauenientib⁹ p̄nt alij contrauenire? R̄o sȝ guil. Si absolute et in oēm euētum iuratum est quilȝ seruare tene tur. Si v̄o sub cōditiōe vel ob determinatā cām: puta si alij s̄ uarēt ꝛ h⁹ n̄ tenet̄ q̄s nisi exn̄te cōditione. ar. 32. q. 8. nō solum ex̄ de cōdi. appo. uer̄. ex̄ de iur in. peruenit. Un̄ si oēs alij . uel plures nō seruent: in hoc casu absoluti vidēt̄ alij. Si v̄o pau/cissimi qui nō seruarent. recur/rendū est ad intentionē iuran tium. vȝ q̄ si itendebāt q̄ quo cunqȝ nō seruante ipi nō tene/rent̄: aut solum si multi essēt il li q nō seruarent. Et si de inten tione nescitur tutius ē seruar̄.

Iurisditio. ¶ De iuris/ditōe epi spirituali ubi ꝛ qn̄ possit exer/ceri uide s̄ eps. §. 8. ꝛ s̄ absolu/tio primo. §. 6. De temporali s̄. eps. §. 9.

2 ¶ Iurisditio q̄dam est volūta ria. s. qn̄ nemo se opponit. ꝛ h̄ pōt exerceri i tp̄re et loco. ut ff. de adop. l. emancipari. Que dam cōtētio[n]as. s. qn̄ litigatur. ꝛ hec n̄ pōt experiri a iudice pro cedente. nec i [di]b⁹ feriat[is]: nec de nocte. 3. q. 3. spacium. v̄. iu dice procedente. ex̄ de offi. deleg. consuluit.

Ius. ¶ Quid ē ius. quid rigor. Quid eqtas Et qd dispēsatio? R̄o s̄m Ray. ꝛ ho[st]. Jus ē ars bōi et eq c⁹me rito q̄s nos sacerdotes appel/lat. ı. sacrorum preceptorū mi nistros. ff. de iusti. et iure. l. i. Rigor v̄o ē excessus siue austeri tas iuris aliquotiens ad terro rem script⁹ qui quidē non est

seruandus:nisi ubi timetur exē
plum mali.dis.45.sed ⁊ illud
Quandoq; tamen rigor idem
est quod subtilitas iuris ⁊ ser/
uandus est:extra de resti.spol.
in litteris. Equitas uero ē me/
dium inter rigorem ⁊ dispen/
sationem. C.de iudi.placuit.
Et diffinitur sic. Equitas est iu
sticia dulcore misericodie tpata.
Uel equitas est modus ratio
nabilis regens miam ⁊ rigorē
Hanc iudex semper debet pre
oculis habere.ff.de eo qd cer.
loco.l.ꝙ si ephesi.i fi.45.di.
disciplina.⁊.c.qui emendat.et
50.dis.ponderet.in fi.⁊.c.dño
sancto. Nam melius ē de mise
ricōdia q̄ʒ de seueritate reddē
rōnem.26.q.7.alligant. Hoc
intelligo scdm Ray.nisi ex causa
iusta seruet rigorem vel faciat
dispensationem. Quid autem
sit dispensatio ⁊ pl'a de ipsa hēs
supra.dispensatio per totum.

2 ¶ Ius publicuʒ dicit vno mō
quolibet ius in scriptis redac/
tū:quod dicitur publicum:q̄
a publicis personis ītroductū
est:vt a principalibus vel con/
siliis.similiter ⁊ cōstitutio mu/
nicipalis vel epalis. Item alio
modo dicitur ius publicū:qd
publice vtilitati expedit:vt pu
ta ne quis sua re male vtatur ⁊
huiusmōi. Item alio modo et
specialit' dicitur ius publicum
illud qd ꝯsistit ī sacris ⁊ sacer/
dotibus.ff.de iusti.⁊ iure.l.i.
Quod etiā specialiter diuinū di
citur:extra de iureiur.nimis
diuino.

¶ Utrum ea q̄ cōtra ius fiūt 3
valeāt? Rō. Regula dicit. Que
cōtra ius fiūt debēt pro īfectis
haberi:ex de reg.iur.que con
tra li.6. Quā regulam quidaʒ
voluerunt dicere hr̄e locuʒ so
lūmodo qn̄ ius ita prohibet ꝙ
addit:⁊ si cōtra fiat nō valeat:
Sed hec expositio reprobatur
expsse. C.de.legi.nō dubiū. I
deo īdubitāter tenēdū ē ꝙ qn̄
cūq; lex prohibʒ si nihil aliud
addit tūc ea que ꝯtra fiūt ipso
iure nō valēt:vt sūt vēditiōes.
donatiōes.electiōes.testamēta:
⁊ oīa hꝰmodi nisi sint talia ꝙ
eoꝝ effectꝰ reuocari nō possint
vt homicidiū.⁊ hꝰmōi. Si vo
lex addit aliquid plus:tūc cōsi
derādū ē ꝙ addere pōt tripl'r.
Et pꝰ qdem ꝯtingit si addat v
ba expsse ānullantia vt dicēdo
si ꝯtrafactū fuerit sit irritū ⁊ in
ane. Et tūc ē planū.ff.de tutel.
l.muto.§.sub ꝯditiōe. Secūdo
ꝯtigit si addit vba exprimētia
modū p quē illud factū ānulla
tur:vt dicendo qui contrafece

rit remoueatur exceptione ta/ li vel tali: vt macedoniani ꝛ ve leiani. de dolo ꝛ similibus. Et tunc quod contra legem factū est prima facie valꝫ sed remo uetur exceptõe opposita. 3° cõ tigit addi aliqua verba confir mantia: vt dicendo sic. Si con tra factum fuerit valebit qui dem. ꝛ c. ꝛ tunc valet. ff. de fid/ iusso. l. grege. §. a tutore. ꝛ de i terdic. ꝛ rele. l. relegatorum. §. ad tempus. ꝛ quando appel. sit . l. i. §. biduum. Et hec est senté tia Dy. ꝛ Cy. Ad materiam iu/ ris ptinere potest. infra lex.

Iustificatio. Que e/ xigunt ad iustificatõeꝫ ipii? Rõ. hꝫ. vv Quatuor que sunt siml' tempo re scilꝫ motus liberi arbitrii: contritio animi. infusio gratie ꝛ remissio culpe.

Caracter. Karitas. Kathecis m⁹ ꝛ similia quere i littera. c.

Latro. Quis dicatur la tro publicus: vl' nocturnus populator agrorꝫ Respondeo. Latro publicus di citur qui insidiatur ꝛ aggredi/ tur in publicis stratis. Noctur nus vero populator agrorum qui de nocte agros vastat et incendit. Hos secundum leges impune occidere licet ut supra homicidium. p°. §. 6. nec gau/ dent emunitate si confugiunt ad ecclesiam: vt supra emuni/ tas confugientium. §. primo. Et ad istaꝫ latronis materiaꝫ potest pertinere infra predo. ꝛ infra raptor.

Legare. Quid iuris si testatõ ligauit rem alienam? Respondeo secū dum Hostiensem. Si testator ignorauit ipsam esse alienam. heres non tenetur prestare eā nisi forte is cui relinquebat es/ set persona coniuncta puta v/ xor vel alia persona cui erat tā tumdeꝫ relicturus de suo quia tunc tenet legatū. C. de. lega. cum alienam vel nisi ipsa res esset heredis: quia tunc tene/ tur eam prestare. ff. de. leg. 2°. vnum ex familia. §. si ré. tuaꝫ. Si vero testator scit rem esse a lienaꝫ tunc tenetur heres eme re et tradere: et si ille cuius est non vult vendere vel non nisi nimis graui precio: tenetur he res prestare iustam extimatio nem: nisi forte esset talis res cu ius commerciꝫ non habetur vt res sacre: ꝛ huius. Unde nõ obstat extra de testa. filius. qꝫ res ille erant res ecclie in qui b⁹ legatuꝫ nõ tenuit. Cõ. Inno.

Legatū ad pias cās valet cuꝫ minori solēnitate vide.ī.lex.§. 9.v̇.xi.Qūo heredes debeant soluere legata aut etiā d̄bita d̄ fūcti.hr̄ s̄.hēditas.§.5.⁊ seq̄n.

LEgatus. Quot sūt genera legatoruꝫ:℞o ꝑm Ber.ex̄ eo.c.excōicatis.Tria sunt.Nā quidā sunt legati de latē pape:ut sunt cardinales principaliter:et etiam alij sicut ibi.Ber.subdit ꝗ mittūr de curia.Secūdi sūt nō de latere s.qui mittūr a papa: nō exn̄tes in curia.Veri⁹ tamē tenendū qd̄ probat Jo.an.i.6.s. ꝙ solū cardinales dicūtur de latere. Oēs alij vn̄cūqꝫ missi n̄ dicūr de latere. Sūt ⁊ tertij ꝗ p̄textu eccl̄iaꝝ suaꝝ hn̄t legatione.An vero tales possint absoluere ꝑcussores cl̄icoꝝ hēs s̄ absolutio.2⁹ in principio.

2 Legat⁹ de latere potest cōfirmare electōes epōꝝ ⁊ exemptoꝝ.Alij legati n̄ sine speciali mandato.ex̄ de elec.si abbatē. li.6. Pōt etiā legatus de latē cognoscē de cāis cōtra exemptos:ut s̄ exempt⁹.§.pe.

3 Quid si legat⁹ aliquem excōicauit dū erat in prouīcia sibi decreta.nūqd postq̄ꝫ egressus est pōt eū absoluē:℞⁹ ꝗꝫ In no.Si reuocat⁹ est nō poterit. Si v̇o exiuit reuersus postquā reuersus fuerit poterit.et etiam an̄ regressū si ē legat⁹ de later̄

Qd̄ legatus quātūcūqꝫ plenaꝫ legationē hēat.siue etiam hēat pretextu eccl̄ie sue nō hꝫ ex hoc ptātē cōferendi bn̄ficia nisi ei spāliter sit cōcessum.vel nisi sit cardinalis hr̄ ex̄ eo.officij li.vi.Qd̄ si ecclesia habꝫ patronū laicū nō pōt cōferri ꝑ legatū nisi ei quē patron⁹ presētaret.Eodē mō si hꝫ patronū cl̄icum cui patronat⁹ cōpetit rōe sui patrimonij ex̄. e.cuꝫ dilectus.Sec⁹ si cleric⁹ sit patron⁹ rōe ecclesie:vel etiā si sit collegiū:qꝛ tunc eo irrequisito potest legat⁹ ꝯferre qꝛ pōt quod mai⁹ est.s.ip̄as ecclesias cōferre non requisito epō. 4

Oēs reseruatiōes quorūcūqꝫ beneficioꝝ facte a quocūqꝫ legato auctoritate legationis.⁊ oia decreta siue denūtiatiōes ⁊ processus carent viribus finita legatione.Quin etiā si durāte legatione legatus in aliqua ecclesia fecit aliquā reseruatōnem:non potest illa pēdēte facere aliam in illa eccl̄ia.Similiter etiam postq̄ꝫ reseruauit vnū bn̄ficium pertinēs ad collationem cuiuscūqꝫ ipsa reseruatione pendēte n̄ poterit aliā reseruare quod ad eundem ꝑtinet.hec.extra eo.presenti li. 5

sexto
6 ¶ Nullus legatus potest face
re aliquam reseruationem de
ecclesiis ꝛ dignitatibus earuꝫ
ubi illi qui preficiūtur habent
ꝑ electionē assumi nec se intro
mittere quin eligere ꝛ postula
re valeant:extra co. delibera
tōne libro sexto.
7 ¶ Nullus legatus pōt cōcede
re alicui igenerali vel i specia/
li vt recepta resignatiōe illorū
qui habent bñficia possint illa
alteri conferre:aliter nō valet:
ex̄.co.deliberatione li.sexto.
8 ¶ Constitutiones facte a lega
tis i sua prouicia durant postea
perpetue. Secus si causas dele
gent.quia egressis illis de pro
uincia non durat iurisdictio de
legatorum nisi āte legatorum
discessum citatio precesserit ex
tra co.nemini.
7 ¶ Legatus nō potest processū
delegatorum ipedire aut eius
sententiam irritare:sed pōt eam
confirmare ꝛ exequi:ex̄ de of.
de l.studuisti. Quot mōis finit
legatio? R̸o.ꝭm Jo.an. Quatu
or modis.pª modo si dat⁹ fuit
legatus ad tempus finito tem
pore finita est legatio.ex̄ de of.
de l. de cāis.2ª qñ r̄uocatus est
.ff.de iudi.l.iudiciū.3ª qñ egres
sus est legationē aio nō redeū
di. Secus si aio redeūdi:ex̄ co.
nouit.4ª per morte ipsius lega
ti:non tñ morte constituētis:ex̄
co.legato l libro sexto.
¶ Legitimus fili⁹ quis ē? R̸o.ꝭm
Ray. Legitimus filius est qui
de legitimo matrimōio nat⁹ ē
vel d̄ eo qd̄ legitimū r̄putabat̄
ex̄.eo.cum iter Joānem.ꝛ hoc
siue ambo i facie eccl'ie ꝯiuncti
sunt bona fide credētes se legi
time copulatos:vel si alter tan
tū credebat. Nā ꝛ sic legitimus
est fili⁹ ꝛ vtriqꝫ parēti succedat
ex̄ eo.ex tenore. Secus si clāde
stine cōtraxerūt.q2 videtur fu/
isse ignorātia affectata. Aut etiā
si ambo ipedimētum scientes
publice cōtraxerūt.extra co.d̄
clande.de spon.cum inhibitio.
¶ Idem Tho.ꝛ Pe.
¶ Quō possūt legitimari q le/ 2
gitimi non sūt? R̸o. Mōstip.r̄ Et
pm⁹ quidem modus est per se
quēs matrimoniū qñ solut⁹ de
soluta filios hēt.s.nāles si con/
trahit cum ea legitimātur. Se
cus de spuriis.s.ex adultēio na
tis:ex̄ eo.ꝯquest⁹ ꝛ.c.tāta.2ª est
per specialē idulgētiā pape:ex̄
co.ꝑ venerabilē. Hi duo modi
i canonib⁹ reperiūtur.st ꝛ alij
ꝭꝫ leges. Primus ē pat̄ filium
naturalē offerat curie iperato/

ris: fiatq3 curialis: ut in auc. qui.mo.na.effi.le.§.si quis igi tur coll.7.idem si cū offerat curie ciuitatis de q̄ vel cui⁹ vi co est oriūd⁹: ut insti. de nup. §.ult.2⁹ modus ē si p̄r decedēs i testamēto naturalē filiū nomi net legitimū heredē: 7 ipē po stea offerat principi testamētū fiet legitimus.3⁹ modus est si nullo filio legitio exñte ipē na turalis filius seipm offert cu rie.ut dictum est in auc.q mo. na.effi.le.§.1.7.§.si quis igitur 4⁹ mod⁹ est si pater in istrumē to per publicam manum. con fecto: vel alr̄ scripto cū subscri ptione trium testiū eum nomi net filium: nec adiecerit natu ralem: ut i auc: ut li.ma.7 auie §.ad hec.coll.8. Spurij vero non pn̄t legitimari q̄ztum est per leges: sed iperator vel ali⁹ auctoritate eius aliqn̄ de gr̄a legitimat.7 silr̄ papa.

3 Quid prodest filios esse le gitios? R̷o. Succedūt i oibus bōis parentū: ut i auc. qui mo. na.effi.le.§.7 qm̄.7.C.de suis 7 legit here.p totū.ex̄.eo.cōq̄ stus.7.c.tāta.Et hoc intellige nisi excludant̄ ab hereditate i casib⁹ quos habes s̄.heredi tas.§.2.Utr̄ legitimat⁹ quo ad actus ecl'iasticos intelligatur legitimatus quo ad seculares

hēs sup̄ illegitim⁹.§.fi.Ad mā3 istā pertinere pōt s̄ fili⁹.7 .sup̄ illegitimus.

Legitima portio.

triplex est.Una ē q̄ est debita iure nāe: 7 dr̄ debitū bonorum subsidiū et hec debet̄ filijs tm̄ qui sine cā exheredari nō pos sunt 7 portioni nullum graua men pōt imponi.C.de inoffi. testa.l.omni mō.7 duab⁹.l.se. Et hec est talis.Si sūt quattu or filij uel ifra: debēt habē ter tiam partē.Si sūt quinq3 vel vltra debēt habere medieta tem ei⁹ q̄d eis deferebatur ab intestato.C.de in offi.testa.de auc.nouissima.Et intelligi d3 detractis debitis si qua essent Itē est alia portio.s.q̄rta falci die q̄ debetur iure instōis: ut cū aliqs est institut⁹ hēs: 7 illa hēditas ē exhausta p legata. tūc institut⁹ pōt detrahē sibi vsq3 ad q̄rtā partem heredita tis detrahendo de singulis le gatis: nisi ad pias causas ex̄ d testa.Raynal.ad finē 7.C.ad.l falci: per totū: Itē est t̄tia q̄ dr̄ tribellianica: ut cū aliquis in stitutus heres rogatur ut alij restituat hereditatem.Na3 ta lis institut⁹ pōt retinere quar tam partē de tota hereditate ut Insti.de fideicon.here.§.s3

q. 7. C. ad trebe. per totũ. Nec detrahitur de vniuersitate he reditatis et i hac cõputãt' lega ta 7 donationes. ff. ad .l. falci. in quarta. Notantur hec extra de testa. Raynutius Et si plu res heredes instituti fuerint: diuidẽt iter se dictas portiões Nec que dicta sũt de iure sũt. Cetep circa hoc diuersap fra rũ varia est cõsuetudo q̃ si rati onabilis sit et prescripta serua ri dz ut s̃ ꝯsuetudo. §. 3. 4. 7. 5

Leprosus. Quid de cõiugio le prosorũ? R̷o. Lepra superueni ens soluit sponsalia: sed nõ sol uit matrimoniũ ex eo l'ras. vn de si contractuz fuit tenet con iunx ad redditionẽ debiti'. ex. eo. c. i. 7. 2. Leprosus etiam cõ trahere potest si inuenit volẽ tem ex eo. c. 2.

2 Utrũ cõiunx teneatur coha bitare cõiugi leproso? R̷o. secũ dũ Tho. i. 4. dis. 32. Lz tenea tur reddere debitũ: nõ tamen tenet ei cohabitare. Nõ. n. ita cito cõficitur ex coitu sicut ex frequẽti cohabitatiõe. Et secũ dum Pe. hec opinio celebriõ ẽ quã 7 Bo. Declãt sic. Sufficĩ leproso ꝙ uxor ita proprie sit ꝙ propt loci distantiã ñ fraudẽ tur debito: nec opz ꝙ in codẽ lecto aut in eadẽ domo morẽ tur. Filij quoqz leprosop cum sano manere debẽt ne inficiã tur. Utrum leprosi teneantur dare decimas. habes supra d cime secundo. §. i. Et utruz de sepultura teneatur ad canoni cam portionem. vide supra se pultura. 3. §. xi. q incipit. Quid de leprosis.

Utrum sacerdos leprosus debeat celebrare? R̷o fm guil. 3 Populo quidem propter scan dalum celebrare nõ dz. sed p uatim si nõ sit nimis deformis nõ est prohibendus: sz tñ cessa bit a misterio quo ad sanos

Lex et constitutio

Quid est lex? R̷o. Lex est con stitutio populi i qua maiores natu sil' cum plebibus aliquid sãxerunt' distintione secunda lex. Et de hoc etiam vide in fi ne sequentis. §.

Quis potest facere legem? 2 Respondeo secundum Tho. prima secunde. q. 90. Lex pri cipaliter respicit ad bonuz cõ mune. Ordinare aut aliquid ad bonum commune est vl' to ti⁹ mltitudis. vl' alicui⁹ gerẽtĩ vicẽ toti⁹ mltitudis. Et ideo ꝯ de r legẽ ꝑtinet ad totã mltitu nẽ l' ad ꝑsonã pvblicã que toti⁹

multitudis curā h3. Eſt tamē
promulgatio neceſſaria ad hᵒ
ut lex habeat ſuā virtutē. Und
di. 4. dicitur ꝙ leges inſtituū
tur cū promulgāt. et ſic pōt col
ligi talis diffinitio. Lex ē que-
dam rationis ordinatio ad bo
num commune ab eo qui curā
cōitatis habet promulgata

3 ¶ Sed qui ſunt illi qui ita cu
ram communitatis habent ꝙ
poſſint legem facere? R̄o ſecū
dum Hoſt. Generalem conſti
tutionē papa poteſt facere i oī
bus ſpūalibus et eccleſiaſticis
ex̄ eo. c. fi. Item legatus i pro
uincia ſibi commiſſa. extra de
offi. le. c. fi. extra de loca. ⁊ con
duc. ex reſcripto. item ſynodᵒ
prouincialis. 96. di. qđ dicit̄.
Item ſynodus epiſcopalis. 18.
di. c. i. ⁊. c. fi. item epiſcopus in
ſua dioceſi poteſt conſtitutōez
facere. extra de maio. ⁊ obe. ſi
quis extra de loca. ⁊ cōduc. de
ſtra nobis. item capitulum po
teſt ſibi conſtitutionem facere
ex̄ eo. cum acceſſiſſent. Sil'r et
vniuerſitas clericoꝝ et magro
rū. ex̄ eo. ex lr̄is. itē in tp̄alibᵒ
generalē legē pōt facē impera
tor. C. de legi. l. 2. ⁊. l. fi. Nō tn̄
in ſpūalibᵒ ſeu eccleſiaſtic̄. itē
prefectᵒ pretorio ⁊ oēs q̄bus i
perator hᵒ mādat. itē populus
Romanᵒ. itē ſenatᵒ Romanᵒ.

Oēs iſti legē generalez facere
pn̄t. itē oīs ciuitas ſiue ppl's po
teſt ſibi legē facē. Hec omia i
Inſti. de iure nāli. §. i. et. 2. itez
credo de quol3 collegio appro
bato ex̄ eo. que i eccl'iaꝝ et. c.
ex lr̄is.

¶ S3 infra qđ tp̄us incipit ar- 4
tare? R̄ndeo ſm Hoſti. Conſti
tutio generalis incipit artare
poſt duos menſes a tempore
publicatōnis: ut in auc̄. ut fac.
nō conſtitu. in rubro et nigro.
Idem Ber. et Ioā. an. dicens
ſic. Cum iſtud ſit iure ciuili ex
preſſum et iuri canonico con-
trarium non ſit cautum illud ſ
uabimus: quoniam etiam ro-
boratum videtur: extra ne cle.
vel mo. c. ulti. ⁊ de ſen. ex. no-
uerit. et addit dicēs. niſi in ipa
cōſtōe aliud caueat̄. et ꝑ hᵒ ſol
uūt̄ ſiq̄ iueniūt̄ ꝯtraria. Inſe-
rioꝝ āt cōſtō ſm eundē Hoſt.
ut puta capl'oꝝ ⁊ uniuerſitatū i
ꝯtinēti ligat fcā proml'gatiōe:
niſi fōte abſētes ⁊ ignorātes q
bᵒ neq3 tp̄s dabo neq3 milita
bo: ſ3 iudic̄ arbitrio relīquo:
ar. ex̄ q ma. accu. pn̄t. c. fi.

¶ Utru3 ignorantes excuſen 5
tur ab obſeruantia legum ⁊ ꝯ
ſtitutionum? R̄ndeo. Commu
niter loquendo non excuſan-
tur: niſi ſicut predictum eſt ſu-
pra ignorantia. §. 3. tn̄ q ſēteni

is prolatis per statuta ordinarioꝝ excusantur ignorantes: q: non ligantur illis nisi eoꝝ ignorantia fuerit crassa aut supina. ex. eo. ut aiaꝝ. li. 6. Et q̄ sit crassa seu supina hr̄ s̄ ignorātia. §. fi.

6 ¶ Utrū constitutio respiciat preterita? R̄o. Futura tm̄ respicit non preterita. ex. eo. cognoscentes. nisi in ea noīatim de p̄teritis caueat̄. ex. e. c. fi.

7 ¶ Utrꝝ posterior cōstitutio tollat priorem? R̄o. Tollit etiam si de priori nullam faciat mentionē. ex. de cog. spi. c. i. li. secus si in rescriptis ex. de rescrip. ceteꝝ. ⁊. c. ex parte. itē secus de cōsuetudie s̄ cōsuetudo. §. 6°.

8 ¶ Utrum leges humane obligent in foro conscie? R̄o secundum Tho. pria se. q. 96. Leges humane si iuste habent vi obligationis in foro cōscie a lege eterna: a qua deriuatur s̄m illud prouer. 8. Per me reges regnant ⁊ legū conditores iusta decernūt. Dicunt̄ āt leges iuste. primo quidem ex fine. s. qn̄ ordinant̄ ad bonū cōe. Itē s̄o ex auctoritate. s. qn̄ lex lata non excedit ptātem ferentis. Item tertio. ex forma qn̄ scilicet s̄m equalitatē proportiōis sponuntur subditis onera ad bonū cōe. ⁊ s̄m hoc leges hui⁹modi onera imponentes iuste sunt et obligant in foro conscientie di 9. quicūq3. Leges vero iniuste non obligant. d qb⁹ vide in ·e. §.

9 ¶ Que sūt leges iniuste? R̄o secundū Tho. ubi s̄ iniuste sunt primo quidē per contrarietatem ad bonū humanū: et hoc tripliciter. s. contrarijs modis nūc dictis de legib⁹ iustis. Nā vno mō sunt iniuste ex fine: sicut cū aliquis presidens leges imponit onerosas subditis non ptinentes ad utilitatē communem: sed magis ad propriam cupiditatem vel gloriam. secūdo modo ex auctoritate. scilicet cum aliquis legem fert vltra commissam sibi potestatem. tertio modo ex forma: puta cū inequaliter onera multitudis dispensantur etiam si ordinētur ad bonum commune. ⁊ tales magis sunt uiolentie q̄3 leges. Unde non obligant in foro cōsciētie: nisi forte propter vitandum scandalum. Item iniuste sunt per contrarietatem ad bonum diuinū: sicut leges tyrannorum inducētes ad idolatriam vel ad quodlibet aliud quod est contra legem diuinā ⁊ tales leges nullo modo lic3 obseruare.

¶ Sed nunquid inter leges i 10

periales que nunc vigent sint aliqui cāus illiciti ⁊ ſm animā non ſervandi: ℞ndeo. Sūt ut dicitur. di. io. lege. Et primo q dem in matrimoniis. Naz ſm leges filius vnius germani copulari poteſt per matrimoniū cum filia alterius germani: vt inſti. de nup. §. inter eos. C. de nup. l. nemini. et ſm deum tres debent penitus ſeparari. extra d consan. et affini. non debet. et 25. q. 3. progeniem. ſecundo q ſm leges puella rapta non poteſt contrahere matrimoniū cum ſuo raptore. C. d rap. vir. l. unica. Et idem erat olim ſm antiquos canones: ſed hodie poteſt extra de rap. c. fi. et vid i. raptor. 2. §. 2. tertio q ſecūdū leges licitū eſt homini ſoluto tenere mulierem ſolutam i cōcubinam: ut in auc. quib⁹ mo. na: effi. ſui. §. ſiquis autem. Sz ſecundum deum etiam fornicatio ſimplex mortale peccatū ē ⁊ excludit a regno dei: ut dic Apl's. .Cor. .6. 4⁹ quia ſecūdum leges licituz ē viro occidere adl'terū vxoris deprehenſū i adulterio ſi eſt pſona uilis: ⁊ cui ñ debet reverētia. ff. d adl'. l. merito p:io rñſo. ⁊. l. ſi adl'teriuz. et. C. de adl'. l. Gracchus ⁊ ſil'r lz patri q hz filiā i ptāte occidē adulteꝝ filie i domo ſi lie: ⁊ ecōverſo lz patri occidere adulterā filii et generi. et occidere filiā. ff. de adul. l. patr ⁊. l. nec in ea. ⁊. l. q ait Sil'r et latronem ſiue populatorē agroꝝ ut ſup homicidiū. p⁹. §. 5. Sz ſm deum nihil eoꝝ licet ⁊ prohibetur cū precipitur Exo. 20. Nō occides. 5. q ſm leges dānatur qui cōphenſā in adulterio tenz vxorez. C. de adul. l. cum ⁊. l. caſtitati. Sed ſm deū ⁊ iura canonica poteſt tenere ſine ulla pēa: dūmodo ipa velit ab adulterio recedere. 32. q. i. §. ſed auditur. 6⁹ q ſm leges in multis caſibus licitū eſt vxorez repudiare ⁊ matrimoniū rite cōtractū diſſolvere ⁊ maxie i caſu q notatur di. io. lege. ⁊. 27. q. 2. ſunt qui dicūt. Sz hec lex diuina prohibet: ut in eiſdē. c. dicitur. 7⁹ q. ſm leges mulier que mortuo marito nubit i fra tps luctus. ſ. vnius āni infamis fit ⁊ incurrit multas penas. C. de ſcdis nup. l. i. ⁊. 2. lz ſm deum ut apl'us dicit nubat libere cui vult. ex̄ de ſc'ſ nup. c. fi. Et ut notat Inno. remittuntur ei omnes ille pene que ſūt tantum ad ipſius penam. Secus ſi inde proveniat aliquid ad alios. 8⁹ quia ſz leges fili⁹ ſpurius non eſt alendus. ſz ſm deum et canones contra: ut ſ.

filiꝰ.§.7.9°qꝛ ꝫe leges heres
ſi non fecerit iuentarium tene
tur ad oīa debita defūcti. Se-
cus ſm deū:vt ſ̄.hereditas.§.
5.x° qꝛ cum ī certis caſibꝰ ſꝫ le
ges heres teneatur de malefi
cio defuncti:ſecus ē ſecundum
deum:vt ſ̄.hereditas.§.4.xi°
quia ſm leges id ꝙ reliquītur
in vltima uoluntate nō valꝫ ni
ſi habeat.7.vel.5.teſtes. C.d
teſta.l.ſi vnus ⁊.l.fi.ſꝫ ſm deū
in relictis ad pias cās ſufficiūt
tres aut etiaꝫ duo teſtes:ex̄ de
teſta.cum eſſes.⁊.c.relatū.iꝛ°
quia ſꝫ leges ſi pꝛomitto aliqd
nudo pacto.non teneoꝛ.qꝛ nō
oꝛitur inde actio:vt.ff.de pac.
l.iure gentium.Cōtra ē ſecun
dū deum ⁊ canones.qꝛ moꝛta
liter peccat recedēs a pacto:ex̄
de pac.c.i.cum ſimilibus que
ibi notantur.Et vide.ī.pꝛomiſ
ſio.Et idem ſi pꝛomitto vni r̄ci
pienti pro alio.quia ſm deum
teneoꝛ.ſm legem nō.iꝫ°qꝛ iteꝛ
ementes ⁊ uendētes cōcedunt
leges.deceptionē.⁊c̄.Uide ſ̄.
emptio.§.3.14°quia ſecunduꝫ
leges non licet emere ſeu uen
dere iura ⁊ actiōeſ que quiſ ha
bet contra aliū pꝛo minoꝛi pꝛe
cio q̄ꝫ ſit pꝛīcipale debitū: alit̄
non valet emptio:nec peti pōt
niſi vſqꝫ ad id qđ ſolutū ē:nec
etiam poſſunt talia iura pro p-
te vendi ⁊ pro parte donari.C.
mandari.l.per diuerſaſ.⁊.l.ab
anaſtaſio.ſed ſecunduꝫ animā
nihil pꝛohibet me emere iura
cōtra aliqueꝫ pꝛo mioꝛi pꝛecio
q̄ꝫ ſint ipſa iura:dū tamen non
faciā hoc in fraudeꝫ vſure:ſed
pꝛopter ītereſſe meuꝫ aut labo
rem qui foꝛſitā erit in rehn̄do.
ſeu quia dubito ne đbitoꝛ fugi
at aut ad paupertatem veniat
Uide hoc infra uſura.3.§.pēul
timo ⁊.decimoquinto.quia ſe
cundum leges in longiſſimo
tempoꝛe etiam poſſeſſoꝛ male
fidei pꝛeſcribit. Secus ſecun-
dum deum ⁊ iura canonica:ex
tra de reg. iuris.poſſeſſoꝛ ma-
le fidei.libꝛo ſexto.De hoc viđ
infra pꝛeſcripto.§.5°.xvi°
quia ſecundum leges malefi-
cia cogitationis regulariter
non puniuntur:ff.de penis l.
cogitationis.ſed tamen omniſ
cogitatio mala vel a deo vel p
penitentiam punienda eſt.33.
q.ſecunda omnis.17° quia ſe
cundum legeꝫ licet magiſ ⁊ be
neficij pūiatur.tamen qui hoc
faciunt contra imbꝛes ventos
⁊ grandines pꝛemiantur.C.de
male.l.coꝛum ſed ſecundum
deum talia etiaꝫ ſic facere gꝛa
uiſſimuꝫ peccatum eſt:ut clare
pꝛobat Tho.ſa ſecūde.q.96.

18°.q: fm leges licitū est in ca
usa sanguis corrūpere accu/sa
tores.ff.de priuari.l.fi.Sz fm
deum non lz:ut ponit Tho.sa
secūde.q.96.Hec itaqz sunt q̄
notare potui que q̄ztuz ad ca
sus anime non sūt fm deum te
nenda:lz sint cōcessa per leges
Alias vō iuris subtilitates ⁊ di
uersitates iuris canonici ⁊ ciui
lis iuristis relinquā. Porro d̄
illis legibus q̄ permittūt vsu/
ras nihil dico.q: omnes abro
gate sunt ēt p leges.vt.ī.vsura
i.§.28.q icipit.Quid d̄ legibus
11 Utrū i legib⁹ possit dispēsa/
ri:Ro.fm Tho.secūda secūde
q.97.Rectores multitudīs di
spensare possūt in legibus hūa
nis in aliquibus casibus.ita ta
mē q dispēsatio nō cedat i no
cumentū boni cōis:sz poti⁹ad
illud proficiat.Qui aūt sūt ca/
sus iuris canonici dispēsabiles
solū p papā:hēs ī.dispensatio
§.7.8.⁊.9.
12 Utrū in constitutionib⁹itel
ligant cōcessa quecūqz nō sūt
prohibita:Ro.fm Hosti.Si ɔ
stitutio promlgata est affirma
tiue oīa que cōtinent ⁊ ex eis
seqntia vident cōcessa:nisi rpe
riant prohibita:puta cōcessū ē
ɔtraher matrimoniū.ergo cui
libz ⁊ sp nisi reperiat prohibi/
tum.Si vō promlgata sint ne
gatiue:omnia ex eis sequētia i
telliguntur prohibita nisi repe
riantur concessa:sicut prohibe
tur ne quis occidat.g° semper
⁊ omnib⁹ prohibetur nisi quā/
do inuenitur concessum.
Leges imperiales imitātur 13
canones.Un dictum sic.Non
dedignantur sacre leges cano
nes sacros imitari specialiter ī
mrimonijs ⁊ usuris.in auc.vt
clrici apud proprios epos coll.
.6.⁊.2.q.3.§.h colligitur ex de
no.opis nunc intelleximus.
In legis fraudem nihil agē 14
dum.ff.de le.cōtra legez.quia
cum quid prohibetur vna via
ītelligitur prohiberi ⁊ alia ex
de reg.iur.cum quid.li.6.
Quid de cōdentib⁹ leges ī 15
iquas:Ro.Si leges inique sūt
contra libertatem ecclesie.tūc
condētes ⁊ seruantes sūt excōi
cati ipso facto:vt habes exten
se supra.excōmunicatō.p⁹.§.2.
v.8.Si uero sint simpliciter cō
tra aliqua dei ⁊ ecclesie māda
ta:vtputa q liceat facere simo
nias vel alienare feudum pre/
cipue ecclesiasticuz ⁊ huiusmo
di.ipso iure nō ualēt.di.8.que
contra.32.q.7.flagicia extra
de consti.que in ecclesiarū.Et
facientes ⁊ seruantes peccant
mortaliter:extra de simoni.
cuz i ecclesie.⁊.c.non satis.Et

ſi qui damnificati ſunt occaſio
ne talis legis cōditores ⁊ eoꝝ
heredes tenenť ad reſtitutio/
em. Illi etiam qui induxerunt
conditorē ad talem legē faciē
dam tenenť inſolidū. ⁊ ſilr om
nes ſuantes tenenť ad reſtitu
tionē omniū eoꝝ que taliuꝫ le
gunt occaſiōe lucrati ſūt vel a
lios dānificauerūt. Et eodem
mō imo multo magꝭ peccāt ⁊
tenentur qui leges cōdūt dire
cte cōtra deum: ſicut de idola/
tria: vt h. s̄. §. 8. ē dictū. Ad ma
tiā legꝭ pōt ptinē s̄ ius leges
audiř ñ licꝫ qbꝰdā clericis s̄.
excōicatio. i. §. 2. v̄. 6. ⁊ ibidem
§. 3. v̄iu. i 4. Quō papa poſſit
tollē leges. hēs. ī. papa. §. āpl'ſt

Liuellarius cōtra

ctus. Contractꝰ iſte qui inqui/
buſdā locis dicit̄ datio ad liuℓ
lū eſt idem ꝙ contractus em/
phiteoticus ⁊ ideo de hoc vid̄
ſupra emphiteoſis.

Libellus famoſꝰ

dicitur quando aliquis ſcribit
cedulam continentē iniuriam
ſiue infamiā alterius: ⁊ proiicit
eam in loco ubi inueniatur. et
ſic alius infamatur.

2 Que pena cōficientis libel
lum famoſū? Rřo. Quadruplex
ē pēa ſm ꝙ quattuor mōis po/
teſt agi de eo. Et primo quidē
ſi agatur criminaliter etiā ſecū
dum leges eſt pena capitis tā
contra illū qui fecit q̄ꝫ cōtra il
lum qui inuenit: niſi corrupērit
vel nulli reuelauerit. C. eo. l. v
nica. 5. q. i. ſi quis famoſū. Et
quilibꝫ de populo accuſare po
teſt tales: quin etiā accuſatori
cōſtituitur preciū pro mō ſub/
ſtantie accuſate perſone. vel ſi
erat ſeruus producitur i libta/
tem. ff. de iureiuř. l. lex. §. fi. et
C. eo. l. vnica. 2ᵒ ſi agatur ciuili
ter. ſ. actione iniuriaꝝ q̄ nō pu/
blici iudicii ſꝫ priuati cōtinet q̄
relā. C. de iiurꝭ. iiuriaꝝ. Et ſic
punietur ſm iuramentū actorꝭ
⁊ taxationē iudicis: ut i Inſti.
de iniurꝭ. §. pena. 3ᵒ ſi agat̄ ſm
canones: ⁊ ſic qui famoſū libel
lum cōficit flagellatur ⁊ excōi
catur. 5. q. i. qin alteriꝰ. ⁊. c. hi
qui. Et pōt deponi cū ſit graue
crimē ⁊ dānatione digniſſimū
25. di. §. nunc aūt. 4ᵒ in pnia
li foro. q² tam iſti q̄ꝫ alii detra
ctores tenenť ad reſtitutioneꝫ
fame per modū qui dictꝰ eſt s̄
detractio. §. 4. ⁊. 5.

Libertus

eſt ille qui ex ſeruo fa
ctus eſt liber per manumiſſio/
nem. Manumiſſor autem pa/
tronus dicitur ⁊ ſemper liber
tus patrono tenetur ad quedā

obſequia. Ingenuus autẽ vo
catur qui liber natus eſt:⁊ ſic
nulli tenetur obſequij. Eſt aũt
caſus quo libertus eripitur in
ingenuitatem.ſ.ſi a dño fuerit
expoſit⁹ vt dicit̃ s̃.expoſitus.

2 Utrum libertus poſſit reuo
cari in ſeruitutem? R̃o. Liber/
tus in ſeruitutem reuocat̃ pro
pter ingratitudinem .ſ.cũ ma
nus iniecit i patronũ:aut atro
cem iniuriam ſeu graue dam/
num rex uel uite periculum in
ferre preſumpſit. Et eiſdem ca
uſis poteſt quilibʒ donator do
nationem reuocare:ex̃ de do/
na.c.fi.

3 Que differentia eſt inter li/
bertos eccleſie ⁊ priuatorum?
R̃o.ſm Hoſti. Multiplex Pri
ma q2 liberti eccl'ie reuocant̃
in ſeruitutem propter operas
nõ preſtitas.12.q2. diaconi. Se
cus ĩ liberto priuati. C. de:lib.
cã.ſolo. Inno.tamen intelligit
h̃ de obſequiis ipoſitis: nõ de
aliis. Secunda quia filii liber
torum eccleſie etiam nati poſt
manumiſſionem ſunt obnoxij
eccleſie.12.q.2.de libertis.⁊.c.
liberti.2. Secus in aliis. C.e.l.
i.⁊.2. Tertia quia liberti eccl'ie
tenentur ſeruire eccleſie etiam
ſi nulla opera ſint impoſita eis
12.q.2.diaconi.in fi.⁊.c.liberti
2⁹. Secus in aliis. C.e. l.i.⁊.2.
Quarta eſt quia liberti eccle/
ſie ſi iniurietur eccleſie uel ac/
cuſent illam vel teſtificentur
contra illam reuocantur in ſer
uitutem etiam ſi ordinati fue/
rint.d ſ.54.qui ex famulis.⁊
in predicto.c.diaconi.ex̃ de f.
non or.de famulis. Quinta q2
liberti eccleſie manumiſſi ad
hoc ut ordinentur non poſſunt
de acquiſitis quocũq; modo
ad alios tranſmittere ſecundũ
quoſdam:quin potius ad ec/
cleſiam pertinebunt. Sed ve/
rius puto ꝙ hoc ſit verum ſo
lum quando in manumiſſiõe
fuit dictum. Al'.etiã teſtamen/
tum poſſunt condere de his q̃
acquiſierunt.ar.ex̃.de ſer.non
ordi.eo.libentius.12.q.3.c.i.⁊.
2. Multa circa mãm libertoꝝ
hẽs.ĩ.manumiſſio .⁊.ĩ.ſeru⁹.

Littere. De falſariis litterarum:
vide ſupra abſolutio. i.§.3. v.
4⁹. Item s̃.excõicatio.3. Qui
libet debet portare de curia lit
teras de dignitate quam dicit
ſe hr̃e.ut.ĩ.pegrinus .§.fi.

Litigium prout h̃ ſu
mitur ẽ cuʒ
vnus verbis alterius cõtradi/
cit: in qua contradictione ſe
cundum Tho.ſecunda ſecun/
de.q.146.duo poſſunt atten/
di. Quandoq;.n.contingit cõ

tradictō pꝛopter hoc ꝙ cōtradicens recuſat pſōe dicentis ꝯſentire ex defectu amoꝝ animos vniētis. ⁊ hoc pertinet ad diſcordiā charitati cōtrariam Quādoqꝫ uero cōtingit ꝓpt̄ hoc ꝙ ꝯtradicens non veretuꝛ cōtriſtare dicentē. ⁊ ſic fit litigium ꝙ amicitie vel affabilitati opponit̄. ad quā pertinet delectabiliter aliȷs cōuiuere. Unde pħs dicit 3° ethi. ꝙ illi q̄ ad omnia cōtrariantur cā cōtriſtādi: neqꝫ quoſcūqꝫ curātes. diſcoli ⁊ litigioſi uocantur: ⁊ vide s̄. diſcoꝛdia.

2 Utrum litigioſus plus peccat q̄ꝫ adulatoꝛ? R̷o. ſm Tho. vbi s̄ cum virtus amicitie principalius tendat ad delectandū q̄ꝫ ad cōtriſtandum. iō litigioſus qui ſuperabundat in contriſtando grauius peccat q̄ꝫ adulatoꝛ q̄ ſuperabundat in delectādo. Per accn̄s tamē poſſet ecōuerſo eſſe: puta ſi i aliq° particulari adulator magis intenderet per deceptionem nocere. vel huiuſmōi.

3 Sed quare litigioſus ꝓhibetur oꝛdinari? R̷o. ſm Hoſti. Triplex eſt cā. Pria qꝛ tales nō ſunt apti ad humilē doctrinam q̄ requirit̄ ab eis. Unde diſ. 46. §. i. dr̄. Nihil eſt impudentiꝰ arrogantia ruſticoꝝ q̄ garrulitatem auctoꝛitatē putant: ⁊ pati ad lites in ſbiectos tumide intonant. Secūda cā ga eſt litigioſi vel adulationibus anīos principū ſibi cōcilient vel fratribus ſuis detrahēdo infamie notā ingerūt: vł inter fratres diſcoꝛdiā ſeminando: ſeditiones nunq̄ꝫ ceſſant facere: diſ. 46. §. 2. Tertia cauſa eſt. qꝛ cū ipſi debeāt diſcoꝛdātes ad cōcoꝛdiam trahere: ⁊ et oblationes diffidentiū prohibeantur recipere: nō debēt litigādo alios ad diſcoꝛdiam prouocare. diſ. 90. in principio et per totam diſ.

Locatio uel conductio. Locatoꝛ dicitur qui r̄ſ ſue uſuꝫ alteri pro p̄cio ꝯcedit vt cū loco tibi domū meā ego ſum locatoꝛ: tu v̄o conductoꝛ. Et etiam qn̄qꝫ quis dicituꝛ locare operas ſuas quādo offeꝛt ſe ad faciendū aliquid pro pꝛecio. uel etiaꝫ quādo accipit rē ut in ea aliquid faciat: qđ dicitur innomiatus ꝯtractꝰ.

Quo tēpoꝛe dꝫ ſolui mēces 2
locatoꝛi? R̷o. ſm Hoff. Seruāi debꝫ qđ inter eos actū eſt. Si vero non apparet quid actum ſit: ſeruandus eſt mos regionis: qui ſi etiam non apparet l' eſt varius ſeruandum eſt qđ

minimũ eſt.ſ.vt ſoluat̃ in fine
anni.ex̃ de reg.iure.in obſcu-
ris.li.6.Idem.Azo.
3 ¶ In quib⁹ caſib⁹ poteſt dñs
expellere inqlinũ ſeu ꝯductorẽ
R̃ o.In quattuor.Prim⁹ ſi do
mus locata nccĩa facta ſit.ſue
habitatiõi:puta ſi dom⁹ quam
habitabat cãu deſtructa ẽ.aut
ſi poſtea duxit vxorẽ:vel alia ſi
milis necitas ſuꝑuenit.Intelli
gendum ſm Hoſti.quãdo tp̃e
locatõis illa necitas nõ imine-
bat.Secũd⁹ caſus eſt ſi domuſ
h₃ necitatẽ reparationis.Et in
telligo de necitate orta poſt lo
cationẽ.Et in his duob⁹ caſib⁹
remittenda eſt pẽſio pro rata
tꝑis.Tertius ſi conductor per
uerſe in domo verſetur:ut ſe te
net porcos i ſolario vl̃ nõ eſt i
ea ſm pactũ ꝯductiõis:vl̃ ſi de
t̃iorẽ faciat.vl̃ malas feias ibi
teneat aut ẽt ꝑṽſos hoies.ar.
i auc̃.de lẽo.§.lãcim⁹.In q° ca
ſu aliq̃ dixerũt nõ eſſe r̃mitten
dã ꝑtez pẽſionis pro rata tẽpo
ris.Sed cõtrariũ verum eſt ꝙ
dñs tenet̃ remittẽ.põt ãt ager̃
ꝯtra inqlinũ pro dãno dato:vt
ex̃.eo.propter.Quart⁹ cũ inqli
nus ꝑ biennium non ſoluit pẽ-
ſionem.q₂ poteſt expelli etia₃
ſi ad quinquenniũ vel vltra cõ-
duxit.Hos quattuor caſ⁹ hẽs i
dcõ.c.propter.

¶ Utrũ cõductor teneat̃ loca 4
tori de damno qd̃ in re loca-
ta cõtigerit?R̃ o ſm Hoſti.Te
net̃ ſi ꝯtigerit cl̃pa ſua:vl̃ illoꝝ
quorũ opera vtit̃.et in hoc cõ
tractu venit etiã cl̃pa leuis:cũ
gratia vtriuſq₃ celebret̃:quã
uis quidã cõtrariũ dixerit.ut i
Inſti.q.mo.re cõtrahitur ob-
ligatio.§.ul.Un̄ ſi auriga du₃
ceteros curru ſuo trãſire ꝯten
dit currũ euertit et ſuũ quem
cõduxerat q̃ſſauit:vel occidit
tenet̃.Debuit.n.ſe tẽperare et
diligẽti⁹ ſe habere.ff.eo.item
queritur.Sed ſi fecit quod q-
cunq₃ diligens feciſſet:ſecus
erit.ut.ff.eo.ſi merces.§.q co
lũnam.De damno uero dato
vel alio cui obuiare non potu
it non tenetur.ff.eodem.ſ₃ de
damno.Similiter etiam nec
de caſu fortuito.
¶ Utrũ ille q locat oꝑas ſuas 5
faciendas in aliqua re tenea-
tur de dãno illi⁹ rei?R̃ o ſecũdũ
Hoſt.ſicut et i ſuperiori qõne.
Si dãnum cõtingit culpa illiuſ
tenetur aliter non.Unde ſi co
lumnam tranſferendam acce-
pit uel dolia et huiuſmodi fra
cta ſunt ſua culpa vel illorum
quorum opera vtitur tenetur
etiam ſi culpa leui.Secus ſi
diligentiam adhibuit.ff.codẽ
ſi merces.§.qui columna₃.Et

licet de dāno ab alio dato non teneat. vt. ff. eo. sed de dāno. tenetur tamē de custodia. ff. eo. g mercedē. Nam e qui mercedē pro sola custodia accipit: teneť etiā de leuissima culpa: eх. de depo. bōa fides sʒ đ casu fortuito non tenetur nisi ex pacto vt ibi. Item si sutor puerū quē cōduxerat forma calcei tā uehementer percussit vt ei oculus ef foderetur: tenetur qd leuis tm̄ castigatio ei permissa ñ. ff. eo. Iteʒ queritur ⁊ eх̄ de homici. ad audiētiam. Iteʒ qui recipit pallium meū ⁊ postea per errorem dedit alťi: teneť q: nō toleratur error i fcō proprio. ff. eo. Itē queritur. §. item si palliuʒ. Itē si vestimēta poliēda accepit ⁊ mures roserūt de culpa tenēť. ff. eo. iteʒ queritur. §. si fullo. Item si aliquid sarciēdum vel poliendum: vel gēmaʒ sculpendā: vel includendā accepit: tenetur excepto si res vitio suo frāgatur: nam tunc nō tenetur nisi per speciale pactum. Et eodem modo si vitulos pascēdos accepit. ff. eo. si quis fundū. §. si quis vitulos. ⁊. l. item queritur. §. si gēma. ʒʒ. q. 4. §. tres personas. Item si nauta me inuito ponat res meas in alia naui q̄ʒ vbi posuerim: et perijt: tenetur. ff. eo item queritur.

6 Pone q̄ locatori opis vt pastori res perijt ⁊ dn̄s dicit q̄ perijt culpa seu dolo illi⁹: ⁊ pastor negat cui icūbit probatio? R̄o. fm Hosti. Pastori nā cuʒ ipse rōne officii debeat custodiam habere si dic̄ amissā ouem probet absuisse culpā siue dolū sicut argentarius probare d̄bʒ amisisse rōnes cum ruina vel icendio. ff. de eden. si quis ex argentarijs. §. vlt. Idem in custode carceris. ff. de custo. ⁊ exhibre. l. vit. cum al' qui doluʒ allegat: dolum probare debeat. ff. de proba. quotiēs. §. qui dolū.

7 In quibus casibus remittiť census siue pensio rei locate? R̄o. Si conductor expellitur fit remissio pro rata tēporis: vt s̄. in. 3. §. dictum ēst. aliter etiam conductor corporis alicuius: vt puta agri: excusatur a solutiōe propter vim maiorē cui resisti non ponit. Item propter id qđ preter consuetudinē euenit. vt ff. eo. l. ex conducto. §. 2. ⁊. 3. itē specialiter propter sterilitateʒ efficientem conductores magno incommodo nisi sterilitas valeat compensari cum vbertate precedentis ⁊ sequentis ā ni: ⁊ fiet hec remissio pro rata sterilitatis: extra eo. propter. Sed si aliquis locat operas suas tantum. vel accipit rem vt a

liquid in ea faciat. totam mer
cedem recipit etiā si casu fortu
ito impeditus fuerit: nisi mora
vel culpa possit imputari. ff. de
varijs et ex. or. cogn. l. i. § pe et
ff. de statu libe. l. cū hēs. §. plt.
8 Quid si conductor fundi ali
quid expendit in re conducta?
Rń. ſm Hosti. si expendit neces
sario vel utiliter aut si edifica
uit uel instituit: aget contra lo
catorem ut expensas recipiat.
ff. eo. l. dominus. Al' secus.
9 Utrum conductor agri uel
domus vel alterius rei possit
rem ipsam alteri locare? Respō
deo. Potest. C. eodē. l. nemo
et tunc res posterioris conduc
toris obligate sunt principali
domino usqz ad illā quantita
tem quam ille secundus cōduc
tor tenetur priori. ff. eo. l. si i le
ge. §. si colonus.
10 Nullus prelatus religiosus
pōt cōcedere ad uitam nec ad
certū tempus reddit9 uel par
tem eorū. alicui etiam pro q̄cun
qz pecunia nisi necessitas uł u
tilitas cōuentus siue loci expo
scat. et accedēte consensu conuē
tus. aut si conuentū non habz
accedente consensu superioris
et qui contrafecerit incurrit sē
tētiam suspēsionis. nec recipiē
ti acquiritur aliquod ius. Tam̄
hoc non extenditur ad locatio
nes uel redditum aut fructuū
uēditiones ad modicum tēpus
ut de reb9 ec. sie. nō alie. mōa
steriorū. in cle. uid. c. i. simonia.
4. §. 3. Bona cōductoris sunt
obligata locatōi ut. ī. pign9. §. 2

Ludus et iocus.

Utrū in ludis et iocis possit eē
vtus? Rń. ſz Th. 2a 2e. q. 168.
Sicut hō indiget corporali re
focillatiōe: q2 nō pōt cōtinue la
borare: ita etiā ex parte aīe in
diget quiete et solatio qd̄ fit p
ludicra et iocosa. Circa que tri
a uident̄ precipue eē cauēda. p̄
mum et pricipale est q̄ p̄dic
ta delectatio non querat̄ in ali
quibus opibus seu uerbis tur
pibus et nociuis. secūdum ne to
taliter grauitas anime resolua
tur. Tertium ut ludus sit cōueni
ens ſm cōgruitatem psone tē
poris et loci: et secunduz alias
circunstātias debite ordinet̄.
Et hec vtus ſm phm vocatur
eutrapelia.
Quō in ludis sit uitiū? Rń. 2
ſm Tho. vbi s̄: Uitium est i lu
do. prio quidez ſm excessum:
q̄ndo quis ad ludū assumit tur
pia verba uel facta vel etiaz ea
que vergunt in proximi nocu
mentū. q̄ de se sunt peccata mō
talia. et sic excessus ludi est pec
catum mortale. et pōt esse exces

ſus ī ludo qñ non ē cū debitis
circūſtantijs: puta q2 nō cōpe-
tit loco ſeu tp̄i negotio aut per
ſōe. Et hoc quidē qñq3 pōt eē
peccatū mortale propter vehe
mētiā affectus ad ludu3: ita q̄
quis cōtra preceptū dei vel ec
cleſie talibus vti nō r̄cuſet. Qñ
q3 aūt ueniale. ſ. cū aliquis nō
tātum afficiatur ad ludum q̄
propter hoc velit aliquid cōtra
deum cōmittere. 2° pōt eſſe i lu
do vitium propter eius defec-
tū. Nā contra hūanā ratione3
eſt vt aliquis ſe oneroſum aliil
exhibeat: puta dum nihil dlec
tabile exhibet ꝛ delectatiōeſ a
liorum impedit. Vñ ſeneca di-
cit. ſi te geras ſapienter vt nul
lus exhorreat tāq3: aſperū nec
contēnat q̄i vile3. Sed q2 lud9
nō propter ſe querit̄: ſed propt̄
operationem. iō defectus ludi
minus eſt vitioſus q̄3 exceſſus
vnde ph̄s dicit. 9. ethi. q̄ parū
de delectatiōe ſufficit ad vita3
quaſi pro cōdimēto ſicut parū
de ſale ſufficit in cibo.
3 ¶ Utrū liceat cā ludi vti hitu
religioſorū? R̄o. Nō licet: ſ3 pūi
ri debet grauiter qui hoc facit
vt in auc. de ſanc. epis. §. fi. et
ar. C. de epi. audien. l. minime
4 ¶ Utrū in cātu ſclari. citharis
ludo ſcachorum ꝛ huiuſmōi ſit
peccatū? R̄o. ƀ3 Al. Si hec fiūt
a pſonis ſeclarib9 tp̄e ꝛ loco ꝯ
petēti licēt. ſicut ꝛ gn̄alit̄ d lud̄
dictū eſt in p°. §. ſi vo fiāt a cl̄i-
cis non vidētur cōpetere nec li
cere maxīe ſi cl̄icus ludat cum
laico. 2. q. 7. laicos. 23. diſtin.
his igit̄. M̄lto ēt min9 cōpetūt
religioſis.
¶ Utrū īſpectio ſpectaculorū 5
ſit peccatū? R̄o. ƀm Tho. ƀa ƀe.
q. 167. Inſpectatō ſpectacloꝝ
vitioſa redditur īquātū propt̄
hoc hō fit pron9 ad uitia laſci
uie vel crudelitatis per ea q̄ ſi
bi repn̄āt̄. et ad hoc facit ſ̄ cu
rioſitas. §. 3. ꝛ. ſ̄ chorea. §. 2.
¶ Utr̄ liceat uti ludis i eccl̄ia 6
vid̄ ſupra emunitas eccl̄ie. §. 2.
in fine. De choreis. uide ſup̄
chorea.

Ludus alee

et om-
nis lu-
d9 q initit̄ fōtūe: et oīs talis ē
prohibit9 ƀm leges: n̄ tn̄ ſi qs
certet haſta ſiue pila iaciēdo:
currēdo luctādo uel pugnādo:
q2 hec fiūt cā v̄tut̄ corpor̄. ff.
e. l. 2. pro eo āt qd̄ pōit̄ i ꝯuiuio
veſcēdi cā pmittūt leges ludē
fāilie. ff. e. l. fi.
¶ Utr̄ lud9 alee ſit pc̄m? R̄o 2
ƀm Ray. Quicūq3 ludunt alea
ſiue taxillis vel qui ſunt parti-
cipes ſeu inſpectores ludi ſēp
peccāt. ff. e. p totū ꝛ. C. e. in cō
ſtitutōe greca: et maxīe ſi ſunt

clerici.in auc.de sanc. epis. §. interdicim⁹ .⁊ ex̄ de vi.⁊ hon. cle.cl'ici.Et est p̄ricipaliter ⁊ p̄ se peccatum auaritie siue rapi/ne.Est etiā causa multoꝝ peccatorum ⁊ mendaciorū periuriorum.blasphemiarū.deceptionum ⁊ huiusmodi.

3 ¶Utrum ludus alee sit peccatum mortale?R̄o.ſm Guil.Etiā si hō nō ducit in consuetudinē mōtaliter peccat.Intellige qñ ex auaritia ludit quia ⁊ auaritia de se est peccatum mōtale:vt supra auaritia.§.2.

Que pena clericorū ludētiū ad aleas?R̄o.De hoc legit̄.35.di.c.i.vbi dr̄ sic.Ep̄s aut presbyt̄ aut diaconus alee aut ebrietati d'seruiēs:aut desinat aut certe dānet̄.Sbdiacon⁹ aūt aut lectō aut cātor:aut d'sinat:aut cōiōe p̄uet̄.Et nō q̄ ex dc̄o cāone colligit̄ q̄ si ñ ducit i ꝯsuetudinē:nō sustinebit p̄dcam penā.Uñ dicit desuiēs.sr̄ ⁊ si duxit i cōsuetudinē ⁊ vult desinē.Uñ dicit.aut desinat.Dꝫ tam̄ i utroqꝫ cāu pniaꝫ agē de pctō.Et ſꝫ Hosti.idē hodie i subdiacono qd̄ i diacono:ex̄ de ser.ñ or.miramur.

4 ¶Utrꝫ q i ludo alee vicit illi q ñ poterat aliēa:e teneat̄ ad restitutionē?R̄o.ſm Tho. sa se.q.32.Qd̄ aliqs lucret̄ ab eis q reꝫ suā alienāe ñ pñt:illicitū ⁊ ꝯtra ius diuinū ē.Uñ q talib⁹ vicit ad restitutionē tenet̄. ⁊ hic addit Ray.q̄ tales sūt furiosi.prodigi miores.25.an.⁊ marie pupilli.Itē mēte capti.surdi.muti.ceci.⁊ q mōbo ꝑpetuo laborāt.q² tales supesse reb⁹ suis ñ pñt Idē de suis d' rligio:is.de filiis fa.q ñ hēnt peculiū castrēse vel q̄i.Idē d' vxore q̄ nō hēt res per afernales ⁊ ēt de admistratoē reꝝ eccliaꝝ q̄ paupū sūt.Qui g⁹ talib⁹ vicit restituer̄ tenet̄:nō dico illi q amisit:sed tutori.curatori.dño mōasterio.pr̄i marito siue eccl'ie.

5 ¶Utrum quicunqꝫ traxit aliquem ad ludum teneatur restituere quicquid vicit?R̄o secundū Tho. vbi supra restituere tenetur. Et nō q̄ ista atractio large intelligenda est.i.quōcūqꝫ verbis vel factis induxit eū cū ille al'non erat lusurus .Itē siue induxit a principio siue medio ludi cum ille vellet desistere:vt Azo.dicit.

6 ¶Utrum frauduléter ludit teneatur restituere?R̄o.ſꝫ Tho. vbi supra.Tenetur. Et itellige siue cōmisit fraudem añ:puta quia fingebat se q̄si inscium de ludo ⁊ q̄si hominē qui possit decipi cū tamē decipere itēderet siue ꝯmisit fraudē i ip̄o ludo ut

submittendo taxillos falsos si
ue etiá vos male et fraudulose
iactando seu mēdacit dicēdo
ꝙ obtinuisset seu male pecūiaʒ
nūerando et oia hꝰi.

7 Utrū q vicit prohibēte iure
ciuili. teneaṫ ad restōem: Rꝰ ꝓʒ
Tho. ubi s̄. ius quidē ciuile n̄
obligat oēs. sed eos solos qui
sunt hꝰi legibꝰ subiecti. ⁊ iterū
per dissuetudinē arrogari pn̄t
ideo apud eos qui sūt hꝰi legi
bus astricti tenēṫ itegralit ad
restitutionem nisi forte cōtra
ria consuetudo preualeat: aut
quis uicerit ei qui traxit eū ad
ludū i quo cāu nō tenetur resti
tuere. qꝛ ille qui amisit nō ē di
gnꝰ recipe nec pōt licite retieṙ
tali iure positiuo durāte. sʒ te
netur illū dare in elȳnas. hec
Tho. Porro dictum ius positi
uū. hr̄. C. e. l. aleaꝝ. et. ff. e. l. vl
ti. in fi. Et idē ꝯsulerē ēt dcō iu
re positiuo durāte. s. ꝙ ille qui
attractus fuit n̄ teneṫ restituē
nec tn̄ licite pōt retieṙ propter
ipam turpitudinē talis lucri vt
in se. §. dicitur.

8 Utrū ille qui uicit qn̄ volun
tarium cū volūtario luxit tenea
tur ad rēstitutionē? Rꝰo quidaʒ
dicūt ꝙ nō. sed pauperibus est
arrogāda talis pecūia. ar. 14.
q. 5. nō sane. Et hec ē opinio
Pla. Alij dicūt ꝙ teneṫ. ff. eo.
l. ul. i fi. et. C. eo. in ꝯstōne gre
ca. Et hec est opio Ber. ut nōṫ
extra de vi. ⁊ ho. cle. clerici of
ficia. et ēt Ray. q̄ʒtū est in pro
posito cāu. s. in eo q lusit volun
tarie ⁊ ꝑ eadē iura. S, ut mihi
vr̄ utraqʒ opio stat. et ꝓa qdeʒ
opio. s. ꝙ teneaṫ reddere locū
hʒ ubi legibꝰ uiuiṫ ipialibus ꝑ
q̄s ⁊ ipa opio probaṫ. ubi vo n̄
sic uiuūṫ: vel ubi leges ille abro
gate essent: vr̄ valē prima opi
nio. s. ꝙ debeat pauperibus er
rogari. Nam cū ludꝰ sit q̄dam
expoliatio n̄ pōt quis ꝑ ipm li
cite aliquid acqrere: ⁊ sic n̄ pōt
tenē: sed nec illi dʒ reddere qꝛ
ille nō est dignꝰ rehr̄e q q̄ʒtuʒ
in se fuit proximū expoliare
conabaṫ. De factoribus taxil
loꝝ: scacoꝝ: aleaꝝ ⁊ hꝰi: uide i
fra negociatio. §. 7.

Luxuria. Cū luxuria multiplex sit
ut dictum est supra fornicatio
§. i. que est grauius peccatum?
Rꝰ ideo secundum Tho. ꝓa ꝓe
q. 154. Grauissimuʒ inter om
nia peccata luxurie est uitium
contra naturam. sicut et Aug.
dicit in libro de adulterinis ꝯ
iugijs. Et hoc ideo qꝛ trāsgre
ditur illud quod secunduʒ na
turam determinatum est tāq̄ʒ

principium circa usum venere
um. Post hoc est incestus qui
est ꝯtra naturalem reuerentiā
quam debemꝰ personis ꝯiunc
tis. Alie āt spēs sūt contra rctā
rōem tn̄ ex suppositione nãuū
principioꝝ. Magis aūt repugt
rōni ꝙ aliqȝ venereis vtat: n̄
solū ꝯtra illud quod conuenit
proli generande: ȝ etiam cuȝ
iniuria proximi: et iō fornicatiō
simplr minima est iter species
luxurie Adulteriuȝ vero grauiꝰ
est q̄ȝ stupꝝ. qꝛ maior iniuria
fit in abusione mulieris alteri
us potestati subiecte q̄ȝtum ad
usū generatiōis q̄ȝ subiecte ad
solam custodiam. Utrūqȝ aut
aggrauatur per violētiā. et iō
raptus v̓ginis est grauior q̄ȝ
simplex stuprū. et raptus uxo-
ris q̄ȝ adulteriū. Et de tali ra-
ptu quedam hēs. ī. raptor. Ro
de stupro vō ⁊ adulterio. s̄ for
nicatio. §. 1. Et supra adulteriū
Hec etiaȝ oīa aggrauant̄ ꝫm
rōem sacrilegij. qn̄. s. persona
deo sacrata rapitur. Item int̄
pccā contra nãm grauissimum
est pccm̄ bestialitatis. s. ubi nō
seruat̄ debita spēs. Post hꝰ āt
est uitiū sodomiticū ubi nō ser
uatur debitus sexus. Et de hꝰ
aliquid. ī. sodomia. Post hoc
āt peccatū mollicie: ex eo ꝙ n̄
seruatur debitꝰ modꝰ cōcubē-
di. Magis āt si nō sit debitum
vas q̄ȝ si non sit debitꝰ modus
Minꝰ āt inter peccata contra
nãm est pccm̄ mollicie quod
consistit in sola emissione semi
nis sine concubitu ad alterum
Et de ista materia satis hr̄. 32.
q. 7. adulterij.
¶ An q defloãt v̓ginē solutā 2
teneat eā ducere vel marita
re? R̄o. In foro iudiciali videt̄
tenere ad alteruȝ ꝑdicto ⁊ ex̄
de adul. c. 1. Sed ꝫm glo. hec
fuit pena antiqua. hodie vero
sic punitur. ꝙ aut ducat eam:
aut verberatus ⁊ a sacramētis
exclusus retrudatur ad pniam
in monasterio de quo non pos
sit egredi: ex̄ de adul. c. 2. In fo
ro aūt penitentiali sic agendū
est ꝫm guil. Si defloraūit ip̂aȝ
voluntariam nō tenet̄: qꝛ ille n̄
seduxit eā. Si aūt inuitā uel se
ductam iniungendū est ei ꝙ sa
tisfaciat vel componat cū ea
Similem casum habes. ī. mr̄i
monium. 4. §. 2.
¶ Utrū consensus in delecta 3
tionem. s. cogitationis carnal̄
absqȝ hoc ꝙ consētiat̄ in actuȝ
sit mortale? R̄o. Sic ut habes
s̄ delectatio.
¶ Utrū i tactibꝰ ⁊ osculis ⁊ hꝰ 4
mōi sit pccm̄ mortale? R̄o ꝫm
Tho. ꝫa ꝫe. q. 154. Osculū am
plexꝰ vel tactꝰ ꝫȝ suā rōem nō

nõiant peccatũ mortale : q̃a
põt absq; libidine fieri vel pp
cõsuetudinẽ patrie vel propter
aliquam necessitatem vel rõ-
nabilẽ cãm. Sed si fiãt cũ libi
dinosa delectatiõe sũt morta-
lia. nam et solus consensus in
delectationem mortalis : ẽ mõ
tale ut i precedenti. §. dr̃. mul
to magis progressus ad actũ
mortale. Addi põt ſm Ul q̃
etiã aspectus libidinosus mor
tale est. Matth. 5. Qui uiderit
mulierem ꝛc̃.

Magister primo
siue doctor primo cõi
ter. Quelz eccl̃ia cathedralis
dz tenere magr̃os liberaliũ ar
tium ad minꝰ grãmatice : qui
clericos ꝛ alios pauperes gra
tis instruant et debent magi-
stro assignari prouentus vniꝰ
prebẽde. Et eodem modo de
bent facere alie eccl̃ie quarũ
sufficiunt facultates. In metro
politana ecclesia debet vlteriꝰ
esse magister in theologia : et
eodẽ mõ recipere prouẽtus : ñ
tñ propter hoc fiat canonicus
37. di. de quibusdã ex̃. e. p to-
tũ. Et de hac ẽt mã uide. ĩ. sci-
ẽtia. §. 1. ꝛ sequẽtibus.
2 ¶ Utrũ aliquis possit recipi in
canonicũ cũ pacto q̃ doceat ꝛ
scholas teneat? R̃o ſm Hosti.
Dicũt doctores q̃ ñ : al̃ esset si
moniacũ : sed uacãti prebende
bñ põt hᵒ onꝰ annecti. extra d̃
preben. significatũ Con. Ber.
In curia rõana dẽnt eẽ docto-
res et studiũ utriusq; iuris. vi
de. ĩ. studiũ. §. fi.
¶ Utrũ magr̃ possit scholari- 3
bus collecta iponẽ vl̃ exigere?
R̃ᵒ ſm Ho. Si magr̃o ãnexũ ẽ
sufficiẽs bñficiũ vl̃ sufficiẽs sa
lariũ publicũ ñ lz ei exigẽ : al̃r
simõiã cõmittẽt : q: vẽdẽt obse
quiũ spũale : quod ex offõ suo
tenet facẽ. ex̃ de simo. nẽo. 1. q.
3. uendẽtes. ꝛ. c. nõ solũ. sed tñ
spõte oblata recipere põt. Si
v̇o ñ sit annexũ bñficiũ vel sa
larium aut si ñ sufficiat ei põt
accipe collectã pro laboribus
suis : ar. 12. q. 2. qcũq;. ꝛ. c. eccl̃ia
sticis. ꝛ. c. charitatẽ. Et uidet̃
Hosti. inuere q̃ nõ solũ ab ex̃
neis : sed etiã a cl̃icis eccl̃ie pos
sit exigere : nõ tam̃ debz exiger̃
a paupere cũ ipse potius debe
at pauperi sbuenire. Sed ꝛ tal̃
exactio ſz Guil. nõ dz eẽ coac-
toria : vt q̃ nisi soluant expellat
eos de scolis aut accipiat res e
orũ sz potiꝰ iopiã suã eis exponẽ
do. Et h̃ oĩa ſz Hosti. itelligen
da sunt si magister est suffici-
ens. Quod si insufficiens est

⁊ offm̄ docēdi assumit non est
ei ex debito prouidendū: sꝫ si/
bi culpā imputet. ff. ad. l. acql.
idē iuris. Si uero sufficiens ē
⁊ non habet prouisionē ut dixi
etiā si diues ē pōt a diuitibus li
cite accipere. q₂ nō tenetur eis
gratis seruire. Satis con. In/
no. Ray. ⁊ Ber.
4 ¶ Quid de magr̄o qui festum
alicuius sancti quod de se co/
lendū est nō uult cōcedere ad
celebrandū nisi data sibi pecu
nia? R̄o sm Ray. Simoniā cō/
mittit: q₂ vendit spūale ad qd̄
tenetur: ut i principio precedē
tis. §. dictū est. Et per eadē iu
ra et eodē mō si festū non ē ce
lebrandū: ⁊ ipe uult illud festa
re nec uult legere nisi data pe
cunia.
5 ¶ Doctoris seuitia. s. in nimis
corrigendo culpe imputat᷑. ga
lenis tm̄ castigatio ei premissa
ēst. ff. locati. l. item querit᷑. ex̄.
de homici. ad audiētiā. 23. q. 5
c. i. Quid tenendum ab audito
ribus diuersoꝝ magr̄oꝝ q ha
bent contrarias opiones. hēt᷑
ī. opinio. Utꝝ actꝰ doctrine sit
pretermittēdꝰ pp scandalū. vi
de. ī. scandala. §. 7. ⁊. 8.

Magister secūdo.

s. q₂tū ad liniam docēdi. Quid
ergo si aliqd exigatur vel pro
mittatur pro lnīa docēdi? R̄o
sm Hosti. Exactū debet resti/
tui et promissū remitti. ex̄ eo.
prohibeas. Simonia tm̄ nō cō
mittit᷑: sed cōmittit exigens cri
men concussionis ⁊ dꝫ digni/
tatibꝰ ⁊ officiis et bn̄ficiis ex
poliari: ex̄ eo. c. i. ⁊. c. quanto.
¶ Quid si ille q hꝫ potestatez 2
concedendi liniam docēdi uel
legendi uult legere in propria
persona: nūquid pōt alti lniaz
denegare? R̄o sm Hosti. Non
pōt eum impedire vel ei dene
gare etiam si ipse sit valde ido
neus. ar. ex̄. de offi. archi. c. ul
ti. Hoc enim esset in preiudici
um auditoꝝ. cū sepe quis hēat
grām discendi ab uno ⁊ nō ab
altero.
¶ Quid si aliquis obtēta lnia 3
legendi uelit aliū substituere.
nūquid a substituto pōt recipe
re expensas quas fecit in cōui
uijs ⁊ hꝰi? R̄o sm guil. Si ɔsu
etudo loci est ꝙ possit aliū sub
stituere. tūc ab illo pōt recipe
expensas factas quasi loco in
teresse: dum tamē ille doceat
noie eius. Si autem totuꝫ ius
transferat in substitutū. non dꝫ
bet aliquid recipere etiaꝫ pro
interesse: nec pōt etiam in pri/
mo cāu pacisci cum substituto
de certa portōe emolumti. reci
piēda. ⁊ mltominꝰ pōt i cāu 2ᵒ.

4 UUtrum liceat alicui pro se ipso petere liniam docendi in theologia? Rñ o fm Tho. in quolz. Dicendum q̄ sic. Nullā enim petit excellentiā potestatis: quod quidem turpe eēt: sed petit solam oportunitatem cōicandi id qđ hz. Coicare aūt sciam quā qs hz laudabile est ⁊ ad charitatem pertinens fm illud Sap. 7. Quā sine fictōe didici et sine inuidia cōico. ⁊. i. Petri. 4. Unusquisqz sicut accepit gratiam in alterutrū illam administrantes. Potest tñ turpitudinē continere rōe presūptionis si ille qui non est idone⁹ peteret docendi officium.

MAioritas fm Ray. principaliter in q̄ttuor cōsistit. Primū quidē in prerogatiua ordinis: vt presbyter maior est diacono. di. 93. legimus in fi. ex̄ co. statuim⁹. Secundum ē i prerogatiua consecratōis: ut epīs maior ē presbyt̄o. di. 95. olim. et epīs in ecclīa. Tertium est prerogatiua admistratōis: ut archidiacon⁹ maior est archipīsbytero. ⁊ ei subest atqz obedire dz. di. 25. perlectis. Quartū ē i p̄rogatiua antiq̄tatis fm q̄ maior est vl' q pri⁹ fuit ordinatus vl' p̄us teligionē igressus l' etiam ille qui precedit alios in etate di. 75. ordinationes. ex̄ eo. c. i. ex̄ de elec. dudum p̄mo. Et additur etiā fm Hosti. quantum. s. fm prerogatiuam ei⁹ q ordinauit: quia ordinat⁹ a superiore inter alios eiusdem ordinis magis est honorandus. ex̄ eo. p tuas. ad maioritatem obedientia sequitur. de q̄ hēt̄ infra obedientia per totū.

MAior pars. Generaliter qđ fit a maiori parte capituli seu collegii vires obtinet. 65. di. c. i. ⁊. 2. ⁊. 3. nisi ex alia parte p̄ponderet auctoritas: ex̄ de elec. dudū ex̄. de testi. i p̄sentia. Pr̄ valet tñ quādoqz minor pars s. quādo aliqđ ab eis rōnabile fuerit obiectū vel. ostēsū. ex̄. eo. c. i. Nec oportet vocari absentes nisi i electionib⁹ ut s̄. electio. i. §. 6. Similiter in cessatione a diuinis: vt s̄ cessatio a diuinis. §. i.

MAledictio. Utrum maledictio sit peccatum mortale? Rñ o. secundum Tho. secunda secūde. q. 76. Maledictio de qua nunc loquimur est per quam pronunciatur malum contra aliquem vel imprecando vel in optando: qđ q2 secundū se r̄pugnat charitati. est peccatū mōrtale. i. Cor. 6. Neqz maledici

neqꝫ rapaces regnum dei poſ
ſidebunt. ⁊ tanto grauius q̄ꝫto
perſona cui maledicimus ma
gis amare ⁊ quereri tenemur
Unde Leuit. 20. Qui maledi/
xerit patri ſuo aut matri mor/
te moriatur. Cōtingit tamē eē
veniale vel propt̄ paruitatem
mali qđ quis alteri imp̄catur
vel etiā propter affectū ei⁹ qui
fert: dum ex leui motu: vl̄ ex lu
do aut ſubreptiōe aliq̄ talia v̄
ba profert. q꞉ peccata v̄borum
maxime ex affectu penſant̄.

2 ¶ Que differētia eſt inter ma
ledictionem ⁊ blaſphemiam?
R̸o. ſm quorūdam vulgare: vt
in tuſcia: idē ſunt. ⁊ hoc etiam
probat̄ p̱ decre. ex̄. c. ſtatuim⁹
Sꝫ tamē proprie loquēdo ali/
ud eſt blaſphēia qn̄ .ſ. v̄bis. at/
tribuitur deo quod ei nō cōue
nit. vel ecōuerſo. vt dictū eſt s̄.
blaſphemia. Aliud maledictio
ſ. quādo aliqs ip̄catur vl̄ optat
alicui maluꝫ ſiue hoi ſiue deo:

3 ¶ Que pena proferētis male/
dictionē cōtra deū? R̸o. Si qs
cōtra deū vel aliquē ſanctum
maxime beatā v̄ginem talia p̄
ſumpſerit: dꝫ ſeptē dieb⁹ dñicꝭ
p̄ forib⁹ eccl̄ie i manifeſto eſſe
dū miſſa dicitur: ita ꝙ vltimo
die nec palliū nec calciamēta
ſed corrigiā circa collum habe
at: ⁊ ꝙ ſeptem precedentibus
ferijs ſextis ieiunet in pane et
aqua: nec ingrediat̄ eccleſiam
⁊ in quolꝫ dictoruꝫ dierū tres
reficiat pauperes. ⁊ ſi non po/
teſt tres ſaltē duos vel vnum.
⁊ ſi non pōt hoc illud i penā ali
am cōmutet̄. ⁊ ſi predicta rēu/
erit debet ei interdici igreſſus
eccleſie. ⁊ in obitu dꝫ carer̄ ec
cleſiaſtica ſepultura. Inſup̱ ta
les debēt cōdemnari pena pe
cuniaria. ex̄. eo. ſtatuim⁹. Et h̄
omnia ſm Hoſt. pro tribunali
fiunt ceteꝝ in iudicio anie diſ/
cretus ſacerdos molliet hunc
rigorem.

¶ Utrū liceat maledicere cr̄a 4
ture irratiōali? R̸o. Creature
irrationali cōtingit maledicer̄
quinqꝫ modis. prio mō ſm ꝙ
ordinat̄ ad hoiem p̱ mōꝫ ſub/
uentionis. ſ. q꞉ p̱ eas ſubuenit̄
hūane neceſſitati. Et hoc mo/
do dñs hoi dixit Maledicta t̄
ra in opere tuo. vt. ſ. p̱ eius ſte
rilitatē homo puniret̄. Et ita
etiā itelligit̄ qđ habet̄ Deut⁹.
8. Benedicta horrea tua. male
dictū horreum tuū. Sic ⁊ Da/
uid maledixit mōtes gelboe ſe
cundū expoſitionē Greg. 2. ſm
ꝙ hordinatur ad hominē per
modū ſignificatiōis. ſicut dñs
maledixit ficulnee in ſignifica
tionem iudee. Matth. 21. 3⁹ ſm
ꝙ ordinat̄ ad hoiꝫ p̱ modū ꝯ

tinentis.f.loci uel tpis.Et sic Job mal dixit diei natiuitatis sue: Job.3.Et hoc propt culpā ori ginalē quā nascēdo cōtraxit ꝛ propt penalitates idem seqn tes:ꝛ propt hoc etiā pōt intelli gi Dauid maledixisse mōtib⁹ gelboe.2. Reg.9.propter cedē populi q̄ in eis cōtigerat. Pre dictis tribus modis non cōpe tit nec licet homini maledicere irrōnali creature:nisi forte spe ciali dei reuelatiōe.4° cōtin git maledicere irrōnabilibus reb⁹:inq̄ztum sūt creature dei ꝛ hoc est pccm̄ blasphemie.5° potest cōting re maledicē eis fm se cōsideratis ꝛ hoc est oc ciosū ꝛ vanū ꝛ p ɔn̄s illicitū h̄ sumpta sunt de Tho.secūda se .9.76.

Malefactor Si male factor pōt fugere vel se defendere.vide. ā.accusatus.§.pīt.

Maleficium Dicitur dupliciter Uno mō quodlȝ sortilegiū de quo agit.C.de male.ꝛ mathe. p totum.de quo ēt multa ha bent.ī.sortilegiū p totū.ꝛ d ta li maleficio inq̄ztū ipedit mri moniū.hr ēt de fri.ꝛ male.ꝛ ā ipedimētū.15.i q̄ttuor vltimis §. Alio mō dicit maleficiū.qd cūq̄ȝ crimē.vt furtū rapia.ho

micidiū ꝛ h⁹i.Dicit ēt q̄si ma leficiū qn̄ est nocumētum pter propositū:ut cū iudex p iperiti am male iudicat:vel cū de do mo alicui⁹ a iqd est eiectū qd nocuit trāseuntib⁹:ut in Inst. de obli.que ex q̄si del c.in pn° ꝛ per totū. Utrum maleficiuȝ qd est sortilegiū possit tolli per aliud maleficiū:Uide ā.impe dimentum. 15.§.fi.

Manumissio est da tio lib tatis. Nā q̄ȝ diu quis in seruitu te est manui ꝛ potestati suppo sit⁹ ē manumissus ꝟo libtatus ē in Insti.de liberti i pn°.Et ma numissi dicuntur liberti:de q bus hetur sup.libertus.

¶Quis potest manumittere? R/n°.Manumittere pōt domi nus qui est maior.20.annis.ni si alr non habeat administr ti onē:vt furiosus ꝛ prodig⁹.Mi nor vero.20.manumittere iter uiuos no pōt nisi ex cā.ꝛ tunc si est maior.17.annis.C.q māu mit.n̄ possunt.l.si mior. Sȝ in vltima uolūtate potest:ex quo potest testari.s.post.14.annū .C.qui manumit.non possunt auc. sed de iure. Item epi scopus potest manumittere seruos ecclesie benemeritos ix. questione secunda si quos. Potest etiam alios non be

nemeritos:dum tamē det ec/
clesie pro vno duos eiusdē me
riti ꝛ peculij.12.q.2.ep̄s qui mā
cipium:Et ẜm Guil.intelligi d̄
bet ꝙ det de suis bōis propri
is.non de reb⁹ eccl̄ie.Itē pōt
manumittere causa miseratio
nis:12.q.2.cū redēptor:qd̄ in/
telligi pōt de benemēitis. Itē
abbas nō potest manumittere
seruū monasterij nisi de consē
su ep̄i ꝛ mōachoꝝ.dis.54.ab
bati:nisi sit cōtraria cōsuetudo
ex̄.de his que fi.a p̄la.ea nosci
tur.Item seru⁹ cōis pluriū ma
numitti potest ab vno:sed de
bet manumissor alios seruare
indemnes.C.de cōi ser.ma.l.
i.Et nota ꝙ nō valz manumis
sio i fraudē creditoꝝ facta.C.
qui ad liber.prouo.nō po.l.i.i
Insti.qui ex cāu ma.li.§.i.
3 Qualr dz fieri manumissio
R̸o.multis mōis Aliqn̄ in eccle
sia sub aspectu ep̄i ꝛ plebis.ꝛ d̄
bet de hoc fieri scripta ad cau
telam futuri.C.de his qui i ec
cle.ma.l.i.ex̄ de ser.nō or.c.i.
Itē fit quādoqz corā iudice.ꝛ
dicitur manumissio vindicte
nā i vindicta apellabat virga
p̄toria cū qua tāgebant a p̄tor̄
illi q manumittebātur .Et si q
dem manumissio fiat ad hoc:
vt manumissus ordinet dz po
ti⁹ fieri corā iudice eccl̄iastico

qz seculari.ar.ex̄ de ser. nō or
di.c.i.Itē potest manumissio
fieri in secreto:vt dicat dn̄s.e
sto liber.vel int̄ aicos.vel p e
pl̄am.vel p testamentū.l̄ quā
libet vltimam volūtatē.Item
potest fieri dieb⁹ feriatis.Itē
taz de die qz de nocte.ꝛ a pro
cedente p uiam. in Insti.de li
berti.§.multis aūt.Insup fui
fiunt liberi p alios modos qz
per manumissionē: quos vide
ī.seruus .i.§.fi. Princeps quo
qz sola uolūtate māumittē pōt
C.de cōi ser.ma.cū apud.

Matrimonium pri
mo cōiter:qd sit matrimoniū
R̸o.matrimoniū est viri ꝛ mu
lieris cōiunctio indiuiduā vite
consuetudinē retinēs.27.q.2.
c.i.ex̄ de p̄sump.illud.ꝛ in In
sti.d̄ nup.§.2.qd̄ Ray.exponēs
dicit.Viri ꝛ mulieris nō viro
rum ꝛ mulieris:nec viri ꝛ mu
lierum:qr nec vnus vir pl̄res
vxores:nec vna pl̄es viros ha
bere pōt. Cōiunctio .s.aioꝝ et
matrimonialis.Indiuiduā vi/
te ꝯsuetudinē retinēs:hoc ē ꝙ
neut̄ absqz cōsensu alteri⁹ pōt
continentiā profiteri vel orōi
vacare:vt h.ī.§.vlt.in fi.nec.
se alteri copulare sed sibi inui
cem mutuā fidē seruare:ꝛ de/
biti redditionē ꝛ mutuā inuicē

in necessarijs vt possūt subuen
tionē prebere debent. Et ꝙ di
citur indiuiduam. ꝛc̄. intelligi
tur ſm Guil. De matrimonio
cōsumato ꝑ carnalem copulaꝫ
q̄ ante posset seperari in casu
vt dicitur s̄ impedimētum. i. §
2. Item intelligitur de matri/
monio fidelium. quia matri/
moniū infidelium posset sepe/
rari. ut s̄. ipedimītū. 9. ꝑ totum
2 ¶ Unde dicit̄ matrimonium
R̄o. ſm Ray. dicit̄ q̄i mr̄is mu
niū. i. offm̄. q̄ dat mulieribus
esse matres. ꝛ iō magis denōi
nat̄ a mr̄e q̄ꝫ a pr̄e qm̄ i eo pl⁹
apparet mr̄is offm̄ q̄ꝫ pr̄is. J
dē Tho. Pe. ꝛ Host.
3 ¶ Utꝝ matrimoniū sit sacr̄m
R̄o. ſm Tho. i. 4. dis 26. Sa
cr̄ꝫ iportat remediū cōtra pec
catuꝫ ꝑ sensibilia signa ꝛ cum
hoc inueniat̄ in matrimonio:
inter sacr̄a cōputat̄. Et forma
quidē huius sacr̄i sūt verba q
bus cōsensus mr̄imonialis ex
primitur: ꝛ sicut pnia non ha/
bet aliā materiā nisi ip̄os act⁹
sensui subiectos q sūt loco ma
terialis elemēti. sic sacr̄m ma
trimonii habꝫ pro mat̄ia ip̄os
actus. q̄ ꝑficitur per actū eius
q sacr̄o ip̄o vtit̄. Un̄ apl̄s Eph.
5. dicit. Sacr̄uꝫ h⁹ magnū. ꝛc̄.
4 ¶ Quādo matrimoniū fuit in
stitutū: R̄o. ſm Tho. in. 4. di.
26. Matrimoniū ſm ꝙ ordi-
tur ad procreationē prolque
erat necessaria etiā peccato nō
existēte istitutū fuit ante pccm̄
Ade in hoc ꝙ homini mulie/
rem in adiutoriū de costa for
mauit. ꝛ dic̄ eis. Crescite ꝛ mlt
tiplicamini. ꝛc̄. Gen̄. 2. Adā vo
cum dixit. hoc nunc os ex ossi
bus meis. ꝛc̄. v̄ba illa protulit
a deo inspiratus: vt intellige/
ret matrimoniū institutionem
a deo factā. sed ſm ꝙ matrio
nium prebet remediū contra
vuln⁹ pcci. sic istitutū fuit post
pccm̄ tēpore leg s nat̄e. Secū
dum aūt determinationē ꝑso
narum institutionē hūit i lege
Moysi. Et ſm ꝙ repn̄tat con
iunctionē christi ꝛ eccl̄ie insti
tutioneꝫ habuit i noua lege. ꝛ
ſm hoc est sacr̄m noue legis.
hec Tho. ꝛ de pria ꝛ ſa institu
tione. 32. q. 2. §. his ita. ꝛ ex̄. de
diuor. gaudem⁹.
¶ Que sunt cause institutiōis 5
matrimonii: R̄o ſm Ray. Due
sunt pricipales. s. susceptio so/
bolis educande ad cultū dei.
Gen̄. i. Crescite ꝛ mltiplicami
ni. ꝛc̄. ꝛ vitatio fornicationis. i
Cor. 7. propter fornicationeꝫ
vnusquisqꝫ habeat suā vxoreꝫ
ꝛ vna queqꝫ suū virū. ꝛ ista cā
solū post peccatū extitit. Secū
darie v ero multa sūt: ut q̄nqꝫ

pactis reformatio .pulchritu-
do vxoris diuitie.⁊ h°i.

6 ¶ Nunqd tenet matrimoniū
non factū causa prolis: ȝ pro-
pter secūdarias cās nūc dictas
puta propt̄ pulchritudinē diui
tias ⁊ huiusmōi? R̄o. f̄m Ray.
Sic. Sufficit.n.ꝙ contrahere
itendunt ⁊ cōsentiūt ꝑ verba d̄
pn̄ti.32.q.2.solet queri. Deut°
21. Si videris mulierē pulchrā
i medio captiuoꝝ ⁊ amaueris
eā vo uerisqȝ i vxorē hēre itro
d ces eam i domū tuā.⁊c̄.s.ō.
Tho.⁊ Pe.

7 ¶ Quot sunt bona mr̄imonij?
R̄o.f̄ȝ Ray. Sūt pricipal'r tria
s.fides.proles ⁊ sacr̄m.27.q.
2.oē. In fide attēdit̄ ne cū alio
vel cū alia ꝯmisceatur. In pro
le ut amant̄ suscipiat̄ ⁊ religio
se educet̄ siue iformet̄. In sa-
cramēto ut matrimoniū nō se
paretur. Licet.n. interdū fiat
separatio corporalis: vt ex cōi
consensu cā orōnis l' religiōis
vel etiā propter fornicationem
tamen mr̄imoniū iter fideles
postq̄ȝ rite cōtractū ⁊ consūa-
tū est: inseparabile est usque
ad mortem.⁊ predicta tria bo
na adeo sunt substantialia con
iugio ꝙ conditio contra aliqd̄
istorum apposita uitia contrac
tum matrimonii.extra de con
di.appo.c.finali. De qua mā
plene hr̄.i. matrimonio.3.§.i.

8 ¶ Utrum intentio non fuan
di fidē vitiet matrimoniū? R̄o
f̄m Guil. Si aliquis contrahit
matrimoniū ñ hn̄s propositū
seruandi fidem sed adulteran
di nihilominꝰ tenet matrimo
nium. Dū tamen hoc non de-
ducatur in pactum: si autē de
ducatur in pactū: ut ꝙ liceat
adulterari: l' ꝙ prostituat uxo
rem non contrahit̄ matrimōi
uȝ.ex̄ de cōdi.ap.c.fi. De illis
v̊o qui ñ hn̄t intentionem con
trahendi habetur infra mr̄i-
moniū.4.per totum.

9 ¶ Utrum intentio nūq̄ȝ exigē
di debitū vitiet matrimoniū?
R̄o f̄m Guil. Credo ꝙ cōtrahi
tur matrimoniū: sicut fuitꝰ int̄
beatam v̊ginē ⁊ Joseph.et cre
do etiam si intendat nō soluȝ
nō petere: sed etiam negare ꝙ
teneat matrimoniū dūmodo
hoc nō deducat̄ in pactum qꝛ
tūc non teneret.

10 ¶ Utrū intentio non habendi
prolem excludat matrimoniū
R̄o secundum Pe. Firma in-
tentio prolem euitandi exclu-
dit matrimoniū: dico maxime
si deducatur in pactum: Sȝ ta
men intēti ñ educādi prol m
nō excludit. Sil'r nec excludit
mr̄imōiū dispaꝰ prol'qꝛ adhuc
pōt eē mr̄imoniū i remedium.

1 Utrum intentio ducendi aliã
vxorem excludat matrimoniũ
Rñ'o fm Pe. Si intendit ducẽ
aliam dimissa ista nõ ė matrio
nium. q2 ꝛ fm gui. talis vr̃ cõ
traher̃ ad tps. 32. q. 2. solet q̃ri
Si vͦo ista retẽta nihilominus
cũ ipsa erit matrimoniũ.

2 Utrum inter beatam ṽginẽ et
Joseph fuit pfectũ mr̃imõiũ?
Rñdeo secundum fm Pe. in
4. disticti. 30. Duplex est pfe
ctio matrionij. una q̃ztũ ad se
se. q̃ qdẽ fit p ɔsensũ ṽbis de pñ
ti expressũ. ꝛ tali pfectõe matri
moniuȝ illud pfectuȝ fuit. Alia
pfectio q̃ztuȝ ad opationem ꝛ
sic ñ fuit pfectũ. q2 act⁹ propri
us matrionij ė carnalis copl'a
ĩ quã ut ibidẽ dicit Tho. Ṽgo
ego ñ consẽsit explicite: sed im
plicite a deo certificata. Et sic
ṽginitãtem suam deo ɔmisisse
in libro sententiarum dicitur.

3 Que dr̃ia ė int̃ mr̃imõiũ le
gitimũ ꝛ ratũ? Rñ⁹ fȝ Ray. Ma
trioniũ legitimũ ꝛ ñ ratũ ė qđ
legali tm̃ istõe vl' provicte mõi
b⁹ int̃ fideles ɔtrahit̃: qđ iõ di
cit̃ ñ ratũ. q2 sine fiđ fit. Unde
Aug. Nõ ė ratũ ɔiugiũ qđ sine
deo ė. Ratũ vͦo et ñ legitimũ ė
qđ int̃ fideles et int̃ legitias p
sõas: sȝ sine legitia solẽnitate ɔ
trahit legitimũ et ratũ qđ int̃
fideles et cũ legitima solẽnita
te contrahitur hec distinctio
probat̃. 28. q. 1. §. itė illđ. ꝛ ex̃ đ
divor. quanto. et. c. gaudemus

Quis est effectus matrimo 4
nij? Rñ'o. fm Ray. Effectus est ꝙ
ex quo semel est coniugium in
ter aliquos fideles: nunq̃ȝ de
sinit esse: etiam si alter efficiat̃
hereticus. 32. q. 7. c. 1. ꝛ. 2. ex̃.
de divor. c. quanto. Nec mari
tus potest dimittere vxorem si
ue efficiatur ceca siue leprosa l'
aliqd tale: nec vxor virũ. 32. q.
5. horrendus. ꝛ. c. si vxorė. nisi.
tantũ causa fornicatiõis. ꝛ tũc
si dimittat maneat sine cõiuge
vl' recõcilietur vxori. 32. q. 1. di
xit dñs. Item alius effectus ė
q2 mulier potestatẽ sui corpo
ris non habȝ: sed vir: ꝛ vir po
testatem sui corporis non hȝ
sȝ mulier. ꝛ iõ post copulã car
nalẽ nec religionė potest alter
eligẽ inuito alt̃o nec cõtinẽtiã
profiteri. ꝛ. 3. q. 5. c. 1. 2. 3. ꝛ. 4.
Est ꝛ alius effect⁹ q2 vir com
pellẽdus est reddere debitum
vxori: lȝ nũq̃ȝ cognouerit eã. ꝛ
ecõuerso nõ obstãte supueniẽn
te affinitate: ex̃. de. eo. qui cog.
con. vxo. sue discretionė. ꝛ. ca.
tue. Ille tamen coniunx qui đ
ipsa affinitate est inocens mo
nẽd⁹ ė ꝙ cõtieat: qđ si nolit tũc
nocẽs tenetur ei debitũ petitũ
reddere: sȝ exigere nunq̃ȝ põt

Item vnus cõiugum ſine cõſe-
ſu alterius non põt orare: intel
lige oratione priuata ⁊ tã lõga
ꝙ eẽt impeditiua debiti coniu
galis. Sec⁹ de oratiõe ſolenni
vt miſſe tpe a canonib⁹ diffini
tõ. de conſe. diſ. 2. oĩs hõ. ⁊. 33.
q. 2. quos deus.

Matrimonium. ii.

quis poſſit cõtrahere. Et p°. q
dem vtrum puer poſſit ꝯtrahe
re? R͂o. ſm Ray. Etas apta ĩ pu
ero eſt ãnorum. 14. ⁊ in puella
. 12. extra de ſpon. impu. impu-
beres. ⁊. c. continebatur. ⁊ ſi añ
cõtrahunt non eſt matrimoni
um: vt hẽs ſ. impedimẽtũ. 13.
§. pelt. niſi eſſent proximi pub
tati ⁊ ita ꝙ malitia ſupplẽt eta
tem ex̃ de diſpon. ipu. de illis.
2 ¶ Utrũ furioſus poſſit cõtra-
here? R͂o. Furioſus vel inſanuſ
dicendo ṽba matrimoniũ effi
ciẽtia non propter hoc contra-
hit: q2 animo cõſentire non po
teſt. 32. q. 7. neq3 furioſus. In
telligendũ q̃3 diu eſt in furore
nam ſi hab at lucida intuualla
contrahere põt. ar. 3. q. 9. indi
cas. 7. q. i. q̃3uis triſte.
3 ¶ Utrum ebrius poſſit contra
here? R͂o ſm Guil. Si ita ebri⁹
ſit ꝙ neſciat quid agat nõ põt:
ſicut ⁊ de furioſo dictũ eſt: niſi
qd fecit in ebrietate ratum ha
buit poſtea. Quod ſi ebrietas ñ
ſit tanta ꝙ uſum rõnis auferat
cõtrahere poteſt: ſicut ⁊ dictuȝ
eſt ſupra ebrietas. §. 5.
¶ Nunquid abſẽtes poſſint per 4
procuratorem cõtrahere mr̃i-
monium? R͂o. Poſſũt ſicut Iſa
ac cum Rebeca. 32. q. 2. §. cũ di-
citur. Sed non ẽ idoneus pro-
curator niſi ſuper hoc habeat
ſpeciale mãdatum: nec põt ali
uȝ ſubſtituere niſi ſit ei ſpeciali
ter cõmiſſum. ⁊ ſi fuerit i euoca
tus anteq̃ȝ cõtraxerit. licet taȝ
ille q̃ȝ illa cuȝ qua cõtraxit h⁹
ignorauerit tamẽ nõ tenet mr̃i
monium poſtea cõtractum: ex̃
de procura. procurator. li. 6.
¶ Multi ſunt qui nõ poſſunt ꝯ 5
trahere propter impedimenta
que ſũt iter eos. Uide ſ. impe
dimentum. p⁹. cũ omnib⁹. c. ſe
An leproſus poſſit cõtrahere.
vide ſ. leproſus. §. i.
¶ Sed nunquid abſẽtes poſſũt 6
cõtrahere p ſolas litteras? R͂o.
ſm Ray. ſi ille vel illa cui mittũ
tur nulli exprimit cõſenſum ſu-
um credo ſine preiudicio ꝙ q̃ȝ
tumcũq3 cõſentiat nõ eſt mr̃i-
monium: ſed tunc demuȝ erit
quando notificauẽit ſiue ſigni
ficando hoc illi qui miſit litte-
ras ſiue alii dicẽdo. Utrũ qui
cuȝ vna cõtraxit ſponſalia poſ
ſit cõtrahere mr̃imonium cuȝ

alia. vide. i. sponsalia. §. 8.

Matrimonium textõ
quo cõtrahitur. Et queritur. p⁹.
Utrum per cõsensum contra/
hat mr̃imonium? R̷o. ſm Ray.
Ex quo vir cõsẽtit per ṽba de
presẽti in mulierẽ: ꝛ illa in viꝝ
dicẽdo. accipio te in meã. ꝛ ac/
cipio te in meum. vel cõsentio
in te tãq̃z in vxorem. seu alia e
quipollẽtia ṽba: statiz est mr̃i
monium etiã si cõsensus nõ ex/
primatur uerbis vel signis in
his qui nõ possũt dicere vt mu
tus. vel non audire vt surdus.
Sine cõsẽsu ṽo quecũq̃z alia
dicuntur vel fiãt ẽt si interuẽi/
at carnalis copula nõ est matri
moniũ ex̃. de spon. duo. tuas. ꝛ
c. dudum. ꝛ extra de spõ. si inf
ꝛ. c. cum. apud. ꝛ vide. se. §.

2 Sed vtrũ ipsa uerba sũt ne
cessaria? R̷o. ſm Pe. sicut dicit
magister sententiaꝝ. Non solũ
consensus iterior facit mr̃imo
niũ: sed requirit expressio ṽbo
rum: quia sacramẽtum res sen
sibilis ẽ: ꝛ in eo regritur signuz
exteri⁹ expssũ. Expressio ãt hu
i⁹ cõueniẽti⁹ fit p ṽba de pñti.
Sed ꝛ põt fieri p aliũ modum
vt per litteras abñtiũ: ut dictũ
ẽ sup. mr̃imoniũ. 2. §. pñt. vel p e
uidẽtia signa pñtiũ nõ valẽtiuz
log: ut i pcedẽti. §. dictum est.

3 Quid si qs dicat. uolo te ãce
tero hr̃e i uxorẽ. vel volo q̄ tu
sis mea vxor: seu te esse vxorez
meam. nũqd contrahitur mr̃i
moniũ? R̷o. ſm Guil. In talib⁹
recurrẽdũ est ad itẽtionẽ ꝯtra
hẽtiũ. ꝛ ſm eã iudicãdum. Qd
si de itentiõe cõstare nõ possit
ṽe nec psũptiue. dicẽdũ q̄ quã
do hoc ṽbũ volo ꝯiũgitur infi
nitiuo ṽbi substãtiui vt eẽ: vl ṽ/
bi nõ significãtis actũ: sed rela
tionem: vt habere seu tenere.
Tunc p hoc ṽbũ volo poti⁹. dz
exprimi voluntas cõcomitans
q̃z pcedẽs. vñ per predc̃a uerba
psumendũ ẽ mr̃imoniũ eẽ con
tractũ. ex̃. de spon. ex parte pre
sertim qñ precessit interroga/
tio: vt uis me habere? ꝛ adhuc
expresius est si addit dicẽs. de
cetero volo. Sec⁹ aũt et si hoc
ṽbum volo iũgeretur cũ ĩfini/
tiuo significãte aliquem actũ.
Tũc. n. videtur exprimere uo/
lũtatem precedẽtem poti⁹ q̃z
ꝯmitãtẽ vt cũ dr̃. volo biber̃ vo
lo comedere. ꝛ ita si dicat̃. vo/
lo te accipe. vel i te ꝯsẽtire tãq̃z
i meã non erit matrimonium.

4 Quid si dicat uir. promitto
q̄ sp prouidbo tibi sicut uxori ꝛ
illa silr̃a rñdet? R̷o. ſm. hostiẽ.
Nisi aliud protestẽtur pro mr̃i
monio iudicabo: ar. ex̃. de spõ.
ex litteris. ꝛ ex̃ de iure iur̃. quẽ

admodũ pᵒ rñſo ĩ pͥcipio.

5 ¶ Quid ſi dicat vir. promitto ꝙ nõ dimittã te pro meliori uel peiori? R̸o. ƀꝫ Hoſti. idẽ ꝙ ĩ ſu/ periori proxio. §. dictũ ẽ. Nã ĩ tali hꝰ dubiis ẽ pro mr̄imonio iudicãdũ: ex̄ d̄ ſen. ⁊ re. iudi. c. fi. ex̄ de teſti. licet ex quadã. Tñ ſecũdũ cõſciẽtiã itẽriõi eoꝝ ẽ ſtãdũ.

6 ¶ Quid de illis qui poſt dataꝫ fidẽ de cõtrahẽdo dicũt. bibamus noĩe mr̄imõij: vel oſcule/ mur nos ĩuicẽ. nũquid ꝯtrabitur mr̄imõiuꝫ? R̸o. ƀꝫ Guil. Cr̄do ꝙ nõ: niſi hoc agẽdo voluerĩt recedere a ſponſalibꝰ de futuro ⁊ ꝯtrahẽ de pñti. Nã ꝙ dicũt noĩe mr̄imonij ĩtelligẽduꝫ ẽ cõtrahẽdi potiꝰ q̃ꝫ contracti cũ añ actũ nõ ſit de mr̄imonio ſed de ſponſalibus.

7 ¶ Quid ſi nihil actũ ſit de ſpõ/ ſalibus ſꝫ ſimpl̄r vterqꝫ dicit dicta v̄ba: ⁊ ſequitur oſculũ de cõi cõſenſu? R̸o. ƀꝫ Guil. Credo ꝙ ſi cõtrahẽtes per hoc ĩtẽde/ bãt ꝯtrahẽ ꝯtractũ ẽ. Ad iudicãdũ aũt de ĩtẽtiõe recurrẽduꝫ eſt ad circũſtãtias v̄borũ p̄ce/ dẽtium ⁊ ſubſequẽtiũ ⁊ hꝰmõi iudicia. Quod ſi nulla appare/ ant nõ credo ꝙ ſit mr̄imoniuꝫ iudicandũ: ⁊ preſertim ſi vt̄qꝫ vel alter negat ſe intentionem habuiſſe cõtrahẽdi: aut ſi alter ad ſc̄da vota trãſiẽit. Cõ. Ho.

¶ Quis ſit cõſenſus ille qui re 8 quiritur in matrimõio? R̸o. ƀm Ray. intelligitur de conſenſu matrimonialis ſocietatis propter quẽ ſequetur ꝙ eos oꝫ co/ hitare: non autem intelligitur pͥcipaliter de cõſenſu cohitationis. quia tunc inter fratreꝫ ⁊ ſororem eſſet matrimonium nec etiam de conſenſu ĩ carna/ lem copulam: quia tunc inter Mariam ⁊ ioſeph non fuiſſet mr̄imonium: de quo dictum ẽ ſupra matrimoniũ. i. §. añpl̄t. Unde Tho. in. 4. diſ. 28. dicit ꝙ iſte conſenſus non eſt in carnalem copulam explicite: ſed ĩplicite: qꝛ in cõiugali ſocietate implicatur mutua ꝑtãs cõionis nõ tantũ rerum: ſed ẽt corpoꝝ.

9 ¶ Utrũ cõſenſus ad tẽpus faciat matrimonium? R̸o. ƀm Pe. Cum ĩſeperabilitas ſit eſſẽtial̄ matrimonio: vt in diffinitione eius ponitur. ideo ad matrimoniũ requiritur cõſenſus ad ĩſe/ parabilitatẽ. ⁊ ſi ſit ad tempus non facit matrimoniũ. 32. q. 2. ſolet q̄ri: ex̄ de con. appo. c. vlt.

10 ¶ Pone ꝙ quidã in preſentia pluriuꝫ ſoroꝝ dicat eis. promitto vobis ꝙ unam ex vob̄ ducã in vxorem. ⁊ oẽs rñdent placet poſtea cognoſcit vnaꝫ: nunqd eſt matrimoniũ? R̸o. ƀꝫ Hoſti. Sic quia ipſo facto cõſẽtit: ar.

extra de appella. dilecti. ꝛ. c. ut
nostrum.
¶ Quid si omittantur consue
te solennitates ꝛ fiat matrimo
nium cland. stine siue oculte?
R̷o ſm Ray. In hoc casu non
presumitur coniugium: sꝫ adul
teriū siue fornicatio. 30. q. 5. a
liter non tamen intelligas qn
possit esse verum matrimoni/
um: sed canon loquitur ſm il/
lud quod ecclia presumit. Ad/
dit Pe. dicens ꝙ consēsus clā
destin⁹ duplex eē potest. Un⁹
qui q̃zuis fiat sine solēnitate ec
clesiastica ꝛ publica: fit tamen
in pn̄tia testium: ꝛ talis cōsensꝰ
facit matrimoniū ꝛ verum ꝛ p̄
sumptum. Alius qui fit sine pn̄
tia testium. ꝛ talis q̃zuis faciat
matrimoniū uex. non tamē fa
cit presumptum. Unde ꝯsuledūz
est talibus ꝙ de nouo ꝛ publi
ce ꝯtrahāt ꝛ faciāt pniam quia
scandalizauerūt eccliam. ꝛ pre
dicti certe exposuerūt se nō par
uo periculo nā posset alter alte
rum dimittere quādo uellet et
de facto cū alio vl̕ alia ꝯtrahē
ꝛ sic in adulterio mācere: qꝛ nō
posset probari primuꝫ matri/
moniū. Idem hosti.

Matrimoniuꝫ. iiii.

si fiat ꝯtra itētionē. Et q̄rit pri
mo si q ꝯtrahūt v̄bo sꝫ disētiūt
aio: nūqd sit mr̄imoniū? R̷o. ſꝫ
Guil. Si uterqꝫ vel alt̕ aio dis
sētiat nō ē mr̄imoniū. si tn̄ de v̄
bo ꝯstiterit eccl̕ia ꝯpellet eos
simul ee: cū de itētiōe ꝯstare nō
possit. vn̄ nec crederet̄ eis si di
cāt se nō itendisse. qꝛ ꝛ quilibet
sic posset dicē ꝛ separarētur. si
tamē signis euidētib⁹ appare/
at de sil̕ itōe ecclia n̄ iudicabit
mr̄imoniū e ē: vel alijs verbis
stabit q̄si vere dicta sint. Ideꝫ
Tho. ꝛ Pe. in. 4. dis. 28.
¶ Quid si illi q cōtrahit spon
salia vl̕ ēt ꝯtrahit v̄bo de pn̄ti
ꝛ nō habet itentionē ꝯtrahēdi
sed extorquēdi carnalē copulā
deide cognouit eā: nūqd ē ma
trimonium? R̷o. Presumi pro
matrimonio debꝫ: vt nōtur ex̄
de spon. tua ꝛ ita iudicaretur i
foro iudiciali: sed in foro peni/
tentie si ille nō proposuit eā du
cere nec vnq̈ꝫ cōsensit in eam
non debet ex illo facto matri/
moniū iudicari: qm̄ ex altera
parte dolus affuit ꝛ defuit om
nino cōsensus sine quo neque/
ūt cetera fedus efficere cōiuga
le: vt i dicto. c. tua. Idē Tho ꝛ
Pe. ꝛ Al. Et addūt ꝙ illa ex ꝑ
te cuius non est dolus excusa
tur a peccato: sed deceptor si
veram vult facere penitētiam
necesse habet illam sine fic
tione ducere quantū in eo est.

vel dare ei vix sibi conueniē/ēt: aut alit sibi satisfacere. Ad dit tñ Tho. q ad hoc tenetur si vir sit equalis conditiōis cū illa. Nā si sit multo melior cō ditionis vel aliud signum cui dens fraudis apparuerit: pōt probabiliter presumi q spon/sa non fuerit decepta: sed se de cipi finxerit: ⁊ tūc nō tenet ad predicta ut quidā dicūt. Simi lē casū hēs ꝯ̄ luxuria. §. 2.

3 ¶ Quid si talis protestet corā pluribus q quicqd facit nō fa cit aio cōtrahendi: et postea v bo contraxit et cognouit car/naliter nunquid iudicabit ma trimoniū? Ro ꝫm Guil. Sic q2 recurrendū est ad cōem intel/ligentiā vboꝝ. ⁊ q2 iterpretatō faciēda est contra eū qui dolū adhibuit: ⁊ quia q̄zuis prote/stationem probet. potuit tañ postea volūtatem mutare.

Matrimonium qui to. s. sub conditione. Queritur ergo. Utrum matrimoniuꝫ fa ctuꝫ sub conditione teneat? Re spondeo. Distinguendū est de conditionibus. Nam quedam sūt conditiones generales q̄ se per debēt intelligi: ut q̄s ponit beat⁹ Jacob⁹ ut si deus volue/rit ⁊ si vixerimus. ⁊ hec nullū contractū suspendūt. Quedaꝫ vo sunt conditōnes de hīs que in matrimonio sunt oio neces/sarie ⁊ al. impediret matrimo niū: ut si es christiana. aut ñ es affinis. consanguinea et h⁹ i. et iste etiam conditiones intelli/gi debent apposite: nec vitiant cōtractū. tertia est aliqua cōdi tio d futuro necessaria sicut so lem oriri cras. Uñ si dicat. Cō trahо tecū si sol oriet cras. cō tractū est matrimoniū: ut po suit Tho. in. 4. di. 29. q2 talia futura iā sūt presentia in cau/sis suis. Quarta est conditio ꝯ tingens ⁊ honesta que pōt ap/poni ⁊ non apponi: ut si pr̄ me us voluerit: aut si dederis mi/hi centū. hec si apponatur su/spendit matrimonium vsqꝫ in euentū conditionis. nisi interi consensus de p̄nti vel carnalis copla fuerit subsecuta: eo q ta les videntur recessisse a condi tione. ex̄ de condi. apo. de illis ⁊. c. super eo. ⁊. c. per tuas. Qui ta est conditio inhonesta: sꝫ ta men non est contra substantiā matrimonij: ut si furtū feceris vel si hoiem interfeceris. hec si apponatur dꝫ haberi pro ñ adiecta: et tenent sponsalia siū etiam matrimonium. extra de condi. appo. c. ult. et ꝫm q nōt ibidem. Idem intelligi debet de conditione impossibili. s. q

habetur pro nõ adiecta: vt si di
gito celum tetigeris. Sexta est
cõditio inhonesta ⁊ cõtra sub/
stantiam ⁊ contra bona matri
monii: vt si dicatur. Contraho
tecum si generationẽ prolis e/
uites: quia hoc ẽ ꝯtra bonum
prolis: vel donec iueniam aliã
digniorẽ: q: hᵒ est ꝯtra substãz
insepabilitatis. vel si pro que/
stu te adulterãduz tradis ⁊ hoc
est contra bonum fidei. ⁊ tales
conditiões si apponãtur nihil
agitur. xx. q. 4. iter cetera. 23.
q. 2. aliquando. ⁊. c. solet queri:
ex de cõdi. appo. c. vlt. Si tam
postea talis cõditio remittat ⁊
sequatur carnalis copula iudi
cabitur pro mr̃imonio. Et si tã
tuz vnus ꝯiugũ ponit talẽ ꝯdi/
tionẽ et alter contradicit: uel
tacet iudicabit pro mr̃imonio
vt in dicto. c. aliquando. Pre/
dicta assumpta sunt de Ray.
Tho. Inno. et Host. de condi
tionibus sponsalium. uide ifra
sponsalia. §. fi.

2 ¶ Quid si qs signifauit pr̃i ab
seti ꝙ ꝯtraxit tale matrimõiuz
sub ꝯditõe si pr̃i ipi placuerit:
⁊ añq̃z pr̃ cõsentiat peitet: sed
pr̃ ꝯsẽtit: nũqd erit matrimõiũ
Rñ̃o ſm Guil. Dicẽdũ ꝙ nõ. q:
nõ vr̃ ꝙ debeat dici cõsẽsus
nisi duret quousqz pr̃ cõsẽti/
at. Tñ anteq̃z transeat ad secũ
da vota debet cõpelli siue in/
duci ut illã recipiat ex quo scẽ
in eã consenserit sub conditõe
que extitit. ar. ex de dispõ. im
pub. ꝗ illis. Idẽ Host. ⁊ Ber.

¶ Quid si quis cõtrahat spõ/ 3
salia sub hac ꝯditiõe si ꝑmise/
rit coitũ? Rñ̃o ſm guil. Si cõdi
ctio illa itelligit de coitu fõni/
cario pro nõ adiecta dz hr̃i cũ
sit turpis. ex de cõdi. app. c. fi.
⁊ sic erit pro matrimonio iudi
candũ. Et multo fortius si itel
ligatur de coitu legitimo ⁊ ma
ritali. ⁊ eodẽ mõ si dixerit. Cõ
trahã tecũ si vnq̃z cõtraxero si
ꝑmiseris ⁊c̃.

¶ Quid si dicã accipiã te l' ac 4
cipio si inueniã te v̓ginem. po/
stea sequatur coitus nec inuẽi
tur v̓go? Rñ̃o ſm Inno. Ber. et
Hosti. Iudicãdũ est pro matri
monio sicut in precedẽti. §. Et
addit Hosti. ꝙ licet sic oporte
at iudicari in foro iudicij prop
ter hoc ꝙ non pñt haberi alie
probationes: tamen in iudicõ
anime non est matrimonium.
extra de cõdi. appo. de illis. et
c. sup eo. ⁊. c. per tuas. Nam ⁊
bñ ẽ q̃ mulier q̃ i fraudẽ mẽti/
ta fuit decepta ꝑmãeat ⁊ uiro
subueniat qui forte intẽdit bi
gamiã uitare.

5 ¶ Que differentia est inter cō
trahere matrimoniū sub cōdi
tione ꝛ cōtrahere matrimoniū
sub modo? R̷o. ſm. Guil. Gene
raliter sciēdū ꝙ contractus q
nō fit absolute ꝛ libere pōt esse
aliquādo sub condictiōe: ut do-
no uel uendo tibi hoc si hoc fe
ceris: uel si hoc fuerit. Itē pōt
esse sub modo: ut si dicat̄: dono
uel uendo ut facias hoc uł illā
alioquin r̄uocet̄ quod donaui
uel uendidi. Itē pōt esse cū ap
positiōe cause: ut si dicatur. qa
hoc. ꝛ hoc est siue fuit. Et con
ditio quidē fit ꝑ si. modus ꝑ vt
causa per quia. Vsus. Scito ꝙ
ut modus ē. si cōditio. quia ca-
usa. Et si quidē cōtract⁹ fiet sb
cōditione nō tenet nisi existen-
te cōditione: sicut ꝛ de mr̄imo
nio dictū ē sup̄ in p°. §. v̇. 4. si
vero fiat sub modo statiꝫ tenet
sed si nō seruatur modus pote
rit reuocari. Credo g° ꝙ licet
matrimoniū siue sponsalia pos
sint cōtrahi sub ꝯditiōe nō tam̄
sub modo: ita ꝙ illo modo nō
seruato dissoluat̄ mr̄imonium
sicut fit in alijs cōtractibus. qꝛ
matrimonium rite factū non
dissoluitur. Matrimonium ue
ro factum ex cā tenet siue cau-
sa sit uera siue falsa: ut contra-
ho tecum: quia diues es: uł qꝛ
fecisti hoc: nisi quādo falsa cau-
sa contineret in se aliquod ipe
dimitum: ut cōtraho te . ū: quia
libera es ꝛ non est et.

¶ Quid si dicat. Accipiam te i 6
uxorem uel dabo tibi centuꝫ. ꝛ
sequatur carnalis copula: nun
quid presumetur pro mr̄imōio
R̷o. ſm Guil. Non credo. Naꝫ
cū ille qui sic dixit hēat optio
nem ꝙ liberare se possit utrūli
bet faciendo nō credo pꝛ̄sūpti
onem iductam esse a iure ꝙ ite
ligatur recedere ab obptione
propter carnalem copulam.

¶ Quid si dicat. promitto ꝙ 7
nunq̄ꝫ deficiam tibi i uita mea
et secuta est carnalis copula?
R̷o. ſm Guil. Non debet presu
mi pro mr̄imonio cuꝫ spōsalia
aut matrimonium non soleāt
contrahi per promissiones ne
gatiuas. nisi forte constaret ꝙ
per hoc intendebat contrahe-
re sponsalia.

¶ Quid si dicat ducā te p⁹ an 8
num. et secuta est carnalis co-
pula? R̷ndeo secunduꝫ Guil.
Credo ꝙ presumendū pro ma
trimonio. qꝛ ꝑꝑ carnalē copłaꝫ
subsecutā videtur renūtiasse di
lationi t̄pis.

¶ Quid si quis contrahat cuꝫ 9
aliqua sub conditione. deinde
ante aduentum contrahit cū
alia pure? R̷o debet remanere
cum secunda etiam si sit' cōiam

guinea prime. ut supra impedimentum. 13. §. 5.

Matrimonium. vi. quo ad debitum coniugale. sciendum ergo quod contracto matrimonio mulier non habet potestatem sui corporis sed viri. nec vir sui: sed uxor ut dictum est supra matrimonium p°. §. fi. Sed an statim teneatur debitum reddere habetur supra debitum coniugale. §. i.

2 Utrum contractis sponsalibus ante secutas solennitates carnalis commixtio sit peccatum? Respondeo secundum Tho. in. 4. di. 28. Si sponsa credens sponsum uelle consumare matrimonium admittit eum excusatur a peccato: nisi aliqua fraudis signa appareant expresse sicut multum distantis conditionis. vel quantum ad nobilita uel quantum ad fortunam: uel aliud signum euidens appareat et eodem modo intelligitur quod excusatur vir si per hoc intendebat matrimonium consumare. Sed secundum Guil. in illis locis vbi est consuetum quod prius adhibeatur nuptialis benedictio si absque dispensatione ecclesie et sine iusta causa hoc faciat mortaliter peccat. tamen secunde nuptie non solent benedici: ut infra nuptie. §. 2. De materia debiti coniugalis multa habentur supra debitum coniugale.

Matrimonium septimo quando accusatur matrimonium propter aliquod impedimentum quod in eo est vel fuit. Et primo quidem queritur Qui prohibentur vel qui possunt matrimonium accusare? Respondeo. Prohibentur generaliter omnes extranei quamdiu sunt alii qui consanguinei et est istud speciale quod consanguinei admittantur ad accusationem. sicut pater. mater soror. frater. patruus. auunculus. amita. matertera. et tota progenies. 35. q. 6. c. 1. et. 2. cuius ratio est. quia unusquisque suam genealogiam scire laborat. extra qui matri. accu. possunt videtur. Consanguineis autem deficientibus admittuntur antiquiores et ueraciores vicini quibus ea propinquitas nota est: ut in dicto. c. 1. 35. questione. 6. Item tam maritus quam uxor potest matrimonium accusare nec ulla defendunt longinquitate annorum extra de consan. et affi. non debet.

Pone quod aliquis tempore contracti matrimonii tacuit et nunc vult accusare: numquid potest? Respondeo. Si quando banna vel denunciationes facte fuerint ipse erat extra diocesim. uel alia denuntiatio non potuit ad 2

eum peruenire:puta si nimia i
firmitate laborans non erat sa
ne mentis:uel ita puer q non
poterat comprehendere talia
vel alia causa legitima impedi
tus erat:eius accusatio debet
audiri:alioquin cū rōabiliter
presumat q denūciationez pu
blice factā ipe exñs in diocesi
ñ ignorauerit tāq̄3 suspectus ē
repellēdus:nisi iurauerit q po
stea didicerit q̄ obijcit.⁊ ad hᵒ
ex malitia ñ procedit:q2 tunc
etiam si didicisset ab illis qui
ipe denūciationis tacuerūt ad
mitti d3: q2 l3 illi nō essent ad
mittēdi:q2 fuerunt in clpa:iste
non debet repelli cum non sit
culpabilis:ex̄ q matri.ac.pos.
cum in tua.

3 ¶Qualiter fieri debeat accu
satio matrimonij.Ro fm Ray.
In predicto cāu impropriie di
citur accusatio.q2 non fit iscri
ptio i q̄ accusator obligat se ad
tallionē s3 dr̄ denunciatio:q̄fit
propter peccatum in quo iuncti
male permanent ⁊ potest fieri
etiam sine scriptis.Sed meliᵒ
est q fiat in scriptis .ar.ex̄. de
resti.spo.i.as.ex qui.cau. ma.
accu.pos.a nobis.Huiusmodi
denunciationis forma talis ē
Ego talis denuncio uobis dñe
ep̄: q matrimonium Petri ⁊
Marie stare nō potest: q2 sunt
in tali gradu consanguinei de-
signādo psonas : vel si est alia
cā ut affinitas ⁊ hᵒi.et datur li
bellus etiā parti aduerse ut sci
at quid impetit.quo facto pro
ceditur in lite more solito.⁊ nō
q in hoc cāu pōt ptra contūa-
cē lite ñ ptestata procedi:ad te
stiū3 receptionē ⁊ diffinitiuam
sniam:ex̄ ut lite ñ cōtestata qm̄
frequenter.Secᵒ aūt eēt si fie
ret accusatio de adulterio ad
thori separationē:ex̄ ut lite nō
conte.c.i.⁊.c.qm̄ frequenter.

¶Qui possūt esse testes i cau- 4
sa matrimoniali.Ro fm Ray.
Omnes qui admittūtur ad ac
cusationem admittuntur ad te
stificationem de quibus dictū
est s̄.§.i.et.2.

¶Et licet pater et mater sint 5
idonei testes in hoc cāu ubi a-
git̄ de federe matrimonij.scili
cet utrū sit ibi affinitas uel con
sanguinitas:uel si'le ipedimen
tū:ut ex̄ q matri.acc.poss. vide
tur nobis:tñ si de ipo ptractu
agat̄.i.utr̄ matrimonium sit i
ter eos contractum:tāq̄3 suspe
cti sunt repellendi:nisi ille uel
illa:uel filius uel filia cuius cō
iuncta dicitur eēt superior i di
uitiis nobilitate potētia et ho
nore q2 parentes uident̄ filio-
ru3 et filiar̄ incrementū ⁊ ho
norem diligere:ex̄ de testi.sup

co. Ité in hoc cāu predicto potest eē idē accusator ⁊ testis. argu. 35. q. 6. eṗs in synodo. ⁊. c. de parentela. ex̄ de testi. cogē. preterea. Idem Th. in. 4. di. 41. De ipedimentis multa habes. ī ipedimentuꝫ. pᵒ. cū se. c.

Matrimonium occauo qñ contracto matrimōio accusatur coniunx de adulterio ⁊ petitur diuortium. Queritur ergo primo. Qui admittūtur ad talem accusationē? Rñ o ſm Ray. Licet tam secundum leges q̄ꝫ secundum canones qlibet bone fame admittaẗ ad accusationem adulterii cū agitur ad penā legalē vel canōicā tamen cum agitur ad thori separationem nullus admittit̄ nisi maritus et vxor.

2 Qualiter huiusmodi accusatio fieri debeat? Rñ o Maritus volens uxorem accusare d̄ adl'terio ad penā legalē debet inscribere ad penam talionis se obligare. Nec pōt agere p̄ procuratorē sed p̄ se ipm̄ p̄ntē agere oportet. Sed si coraꝫ eccl'iastico iudice vl't agere ad thori sepationem tenetur scribere et dare libellum accusationis: sꝫ ñ debet se ad penam talionis obligare: qm̄ siue probaret qd̄ obijceret siue non: haberet qd̄ vellet. quia separaret̄ ab vxōe Et potest maritus agere. et illa respondere per procuratorem. Quod et si de crimine fiat accusatio nō tamen est criminalis: sed q̄si mixta. Probantur omnia predicta expresse extra de procura. tue.

3 Utrum maritus possit vxorem dimittere propter adulterium? Rñ o: accusare pōt ⁊ dimittere. Math. 19. Qui dimiserit vxorē excepta causa fornicatōnis. ⁊c̄ Et eodem mō vxor viꝝ qꝛ in tali casu non ad imparia iudicantur. 32. q. 7. si qs vxorē ⁊. q. 5. precepit. ⁊. c. christiana Nō tamē intelligendum est q̄ possit nubere alii. 32. q. 7. oēs cātiones. Sed nec causa dimittere pōt in septem casibꝰ vt habetur. ī. §. 10. Et ista cā extēdit ad fornicationis suspitionē. s. quādo suspitio est multū violēta ⁊ certa verbi gratia. Si probatum est q̄ fuerit solus cum sola nudus cum nuda in codē lecto aut simul in multis secretis locis ⁊ in latebris ad hoc commodis ⁊ horis electis libere vxor dimittitur. 32. q. 1. dixit deo extra de presump. litteris. Item extenditurˀ ad vitiū sodomiticum vt per illud possit vxor dimittere virum: ⁊ ecōverso. 32. q. 7. omnes coitatio

⁊.c.adulterij. Idem intelligen
dum est de spũali fornicatiõe:
vt si marit⁹ vel uxor incidat in
heresin vl' iudaisⁱmũ siue gẽtili
tatem ⁊ trahit cõiugem ad ifi-
delitatẽ. In quo cãu ab illo po
terit seperari: licet alij nubẽ nõ
licebit. 28 .q.i. idolatria: et̃ de
diuor. quesiuit. ⁊.c. ꝺ illa extra
de ꝯuer. cõiu. c. vltimo. Immo
nec dimittere põt. si se corrige-
re velit: ut in.c. de illa.

4 ¶ Utrũ si vir polluat aliq̃z ex̃
claustra pudoris uxor possit eũ
dimittere? R̃o. Licet ex tali co
itu affinitas nõ sequatur: tamẽ
vir eque uel magis uiolat fidẽ
matrimonij ⁊ magis peccat: et
ideo videt̃ ꝙ dimitti possit. naꝫ
cõstat i hoc casu ꝙ fornicatõnẽ
ꝯmisit ar. 32.q. 4 .meretrices.

5 ¶ Quid si aliquis tale qd ege-
rit cum propria vxore? R̃o. ẽm
Hug. ⁊ Lau. Uxor põt eum di
mittere. Sed videtur intelligẽ
dum si ipsa ñ fuit in culpa; ꝫ ui
olẽtata: uel sõno decepta ⁊ h⁹i

6 ¶ Quid si alter cõiugũ seipsuꝫ
polluit? R̃o. ẽm Guil. ꝙ nõ cre
dit ꝙ possit dimitti.

7 ¶ Nũquid propter solã volun-
tatem seu intẽtionẽ adulterãdi
possit alter cõiugum alterũ di-
mittere? R̃o ẽm Guil. Nõ quia
verbũ fornicatiõis cũ effectu
accipiendũ est. ar. de pe. di. i. ꝺ
autem verba.

¶ Utrũ uir teneat̃ uxorẽ adul 8
teram dimittere? R̃o. ẽm Pe.
Si fornicatio ẽ occulta: nec po
test probari non debet dimittẽ
Si uero est manifesta distiguẽ
dum est: q2 si nõ est secuta nec
spat̃ correctio ñ lꝫ r̃tiere ne vi
deat̃ pccõ ꝯsẽtir̃ si võ spat̃ cõre
ctõ lꝫ vxorẽ r̃tier̃: q2 ⁊ sepatio
ad correctionẽ indulta est.

¶ Utrũ uir mulierꝫ adulterã 9
tem possit propa auctoritate di
mittere? R̃o. ẽm Tho. i. 4 .di.
35. Quãdo uiro cõstat de for-
nicatione uxoris põt auctorita-
te sua eã dimittere q̃ztũ ad tho
rum. s. debitũ ei negãdo. Nam
si cõmisceret̃ ei nõ solũ incurre
ret irregularitatẽ: sed etiaꝫ ge-
neraret sibi impedimẽtũ accu-
sandi: vt dictum est supra: debi
tum coniugale. §. 12. qui icipit
vtrum uir teneatur. Sed si ei ꝺ
bitũ reddat cõpulsus auctorita
te eccl'ie: licet irregularitatem
incurrat non tam̃ sibi generat
preiudicium accusãdi. Si uero
loquamur quo ad cohitationẽ
non licet uiro vxorem dimitte
re sine iudicio eccl'ie ⁊ si dimi-
serit debet cogi ad recipiẽdum
nisi uir in continẽti fornicatio-
nem probare possit. ⁊ ẽm Ho.
si probatur infra octo dies nõ
restituetur quibus elapsis si ñ

probauerit plena restitutio fiet et sic potest intelligi.33.q.2.ecclesiastica. Dicit etiam Hosti. quod si adulterium sit notorium: ita quod iustificationi non sit locus: tunc pot adulteram sua auctoritate dimittere: ex. de diuor. significasti. et multo fortius debitum denegare. Idem Inno. sed addit Guil. quod et si notoria sit fornicatio mulieris quod diu ipsa tamen no recedit a uiro: nec publice moratur cum adultero non pot eam dimittere seu expellere auctoritate propria: quod si fecerit cogetur eam recipere: sed si ipsa publice moretur cum adultero non tenetur eam maritus recipere siue eam expulerit siue non. Similiter etiam non tenetur eam recipere si postquam illam expulerit adulteretur notorie etiam si cum adultero no moretur. Et in hoc etiam casu potest eam inuita monasterium intrare: nisi etiam ipse fuerit fornicatus.

10 ¶ In quibus casibus non possit adultera a viro accusari vel dimitti? R°. secundum Ray. in. 7. Primus si uir conuicitur de fornicatione.32.q.6.per totum. ex. de diuor. significasti. 2º si ipse prostituit eam. ex. de eo. qui cog. consan. vxo. sue. discretioni. 3º est cum ipsa credebat uirum defunctum et nupsit alii: quia maritus rediens tenetur eam recipere: vt dictum est s. impedimentum.12.§.3. 4º si cognita fuit latenter ab aliquo quem credebat esse uirum suum: ar.14.q.2.in lectum. 5º si fuit vi oppressa 32.q.5.proposito. Quod intellige de vi absoluta: aliter non excusaretur.32.q.7.omnes causationes. 6º quando reconciliauit eam sibi post adulterium uel eam publice adulterantem retinet in consortio maritali.32.q.1.c.2.et.3. C. de adulte.l.crimine adulterii. 7º est si aliquis infidelis coniugem repudiauit et illa nubat alteri. postea uir conuertatur ad fidem similiter et mulier tenetur eam recipere: ex. de diuo. gaudemus.§ vlt. De hoc s. impedimentum.9.§.5. Con. Tho. et Pe. in.4. di.35.

¶ Quis sit effectus accusationis 11
de adulterio? R°. secundum Ray. Effectus est quod si maritus probet uel illa confiteatur nec excipiatur contra eum de aliquo.7. casuum qui habentur in precedenti.§. absoluitur a cohitatione et seruitute qua ei tenebatur et potest ingredi religionem etiam inuita.27.q.2.agathosa. Sed tamen continere tenetur quamdiu illa vixerit. Idem Tho. et Pe. in 4. dis.36.

¶ Quid si uir propria auctori- 12
tate dimisit adulteram et intrauit monasterium: nun-

quid potest ab ea reuocari? R̄n deo. ſm Guil. Uidetur Hug. notasse q̄ si vxor publice morata si cū adultero vir ēt añ sniaȝ potest intrare monasteriū ea inuita: sed illa eo inuito ñ potest Secus si nō publice moreť: qa tunc nō potest ante sniam: ⁊ si ingressus fuerit poterit reuocari

Quid si mulier adultera ingressa est monasteriū: nunqd vir poterit eā reuocare? R̄o. ſȝ Guil. Eam reuocare pōt. Naȝ innocēs pōt ingredi. Adulter vero vel adultera nō pōt sine licētia alteri⁹. Si tamē est ingressa viro sciēte ⁊ nō cōtradicente satis potest videri data licētia ⁊ vir teneť continere.

Quid si post latā diuortij sententiā? ⁊ postq̄ȝ vir factus est sacerdos vel religionē itrauit ꝯstet ecclesiā fuisse deceptā: vt puta ꝑ falsos testes: nūquid restitueť? R̄o ſm Ray. Etiā si professionē fecisset: nihilominus restitueť ⁊ teneret reddere debitum: nō tñ exigere posset. Sȝ in dictis casib⁹ si mulier nō repetit iteri virū nō pōt vir repetē vxorē q̄ꝛ preiudicauit sibi ꝑ sacri ordinis susceptionē: vel religionis ingressum.

Pone q̄ lata est sētentia diuortij propter adulteriū vxoris postea uir adulteratur: nunqd mulier poterit eum repetere? R̄o. ſm Ray. Non pōt de rigore iuris. Judex tamē ex officio suo potest illū cōpellere: ar. ex de iureiuř. tua nos. ex de diuō. ex litteris. Uñ ⁊. i. Cor. 7. dicit de his qui matrimonio iuncti sunt. Precipio nō ego: sed dominus vxorē a viro suo nō discedere. Qd si discesserit manere innuptā: aut viro suo recōciliari: ⁊ vir vxorē suam nō dimitat. vñ ⁊ ſm Guil. vxor d̄ canonica equitate pōt virū repetere. q̄ꝛ exceptione rei iudicate eliditur replicatio de adulterio Idē Tho. Al. ⁊ Pe.

Utrum vir ⁊ vxor equaliter peccēt propť adulteriū? R̄o. ſȝ Pe. Licet i causa adulterii vir ⁊ vxor ad equalia iudicētur: vt supra dictū est. q̄ꝛ vtriq̄ȝ licitū est alterū dimittere: nō tamen hoc est ex equali cā siue peccato. nā vno modo mulier pl⁹ peccat: q̄ꝛ peccat cōtra bonū proř sȝ alio mō eq̄liter peccāt. s. contra bonū fidei. Et hec est sufficiens causa dimissionis. Ideo iuste licet vtriq̄ȝ dimittere aliū. 3⁹ modo ceteris parib⁹ pl⁹ peccat vir propť ꝑdominātiaȝ rōis. Idē Tho. i. 4. di. 35.

Pone q̄ vir propter fornicationem vxoris seperatus est per sniam: nō vult eā recōcili

are sibi ⁊ illa non vult nunquid est cogenda? R. sm Ray. Uir qui non peccauit potest petere compelli eam etiam inuitam non obstante sententia. quia quod fauore meo introductum est in damnum meum retorqueri non debet. C. de legi. quod fauore. ar. 32. q. i. non erit. Idem Tho. Pe. ⁊ Gof.

¶ Pone quod vir adulteratus est occulte: sed vxor manifeste: nunquid potest vir illam accusare ⁊ sine peccato dimittere? R. sm Ray. Credo quod non: quia non deficit vxori ius excipiendi: sed probandi. ar. 32. q. 6. per totum. Idem Tho. Al. Goff. Hosti. Si tamen vir egisset penitentiam ⁊ vxor monita nollet agere: sed in adulterio perseueraret sine peccato posset eam per sententiam dimittere. 32. q. i. c. i. 2. 3. ⁊ 4. Idem Goff. ⁊ hosti.

¶ Sed vtrum vxor adultera post penitentiam possit repellere virum ab accusatione? R. Ray. Credo quod non potest: quia penitentia non tollit ius accusandi in foro iudiciali. 22. dis. primum. 33. q. 3. admonere. 6. q. i. qui crimen. & videndum.. Idem Tho. Al. Gof. Ho.

¶ Quid si alter coniugum fornicet carnaliter ⁊ alter spiritualiter: nunquid fiet compensatio? Respondeo sm Hosti. Dicas quod si accusatur quis de spirituali fornicatione: vt de heresi: ⁊ excipiatur de carnali. s. adulterio nihilominus procedetur: nisi conuerti voluerit. quia si conuerti velit compensatio habet locum. Si vero fiet accusatio de carnali ⁊ excepto de spirituali excepto admittetur: ⁊ super ipsam exceptionem proprius procedet. Hec dixi propter periculum heresis siue infidelitatis.

¶ Utrum propter aliud crimen posset vxor dimitti? R. sm Th. in. 4. di. 29: Propter alia peccata dimitti non potest. nec quo ad vinculum: nec quo ad actum: nisi forte ad tempus velit se subtrahere a consortio vxoris pro castigatione eius subtrahendo ei solatium presentie sue. Nam ⁊ quando vxor prestat magnam occasionem ruine viro suo: tunc vir subtrahere se potest ab eius conuersatione. Idem Al. addens quod non oportet cohabitare furi aut vsurario: si non vult resipiscere: sed cessante scandalo reconciliari debet. 28. q. i. vxor. De materia adulterii quedam habes supra adulterium. Item impedimentum. 8. §. 2. ⁊ se.

Matrimonium. xi.

quando aliquis petitur in virum vel aliqua in vxorem. Queritur ergo quando in hac causa

procedendū ſit? R̄o: ſ̄z Ray. Si
mulier petat aliquē tanq̄z viꝝ
vel ecōuerſo videndū eſt vtrū
velit agere petitorio iudicio: ꝟ
poſſeſſorio. i. an mulier dicat a
liquē eſſe ſuū maritū: qꝛ cōtra
xit cum ea ⁊ petit eum ſibi ad/
iudicari in maritū: q̄d eſt ager̄
petitorio q̄i agat de proprieta
te: an eum petat ſibi reſtitui tā
q̄z ab eo fuerit iniuſte dimiſſa
⁊ hoc eſt agere poſſeſſorio qm̄
petit poſſeſſionē viri ſui. Igitur
ſi agat petitorio dicens aliquē
eſſe virum ſuū ⁊ ille negat exci
piendo ꝙ illa nō poſſit eē uxor
propter tale uel tale ipedimē/
tum pri⁹ tractabitur exceptio
mariti: qꝛ ea probata qō prin/
cipalis pimitur. erit. n. vir ab/
ſoluendus. ex̄. de ordi. cog. c. i.
Quid ſi agat poſſeſſorio? R̄n
deo. ſm Ray. Quando petit ſi/
bi maritū reſtitui licet marit⁹
obiiciat de cōſanguinitate vel
alio impedimēto, prius debet
fieri reſtitutio mulieri q̄z co/
gnoſcatur de exceptione mari
ti ex̄. de diuor. porro. ex̄ d̄ teſti.
ſpoꝟ. ex ꝯqueſtiōe. ⁊. c. lr̄as. h°
tamen fallit in qbuſdā caſibus
in quibus reſtitutio non deb3
fieri. Primus eſt ſi obiiciatur
mulieri fōnicatō publica ⁊ ma
nifeſta: de qua probato ꝙ ſit
notoria ita ꝙ non poſſint aliq̄
ꝯuerſatione celari: nō r̄ſtitue
tur niſi ipſa probaret virum
adulteriū ꝯmiſiſſe: quia tunc r̄
ſtitui d3 etiā ſi fuerit fornicata
publice ex̄ de diuor. ſignifica/
ſti. Et de iſto caſu vide ſ̄ matri
moniū. 8. §. x°. ⁊ 18. 2⁹ caſus eſt
ſi obiiciatur cōſanguitas: ma/
xime que diuia lege prohibita
ſit ⁊ probationes offerant in ꝯ
tinenti parate in quo caſu d3 r̄
cipi iuramentū ad cautelā ꝗ ne
ſ. h⁹ obiectio malitioſe fiat tūc
fiet quidem reſtitutio q̄ztum
ad cohabitationē: nō tamē q̄z
tum ad carnis copulā: vt in di
cto. c. lr̄as. 3⁹ caſus eſt ſi obiicia
tur exceptio rei iudicate. Non
n. eſt reſtitutio facienda: niſi p̄
mo de illa exceptiōe cognoſca
tur. ar. ex̄. de offi. dele. cāz. 4⁹
eſt qn̄. ſ. vir petit ſibi reſtitui
vxorē: ⁊ ipſa timet de ſeuicia vi
ri. Debet quidē reſtitui ſuffici
enti cautiōe recepta ꝙ ei malū
non inferat. ex̄ de reſtitu. ſpo.
ex tranſmiſſa De qua cautione
habes h̄ infra. §. fi. Et ſi ita ca/
pitali odio eā proſequitur ꝙ m̄
rito de ipſo diffidat: nec poſſit
ei ſufficienti ſecuritate prouid̄
ri: nō ſolū non d3 reſtitui: ſ3 ab
eo potius remoueri: ut in dic
to. c. lr̄as. Ino. Tho. ⁊ Pe. ad
dit vlterius Ray. In omnibus
aliis caſibus credo ꝙ mulieri

virum petenti sit restitutio facienda: et econverso dummodo probet se in possessione fuisse et a viro spoliatam sine iuris ordine: quia hec duo probare habet: ex. de offi. dele. consultationibus. et ex. qui. fi. sint le. ca. 2.

¶ Quid si mulier propria auctoritate recessit a viro: et modo ipsa petit restitutionem: numquid debet restitui? R. sm Guil. Secundum quosdam non debet restitui. Sed sm Vin. debet. Quod credo verum esse. quia eo ipso quod recedens non admittitur est expulsa ut et cadat a possessione. ff. de acqui. pos. l. clam possidere. et si. ff. de vi. et vi. ar. l. 1. §. siue aut. Idem Ber. not. ex. de divor. significasti. Idem Hug. nisi ipsa fuerit fornicata publice: vel cum adulterio publice morata. ar. etiam pro hac opinione: ex. de iureiur. tua nos.

¶ Quid si is qui petitur tamquam coniunx negat matrimonium. R. sm Ray. Ille qui proponit habet probare: alioquin succumbit. ex. de cau. pos. et proprie cum ecclesia. et ex. de iureiurando. c. fi.

¶ Pone quod post latam ex errore divortii sententiam vir factus est sacerdos vel religiosus: numquid debet restitui uxori petenti? habes hunc casum s. matrimonium. 8. §. 14. qui incipit. Quid si post latam sententiam. Quid si uxor ingressa est monasterium alter non ingressurus nisi quia credebat divortium iuste celebratum. numquid cognita veritate potest virum suum repetere? R. deo sm Guil. Non. quia falsa causa non impedit votum monachatus: sic etiam de viro dictum est s. in predicto. §. 4.

¶ Quid si religiosus vel religiosa petit tamquam coniunx et confitetur matrimonium et copulam carnalem R. sm Guil. In hoc casu standum erit confessioni: utputa mulieris. et restituenda erit viro petenti. Nulli. n. ex hoc fit preiudicium nisi ipsis: nec est credendum eos immemores salutis sue. 1. q. 7. Sanctimus. Aliud tamen esset dicendum in rebus quas dedissent monasterio. Idem Ber. Inno. in glo. ex. de rap. cum causam.

¶ Qualiter seu ad quid coniunx spoliatus est restituendus? R. sm Ray. restitui debet ad omnia illa: de quibus probaverit se spoliatum: ut gaudeat pacifica possessione et plena securitate. 3. q. 1. reintegranda. Sed si mulier dicat se habere suspectum virum ne forte eam ledat et causam verisimilem ostendat ad iudicem spectat facere sibi caveri sufficienti cautione quod tractabit eam bene sicut vir debet uxorem et quod non ledat eam in persona vel rebus et huius et hanc cautionem prestabit per iuramentum. 32. q. 1. de benedicto

Sed si mulier non cōfidit ꝗ iu ramento debet prestare cauti/ onem pignoraticiā vel fideius soriaꝫ sub certa pena:ar.ex̄ ut lite non cōtes. quoniā frequen ter.ꝛ.23.q.5.prodest ꝛ.q.4.si vidicta. De hoc habetur ēt s̄. hic.§.2.circa finem.

Medic⁹ uel chirur gicus. Preceptum est medicis vt cum eos ad infirmos voca ri cōtigerit ipsos āte oia mone ant ꝛ īducant ꝙ vocent medi/ cos animaꝝ:vt postq̄ꝫ fuerit ī firmo de spūali salute prouisū ad corporalis medicine reme/ diū salubrius procedatur. Si quis autēꝫ medicoꝝ huiusmōi constitutiōis trāsgressor extite rit:tādiu ab ingressu ecclie ar/ ceat̄.s.per sniam ꝭꝫ glo. donec ꝗ transgressiōe huiusmōi satis fecerit cōpetenter. Et ꝭm Ho. ex quo dicit precipim⁹ trāsgres sor mortaliter peccat:ex̄ de pe. re.cum infirmitas. Item i eo/ dem.c.sub pena excōicationis prohibet̄ medicis ne pro corp ali salute aliquid suadeāt ꝙ in piculum aīe cōuertatur.

Quō se dꝫ habere medicus in medicinis cōferendis? R̄o. ꝭm Inno.. Diligenter attende re debet ne illas medicīas con ferat de quib⁹ ꝭm artem ei nō cōstat. Nam si dubitationē ha/ bet ꝙ noceat vel si habere de/ bet:conferendo peccat. Quia ī tutiorem partē tenendū est:ex̄ de homici.petitio. Securius ē enim relinquere hominē ī ma nu creatoris sui q̄ꝫ medicine ꝗ qua dubitat. Item etiā peccat si debitas medicinas omittat. Idem Hosti.

Quid si propter defectū vel corruptionē aut sophisticatōēꝫ reꝝ ī medicina positaꝝ īfirm⁹ incurrit piculū? R̄o.ꝭm Inno. Si medicus diligentiā quam debuit adhibuit ī rebus eligē dis inculpabilis erit Idē Hosti.

Utrꝫ medicus teneat̄ potius gratis curare q̄ꝫ permittē mo ri? R̄o.ꝭm Ray. Medicus tene tur curā ꝛ cōsilium īpendē pau peri languido. Mortē enim lā guētibus probat̄ infligere qui hanc cū possit excludere nō ex cludit.83.dis.in p̄n⁹. Ubi dicit glo.ꝙ medic⁹ potius debꝫ gra tis curare q̄ꝫ permittere mori nō solū pauperē:sed ēt diuiteꝫ.

Utrū peccet īfirm⁹ n̄ obedi diēs medico? R̄o.ꝭꝫ Inno.. Ui det̄ ꝙ nō q: medicus nec prela tus ē nec hō cui⁹ mādatis obedi re teneat̄ tn̄ bonum ē ꝙ ei cre/ dat tamq̄ꝫ pito ī arte. Nā ꝛ si in firm⁹ sciēter sumat cibū vel po tū nociuuꝫ peccat.q: tenet̄ co ꝛ

pus suũ scdʒ deũ diligere. Pōt
tñ dici q si nõ crederet mortiferũ
q̄zuis crederet ide infirmitaté
augeri: nõ peccat mortalr vel
saltē non ita grauiter. Peccāt
etiam seruientes scienter talia
ministrātes. In sanitate tñ qñ
quis nõ tenet viuere medicina
liter si scienter accipet aliquod
nociuũ: vñ mors vl ĩfirmitas ue
niret peccaret grauit. Cõ. Ho.

¶ Quid de illo qui secat vl fle
bothomat aliquē q inde mori
tur? R̃o. ſm Guil. Si perit⁹ ēat
⁊ adhibuit debitā diligentiā ñ
tenetur i aliquo: quia potius ca
su q̄ʒ eius culpa mors euenisse
p̄sumit: ar. 23. q. 5. d occidēdis.

¶ Quid si icidēdus nõ habet ꝯ
suetam dispositionē neruorũʒ
vel uenarum. ⁊ icisus a medico
moritur? R̃o. ſm Inno. Si inci
sor i hoc nõ errauit propter suā
inexperiētiā: nõ peccat: nec fit
irregularis. Tamẽ quādo i aliq⁹
dubitat: poti⁹ debet dimittere
q̄ʒ incidere. Idem Hosti.

¶ Utrum phyci vl chirurgici
possint ad ordies promoueri?
R̃o. ſʒ Ray. Si periti erāt i arte
⁊ nihil de cõtigentibus omisse
runt ⁊ habēt de hoc probabilē
cõsciētiā: poterunt promoueri
aliť nõ. ex̄ de eta. ⁊ q̄li ad aures
.ff. de va. ⁊ exordi. cogni. si me
dicus. Id Inno. Hosti. ⁊ Gof.
Est tñ cõsiliuʒ Hosti. ⁊ Gof. q
promouendi a p̄ctica medicie
abstieāt ⁊ potissime chirurgia
q̄ adustionē uel incisionẽʒ req
rit: cũ in nullo uacillare debe
at conscientia promouendi. 55.
dis. laici.

¶ Utrũ liceat clericis opari in
medicina? R̃o ſm Ray. Si sunt
in sacris ordibus: uel etiā i mi
noribus duʒ tamen sint suffici
enter bñficiati non licet nisi g̃
tis pro miserabilibus persõis vl
suis consanguineis nec tũc vbi
posset esse periculum. quod eti
am in claustralibus districti⁹
est obseruandum. ex̄ ne cle. vl
mo. multa.

¶ Utrum liceat clericis opa
ri in chirurgia? R̃o. ſm Ray. Of
ficiũ chirurgie qd inducit adu
stionē vel incisionē est clericis
omnibus interdictũ. ex̄. ne cle.
vel mo. sententiam ⁊ de homi
ci. tua nos. De clericis et reli
giosis audientibus medicinaʒ
habes s̄ excõicatio prio. §. 2. v.
7. et ibidē. §. 3. v. 14. De fui
toribus quoqʒ infirmorũ s̄ ho
micidium. 3. §. 3.

Mendacium. est falsa significatio vocis cum intentione fal
lendi. 22. q. 2. §. ille ergo. Et no
mine vocis tanq̄ʒ principali i
telligi dʒ omne signũ ut scrip

ture siue etiam nutus. ut hic i fra. §. 6.

¶ In quo differt mendaciũ a falso? R°. Falsum dicit quicun qз aliud q̃з qđ uerum est loq̃t. Et hoc potest dupľr conting̃e. Uno modo quando credit dicere uerum. et si hз de hoc probabilẽ cãm. non peccat vel saltem non mortaliter q2 reã linguam non facit nisi ream mẽs 22. q. 2. homines. Alio modo qñ credit dicere falsũз. ⁊ ꝯtra mẽtem loquiť. ⁊ hoc est mendacium: ut in precedenti. §. dcm̃ est Nam ⁊ mẽtiri dr̃ quasi contra mentem ire. quin etiam dicendo veritatem: sed ꝯtra mentez suam. i. qñ credit dicere falsitatem. et sic decipere erit mẽdacium q2 q̃ztum in eo est falsũз sig̃t. Hec est sententia Ray.

¶ Quot sũt genera mẽdacioꝝ R°. Aug. ponit octo genera q̃ plane habentur. 22. q. 2. primũ. Breuior aũt ⁊ planior: ut dicit Ray. est distinctio ꝙ mendacioꝝ aliud est pernitiosũз. aliud iocosũ: ⁊ aliud officiosũ ⁊ hec hñtur. 22. q. 2. ne quis.

¶ Utꝝ mẽdaciũ sit peccatum? R°. Om̃e q̃dẽ mẽdaciũ pcc̃з ẽ. 22. q. 2. mihi ãt. ⁊. c. primũ in fi. Sз utꝝ sit mortale. Dicẽdum ſm Tho. ſa ſe. q. 110. Mendacium põt cõtrariari charitati tripliciter. primo modo ſm se. s. ex ipa falsa significatione. vbi considerandum est circa quid sit ipsa falsa significatio. Nam si sit circa res diuas cõtrariať charitati diuĩe cui⁹ v̇itatem aliquis tali mendacio occultat ľ corrũpit: et ideo est mortale et grauissimũ. Silr̃ si sit cõtra aliquid cuius cognitio pertineat ad hoĩs bonũ: puta ad perfectionẽ sciẽ: et informationẽ morũ contrariať charitati proximi et est mortale. Quod si sit circa aliquid de quo nõ refert vtꝝ sic vel sic cognoscať: tũc ex tali mẽdacio nõ dãnificať proximus: sicut si qs fallať i aliquibus particularib⁹ ad se nõ pertinẽtib⁹: et tũc ñ est peccatum mortale. 2° mõ põt cõtrariari charitati rõe finis ĩtẽti. puta si dr̃ in iniuriã dei: qđ ip est pcc̃з mortale: aut in nocumẽtũ proximi q̃ztũ ad psonã. diuitias ľ famã. et hoc iterũ est mortale. Qđ si finis ipe nõ eẽt cõtrari⁹ charitati non est peccatuз mõtale: sic apparet i mẽdacio iocoso ⁊ officioso. 3ª mõ mẽdacium põt cõtrariari charitati p accñs rõe scãdali vel cuiuscun qз dãni cõseq̃ntis. et sic erit ẽt pcc̃m mortale. Sed qđ quidã dicũt ꝙ pfectis viris om̃e mẽdaciũ est peccatũ mortale ⁊c.

rionabiliter dr. Nulla.n. circu stantia aggrauat in ifinitu3 ni si que transfert in aliam specie non āt circūstantie persone

¶ Accusatus negans vitatem in iudicio quādoq3 peccat mō taliter: ut s. accusatus. §. 2. Similiter 7 testis falsū dicēs: vt i testis. 3. §. fi.

¶ Utrum maius peccatum sit mētiri verbo q3 facto? R°o. fm Tho. in quolib3. Cum eadem intentio fallendi sit in vtroq3 vterq3 equaliter peccat. Uerbum. n. 7 factum assumuntur vt instrm fallendi. vnde non r fert q3tum ad peccatum vtrū aliquis verbo. scripto: ul nutu vel quocūq3 facto mentiatur sicut nec refert q3tum ad homicidium. vtrum quis gladio vel securi interficiat.

¶ Utrum licitum sit mentiri propter liberationem homis quocūq3 piculo? R°o. fm Tho. secūda secūde. q. 110. Non s3 l3 occultare vitatē prudent sub aliq dissimulatōe: ut Aug. dic i li. contra mendaciū. et sic etiā habraā fecit. ut dr in se. §.

¶ Quid de Abrahā 7 aliis sanctis veteris testamenti qui videntur mentiti fuisse? R°o. fm Tho. vbi s Sicut Aug. dicit in sacra scriptura inducuntur aliquoꝝ gesta quasi exēpla pfecte virtutis de quibus non est extimandum eos fuisse mentitos Si q tamen in eorū dictis appareāt q mēdacia videant intelligendū est ea figuraliter 7 prophetic fuisse dicta. habraā tn ut Aug. dicit in. q. Gen. dicēs Saram esse suā sororē3: vitatē voluit celare 7 nō mēdaciū dicere. Soror. n. dr quia filia patris. Gene. 20 Uere sorō mea est filia patris mei et non matris mee. quia. s. ex pte patris ei attiebat. Jacob vo' mystice dixit se eē Esau priogenitus Jsaac quia v3 primogenita illius de iure ei debebantur. Usus āt ē hoc mō loqndi per spūm prophetie ad designdu3 mysteriū: q2 v3 minor ppls. s. gētiliū substituendus erat i locū priogēiti. s. in locū iudeorū Quidam vero comēdant i scriptura nō propter pfectā vtutē sed propt q3dam virtutis indolem. 7 hoc modo Judith laudatur. nō q2 mētita est Holofērni: sed propt affectum quē habuit ad salutē ppli pro qua piculi se exposuit: q3uis etiam dici possit q vba ei9 vitatē hñt fm mysticum intellectū.

¶ Utrum mendacium obstetricum fuerit dignum aliqua remūeratiōe? R°o. fz Th. fa fe q. 110. Mendacium obstetricū

potest dupliciter ꝯsiderari. Uno modo q̃ztū ad affectum beniuolētie in iudeos ꝛ reuerentiā diuini timoris. ꝛ sic debet̃ eis remuneratio eterna. Un̄ Hieroꝰ exponit ꝙ deus edificauit illis domos spirituales. Alio modo pōt considerari q̃ztum ad exteriorem actū mendacij quo quidem non potuerūt eternā remunerationem mereri: sꝫ forte aliquā remunerationē temporalem cuius merito non repugn̄t deformitas illius mendacij sicut repugnabat merito remunerationis eterne. Et sic intelligenda sunt verba Greg. cum dicit ꝙ benignitatis earū merces que eis potuit in eterna vita tribui premissa culpa mendacii i terrenam ē remūerationem declinata. unde non intelligitur ꝙ illo mēdacio mereretur amittere remunerationem eternā quā iā ex precedenti affectu meruerāt. Con. Pe. De his qui promittūt aliquid ꝛ non faciūt: uide infra promissio. Et etiam si iurauerit. uide supra iurare. §. 9. ꝛ iuramētuꝫ .i. §. 6. Item quādo quis mentitur de se: uide supra iactātia. §. 1. ꝛ. 2. ꝛ supra ironia. §. 1. ꝛ. 2.

Mercator. Mercatores siue nūmularii ꝛ campsores ꝛ huiꝰ ī multis ꝛ diuersis contractibꝰ vtuntur siue in emēdo: siue ī recipiēdo pecuniā: in quoꝝ contractibus facile contingit eē usuram. vn̄ uide infra usura. precipue vsa. 3ᵒ. ꝛ vsa. 6ᵒ. ꝛ uide. i. societas. per totum.

Meretrix. Preciuꝫ meretricis dicit̃ illicite acquisitum. Et quid debeat vel possit idem facere. v. d. supra elsyna. i. §. fi. Item ꝙ non licet donare meretrici vide supra donatio. pᵒ. §. 3.

Meritum. Utrum vnꝰ ꝛ idem actus possit esse meritorius ꝛ demeritorius: siue bonꝰ ꝛ malus? R̄o. ſm Tho. secūda secunde. q. 20. Si accipiatur vnus actus prout est in genere moris: ipossibile est ꝙ sit bonus ꝛ malus boītate ꝛ malitia morali. si tamen sit vnus vnitate nāe ꝛ nō unitate moris pōt esse bonus ꝛ malus. Ambulatio enim cōtinua ē vnus actus ſm genus nature. Potest tamē contigere ꝙ sint plures secundum genꝰ moris si mutetur ambulātis volūtas. que est principiū moralium actuū. Idē. Pe. De quibusdam operibus meritoriis quid ꝛ q̃ztum per ea fiat de satisfactio. habes infra satisfactio.

28

Metus. Quid sit metus? R. Metus est instantis vel futuri periculi causa iuste mentis trepidatio. ff. e. l. i.

Sed nunquid est metus qui cadit in constantem virum? R. Quadruplex est. primo videlicet metus mortis. secundo cruciatus corporis. ex. e. cum dilecti. tertio metus stupri. et quarto servitutis ff. eo. nec timorem. et l. isti quidem. §. i. et. 2. Con. Tho. et Al. addendo quod non differt utrum predicta quattuor fiant sive in persona nostra sive liberorum sive uxoris. De predictis quattuor sunt versus. Excusari metus hos posse: puta quod nescis. Stupri sive status verberis atque necis. Quod vis vel metus impediant matrimonium: habes supra impedimentum. io. Sed utrum metus excuset a participatione excommunicati habes supra excommunicato. 6. §. i. De materia etiam metus habes. i. uis.

Militia. Utrum sit peccatum? R. secundum Al. Militia secundum se non est illicita sed abusus. Qui licet multipliciter possit fieri: tamen in tribus precipue consistit. primo videlicet in percussione inocentium 2° in exactione imoderati salarii. 3° in exercitio imoderato vel indebito. puta si fiat ad ostentationem virium cum nocumento aliquorum: sicut sunt torneamenta. sive pugna singularis inter socios bastarum lancearum et huiusmodi. Sunt tamen quedam exercitia eis licita. ut que nulli sunt nociva sicut cursitationes equorum et versationes: ars percutiendi et defendendi: et proiciendi tela et huiusmodi. unde et david precepit ut docerent filios israel arcum. i. artem sagittandi. 2. Reg. i.

Miserabilis persona. Mirabiles persone secundum Host. sunt cecus. pauper. pupillus. vidua et huiusmodi.

Missa. An quotidie debeat celebrari missa? R. secundum Th. i. 4. dis. i3. Dicendum quod secundum Inn. quinque de causis oportet quotidie celebrari. prima quia oportet semper medicinam paratam esse contra quotidiana peccata. secunda ut lignum vite sit semper in medio paradisi. tertia ut nobis semper christus uniatur sacramentaliter: et nos ei spiritualiter. quarta ut apud nos fit iugis memoria passionis. quinta ut uero agno loco typici quotidie utamur quem in dei ad vesperam convertendi esurient secundum illud ps. Convertantur ad vesperam et famem patientur etc.

Utrum missa debeat solum dici in die? R. secundum Tho. ubi supra. Loquendo de missa dici in die et non

in nocte. q2 hoc sacr̄m ad tp̄us gratie pertinet qđ per diem significat̄ fm illud apl̄i Ro. 13°. Nox precessit dies āt apropiq̄uit. Dies āt iudicatur nō soluz ab ortu solis: sed ex quo incipiunt oriri solis signa manifesta p aliquā aeris illustrationem. In duabus āt noctib9 missa đ cantatur pp priuilegiū illaruz noctium. s. in nocte natiuitatis qñ christus natus est ⁊ in nocte resurrectiōis in primitiua ecclesia. ut pz ex oratione. De9 q hanc sacratissimam noctē quāuis hoc nō semp oport at obs uari. Et addit hic Guil. Credo q̄ qui scient̄ celebrat añ diez cū sit cōtra cōsuetudinē generalē ecclesie mortalit̄ peccat: nisi super hoc p ep̄m dispēset̄ in cāu si aliquis infirmaret̄ ad mortē ⁊ ñ possit alit̄ hr̄i eucharistia.

¶ Qua hora debeat missa celebrari? R̄o fm Tho. ubi supra Solēnis misse celebratio trib9 horis instituta est fieri. s. in tertia diebus festiuis. de cōse. di. i. nocte. In sexta dieb9 pro festis. In nona dieb9 ieiunioruz de conse. di. i. solēt. Nam i missa recolitur mors christi: qui quidem hora tertia crucifixus est linguis iudeoꝝ: hora sexta manibus militum: hora nona expirauit sed quando fiunt ordines potest missa cantari fm canones etiā post nonā. Uel ēt dicendum q̄ ut diligētior fiat preparatio missa differt̄ q̄ztuz differi pōt ante prandium. ⁊ iō quando non est dies ieiunij celebratur inter tertiā ⁊ sextaz i q̄ hora cōiter cōmedit̄. Sz in diebus ieiunii in nona. Priuate āt misse dici possūt a māe usq3 ad tertiā vel etiā usque ad nonā in dieb9 ieiunioꝝ de ɔse. di. i. necesse.

¶ Quid de illis qui nōdum dictis matutinis celebrant? R̄o. fm guil. mortalit̄ peccant cum hoc sit cōtra generalē ⁊ approbatam consuetudinē. Idē Hosti. Qui āt celebrat añq̄z dicat primā ñ peccat mortalr̄ nisi sit cōtra preceptū vel statutū.

¶ Ubi debeat missa celebrari R̄o fm Ray. In eccl̄ia ɔsecrata si fieri pōt: uel saltē in altari cōsecrato. uel si non sit altare consecratū hēat̄ saltē altare puulū de quo dictuz ē s̄ altare. §. i. Et pōt ēt celebrari sub diuo vel i tētorijs. vel ēt in loco exercit9 hōesti. dū tñ hēat̄ altare ut dictū est et cetera necc̄ia de ɔsec. di. i. c. i. circa fi. ⁊. c. concedim9 ⁊. c. missarū. Non tñ intelligendū q̄ liceat celebrari in mari l̄ fluminibus: ne nutante naui si at sanguis effusio vel sacri cō-

motio.. Introitus tñ misse potest ibi dici. Hec fm Guil. et ẽt attendendũ, ẽ ꝙ predicta fiant de ꝑmissiõe epĩ: ut in. c. missaꝝ ꝛ sine preiudicio parrochialis sacerdotis ut notatũ ẽ ŝ altare §. 1.

¶ Utrꝫ vno solo pñte vl' siñ lumie possit missa celebrari? Rñ o fm Hosti. Quãuis ecũdũ illd qd hr̃ d ɔse. di. i. h quoqꝫ duo debeãt eẽ presentes qui sacerdoti respõdeãt. tñ vn⁹ sufficit. ar. ex̃ de vbo. sig. quesiuit. prio responsio. Mulier ãt psbyto in missa ministrare nõ põt immo nec pallas nec vestes contingẽ ut ŝ femina. §. 2. Sine lumie vero ñ lꝫ celebrare ex̃ de celebr̃. mis. c. ul.

¶ Utrũ sit melior missa boni sacerdotis. q̃ꝫ mali? Rñ o. fꝫ Th. in. 4. di. 13. De missa possum⁹ loqui dupliciter. Aut q̃ztũ ad id qd est eẽntiale in ea. s. corp⁹ christi. ꝛ sic a quocũqꝫ dicatur equalit̃ bona est: uel q̃ztuꝫ ad id qd est ãnexum sacro ꝛ quasi secundariũ: ꝛ sic missa boni sacerdotis melior est. qꝛ nõ solũ habet efficatiã ex ꝑ ogatore: sed etiam ex deuotiõe celebrãtis. ꝛ ideo ceteris parib⁹ meli⁹ est audire missã boni sacerdotis. Id Pe. ꝛ etiã Al. addẽs: ꝙ iõ dicitur ceteris parib⁹: qꝛ obedientia posset cogere audire missaꝫ mali ꝛ sic esset melius. qꝛ obedientia melior est q̃ꝫ victima. Quid si malus sit propri⁹ sacerdos: an debeat eius missa audiri. habes ŝ. clericus. 3. §. 2. Et an ab eo sacr̃a recipienda sint habes infra. ordinatus. prio. §. 3.

¶ Quid si sacerdos celebrãs infra canonẽ recolit se cõmisisse aliqd mortale? Rñ o. fm Ray. Credo tutiorem esse viã vt peniteat ꝛ doleat ꝙ ita tarde penitet ꝛ proponat cõfiteri. q̃ꝫ cito habuerit oportunitatẽ ꝛ sic conficiat ꝛ sumat. Idem Tho. Pe. ꝛ Al.

¶ Utrũ liceat omnino sacerdoti a celebratione abstinere? Rñ o. fm Tho. in. 4. di. 13. Licꝫ quidã dixerũt ꝙ qui dimittũt celebrationẽ nõ peccãt nisi populũ hẽant vel ex obediẽtia teneant̃. tñ qꝛ ut Greg. dicit cuꝫ crescũt dona ẽt rõnes crescũt donoꝝ. iõ cũ sacẽdoti sit data ptãs nobilissia re⁹ negligentie erit nisi illa vtatur ad honoreꝫ dei ꝛ ad sa utem suam ꝛ alioꝝ viuorũ ꝛ mortuoꝝ. fm illud. Petri. 4. vnusq̃sqꝫ sicut accepit grãm in alterutrum illam admistrãtes, ꝛc̃. Nisi forte ex ãsiliari istictu spũs sci dimit

teret. Unde ⁊ sacerdotibus pre
ceptum ē. Hoc facite in meam
cōmemorationē. Idē Tho. in
3. pte. q. 82. ⁊ addit ꝙ celebrare
tenetur saltem in precipuis fe/
stiuitatibus ⁊ marie etiam in il
lis diebus in quibus fideles cō
municare consueuerunt.

¶ Utrū liceat vni plures mis/
sas celebrare ī die? R̄o s̄z Ray.
Non licet. Nā ⁊ valde felix est
qui vnā digne celebrat: ex̄ d̄ ce
le. mis. te referēte ⁊. c. ꝯsuluisti
⁊ de ꝯse. di. i. sufficit. Excipiun
tur isti casus. Unus ī die nati/
uitatis domini in quo pōt cāta
re tres. Alius si necesse fuerit v
nam missā dicere de die ⁊ aliā
pro defunctis: ne destinguo si
ue defunctꝰ sit pn̄s siue non ni
si sit contra cōsuetudinē loci ap
probataꝫ vel cōstitutionē. Ter
tius est propter necessitatē pe/
regrinorū cōmeantiū ⁊ īfirmo
rum: ⁊ forte propter necessita/
tē nuptiaruꝫ. Et propter aliqd̄
predictorū non celebret vltra
duas. nec in prima sumat per/
fusioneꝫ: vt supra. eucharistia
. 3. §. i. Con. Hosti. ⁊ addit casū
. s. quādo propter raritatē cleri
corū vel paupꝫtatē ecclesiarum
due ecclie comendātur vni.

¶ Utruꝫ debeat celebrari pro
paruulis defūctis? R̄o. s̄z Th.
in. 4. di. 13. Pro paruulis bap
tizatis missaꝝ solēnia celebran
tur non qꝛ eis prosint ad remis
sionem alicuius culpe. vel ad a
ugumentū glie: sed propter ali
as rōnes: tum propter solatiuꝫ
viuorū: tū ad ostendenduꝫ par
uulos ad unitatē corporis my
stici pertinere. dū idem modus
exequiarū seruatur in ipsis ⁊ ī
aliis. tum ad cōmendandū re/
demptionis mysterium: quod
in hoc sacramēto cōmemorat̄
per quod paruuli sine proprio
merito salutē eternā ꝯsequuntur.

¶ Quid si omittatur aliquid d̄
his que ad ritū celebrationis ꝑ
tinent? R̄o s̄m Tho. ⁊ Al. ⁊ oēs
theologos. Quilibet omittens
aliquid tale: puta tp̄s debitum
altare. vestes ⁊ huiusmōi: nihil
ominus cōsecrat si est ordinatꝰ
⁊ assit ītentio ⁊ debita mā ⁊ for
ma: sed grauissime peccat si sci
enter hoc faciat.

¶ Utrum hymnus angelicus
. s. gloria in excelsis deo. vl' cre
do. debeat decantari qn̄ missa
de beata uirgine ⁊ de spiritu sā
cto uel de cruce celebratur in
profestis diebus? R̄o s̄m Ray.
Non debet: licet propria prefa
tio decātetur ex̄ de cele. mis. cō
silium. Sed huic iuri ī multis
locis propter cōtrariā cōsuetu/
dinem derogatū est maxime ī
sabbato: qꝛ quodāmodo dies

solēnis ē deputat⁹ beate vgi.

¶ Utrū quilibet teneat audire missam? R̄o. f̄m Hosti. Die dominico quilibet tenetur ex precepto audire missam ⁊ totā ita ꝙ accipiat benedictionē sacerdotis: vt de cōse. di. i. missas ⁊. c. se. ⁊. c. oēs fideles. nisi excusent magna necessitate vt notatur. in dicto. c. missas. Qui autē die solēni pretermisso ecclesie conuentu ad spectacula vadit debet excōicari de conse. di. i. qui die. Et nō ꝙ dieb⁹ dn̄icis ⁊ festiuis interrogandū ē si parochianus alterius ibi sit qui cōtempto proprio sacerdote audire ibi velit. ⁊ si inuentus fuerit statim ab ecclesia eiiciatur ex̄ de paroch. c. 2.

¶ Utrū propter missam peculiarem vt de aliquo sancto: vel aliam debeat quis dimittere quin audiat missam propriam illius diei? R̄o. f̄m Guil. Si dies habet propriam missā quaꝫ ⁊ quis vł audire tenetur nō debet dimitti propter aliam: ex̄ de cele. mis. c. 2. Sed ꝙ quidā laicorum omni die uolūt missā de trinitate ⁊ de sanco michaele: ⁊ huius. non debēt hoc facere nisi suis dieb⁹: vt in p̄allegato. c. De oblatiōib⁹ que ad missam fiūt hēs. ī. oblatio. Et ibi ēt. §. fi. si cōfessor possit recipere pecuniam promissis quas ī penitentia iniunxit. Multa alia circa mām misse pn̄t colligi supra eucharista. 3°. per totū. ⁊ facit ēt. ī. suffragiū:

Mollicies. dupl'r dicitur. Uno° ē spēs luxurie ⁊ peccati ɔtra naturā. de quo s̄. luxuria. §. 1. in fi. Alio modo prout ē cōtrarium vitio ptinacie ⁊ v̄tuti perseuerātie. de quibus trib⁹ quid sint. Tho. s̄a s̄e. q. 138. māifestat sic. Sic̄ Isidor⁹ dicit ī li. ethymol. Pertinax dicitur q ē īprudent tenēs quali ad oia tenax. Et h̄ ēt dicitur ptinax eo ꝙ in proposito suo ad victoriā perseuerat Et tales phus. 7°. ethi. vocat fortis snie ⁊ proprie sentētie: q̄z .s. durāt in propria snia plus q̄z oꝫ. Molis aūt minus q̄z oportet qui a bono de facili recedit ⁊ nō perseuerat propter aliqua difficilia. ⁊ pp tristicias aliq̄s cātas ex defectu delectatiōis: ut dicit phs. Perseuerās autē tenet se in propria snia s̄ꝫ ꝙ oꝫ. Unde pꝫ ꝙ perseuerās laudat sicut in medio existēs. ptinax autem vituperat f̄m excessum mollr̄ āt f̄m defcm.

Monachus Utrū monach⁹ possit fieri canonicus secularis? R̄o. f̄m Hosti. Licet quidam

dixerint ꝙ sic dicẽdum tñ cuz do.c.fi.
Id ꝙ non.q2 non est arãdum cum boue ꝛ asino. Nec hoĩes diuerse professionis debẽt sic eẽ sil'.ex̄ de elec.cũ causã que i ter presbyterũ.

Utrum possit fieri canonicus regularis? R̄o. ſm Tho. sa se.q.189. Utraqꝫ religio.scili cet monachoꝝ ꝛ canonicorum regula iũ ordinat ad opera vite cõtẽplatiue inter que pcipue sunt ea que aguntur i diuinis mynisterijs ad que ordinatur directe ordo canonicorũ regu larium quibus p se ꝯpetit ꝙ sit clerici religiosi. Sed religioni monachorũ nõ per se ꝯpetit ꝙ sint clerici ut habet.16.q.i.ali a causa. Et iõ q̄zuis ordo mõachorũ sit arctiõis obseruantie: tñ si monachi eẽnt laici liceret eis trãsire ad ordinẽ canonico rum regulariũ:non aũt eꝯ ut 19.q.3.mandamus. Sed si mo nachi sint clerici sacris misterijs obsequentes habẽt id quod est canonicoꝝ regulariũ ꝛ cuz maiori arctitudĩe:ꝛ ideo licitũ erit trãsire de ordĩe canonicoꝝ regulariũ ad ordinẽ monacho rũ petita tñ licẽtia superioris ꝛ non eꝯ.19.q.3.statuimus.

Utrum liceat monacho habere locũ in dĩsis monasterijs R̄o. Nullo mõ licet ex̄ d̄ rlig. do.c.fi.

Utrũ monacho possit cõmitti regimẽ eccl'e secularis? R̄o. ſm Hosti. Dic cũ hug. Ber. et Goff. ꝙ monachus pot ab epo prefici in eccl'ia seclari cũ cõsẽsu abbatis.58.di.c.i.ꝛ.2.16.q.i.sic viu..ꝛ.c.se. Et intelligas dictum de ecclesiis que ad monachos pleno iure nõ ptinent: in quib' sine auctoritate epi nõ possũt monacho curã cõmittẽ nec monachũ pñtare iuito episcopo. Et sic intellige.16.q.i.p to. ex̄ de capel.mo.c.i. Sed uo lũtate episcopi hoc fieri potest Qđ si eps uelit ꝛ abbas nõ. habes supra abbas.§.plt. In ecclesiis aũt que ad monachos ptinent mero iure sufficit sola auctoritas abbatis ꝛ cõuentus. 16.q.2.uisis.vl' ẽt solĩ abbat' si ad ipsũ ptiet eccl'e prouisio.

Sed utrũ monachus:ut dictum est eccl'ie pfect' possit esse sine socio mõacho. Host. teriet ꝙ sic. Inno. ꝙ nõ Uterqꝫ hẽt motiuũ:ex̄ de sta.mo.ꝙ dei timorẽ.ideo dicendum videtur sicut in dicto.c.dicitur de cão nico regulari ꝙ debet hr̄e sociuz si cõmode pot fieri.ꝛ hoc melius ꝛ tutius est. Si vo cõmode non potest:tenc ꝙ Ho. dicit.

Utrum huiusmodi mona-

chus qui factus est rector ali/
cuius ecclie secularis teneatur
ad statuta sui ordinis? R. o. sm
Hosti. Si talis ecclesia pleno
iure ptinet ad monacho: pfa
tus monachus i ea remáet sb
iectus abbati: ꝛ seruabit oīa
sicut prius pter tria. s. ieiuniuꝫ
silentium ꝛ uigilias: que cōmo
de seruari nō pñt i ecclia secu
lari: ar. 43. di. sit rector. ꝛ. 16.
q. i. nemo pōt. Si uero ecclia ñ
pertinet ad monachos: sꝫ ad e
piscopos: tunc monachus insti/
tutus a tribus substātialibus ñ
absoluitur simpliciter naꝫ ꝛ cō
tinentiam seruare tenet. Ab o/
bedientia abbatis absoluitur q
dē ipso epī subiicitur qui de ce
tero erit abbas suus. Ipalia di
spēsabit ratiōe pmisse admini/
stratōis. Et si habet sociū mo/
nachum non excusatur ab esu
carniuꝫ: ex de sta. mo. cꝫ dei ti
morem. nisi sit infirmus: de cō
se. di. 5. carnem. vel nisi ipera
te epō qui abbas suus est. Si
aūt socium nō habet pōt se his
cum quibus viuit cōformare.
41. di. quisqs. extra d sta. mo.
recolentes. §. i. In omni tñ cāu
habituꝫ deferre debet: nec po
test temerarie dimittere aliter
eēt excōicatus ut s. excōicatio
i. §. 3. v. 13. Quod si fiat eps ad
quid teneatur vide. i. religio.
i. §. 6. qui incipit. vtrum religi
osus factus eps. ꝛ. §. se.

¶ Utrum ex contractu mona
chi obligetur abbas vel mona
steriū? R. o. sm Inno. Si mona
cho cōm issa ē admistratio ab/
bas ꝛ cōuentus tantū obligan
tur q̄ꝫtum administratio se ex
tendit. Si uero nō habet admi
nistrationē obligatur mōach⁹
sed nō tenetur soluere quia nō
habet vñ ex de solu. Odoād⁹.

¶ Sed quid de obligatiōibus
siue promissionibus ab aliquo
factis monacho vel abbati: nū
qd acqrunt mōasterio? R. o. sm
Inno. ꝛ Ho. ex ptractib⁹ initis
cū mōacho vl abbate obligat
qs mōasterio: qr pōt mōach⁹
mōasterio actionē acqrere: nō
tñ pōt obligare monasterium
ar. in Insti. de auc. tu. in princi
pio. Und q̄ꝫuis abbas siue mo
nasterium possit agere ñ tñ te
netur respondere nisi de eo
qd ad ipsum pertinet. Et licet
ois cōtractus prohibit⁹ sit mo
nasterio nisi iperāte abbate: ut
i2. q. i. non dicatis. ꝛ. 16. q. i. sꝫ
nonnulli. ꝛ. c. de presentiū hoc
intelligitur inq̄ꝫtum monaste
rium obligaretur. Sed obliga
to alterius ad monast riū pōt
per monachum acquiri. Silr
ꝛ possessio ēt per mōachū fugi
tiuum. ff. de acq. pos. l. i.

¶ Quid de reb⁹ ablatis mona
cho? R̷o. ſ̄z Inno. ⁊ Hosti. Si
res erant monasterij vel etiaꝫ
alteri⁹ ⁊ monasteriū ad restitu
tionē tenebat: tūc aget mona-
sterium. Si v̄o nō erant eius
nec de eis tenebatur monaste
riū: tunc aget ille q̄ dñs est re-
rum: ita tñ ꝙ si tales res erāt
deposite apud monachū: ⁊ ab
bas videt eas subtrahi: ⁊ faci-
le esset abbati eas liberare sa-
tis credit Inno. ꝙ abbas tene
atur depositi insolidū propter
dolū. Sꝫ si nō vidit: nec prohi
bere potuit nō tenetur etiaꝫ si
monachus eas abstulisset. q̄a
non est obligatus ex eius ma
leficio. ut in se. §. dr̄.

¶ Quid de maleficio cōmisso
ꝑ mōachum: vel abbatē? R̷o.
ſm Inno. ⁊ Hosti. Nō tenetur
monasteriū. q: delictū persōe
nō debet redundare in dānuꝫ
ecclīe: ex̄ de re. iur. delictum
li. 6. nisi q̄ztū ad monasteriuꝫ
ꝑuenisset: ⁊ in ei⁹ vtilitatē v̄suꝫ
fuisset. ar. 10. q. 2. hoc ius. De i
gressu monasterij hēs .ī. reli-
gio. 2. ⁊. 3. Iteꝫ. ī. novitius ⁊. ī.
votuꝫ. 4. Item de monachis
q̄ztum ad hobedientiam. īfra
obedientia. 4. Item q̄ztū ad
religionem. ī. religio per totū
De monacho apostata supra
apostasia. 5.

Monialis.

In mona-
sterijs mo
nialium non mendicantiū nō
debēt recipi nisi que possūt de
proventib⁹ monasterij absq̄ꝫ
penuria sustētari. Aliter nulla
esset receptio. ex̄ de sta. regu.
ꝑiculoso. li. 6.

¶ Omnes moniales debent
manere sub ꝑpetua mōasterij
clausura. nisi pro tali ⁊ tāto mō
bo ꝙ nō possent cū alijs absq̄ꝫ
ḡui ꝑiculo siue scādalo morari
ex̄ d̄ sta. reg. periculoso. li. 6.

¶ Quādo abbatissa vel prio-
rissa dꝫ alicui tēporali dño
occasione alicui⁹ feudi facere
homagiū vel prestare fidelita
tis iuramētum: nisi posset facē
apud ip̄m ꝙ per procuratoreꝫ
p̄stet: pōt exire cū honesta ⁊ d
centi societate: ⁊ p̄stito iuramē
to vestigio dꝫ reuerti: ita ꝙ in
fraudē residētie nihil fiat: vt i
predicto. c. periculoso. de sta-
tu. regu. li. 6.

¶ Dñi tp̄ales nō debēt abba-
tissas priorissas ⁊ alias monia
les hñtes officia monasterio-
ruꝫ permittere litigare coram
eis ne oporteat illas evagare
pro statuendis procuratorib⁹
Et si ipi dñi contrafecerint ꝑ
suos ordinarios cōpellāt. ut in
dicto. c. periculoso.
Iniungitur ep̄is et alijs p̄lat.

ꝙ negocia.et cās monialiū. fa ciant corā ipīs fieri et tractari ꝑ procuratorē eaꝝ siue sint ho magiū vel fidelitatis iuramen ta: uel quicquid aliud: ut in di cto. c. periculoso.

¶ Prelati tenētur ex precep to in omnib⁹ monasteriis mo nialiū etiam exemptis prouid re de clausura expensas mōa sterij: vel de elymis fidelium. Idē ꝑcipit abbatib⁹ et aliis i ferioribus prelatis quo ad mo nasteria sibi subiecta: ut in dic to. c. periculoso. Item eaꝝ mo nasteria ēt exempta uisitari de bēt s̄ exēpt⁹. §. fi. itē nulli inho neste nec etiā honeste persōe debet patere excessus vel igres sus ad moniales: nisi ex ratōa bili ⁊ manifesta cā: ⁊ de illi⁹ ad quē ꝑtinet lnia spāli. ut in. d. c. De electione que fieri hꝫ ꝑ mo niales habes s̄ electio. p⁹. §. vl timo. Ad māam monialiuꝫ pōt ꝑtinere quid possit sup eas ab batissa. Item quid prohibeat monialibus et ceteris femis s̄. femina.

Mortuus. De his qui impediunt sepulturam mortui vel funeri: ul' morienti iniuriant̄. uide ifra sepultura. §. i.

¶ Utruꝫ liceat spoliar̄ mortu os: R̄o. Non lꝫ: imo tales ſm leges grauissime puniūtur. ff. de sepul. uio. l. 3. §. aduers⁹ eos Nam et phs. 4. ethicoꝝ spoli atores mortuoꝝ latronib⁹ an numerat. si mortuus suscitare tur que sacramēta essent ab eo iteranda. uide. ī. sacr̄m. §. 5. de materia mortuoꝝ. hēs. ī. resu scitatus. et: ī. suffragium.

Mulier. Quod mulier̄s siue femine mr̄ ta nō possunt facere nec etiam contra eas fieri: habes s̄ femi na. Et de monialib⁹ supra mo nialis. et de mulierum ornatu infra ornatus.

Multitudo. Quid fiet cuꝫ peccat multitudo. uide s̄ correctio pri mo. §. fi

Munus. Triplex ē ge nus muneris Unde Grego. sup illud Isai. 33. Qui excutit manus suas ab omni munere dicit. Qd auteꝫ est munus a manu: aut ab ob sequio: aut a ligua. Munus a manu est pecunia. Et nomine pecūie intelligit̄ omnis res tē poralis siue mobil' siue imobil' i. q. 3. per totuꝫ. Munus ab ob sequio est seruitus idebite im pensa. Mun⁹ a lingua est fau ō i. q. i. sunt nōnulli. De secundo pleni⁹ habet̄. ī. simōia. i. §. i 4. qui incipit. Utrum munus ab

obsequio.

¶ Utrũ liceat per munera ad fidẽ trahere infideles? R̃o. ẜm Ray. Infideles ad fidē trahi possũt promissionib⁹ ⁊ muneribus. ar. 23. q. 4. debet homo. q. 7. ꝙ aũt. di. 45. qui sincera. ⁊ etiã per graviorẽ exactionem pensionũ i principio locatiõis. Nã postea nõ liceret. 23. q. 6. iã vero. Sꝫ addit h Guil: ꝙ non ideo dãda sũt munera. s. propter fidẽ recipiẽdã ex pacto: sed si vellẽt baptizari nisi timerent paupertatẽ inter christianos possint eis dari vel promitti. Item posset christianus infideli dare non propt̃ fideꝫ recipiendã: sed propter benivolentiã captandã: vt sic facilius eũ cõvertẽ posset. ⁊ h⁹mõi Ad hoc facit s̃ iudeus. 3. §. i.

¶ Utrũ aũt liceat p munera attrahere ad religionẽ. vide s̃ religio. 2. §. 2

Mutilare.

Utrũ liceat aliquẽ mutilare: habes s̃. homicidiũ p⁹. §. fi. Simil'r an liceat mutilare seipm hẽs sup̃ homicidiũꝫ. v. §. fi. Et de mutilatis siue a se siue ab alio: vide. i. vitiatus corpore. §. 2.

Mutuum

dicitur quia de meo fit tuũ. Et debꝫ dari mutuũ nihil inde sperando vltra sortẽ alit̃ esset vsura vnde vide mlta circa h⁹. i. vsura per totũ

Naufragus.

quicqd ex naufragio accipit̃: siue de ipã navi: siue de mari: siue de littore restituẽdũ ẽ. ff. eo. l. si qs ex navigio. Alit̃ nulla ꝯsuetudie statuto vel p̃cepto excusat̃ qs. qa furtũ cõmittit̃. ff. d acq. re. do. l. qua ratione i fi. C. de furt. l. meũ. Qui etiã ẜm leges si petatur. i. ãnnũ cõdemnabit̃ ad restituendũ q̃drupluũ: sed p⁹ ãnuꝫ in simplũ: ut in predicta. l. meũ ⁊. ff. eo. l. i. Secundũ etiã canones si is qui accepit res naufragorũ etiã esset ep̃s vel prelatus aut cleric⁹ dꝫ d̃põi. ex̃. d̃ accu. cũ dilecti. p⁹. Laicus vero nisi satisfecerit dꝫ excõicari i mo excõicat⁹ est: ex̃ de rap. excõicatiõi. Hoc intelligas nisi sint talia navigia q̃ piraticam tyrannidẽ exerceant. vel sint inimica nõi christião vel principi. C. de fur. i. auc̃. navigia.

¶ Quid si dñi terrarũ componant cũ naut aliquo ab eis recepto pro eo. ꝙ' securãt eos ꝙ si naufragant̃ nihil accipiẽt vl accipi permittẽt ab eis? R̃o. ẜꝫ Guil. Cũ al' debẽt hoc grat facere nõ licet aliquid ista de cã recipere ab eis. Nisi sicut i qui

bus'dā locis cōstituit φ quilibet accipit aliqd de ipo mari debeat inde certā modatā pōtionē habere.. Di⁹.n. statutum fit in favorē naufragoꝝ ad hoc φ homines magis studeāt pquirere res ipas ⁊ premientur de labore suo.

Negligētia. Utrū sit peccatū mortale: Rꝫo. fm Tho. secūda secunde. q. 54. Dupliciť pōt esse mortale. prio mō ex parte eius qđ pretermittiť per negligentiā. Qđ quidem si sit de necessitate salutis. siue sit actus. siue circūstantia erit pccm̄ mōtale. Alio modo ex parte cause Si.n. uolūtas i tantū sit remissa circa ea que sūt dei vt totaliter a charitate dei deficiat: taľ negligētia est pccm̄ mōtale. Et hoc p̄cipue cōtigit qñ negligētia sequiť ex cōtemptu: aliogn si negligentia ꝯtingat i pretermissione alic⁹ actus vľ circunstātie que nō sit de necessitate salutis: nec hoc fiat ex contemptu: sꝫ alio defectu feruoꝛ q im pediť interdum propter aliqđ veniale: tūc negligentia nō est mortale pccm̄: sed veniale. De negligētia iudicis laici ⁊ quō suppleať p iudicem eccľiasticū hēs ꝫ iudex. 2°. §. 6. De negligentia cōferendi bñficia ecclesiastica: hēs ꝫ. beneficiū. p°. §. 8 Et ibidē etiā de negligētia ... gendi vel prouidendi in eccľia cathedrali vel regulari.

Negociatio. Que sūt negocia illicita: ⁊ que nō: Rꝫo. fꝫ Ray. Illicita de sui natura sunt illa que sine peccato fieri nō possūt vt vsura simonia. furta. ⁊ adulteria. ⁊ huiusmōi. Et sūt hec oībus prohibita. 14. q. 4. nec h quoqꝫ. 1. q. 1. reperiunť. i fi. ex. de iureiuř. ⁊ si christ⁹. ꝟ. Que dā.n. prohibentur q: per se mala sūt. Quedā ꝟo nō sūt illicita ex sui nā. ut tutela cura ⁊ ōne exercitiū artiū mechanicha ꝝ vt textōie sutorie ⁊ similiū q̄ necessaria sūt vsui humano.

Utrum negocia que de se sūt licita possint eē illicita: Rñdeo secundum Ray. Possunt fieri illicita multipliciter. prīo modo quidem ex causa: ut quando fierent propter auaritiam s. propter improbam cupiditatem diuitiarum ⁊ non ad necessitatem: sed ad alium finem malum. Et secundum hoc prohibita sunt omnibus. 47. distinctione omnes. ⁊ capitulo sicut hi. 2° ex tēpore: ut si fiant dieb⁹ festiuis in quibus ab huiusmodi operibus cessandum est: ut iup̄ ferie. §. 7. ⁊ octauo

Item ex tẽpore sicut pñt dici iudicia inhonesta que fierent de nocte aut non clara die: ex de offi. del. consuluit. ff. de ori. iur. l. 2. §. et q2 magistratibus. 3[9] ex persona. q2. clericis et religiosis talia prohibita sunt. 2. Thi. 2[o] nemo militãs deo implicat se negociis secularibus Hiero[9]. di. 88. ¶ Negociatorez clericum et ex inope diuitem et ex ignobili gloriosũ quasi quãdam pestem fuge: ex ne cle. vl mo. per totũ. De hac materia habes adhuc. i. §. anplr. et plr. Laicis vero illa sunt cõcessa. dis. 86. peruenit. et Aug[9]. 88. di. Fornicari hõib[9] semp non lz. i. nunq̃z. Negociari aliquãdo licet. aliqñ nõ. Añ. n. quam aligs sit eccl'iasticus licet ei negociari: facto iã eccl'iastico nõ licet. 4[9] ex loco. q2 in loco inhonesto et suspecto nõ dz quis negociari seu cõuersari. ff. de arbi. l. si cũ dies. §. si arbit. 81. di. in oibus. 27. q. i. si quis sacro. Item quãdoqz sũt inhõesta ex loco propt loci excellentiã puta qñ in ecclia huiusmõi fierent: q̃ nõ est locus negociationis: sz orõnis. vñ et ipe dñs eiecit inde uendẽtes et emẽtes Math. 21. et Ioh. 20. et. 16. q. 8. et hoc diximus.

¶ Negocia quedã sunt q̃ sine peccato vix fieri possunt. d pe. dis. 5. negociũ. Et gratia exempli ponunt quinqz. i. cura rei familiaris militia. mercatio. procuratio. et administratio. d pe. dis. 5. qualitas. et. c. falsas. dis. 25. qualis. dis. 88. cõseqns hec Ray. Sz Hosti. addit dic. Adde sextũ qd quasi piculosi[9] est oibus. s. aduocatio. Sed et septimũ nõ dimittas. s. epatus officium quo nihil miseri[9] et piculosius si pfunctorie agatur. 40. dis. ante oia.

¶ Utrũ negociatores possint licite lucra recipere? R̃o. secũdum Guil. Cũ laborẽt pro omnibus et quasi cõe negocium in mercibus gerãt: possunt moderatum lucrũ accipere. Secus de imoderato: ex. de emp. et ven. c. primo.

¶ Quid d artificib[9] qui faciũt vel uendunt gladios sagittas balistas aut uenena et similia R̃o. ẽm Ray. Si propt hoc faciũt vel uendũt vt hõies hẽant talia ad habusũ: aut etiã si sciẽter vẽdũt illis seu donãt quos extimãt talibus abusuros mõtaliter peccãt. Et omnia peccata que inde sequunt eis imputant. xi. q. 3. pcipue. 27. q. 2. si tu abstines. 5. q. i. votũ. Si ãt tales negociatores dicãt se bonam intentionem habuisse: qa

credebāt q̄ emerent propter licitū usū. vel si nihil super h⁹ cogitabāt seu ignorabāt q̄ eēt illicitū: talia facere vel uēder̄ in omnibus dictis casib⁹ disti guo. q2 si ille res pn̄t esse utiles vt arma in bello iusto. aurifri/ gium adornamēta ecclīastica q̄dam etiā uenena ad aliquod medicinale vel cōtra alia no/ civa: q talia vendūt nō peccāt nisi forte probabiliter dictaret sibi cōscīa q̄ emptor rem q̄rit ad malū. Tūc. n. nō debz ven/ dere. 23. q. 5. de occidendis. et 5. q. 5. nō omnis. Si vero ille res ad nullū vsum sunt utiles nisi ad peccādū. tūc indubitāt̄ peccāt faciēdo tenēdo vēdēdo seu donādo aliis. 21. q. ii. c. i. ff. d cōtrahē. emp. q̄ sepe. §. veneni mali. q2 flagiciose rei nec em/ ptio nec mandatum: nec socie/ tas valere pōt. ꝛ omnia mala sequētia isti imputabūtur. q2 q occasionē dāni dat dānū de/ disse videtur: ex̄ de iniur̄. ꝛ dā da. si culpa. Cō. Th. Vo.

¶ Quid de his qui faciūt vel vendūt ornamēta mulieꝝ: aut sotulares pictos: aut vestes cū imoderata sūptuositate ꝯsutas Rō. fz Th. ȝa ȝe. q. 169. Quia mulieres pn̄t se licite ornare: vel ut ꝯseruent decentiam sta tus sui: vel etiā aliquid supad dere ut placeāt viris propriis. Ꝫ ꝯn̄s ē q̄ artifices talium orna/ mentorum nō peccāt in usu t. artis: nisi forte inueniēdo aliq̄ curiosa ꝛ superflua. vn̄ Criso/ us dicit super Matth. q̄ ab ꝫ te calceariorꝫ ꝛ textoru multa abscider̄ oportꝫ. Et. n. ad luxu riam deduxerunt necessitatem eius corrumpentes artem ma le arti ꝯmiscentes.

¶ Quid de factoribus taxilloꝝ schacorum alearum. ꝛ h⁹mōi? Rō fz Guil. Quia ludus taxillo rum vt frequentius peccatum mortale est. vt dictū ē s̄. ludus alee. §. 3. nō est licitum uiuere de artificio taxilloꝝ. Sed d̄ fa cientibus schacos ꝛ tabellas q̄ bus frequentius luditur ad sb leuationem tedii uel laboris n̄ videtur illicitū: vt supra ludus ꝛ iocus. §. 1. 2. ꝛ. 4.

¶ Quid de facientibus serta d̄ floribus in dieb⁹ festiuis? Rō. Nō credo eē excusabiles: quia preter periculuꝫ quod de faci li pōt cōtingē ex abusu h⁹ que sunt incitamēta vanitatis et la sciuie violatur obseruātia diei sacre in operādo. lꝫ posset eē la bor tam modicus ꝛ sine precio nec ad lasciuam intentionē: sed moderatam recreationem q̄ non esset peccatum aut nō mor tale sententia est Guil.

¶ Utrũ aliqua negociatio sit
clericis licita? R̃o. ṡm Ray. Si
clericus idigeat põt aliquo ho
nesto artificio sibi necessaria ac
quirere. dũ tamẽ propter hoc
non desit a diuinis officiis. dis.
91. per to. de cõse. di. 5. nunq̃z
extra de cle. vel mo. c. i. Itẽ po
test recipere possessiones exco
lendas ad quartã vel quintam
partem. et huiusmodi: seu cõducere ip/
sas ad sustentationẽ suam et su
orum: ar. di. 86. peruẽit in ver
bo auaritie cã. Et di. 91. cleric⁹
Satis con. Hosti. Potest etiã
locare animalia vt oues et bo/
ues. ad certũ fructum dũmo/
do per contractũ q alr̃ sit licitus
vt et Guil. dicit addens q etiã
põtemere rem vt eam melio/
ratã carius vẽdat: vtputa pul/
lum equum nutriẽdo. vel si ta
bulã emat vt faciam imaginez
Nam i talibus non est negoci
atio sed artificium vt notatur.
14. q. 4. canonum de pse. di.
v. nunq̃z ex̃ ne cle. vl̃ mo. c. i.
¶ Que pena clicorum q alr̃ nego/
ciis secularib⁹ se inmiscẽt? R̃o.
Debet excõicari. extra ne cle.
vel mo. sub intermiatione. et si
non se correxerunt debẽt depo
ni. di. 91. clic⁹. ex̃ ne cle. vl̃ mo.
sed nec. Ita tamen q religiosi
districti⁹ q̃z alii puniãtur: vt in
dicto. c. sed nec. In foro aũt pe
nitẽtiali dz eis iniungi vel saltẽ
cõsuli vt ea q̃ contra formã p̃dic/
tã lucrati sunt studeãt paupib⁹
erogar̃. 14. q. v. q hẽtis. Circa
negocia clicorum plã hẽnt s̃ cle
ricus. 2⁹. Itẽ ad mãm negocia
tionis pertinent plura que ha
bentur s̃ emptio. et ĩ. usura. 3

Neophitus quis dicatur? R̃o. ṡm Ray. Neophi/
tus dicit̃ nouellus i fide. a ne
os quod est nouũ et phitos qđ
est fides. 48. di. qm̃. Item ne
ophiti dicũtur nouelli i religio
ne. di. 48. sic̃ Idem Hosti.
¶ Quare neophiti prohibent̃
ordinari? R̃o. ṡm Ray. Causa ẽ
duplex. Una causa ẽ ne icidãt
in superbiã putantes q fides
christiana siue religio multum
eis indigeat. 48. dis. §. i. et c.
qm̃. Alia causa est q2 non sunt
experti status ecclie vel religi
onis nec sciũt modos persona
rũ Itẽ nõ ieiunauerũt nec fle
uerũt nec probauerũt nec pro/
bati sũt: vt i dicto. §. i. et c. qm̃.
Uñ tales nec ad minores ordi
nes promoueri debẽt: imo nec
tõsurari: ar. 19. q. 3. monasteri
js. Satis con. Goff. et Ho. De
neophitis in religione. vide in
fra nouitius.

Notorium qd sit? R̃o ṡm Ray.

Notoriū aliud iuris: aliud facti. Notoriū iuris ē de quo quis canonice ē cōdēnatus: vl' in iure confess⁹: vel legitie ꝯuictus xv. q. v. p̄sbyter ꝛ. q. vltia. si qs p̄sbyter ꝛ. c. sciscitantib⁹. ꝛ. q. 6 si quis appellat. §. sūt ꝛ quoꝝ ex̄ de coha. cle. et mu. vr̄a. ꝛ. c. q̄situ. Notoriū vͦo facti ē cū popul⁹ ē testis et dissimulatōni n̄ ē loc⁹. 6i. di. i. sacerdotibus i fi. ex̄ de coha. cle. ꝛ mu. tua. ff. de ri. nup. l. palā. in pri⁹. Et h⁹ itelligit̄ siue sit crimē notū oi b⁹ q sūt in illo loco. s. uilla uel prochia. siue maiori pti et tale notoriū iteꝝ sbdiuidit̄ qꝛ aliud ē notoriū facti act⁹ durāt' ut cū qs tenet adulterā publice i domo: siue ēt ꝯcubinā. Aliud ē notoriū facti trāseūt': vt cū aliqs publice hominē interfecit. Sꝫ ꝛ ē tertiū notoriū facti presumpti: ut si aliqs publice habitus ē pro filio uel affine: ꝛ h⁹ i. ³ In notorio igit̄ iuris exigit̄ qn̄qꝫ probatio cōtra negantē. extra de sen. ꝛ re iudi. sicut in notōio vͦo facti n̄ reqrit̄ ordo iuris q al' ēt regulari t̄ obseruandus ē extra de iureiurā. ad nostram secundo. Euidentia nanqꝫ patrati sceleris non indiget clamore accusatoris. extra de accu. euidentia:

NOuitius. Utꝝ impubes. s. āte .14. annū possit itrare religionē: ut s t ibi nouitius? R̷o. Talis quidē potest offerri a parētib⁹ si ip̄e consentit. 20. q. i. puelle. Et nihilomin⁹ q̄ꝫ cito peruenerit ad perfectā etatē. scilicet ad. 14. annū potest egredi. 20 q. 3. p̄ns ex̄ de regu. cum sim⁹. Qd̄ si talis ipubes propria volūtate intrat. pōt exhi a patre: vel tutore. 20. q. ꝛ. puella.

¶ Utꝝ nouitio igredieti religionē sufficiat ꝙ attigerit .14. annū? R̷o. Nō sufficit: sed oꝫ ꝙ pfecerit: ut expresse hr̄ ex̄ d regu. ad nostrā. in tex. et glo. ꝛ. c. significatū. Al' pōt repeti ut i p̄cedēti. §. dictū est.

¶ Sed utꝝ sufficiat si malitia suppleat etatē? R̷o fꝫ Ray. Sufficit ex̄ de regu. postulasti. Sꝫ h⁹ nullo⁹ ē uerū sicut expresse nōt. 20. q. i. in sū. q. Et idē pōit Io. an. de reg. eos. in cle. Qd̄ autē Ray. dixit ꝙ sufficiebat si malitia suppleret etatē. verum dixit suo tp̄e. s. qn̄ fecit sūmam ꝛ currebat prior cōpilatio decretaliū: sꝫ hodie de ip̄a dcreli postl'asti vba illa sbtracta sīt.

¶ Qd̄ ē tp̄s probatōis i nouitio? R̷⁹. sic ex p̄dict' pꝫ ē. 15⁹ ann⁹. nā cū non possit igredi nisi completo. 14. anno: ut in. ꝛ. §.

dictũ est. seqꝛ ꝙ tunc incipiat
ann⁹ probationis. Et hoc etiã
ipm expresse tradit. Jo. an. ex̄
de regu. bñficium li. 6. ⁊. c. is
q. eo. libro. Sed et hoc ratiõa
bile est. qꝛ tp̃s probationis da
tur ad probandum austeritatẽ
religionis. ut ex̄ de regu. ad
apostolicã. Inť quas p̃cipua ẽ
custodia castitatis quam cõiť
loquendo non est aptus antea
probare. ⁊ iõ si. i. dcm̃ tp̃s ge/
status fuit habit⁹ qui nec scis/
sura nec colore distiguitur ab
habitu professorum non prop
ter hoc inducit tacitã professio
nem. Secus si talis habit⁹ p⁹
dictam etatem gestatus fuerit
qꝛ professionem inducit: ut in
cle. eos de regu.

¶ Que pena si quis ante legi/
timũ tp̃s probationis nouitius
recipiať ad professionẽ? R̷o in
ordinibus mendicantiũ illi q
reciperent incurrerent tripli/
cẽ penam. prima ẽ qꝛ peccarẽt
mortalr̃ eo ꝙ agũt contra id
quod preceptũ est in ṽtute obe
dientie ⁊ sub pena excõicatõis
s̃a pena est qꝛ oẽs q recipiunt
sunt suspensi a receptione cui⁹
cũqꝫ ad professionem. tertia ẽ
ꝙ a suis fratribus debent pũi/
ri pena que solet infligi pro cl̃/
pis grauibus. hñť hec ex̄ de re
gu. non solũ. li. 6. ⁊. c. constõeꝫ

Ille quoqꝫ qui sic recept⁹ fuit
lꝫ secularis eẽ non possit: non
tñ est alligatus ipi ordini p il/
laꝫ professionẽ. In aliis ṽo or
dinibus professio expressa uel
tacita põt fieri licite infra ãnũ
⁊ si fiat expresse etiã secl̃ari ha
bitu non mutato illi religioni
precise obligatur quaꝫ profes
sus est. Si vero fiat tacite. s. p
susceptionẽ habitus professos.
tunc infra annũ non obligatur
illi religioni. spãliter: lꝫ genẽa
liter religioni: dũmõ recipiẽs
sit etatis apte. et si fuit sciens ⁊
uolũtarius et si in illo habitu
⁊ voluntate triduo' perseuerat
ex̄ de regu. cõstõem li. 6.

¶ Pone ꝙ nouiti⁹ apte etatis
fuit in aliqua religione mendi
cantiũ per tres menses postea
exiuit: et post alios tres mẽses
reintrauit: nũquid primi tres
menses debẽt cõputari ad an/
num probationis? Ro fꝫ Boni
contrum doctorem decretorũ
filium Jo. an. in quadam qõne
disputata. Dicendũ ꝙ non. nã
constat ꝙ iura statuerũt annũ
ad probandum regulares au/
steritates. ut ex̄ de reg. ad apo
stolicã. sed regularis austẽitas
pro sui maxima parte in conti
nuatione consistit. Nam aliqs
posset faciliter ieiunare siue ab
stinere uno die vel mense qui

29

forte non posset continuare:iõ ad veram probationẽ cõtinuatio requirit̃. Nã alr̃ eẽt probatio si qs vno mẽse staret i ordine:ꝛ vno i seculo ꝛ postea iterũ uno i ordie ꝛ uno i seculo:ꝛ sic faceret p annũ ꝛ hꝰi. Preterea cũ tex indiffinitiue loq̃t̃ dicẽdo austeritates vniuersaliter ipas cõphendit. ut nõ. per Dy. de regu. iu. in rubrica.

Ponamꝰ ergo ꝙ intrauit i ianuario et exiuit in carnispriuio. deinde reintrauit in pasca sip̃mi mẽses cõputabũt̃ ei nihil probauit de quadragesima. ꝛ silr̃ dicã de aduentu vel d̃ hyeme seu estate. i quibꝰ anni p̃tibus uarie sũt religiõis austeritates. Pret̃ea qñ iura loquũt̃ de annali spacio de cõtinuo intelligẽdũ est. ut nõt̃ p. d. p̃rem meũ de elec. c. i. li. 6. Et est etiam tex. eo. li. ꝛ. c. cupientes. §. certũ. ad hoc ẽt facit qd̃ notat̃ ff. de his q no. infa. l. genero. ff de diuer. ꝛ tẽp. p̃scrip. super rubrica. Jtẽ ꝙ iura dicũt ꝙ quelibet p̃scriptio ita ipedit̃ p actũ ꝯtrariũ ꝙ necesse ẽ aliã icboari:ut ex̃ de p̃scrip. audit; cum silib꞉. Pret̃ea cãus vr̃ legis q̃ dicit ꝙ ille fuꝰ vr̃ cẽ vet̃anꝰ ga ãno cõtinuo seruiuit. ille ãt vr̃ nouitiꝰ q nõ fuiuit anno continuo. ut. ff. de pub. l. fi. §. quotiens. Nec ẽ ꝯtra qd̃ nõt̃ p Spe. i rubrica de statu regu. Nã errore scriptoris thema eius mutatũ fuit. Cãus. n. speculatoris ẽ qñ qs itegro probatõis anno i mõasterio stetit:ꝛ añq̃ȝ professionẽ faceret exiuit ꝛ postea rediit. utꝛ probatõis annus sit ei de nouo cõcedẽdꝰ. Et tenet ꝙ nõ. Qui cãus a nr̃o multũ diuersus ẽ. Et ꝙ spe. talẽ casũ posuerit duplr̃. pȝ prio q2 dic̃ ipaȝ qõem cẽ Bar. brix. in venerabilibꝰ. et ẽt eꝰ vba in r̃ñdẽdo scribit:cũ tñ ibi Bar. nihil de nr̃o cãu:sed nũc de dicto loq̃t. secũdo q2 ipe Spe. probat solutõeȝ illã per. c. fr̃nitatis. 34. distinctione. Quod. c. de nostro cãu nihil penitus dicit.

¶ Utrũ qui uult itrare religionẽ ut sit ibi nouitiꝰ. si locꝰ nõ põt ei prouidẽ de uestibꝰ et suis necessitatibꝰ possit hac occasiõe tollẽ alr̃i ut sibi prouideat ℞o qui rẽ accipit cꝰ nõ ẽ dñs male fac̃:q2 furtũ ꝯmittit. mala ãt ñ sr̃ faciẽda ꝯpẽsatõe bõi i. q. i. ñ ẽ putãda. i 4. q. 5. forte 32. q. 4. sicut. 22. q. 2. primũ. vide. i. peculiũ. in fi.

¶ Utꝛ nouitiꝰ possit eligi i p̃latũ? ℞o. Ad abbatiã vel prelaturã religiõis eligi ñ potest mi

si expresse profess⁹. ad epatum vo dū tñ al' sit idone⁹ eligi pōt. Et nouiti⁹ et ñ exp̄sse professus ex de elec. nullus. libro. 6.

Utrū nouiti⁹ licite possit ordinari? R̄o ẜm Ray. Nec primā tonsurā nec aliquē minorē ordinē recipe dz: donec probat⁹ sit. ar. 19. q. 3. mōasteriis. hec Ray. ⁊ gof. Sz qd in ipo. c. monasterii dr̄ q̄ expectandū est p bienniū. dicit Guil. Credo q̄ ex quo recepti sūt ad professionem legitime vel hiti pro professis eoipo hēant pro probatis et ordines possint recipe. satis Cō. Host. Qd pcutiēs nouitiū excōicat⁹ est. hr̄ ẜ excōicatio. 2. §. 21. qui incipit. Quid si verbēt de mā ēt nouitioꝝ hn̄t p̄la. ī. r̄ligio. 2. Et si nouitio erat bn̄ficiatus qd fiet de bn̄ficio. uide infra religio. 2. §. xi. q incipit vi. ꝝ episcopi.

Nuptie. De tpe q̄⁹ prohibentur nuptie hr̄ ẜ impedimentū. 17. Et d' p̄ribus aliis q̄ ipediūt nuptias satis dictū est ẜ impedimētum primo. cū. c. se. item ad nuptias pertinēt ea q̄ dicta sūt ẜ matrimoniū prio cū oib⁹. c. ibi se.

Utrū nuptie secūde sint bn̄dicende? R̄o ẜz Ray. Uir ⁊ mulier transiens ad bigamiaz nō debet iterum a presbytero bn̄dici ex de secū. nup. vir autem Aliter presbyter qui talem bn̄dictionē celebrauerit suspēsus a bn̄ficio debz ad sedē aplicaz mitti. ex de secūdis nup. c. prio Et hoc itellige ẜm guil. ⁊ gof. nisi de cōsuetudine alicuius ecclesie aliter obtineret. qz tunc posset sine piculo bn̄dictio iterari de pe. di. 3. §. ex persona. Quin etiam ẜm Tho. in. 4. di stin. 42. cū dr̄ q̄ secunde nuptie non debēt bn̄dici. ite ligit̄ qn̄ tāc ex parte viriq̄z ex parte mulieris: uel saltem ex parte mulieris sūt secunde. Si autē vgo cōtrahit cū illo qui habuit aliam uxorē nihilomin⁹ nuptie benedicentur. Saluat̄ eniz ibi aliquo mō significatio. Cō. cū hoc Ber. De nubente infra tp̄s luctus ẜ. lex. §. 9. v. 7.

Obediētia primo cōiter an sit virtus? R̄o ẜz Th. secunda ẜe. q. 104. Est quidē vtus moralis: cui⁹ sp̄ale obiectū est preceptū tacitū vel exp̄sū. Uoluntas eni supioris quo cūq̄z mō inotescat ē quoddam tacitum preceptum. et tāto ui detur obedientia promptiō q̄z to pl⁹ pucit preceptuz exp̄ssū.

Utrum obia sit maria vtutum? R̄o ẜm Tho. ubi ẜ. Uirtutes theologice. s. que deo ẜz se

inherent ſunt potiores uirtuti
bus moralibus quibus aliqd
terrenum contēnit:ut deo ihe
reatur. Inter uirtutes autem
morales tanto aliqua eſt potiō
quanto magis aliquid contē-
nitur vt deo inhereatur. Sunt
āt tria genera bonorum q̄ hō
poteſt contēnere propter deū
quorum infimum ſunt exterio
ra bona: medium ſunt bōa cor
poris. ſupremum autem bona
anime. Inter que quodammō
precipuum eſt uoluntas: inquā
tuz ſcilicet per uoluntatem hō
omnibus aliis bonis vtitur. et
ideo per ſe loquendo laudabi-
lior eſt obie ɉtus que propter
deum cōtennit propriam uolū
tatem q̄z alie uirtutes morales
que propter deum aliqua alia
contennunt. Unde Greg9 vlt.
moral. Obia victimis iure pre
ponitur q2 per victimas aliena
caro: per obedientiam uero uo
luntas propria mactatur.

¶ Utrum ſubditi teneantur in
omnibus ſuis ſuperiorib9 obe
dire? Reſpondeo ſecūduz Tho
vbi ſupra. Dupliciter poteſt cō
tingere ꝙ ſubdit9 ſuperiori ſuo
non tenetur obedire. p° modo
propter preceptum maioris po
teſtatis. vnde ſuper illud Ro.
13. Qui reſiſtunt poteſtati ipſi ſi
bi dānationem acquirunt dicit
glo. Si qd iuſſerit curator: nun
qd faciēdū ē ſi ꝯtra cōſulē iube
at. Rurſus ſi qd procōſul iubeat
⁊ aliud īperator: nūqd dubitat
iſto ꝯtēpto illi eē ſeruiēdū. g° ſi
aliud īperator aliud dn̄ſ iubeat
ꝯtēpto illo obtēperādū ē deo. ⁊
ad idē facit illd act. 4. ſi iuſtū
ē uos poti9 audir̄ q̄z deuz iudi
care. ⁊ di. 8. q̄ ꝯtra mores. xi. q.
3. q reſiſtit ⁊. c. nō ſēper. Ubi di
cit glo. ꝙ inferior nō ſoluz obe
dire nō dz cū preceptuz ē iniu-
ſtū: ſz ēt cū ē ihoneſtū. 2° mō n̄
tenet īferior ſuo ſupiori obedir̄
ſi ei aliqd p̄cipiat i q° ei nō ſub
ditur. Dicit. n. Seneca. 3° d be
nefi. Errat ſi quis eſtimat ſui-
tutem i totum hominē deſcen
dere. pars. n melior excepta eſt
corpa obnoxia ſunt et aſcripta
dominis ſuis: mēs ſui eſt iuris.
Et ideo in his que pertinēt ad
interiorem motum voluntatis
homo nō tenetur homini obe
dire: ſed in his que exterius p
corpus ſunt agenda: in quibus
tn̄ ſecūdum ea que ad naturaz
corpis ptinēt homo hōi obedi
re n̄ tenet. ſed ſoli deo: q2 oēs
hoies natura ſunt pares. vn̄ nō
tenentur ſerui dn̄is nec filij pa
rentibus obedire de matrimo
nio ꝯtrahendo vel uirginitate

seruanda aut aliquo h9i. Sz i his q̄ pertinēt ad dispensatōēz actuū et rez humanarū tenet subditus suo supiori obedire ꝭz rōem supioritatis: sicut miles duci i his q̄ pertinēt ad belluz ⁊ ꝭu9 dño in his q̄ ptinēt ad ꝭuilia opa. et filius patri in his q̄ ptinēt ad disciplinā vite ⁊ curam domesticā: et sic de aliis.

¶ Quid si dubitat subdit9 utrū qd̄ pcipit sit ɔtra deū vł nō? R̄o ꝭm Ray. dz obedire. nisi essz tale in quo uno mō excusaretur ignorantia: puta cōtra articulū fidei pcepta vel prohibtōnes dei: vel contra generale statutum ecclie. Alr̄. n. in dubiis obediendū est: ex̄ de tēp. or. ad aures. Quin etiā bonū sine q9 potest esse salus dz dimitti propter obiaz. xi. q. 3. qd ergo. Cō. Tho. ⁊ Hoff.

¶ Utrū obia i his que qs vłt p se sit meritoria? R̄o. ꝭm Th. secūda secunde. q. io4. Si id qd̄ pcipit sit per se uolitū ⁊ absq3 rōne precepti sicut accidit i prosperis iā ex propria uoluntate tēdit i illud ⁊ nō uidet implere propt pceptū. Sz quādo illud qd̄ pcipit nullo modo est ꝭm se uolitū: sicut accidit in aspris: tūc omnino est manifestū ꝙ nō iplet nisi propt pceptum Et ideo dicit Greg9. i moral. ꝙ obedientia que hz' aliqd de suo i prospis nulla est vel minor q3. s. volūtas propria nō videt principalit tendere ad iplēdū preceptum: sed ad assequendū propriū volitū. In aduersis āt vel difficilib9 est maior: quia propria volūtas i nihil aliud tendit q̄3 in preceptū. Et hoc intelligendum est ꝭz illud quod exterius apparet: Secundū tamen iudicium dei q corda rimat pōt cōtingere ꝙ ēt in prosperis obia aliquid de suo hn̄s non pp hoc sit min9 laudabilis. s. si propria volūtas obediētis nō minus deuote tendit ad implectionē pcepti. Con. M.

Obedientia secū do. s. laicorum. Utrum christiani teneātur secularibus potestatib9 obedire? R̄o ꝭz Th. ubi s̄. Dicenduz ꝙ sic: per fidē. n. christi non tollitur ordo iusticie: sed magis firmat. ordo autem iusticie requirit ut inferiores suis superioribus obediāt alr̄. n. non posset humanaz reruz stat9 seruari. Hāc tū obiaz itellige iq̄ 3tū ordo iusticie reqrit: ⁊ iō si nō hēant iustum principatum sz vsurpatuz vel si iniusta precipiāt nō tenet subditi obedire nisi forte p accn̄s pp euitandum scādalū vel perī

culum. Con. Pe.

¶ Utrū laici teneant obedire prelatis ecclesiasticis? R͂o. secundū Guil. Laici nō tenent obedire prelatis ecclesiasticis nisi i his ad quoꝝ obseruantiā i baptismo se obligauerūt. s. ut teneant verā fidē. s. cum operib⁹ vt abrenūciēt sathane ⁊ omnib⁹ pompis ⁊ opib⁹ eius ⁊ p consequens q̄ʒtum ad omne peccatum vitādum ⁊ spūale bonū prosequēdum. In aliis actibus non subduntur eis nisi inquātum ad ista pertinere vel reduci possunt.

Obedientia 3ª.

s. clericoꝝ. Quibus ⁊ qualr clerici teneant obedire? R͂o. Clerici tpalibus dn̄is nō sunt subiecti nec eis obedire tenentur. Nā laicis nec de clericis: nec d reb⁹ ecclesiasticis disponēdi aliqd cōmissa est facultas: 96. distin. bn̄ quidem ex de consti. eccl'ia. Sʒ prelatis ecclesiasticis indubitant tenent: ut pape: et oibus iferiorib⁹ prelatis suis Nō āt exneis: q: sicut non valʒ snia non sui iudicis: ita nec pceptum: extra de iudi. at si clerici. 7. q. i. q: frater.

¶ Quid si eps mādet sacerdoti ut excōicet illū quē ipe reputat innocentē? R͂o. fm Tho. in quolibet. Aut mandatur sacerdoti sola denunciatio excōicationis: aut ipa excōicatio. Si d nunciatio certe tenet denūciare ex parte epi. Si aūt pcipiat q eum excōicet, tunc si est notoriū illum esse innocentēʒ dʒ corā epo illius inocētiā allegare et probare: et si deficiat in probando dʒ obedire q̄ʒtūcūq3 sciat ei⁹ innocētiā. Si vo legitime probet: nō dʒ obedire: sed recurrere si oʒ ad supioreʒ potestatē. si āt sit dubium obedire tenet. 23. q. i. qd culpatur.

¶ Utrum cleric⁹ teneat obedire epo qui iponit ei q vadat Romā pro negociis ecclie? R͂o fm Ray. Tenet. ⁊ nō valet excusatio dicētis q alii sint magis idonei: q: i talib⁹ legatiōibus non oportet hunc ordineʒ seruare. ff. de lega. l. sciendum §. plt. Nec etiam potest valere excusatio fm Host. propt curā rei familiaris. q: cōis vtilitas preferēda est priuate: ex de postu. pla. bone. prio. Nō tn̄ tenet obedire vt promoueat negocia contra seipm. ut i dicta. l. sciēdū. §. si accusatio.

¶ Pōe q eps pcipiat capellano ut mādet alii clico ut det libros proprios nepoti ipi⁹ epi: l ut rnūciet bn̄ficio: ut q: uult alti pferre vel aliqd h⁹i: nunqd

tenetur obedire? R⁄o. ẜm Ray. Nō ptinet hoc ad epm. 17. q. i. q₂ frat. Et addit. Hosti. ꝙ non tenet cleric⁹ ad obiaȝ de suis rebus dandis. Intelligas sine cā: ar. ex. de cēsi. cū apl's. §. ibi/ bem⁹. 16. q. i. p̄dicator. Itē ad dit ꝙ si cleric⁹ hēns libros in eptus sit: ⁊ eps precipit clerico vt cōmodet clerico bone idoe vt i studio ad qd ip̄ȝ mittit pro ficiat: tūc obediēdum videt q₂ nō mouet ip̄m carnalitas: sed cōis eccl'ie vtilitas. ar. in. d. c. q₂ frat. ⁊ ex̄ d mgr̄is. sup. Spe cula. Et h⁹ itelligas si de bonis ecclesiasticis libri sint acqsiti. alr nō: ex̄ de testa. reqsisti. ⁊ de iurepa. cū dilect⁹. §. nos igitur

¶ Utrȝ clericus magis debe/ at obedire epo suo q̄ȝ ārchiepo R⁄o ẜȝ Ray. Epo: nisi i quib⁹ da cāib⁹ quos hēs s̄ archieps. §. 3.

Obedientia iiii.

s. religiosoȝ. Utrū religiosi te/ neant p̄latis proprijs in oibus obedire? R⁄o. ẜm Tho. ẜa ẜe. q 104. Religiosi si profitent obi am q̄ȝtū ad regularē obseruan/ dā cōuersationē ẜm quā p̄latis suis subdūt. ⁊ iō q̄ȝtū ad illa so la obedire tenent que pn̄t ad r̄ gularē obseruantiā pertinere. Et hec est obia sufficiēs ad sa lutē. Si aūt ⁊ in alijs obedire voluerint hoc pertinebit ad cu mulū pfectionis: dū tamē illa nō sint cōtra deum: aut contra professionē regulareȝ: q₂ talis obia esset illicita. Sic ergo pōt obia tripliciter distigui. vna suf ficiens ad salutē que. s. obedit in his ad que obligat. Alia p/ fecta que obedit in oib⁹ licitis. Alia indiscreta que etiā in illi/ citis obedit. Cō. Pe.

¶ Utrum monach⁹ teneatur obedire abbati p̄cipiēti ꝙ stet in scholis? R⁄o. Sacris litteris i tendere nō est cōtra vacationē monasticā: sed potius adiuua/ tiuū cōtemplationis: vt et ma nifestat Tho. secūda secūde. q 188. Et ideo abbati precipiēti monacho ꝙ ad huiusmōi stu/ deat ip̄e obedire tenet. Ire ēt ad studia publica pōt certe ⁊ d bet si abbas p̄cipiat. Quin etiā sine eius mādato siue p̄cepto ir pōt. dum tn̄ vadat de sua licē/ tia ⁊ cō ilio ⁊ cōuentus. Alr es/ set excōicat⁹: ex̄ ne cle. vl mo. vt periculosa. li. 6. Et hunc ca sum plem⁹ habes s̄. excōicatio p⁹. §. 3. v. 13.

¶ Utrū monach⁹ mag' obe dire teneat abbati q̄ȝ epo? R⁄o/ ẜm Ray. Mōachi sūt astricti. poti⁹ obedir abbati. 58. di. c. i. i ⁊. 2. Un̄ nō pōt eps instituere mōachū i eccl'ia sclari inuito

abbate.vid.s.abbas.§.plt. Et vtrū abbas possit prohibē monacho subdito ne cōfiteat epo vide ibidē.§.fi.

¶ Utrū monach⁹ teneat obedire epo uocāti eū ad ministerium vel cōmitatū suum iuito abbate? R̄o. s̄z Hosti. Puto ꝙ nō. s̄z hoc est so i⁹ pape q quez libet siue clericū siue mōachū pōt ad se uocare. 9.q.3.p principalē. Qd si cōsentiēte abbate vocat⁹ sit vel etiaz auctoritate pape ꝛ ibi non pōt statuta sui ordis obseruar: cōsulo ꝙ si pōt ad claustrū reuertat: nec periculū suū expōat cōmodis aliorū. 4.i.di.sicut.ꝛ.c.nō est.ꝛ.c. nos. Si nō pōt licētiā obtiner necesse hz obedir.ar.extra de offi dele.si qñ.

¶ Magis sūt religiosi astricti suis platis obedire q̄z clici seculares suo epo. Nā religiosi ñ solū renūciauerūt oib⁹ tpalib⁹ s̄z etiā prope uolūtati.12.q.2.ñ dicat: ex̄ de offi.or.quāto.

¶ Utrū religiosi teneant obedire epis? R̄o. s̄m Guil. In his q̄ ñ sūt ɔtra deū l ordinē suum tenēt: saluis sp pūilegiis ꝛ constitutiōib⁹ eoꝝ: ex̄. de simo ne di. vñ si pciperēt plato coꝝ l sb dito ꝙ irēt ad papā vl regē: vel ꝙ rciperēt ɔmissiōes cāꝝ vt visitationes seu executiōes testamētoruz ꝛ silia: nō tenētur obedire: licet alios clicos possint epi ad talia cogere. Sunt etiaz plures religiosi i talibus expresse priuilegiati. Multa que ad obediētiā pertinere possūt sup. monachus ꝛ.i. religio.

Oblatio. Quot sūt species oblationū? R̄o. Tres. pria ē donatio alicuius rei deo vel eccle gratis facta iter uiuos. De hac dictū est supra donatio.p⁹ per totuz ꝛ supra ecclia prio.§.6. Secunda species oblationū ē dōatio causa mortis. de qua s̄. dōatio 2ª ꝛ hec etiā aliqñ dicit mortuariū siū legatum pro aia. Tertia ē quotidiana ꝛ usualis quā faciunt fideles ad missā. ꝛ hui⁹ ꝛ ista cōius dicit oblatio

¶ Cui debēt dari oblationes? R̄o. s̄m Ray. Sacerdoti parochiali. q2 pro peccatis offeruntur pro quoꝝ rmissione ille ex officio orar tenet. aut si ecclia ñ ē prochial dāde sit plato illi⁹ eccle.io.q.i.q2 sacēdotes.ꝛ.c. hāc cōsuetudinē.16.q.i. doctos

¶ Utꝝ liceat rligiosis oblationes recipē? R̄o. s̄z Tho. sa se.q 86. dicēduz ꝙ sic. ꝛ h⁹ tripl2. pmo mō si sit pauper p dispēsatōnē sacēdotū ul ōdiatōez eccle 2⁹ mō si sit mistri altaris ꝛ sic pñt

recipere oblationes sponte factas. 3° mō si prochie sint eoꝝ ꝛ tunc ex debito possunt recipere sicut eccl'ie rectores. sicut ꝛ. b. i. §. 5. dicit in fi.

¶ Cum eps celebrat cuius sunt oblationes? R'o. sm Hosti. De iure conmuni sunt epi. quia sibi offerunt ꝛ a suis parrochianis Nam tota sua diocesis parrochia intelligitur. ex de rapto. c. i. ꝛ de procb. super. eo. Sed si de cōsuetudie contrariū essꝫ sequenda est dum tamē eps ꝯsuetam canonicā accipiat. Qd si eps in vno loco nimiā morā cōtraheret ꝛ nimis frequent celebraret aut in aliena diocesi secus essꝫ: ar. ex de deci. suggestū. Idem in archiepo prouinciam visitante ex de censi. romana. §. fi. li. 6.

¶ Utrū oblatiōes debeantur de necessitate pcepti? R'o. secūdum Tho. sa se. q. 86. Oblatōnes de sui natura hñt ꝙ uoluntarie offerant sm illud. Exo. 25. Ab omni qui offert vltroneus accipiet eas. Pōt tñ cōtingere ꝙ aliqs teneat ad oblationes qdruplici rōne. p° qdē de pcedēti cōuētione: sicut cuꝫ alicui cōcedit aliqs fundus eccl'ie ut certis tpibus certas oblationes faciat: qd tñ hꝫ rōnē cēsus. 2° propt pcedentē deputatione vel promissionē: sicut cuꝫ aliqs offert donationeꝫ int viuos: vel reliquit in testamēto eccl'ie aliquā rem mobilē vel' imobilē i posteꝝ soluendaꝫ. 3° propt eccl'ie necitatem: puta si ministri seu sacerdotes eccl'ie nō habeāt vñ sustentent. Sꝫ h addit Inno. ꝙ itelligit nisi ꝛ ipsi subditi propt paupertatē sacerdoti subuenire nō possēt: in quo casu qrat manibus victū. 91 dis. clericus victū. 4° propter consuetudinē. Tenent. n. fideles i aliquibus solēnitatibus ad aliquas oblatiōes cōsuetas. tamē his duobus vltimis casibus remanet oblatio qdāmō volūtaria s. quātū ad quātitatē vel ipēm rei oblate. Con. Ray. ꝛ Hoff. et addūt ꝙ prochiāi in hac parte ad tenendā cōsuetudineꝫ cogi pñt nō a sacerdote sed ab epo cuius officiū in talibus iplorādū ē: ex. d simo ad aplicā. Id Th.

¶ Utrū oblationes aliquoruꝫ sint respuēde? R'o. sm Ray. In detestationē crimis respui debēt ad eccl'ia oblatiōes iscriptoꝝ. s. notorie dessidentiū. Iteꝫ eoꝝ qui pauperes opprimunt. di. 90. oblationes. Itē raptoꝝ ꝛ vsurarioꝝ: ex de rap. sup eo. ꝛ de vsur. q: in omnibus. Item meretricū. Silr etiam eius q eccl'ie imunitatē violauerit nec e

mēdare voluerit.17.q.4.mi ror. Item propť aliud crimen notoriū ⁊ horrēdū. Silr d q⁹ libʒ hētico ť publice excōicato

¶ Utrū debeāt recipi ab ecclesia oblationes iudeoꝝ. R̷o. fm Guil. Si nihil habēt nisi ex vsura: ecclia nō debʒ recipere: ne videať peccatis eoꝝ cōicare. Et in hoc casu loquiť.c.quanto de vsur. vbi aūt aliqd habēt iusto titulo: pōt ecclesia ab eis exigere oblationes debitas.f. fm Hosti. quādo possessiones ipoꝝ sunt obligate ad aliqs oblationes faciendas pro septio tricesimo āniuersario: ⁊ huiusmodi.

¶ Utrū sacerdos possit recipe pecuniā oblatā promissis quas in pnia iniūrit? R̷o. fm Hosti. Nō debʒ missas quas ipe iniūxit celebrare. qꝛ spēs mali est: ex. de vi. ⁊ ho. cle. cū ab omni Sʒ uel talia nō iniūgat. vel si iiungat dicat ei ꝙ ipas faciat celebrari p aliū: ita tñ ꝙ nō p vicinū sacerdotē de quo merito fit suspitio ꝙ ille sacerdos mittet aliū penitentē ad ipm. ſʒ vť ipe cōfessor grat⁊ celebret vel oblatū hac occasiōe paupibus eroget. Qui offert alicui rligioso loco uel ecclie oīa bona sua: nungd intelliguntť futura aut iura ⁊ actiōes. Dic ut. i. pign⁹ §. quarto.

Obligatio. Quot modis aliq̄ tacite obligātur. vide. i. pign⁹. §. 2. ⁊ ibi de mā obligat⁊ p ro.

Obligatus ad ratiocinia. Utrū illi qui obligati sunt ad ratiocinia qꝛ gerūt administrationē alicui⁹ vt iūt tutores. procuratores ⁊ huiusmodi possint ordiari? R̷o fm Ray. Si exercēt huiusmodi administrationes pro psona seculari ⁊ non misabili nō pñt promoueri. 21. q. 3. c. i. ⁊. 2. ex ne cle. vť mo. c. i. ⁊. 2. Si vo exercēt pro persona eccliastica: vel etiam singulari miserabili: vt ē cecus pauper. pupillus. ⁊ vidua. pñt promoueri si aliud non ipediat. di. 89. idicatū. ⁊ di. 88. peruenit. ⁊. 16. q. i. monachi.

¶ Sed quid si officiū qd gesserunt finitū sit: ⁊ tñ sunt obligati ad ratiociniū? R̷o fm Ray. si nō moueatur eis quō neqʒ mota est bene pñt promoueri: nisi manifestum sit aliquem taleʒ teneri de dolo: tunc enim eps deberet eum ex officio suo repellē: sicut et quēlʒ crimiosum siue infamem. 2. q. 7. alieni. 6. q. i. infames. ff. de post. l. quos prohibet. Si uero in ipsa promotione mouetur eis questio

vel ãtea mota est: distingue q2 si q̃stio moueat̃ de dolo nõ debent promoueri ante decisam litem. Si. i. dist. tantis. 23. di. illud. ex̃ eo. c. i. Tñ debet taxari tp̃s infra quod questio decidatur: ar. ex̃ q fi. sint le. lato2 et q ma. accu. pos. ad hec. C. de ige ma. l. diffamari. Si vo questio moueat̃ de culpa tm̃ talis potest p2omoueri nõ obstante acto2is reclamatiõe: tamẽ lis postea p2ocedet sicut p2ius ⁊ sub eodẽ iudice. ff. de iudi. vbi ceptũ. ff. de iuris. om. iudi. l. cũ q̃dã.

¶ Utrũ qui sunt obligati reipublice possint o2dinari? Rñ. si sunt obligati reipublice ex administratione quã gesserũt nõ debent p2omoueri añ reddita ratiocinia. di. 51. preterea. C. d̃ epis. ⁊ cle. officiales. Secus si al' reipublice sint debito2es. ff. de mu. ⁊ ho. l. rescripto'. §. debito res. C. d̃ epis. ⁊ cle. q̃sq̃s emẽsis.

¶ Utrum obligatus per iuramẽtum vel alio modo ad aliquid dandũ vel faciẽdum possit o2dinari? Rñ. fm Ray. Bene põt: sed remanet obligatus sicut et ante. vel põt scribendo: vel alia honesta faciendo satisfacere. Nec obstat di. 53. legem ⁊ dis. 54. quicũq3 q2 illa intelligũtur de perpetuo obligatis. puta de seruis curialibus. ⁊ huius modi. Si tamẽ obligatus erat ad indecẽtia: puta ad ministrandum in balneis vel i tabernis: vel ad purgandum cloacas et huiusmõi. nõ debet o2diari donec satisfecerit: vel aliuz eque idoneum supposuerit ad talia. Utrum obligatus ad rõcinia possit ingredi religionẽ: requir̃. i. religio. 2. §. 7.

Occulta.

Quõ ⁊ qualit̃ talia co2rigenda sunt hẽtur s̃. co2rect o. 2. §. 5 Item require infra reuelatio.

Odium.

Utrum odiuz p2oximi sit peccatuz? Rñ. fz Tho. fa fe. q. 34. Debet homo in frat2e odio habere peccatũ. ⁊ omne id quod pertinet ad defectuz diuine iusticie. sed ipsam naturã ⁊ gratiam fratris non põt aliquis habere odio sine peccato. Hoc autem ipsum q in frat2e odim9 culpam ⁊ defectum boni ptiet ad fratris amo2ez. Eiusdez. n. rõnis ẽ q velimus bonum alicuius ⁊ q odiam9 malum. Uñ simpliciter accipiẽdo odiũ fratris est cum peccato. i. Ioh. 3. Qui odit fratrem suum homicida est. De dilectiõe siue charitate que cõtrariatur odio habes sup2a charitas.

Officium ecclesie

Multa habes de hoc supra bo re. et supra missa.

Oleum sanctum sive chrisma. In die cene per episcopos triplex oleum consecratur Primum et principale est sanctum chrisma. scilicet ex oleo et balsamo. et cum isto benedicuntur fontes baptismales. Item calix et patena. Item consecratur ecclesia et etiam altare. Item puer postquam baptizatus est inungitur in vertice et in fronte. item inunguntur episcopi quando consecrantur in capite et in manibus Item omnes fideles quando recipiunt sacramentum confirmationis. Et de isto chrismate annuatim renouando habes supra baptismus. 2. §. tertio. Secundum dicitur oleum cathecuminorum siue oleum sanctum siue benedictum. Et isto inungitur puer qui debet baptizari in pectore et inter scapulas. item unguntur manus eius qui ordinatur sacerdos. item inungitur tam ecclesia quam altare ante chrismationem et consecrationem Item inunguntur reges et principes in brachio siue in humero. Tertium est oleum infirmorum quo inunguntur infirmi in mortis articulo. De qua vnctione habetur infra unctio extrema per totum. Predicta omnia habentur summatim extra de sacra vnctione .c.unico. et in pontificali Romane curie.

¶ Sed nunquid possunt hec olia alio tempore consecrari? Respondeo. oleum sanctum siue chrisma in die cene domini confici debet: ut notatur. de conse. distinctione. 4. omni tempore. et extra de senten. excom. quoniam li. 6. De aliis autem non inuenio prohibitum.

¶ Quid si oleum non consecratum apponatur oleo consecrato? Respondeo totum efficitur consecratum. extra de consecratione ecclesie. uel aliquod in dubiis sicut et de aqua benedicta dicitur est in aqua benedicta.

Opinio. Utrum auditores diuersorum magistrorum tenentium diuersas opiniones excusentur a peccato si opiniones magistrorum suorum teneant. Respondeo secundum Thomam in quolibet si diuerse opiniones doctorum sacre scripture non pertineant ad fidem et bonos mores absque periculo auditores utramque opinionem sequi possunt. Dic. n. hic locum quod

apl's dicit Ro. 14. vnusquisq3 in suo sensu abūdet. In his ue ro que pertinēt ad fidem ⁊ bo nos mores nullus excusatur si sequatur erroneā opinionē ali cuius magistri. In talibus .n. ignorantia nō excusat. alioqui imunes fuissent a peccato qui secuti sunt opinionē. Arrij. Ne storij. ⁊ alioꝝ heresiarcharum nec possunt excusationem habē propter simplicitatē si in talib⁹ opinionē erroneā sequātur. In talibus .n. dubiis nō est defaci li prestandus assensus: sed po tius ut dicit Aug. 3°. de doc. christiana cōsulere d3 quis re gulam fidei quā3 de scripture planioribus locis ⁊ eccl'ie auc toritate pcipit. Qui ergo assen tit opinioni alicuius magr̄i cō tra manifestum scripture testi moniū siue ꝯtra id quod publi ce tenet̄ fm eccl'ie auctoritatē non pōt ab erroris vitio excu sari Con. Monal'. Guil. ⁊ Ul. Hosti. addit ꝙ quādo sūt diuē sa iura ⁊ opiniōes. s. nō ꝯtra de um ⁊ bonos mores: humanior snia est preferēda. s. ceteris pi bus: ex̄ de transac. c. fi. Aliter uero standum ē illi qui melio ri innititur rationi extra de fer. capellanus.

ORatio quid sit? R. p. s3 Ray. ⁊ Hosti. Oratio est pius affectus men tis in deū tēdens. ⁊ plerūq3 ne aius pigritetur i uocē prorūpēs vel fm Hug. de sanc. victo. O ratio est deuotio quedā ex cō punctiōe procedēs: vel secūdū Damas. Oratio ē petitio decē tium a deo. Et fm Tho. i 4. di. 15. hec diffinitio Damas. ue rissime effectiā oratiōis dclarat.

¶ Quare deū oramus? R. o. s3 Tho. sa sc. q. 83. Deu3 oram⁹ non ut diua3 dispositionē imu temus: sed ut ipetremus quod de⁹ disposuit p oratiōes sāctoꝝ eē implendum: vt. s. hoies po stulando mereātur accipeꝛ qđ eis oipotēs de⁹ ante secula dis posuit donare: vt Greg⁹ dicit. p°. dial'. Non g⁹ preces nostras deo porrigimus vt ei nostras i digentias manifestemus. s3 ut nosipsi cōsideremus in his ad diuinū auxiliū esse recurrēdū.

¶ Utrum aliqua orō dirrigē da sit ad sāctos? R. o. fm Tho. vbi supra. Sanctis porrigitur orō non tanq3 per ipos implē da. sed ut eorum meritis ⁊ pre cibus orationes sortiātur effec tu3. Unde a sācta trinitate pe timus: ut nostri misereatur. ab aliis uero scis ut orēt pro nob.

¶ Utru3 oratio debeat esse uo calis? Respondeo secūdū Tho. sa sc. q. 83. Cōis orō est que p

mistros ecclie in persõa totius
populi offertur. Et iõ oȝ ꝙ tal'
oratio innotescat toti pplo pro
quo offertur. Quod nõ posset
fieri nisi esset uocalis. Oratio
uero que offertur a singulari ꝑ
sona: siue pro se: siue pro aliis o
rante: non ē de necessitate ꝙ sit
vocalis. Adiungit tñ uox tali o
rationi triplici rõne. pº quidē
ad excitandum iteriorē devoti
onē: qua mēs orãtis eleuatur i
deum. q: per exteriora sig̃ siue
uocum siue etiã aliorũ factorũ
mēs hois mouetur ſm apphē
sionem. ꝛ per cõsequēs ſꝫ affec
tionē. vñ Aug. dicit ad probaꝫ
ꝙ uerbis ꝛ aliis signis ad au
gendum sãctũ desiderium nos
ipsos acrius excitemus. Et iõ
in singulari orone i tantũ ē vo
cibus ꝛ huiusmodi signis uten
dum: iquãtum proficit ad exci
tandum mentem. Que si ꝑ hoc
distrahatur vel q̃litercũqꝫ ipe
diatur: est a talibus cessanduꝫ
Qđ pcipue cõtigit i illis: quoꝝ
mens sine signis huiusmõi est
sufficiēter ad douotionē pata.
Uñ in ps. Tibi dixit cor meũ
exquisiuit te facies mea. Et de
Anna legit. pº. reg. pº. ꝙ loq̃
batur in corde suo. 2º adiungi
tur vocal' oro quasi ad reditio
nē debiti: vt. s. hõ deo seruiat
ſm totũ illud ꝙ ex deo hꝫ. i. ñ
solũ mente: sed ēt ore. osee vlti
oēm aufert iniquitatē ꝛ accipe
bonũ: ꝛ reddemꝰ vitulos labi
orum nostroꝝ. 3º adiũg' ex q̃
dam redũdãtia ab aĩa ad cor
pus: ꝛ ex vehemēti affectione.
ps. Dilatatũ ē cor meũ ꝛ exul.
lingua mea.

Utrum attētio mētis in ora
tione sit neccia? Rño ſꝫ Tho. vbi
s. Necium aliquid dr̃ dupliciꝉ
Unomodo propter qđ melius
puēitur ad finem. ꝛ sic attētio
absolute necessaria ē oroni. A
liomodo dr̃ sine quo res nõ po
test cõseq suũ effectũ. Est autē
triplex effectus orationis. Pri
mꝰ qdem ē mereri. Et ad hũc
effectũ nõ ex necessitate requi
ritur ꝙ attētio assit orationi ꝑ
totum: sed uis prie itētionis to
tã orationē meritoriam reddit
Scđs effectꝰ oratiõis ē ipetrar'
ꝛ ad hunc ēt effectũ sufficit pri
ma itentio quã deus pricipali
ter attēdit. Tertius effectꝰ ē q̃
dam spiritualis mentis refec
tio: ꝛ ad hũc de necitate rq̃rit'
i orone attēto. i. Cor. 13. Si o
rē ligua: mēs mĩa siñ fructu est
Est autē triplex attētõ que ora
tioni uocali potest adhiberi.
Una qua attenditur ad verba
ne quis in eis erret. secunda q̃
attenditur ad sensum vborũ.
Tertia qua attēdit' ad finē ↄro

nis.s.ad deū:ꝛ ad rē pro q̄ ora tur.quē quidē maxie est necīa ꝛ hāc ēt idiote pñt hr̄e. et quā doqꝫ in tm̄ abūdat hec attētio vt ēt alioꝝ oiuꝫ mēs oblivisca tur sic dicit Aug.de scō vic.

¶Utꝝ in oṙone euagatio mē tis sit pccm̄?R̄o ſm Tho.ſa ſe q.83.Si quis ex proposito in oratione mēte euaget.pccm̄ ē: ꝛ ipedit oṙonis fructū .et ɔtra hoc dicit Aug.in regula.Psal mis ꝛ hymnis cū oratis deum hoc versēt in corde quod pro fert̄ i ore.Itē ɔtra hoc p̄cipit̄ clericis ꝙ offm̄ diuinū quātuꝫ eis deꝰ dederit studiose cele brent pariter et deuote.ex̄ de cele.mi..dolētes.Euagatio ve ro q̄ fit p̄ter intentionē. oratio nis fructum non tollit .vñ Ba silius dicit.Si debilitatꝰ a pec cato fixe nequis orare:q̄ꝫtum potes te ipm̄ exhibeas:ꝛ deus ignoscet:eo ꝙ non ex neglīgē tia.ſꝫ ex fragilitate non potes vt oꝫ asistere coram deo.

¶Utrū oṙo debeat esse diut na vel etiā cōtinua?R̄o.ſꝫ Th. vbi.s̄ oṙo ſm se cōsiderata nō pōt esse cōtinua.qꝛ opꝫ etiā ali is opibꝰ occupari.Sꝫ sicut dic̄ Augꝰ.ad probam.iō per certa interualla horaꝝ ꝛ tēpoꝝ deū oramus:ut in illis reꝝ signis nosipos moneamus:q̄ꝫtūcūqꝫ in hoc desiderio profecerimus nobisipis inotescamꝰ ꝛ ad hoc agēdū nos acrius excitemus Uniuscuiusqꝫ autem rei q̄ꝫti tas dꝫ esse proportionata fini: sicut q̄ꝫtitas potōis sanitati.vn de p̄ns est ut oṙo tm̄ duret q̄ꝫ tum est utile ad excitandū ite rioris desiderij feruorē.cū vo hanc mensurā excedit:ita ꝙ si ne tedio durare nō possit:non est ulterius oṙo procedenda. Unde Augꝰ dicit ad probā.Di cuntur fratres in egypto cre bras quidem habere oratiōes sed eas tam breuissimas:ꝛ ra ptim quodāmō iaculatas ne il la vigilanter erecta que orāti plimū necīa est per producto res moras euanescat atqꝫ he betet̄ intentio.Ac per hoc etiā ipi satis oñdunt hanc intentō nem sicut nō esse protendendā si ꝑdurare nō potest:ita si ꝑdu rauerit nō cito esse rumpendā Et sicut h̄ est attendenduꝫ in oratiōe singl̄ari ꝑ cōparationē ad intentionē orātis:ita etiā i orōe cōi ꝑ comparationem ad populi deuotionē.Quod autē dñs dicit Luc.18.oportet sem per orare.et Ap̄s.1.ad Thes sal.5.Sine intermissione ora te intelligēduꝫ ē ꝙ aliqs conti nue oret ꝑꝑ cōtinuitatē deside rij:siue affectum charitatis ex

quo procedit oro: qui i nobis dz eē ptinu⁹: uel q2 nō itermit tat gn statutis tpibus oret: uel etiam pp affectuz qui post oro nem remanet in ipo orāte aut i alio qué ipe suis bñficijs pro uocat ut pro se oret. et h nata ēt illud. Iliero nō est vbis tm: sz corde orādus de⁹. Qua propt melior est septé psalmoz decā tatio cū cordis puritate z spūa li hilaritate q̄z citius psalterij modulatio cū anxietate cōdis atqz tristicia. de conse. dist. v. nō m mediocrit.

Utrz deus exaudiat pecca tores orantes? Rndeo secūduz Tho. sa se. q. 83. Si peccator aliquid peti i q̄ztum peccator idest secundum desideriū pec cati hic a deo non exauditur ad misericordiam: sz qnqz au ditur ad vindictā dū d⁹ pmit tit peccatoré amplius ruere i peccata. Deus enim quedā ne gatur propitius que pcedit ira tus: ut Aug. dicit. orationez ve ro peccatoris ex bono nature desiderio procedente deus au dit: nō quasi ex iusticia: q2 pec cator hoc modo non meretur sz ex pura mīa. obseruatis tñ q̄ tuor conditionib⁹ que cōiter r quiruntur ad orationem que debet exaudiri. scilicet ut pro se petat necīa. s. ad salutē pie z perseueranter. Alias etiam cō ditiones orationis habes h i §. qui est iuxta proxime se.

Utrū oratio cadat sub pre cepto? Ro. fm Ul. Ad oratio nem quidé mentalé. homo te netur ex iure naturali q dictat homini q disponat se ad ea si ne quib⁹ nō est salus. Et ad h⁹ ius accedit auctoritas ch i ti dicētis Luc. 18 oz semp eroa re. Sup quo Chryso⁹. dicit. oport t necessitatem dicit. Ad uocalé vero orationem seu cū cantu non tenet quis ex pre cepto diuio: Sed ex statuto ec clesie que missas z horas cāo nicas indixit ministris ecc̄ie vel etiam ex iniunctiōe pfesso ris pro satisfactione pnie. Cō. Tho. in. 4. dis. 15. addēs q et omnibus cōiter etiam non mi nistris videtur ab ecclesia det minatū tpus statutum esse: cū ex canonum statutis teneātur diebus festiuis diuinis officijs interesse vt ministris pro popu lo orantibus suam intentionez conforment. Pōt ad hoc per tinē š missa. §. pst. et š. hore.

Quot sūt cōditiōes q̄s oro dz haberī? Ro. sz Ray. z Hosti. xiii. Pria ē q sit fidel. Ná sīn fid ipossibile ē placē do: z sci p fidem adepti sunt repromissio nes ad Heb. xi⁹. Secunda vt

sit secura seu confidens. Jaco
bi primo Postulet in fide ni/
hil hesitãs. Tertio sit humilis
Eccl'.35. oratio humiliant' se
nubes penetrabit. ⁊ de conse.
di.5. non mediocrit. Quarto
sit discreta. Matth.20. Nescitis
quid petatis. Jac.4°. Petitis
⁊ nõ accipitis eo ꝙ male peta/
tis. Quito deuota .i. poti⁹ cor
de q̃z ore. p°. Reg. pmo. Anna
loq̃batur in cõde suo et vox pe
nitus ñ audiebat. Augu. Quid
prodest strepit⁹ labioꝝ si mutũ
est cor. Sexto verecũda: ut in
publicano. qui non audebat
oculos ad celum leuare. Luce
.18. Septimo secreta. Matth.
6. Tu ãt cum oraueris ⁊c̃. Jsi/
dorus. oratio priuatis locis op
portuni⁹ funditur. Octauo pu
ra. Aug' super ps. orationis pu
re magna est virtus ⁊ velut fi
delis nũtius mandatum pera/
git ⁊ penetrat quo caro nõ per
uenit. itẽ Joannes os aureum
Non potest quisq̃z grãm vite
celestis accipere. nisi purgatus
fuerit ab oĩ sorde. de pe. dis. i.
non potest. Nono lachrymosa
Jsai.38. Audiui orationẽ tuam
⁊ vidi lachrymas tuas. Et gl.
Aug. Sup Thob.4. oratio de
um lenit: lachrima cogit. hec
vngit. illa pũgit. Decimo sit at
tenta: ut h̃ s. §.5. dictum ẽ. Un
decimo feruida ps. Depreca/
tus sum fa. tuam in toto corde
meo. Duodecimo opoĩa. Tho
bi.12. Bona est oratio cũ ieiũio
et elẏna. Et sup illud. Treñ.3.
Leuem⁹ corda nostra cũz ma
nibus nostris dicit Greg. Cor
cũ manibus ad deum leuat q
orationem suam operibus ro/
borat. Decimotertio assidua.
exẽplo illius qui pães ab ami
co petebat. Luc.xi. Et apl'i per
seuerantes in oratione spiritũ
sanctum acceperunt. Act.2.

Utrum in oratõne sit aliqd
determinate petendum: R⁹ se
cundum sñiam Tho. fa secun/
de. q.83. Si loquamur de bõis
spũalibus: ut de uirtutib⁹ g̃tia
et gloria: quib⁹ nec homo põt
male uti: nec de se malum euẽ
tum pñt habere talia sancti ab
solute petunt: fm illud ps. oñ/
de faciem tuã et salui erim⁹. Et
iterũ. Deduc me ĩ semita mã.
tuo. Sed si loq̃mur d̃ tpalibus
dicẽdũ fz Aug. ad probã. d̃ orã
do deũ. Hoc lz orare qd̃ lz de/
siderare. Tpalia ãt lz desidera
re nõ quidem principaliter ut
in eis finem constituamus: sed
sicut quedam ãminicula quib⁹
adiuuamur ad tendendum in
beatitudinem in q̃ztum per ea
uita sustentatur: ⁊ in q̃ztuz no
bis orgãice deseruiũt ad actũ

ṽtutū ut ⁊ ph̄s dicit pᵒ eth̄. Et iō pro tp̄alibꝰ lȝ orare.que qui dē ex quo ñ principalit̄ petimꝰ sȝ i ordine ad aliud:eo tenore a deo petimꝰ sȝ ꝙ expediūt ad salutē. Aliter tp̄alia determiā/te a deo petere ñ eȝ:qꝛ pn̄t ma lū euentū h̄re:⁊ eis hō pōt bn̄ ⁊ male uti. Unde Ualeriᵒ dic̄ Nos pleꝛūqȝ id uot̄ expetimꝰ qd̄ ñ ipetrasse melius foret.

Quō ordināt petitōes i orō ne dn̄ica? R̄o ſm Tho.ubi ſup̄ orō dn̄ica perfectissima est. Et ſm Aug. si recte oramꝰ.nō ali/ud dicere possumꝰ. Ná pꝛio po nūt ea per q̄ i nobisipis fiduci am excitamꝰ.s.ꝯsideratio cha ritatis eiꝰ ad nos.qꝛ bonū nr̄ȝ vult. Jō dicimꝰ pr̄ nr̄. Et cōsi/deratio excellētie q̄ pot. iō dr̄ q es in celis. Deinde sequūtur 7.petitōes ⁊ eo ordine quo pe tende sūt. Prima pertinet ad dilectionē dei.q̄ deū in seipso diligimus cū dr̄.sanctificet no mē tuuȝ.i.sanctū ab oībꝰ hēat qd̄ pertinet ad gloriam dei in hoībꝰ propagandā. Secūda p tinet ad dilectionē q̄ diligimꝰ nos cū dr̄.adueniat regnū tuū i.per quā petimus ad gloriam regni eiꝰ peruenire. Tertia pe titio per quam petit̄ directe id qᵒ beatitudinē merēur.cū dici tur fiat volūtas tua sicut i celo ⁊ in terra. Quarta per quaȝ pe titur illd̄ quo istrat̄r iuuamur ad merēdum.cū dr̄.pa.nostrū quoti.da nobis hodie siue hoc intelligatur de pane sacramē/tali:cuiꝰ quotidianus usus pro ficit homini.in quo etiam itel liguntur oīa alia sacr̄a:siue ēt intelligatur de pane corporali ut per panē intelligatur omis sufficientia victus. Quinta est remotio eius qd̄ eēt ipedimen tū prime petitionis:qꝛ directe excludit a regno.s.pecm̄. vnde dr̄.dimitte nobis debita nr̄a si cut et nos di.debi.nostris. Se xta est remotio eiꝰ qd̄ nos ipe dit a secūda petitione.s.ab ob/seruantia diuine uoluntatis cū dicimus. Et ne nos indu.intē. per quod non petimus ne ten temur:sed ut a tentatione non vincamur.quod est in tentatio nem induci. Septima est r̄mo tio penalitatis pn̄tis que est i/peditiua tertie petitiōis.s. suffi ciētie circa vitam.vn̄ dr̄. Sed libera nos a malo

Oratorium. Utrum liceat cuilibet in domo propria habere oratorium priuatum. R̄ndeo Oratorium in forma ecclesie ñ licet habere absqȝ auctoritate

ep̄i nec ibi miſſa celebrari niſi
de conſēſu ep̄i ⁊ ꝑꝑ neceſſitatē
⁊ ꝙ nō fiat inde preiudiciū enō
me eccl̄ie parrochiali. Cl̄icus
āt qui ſine auctoritate ep̄i i tali
oratorio celebrauerit dꝫ depo
ni. de conſe. di. i. unicuiqꝫ et. c.
clericos. ⁊. c. ſi quis.

ORdo pꝰ cōiter quid ſit? R̸o ſecū
dum magiſtꝝ ſniaꝝ ⁊ Tho. in
4. di. 25. ordo eſt ſignaculum
q̄dam i quo ſpiritualis pote/
ſtas tradit̄ ordinato ad offm̄.

¶ Utrꝝ prima tonſura ſiue co/
rona ſit ordo? R̸o. Si loq̄mur
de ordine inq̄ztū eſt ſacr̄m ⁊ i
primit caracterē: iſto mō tōſu/
ra non ē ordo. q꞉ nec ſacr̄m ē
nec iprimit caracterē. Et hec
ē ſnia Tho. in. 4. di. 24. ⁊ pro
pter hoc iura int̄ ordines non
poſuerūt tōſurā. 32. di. ſeriatim
77. di. illud. 93. di. a ſubdia/
cono. Si vero loq̄mur de ordi
ne non ut eſt ſacr̄m. ſed largo
mō pro deputatione ad diuiꝫ
cultuꝫ: ſic ſm̄ eūdē ordo ē ⁊ ita
noiat̄ ex̄ de eta. ⁊ quali. cū con
tingat. ſed ꝙ ibi dicit Ber. ꝙ ē
idē ꝙ pſalmiſtatꝰ n̄ eſt ſic. ut i
ſe. §. pꝫ.

¶ Utrꝝ pſalmiſtatus ſit ordo?
R̸o ſm̄ Tho. in. 4. di. 24. In
decretis di. 21. cleros. pſalmi/
ſtatus. 2ꝰ ab hoſtiario inter or
dines ponitur: n̄ ꝙ ſit ſpecialis
ordo. ſed q꞉ eſt offm̄ ordini. ſ.
lectoratui ānexū. 23. di. pſalmi
ſta. Nam q꞉ pſalmi cū cātu pro
nūtiantur: iō lector dr̄ pſalmi/
ſta et cantor: quod eſt quoddā
officium inter ordines.

¶ Quot ſunt ordies? R̸o ſecū/
dū ſniam Tho. in. 4. di. 24.
Si proprie accipiamus ordieſ
inq̄ztum ſūt ſacr̄a ſeptē ſūt. qua
tuor. ſ. miores. ut hoſtiariꝰ. lec
tor. acolitus: ⁊ exorciſta: ⁊ tres
ſacri. ſ. ſubdiaconus: diaconꝰ:
⁊ preſbyter. Si vero lāgo mō
ſumamꝰ addetur minoribꝰ pri
ma tonſura ſiue pſalmiſtatus:
vt quidam dicūt. Et d̄ hoc ha
bes in precedētibꝰ duobus. §.
Sacris vero addet̄ ep̄atꝰ. q tm̄
vtrꝝ ſit ordo hēs in ſe. §.

¶ Utrꝝ ep̄atus ſit ordo? R̸o ſꝫ
Tho. in. 4. di. 24. ordo pōt ac
cipi dupl̄r. Uno mō ſm̄ ꝙ eſt
ſacr̄m: ⁊ ſic ois ordo ordinatur
ad ſacr̄m eucbariſtie. vn̄ cum
ep̄s n̄ hēat q̄ztuꝫ ad hoc ptātē
ſuperiorē ſacerdote ep̄atus nō
ē ordo. Alio mō pōt cōſiderari
ordo ſm̄ ꝙ ē officiū quoddam
reſpectu q̄rūdā actionū ſacraꝝ
Et ſic cū ep̄s hēat ptātē in acti
onibꝰ hierarchicis r̄ſpectu cō
poris myſtici ſ̄ ſacerdotē ep̄a/
tus erit ordo. Et iſto modo lo/
quūtur qn̄qꝫ iura. ut cū dr̄ ꝙ

non pōt cōmittere ea que sunt epālis ordis nisi epō extra de conse.eccle.aqua.

¶ Utrum ordo sit vnū sacrm? R° sm Pe. Unū est non unitate i diuisibilitatis sicut punct° nec continuitatis sicut linea: nec p fectione uni° forme sicut cōp° aiatum: sed est vnū perfectōne vnius finis. qr cū constituatur ex diuersis ordinib° ipālibus oēs ordinantur ad vnū actū. s. ꝯsecrationis eucharistie

¶ Utrū in ordine ꝯferat grā R° sm Tho. et Pe. in. 4. dis. 24. In ordine ꝯfertur gratia gtū faciens que necessaria ē nō solum ad digne suscipiendum sacrm. sed etiam ad digne mi nistrandum.

¶ Utrum ordo liberet a fortuna suili. R° sm Ray. Nō solū epa lis dignitas sz ēt sacerdotalis liberat a cōditōe uel a fortuna seruili ut scriptura. di. liiij. si seruus sciēte. et sm canōes ēt a curiali fortūa siue viclo: qr vt dictū ē liberat a seruili q̄ fōti or ē. di. l. liiij. freqns. et. c. ex anti qs. Un q̄ztū ad hoc n̄ tenet il lud. c. si su° sciēte. Uerūtn̄ cu rialis n̄ dz ordinari: ut. i. ordi nand°. §. xv.

¶ Utrum uotū castitatis sit anne xū ordini sacro? R° sz guil. Nō ut pz in grecis q nō tenēt ad ꝯ tinētiā nec apud nos illi q iux t vxorib° ordināt: sz tale votū ānexū ē ordini ex ꝯstōe ecclie pp hōestatē sacri ordinis sicut Hug. nōuit. 28. di. in prin.

¶ Quot mōis ordinatio dicit simoniaca? R° sm Ray. qttuor mōis. Nā alia ex parte ordina toris tm̄. alia ex pte ordinandi tm̄. alia ex pte utriusqz. alia ex neutriusqz parte. uide. i. simo nia. primo. §. 6.

Ordo. ii°. uo ad ri tū et temp°

Utrum necesse sit instrm in ordi natione exhibitum corporalit tangi? R° sm Tho. i. iiij. disti. xxiiij. Quidā dicūt ꝯtractum instrumētorum māliū ab eo q sus scipit sacrm nō eē de necessita te sacri sz solā porrectionē. Tn̄ ipa vba fōme vidēt oñdere qr contractus materie sit de essen tia sacri. qr dicitur accipe hoc vel illud etc.

¶ Utrum plures ordines eo dem die possint cōferri? R° sz Ray. Uno die non debent con ferri uni omnes minores nisi hoc obtineat de consuetudine ecclesie. Item unus ordo sa cer cum minoribus uel duo sacri nullo modo conferunt eo dem die vni. dist. 77. i sigul

⁊.c.quicūqȝ.ex̄ de eo q fur.or. ſuſ.cū b lator.ex̄ de tem.or.lit teras.⁊.c.dilectus.et de pena epi q ꝯtra hoc ordinat. hés .i. ordinator.§.3.Ille vo qui fur/ tiue ꝯtra predictā formā ordi/ nem recipit dȝ depōi.di.77. ſubdiacon⁹.ex̄ de eo qui fur.or di.ſuſ.innotuit.Si tn̄ receptis iux̄ ꝯſuetudinē patrie q̄ttuō mi noribus ordinib⁹ ſubdiacōatū eadē die furtiue recipiat:pōt p mitti miſericorditer i miorib⁹ tn̄ miniſtrare.Et ſi ītrauerit r̄ ligionē ⁊ uita moreſqȝ ei⁹ exe/ gerint abbas ſi voluerit in ali is ordibus poterit diſpēſare:ut in dicto.c.cum.h.Et idem ſȝ Hoſt.ſi duos ſacros ordines ſil̄r receperit.Sed ſi lata fuiſſet prius excōicatōis ſnia cōtra ſic recipiētes.⁊ nihilominus rece perint nō poſ̄it cū eis diſpēſāi niſi per papam:ut in i.d. c.ino tuit.Et addit Hoſt.ꝙ etiaȝ pa pa de facili nō diſpēſat.De diſ pēſatione cū ordinatis ab alie/ no epo ⁊ h⁹i habes infra ordi/ natus.primo.§.antepe.

¶ Utr̄ i ordie faciēdū ſit ſcru tinium?R̄o ſm Hoſt.Circa h⁹ faciēdū ē duplex ſcrutiniū vnū an̄ ordinationē.qđ diligenter faciēdū ē.ex̄ de elec.nihil ē.§. epi.⁊ īcipit i feria q̄rta p̄ceden te ſabbatū ordiatōnis et durat vſqȝ ad dcm̄ ſabbatū:p archi/ diaconū quidē de iure cōi. ex̄ de offi.arch.ad hec.et.c.ut no ſtrū.Qui hēbit diligēter inqui rere de uita ordinādi de genē: de patria:de etate :de titl'o ad quē ordinat̄.de loco in quo cō uerlatur:de ſcia:de fide:et de alijs que cōtinēt̄ in regula apo ſtolica:de quibus dr̄.ī .ordinā dus q̄ſi per totū.Et ſic i ſabba to qui probati ſūt epo p̄ntētur. 38.di.qn̄.Aliud ſcrutinium fit i ipa ordiatōe qn̄ ordinādi epo p̄ntātur āte altare cū āchidiaco nis dicit.Poſtulat ſancta ma/ ter eccl'ia.⁊c.⁊ ordinatore int̄/ rogāte.Scis illos eſſe dignos Et rn̄det.Quātū hūana fragi/ litas ⁊c.Et quidē p̄ntator in ta li rn̄ſiōe nō peccat:duȝ tn̄ ꝯtra cōſciam non loq̄tur ex̄ de ſcru. ī.or.fa.c.uno.Alioquin contra 28.q.i.§.i.Nā quē neſcit indi/ gnuȝ dȝ preſumē dignū:ex̄ de preſūp.duduȝ. Qđ ſi archidia conū remordeat cōſcia de ali/ quo qui nō ſit dign⁹:tunc ante q̄ȝ ueniatur ad ordinationē ſe creto ſtudeat epo denūciar̄ ex̄ de ſcru.in or.ſa.c.i. Et ſi epus nolit deſiſtere archidiaconus dȝ ſe ſubtrahere.⁊ ſi nō poteſt ſine ſcādalo dȝ illa v̄ba dicere tāq̄ȝ miſter eccl'ie q nō iudicat de occultis.ſȝ nullo mō crimē

litteris dz publicare. Cõ. Inn.
¶ Quid si sine examiatione q̃ est ordinat⁹? R̃o f3 Host. Si sit not⁹ et dign⁹ ñ peccat: q2 tñs nõ sũt examinãdi: ar. 24. dist. nullus. ex̃ de cor. viti. exposuisti. si vo sit ignot⁹ q̃3uis dign⁹ deponẽdas est. 24. di. c. ultio. ⁊ multo forti⁹ si indignus. 50. di. ex penitentibus
¶ Quid si i examiatõe cr̃iẽ suum nõ exposuit? R̃o fm Hosti. Ordinãd⁹ tenet confiteri cr̃ia seu ipedimẽta notoria iuris vl' facti: nisi fuerit cũ eo dispensatu3. di. 50. ex̃ penitentib⁹. Ite3 tenet prodere grauia seu enormia. s. que ẽt p⁹ pniam executionẽ ipediũt: ut homicidium simonia i ordine et h⁹i. Alia vo que nõ impediunt. ñ tenet. ex̃. de temp. or. c. fi. Si uero fraudulẽter defectus subdicet non habebit executionẽ ordinis sic suscepti: ex̃ de renun. nisi cum pridem. §. persone. Si vero cõfitet ⁊ dispenset cum eo secur⁹ erit fm Inn. ut ulterius nõ accuset. Alr' secus. 34. di. c. ulti. si non dispenset ⁊ nihilominus ordinet non debet ordinatus i illo ordine admitti. 81. di. si qs sane. Con. Hoff.
¶ Quib⁹ tp̃ibus debẽt ordies cõferri? R̃o f3 Ray. ordies gñaliter ↄferri pñt i sex tp̃ib⁹ ãni. s. i sabbatis q̃ttuor tempor̃. Et in sabbato añ dñicã de passione. ⁊ in sabbato scõ pasce. di. lxxv. c. ult. ex̃ de temp. or. de eo. Papa vo põt cõferre subdiaconatum in diebus dñicis. et in aliis precipuis festiuitatib⁹. item in dñicis dieb⁹ solẽnibus quilibet ep̃s põt conferre minores aliquibus. ita tñ q2 nõ multis: ne uideat generalẽ ordiationẽ facere: ut nõt in. d. c. de eo. Cõ cor. Host. ⁊ Hoff. et alij.
¶ Quare sacri ordies semper sunt conferendi i sabbato? R̃o fm Host. q2 sabbatu3 significat requiem. et qui transit ad clericatu3 irreuocabiliter per susceptionẽ sacri ordinis trãsit de labore seculariũ negociorũ ad vacandum spũalibus dist. 88. fornicari. Et ap̃ls. 2. Thi. 2. Nemo militans deo iplicat se negocijs secularibus. Con. Inno. ⁊ Hoff.
¶ Utrum aliquo mõ ordines sacri possint conferri in dñica R̃o fm Ray. Si in sabbato ordinationum tam ordinans q̃3 ordinandus continuaret ieiunium nec comederet nisi forte celebrando: tũc in mane seq̃ntis dominice posset sacer ordo conferri: quia tunc mane diei dominice intelligitur trahi ad sabbatum propter ↄtinuatõe3

ieiunii. Et idem intelligendū est de nocte ante diem pasce si tunc celebraretur ut erat mos antiquitus. Porro talem continuationem ieiunii non expedit facere nisi i necessitate. Cō. Hosti. Inno. et alii.

¶ Que pena, eorum qui extra statuta tempora sacrū ordiē susceperunt? R̄o. Non debēt p̄mitti in susceptis ordinibus ministrare: ex̄. de tempo. or. c. 2. Tñ caracterem susceperūt. Et episcopus imposita eis primo penitētia cōpetenti sustinerē poterit ut postea in susceptis ordinibus ministrent: ex̄. de tempo or. consultatiōi. Et fm Inno. Ber. et Guil. qui addit. q̄ secus est in ordinibus suscipiendis.

¶ Quid. si aliquid omitattur i ordinatione de forma? R̄o. fm Ray. Si aliquid omittatur qđ sit de substantia. aut etiam dubitetur vtrum sit de substantia tota ordinatō debet iterari q̄si nihil sit factū. Nihil. n. intelligitur iteratum q̄ nescitur eē factum. de conse. dis. i. solēnitates. si autem omissum est id de quo expressum est q̄ non est đ substantia non debet ordinatio iterari: sed q̄ omissum ē debet statuto tēpore caute supleri. ex̄ de sacra. ite. c. presbyter. et c. i. Con. Inno. De eo qui scienter ordinem iterat? habes supra de pensatio. §. septimo.

¶ Que sunt illa que non sunt de substantia? R̄o fm Ray. Expressum est q̄ de substantia nō est ipsum tēpus ordinationum extra de temp. or. sane. Itē nec etas ordinandi. lxxvii. subdiaconus. et c. in veteri. Item nec vnctio: extra de sacra. vnc. c. i. circa finē. et de sacra non ite. c. i. Item q̄ ordinandus i presbyterum vel diaconum recipiat impositionem man⁹ episcopi. extra de sacra vnc. ite. c. ult. Item q̄ ordo recipiatur a proprio episcopo uel q̄ non recipiat quis omnes ordines sil. sed seruatis debitis interstitiis ex̄. de tempo. ordi q̄ translationē et c. litteras. et. 9. q. 2. Lugdunēsis. Con. Hosti. et fm eundem Hosti. et etiam Hug. et Guil. ñ est de substantia q̄ ordinans et ordinandus sint ieiuni. Sunt alia de quibus nescitur vtrum sint de substātia vel nō: ut missa de qua etiā Host. dicit dubium. Tñ in minoribus ordinib⁹ non uidetur dubium q̄ missa ñ est de substantia.

Ordo tertio. quo ad caracterem. Utrum in quolibet ordie imp̄matur spālis caracter: et an caracter unius ordinis presup

ponat caracterem alterius or/dinis? R⁹o. ẜm Tho. i. iiij. dis. xxiiij. In quolibet ordine sicut confertur specialis potestas: ita imprimitur specialis caracter: nec caracter unius ordinis pre supponit caracterem alterius ordinis. Nam recepto ordine posteriori ⁊ pretermisso preceden/ti: nõ propter hoc debet re ordinari in ipso posteriori: ex͂ de cle. per sal. promo. c. unico. Cõ. theologi omnes.

Utrum ante caracterem ordinis p̄exigatur caracter bap/tismi et confirmationis? R⁹o. ẜz Tho. ubi supra. Caracter bap/tismi p̄exigitur de necessitate. quia est fundamẽtum omniuz sacrorum: extra de presby. non bap. c. i. et. c. ueniens. ẜz caracẽ confirmationis non preexigiẗ de necessitate quin sine illo r̄ci piat quis caracterẽ ordinis: tñ de congruo preexigitur. Con. Pe. et alij.

In quo actu imprimitur caracter in singulis ordinibus? Respondeo secundum senten/tiam Tho. in. iiij. distin. xxiiij. ⁊. xxv. Sacerdotalis caracter imprimitur quando datur ei ab episcopo calix cum vino et patena cum pane et sub debi/ta forma uerborum: quia tunc confertur ei potestas ad principalem eius actũ q̄ ẽ consecrare corp⁹ et sãguinẽ. xp̄i. Diacono uo imprimiẗ i datõe libri euãgelioꝝ. tc̄. n. ei daẗ ptãs legẽdi euangelia in ecclesia: quod est eius secundarius actus: i quo cõcluditur principalis. s. dispẽsatio sacri: eo modo quo diciẗ supra diaconus. Subdiacono uero in porrectione calicis ua cui. quia habet portaẗ uasa domini corporis ⁊ sanguinis. Acolito in acceptione urceoli ⁊ candelabri: sed precipue ur/ceoli: quia eius est preparare uinum ⁊ aquam ad ministeri/uz ⁊ accipit hec ab archidiacono non ꝙ archidiaconus conferat sacramentuz ordinis qui confertur uirtutem uerborum que dicit episcopus. Exorciste cum recipit librum exorcismorum. Eius eniz officium est ex orcismos memorie cõmẽdare ⁊ manus super cathecuminos et energuminos ponẽ. Lectõi cum datur liber prophetarum q2 ei⁹ offm̃ ẽ prophetias legẽ ⁊ catecũinos prima erudimẽta fidei docẽ. hostiario cũ ꝯferũẗ ei claues ostioꝝ eccl̄ie. q2 eius offm̃ ẽ dignos ad sacra recipe ⁊ idignos excludẽ. Hec sũpta sunt breuiter partim de Tho. ubi supra. ⁊ partim ex canone. distinctione. 23.

Sed nunquid laicus qui omi/
no nescit lras rcipit characterẽ
si ordietur? R°o: ƒm Ray. Credo
ꝙ reciperet. q2 ex quo baptiza
tus est susceptibilis est cuiusli
bet sacri: cũ baptismus sit ianu
a omniũ sacramentoꝝ: 32. dis.
verum circa fi. Et facit ad hoc
.i.q.2. uentũ v. sed dicitur. Hoc
tamẽ nullomõ debet fieri. 33.
di. oẽs. Sed quod ibi dr ꝙ sub
stantia secerdotũ sunt eloquia
diuina: non intelligitur ꝙ sit d
substãtia ordis: sed de substãtia
executionis. Idem Hosti.

¶ Utrum qui coact⁹ ordiatur
recipiat characterẽ? R°o. secun
dũ Ray. Si coactio fuit cõditio
nalis vt per aliquam cõminati
onẽ vel cruciatum: ut ꝙ reci/
pit characterem: ar. dis. 74.
vbi ista. 5. di. d iudeis. i.q.i. ꝙ
quidã. Nam in tali casu volun
tas est saltem idirrecta de qua
Aug⁹. voluit facere: q2 voluit
uiuere. Sed si coactio fuit ab/
soluta: ut si omninò iuit⁹ violẽ
ter teneatur sub manu ordina/
toris nullum recipit ordinẽ: vt
d baptizato pz supra. baptism⁹
4. §. 3. Con. Hosti ⁊ Goff. Sz
an talis teneatur cõtinere ⁊ an
retineat priuilegium clericale
habes infra ordiat⁹. i. §. 8.

ORdinandus. Qua les d beant esse ordinandi quib⁹ re
gimen animaꝝ cõmitti debet
oñdit apostolus .i. Thimo. 3°
ubi ponit tredecim capitula di
cens. Primo oportet epm esse
irreprehensibilẽ. 2° vnius uxo
ris virum. 3° sobrium. ⁊. ĩ. dicit
non uiolentum. 4° prudentẽ.
5° pudicum. 6° ornatum. 7°
hospitalem. 8° doctorẽ. 9° nõ
percussorẽ. 10 nõ litigiosũ. 11° ñ
cupidum. 12° domui sue bene
prepositũ. 13° parum. ĩ. subdit
non neophitũ. Hãc eandez re
gulam tradit ad Titũ p°: licet
aliquantulũ varientur vba. Et
licet apostolus uideat̃ dictã re
gulam in episcopis posuisse. Ex
tendenda tñ est ad omnes ordi
nãdos. vt probat Aug⁹. di. 34
cognoscamus. Et Ambrosius
di. 81. apostolus. sunt ⁊ alia 10.
impedimẽta ordinandoꝝ iure
positiuo inducta. que ⁊ si addã
tur ad predicta tredecim capla
erunt uiginti tria que requirũ
tur circa ordinandos. vñ. 14.
ꝙ non sit solenniter penitens.
15° non curialis. 16° non ratio
ciniis obligatus. 17° nõ seru⁹.
18° non corpore vitiatus. 19° ñ
illegitime natus. 20 non qui di
stulit baptizari usq3 ad egritu
dinem mortalem. 21° nõ pegri
nus uel ignotus. 22° nõ minor
i etate. 23° non femina. De his

nūc per ordinē ē dicēduz.

¶ Primū ergo caplīm aplīce r̄gule est ꝙ ordinandus irreph̄ēsibilis sit. Quod ad Titū dicit sine crimie: nō est intelligēdū d̄ quolibet crimie. Aliter nullus posset ordiari: q2 nemo sine crimine viuit. Un̄ hiero⁹ exponit irreph̄ensibilē .i. nō obnoxium reprehensioni. Nam res pene ꝯtra nāim ē ut sine peccato aliq̄s sit. Sed talis eligatur cuius cōparatiōe ceteri grex dicātur de hoc di.25.§. nunc aūt. Pōt tn̄ itelligi sine crimine idispensabili: vel etiam sine crimie qd̄ req̄rit dispēsationē ⁊ non ē ad huc dispensatū. De qua mā habes supra. dispēsatō.§.7.⁊ 8. uel' si ne' crimie enormi: de quo uide supra. crim̄.§.2.ā enormia.§.i.

¶ 2° ordinandus sit uniuſ uxoris: quod ē itelligendū negatiue .i. non plīuz .s. ꝙ nūq̄z habuerit duas uxores di.82. proposuisti. Nam nisi' sic exponeref: sequeretur ꝙ uirgies ⁊ qui nūq̄z habuissent uxorez nō possēt promouēi: quod esset absurdū De materia ei⁹ q pl'es habuit vxores ⁊ dicitur bigamus hēs supra. bigamia per totum.

¶ 3° ordinādus sit sobri⁹ ⁊ non vinolētus. Et qdem q̄re societas cibi ⁊ pot⁹ requirit̄ i ordinādo: hēs .ī: sobrietas.§.i.⁊.2.

¶ 4° ordinādus sit prudens. Debet enim habē triplicē prudentiā .s. sacre scripture.36.di. per totū. Item seclarium litterar̄.37.di. legimus.§. sed ecōtra.⁊.c.se. Itez sclarium negocior̄.39.di. per to. De ista mā plene habetur .ī. sciētia per to. ⁊ ā. discere: ⁊ ā. mgr̄ .i.⁊.2.

¶ v° sit pudicus ut moribus et verbis pudicitiā indesinēter oñdat Unde Cant.i. gene. spōse .i. predicatores. turturi cōparātur aui .s. caste. Nam vecundia ingenuos prodit natales: vt ait Ambo.86. di. nō satis. De materia pudicitie hr̄ satis ifra pudicitia.

¶ 6° ꝙ sit ornatus ornamento interiori ⁊ exteriori. de quo dictū est supra. clericuſ.i.§.2.

¶ 7° ꝙ est hospitaliſ hiero⁹. Domus clīcor̄ oibus debent esse coēs.16.q.i. qm̄. Nam hospitalitatis hortator eē nō poterit qui domū propriam hospitibus clauserit.42.di.§.i. Item quia pietas hospitalitatis r̄munerat̄ eternalit̄. Matth.xxv. Hospes eram ⁊ ñ col. me: Itē remūerat̄ tēporalit̄ .i. Thimt. 4. Exerceteipz ad pietatē. Et sequitur. Pietas ad oīa ualet promissionē hn̄s vite: que nūc est ⁊ future. Unde habraam ⁊ Loth hospitales erant ⁊ ange

los recipere meruerunt. Et ad istam hospitalitatē pōt etiā reduci elymna: de qua hēs sup̄ elymna. i. ꝛ ꝛ. ꝛ. s̄. clericus. §. 5.
¶ 8. s. ꝙ doceat. Unde ꝛ dic̄ doctorem. Ubi sciendū ꝙ doctrina ordinādoꝝ debet ī duobus cōsisterē scilꝫ in disciplia cōrectionis: de qua dictū est sup̄. correctio. i. per totū. Item ī sermone predicationis: de quo dicitur infra predicator per totum.
¶ 9. ꝙ non sit percussor: de q̄ mā vide: ī. percutere. Cōceditur autē magrīs ꝛ officialib⁹ clericis ꝛ prelatis aliqualis verberatio minorum: ut s̄ excōicatio. ꝛ. §. ꝛ. ꝛ septimo.
¶ x⁹ non litigios⁹. Et quidē qd sit litigium ꝛ quale peccatū et quare litigiosus prohiberē ordinari haberē. s̄. litigiū per to.
¶ xi⁹ nō cupidus. i. auar⁹. Nā talis ordinari nō debet. Et est duplex ratio. prima ē quia cupiditas est radix omniū malorum. i. Thimo. 6. ex̄ de consti. nam concupiscētiā. ꝛ. 47. di. virū ꝛ. c bonorum. Secūda est quia mens eius cupiditatem astricta semꝑ aurum ꝛ reddit⁹ cōputat: gratius ituetur auruꝫ q̄ꝫ soleꝫ. 44. di. sicut hi. ꝫ. q. 5. accusatores. de auaritia q⁹ qꝫ vide supra auaritia ꝛ supra negociatio. §. ꝛ.
¶ 12⁹ sit domui sue. i. familie bene prepositus. s. ꝙ eam honeste regat ꝛ eā a vitiis ad v̄tutes verbo ꝛ exemplo trahat. xlvii. di. §. necesse. Sed quare specialiter in ordinādo hoc requiritur? R̷o. f̄m Ray. Duplex est ratio. Una q: non habet frontē r̄prehendi alios qui suos negligit corrigere. vt ī predicto. §. necesse. Alia ratio q: presumitur vehementer cōtra eum de crimine negligentie: ꝙ adeo magnū est ꝙ ēt dispositionem inducit. 81. di. dictum. Si tamē sine culpa sua familia mala eēt nō iputaretur ei. xlvij. di. sicut hi. ī fi. ꝛ. c. quantumlibet.
¶ 13⁹ non neophit⁹. Quis dicatur neophitus in fide ꝛ quare prohibetur ordinari: hēs s̄. neophitus. Similiter ꝛ neophit⁹ in religione supra. nouitius. § pl̄t.
¶ 14⁹ non solēniter penitens quia tales non debent ordinari. di. 50. ex penitentibus. ꝛ. 38. di. illitteratos. Et de tali penitentia hētur. ī. penitentia. ꝫ. ſꝫ quare tales non debēt ordināi R̷o. f̄m Ray. Quadruplex ē ratio. Prima q: non sunt digni r̄cipere vasa sacramētorum qui duduꝫ fuerunt vasa vicioꝝ. di. 50. illud. Licet. n. peccatū dele

tum ſit per penitẽtiam remãet tamen cicatrix.ſ.irregularitas que ipſum ĩpedit.i.q.i.ventuȝ. Secunda ẽ timor ne iteꝝ laba tur:quiquidẽ timor de cõſuetu die pſtia ſurgit.6i.di.in ſacer dotibus.in fi. Tertia ẽ ſcanda/ lum populi. Cũ.n.talis penitẽ/ tia nõ imponatur niſi pro vul/ gatiſſimo crimine vt quia totã cõmouit urbem:26.q.6.c.fi.ñ poſſet talis ſine alioꝝ ſcandalo miſtrare.40.di.de his uero. Quarta eſt qꝛ nõ haberet frõ tem reprehẽdi alios:cũ ipſe ſi/ bi tacitus rñderet eadem ſe cõ miſiſſe uel maiora.25.di.priuȝ 42.di.§.i. Idem Tho.in.4. di.14. Põt aũt cum eis diſpẽ ſari in minoribꝰ propter neceſ ſitatẽ uel utilitatẽ ecclie di.50. placuit. Et hoc per epm ex quo non eſt ei prohibitũ ex.de ſen. ex nuper. Sed ſi abſqȝ diſpen/ ſatione ſcienter ordinat:aut in diſcrete diſpenſat debet priua ri poteſtate ordinandi:ut in di cto. capitulo ex penitenti/ bus.

Quintodecimo nõ curialiſ. Ubi ſciẽdũ ꝙ curial ſȝ Ray.tri plicit dicitur. Primo mõ lar/ ge dicunt curiales illi q quacũ qȝ cõditiõe obligati ſũt curie a licuius publice ptãtis:ſiue ſint milites ſiue aduocati.ſiũ iudi/ cesꝰ: ſiue officiales:ſiue etiam hiſtriones.⁊ breuiter quicũqȝ habẽtes officiũ honeſtũ uel in honeſtũ:dũmodo curie obliga ti ſint.2ꝰ ſtricte dicunt curiales qui curãt ⁊ gerunt honeſta cu/ rie officia:vt de curiones iudi/ ceſ ⁊ ſimileſ.tertio ſtrictiꝰ dicũ tur q in cauſa ſãguinis ſunt offi ciales.⁊ qui dum ptãtibꝰ obe/ dirẽt ſãguinẽ hũanũ effuderũt. ⁊ dicũtur iſtj curiales a cruore Alii dicunt a curia. Oẽs aũt cu riales ĩdiſtincte ſm Ray.prohi bentur ordinari niſi prius ſint abſoluti a curia. di.51.c.2.⁊.3. Sed poſtqȝ a curia ſũt abſolu/ ti:diſtingue:quia ſi exercuer ũt ſeua ut officiales uel milites q ſanguinem humanum effude/ runt:ſiue turpida ⁊ inhoneſta ut hiſtriones:non poſſunt pro moueri diſ.51.c.i.⁊.3.⁊.iiij.vj. diſ.clericus uerſus clericum ⁊ de conſec diſ.2.pro dilectione. Si uero honeſta officia exercu erunt ut iudices aduocati tabe liones ⁊ huiuſmodi in cauſa ci uili ſiue pecuniaria admittun/ tur.diſtictione lexageſima pri ma oſius. Sed in cauſa ſangui nis repelluntur:ut ſupra homi cidium.iiij.§.primo. Sunt au tem ſecundum Raymondum tres pricipales cauſe q̃re curia les ordĩai prohibet. Pria ẽ qꝛ

quidam ex predict᷒ frq̄ueter ir regularitatem ꝯtrahunt ex of/ficio suo. Secunda est q: tales qn̄q3 repetūtur. ⁊ sic eccl'ia per turbatur. Tertia q: p̄sumit̄ cō tra eos ꝙ nō transeāt ad cleri/catum voto religiōis: sed vt fu giant ratiocinia dominoꝝ suo rū. di. 51. c. i. 2. ⁊. 3. 53. di. legez. Idem Hoff. ⁊ Hosti.

¶ 16° nō ratiocinijs obligat⁹ sicut sūt tutores. curatores. pro curatores. ⁊ hui⁹. De quib⁹ an sint ordinandi: vide supra obli gatus per totum.

¶ 17° nō seru⁹. de qua mā ha bes. ī. ffuus. 2. per totū.

¶ 18° n̄ corpe vitiat⁹. d̄ qb⁹. ī. vitiatus corpe. Et nō h̄ ꝙ qui/cūq3 habet hūc defectū ꝙ nō potest bibere uinum: nō debet ordinari: vt nōtur. 2. q. 7. ipi a/postoli. q: talis ministrās cōi/care debet. de conse. dis. i. eps deo. ⁊ de cōse. di. 2. pacta.

¶ 19° non filius sacerdot᷒ nec al' illegitie. nat⁹. s̄ illegitimus per totum.

¶ 20. nō qui distulit baptismū Nā si qs adultus sanus distulit babtizari: ⁊ postea in egritudi/ne tiore mortis se baptizari fe cerit promoueri nō pōt. ⁊ cā est q: presumit̄ nō uer̄ cōtrit⁹. Nā nō ex volūtate: sed ex necessita te uidet̄ recepisse bāptismū di. 57. si quis de pe. di. 7. nullus Aliā causam addit. Al. s. vt per hanc penā homies inducerent tur nō negligere suā salutē. Ta lis tamen pōt promoueri duo/bus casibus. primus si p⁹ baptis mum fides ⁊ vit̄a eiu' probabi lis apparuerit. secūd⁹ si raritas cl'icorū hoc exegerit: vt i dicto . c. si quis. Sed cū baptism⁹ tol lat omne peccatū ⁊ sequelā pec cati: vt di. 26. deinde ⁊. c. vna q̄ re nō tollit irregularitatē istā? R̄o. sm Ray. Quia baptism⁹ ita dilatus inducit eā. vn̄ non pōt eam tollere q: idem non opat̄ cōtrarios effectus: ar. ex̄ d̄ bap tismo maiores. vltra medium. v̄. sed hec tanq̄3 icompossibilia ⁊. 26. di. deide. Secus tn̄ est de illo qui distulit eucharistiam us3 ad tale egritudinē. q: propt̄ hoc nō repellit̄ ab ordie di. 50 is uero. Et est ratio diuersita/tis: q: baptismus uix vl' nunq̄3 pōt differri sine culpa: ⁊ ēt sin̄ periculo sed cōio qn̄q3 differt̄ sine culpa. s. ex reuerētia di. 5. s. c. ad ei⁹. ⁊ de pe. di. 5. c. i. v̄. pa ueat. ⁊ de cōse. di. 2. quotidie ⁊. c. vt quid paras.

¶ 21° nō pegrin⁹ ⁊ ignot⁹: de q b⁹. vide. ī. ordinatio. §. 6. ⁊ 7. ⁊ infra pegrinus 2. per totum

¶ 22° non minor in etate. Ub⁹ sciendū ꝙ a septimo āno. usq3 i

ad.12.pōt recipere primā tonſu
ram ⁊ minores ordines preter
accolitatum: quē pꝰ.12.tm̄ reci
piet di. 77.in ſingulis. Sub
diaconatū vͦ recipere pōt i.18.
Diaconatū in.20.p̄ſbyteratum
i. 25.vt in cle.generale.de eta.
⁊ q̄li.⁊ ſuffic̄ attigiſſe predictuȝ
tp̄s: ar.ex̄ de elec.cū in cūctis.
Sed ep̄atum nō niſi pꝰ cōpletū
30.ānū: vt i dicto.c.cū i cūct.
¶ 23ͦ n̄ feia d̄ qꝰ hēs ſ̄ feia.§.i.

Ordinator ſiue or
dinans. Quid ſi ep̄s nō bapti/
zatos ordinat: uide ſupra bap/
tiſmus.4.§.fi.

¶ Que pena ordinātis aliquē
infra etatē? R̄o. Primo quidē
ꝙ i eiuſ cōtumeliam ille qui ſic
ordinatus fuit debet ſuſpendi
ab executiōe illius ordis uſq̄ȝ
ad legitimā etatem.⁊ ipſe ordi
nans debet ſuſpēdi a collatiōe
ordinū ⁊ compelli prouidē tali
ter ōdiato i bn̄ficio cōpetēti: ex̄
de tēp.or. ſ nō ē De etate aūt
quā ōdiandꝰ dȝ habere uide ſ̄.
ordiandꝰ.§.pl̄t. Et hec.i.§.8.

¶ Que pena eius q̄ minoreſ or
dines cū ſubdiaconatu vel du/
os ſacroſ ordines ſil̄ ꝯfert? R̄o.
Si hoc fecit ex certa ſciētia de
bet deponi.51.di.qui i aliquo
Si uero ex negligētia debet p̄
uari ptāte cōferendi talē ordi/
nem.di.36.qui eccl̄iaſticis.i.
q.i.ſi qui ep̄i ex̄ de temp..or.li
teras ⁊.c.dilectus.

¶ Utrum ep̄s ſcienter ordinā[n]s
indignū peccet mortalit̄? R̄o
ſm̄ Tho.i4.di.24. Sic quia
īfidelis eſt dn̄o ſuo cōmittens
indigno eius miſterium prec[i]
pue cū hoc vergat in detrimē
tum eccl̄ie ⁊ honoris diuini q̄
per bonos miniſtros promoue
tur. Et ſi non pn̄t tot boni inue
niri miniſtri meliꝰ eſt habere
paucos miſtros bonos q̄ȝ mul
tos malos.23.di.taleſ.ex̄ d̄ eta.
⁊ quali cū ſit ars. Con. Al.

¶ A quo poſſit ⁊ deāt ordines
conferri? R̄o.ſm̄ Ray. Preſby
teri ⁊ omnes īferiores regula
riter debēt ordinari a ſuis epi
ſcopis.67.di.c.vno ⁊.24.di.
ep̄s. Sed ꝙ dr̄ in predictis.c.
ꝙ debet adeſſe aſſenſus ſuorūȝ
cl̄icoꝝ ſm̄ Hoſti.coīp̄o ꝙ non
cōtradicūt cōſētire preſumūr̄.

¶ Utrū alienꝰ ep̄s poſſit ordi
nare alienū clericū? R̄o. Nullū
debet ordinare preter licētiaȝ
ſuperioris ep̄i ipſiuſ. Et itelligi
tur ſupior i hoc caſu ep̄s de cu
ius dioceſi iſte qui vult ordina
ri eſt oriundus: vel i cuius dio
ceſi beneficiū eccleſiaſticū ha
bet: vel ubi habet domicilium
licet alibi natꝰ fuerit. Inferio/
reſ a utem prelati ſiue religioſi

siue alii nō pñt talem liniaȝ da re nisi haberent a sede ap̄lica ꝙ possent subditos suos a quo voluerint ep̄o facē ordiari. itē ñ potest talem licentiā dare officialis ep̄i: sed episcopo in remotis agente uicarius eius in sp̄ūalibus generalis: uel sede vacante capitulū seu is ad quē tunc adm̄istratio sp̄ūaliū pertinet possūt licentiam dare. Religiosi quoqȝ qui a suis prelatis sūt in non exemptis priora tibus deputati priores et eorū socij pñt a locoꝝ diocesanis qȝ diu ibi morant̄ licite ordinari lȝ non sint de ip̄is diocesibus oriundi. Et hec oīa ex̄ de tēp. or. cum nullus li. vi. Quicūqȝ āt alienū sine licentia scienter seu affectata ignorantia ordiauerit per annū a collatiōe ordinum est suspensus. et interim clerici sui absqȝ ipsius licentia possunt a vicinis episcopis ordines recipere. extra de tem. ordi. eos li. 6. Et per istam decre. reprobata est opinio dicētium ꝙ quis ordinare poterat alienum sub spe ratihabitiōis. De ordinatis ab alieno. uide infra ordinatus primo. §. antepenul. Qñ āt ordinās alienū tenet̄ ordinato prouidere de bñficio. uide s̄ bñficiū. primo. §. vij. De ordiatione vero vltramōtanoꝝ ab ep̄is italianis habes in se. §.

¶ Utꝝ ep̄s italie possit ordiare vltramontanū clericū? R̸o Nō nisi hēat licētiā a papa vel ab ep̄o vñ est oriūdꝰ: uel in cuius diocesi est bñficiatꝰ: ⁊ per patentes ip̄ius ep̄i lr̄as ꝯtinentes cām rōabilē quare ip̄m nolit vel nō possit ordinare. Et q contra hoc ordinati fuerint suspēsi sūt absqȝ spe dispensatōis Et ordinātes debent cōdigne pūiri. ex̄ de tēp. or. sepe. lib. vi.

¶ Que sunt ꝑsone quibus ordinatores prohibet̄ cōferre tōsurā clicalē? R̸o Nullus ep̄s vl̄ qs alius dȝ ip̄am conferre infāti nisi forte religionē intraret. nec illitterato: nec homini diocesis aliene sine licentia nec cōiugato nisi uolēti religionēȝ intrare aut ad sacros ordies promoueri. s. qñ de iure pōt: ut infra ordinatio coniugatoꝝ. §. 2. Et qꝯtrafecerit ꝑ annū suspensus est a collatōe tonsure tātū. ex̄ de tēp. or. nullus li. vi.

¶ Utruȝ ep̄s qui reliquit ep̄atum possit ordines ꝯferre? R̸o si renūtiauit loco tm̄ pōt ordines cōferre sicut añ si rogetur a proprio loci ep̄o. Si vo renūtiauit loco ⁊ dignitati potest nihilominus oēs minores cōferre: lȝ sacros ñ pōt. Et quicū

q3 ab eo scient receperit mio res sine lnia sui epi de iure cōi deberet deponi. 7. q. i. eps in diocesi. et. 9. q. 2. epm. Dispen satiue tn̄ pōt i ordib⁹ deseruir. Si vo a tali receperit sacros ordines sciēter non recipit exe cutionē. Si uero ignorant po terit eps cū eo dispensare: nisi ignorantia fuerit crassa ⁊ supi na. ex de ordi. ab eo qui renū. c. i. Utz abbates possint ordi nes cōferre: hēs ꝰ abbas. §. i.

Utz eps possit cōpellē cleri cum ad suscipiēdos ordiēs? Re spōdeo ꝫm Ray. Si ordo sit an nexus beneficio vel dignitati quam h3: ut puta si electum in archidiaconum vult cogē ad diaconatum. aut decanum ar chipresbyterum abbatem uel prepositum uult cogere ut fiāt presbyteri: potest per subtrac tionem illius beneficij cogere di. 6o. innouamus et extra de elec. cū in cunctis. et de eta. et quali. c. i. Quin ēt si electus ad regimē parrochialis eccl'ie nō fiat sacerdos infra annū ipo iu re priuatus est illa: ex de elec. l3 canō. et. c. cū ex eo. li. 6. et ꝰ eccl'ia. 2. §. i. Fallit tn̄ si ex iusta cā remanserit: dicto. c. cum ex eo in fi. Similiter fallit propē iustam causam in prius dictis ut puta si postq3 archipresbyt vel abbas. et huiusmodi cōfir matus fuit: et ante ordinatōe3 factus est irregularis sine cul pa: ut quia perdidit manu3 ul oculum. Und et in dicto. c. cū in cunctis. dicitur. si canones non obsistant. Secus si contra xit impedimentum culpa sua: In quo cāu priuandus est. Et i hoc casu loquitur dictum. c. i. de etate et qualitate. Idem Hosti. ⁊ Goff.

Quid si talis ordo sit anne xus illi dignitati vel beneficio quod obtinet? Respondeo secū dum Ray. Non debet epseum inuitum cogē ad ordinē alr pu niēdus ē di. lxxiiij. c. i. ⁊. 2. ⁊. c. vbi ista. Nisi hoc exigat neces sitas vel utilitas ecclesie: ut q3 indiget ministris: et nulli alij vel pauci sunt idonei: quia tūc cogere potest: ita ꝙ si se excu set ratione criminis: quod di cit se commisisse debet episco pus promouere alios ⁊ illum remouer a beneficio quod ob tinet: nisi aliter esset ualde uti lis pel necessarius: extra d eta te et qualitate queris. et ita in telligi potest. lxxiiij. distinctio ne consuluit. Si uero excuset se ratione alterius impedimē ti n̄ prouenietis ex delicto suo: ut ifirmitas ⁊ h⁹ i n̄ d3 cogi al appellar poss3 sicut ⁊ tutō dat⁹

ff. qñ app. sñt. l. i. §. si quis tutor
Si aũt excuset se sola volunta
te absq3 alia cã d3 cõpelli per
subtractionem officij et benefi
cij di. 74. c. 3. et. 4. ⁊ i predi
cto. c. q̃ris. Idẽ Hosti. ⁊ Goff.
¶ Pone ꝙ vtilitas exigit ꝙ a
liquis ordinetur. sed eps nõ ex
hac cã: sed ex odio ꝯpellit istu3
ut ordinem recipiat: nunquid
tenetur obedire? R̃o s̃m Ray.
credo ꝙ sic. Licet eni eps pec
cet sic precipiẽdo: iste tñ obedi
re d3 ex quo non est malu3 qđ
precipitur: imo iustum ⁊ vtile
eccl̃ie: ar. xi. q. 3. quid ergo. 23.
q. i. quid culpatur. in fi. 23. q. 5.
manifestum. Idẽ Hosti. ⁊ gof.
¶ Quid si clericus uult promo
ueri: ⁊ eps non vult? R̃o secun
du3 Ray. Si clericus h3 ius pe
tendi ordines forte rõe bñficij
cui ordo est annex⁹: eps nõ po
test eũ prohiber̃ q̃3uis sciat pec
catũ eius occultum. et ita põt i
telligi extra de temp. or. ex te
nore. si vero nõ h3 ius petendi
non tenetur eps eum ordinare
Porro regularis nullo modo
d3 ordinari contra uoluntate3
sui prelati. extra de tempo. or.
ad aures. Idem Goff. Hosti. ⁊
Ber.
¶ Quid si sciam epm meu3 he
reticum vel scismaticu3 occul
tũ et ꝯpellit me ad ordines? Re
spõdeo s̃3 Goff. Non d̃beo obe
dire: sed potius permittere me
excõicari q̃3 a tali recipere. ex̃.
de se n. ex. inquisitioni. Tales
enim ꝯferre non pñt ordis exe
cutionẽ quam non hñt. i. q. 7.
daibertũ. Et idem si sciam pre
latum meũ suspensũ excõicatũ
vel interdictu3. Quid tñ si a ta
li ordinatus sum. vide. ĩ. ordia
tus primo. §. pe.
¶ Quid de illo qui scit ep3 su
um simoniacũ: et tñ precipit ei
ꝙ recipiat ordines ab eo? R̃⁹ se
cũdũ Tho. s̃a s̃e. q. 100. Nullo
mõ d3 obedire siue manifesta:
siue occulta sit simonia. dũmõ
ipe ciat. Et hoc intellige si epi
scopus est simoniacus in ordie
suscepto: imo potius debet per
mittere se excõicari. ar. ex̃. de
sen. excõ. inquisitioni. Quod si
ignorabat eũ esse simoniacum
cum tñ eẽt q̃ntũcũq3 sit occl̃tũ
⁊ iste ignoret nõ recipit execu
tionem: sed indiget dispensati
one: ⁊ hoc in detestatione3 cri
minis. i. q. i. quis a simoniacis
Idem Hostien. et Ray. Addit
Tho. ꝙ si eps simoniacus ẽ ex
alia cã potest ab eo recipẽ ordi
nes: dũmõ sit occultu3: q2 non
est suspensus quo ad alios: sed
solum quo ad se ip3. Addit ho
sti. ꝙ si possum obtinere ut or
diner ab alio debeo facẽ. Qui

bus clericis d3 per ordinatorē de bñficio prouideri. vide sup̄ bñficiū primo. §. 7. Et de ordinato ad titulum patrimonij sui ibi. §. 8.

Ordinatus primo coīter. Queritur ergo. Quid si aliquis in peccato mortali existens fuerit ordinatus? R̄ndeo ƒm Ray. siue sit occultum siue manifestū: ille qui cū hoc recipit ordinē vel quecūq3 alia sacramēta mortaliter peccat di. 40. multi. di. 25. illud. xi. q. 3. audi. Idem Tho. in. 4. distinctio. 24.

¶ Utrū ordinatus existens in peccō mortali possit sine peccato uti ordine suscepto? R̄o secūdū Tho. in. 4. di. 24. Nō pōt. Nā facit cōtra illud preceptū. Deut. 16. Juste qd iustum ē exequeris. Indigne. n. sacrū p̄tractat: nec i hoc aliquis pōt dispēsare q2 est de iure nāli ut hō scā scē ptractet. Un̄ tal' quotiens actū alie⁹ ordis facit peccat mortal'r: ut q tāgit res sacs q̄ñ suo offō utēs. Sec⁹ āt eēt si aliq̄ necitate sacꝝ aliqd cōtingēt t' exeqrēt i illo cāu in quo et laicis liceret: puta si baptizaret i articulo necitatis vel corpus christi de terra colligeret. Co. in oib⁹ Al. ꝛ etiā Ray. Sz an teneatur eē confessus. uide s̄ confessio. 2. §. 5.

¶ Utrū a tali liceat recipe sacramēta? R̄o ƒm Tho. ubi sup̄ tenet hō recipe a mīstro etiā i peccō mortali exn̄te q̄3diu ab ecclesia tolerat̄. q2 adhuc ē ei obligatus: nec ēt debēt tales i officijs euitari. ut s̄ clericus. 3. §. 2. Tn̄ ut ibidē subdit Tho. non eēt tutum q̄ quis preter necessitatis articulū talē ministrum induceret ad aliquid sui ordis exequendū durāte pscia q̄ ille eēt in peccato mortali quā3 tn̄ deponere posset. q2 in instanti hō a dina gr̄a emēdatur. dicit ēt idē Tho. in. 4. di. 13. q̄ a notorio cōcubinario nō eēt recipiēda cōio eucharistie siue sit notoriū q2 cōuict⁹ ē: siue p̄ confessionē in iure factā: siue p̄ talē euidentiam facti q̄ nulla potest tergiuersatione celari. Ab alijs āt occultis cōcubinarijs vel peccatoribus recipi potest.

¶ Quō dicit̄ quis furtiue ordinatus? R̄o ƒm Hostiē. Tripl'r primo mō cū quis sine pscia proprij epī: ꝛ sine examīatōe promouet̄. 64. di. ex cōsciā3. 24. d. q̄ñ eps. In quo cāu nō prosunt lr̄e archidiaconi. ut ex̄ de offi. archi. significasti. 2⁹ ordia

tur furtive si preter p̄sciaꝫ ep̄i eodē die recipit oēs minores vl̄ aliquos sil̄ et subdiaconatum vel duos sacros.ex̄ d̄ eo q fur. or.sul.cū.h.⁊.c.innotuit.de q° hēs s̄ ordo.⁊.§.⁊.tertio qn̄ g̃du omisso saltū facit de quo dicit̄ ī.ordinat⁹.secūdo per totum.

¶ De illis qui exn̄tes excōica ti recipiūt ordines regre s̄ ex/ cōicatio.prio.§.⁊o.qui incipit quid de illis. Quedā etiā crīa: n̄ solū ipediūt ordinandū: sed et̄ ordinatū deijciūt.de quib⁹ s̄ crimē.§.⁊.

¶ Utrū coacte ordinat⁹ tenea tur ad castitatē? R̄o. si coactio fuit absoluta nō ē dubiū ꝙ nō tenet̄: qꝛ nec est ordīat⁹: ut di ctū est s̄ ordo.3°.§.fi. Si fuit ꝯ ditionalis: puta per aliquē me tū: distingue ƀm Ray: qꝛ si tal̄ fuit metus q posset cadē in con stātē viꝝ n̄ tenet̄.ex̄ q̄d me.cā. platū.et.c.cū dilect⁹.cōtinētia n.nō debet̄ nisi volūtaria.di. 3i.ante triēniū.⁊o.q.3.presēs. Et hoc intellige ꝙ si an̄ hēbat uxorē post̄ illa uti sine pccō: sꝫ si nō hēbat cōtinere tenet̄.ar. di.35.de iudeis. Itē tenet̄ ꝯtic re si nō fuit talis met⁹. Idem Hos.⁊ Host.

¶ Sꝫ nūquid talis.s.ordinat⁹ per metū q potuit cadere in cō stantē viꝝ.pt̄ privilegio cle/ ricali? Dicendū ƀm Ray ꝙ sic. si alias vult vivere clericali/ ter nisi transiret ad actus peni tus contrariū.di.84.quisqꝫ. Et tn̄ si hēat vxorem post̄ illa uti.ut in p̄cedēti.§.dictū est. si Si tn̄ ipa uellet cōtinere ⁊ ipe nollet n̄ hꝫ privilegiū clerica/ le. Si v̄o ip̄e uellet et illa non: certe hꝫ si ut dixi al̄ vivēt cle/ ricaliter: ar.⁊7.q.⁊.multoruꝫ Et hoc oꝫ supplere.s.ꝙ si uxor fuit vnica: ⁊ uirgo: tunc hꝫ pri vilegium clericale: sed tantū ī duob⁹ casibus quos habes su pra clericus.⁊°.§.fi.

¶ Quid de ordinatis ab alieō ep̄o sine lnia proprij? R̄o secun dū Ray.privantur executione. Poterit tn̄ ep̄s dispēsare.9.q. ⁊.Lugdunēsis.ex̄ de tēp.or. ꝙ translationē.sed et q̄ lnia req/ ritur ⁊ q̄ pena ordinantis sine licētia hr̄ s̄ ordīator.§.6.⁊.7.

¶ Quid de ordinatis ab here ticis.scismaticis: excōicatꝭ: de positis.⁊ h⁹i? R̄o. A talibus n̄ dꝫ quis recipere: ut dictum ē s̄ ordinator.§.pe. Si tn̄ aliquē ordinēt tenendū: ut dicit Ray. ꝙ oēs tales v̄a conferāt sacra dūmodo in forma eccl̄ie cōfe/ rant prima.q.i. dn̄s declara/ vit.⁊.c.non nocet.de cōse.dis. 4.non i nobis. Peccanttam̄ mortaliter tā dantes q̄ꝫ susci/

pientes ab eis quecūqȝ sacr̄a
nisi baptismū in extrema necī
tate. Idem Tho. secunda secū
de: q. xxxviiij. et Pe. et Hoff.
¶ Sed nunquid sic ordīati po
terūt ministrare? R̄o secūdum
Ray. si sunt ordinati a tali qui
suscepit ultimam manus ipo-
sitionem in eccl̄ia: et nūc ē her̄
ticus vel excōicatus ⁊ hꝰi. dicē
dum ꝙ siue isti ordīati sciebāt
siue ignorabāt tolerātur dispē
satiue in omnibus susceptis mi
nistrare. Ad superiores vero n̄
debent promoueri nisi esset ne
cessitas magna ⁊ conuersatio
scā. viiij. q. i. c. i. et. 2. ⁊. 3. Si vō
ordinati fuerint a tali qui rece
pit ultimam manus impositio
nē ex̄ ecclesiam: et ipi scienter
a tali ordines receperint nun-
q̄ȝ tolerant̄. si ignorant̄ tolerā
tur. viiij. q. i. ordinatiōes. Cō.
Hof. sed per quem poterit dis
pensari uide. ī. scisma. §. 7.

ORdinatus secun

do per saltū. Quid de ordinat̄
per saltū? R̄o s̄m Ray. Ordies
ordinate recipi debēt s̄ȝ ꝙ nu
merati sunt s̄ ordo prio. §. 4.
di. lviiij. si officia. et di. 77. c.
i. Si tn̄ per saltū aliqs promo
ueat̄. i. ꝙ aliquo ordine preter
misso ad superiorē ascēdat. re
cipit quidē caracterē: tn̄ de ri
gore dȝ deponi ēt si n̄ ex mali-
tia sed ex ignorantia aut negli
gentia aliquē ordinē p̄termi-
sit. sed tn̄ ex dispēsatiōe epi ad
ordinē pretermissum posit pro
moueri: et interim ab executi-
one superioris ordinis erit su-
spensus. di. 48. sicut olim di.
52. sollicitudo. ex. de cle. p sal.
promo. c. unico. Et eodē mo
do poterit cū eo dispensari si i
terim ministrauerit in illo or
dine credēs ꝙ fuisset gradatī
promotus: ut in. c. unico. ex̄ d̄
cle. per sal. promo. Quod si ta
lis per sal. promotus sit scien-
ter et in ordine sic suscepto sin̄
dispensatione ministrauerit n̄
pōt dispensari ꝙ vlteriꝰ ascen
dat nisi per papam. sed in ordi
ne suscepto adhuc pōt dispen-
sari p epȝ: sic cū n̄ ordiato mi-
strāte ut dr̄. ī. ordiatꝰ. 3ꝰ. § i. in
hac snia Ho. ⁊ guil. sat̄ ꝯueniūt
¶ Sed nūqd laicus q nullum
hȝ ordinē possit recipe sacer-
dotiū omnibus alijs pret̄mis-
sis? Respondeo secundū Ray.
Potest dūmodo sit baptizatꝰ
Idem Tho. Pe. ⁊ Hosti.
¶ Quid si clericꝰ p̄t̄misso ali
qꝰ ordie ꝯsecret̄ i epm. R̄o s̄m
Ray. Dicunt fere omnes doc.
ꝙ nullo mō potest esse eps nisi

sit sacerdos.q2 ordo sacerdotalis est quasi subalc fūdamentū ordinis epalis.Cō.Goff. ed 7 Hosti.qui uidet aliter sentire.Cō.i hoc ꝙ talis eps nō haberet executionē nec aliquid ꝯferret:nisi postq̄3 sacerdos factus esset.ex̄ de excel.prela.ex litteris.Si vo ꝑtermisit alium ordinem a sacerdotali sentiūt fere oēs ꝙ eps est et conferre pōt oēs ordines pret̄ illū que3 ñ accepit.i.q.i.grā.et.i.q.7. Daibertū.Addit Hosti.ꝙ si talis eps executionē de iure non h3 ēt quo ad ordines quos suscepit.

Ordinatus tertio negatiue.s.qui ñ est ordinatus 7 tñ aliquid tale exercet.Quid ergo de talibus? Rō ſm Ray. Laici qui nullū ordinē hñtes diuinū offm̄ exercēt indebite: nisi cessare uelint debēt excōicari. Pñt tñ licite facē officia minoꝝ ordinū.q̄3uis ad hoc ñ hēant offm̄.sicut i domo nō ꝯsecrata pōt dici missa:l3 consecratio ad hoc ordinet̄:ut in ea missa dicat̄.Clerici vo q exercent offm̄ illi⁹ ordis quem nō hñt sūt deponēdi vel perpetuo suspēdēdi ab ordine quē habebāt nisi postq̄3 iux̄ prouisione3 epi biēnio l' triēnio suspensi fuerit.misericorditer tolerāt̄. Nūq̄3 tñ pñt ulteri⁹ promoueri. ex̄ de cle.nō or.mi.c.i.7.2. ar. xi.q.3.priuilegiū.25.q.2.sic decet.Nec cū tali pōt dispensari ꝙ ascendat vlteri⁹ nisi p papā ſm Ray.Gof.7 Guil.Hosti.tñ tenuit i sūma ꝙ eps pōt dispensare:s3 in glo.reuocauit.de beneficio āt misericorditer agendū est cum eo.ne sustentatiōe priuat⁹ ad seculi negocia ruertatur.Salubriꝰ āt sibi prouidebit si ad religionē trāsierit.habent̄ hec in predicto.c.2.d̄ cle. ñ or.mi.

¶ Quid si qs exercet tale offm̄ ñ ad deceptione3:sed ex ludo cā festi? Rō ſm Hosti.Certe lud⁹ noxi⁹ in culpa est.Vñ talis peccat quidem et tenet̄ penitē xv.q.i.§.illud in fi. Nō tñ crdo ꝙ incurrat predictas penas. q2 volūtas et propositū distingūt maleficia.extra de sē.exc. cum voluntate.

¶ S3 qd si clicus qui est i minoribus ordīb⁹ tm̄ legat eplam i missa? Rō ſm guil.Licitu3 est ex quo sine solēnitate hoc fac̄. vt notatur extra de ui.et honestate clericoꝝ:ut quisq3.Et ſ3 Inno.itelligēdū ē qn̄ ibi nō ē subdiacon⁹.Nec d3 talis cātare solēniter et cū ornamentis subdiaconi.23.di.subdiacon⁹.

Ordinatio coniu
gatorum.Quid si maritus acci
pit ordinẽ sacr̃ inuita vel nesci
ente uxore? R̃o mortaliter pec
cat s̄m Tho.Sed ut dicit Ray
non fit pp hoc preiudiciuz vxo
ri:sz ille tenebit̃ ei ad rddnõez
debiti:nõ át poterit exigere.28
di.diaconi.25.q.2.multorum.
Quod verũ est s̄m Guil.etiaz si
fact⁹ sit eṗs seu religiosus ni
si illa posset induci ad cõtinẽti
am.Debet ergo restitui uxori
nec dz ferre aut coronã aut ha
bitũ clericalem cũ scãdalo vxo
ris.sed si potest sine ei⁹ scanda
lo deferre tenet̃.Et s̄m Inno.
talis si post mortẽ uxoris ptra
hat cũ alia:ñ tenet mr̃imõiuz

Quid si marit⁹ sit ordinat⁹
consentiente uxore vel sciente
et non contradicente? R̃o s̄m
Ray.Si clericus est de eccl̃ia
occidẽtali factũ est vxori pre
iudicium:ita q oportebit eam
decetero continere:ꝛ etiã mor
tuo uiro non poterit cum alio
contrahere.28.di.quia sũt cul
pe et duobus.c.se.et.32.distin
ctione seriatim.

Qui duxit uxorem uilẽ mu
lierem:puta ancillam vel iocu
latricẽ:vel aliquã ex illis que
publicis spectaculis mancipã
tur:lz v̄ginem repellitur ab or
dine di.xxxiiij.si quis uiduã.2⁹.

Sed quid si maritus ante
carnalem copulam fecit se ad
sacros ordines ordinari? R̃o.ñ
pp hoc dissoluit matrimoniũ
qd prius fuerat contractum.
sed maritus sic ordinatus reci
piens alr̃ q̃z a sacris canonib⁹
concedatur etiam post mortẽ
vxoris non poterit ministrare
in illo ordine.nec ascender̃ ad
alios:nec aliquod beneficium
vel officium ecclesiasticum ob
tinere:ut i extrau.Jo.22.que in
cipit.Antique.de materia ista
aliqua habes supra.impedimẽ
tum.xi.§.i.ꝛ.2.

Ornatus. De ornatu bono cleri
corum habes supra cleric⁹ pri
mo.§.2.De ornatu uero mulie
rum nunc dicendum est.

Utrum mulieres possint se
licite ornare? Respondeo secun
duz Tho.secunda secunde.q.
clxviij.Circa ornatum mulie
rum attendenda sunt ea q̃ cõi
ter circa exteriorem cultuz di
cuntur scilicet q non sint pret̃
consuetudinem:aut non ex in
ordinato affectu ꝛ huiusmodi
que habes s̄ explicite infra ve
stis.§.i.Et hoc modo põt mu
lier licite operam dare q uiro
suo placeat ne per ei⁹ cõtẽptũ

in adulterium labatur. Un̄ dicit. i. Cor. 7. Mulier que nupta est cogitat que mundi sunt quomodo placeat viro. Et iō si mulier coniugata ad hoc se ornet ut viro suo placeat: pōt hoc facere sine peccato.

¶ Utrum in illicito ornatu sit mortale peccatum? R̄o f3 Tho. ubi supra. Muliebris cultus de se viros ad lasciviā provocat. prover. 8. Mulier occurrit illi ornatu meretricio p̄parata ad capiēdas aīas. Et ideo ille mulieres que viros nō habēt nec intendūt habere nō pn̄t absq3 peccato appetere placere virorū aspectib⁹ ad concupiscēdu3 q2 hoc ē dare eis icentiuū peccādi. Et si quidē hac itentione se ornēt ut alios provocēt mortaliter peccāt. Si āt ex quada3 levitate vel ēt ex vanitate propter q̄dam iactātiam nō sp ē peccatum mortale: sed quandoq3 veniale. Et eadē rō est q̄ntum ad hoc de viris.

¶ Quid de mulieribus se colorantibus ⁊ alia figmēta adhibentibus? R̄o f3 Tho. fa fe. q. .c lxviiij. Hi⁹ fictiones non possunt esse sine peccato: non tam̄ semper est mortale: sed solū qn̄ fit pp lasciviā: vel in dei ɔtēptū Sciendum tn̄ ꝙ aliud est figere pulchritudinē ⁊ aliud est occultare turpitudinē ex aliq̄ causa provenietem: puta per egritudinē: ⁊ hi⁹. Hoc n. ē licitum q2 f̄m apl'3. i. Cor. i2. que putamus ignobiliora mēbra eē corporis his habūdātiorē honorē circūdamus.

Pactum.

Pacta que faciunt priores vel guardiani conventuales religiosorū mendicātium ɔ suorum convētuum assensu cum prelatis vel personis ecclesia⁊ in illis locis ubi habitāt debēt perpetuo servari non obstante ꝙ non fuerit assensus mgr̄i vel ministri provicialis aut generalis. aut ꝙ sedes ap̄lica quo ad fratres minores auctoritatē non prestiterit. extra ɔ pac. q2 ex eo li. vi. Pactū patri fcm̄ a filia dū nuptu traderet̄ ⁊ c. vi de ō. dos. §. 3. Quod etiam nudo pacto obligatur quis f̄m deum supra lex. §. io. v̄. i2. ⁊ infra promissio. Pactum de non recipiendo ad sepulturam vide i fra sepultura. i. §. 4.

Palla

dicitur lineus pānus cōsecrat⁹ qui extenditur super altare ⁊ super quo extēditur corporale. Et de palla aliquid dictū ē supra consectio vestium. §. i. similiter ⁊ ɔ corporali supra corporale.

PAllium vt ħ sumitur ē speciale or namentum archiepor͞u :i quo plenitudo pontificalis officij ꝯfertur:extra eo.nisi.Dꝫ āt palliū peti a papa infra tres mēses a tēpore cōsecratiōis siue cōfirmationis si ante fuerat cōsecratus.Aliter si accuset potest remoueri.di.ioo.qm̄.ꝛ debet peti cū instantia di.ioo.ꝑsca.Et debet petens prestare sacr̄m fidelitatis ꝛ obedientie Romāe ecclesie di.ioo.optatum extra de elec.significasti.item in datione pallij debet dari nouū priuilegiuꝫ uel antiquū inouari di.ioo.rōis ꝛ.c.scriptorū.itē r̄cepto pallio ꝛ non añ potest se archiep̄um nomiare:extra eo.nisi.Nec ante potest cōciliū cōuocare.conficere chrisma.dedicare basilicas ordinare clericos.seu ep̄os ꝯsecrar̄ extra de elec.qđ sicut.§.pl't.itē archiepiscopus nō pōt palliū suū alt̄i cōmodare.q2 palliū ꝑsonā eius n̄ transit.Unde ꝛ cū eo debet sepeliri extra eo.ad hec.et.c.ex tuarum.Itē solus romāus pōtifex sēper ꝛ vbiqꝫ utit̄ pallio.Ceti autē ifra missarū solēnia in qualibet ecclesia sue prouincie.Non āt si egrediatur ecclesiam ut i processione extra eo.c.i.Et hoc i diebus i qbus ꝯcedit̄ in suo priuilegio.Alit̄ non pōt:sed bene pōt quādoqꝫ sine pallio celebrare:extra eo.c.si.Patriarche an possint dar̄ palliū.uide.ī.p̄riarcha.§.2.

PApa.debet eligi a duabus ꝑtibus cardialiū.Alit̄ qui gerēt se pro papa excōicat⁹ē ut ȝ excōicatio.i.§.3.v 4.Et pl'a noua circa electione pape ꝛ reclusionez cardialiū:extra de elec.vbi ꝑiculū li.vi.Et ꝙ in illa cōstitutiōe collegiūꝫ cardinaliū nullā potest facere dispensationeꝫ seu inouationeꝫ:ꝛ quedam alia circa hoc in cle.ne romani de elec. A quo ꝛ ubi debeat consecrari habes supra cōsecratio episcoporum.§.pl't.et vlt.

¶ Papa est sūmus inter oēs Ipse.n.hꝫ plenitudinē ꝑtātis Alij partem sollicitudis.2.vi.decreto.et.c.qui se scit.vn̄ cū dn̄s apl'is dicēt ut laxarent retia soli Petro dixit:duc in altum Luc.v.Item ei soli dixit.ut piscaretur hamo.Matth.xviiij.per quem preemineas.iurisditō significat̄..24.q.i.n̄ turbatur ꝛ.c.est aliud.Item soli Petro dictum est.tu es Petrus ꝛ c̄.2i.di.q̄ꝫvis.iō spāliter ipe ē vicarius Ihu christi:et q⁹qā:nō maior hoie mior deo ex de trāsla.inter corporalia.

Quot sunt casus qui ad so-
lum papam ptinent? R̃o. secun
dũ Ray. Sũt multi de quibus
etiam pl̃es. non transeũt cũ ge
nerali mandato: sed requirunt
speciale. di. 17. huic soli sed ex̃
de trãsla. licet & de of. le. q̃ trã
slationem ut quõ fidei. 24. q. i
quotiens di. 12. preceptis. Itez
translatio epĩ vel electi. s. cõfir
mati. ex̃ de transla. inter corpo
ralia. & de ofi. le. c. 3. & 4. Itez
depositio episcopi. 3. q. 6. q̃ʒuis
& c. dudam. Acceptatio renun
ciationis epĩ uel electi. s. confir
mati. 6. q. 3. déiqʒ ex̃ de trans
la. inter corporalia ex̃. de r̃gul̃
licet Exemptio ep̃oꝝ. 16. q. 1. fr̃
Item restitutio depositorũ ab
ordine. 2. q. 6. ideo. i. & 2. & etiã
s̃. ep̃s. §. 6. Item iudicialis dif
finitio seu iterpretatio p̃uilegi
orum suorum extra de iudi. cũ
uenissent. Et idem f̃m Hosti.
si dubitetur de rescripto apl̃i-
co ita q̃ ab alio per uiaʒ ratio
nis. solui non possit. ut extra d̃
ofi. dele. c. 2. Item f̃m Hosti. p
interpretationẽ statuti facti p
legatum cuius iurisdictio fini-
ta est nec aliquis ei successit. Et
idẽ de dispensatõe in casibus q
per eadem statuta pape reser-
uantur. Item mutatio sedis e-
piscopalis. 7. q. i. tpis. Item ↄ
stituere alicubi de nouo sedeʒ
ep̃alem. 16. q. i. felix & ar. de cõ
se. di. 1. de locorum. item subii-
cere vnum ep̃atum alteri: vel
unũ in duos diuidere: seu duos
in simul unire. Hos casus h̃es
16. q. i. & tpis: extra de exces. p̃
la. sicut vnire & de of. dele. q̃
translationem. iteʒ cõmutatio
uoti Hierosolymitani. ex̃ d̃ uo
to. ex multa. Simile de quibus
dam aliis uotis de quibus uid̃
infra uotum. 5. §. 2. item solꝰ pa
pa potest cõcedere ut quis uẽi
at contra licitum iuramentum
extra de iureiur̃. venientes. vl̃
etiam de quo dubitatur an sit
licitum: extra de elec. venera-
bilem. quod intelligitur secun
dũ Guil. solum in arduis. Al̃ ui
de supra iuramentum. i. §. pl̃t.
Solus dispensat cũ irregulari
bus. s. in criminibus maioribꝰ
adulterio: ex̃ de iudi. at si cl̃ici.
Et circa hoc uide supra dispen
satio. §. 6. 7. & 8. Solus põt cõ
ciliũ generale celebrare di. 17
p totũ. 2. q. 6. ideo. solus põt cõ
dere canonem gnãlẽ. 25. q. i. si
gº. circa mediũ. C. de legi. l. i.
Solus põt personã eccl̃iasticã
iure suo priuare. 9. q. 3. p prin-
cipalẽ di. 19. in memoriã ex̃ de
conces. p̃bẽ. c. q2. Solus põt cõ
cedere prebendã vel eccl̃iã nõ
uacantem. extra de cõces. p̃bẽ.
nulla & de rescrip. eam te. Le-

gatus autem etiã habẽs plena
riam legationez hoc nõ potest
in quibuſcũqz perſonatib⁹ de/
beat quis per electionẽ aſſumi
extra de offi.leg.deliberatiõe.
li.6.ſolus põt excõicatum a ſe
abſoluere ex̃ de elec. venerabi
lem.Et uide de hoc ſup̃ abſolu
tio.i.§.3.v̇.3.Solus põt abſol
uere excõicatum a ſuo delega
to quia nolebat obedire ſẽten
tie diffinitiue.ſi ſteterit i excõ/
municatione per annũ.ex̃ de
offi.dele querenti.ſoluſ cogno
ſcit appellatiõe penit⁹ remota
9.q.3.cuncta ⁊.c.aliorũ .ſolus
cognoſcit de cauſis ad eum de
latis per appellationẽ vl̃ relati
onem.extra de offi.le.l3.Sol⁹
ordinat illum ad ſupiores quẽ
ordinauit ſubdiaconũ.ex̃ de tẽ
po.or.cum in diſtribuẽdis .ſo/
lus concedit palium di.100.pa
liũ.vel ſm Guil.ẽt alij qui con
cedẽdi habẽt priuilegiũ:vt pr̃i
arche vide.i.pr̃iarcha Itez ſo/
lus ſẽper ⁊ ubiqz palio vtit̃ ex̃.
de uſu palij.ad honorem .Itẽ
ſolus diſpẽſat cũ bigamo.34.
di.lector extra de biga.nuper.
Uide de hoc ſupra bigamia.§
pl̃t.Solus diſpẽſat cũ illegitio
q̃ztũ ad ordines ſacros ⁊ bñfi/
ciũ cũ cura vel pſõatu.ex̃ de fi.
p̃ſby.is q li.6.ſimiliter cũ mio
re ꝙ promoueat̃ ad curã aiarũ

uel dignitates:niſi q̃ztum pmit
tit̃ epis ẽ dignitas.§.3.ſil̃r de
eo q non ẽ i ſacris vl̃ alit̃ ẽ d̃ iu
re indign⁹.ut promoueat̃ i epi
ſcopũ:ar.extra de ele.dudũ §.
fi.⁊.C.de cri.ſacri.l.diſputari
Solus diſpẽſat ut qs hẽat plu
ra bñficia cũ cura uel pluref di
gnitates uel perſonat⁹ ẽt ſi cu
rã nõ habeãt:aut etiã i eadẽ ec
cl̃ia.Extra de p̃ben.de ml̃ta.⁊
de cõſue.ꝯſuetudinẽ.li.6. ſol⁹
põt cõferre ordinẽ ſubdiacona
lẽ die dñico ⁊ aliis p̃cipuis fe/
ſtis:ut ſup̃ ordo.2.§.6.Solum
ad eũ appellatur omiſſis medi
is.2.q.vi.c.2.3.4.⁊.5.⁊.c.d̃ ce
tero ⁊.2.q.vi. metropolitanuz
xi.q 3.peruenit.Addit Hoſti.
ꝙ legatus vr̃ habere ide p̃uile
giũ:extra de offi.c.i.ꝙ obtinet
tm̃ de cõſuetudie ut dic̃.Simi/
liter pr̃iarcha.uide ifra pr̃iar
cha.§.2.Itẽ maiõa negotia ad
papã ſunt referẽda.2.q.vi .oís
oppreſſus.Et iſte caſus ml̃tos
obtinet ut diſpẽſationẽ in ſimo
nia uide infra ſimõia.vi.⁊ i.7
§.vltĩs.Itẽ i homicidio volun
tario.5.di.miror. Ei cũ illo q
excõicatus celebrauit vt ẽ. ex/
cõicatio.i.§.33. q icipit Quis ẽ
effectus circa finem. Et ſil̃r cũ
illo qui excõicatus recipit ordi
nes ut ẽ.excõicatio.i.§.20.q ici
pit.Quid de illis.Addit etiam

Hosti. alios casus: ut quod supplet defectum regis uacante regno ex. de elec. cũ inter universas: in fi. ⁊ ex. de sup neg. prela. grã di. li. 6. Item defectũ imperatoris ex. de fo. cõpe. lz. §. i. Itez electũ imperatorẽ confirmat uel cassat uel ẽt iperatorẽ depo nit. extra de elec. venerabilem ⁊ de sen. ⁊ re. iudi. ad aplice. Et quãdocũqz ẽt priceps secularis fuerit inutilis ⁊ negligens circa regimẽ ⁊ iusticiã põt per papam deponi. 17. q. 4. si quis deinceps. xi. q. 3. nullus. 32. q. 5 preceptũ. Unde ⁊ Zacharias papa deposuit. Lodouicũ regem frãcoꝝ. 15. q. 6. alius. Et Inno tertius Ottonẽ ut i dicto. c. uenerabilẽ Et Inno. quartus Fedricum vt in dicto. c. ad aplice. Itẽ solus absoluit illos excõicatos de quibus dictum ẽ s. absolutio. i. §. 3. Item solus electionẽ nõdum factã pronũciat nullam si fiat. ex. de elec. inotuit. Itẽ solus habet canonizare sãctos: ut supra canonizatio. Itẽ quod valet fac nõ ualere ⁊ cõ extra de excep. prela. tãta. ⁊ de cõces. preben. cõstitutus. itẽ nulli legi subiacet. decet tñ eũ iura seruare. extra de sup. neg. pla licz. xi. q. i. peruenit. Sẽtentia eius facit ius. ex. de sen. ⁊ re. iudi. i causis. Itẽ potest monacũ tam cõtra volũtatẽ suã qz abbatis de monasterio extrahere: ⁊ alicui prelato uel pricipi i sociũ assignare uel secũ tenere. 9. q. 3. c. fi. ⁊ di. 8. que cõtra mores xi. q. 3. qui resistit. Itẽ in matrimonio in multis casibus ipse tm̃ dispensare potest: ut i gradibus prohibitis ⁊ hius extra de resti. spo. lr̃as. extra de. cõsan. ⁊ affi. non debet. itẽ ordinat eodem die quo cõsecrat ex. de electione quod sicut. §. pret ea. itẽ solus potest clericum depositũ uel degradatum restituere ut s̃ eps. §. 6. Multa alia ad papam tantum pertinẽtia in uarijs casibus particulatim poteris inuenire.

¶ Utrum papa possit tollere leges civiles? Resp. scdm Jo. an. Ubi papa nõ hz tpalem iurisdictionem nõ potest tollẽ legẽ quo ad foꝝ ciuile: nisi in his i quibus uertitur periculũ aie: cum ptãtes distincte sint. 96. di. cũ ad uerũ ⁊ di. 10. qm̃ extra qui fi. sint le. cãm. 2. in his aũt i quibus periculum anime vertit quo ad utrũqz forum tollit legem probat extra de iudi. nouit ⁊ de rescrip. c. fi ⁊ de sedis nup. c. plt ⁊ ult. ⁊ de fo. cõpe. c. ult. li. 6. ⁊ de iureiur. c. 2. li. 6. ⁊ de excep. c. 2. li. 6. ⁊ de sen. exco. decernimus li. 6. Nam in his leges sacros canones imitari nõ dedignãt

ex de iudi.cl'ici.ꝛ in auc.ut cle rici apud ꝓpos epos ad fi.

¶ Utrũ papa possit absoluere aliquẽ ab obligatiõe qua tene tur hoi?ꝶo.ẜm Inno. Põt fa cere hoc d pleitudie ptãtis ai. viij.q.3.per pricipalẽ.C.de q̃ dri.prescrip. beñ a zenoue.C. de preci.ipera.offe.l.quotiẽs. idem Hosti.ꝛ Ber.

¶ Papa. ẽt añ corõatiõnẽ suã põt exercẽ offm̃ suuz.Et g hac occasiõe lr̃as eius ipugnar̃ ex cõicatus ẽ:ut in extuagã.Bñdic ti.xi.que incipit.Quia nõnulli Casus i qbus papa raro ul' nũ q̃z dispẽsat:habetur s̃. dispẽsa tio.§.antepr̃.

Parafer na. Parafer naẽ qcqd hz mł'ier ꝑter dotẽ:ꝛ dr̃ a para qd ẽ iuxta:ꝛ fẽna qd ẽ dos: q̃si iuxta dotẽ lz i qbusdã r̃giõib⁹ talia ñ hẽant locũ:vbi ẜz ꝯsue tudinẽ uir oia imobilia mł'ieis r̃cipit i dotẽ:ꝛ oia mobilia sũt cõia.Hz ãt paferna ꝑuilegiuz ad istar dotis.sicut.vxor habz oia bõa mariti tacite obligata pro dote:sic ꝛ pro r̃b⁹ paferna lib⁹ marito datis:nisi ꝑ spãlẽ ꝛ expssã obligatiõnẽ sibi prouide rit:qꝛ tũc alij vr̃ r̃nũciar̃.C.de pac.cõ.l.fi.Quin ẽt ẜz Ho.si ꝑ afernalia iferãtur i domo viri eo sciẽte cõuenir̃ maritus dpo siti uel mandati nisi dñium trã slatum fuerit in maritũ.qꝛ tũc agetur conditiõe certi uel sine causa:uel ob cãm. De parafer nalib⁹ nõ debet se marit⁹ itro mittere mulier̃ iuita: q̃zuis bo nũ uiderer̃:vt sicut mulier seip sam uiro cõmittit:sic ꝛ ꝯmitte ret res suas .C.de pac con .l. hac lege.

Parentes. Utrum fi lij tenear̃ alere parẽtes?ꝶo. Filij locuple tes tenentur nutrire parẽtes e genos:sicut parẽtes locupletes tenent̃ filios. Et noie parentũ ꝛ filioꝝ siũ liboꝝ itellige omẽs ascẽdentes.ꝛ descẽdẽtes i auc. ut lice.ma.ꝛ auie.§.illd quoqz coll. 8.Cessat tñ hec obligatio ẜm Hosti.si illi possunt susten tari de bonis proprijs uel d suo artificio.Et de h⁹ ẽt s̃.familia §.i.ꝛ supra expositus .Utrum autem opera pietatis i parẽtes possint ꝑtermitti occasiõe r̃ligi onis require.i.religio.§.3.

Paricida proprie dicir̃ qui parẽtem occidit quasi parenticida.Sed tamen lex que punit paricidas locum habet in omnibus ascẽ dentibus ꝛ descendentibus in infinitũ.itez locũ habet in uxo re:uiro.nuru.genero.vitrico

socero. patruo auũculo. amita ꝯsobrino. patruele patrono. nouercha. sponsa patre ꝛ mr̃e spõsi ꝛ spõse. Et similiter itelligas si femina predictas personas ꝯiunctas occiderit uel ab eis occidatᷣ. Item qui emit uenenũ ut hoc fieret. ff. eo. l. i. ȝ. ꝛ. 4. similiter oẽs ꝯscii tenẽtur. ff. eo. l. vtrum.

¶ Que est pena patricide? ℞o secundũ leges ẽ ut. i. vg̃is cedatur: deinde sacco corii ꝯsut⁹ cũ cane ꝛ gallo gallinaceo. vipera ꝛ simia in mari iacteᷣ. uel iam nẽ proximũ: ut omniũ elemẽtorum usu careat. ꝛ celũ superstiti: ꝛ terra mortuo auferatur. et si mare uel amnis nõ sit proximus: bestiis subiicitur. C. eo. l. i. ff. eo. l. pᷝt.

Parrochianus alienus i festis de missa eiiciẽdus ẽ: ut s̃. missa. §. pᷝt.

Paterfamilias. debet regere ꝛ educare familiã suã ut supra familia. §. i. ꝛ supra expositus. ꝛ supra parentes.

Patientia. qd sit? ℞o. fm Tho. sa se. q. 136. sicut dicit Aug⁹ in li. de patientia. Patientia ẽ q̃ equo animo mala toleramus: ne animo iniquo bona desideramus: per que ad meliora perueniamus. De qua etiam dicitur. iac. i. Patientia opus pfectũ habet. Et Grego⁹ i homil. Patientia est radix et custos omnium uirtutum.

¶ Utrum iurie sẽper sint sustinende? ℞o. fm Tho sa se. q. 108. Mali tolerãdi sunt a bonis in hoc ꝙ ab eis iiurias proprias patiẽter sustinent fm ꝙ oꝫ. Unde super illud Cãt. 2. sicut lilium inter spinas dic̃ glo. Nõ fuit bonus qui malos tolerare nõ potuit. Nõ ãt tolerãt eos vt sustineãt iniurias dei ꝛ proriorũ unde Chrysous sup Math. In iniuriis propriis eẽ quẽpiam paciẽtẽ laudabile ẽ. iniurias autẽ dei dissimulare nimis est ipium. Hoc tñ intelligẽdũ est quãdo iniuria illata persõe ad solã personam ptinet. Tunc enim paciẽter sustinẽdũ ẽ. Qñ aũt redũdat in iiuriam dei vel ecclesie: tunc debet aliquis propriã iniuriã ulcisci: ut pꝫ d̃ Helia qui fecit descẽdere ignẽ super eos qui uenerãt ad ipsũ capiendũ. 4. Reg. i. similiter Heliseus maledixit pueris ipsũ irridentibus. 4. Reg. 2. Et siluester papa excõicauit eos qui ipsum in exilium miserunt. ut. 23. q. 4. Guillisarius. Hi⁹. n. precepta patientie intelligenda sũt

ẜm preparationē animi: ut Au g⁹dicit i li. d ẜmōe dñi i mōte. ¶ Utruʒ percutiēti vnā maxil lam sēper altera sit prebenda? ℞o. ẜʒ Au. Aug⁹. in epl̄a de pu ero. Centurionis dicit ꝙ p̄cep ta patiētie magis sunt ad p̄pa rationem cordis q̄ʒ ad op⁹: qd in aperto fit: ut in secreto tene atur animi patientia. in mani festo āt id fiat qd eis uidet̄ pro desse quibus bñ uelle debem⁹ Uñ ꝛ dñs se percutienteʒ r̄pre hēdit. vt Jo. 18. ꝛ Paulus per cussus in facie dixit percutiet te deus paries dealbate Act. 23. si aūt hoc non prodest: tunc per cutienti unā maxillā q̄ʒtum ad animi prōptitudinem exhiben da est altera: nec resistendum est malo: q2 per patientiā p̄se cutores deo lucrari possumus. Ad materiā pātiētie pertinere potest supra ira ꝛ supra contu melia. §. fi. ꝛ infra uindicatio.

Patriarcha ꝛ priās s̄t diuersa nomina: sʒ cōmunit̄ idē sūt in re. lxxxviiij. di. prouīcie. Pro prie tamē dicuntur p̄riarche q̄ tuor principeles silicet Constā tinopolitanus. Alexandrinus. Antiocenus. ꝛ Hierosolymita nus. Et ẜm ordinem hic positū est ēt coruʒ maioritas: ut extra de priuil. antiq. Alii uero pro prie dicuntur primates: ut Ag legiēsis. Gradensis. Cantuari ensis. ꝛ hi⁹.

¶ Quot sunt priuilegia q̄tuor p̄cipalium patriarchaꝝ? ℞o. Quatuor sunt. Primū est quia postq̄ʒ receperunt palliū a sed apostolica conferūt palliū me tropolitanis qui sunt sub ei. se cundum est ꝙ recipiunt fideli tatis ꝛ obediētie iuramentum pro se ꝛ pro Rōana eccl̄ia. Ter tium est ꝙ faciūt añ se ubiqʒ cruceʒ deferri: nisi ubi papa fu erit aut eius legatus utēs insi gniis papalibus. Et nisi i urbe Romana. Quartum ē q2 appel latur ad ipsos omissos mediis Hec omnia habētur extra de priuil. antiqua. i tex. ꝛ glo. pre cipue Inno..

¶ Sed que iurisditio patriar che siue primatis in subditos suffraganeoꝝ suorum? ℞ndeo ẜm Ray. Habent iurisditionē. in octo casibus. primus est cū appellatur ad eos distinctione lxxxviij. prouincie. secundus cū uacat eccl̄a metropolitana ꝛ postq̄ fat prias ꝙ disponat de rebus ad metropolitanum per tinentibus. s. custodiendis: ex de offi. or. presenti li. vi. 3°. ex ꝯsuetudie del priuilegio. Hos duos casus habes. viiij. q. 3. ꝯ questus. q̄rt⁹. caʒ sēper arduo

negocio dubitatur: nec potest ĩ prouicialĩ cõcilio terminari. tunc.n.metropolitanus deb3 primatẽ ꝯsulere.di.18.de cõcilijs.5ᵘˢ cũ metropolitanᵘˢ ẽ negligens: uel remissus põt supplẽ defectũ eiᵘˢ.viij.q.3.cu3 simᵘˢ.sextᵘˢ cũ aliqs cõquerẽt ꝺ archiepõ prias eẽt iudex.xi.q.ij li cleric⁹.7ᵘˢ si sbdit⁹ metropolitãi ꝯqrat primati ꝙ iniuste ip3 excõicauit.et primas remittẽt eum ad metropolitanũ ut absoluat.et ille nõ posset absolutionẽ obtinere poterit absoluere patriarcha: ita ꝙ precipiat ei ꝙ metropolitano satisfaciat Al' reducet eũ in eandẽ sniam ex̃ de off.or.ad reprimendam 8ᵘˢ est ꝙ si archieps vel eps fecit mãdatũ illicitũ uel iniustũ: ⁊ subditus appellauit ad papã põt patriarcha declarare ꝙ subdit⁹ legitime appellauit ar.ex̃ de appel.sollicitudinem

PAtronus siue ius pronat⁹: Jus patronat⁹ ƀ3 Host. est ptãs repñtãdi instituendũ ad bñficiũ ecclesiasticũ et prouenit: ut Gof.dicit de eccłie fũdatione: dotatione: soli colatione.xvi.q.7.filijs: et.c.quicũq3. Unde versus. Patronum faciunt dos edificatio fũdus et ius patronatus secundum diuersas regiones diuersimode nominatur. Qñq3 dicit̃ aduocatio.ex̃ eo.q2 clerici. Qñq3 vicedominatus vel custodia siue guardia: ex̃ ea eo. preterea ⁊.c.qm̃. Quandoque dicit̃ ius frequentationis vel processionis.xvi.q.7.pie mentis.et.c. frigentius. Hec enim oĩa pro eodẽ supponunt: ex̃ de sta.mona.in singulis.§.fi.

QUod ius cõpetit patrono ecclesie? Rndeo. Quadruplex ius competit ei. Unde versus Patrono debetur honor on⁹ emolumentũ. Pñtet presit defendat alatur egen⁹. Primu3 ergo est ꝙ ipe h3 pñtare instituendum ad prebendas: siue ecclesias non collegiatas: ex̃. eodem fere per to. in collegiatis vo non electioni faciẽde s3 iam facte postulatur assensus patroni extra eodem nobis. secundum ꝙ quasi principalis primus in processione incedit xvi.q.vij.pie mentis ⁊.c.frigẽtius. Tertiũ est ꝙ defensor est precipuus eccłie: ⁊ ideo tenet̃ eam defendere ab omnib⁹ oppressorib⁹.xvi.q.vij.filijs. q̃rtum est ꝙ si uergat ad inopia3 alendus est de bonis ecclesie: ut in.d.c.filijs.ex̃.c. quicũque Jtẽ in ipa fũdatione põt patronus laicus de cõsensu epi cer-

rũ cẽsum tenẽ:ex̄ codẽ.preterea ·2°. ed ultra nihil debet exigẽ nec in aliquo grauis eẽ:ex̄ de sta.mo.in singulis.§.fi sed qñ patron⁹ ẽ locus religiosus: ut si aliqui monachi in proprio solo et proprijs expensis ecclesiam edificauerũt:habent in eo oĩa tẽpalia sicut eps̄ omnia spũalia:ut.xvi.q.2.sane ⁊.c.statutum:ex̄ de priuil.cũ et plantare.§.in ecclesijs:et de capel. mo.c.i.et habent nihilominꝰ ius presentandi ex̄ de sup.ne. pre.sicut.

¶ Sꝫ ĩfra qd̄ tp̄s dꝫ pñtar̄ patronꝰ? Rõ.si ẽ pr̄onꝰ laicꝰ tenetur.ĩ.q̃ttuõ mẽses:si ẽ eccl̄ia l' mõasteriũ tenet̄ .ĩ.sex mẽses: ẽt si ius pr̄onatꝰ habuẽit ex̄ collatõe laici ex̄ eo dẽ si laicꝰ .lib. vi.Al'r eps̄ ordĩabit de eccl̄ia. ar.ex̄ eo.c.3.et.c.cũ propter.

¶ Quid si patronus presẽtet prĩo unũ et postea aliũ? Rõ. si patronꝰ ẽ laicꝰ iudicio ep̄i relinquit̄ quem uelint acceptar̄. Si est collegium uel ecclesiastica persona variare non põt sed primus preferendus ẽ.ex̄ eodem cum aduocatus.

¶ Quid si unꝰ ꝯstruat eccl̄iaꝫ ⁊ ei pl'es succedãt: nũqd omẽs erũt pr̄oni? Rõ ius pr̄onatus apud quẽlꝫ hr̄dũ ẽ ĩ solidũ.ẽt si ex eq̃libꝰ ptibꝰ sint hẽdes:⁊ ꝯpetit cuilꝫ pr̄ono: quo ad oẽs effectus preter sacerdotis pñtationem que est ita apud omnes cõiter ꝙ apud nullum singulariter:extra eo.c.i.et.2.

Quid si patroni sint plures ⁊ nõ concordãt in pñtãdo? Rõ Ille dꝫ prefici q maioribus iuuat̄ meritis ⁊ a pluribꝰ eligit̄. ex̄ eo.qm̃. Quod si nũerus est eq̃lis recurrẽdũ est ad merita 63.di.si forte. Si oĩa sint eq̃lia põt eps̄ dicẽ ꝙ cõcordent ⁊ iterũ pñtent.79.di.si duo.ĩ Vo ñ concordãt locus ẽ gratificationi.ex̄ de elec.venerabilem. §.obiectõi.v.ꝙ ãt. Sed si neuter põt poni sine scãdalo: tunc eps̄ eccl̄iam ordinabit . prout uiderit meliꝰ expedire.ut i.d. c.qm̃.

¶ Nũquid patroni iter se pñt pacisci ut alterius vicibꝰ presẽtent? Rñdeo ƀm Ber. Sic arg. ff.de usufruc.l.quotiens.§.i. ⁊ in cle.plures.ex̄.e.Idẽ Host. Sꝫ Inno.non placet:qd̄ põt ĩtelligi ꝙ honestus eẽt si cõcordarent semper.

¶ Quid si inter presentantes sit questio quis sit patronus? Rõ Si non fuerit finita infra terminum de quo dictum ẽ s̄. §.3.eps̄ instituat saluo iure eiꝰ qui uicerit extra eo.li vero . et .c.qm̃ in quibusdam.

¶ Quid si patronus presẽtat
non idoneũ seu indignũ? R̃o. si
patronus sit collegiũ siue psõa
ecclesiastica priuat⁹ est pro ea
uice iure p̃ntandi. ex̃ de elec. cũ
in cũctis. extra de sup. ne. p̃la.
sicut. Sil'r etiã s̃m quosdã si
patron⁹ laicus sit. priuatus ẽ
iure p̃ntandi pro ea uice ⁊ de-
uolutũ ẽ ad superiorem. uel sal
tẽ priuari dz. ⁊ tñ ut addit In
no. bñ facit ep̃s si interi3 p̃mit-
tat prouisionẽ laico patrono.

¶ Utrum patron⁹ possit p̃ntare
seip̃m? R̃o. Non. q̃ztũcũque sit
idone⁹. ex̃. c. per nostras. 8. q.
i. in scripturis. Si tñ pl'es sint
patroni bñ p̃nt vnũ de se p̃nta
re: ar. ex̃ de elec. cũ in iure.

¶ Utrum pr̃ possit filiũ vel nepo
tem p̃ntare? R̃o s̃m Hosti. p̃ot
dũmodo sit idone⁹: quin poti⁹
vr̃ p̃ntandus q̃z ali⁹: ar. extra
de coha. cle. et mu. c. i. ⁊ extra
de cẽsi. cũ ap̃ls. §. inhibemus.
Con. Inno. et Ber.

¶ Quid si uacãte eccl'ia ep̃us
vocat patronũ et ꝯfert ei? R̃o.
s̃m Host. Si ñ hũit originẽ a
se sed ep̃s motu proprio contu
lit ei. credo q̃ possit cõsentire
voluntati prelati: ar. ex̃ de elec.
cum in iure.

¶ Utrum ius p̃ronatus sit spũale?
R̃o ius p̃ronat⁹ directe ñ dr̃ ius
spũale eo q̃ cadit in laicu3. tñ
s̃m h' d p̃ot dici spũale eo q̃ p'er
ip̃m prestatur uia ad conseq̃n
dum spũale bñficiũ. iõ etiã vo
catur annexũ spũali: ex̃ eo. de
re. et de iudi. quanto.

¶ Qualr' ius patronat⁹ trans
feratur i aliũ? R̃o s̃m Hostiẽ.
Quattuor modis. p̃rio quide3
per successionẽ hereditariam:
ut hr̃ s̃. §. 5. 2° ex p̃mutatione.
q̃r cũ alio spũali p̃mutari p̃ot.
6. q. 7. nemini. ex̃ de reru3 p̃
mu. ad q̃ocs. ⁊. c. fi. 3° ex dona
tione. et quidẽ si ius patronat⁹
donatur laico req'rit̃ ꝯsẽs⁹ ep̃i.
ex̃ eo. preterea. maxie qñ dubi
tatur ne fiat in fraudẽ ⁊ trans
feratur in potentiore3. ut ibi i
nuitur. Si vero donet̃ clerico
ñ requirit̃ cõsensus ep̃i. ex̃ eo.
ex insinuatione. c. illud. et. c. si-
gnificasti. 4° ex uenditiõe. q̃r
l3 ñ possit vendi sp̃aliter. ex̃ eo.
de iure tñ trãsit cũ uniuersita-
te: nisi de ip̃o sp̃aliter excipiãt̃
extra eo. ex litteris. et. c. cũ s̃m
Sil'r transit cũ uniuersitate in
conductione ad firmam siue
ad pensionẽ: ut i eodem. c. ex
litteris.

¶ Utrũ possit pignori obligãi
R̃o. De hoc sunt opiones. Qui
dam dicũt q̃ p̃ot obligari cu3
vniuersitate. verior tñ videtur
opinio Inno. q̃ nec simplicit̃
nec cum vniuersitate potest pi

gnori obligari.

¶ Utrū possit in feudum dari? R'o. Cū uniuersitate dari pōt. ex eo. cū fm. Sed specialiter ⁊ expresse fm Host. nō pōt quia feudū requirit homagiū: qđ est rei tpalis. Si eccl'ia h3 patronū vtrū ꝯferri possit per legatū vide ꝭ legatus. §. 3. de his qui de nouo vsurpant sibi ius pronatus vacantiū ecclesiaꝶ. uide ꝭ eccl'ia primo. §. antepe.

Peccatum primo.

Cōiter utrū voluntas et op⁹ exterius sit vnū pccm̄? R'o secundū Pe. Si loq̄mur de uolūtate et ope prout sunt coniūcta: ut cā et effectus: sic sunt vnum pccm̄ formaliter l3 plura mālīter: q2 vna est rō deordinandi l3 plura deordinata. Si vō loq̄mur prout sunt sepata: utputa fm aliud ⁊ aliud tps sunt diuersa peccata: q2 diuerse auersiones ⁊ conuersiones.

¶ Quō unū pccm̄ sit grauius alīo? R'o. Si loq̄mur de peccatis eiusdē generis inuenit̄ vnū pccm̄ grui⁹ alīo fm gđū transgressiōis. ut māifestū ē de peccatis luxurie. ꝭ luxuria. §. 1. ⁊ eodē mō de aliis. Si vō loq̄mur de peccatis diuersoꝶ generū erit pccm̄ grui⁹ alio pcipue fm diuersitatē obiectoꝶ. s. fm q̄ est ꝯtra aliquid principali⁹ vl' min⁹ principale. Unā homicidiū qđ ē ꝯtra vitā hoīs ē grui⁹ peccato: qđ ē circa res exteriores sicut furtū. et alr grui⁹ q̄3 homicidiū ē pccm̄ qđ imediate ꝯtra deū cōmittit̄: sicut infidelitas blasphemia ⁊ h⁹: ut pōit Th. prima se. q. 73. Et idē hr̄i pōt 33. q. 2. si quid vius vbi dicit̄ q̄ homicidiū est graui⁹ q̄3 adulteriū. ⁊. 17. q. 4. sicut qui ubi dr̄ q̄ sacrilegiū ē maius pccm̄ q̄3 fornicatio.

¶ Secundū q̄d unum pccm̄ possit eē grauius ⁊ leuius? R'o fm Ray. Primo quidē ex circunstātiis. Nā ⁊ circūstātia q̄n3 talis ē q̄ n̄ solū aggrauat: s3 etiā3 i aliā spēm trahit sicut fornica⁹ cū fit cū ꝯiugata dr̄ adulteriū. S3 et fo aggrauat̄ pccm̄ ex psōa puta inhonestas in clerico grauius punieda est q̄3 i laico. ar. ex de vi. ⁊ ho. cle. ut clericoꝶ. Et de hoc ēt dr̄ in se. §. Itē aggrauatur ītio ex actu ipi⁹. idē. n. peccatū malū3 ē in ꝯsensu: peius i facto: pessimū in ꝯsuetudie. de quo Aug. Peccati sūt tres differētie. s. in corde. in facto. ⁊ in cōsuetudie de pe. dist. 2. sicut. Item aggrauat̄ q̄rto ex motiuo q2 ut ait Greg. Pccm̄ trib⁹

mõis cõmittit̃. Nã aut ex igno
rantia aut ex ĩfirmitate aut stu
dio perpetrat̃. Et grauiꝰ quidẽ
infirmitate q̃z ignorantia: sed
multo grauius studio q̃z ĩfirmi
tate peccat de pe. distinctione
.2. sciendũ.

Utrum magnitudo peccati ag
ue[t] peccatũ? R̃o ẜm Tho. pria
scd̃e. q. 73. Peccatũ quñz fit ex
surreptiõe proueniens ex infir
mi ate humane nature. Et tale
pctm̃ minus ĩputatur ei qui est
maior in ṽtute eo ꝙ minꝰ negli
gitꝰ huiusmodi peccata repĩmer̃
que tñ omnino subterfugere in
firmitas humana ñ sinit. Pec
cata uero que ex deliberatiõe
procedunt tanto magis alicui i
putantur: quãto maior est. Et
hoc propter quatuor. pᵒ q2 ma
iores facilius possunt resistere
peccato: cũ excedãt in sciẽtia et
uirtute. Unde Luc. 12. Seruus
sciens voluntatẽ dñi sui ⁊ non
faciens plagis vapulabit mul
tis. 2ᵒ propter ĩgratitudinem.
q2 omne bonũ quo quis magni
ficatur est dei bñficiuz: cui hõ
fit ingratus peccando. ⁊ quan
tuz ad hoc quelibet maioritas
etiam in temporalibus bonis
peccatum aggrauat. 3ᵒ propter
specialem repugnãtiam actus
peccati ad magnitudinem per

sone: sicut si princeps iusticiaz
violet qui ponit̃ iusticie custos
etiam si sacerdos fornicet̃ qui
castitatẽ nouit. ⁊ alios ad h hor
tari debet. quarto propter exẽ
plum siue scãdalũ. quia vt gre/
gorius dicit in pastorali. In e
xemplum culpa uehement̃ ex
tenditur quando pro reueren/
tia ordinis peccator honoratur
Ad plurium etiam noticiã per
ueniunt magnorum peccata et
magis ea homines indigne fe
runt. Utrum idem actus possit
esse peccatum ⁊ meritum hẽs.
supra meritum. De septem viti
js ⁊ que ex eis oriuntur hẽs in
fra vitium. De peccato etiam
supra crimen.

Peccatum secũdo
scilicet mortale. Que sũt pecca
ta mõtalia? R̃o ẜm Ray. In pri
mis notar̃ potest eẽ peccata mõ
talia oẽs trãsgressiones deca/
logi. Item quedam enumeran
tur ab apostolo. Ro. pᵒ. de qui
bus in fine subdit: ꝙ qui talia
agunt digni sũt morte. Et plu
ra immo omnia reducuntur
ad decalogum ut idolatria. vi
tium cõtra naturaz iniquitas.
malitia. fornicatio. auaritia. ne
quitia. inuidia. homicidiũ. cõtẽ
tio. dolus. malignitas. susurra

tio. detractio. cōtumelia. superbia. elatio. inuentio malorū. inobedientia. isipientia. icompositio. Et subdit de his que sine affectione: ⁊ absq; federe ⁊ sine misericordia fiunt. Et sequit̄ qui talia agūt digni sūt morte. Itē Gal. 5. Manifesta sūt opera carnis que sunt fornicatio. imūdicia ipudicitia. luxuria. auaritia que est idoloꝝ seruit⁹. veneficia. inimicitie. cōtentiones. emulationes. rixe dissēsiones. secte. inuidie. homicidia. ebrietates cōmensatiōes. ⁊ his similia. Et sequitur. Qui talia agūt regnū dei non cōsequētur. Aug⁹. etiā dicit sic. Mortalia sunt sacrilegiū. homicidium. adulterium. fornicatio. falsum testimoniū. rapina. furtum. superbia. inuidia. auaritia: ⁊ si multo tp̄e teneatur iracundia. ⁊ ebrietas. si assidua sit. Quicūq; aliqd de istis in se domiari pmiserit eterno igne cruciabitur. hec Aug⁹. di. 25. §. crimis. Sed in oībus predictis attendēdū est quod dic̄. Tho. 2a 2e. q. 35. ꝙ mōtale peccatum dicit̄ quod tollit sp̄ualē uitam anime que ē per charitatem. Uñ illud peccatū ex suo genere est mortale: quod secūdū propriam ratione cōtrariat̄ charitati. Sed tamen in omnibus peccatis que sunt ₰m gen⁹ suum mortalia considerandū est ꝙ non sunt mortalia: nisi quando suam perfectionem consequuntur. scilicet in consensu rationis. Unde si sit inchoatio peccati in sola sensualitate et non pertingat usque ad consensum rationis propt̄ imperfectionem actus est peccatum veniale: sicut in genere adulterij concupiscentia que consistit in sola sensualitate est peccatum veniale. Si tamen peruenitur vsque ad consensum rationis est peccatum mōtale. Et idem de primis motibus ire uel inuidie que inueniuntur: quandoque etiam in viris perfectis et sunt peccata venialia: ut Thomas subdit ibi questiōne. xxxvi. Sed tamē hec in singulis peccatis habes plenius declarata. Quedam enim que sunt venialia habes in sequenti. c. scilicet peccatum tertio. Utrum per confessionem generalem mortalia deleantur. habes supra confessio primo §. duodecimo qui incipit. Utrum per generalem. Et plura etiam de peccatis de quibus tenetur quis confiteri supra confessio per totum ⁊ infra penitentia primo.

PEccatum tertio: scilicet veniale. Que dicũt peccata vẽialia? R̷o. ẜm Augu. di. 25. §. alr. vbi sic dicit. Que autez sint minuta peccata licet oibus nota sint. tñ q? longum esset ut oia replicẽtur opus est ut ex eis aliqua nomiemus. Quotiẽs aliquis in cibo vel in potu plus accipit q̃z necesse est ad minuta peccata noverit pertinẽ. quotiens plus loquit̃ q̃z oportet: plus tacet q̃z expedit. quotiẽs pauperem ĩportune petẽtem exasperat. quotiẽs cuz sit corpore sanus aliis ieiunantib9 prãdere voluerit: aut sõno deditus tardi9 ad ecclesiã surgit: aut quotiens excepto filiorũz desiderio uxorẽ suam cognouerit. quotiens in carcere positos tardius requisierit: infirmos tardius visitauerit: ⁊ discordes ad ꝯcordiaz revocare neglexerit. Si plus a ut proximũ aut uxorẽ aut filiũ aut servũ exasperaverit si ãpli9 blandit9 fuerit q̃z opz. si cuiq̃z maiori persone ex volũtate aut ex necessitate adulari voluerit Si pauperib9 esurientibus sibi nimium delitiosa vel sũptuosa cõuiuia preparaverit. si se aut ĩ ecclesia: aut extra eccl'iaz fabulis ociosis de quibus ĩ die iudicij ratio redẽda est occupauẽit. Si dum iocãtes incaute iuramus: ⁊ cũ hoc per aliquã necessitatem ĩplere non poterimus: vtiqz periuremus: ⁊ cũ omi facilitate vl' temeritate maledicimus. hec Aug9. Plura de his in spũalibus suis locis manifestantur.

¶ Utrum peccatũ veniale possit fieri mortale? R̷o. ẜm Pe. Idem actus numero qui est venialis nõ potest fieri mortalis. sz idẽ ĩ spẽ põt. ⁊ sic intelligitur v̇bum Aug. ꝙ nihil est a deo veniale ꝙ non possit fieri mortale di. 25. §. hinc etiam. Et ꝙ in li. sni rum dicitur ꝙ venialia multiplicata ita possunt obruẽ sicut unum mortale: ĩtelligitur per occasionẽ: q? assuetudo vẽialium cadere facit in mortale. Unus aũt actus quomõ possit esse bonus vel malus. vide sup̃ meritum.

¶ Utrum teneamur penitere de venialibus? R̷o. ẜm Tho. in 4. di. 16. Cũ dr̃ aliquis ad aliquid teneri quedã necitas importat̃. Necessitas ãt ẽ duplex. Una absoluta ⁊ ẜm hãc t. nec̃ facere ea sine qbus nõ ẽ salus. Et hoc mod. nõ tenetur quis ad peti venial' pniaz quia mortẽ ex hoc ñ ĩcurrit nisi forte ex ꝯtẽptu dimittat. Alia necitas ẽ ex suppositiõe alicuius finis sic

dr̃ aliqd eẽ necessariũ sine quo nõ possum⁹ finẽ itẽtũ ꝯseq. Et hoc mõ neciũ ẽ ꝙ hõ de vẽi alibus ꝑẽiteat si ei remitti dbe ãt i hac uita. Et ſm hoc nõ pro ꝓe dr̃ teneri aliqs ad aliqd. Et iõ dicẽdũ ꝙ hõ nõ tenet̃ ad pe nitẽtiã vẽialiũ nisi lãge sumdo Jdẽ Pe. Utruz aũt teneamur ad ꝯfessionẽ uenialiũ habetur sup̃ cõfessio.2.§.7.

❡ Utrũ pctm̃ ueniale possit re mitti sine mortali? R̃o ſz Tho. i.4.di.16. r̃moto p̃ori r̃mouet̃ posteri⁹: nec ꝯ posteri⁹ restituit̃ nisi p̃ori r̃stituto. Feruor ãt ca/ ritatis cui ueniale opponit̃ est posterior ipsa caritate. unã q̃z diu caritas nõ restituit̃. s. p. di/ missionẽ pcti mõtal̃: nec feruõ caritatis repari põt: s q̃ repati one ꝯsistit uẽialis peccati dimis sio: ꝛ sic nõ dimittit̃ ei qui mor tale nõ dimittit̃ Jdem Pe.

❡ Utrum vnũ uẽiale possit di mitti sine alio? R̃o. ſz Tho. vbi s̃. Sic q2 vẽialia nõ hñt ꝯnexio nẽ ad iuicẽ ex pte auersiõis sic mortalia. q2 i eis nl̃la ẽ auersio a deo: nec etiã ex parte ꝯuersio nis: vt per se patet.

❡ Utrũ ueniale possit dimitti volũtate mãente ad illud? R̃o. ſm Tho. i.4.di.16. Nõ põt tol li culpa nisi r̃cordiet̃ voluntas que r̃cordiari nõ põt q̃z diu i ip sa de ordiatiõe manet: al̃r eẽnt duo opposita sil̃: ꝛ iõ nullo mõ ueniale dimitti p̃t q̃z diu vo un tas ad illud manet. Jdem Pe.

❡ Utr̃ ad remissionẽ uenialis r̃quirat̃ ꝯtritio? R̃o. ſm Tho. v bi s̃. Pctm̃ veniale ut dictũ ẽ s̃ i p̃cedẽti. §. ñ r̃mittit̃ q̃z diu vo lũtas mãet i illo. Jp̃m ãt r̃cedẽ volũtatis ab eo ꝙ p̃us vo ebat est displicere ei ꝙ voluit: ꝛ tal̃ displicẽtia qñ est gr̃a iformata dr̃ dolor ꝯtritiõis ꝛ iõ veniale sine ꝯtritiõe ñ dimittit̃. Sed sci endũ ꝙ ꝯtritio põt accipi tripli cit̃. s. vl̃ hitu vl̃ actu. vel medio mõ. Hitu qdẽ ꝯtritio ñ sufficit ad pcti vẽialis dimissionẽ. quia tũc qcũqz hẽret hitũ v̓tutis ꝑe nitẽtie cui⁹ act⁹ ẽ q̃libet ꝯtritio ꝯsecut⁹ eẽt pcti vẽialis dimissi onẽ: ꝛ sic ip̃m vẽiale cũ gr̃a eẽ nõ posset. Nec itez reqrit̃ ꝙ sit actual̃ ꝯtritio: q2 seq̃ret̃ ꝙ pec/ catũ qd̃ aliqs i memoria vel in cogitatiõe nõ hz remitti nõ pos set. Et ideo dd̃ ꝙ reqrit̃ ꝯtritio medio mõ qñ. s. ꝛ si actu pctm̃ ñ displiceat explicite: displicet tñ iplicite: q2 v̓tute act⁹ quẽ egit seq̃ret̃ displicẽtia explicite pec cati vẽialis si cogitatio ad illã ferretur. Jdem Pe.

❡ Quot modis venialia dimit tuntur? R̃o. Octo mõis. p⁹ qdẽ per dignã cõionem. de conse.

di.2.cū omne crimē.7.c.ſi quo tienſcūq3.etiā ut quidā addūt p' extremā vnctionez:ex̄ de ſa cra vnc.c.vnico.v.ꝺ pnia.Itē p aque benedicte aſpe:ſionem de cōſe.di.3.aquam ſale.3° p e limoſynaꝝ largitionez.de pe. diſ.i.q3obrē.7.c.medicia .diſ. 3.ſane.Addūt quidā per iniuriā rum remiſſionē que eſt eẋyna ſpūalis.Luc.6.Dimittite 7 di mittet̄ vob.4° p orationē pci pue dn̄icā.de pe.di.3.de quoti dianis.5° per cōfōem genera lem:ut s̄.ꝯfō.i.§.xi°.6° p epa/ lē bn̄dictionē:7 s̄3 quoſdā etiā per ſacerdotalē.i.q.i.multi.in fi.7° per deuotā peccatoꝝ tō ſionē.de pe.diſ.i.tres actiōes 8° p cordis ꝯtritionē:ut i pce/ dēti.§.dictū eſt.De his ſūt ver ſus.Cōfiteor tūdo cōſpergor ꝯ teror oro..Signor edo dono: p hec venialia pono.Et nō ſolū per iſta ſpālit̄ nūerata: ſ3 etiā3 p qd̄libet bonū op⁹ delent̄:ut i pdicto.c.medicina. v.redime te.de operib⁹ tuis.Et ſicut di cit Tho.pl'a vel pauciora vēia lia p predicta remittunt̄:ſm ꝙ p hec maior uel mior feruor ꝯ citat̄ q de pluribꝰ vel paucioꝛi/ bus ſaltem implicite contritio nem contineat.Unde non opō tet ꝙ per hec omnia venialia dimittantur.

Peculium. Quia cōtin git ꝙ filiufa milias habēt alñ aliqd ſuū:qd dr̄ peculiū:de hoc nūc ē dicen dū.Eſt ſiquidē q̄druplex.Qd/ dā eſt qd dicit̄ caſtrēſe v3.ꝙ fi liofa.occaſiōe militie a paren tib⁹vel aliis donat̄.vel ipē in militia acqrit.Quaſi caſtrēſe ē qd filiuſfa.ex aduocatiōe vl'a° offō publico pcepit7 ſiſr qd ob uenit pſbris 7 clicis de officio ſuo:7 i quol3 dcō .peculio pat̄ nihil iuꝛ b3 qn poti⁹ipē filius in eo pr̄famil.cēſet̄.ff.de ma/ cedo.l.i.§.vlt.7.l.2.C.de ioffi. teſta.l.fi.Profectitiu3 aūt eſt qd ex reb⁹ pr̄is:ul'eaꝝ occaſio ne aduēit ut fruct⁹ſiue lucrum Et i hi⁹peculio nihil iuꝛ hab3 fili⁹:ſ3 pr̄ plenā proprietatē h3 vt iſti p q̄s pſo .no.acq.§.i. Ad uenticiū vero ē qd ex alia q̄cū q3 cauſa filio aduēit ſiue a mr̄e ſiue ab ex̄nea perſona:ſiue de aliis operationib⁹ſeulaborib⁹ ſuiſ.Et i hoc peculio ſuatur fi liis proprietas.7 ſi pater pre/ moriatur filii eſt. ſed uiuente pr̄e h3 i eo pater plenuum vſu fructū:ita ꝙ ꝺ eo nec teſtāi pōt fili⁹ut ex̄ ꝺ ſepul.lic3 pr̄ lib.vi. Porro in bonis que pater h3 multominus habet filius ali/ quā poteſtatem: niſi q2 debet ali:ut ſupra expoſitus 7 s̄ fami

lisã vnde ĩ preter uolũtatẽ pa-
tris accipet rẽ alienã ɔtractarẽ
& sic furtũ cõmitteret

Pedagium et gui
dagium qd sit? R/o f3 guil. Pe
dagia dicũt q̃ dãt a trãseũtib⁹
ĩ locis ɔstitutis a principe. gui
dagia võ dãt pro conductu p
t̃ras, alic⁹ ut securi⁹ uadãt. hec
solus priceps & ñ pticularis ci
uitas põt ɔstituẽ.

¶ Utrũ pedagia vel guidagia
possint lcite peti? R/o f̃m Ray.
si pedagiũ ẽ antiquũ & fuit im
positũ ab his qui potuerunt ut
principibus vel regibus: & pre
sertim auctoritate eccl'ie. ac eti-
am ex iusta cã ut pro defensio
ne trãseuntiũ vel nauigãtiũ vl'
pñic. et h⁹i. et recipiẽs facit id
pp qd fuit ipositũ sine scruplo
ɔsciẽ põt recipe. & eodem mõ si
nescit a qbus fuit institutũ. pu
tat tñ ab illis q poterãt et ex p̃
dictis cãis. Itẽ si iste recipiẽs
nõ laborat mõ nec facit expen-
sas: q2 ñ ẽ necesse. pat⁹ tñ est si
necesse esset labores et expen-
sas ipendẽ nõ solũ q̃s tũc acci-
peret s3 etiã pri⁹ acceptas & ã-
pli⁹ si oportẽt. Si võ pedagiũ
sit nouũ ñ põt aliquis ab adue
niẽtib⁹ ĩ trãseũtib⁹ se aliqd ac-
cipe: nisi certũ sit illud a prici:
pe vel rege statutũ pp iminen
tem necessitatem. Probatur
hoc. 24. q. 3. si qs romipetas.
extra de treu. et pa. innouam⁹
ff. de pub. l. v ctigalia: ex̃ de
cen. puenit. v̇. oportet quippe.
& c. cum apl's §. prohibemus.
12. q. 2. nobis. n. circa fi. v̇. si qd
fõte. ff. loca. ex cõducto. §. vno
Si cõtra formã pdictam aliqd
acceptum est: restituendũ pu
to illi a quo acceptũ est. Si sci
ri non potest in pias cãs. Con.
Ul. & Inno.

¶ Utrũ mercatores seu transe
untes teneantur soluere peda
gium? R/ndeo secundũ Ray. te
nẽtur soluere & antiquum & no
uum seruata forma dicta in p̃
cedenti. §. et non soluendo fur
tũ ɔmittũt: sed ad penã taxatã
non tenentur in foro conscien
tie, nisi postq̃3 fuissẽt ide sniã
ɔdẽnati. Qd si petitor pedagii
ñ illud faciat pp qd fuit institu
tũ cum necesse sit tunc transeũ
tes possunt pedagium negare
Nam causa cessante in recipiẽ
te cessat obligatio in dante. 16
distinctione. §. his oibus ex̃ d
iureiurando. peruenit. Uel ta
les possunt super hoc adire iu
dicem: qd tutius vr̃.

¶ Nũqd christiãi tenẽt soluẽr
pedagia saracẽis. R/o. f3 Ray.
Si transeant p t̃ras eorũ tem-
pore tregue. et ipsi saraceni de

fendunt eos a latronibꝰ ⁊ hiꝰ: christiāi tenentur eis ſm statu tum ⁊ pactū ⁊ ſubtrahēdo tene rentur ad restitutionē. Naz fi des hosti ſeruāda est. 22. q. 4. innocēs. 23. q. i. noli. Addit tamē Guil. ꝙ de pacto ſi iteruenait planū est. Sz de statuto est de stinguēdū. Nā per statuta illo rum q per uim occupauerunt ⁊ tenēt terrā q̄ aliqñ fuit chri/ stianoꝝ cū ipſi ſint male fidei poſſeſſores nō obligant̄ fideles niſi ſpōte cōſenſerit vel ſubiece rint ſe hiꝰ statut̄. Secꝰ diceret̄ in de illis ſaracēis qui nō ſūt vio lenti poſſeſſores terraꝝ quas tenent q2 ab hiꝰ pedagiis frau dari nō debēt ab aliquo etiam christiano trāſeunte. Si vero tranſeāt tpe guerre aut quādo cūqz cū mercibꝰ prohibit̄ non tenent̄ eis ad pedagia.

Nūqd. qui faciūt portāi bla dum vel uinū ad uſum ſuū vel familie teneant̄ ad pedagiuz? Ro. ſm Hosti. Nō. ſi etiā ɔſue/ tudo ſit i cōirariū: q2 irrōnabil̄ est ⁊ non tenenda: q2 pedagiuz nō est dandū niſi de rebꝰ que cā negociationis defferunt̄. C. de vecti. ⁊ cōmiſ. l. vniuerſi. cō cordat Ber.

Vtrū laicus a clericis poſſit exigere pedagiū? Ro. Eccleſia stice pſone ad pedagia ⁊ guida gia penitꝰ nō tenētur: nec etiaz pro rebꝰ ſuis: quas nō cā ne go ciatiōis deferūt vel deferri fa/ ciunt: ⁊ inhibet̄ ne ab eis talia exigant̄ cōtraria cōſuetudiē nō obstante. alr̄ qui talia exigunt ſuo noīe vel aliēo ſi ſunt pſone ſingulares ſūt excōicate ipō fa cto ſi collegiū vel vniuerſitas castrū vl̄ ciuitas ipō facto ſubi icitur interdicto: nec a p̄dictis abſolui pñt: niſi plene restitu/ ant ⁊ de trāſgreſſiōe ſatiſfece/ rit: ex̄ de cēſi. quāq3 li. 6.

PEna. i. ſ. iudicial̄ aut diuia. In foro iudiciali pēa triplicis generis infligi ſolet. Et primū quidem genꝰ est pena ſpūalis i qua q̄ſi p̄ambulū ſolet premitti in cre/ patio. di. 84. puenit. ⁊ hec po test. dici pria ſpūalis pena. Se cūda ſpūalis pene ē cēſura ec/ cleſiastica. ſ. excōicatio. intdi/ ctuz. vel ſuſpēſio. ex̄ de. v. ſig. querēti. Tertia est pēa īfamie de qua vide ſ. infamis. Quar/ ta est pēa depoſitiōis. di. 50. ſi eps. ⁊ ad hac ſ. degradatio. Est aliud genꝰ pene. ſ. corpalis. pri ma qdem ſolz eſſe ieiunij ſiue abſtinētie que ſolz qñqz īfligi ⁊ īcarcerat̄ pro eoꝝ ſcelerībꝰ. ad hac p̄t intelligi diſ. 90. ſi qs ɔ tristatus. 27. q. i. ſi homo cēs Secūda est vberationis. 23. q.

5.circūcelliones de qua habet̃ ĩ.percutere.§.fi.ꝛ ŝ.excōicatio 2ª.§.2.ꝛ.7. Tertia est ſeruitutis de qua.ĩ.raptor.2.§.2.ꝛ ŝ. fornicatio.§.fi. Quarta est publicatiōis omniū bonoꝝ.di.63. adrianus.in fi. Et de hac ŝ.hereticus.i.§.8. Quīta exilij di. 63.i synodo in fi. Et hoc exilium pōt eſſe triplex. Primū in loco certo: vt cū quis intrudit̃ in monaſterio: ex̃ de adul.peruenit. Secūduz a loco cēto qñ quis ab aliquo loco prohibet̃. 2.q.i.in primis. Tertiū ab oī loco: ut eū iterdicit̃ penitētibus quibuſdā ne morent̃ in aliquo loco vltra vnū uel duos dies. de pe.di.6.ſacerdos. Tertiuz genus pene est pena pecūiaria que infert̃ aliquādo pro iniuria illata perſone vel loco: de qua ŝ emūitas eccl'ie.§.fi. Aliñ pro ſatiſfactione illati dāni: vt pro furto uel rapīa: ut ŝ.furtū.§.3. ꝛ.ĩ.raptor.i.§.i. Sūt ꝛ alie pene ſāguinis ſm leges vt mortis detruncatiōis vel ēt deportatōnis ꝛ hꝰ de quibus pertranſeundum est ad pñs.

Quis poteſt penā infligere Rō ſm Ray. Generalit̃ iudices qui poſſunt punire ſubditos iuxta qualitatē culparū: ꝛ nullus alius.16.q.i.c.ſ.33.q.2.§.i hoc Nam iuriſdictio ſine coertiōe ſaltem modica nulla eſt: ex̃ de off.dele.c.paſtoralis.ꝛ.c.ex litteris. Hoc tñ ſcias qꝫ maiores penas vt decapitare q̃ztuz ad foꝝ ſeculare nō pñt infligere niſi illi iudices qui dicunt hr̃e merum imperiū. Similr̃ q̃ztū ad forū eccleſiaſticū deponere non pōt niſi ep̃s ad quē ptinēt maiora negocia.di.25.plectis.

Que ſunt illa que excuſāt a pena ſiue etiā a culpa? Rō.ſm Ray. Generalit̃ ſunt ſeptē. Nā prio quidē excuſat mentis alienatio. Dicit̃ aūt hō aliēate mētis tripliciť.ſ.p ſtuporez ꝛ hoc modo Augꝰ.excuſare vr̃ Loth qui uoluit filias ſuas proſtituere vt hoſpites libaret.di.14. di.qꝫ ait. Itez p furorē.16.q.i. aliquos.ꝛ.c.illa cauēda.3.q.9 indicas. Itē per ebrietatē.15. q.i.iebriauerūt. Et intelligas ſi ex toto ſint alienate mentis alr̃ non excuſarent̃ a toto: ſed a tanto. vide ŝ ebrietas.§.4. 2ª excuſat coactio que ſi abſoluta fuerit excuſat a toto. ſi cōditiōata excuſat a tāto.di.50. pſ̃byteros.3ª excuſat deceptio ſi forte aliquis dolo alterꝰ deceptꝰ p errorem probabilē fecit aliqd: vel omiſit.15.q.6.ſi ſacerdotibꝰ.34.q.2.in lectum ff.de iureiur̃.ſi eū. Hoc tñ fallit in his que nō licet ignorare

vt que sũt cõtra fidẽ vel expres
sa dei precepta.22.q.2.in ip̃az
16.q.i.si cupis. Unde de h°.i.
Cor.14. Si quis ignorat igno
rabit᷑. 4° excusat quãdoq3 inf
ititudo nõ quidẽ a peccato: sed
relevat aliqualit᷑ a pena: vide
s̃.correctio.i.§.5. Sil'r ꝛ cõsue
tudo ſm Inno. quãdoq3 excu
sat a pena tẽporali: sed nõ a cul
pa vel a pena eterna. 5° excu/
sat etas quãdoq3 quidẽ a toto
vt si non est doli capax.15.q.i.
illud relatũ. quãdoq3 vero nõ
a toto: vt si est doli capax: ex̃ d
delic. pue.c.i. Alie vo etates
ſm eaꝝ varietatẽ attenuãt pec
cata ꝛ penas: ar.86.di.tanta.
6° excusat cãus. vt s̃.homici/
dium.5.§.i. 7° excusat iocatio
15.q.i.illud relatũ.

Quõ varietas criminũ in/
ducit vãietatẽ penaꝝ: ꝯo. Aut
facta puniunt᷑ vt cedes ꝛ furta
Aut dicta sicut ꝯuitia ꝛ inique
aduocatiões. Aut scripta.s.fal
sa vel famosi libelli.s.infama/
torii. Aut cõsilia: sicut cõiuratõ
nes vel cũ qs est conscius cum
latronib° ꝛ suadet uel fauet eis
Hec aũt quattuor genera sem
ptẽ mõis sũt cõsiderãda. Et pri
mo quidẽ cõsiderãda est cã sic
verbera que si illata sũt a ma/
gistro vel parẽte ipunita sunt
qz videntur facta emendatiõis
animo. sed cũ fiunt p iram ab
extraneo certe puniunt᷑. 2° cõ/
sideranda est persona. ꝛ h° du
pliciter.s.illi° qui fecit: ꝛ illius
qui passus est. Alit᷑.n. puniunt᷑
servi q̃3 liberi: ꝛ al'r qui sũt cõ
tra dñm suũ vel parẽtẽ q̃3 q cõ
tra extraneũ: sicut ꝛ al'r qui est
cõtra aliquẽ q est in magistra
tu publico ꝛ al'r q cõtra priua/
tũ. Et ad hãc cõsiderationem
de persona ptinet etiã etas fa/
cient᷑ ꝛ eius qui passus est. 3°
considerãdus est locus. Nam
idem act° si fiat in quolibz lo/
co erit furtũ. ꝛ nõ puniendũ ca
pite. Si in ecclesia erit sacrile/
giũ ꝛ capite puniendũ. 4° ꝯsi
derandũ est temp°. Nã p hoc
discerni solebãt emãsores a fu
gitiuis. Emãsor.n. erat q propria
volũtate diu euagat° postea ad
castra revertebat᷑. fugitiu° vo
q r̃cedbat aĩo ñ r̃uertẽdi. itẽ tp̃s
discernit efractorẽ seu furẽ di/
urnũ a nocturno. Et dicit᷑ effra
ctor q carcerẽ effringit vt eua/
dat inde: vel alia loca vt idẽ a
liquid surripiat. Et nocturnus
quidẽ fur vel effractor acrius
puniri dz. 5° est considerãda
facti qualitas: per quam atro
cius vel levius est puniendus
vt furta manifesta que acrius
puniuntur q̃3 non manifesta.
Item per hoc discernitur rixa

a crassatura. nam rixa est qui/
dam cōflictus altercātiū. crassa
tura uero est violentia illata a
latronibus vt in nemoribus et
huius. Item per hoc discernū
tur expilatiōes a furtis. Et dici
tur expilatio subtractio rez he
reditariarū añq̄z hereditas a/
deatur. Nā in eis nō dr̄ propri
e furtuz qđ fit īuito domio: cū
hereditas nō habeat dominū
Item p hoc discernit̄ petulātia
.i. quod fit per quandā lascivi
az: qđ dicitur h̄ petulātia ab eo
qđ fit per violētiam. 6° ɔsidra
tur quantitas per quā discerni
tur fur ababigeo. vt qui suem
vnuz surripuerit ut fur coerce/
bitur. qui vo gregē ut abigeus
7° expectatur evētus. i. si res
habuit effectū: vt si quis etiam
demēs nisus est aliquid cōtra
alium ⁊ res habuit effectū con
dēnabitur. Quod si res ,ñ hūit
effectum non cōdennabitur ni
si in quibusdam atrocibus. s. q̄
ad aliquem actum extrinsecuz
procedunt: vt si quis occidēdi
causa cum telo sit deprehensus
Probāt̄ oīa p̄dicta .ff. de pe. l.
aut fc̄a. ⁊ de pe. di. i. aut facta.
Utrum deus alicui penam
inferat sine culpa? R̄ndeo ſm
Tho. ſa ſe. q. 108. Pena ſm q
habet propriā rationem pene ñ
infertur a deo sine culpa. Sed
pena inq̄ntū est medecina non
solum sanativa peccati preteri
ti: sed etiam prese vativa a fu
turo ⁊ promotiva i aliud bonū
ſm eam īterdū punitur aliquis
sine culpa sicut i medicia: quia
qñq̄z infert nocumentū in mio
ribus ⁊ melioribus auxiliū pre
stat. Et quia bona spiritualia sṫ
maxima. bona autem tempo/
ralia sunt minima. iō qñq̄z pūi
tur aliquis in tēporalibus bōis
absq̄z culpa: cuiusmōi sūt pl̄es
pene uite presētis dīnitus īflic
te ad hūiliationē uel probatio/
nē. Nō aūt punit̄ quis ī spūali/
b⁹ bonis sine culpa i p̄nti: sz nec
etiā in futuro: vbi pene nō sunt
medicie: sed consequntur spiri
tualem damnationem.
De pēis ⁊ flagellis a deo illa
tis sic Aug⁹ loqt̄. ⁊ hēt̄ 4. snia
rū. di. 15. Quique mōis flagel/
la cōtingunt. Uel ut iustis per
patientiaz merita augeantur:
vt Iob. Uel ad custodiam uir
tutum: ne superbia tentet. vt in
Paulo. Uel ad corrigēda pec
cata. vt Marie lepra. vl ad glo
riam dei manifestandam. vt d̄
ceco nato. Uel ad initium pe
ne: vt herodi. quatenus h̄ uida
tur quid inferno sequatur.
Utꝛ aliqs ſz iudiciū hūauz
hēat pūiri sīn c̄lpa? R̄o ſz Th.
ſa ſe. q. 108. nō dz puniri pena

flagelli ut occidatur mutiletur. vel uerberetur: sed pena dãni Punit etiam aliqs sm huma num iudiciũ sine culpa sua sʒ ñ sine cã. Et hoc triplr. primo mõ ex hoc ꝙ aliqs hõ reddit inept⁹ ad aliqd bonũ hñdũ vl assequndũ sicut pp vitiũ lepre aliqs amouet ab admistratio ne ecclie: ⁊ pp bigamiã vl iudi ciũ sãguis aliqs ipedit a sacris ordib⁹. Eo qꝫ bonũ i quo dãni ficat nõ est propriũ bonũ sʒ cõe. sic ꝙ aliq ecclia hẽat epa tũ ptinet ad bonũ toti⁹ ciui tatis. ñ ãt ab bonũ clericoꝝ tñ tertio qꝫ bonũ vni⁹ depẽdet ex bono alti⁹. sicut i crimie lese maiestatis fili⁹ amittit hẽdita tẽ pro peccato pentis: et punit ẽt pẽa infamie. 6. q. 1. si qs cũ militib⁹. De ista mã tractans Ray. speci icat sic. Punitur ali qs licite sine culpa: sed nõ sine cã. Un̄ vsus. Pauptas odium fauor uitiũ scelus ⁊ ordo. Per sonas spoliãt ⁊ loca iure suo. Pauptas. nã pp pauptatẽ siue paucitatẽ ecclia q̃ cõsueuit hrẽ epm pdit ipm. 16. q. 1. ⁊ tps. itẽ pp odium. 1. ciuiũ: puta qꝫ ac ciderũt duos epos. uel ex alia enormi cã pdit ecclia epm. 25. q. 2. ita nos. Itẽ pp fauorẽ: ut ciuitati Cõstãtinopolitãe quaʒ Cõstãtinus cõstituit q̃si nouaʒ Romã ꝯferẽs se ad eã datum ẽ ut ecclia Cõstãtiopolitana hã beret pmũ locũ p⁹ Romanã. di. 22. renouãtes. Itẽ pp uitiũ ut puta lepre amouet plat⁹ ab admistratõe. ex de cle. egr. tua nos. Debẽt tñ iuxta facultates eccle sibi necia mistrãi. Itẽ ut propter scelus: ut propter sce lus patris vel dñi fãilia qñqʒ spoliat bonis tpalib⁹. Iteʒ or do. Nã pro peccõ mõachi l mo nache dʒ peccãs retrudi i arti us mõasteriũ. ⁊ sic pmum mo nasteriũ res q̃s illi⁹ occasiõe fuerat ꝯsecutũ pdit ĩaltem ad tps. ut sup apostasia. 5. §. 1.

¶ Sʒ q̃r qñ vn⁹ pcutit l puit pro peccõ alti⁹: Rñ sm Th. ubi s. Pena spũali ñ punit aliquis pro peccõ alti⁹: qꝫ pẽa spũalis p tinet ad aiam: sʒ quã quilʒ est liber sui. Pena tñ tpali vn⁹ qñ qʒ puit pro peccõ alti⁹ triplici rõe. Primo quidẽ qꝫ vnus hõ tpalit est res alti⁹: ⁊ ita i penã eius ẽt ipe punit. sic filij sunt se cundum corpus q̃dã res patris ⁊ serui q̃dã res dñoꝝ. Eo mõ in q̃ʒtum pecm̃ vnius deriuat ad alteꝝ. ⁊ hoc vl p imitationem sic filij imitãt peccã parẽtũ et s ui peccã dñoꝝ ut audati⁹ peccẽt Uel per modũ meriti sic peccã subditoꝝ meret peccatorem p latum sm illud Iob. 34. Qui

regnare facit hominez hipo/crită pp peccata populi: siũ et p aliquem consensum siue dis/simulatione. Sic.n.iterdum boni sit puniuntur cum malis: q2 eo rũ peccã non redarguerunt. ut Aug. dicit primo de ciui. dei. tertio ad cõmendãdã unitatez humãe societatis ex qua vnus hõ dz pro alio solicitus eẽ ne peccet: 7 ad detestatõem pecca ti dum.s.pena unius redũdat i oẽs.q̃si oẽs sint vnum corpus ut Aug. dicit de peccato Achõ Ex predictis pz q2 puuli sodo/moꝝ puniti sunt tum q2 erant res parentũ: 7 in eis parentes puniebãt.tum etiam q2 hoc in coꝝ bonum cessit ne si resuare tur essent imitatores paterne malitie.et sic grauiores penas mererentur. Qd pẽa excõicati onis ñ possit puniri vnus pro alio: habes š excõicatio. i.§.8. in fi. Sed interdictũ quãdoqz põt poni ꝓpter pccm̃ solius dñi: vt š interdictũ. i.§.3.

Utrũ postq̃z quis est semel punitus pro aliquo crimie de/beat ei alia pena infligi? Rn/deo.fm Ray. Nõ.q2 deus non iudicabit in idipm. Naũ.fo.et nemo dz duplici cõtritõe cõte ri.ex̃ de iudi.at si. Multotiens tamẽ pro eadem culpa iponit multiplex pena sit in eodez iu dicio. Nam et tunc oẽs ille pe ne accipiunt pro una quando aliqua p se sufficiẽs ñ fuisset: lz in diuersis iudicijs ñ lz bis in id ipm iudicare: ut dictum est nisi forsitã cresceret contuma cia.ex̃ ut lite ñ ꝯte.quoniã fre/quenter in fine.

Quis ordo in penis tenen/dus sit? Rẽo si proceditur cõtra aliquẽ pro crimine 7 crimẽ est tale qd iducat suspenſione dz suspẽdi vel si inducit depositio nem dz deponi. Et tunc quidẽ si corrigibilis apparuerit non proceditur amplius nisi i falsãio lraꝝ apostolice sedis.q2 ille ip so iure excõicatus est: 7 dz depõi 7 tradi iudici seculari. ut dcm̃ ẽ š excõicatio.3.§.i. Ubi uero quis punitur pro contumacia primo dz suspẽdi postmodum crescente ꝯtumacia dz excõica ri: deinde deponi.23.q.4. for te. Notantur hec extra de iud. cum non ab homine.

Utrũ iudex possit penã rela xare diminuere vel augere: sa tis habetur š.iudex.i.§.9.x.7 xi. Sed hic spãliter queritur vtrum possit penam cõmutare? Rẽo. fm Hosti. Crimine proba to si certa pena reperit in iure illa infligẽda est non mollior nõ durior. Alioquin iudex essz infamis. C. de ui. vel priua. l. ß

uos.in fi.nisi vt s.dicit. iudex p9.§.9.7.x9. Qd si plures pe/ne taxate sunt:ut arbitrio iudicis pena relicta:dz illã iponer que magis timet.ex ut lite' nõ ptes.qm frequent.in fi. Si vo certa pena statuta non est:sed iudici cõmittit:debz equitate suata semp in humaiorẽ partẽ declinare:ex de trãsac.ex pte.

¶ Utrũ q cõmittit furtũ vl h9 super quo9 statuta est grauis pena pecuniaria:uel forte alia teneat soluere penã illã? R/o.fz Ray. Siue pena illa fuerit sta/tuta per quãcũqz legẽ:siue per canones nõ est iniungenduz i foro pniali ꝙ soluat nisi fuerit condẽnat9 ad illã. Aliogn sufficit ꝙ soluat iteresse.uel si fue/rit iiuria satisfaciat ad arbitriuz boni uiri. Cõ.Tho.fa fe.q.67. Quid fiet cũ peccat multi/tudo vide s correctio primo.§.v. Et de qtuor cãis dissiliandi ibidẽ.§.vi.cui applicabit pena pp uiolentã man9 iniectionem i clicũ vide s absolo.4.§.2.

Pena secundo. .i.q pro deit pti lese a ledente.siue non seruãte pactũ. Et qrit.prio vtꝝ dñi qbus dãna illata sũt vl milites 7 h9i possint licite tenere emẽdas qs pro dãnis sibi illa/tis capiunt:cũ pena sit multo maior qz dãnũ illatuz? R/o fm Guil. Tã dñs qz milites 7 etiã ecclastice psone retinẽ possũt illas penas qs leuãt fm cõsuetudines legitimas et statuta r gionis:nec peccãt qñ in hac p te subest cã 7 seruat iuris ordo 7 nõ fit pp cupiditatẽ:sed pp zelũ iusticie. Nec obstat ꝙ pena excedit dãnũ.q2 h9i pene non soluz pp iteresse statute sũt.sz ẽt pp crimia coercẽda. Sũt tñ teperãde pen satis circũstantiis:nec laxãde habene in ta ib9 Securius tamen esset huius/modi excessum emende in pios usus erogare.

¶ Pone ꝙ iudex mandat aliqd faciendũ vel dandũ alicui i certo termio 7 asr ipomt certam penã:nungd iste pro quo mandatũ siue iudicãtũ' est po/terit post terminũ illam penaz petere? R/o.fz Hosti. Licite potest peti etiã si excedat interesse. Con. Inno. Sz 7 Hosti.addit dicẽs ꝙ etiam religiosi possunt talẽ penam petere siue cõstat in pecunia:siue in alio.i.q.7. quotiens quin ẽt penã a iure inductã.12.q.2.eps qui mãcipium. Clerici tamen begnius qz laici se habere debet. Sz 7 si ps fecit ꝙ potuit vt adiple/ret mandatũ iudicis 7 pauptate vel ipotẽtia pressa nõ potuit

totum implere:licet mero iur
teneatur ad penā insolidū:tñ
de benignitate canonica nihil
vltra q̄ȝ intersit exigendū est
Et sic intelligas:ex̄ de penis.
sua. Et de hac materia habet
ī.restitutio .3.§.fi.
¶ Quid si pena fuit cōditiona
lis.s.de cōsensu partium appo
sita in contractu ex̄ iudicium?
Ro.sm Guil. Si pena apposi/
ta est loco iteresse:peti pōt quā
ti interest.ff. de ac.emp.⁊ vē.
predia. Si autem apponatur ī
fraudem usurarum non pōt peti.
ex̄ de temp.⁊ uē. ad nostram.
Con.Ber.⁊ Inn.⁊ de hac ma/
teria ī usura.primo.§.22.qui i
cipit. Quid si pena.
¶ Sed nunquid soluta pena
iudiciali vel etiam conuentio/
nali stabit adhuc sententia vl
ꝯtract⁹? Ro sm Hosti. Non sta
bit nisi in cōpromisso vel pac/
to expresse dictū sit ꝙ pena so/
luta rata remaneat snia ⁊ h⁹i.
C.đ trāsac.l.cū ꝓpōas. Idem
Ber.et guil. In pēis bēignior
ē iterp̄tatio faciēda:ar.ex̄ đ re
gu.iu.ī pēis.li.vi.de pēis q̄ ap
ponūt ī spōsalibus ⁊ nō seqtur
matrionū.q̄re.ī.spōsalia.§.12.
qui incipit quid de penis.

PEnitētia primo.

cōiter.et primo queritur quid
ē? Respondeo secundum Amb.
Penitentia est mala preterita
plangere:et plangenda iterū
non committere.de pe.distin.
3.in principio. Cō.greg.dicēs
Penitere ē ante acta peccata
flere et flenda iterum nō com
mittere. Et sicut dicunt Tho.
⁊ Pe.in.4.distin.14. Diffi/
nitiones iste date sunt per effe
ctus penitentie que diffinitur
per duplicem actum.unuȝ qui
est respectu peccati preteriti.
.s.p̄tēita mala plāgere. alterū
respectu futuri.scilicet plangē
da non committere.primus ē
in re.secundus in proposito.i.
ut proponat talia de cetero nō
committere. Accipitur autem
hic fletus communiter siū pro
interiori:siue pro exteriori. Et
hec diffinitiones secundū Th.
complectissime sūt. Et ad has
reducuntur alie: ut diffinitio
Augustini. Penitentia est que
dam dolentis vindicta puni/
ens in se quod dolet commis
se. Et alia diffinitio Ambrosij.
Penitentia est dolor cordis ⁊
amaritudo anime pro malis
que quisque commisit. Et di/
citur penitentia quasi pene ten
tio.scilicet ad puniendum illi
cita que sunt commissa.

Utrum de quolibet pecc̄o pos-
sit agi pnia? R̄o fz Pe. Hec ē
dr̄ia sp̄us vniti carni ⁊ sepati.
q2 ille ē susceptibilis pnie iste
n̄ fm Dama. Hinc ē q de omi
pecc̄o cōmisso a sp̄u i carne exi-
stēti dū ī carne ē pōt agē pniaȝ
p⁹ sepationē n̄ pōt.

Utrum de quolȝ pecc̄o debeat
eē ppetu pnia? R̄o fm Pe. pe
nitētia peccati ext̄ior nō oȝ q
sit ppetua ſȝ pnia interior dȝ
esse ppetua saltē q̄ztū ad hituȝ
sicut de ɔtritōe dictum est, sup̄
contritio. §. 9.

Utrum vere penitens possit po
stea mōtal̄r peccare? R̄o. Pos
set uideri q nō. Nā si peccet vr̄
q n̄ fuerit vere penitēs. Inanis
ē.n. pnia quā seq̄ns cl̄pa cōma
culat. ⁊ multa silia de quibus
q̄dā diximⁱ b i prio. §. Et oia q̄
hn̄t de pe. di. 3. circa prin. Sȝ
ipa oia n̄ ad diuersa tpa: sed ad
idē tp̄s quo quis penitet sunt
referenda ut considerādo lr̄aȝ
ibi pȝ. Et in hoc Con. Ray. ma
gister sniaꝝ. Tho. ⁊ Pe.

Quot s̄t actōes pnie? R̄o fz
Ray. tres. pria q̄ fit an̄ baptis-
muȝ. ut si baptizād⁹ adl̄t⁹ sit.
g nisi peniteat nouā uitā ichoa
re n̄ pōt sed si pēiteat ⁊ baptize
tur n̄ tenet̄ ad ext̄iorē pniam.
ut s̄ ɔfessio primo. §. an̄ pe. Sȝ
⁊ ab hac pnia puuli sūt imūes:
sicut ēt a pctō. Scda actio pnie
ē q̄ fit p⁹ baptismū d̄ mōtalib⁹
Tertia q̄ fit de veialib⁹. de pe.
di. i. tres sunt.

Utrum an̄ baptismū reqratur
pnia? R̄o. fz Pe. pnia pōt acci-
pi dupl̄r. vno⁹ prout ē sacr̄m: ⁊
sic n̄ p̄cedit baptismū: ſȝ sequit̄
q2 baptismus ianua est ⁊ fūda
mentū oiuȝ sacroꝝ. Alio⁹ prout
est vt⁹: ⁊ tūc distiguēdū est. q2
inq̄ztū ē vtus formata nō req-
rit̄. q2 sic culpa i tali n̄ r̄mittere
tur vtute baptismi: ſȝ inq̄ztū ē
vtus iformis. i. quedā pcti āte
statio q̄zuis n̄ sufficiens cū pro
posito emendādi: reqrit̄ ut cā r̄
mouens prohibens: q2 volūtā
te r̄māente ad pctin̄ n̄ esset ho
susceptilis gratie.

Utrum pnia tollat totū r̄atū. i.
om̄eȝ obligatiōeȝ ad penā? R̄o
fm Pe. Sicut qui hoieȝ: ita et
qui deū offendit peccat dupl̄r.
p⁹ qdeȝ ɔtra eq̄litatē amicitie
iq̄ntū debitū effectū nō ipedit
2⁹ ɔtra eq̄litatē iusticie inq̄ntū
rem uel honorē vel obsequiuȝ
subtrahit. oȝ g⁹ utrūqȝ restitu-
ere. Et q2 restituta amicitia nō
ē propt̄ h⁹ r̄stituta res ablata.
iō p⁹ r̄missionē culpe remāet re
at⁹ pene. Idē Tho. in 4. di. 20
vt infra penitētia. 2. §. 4.

Quot sūt spēs pnie? R̄o fm
Ray. Tres. Nā alia est solennis

alia publica. alia priuata. Solē
nis ē que fit in capite q̄dragesi
me cū solēnitate que hr̄ di. 50.
in capite. Publica uero ē que
fit publice: 3 sine p̄dicta solēni
tate. Et de his duabus dicem⁹
ifra pnīa. 3. Priuata uero q̄ se
creto i confessione iponit: de q̄
.i. pnia. 2. per totum.

¶ Utrū pnia habeat ptes: 7 q̄
sunt? R̄o. fm Pe. Tres sūt ptes
pnie. s. ↄtritio cordis. confessio
oris. 7 satisfactio operis. Et sūt
iste q̄si partes integrales fm p
fectum eē pnie. Nam l3 i cōtri
tiōe dimittat̄ peccatū: o3 tn̄ cō
fessionē 7 satisfactionē eē saltē i
proposito. unde de his partib⁹
Chryso⁹. Perfecta pnia cogit
pctorē omnia sufferre. i corde
ↄtritio. i ore cōfessio. i opere to
ta humilitas. Hec ē fructifera
pnia de pe. d. i. perfecta. Con.
Tho. 7 Ray. De cōtritione ha
bes supra ↄtritio. De ↄfessione
sup̄ ↄfessio. De satisfactione in
fra satisfactio.

¶ Utr͛ pctā que p uerā pniā3
sūt dimissa redeāt qn̄ qs iteru3
relabitur pctm̄? R̄o. fm Tho in
4. di. 22. Aliquid pōt redir̄ du
plr̄. vel i se. 7 sic pctā dimissa nl͛
lo mō redeūt q̄ntū ad macula3
7 p ↄn̄s nec ad reatū. vel in suo
effectu. 7 hoc mō pc̄ta dimissa
redeūt in q̄ntū ex pcāt͛ dimissis
aliquid i seq̄ntib⁹ relinqtur. Et
hoc. n. q̄ hō deū p pctm̄ offēdit
p⁹ remissionē p̄cedētiū pctorū
quādā deformitatē igratitudis
act⁹ seq̄nt͛ pcti acqrit. 7 iō dici
tur cōit̄ q̄ redeūt q̄ntū ad igti-
tudinē. Cō. Pe. Hosti. 7 alii.

¶ Utr͛ r̄qrat̄ pnia de pcātis p
ignorātiā ↄmissis? R̄o. Si igno
rātia est tal͛ q̄ excuset nō tenet̄
al͛ sic. de h ō. ignorātia. §. i. 7 . 2.
Et utr͛ d̄ veialib⁹ s̄ pctm̄. 3. §. 2.

¶ Utr͛ regrat̄ pnia de pcātis
oblitis? R̄o. fm Pe. Si hō pec
cati ita ē oblit⁹ q̄ nl͛lo mō i cor
det̄ nō tenet̄ ad pnia3: nisi i ge
nerali. S3 tn̄ d3 pro posse labo
rar̄ ut recordet̄: 7 si recordari
pōt tenet̄. Delet̄ ēt per ↄfessio-
nē gnālē ut s̄. ↄfessio. i. §. 12. qui
incipit utrum per generalem.

¶ Utr͛ debeat eē pnia de pctō
origiali? R̄o. f3 Pe. pnia n̄ est
nisi de aliquo actu p̄p̄o 7 vo
lūtario. Origiale āt n̄ ē factum
p̄pu3: imo nec volūtariū uo-
lūtate. s. exn̄te i ip̄o s3 ī alio. Et
iō de eo n̄ r̄qrit̄ pnia. Regrit̄ tn̄
displicētia i adulto ↄsiderāte il
lud. Idē Tho. in. 4. di. 17.

¶ Utrū aliqs i fine vite possit
pēitē? R̄o diuia grā nl͛i se sub-
trahit facienti qd̄ i se ē. Un̄ hō
q̄3 diu habet vsū liberi arbitrii

pōt se ad gratiā preparare dolē
do de pterito ꝛ promouēdo ca
ueī de futuro. Uñ de pe. di. 7
in pn⁹ dicit. Tēpus pnie ē usqȝ
ad vltimū articulū uite. Unde
ꝛ Leo papa. Nemo est despe-
rādus i hoc corpe cōstitut⁹: qꝛ
nōnūqȝ qđ diffidētia etatis di
fertur: ꝯsilio maturiore pficit
Sȝ tñ piculosū et dubiū ē ꝙ il
lud vltimū tp̄s expectet. Uñ ꝛ
ibidē subdit sicut Aug. sribit.
si quis positus in ultima neces
sitate sue egritudis pniam ac-
cipit fateor nō negam⁹ qđ pe-
tit. sed ñ presumim⁹ qꝛ bñ hic
exit. pniam dare possū. securi-
tatē āt dare ñ possū. et sequit i
fra. Nullus expectet qñ pecca
re ñ pōt. et iteꝝ. Quem sero pe
nitet oȝ nō solū deū timē iudi-
ceȝ: sed et iustū diligere. ñ tan
tuȝ penā timeat. sed anxietur
pro gloria. et multa silia ibidē
ꝛ i tali cāu quilȝ sacerdos pōt
absoluere. ut s̄ absolutio. prio
§. fi. ꝛ absolutio. 2. §. 2. ꝛ s̄ cōfes-
sio. 3. §. 4. v. 7. tp̄e. et de hoc
cāu hēs. i. pnia. 2. §. pe. Nec ta
li est pnia imponenda. sed ino
tescenda. 26. q. 7. c. primo

¶ Quid ē i pnia sacrm̄: qd res
ꝟo ſȝ Th. ꝛ Pe. in. 4. dis. 21.
In sacro pnie exterior pnia est
sacrm̄ ut signū tm̄. s. interioris pe
nitētie. Et ē ibi actus penitētis
q̄si mālē. Act⁹ āt sacerdotis. s.
absolutio quasi fōmale. Pnia
ꝟo interior seu ꝯtritio prout' i-
iūgitur pnie exteriori salteȝ in
proposito ē ps sacri ꝛ est res ꝛ
signū. Res quidē pnie exterio
ris ē signū remissionis pccōꝝ
remissio āt pccōꝝ est res tm̄.
Satis cō. Ray. Penitētia ꝟo
nō ualet nisi restituat ablatuȝ
ut infra restitutio. prio. § fina.

Penitentia secun
do. s. illud qđ sacerdos iponit
penitēti i ꝯfessione. qd ergo cū
sacerdos dicat penitēti i ꝯfessi
one. qcqd boni feceris sit tibi
in remissionē pccōꝝ: ꝟo secun
dū Tho. in quodā quolȝ. Hic
ē quadruplici ꝯsideratōe uten
dum. primo eni cōsideranduȝ
ē ꝙ peccator est debitor satisfa
ctionis dupl'r. Uno⁹ ex iniunc
tione sacerdotis. Alio⁹ ex ipso
pccō cōmisso. Uñ si contingat
ꝙ sacerdos minorē satisfactio
tionē imponat q̄ȝ requirat cul
pa residuū exoluet aut hic aut
in purgatorio. Si ꝟo maiorem
iniūgat. nihilominus peniten
s tenetur facere quod quod sibi
iniunctum est si adsit faculta i
ſo cōsiderandū est ꝙ opus qs
quis facit ex iniunctione sacer
dotis dupliciter ualet penitem
ti. Uno modo. s. ex natura ope

ris iniuncti. Alio mõ ex vi cla/
uium: ita q ex his amplius va
let ad expiandum peccata q̃z
si proprio arbitrio idem facẽt.
tertio considerandum est q sa
tisfactio ad duo valet. s. ad ex
piationez culpe preterite ⁊ ad
cautelam future. quarto consi
derandum est q sacerdos põt
penitenti satisfationem iniun/
gere uel ex proprio arbitrio vł
ex consilio alieno: ⁊ ita etiã ar
bitrio ipius penitentis: vt si di
cat sacerdos. Facias hoc si po
tes ⁊ si non potes facias hoc.
Sił'e uidetur cum sacerdos di
cit quicquid boni feceris sit ti
bi in remissionem peccatorũz:
q2. s. grauis penitentia esset ei
iniungenda. que tamen ei idi/
cari debet. Et dicendo p̃dicta
verba illa que penitens p̃ter i
iunctionẽ expressam facit acci
piũt maiorem vim expiatõnis
culpe preterite ex illa genera/
li iniunctione. vñ predicta v̾ba
laudabilit̃ solẽt dici. Et q̃ztum
ad hoc satisfactio est sacr̃alis
inquantum v̾tute clauium est
cł'pe cõmisse expiatiã l3 ñ hẽat
maiorẽ vim ad remediũ cõtra
culpam futuram.

Que pnia ẽ pro peccatis sin
gulis iniũgenda? R̷o. Pro q°
libet pccõ mortali eẽt regula/
riter septennis penitentia iniũ
genda. 33. questione. 2. Hoc ip
sum ⁊. §. sequenti. 22. questione
i. predicandum. Et ista septen
nis penitentia magis uel mi/
nus aspera debet imponi pro/
ut maioritas vel minoritas cri
minis et circunstantiarum ex
poscunt: quia apud deum ma
gis valet mortificatio viciorũ
q̃z abstinentia ciborum. p pe.
distinctione. i. mensuram. Sz
hodie omnes penitentie sacer
dotis arbitrio taxande sunt. ↄ
sideratis circunstantiis perso
narum et conditionum. xxvi.
questione. 7. tempora. ⁊ dicto
c. mensuram extra eodem de
us qui.

Sacerdos semper debet in
iungere penitentiã p ↄtrarium
pccõ: ut superbo iniũgat hũilem
oronem. auaro elymarũ largi/
tionem. accidioso peregrinati
onem, seu laborem. guloso ab
stinentiam. luxurioso carnis
macerationem. et quandoq3
loci mutationem: ut distinctõ
ne. is. valet. xv. questiõe. i. mu
lier. Tamen semper cauere d3
ne p'pniam quã iniungit alte/
ri preiudicium faciat: ut uiro
in preiudicium vxoris et fami
lie: aut seruo in preiudiciũ3 do
mini ⁊ huiusmodi.

Utrum penitens completa pnia sit totaliter absolut⁹? Rñ secundū Tho. in. 4. di. 20. siue sacerdos pniaȝ iniungat discrete siue ñ: sp remanet reatus ad penā eiusdē quātitatis. Et iō si eā h̄ ñ iplet i purgatorio exigetur. nō tñ seqͣ ꝙ pp hoc cōfessor peccet sp si minorē pniam iniūgit: tū qꝛ ñ pōt determinate q̄ʒtitatē pene cognoscere: tum qꝛ qñȝ ēt ex industria minorē penā iponēs plus prodest penitenti q forte magnitudie pene posset a pnia pagēda ipediri. ⁊ iō ɔfessor negligit minus dampnū: ut mai⁹ euitet. ⁊ iterum qꝛ paulati ɔfortaẗ ipenitēte diui n⁹ amor ad pl'a pnie opa peragēda. Cō. Pe. s̄ pnia prio. §. 7

Utꝝ sacerdos possit ɔmutatare pniaȝ quā iniūxit? Rñ ſm Ray. Credo breuiter ꝙ sic. dū tñ discrete. ⁊ pp cām ⁊ circa subditos suos. alr ñ. di. 82. p̄sbyẗ. Et hoc exponēs. guil. dicit ꝙ ille idē qui iniunxit aut successor ei⁹ aut superior si ē ordinarius iudex penitētis pñt pniaȝ ɔmutare vel relaxare. Si vo sit ali⁹ ɔfessor a quo ɔmutatio petiẗ. qꝛ de pi ābo curā vni⁹ habēt vel duo epi in quoꝝ epati⁹ b⁹ penitens domiciliū hȝ hic dicēdū ꝙ si pnia fuit publica r̄qri dȝ ɔsensus primi q adīt eā ne scādelizeẗ. Dico si de facili possit requiri ⁊ maxie si pēitēs iā publice inchoauit pniaȝ. qd si nō de facili possit regri aut si pnia fuit occulta poterit secūdus ɔfessor ɔmutare vl relaxare.

Utꝝ iferior possit relaxare pniaȝ iiunctā a supiore? Rñ ſm Guil. Si pnia iiūcta ē i tali cāu de quo ab initio pot̄at iferior pniam iiungē pot̄it et relaxaẗ ⁊ ɔmutare nisi superior reseruauerit sibi talem relaxationē vel ɔmutationē. ar. ad hoc. 5o di. accedēs. ⁊. 33. q. 2. latoreȝ et in glosis vtriusqȝ capl'i. Si vo pnia iniuncta ē i cāu reseruato superiori ñ poterit iferior relaxare vel ɔmutare absqȝ licentia ei⁹ q iiunxit. nisi urgeat necessitas aut suadeat utilitas. Piū ē. n. interp̄tari ꝙ supior i his cāibus cōcesserit iferioribus ptāte ɔmutādi ł relaxādi.

Quid si qs dicit se penitere sȝ ñ vult subire onus pnie. dicēs se teneꝛ et h⁹i? Rñ ſm Ray. sacerdos dȝ talē inducere sic potest ut paratus sit ad iplēdam pniam. Oñdēdo magnitudinē peccōꝝ. et quanta bona amiserit pp illa: que oīa recupabit p penitentiā. et finaliter cū uolūtate sua imponat ei talem pniaȝ quam vis. sr possit portare ne

deterius ↄtingat ei pniã violando. Ad hoc ãt precipue laboret vt pccõꝝ cãs et peccãdi occasiones remoueat. qꝛ ẜm Aug. Satisfacere est peccõꝝ cãs excidere nec eoꝝ sugg stionib⁹ additũ indulgere. Et si sacerdos ñ põt gaudẽ de omimoda ei⁹ purgatione: gaudeat tñ qꝛ ipm liberatũ a gehenna ad purgatoriũ mittit. et sic dicit Hosti. nullatenus dꝫ sacerdos pmittẽ peccatorẽ desperatũ recedere. 26. q. 6. si presbyter Sed potius iponat vnũ pater nr̃ vel aliqd leue. et ꝙ alia bõa q̃ fecerit. ⁊ mala q̃ tolerauerit sint ei i pnia. Con. Tho. i. 4. distin. 19.

¶ Quid si sacerdos credit ꝙ ↄfitens non faciat pniam. vid ẜ confessor. 2. §. i. Aut quid de illo qui nõ uult et dicit se non posse abstinere a peccato. uide ẜ confessio. primo. §. 2.

¶ Quid de penitẽtib⁹ in extremis vel etiã i sanitate ⁊ non cõplent h̃ pniam? R̷o. ẜ Ray. Tãta posset esse cõtritio ꝙ sufficeret ad delendã oẽm penaꝫ: ita ꝙ aliqs talis stati euolaret ad celũ: ut pꝫ de latrone Luc. 24. Si tamen n min⁹ sufficiẽs est ↄtritio vel pnia: purgabit igne purgatorij vnde ⁊ de talibus dic Aug. Et si conuersi⁹ vita viuat ⁊ nõ moriat. tñ ñ promitti m⁹ ꝙ euadat oẽm penam. Nã prius est purgandus igne purgationis qui in aliud seculum distulit fructum conuersionis de pe. di. 7. c. vlt. circa fineꝫ. Et eandẽ sniam ponit Greg. xxv. distin. qualis. De questione ista hẽs ẽt ẜ pnia primo. § penultimo. De purgatorio q⁰ q3. i. purgatorium.

¶ Utrꝫ pena mortis diminuat aliqd pe pena pro pccõ debita R̷o. ẜm Th. i. 4. di. 20. Mors nãlis est pena cõsequẽs origiale pccm̃ ⁊ q̃ iam in naturã vsa. Et ideo p mortẽ naturalẽ non purgat aliqd de peccõ actuali sed p illatã mortẽ bñ põt purgari. Unñ si aliquis mortẽ illatã patiẽter sustineat ẽt si pro aliis criminibus sit illata valꝫ ad diminutionẽ pene ⁊ ad liberationẽ ẽt a tota pena ẜm quãtitatẽ culpe ⁊ patiẽtie ⁊ cõtritiõis. Ad predictam materiã pnie potest pertinere. i. satisfactio per totũ et de sacerdote qui pro missis iniunctis pecuniam reciperet. vide supra obl[illegible]tio. §. fi.

PEnitentia tertio.

scilicet de pẽitentia solenni ⁊ d publica. et quidem penitentia solẽnis non est hodie in vsu. et ideo breuiter sciendũ ꝙ debet

neri cum illa solẽnitate et mo-
do qui habetur di. 50. i capite.
et iponitur tantũ ab epo uel de
eius mandato. et debet imponi
pro crimie publico et vulgatis
simo qđ totã vrbem vel alium
locũ cõmouerit. 26. q. 6. c. vlt.
Itẽ non dz imponi clerico ni
si deposito: qr nec laicus q se-
mel egit eaz dz postea promo
ueri: nec cleric⁹ dz postea mi-
nistrare. dis. 50. cõfirmanduz
et. c. illud. et. c. alienũ. et. c. ex pe
nitẽtib⁹. Et de hoc dictũ est s
ordinandus. §. 14.

Utrum aliqs possit cogi ad
solẽnem pñiam? R͛o. sz Ray.
Si crimen sit magnũ publicũ
et scandalum mouerit potit qs
cogi ad solemnẽ penitẽtiã. sed
et pro occulto crimie si penitẽs
uoluerit iponi põt: alr ñ. ar. đ
cõse. dis. 3. de penitẽtib⁹.

Utr solẽnis pñia possit ite-
rari? R͛o. sm Ray. Non de pe.
dis. 3. reperiunt: Sed alia que
libet penitẽtia siue publica siũ
priuata põt et dz iterari quoti-
ens homo peccat. de pe. di. 3.
septies. et. c. adhuc istant. Qua
re aũt pñia solemnis nõ itera
tur assignat Tho. i. 4. di. 14.
tres ratiões. Prima ne ex ite
ratione vilescat. Secunda qa
figura est expulsionis hominis
de paradixo que tantũ semel
facta est. Tertia est quia solem
nizatio penitentie est quasi q̃-
dam professio perpetuo penitẽ
tiam seruãdi. Et iõ iteratio so-
lemnitati obsistit.

Utr qñ iponit pñia publi
ca intelligat peccati reuelatio
R͛o sm Tho. in. 4. di. 14. nõ
reuelatur pp hoc q̃zuis suspi-
cio oriat illũ aliqđ enorme cõ
misisse. Nõ. n. culpa pro certo
scit ex pena. qr et qñz aliquis fa
cit pñiam pro alio: sicut legit
i vitis patr de quodã qui vt so
ciũ suũ ad pñiam prouocaret.
ipe cũ eo penitentiam egit.

Sz q̃ ẽ pñia publica? R͛o sm
Ray. Publica dr qñz illa solẽ
nis de q̃ iã h dcm ẽ s. §. i. et se-
q̃ntib⁹. sz et proprie illa dr pu
blica que fit i publico: ñ tamẽ
cũ p̃dicta solẽnitate: ut cũ iniũ
gitur pegrinatio p mũdũ cum
baculo cubitali et cũ scapulari
et h⁹i. Posset hanc iponere qli
bet sacerdos prochião suo.

Ubi p sedẽ aplicam ipõitur
pñia publica? R͛o sm Guil. du
ran. Pñiaz publicã sedes apo
stolica ñ iducit nisi in eo loco.
vbi ẽ curia Romana. et tunc tm̃
pro enormib⁹. Pñiarij. n. pa
pe faciũt tales denudatos tri
duo aut plus aut min⁹ incedere
p oẽs eccl'ias ciuitatis vbi est
curia. et postea remittũt ad su

os cp̄os: ut cōsideratis circun stantijs eis indicent pniam sa lutarem. lȝ quidā ribaldi pro questu fingant sibi tales peni tentias a sede apostolica iniū ctas falsas penitentiariorum litteras ostendentes.

¶ Que cā est ꝙ detur aliqua pnia publica? R̄o ſ̄ꝫ Tho. i. 4 di. 14. Quadruplex est cā. pri mo ut pccm̄ publicū publicaȝ hēat medicinā. 2° qꝛ maxima ꝯfusione est dignus q guissimū scelus cōmisit. 3° ut sit alijs ad terrorē. 4° ut sit exemplū pe nitendi et nō desperandi eis q grauibus detinentur.

¶ Utrꝫ pro quolꝫ pccō mani festo tenetur hō manifestare pniam? R̄o ſm Al. Nō oportet sed q scādalizauit i cōi tenet q dē ad ostēsionē boni exēpli ita ꝙ presūi debeat eum de pre teritis pniam egisse. ⁊ sufficit.

PEnitentia. iiii.

.s. i pe dita uel falsa. Que sūt impedi tiua pnie? R̄o ſm Host. ⁊ Ray. Multa sūt. sꝫ int̄ alia q̄ttuō pn cipaliter. s. pudor. timor. spes. ⁊ desperatio. Primū igit̄ ipe dimētū est pudor cōfitēdi. de quo dictū est ī ꝯfessio primo. § penl. Secūdū impedimentuȝ ē timor. s. cū q timet ne possit ferre pniam. Cōtra quē sit tria remedia ꝯsiderāda. s. pn̄tis pe ne modicitas. leuitas. et bre uitas. Et econtra future pene immensitas. acerbitas. ⁊ eter nitas. Tertium impedimen tū est spes. ⁊ hec ē triplex scilꝫ spes diu uiuendi. i. Thesal. 5. Dies domini sicut fur in noc te ita ueniet. Item spes tempo rales diuitias acquirēdi. Lu ce. 12. Anima mea requiesce. bibe et comede. ⁊c. Item spes misericordiam consequendi. Contra illud Eccl. quito. Ne dicas miseratio dei magna ē. multitudinis peccatorum me orum miserebitur. Misericor dia enim et ira ab illo cito pro ximat. Quartum impedimen tum est desperatio. et hec est duplex. scilicet desperatio ve nie sicut dixit Cayn. Genesis. quarto. Maior ē iniqtas mea q̄ꝫ ut veniam merear. contra quod est illud psalmi. Miseri cordia. n. eius sup oīa opa ei⁹ Item disperatio perseueran tie: contra qd est illud verbuȝ domini Math. 18. Non dico ti bi vsqꝫ septies: sed vsqꝫ septu agies species de pe. distinctio ne. tertia septies. ⁊. c. adhuc i stant. Possunt etiam ⁊ alia im pedimenta assignari. Primū est alleuiatio cl'pe proprie. Se cundū est aggrauatio cl'pe ali

ene ⁊ maxime maiorꝝ. Tertiuꝫ est multitudo peccātiuꝫ. Quartū est cōsuetudo peccādi. Quintum elatio cordis. Ultimū delectatio peccati. Que qdē q꜡ n̄ ad casus: sed ad ꝑsuasiōes pertinent predicatoribus ꝗreliq꜡.

¶ Que sit penitētia falsa? R̸o. Falsa dr̄ cuꝫ spretis ꝑl'ibus de uno solo pnīa ꝯgitur. aut cū sic agitur de uno ut n̄ discedatur ab alio. Und̄ ⁊ scriptū ē. Quia totam legē obseruauerit: offendat āt in vno factus est omniū reus. Jac. 2. s. quātum ad uitaꝫ eternam. Sicut. n. si peccatis omnibus eēt īuolut꜡: ita si in vno tm̄ mãeat eťne vite ianuaꝫ nō intrabit. Habentur hec de pe. di. 5. c. fi.

Percutere siue v̄berare. vtrꝫ liceat? R̸o ẜm Th. ẜa ẜe. q. 65. Nocumētū alicui īferre nō licet nisi per modū pene proptˀ malitiā. Nullus āt iuste punit aliquē nisi sit eius iurisdictioni subiect꜡. ⁊ iō v̄berare aliquē nō licet nisi habenti ptātem aliquā super illū. Et q꜡ filius subdit̄ ptāti patris ⁊ seruus ptāti domini: licite pōt patˀ uerberare filium ⁊ dn̄s seruuꝫ causa correctionis ⁊ disciplinę. Eādem questioneꝫ pertractat Ray. ⁊ quasi eodem mō decˀm in nat dicēs sic. Qn̄ pcussio siue v̄beratio fit aliqn̄ ex malitia vl' odio. Et hec est peccatum mortale: ⁊ ī clerico inducit depositionē. 45. di. c. i. ⁊ c. epm̄. Qn̄ꝫ uero fit ex caritate ut causa cōrectionis. Et hec in oībus hn̄tibus ꝑtātem est licita in suos s̄bditos. 35. di. an̄ omnia. 45. di cū btūs. Eps tn̄ neminē debet suis manibus uerberare. 86. di. non licet. sed pōt per alium 5. q. 5. illi qui. Et si uerberād꜡ est clericus nō debet eū uerberare per laicū. Al' tam eps qꝫ v̄berans icideret in excōicationem. extra de sen. exco. vniuersitatis ut dictū est s̄. excōicatio 2. §. 2. nisi clericus esset incorrigibilis: vt ibi dicitur.

¶ Qua de causa clericus corrigēdus possit v̄berari? R̸o. secūdū Ray. Pueri ī miorib꜡ ordībus ēt pro miorib꜡ culpis licite uerberātur. maiores v̄berari n̄ debent nisi pro maiorib꜡ criminibus. di. 45. cum btūs. Porro regulares ẜm regulas suas subiiciūtur v̄beribus etiaꝫ pro leuib꜡ culpis: ar. ex̄ de appel. r̄ ꝑhēsibilis. i fi. ex̄. de simo. per tuas. ex̄. de accu. q̄liter in fi. Sꝫ nō usqꝫ ad sanguinē ut s̄. disciplina. De materia pcutiētium clīcos latis hētur s̄. excōicatio 2. Quomō pcutiēti vnā maxilā

p̄bēda sit alīa ē.patiētia.§.fi.

PEregrinus primo
cōiter ad quē pertinet defēsio pe
grinorum? R͂o.sm Ray.omnes
peregrini defēdi debēt ab ec
clesia:⁊ quicūqꝫ eos i rebus vl'
persōis offenderit nisi admoni
tus satisfecerit excōicet.24.q
4.si quis romipetas.⁊ duobꝰ
.c.se.ex.de treu.⁊ pace innoua
mꝰ ex.de peregrinātibꝰ ꝯq̄rēte

¶Quid de rebꝰ peregrinorūꝫ
qui moriūtur in via? R͂o secun
dū Hosti.Quicūqꝫ accepit pec
cat mortal'r:nisi ea itētiōe acci
piat vt r̄stituat heredi: nec ex
cusat aliqs statuto.ꝯsuetudine
vl' p̄cepto sicut d̄ naufragis dic
tū est supra naufragus.

PEregrinus secū
do quātū ad clericos. Qui di
cūtur cl'ici pegrini? R͂o.sꝫ Ray.
Peregrini clerici pn̄t large ap
pellari oēs qui nō sunt de ep̄a
tu ordinantis.Nā nullus talis
siue clericus siue laicus pōt r̄ci
pi a tali episcopo ad dignitatē
vel ordines:vel alia ecclesiasti
ca sacramēta di.71.per totū et
specialiter i.c.primatꝰ extra d̄
paroch.c.2.⁊.3.Sed de ordini
bus hēs ē .ordinator.§.6.⁊.7
Instituti vo bene pn̄t in eccl'iis
etiā extrāei ep̄i ⁊ ab abbatibꝰ
vel inferioribꝰ prelatis de cō
sensu ⁊ dispensatiōe ipius ep̄i.
Ar ñ ex e.fi.⁊ ex d̄ isti ad dcorē

¶Quare pegrini et ignoti re
pellunt a promotione? R͂o sm
Ray.Duplex est cā.Una quia
ñ licet ep̄o ponere falcē i mes
sem alienam subditum alteri
us ordinādo.71.di p totū .vi.
q.3.c.fi.Secūda cā est q2 tles
qn̄qꝫ solēt eē criosi nfames.ir
regulares:vel excōicati et qn̄
qꝫ mentiūt se habere ordines
cum non hēant:vel plures ha
bere q̄ꝫ hēant.dist.98.afros.
19.q.2.due.Et nota q̄ clericꝰ
hn̄s eccl'iam:nec peregrinari
pōt sin̄ lnia ep̄i de ꝯse.di.v.nō
oportet.extra de voto magne

¶Quando clerici peregrini d̄
beant ad celebrandū admitti?
R͂o.sm Ray.Si tales ignoti
clerici volunt publice celebra
re populo admittunt cū gnqꝫ
sigil' ep̄oꝝ.98.di.c.i.⁊.2.ex .e.
c.i.⁊ hoc si sigilla sunt ignota.
Alias sufficeret sigillūꝫ sui ep̄i
tm̄.dis.71.p̄matꝰ .19.q.2.due
⁊ multo magis sufficeret apo
stolice sedis mandatū :ex de
cle.nō resi.tue.Si vero vellēt
in secreto ex deuotiōe celebra
re tolerari pn̄t.ex eo.tue.Et ē
ratio secundum Hosti.q2 i pu
blica celebratione posset eum
mouere ad celebrandūꝫ glo

ria humana vel lucrū. Secus si in secreto. Item q2 in publico cōe malum posset incidere s. si non ordinat⁹ celebraret: sꝫ in secreto nō vtit in piculū nisi soli⁹ celebrantis.

¶ Sed quare recipiunt tales cū quinqꝫ sigillis ignotis cuꝫ ignota nō faciant fidē? R̃o. fm Ray. Quia nō ita de facili posset cōmitti falsitas in quinque sicut i vno. Et addit Joh. ꝙ nisi aliqualis noticia habeat de singul' nō est eis credēdū. Sꝫ ꝛ addit Ray. Cū sigillis sufficeret vnus test. Ita tñ ꝙ fꝫ Inno. ꝛ Hosti. si ex receptiōe talium clicoꝝ fieret piudiciū ꝛ dānum alicui. nō deberet credi etiā quinqꝫ sigillis nisi al' probaret. Sꝫ viatorē transeuntē nō oꝫ ita sbtilit examiare. 42. dis. quiescamus.

¶ Quid si tal' amisit lr̃as? R̃o. Si probꝫ p duos testes ordiationē suā ꝛ conuersationē recipi pt ex. e. tue in auc. de fide instru. §. si vero. coll. 6. ꝛ. C. d fi. instru. i exercēdis. Et si nō existāt testes de ordinatiōe: q2 fōte lōguꝫ tēpus est. sꝫ cōstet ꝙ sēper se gessit vt p̄sbyt admitti poterit. ar. ff. ad macedo. l. 3. ꝛ extra de presby. non bap. capitulo. 2. ꝛ. 3.

¶ Quales debēt esse littere q dātur clericis pegrinis? R̃o. fꝫ Hosti. Ad hoc ꝙ suscipiātur i executiōe ordinū debēt littere continere hanc clausulā: vel similem. Quē gradati ad talem ordinē promouim⁹. 73. dis. in noie patr. ꝛ. c. sc. Et he littere comēdaticie uocant: seu testimoniales. ex̃ eo. tue. Si vero ordines vult recipe necesse est ꝙ habeat a suo epo licentiā expressā p modū qui habet s or dinator. §. 6. ꝛ. 7.

¶ Epi ꝛ supiores sil'r abbates ꝛ priores' ꝛ ceteri presidentes monasterijs qui apud aplicaꝫ sedē promouent. cōfirmantur cōsecrant ꝛ bñdicunt: non accedāt ad cōmissas eccl'ias sine lr̃is apl'icis cōtinentib⁹ promotionē. cōfirmationē. cōsecratōnem seu bñdictionē: nec accipiant dictas administratiōes ꝛ nemo eis pareat: nisi ostendant. Alias quicqd ipi faciunt est irritū ꝛ ipsi nihil percipiēt de prouentib⁹: ꝛ illi qui eos recipiūt vel eis obediūt sūt suspēsi a bñficijs eccl'iasticis. Et sidē per omnia si dicti prelati recederēt de curia non p̄stito iuramēto fidelitatis: ut in extrauaganti Bonifacij octaui: que incipit. Iniuncte.

PEriurium quid sit? R̃o. secun

dum magistrum sententiaꝝ. ⁊ Ray. Periurium est mendacium iuraméto firmatum. Sed ⁊ Th. secúda secúde. q. 98. dicit ꝙ falsitas est de ratione ꝑiurij: addés ꝙ sicut dicit Hiero⁹. qđ cunqȝ illoꝝ triũ defuerit. s. veritas iusticie. vel iudicium ꝑiurũ est. Non tamé eodem ordine sȝ primo quidem ⁊ principalitꝰ quãdo deest veritas secũdario aũt quãdo deest iusticia. Quicũqȝ. n. iurat illicitũ ex hoc ipo falsitaté icurrit q̃ obligatꝰ est ad cõtrariũ faciédum. 3⁹ quãdo deest iudicium. q̃ cuȝ indiscrete iurat ex hoc ipo ꝑiculo se cõmittit falsitatem incurrédi.

¶ Quot modis cõmittit falsitas in iuraméto assertorio? Rõ. ſm Aug. Tribus mõis est ibi falsitas ⁊ cõmittit ꝑiuriũ. Primus est cuȝ qs iurãdo loquit falsũ sine intentione fallédi q̃ ipe fallit ⁊ credit dicere verũ 2⁹ cum loquit falsum ⁊ cum itétione fallédi: q̃ ⁊ ipe falsum putat. 3⁹ qñ loquit veꝝ cum intétiõe tñ fallédi. q̃ credit eé falsũ. 22. q. 2. hoies.

¶ Quot mõis ꝯmittit falsitas siue periuriũ in iuraméto promissorio? Rõ. ſm Ray. Tribus modis. Primus cum quis iurat se facturum vel dicturum aliquid illicituȝ vel inhonestũ 2⁹ quãdo ⁊ si iurat aliqđ licituȝ tñ absqȝ necessitate sed cuȝ solénitate. 3⁹ quando hoc ipsum facit ⁊ sine solénitate: ut in iuramétis quotidiãis ex quadã mala cõsuetudie vt ꝑ deũ ibo cras ad ecclesiã: uel aliquid simile. vel ẽt cum hui⁹ iuramenta fiunt ex ioco. In omnibus predictis stati cum iurat ꝑiurat. 22. q. 4. ꝗ sacraméto. Sȝ itellige large. ut i p⁹. §. dictũ ẽ.

¶ Utrum periurium sit peccatum mortale? Rõ ſȝ Tho. ſa ſe q. 98. Ex suo genere peccatuȝ est mortale: quia importat contemptuȝ dei: nec excusat a peccato mortali non implés ẽt qđ coactus iurauit. Potest tamé per auctoritatem pape ab obligatione iuramenti absolui presertim si coactus fuit tali metu qui cadere posset i cõstantem viꝝ. Minor tñ penitẽtia impõitur tali. item non excusat a mõtali peccato qui iocose ꝑiurat. q̃ non euitat diuiam irreuerẽtiam imo quãtum ad aliquid magis auget. silr ⁊ ille ꝗ ex lapsu ligue iurat: siqdé aduẽtat se iurat ⁊ falsũ eẽ qđ iurat ñ excusat a pctõ mortali: sic nec a dei cõtéptu. Si auté hoc nõ aduertat ñ vr habere itétioné iurãdi ⁊ iõ a crimie ꝑiurii excusatur

Utrum excusef a pecō mō
tali quādo iuraf falsū qđ cre/
ditur esse verum? R°o. fm Pe.
Qñ iuraf falsū iuramēto asser
torio ⁊ iurās credit veꝝ: siqui
dem adhibuit debitā diligen
tiam nō est mortale. Silr ⁊ qñ
iuramentū fuit promissoriū si
propf legitimū ipedimētū om
mittif ipleri excusaf saltem a
mortali. Sz quid faciet q pro/
pter metū iurauit se aliqd da/
turū vel factuꝝ vide s̄ iurare
§. 15. q icipit qd de eo.

Utꝝ periuriū sit graui⁹ pec
catū q̄z homicidiū? R°ō. fz Th.
in quolibz. Sicut apls dic̄ ad
hebr. 6. hoies p maiores suos
iurāt ⁊ ois cōtrouersie eoꝝ fi
nis est iuramentū. Frustra āt
in causa homicidij ꝯtrouersie
finis essz iuramentū si homici
diū essz graui⁹ q̄z periuriū. Pr
sumeref. n. ꝙ q maiorē culpaz
s. homicidij cōmisit nō verenef
minorē. s. piurij icurrere. Un̄
ex hoc ipo ꝙ i cā cuiuslibz pec
cati deferf iuramentū mani/
feste ostēdif ꝙ piuriū pro ma/
ximo pecō dz haberi. Neqz in
merito. qꝛ periurare nomē dī
bn̄dicti videf quedaz negatio
nois diuini. Un̄ fm locū post
idolatriā pecm̄ piurij tenet: ut
ex ordine p̄ceptoꝝ pz. Sz et a
pud gētiles iusiurandūz erat
honoratissimū: vt dicif circa
principiū metaph. Sed ꝙ ho/
micidium graui⁹ punif i eccle
sia: ratio est ꝙ graui⁹ nocumē
tum interdū hominib⁹ iminet
etiā ex minori culpa. tñ fm iu/
dicium dei maius pecm̄ graui
us punitur.

Utꝝ peccet q ab aliquo exi
git iuramentū? R°o. fm Th. se
cūda secūde. q. 88: Qui exigit
iuramentū ut persona priuata
⁊ hoc facit. qꝛ nescit: sed dubi
tat de vitate fm ꝙ Aug. dicit
nō peccat. sed tamē ex huma/
na tentatione. i. ex ifirmitate
humāe nature procedit. Si āt
scit vel probabilif credit eum
falsū iuratuꝝ ⁊ cogit iuraf ho
micida est. Nam fm Aug. Ille
de suo periurio interēit se. Sz
iste manū interficiētis impssit
Si aūt aliquis exigat iuramē
tum tanq̄z persona publica se
cundū ꝙ exigit ordo iuris nō
videf esse i culpa siue sciat ve/
rū iuratuꝝ siue falsū. qꝛ nō vi/
def exigere: sz ille ad cui⁹ instā
tiā exigit.

Que pena est piurij? R°o. fz
Ray. Dz fm canōes graui⁹ im
pōi pnia tñ circūspectis circun
stātijs mag' uel min⁹ aspa ē im
ponēda. Itē piurij sūt ifames
6. q. i. ifāes. ⁊ c. qcūqz. 22. q. 4.
si qs couict⁹. Nec ampli⁹ ad te

stimoniū dȝ admitti:ut dicto c.qcūqȝ.7.22.q.5.parunli.non obstāte φ egerit pniam:ex̄ de testi.testioniuȝ.Et hoc uerum de piurio falsitat.i.qn̄ qs falsum iurauerit.Sec⁹ de piurio rōe deficiētis iusticie.seu iudicii.i.qn̄ qs iurauit iiustū seu sine cā.q2 ex hoc nō vr̄ repelli a testionio.ex̄ de testi.co.c.fi.

Quō solemnitates adhibite aggrauāt piuriū?Rn̄o.ſm Ray. Quicūqȝ iurat p deū multū obligat.Qui vo p deū ⁊ p euāgelia magis obligat.⁊ adhuc magis q istis adiūgit sāctoꝝ reliquias.Et ita crescentib⁹ solēnitatib⁹ crescit obligatio.Et sic dicit Tho.ſa secunde.q.98.grauius pccm̄ est si aliqs solēniter iurās p euāgeliuȝ piuret q̄ȝ si p deū in cōi smone piurat.tum propt scādalum.tuȝ propt maiorē deliberat onē qbus aliqliter hincide posit grauı⁹ est si qs p deū iurās piuret q̄ȝ p euāgeliū.Idē Pe.⁊ Inno.

Quid si aliqs audit aliquez piurare.vide s̄.iurare.§.17.g icipit.Quid si qs audit.Et mlta ibi ad hāc mām ptinētia.Similit s̄.iuramentū primo.⁊.2.p totum.

Permutatio.

Qualit fieri posit pmutatio de bn̄ficijs ecctia sticis?Rn̄o.ſm Ray.Bn̄ficia ecctiastica nō pn̄t adinuicē pmutari auctoritate vel pactiōe patium sine simonia.Sed eps si vtile esse viderit.pōt ex officō suo trāsferre psonas ⁊ facere pmutationē:ita tn̄ φ partib⁹ int se nō lȝ de hoc pacisci ⁊ tractare:vt Inno.ponit.sȝ totū exponāt ⁊ reliquāt i manu superioris.Permutatio vo possessionum p se nō est ihibita.q2 dat ibi tēporale pro tēpali.ex̄ de rerum pmu.ad qōnes.Ita tn̄ φ si altera pars ppōderet potīt pecunia refūdi vt sic ad equalitatē permutatiōis pueniatur Sed h nō φ permutatio ē que dā aliēatio:vt ex de re.ec.alie nulli.Et iō suand⁹ est mod⁹ q vr̄ s̄.alienatio.§.i.

Quādo duo uolētes sua bn̄ficia pmutar libere ⁊ sine fraude resignāt i manu epi:nō pn̄t ipediri p illos q habēt litteras aplicas de bn̄ficijs vacaturis ex̄ de re pmu.lȝ li.vi.et si talia beneficia conferantur alijs nō ualet:ut in cle.ne concessione extra eo.

Perplexitas.

Alia iuris alia facti vt Ray.ponit.Perplexitas iuris est cum aliquis circa illud qd̄ sibi occurit faciendū uel nō inuenit diuersas aucto

ritates sibi inuicē opugnantes Nec pplexitas per pitorū cōsilium ꝛ cōtrariorū cōcordiaꝫ ē for manda est. Alia est perplexitas facti quādo ut ait Greg⁹ diabolus sugestione sua plerosqꝫ ita peccare facit: q̄tenus si peccatū fortasse fugere appetāt siñ alio peccato nō euadant. iꝫ: di. nerui. Et datur ibi cōsilium ꝙ tūc minus malū eligatur. i. qđ al' ƀm se cōsideratū esset minus peccatū, Nā ꝟitate inspecta nō pōt aliqui s cē perplexus. i. necessitate astrictus ad aliqđ malum. Unde aug⁹. vasis ire nunq̄ꝫ deus redderet iteritū si spōtaneū non inueniretur hō hr̄e peccatum. 23. q. 4. Nabuchodonosor. Item aug⁹. vsqꝫ a đo peccatū uoluntariū maluꝫ ē vt nullo modo sit malū nisi sit voluntariū. 25. q. i. §. i. circa fi. Cō. Th. i 4. di. 39. Similit̄ ꝛ omnes theologi. si sacerdos celebrans recolit se cōmisisse aliqđ mortale vide. s̄ missa. §. 8. Et đ tenentibus opinionem diuersorum magistrorū s̄. opio. §. i.

PErsonatus. vide sup̄ digni tas. §. i.

PErtinacia est oppositum vitio molliciei ꝛ uirtuti perseuerātie đ quibus habetur s̄ mollicies.

PIgnus quid sit? R̸o. ƀm Hosti. est obligatio, rei licite pro debito facta. Fit aūt ad maiorē securi tatem. qꝛ tutius est pignori incūbere q̄ꝫ agere in personā' vt in Insti. de obli. q̄ ex deli. nas. §. furti. Unde quādo trāsit i potestatē creditoris dr̄ pignus. sꝫ si remanet apud debitorē dicit̄ hypotheca. sed quantuꝫ ad actionem nō differunt.

Quot modis intelligātur aliqua tacite pignori obligata? R̸o. ƀm Hosti. Multis modis. Nam si quis tibi dotē pro aliq̄ promiserit omnia bona sua tacite obligātur. Itē pro restituēda dote. vxori oia bona mariti obligantur tacite ēt si extraneus. scilicet qui mulierē nō hꝫ in potestatem doteꝫ ꝯfert. C. đ rei. vx. ac. l. vnica. De' hoc uide s̄. dos. §. 2. ꝛ. xi. qui icipit. Quid si maritus Itē omnia bona conductoris iuecta ꝛ illata in rustico predio sciēte domio nisi ad tēpus inferantur tacite obligata sunt domino pro pēsiōe. In urbano autem non distinguo vtruꝫ dominus sciat uel nesciat. C. de locato. l. certi. Itē bona tutoꝝ ꝛ curatoruꝫ tacite obligantur minoribus pro eoꝝ officio aut si nō administrauerunt. C. de admi. tu. l. pro offō

Item bona patris tacite obligantur filiis pro rebus aduenticiis et precijs earum. vt. C. de bonis que liberis. l. cum oporteat. Item bona matris conuolantis ad secundas nuptias sunt filiis prioris matrimonii tacite obligata vt eis restituat que a priori marito lucrata fuit. C. de secundis nup. l. hac. edictali. §. post. Item bona defuncti tacite obligantur pro legatis et fideicommissis. C. communia dele. l. i.

¶ Que res pignori obligari possunt vel non? Respondeo. secundum Hosti. obligari possunt tam res presentes quam future: ut fructus pendentes partus ancillarum. fetus pecorum. et ea que nascentur. ff. eo. et que nondum. item res corporales et incorporales: vt cautiones et etiam nomina debitorum ff. eo. cum conuit. item usufructus. ff. eo. si his. item seruitutes rustice ut silicet quod diu pecunia soluta non sit his seruitutibus creditor vtatur. Et si infra certum diem non fuerit reddita creditori uendere vicino ualeat. ff. eo. sed an. vic. Sed hic caue ab usura. sicut dicitur infra §. 7. Urbane autem seruituts non debent sic pignorari. Et ratio est ne ex varietate usus utendum edificia destruantur et inutilia fiant. ff. eo. si is. §. fi. Pignori autem obligari non possunt: ut Hos. refert res sacre ut suasa et ornamenta vt C. de sacro san. ec. l. sancimus nemini Et ibi excipitur causa redemptionis captiuorum: ut pro ea possint pignorari: ut in tex. qui sequitur. 10. q. 2. hoc ius. Uel nisi in aliis causis necessarijs in quibus res ecclesie alienari possunt 12. q. 2. aurum. uide supra aliena tio. §. i. Sed nec res ecclesie possunt pignori obligari. In auc. de alie. et emphi. §. et quoniam. coll. 9. item liberi hominis nulla est obligatio: quia contraria est libertati extra eo. c. 2. C. de ac. et obli. l. obes. C. que res. pigno. l. qui filios. in auc. ut nulli iudi. §. quia uero. coll. 9. in casibus tamen tenet obligatio liberi hominis: ut in redempto ab hostibus. C. de capti. et post li. reuer. l. fi. item ob necessitatem famis pater filium obligare pot. C. de patri. qui. fi. dis. l. 2. et sup. emptio. §. fi.

¶ An si quis res suas obligat intelligantur future? Respondeo. De presentibus et futuris sensisse presumitur. C. que res pig. ob. pos. l. fi. Sed intelligitur exceptum omne illud quod specialiter obligaturus non erat: ut uestes. suppelectilia que in usu habebat. et filia. C. que res pig. ob. pos. l. i.

Sed bñ intelligunt̃ obligata iura ⁊ actões. C. de sen. pat. l. si ademptis. et. l. cãus. si uero dicat mobilia ⁊ imobilia et se mouentia. non ob hoc intelligunt̃ actiones et noĩa siue credita. C. de pto. pigno. l. i. Idez dicẽdũ de his qui offerunt ecclesie oĩa bona sua. itẽ qui obligat instra. et de agris. et q̃ oĩbus q̃ ibi ptinẽt sensisse. vt̃. C. q̃ res pig. ob. pñt. l. 2.

¶ Quãdiu pign⁹ remanet obligatũ? R̃o. Quãdiu ẽt un⁹ denari⁹ remaneat ad soluendũ. C. de distra. pig. l. q̃zdiu.

¶ Utꝝ eccl'iastici redditus siue stipẽdia possint pignorari ł obligari? R̃o fm Inno. Nõ possũt obligari spãli pueñtõe: sed a iudice pro debito canonici: ⁊ ex cã iudicati pñt obligari. ar. c. q̃ excep. rei iudi. stipẽdia. ff. de re iud. pmodis. Idez Ber. ex̃ de fideiuss. peruenit. Uide s̃ locatio. §. ult.

¶ Utꝝ uti pignore sibi obligato sit usura? R̃o fm Tho. secũdaꝫ se. 78. si pign⁹ sit res aliqua cuius vsus precio estimari põt dꝫ ille q mutuauit pputar̃ usũ illius rei in estimationez eius ꝙ mutuauit alioquin idem est ac si pecũia acciperet pro mutuo qđ est usurariũ: nisi forte eẽt talis res cuius usus sine p̃cio solet concedi int̃ amicos: sicut pꝫ de libro cõmodato. Et hoc intellige ꝙ sit usura si vtatur pignore consentiẽte debitore. Si u̾o eo nolẽte eẽt furtum. ff. de furtis. l. si ignore

Quid de expensis factis a creditore in pignore? R̃o fm Ray. Creditor põt exigere vł pꝑensare nõ solũ expẽsas q̃s fecerit colligendo fruct⁹: sed ẽt quas fecit bona fide circa rez pignoratã: puta colendo fũdũ vel pascẽdo iumẽtũ. ⁊ hoc, nisi fuerit imoderate. ff. de pig. ac. l. si seruos. sꝫ fruct⁹ quos pcepit vł ꝑcipe debuit pputabit i sortem. C. de pig. ac. l. 2. ⁊ ex̃. e. cũ ptra

¶ Quid si pign⁹ pijt ł deteriorat̃? R̃o. si sine culpa creditõis perijt vel deterioratũ ẽ ñ tenetur. Et nihilomin⁹ debitor tenet̃ soluẽ debituꝫ nisi actũ sit ꝙ amissio pignoris liberet debitorẽ. Si ṽo culpa creditoris tenetur creditor. C. de pig. ac. l. 2. 4. ⁊. 5.

¶ Quid aget creditor hñs pign⁹ si pat⁹ pputare fruct⁹ i sortẽ petit residuũ debiti? R̃o fm Ray. põt quidẽ pecũiã mutuatã ꝑ actionẽ psonalẽ petẽ. C. q̃ pig. ac. l. q̃zuis. ⁊. l. distractis. Itẽ põt pign⁹ alt̃i pignorare. C. si pign⁹ pignori. l. i. ⁊. 2. Sed nũq̃d possit pign⁹ vendere hẽs

in se.§.

¶ Utrum creditor cui non sol uitur possit pignus vende? R͞so. ƀm Ray. Si pactum fuit q͞ pos sit uēdere certo tēpore vel mō uel p͞sone vel precio debet cre ditor denūciare debitori: ⁊ po stea poterit uēdere ƀm formā cōuentam. ⁊ non alr̄. Si uero pactum fuit de nō uendēdo nō poterit uēdere nisi prius trinā denunciationē factam debitōi ut soluat: ⁊ si non soluat postea poterit uendere. Sed si uēdert āte teneretur furti. si uero nul lum pactum fuit sufficit vna d̄ nūciatō: ⁊ postea elapso biēnio poterit fieri uēditio. Probātur hec. ff. de pigno. ac. l. si conue nit de distrahēdo. C. d̄ iur̄ do. impetra. l. fi.

¶ Quid si pignore uendito cre ditor minus accepit q̄ȝ erat de bitum? R͞so. si hoc uendidit bōa fide pōt agere ad residuū. Et si plus accepit tenetur restituere d̄bitori. C. d̄ iur̄ do. ipetra. l. fi.

¶ Cui ⁊ contra quē datur ac tio persecutiua pignoris siū hy potecharia? R͞so. ƀm Hosti. Da tur creditori cōtra quēlibet po ssessorē. ff. eo. l. pignoris. ⁊ l. de bitorem ita quidē q͞ si possessō habet titulū lucratiuū: tūc cre ditor habet electionem utrum agat personaliter contra debi torē uel hypotecharie contra possidentem. C. eo. distractis. ⁊ l. persecutionem. Et idem si habet titulū onerosū si fuit fra udis conscius. s. quia sciebat rē alijs obligatam. Sed si nō fuit fraudis conscius cō potest cre ditor cōtra eum agere quous q̄ȝ egerit contra debitorem et fideiussorē ⁊ mandatorē: ⁊ po stea agi poterit contra pignor poss. ssores.

¶ Cui ⁊ cōtra quē dat̄ actio pi gnoraticia? R͞so. ƀm Ray. Pōt a gere debitor uel heres eius cō tra creditorē vel heredē eius l̄ alium si forte creditor rem sibi pignoratā in aliū transtulit. nā ⁊ iste possessor tenetur cōputar̄ in sortē non solū fructus quos ipe percepit: sȝ etiam oēs quos anteriores perceperūt a tēpor̄ primi contractus. ⁊ sic soluto r̄ siduo restituere dȝ pign⁹: ex̄. e. cū p͞tre. De pignoratiōib⁹ q̄ vo cant̄ repsalie. vide. ī. repsalie.

Pirata.

Pirate oēs ter in anno ab ore sūmi pōtificis excōicant̄ ut ho sti. refert. ⁊ ita est.

Placere.

vt̄ʒ velle pla cere it pcc̄m vide. s̄ adulatio. §. pl̄t.

Pollutio.

Utrum per pollutōnem

in somnis amittatur vginitas R'o sm Al. Non. eo q voluntas ꝛ deliberatio nō imediate vo luptati coitus coniungāt. utrū pollutio nocturna ipediat cōi onem. vide supra cōicare. §. v.

¶ Utrū pollutio q̄ in sōnis inci pit ꝛ in vigilia terminatur sit pccm̄? R'o sm Tho. in. 4. dist. 9. Pollutio q̄ztū ad rationez meriti vel demeriti magis in dicatur sm principium quod est in dormiendo q̄z secūdum finem qui est in uigilando. qꝛ corporal' motus non pertinet ad meritū uel demeritum. ni si sm q a volūtate cātur. ex qͣ enim excitatus est motus i dō miendo non subiacet volunta ti vigilantis vlterius nec repu tatur euigilasse quousqz perfe cte usqz liberi arb. r̄cuperaue rit. Potest tn̄ contingere q in ipa vigilatione pccm̄ oriat̄. si quidem pollutio placeat ꝑ de lectationem. qd̄ quidē erit ue niale pccm̄ si talis placētia sit ex surreptione. mortale autez si sit cū deliberato consensu p̄ cipue cū appetitu futuri. Ipsa āt post placētia nō facit p̄teritā pollutōnē pccm̄. Qd si placeat ut nāc exoneratio vl' alleuiatō peccatum non creditur.

Populus.

Quot hōi nes faciūt populū? R'o. decē. io. q. 3. vnūs sicut duo faciunt congregatio nē. extra de elec. c. i. et tres col legiū. ff. de uerbo. si. Neratius et tn̄ retinetur in vno. ff. qd̄ c⁹ qz vniuer. no. l. sicut municipi um. i2. aūt aut. 2o. faciūt turbā ff. ui. bono. rap. l. fi. §. i. Quatu or autem uel quinqz porci uel decem oues faciunt gregē. ff. de abigenis. l. oues.

Portio canonica.

De portione canonica circa se pulturas. vide. ī. sepultura. 3°. Itē de portione legitima filio rū et heredū vide supra legiti ma per totum.

Postulatio.

Quid sit R'o secū dū Hosti. lz Goff. dicat q po stulatio ē gr̄e petitio: ar. ex̄. c. bone. Tu dic q postulatio est alicui⁹ ꝑsone q̄ eligi prohibet̄ n̄ ꝑꝑ uitiū sed ꝑꝑ defectū q tn̄ postulatū n̄ oīo inhabilē red dit ad prouidēdum eccl'ie con cors ꝛ certa capituli petitio

¶ Quis sit postulādus vel nō R'o sm Hosti. In primis qdez nō pōt postulari criminosus: puta periurus: homicida uel i obediēs. Tales. n. nec eligi nec postulari pn̄t ex̄. e. c. i. ꝛ. 2. Itē non professus tacite vel expres se non postulatur in regularez

prelatum: sicut nec eligitur. ex̄
de elec. cū cām. et. c. cū ad no
stram: nisi neccitate instāte: qꝛ
tūc posset dūmodo in regula
fuerit cōpetenter instructus si
cut potest colligi. extra đ elec.
cum monasterium. et. c. officij
§. fi. Itē non postulat̄ epilenti
cus: sicut nec eligitur: extra đ
elec. cū inter cāonicos: nisi for
te sit liberatus: ita ꝙ iā per an
num fuit liber. 33. q. ді. cōiter.
¶ Item nec mutilat⁹: qꝛ talis
omnio inhabilis est. extra de
corpo. viti. exposuisti. De hoc
infra viciat⁹ corpore. §. 2. ⁊ ibi
dem de multis vitijs corpora
libus per totum. Item nec bi
gamus vel irregularis qꝛ ta
lia ⁊ similia omnino inhabilez
reddunt. Quod si talis defec
tus est qui non reddit omnio
inhabilē admittit̄ postulatio.
iō postulari potest si defectus
sit in etate. extra eodē. cū nob
olīz. §. pe. et ul. Item si defect⁹
sit in ordib⁹. nā ad oēs digni
tates hn̄tes curā postulandus
ē qui nō est in sacris. ex̄ đ elec.
dudum primo. §. fi. ex̄ de eta.
⁊ quali. a mltis. Itē si sit defec
tus in natalibus extra de ele.
inotuit. itē si sit ep̄s. extra. e. c.
fi. Et si talis eligeret̄: non vale
ret ut ibi habetur.

¶ Utrꝫ clericus aliene diocesis
sit postulādus vel possit eligi?
R̄o sm̄ Ber. extra de elec. et si
vnanimiter. Quāuis clerici nō
possit dimitte eccl̄ias suas sin̄
ↄsensu ep̄oꝝ suoꝝ nihilomin⁹
eligi possunt siue in sua siue in
aliena diocesi: extra de ele. cū
inter canonicos.
¶ Utrꝫ religiosus dēat postula
ri vel eligi? R̄o diuerse fuerūt
hacten⁹ opiones. Hodie tene
tur indistincte ꝙ siue i suo mōa
sterio siue ex̄: siue ēt ad ep̄alez
dignitatē eligi dꝫ: ut notatur
p Io. an. ex̄ de ele. null⁹ li. vi.
¶ Si aliqs eligat postulādo vel
postulādū vel i postulādū vel po
stulet eligendo vel eligenduꝫ:
vel i eligēdū ⁊ h⁹i hēs. s̄. electio
prio. §. 19. q incipit. In omi
¶ An q⁹ sit aliqs postulād⁹? R̄o
Si sit ep̄s a papa postulād⁹ ē.
ex̄. e. c. fi. Si vō paciat̄ defectū
i ordie vel etate debꝫ postulari
ab eo qui in hac parte dispen
sare pōt. Un̄ si aliqs. 20. ānorū
postulet̄ ad dignitatē sin̄ cura
ab ep̄o pōt postulari. Si cum
cura: a papa ut s̄. dispensatio.
§. plt. ⁊ fi. Si uero sit defectus
qꝛ ē clericus aliene diocesis vel
subest alteri ut religios⁹ ⁊ hu
ius non oꝫ ꝙ postuletur: sꝫ eli
gi pōt ut dictuꝫ est s̄. §. 3. ⁊. 4.

¶ Quis potest postulare? R°. s̃m Hosti. Qui ⁊ eligere pōt: ex̃ eo. bone. z. §. ceterū. ⁊ per to. ex̃ de elc. inotuit. ⁊ valet siue admittit postulatio si concors fuerit. s. si ab omnib⁹ fiat. ł sal/ tem si due partes cōsentiūt: q̄r tunc idē est ac si omnes concō darēt. al' non facile admittit: ex̃ de elec. scriptum. §. fi. nec r̃ quiritur. forma cōcilij: ex̃ de e lec. q̄r propt̃. s. ut fiat per mōz scrutinij ⁊ formatiōis decreti q̄zuis s̃m quosdam requirat̃ ⁊ tutius sit.

¶ Quis est effect⁹ postulatio/ nis? R°. q̄r postulatiōe admis/ sa tanq̄z rite facta pot̃it postu/ lat⁹ confirmari: ac si elect⁹ fuis/ set ex̃ de elec. cū monasteriuz.

¶ Utrū p postulationez aliq̄d ius acquirat̃ postulatio? R°. s̃m Jo. an. sup. 6°. Si postula tio concors fuerit vel saltem a duab⁹ partibus facta: pendet quidē a grā generali: s̃z tamē s̃m quosdā peti pōt cōfirmatio ex̃ de elec. cū monasteriū. ⁊. c. officij. §. fi. Et si talē admiserit superior dicet̃ facere gratiam si nō admiserit facit iniuriam ff. de aqua quoti. ⁊ esti. §. pl't. Si aūt nō sit facta in cōcordia vel a duab⁹ partib⁹: sed ex cā tūc dependet gratia speciali: ex̃ eo. postulatiōnē. ⁊. c. bone.

¶ Utrū postulātes variare pos/ sint? R°. s̃m Ho. Uariare pn̄t re integra. s. quousq̄z misit pro confirmatione petēda. Aliqui tn̄ dicūt q̄ non. sicut de electō ne: ut s̃ electio. i. §. 15. qui inci pit. Publicato. Si tn̄ Postu/ lātes ⁊ superior a quo postula tur cōcordarent: posset resilire non obstante contradictione postulati.

¶ Postulati a papa q̄ patiunt̃ in ordinib⁹ uel etate defectuz tenent̃ in mag̃ parte suare cō stitutionē: ex̃ de elec. cupiētes de qua dictum est s̃ electio. i. §. quarto:

¶ Utrū ep̄s. postulat⁹ debeat cōsentire? R°. s̃m Jo. an. li. vi. Ep̄s postulat⁹ ad aliā eccl'iam sic d̄z rn̄dere. Nec cōsētio nec dissētio. s̃z i h⁹ uolūtati dn̄i pa pe me suppono: ad hoc. 8. q. i. in scripturis.

¶ Postulatio siue postulare s̃m iuristas est desideriū suuz siue amici sui i iure apd̄ eū qui iurisdictiōi p̄est exponere vel alterius desiderio cōtradicer̃ ff. d̄ postu. l. i. Et d̄ ista postu/ latōe hēs m'ta. 3. q. 7. §. tria.

PRebenda.

Quid sit p̄benda siū cāonica? R°. s̃m Ho. Pre/ bēda ē ius p̄cipiēdi prouēt⁹ in eccl'ia cōpetēs tāq̄z vni d̄ col/

legio ꝛ nascit ex canõia sic fili a.q2 ex quo aliqs hꝫ canoniã dꝫ hr̃e ꝛ prebẽdã:ex.e.c rela tũ. Prebẽda igit ꝓpe ꝯsistit i fructuũ pceptione. Canõia at̃ i iure alicꝰq in canonicũ rece/ ptus est ad qd ius postea pti/ net pbẽda: stallꝰ i choro: vox i capit̃lo: ut in dcõ. c. relatũ. Di gnitas vo qd sit: vide s̃ digni tas. ꝛ ibi qd ꝓsonatꝰ.

Utrũ i receptiõe canonicoꝝ ꝛ collatiõe pbendaꝝ absentes canõici uocãdi sint? Rñ o. Si cõ mode fieri valeat vocãdi sunt nisi cõsuetudo habeat eos ad talia non uocari. al' qd i eorũ absẽtia fieret eis instãtibꝰ irri tari dꝫ ex eo. cũ i ecclijs. li. 6.

Receptuz. vide sup obedien tia. i. 2. 3. ꝛ. 4.

Predicator. Scien/ dum ꝙ offm̃ pdicatiõis oibꝰ laicis ẽ in t̃dictũ: ex de hereti. sic̃ i vno. Itẽ nõ dꝫ admitti ad pdican/ dum q dicit se ꝑ visionẽ missũ a deo nisi probet. sicut ꝛ Moy ses probauit miraclo. de cõse. dis. 2. reuera. Sed tam̃ sufficit ad probationẽ bonoꝝ testimo nium. Unde neqꝫ clericus ad/ mittitur nisi mittatur: ex d he reti. cũ ex iniũcto. §. i. Epi vo vbiqꝫ predicare possũt nisi ab alieno epo in eius diocesi ꝓ hibeantur. Nullus alius põt nisi ab apostolica sede vel ab episcopo loci hanc habeat po testatẽ: ex d hereti. excõicamꝰ §. q2 vero. Et si predicat i mor tali peccato mortaliter peccat ut ponit Th. in. 4. dis. 19. Sꝫ an teneatur esse cõfessus vide s̃ confessio. 2. §. 5.

Officiũ predicatoꝝ est pre/ cipuũ in ecclesia dei. ex. de he reti. cum ex iniuncto. Et mul/ tis preuilegijs dotat: ex d sta. regu. ꝙ dei timorẽ: ex d exces. pla. nimis. i. ꝛ. 2.

Predicator dꝫ hr̃e tria pre cipua. pꝰ ut sit iteritꝰ charitate ardens. i. Cor. 13. Si linguis ho minũ loquar ꝛ angeloꝝ: chari tatẽ aũt non habeã factus sum velut es sonãs: an cymbalũ ti niens. 2ꝰ vt sit exterius vita lu/ cens. Gregꝰ. i homil'. de decẽ virginibꝰ. Cuius vita despicit restat vt eius predicatio cõtem natur. 3. q. 7. §. porro. Naꝫ qui bene predicat ꝛ male viuit: de/ um istruit quõ eũ condemnat̃ debeat. 40. di. multi. xi. q. 3. precipue. 3ꝰ ut sit ad actum ꝑ dicandi competẽs. In quo q̃t/ tuor sunt ei attendenda. primũ est tempus scilꝫ aptum. Unde super illud. 2. Timoth. 4ꝰ pre dica verbum ista oportune im

portune. ait Greg. Dictur⁹ i/
portune ꝑmisit oportūe. quia a
pud auditorū mentes ipa sua
vilitate se dstruit si habē opor
tunitatem iportunitas nescit.
44. di. sic rector. infi. Secū
dum est loc⁹. or fieri dʒ predi
catio vel in eccl'ia: vel i alio pu
plico ꝛ honesto loco: nō āt in ꝑ
uatis locis l' domib⁹: ꝛ p occl'/
ta ꝯuenticula laicoꝝ ne forte
oriatur suspitio heresis. 30. di.
si quis. eẍ. Math. 10. Quod' in
aure audistꝭ ꝑdicare sup tecta
eẍ de hereti. cō ex inūcto. cir/
ca principiū. Tertiū est q̄litas
audiētiū. Nā sapientib⁹ ꝛ doctꝭ
alta ꝛ profūda ꝑdicare ꝑt. sim
plicib⁹ vo pauca ꝛ plana. i. Co
ris. 2⁹. Sapiam loqmur inter p
fectos. et. i. Corꝭ. 4. Lac vob
potū dedi nō escā. Nō. n. potēa
tis. ꝛc. Itē infidelib⁹ secreta fi
dei nō sūt predicāda: nisi forte
signa appareret q̄ vellēt cōuer
ti: ꝛ tunc cū cautela. 42. di. in
mādatis. Quartū est qualitas
dicendoꝝ. s. vt utilia doceat.
Isai. 48. Ego dn̄s docens te
vtilia. Non itaqʒ fabulas aut
grāmaticalia ꝛ hi⁹. 86. di. cuʒ
multa. De questuarijs ꝑdican
tibus. vide. ĩ. questuarij. Quō
predicatores possint cū excōi/
catis pticipare: ꝛ ab eis recipe
vide. ĩ excōicatio. 6. §. 3. ꝛ cum
raptorib⁹ ĩ. r̄stitutō. 5. §. fi.

PRedo dicitur qcūq̄ꝫ alios predatur
iniuste. Et possum⁹ q̄ʒtū ad p̄/
sens quattuor modos ponere.
In primis quidē dicunt̄ ꝑdo/
nes qui viatores expoliāt reb⁹
suis: ut dicit̄ ĩ latro. 2⁹ dr̄ ꝑdo
miles qñ accipit ꝛ tollit a p/o
nis ultra stipēdia sibi ꝯstituta
23. q. i militar̄. 3⁹ sūt ꝑdones ꝑ
lati qui vt procurationē ipen/
dant legato vl' similes expēsas
faciāt plus extorquēt a subdi/
tis q̄ʒ soluāt: eẍ de imu. ec. qa
pleriqʒ. 4⁹ dicitur ꝑdo iudex
siue officialis pecunias indebi
te accipiens. C. ad. l. iul'. repe.
oēs hec. Hosti.

Que pena ꝑdonis? R̄o. secū
dum Ray. Eadem pena est p̄
dōis que ꝛ raptoris cum vter/
qʒ raptor sit. Et ideo quos par
facinus coinquinat pena debʒ
simul comitari. 15. q. 5. sane. vi
de. ĩ. raptor. i. §.

PRelatus qualis esse debeat col
lige ex regula apl'ica quā hēs
ĩ ordinand⁹. §. i. Itē pl'a ptinē
tia ad p̄latos: ĩ eps. ꝛ ĩ correc
tio. i. ꝛ ĩ. obediētia p to. i.

PResbyter. quere. ĩ. sacerdos
Itē ĩ cōfessor ꝛ ꝯfessio p to. itē
ēt. ĩ euchāristia. 3. It ēt ĩ missa

Prescriptio quid sit R'o. Pr̃scriptio vl' vsucapio est acq̃sitõ dñi p ꝯtinuationẽ possessionis tpis a lege diffiniti. ff. de vsucapi. l. 3. Et proprie qdẽ prescriptio est i mobilib⁹: ut in domo ⁊ i agro. Habȝ etiã locũ in reb⁹ icorporalib⁹. vt in s'uitutib⁹ actionibus. ⁊ hi⁹: ex̃ de cã pos. et proprie cũ ecclia. 16. q. 3. quas actiões. Usucapio v'o ẽ d̃ mõi/alib⁹ ⁊ cõplet̃ triẽnio. sȝ p̃scriptio r̃qrit mai⁹ tp̃s: vt iaȝ dicet̃ al' v'o qcqd de p̃scriptõe dr̃ ⁊ d̃ usucapiõe intelligi dȝ

¶ Que res p̃scribi pñt vl' que nõ pñt? R'o. General'r oẽs res ⁊ omne ius p̃scribi põt: ex̃ e. ad aures. C. de p̃scrip. 30. vl'. 40. an. sicut in rẽ. Excipiunt̃ q̃daȝ In primis quidẽ in criminib⁹ nullo tẽpore prescribit̃: sed potius ex diuturnitate temporis augentur extra de simo. cuȝ in ecclesie. 33. q. 5. quod deo. Itẽ non prescribitur contra obedientiam visitationem ⁊ ꝯtra procurationem que ratione visitationis debentur: extra eo. cum non liceat. ⁊. c. cuȝ ex officii. ex̃ de cen. cum instantia. Et talia quidem non prescribit subdit⁹ q2 ea debet prelato. Ali⁹ tñ põt talia prescribere: utputa abbas vel ali⁹ prelatus p̃scribit cõtra epm circa subditos eius. Et sicut dicit Inno. in hoc casu licȝ subditus aliqualit̃ prescribat: non prescribit nomie suo sȝ potius nomine alterius cui de subiectione respõdet: ut i dicto. c. cum ex officii. Itẽ ecclesie ⁊ cetera sacra uel religiosa loca. decime. p̃mitie ⁊ oblatiões nullo iure pñ a laic' prescribi ul' possideri. 16. q. 3. §. põt extra de p̃scrip. cãm que ⁊. c. si diligenti. Et de hoc sup̃ decime. 3. §. xi. qui incipit. vtruȝ decime p̃scribi. item nõ põt prescribi limes vel quod adhẽt limiti ep̃atuũ vl' parrochiaꝝ. 16. q. 3. licȝ ⁊. c. inter extra de paroh. super eo. Ratio est ne termini ep̃atuũ ul' parochiaꝝ confundat̃. Limes tñ p̃dioꝝ põt p̃scribi. 16. q. 4. volum⁹ extra. eo. q2. iteȝ nec liber hõ põt p̃scribi. 16. q. 3. §. potest. itẽ res publice que sũt i usu ppl'i Romani uel aliaꝝ ciuitatũ vt vie platee. põtes aqueduct⁹ ⁊ hui⁹ nõ p̃scribũtur. intellige nec in toto nec i parte. ff. d̃ usucap. vsucapionem. C. de operi pub. l. prescriptio. Item publice functiones siue ciuilis canon. qui. scilicet solui debet rei publice pro agris non prescribuntur a colonis: ut i dicto. §. potest. item possessiones agrorum non prescribunt̃ a colõis.

C. de prescrip. 30. uel l. 40. an. male agitur. Item res furtiue uel vi possesse seu etiã que nascũtur ex eis nõ prescribuntur aut vsucapiunt: vt in Insti de usucap. §. furtiue.

¶ Que sũt species prescriptiõis. R. fm Ray. omissis multis aliis due sunt. Una est. n. longi tẽporis ut 10. annoꝝ. inter pñtes vel 20. inter absẽtes. ⁊ itelligũtur presentes qui sunt in eadez prouincia: sed hodie debent intelligi in ciuitate fm Ac. ut nõt C. de prescrip. lon. tẽp. cum i lõgi. De re uero non differt ubicũqz sit: ut in ea. l. Alia pscriptio est longissimi tẽporis. ut. 30 uel. 40. annorũ ⁊ hec locuz habet inter laicos uel priuatas psonas. 16. q. 3. §. põt cõtra ecclesias uero quascũqz necessaria ẽ pscriptio. 40. annoꝝ: siue pua ta persona siue ecclesia ꝯtra ecclesiaz prescribat. 16. q. 3. quas actiones. Et. q. 4. nec decẽnii Excipit Romana eccl'ia contra quam nõ prescribit nisi spatio centuz annoꝝ. 16. q. 3. nemo. ex. eo. cum nob.

¶ Quid si possedi rem tuã te psente p. 5. annos ⁊ demũ. c absẽte per alios 5.? R. Nõ est cõpleta prescriptio sed sicut duplicatur decẽnium ubi nullo tẽpore fuisti pñs. sic te abñte debet duplicari quicquid de decẽnio restabat: ut. C. de prescrip. lon. tẽp. auc. ꝙ si quibusdam.

¶ Utꝝ i prescriptiõe regratur bona fides? R. sic fm canones Secũdum autẽ leges requirit bona fides in pscriptiõe. 10. uel 20. annorũ. C. de prescrip. lon. temp. in auc. malefidei. sed in prescriptiõe. 03. uel. 40. ãnorũ nõ requiritur. 16. q. 3. §. potest ⁊ ex eo. vigilãti. C. de rescrip. 30. uel. 40. an. cũ notissimi. ⁊. l. si quis emptiõis. nisi uelis dicẽ leges ipsas esse correctas ex. e. c. ult. ꝙ põt papa facere propt periculum aie ut supra papa. §. plt. Et requiritur bona fides nõ solum ab inicio: sed etiã in qualibet parte prescriptiõis: ut in dicto. c. ⁊. c. vigilãti. ex. de reg. iure. possessor li. 6. Sed sẽcũdũ leges ubi requirebatur bona fides sufficiebãt tñ eaz ab inicio habuisse: ut i dicto. §. potest. et in dicta. l. cuz notissimi. que ut dixi propter periculũ aiaꝝ non habent locum. Hec nõt Jo. an super dicta regula.

¶ Utꝝ illa qui ꝯpleta rescriptionẽ icipit hẽre malã fidẽ teneatur r estituẽ? R. e. fz Hosti. si ex oi parte prescriptiõis hñit bonã fidem iã res illa facta ẽ est sua de bñficio iuris. Uñ tũc nõ est dicenduz ꝙ hẽat ꝯsciaz rei

aliene:sz tm̄ rei que fuit aliena Idem Ber. Jo. an. ⁊ quasi oēs. Si tm̄ quis haberet cōsciam in contrariū ⁊ nō pōt eam depōere teneretur ad restitutionem

¶ Sed qs dr̄ possessor bone fidei? R͂o. Bōa fides itelligit cuz aliqs credit tradētē eē dn̄z: vl' habē ius distrahēdi: lz erret i facto. ff. de vb. sig. l. bone fidei Et hec bona fides presumit̄ nisi probet̄ ꝯtrariū. ar. ff. de proba. vius. Qn̄z tm̄ p̄sumit̄ ꝯtrarium propt̄ denūtiationē. C. d̄ rei ven. si fundū. uel q̄ꝛ mercat̄ cōtra leges. C. de agri. ⁊ censi. l. quēadmodū. li. xi. uel si emit a procuratore meo p̱ collusionez uel q̄ꝛ emit a prodigo uel luxurioso cui bōis int̄dictū ē. ff. pro ēptore. qui fūdū. §. q sciēs ⁊. l. si qs. Nōnt̄ hec extra eo. si dilligenti. Idem. Jo. an.

¶ Utꝝ i p̄scriptiōe rq̄rat̄ iust⁹ titulus? R͂o. si ius cōe vl' p̄sūptō n̄ ē ꝯtra possessorē sufficit bona fides: al' necesse ē all'ar̄ titulū ⁊ probari: nisi all'et̄ p̄scriptio tā ti tp̱is cui⁹ ꝯtrarij n̄ sit mēoria ex̄ eo. ep̄m. li. 6.

¶ Utꝝ i p̄scriptiōe reqrat̄ possessio? R͂o. Sic ⁊ debet eē ꝯtīua q̄ꝛ si iterrūpat̄ possessio iterrupta ē p̄scriptio. 16. q. 3. §. pōt ex̄. eo. illud. Sz si fiat interruptio ciuilis. s. p̱ litis ꝯtestatione nō currit āmō p̄scriptō q̄ꝛ p̄sūitur titubar̄ ⁊ malā fidē hēre. Dec. Jo. an. ex̄ de reg. iuris. sine possessione. li. 6.

¶ Qual'r iterrūpat̄ possessō nālit̄? R͂o ſz Ray. p̱ occupationez aque siue flūinis occupātis fundū. Itē p̱ uiolētā deiectionē: vl' ēt si res sit a possessore furto sb̄lata. ff. de usucap. nālit̄ Itez si quocūqz mō amisit possessionē seu aium defendi hūit. ff. d̄ ser ui. urb. p̄di. si heres. §. i. Con. Inno.

¶ Quō p̄sciptō iterrūpat̄ ciuiliter? R͂o ſz Ray. in iudicio trib⁹ mōis. p⁹ mō p̱ libellum p̄ncipi oblatū. Et h⁹ ualet tm̄ i qb⁹dā actiōib⁹ q̄ ānales uocātur: q̄ꝛ p⁹ ānuz n̄ pn̄t moueri: sicut est iiuriaꝝ ⁊ q̄dā alie. i Insti. d̄ p̱pe ⁊ tēpo. ac circa p̄ncipiū. Per talē g⁹ oblationē libelli p̱petuantur. 2⁹ p̱ q̄relā iudici factā ⁊ cōuētionē rei. Et hoc ualet i omnib⁹ actioib⁹. C. de p̄scrip. 30. ul'. 40. ānoꝝ sicut in rē. itē i oibus actiōib⁹ int̄rūpit̄ p̄scriptō p̱ lit̄. ꝯt̄. C. de p̄scrip. 30. l' 40. ānoꝝ. l. fi. Ex̄ iudiciū vo iterrūpit̄ gnq3 mōis. p⁹ mō p̱ vsuraꝝ solutionē p̱ quā interrūpit̄ prescriptio q̄ currere uidebatur cōtra creditorē nō petētē debitū. C. de. prescrip. 30. vel. 40. an. cū notissimi. Ṡo mō iterrū

pit̃ ꝑ secundã cautionẽ qñ de/
bitor facit nouã cautionẽ: vt i
dcã .l. cuȝ notissimi. 3° ꝑ prote/
stationẽ: ut qñ qs iusto metu vł
alia cã ĩpedit⁹ nõ potest rẽ suã
petẽ. ⁊ protestat̃ corã iudice or
dinario vł corã publicis ꝑsõis
ex̃ de offi. or pastoralis. ex̃ de
appel. si iust⁹. 16. q. 3. §. si põt.
4° ꝑ denunciationẽ factã co/
lono: ex̃ ut lite nõ cõtes. c. qm̃.
C. vbi in rẽ actio expe. põt. l. 2.
5° ꝑ synodalẽ proclamationẽ
vtputa aliqs sacerdos procla/
mat ĩ synodo generali vł pro
uinciali: ꝙ aliqs sacerdos tenet
rẽ eccle. sue. ex̃. e. sãctoꝝ.

¶ In qbus casib⁹ nõ currit pr̃
scriptio: lȝ nõ intrũpat̃? R̃o. fȝ
Ray. In septẽ prio est tp̃e ꝑlati
q male alienauit rẽ eccłie. Nã
qȝ diu ip̃e viuit. ñ currit ꝑscrip
tio cõtra eccłiã: ut nõtur. 16. q.
3 si sacerdos. 2° toto tp̃e vaca/
tionis eccłie q̃ petere h̃et. 3° si
ꝑlatus eius hereticus fuerit. d
his duob⁹ ex̃ eo. c. i. ⁊. c. audite
illi⁹ tp̃e scismaticis. ex̃ eo. cum
nobis. 5° tp̃e excõicatiõis ipi⁹
ꝑlati nisi sit negligẽs ĩ petẽdo
absolutionẽ: ex̃ de ꝯces. ꝑben.
q2. vi. cõtra eũ q ẽ ĩ etate pupil
lari. C. i qbus cãis nõ ẽ neces. l
fi. 7° qñ qs iusta cã ĩpedit⁹ nõ
põt agere: ex̃ de appel. ex rõe.
ff. qb⁹ ex cau. ma. l. ꝙ. qdẽ. ⁊. l.
nõ. n. 16. q. 3 porro. ex̃ de elec.
ne pro defectu d h° vid. i. §. pꝛt

¶ Utrũ currat ꝑscriptio cõtra
eũ q aliqd diu soluit sine causa
R̃o. nõ currit: lȝ põt retinẽ qd
nõ de iure ꝑstitit ẽt si diu illud
soluerit. C. de agri. ⁊ cẽsi. l. liti
bus. extra de censi. pervenit.
16. q. 3. clerici. ⁊. c. si ep̃s.

¶ An currat ꝑscriptio ꝯtra eũ
q ñ põt agẽ? R̃o. Regulariter ñ
currit nisi postq̃ȝ qs agẽ põt
iure nõ ĩpediẽte. Uñ ꝯtra fili
umfamilias nõ currit ꝑscriptõ
ĩ reb⁹ aduẽtitijs nisi ex q⁹ fue
rit liberat⁹ a patria potestate:
nec mulieri ĩ dote: nisi soluto
matrimonio vel viro vrgente
ad iopiã nec creditori nisi exñ
te debiti petẽdi cõditõe: vł ad
ueniẽte die. Probant̃ hec. C.
de ãnali excep. l. i. ⁊. §. fi. ⁊. C.
de iure do. l. i reb⁹. §. ois. ⁊. C.
de ꝑscrip. 30. vel. lx. an. l. cũ no
tissimi. §. illd ãt. Ex quo nõ ꝙ
si credidi tibi cẽtũ usqȝ ad de
cẽ ãnos nõ ĩcipit currere pre/
scriptio contra me: nisi post il
los decem annos.

Presumptio

Presumptio tripłr di
cit̃. Pri/
mo mõ circa aliũ fm ꝙ iuriste
cõit̃ sumũt quã ⁊ Goff. diffinit
sic. Presumptio. ẽ alicui⁹ facti
dubij qñȝ plẽa qñȝ semiplena
probatio. Et de hac hẽs ĩ cõi/

care.§.18.q incipit. Utꝝ corp⁹
christi debeat dari suspectis.
ꝛ.s̄.cleric⁹.3.§.fi.ꝛ ō matrioni
uz.8 §.3.extra eo.ꝑ totũ.2° mō
dr̄ p̄sũptio circa seipm̄.s.qñ a
liqs vltra rōem de se ip̄o p̄su/
mit. De qua qdē Th.ſa.ſe.q.
130.dic̄ ꝙ oppōit̄ magnanimi
tati ſm excessũ ꝛ ēt pz ꝑ phm̄.
iiij.ethicoꝝ vbi dic̄ ꝙ p̄sũtuosi
propt̄ exteriorē fōtunā fiũt de
spectores ꝛ iniuriatores aliorũ.
Et talis p̄sumptio vt ibidē dic̄
Th.sine dubio pccm̄ est q̄si cō
tra nālez ordinē existēs.s.ut q̄s
assũat ad agēdũ ea q̄ preferunt̄
sue v̄tuti:qd̄ ꝑtinet ad rōez p̄
sũptionis:sic ip̄m nomē mani
festat. Huic ergo p̄sũptiōi ſm
defectũ oppōit̄ pusillanitas:q̄
q̄ hr̄.i.pusillanitas ꝛ int̄ h̄ vitia
media v̄tus ē magnanitas.3°
mō dr̄ p̄sũptio circa deũ.s.ior
diata de deo spes. De q̄ Th.ſa
ſe.q.21.dic̄ sic. Sic̄ falsũ ē ꝙ d̄
us pēitētib⁹ ñ idulgeat:s ꝙ pec
cātes ad pniaz ñ ꝯuertat:ita ꝛ
falsum est ꝙ in peccato ꝑseue/
rātibus veniā ꝯcedat ꝛ a bono
opere cessātibus gloriā largiat̄
Cui estimationi conformiter
se habet presumptionis mot⁹
ꝛ ideo est peccatum minus ta
men q̄z desperatio q̄zto magis
proprium est deo misereri et
parcere q̄z pũire. Et hec p̄sũp
tio opponitur virtuti spei ꝛ vi/
tio desperatiōis de qua supra
desperatio.

Primas. Quere ī patri
archa.

Primitie. Primitia ſm
Ray.est ꝑs fru
gũ siue fructuũ dño offerēda.
Utꝝ hoies teneāt̄ ad soluē
dũ primitias: R̄o ſz Th.ſa ſe
q.lxxxvi. Primitie ꝑtinent ad
ius nāle.s.ut hō ex reb⁹ sibi da
tis a deo aliqd exhibeat ad e⁹
honorē. Sz ꝙ talib⁹ ꝑsōis.s.sa
cerdotib⁹ exhibeāt̄:aut de pri
mis fructibus aut in tali quan
titate. Hoc qdē fuit ī lege vet̄i
iure dīno determiatũ: ī noua
āt lege diffinit̄ ꝑ determiatōez
eccl̄ie ex q̄ hoies obligāt̄ ut p̄
mitias soluāt ſz consuetudinē
patrie et indigentiam mistro/
rum ecclesie. Per quod con/
cludi etiam potest quibus dā
de sint.s.his quibus est consu
etum ꝛ qui eis magis indiget
Et eodē modo patet quota ꝑs
sit danda. Nam ꝛ secundũ In
nocen.ex quo non inuenitur
expressum de quantitate relin
quitur arbitrio dantis nisi cō
suetudo aliud inducat. Unde
ꝛ addit Ray.ꝙ si ecclesia esset
tēuis nec hr̄et sacerdos.vñ posset
sustētari amplius dandum esset

ar.10.q.2.§.hoc ius. Ubi aūt ñ est ↄ̃suetudo ꝙ primitie solvāt.et ė obtēta a tp̄e de quo ñ ė memoria: nō solventes secūdum Guil.excusant.

PRinceps. Quō princeps ⁊ qcū qȝ dñs secularis sbsit pape hr̄ s̄ papa.§.3. circa finem. Et de materia principis. vide s̄ dñs

PRiuilegium. quid sit. respondeo. Privilegiū est privatū ius ↄ̄tra ius cōe īdultū. nam nisi aliqd indulgeret ñ eēt privilegiū. extra de v̇bo.signi. abbate. extra eodem in his.

¶ Utrȝ aliqd prosit privilegium qd ↄ̄tinet ius cōe? R̄o. tale privilegium qñqȝ cōcedit. ex̄ de procu. q2 i cāis. et nō ė frustra. sed potius dat multis ex cāis. primo q2 magis solet fieri qd spālr̄ prohibet q̄ȝ qd generalr̄. 23. di. quāq̄ȝ. Item multi qñȝ sciūt privilegia talia et ignorāt iura. Itē cū freq̄nt̄ iura male observent ip̄a privilegia inovāt ex̄ de tre. et pa. c. 2.

¶ Quis possit cōcedere privilegiū? R̄o. Quicunqȝ pōt legē facē et i qb⁹ pōt. pōt ⁊ privilegiū idulgē: ut papa i spūalib⁹: ⁊ quandoqȝ etiam in tp̄alib⁹: ut in terris sue tp̄alis iurisditionis: vel qñ iurisditio ad eum devolvēt. ut dr̄ s̄ papa.§.4°. circa fi. Et nō h̄ f̄m Ber. ꝙ ecclesia Romana sive papa nūq̄ȝ ↄ̄suevit aliquē cōtra se privilegiare. ar. C. de sacrosan. ec. iubem⁹ nullā. ⁊ ar. ex̄ de p̂scrip. cū ex officij. qd ė ↄ̄tra eos q dicūt vel poti⁹ fingūt se hr̄e privilegia ꝙ possint iudicare de rescriptis pape. ⁊ ꝙ absqȝ eorū approbatōe nō sit procedenduȝ f̄m rescripta pape ⁊ hui⁹ mōi. Itē pōt cōcedē privilegium iperator i tp̄alib⁹. sȝ nūq̄ȝ i spūalibus: q2 de eis nil potest statuere. 96. di. bñ qdem. itē pōt cōcedē privilegiū ep̄s. ex̄ d reli. do. constitutus ex̄ de cēli. cum venerabilis. 16. q. 2. visis ex̄ eo. cū oliȝ. 2° rn̄so prio: duȝ tamē faciat voluntatē sui capituli. ex̄ de iure pa. pastoralis ex̄ de exces. prela. sicut unire. multo forti⁹ pr̄iarcha. ex̄ de cle. nō resi. cuȝ ad hoc. Quis aūt possit legē facē. r̄gre s̄ lex.§.1.⁊.2.

¶ Quis possit privilegium interp̄tari? R̄o f̄m Hosti. Si verba sūt obscura sive āmbigua. tūc ei⁹ est intp̄retari: cuius est cōdere ⁊ interiȝ negociū suspendet. ex̄ de sē. ex. int̄ alia. extra de iudi. cum venissent. Si vo ñ sint v̇ba obscura vel āmbigua: tunc dȝ diligenter tenor cōsiderari. ex̄. c. porro. ⁊. c. recepim⁹

Et poti⁹ īsistendū ē itētioni pri uilegii q̄z vbis.i.q.i.marchio 38.di.sedulo.ex̄ de vbo.si.itel ligentia.et.c.in his. Et q̄ztum fieri pōt latissime ē int̄pretan dū.ex̄ de dona.cū dilectus.ff. de cōsti princi.bn̄ficia nisi piu dicet iuri alieno:q: tunc redu cit̄ ad ius cōe.ex̄ de consu.cuz dilectus.§.pe.et fi.dū tn̄ aliqd opet̄.ut.s.§.i.Con.Inn. Ber. ⁊ Hoff.

Q Uatꝫ priuilegium amittat̄ per actuz ɔtrarium vel nō uté do ⁊ i q̄zto tpe.R̄o. Multi cir ca h⁹ dixerūt multa. Un̄ Ber. ex̄ de cōsti.cū accessissent.post mltas opiniones recitatas cō cludit sic. Meli⁹ vr̄ dicendum ꝙ sicut sr̄ diuersa priuilegia et i diuersis cāib⁹ cōcessa.sic qd libet priuilegium locuz hēat i suo cāu:sicut i p̄scriptōe in qua diuersa tempora requiruntur uide supra prescriptio. ostēdit priuilegiu m:sed non seruatur ei.R̄o.ↄm Hosti. Nō dꝫ isti im putari.ff.cōmodati.l.ad eos: nō obstāte si obiiciatur ꝙ non fuit vius:vel ꝙ cōtrariū factuz est. Quō.n.utetur priuilegio q vti non permittit̄. Nisi forte si snia feret̄ cōtra euz ⁊ nō appel laret:ex̄.de eu.⁊ re iudi.subor ta.Sꝫ ille qui se oppōit punié dus ē:ex̄ eo.dilecti.

Q Uū priuilegiū dꝫ reuocari. R̄o.ↄm Hosti. Nō decet ꝙ re uocetur sine cā:sed cum causa potest ⁊ debꝫ reuocari:utputa si aliqbus religiosis cōcessū sit priuilegiuz de nō dandis deci mis propt̄ eoꝝ pauptatē dein de ditati sunt:ita ꝙ ēt dando decimas possunt ɔmode susté tari.⁊ nō dando enormiter le dunt̄ prochiales eccl̄ie debet cessare priuilegium. Et sic itel lige ex̄ de deci.suggestuz.⁊.c. nup. Ité si quis n̄ seruat priui legia supioris cōcessa subditis ēt ipius priuilegium merito r̄ uocatur extra eo.dilecti. Sed nō hic ꝙ si supior ex certa scié tia cōfirmauit priuilegium cō cessum ab inferiori nō pot̄ it re uocari postea p iferiorē.25.q. 2.priuilegia primo.⁊.2. et.c.se quentib⁹. De priuilegiis exép tionis et de ipis exemptis ha bes plura s̄ exemptus.

P Robatio. Per que aliq̄ pro bantur.R̄o.ↄm Ber. Sicut per testes ⁊ instrumēta probantur aliqua:ita etiam scriptura an tiquoꝝ libroꝝ facit fidē:ex̄.c. cum cām.ex̄.d prescrip ad au dientiā. Item si reperiatur scri ptura in aliqua columna vl̄ la pide ei stat̄.24.q.2.sāe.2⁹. Sꝫ ad hec Hosti. sic addit. Caue

tñ tibi: q2 nō omnia talia faci/
unt plenā fidē: sed illa tñ q̄ sub
fidei custodia remanēt: cetera
adminicula prestant non pro/
bationem.

Professio. De materia professionis q̄re. s̄ novitius. 7. i. religio. 4.

Promissio. Quid de illo qui aliquid promisit: 7 postea nō facit? R̄ḋo s̄m Tho. sa se. q. 110. si ille qui promittit aliquid hab3 animum faciēdi q̄ promittit n̄ mentit: q2 nō loquitur contra illud quod gerit i mēte. Si vero nō facit qd promisit: tunc videt infideliter agere p hoc q̄ animū mutat. Pōt tñ excusari ex duob⁹. Uno⁹ si promisit illud qd est manifeste illicitū: qa promittēdo peccavit. mutādo aūt propositū bñ facit. Aliomō si sunt mutate cōditiones p̄sonaꝝ 7 negociorum. Ut. n. dic̄ Seneca i. li. de bñficijs. ad h⁹ q̄ homo teneat̄ facere qd promisit r̄quiritur q̄ omnia immutata permaneāt. Unde 7 ap̄ls non est mentit⁹ non' implens: qd promisit cum nō iuit corinthū. 2. Cor. p⁹. 7 hoc propter impedimenta que supervenerūt Et nō s3 Ber. q̄ ex nudo pacto sive promissione oritur actio: licet s̄m leges sit contra. Et q̄ mortaliter peccat recedens a pacto: notatur hoc: ex̄ de pac. c. In alternatiuis promissionibus 7 debitis electio ē debitoris 7 sufficit alterū adimplere in Insti. de act. §. preterea ex̄ d̄ reg. iuris i alt̄natis li. 6.

Prudentia carnis. Utrum sit peccatū? R̄ḋo. s3 Tho. sa se. q. 59. Prudentia carnis proprie dicitur quādo aliquis bona carnis habet vt ultimū3 uite sue. Hoc autem māifestu3 est q̄ ē peccatum q2 per hoc ā ordinatur circa finem vltimu3 qui nō cōsistit in bonis corporis: sed anime. Uñ ad Ro. 8. Prudentia carnis est inimica deo. Et si. quidē prudentia carnis accipiat̄. s̄m absolutā prudētie rōnē: ita. s. q̄ i cura carnis cōstituatur vltimus finis toti⁹ uite: sic est peccatū mortale. Si v̄o accipiatur s̄m rōnem particularis prudentie: sic ē peccatū ueniale Cōtingit. n. quādoq3 q̄ aliquis iordinate afficitur ad aliqd' delectabile carnis: absq3 h⁹ q̄ ad uertatur a deo per peccatum mortale. Unde non constituit finem totius uite in delectatione carnis. Et sic habere studiū ad hanc delectationē assequendam est pctm̄ ueiale. Si uero aliquis curam carnis referat i fi

nem honestū. puta cū aliquis studet comestioni propter corporis sustentationē non uocat prudentia carnis. q2 sic utitur homo cura carnis vt ad finem perducat. Notādū etiā q sub prudētia carnis cōprehenditur etiam prudētia h9 seculi. quia etiam exteriores res mūdi appetimus propter carnem.

Pubes. Require supra impubes.

Publice honestatis iusticia vide s. ipedimētū. 13.

Pudicitia. Sicut pōit Tho. 2a 2e q. 151. nomen pudicitie a pudore sumitur i quo uerecundia significat. Et ideo oz q pudicitia proprie sit circa illa de qbus hoīes magis verecūdātur. Maxime aūt verecūdant de actibus venereis: ut dr Aug9. in. 4. de ciuitate dei. Vn neq3 act9 cōiugalis verecūdia caret. 7 h9 ideo q2 motus mēbrorū illorū iperio rōnis nō subdit. Verecūdat āt hō nō solū de illa mixtiōe venerea: s3 ēt de quibuscūq3 signis eius: ut dicit phs. 2. rethorice. Et ideo pudicitia attendit proprie circa venerea 7 pcipue circa signa venereorum: sicut sūt aspectus impudici. oscula. tactus. Et quia hec magis solent deprehendi. iō pudicitia magis respicit huius exteriora signa. Castitas aūt magis respicit ipsam veneream cōmixtionē. Interdū tñ unū pro alio ponitur.

Punitio sine culpa nisi subsit causa nō est aliqs puniendus: ex. de reg. iuris sin. clspa li. 6. d' pūitōe quā h3 facē plat9. quē s. correctō. i. itē s dī sciplīa. Itē s. pena. i. itē de pūitione an sit dimittēda pp scādalum: uide. i. scandalū. §. 6.

Purgatio. quid ē. R°. pm Ray. . ē de obiecto crimine innocentie ostensio scilicet per iuramentum uel alio debito modo secūdum Gof. 7 habet duas species. Vna dicitur purgatio canonica. Alia dicitur vulgaris. Canonica fit quandoq3 per solū iuramentum ipsius diffamati: quandoq3 etiam per iuramentum testium cōpurgantium scilicet 7 iurantium q credunt illum uerum iurasse et innoxiū esse. Et ista purgatio approbat tanq3 bona. 2. questione quinta fere per totum. Vulgaris uero purgatio est que a uulgo inuenta est: vt ferri causadentis: aque feruentis. seu etiam frigide. duelli. 7 huius. Hec in totū reprobata est tanq3 a diabo-

lo inuenta.2.q.5.mēnā et. c.ꝯ
sulvisti.⁊.monomachiā.et est
ꝯtra illud Deut".6°.Matth.
4.⁊ Luc.4.Non tētabis do
minū deuz tuū:vt in.c.mono/
machiā in fi.⁊.22.q.2.q̄rit. Et
de ista ma͞a hēs ē duellū.§.pe.

¶ Sz qn̄ ē indicēda purgatio
Rn̄o.Qn̄ quis est publice infa/
mat⁹ de crīe et ꝯuici n̄ potest.
seu ēt n̄ excusat̄.extra de pur.
ca.nos inter alia.

¶ Sz cū quot personis dz fie
ri purgatio?Rn̄o ꝑm Ray. Nūe/
rus ꝯpurgatoꝝ taxabit̄ arbi/
trio boni iudicis.Qn̄qz.n.ma
ioꝛ qn̄qz minoꝛ nūer⁹ taxādus
ē ꝑm ꝙ infamia vl' crimē sunt
magis l' min⁹ grauia.2.q.5.p̄s
byter.⁊.c.omib⁹ in fine.Unā
Inn.indixit cuidā decāo pur/
gationē.cū.14.sui oꝛdis.ex̄ d̄
purga.cano.int̄ sollicitudines
⁊ cuidā ep̄o indixit purgatōez
cū duob⁹abbatib⁹tm̄.ex̄ d̄ puꝛ
ga.ca.cū i iuuētute.et ad hoc.
extra de accu.cum.p.

¶ Quales debēt eē ꝯpurgato
res?Rn̄o.Si p̄nt h̄ri aliq̄ eiusdē
oꝛdis vel dignitatis h̄ri debēt
ex̄ de pur.ca.int̄ sollicitudiēs.
Al' si h̄ri nō possint.puta q꞉ illi
sūt inimici cū alijs īferioꝛis oꝛ
dis:vl' ēt cū laicis posset q̄s se
purgare.2.q.v.si legitime.⁊.c.
oībus in fi.ex de pur.ca.cū in
iuuētute.di.gi.clerici.Debent
tn̄ eē viri catholici.et qui ꝯueꝛ
sationē et uitā ei⁹ ēt trā acto tē
poꝛe nouerint.ut in dicto.c.in
ter sollicitudines.et.c.se.quin
ēt cū mulierib⁹religiosis ⁊ ho
nestis posset quis se purgare.
18.q.2.in decima in fi.

¶ Coꝛam q̄bus dz fieri purga
tio?Rn̄o. Si aliq̄s est infamat⁹
apud pp̄lm dz se purgare i pu
blico.Si apud cleꝝ:coꝛā cle/
ro.si in utroqz cāu:coꝛā iudice
23.di.illud.22.q.5.de crimine

¶ Que foꝛma iuramēti in puꝛ
gatoꝛio?Rn̄o.Foꝛma talis erit
Ego.N.iuro ꝙ nō feci tale q̄d
ꝑ me.nec mādaui.nec ꝯsiliuz:
nec fauoꝛē.nec auctoꝛitatē de
di.vi.50.si quis viduā.2.q.v.
auditū.ex̄ de pur.ca.quotiēs.
⁊.c.fi.Pōt ēt addi.Nec ratuz
hūi ꝙ meo noīe fcm̄ fuerit.ex̄
de resti.spo.cū ad sedē.ff.de
vi.⁊ vi.ar.l.3 §.cū procur̄.Cō
purgatores v̄o iurabūt sic.Iu
ro sine iuram⁹ q̄d credim⁹ ve
rū eē illud q̄d ip̄e iurauit ex̄.e.
quotiēs.uel breuius ꝑm Hoff.
Infamat⁹ iurabit se imunem
a crimine de quo infamatur.
⁊ cōpurgatores iurabūt se cre
dere illū v̄um iurasse.

¶ Quid si infamat⁹ defecerit
i purgatiōe?Rn̄o p̄ūiet̄ tāq̄z ꝯui
ct⁹.extra de accu.cū.p.et ex̄ d̄

ſimo. de hoc. et. c. ſignatū. Si vo purgatōnē rite fecerit iudex ſine mora et difficultate dʒ ſuſpēſionē ſi forte facta fuerit relaxa ⁊ eū ab īfamia criſ abſoluē ex̄ de pur. ca. ex tuaꝝ.

¶ Quid ſi purgatio ñ fuit rite facta? R̄o. Si nō fuit fcā coraʒ ſuo iudice: vel ēt corā eo: ſʒ fuit fcā purgatio vulgaris. et aʒ ſi īfamat⁹ abſolutus fuerit. nihilomin⁹ tenebitur iteꝝ canonice ſe purgare. extra de pur. ca. ex tuaꝝ. ⁊. c. cum dilectis.

¶ Utꝝ purgatio ſp̄ ſit recipiēda qñ īfamatus offert eā? R̄o. ſʒ Ray. Duo cāus ſūt ī qb⁹ nō dʒ recipi. Un⁹ eſt qñ crimē ē notoriū. Alr̄ ē qñ ē accuſator ⁊ offert probationē extra d̄ pur. cano. c. 2. ⁊. c. cum dilectis.

¶ Utꝝ iudex poſſit īdicē purgationē ei quē ſuſpectū hʒ ipē tm̄? R̄o. Nō niſi forte accuſat⁹ fuerit et remaneat ſuſpectus ſuo ep̄o aut ſacerdotibus aut honeſtis viris. 2. q. 5. omibus

Purgatoriuʒ. Ignis purgatorij: ēt ſi etn⁹ ñ ſit: miro tamē mō ḡuis ē. Excellit enim oēm penā quā aliqs vnq̄ʒ paſſus ē ī hac vita. nūquā in carne tanta pēa īuenta ē lʒ mirabilia martyres paſſi ſint tormēta. ⁊ multi nequit quāta ſepe ſuſtīnuerīt ſupplicia hec de pe. di. 7. c. fi. Et q̄ſi eadē. xxv. di. q̄lis in fi.

¶ Que cria purgāt ī purgatorio? R̄o. Nō capitalia lʒ minuta xxv. di. §. altea. et. c. q̄lis hinc. Itē illa pccā de quibus nō fit ſufficiēs pnīa. ut ſupra penitentia p̄mo. §. 7. ⁊ pnīa. 2. §. 4.

¶ Utꝝ exn̄tes in purgatorio poſſint iuuari ab exn̄tib⁹ ī hoc ſeculo? R̄o. ſm̄ Pe. Sicut patet. 2. Matth. 12. Sancta ⁊ ſalubris ē cogitatio pro defunctis exorare ut a peccatis ſoluātur. Nā ⁊ apl̄s prio Cor. 12. loquit̄ de corpore myſtico ad ſil̄itudinē corporis hūani. In corpore vo hūano nā p̄ vnū mēbꝝ ſupplet indigentiā alterius. Ergo cū gr̄a ſit potētiō q̄ʒ nā in corpore myſtico vnū m̄bꝝ pōt ſupplē īdigētiā alr̄ius. Et hinc eſt qꝛ ſuffragia mēbroꝝ eccl̄ie pn̄t prodeſſe m̄br̄ īdigētib⁹. qꝛ vo p̄ mortē ñ deſinūt eē m̄bra ei⁹dem corporis ſuffragia viuoꝝ pn̄t prodeſſe ēt defūctis. Unā Aug. Nō ē negādū ſpē defūctoruʒ pietate ſuoꝝ viuētiū poſſe r̄leuari. Cō. Th. ī. 4. diſt. 45. Et de hac mā vide. ī. ſuffragiū

Purificatō poſt partuʒ

Utruʒ p̄p̄ partū debeant muli

eres abstinere ab igressu eccl'ie R'o. Si itrare volũt ecclesiam ad agendũ gratias non peccãt nec sũt prohibẽde. Si tamẽ ex veneratiõe volunt aliqñtulum abstinere devotio eaꝝ nõ est i probãda extra eo.c.vno.

Utrũ vir cognoscens uxorẽ ante purificationẽ post partuz peccet mortaliter? R'o. s'z Guil. Non credo lz. videat' cõtra. 5. distinctiõe. ad eius. 33. q. 4. si causa. 32. q. 4. origo ꝛ. questiõe 7. non solum. omnia illa capitula loquuntur de hõestate ꝛ ꝯsilio. Sed qui uxori debitũ reddit his tpibus ñ peccat: sed tñ de honestate ꝛ cõsilio nõ debz reddere nisi teneatur fornicatõ sicut notatur dicto. c. ad eius.

Pusillanimitas. vtꝝ sit peccatũ? R'o s'm Tho. sa se. q. 133. Sicut per presũptionez aliquis excedit proportionez sue potentie dum nitit' ad maiora q̃z possit: ita ꝛ pusillanim⁹ deficit a proportiõe sue potentie dum recusat illud tendere qd ẽ sue potẽtie cõmensuratum. Et ideo sicut presũptio est peccatũ ita ꝛ pusillanimitas: q' est contra naturalem ordinẽ quo una queq3 res naturaliter inclinat' ad exequendã actionem cõmẽsuratam sue potentie. Inde est ꝙ seruus accepta pecunia domini sui fodit in terram: neq3 operatus est ex ea propter quẽdam pusillanimitatis timorẽ punit' a dño: ut h' Matth. 25. ꝛ Luc. 19. De presũptione h' s' pre umptio.

Quarta. multiplex ẽ. s. falcid a trebellianica ꝛ legitima siue debita filiis iure nature que est redacta ad tertiã. De his trib⁹ habetur s. legitima. §. i. Est ꝛ quarta funeralibus: quaz debẽt predicatores ꝛ minores de sepltur' apud eos. vt. i. sepultura. 3. §. i.

Questuarii. Questiões qui dicuntur pro elymosinis prohibentur admitti nisi exhibeant vas litteras ap'licas u' diocesani. ꝛ nihil proponãt nisi qd i litte' is' continetur ꝛ ponitur forma litterarũ ex. de pe. ꝛ re. cũ ex eo.

Questuarij tales debent eẽ modesti ꝛ discreti ꝛ ne i tabernis aut aliis icõgruis loc' hospitentur: nec faciant icongruas expensas: nec assumant habitum false religionis extra de pe. ꝛ re. cum ex eo.

Ad questuarios nullatenus pertinet predicare: sed tantum charitatiua subsidia petere et idulgentiã si quam hñt exponẽ ex. de hereti. ut offm li. 6. ꝛ in

cle. abusionibus. de peni. Et si per eos ipediretur officiū inq/sitorum pūt ꝛ debent ab ipis ꝓpelci ꝛ remoueri a predicatiōe ut in dicto. c. ut officium.

¶ Questores non debent cōcedere indulgentias motu suo ꝺ facto: nec dispensare super votis: nec absoluer̄ a periuriis homicidiis ꝛ aliis peccatis cōfitētes sibi. Nec male ablata icerta data sibi aliq̄ pecunie q̄ntitate remittere. Nec tertiaȝ aut quartam partem ꝛ hui⁹ de iniunctis penitētiis relaxare. nec animam ut mendaciter asserunt de purgatorio trahere. nec plenā peccatorum remissionē idulgere. Nec a pena ꝛ culpa absoluere. Et omnia priuilegia sup predictis uel aliquo predictoꝝ reuocata sunt: ut in cle. abusionibus de pe.

Raptor primo.

scilicet quando per uiolentiā quis rapit res alienas. Cuius pena est ſm leges ꝙ si agatur infra annuȝ ciuiliter punitur in quadruplum cōputata scilicet ipsa re. Post annum uero in simplum. ff. vi. bo. rap. l. i. ꝛ. ꝛ. Et ad istam penam raptor quideȝ tenetur solum postq̄ȝ condemnatus est ut pōit Tho. ſo ſe. q. 62. Si uero agatur crimialit̄: tūc propt̄ vim sine armis punitur in tertiam partem bonorum ꝛ fit infamis. ff. de. ui. pu. l. i. p⁹. rn̄so. l. fi. Et de hoc uide supra infamis. Si autem cum armis: punitur deportatione. s. q̄ deportabatur in insulam ꝛ perdebat omnia bona sua: ut in Insti. de pub. iudi. §. Item lex iulia. de ui. Secundum canones uero raptor multipliciter punitur. et prima pena est quia excōicatur scilicet ab illo episcopo in cui⁹ episcopatu rapinaȝ fecit: extra eo. c. i. 6. questione. 3. placuit. Iteȝ denegatur ei penitentia: nisi restituat ablata: uel plenā securitatem de reddendo faciat si habeat unde possit. Si uero cum haberet unde posset distulit accipere penitentiam usq̄ȝ ad mortem: ꝛ sic non potest satisfacere si petat penitentiaȝ dabitur ei ꝛ etiam uiaticū. Si uero decedit ipenitens: tunc ꝛ uiaticum ꝛ sepultura denegabitur: ex̄ eo. super. eo. ꝛ. c. in litteris. Quod si non habeat unde reddeat: nec heredes nec propinqui uolunt satisfacer̄: ipse tamen contritus facit quod pōt lȝ tardē: nō p̄uabit̄ pnia et uiatico: sed tn̄ sepsture dnega/

bitur: qđ statutū est ad terrorē alioꝝ. Presbyteri vō qui contra predicta fecerit sepelliēdo ipꝫ: ⁊ huiꝰ debēt deponi ab officio ⁊ bñficio: ut ī dicto. c. supꝛ eo. Sꝫ tamē de occult raptoribus ſm Inno. nō dꝫ talis rigoꝛ ſuari ar. ex eo. in lr̄is. De pena etiam raptoris. vide supꝛ furtū. §. 3.

¶ Utrꝫ rapina sit graviꝰ pccm̄ q̄ꝫ furtū? R̄o. ſm Th. secunda secūde. q. 66. Sic. Nā violentia est magis cōtra voluntatē q̄ꝫ cōtra ignorātiam. Itē qꝛ ꝑ rapinā nō solū infert̄ alicui dānum ī rebꝰ sed et v̄git in quādam ꝑsone iniuriā. Qđ aūt homines minꝰ verecūdat̄ de rapina q̄ꝫ de furto ex hoc est ꝙ hoies sensibilibꝰ īherētes magis gloriant̄ de v̄tute exteriori que mag manifestat̄ in rapina: q̄ꝫ de v̄tute interiori que tollit̄ ꝑ pccm̄. Et iō minꝰ verecundātur de rapina. Ad mām raptoꝝ ꝑtinere pōt s̄ latro. ⁊ s̄ naufragiū. ⁊ s̄ pirata. ⁊ s̄ p̄do. ⁊. ī. restitutō ꝑ to. Nō lꝫ rapꝛe a saracēis tꝑe tregue. ī. tregua.

Raptor. ii. s. ꝑsonarū Raptoꝛ dr̄ nō solum reꝝ ut in precedēti c. sꝫ etiaꝫ ꝑsonarum. ⁊ sicut ab illo dicitur rapina: ita ⁊ ab isto dicitur raptus. ⁊ cōmittit̄ quā do puella violent̄ rapit̄: ut im perpetuū teneat̄: uel etiā quan do nō ipa sꝫ visus eius violent̄ rapit̄. 36. q. i. §. ex hac. Itē raptus non solū cōmittit̄ in v̄gie sed etiā large sumptus i vidua ⁊ sanctimoniali. 36. q. 2. raptores. ⁊. c. si quis nō dicā. Et de hac mā hēs s̄ luxuria. §. i.

¶ Que pena raptoris? R̄o ſm leges pena est ut capite puniatur. Et si ingenuā rapuit eius substātia rapte applicet̄. Secꝰ si ancillā ꝉ libtā. qꝛ tc̄ đcapitat̄ qdem sed nō perdit Et intelligitur si rapuit mulierē honestam. Secus si meretricē: qꝛ tc̄ ſm leges non punit̄. ut. C. de adul. l. que adulteriū. Iteꝫ nō distinguit̄: utrum volēteꝫ quis rapiat: aut invitā sponsā propriam aut alienā coniugatā: vel n̄ coniugatā. Item non pōt puella rapta cōtrahere cum raptore. Itē omnes fautores raptores raptoꝝ capite pūiunt̄. Probant̄ hec omnia. C. đ rap. vir. raptores. Secunduꝫ canones vero alr̄ puniunt̄. Nā raptoꝛ efficitur seruꝰ rapte: nisi velit se redimere. 36. q. i. de raptoribus. Hec aūt pena pōt infligi in foro iudiciali nō autē in penitentiali. Itē raptor dꝫ excōicari cuꝫ fautoribus suis. xxxvi q. 2. c. i. ⁊. 4. Item si rapta ver

lit cõtrahere cum raptore põt
ex̃ eo .accedens. Itẽ non intel
ligitur raptor si rapuit sponsã
propriã.xxxvi.q.i.lex iulia.et.
q.2.de puellis.2.c.si qs virgi-
nem:ex̃ eo.cum cãm.itẽ rapt⁹
non est ubi puella cõsensit. vt i
dicto.c.cum cãm. An qui de-
florat uirginẽ teneat̃ eam du
cere vel maritare.habes supra
luxuria.§.2.

RAtrociniis obli
gati.vide ĩ obligat⁹.

REcõciliatõ eccle
sie.vide ĩ consecratio.2.§.4.
Item de reconciliatione cimi
terij.ĩ cõsecratio. 4.§.2.

REligio p⁹ cõmuni t̃
Utruȝ li
ceat nouam religionẽ adinue-
nire?R̷o. Nullo mõ:ex̃ de reli.
do.relig onũ.li.vi.

Utrum illi qui cõstruũt ho
spitalia mutãt habitum.accipi
unt certum signũ.aliquam et
hospitalitatẽ exercent :tamen
habẽt vxores ⁊ proprium:sint
aliquo modo dicẽdi religiosi
seu persone ecclesiastice?R̷o.si
hoc fit sine auctoritate epĩ:tũc
nullo⁹ debẽt dici eccl̃iastice p̱
sone:nec religiosi.93.di.nulla
Si autem fiat auctoritate epi
tunc locus quidem religiosus
cẽsetur ex̃ de reli.do.c.5.⁊.4.
Persone quoqȝ si promittant
obediẽtiã ⁊ caste viuẽ cũ uxore
⁊ ea mortua aliã nõ ducẽ ⁊ pro
priũ nõ hẽre:persõe ecl̃iastice ĩ
⁊ quodãmõ religiosi dici pñt.
Nec obstat ꝙ vxorẽ aliquis ta
lis habeat. Nam ⁊ itelligit̃ ca
ste uiuere.3i.di. Nicena. Iteȝ ñ
obstat ꝙ quasi propriũ hȝ .q2
illud põt hẽre rõne admĩstrati
onis:nõ tñ proprie religiosus
dici põt: nisi promittat aliquã
approbatã regulam:ex̃ de r̃li.
do.c.fi. Nec potest tali comitti
administratio spũaliũ si laic⁹ ẽ
Utrꝫ occasione religionis p̃
termittẽda sint pietatis officia
in parentes?R̷o s̃ȝ Tho. i quo
libet. Aliter dd̃ est de illo qui
nondum religionem intrauit
⁊ aliter de illo qui in religiõe
iam professus est. Qui.n.nõdũ
intrauit si uideat patrẽ suuȝ in
magnũ necessitate ⁊ cui per ali
um subuenīri non possit:nõ de
bet religionem intrare:sed de
bet ministrare parentib⁹,ma-
xime si absqȝ periculo peccati
possit in seculo remanere. Si
vero per alium possit parenti-
bus suis ministrari:põt si vult
religionem intrare. Uñ Chry
sous expõens illud Matth.8.
⁊ Luc.9. Dimitte mortuos se
pelire mortuos suos dic̃ ꝙ ma

ꝺum eſt abducere hoīem a ſpūa
alibus et maxime cū fuerint q
miniſteriū parentū compleāt.
Extabant enim aliq q cōplere
poſſent illi⁹ funeris ſepulturā.
Poſtq̄ȝ vo iam aliqs eſt in re
ligione profeſſus mortuus eſt
mūdo. Vñ per ſpūalē mortem
deobligatur a cura ipendenda
parētib⁹. ſicut ēt deobligaret̄
ꝑ mortē corporalē. Et iō nō pec
cat nec ꝯtra preceptū dei agit
ſi i clauſtro remaneat ſub p̄cep
to p̄lati parentū miſtratione p̄
termiſſa. Et. n. factus ē ipotēs
ad reddēdū debitū miniſteriū
abſq̄ȝ propria culpa. Debet ta
men q̄ȝtum pōt ſalua ordis ſui
obedientia ſatagere. ut per ſe
vel per alium ſuis parentibus
ſubueniatur ſi in neceſſitate fu
erint. Idem etiā Tho. ſa ſe. q.
189.
¶ Secūdū qd attēdit̄ grad⁹ di
uerſaꝝ religionū? Rn̄o. ſm Th.
ſa ſe. q. 188. Sūmū gradū in r̄
ligionib⁹ tenēt qui ordinat̄ ad
docēdū ſiue ad p̄dicādū. Se
cundum tenent illi qui ordinā
tur ad contemplationē. Terti
um illi qui occupātur circa ex
teriores actiones. In ſingulis
autem horum graduū poteſt
attendi preeminentia ſecūdum
q̄ vna religio ordinat̄ ad altō
rem actum in eodē gener̄: ſic̄ i
ter opera uite actiue potius eſt
redimere captiuos q̄ȝ recipere
hoſpites: ꝛ i opib⁹ cōtēplatiue
potiō ē eo q̄ȝ lectio. pōt ēt attē
di p̄eminētia ſi una eaꝝ ad pl'a
hoꝝ ordinet̄ q̄ȝ alia. uel ſi con
uēientiora ſtatuta hēat ad finē
propoſitū cōſeq̄ndum. Utꝝ āt
ꝑfectior ſit religio ſolitarioꝝ
q̄ȝ in ſocietate viuentiū uide ſ̄
heremita. §. i.
¶ Utrū religioſus peccet mō
taliter tranſgrediēdo ea q̄ ſūt i
regula? Rn̄o ſecūdum Tho. ſecū
da ſecūde. q. 186. votū profeſ
ſionis reſpicit principalit̄ tria.
ſ. paupertatem. continentiam:
ꝛ obedientiam: et hoꝝ tráſgrſ
ſio obligat ad mortale. Alioꝝ
āt tranſgreſſio nō obligat niſi
vel propter contēptum regule
q: hoc directe contrariat̄ pro
feſſioni ꝑ quam vouit aliqs re
gularē uitā. vel propter prece
ptum ſiue a prelato oretenus
factum ſiue in regula expreſſū
q: hoc eſſet facere contra obe
dientie uotū. Non aūt qui pro
fitet̄ vouet ſeruare omnia que
ſunt in regula: ſed uouet regu
larem uitā que eēntialiter con
ſiſtit i trib⁹ predictis. Unde ꝛ
in quibuſdam religionibus ca
utius aliqui profitentur nō qui
dem regulā: ſed viuere ſm re
gulam. i. intendere ad hoc q̄ a

Siquis mores suos informet se
cundum regulā sicut ſm quod
dā exemplar. Et hoc tollitur ꝑ
contemptum. In quibusdam
autē religionibꝰ adhuc cautiꝰ
profitentur obiam ſm regulaꝫ
ita ꝙ professioni nō ꝯtrariatur
nisi illud qđ est cōtra preceptū
regule. Transgressio vero alio
rum obligat solum ad pecca/
tum veniale. quia talia sunt q̄
dā dispositiōes ad ꝑncipalia vo
ta. In aliq̄ tamē religione. scil
cet fratrum ꝑdicatoꝝ: talis trās
gressio vel omissio cōstitutōnū
ipsoꝝ ex suo genē non obligat
ad culpā neqꝫ mortalē neque
venialē: sed solū ad penam ta
xatam. qꝛ per hūc modum ad
talia obseruanda obligātur. q
tamē possent vel venialr ꝉ mō
talir peccare ex negligētia ꝉ li
bidine siue contēptu.

Utꝝ religiosus eodē generꝫ
peccati grauiꝰ peccet q̄ꝫ secłaris
R/o secūdū Tho. vbi s̄. Pecca
tū religiosi pōt esse grauiꝰ pec
cato seculariū eiusdem spēi tri
plr. Primo si sit cōtra votū re/
ligionis: puta si religiosus for
nicetr vel furetr qꝛ fornicando
facit contra votū continētie. ⁊
furando facit cōtra votū paup
tatis. secūdo mō si ex contēptu
peccet qꝛ ex hoc vr̄ eē magis i
gratus diuinis officiis vel be
neficiis quibꝰ est sublimatꝰ ad
statū perfectōnis sicut apłs di
cit Heb. io. Quod fidelis grauio
ra meretur supplicia: ex hoc ꝙ
peccando filium dei conculcat
ꝑ contemptū. vñ et dñs conq̄ri
tur. Jere. xi. Quid est ꝙ dilec/
tus meus i domo mea fac̄ sce
lera multa. 3° modo pccm̄ reli
giosi pōt esse grauius proptr scā
dalum qꝛ ad vitā eius plures
respiciunt. Si vero religiosus
nō ex cōtemptu sed ex infirmi
tate vel ignorantia aliqđ pccm̄
qđ nō ē ꝯtra votū ue professio
onis ꝯmittit absqꝫ scādalo: pu
ta i occłto leuiꝰ peccat i eodem
genē pcc̄i q̄ꝫ seclarꝭ qꝛ pcc̄ꝫ eiꝰ
si sit leue absōbetr ex mltꝭ bōis
q̄ facit et si sit mortale: facilius
ab eo rsurgit. pꝰ qdē ꝑꝑ itētōeꝫ
quā hꝫ erectā ad deū: q̄ ⁊si ad
horā itcipiatr de facili ad pristi
nā rpatr. itē scit đlicta corrigere
iuuatr ēt a sociis ad rsurgēdū ſꝫ
illđ Ecclesiastes. 4. Si unꝰ ceci
derit ab altero fulcietr. Ue soli.
qꝛ si ceciderit ñ hꝫ sbleuātem

Quid ꝯsulēdū eiectꝭ ⁊ fugiti
uis q ñ pñt ipetratr rcōciliatōeꝫ
ſm formam decre. extra de re
gu. c. fi. nec inueniunt religio/
nem in qua recipiantur? Respō
deo secundum Ray. Tenentur
uiuere regulariter et honeste
tam apostate q̄ꝫ eiecti

¶ Quid d̄ his que lucrat̄ mo/
nachus fugitiuus seu apostata
R̄o. toto monasterio suo lucra
tur. 18. q. 2. abbates. ⁊ sicut In
no. dicit ēt si vetāte mōasterio
acquirit. ff. de acq. re. do. etiaʒ
Sʒ ƒm eundē si monachus sit
eiectus ea que lucrat̄ nulli ac/
quirit nec valʒ cōtract⁹ ei⁹. Et
addit. Possʒ tñ dici ꝙ acqrit
ep̄o a cui⁹ iurisditiōe nō est ab
solutus. Uide etiā hūc casuʒ s̄
apostasia. 5. §. 2.

¶ Utꝝ periculū sit religiosis
siue monachis si ab abbate ne
gligat̄ cura ecclīaꝝ ⁊ populoꝝ
pertinentiū ad eum? R̄o secun
dum Tho. i quolibʒ. Null⁹ pōt
exigere aut recipere carnalia
alioꝝ: maxime ꝑcia peccatoꝝ
nisi spūalia seminet' predicādo
vel orando: vel salutē eoꝝ a q
bus recipit pro virib⁹ procurā
do. Dico ergo ꝙ totum clau/
strum sicut recipit: sic tenetur
refundere. Si vero cōstat eis
ꝙ cura negligatur debēt sup/
plicare abbati: ⁊ debēt eū mo
nere in capl̄o. ⁊ si videant ꝙ r̄/
mediū nō apponat̄ debēt ap/
pellare ꝯtra abbatē sicut ꝯtra
aduersarium vitatis. Et si essʒ
mihi notū aliqd̄ tale monaste
riū. nō auderē ꝯsulere ꝙ aliqs
i. tali eligeret monachatū.

¶ Utrū aliquis religiosus pos
sit preesse plurib⁹ loc̄is? R̄o. nul
li religiosi vel monachi possūt
preesse plurib⁹ prioratib⁹. Itē
nec plurib⁹ eccl̄ijs curā anima
rum habentib⁹: etiam si eadeʒ
cura non ꝑ ip̄os sed presbyt̄os
ad eorum presentatiōem per e
piscopos institutos hēat exer/
ceri nisi auctoritate sedis apo
stolice: vel si vnus ex eis ab a
lio dependeat vel adinuicem
sint ānexi. Et quicunqʒ talem
prioratū vel talē eccl̄iā obtinēs
r̄ceperit aliam primo priuatus
est ip̄o iure ⁊ stati tenet dimit
tere ⁊ ꝑ eum ad queʒ ꝑtinet li/
bere cōferatur. ⁊ nisi dimittat
fit inelligibilis: ⁊ ab vtroqʒ pe
nitus repelli dʒ: ex̄ de preben.
eum singula. li. vi. Circa hoc
plura vide s̄ bñficiū. i. §. 4.

¶ Prioratus vel eccl̄ie aūt ad
ministrationes seu officia vni⁹
monasterij cōsueta per eiusdē
monachos gubernari non de
bent cōmitti monachis alteri
us mōasterij sine lnia pape. et
ꝯtra hoc ordinātes sūt priuati
potestate prouidēdi de ipis. Et
r̄cipiētes sūt iellligibiles ip̄o iu
re. ex̄ de preben. cum singula:
§. fi. li. 4.

¶ Utꝝ religiosi succedāt i bo
nis pentū et h⁹i? R̄o. Sic imo
plus ꝙ ꝑentes non pñt eos ex
heredare q̈zuis dum laici fuer

rāt i cāz ingr̄itudīs incidissent
C. d̄ epi. et cle. deo nob. xviij.
q. 3. c. fi:
¶ Religiosis p̄cipit̄ in uirtute
obie ⁊ sub int̄miatione maledi
ctōis eterne ne in sermonibus
suis prelatis detrahant vel re
trahāt aliquos ab eccl̄iaꝝ sua
rū frequentia: vel indulgētias
īdiscretas pronunciēt ⁊ ne re-
trahāt testatores a restōib⁹ de
bitis: aut legatis matricib⁹ ec
clesiis faciēdis: ne legata vel d̄
bita: aut male ablata incerta si
bi vel sui ordīs fratrib⁹ vel cō
uentib⁹ i alioꝝ p̄iudiciū fieri l̄
errogari procurent: nec absol
uāt queq̄z in cāib⁹ reseruat̄ pa
pe vel ep̄o. ⁊ pl̄a h⁹ i ut in cle.
religiosi. de priuile.
¶ Religiosi mendicātes si r̄ci
piāt loca noua vl̄ antiq̄ dimit
tāt sīt̄ excōicati: ut ē excōicatio
primo. §. 4. v. 10. Silr̄ ēt sunt
excōicati religiosi qui ubicūq̄z
temerarie dimittūt hitū vl̄ ac
cedūt ad studia sine lnia: ut ē
excōicatio p⁹. §. 3. v. 13.
¶ Utrū cū religiosus possit dis
pensari i voto cōtinētie? R̄o s̄z
Tho. s̄a s̄e. q. 88. Uotum cōti-
nentie non est essentialit̄ anne
xum ordini sacro: sed ex statu-
to eccl̄ie. vñ p eccl̄iā vr̄ q̄ pos-
sit dispensari. Sed debitum ꝯ
tinentie est essentiale statui re
ligionis p quā hō abrenunciat
seculo totaliter dei seruitō mā
cipat⁹: qd̄ non pōt simul stare
cum mr̄im nio i quo incūbit
necessitas procurāde vxoris et
prolis. ⁊ familie. et reꝝ que ad
hoc requirunt̄. vñ dicit apl̄us
i. Cor. 7. Qui est cum uxore
sollicitus ē q̄ sunt mundi quō
placeat vxori: ⁊ diuisus est. vñ
nomē mōachi p oppositum ad
diuisionē p̄dictā ab vnitate sūi
tur. Et iō in uoto solēnizato p
professionē religionis ñ pōt p
eccl̄am dispensari. Et rōnez as
signat decretalis q̄ castitas ē
ānexa regule mōachali. ex̄ de
sta. mo. cum ad mōasteriū i fi.
¶ Utrū religiosus fact⁹ ep̄s ab
soluat̄ a voto pauptatis ⁊ obie
R̄o s̄z Tho. vbi ē. Sicut nō ab
soluitur a voto continentie: ita
nec a uoto paupertatis: quia ni
hil debet habere tāq̄z propriū
sed sicut dispēsator oiuz bono-
rum ecclesie. Silr̄ non absol-
uit̄ a uoto obie: sed p accñs nō
tenet̄ obedir̄: si superiorē ñ ha
beat: sicut ⁊ abbas monasterij
q tñ nō ē a uoto obie absolut⁹.
¶ Utrū religiosus fact⁹ ep̄us
teneat̄ ad obs̄uātias r̄gl̄ares?
R̄o. s̄m Tho. secūda s̄e. q. 185.
Si qua sūt i regl̄arib⁹ obser-
uantiis que nō impediant pon
tificale officiū. sed magis vale

ant ad ꝑfectionis custodiã:sic
est cõtinẽtia pauꝑtas ⁊ hiꝰ ad
hec remanet obligatꝰ.⁊ ꝑ con
sequens ad portandũ habitū
sue religionis:q est huius ob/
ligationis signũ.Si qua vero
sunt q̃ officio pontificali repu
gnent:sicut est sollitudo.silen
tium.⁊ aliq̃ abstinẽtie vel vi
gilie q̃ues ex quibꝰ impotens
corpore redderet̃ ad exequen
dum põtificale officiũ:ad hiꝰ
nõ tenet̃.In aliis tñ potest dis
pẽsatione uti ſm q̄ requirit ne
cessitas persone vl̃ officij ⁊ con
ditio hoium cum quibꝰ viuit
per modum quo ẽt prelati re/
ligionũ in talibꝰ secum dispen
sant.Utꝝ aũt religiosus factꝰ
rector alicuius eccl̃ie teneatur
ad statuta sui ordinis:uide sup̄
monachus.§.vi.
¶ Utrũ religiosus possit esse
iudex?R̃o.Simplex religiosꝰ
iudex esse non põt:ut nõtur.ff.
de iudi.l.cũ p̃tor.Sꝫ nec põt ꝑ
compromissũ recipere arbitri
um:q2 non dꝫ esse disceptator
forẽsiũ negocioꝝ.xvi.q.i.mo/
nachi.⁊.c.de pñtiuꝫ.⁊.C.de e
p̃is.⁊ cle.repetita.Sꝫ arbitra
tor:seu amicabilis cõpositor es
se põt.in auc̃.ut dif.iudi.§.si ve
ro.ↄtigerit col̃.viiij.xi.q.3.in
iustũ.Et hoc intellige de ipso
sui prelati:vt i dicto.c.mona/
chi:ex̃ de postu.c.2.h est snīa
Guil.du.⁊ Ho.
¶ Utꝝ religiosꝰ possit exercẽ
offm̃ tabellionatꝰ:hẽs.i.tabel
lio.§.fi.Et vtꝝ possit esse testis
ĩ.testis.3.§.viiij.
¶ Utꝝ religiosꝰ possit esse exe
cutor testam̃toꝝ?R̃o.Si est or
dinis minoꝝ non põt esse exe/
cutor testamẽtoꝝ:sꝫ põt ↄsulẽ
vt in cle.exiui.§.veꝝ ẽt d̃ v̇bo.
sig.Si ẽt est alteriꝰ ordis non
põt nisi sup hꝰ petita lnia ⁊ ob
tenta:ut ex de testa.religiosus
li.vi.Talis quoqꝫ ẽtsi sit exem
ptus vl̃ prelatꝰ tenet̃ reddere
rõem ordiario ⁊ ordiariꝰ tenet̃
exigẽ ut i cle religiosꝰ de testa.
¶ Quid de cõuentibꝰ quaruꝫ
dã mulieꝝ que canonice appel
lant̃ nec sũt professe ⁊ hñt pro/
priũ:imo ⁊ matrimoniũ ↄtra/
here possũt:nũquid dicẽde sũt
religiose?R̃o ſm Inno.⁊ Ber.
Nõ imo eaꝝ status satis repro
bat̃.18.q.2.ꝑniciosũ.nisi forte
aliud oñdãt.Debẽt quoqꝫ per
ordinarios visitari auctoritate
propria:vl̃ si excẽpte sũt aucto/
ritate papali:vt i cle.de statu.
mo.i.c.attendentes .circa.fi.
Erãt ẽt quedã alie que dicebã
tur beghine assumẽtes certum
habitũ nulli promittẽtes obe/
dientiam nec renunciãtes pro
priis neqꝫ regulã habentes:sꝫ

religiosis quibusdã spãliter ad herent. Ist beghine et omnes assumentes statũ eorum et relig o si qui fouẽt eas i statu beghi a gii sũt excõicati: ut ẽ excõicatõ i. §. 4. v. 6. Sed hoc nõ iclu dit beginas seu vestitas de pe nitẽtia bti dominici i Lumbar die et Thuscie partib constitutas vt pz in declaratiõe Ioh. xx. q. i cipit. Cũ de mulierib. Ad ma teriã aũt religionis põt facere ẽ monach. et ẽ monialis. Si re ligiosus vel religiosa petit tan q̃z cõiunx: require ẽ matrimo niũ. 9. §. pſt.

Religio 2º quo ad in gressũ. vtrum de ingressu religionis habẽda sit magna deliberatio: Rñ o sm Tho. secunda se. q. vlt. Diutur na deliberatio et multorum consi lia requirunt in magnis dubi is: ut phs dicit. 3º. eth. In his aũt que sunt certa et determia ta non requirit cõsiliũ. Circa ingressũ aũt religiõis tria pñt c siderari. pº quidẽ ipe ingres sus religionis sm se. Et sic cer tum est q est melius bonũ. Et qui de hoc dubitat q̃ztum i se est derogat christo qui hoc cõ silium dedit. Vñ Aug. in lib. de vbis dñi. Vocat te oriens i. christus et tu attendis ad oc cidentẽ. i. hominem mortalem et errare potentem. 2º mõ põt cõsiderari religionis ingress p comparationem ad uires ei qui ingressus est. Et sic non est locus dubitationi. q illi qui re ligionem ingrediunt nõ confi dunt de sua vtute: sed de diuia sm illud Isa. 40. Qui sperãt i domino mutabũt fortitudinem assumẽt penas sicut aquile. cur rent et nõ laborabũt ãbulabit et non deffícient. Si tñ sit ali d spãle impedimẽtum: puta infir mitas corporalis: vt onera de bitorum: vel aliqd huiusmõi. i his requiritur deliberatio et consi lium cum his de quibus spera tur q prosint et non impediant Unde dicitur in ecclesiastico 37. Cum viro irreligioso tra cta de sanctitate et cum iniusto de iusticia. Quasi dicat nõ. vn de sequitur. Non attendas his in omni consilio: sed cum uiro sancto assiduus esto. In quib tamen non est diuturna deli beratio habenda. Unde Hie ronimus in epistola ad Pauli num. Festina queso te et here ti in salo nauicule funem ma gis precide q̃z solue. tertio au tem põt cõsiderari mod itrã di religionẽ quã religionẽ aliqs

ingredi debeat: et de talibus po test hēre cōsiliū cum his qui n̄ spectant. Utrū aūt ipudes pos sit ingredi religionez habes s. nouitius. §.i.7.2.

¶ Utrum aliquis debeat indu cere alios ad religionis ingres sum? R̄o. s̄m Tho. 2a 2e. q. vlt. Inducentes alios ad religio nē non solū non peccant: sed et magnum premiū merent. Di citur. n. Jac. vlt. Qui cōuerti fe cerit peccatorem ab errore vie sue liberabit animā suam a mō te et operit multitudinē pecca torum et Danielis. 12. Qui ad iu sticiam erudiunt multos erunt quasi stelle i perpetuas eterni tates. Posset tn̄ contingere cir ca hi⁹ inductionem triplex ior dinatio. p⁹ si quis violent aliū ad religionem cogēt. qd prohi betur. 20. q. 3. pn̄s. 2⁹ si qs simōi ace: aliū ad religionez trahat muneribus datis. i. q. 2. q̄z pio. Nec tn̄ ad hoc ptinet si aliquis alicui pauperi necessaria mini stret in seculo nutriēs eum ad religionez vel si sine pacto ali qua munuscula tribuat ad faili aritatem captādā. 3⁹ si menda cūs eū alliciat. Imminet. n. sic i ducto periculū: ne cū se decep tum inuenēit retrocedat. et sic fi ūt nouissima hois illius peiōa prioribus. Matth. 12.

¶ Utrz adultus igressus relig onē possit ad seculū redire? R̄o Quā diu est nouiti⁹ i probatio ne positus redire pōt libere in fra annū p̄terq̄z i tribus casib⁹ prim⁹ ē si scienter receperit ha bitū qui dari profitētib⁹ consu euit: qd hz locū in illis religiōi bus in quibus habitus nouitio rū est distinctus ab habitu pro fessorū. qr per talem susceptio nem itelligitur tacite profess⁹. 2⁹ si fecēit professionē. 3⁹ si eui denter apparet q talis absolu te uoluerit vitā mutare: qd tn̄ non presūitur: nisi clara proba tione vel ꝯpetētibus idiciis osn̄ datur. Sz i predictis casib⁹ di stigue. qr si aliquod predictorz trium fecerit in aliqua religio ne mēdicātium: n̄ erit propter hoc illi ordini obligatus: sz ge neralit alicui ordini. ex̄ d reg. nō solū li. 6. In aliis uero ordi nibus. et c. ut supra nouitius. §. 5. circa medium.

¶ Utrz suus igredi possit ul r cipi i religione? R̄o. Nō pōt in gredi nec dz recipi siue sciat q sit suus siue si ē psona icognita et nesciat utrz sit suus uel liber. Et si igress⁹ fuēit et ifra trieni um petit a dn̄o suo dz reddi cū oibus q̄ attulit fide tn̄ accēpta de ipūitate ipsi⁹. P⁹ triēnium no repeti n̄ pōt nisi eēt tā lōge

ꝙ fueiri nõ posset.17.q.2.si qs
icognitus.Et erit dictuȝ tp̄s a
tp̱e scie dñi:ar.i dicto.c.si quis
icognit⁹.Et h itellige ṽa ec. in
oi gene̅ ꝯuoꝝ e̅t si sint colōi ori
ginarij siue ascripticij.de qui/
bus habetur.i.ꝯuus.i.§.4:

¶ Quid si ꝯuus igress⁹ mōaste
riū r̄cipit̄ ad professione̅ añ dic
tū t̄minū?R̄o.ꝺ3 Ray.Credo ꝙ
dȝ remāere i ordie ⁊ mōasteri
uȝ dȝ satisfacere dño.q2 fuit i
culpa recipie̅do.ar.di.54.si
seru⁹.Ul.dicit ꝙ si erat icogni
t⁹⁊ probabat forte p̱ f̄lsos testes
ꝙ ee̅t lib̄.dȝ restitui dño si pe/
tat ex̄.de ser.nō or.c.ꝺ ꝯuorum
Con.Hosti.

¶ Quid si talis p⁹ factā profes
sione̅ fuerit dño restitut⁹:⁊ po
stea māumiss⁹ sit:nūquid tene
tur r̄dire ad mōasteriū?R̄o.ꝺ3
Guil.Sic:q2 q̄ȝtuȝ i eo mona
chus fuit.

¶ Utꝝ obligati ad rōcinia pos
sint igredi uel r̄cipi i r̄ligione̅?
R̄o.Si sūt obligati ad rōcinia
reipublice n̄ sūt recipie̅di.dis.
53.lege.Sȝ si obligati sunt ad
rōcinia p̄uatoꝝ honestū e̅ ꝙ p̄
us de rōciniis se expediūt.vtꝝ
aūt si obligati possint ordinari
uide s̄.obligat⁹ per totum.

¶ Utꝝ ille q̄ e̅ obligat⁹ ad ali
qd soluēdū possit igredi religi
one̅?R̄o.ꝺ3 Ray.Ingredi pōt n̄
obstāte obligatiōe uel iuramēto
dūmō n̄ ex uolūtate uel ite̅nōe
subtrahe̅di debitū hoc faciat:
sȝ ex charitatis feruore.Nec fa
cit iiuriā creditori:q2 excusatur
auctoritate spirit⁹ sācti cui neō
resiste̅ pōt.19.q.2.due ex̄ ꝺ r̄g.
⁊ trāsl̄e.lȝ.Sȝ mōasteriū tenet̄
satisfacere de his q̄ ipse ꝯtulit
mōasterio.19.q.3.si q̄ mulier.
C.de epi.⁊ cle.deo nob.§.i.qꝺ
si nihil ꝯtulit mōasterio:q2 ni/
hil he̅bat:iamis e̅ actio quā ex
cludit iopia ꝺbitoris.14.q.6.
si res.ff.de dolo.nā is.Si.tam̄
p⁹ igressū religiōis occasione
ei⁹ mōasteriū aliq̄ acqreret:pu
ta p̱ successione̅ he̅ditāiā uł do
natione̅ seu ex testam̄to:tenet̄
tur mōasteriū q̄ntū illud esset.
ar.i dicto.c.si q̄ mulier.Con.
Inno.Hosti.⁊ Tho.ꝯa ꝯe.q.ul
tia.Poteit e̅t ut ait Ray.i mōa
sterio ex̄ns scribe̅ uel aliud ho
nestū opus facere ad liberādū
se dūmō n̄ negligat propt̄ hoc
diuinū offm̄.di.9.cleric⁹⁊.21.
q.i.cl̄ic⁹.Et deducet̄ expe̅se ꝯȝ
quosdā ne sit onerós⁹ mōastēio
16.q.6.ꝺ lapsis.Sȝ addit In
no.ꝙ aliq addūt non deducen
das expensas.quia ex quo alta
ri seruit:de altari uiuere debȝ
12.q.i.ex his.Et hoc probabili
us uidetur dummodo non im
pediatur in aliquo ab obserua̅

ctia regulari.

¶ Quid si sit obligat⁹ ad aliqd faciendum? R̄o. fm Hosti. Nihil hominus ingredi pot sꝫ et perficiat quod promisit. Et si hoc non potest saltem perficiat per alium nisi manus eius specialiter electa cēt quia tunc non licebit ei per alium facer̄ nisi de licētia eius cui promisit ar. C. de cadu. tol. l. i. §. ne aūt extra de offi. dele. c. fi. Potest etiam satisfacere ei cui promisit siue de bonis que contulit monasterio siue operando aliquid ut ei satisfaciat. de hoc uide. i. in precedenti. §.

¶ Utrum rector qui iurauit regere ciuitatem per annū. siue magister qui iurauit legere. vel capellanus qui iurauit seruire capellania possit ingredi religionem? R̄o. fm Ray. Sic. Non. n. iuramentum uiolat qui illud i melius cōmutat extra de iure iur̄. peruenit. Idē Inn. ⁊ Hof. Hosti. quoqꝫ idez. Sed addit Consulo ꝙ prius ipleat quod promisit extra de iureiur̄. debitores. hoc enim tuti⁹ esset nisi ab illo uel illis quibus iurauit possit licentiam obtinere. Utrum propter obsequia parētum debeat quis retrahi ab ingressu religionis hēs supra religio. i. §. 3. Et vtrum coniugat⁹ possit igredi uid. i. uotū. 4. §. 1.

¶ Utrum epi archidiaconi uel presbyteri curati possint ingredi religionem? R̄o fm Tho. secūde. q. vlt. obligatio uoti perpetui ad uacandū diuinis obsequiis cōpetit proprie epis ⁊ religiosis. p̄sebyteri autem curati ⁊ archidiaconi non obligātur uoto ꝑpetuo ⁊ solēni ad curaꝫ animarum retinendaꝫ sicut ad h⁹ obligantur epi. Unde episcopi presulatum deserere non pn̄t absqꝫ auctoritate Romāi pōtificis. extra de re. licet. Archidiaconi aūt ⁊ presbyteri curati possunt libere abrenūciare ꝑpo curam eis cōmissam absqꝫ licencia pape q solus pōt in uotis ꝑpetuis dispensare. vñ manifestum est ꝙ archidiaconis ⁊ p̄sbyteris curatis lꝫ ad religionē transire ēt epo ꝯtradicente. ut 19. q. 2. due sunt. Bñficia autez alicui⁹ talium toto tp̄e probationis ñ debēt alii conferri. nisi de ipsius ꝯsensu vel nisi constet ꝙ uoluerit absolute mutare vitam vel professionē fecerit vł habitum professorum sciēt̄ recepit: sed interim seruietur bñficio per aliū cui de portiōe cōgrua ipius bñficii prouidebit extra de reg. bñficiū li. vi. utrꝫ excōicati possint igredi ł r̄cipi i r̄ligionē uide s̄ absolo. 3. §. fi.

¶ Utrum illi qui non sunt exerci/
tati in obseruantia preceptorū
debeant ingredi religionē? R̄ꝫo
sm Tho. ubi s̄. Sic. Nā ⁊ dn̄s
Mattheū publicanū᷑ qui i ob/
seruātia preceptoꝝ exercitatꝰ
non erat uocauit ad cōsilioꝝ
obseruantiam: ut pꝫ Lu. v. In
gredi. n. religionē, non solū ex/
pedit his qui sunt exercitati in
preceptis vt ad maiorem per/
fectionem perueniant: sed eti/
am his qui non sunt exercitati
vt facilius peccata uitent. ut pꝫ
quia per vigilias ieiuniū ⁊ obe
diētiā tolluntur occasiōes pec/
catoꝝ ⁊ luxurie gule ⁊ hꝰi.

¶ Ingressi mōasteria se ⁊ sua
dedicant deo. Omnia eniꝫ eo
rum bona monasterio intelli/
guntur esse collata. C. de epis.
et cle. in auc. ingressi. ⁊ . 19. q. 2.
quia ingredientibus. Hoc tn̄
in multis locis non seruatur
de consuetudine in quibus ex
quo quis ingressus est propin
qui eius bona immobilia occu
pant: nisi quatenus de illis de
dit monasterio secundum con
suetudinem regionis. Ideꝫ fit
alicubi etiam circa monialia.
Et secundum Ray. dicta cōsue
tudo valet si est approbata uel
obtenta per. 40. annos. Nam
minori tempore non currit cō/
tra ecclesiam prescriptio.

¶ Utrum per religionis igres/
sum consequatur quis remissi
onem omnium peccatoꝝ. R̄ꝫo.
sm Tho. secūda se. q. ult. Rati
onabilit̄ dici pōt ꝙ sic. sicut ꝑ
assūptionē crucis. Si enim ali
quibus elemosynis factis hō
pōt statim satisfacere de pecca
tis suis sm illud Danielis. 4.
Pccā tua elymis redime mlto
magis in satisfactione pro omi
bus peccatis sufficit ꝙ aliquis
totaliter se diuinis officijs mā
cipet per religionis ingressum
que excedit omne genus sati/
factionis etiam publice penitē
tie ut habetur. 33. questione. 2.
admonere sicut etiaꝫ holocau
stum excedit sacrificiuꝫ ut gre
gorius dicit. Unde in uita pa
trum legitur ꝙ eandem grati
am consequuntur ingrediētes
religionem quam consequun/
tur baptizati. Si tamen per in
gressū nō absolueret̄ ab oī rea
tu pene nihilominus igressus
religionis vtilioꝛ esset q̄ꝫ pere
grinatio terre sācte ad promo
tionē in bonum qđ preponde/
rat absolutioni a pena.

¶ Quid đ eo q dolo iductꝰ in/
trauit religionē? R̄ꝫo sꝫ Ray. nō
pōt allegare deceptionē cuius
cōditio melioꝛ facta ē. extra qđ
me. cā. cū dilectus. ⁊ de cōuer.
cōiuga. ex. pte. et. c. veniens

¶ Quid si quis igrediatur religionē sub cōditione aliq̄? R̸n/deo sm Guil. Si ponatur ꝯditio ꝯtra sbam religionis: puta ꝙ liceat ei tenere proprium ñ ualet monachatus. Bene tñ pōt aliqua tenē d usū de consensu prelati. Si vero cōditio appōatur ꝯtra aliquā particularē austeritatē: utputa ut liceat ei cōmedē carnes: tunc si scit hoc ꝯtineri i regul vel ꝯstōe quam profitetur: tenetur. Secus si nescit id in eis cōtineri.

¶ Quid si aliquis uidēs aliquod mōasterium: ubi monachi splē/dide uiuunt cogitat. hunc ordinē bene pōt sustinē: ⁊ sic ingreditur? R̸o sm Ray. Dico indistincte ꝙ si fecerit professionē nō pōt ad seculū redire: quin potius si erat peritus et sciebat ea q̄ seruāda erāt intelligitur se obligasse nō ad id quod fiebat: sed quod fieri debebat. Item si erat simplex et fuit ei explanata regula et ꝯditiones ordis ⁊ professus fuit. Si vero ñ fuit ei exposita austeritas regule tūc si solū ad illā uitā intendebat se obligare nō ad supiorē: ⁊ hoc expressit ñ cogetur ibi manē: sed transibit ad aliū ordinē quem sustinere possit. Si uo ñ expressit dz remanē nec pōt allegarī dolū vt s̄ i. §. añpe. dictū est

Religio tertio q̄ritur de votuz ingrediēdi. Utrum pueri possint se uoto obligare ad ingressum religiōis? R̸o sm Tho. ẜa secū de. q. ult. Uotū simplex consistit in sola promissione cum interiore mētis deliberatione. ⁊ hoc uotū hz efficaciā ex iure diuino q̄ tñ dupliciter tolli pōt. Vno mō p defectū deliberatōis: ut pz i furiosis quorum vota ñ sunt obligatoria: ut extra de regu. sic tenor. Et eadē rō est de pueris q nōdum hñt debituz vsuz rōis per quē sint doli capaces quem quidē pueri habent ut frequentius circa. 14. annum puelle uo circa. 12. qui dicuntur anni pubertatis. In quibusdā āt anticipatur et in quibusdam retardatur sm diuersam dispositionē nāe. Alio modo impeditur efficacia simplicis uoti si qs deo voueat illd quod ñ est proprie potestatis. puta si seruus ēt rōis vsū hñs vouet se religionem ingredi aut etiam ordinetur ignorante dño. di. 54. c. si seruus. Et qz puer vel puella infra pubertatis annos naturaliter sūt in potestate patris q̄ztum ad dispositionem sue vite poterit pater eorum votum reuocare vel acceptare si sibi placuerit: ut expresse dicitur de muliere

36

añ tp̃s pubertatis uotum emit
tat nõ obligatur. Si tñ añ ha/
beat usum rõnis obligat̃ q̃dez
q̃ztum in se est ex suo voto. sed
potest reuocari per auctorita/
tẽ patris. qꝛ ordinatio legis q̃
vnus hõ subdit̃ alt̃i respicit il
lud qđ in pluribus accidit. Si
vo annos pubertatis excedat
non põt reuocari auctoritate
parentũ. Et si nondũ haberet
plene vsum rõis ñ obligaretur
quo ad deum. Ceteꝝ de uoto
solẽnis professiõis dicet̃ i se.c.
¶ Utꝝ liceat aliquos se voto
obligare ad religionis ingres
sũ? R̃o ꝭm Tho. ubi s̃. vnum et
idẽ opꝰ voto factũ laudabilius
ẽ q̃z si sine uoto fiat. ut d̃r infra
uotũ. primo. §. xi. q incipit. vtꝝ
melius. Et iõ obligari voto ad
ingressũ religionis secundum
se est laudabile.
¶ Utrum qui vouit igredi re
ligionẽ teneatur? R̃o. ꝭz Tho.
ubi s̃ votũ est promissio deo fa
cta de his q̃ ad deũ ptinẽt. Ut
ãt dicit Greg. in ep̃la ad Boni
faciũ. Si inter hoĩes solẽt bõe
fidei contractus nulla ratione
dissolui q̃zto magis pollicitaꝰ
quã quis cũ deo pepigit solui si
ne vindicta non poterit. Et iõ
ad implẽdũ illud qđ hõ vouit
ex necessitate tenet̃. Unde gl.
super illud p̃s. vouete ꝛ reddi/
te dicit. vouere volenti consu/
litur: sed post voti promissiõez
redditio necessario exigit̃. Te
netur ergo quis ex necessitate
implere votũ dũmõ sit aliquid
quod ad deuz pertineat. Mãi/
festũ est aũt ꝙ ingressus religi
onis maxime ad deũ pertinet
qꝛ per hoc hõ totaliter se man
cipat diuinis obsequijs. vnde
relinquitur ꝙ tenetur ingredi
s. ꝭm ꝙ se obligare intendit ita
s. ꝙ si se intendit absolute ob
ligare tenetur q̃z citius potẽit
legitio ipedimẽto cessante. Si
ãt ad certũ tpus uel sub certa ꝯ
ditione: tenetur adueniente tẽ
pore et conditione exñte.
¶ Quid si illi nolũt eũ recipe
R̃o ꝭm Tho. ꝭa ꝭa. q. 88. Si q̃
dem itẽtio sua fuit se obligare
ad religionis ingressũ principa
liter. et ex ꝯñti elegit hanc reli
gionẽ vel hũc locũ q̃si sibi ma
gis congruentẽ. tenetur si ibi r̃
cipi non potest aliam religiõez
intrare. Si autem principalit̃
intendit se obligare ad hanc
religionẽ l̃ ad hunc locum pro
pter specialem complacentiaz
huius religionis vel loci illiꝰ:
non tenetur aliam religionem
intrare si illi nolũt eum recipe
Eandem sententiam põit idẽz

Tho.co.ll.6.q.vlt.

¶ Utrū ille qui uouit vnā dter minatā religionē intrare licite possit iduci ad aliā? R'o sc̄ Th. sa se.q.vl. Quia in maiori itel ligitur minus. iō ille qui ē obli gat⁹ uoto uel iuramēto ad in gressum religionis mioris pōt licite induci ad hoc ꝙ ad maio rē religionem trāseat. nisi sit a liquid spāle qd̄ ipediat. puta in firmitas uel etiā spes maioris profect⁹ in miori religiōe. Il le uero qui obligaē uoto uel iu ramēto ad ingressū maioris re ligionis nō pōt licite induci ad minorē religionē nisi ex aliqua euidēti causa ⁊ cū dispensatiōe superioris. Si tamē ingrediaē ⁊ profiteatur vide infra religio 5.§.3.

¶ Utꝝ ille qui uouit igredi re ligionē teneaē ibi ꝑpetuo rema nere? R'o sm̄ Tho. ubi s̄. Si vo uens itendit se obligare nō so lum ad igressū religiōis: sꝫ ad perpetuo remanendū tenetur ꝑpetuo remanē. Si aūt intēdit se obligare ad igressū causa ex periendi cū libertate remāen di uel nō remanēdi. manifestū est ꝙ remanere non teneē. Si aūt in uouēdo de hoc nihil co gitauit videtur obligari ad in gressū sm̄ formā iuris comūis que est ut ingrediētibus detur āņus probationis. Unde nō te netur ibi perpetuo remanere. Si tn̄ tali intētione intraret ut statim exiret. nō vr̄ satisfactuꝫ uoto. q2 in uouēdo hoc nō intē debat. ⁊ ideo tenetur ut saltem uelit expiri an ei expediat ma nere.

Religio. iiii° quo ad ꝓfessi onē. Utꝝ ipuberes possint pro fessionē facere? R'o. sꝫ Tho. sa se.q.vlt. Professio ē solēne vo tum quod facit eē monachum uel religiosū. qd̄ quideꝫ subdiē ordiatiōni eccl'ie propter solē nitatē quam hꝫ ānexā. Et quia eccl'ia respicit illud qd̄ in pl'ib⁹ est. professio añ tēpus puberta tis facta q̄ntūcūqꝫ aliquis ha beat usū rōis plenū uel sit doli capax non habet suum effectū ut faciat profitētem iā esse reli giosuꝫ. Adde h quod dr̄ s̄. no uitius.§.i.⁊.2.

¶ Que est professio exp̄ssa et q̄ tacita siū presūpta? R'o. Profes sio expressa ē que fit i manu ab batis siue prelati recipiētis eaꝫ uel in manu eius quē prelatus ad hoc mittit ex' de regu. ⁊ trā se. ad ap'icaꝫ. Tacita uero fit per susceptionē habitus profes soꝝ. Item si māifeste ostēdit ꝙ uelit uitā mutare. Itē si gestat habitū etiā nouitioꝝ p annum

ubi nõ est destrictus ĩ colore uel scissura. uid hoc s̃. nouiti⁹. §. 4. Si autẽ professio fiat infra ãnũ vide ibidem. §. 5.

¶ Utrũ ille qui fecit professio/nẽ tacitam teneatur ad oẽs obseruantias regulares? R/o. fm Tho. in. 4. di. 38. In omni casu tenetur ad tria uota religionis pricipalia sed ad alias obŝuãtias quarũ trãsgressio ex dissimulatiõe prelatorũ ĩducit. qui dum videtes non corrigũt ĩdulgere videtur. non vr̃ obligari precipue si sit simplex qui talia discernẽ sufficiẽter nesciat Cõ. Al.

Religio. v⁹ q⁹ ad trãsitũ ad aliã. Utrũ liceat transire de una religione ad aliã? R/o. fz Tho. s̃a s̃e. q. vlt. Transire de vna r̃ligione ad aliã nisi propter magnam vtilitatẽ uel necessitatez non ẽ laudabile. tũ quia ex h⁹ plerũqz scandalizãtur illi qui relinquunt. tum etiam quia facilius aliquis proficit ĩ religione quã cõsuevit q̃z in illa quã nõ cõsueuit ceteris paribus. Unde ĩ colationib⁹ patrũ Abbas. Nestorius dicit unicuiqz utile ꝑ fz propositũ qd̃ elegit sũmo studio ac diligẽtia ad opis ĩcepti pfectionẽ puẽire festiet ꝛ neq̃ q̃z a sua quã semel elegit professione discedat. Et postea rationẽ assignãs dicit. Impossibile nãqz est vnũ eundẽqz hominẽ simul uniuersis ṽtutibus fulciri. q̃s si quis uoluerit sil̃ attẽtar̃ in id eum incidere necesse est. ut dum oẽm sequitur nll̃ã integre cõsequatur. Diuerse. n. religiones preeminent fz diuersa uirtutũ opera. Põt tamẽ aliqs de vna religione laudabiliter transire ad aliã triplici ex causa. p⁹. quidẽ ex zelo perfectiõis religiõis ĩ q̃ nõ attẽditur excelẽtia fm olam artitudinẽ uite. sed principaliter secundũ illud ad quod religio ordinat̃ ꝛ consequenter fm discretionem obseruantiarum fini proportionatarum ut s̃. religio. i. §. 4. Et ĩ hoc casu propter humilitatem debet quis petere licentiã que tamen ei negari nõ põt dũmodo constet religionem illaz artiorẽ esse. Si vero de hoc probabil̃r dubitetur. est in hac superioris iudicium requirẽdum ex̃ de regu. ꝛ trãse. licet. Quod si non petita licentia transiuit non potest repeti secundũ Guielmum maxime si professionẽ in hac secunda regula fecit. secundo propter declinatio/

nem religionis a debita profes sione. puta si in aliqua religiõe artiori incipiãt ipsi remissius vi uere. laudabiliter transit aliqs ad religionẽ etiaz mitiorem si melius obseruetur. Et i hoc cãu etiam requiritur superiorũ iu/ diciũ. 3º vo propt infirmitatez vel debilitatẽ ex qua interduz prouenit q nõ põt aliqs artio/ ris religiõis statuta suare qui posset statuta suare latioris. et in hoc casu dispensatõ ẽ nccia.

¶ Utrũ religiosus sẽp possit trã sire ad artiorez religionẽ. Rñ. sm Inno. Etiã si cõstet eaz eẽ artiorẽ tamẽ nõ poterit trãsire si ex suo transitu prior religio i currat graue iacturã vel infa/ miã. ar. ex de regu. 7 trãse. licz xi. q. 3. si quis vo. Nã 7 ipe non dz esse cã scãdali. ex de renũ. ni si cũ predẽ. Sz cõmunẽ vtilita/ tẽ que est ut nõ fiat iactura illi cõgregatiõi dz preferre priua te que est ut sit i artiori religio ne. Abbas quoqz qui inmedia te subest pape non põt trãsire si ne licẽtia pape: ex de cõsue. cuz venerabilis.

¶ Utrum qui iã professus est in latiori teneat ad uotũ q fe/ cerat de artiori? Rñ. Remanet põt in latiori. qr per secũdũ vo tum solemne derogatũ est pri mo quod fuit simplex. tñ pro voto prio nõ completo erit ei penitentia imponenda. ex de r gu. 7 transe. c. qui post votum libro. 6.

¶ Pone q aliquis regularis impetrauit licentiã transeundi ad artiorẽ religionẽ postea pe nitet eũ: nunqd primi tenentur eũ recipe? Rñ. sm Guil. Si nõ inuenit artiorẽ religionẽ vbi r cipiatur: uel si nõ poterat susti/ nere austeritatez illiº 7 reuerti vult ante factã professionem: non põt repelli ptextu prioris licentie vel renũciationis cum facta fuerit ex cã. s. ut transiret ad artiorẽ religionẽ 7 causa se cuta nõ sit. Secº si professionẽ fecerit in secũda.

¶ Quid si abbas 7 cõuentus licentiauerint aliquẽ simpliciter 7 ipe renunciat simpliciter nõ ex aliqua cã nisi forte ex odio? Rñ sm Guil. Nõ valet licẽtia. quia hoc est dare licentiã vagandi. Tamẽ sm Augº. repelli potest qui nõ vult ferre penã de cu̾lpa quã forte cõmisit.

¶ Utrũ bona que monacº con tulit suo monasterio sequan/ tur eũ si transeat ad secundum monasteriũ? Rñ. sm Hosti. Si exeat ante professionẽ nõ ẽ du/ biũ q cũ rebº suis põt exire ex de regu. 7 transe. statuimus Intellige nisi ea absolute 7 ut

uocabilit̄ dōasset. Sed si post professionē ⁊ sine licentia tran sit ad aliud mōasteriū res sue primo mōasterio remanēt. ⁊ q ipm recipit imputet sibi. Si ve ro cū licētia vel ēt inuit⁹ ex ali qua causa vadat ad ƀm mona/ steriū: tūc vsufruct⁹ rez quas cōtulit debet ƀo mōasterio q̄3 diu vixerit ne ei existat onero/ sus. Sic intellige. 16. q. 6. co/ gnouimus. Et. 17. q. i. si quis rapuerit.

Religiosi mendicātes si trā/ seunt ad ordines nō mēdican/ tiu3 etiā de licētia pape nō ha bent vocē vel locū in capitulo etiam si ab aliis eis cōcedatur nec possūt habere prioratum: nec aliquā administrationem vel quecūq3 officia etiā annua nec tanq̄3 vicarii vel ministri vel loca eoz tenentes nec pn̄t qdcūq3 aiaz regimē exercere Ex. de regu. ⁊ trāse ut professo res. i cle. sicut ⁊ tactū est supra electio. i. §. 27. qui icipit. Quis non potest.

Eliquie et corpo ra sanctoz. Antique reliquie n̄ debeut extra capsam ostendi nec exponi uēales. Inuētas ue ro de nouo nemo debet publi/ ce uenerari nisi auctoritate Ro mani pontificis fuerit appror bate ⁊ prelati nō permittant q̄ illi qui accedūt ad eoz eccl̄ias causa ueneratonis decipiant̄ fallsis figmentis. sicut quādoq3 occasione quest⁹ fieri cōsueuit Habentur hec ex̄ eo. cum ex. eo. ⁊ de conse. dis. i. placuit. Et nota q̄ religas emē uel uēder ƀm Ray. ⁊ Hoff. simoniacū est.

Utz sāctoz relige possit fur tiue subtrahi ut honorabilius repōant̄? R/o. ƀm Guil. Nō Nā sacrilegiū ē quotiēs aufertur sacrū de sacro. 27. q. 4. q̄sqs.

Cui⁹ auctoritate r̄lige seu cō pora sāctoz de loco ad locū sūt trāsferenda? R/o Non sūt trāsfe renda sine cōsilio principis. s. pape vel sine licentia episcopo rum et sancte synodi. de cōse. di. i. corpora. Et hoc sicut nota tur ibi verum est cum corpus traditum est sepulture perpe tue. C. de reli. l. ult. nisi necessi tas immineat ⁊ tūc sufficit au ctoritas presidis prouicie. C. d̄ reli. l. i. Si ā n̄ ē traditū ppetue sepulture bene possunt trāsfer ri sine alicuius auctoritate. C. de reli. sed necdu3. Et nota q̄ preallegate leges de omnibus corporibus loqui vident̄.

Utrū liceat portare r̄ligas ad collum? R/o. secundu3 Th. secunda secunde. q. 96. Eadē atio ē sicut de verbis scriptis

q? si portentur ex fiducia dei et scōꝝ quoꝝ sunt reliquie ñ erit illicitum. Si aũt circa hoc at/tenderetur ad aliqđ vanuȝ pu ta ꝙ vas esset trãgulare et hꝰi quod non pertinet ad reverẽ/tiam dei et sanctorum esset sup stitiosum et illicitum. De verƀ autem scriptis habes. i. sortile gium. 2. §. 3.

Renunciatio pᵒ.

R ¶ Renunciatio cōiter quid sit? R/o. Renũciatio est iuris proprij spontanea re futatio. Nam iuri alieno renũ ciari nō põt. Itẽ si renũciatio ñ esset spontanea sed coacta non obesset repetere volẽti. ex̃ eo. super hoc.

¶ Ex quibus causis petenda vel admittenda sit renunciatō ep̃atus? R/o. Due sunt cãe pro/babiles siue apparentes. sed ñ sunt sufficientes. Pria est pro pter frugem melioris vite. i. r̃ ligionis. Secũda est causa pro prie humilitatis. He due cau se non fuerunt acceptate ex/tra de renun. nisi cum pridem in principio. Sũt alie cause suf ficientes sex. ut ibi dicitur. pri ma est conscientia criminis. s. talis per qđ ipsius officij exe/cutio etiam post peractam pe nitentiam impeditur. Secun/da est debilitas corporis ex in firmitate vel senectute. s. per quam impotẽs redderetur ad exequendum officium pastora le. Tertia est defectus scientie Quãq̃ȝ aũt desiderãda sit emi nẽs scia in pastore. est tñ cõpe tens tolerãda. quarta est mali tia plebis: nõ ꝙ pro qualibȝ cl'pa debeat gregẽ deserẽ ne mẽ cenario cõparetur qui videt lu pũ venientẽ et dimittit oues et fugit. Sed de superioris lnia tũc demũ põt non tã timide fu gere q̃ȝ prouide declinare cuȝ oues conuertũt i lupos. et qui debuerant hũiliter obedire iã irreuocabiliter contradicunt. quinta ẽ g̃ue scãdalũ. cũ alit̃ se dari nõ põt licitũ est ep̃o petẽr cessionẽ ne plus tp̃alẽ honoreȝ q̃ȝ eternã videat̃ affectare salu tem. Sed de hoc vide. i. scan dalum. sexta est persõe irregu laritas. utputa si sit bigamꝰ ali quo modo de quibus supra bi gamia. Nontamen propt̃ q̃n/libet irregularitatem debȝ ei dari licentia. ut si non sit natus de legitimo matrimonio si est occultum et ille laudabiliter su um impleat officium. Si vero propter alias cãs petat ep̃us li centiam renunciandi nõ dȝ cõ cedi ut i dicto. c. nisi cum pdeȝ

¶ Quis effectus renũciatiõis. R̃ñdeo. Effectus est ut q renun

ciauit ad id cui renunciauit re gressũ non hẽat nisi ex nouo iu re cõcesso uel antiquo restitu to. ex̃ eo. cũ inter. 7. c. ex trans missa. 7. c. cũ i presentia. 7. c. sa ne. Et q semel renũciauit epa tui propter conscientiam cri minis ammodo non poterit eligi nec postulari. Secus si propter malitiaz plebis extra eodez post translationem. Re nuncianti autem est competẽs prouisio facienda ne in vitupe rium ministerij defectum i tẽ poralibus patiatur extra eodẽ ad supplicationez. In qua pro uisione dignitatis 7 scientie ra tio habenda est extra de pre ben. de multa ad finem. Simi liter 7 quantitatis redditũum beneficij cui resignat extra de vita 7 honestate clericorum. quoniaz. 7 de preben. nisi esset iz. q̃stiõe secũda hõc rei extra de dõa. apostolice. §. pl̃t. 7 vlt.

Renunciatio secũ do. Qualiter debeat fieri i renũ ciatio officij uel beneficij eccle siastici? Respondeo. Debet esse voluntaria. Nam inuitus non compellitur renunciare. 7. q̃ stione. i. q̃zuis. extra quod me tus cau. ad audientiam. Item debet fieri pure et absolute ex tra de offi. dele: ex parte. Nam si quis renunciet alicui benefi cio seu rei spirituali aliquo da to vel promisso simonia esset. Quod si non procedat datio. vel promissio sed solum inten tio esset simonia mentalis que per penitentiam aboletur. ex tra de simoni. mandato. uide i f2a simonia secundo. §. 4°. Itẽ debet fieri conuenienter i scri ptis. 7. questione prima. §. ec ce. 7. c. qualiter. Et debet fieri in manu illius a quo habetur i stitutio vel confirmatio extra eodem admonet. Fallit tamẽ i episcopo qui nõ potest renũci are nisi in manu pape. extra. e. nisi cum pridem in fi. Simil'r nec electus eps postq̃z fuerit ɔ firmatus extra de transla. int̃ carporalia. Nec intrusus ut in fra. §. penultimo:

Q̃uo r̃nunciauit iuri scripto? R̃. Tal' r̃nũcia° ex cẽta scia fa ciẽda ẽ. Idq3 si tal' r̃nũciẽs ius est ei notificandũ. ar. in Autẽ: quomodo oportet epos. §. igi tur ordinãdus. coll'. i. nec enim põt qs renũciare ei qd ignorat ff. de i offi. testato. l. si mater.

Quomodo quis renunciat iuri expresse. 7 quomodo taci te? Respondeo expresse cum di cit. Quietum clamo ius tale: r̃ sil'ia extra d deci. ex mľtiplici. Tacite vo cũ fac̃ ɔpositionem

ex. de elec. cum iter. p[a]. Item tacite renunciat faciēdo cōtra ut exibēdo honorē illi cui[9] ele ctioni cōtradixerat: ex de his que fi. a ma pte. ca. ex ore. Si militer recipiendo aliqd ex te stamēto qd ipugnabat. ff. de in off. testa. l. si proponas ex de sē. & re iudi. quod ad consultatio nem. Uel si petēt legatū aduo catus uel procurator fuit. ff. de off. fi. testa. l. fi.

¶ Utrum cleric[9] q ipetrauit bñ ficium si subiiciat se misericor die canonicorum intelligat renū ciasse? R/o. Non ex eo. veniens Quin etiā si reddat eis lrās su as & ipsi sint imisericordes de/ bet tal s officio iudicis resti tui. ex eo. sane. Nā decept & nō decipientib[9] iura subueniūt ex de rerum pmu. cū vniuersorum. Sz si renunciet lrīs pro certa pe/ sione priuat pēsione & lrīs ex. de rescrip. ad audientiā.

¶ Pone q eps nō bene intra uit sed p simoniā & huiusmodi quō renunciabit instāte morte R/o. Sm Hosti. Renunciabit m̄/ te & i manu archiepi si potest. alr in manu simplicis sacerdo tis sub hac cōditiōe. si pape pla cuerit. & si cōualuerit vadat q̄zci ti[9] pōt ad eū & peat ei. ar. ex. de sen. exco n̄ dubiū. & c. ea nosci/ tur. §. fi. Sz & caueat ne moraz prestet & fructus sibi appropri et sz fidelir custodiat vl in vti litatē ecclie expediat. ar. ex de offi. or. cū vos. & de offi. or. c. p sēti. li. 6. Al ad r̄stitutionē om/ niū tenet: ex de pben. dilecto. §. fi. Tn̄ talis fm Hosti. de licē tia proprii confessoris quē sibi pōt eligere. Poterit vite neces saria stricte recipe. ar. 86. dis. nō satis. c. pasce. Talis etiā si ti tulū non habeat tamē possessō nem quā de facto habet nō de bet dimittere sine licentia pa pe: sed a fructibus debet ab/ stinere: extra eo. post transla/ tionem. §. 3.

¶ Utrum quis possit renunci are per aliū? R/o secūdū Host. Pōt p aliū hñtē spāle mādatū ex de offi. dele. cū olim. §. q: ve ro. Idē vr si hz genālē admini strationē ff. de proc. l. cui libe/ ra. Secus si tm̄ generalis pro curator esset ex de prebē. dilec to primo r̄nso et de reli. do. c. penul. Et an talis procuratō r̄ uocari possit. uide. i. i se. c. §. fi.

Renunciatio tertiō

Quis potest renunciare? R/o sz Ho. Renūciar potest is ad quē illud quod renunciatur perti net extra de regu. ad apostoli cam & c. statuimus.

¶ Utrum papa possit renūciare

Ro pōt libere resignare. & maxime cū se insufficientem agnoscit ad regendū vtrem ecclesiaꝫ extra eo. qm̄ li. 6.

¶ Utrꝫ clericus possit renunciare foro suo? Ro. Renunciatio fienda est auctoritate illoꝝ quorū interest extra de offi. archi. ad hoc. §. fi. Jō clericus nō pōt renūciare foro suo sine consensu epi. q2 ex hoc p̄iudicaret ipi epo. extra de foro cōpe. significasti. alioquin quilibet clericus de uno epatu posset sibi constituere iudicem in alio epatu. ff. de iudi. l. i. et de hoc uide s̄ iudex primo. §. 2. Eadem rōe nō pōt clericus renunciare priuilegio illi. 17. q. 4. si quis sua dēte. Nam etsi actionē iniuriarū remittere possit q̄ztum ad propriam personam. 23. q. 4. si is. iniuriam tn̄ eccl'ie siū collegij ui in persona sua illatam remittere nō pōt ex̄ de sen. ex. cū desideres. §. fi.

¶ Que pena si clericus ita renunciet foro suo q rn̄deat coram iudice secl'ari? Ro. Si causa ciuilis sit cadit a cā. alioqui suū locū amittit ex̄ de fo. cōpe. si diligēti. Jn criminali vo locum amittit. & si non habꝫ locū siue dignitatē potest al'r extraordinarie puniri. Et sic patet q pōt tacite renūciare q̄ztū ad damnū suū. xi. q. 3. placuit Sed & multo magis puniēdus ē si expresse cōsētiat et rn̄deat Si vo trahatur adiuicē seculare. vide s̄. iudex. i. §. pr̄t.

¶ Quando aliquis expectat primā p̄bendam proxime vacaturaꝫ i aliqua ecclesia si ali9 obtinens prebendam tenuem fraudulenter renunciet: ut expectāti p̄rcludat via ad piguiorem que speratur vacare non ipedit primum expectantē. Et si prebēda piguis postea vacat cōferatur isti q renūciauit priuat ipe utraqꝫ ex̄ eo. si te li. vi.

¶ Utrꝫ renuncians possit pēitere? Ro. sm̄ Hosti. Si q3 mittat nuncium ad superiorē ut cedat penitere potest q̄ꝫdiu res est integra extra. eo. lecte. Secus si non est integra. extra de electioni. in causis. § . vltimo. Sed et si talem procuratorem ignorantem reuocauerit tenebit nihilominus cessio facta a̅teq̄ꝫ reuocatio peruēiat ad eū nisi malitiose fuerit factum gn peruenerit ad euꝫ. ut in cle. cū illusio. ex̄ de renun. Qui uero impetrauerit licentiam cedendi cogendus est. ex̄ eo. quidā.

Renunciatio quarto.

Que possunt renūciari. vtꝫ habens uocē in electione pos

sit renũciar? R/o. s̃ electõ. i. §. 9

¶ Utrũ debitor possit renũcia re probationi solutionis per te stes ⁊ huiusmõi? R/o. Licet qui dam dicãt q valet renũciatio tamen ꝭm Hosti. nõ videt̃ ve rum. q2 ius probãdi per testes propt̃ cõem utilitatẽ inductũ est. Unde vsus testium freqñs ⁊ necessari9 est. ff. de testi. l. i. r̃ sponso. i. Ergo tali iuri renun ciari non põt. ar. ff. de postu. quos pretor.

¶ Utrũ renunciatio iuris pos sit fieri in futurũ? R/o. ꝭm Go. Si lex iã est potest pro futuro renunciari. Alr̃ nõ. q2 qđ nõ est renũciari nõ põt. ff. de pac. tres fratres. ff. de contrahẽ. emp. ⁊ ven. l. in lege.

¶ Quid si qs renũciat oĩ iuri sibi cõpetẽti ⁊ cõpetituro simi liter ⁊ lr̃is ĩpetrat ⁊ impetran dis. R/o. ꝭm Hosti. Quo ad fu turũ si gnãlis sit renũciatio nõ valz vt ĩ pcedẽti. §. dictũ est: ex̃ de cõsti. cũ accessissẽt. Si vero spãlis ĩ quibusdã iurib9 ⁊ seq̃t̃ gnãlis renũciatio valet. C. qñ mulier tu. offi. fun. põt. l. fi. cir ca mediũ. ⁊ in Autẽ. ut li. ma. ⁊ auie ibi posita. In sũma nota ꝭm Ho. q renũciari pñt oĩa iu ra cõpetentia circa seruitutes ẽt si annalia sint. ex̃ de sepul. ĩ presẽtia. ⁊ de deci. ex multipli ci. Itẽ iura cõpetẽtia circa bñ ficia sicut ⁊ ipa bñficia renun ciari pñt. vt dictum est s̃ renũ ciatio. 2. §. i. ⁊ renũciatio. 4. §. i. Itẽ omnia iura cõpetentia p aliqua istrumẽta sicut etiã ipa instrumenta renũciãtur. C. de fi. instru. l. 3. ex̃ đ pac. cũ pdez.

Represalie.

Dicũtur r̃presalie quãdo aliqs oriundus de vna t̃ra spoliat̃ vel dãnificatur ab oriũdo de alia t̃ra. uel etiã si đ bitũ nõ soluit̃ ei tunc dat̃ ptãs isti spoliato q satisfaciat sibi ꝯ tra quẽlibet de t̃ra illa vñ ẽ il le spoliator l̃ debitor.

¶ Querit̃ ergo vtrũ sint licite R/o. Et si inique sint ⁊ legibus prohibite tanq̃z nãli equitati ꝯtrarie: q2 al19 pro alio graua tur. nihilomin9 spãliter prohi betur ne cõcedant̃ vl̃ extendã tur. ꝯtra persõas eccl̃iasticas vl̃ bona ipaꝝ ptextu cuiuscũqz ꝯsuetudis. Et qui ꝯtrafecerit nisi reuocauerint ĩfra mensẽ si psone sint singulares sunt ex communicate. si vniuersitas ẽ interdicta. ex̃ de iniur. ⁊ dam no dato. ⁊ ĩi pignoratões. lib. sexto.

¶ Sed pone q aliqs expolia tus portat litteras ciuitatis seu ad ciuitatẽ vbi manet expoliãs ⁊ petit iusticiam nec fit ei. nun

quid in hoc casu pot concedi r presalia. Uidetur q sic. q2 hoc modo non grauatur alius pro alio: sed potius punit rector vl ciuitas i suis ciuibus propt ne gligentiam. Unde. 23. q. 3. ca. domin9 deus. dicit q gens vl ciuitas plecteda est: que vindi care neglexit qd a suis ciuibus iprobefactu est. uel redd. r qd p iniuriam ablatum est. Satis videtur cocordare Tho. fa fe q. 10. z Jo. an. sup dicto. c. et f. pignorationes. ita tame q et in hoc casu ad clericos non ex tendatur. z q sibi de rebus no auctoritate propria: 3 iudicis satisfaciat. vt ide Joa. dicit.

Residentia. s. clericorum i suis ecclesiis. Ubi nota q qui ha bet beneficium cum cura tene tur ad residentiam. ex de elec. licet cano. li. 6. Similit z qui habent quecunq3 alia bnficia quibus hoc copetat ex statuto vel priuilegio seu consuetudie approbata. ut Inno. ponit ex tra de cle. non resi. clericos. et addit. Intellige omne benefi cium residentiam requirere: nisi contrarium constet. Et ca dem quasi sententiam ponit Hostien. diffusius dicens q q libet clericus tenetur residere ex. eo. capi. fi. siue magnum sit beneficium: ut episcopatus. 7 q. i. peruenit. z debet chrisma conficere. ordines celebrare z quolib3 die dominico diuinis officiis interesse de cose. dis. 3. epus nisi iusta ca impediat ut ibi dicitur. Similiter etiam si modicum sit beneficiu3. ut ex eo. coquerete. Et d3 beneficia tus interesse matutinis z uespe ris. al's si incorrigibilis sit depo nitur. 92. di. c. fi. Et uide s. cle ricus. i. §. fi.

¶ Utrum quis ex cosuetudie possit recipere fructus bnficii i absentia? R'o. s3 Hosti. Pot ut extra de costi cum oes. S3 t. r consuetudo contrario statuto tolli potest. ut si ecclesia sit mi nistris destituta ita tamen q prebenda absentis assignetur subrogato. extra eo. cum dilec tus. Sed si tale statutum face rent canonici propter propria comoda. puta ut inter se diui dant illud q absens psueuit ac cipere no valet extra de psue. cum omnes.

¶ Quomodo clericus in bene ficio debeat residere? R'o. secu dum Hosti. Residere debet in propria persona seruiendo ec clesie extra eo. quia nonnulli et. c. se. Etiam debet seruire in suo ordine. extra de fi. pre sby. proposuit. Parum enim

eſſet ſui pn̄tiam exhibere ⁊ cu
ram proprie eccl'ie negligere.
¶ Utrum nō reſidēs poſſit ex
cuſari ex aliquibus cauſis? R̷o
Excuſatur. pᵘ quidem ſi iuſta
ſit cā ſue abſētie ⁊ ut propt̄ īimi
citias ul' aliqd huiuſmōi: ex̄ e.
inť quattuor. Et tūc teneť per
vicariū deſeruire. ut s̄. clericus
.i. §. fi. Et idē intellige ſi pn̄s ſit
ſed ſine ſua culpa īpotēs ſit fac
tus aut infirmus. extra eo. cuꝫ
dilectus. 7. q. i. pn̄tium. 2ᵒ ſi d̄
licentia prelati cā ratiōabili ſit
abſens. extra e. relatū. extra de
elec. lꝫ canon li. 6. Al' etiam ſiñ
licentia prelati peregrinari nō
pōt de conſe. diſ. 5. non oportet
extra de uoto magne. §. veꝝ. 3ᵒ
ſi habeat eccleſiam parochia
lē pōt ex diſpenſatione epī eſſe
in ſtudio per ſeptē ānos. ut ſup̄
eccl'ia. 2. §. 2. 4ᵒ ſi haberet ſup
hoc ſpeciale priuilegiū. hr̄ etiā
abſēs pro reſidēte ut hēſ i. §. ſe.
¶ Sunt ⁊ alie cauſe ī quibᵘ nō
reſidēs habetur pro reſidente
prima ē ſi ſit ī ſeruitio pape. ex̄
eo. cū dilectᵘ: Secūda ē ſi vnᵘ
uel duo ex canoniciſ ſint ī ſerui
tio proprij epī. extra eo. de cete
ro ⁊. c. ad audientiaꝫ. Sed epſ
ſuffraganeuſ ſi moreť cū archi
epō nō uideť reſidere ar. ex̄ de
offi. ordi paſtoralis. Et nota ꝙ
qui ē ī ſeruitio pape uel epī ſui
recipit quidē fructus bn̄ficij p̄
ter victualia ſiue quotidianas
diſtributiōes que n̄ ſolēt abſē
tibᵘ dari. ut ī dicto. c. de cetero
⁊ ex̄ de prebē. lꝫ. ⁊ ex̄ de cle. nō
reſi. c. i. li. 6. Et d̄ hoc uid̄ s̄. be
neficium. 2. §: pl't. Tertia ē ſi ſe
non abſētat in fraudē ſꝫ eccle
ſie ſue iura fideliter proſeqtur
extra. eo. ex pte. In qbuſ caſibᵘ
poſſit quis p uicariū deſuiť uid̄
ſupra clericus. i. §. fi. ⁊ infra ui
carius. §. i.

R Eus inter alios
acta ⁊ c̄. uid̄. ī. ſnia. §. 9. ⁊. x.

R Eſtitutio rei alie
ne. pᵘ. cōiter. Utrꝫ qs teneatur
ſtatim reſtituere? R̷o. ſꝫ Tho.
ſa ſe. q. 62. Sicut accipere reꝫ
alienam eſt cōtra iuſticiā. ita ⁊
detinere eam. qꝛ per hoc ꝙ ali
quis detinet rē alienā inuito do
mino īpedit eū ab uſu rei ſue ⁊
facit ei iniuriam: Manifeſtū eſt
āt ꝙ nec p modicū tēpus licet ī
pacto morari ſed quilibet tene
tur ſtatim peccatum deſerere:
ſm illud Eccl'. 21. Quaſi a facie
colubri fuge peccatū. Et iō te
netur quilibet ſtatim reſtitueť
uel petere dilationē ab eo qui
poteſt uſū rei cōcedē. Cō. Ray.
¶ Cui reſtituenda ē res furti
ua uel rapta ſeu al' male accep

ta? R͂o. ſm Ray. Et cui res ſub
tracta fuit etiam ſi nõ ſit domi
nus rei: ſed ſua iterſit ex cauſa
hõeſta rem nõ eſſe ſubreptã. ut
puta qꝛ hẽbat in ea ius pigno
ris vel uſũ aut aliqð huiuſmõi
.ff. de furtis. l. is cuius. Si ve
ro ipſe cui nunc res ablata ė fu
ratus fuerat: eã nõ ſibi ſed do
mio erit reſtituẽda. vel ille cui
prioꝛ fur vel raptoꝛ ſubripuẽat
ſi ſua ut dictum ė intererat ex
cauſa honeſta. Et fiat caute q̃z
tũ põt per religioſũ ⁊ huiuſmo
di ita ꝙ nulli perſõa furis pro
datur. Itaqꝫ regulariter reſti
tutio ſpoliatis faciẽda eſt. 3. q.
i. reintegrãda. ⁊ fere per totaz
queſtionez ⁊ ex̃ de reſti. ſpo. fe
re per totum. Fallit tñ quando
nõ tm̃ iſte male accepit ſed aliꝰ
ei turpiter dedit. de quo facien
duz ė. ut dictũ ė ſup̃ elemoſyna
.i. §. fi. Et hic. i. §. añpſt.
¶ Utrꝫ qs abſoluatur a reſtitu
tiõe ſi is cui debebat̃ rmiſit ſi
ue donauit? R͂o. Abſoluit̃ ſi ė ꝑ
ſõa q̃ dõare poſſet. de quo vid̃ s̃
dõatõ. pꝰ. §. 2ꝰ. q̃ dõatio poſtq̃z
facta ė poſtea ex pnia ñ reuoca
tur: ut Ray. põit. De hac ẽt que
ſtiõe vid̃. i. reſtitutõ. 3. §. pſt.
¶ Quid ſi pſõa cui debebat re
ſtitui defũcta ė? R͂o. ſꝫ Ray. Re
ſtitutio faciẽda ė heredibꝰ. Sꝫ
hic diſtigue. qꝛ ſi heres ė aliqs
in toto vl' i pte: tũc fiet et rſtitu
tio ſicut ꝯtigit i toto vel i pte. ſi
aũt heres iſtitutus ė i aliq̃ det̃
miata q̃ntitate. puta i cẽtũ vel
ẽt i domo. ⁊ nõ plus tunc reſti
tutio nõ dꝫ fieri heredi: ſed illi
vel illis qbuſ teſtatoꝛ reliqt diſ
poſitionẽ reſiduoꝝ bonoꝝ.
¶ Utrꝫ quis teneat̃ reſtituẽ rẽ
cũ fructibꝰ? R͂o. ſm Ray. Quili
bet malefidei poſſeſſoꝛ tenet̃ r
ſtituere rẽ cũ oĩbus fructibꝰ ꝑ
ceptis ⁊ qꝰs ip̃e dñs ꝑcepiſſet ſi
poſſediſſꝫ. ex̃ de re. ſpe. grauis
.ff. de cõdi. fur. in re. ff. de rei.
vẽ. ſi nauis. §. generalit̃. Et itel
lige fructꝰ qui ſupſũt deductis
expẽſis illis que fiunt grã fruc
tuũ querendoꝝ ꝯgregãdoꝝ et
ꝯſeruãdoꝝ que deducũtur taz
a male fidei q̃z a bõe fidei poſ
ſeſſoꝛe. ff. de peti. heredi. ſi a pa
tre. §. vlt. Poſſeſſoꝛ aũt bõe fi
dei nõ tenetur de fructibꝰ quoſ
ꝑcepit q̃z diu fuit bone fiđi poſ
ſeſſoꝛ ſi iã ꝯſũpti ſunt: ſed de ex
tãtibus tenetur. C. de rei. ven.
l. cẽtum. Et nota ꝙ q ſolũ uſuz
rei furatꝰ fuit nõ ſufficit ſi rſti
tuat rẽ: ſꝫ tenet̃ ẽt ad extimatio
nẽ vſus. Con. Hoſti. ⁊ Ui. Et
eodem modo tenetur quis re
ſtituere damna ſi qua dominuſ
rei propter eius abſentiã paſſꝰ
fuit. 12. q. 2. ſi quis de eccleſiis.
De quo uide ĩfra vſura. i. §. 16.

ꝯ̄cipit Sed nūquid est usura. ꝫ.i. usura. 6. §. pst.

¶ Quid si in ipa re furtiua fec̄ quis expensas? R̄o ſm guil. In foro pnie si expensas fecit ad ꝯ ſuatione rei vt ī pascēdo equū siue ad oportunā melioratōem utputa curādo aial morbosum vel nutriendo porcū ꝛ hꝰi deducere eas pōt ex quo satisfac̄ alias integraliter dānū passo. Idē Al.

¶ Quid si res rapta redditur deteriorata? R̄o ſm Ray. Nō liberabitur raptor. ut de deposito dictum est supra depositum §. 7.

¶ Quid si res rapta perijt. rn̄deo ſm Ray. Quocunque cāu perierit raptor tenetur ad restitutionem. qꝛ fuit in mora restituendi ꝛ tenetur prestar̄ estimationem eius ſm illud tempus in quo plus ualuit. Quod si non fuit in mora: ut quia obtulit rem domino loco et tempore debito: ꝛ dominus neglexit accipere non tenebit̄ d̄ cāu. ff. de condi. fur. l. in re. Et que de raptore dicta sūt itellige etiam de fure quocunque. Et uł́ qꝫ etiā post restitutioneꝫ dāni tenet̄ petē r̄missionē de iiuria saltē per aliquā interpositaꝫ ꝑsonā suppresso vel exp̄sso noīe furł́ ſꝫ ꝙ q̄litas negocij patit̄

¶ Quid si plures fuerūt raptores? R̄o ſm Ray. Si vadant simul q̄i sit vnus exercitꝰ quilibet tenetur insolidum. Nam ꝛ quilꝫ iuuat alios et fac̄e eos fortiores ad hoc ex̄ de hōici. i. sicut dignū. Hoc dico ſꝫ guil. q̄n vnꝰ sine alio nō fecisset. Al. quilibet tenet̄ pro dāno quod intulit. Si vō nō iuerunt simul sed quilibet per se fecit dānum quilꝫ tenet̄ pro eo q̄d intulit. similem cāum vide. i. restitutio 3ᵒ. §. i.

¶ Quid si quis furatꝰ fuit reꝫ q̄n plus ualuit ꝛ modo restituit q̄n minus valet.? R̄o ſm Al. i. 4. Nō satisfecit nisi lucruꝫ tē poris in quo plus ualuit apponat

¶ Qualiter restituet qui impediuit aliquē a consecutiōe alicuius bn̄ficij? R̄o ſꝫ Tho. fa he q. 62. aut ipediuit eū iuste ut si intēdēs honorē dei vel utilitatem ecclesie procuret ꝙ det̄ alicui digniori: ꝛ tūc ī nullo tenet̄ Aut ipediuit iniuste. utputa si itēdebat eiꝰ nocum̄tū pp̄ dānū odiū vł́ vindictā ꝛ hꝰi. ꝛ tunc si ipediuit n̄ det̄ digno. dico an̄ q̄ꝫ firmatū sit ꝙ det̄ ei tenet̄ q̄ dē ad aliquā recōpēsationē pē satis ꝯditōibꝰ ꝑsonaꝝ ꝛ negocij. nō tn̄ tenet̄ ad eq̄le quia ille nōdū fuerat adeptꝰ. ꝛ potat

m̃tiplr̃ ĩpediri. Si vo ĩpedit ne dec̃ postq̃z iã dec̃ miatũ ẽ φ dec̃. procurãs idebite reuocari tenet̃ ad restõez eq̃lis fm suaz facultatẽ. Et idẽ iudiciũ de eo q ĩpediuit aliquẽ a ꝓsecutione cuiuscũqz mũeri quod hõeste reciperet. Con. Pe.

Qualiter satisfiet pro his q̃ restitui ñ pñt ut mutilatio mẽbri. stupꝝ. et sil'ia: Rñ o fz Ul. in his in quib⁹ dãnũ neqz ĩ se ne qz ĩ eq̃lẽti restitui põt satisfiet per recõpẽsationẽ faciendaz arbitrio boni uiri. Idẽ Tho. secũda se. q. 62. et in. 4. distinctõne. 15.

Qualiter restituet qui semina alic⁹ agri effodit. uel q dãnificauit aliũ eo φ suo tpe non soluit: Rño fm Ul. Predicti nõ tenet̃ ad restituendũ totaliter dãnũ. qꝛ dubiũ est q̃lit̃ fructus agri profecisset. vel an mercator dãnũ vel lucꝝ ĩ mercatiõe habuisset. sed restituet tantum q̃ztũ fructus agri in illo dubio vẽdi potuissent: vel q̃ ztũ mẽcator in illo dubio lucrum suum vẽdidisset. Cõ. Th. sa se. q. 62.

Utꝝ qs teneat̃ restituere qc qd illicite acq̃siuit: Rño fz Th. sa se. q. 6. Circa illicitam acqsitionem et dationem distiguẽdũ est. Aliq̃ñ enim ipa datio ẽ illicita ꝛ cõtra legem sicut pz ĩ eo qui simoniace aliquid dedit. ꝛ talis meret̃ admittẽ qd dedit unde nõ debet ei restitutio fieri ꝛ qꝛ ẽt ille ꝯtra legẽ acceperit ñ dz sibi r̃tier̃ sz dz ĩ pios usus uertere. Alio⁹ aliquis illicite dat quia propter rem illicitam dat. licet ipa datio non sit illicita: sicut cũ quis dat mẽtrici propter fornicationem. vnd̃ ꝛ mulier põt sibi r̃tinere quod ei datũ est. et si supflue aliquid per fraudẽ vel dolũ extorsisset tenetur eid̃ restituere. De hac materia hr̃ s̃ ex̃yna prio. §. finali

Quid de illis qui ponunt se in manus creditorum. sed non intendunt restituere. immo sperant φ pro nihilo: vel de modico quietabuntur. alias non ponerent se: Respõdeo secundum fratrem Egidium in quolibet. Tales quidem a peccato rapine non sunt absoluti: quia peccatum per penitẽtiam et confessionem dimittitur. Sed utrum sint absoluti a debito restituendi distingue: quia si creditor propria voluntate dimisit non tenetur amplius restituere. Secus si deceptus vel coactus. uel qꝛ putauit se nũq̃z aliquid posse hr̃e. De hac ẽt q̃õne habes supra. §. 3⁰.

An qui male recipiūt a persōis ecclīasticis teneantur ad restitutionē ⁊ cui uide s̄ cleric⁹.4. §.fi. Utrū restō sit pars satisfactionis. uide. ī. satisfactio. §.9. Ad materiā etiā restōis facit. ī usura.6.per totum.

Restitutio secūdo.

i. qn̄ debitor non est soluendo Ubi sciendū fm Ray. q si simpl citer non potest soluere doleat et proponat restituere q̄z cito poterit. i 4.q.6. si res. C. de cessi. bo. l. i.

¶ Quid si is q tenet restituere pluribus non potest absq̄z magno detrimēto sue familie? Rō fm Ray. consulēdū est q petat dilationē et assignet eis certaz partem de redditibus suis. qđ si denegent dilationē et velint q cedat bonis tenet absq̄z dilatione ēt si oporteret ipm mēdicare. vn̄ non dico habito respectu ne egeat. Nā ɔtra h⁹ nō tūr. ex̄ de vsuris cū tu. Tamen ut W. addit sine cl̄pa pōt accipere vite necessaria. s. extrema In hac qōe con. Tho. fa fe. q. 62. dicens sic. Si nō pōt statim soluere ab instanti restōe liberatus est propter impotentiaz sicut ⁊ totaliter a restitutione absoluitur si oio est impotens Debet tamen remissionem vel dilationem petere ab eo cui debet per se vel per interpositam personam.

¶ Quid cum debitori petenti dilationem alius creditor uult dare. alius nō sed uult q cedet bonis? Rō fm Ray. Standum est maiori parti. Et itellige ina iorem partem vbi est maius ⁊ fortius debitum. vnde si uni creditori plus q̄z reliquis omibus debeatur standum est voluntati illius de danda dilatione vl̄ petenda cessione. Si vō par sit debitum. standum est maiori numero creditorum. Si omia sint paria eligenda est clemen tiō snīa. s. q dilatio detur. C. đ cessi. bo. l. fi.

¶ Quid si quis tenet pluribus ⁊ non potest satisfacere oibus fm quem ordinē restituet? Rō Primo quidem si tenetur ex furto vel rapina et res furtiua extat. istam restituet q̄r nunq̄z fuit sua. 2⁹ restituet oibus creditorib⁹ hn̄tib⁹ pignora vl̄ hypotecas ꝑusq̄z hn̄tib⁹ actōnes ꝑsonales. C. qui po. in pig: ha. l. cos. 3⁹ restituet alijs quibus debet quocunq̄z mō.

¶ Sz q⁹ ordie restituet hn̄tibus pignora vel hypotecas. respōdeo siue hēant pign⁹ spāle siue oia bona obligata: ut i istri solet dici dz eis restitui hoc or

dine. ꝙ qui prior ē tp̄e potior ē i iure. C. q po. in pig. l. si decre to. ⁊. l. si fundū ⁊. l. diuersis. Ex cipiūt quedā persone priuile/ giate. Nā mulier in dote prior est oib⁹ hn̄tibus tacitā hypo tecam etiā si hēant prius pter q̄3 filijs prioris matrimonij agētib⁹ de dote contra nouer cas. C. qui po. in pig. l. assiduis Jte3 pfert creditorib⁹ de quo rū pecūia ip̄e res ēpte vel refec cte sūt. Nōāt preterē mutuan/ tibus ad militiam. ⁊ fisco. C. 5 po. in pig. in Autē. quo iure. nā tales creditores oibus alijs p̄ ferūt. Jtē qui expēdit i fūeran do testōrem pfert cuilz priori hn̄ti tacitā hypothecā. ff. de r̄ li. l. pe. ⁊. l. at si quis. §. i. Forte āt n̄ ē idē in habentibus exp̄ssā ut azo. dicit. Et de materia pi/ gnoris uide s̄ pignus.

Quo ordine restituet̄ qd̄ de bet̄ ex alijs cāis? R̄o f̄m Guil. Si debetur ex cā priuilegiata ut in deposito illud primo r̄sti tuendū est. ff. deposi. l. si homi nē. Si v̄o ex alijs cāis. tūc siue ex cōtractu siue ex maleficio l̄ q̄i eq̄liter debetur. ita tn̄ ꝙ si aliqs ampli⁹ vigilauit in peten do illi p⁹ restituendū est. Alit̄ v̄o soluet̄ pro rata ut. ff. que in frā. c. ⁊. e. l. pupill⁹. Et i hoc alti mo cāu iure qdē posl ⁊ si nō iur̄ fori excusaret ut credit debitō si pietate motus ḡtificaret plu rimū indigenti.

Heres debitoris tenetur eo ordine quo ip̄e debitor. sed q⁹ ordine teneatur ad legata hes s̄ hereditas. §. 6.

Restitutio 3⁰ q̄3tum ad fau tores raptor̄. Quid ergo d̄ hi/ qui sequūtur raptores ad p̄dā. R̄o f̄3 Ray. Si illi q sequūt vel associant raptores sciunt vel existimāt eos rapinā facē pro/ pter eor̄ seq̄lā siue consiliū si ue exhortationē. ita ꝙ al̄r non essent facturi. quilz eor̄ tenet̄ i solidū. Si v̄o pp suā sequelam vel cōsiliū nō plus fecerūt quā al̄r essent facturi. tūc tenētur tā tū de his q̄ inde hūerūt vel ex penderūt. et de dāno ꝙ ipi uel aliqui de familia ipor̄ fecerūt directe vel occasional̄r. ar. ad hāc distinctionē. ex̄. de se. ⁊ re iudi. cū. J. et. a. et ex̄ de cta. ⁊ q̄ li. tuā. et de sen. ex. iter alia. xi. q. 3. qm̄ multos. Jdē3 Tho. fa fe. q. 62. Et sic e s̄ restō prio. §. 9. Jtē mlt̄o fortius tenēt̄ inso/ lidū defensores ⁊ receptatores ipor̄. Sil̄r ⁊ mādatores. l̄ si eo rū noie facta est rapina et ipsi ratā hūerūt. xi. q. 3. q cōsētit. ⁊

n

o.se.ex de resti.spo.cum ad se/ dem in fi.

Quot modis aliq sunt fau/ tores raptoꝝ ita ꝙ teneant ad restitutionē? Rño. fm Tho. secū da secunde. q. 62. Illi sunt qui his vsibus cōtinētur. Jussio. ꝯ silium. cōsen⁹. palpo recursus Participās. mut⁹. nō obstans nō manifestās. Eosdē etiā ver sus ponit Guil. quoꝝ expositio fm eundem Tho. Al. ꝛ Guil. ꝛ alios talis est. Jussio idest ille qui iussit. qui principaliter te/ netur ad restitutionē toti⁹. Et intellige qn̄ ex sua iussione secu ta est ablatio rei vel noīe suo factā ratam habuit. al' nō. Cō/ silium. Hoc iteꝝ intelligendū quādo ex hoc est vel credit pro babiliter damnū secutū. Tunc n. tenetur insolidum. al' nō. Cō sensus. s. cooperationis. Si. n. tantū cooperetur ꝙ sine eo nō poterat damnū fieri. tenetur i solidum. Si aūt sine eo fuisset factū restituat q̄ztuz nocuit p se vel p suos. aut q̄ztum de re/ bus illis habuit vel expendit. Palpo. i. adulatoꝛ laudās ra/ ptorē qi strenuū. Et quidē si ex hoc secutū est damnuz. insoli/ dum tenetur. Recurs⁹. i. recep tatoꝛ. Nā qui recipit latrōes ꝛ tueī eos vel rē raptā dolose ce/ lat ita ꝙ ipedit restitutio inso lidū teneī. Participās. s. in cri mine furti vel rapine sociando eos. sicut i. i. §. dictū est. Sz par ticipās i re accepta illud soluz teneī restituere qd scienī emit vel recipit. Si aūt ignorāter dic ut. i. restitutio. 4. p totū. Mu tus. i. q videt furtū fieri vel do/ lose tacet cū poss; ipedire. Hic aūt nō tenet restituere nisi ex officio ad hoc teneaī. Non ob obstās. i. q poss; obsistere ꝛ nō facit. Et de hoc eodē modo di cendū sicut de muto. Nō mani festās. i. qui sit ubi res rapta l' furata est ꝛ nō indicat etiā cū de hoc interrogaī. Hic simili ter non teneī restituere nisi ex officio ad hoc teneaī. Sz tamē vr teneri ex de fur. q cū fure. Sz qui si vnus dictoꝝ satisfe/ cerit nūqd alij liberabunī? Rño fm Ray. Si vn⁹ satisfecerit in tegraliī de omni dāno ꝛ expē/ sis ꝛ icōmodo siue iteresse. om nes alij liberanī. qꝛ nō tenenī dānificato. Nā bona fides non patiī ut idē debitū bis exigaī ff. de re. iur. l. bona fides. Ideꝫ Hosti. ꝛ Tho. Addit vlterius Ray. dicēs sic. Ille cui sic satis fit credo ꝙ pōt ꝛ debet q̄ztum ad iudiciū anime cedere actio nem illi qui totum soluit. nō q dem ut ab uno totū exigat nisi forte a principali. sz pro parti/

bus p̃stat a singulis. Sed q̃z nõ
ad for contentiosũ ñ tenetur
cedere. Nam qua fronte potest
petere cessionem qui ex culpa
sua damnatur. ff. de admi. tu.
si plures. 2° ⁊. ff. de tute. ⁊ ra. di
stra. l. i. §. nunc tractem⁹. Tam
⁊ sicut Hosti. dicit. siue sit fcã
cessio siue non alij qui nihil sol
uerunt tenent ex cõsciẽtia ad
releuandum illum qui insoli-
dum satisfecit quilibet pro su
is partibus. Nam soluens vti
liter gessit eorum negocium.
Unde tenentur habere ratuz
⁊ ei satisfacẽ. ar. ff. de neg. ges.
l. cum pecuniam ⁊. l. põponi⁹. i
fi. ⁊. l. soluendo. Tho. quoqz se
cunda secũde. q. 62. q̃i dclarãs
dicit q̃ si ille q fuit principalis
vtputa precipiẽs soluit. omẽs
illi liberati sũt qui fuerũt ab eo
ad dãnũ faciẽdũ ĩducti. Si ve
ro ali⁹ restituit. tũc illi q sunt
pricipales et illi ad quos res
deuenit tenẽt restituere illi q
restituit. Et vr̃ intelligẽdũ q̃
si isti tales nõ restituãt ei. cete
ri tenentur pro partibus suis.
ut prius dictũ est restituere.

¶ Quid si spoliatus liberalit̃
remittit restitutionem m̃: R̃o. se
cundum Inno. Si dimittit pri
cipali ut raptori vel precipiẽti
liberatus est consiliator. ⁊ hu-
iusmodi. q̃r liberatus est is q
principaliter tenebatur. ⁊ qui
res habuerat. sed si dimittat cõ
siliatori non credo liberatos a
lios esse ad quos res peruene
runt. nisi expresse intellexerit
eos liberare. Neqz etiã illuz q
rapinã fecit. et si de rapina ni
hil habuerit. q̃r de iure natali
⁊ diuino conueniens ẽ q̃ subla
to principali tollatur accessori
um. et non econtrario. extra
de consti. trãslato. Immo pl⁹
q̃ et si liberaliter absolueretur
principalis: non propter hoc
absolutus esset consiliarius si
aliquid ad eum peruenit d̃ ra
pina nisi alius pro eo satisfecis
set. et tunc iste consiliarius in
casu anime. Tenetur ei qui sa
tisfecit pro eo.

¶ Nunquid in restitutione po
test a predictis omnibus exi-
gi pena vt de rapina et de om-
ni furto manifesto pena qua-
drupli. et de alio furto pẽa du
pli: Respondeo secunduz Tho
mam secunda secunde questio
ne. 62. Huiusmodi pene nõ de
bentur postquam fuerint ad-
iudicate. in quo casu pena vni
us ut Raymundus ponit non
liberat alium. 12. questione. 2.
cum deuotissimaz. De hoc ca
su habes supra pena. p°. §. pcl.

Restitutio quarto
.s. quantū ad emētes. Quid de
bis qui sciēt̄ emerūt de rapia
uel furto? R̄o. s̄m Ray. Si hoc
sciebat quis aut probabilit̄ cre
debat ⁊ emit cupiditate acqui-
rēdi sibi .s. ut haberet vel vend̄
ret alt̄i sicut uellet. indistincte
tenet̄ ad restitutionē. neqꝫ li-
berat̄ alienādo alteri. vel si res
pereat morte vel quocūqꝫ casu
vel si ei auferat̄. Et rō est. qꝛ ip
se furtū cōmisit rem alienā ini
to dn̄o cōtractando. ff. de furt.
l. i. Fur aūt sempē i mora. ut. ff
de cōdi. fur. l. si pro fure. §. con
ditio. et. l. penul. Unde neqꝫ p̄
ciū qd̄ dederit potest repetere
ab illo cuius res est ⁊ tenetur
restituere omnē vtilitatē. vt s̄.
restitutio. pꝰ. §. v. Et si restituit
rem deteriorē q̄ꝫ ad ip̄m pue
nitꝰ nō liberatur. Et si in aliquo
tp̄e medio res fuit melior etiā
forte postq̄ꝫ uendidit alt̄i tene
tur ad estimationē pluriū. ff. d̄
cōdi. fur. l. in re furtiua. ff. de
fur. l. qui inuenta. ff. cōmodati
l. si ut certo. §. sed interdū. C. d̄
rei ven. l. certū. Et idem intel
ligo de s̄o ⁊ tertio ⁊ vltio emp
tore male fidei. ff. de mino. lꝫ
ubi.
Quid qn̄ quis emit bona fi
de .s. cū voluntate restituendi?
R̄o s̄m Ray. Si emit q̄si vtilit̄
gerēs negociū illiꝰ cui fuerat
ablata res q̄ꝫ ip̄e videbat pꝛe
pōt a spoliato petere id quod
dedit pro ip̄a re. et quicqd ex
pēdit ad conseruationē eiꝰ. ni
si cū re illa aliqd lucratꝰ fuisset
qꝛ tūc discōputarēt̄ usqꝫ ad quā
titatē expēsaꝝ. Et breuit̄ dicen
do quicqd sibi adest ex illa re
tenet̄ restituē: ut pensionem ⁊
mercedeꝫ et fructus ⁊ silia. ⁊
qcqd sibi adest pōt repetere et
rō est qꝛ utiliter gessit negociū
expoliati. Et hoc pōt esse si res
sine culpa sua pereat vel amit
tat̄. Sꝫ lꝫ in iudicio aīe creda
tur tali emptori: in iudicio tn̄ ꝯ
tentioso nō crederet̄ ei nisi pu
blice hoc protestaret̄. ar. ff. de
neg. ges. l. nensēnius. C. d̄ fur.
l. 2. ex̄ ut eccle. bn̄fi. c. unico. Et
si talis emptor postq̄ꝫ fecit dili
gent̄ ingri nō potuit inuenire
cuius eēt res illa. qcqd res illa
valꝫ vltra id qd̄ isti emptōi de
betur dādū est pro aīa illiꝰ cuiꝰ
res fuit. ⁊ sic liberatꝰ erit qꝛ in
hꝰ ēt utilit̄ gessit negōciū illiꝰ
arg. 12. q. 2. q̄tuor circa fi. Sa
tis Con. Hosti. Ul. et Guil.
Quid qn̄ qs hēbat ꝯsciāꝫ qꝛ
res quā emit vēderet̄ iuste. et
nūc ꝯperit rē fuisse vitiosāꝫ .s.
ex furto vl̄ rapina? R̄o s̄ꝫ Ray.
Si temere credebat vel igno

rabat ignorãtia crassa ⁊ supina vel ex negligẽtia nihil sup hoc cogitabat. tenet ad restõez. Si vo emit bona fide. tũc ẽt post q̃z cõpit rẽ uitiosã fuisse poterit expẽsas retiere q̃s existens in bona fide fecit circa rẽ cõsuãdam vel meliorandã. ⁊ ñ tenetur de fructibus tpe bõe fidei pceptis ex̃ de in inte. restitutione reqsiuit ex̃ de re. ec. ñ alie. ad nraz. ff. de acqui. re. do. bone fidei. Tenet tñ de fructib⁹ illis qui nõ eẽnt adhuc ↄsũpti sz extarẽt ex q⁹ icipit hr̃e malã fidẽ. Cõ. Do. Ul. ⁊ Guil.

Item sm Ray. ⁊ Hosti. si durãte bona fide res pijt. nõ tenet. qz nõ erat in mora. Similiter si alienauit. qz non dolo desijt possidere. ⁊ precium ex re furtiua redactũ ñ est furtiuũ. ff. d fur. q vas. §. fi. az. ex̃. de alie. iudi. mu. cã. fac. c. p⁹.

¶ Sz nunqd ille qui emit bõa fide. s. credens rem nõ esse furtiuam. si postea ieniat rem eẽ alienã põt petere a dño preciũ? R̃o. Certe nõ. C. de fur. l. in ciuilẽ. Sed agat cõtra venditorem de euictione.

RESTITUTIO vº quo ad edẽtes ⁊ recipientes de rapina. Ubi sciendũ sz Ray. qp qui recipiũt dono precise tenent ad restitutionẽ. Intellige sm Hosti. nisi consumpsisset anteq̃z intelligerent fuisse de rapia. C. de rei vẽdi. l. certum.

¶ Quid de vxore ⁊ familia q̃ scienter comedit ⁊ bibit ⁊ induit de talibus? R̃o. sm Ray. Tenent de omnib⁹ que sic consumũt. nisi i casu. s. cũ agũt causam spoliatoꝝ monẽdo ⁊ inducendo ipm raptorez ad restitutionẽ faciẽdam. tũc enim nõ tenent. Nã qui alterius negociũ gerit vtilit etiaz ignorãtis ⁊ absentis. licite recipit expẽsas siũ secuta fuerit vtilitas siue nõ. ff. de neg. gest. l. 2. ⁊. l. põponius ⁊. l. sz an vltro. Et hoc itelligo pro eo tpe quo circa taliũz correctionẽ laborauerunt. non qp vxor ⁊ familia possit viuere toto anno de raptis reb⁹ pro vna ammonitiõe vel duab⁹. sz q̃z diu ↄtinue istat oportunis horis. Sat. Cõ. Do. Ul. ⁊ Guil.

¶ Un̄ viuet vxor ⁊ familia raptoris? R̃o. sm Ray. si ibi sunt aliqua de iusto p̃cio põt de illis ↄsumere ⁊ expẽdere. si nõ sunt alia aliunde sibi victuz querat vel ab amicis aut ↄsanguineis vel operãdo vl' etiã elemosynã querẽdo. Et idẽ dico si etiã aliqua sunt sibi de iusto. sz vl ita sunt mixta qp nõ pñt discerni. Et si pñt marit⁹ non permittit qp

ſi nullo de predictis modis vi
ctum iuenire pōt reſtat triplex
auxiliū. Primum ſi pōt habeř
de dote vl' ſpōſalitio.ſ.donatō
ne ei facta propť nuptias iñ vi/
uat. Secundū ut denunciet ta
lib⁹ qui poſſunt prodeſſe. vel e
tiā ſi probari pōt denūciet epō
vt cōpellat eū paſcere vxorem
de iuſto.2.q.i.ſi peccaverit.22.
q.5.hoc vid ť ex̄ de iureiuran.
quemadmodū.⁊ ex̄ de pig⁹.ex
litteris.⁊ ex̄ ð dōa.propť nup.
p v̄ras. Tertium auxiliū eſt vt
ſi eſſet in arto poſita tunc in ne
ceſſitate poſſet etiā de rapia vi
uere.q2 neceſſitas nō habet le
gem. de conſe.diſ.i.ſicut.⁊ diſ.
5.diſcipulos. Quicquid autez
ſic expēdit doleat aio.⁊ propo
nat q̄zcitius poterit reſtituere
⁊ vtať parcius.ſ.ad ſolā neceſſi
tatem. Poſſz etiā viuere ip̄a ⁊
quilibz ali⁹ cui raptor daret ð
p̄cio rex raptax quas vēdidiſ
ſet.q2 precium rei furtiue non
eſt furtiuū: vt ͛ reſtitutio.4.§
pſt. Hoc dico ſi maritus al' eſt
ſolvendo. Secus ſi non eſt ſol
uēdo aut per hoc fierz non ſol
uendo.

¶ Utrx fratres predicatores q
vadūt ad raptores ut eos indu
cant ad pniam ⁊ reſtitutionez
pñt ɔmedere de rapia. R̷o. ſm
Ray. Siue inducāt eos i predi
catione generali ſiue l p̄ſuaſibe
ſpāli excuſanť maxie ſi apud a
lios nō poſſint ɔmode iuenire
ex̄. de ſen.exco. cuz voluntate.
Et hoc itellige cū moderami
ne.⁊ ſi ſit ſpes probabilis de il
lox correctōne. Itē ſi propť eo
rum expenſas raptoribus non
ſubtrahať facultas reſtituēdi
nec in toto nec i parte.2.q.6.ā
teriox.§.illud. Cō. Hoſti.

Reſtitutio vi. ſ. incertorum
⁊ huiuſmōi. Si expoliati igno
ranť vel non inueniunť: tunc
ſm Ray. diſtribuūť i pias cau
ſas in loco uel ſaltē in dioceſi
vbi rapia facta eſt. de cōſilio il
lius epi vl' ſaltez capellani.ar.
diſ.87.viduine.⁊ diſ.88.epus.
⁊.12.q.2.cōceſſo.⁊. c.quattuor.
6.q.3.c.ſi.ex̄ de rap.c.i. Et ſci
as hic ſm Guil. ꝙ nō oportet
ꝙ reſtitutio fiat i dicto loco ni
ſi cōmode fieri poſſit. al' ſufficit
alibi fieri. Con. Hoſt. Th. vo
ſecūda ſecūde.q.62.dicit ſic.ſi
ille cui dz fieri ř ſtitutio ſit om
nino ignot⁹. debz homo reſti/
tuere ſm ꝙ poteſt.ſ.dādo ele/
moſynas pro ſalute ipſius. ſiue
ſit mortu⁹ ſiue viu⁹ p̄miſſa tñ
diligēti inquiſitione de perſo/
na eius. Et ſi mortuus ſit debz
reſtitui herēdi qui computatur

quasi vna persona cum ipo. Si vero sit multum distans debz sibi transmitti qd ei debetur. et precipue si sit res magni valõis et possit cõmode transmitti. Alioquin debet in alio loco tute dponi ut pro eo cõseruet. et sic domio significar hec Tho. addit Guil. q h pensande sunt circũstantie et q tam modica posset eẽ quantitas et tam larg⁹ et taz diues ille cui deberet restitui q non oporteret ei mitti.

¶ Sed nunquid est de necessitate salutis q talis restitutio fiat auctoritate superioris? Rño. Hec questio disputata fuit per dominum Guidonem de abasio arch. bonũ doctorẽ dcretorum. et notat per eundem. 14. q. i. c. i. et dicit sic Ray. dicit q si non inueniuntur sic spoliati vel etiam ignorantur: tunc de consilio et auctoritate ecclesie siue superioris penitentiarii distribuãtur i pias causas et c. ut i precedẽti. §. hẽs. Sed Hosti. dicit q restitutio male ablatorũ est vnus de casibus ptinentibus ad episcopum: ut patet secundum eundem ex de iudeis cum sit. C. de epi. et cle. nulli. C cõia de suc. in auten. omnes. Ad idem extra de testa. tua. §. i. in aucten. de eccle. ti. si autẽ coll. 9. et satis large prosequitur extra de vsuris. cum tu. et in predicta decre. de iudeis cum sit et in sũ. sua de penitentia. §. vltio circa. fi. et facit ad hoc. 12. q. secunda precipimus. Tu dic hãc sententiam esse ueram in hoc casu et in aliis quando nullus deputatus est qui hoc exequatur. 12. q. 2. de laicis in fi. et notatur extra de vẽbo. significa. cũ tibi in glo. que incipit non itel ligas. Nam ubi certa persona a testatore deputata est illa debet exequi. ut in predicto. c. de laicis. et C. de episcopis et clericis nulli. et extra de testa. tua. et . c. ioannes et in auc. de ec. ti. § si quis. immo credo q ipse raptor bona incerta que debẽt pauprib⁹ dari potest dare sine licẽtia episcopi vel alterius iudic. ecclesiastici. ut satis colligitur extra de vsuris. cuz tu. §. prio. versi. vel de his. Et hoc etiam innuitur clare extra de homi. sicut dignum. §. eos in glo. quia non. Nec obstat extra de iudeis. cum sit. Nam illa decretalis loquitur non de christiano: sed de iudeo cuius auctoritas et dispensatio merito suspecta habetur ab ecclesia quo ad pauperes christianos . et ideo iuste dicit secũduz prouidẽtiaz

diocesani &c. que suspitio cessat in fideli christiano. & sic nõ dubito q eps non habz se intromittere de talib9 nisi in defectum. Idem respondet dñs. Simon de fauilla capellanus domini pape. & auditor dñi portuensis. Tho. etiam nihil dicit d auctoritate epi. ut pz in precedenti. §.

Resuscitat9. posito q aliquis r suscitaretur que sacra esset ab eo iteranda uide. i. sacrm. §. 5. De samuele resuscitato uide i fra sortilegiũ. i. §. 7. i fi.

Reuelatio. Quãdo ex cõicatio fit cõtra eum uel eos qui sciũt furtum nisi reuelẽt cui tenent reuelare? Rñ. fm Ho. Nõ tenent reuelare dãnuz passo sz prelato ecclie. 35. q. 6. eps i synodo Sz neqz illi reuelare publice dz si solus reuelator scit. ut. s. crimẽ. §. 3. vtz aliqs teneatur reuelare credita vl debita sibi in secreto cõmissa. uide. s. ɔfessionis celatio. §. pe. & i eo. c. mlta de reuelatione confessionis Utrum familia siue subditi teneantur reuelare domino euz qui sibi damnum fecit. uide. s. familia. §. fi.

Rigor. Uide. supra ius §. primo.

Rixa Utrum sit mortale peccatũ? Rñ. e3 Tho. secũda secũde. q. 41. Sicut contentio iportat quandaz contradictionem in vbis: ita rixa dicit quandã inuasionẽ in factis. Unde: sup illud Gal. 5a vbi rixa ponit iter opa carnis dicit glo. q rixe sũt qñ ex ira aliqui inuicẽ se percutiunt. Et iõ rixa uidet quoddã priuatũ bellum qd inter priuatas psonas agitur nõ ex aliqua publica auctoritate. sz magis ex inordinata voluntate. Et iõ rixa sẽper i portat peccatum. Et in eo quidem qui alterũ inuadit iniuste est mortale pccm. In eo. aũt q se defẽdit põt esse sine peccato & quãdoqz cum veniali. quãdo qz etiam cũ mortali fm diuersum modũ se defendẽdi. Nam si solo animo repellẽdi iniuriã & cum debita moderatione se defendit nõ est peccatũ nec potest proprie dici rixa ex parte eius. Si vero cum aio vindicte vel odij. vl cum excessu debite moderationis se defendat semper est pccm. sz veniale quidez quãdo aliquis motus odij. vel vindicte se inmiscet. vel cum ratio non multum excedit moderatã defensionẽ. Mortale aũt qñ obstinato aio cõtra aggrediẽtez insurgit ad eum occidẽ

dū vel grauiꝰ ledendum.

Sacerdos. Qualiꝰ sacerdotes dicant ligare ꝛ soluere? R͂o. fm Ray. Tribꝰ modis. pͦ ligāt ꝛ sol uunt. i. ostendūt aliquē ligatū vel solutū esse a deo. Unde Lu cis. i 7. dñs leprosos prius ip se ꝑ se mundauit. deinde ad sa cerdotes misit quoꝝ iudicio oñ derent mundati. Item Lazarum priꝰ suscitauit. deinde. mā dauit discipulis suscitatū soluē Ioh. xi. Nā ꝛ si qs apud deū so lutus sit. tñ in facie eccl'ie non absolutus hētur nisi ꝑ iudiciū sacerdot'. de pe. dis. i. q̄ztulibꝫ 2ͦ ligāt cum satisfactionē peni tentibꝰ iponunt. vel soluūt cuꝫ de ea aliqd dimittunt. vel ꝑ eā purgatos ad sacroꝝ cōionem admittūt de pe. di. i. multiplex 3ͦ ꝑ excōicationem vl' absolutō nem. de qua satis dictū est sup̄ excōicatio et. s. absolutio. Si milia habes sup̄ clauis. §. vlti.

Utrum quēcūqꝫ sacerdos ligat vel soluit liget uel soluat deꝰ? R͂o. fm Ray. Illa auctoritas. qdcūqꝫ ligaueris sup̄ ter ꝛ solueris ꝛc̃. non simpliciter i telligenda est. sed tunc demū cum sacerdos iuste ligat vl' sol uit. Nam iudicium triplex est primum dei quo. s. deus mundat animam in cōtritione. Secundum est sacerdotis qui auc toritate clauiū ligat uel soluit. Tertium est iudicium curie ce lestis. s. aprobantis. Itaqꝫ qd cūqꝫ ligaueris. ꝛ c̃. exponiꝰ sic. Iuste uel claue non errāte. erit ligatum ꝛ in celis. s. per apro bationem. xi. q. 3. tunc uera. et. 24. q. i. manet. De mā hac sup̄ penitētia. 2. ꝛ sup̄. cōfessio. 3.

Que sunt pertinentia ad of ficium sacerdotis? R͂o. Prin cipale eorum officium. est mis sam celebrare seu eucharistiā consecrare. ut s. eucharistia. 3. §. 2. Et preter hec etiā ut ponit Ray. pñt baptizare predicare. pnīas dare. populoqꝫ daꝰ sim plicē benedictionem. di. 95. ec ce. Sed tñ cum celebrāt p̄sēte epo debent ei innuere ut bene dicat si uelit. ꝛ si nolit bñdicat presbyter. Dico cum bñdictiōe sine alia solēnitate. ꝛ sic loquiꝰ dictum. c. ecce. Et de hoc s̄ be nedictio. Item sacerdos habꝫ conferre infirmis extremā vn ctionem. 95. di. §. sed ꝛ illud. Unde Iac'. vlt'. Infirmaꝰ qs in uob ꝛc̃. Item potest in neces sitate. s. absente episcopo recon ciliare solēniter penitentē. 26. q. 6. c. vlt. Alias non. 26. q. 6. c. i. Sacēdotal' ōdo libat a fōtūa fusili vel a scriptura ut supra or do. i. §. antepīt. Ad materiā qͣ

qz ſacerdotis facit ſup̄ euchariſtia. ꝫ ꝯ ſ. cõmunicare. ꝛ ſ. cõfeſſio. ꝫ. Item confeſſionis cela tio. Item confeſſor. i. ꝛ. ꝛ. item miſſa. item ordo cum omnibus ibi tractatis. itez pnīa. ꝛ.

Sacramentuz qd ē ℞o. quatuor diffinitiones iueniuntur. Una eſt magiſtri ſētētiaꝝ ſic. Sacramentū eſt ſacre rei ſignum. Altera eſt Aug. d doctrina chriſtiana. Sacramētuz ē inuiſibilis gratie viſibilis forma. Et huic addit magr̄ ſētētiarum ſicut eius ſimilitudinez gerat ꝛ cauſa exiſtat. Tertia ē eiuſdem Aug. Sacramētū eſt illud inquo ſub tegumēto reꝝ viſibilium diuina vtus ſecretius ſalutem operat̄. Quarta eſt Hug. de ſācto victore i libro d ſacramētis ſic. Sacramētū eſt materiale elementū extrinſec⁹ oculis ſuppoſitū. ex inſtitutōne ſignans ex ſimilitudine repreſētans ex ſanctificatione aliquaz inuiſibilem gratiam conferēs et ſecundum Tho. ꝛ Pe. in. 4 di. i. in ſacramentis aliud eſt ſacramentum tantum. ut eſt in baptiſmo ablutio ſub forma v̄borũ. aliud eſt ſacramentum ꝛ res ſacramēti. ut in baptiſmo caracter. tertium qd eſt res ꝛ n̄ ſacramentum. ut gratia ſiue vltimus effectus ſacramenti. Et quidem de ſubſtantia cuiuſlibet ſacramenti noue legis neceſſario ſunt tria. ſcilicet materia ut elementum. forma. ſcilicet vbi. ꝛ intentio miniſtri copulas formam materie. Nam ſecundum Aug. accedit verbū ad elementum, ꝛ fit ſacramentum. i. q. i. detrahe.

Que ſunt ſacramenta neceſſitatis? ℞o. ſm Ray. quinqꝫ. videlicet baptiſmus. confirmatō euchariſtia. penitentia ꝛ extrema vnctio. Et dicuntur eſſe neceſſitatis. quia ſunt in precepto ꝛ tenetur quilibet ad ea ſuſcipienda pro loco, ꝛ tempore. Reliq̄ duo ſacramenta ſunt voluntatis. ſcilicet ordo ꝛ matrimoniū Et de his omnibus habet̄ plenius in ſuis proprijs vocabulis

Quis eſt effectus ſacramentorū? ℞o. ſm Ray. Ut talia ſint cuilibꝫ qualis ipſe accedit. i. q. i. dominus declarauit. Nam ꝛ ſancta mal obeſſe poſſūt de cōſecra. di. ꝛ. et ſancta. i. Cor. xi. Qui manducat ꝛ bibit indigne ꝛ c̄.

Utrum ſacramenta debeāt conferri peccatoribus? ℞o. Nō 95. di. illud Hoc ſecūdū Ray. intelligendum eſt de peccatis manifeſtis. Naz propter occulta pecc̄a non poſſunt alicui ſa-

cramenta negari nisi per amo nitionem secretam vel publicā factam in generali. de cōse. di. 2. non prohibeat. Existens aūt in peccato mortali siue oculto siue manifesto mortaliter pec cat recipiendo sacramēta. dis. 40. multi. di. 25. illud. xi. q. 3. audi. Silr ꝛ mister sacri exnis in peccato mortali tractans sa cramenta in suo ordine morta liter peccat. ut s. ordinatus. i. § . 2. ꝛ vide infra. §. pst. in fi.

Utrū sacramēta possint ite rari? R͞o. Tria sacramēta nō pos sunt iterari. scilicet baptismus. ordo. confirmatio. i. q. i. ꝙ qui dam. de consecra. di. 5. dictuꝫ ꝛ. c. d hoie. Nulli enim sacram to facienda est iniuria. que dici tur fieri quādo nō iterandū ite ratur. quasi prima collatio nō valuerit. i. q. i. sacra. de conse. dis. 3. c. ostenditur. In collatio ne enim cuiuslibet predictoruꝫ triū imprimit caracter aie qui ēt post mortē non pōt ab ea se perari. Unū ēt si quis resuscitar tur nō eēt baptizādus aut recō firmandus aut reordinandus. Secus in aliis quatuor sacram tis. 32. q. 2. licite. i. q. i. ꝙ quidaꝫ Unde ꝛ Hug. notauit ꝙ La zarus post suam resuscitationē non potuisset repetere uxorem suam. nec illa illum. Sed si vel lent iungi oporteret ꝙ contra herēt de nouo. Et sic iterari po test matrimoniuꝫ. eucharistia. pnia ꝛ extrema vnctio. vt ꝛ hic in singulis eoꝝ locis dicitur.

Quid cū dubitatur an aliqs recepit baptismuꝫ uel aliud sa cramētum? R͞o. Debet iterari sub cōditiōe uel per similē mo dum qui dictus est de baptis mo s. baptismus. 4. §. anpeīt. Nam non intelligitur iteratuꝫ quod nescitur esse factum de. ꝯ se. di. i. solēnitates ꝛ de conse. di. 4. si nulla ex de presby. nō bap. ueniens.

A quibus ministris sacram ta sint cōferenda vel recipiēda R͞o. Sacramētum confirmati onis a solo epo ꝛ supra confer ri pōt de conse. di. 5. manus ꝛ. c. nouissime ꝛ. c. ut ieiuniuꝫ. Si militer ꝛ sacramentuꝫ ordinis saltē sacri ut s. ordiat. §. 5. silr ꝛ pnia solēnis. nisi aliud neces sitas iducat. di. 50. i capite. 26 . q. 6. c. fi. Alia vo sacramēta a sacerdotibus cōferri possūt ꝛ nō refert a quo sacra ꝯficiātur vel cōferātur. s. bono uel malo. eti am excōicato vl degradato vl heretico. dūmō i forma ecclie Peccant tñ qui indigne confi ciunt. et qui recipiunt ab here ticis degradatis. simoniacis vel scismaticis. excommuni-

catis ſeu notorijs fornicatõib⁹
preter baptiſmũ i articulo mõ
tis. di. 32. §. verum .1. q. i. ſacra
menta. ⁊. c. ſicut ficti.
¶ Quod ſacramentũ ſit exce-
lẽtius? ℞o. Baptiſmus excedit
alia ratione efficacie de conſe.
di. 4. per baptiſmũ. Nam vir
tute eius dimittunt̃ omnia pec
cata quo ad culpã ⁊ quo ad pe
nam. neqꝫ eſt neceſſaĩa alia pe
nitentia. Itẽ q2 ẽt eſt fundamẽ
tum alioꝝ ſacramẽtorũ. ex̃ de
presby. non bap. veniens. Eu-
chariſtia aũt excedit ratiõe di
gnitatis ⁊ ſanctitatis de conſe.
di. 2. nihil. Confirmatio autẽ
excedit ratione ꝯferẽtis . quia
confertur a ſolo epiſcopo ſicut
ẽt ſacer ordo ut in precedẽti . §.
dicitur. Matrimoniũ vero ex-
cedit ratione ſignificatiõis. q2
ſignificat cõiunctionem chriſti
ad eccleſiã per vnionẽ diuine ⁊
humane nature ex̃ de biga. de
bitũ. Und vſ⁹ Maior i effectu
baptiſmus corpuſ i eſſe Coniu
giũ ſigno maiõi criſma miſtro.

Sacrilegium qd ſit? ℞o. ſa
crilegium ẽ ſacre rei violatõ vł
uſurpatio. Et dicitur ſacrilegi-
um quaſi ſacriledũ. i. ſacrũ le
dens. vel ſacrum legens. i. fu-
rans vel diripiens.
¶ Quibus modis cõmittit̃ ſa-
crilegiũ? ℞o. ſꝫ Ray. Cõmittit̃
quandoqꝫ rõne perſone ut cũ
quiſ verberat clericũ vł rapit mo
niale. Qñqꝫ ratione loci. ut cũ
violat imũitatẽ eccleſie vł cimi
terij. Quãdoqꝫ ratiõe rei. ut cũ
res ſacra vel ſacro uſui deputa
ta vſurpatur. Et hoc ſub diuidi
tur ſic. Sacrilegiũ cõmittitur
auferendo ſacrũ de ſacro. vł ñ
ſacrum de ſacro. vel ſacrũ d̃ nõ
ſacro. 17. q. 4. qui quis. Lar-
ge tñ quis dicitur cõmittere ſa
crilegium etiam multipliciter.
Ut tranſgreſſor iuris publici
quod cõſiſtit in ſacris ſacerdo
tibus ⁊ magiſtratibuſ diſtin. i.
ius publicum. Item qui articu
los fidei ⁊ precepta uel prohi-
bitiones dei negligendo uel ne
ſciendo violat ⁊ offẽdit. Quod
intelligendũ ẽ ſm Tho. quãdo
legem dei impugnat vt hereti
cus ⁊ blaſphemuſ. qui quidem
ex hoc ꝙ deo non credit incur
rit infidelitatis peccatũ. Et ex
hoc nota ꝙ qui diuie legis ver
ba peruertit ſacrilegiũ icurrit.
¶ Itẽ qui diſputat de iudicio
principis uel iudicat . ⁊ hoc ni
ſi euidenter conſtaret illud eſſe
contra deum. Et dico diſputat
reuocando in dubium. Secus
ſi propter maiorem diſcuſſionẽ
Item qui publica officia com
mittit iudeis. De predictis ca

sibus.17.q.4.§..qui autem.⁊ c.nemini ⁊ .c.constituit. Item qui quācūq; rem ecclesie reti/nuerit vel acceperit contra ei⁹ voluntatem.12.q.2.nulli liceat ignorare.

¶ Secundum quam speciem sacrilegium est maius peccatū R̄o. ꝓm Tho.ꝭa ꝭe.q.99. Tanto sacrilegiū est grauius q̄to res sacra in quā peccatur maiorē obtiet sanctitatem. Unde si sacrilegium cōmittatur contra ꝑsonam uel sacrum locum. grauius est contra personā q̄z contra sacrum locum. q₂ sāctitas loci ordinatur ad sanctitatem hominis. Item hec tanto sunt grauiora quāto ꝑsona uel loco sūt sanctiora. Si uero sacrilegium cōmittat̄ circa alias res sacras tunc diuersos habet gradus ꝓm diuersitatē sacrarū rerum. inter quas sūmum gradum obtinent ipsa sacramēta q̄bus homo sanctificatur. quoꝝ precipuū est eucharistie sacramētum qd̄ continet ipsum christum. ⁊ ideo sacrilegiū qd̄ contra hoc sacramentum cōmittit̄ grauissimum est inter oīa. P⁹ sacramenta autem secunduz locum tenent uasa consecrata ad sacramentorū susceptionē ⁊ ipse imagines sacre ⁊ sanctorum reliquie. in quibus quodāmodo ip̄e persone sanctoꝝ venerantur uel dehonorātur. deinde ea que pertinent ad ornamentum ecclesie uel ministroꝝ., de inde ea q̄ sūt d̄putata administroꝝ sustentationem siue sint mobilia siue immobilia.

¶ Que pena sacrilegij? R̄o. Si iniuria est atrox fiat persone ecclesiastice ꝓm leges est pena d̄ capitatō. C. de epi. ⁊ cle. si quis in hoc. al̄r uero iudicis arbitrio reseruatur pro qualitate persone. rei. tp̄is. ⁊ loci. ff. ad .l. iul. pecul. l. lege. §. i. ⁊ .l. sacrilegii. Secundum canones duplex ē pena. Una spiritualis. s. excōicatio. Nam pro sacrilegio i persona ecclesiasticam cōmisso est maior excōicatio ipso iure. Pro sacrilegio uero in rebus est minor excōicatio. Et i aliq̄bus casibus etiaz maior. ut cū quis incendit uel frangit. ut supra absolutio. i. §. 2. v. 2⁹ est de eo. ⁊ supra excōmunicatio. 4. Alia est pena pecuniaria. 17. q 4. si quis in atrio. ⁊ .c. si quis contumax. ⁊ .c. quisquis inuentus. ⁊ .c. si quis deinceps. In q̄bus. c. diuerse ponuntur pene pecuniarie que secundum quātitatem criminis ⁊ locorum cō suetudines infligende sunt.

SAgitarius. Utrum liceat vt

al arte sagittariorum vel balistari orū? Respondeo possunt christiani hoc officium exercere contra paganos et fidei persecutores contra christianos autem et catholicos non. extra eodem. c. unico. Dicunt tamen quidam quod in bello iusto possit licite hoc officium exerceri etiam cōtra christianos. quia in tali bello: ut dicit Augustinus. vtrum aperte quis puget an ex insidijs nihil ad iusticiam interest. 23. q. 2. dominus. et questione. 8. et pridem.

¶ Que est pena exercentium artem ipsam modo prohibito. Respondeo. Pena eorum est quod sub anathemate prohibentur. extra eodem. c. unico in fine. Et dicunt quidam quod ubicūque exprimitur talis forma verborum scilicet sub anathemate vel sub pena excōmunicatōis est canon late sententie et excōmunicatus est qui contrafecerit. dist. 63. salonitane. Alij dicunt quod huiusmodi uerba non habent uim nisi comminationis. ut. C. comminationes epistolas. l. i. Et hec opinio verior ē Unde non sunt excommunicati sed excōicandi. De facientibus et vendentibus balistas vide ī negociatio. §. 5.

Sanctorum corpora uide supra reliquie et corpora sanctorum.

Saracenus. Saraceni dicunt qui nec nouū nec vetus recipiunt testamentū qui nō ab agar ancilla habeat: de qua orti sūt voluerunt se nominare sed potius a Sara vxore libera saracenos se appellauerunt. Et inter eos sunt quidam samaritani a Samaria ciuitate et prouincia. qui receperunt solum quinque libros Moysi alios respuerunt.

¶ Christiani qui deferūt saracenis prohibita vel eis fauent cōtra christianos excōicati sūt ut hēs ī absolutio. p°. §. 3°. circa fi. Et adde quod tales christiāi si capiant fiāt serui capientiū. ex de iudeis. ita quorūdam. et c. ad liberandā. Et nota hic quod Nico. 4° i q̄dam extrauagante q̄ incipit. Olim cām in genēali statuit et innouauit quod nulli arma equos. ferrum. lignamina. uictualia et alia quecunque mercimonia i Alexādriā vel alia loca saracēorum terre egypti deferre vel mittē. seu de suis portibus vt eis deferant extrahē vel extrahi pmittē. aut eis vel auxiliū vel fauorē pstare psumant.

al' sint excõicati ipo facto. nec
pñt absolui nisi tm̃ de bõis pro
prijs in terre sãcte subsidiũ cõ
uertendũ exoluerit quãtuʒ ad
ptes p̃dictas detulerint vl' mi
serint aut deferri vel d' suis põ
tib⁹ deferẽdũ eis exhi pmise/
rint. Et nihilomin⁹ si capiunt
fiãt sui capiẽtiũ. Et simile sta
tuit de oibus terris Soldano
subiectis. Et addit ꝙ p̃ter pe/
nas p̃dictas' sit ppetuo ifães ⁊
itestabiles. ita ꝙ nec testari va
leãt. nec aliqd ex alieo testam̃
to pcipere. nec ex testõ vel ab i
testato succedẽ nec admitti ad
publica officia. ⁊ oẽs act⁹ legi
timi sint eis penit⁹ iterdicti. ⁊
ꝙ postq̃ʒ de hoc constiterit de
bẽt publice denũciari. ⁊ omia
eoꝝ bona ad fiscũ deuolui. hec
in predicta decre. Que tñ itel
ligebatur reuocata p prohemi
um sexti. sʒ tñ p⁹ factũ sextum
infra ãnũ papa Bõifacius ino
uauit eã i quadã extra. q icipit.
Cõtra illos. Post h⁹ Clemẽs
qntus ẽt inouauit. et pape ab/
solutionẽ p̃terq̃ʒ in mortis ar
ticulo reseruauit in extraua. q̃
incipit. Multa mẽt' d' treug' ob
seruandis etiam saracenis ui
de. i. treuga.

Utrũ ritus gentiliũ siue pa/
ganorum sint tolerandi. Rñ'o se
cũdum Tho. sa se. q. io. Licet
ecclesia ritus ⁊ festa iudeorũ
agi toleret. Ritus tamen gen/
tilium non toleraret: nisi forte
propter scandalũ uitandũ vel
scisma. siue dissidium. uel hui⁹
modi malum sint aliquãdo ad
tp̃us tolerandi ritus pagano/
rum vel etiam hereticorũ.

Utrũ liceat furari christiãos
q detinẽt a saraceis. vel liceat
eis christiãis detẽt' furari ali
qd saraceis. hẽs ĩ furtũ. §. pe.
⁊ ult. Quõ ẽt debẽt ad fidẽ idu
ci regre ĩ iude⁹. 3⁹. §. 1. Jteʒ de
seruis saraceoꝝ dic ut de seruis iu
deorum sup̃ iudeus. 2⁹ per to
tũ.

Saraceni in terris christia
noꝝ nõ sũt permittẽdi facẽ pu
blicã inuocationẽ de noie Ma
chometi. neqʒ pegrinationes
ad aliquẽ ipoꝝ tanq̃ʒ ad sãctũ
ut in cle. cedit. extra eo. Utrũ
ãt liceat vti habitu infidelium
vide sup̃ apostasia. 2⁹. §. fi.

Satisfactio.

potest intelligi
dupliciter. Uno modo que fit
homini. scilicet cum satisfit ei
de eo ꝙ quis illi tenetur. et
de hac sufficiant que dicta sũt
supra restitutio per totum. ⁊ h̃
infra. §. 9. Alia est satisfactio
q̃ satisfit deo pro peccat'. ⁊ de
hac nũc dicendum est.

Quid ẽ satisfactõ. Rñ'o sʒ Aug.

Satisfactio est cās peccatorū excidere et eaꝝ suggestionib⁹ additū non indulgere. Secundū vo Ansel. li. 3. cur deus hō. Satisfacere est deo honorem debitū reddere. Istas diffinitiones expones. Pe. in. 4. di. 15. dicit sic. Satisfactio curat peccata preterita recōpensādo et preseruat a futuris cauēdo. Et iō per actū primū diffinitur ab Anselmo cū dicit deo honorem debitū. s. qui per peccatum ablat⁹ fuerat reddē. Sz p actū sz diffinit ab Aug. s. cās excidē ⁊c. p quē fit pseruatio a futuris ⁊ vocat cās. s. itrinsecas radices ex peccato relictas. Suggestiōes vo vocat oportunitates extrinsecas: ut tps. locū. et h⁹i.

¶ Utrū hō possit satisfacere d uno pccō sine alio? Rō sz Th. i 4. di. 15. Non. nā oz φ talis sit mod⁹ satisfactionis q cōpetat ad tollendā offensā. Offēse aūt ablatio est amicitie restō. Et iō si aliqd sit φ amicitie restōem impediat ēt apud hoīes satisfactio eē nō potest. Cū ergo qdlibet pccm̄ impediat amicitiam charitatis q̄ est hoīs ad deum ipossibile ē φ hō d uno pccō satisfaciat alio retēto. sic nec hōi satisfacēt q pro alapa sibi data se ei prosterneret. et aliam simul daret.

¶ Utrū satisfactio fieri debeat p opa penalia? Rō sz Pe. i. 4. sen. di. xv. Sic q̄ p talia opera fit solutio emende debite pro offensa preterita ⁊ fit preseruatio a futura offensa. Pene. n. medicine q̄dam sunt ut dic phīlosophus. 2° ethicorum. Et qdem quando pena satisfactoria indicitur propter emendam culpe preterite. sic maiori culpe maior debetur pena. Qñ vero indicitur propter cautelā culpe future. sic aliqñ ēt minori culpe maior imponitur pēa: ut puta in iuuene fornicante q̄z i sene. Quāuis enim senex magis peccet. tñ iuuenis indiget fortiori retrahente. Idē Tho. eadē di.

¶ In qbus opibus psistit satisfactio? Rō sm Ray. in tribus. s. in orōne ieiunio et elsyna. In p̄mo contra supbiā. In sc̄o cōtra carnis concupiscentiā. In t̄tio cōtra auaritiā. vñ Thob. 12. bona. est orō cū ieiunio et elemosyna. Et ut ait Pe. Ad has reducūt oēs alie satisfactiōes. nā vigilie. peregrinatōes. disciplinę. abstinentia. et oīa opa carnē affligētia reducūt ad ieiuniū. Opa āt misericordie cōporalis ad elsynā. opa vo misericordie spūalis ad orōnē. Et p ieiuniū ordiat hō in se ipo per

38

elemosynā ad proximū ꝑ orō nē ad deū. Jtē fit satisfactio ḋ bonis exterioribus ꝑ elynaꝫ: ḋ bonis corporis per ieiunium. de bonis anime per orationē.

¶ Qualiter elynaꝝ largitō sit satisfactoria? R̄o ſm Tho. i. 4. di. xv. Jllaꝝ elemosynaꝝ lagitio ad quā quis al' tenet nō est ps satisfactionis. sꝫ pambuluꝫ ad ipaꝫ. Jlle vō elyne ad quas quis al' nō tenet pñt eē satisfactorie cū sint opa bōa ꝛ penalia qḋ exigit ad op⁹ satisfactoriū.

¶ Utrꝫ flagella quibus a dño ĩ hac uita flagellamur sint satisfactoria? R̄o ſꝫ Tho. i. 4. di. xv. Si flagella fiant aliq⁹ mō ipi⁹ patientie inq̄ʒtū. s. ea acceptat ad purgatiōem pccōꝝ eis utens patient. sic rōem satisfactionis accipiūt. Si āt patiēs eis ꝑ impatiētiā oīo dissētiat. tūc ñ efficiūt aliquo⁹ ipi⁹. ꝛ iō ñ hñt rōeꝫ satisfactōis sed vindicationis tm̄.

¶ Quid sit magis satisfactorium an elemosyna vel orō vl' ieiuniū? R̄o ſm Tho. ubi ē elyna includit in se orōnē et ieiuniuꝫ duplici rōe. primo quia elyna eū cui dat ꝯstituit debitorē ad orādū ꝛ ieiunādū. ꝛ ad alia bona que pōt faciendū pro eo q ḋdit. 2° q2 elyna propter deum data est q̄i quedaꝫ oblatō deo factā. Un̄ phs dicit. 4. ethicoꝝ. ꝙ dona hñt aliqḋ sile deo sacratū. oblatio āt ipā deo fcā viꝫ orōnis hꝫ. Jtē ĩ q̄ʒtū bona exteriora ad corporis ꝯseruatiōnē ordinant. subtractio exterioꝝ bonoꝝ per elynā q̄i vtute ꝯtinet ieiuniū quo macerat corpus. Silr ēt oratio vtute ꝯtiet ieiuniū. q2 extēsio itellect⁹ ad deū debilitatē corporis parit. vñ elyna cōpletius hꝫ viꝫ satisfactionis q̄ꝫ orō. ꝛ orō q̄ꝫ ieiuniū. Et iō dr̄. i. Thimo. 4. Corporalis exercitatio ad modicū utilis est. pietas āt ad oīa valꝫ. Et propter hoc elyna magl' indicitur vt vl'is medicia peccati q̄ʒ alia. Luc. xi. Date elynaꝫ ꝛ oīa mūda sūt vobis. Daniel. 4°. Peccata tua elynis redime. Et Thob. 4. Elyna ab oī peccato liberat.

¶ Utrꝫ restitutio sit pars satisfactionis? R̄o ſm Pe. in. 4°. di. xv. Aliqḋ pōt dici pars satisfactōis dupl'r. Uno modo omne illud quod ad debitam satisfactionē exigit. ꝛ sic restō ē ps satisfactōis. Alio⁹ illḋ solum in q⁹ ꝯsistit satisfactio ꝛ sic rstō ñ ē ps satisfactiōis. q2 restō dic tm̄ cessationē ab iiuria. ſm ē fūdamentum ꝛ q̄i preambulum ad satisfactionem.

Utrum vnus pro alio possit satisfacere? Ro. s̄m Pe. vbi sup̄. Duplex ē effectus satisfactōis. Un⁹ solutio debiti peccatorū p̄cedētiū. alter excessio cāuꝫ peccatoꝝ sequētiū. et q̄deꝫ quo ad hūc s̄m effectum constat q̄ vn⁹ pro alio nō pōt satisfacere. Quātū vo ad primū distinguē dū est. q2 si quis ipotens ē p se satisfacere. tūc alius qui est in charitate pōt pro eo satisfacer̄. sicut ēt confiteri ut s̄ ꝯfessio p° §. vi. Si vo est potēs tūc oꝫ q̄ ipsemet satisfaciat pro seipo. potest tn̄ iuuari p aliū. et addit h̄ Tho. q̄ ēt si sit potēs ali⁹ possꝫ pro eo satisfacere. lꝫ n̄ est pmittendū ut aliqs pro alio satisfaciat nisi defectus aliquis appareat in penitente: l' corporalis p quem impotēs sit ad sustinē dū: vel spiritualis per quem n̄ sit p2ōpt⁹ ad portādū pniam.

Utꝝ satisfactio possit fieri p opa extra charitatē fcā? Ro. sꝫ Tho. et Pe. ubi s̄. Non. nā satisfactio est amotio offense et restitutio amicitie. Hoc āt n̄ pōt fieri sine grā et charitate. Un̄ i. Cor. 13. Si distribuero in cibos paupeꝝ oēs facultates ꝛc̄. charitatē āt nō hūero nihil mihi prodest. Talia. n. opa nō sūt accepta deo. ꝛ licet hō non habeat certitudinē q̄ sit in charitate. ꝛ per ꝯñs certus esse non possit de satisfactione. propter qd̄ dr̄ Eccl. 5⁹. de propiciatu peccatoꝝ noli esse sine metu tamen sufficit certitudo probabilis coniectur.

Utꝝ satisfactioneꝫ iniunctaꝫ sed in peccato mortali expletā necesse sit iterare? Ro. sꝫ Tho. ubi s̄. Alique satisfactōes sūt ex quibus manet aliquis effect⁹ in satisfacientib⁹ etiam postq̄ꝫ actus satisfactionis transijt. sic ex ieiunio manet cōporis debilitatio ut ex elymis largit' substantie diminutio. et sic de silibus. Et tales satisfactiones in peccatis facte nō oportꝫ q̄ iterent. q2 ad illud qd̄ de eis manet per pniam sequentem accepte sūt. Satisfactiones āt que nō relinquunt aliquem effectuꝫ in satisfaciente postq̄ꝫ act⁹ trāsijt oꝫ q̄ iterent sicut de oratione et similibus. Actus autem interio2 qui totaliter transijt nl'lo modo viuificatur sed oportet q̄ iteretur. Ideꝫ Al. Addit autem. Guil. q̄ talis tenet̄ ad suscipiendam postea penitentiam siue satisfactionem. non tn̄ ē ei imponenda postea pnia tāta quāta si nulla fuisset imposita: q2 presumendum est q̄ propter illa iniuncta que fecit. lꝫ extra charitatem ꝯñs maiorē

contritionē ei dederit. Et nō
ꝙ non est in peccato mortali q
est contritus. ut s̄ contritio. §.
pe. Multa que pertinent ad sa
tisfactionem. vide s̄ e synā. Itē
ieiunium. item oratio. item pe
nitentia 2°.

Scandalum. Quid sit. R̷o.
ſm Tho. ſa ſe. q. 43. Sic Hie
ronym⁹ dicit super illud Mat
th. xv. Scis q2 pharisei audito
verbo hoc scandalizati sūt qđ
greci scandalū dicunt. nos of
fensionē vel iniuriam vel ī pac
tionē pedis possumus dicere.
Contingit enim quandoq3 ꝙ
aliquis obex ponit alicui ī via
corporali cui impingēs dispōi
tur ad ruinam et talis obex di
cit scandalū. Et silr in processu
vie spūalis contingit aliquem
disponi ad ruinā spūalē p dcm̄
vel fcm̄ alterius in q̄ʒtum scilʒ
aliquis sua admonitione vel ī
ductione aut exemplo trahit
alterum ad peccandum. et h°
proprie dicitur scandalum. ni
hil autem ſm propriam ratio
nem disponit ad spiritualeʒ ru
inam. nisi quod habeat aliquē
defectum rectitudinis. quia id
quod est perfecte rectum ma
gis munit hominem contra ca
sum q̄3 ad ruinam inducat. Et
ideo convenienter dicitur ꝙ
scandalum est dictum vel fcm̄
minus rectum prebens alteri
occasionē ruine. Et hec diffini
tio sumitur ex glo. Matth. 18.
Scandalum tn̄ aliqn̄ sumitur
large pro quolʒ īpedimento.
Matth. 16. Scādalū mihi es.
Sit ꝑ scādalū sit pccm̄? R̷° ſʒ
Tho. ubi supra. Duplex ē scan
dalum. scilicet passivum ī eo
qui scandalizatur. et istud ē sē
per peccatum. Nō enim scāda
lizatur nisi īq̄ʒtū aliq̄liter ruit
spūali ruina q̄ est peccatū. Ali
ud est scandalum activū. s. qđ
ē ī eo qui scandalizat. ⁊ hoc est
ēt semꝑ peccatū. q2 vel op⁹ qđ
facit peccatum est vel ēt si non
est pccm̄ altē bʒ pc̄ci sive mali
spēm. iō dimittēdū ē ꝑꝑ proxi
mi charitatē ex q̄ vnuſq̄ſq3 co
nat saluti proximi providere.
Et sic qui non dimittit contra
charitatē agit. Sʒ tm̄ scādaluʒ
patiētis pōt eē sine pccō agētꝭ.
utputa cū aliqs scādalizat de
his q̄aliqs bn̄ facit ⁊ q̄ spēʒ ma
li n̄ hn̄t. Item scandalum agē
tis potest esse sine peccato pa
tientis. ut cum quis inducit ali
um verbo vel facto ad pccm̄.
Iste qdem q̄ʒtum est de se scā
dalizat. sed si alius non consē
tit immunis est a peccato.

¶ Utrum scandalū sit specia/
le peccatuz? R/o. fm Tho. secū
da secunde. q. 43. Scandaluz
passiuū. s. in eo qui scandalizat
nō potest esse speciale peccatū
q2 ex dicto vel facto alteri⁹ ali
quem ruere ꝯtigit fm qdcūq3
genus peccati. nec ipa sumptio
occasionis dat specialē rationē
peccati. Scandalū vo actiuum
s. in eo qui scādalizat pōt sumi
dupliciť. s. per se ꝛ p accidens.
Per accidens quidē quādo ē
preter intentionē agentis vtpu
ta qn̄ aliquis facto suo vel vbo
inordinato nō intēdit alteri da
re occasionē ruine. sz solū satis
facere sue voluntati. ꝛ sic scan/
daluz non est speciale peccatū
q2 qd est per accn̄s nō consti/
tuit spēm sed est circunstantia
aggrauās. s. qd in publico fit.
Per se vo est scādalū actiuū
quādo aliquis iordiato suo di
cto vl facto intendit aliū trahe
re ad peccatū ꝛ sic ex intētione
spālis finis sortiť rationē spālis
peccati. Finis. n. dat speciem i
mortalibus.

¶ Utrum scādalū sit peccatū
mortale? R/o. fm Tho. vbi sup̄
Scandalū passiuū potest eē ve
niale quasi habens impactio/
nem tantū. puta cū aliquis ex i
ordinato dicto vel facto alteri
nisi cōmouetur motu peccati ve
nialis. Quādoq3 vo est pecca/
tum mortale quasi habens cū
impactione ruinā. puta cū ali/
quis ex inordinato dicto vl fa
cto alteri⁹ procedit ad peccatū
mortale. Scandalū aūt actiuū
si sit per accidens pōt esse quā
doq3 veniale. puta cum aliqs
vel actū peccati venial cōmit/
tit vel actuz q nō est fm se pec
catum. sz habz aliquā speciem
mali cū aliqua leui idiscretōe.
Quādoq3 vero est peccatū mō
tale siue quia cōmittit. actum
peccati mortalis. siue quia cō
temnit salutem proximi ut pro
ea conseruanda nō pretermit
tat facere quod sibi libuerit.
Si vero sit per se. puta cum in
tēdit iducere alium ad peccā
dum si quidem intendit ducer
ad peccandum mortaliter est
peccatum mortale. et similiter
si intēdat inducē ad peccandū
venialiter per actum peccati
mortalis. Si vero intendat in
ducere ad peccatum veniale
per actum peccati venialis est
peccatum veniale.

¶ Utrum bona spiritualia
sint propter scandalum dimit
tenda? Respōdeo secūdū Tho
mam ubi s. Quedam bona spi
ritualia sunt de necessitate sa
lutis que pretermitti non pn̄t
sine peccato mortali. Manife

stum est autem quod nullus debz peccare mortaliter ut alterius peccatum impediat. quia quilibet plus tenetur sibi q3 alteri. et ideo ea que sunt d necessitate salutis pretermitti non debent propter scandalum uitandum. In alijs autem spiritualibus bonis que non sunt de necessitate salutis. uidetur distinguendū. quia scandaluz quod ex eis aliquando oritur. quādoq3 ex malicia procedit. cum scilz aliqui uolunt huiusmodi bona spiritualia impedire scandalū concitando. Et hoc est scandalum pharisceorum qui de doctrina christi scandalizabantur quod esse contemnenduz christus docet matthei. xv. Quando vero scandaluz procedit ex infirmitate vel ignorātia. et huiusmodi scandaluz est pusillorum. propter quod spiritualia operā. sunt occultāda vel interduz ēt differenda vbi periculum non iminet quousq3 reddita ratio ne huiusmodi scādaluz cesset. Si aūt post redditā rationem duret iam uidetur quod qui inde scandalum sumit nō ex ignorātia: sed potius ex malitia procedat et sic propter ipsum non sūt spiritualia bona dimittenda.

¶ Utrum punitio peccatoruz sit propter scandalū dimittenda? R. fm Tho. secūda secūde questione. 43. Penaruz inflictio intātum habz rationem iusticie inq̄ztum per eas peccata cohibent. Si autē per iflictionē penarum māifestū sit plura et maiora peccata sequi. tunc penarum inflictio non continebitur sub iusticia. Et in hoc casu a peccatorum punitione cessandum ē vt dicit Aug.

¶ Utrum a sacra doctrīa propter scandaluz cessandum sit? R. fm Tho. vbi supra. Circa doctrinā duo psideranda sunt s. veritas que docetur. et ipse actus docendi quorum primum est de necessitate salutis ut. s. contrarium veritati non doceat: sed ueritatem fm congruētiam temporis et personarum proponat ille cui incumbit docendi officium. Et ideo propter nullum scandaluz quod sequi videatur debz homo pretermissa veritate falsitatem dicere. Sed ipse actus docendi inter elemosynas spirituales cōputatur. de quibus in se. §. tr.

¶ Utrum ipletio psiliorum. largitō elemosynarum et huismōi opa misericōdie sint ptermittēda propter scādalū. R. fz Th. ubi s. Qn talia n sūt de necitate salutis. l3 propter scādalū n sint simpliciter dimittēda s̄ t tn infdum

occultāda ⁊ differēda prop̄ scā-
dalū pusillorum quousqȝ reddita
ratiōe scādalū cesset. Qn̄ aūt ꝯ-
siliorum obseruatio ⁊ īpletio ope-
rū misericordie sūt de necessi-
tate salutis. vt patet in his qui
iā vouerūt consilia. ⁊ in his qui-
bus ex debito īminet defectibus
aliorum subuenire vel ī tpa libus
puta pascendo esuriētē. vel in
spiritualibus. puta docēdo igno-
rantez. ⁊ hu⁹ siue fiāt hu⁹mōi qbi-
ta prop̄ iniūctum officiū: ut pȝ ī
prelatis. siue propter necessita-
tem idigētis. tunc eadē ratio ē
d hu⁹i sicut d aliis q̄ sūt d necitate
salutis d qb⁹ s̄ dictū est. §. 5.

Utruȝ correctio fratēna sit
propter scādalū dimittēda? R̄o
s̄m Tho. sa se. q. 43. Correctō
fraterna ordinat̄ ad emēdatio-
nem fratris. ⁊ in in tm̄ cōputā-
da ē inter spiritualia bona īqȝ-
tum hec cōsequi pōt ꝙ nō cōti-
git si ex correctiōe frater scāda-
lizet: ⁊ iō si propter scandalum
correctio dimittatur nō dimit-
titur spirituale bonum.

Utrum peccatū veniale sit cō-
mittēdū prop̄ vitādum scāda-
lum? R̄o. s̄z Tho. ubi s̄. Pecca-
tum veniale propter vitādum
scādalū nunq̄ȝ ē faciēdū. Si. n.
faciendū ē iā nō eēt peccatum.
Nā ⁊ contingit aliqd prop̄ ali-
quā circūstātiam nō eē peccatū
ꝙ illa circūstātia iblata eēt pcȝ
veniale. sicut verbū ociosū ē pe-
catū veniale qn̄ absqȝ vtilitate
dicitur. si āt ex cā rōnabili pro-
feratur. nō ē ociosū neqȝ pecca-
tum simpliciter.

Utrum tpalia sit prop̄ scādalū
dimittēda? R̄o. s̄m Tho. ubi s̄.
Distinguēdū ē. q: si tpa ia sint
nob ad cōseruādū cōmissa sicut
bona ecclie cōmittunt̄ plātis. ⁊
bona cōia rei publice ꝯmittūt̄
rectoribus. taliū ꝯseruatio sicut
⁊ depositorum imin t his qbus ꝯ-
missa sūt ex necessitate. ⁊ iō non
sūt prop̄ scādalū dimittēda. si-
cut nec alia q̄ sūt de necessitate
salutis. Un̄ ⁊ btūs Tho. cātuari-
ēsis repetiit res ecclie cū scāda-
lo regis. Si, vo tpalia sūt talia
quorum nos sum⁹ dn̄i dimitter̄ ea
tribuēdo si penes nos hēamus
vel non repetēdo si apud alios
sint. prop̄ scādalū qn̄qȝ debe-
mus. quādoqȝ nō. Si. n. ex hu⁹
scandalum oriatur prop̄ igno-
rantiaȝ vel propter īfirmitatē
aliorum. qd diximus eē scandalū
pusillorum. tunc vel totaliter di-
mittenda sunt temporalia. vel
aliter scandalum sedandum. s.
per aliquam admonitionem.
Si vero scandalum oriatur ex
malitia quod est scandalū pha-
riseorum. tunc propter eos qui
sic scandalum concitant nō sūt

temporalia dimittenda. quia hoc etiam noceret bono cõmuni eo ꝙ daretur malis occasio rapiendi. ⁊ noceret ipsis rapiẽtibus. quia rapiendo aliena in peccato remanerent.

¶ Utrum cibus sit dimittẽd⁹ propter scandalum? R̷o. secundum Tho. ubi supra. Cibus nõ est totaliter dimittendus propter scandalum. quia sumere cibum ẽ de necessitate salutis. sꝫ talis cibus bene est propter scãdalum dimittendus ſm illud. i. Cor. 8. Non manducabo carnem in eternum ne fratreꝫ meum scãdalizem.

¶ Utrũ debeamus propt̃ scandalum vitar̃ iudiciũ? R̷o. secundũ Tho ſa ſe. q. 43. Sic dicit̃ Math. 5. uolẽti tecũ in iudicio ↄtẽdere ⁊ tunicã tuam tollere. dimitte ei ⁊ palliũ. Qđ ut dicit Aug⁹. ĩtelligẽdũ ẽ ſm preparationẽ ãi. ut. s. hõ sit pat⁹ pri⁹ pati iniuriã vel fraudẽ. q̃ꝫ iudiciuꝫ subire: si hoc expediat qñqꝫ tñ non expedit ut i. §. xi. dictũ est Et silr̃ ĩtelligẽduꝫ illud apl̃i. i. Cor. 6. Iã quidẽ oĩo delictuꝫ ẽ in uob ꝙ iudicia habet̃ i uos Quare non magis iniuriã accipitis. Quare non magis fraudem patimini.

¶ Utrum propt̃ scandaluꝫ dimittenda sint ista tp̃alia bona que sunt debita pro spũalibus? R̷o. ſm Tho. ubi supra. Distinguẽdũ est. quia aut tl̃e scãdalũ procedit ex ignorãtia siue infirmitate alioꝶ. aut ex malicia. ⁊ si quidem ex ignorãtia. tũc pñt ñ accipi vl̃ differri. ut s̄. §. x. dictũ est. q icipit. Utꝶ tp̃alia. Uñ apl̃s seminãs spũalia tp̃alia stipẽdia nõ accepit. ne offẽdiculũ daret euãgelio christi. ut pꝫ. i. Cor. 9. Uitabat. n. scãdalũ qđ procedebat ex ignorãtia gentiliũ q hoc nõ cõsueuerãt. Et iđo ad tẽpus abstinendũ erat ut prius istruerent̃ hoc eẽ debitum. Et ex simili cã ecclesia abstinet a decimis exigendis in terris in quibus non est consuetum decimas solui. Si uero scandalum procedat ex malicia. agendum est vt in dicto. §. x. supra. dicitur.

¶ Pone ꝙ aliquis habet bonam conscientiam apud deum multi tamen de eo scandalizãtur homines vtrum sufficiat? R̷o. secundum Ray. Posset videri ꝙ sic. 2. Cor. i. Gloria nostra hec est testimoniuꝫ conscientie nostre. Item. xi. q. iii. tertia senti. Dicas tamen ꝙ quantũ i se est quilibet debet niti satisfacere aliis intentionem suam ostendendo. ⁊ cãꝫ ⁊ specieꝫ mali remouendo. Nobis. n. neces

saria est vita nostra alijs for/
ma. xi. q. 3. non sunt. Si aūt ip
si nolunt recipere satisfactionē
parati semper rephendere ꝛ nō
imitari. dolere debēt ꝙ illi pec
cant. ꝛ sufficit. xi. q. 3. inter vba
Et hoc idē hēs ī fama. §. i.

Scientia est studium clericoꝝ Qd
clericus debet habere scientiā
sacre scripture ꝛ aliaꝝ literaꝝ
ꝛ negotiorum. ut ī ordinādus.
§. 4. Et sacram quidē scriptu
ram debent scire clerici ad sub
ditorum aīas informādas. 36.
di. c. 2. §. ecce ꝛ. c. si quis vult. se
culares vero scias debent scire
ad eruditionē ut possint discer
nere verū a falso ꝛ per eas ha/
bere aditū ad sciam pietatis. nō
aūt ad voluptatem ꝛ delectati
onē. 37. di. §. cum ergo. Prop
ter hoc statutū est ut in certis
ecclesiis hēatur doctor ꝛ theo
logie ꝛ artium liberaliū. ut sup
magister. i. §. i. Et intelligas de
artibus liberalib⁹. s. grāmatica
principaliter. ꝛ ēt dialetica ꝛ re
thorica q: ille spetialiter erudi
unt homiēs ad sciētiam pieta/
tis. Secus de arismetrica. mu
sica. ꝛ astrologia. q: ille lꝫ i se
ptineant veritatē nō tamē dicūt
ad pietatem. di. 37. si quis. Et
nō snias nunc dictas quin etiā
poeticas possunt aliq qñqꝫ nō
solum licite sed etiā meritorie
studere. ut. s. errores gētilium
legendo detestent ꝛ vtilia que
i eis inveniuntur ad adiutoriuꝫ
sacre eruditiōis convertāt. 37
di. turbat ꝛ. c. fi. quid veri. Nā
ꝛ si quis adversus mathemati
cos velit scribere ipertus ma
theseos. risui patebit. 37. di. q
de mensa. Paulus quoqꝫ apo
stolus aliqua philosophorū et
poetarum suis scriptis indidit
ut in dicto. c. turbat. Unā. i. Co
2. 15. Menandri phi sciam po
nit dicens Corrumpunt bonos
mores colloquia mala. Et ad
Titum. i. Empiminedis poete
versiculum inducit. Cretenses
semper mēdaces. male bestie
ventris pigri. Et ptra athenie
ses disputās. Aratri poete testi
monio vtitur dicēs de deo. Ip
sius. n. ꝛ gen⁹ sumus. Actis. 17
Hieronymus ēt usus ē versib⁹
virgilij. de cōse. di. 5. nūqꝫ. et
auctoritate Galieni ꝛ Ipocra/
tis. de con e. di. 5. ne tales. Itē
Aug⁹. versibus Lucani. 26. q.
5. nec mirum. circa principiuꝫ
Debet ēt clericus sive prelatus
habere scientiam negotiorum
temporalium ut h. i. §. 4.

Utrum clerici possint audi
re leges aut physicā? R̄o. Pñt
verūtamen non causa cupidita
tis vel voluptatis. ar. 37. di. c.

i.q.c.legim⁹.i.q.2.q.c.ideo ni ñi sint de illis.de quibus dictū est supra excōicatio.1.§.2.v.6.q.§.3.v.14.

¶ Quantā sciētiam debet habere persōa ecclīastica? R̄o.quilibet prelatus debet habē sciētiam litterature.q si nō eminētem saltē cōpetētem.Aliī pōt r̄moueri ex̄ de eta.q quali.q̄3uis q extra de renūc.nisi ex̄ d elec.cum nob olim. Scia aūt cōpetens vocatur que necessaria ē ad executionē cuiuscūq3 ordis sicut sacerdos inq̄ntu3 deputatus ē ad celebrandū diuinū officium tenetur scire tm̄ de grāmatica q sciat v̄ba cōgrue proferre q accentuare.q q intelligat saltem ad litterā ea que legit.inq̄ntum uero est minister sacroꝝ tenetur scire que sit debita materia cuiuslibet sacri.q modum rite dispēsandi ea. In q̄ntum uero est doctor tenetur scire saltē rudimenta q articulos fidei per dilectionē operātis. Inquātum vero ē iudex cō scientie tenetur scire distinguere iter leprā q nō leprā.pccōru3 Con.Tho.i.4.di.24.addens q ad ep̄os ptinet scire ēt ea q̄ difficultatem in lege dei faciūt vel facere possunt.

¶ Utrum prelatus debeat habere sciam tēporaliū rerū? R̄o. Sic Na3 debent p̄lati subditis nō solū spiritualia:sed et carnalia subsidia ministrare. exēplo christi q turbas sequentes non solum uerbo s3 etiā virtute sanabat.q corporalibus alimentis reficiebat.Et ut hec plene pficere possint o3 eos habē solertiam seclariū nogocioꝝ.vt eoꝝ cautela q eccl̄ie seruent̄ i demnes.q cuiq3 necessaria pro suo modo subministrent̄ di.39. per totū.Et nō q li3 qs pp̄ horum simplicitatem repellatur ab obtinendo bn̄ficio.nō tn̄ de icit ab obtēto:s3 datur ei coadiutor.7.q.i.qr.frater extra de elec.cū i cūctl.Secus aūt i litteratura.qr si non habeat saltem cōpetentem pōt remoueri ut in prece.§.dicitur.

¶ Utrū magis expediat isister̄ scie theologie:vel itender̄ salu ti aiarum? R̄o.s3 Tho.i quolibet.Hec duo adiuicem ꝯparari pn̄t dupliciter.s.absolute q i aliquo casu.Est ergo cōsiderādū q i aliq⁹ artificio melior est q disponit d artificio.q dr̄ archi tector q̄3 aliqs māualis q operat̄ s̄m q ei ab illo dispōit̄. vn̄ i edificiis ꝯstruēdis maiōi mercedē ꝯducitur q de edificio dispōit q̄3uis nihil māib⁹ operetur q̄3 māuales artifices qui dolāt ligna et incidūt lapides

In edificio aūt spūali sunt q̄si
manuales opa͞rii qui p͞ticulari
ter insistunt cure animarū. pu
ta sacramēta ministrādo vł ali
ud hui⁹ p͞ticulariter agēdo s3
q̄i p͞icipales artifices sunt epī
q imp͞rāt ⁊ disponūt qualiter
p̄dicti offm̄ suu3 exequi debe-
ant. propt̄ qđ epī. i. sup͞intendē
tes dicunt̄. Similit̄ ⁊ Theolo
gie doctores sūt q̄i principales
artifices qui ingrunt ⁊ docent
q̄liter alij debeāt procurar̄ cu
ram. Simplicit̄ igitur melius
est docere. sacrā scriptura3 et
magis meritoriū. si bona intē
tione agatur q̄3 ipendere par
ticularem curā saluti hui⁹ ⁊ il
lius. Unde ⁊ apl's de se dicit.
i. Cor. 3. Nō misit me christ⁹
baptizare sed euangelizare q̄3
uis baptizare sit opus maxime
cōferēs saluti animaꝝ. Et. ad
Thimot̄. 2. dicit hec. cōmenda
fidelibus q idonei erunt ⁊ ali-
os docer̄. Ipā. n. rō demōstrat
ꝙ meli⁹ est erudire de p͞tinēti-
bus ad salutē eos q in se ⁊ i ali
is proficere pn̄t ⁊ siplices q ī se
tm̄ pn̄t proficē. In aliq⁹ tn̄ cāu
necitate iminēte debēt ēt epī ⁊
doctores itermisso proprio of
ficio p͞ticularit̄ itender̄ cure a
nimaꝝ. De mā scie. ā. disce ⁊ ā
magr̄. i. ⁊. 2. ⁊. i. studiu3.

Scisma ſm Ho. Goff. ⁊ Ray. ē ab vni
tate seu ab vniuersitate fidei il
licitus discessus. Et dicit̄ a scis
sura q̄ p ip͞3 fit. 24. q. i. scisma.
¶ Que ē dr̄ia int̄ scisma ⁊ her̄
sim? R̄o. ſm Ray. Heresis i p͞ri
cipio sui h3 p͞uersum dei dog
ma. qđ non h3 scisma. sed i fi.
confingit aliquā heresim ut r̄-
cte videatur ab ecclesia reces-
sisse. 24. q. 3. iter heresi3. Pos
set igit̄ dici ꝙ talis ē dr̄ia qua
lis est int̄ dispositionē ⁊ habi-
tum. Primo. n. dicit̄ scisma. s3
cū pertinacit̄ ibesit sue secte as
serēs non esse obediendū Rōa
ne eccl'ie. est heresis q? peccat
i illo articulo. scā3 ecclesiā ca-
tholicā. Ois. n. heretic⁹ est scis
maticus. s3 n̄ ec͞o. Idē Gof.
¶ Utꝝ scismatic⁹ vł heretic⁹
habeat aliquā potestatē spūa
lem? R̄o. ſm Tho. ſa secunde.
q. 39. Duplex est potestas spū
alis. Una quidē sacr̄alis. alia
iurisdictionalis. Sacr̄alis qui
dē ptās est que p aliquā conse
crationē cōfert̄. ⁊ talis ſm suā
essentiā remāet i homie q̄3diu
viuit siue i scisma siue i heresi3
labat̄. qđ p3 ex hoc ꝙ rediens
ad ecclīā nō iterū cōsecret̄. sed
tn̄ tales vsum ptātis amittunt
ita ꝙ non l3 eis sua potestate
vti. Si tn̄ vsi fuerit. effcm̄ hn̄t

in ſacramẽtalibus q: i his bõ
non operat̃ niſi ſicut inſtr̃m di
Unde effectus ſacr̃ales nõ ex-
cludunt̃ ꝓpt̃ culpã quãcũq3
cõferent ſacr̃m. Poteſtas ãt
iuriſdictionalis eſt que ex ſim
plici iiunctione hois cõfertur
⁊ ideo nõ imobilit̃ adheret et
in ſciſmaticis ⁊ hereticis non
manet. Unde nec pñt abſoluẽ
nec excõicare. aut indulgẽtias
facere. aut aliud huiuſmõi ⁊ ſi
fecerit nihil eſt factũ. 7. que.
i. nouacianus.
❡ Qualit̃ ſciſmatici puniũtur
R̃o. ẜm Ray. A deo quidẽ legũ
tur multipliciter puniri. vt Da
tham ⁊ Abirõ qui Vyatu t̃re
abſorpti ſũt. Numeri. 16. Itez
x. trib⁹ que Hieroboam adhe
ſerunt date ſunt i diſperſionez
3. regis. 12. ⁊. 13°. ⁊ aliis multis
exemplis. Ab hoie quoq3 ſiue
a iudice puniũtur ꝑ excõicatõ
nem vel depoſitionẽ. 23. di. in
noie dñi. ex̃ eo. c. 2. Itẽ puniun
tur pecũialit̃. ar. 23. q. 7. ꝙ ãt
Item ſi neceſſe eſt manu etiaz
militari ſiũ armata. 17. di. nec
licuit. xi. q. i. petim⁹. Et d̃ his
penis ẽt tangit Tho. ſecunda
ſecũde. q. 39.
❡ Quod ſit grauius pcc̃m. ſciſ
ma vel hereſis? R̃o. ẜm Th. ẜa
ẜe. q. 39. Heſis ſimplicit̃ eſt g̃-
uius peccatum. q: eſt peccatũ

cõtra ip̃z deũ ẜm ꝙ in ſe eſt pri
ma veritas cui fides innititur
Sciſma aũt eſt cõtra eccleſia-
ſticã vnitatem q̃ ẽ min⁹ q̃3 ipſe
deus. Ex aliqua tñ circũſtãtia
contingere poſſet ꝙ aliqs ſciſ-
maticus grauius peccaret q̃3 i
fidelis aliqs: ⁊ hoc ꝓpt̃ maio
rez cõtẽptũ. vel ꝓpt̃ mai⁹ pe
riculũ qd̃ iducit vl̃ ꝑꝑ aliqd̃ h⁹.
❡ Qualiter redeũtes a ſciſma
te ſunt recipiẽdi? R̃o. Sciſmati
cus volens redire d3 abiurare
ſciſma ⁊ ſatiſfacere ad manda-
tum eccleſie. ⁊ debet recipi cũ
manus ipoſitiõe. ut accipiant
ſpiritu3 ſcm̃ qui ex̃. eccleſiã n õ
eſt nec dari põt. 24. q. i. dic-
mus ⁊. c. pudenda ⁊. c. ſciſma.
Et ſi quis reconciliatus dicat
ſecum circa ordines diſpenſa-
tum: probare debet ab eo qui
poteſt diſpẽſare. vt ex̃ eo. c. fi.
❡ Quis poteſt diſpenſare cu3
ordinatis ab heretico ſciſmati
co uel excommunicato? R̃o. ſe
cundu3 Hoſtien. Si ſcienter a
tali ordine receperunt tunc
ſolus papa diſpenſat. Si uero
ex ignorantia non tamen ſupi-
na. tunc per diſcretum prelatũ
cum talibus poterit diſpenſari
extra de ord̃. ab epiſcopo qui
re. capitulo primo et ſecundo
Sed in ꝯpatu ſol⁹ papa diſpẽ
ſat ex̃ d̃ elec. q: diligentia. Et

de sic ordinat. habes s. ordia-
tus. p⁹. §. pst. & fi. Alienationes
facte a scismaticis nõ valẽt vt
s. alienatio. §. pst. & qui initrit
eis est excõicatus ut s excõica
tio. i. §. 2. in. fi.

Secretorum revelatio vide s fue-
latio. & i. testis. 3. §. xi.

Seditio Utrũ sit mor-
tale pccm̃. Rñ. o.
sm Tho. secũda se. q. 42. Se-
ditio proprie opponit vnitati
multitudis. i. populi civitatis
vel regni. & sic oppõit iustitie &
cõmuni bono. Et iõ ex suo gñe
est pccm̃ mortale & tãto gravi⁹
q̃zto bonum cõe q ipugnatur
p seditionem est maius q̃z bo
num privatũ quod impugnat
per rixã. Pccm̃ aũt seditionis
prio & principalit ptinet ad eos
qui seditionem procurãt. 2⁹ ãt
ad eos qui illos sequunt ptur
bantes bonam cõe. Illi vero q
bonũ cõmune defendunt eis r
sistentes. non sunt dicẽdi sedi-
tiosi. sicut nec illi qui se defen
dũt dicunt rixosi.

Sententia Quãdoqz dicitur sen
tentia lata a iure. quãdoqz a iu
dice. A iure quãdo est de h⁹ fa
ctum statutũ ab eo qui conde
re potest. de quibus habes su
pra lex. §. 2. Sentẽtia vero a iu
dice est. quando aliquis iudex
iudicat inter partes vel q̃ndo
excõicat. vt propter contuma-
ciam & huiusmõi. Similit etiã
dicitur a iudice fieri. quãdo nõ
p modum cõstitutionis sed in
odium alicui⁹ mali iam cõmis-
si fert excõicatio sive generalr
sive spãlis. Et similit dico etiã
si fiat in odium cõmittẽtiũ i fu-
turo. dũ tamen non intẽdat fa
cere perpetuã constitutionem

Que est snia interlocutoria
Rñ. o. sm Ray. Est illa que nõ su
per principali sed sup aliis que
stionib⁹ profertur. i. inter prin
cipium cause & finẽ. & est de ali
quo teste repellẽdo vel recipiẽ
do. de dilatione dãda vel non
Vel põt dici interlocutoria. q2
inter partes loquẽdo profert
sine scripture solẽnitate. ex eo.
& si. li. 6. Bene tñ debet redigi
in scriptis. sz nõ est propt hoc
necesse q descriptio recitetur.
ex eo. qm̃.

Que est snia diffinitiva. Rñ. o
sm Ray. Diffinitia snia est qñ
principalis questio diffinit. ff.
de re iudi. l. i. Et dz proferri ab
ipo iudice & non ab alio. aliter
nõ valet: nisi iudex sit eps qui
põt p alium recitare ad instar
illustriũ. C. de sen. ex peri. reci.
l. 2. & in auten. ut ab illustri. et
qui sup eã digni sunt. §. lãcim⁹

igitur coll'.5.ex̄.co.⁊ ſi.li.6.
Utrꝝ ſnīa diffinitiua ſine ſcri
pto valeat in aliquo caſu? R̷o.
Sunt caſus in quibꝰ valet ſm
Jo.an.videlicet quando bre/
ues ſūt cauſe.⁊ maxime viliuꝫ
perſōaꝝ.⁊ pōt dici breuis duo
ruꝫ aureoꝝ.ff.de dolo.l.adeſt
⁊.l.prece.in fi.Inſpiciat̄ auteꝫ
q̄litas perſonaꝝ ⁊ relinquatur
arbitrio iudicis.ff de iure deli
berā.l.i.ex̄. de offi. delega.de
cau is.vel inſpiciat̄ cōſuetudo
loci vel fori.xi.di.cōſuetudis.
Jtē vꝫ cum ep̄s i cauſa ciuili in
ter clericos iudicat.xi.q.i.ſi qſ
cū clerico.⁊ C.de ſen.ex peri.
reci.in auten.niſi.Jteꝫ cū pre
ſes depoſito officio cōuenitur
ut reddat adminiſtratione in
autē.ut iudi.ſine quoqꝫ ſuffra.
§.neceſſitatē.coll'.2.Jtem cum
papa per ſe pronūciat.valet.n.
lꝫ nō tulerit eam i ſcriptis.Ip
ſe enim ſolutꝰ eſt legibꝰ.ff. de
legi.digna uox.Jtem ſm quoſ
dam ualet:ſi lata ſit i cauſa ma
trimoniali ex̄.de teſti .Albricꝰ
Sētentia debet fieri ſeden/
do.Jtem in loco publico ⁊ ho
neſto.3.q.3.§.ſpaciū.in fi.ff.de
arbi.ſi cū dies.§.ſi.arbiter.Jtē
debet ferri de die ⁊ non i tene
bris.vt ſupra iuriſdictio in fi.
Jtem nec diebus feriatis .ma
xime ſolemnibus ⁊ feſtiuis . vt
ſ̄ ferie.§.7.Jtem nō debet fer
ri per venalitatē.2.q.6.§. diffi
nitiuꝫ.Hec ⁊ multa alia requi
runt̄ in ſententia:quoꝝ ſi aliqd̄
amiſſum fuerit non valebit.
Utrum ſnīa a nō ſuo iudice
lata teneat? R̷o.eſt nulla.ex̄ de
iudi.at ſi clerici.niſi i cā recon
uentiōis.3.q.8.cuiꝰ in agendo
ex̄ de mutu.peti.c.i.⁊.2.Jtē te/
net ſnīa cum qs laicus ex certa
ſcientia conſētit in iudicē non
ſuū.ff.de iuriſdi.om.iudi.l.ſi p
errorem.ex̄ de foro cōpe.ſigni
ficaſti.Sꝫ hoc non hꝫ locū in
clericis:qui non p̄nt in aliū iu/
dicem cōſentire:niſi ſit pſōna
eccleſiaſtica.⁊ que iuriſdictio/
nem ordinariā habeat.⁊ d̄ vo/
lūtate ſui ep̄i.ut in dicto capi.
ſignificaſti.De hac mā habes
ſupra iudex.i.§.2.⁊.§.plt.vl' eti
am niſi in cauſa recōuētionis.
Nā et ſi clericꝰ cōueniat laicuꝫ
corā iudice laico.⁊ ille laicꝰ re
cōueniat clericū ciuiliter ſi fe
ratur ſnīa cōtra clericuꝫ bene
tenet:qꝛ ſuus iudex eſt .per re
cōuentionē.ex̄ de mu.peti.c.i.
⁊.2.⁊.3.q.8.§.cuius in agendo
C.de.ſen.⁊ inter.om.iu.cū pa
pinianus.⁊ in autē.⁊ cōſequēt
Criminalit̄ vero laicus cl'icuꝫ
cōuenire nō poſſ̄t corā iudice
ſeculari.xi.q. i.c.i.⁊.2.nec ēcō
ueire pōt.quia i crie nō admit

titur reconuentio.3.q.xi.negā da.⁊ non relatiōe criminū:sed inocenti⁊ reus purgat.ff.d pu bli.iudi.l.is qui.

¶ Quid si sīt duo iudices ⁊ pro ferunt diuersas sniās?R̷o. Si processerūt ex iurisditione or dinaria.tenet pro reo.et non pro actore nisi in causa fauo rabili puta matrimonio.do te.uel libertate siue testamen to:si pro his fuerit lata.Si vo processerūt ex ptāte delegata. pendet ex arbitrio delegantis Qd si ex cōpromisso:neutra dz hr̄e vigorē ex̄ d sē.⁊ re iu.duob⁹

¶ Quis effectus ē snie.R̷o fz Ray. Effectus eius est multi plex. Primus est ꝙ pro vita te accipitur q̈ztū ad illos iter quos lata est. Et intellige post q̄z transiuit in rē iudicatam .s. q: ab ea appellari nō possit qd est p⁹ decē dies.ff.de re iudi. res iudicata.Itē effectus snie ē ꝙ i actiōibus psonalib⁹ man detur executiōi ifra quatō mē ses.ex̄ de offi.dele.querenti.⁊ ex̄ eo.qd ad cōsultationē.tam̄ tp̄s ipm nō pōt artari ⁊ proro gari cā cognita.ut i pallegato c.qd ad ꝯsultationē.⁊.ff.de re iudi.l.2.In actionib⁹ vo reali bus cū res certa petita est.pu ta liber.equ⁹.ager:dom⁹.dz mandari executioni stati post decem dies qui concessi sūt ad appellandum.et hoc si res sit i pn̄tia.in insti.de offici.iudi.in principio.Et idē dz fieri i actō ne criali .nec.n.in talibus est executio differenda .2.q.1.sic. Fallit tm̄ in quattuor cāib⁹.pri mo.s.cum princeps ex vindic ta seuerius fert sniam.q: tunc differtur executio ad minus p 30.dies.ut locus possit esse mi sicordie.uel si res exigit etiam pnie.xi.q.3.cum apud in fi.C. de pe.si uindicari.Item cum snia lata est in mulierē pgnan tē.Nam differt usqz ad ips p tus.de regu.iur.l.pregnantis Item si capitalis snia est lata i suum differtur executō quous qz reddiderit ratiocinia admi nistrationis quam gessit.C.d bo.prescrip.l.i.Item cū quis est confessus de crimine.C.d custo.reo.l.2.ubi dr̄ ꝙ reus ꝯ fessus de crimine in iure trū datur in carcerem.et postmo dum reductus apud acta audi atur ut scilicet confessionem iteret.Sunt et alij plures effe ctus sententie quos non prose quor:q: potius ad forum con tentiosum pertinent.

¶ Utrū snia lata int aliquos preiudicet alijs?R̷o.Regulari ter nec snia nec res int alios ac ta vel iudicata piudicat alijs:

ex de fide instru. iter dilectos & ex eo. c. q3uis. C. res inter alios acta per totū. Fallit tamē i multis casibus. i. cū cause sunt cōnexe. 81. di. tātis. 3. q. 6. hoc quippe. ex de accusa. ad petionem. ex de purga. cano. c. pst. Item in causa libertatis. ff. de sta ho. l. ingenuū. itē in cā filiatōnis. ff. de liberis agno. l. i. in fi. et. l. 2. & 3. in prin. Itē fallit si actio vel defēsio p̄io loco ptineat ad aliquē. & ipse sciens patiatur sequētez experiri. de re ista. q2 intelligit iuri suo renūciare. vt si debitor pass⁹ sit expiri creditorē de proprietate pignoris qui succubuit. si debitō postea vellet agere obstabit ei res iudicata. vel etiā econuerso cred tor pass⁹ sit debitorē agē ff. de re iudi. sepe. ex. eo. c. pst. vbi hec omnia notant.

Utrū sñia lata int alios alti prodesse possit? R̄o. Regularit nec snia nec alia res int alios acta alti prodest. S3 fallit qa prodest in certis casib⁹ primo q dē in querela inofficiosi testamenti. ff. de inoffi. testamen. l. papianus. §. meminisse. Item i re indiuisibili. ff. si ser. vendi. l. loci. §. si fundus. Item in re cō muni cum pupillo. ff. quemad modum ser. amit. l. si commu nem. 2. questione. 6. §. diffiniti ua. 9. quandoque plures. ex de appella. c. penultimo. Itez prodest ubi res est communis cum fisco. C. de communi re. alie. l. 2. Notantur hec extra. eodem. c. penultimo.

Quibus auxilijs subleuatur sententia? Respondeo. Quattuor. Subleuatur enim quando q3 per appellationem que debet fieri infra decem dies tempore late sententie. 2. questiōe. 6. capitulo primo & c. anterio rum. secundo per supplicationem: ut cum lata est a principe. uel ab alio a quo non licet appellare. xxxv. questione. 9. utinam. et. c. sententiam. tertio per querelam falsi ut si dicatur lata per falsos testes vel alias fras probatōes. ex de testi. sic nob ex de procu. i nra. et de proba. l3. C. de fal. l. qrela. Itē q2to p i integr restōnem. ex de i inte. resti. per totum.

Sepultura primo;

communiter sepultura secundum Goff. quandoq3 accipitur pro ipso officio quod impeditur corporibus sepeliendis. Et de hac intelligitur quod uendi non potest extra de simo. non satis i3. questione secunda percipiē dum. i. questione. i. dictū. 2. qn

doq; sepultura dicitur ipsa terra q̃ ñ est de cimiterio..vel fuit ibi aliquis sepultus iter ven di non põt.ff.de rei vendi.que religiosis.3° qñq; dr ipsa tũba ⁊ illa vendi põt si null⁹ in ea sepultus sit. Alioquin loc⁹ fact⁹ ẽ religiosus ⁊ uendi nõ potest ff.de reli.et sup.su.i.2.13.q.2.q̃sta.2.c.postq̃; .quarto dicitur qñq; terra pura que deputanda est ad usum sepulture.⁊ hec vendi põt.12.q.2.aurũ.

Quid est ius sepulture? Ro ẽm Ray. Ius sepulture est ꝙ ꝯpetit eccl'ie ad sepeliendu; aliquos in cimiterio suo.et prouenit ex põtificis assignatione ar.13.q.1.eccl'ias. Cõpetit aũt generaliter ecclesijs parrochialibus et etiam illis quib⁹ a iure vel priuilegio concessu; est non autem alijs.

Utr alibi q̃; apud ecclesia; possit esse sepultura? Ro ẽ; Inno. Cimiteriũ uel quecunq; sepulture debent eẽ circa ecclesiam.17.q.4.sicut.sed tamen bñ põt cimiteriũ aliquãtulum eẽ remotum ab ecclesia.non tñ credim⁹ ꝙ alicui loco ẽt religioso hospitali vel h⁹i possit accedere sepl'tura nisi habeat ecclesiam. Ite; in vno cimiterio mlte eccl'ie possunt hr̃e ius sepeliẽdi parrochiãos suos.

Utr pactũ preiudicet sepl'ture? Ro. Pactũ qd fit cum rectore parrochialis ecclesie de nõ recipiendo aliquos vel certos parrochianos eius ad sepl'turam seruari debet ẽt ab his quibus a sede apostolica sepl'tura libera est cõcessa.licet illi apud eos elegerint sepeliri.ex̃ de pac.pactũ li.6.

Ubi d; sepeliri quid decedit nulla sepultura electa? Ro. ẽm Io.an.sup.c.aĩar de sepl'.li.vi.Sepeliri d; in sepulchro parentum exemplo patriãcharũ.13.q.2.Ebron.ex̃ eo.nos instituta.⁊.c.fraternitatem vl' in parrochiali eccl'ia si consuetudo sit. Quod si talis sit alienigena.uel uiator.deb; sepeliri apud eccl'iam in cuius parrochia mortuus est.13.q.1.ecclesias vel in ecclesia cathedrali si sit consuetus.xv.q.1.c.p⁹.clerici quoq; si non eligant sepulturam sepeliri debẽt in ecclesia vbi sunt clerici..Itẽ q hab; domiciliũ in ciuitate vl' castro s; qñq; ad villã rurale se trãsfert cã recreatõis.uel ut ruralia exerceat.⁊ ñ electa sepultura decedit nõ d; sepeliri in ecclesia dicte ville s; in sua parrochiali:vel potius i ea in q̃ maiorum suorum antiquorum ab antiquo existit sepultura.dum

mō absq3 periculo. ad ipā3 ua leat deportari. Mulier q̄ pl'es viros habuit si sepulturā non e ligat est cum viro vltio c⁹ do micilium ⁊ honorē retinet tuml' anda. ex̄ eo. is qui. li. 6.
¶ Quid de his q̄ recipiūt alie/ num ad sepulturā in casu nō cō cesso? R̄o. Tenent ad restitutio nē corporis si petatur. Itē tenē tur restituere q̄cquid occasiōe illi⁹ perceperūt. vel que pcipi potuerunt. ex̄ eo fraternitatē. in fi. ⁊. c. ex pte. i. ⁊. c. cū liberū. ⁊. c cū in presētia ⁊ ex̄ eo. c. anima/ rum. libro. 6.
¶ Quis tenet facere expensas sepulture? R̄o. heres tenet ⁊ ab ipo peti pn̄t q2 videt quasi con tractū cum defuncto. Et d̄ hac mat̄ia vide s̄. restitutio. 2. §. 5. circa fi. Item si mulier habet dotē de ipā dote debēt fieri ex pēse funeris. si non habeat. tūc ad ipm maritū pertinēt. ff. de r̄ li. ⁊ sup. fune. l. i. ⁊. l. si quis.
¶ Quid de his qui morientes molestant sepulturam impedi unt. aut funeri iniuriātur? R̄o. Qui ad domū moribūdi acce/ dit ⁊ ipm vl' alios molestat. vl' rebus eius signa pōit. cadit ab actiōe ⁊ in tantundē condēnat heredibus iniuriati ⁊ publica/ tur tertia pars bonorum eius ⁊ est infamis. Et idem in eo q̄ circa fun⁹ peccat. C. d̄ sepul. ui. in auten. itē qui domū. Nec d3 impediri sepultura pretextu d̄ biti vel cuiuscūq3 obligatiōis C. de sepul. vio. l. cū sit. Nec d3 inferri molestia infra nouē di es ab obitu. al' pro tunc est inu tile. ut ibi in autē. sed nec ante Bene tn̄ impediret sepultura i multis casibus anime de q̄bus hēs. i. sepultura. 4. Utrum li ceat spoliare mortuos. supra mortuus. §. 2.

Sepultura. ii. q̄3tum ad elec

ctionē: Precipit vniuersis cle ricis secularibus ⁊ religiosis. sub interminatiōe maledictio nis eterne. ne inducāt aliquos ad vouendū iurandum fide in terposita. seu al' promittendu3 ut apud eorum ecclesias eligāt sepulturam. uel iam electam vlterius non immutēt. Alit ta/ lis electio irrita est. ⁊ qui sic eli gerint. nec possunt sepeliri apd ecclesias sic electas. nec elige re alibi. sed omnino sunt sepe/ liendi apud ecclesias apud q̄s fuissent sepeliendi si non eligis sent sepulturam. ex̄ de sepul. a nimarum. li. vi. Cui cōstitutiōi superadditur q̄ qui contrariū fecerit sit excōicatus ⁊ nō pos/

sit absolui nisi a papa. vel i mor tis articulo. vt supra absolutio p°. §. 3. v. 4. Item religiosi vel cler ci qui pred ctos in suis ec clesijs vel cimiterijs presūp erit sepelire tenent ad restitutionē corpor si petant. et etiam omni um que occasiōe sepulture illo rum puenerint quolibz ad eos dē faciendā integralit infra d cem dies. quaz ni i fecerint. ec clesie ipe apud quas sepulti fu erint et cimiteria earundē ext sint. et tamdiu maneāt interdi cte donec facta fuerit restitutō predictor. ut in dcō. c. animar Secus autē videt dicendū qn qs proprio motu voueret vel iu raret in tali loco eligere sepul turā. qr sm Hosti. tūc tenetur seruare. nisi ex cā noua post or ta. ut qr factus est eps vel reli giosus. vel locus ille quasi dis sipatus est. ar. ex de reli. do in ter quattuor.

¶ Eligere quis pōt sepulturaz dimissa antiqua etiā. i loco mi nus religioso. ex eo cum quis. libro. 6.

¶ Utrū religiosi possint eligē sepulturā? R̃o. Non. sz sunt apd sua mōasteria tumulādi. Pñt tñ eligere si quādo moriuntur essent adeo remoti q cōmode portari nō possēt ad illa. ex eo. religiosi. li. 6.

¶ Utrū patres possint filijs e ligere sepulturā? R̃o. Pñt eos sepelire vbi uoluerint si sint in fra annos pubertatis. s. 14. cō pletos. et cōsuetudo terre id ha beat. Al' nō. Ipsi tamē filij eli gere non possūt nisi post dcm̄ tpus. Tunc enim pñt ēt absqz patris assensu. ita tamē q si sīt filijfamil. non pñt sine assensu eius relinquere aliqd pro aīa sua. nisi habeāt peculiū castrē se vel quasi extra eo. lz. li. 6.

¶ Quid si propri9 sacerdos cō p9 e9 qui alibi elegerat sepeliri violent rapuit? R̃o. sm Hosti. Amittit ius qd in eius mortua rio hz. et ossa restituet. ex. eo. c. cū liberū. Idē si aliqs cōuent9 totus uel maior ps eius hoc fe cerit. Secus crederē si minor pars vel sol9 prelat9 hoc fecisset

¶ Utrū possit fieri pactō pecu niaria sup electione sepulture R̃o. sm Hosti. Quicqd tēpora le permittit vel dat vt tal' elec tio fiat omnino reprobat. qr si moniacū esset. i. q. 2. q3pro. ex d pac. c. fi.

¶ Quid si quis mādat corpus suū nō sepeliri? R̃o. Non est ad implendū. ff. de condi. isti. l. q dam et notatur. xi. distinctione nunc autem.

Sepultura 3°. s. quo ad cāo

nicam portionem. Quando quis eligit alibi sepulturã. de omnibus que illi loco dimittit debz sua prochialis ecclia habere canonicam portioné. que vãia est fm cõsuetudines. Alicubi. n. est medietas. alicubi tertia alicubi quarta. ⁊ ideo cõsuetudini est standũ ex eo certificari. Et si consuetudo ibi nõ appareat dicit Hosti. pectandã cẽ cõsuetudinem metropolitane ecclie. Et si nec illa appareat spectãda est cõsuetudo vicinarum. Et si varia sit. tunc scdm̃ Goff. quarta debet. In hac. n. magis iura concordare videntur extra eodem in nostra. Si auté esset consuetudo q nihil detur. habes infra. §. 4. tam̃ de is qui eligunt sepulturam apud fratres predicatores vel minores determinatum est q tenentur ecclesie parrochiali dare quartam non solũ de omnibus funeribus. sed etiam de quibuscũqz et quomodocũqz relictis. et ad quoscũqz certos vsus. ⁊ de quibus quarta dari non consueuerit. vel aliter de iure non deberetur. Item de omnibus datis. in morte l' mõtis articulo: in infirmitate dãtis de qua decesserit fratribus ipis vel alijs pro ipis. ex eodé dudum in clemen.

¶ Quando aliquis cuius maiores solent ab antiquo in aliqua ecclia sepeliri. ea dimissa eligit alibi sepultura. vtrum canonica portio debeatur ecclesie dimisse? Respõdeo. Nõ. sed potius illi ecclesie in q̃ consueuit audire diuina ⁊ reciper̃ sacr̃a. extra eodem cũ qs li. vi.

¶ Quid si in vna solet audire diuina ⁊ in alia recipere sacramenta? Rñdeo. Videtur q põtio canonica debebitur ei vbi consueuit recipere sacramẽta extra eodem. c. i.

¶ Quid si ɔsuetudo ẽ q nihil det̃ pro cãonica portõe? Rño fz. Ray. Credo q ñ valz. qr ẽ ɔtra rõez ⁊ nãlé eqtaté. ex eo. nos i stituta. ⁊. c. relatũ. et. c. certificari Tñ fz Host. hec consuetudo bñ posset prescribi si titulus probaretur.

¶ De qb⁹ r̃b⁹ dz dari cãonica põtio? R° fz Ray. ñ tm̃ d oblatõnib⁹ cereis ⁊ alijs h⁹i. q̃ ecclesia i q̃ qs sepelit̃ r̃cipit i die fũeris. sed etiam de alijs q̃ defũctus pro aĩa sua illi ecclie r̃liqt. ex. e. i nr̃a. Cõ. Hostié. ⁊ addit hoc intelligẽdum de his que relinquuntur occasione ecclie siue loci. Secus si intuitu persone q̃zuis ecclesiastice. dummodo non in fraudem fiat.

Item dicit intelligendū eē de mobilibus q̄z immobilibus. Excipiūt ornamēta ecclie ⁊ pecūia pro eis data. vel pro fabrica. āniuersario septio. trigesio ⁊ alia ad perpetuū cultum diuinū legata. de quib⁹ cāonica pōtio deduci nō dz: nisi factuz fuerit in fraudē. ut epūs sił est consuetudo. seu parrochiał ecclia defraudaret. extra de testa. c. fi. Insuper de his que testator siue moriens relinquit quibuscūqz alijs eccłijs uel personis in cōi ut pauperibus. nullā portionē hēbit parrochialis eccła ut Inno. dicit ex̄ co. relatū. qr canonica portio non est prestā da nisi ab eccłijs in quibus sepelitur. uel ad quam transit se conuertendo vel alio mō. Cō. guil. et Hosti. Et nota ꝙ ut dicit Inno. ꝙ ab ista canonica portione dāda parrochialibus nō sunt de iure exēpta mōasteria uel alia loca q̄ alr sūt exēpta ex̄. co. in nostra. et de testa. requisisti. ⁊. c. officij. Item nō ꝙ ɓm Host. lz petitio canonice portionis cōpetat sacerdoti parrochiali. tn̄ si ipe est negligens in petendo epūs poterit petē pro illo extra de success. ab inte. c. fi.

Quid si moritur rex vel dux vel alia persona que ꝑ anni circulū in diuersis eccłijs audiebat diuina. ⁊ percipiebat sacra qui hn̄s duo vel plra domicilia in quib⁹ se pariter collocabat ⁊ elegit sepulturam in alio loco. cui ecclie dabitur canōica portio? R̸o. Ecclie domicilioꝝ diuident eā inter se. arg. ex̄ de deci. qm̄ ⁊ expresse hr̄ ex̄. e. cū quis. li. vi.

Quid de quibusdam regiōibus. ubi de oibus mobilibus. q̄ defunctus potest in testamēto relinquere siue legarī ecclia exigit tertiam ꝑtem. ⁊ morienti iniūgit sacerdos ꝙ reuelet oia mobilia sua sicut fieri dicitur i britania minori? R̸o ɓm Guil. Non credo ꝙ hec consuetudo preiudicare debeat iuri cōi nisi legitime fuerit prescripta. et contradictorio iudicio obtēta vel ēt auctoritate sedis apostolice confirmata. Nec archiepōrū vel epōꝝ illi⁹ loci constōem ad hoc sufficere nisi adsit uolūtas vel consensus subditorum quos tāgit. Et idem credo de ꝓdicto precepto. s. ꝙ nō tenentur morientes in hoc cāu eis obedire. nisi in dictis cāibus.

Pone ꝙ defunctus ecclie sue reliquit decē ⁊ alteri ecclie in q̄ elegit sepulturā reliqt mille vel castrum. nūquid prima ecclia dz esse contenta illis de

cem? ℞o ꝫm Ray. Si defunct⁹
legauit hoc mō ꝙ illis eēt con
tenta. et sacerdos ciuit condi
tionē et recepit legatū. vr̄ r̄nū
ciasse iuri suo ⁊ iam nō poterit
vlterius petere aliquā portōez
Si v̄o defunctus absolute re/
liquit ⁊ ip̄e absolute recepit po
terit nihilominus de ceterꝭ pō
tionē vendicare. ex̄ de test. of/
fici vel saltez aget ad supplem̄
tum cōputatis illis decē. sicut
filius institutus in pte minori
q̄z legitima pōt agere tantum
ad supplemētum. C. de inoffi.
testa. siqn̄. §. illud. ⁊. l. oio. ⁊ ex̄
de emp. et vendi. cū dilecti.

¶ Quid si quis elegit sepultu/
raz in propria eccl'ia: ⁊ ei nihil
legauit: et aliis eccl'iis mlt̄a le
gauerit. nūquid poterit hec ec
clesia petere aliquā portionem
℞o ꝫm Ray. Si est consuetudo
ꝙ eligētes sepulturā i propria
eccl'ia semper aliqd reliquunt
potest eccl'ia illud peter̄ ab hē
dibus. non iure actionis: nec
differēdo propter hoc sepultu
ram sed iplorando superiorꝭ
officiuz. extra de simo. ad apo
stolicam. Si vero non est con
suetudo nihil potest peter̄. sz
solis funerabilibus debet esse
contenta. Naz tenet̄ ex officio
ip̄m sepelire. ex̄ de simo. nō sa
tis. ⁊. c. cū in eccl'ia. Posset q⁹
q̄z in hoc cāu implorari offici/
um iudicis aduersus heredes
si deprehendat̄ dolus testato/
ris vel heredū. Similit̄ aduer
sus rectores aliarum eccl'iarū
si et illorum dolus depreben/
datur.

¶ Pone ꝙ aliquis eligit sep'l
turam apud aliquaz religiōez
postea intrat in ip̄am ⁊ d̄cedit
nūquid locus religionis tene/
bitur eccl'ie illi⁹ ad canonicaz
portionem? ℞o ꝫm Ray. Dico
ꝙ si transit in infirmitate de q̄
moritur tenetur. extra eod in
de his. Secus si transit in sāi
tate. aut etiam in infirmitate
de qua nō morit̄. Con. Hosti.

¶ Quid de leprosis intrantib⁹
domos leprosorum. nūquid sa
cerdos parrochialis pōt d̄ eis
morientibus petere canonicaz
portionem? ℞o ꝫm Guil. Cre/
do ꝙ non. q̄z par iudiciū est ac
si transiuerint sani ad religio/
nem nisi forte ex ip̄a lepra mo
riantur. In hac tn̄ pte tenēda
ē consuetudo regiōis.

¶ Quid si aliquis recipiat̄ i ꝯ
fratrem alicuius loci religiosi
non tamen oblatis suis bonis
sed sibi retentis. ⁊ ibi eligat se
pulturam? ℞o ꝫm Goff. Non
liberatur a canonica portione
sicut nec eximitur ab ep̄ali iu/
risditione etiam si ip̄i religiosi

p 3

sint exempti ex de preuile. cuz & plātare. §. de ꝯfratrib⁹. & ca. vt ꝑuilegia. idē Ho.

Quid si quis igress⁹ religionem decedat in tēpore nouiciatus? R̄o. ſm Goff. Puto canonicā portionē eccl'ie priori non deberi. Quamuis. n. exire potuerit. nō tamē exiuit sȝ in religiōe decessit. & hoc sufficit quo ad q̄rte retentionē. ex. e. ꝗ his.

Quid si ifirm⁹ in una prochia faciat se deferri ad aliaȝ & ibi moriat'? R̄o. ſm Ray. Prima eccl'ia nō. propt' hoc priuatur canonica portiōe. ar. ex eo. de his.

Sepultura quarto. s. quādo prohibeat'. Prohibent' in cimit'io sepeliri omnes heretici. ex de hereti. sicut. Et de hoc ꝫ hereticus. 2. §. 2. etiā si post mortem appeat de heresi. 24. q. 2. sane profertur. Similit' etiā prohibent' pagani. & iudei. ꝗ ꝯse. di. 1. ecclesiam. 2. c. se. Itē generalit' omnes excōicati. 24. q. 2. sane qꝗ sup. ex de priuil. epi: li. 6 Etiam excōicatus minori. ar. in dicto. c. sane. Et intelligendum ſm Guil. de excōicat' minori si notorie sic excōicati sūt. Itē idem de excōicato etiam iniuste. vt notat' ex de resti. spol'. l'ras. in glo. circa finē. Itē prohibent' qui in tormētis moriu-tur. Et exponit Hosti. etiā si qs ibi letale vulnus accepit lȝ postea superuixerit qui q̄zuis peniteat & ei eucharistia non negetur. carebit t̄n ecclesiastica sepultura. ex de tornea. c. 1. H⁹ tamen intellige de illo qui venit causa exercēdi se in torneamēto. nō de alijs. ex de tornea c. 2. Nam & ſm Guil. intelligit' tam de militib⁹ q̄z de armigeris eoꝝ qui ibidē i armis se exercent. Sec⁹ de illis qui illuc vadūt cā curiositatis. vt ad videndū. uel q̄cūq̄z alia cā. Iteȝ prohibent' illi qui se occidunt 15. q. 2. quib⁹. 23. q. 5. placuit. & hoc intelligēdū ſm Guil. si perierunt se ex disperatiōe t'racūdia. secus si ex furore vl' a casu. Un̄ sicut dicit Ber. ex e. ex parte. Si qs propt' fugā se pr'cipitaret i aquā. q: sic credit se euadere posse non iputatur ei si cōtrariū eueniat. & hoc cum pro bono & licito hoc faciat. ar. 13. di. nerui. 23. q. 5. de occidēdis. Con. Hosti. Itē quādoq̄z interdicit' sepultura generalit' ut omnibus de tali loco. s. tempore interdicti. ut ꝫ. interdictū 4. §. 3. Itē manifesti vsurarij ex de vsuris. q: &. e. ti. q̄zq̄z. li. 6. Itē quicūq̄z presbyterū tutorem in testamento relique-

rit.21.q.3.cyprian⁹.7.88.di.ne q3 apud. Sed ut dicit ibi glo. istud hodie nō h3 locū. Item blasphemus dei.ex̄ de male. c.fi. Item monachus propriū hñs ex̄ de statu.mo.sup quodā Et generaliter nullus notori⁹ de mortali peccato sepeliend⁹ ē.13.q.2.quibus.et.c.non exti mem⁹.7.c.obeūtibus. Et hic locum habent sital s non sūt ecclesie reconciliati. nam si re conciliati essent. uel certa pēi tētie signa apparerent sepelien di sūt. sed heredes tenētur satis facē pro eis ex̄ eo. parrochiāo nisi fuerit raptor de quo ꝭ rap tor. §.i. uel occisus i torneamē to: ut dictū est. Item non est se peliendus quis altem semel i anno non confitetur: ex̄ de pe. omnis. Et hoc intellige nisi in articulo mortis existens sig ꝯ tritionis ostenderit. Ad quod probandum secundum omēs i hoc cāu sufficit vn⁹ testis.25. questi.vi.qui recedunt.7. capi tulo.sel.

¶ Quid si tales qui dicti sunt sepulti fuerunt? R̄o. Si corpo ra eorum discerni pñt exhumā di sunt. aliter nō. ex̄ eo. sacris. 7 ecclesia siue cimiteriū est re conciliandū ex̄. de consec.ec.l altaris. consuluisti. occulti tamē peccatores sepeliēdi sūt nisi fō te esset aliqs excōicatus. l her ticus. q2 cui nō excōmunicam⁹ viuo: nec mortuo cōicare debe m⁹. vt ꝭ excōicatio.vi.§.fi.

¶ Quid fiet si dubitet de ca dauere vtr̄ fuerit christiāi: l pa gani. vel excōicati? R̄o. Videt in meliorē partē interp̄tandu3 nisi aliq̄ probabilitas esset ꝺ op posito: vt ex̄ eo. sacris.13.q.2.n̄ extimemus. de conse. dist.1. ec clesiam.

¶ Utrum suspensi hi⁹ sint sepe liendi? Respondeo. sepeliēdi st̄ dum tamen peniterit.13.q.2 c.finali. verūtamen ad depo nendum eos de patibulis re quiritur licentia iudicis secla ris ne iusticia contemni videa tur. ff. de cada. punito.l.i.et.2. Sed et ipa3 licentiam iudex ꝺ negare non debet in hoc cāu. Nam et corpus christi talibus datur. ut supra communicare §.finali. De raptoribus quib⁹ etiam penitentib⁹ quandoq3 negatur ecclesiastica sepultu ra. habes supra raptor. primo §.primo.

¶ Utrum mulier pregnans ꝺ fūcta debeat sepeliri? R̄ndeo secundum Hostien. Si est cer tum ꝙ partus mortuus sit: tūc mulier cum partu sepelietur. Si v̄o certū ē ꝙ uiuit l dubitat de h⁹ tūc mulier ꝺ3 prius scin

di.⁊ si partus viuus sit dz bap
tizari.si mortuus ex̄ cimiteriū
sepeliri.

SErnus p⁹ cōīt. Mł
tis modꝭ
efficiuntur serui. Nam quidaz
statim cum nascūtur serui sunt
vt qui d̄ matre ancilla nascun
tur.hoc tñ vide plenius .ī.§. 3.
Quidam vero sūt iuregentiuz
vt qui in bello iusto capiuntur.
Quidā fiunt iure ciuili vt qui
maior.20.annis passus ē se ve/
nūdari ad preciū participāduz
Et de h⁹ hētur.ī.§.4..De his
tribus modis hr̄ insti.de iure.
perso.§.5.serui aūt. Item sunt
aliqui serui: q2 ius ciuile eos in
penā subiicit seruituti.ut libtus
propter igratitudinez. vr̄ s̄. lib
tus.§.2. Itē iure canonico rap/
tor mulieris efficitur seru⁹ rap
te ut s̄.raptor.2.§.2. Itē deferē
tes auxiliū saracenis efficiunt̄
serui: capientium eos. vt dictū
est s̄.saracenus.§.2.

¶ Sunt alij serui magis largo
modo dicti vt a scripticij siū or
ginarij qd̄ idez est. s.quidā ho
mines qui ita ascripti sūt terris
colēdis q̄ nō possūt a cultura
recedere sine dominoꝝ volun
tate.nec possunt vendi sine gle
ba.nec gleba sine illis. Et dicū
tur a striptícij.q2 ascripti siue d̄
putati sunt ad culturā.⁊ origia
rij quia a suo origine tales sunt
Hi etiam serui quādoqz colōi
dicuntur. Isti tal.s.nō sūt pro
prie serui.nec repelli debent a
legitimis actibus nisi q̄ ad or/
dines non debent admitti nōt̄
extra de iudeis.multorum.

¶ Cuius pentis cōditionē fili⁹
debeat sequi? R⁄o.s̄z Tho.i. 4
di.36.s̄m leges ciuiles ptus se
quitur vētrem .⁊ hoc rōnabili
ter.q2 proles habet a p̄re ꝯple
mētum formale.s̄z a m̄re sbstā
tiam cōrporis. Seruitus āt est
ꝯditō corpalis.cū seruus sit q̄si
instr̄m domini i operādo.⁊ iō
proles in libertate ⁊ seruitute
sequitur matrē.sed i alijs que
pertinent ad dignitatē que est
forma rei sequitur patrē sicut i
honoribus muneribus.⁊ mūi/
cipijs.⁊ nobilitate ⁊ alijs hi⁹.
Et huic concor.canones.⁊ lex
Moysi vt pz Exo.21. In quibus
daz tñ terris que iure ciuili nō
regunt̄ partus sequitur deteri
orem ꝯditionem. vt si pater sit
seruus q̄zuis vxor sit libera erūt
filij serui.non tñ si post pactuz
m̄rimonium pater se in seruuz
dedit nolēte vxore.⁊ similiter si
fiat ecōuerso. Si aūt vterqz sit
seruilis cōditionis ⁊ ptineant ad
diuersos dños tunc diuidunt
filios si plures sūt. vel si vnus
tñ.vnus alteri recōpensabit.d̄

precio ⁊ accipiet natum i sui ser uicium. Tamen non ē credibi le ꝙ talis consuetudo possit eē ita rōnabilis sicut illud qđ mul torū sapientum diutno studio determinatū. Et nota ꝙ ẜm le ges siue mater fuerit lība soluz qñ cōcepit. vel solū quando pe pit vel ēt medio tēpore. sufficit ad libertatem prolis. ut. ff. de. sta. ho. l. ⁊ seruorum.

¶ Qualit̄ liber homo qui pati tur se venundari fit seruꝰ? R̷o sex requirūtur. Primum ꝙ sit maior. 20. ānis. C. de libe. cā. si misteriū. ẜm ꝙ itendat preciuz ꝑticipare. C. de libe. cā. non iō Tertium ꝙ i ṽitate ꝑticipet. ff. qui ad liber. pro. nō lz. l. i. Quā tum ꝙ ēptor credat ipsū ẜuū cē. ff. de liber. cā. l. liber℥. §. si qs sciēs. Quintum vt ille q vendit̄ sciat cōditionem suaz. ff. quibꝰ ad liber. pro. non licet. l. qui se. Sextum ꝙ venditor sciat ipsuz esse liberū. ff. quibus ad liber. pro. non liz. l. 4. Si aliqđ isto rum deficiat iure cōmuni in in genuitatem reuocatur. Quod si nihil deficiat si postea manu mittatur non fit ingenuꝰ sed li bertus. ff. de sta. ho. hō. liber. nisi reddat domino preciū. ff. si inge. mān. l. 2. rñso. i. Quod tñ precium domius inuitus non cogitur recipere ẜz qꝰsidam.

¶ Qualiter serui efficiantur li beri? R̷o. ẜm Hosti. multis mo dis. Uno modo per manumis sionē. vide s̄. manumissio. § . fi. Item fit aliquis liber sicum lā guidū dominus exposuit. vl' ei alimenta negauit. vt s̄ expositꝰ Item quādo aliquis vendit ā cillam ne prostituatur. ⁊ ēptor fac̄ contra fit libera. Item si ẜ uus pileatus incedit añ cada uer domini dū defertur ad se pulturā. itē si post q̄z lata ē sen tētia cōtra illū qui dicebat̄ ser uus domius postea pro ipō pre cium recipiat. item si dominus ancillā i mr̄imonio collocauit scribens pro ea dotē. item si ser uū appellauit filiū actis intue[n]tibus quasi i figura iudicij. item si dedit seruo instr̄m per qđ eius seruitꝰ probat̄. ⁊ alijs casibus q hn̄tur. C. ex q. cau. ser. pre. liber. ac. per totuz. itez si iudeus christianum mancipi um emerit. vt s̄. iudeus. 2. §. pri mo. ⁊ extra de iudeis. c. fi. De seruis iudeorum et saracenorū vide s̄. iudeus. 2. §. primo. Et quia seruus manumissus dici tur libertus. Facit ad hoc sup̄ libertus per totum.

Seruus. iiꝰ quantuz ad or dinationem.

Nullus seruus siue priuati siue ecclesie ordinari debet nisi pri

us manumittat di.54.c.i.2.& 3. Et ratio ē seruilis vtilitas at qз clericalis dignitas di.54. admittūtur ex̄.de ser.nō ordi. de seruoꝝ i.fi. Et hoc intellige Ꝟum in omni genere seruoꝛuз de quibus ēt hēs supra seruus i.§.2.

¶ Utruз seruus ecclesie libertus possit ordinari retēto iure patronatus. R͂o. ſm Ray. Sic dico retēto iure quo ad hoc ꝙ nō iniurietur ecclesie. nec accuset illaз. nec testificetur contra eam. di.54. qui ex famulis. Immo etiam si simpliciter fuerit manumissus tenetur ad predicta. aliter reuocaretur in seruitutem. 12.q.2. diaconi & c. eps qui mancipiū & c. qui liberti & c. octauo extra co. ti. de famulis. dicunt etiam quidā ꝙ tenetur q° ad alias honestas operas licet non sint noīatim iposite. vt in dicto c. diaconi & similib⁹. non tamen tenetur seruire ecclesie perpetuo in officio clericali. nisi expresse dictum sit in ipa manumissione & ordinatiōe extra eodem libentius. Et posito ꝙ fuerit expressum non tamen reuocabitur in seruitutem si non vult in illa ecclesia seruir̄ in diuinis officiis. nisi admonitus perduraret in contumacia extra eodem nullus clericus.

¶ Utrum seruus priuati liberatus possit ordinari retento iure patronatus? R͂o. secundum Ray. Non debet ordinari nisi p̄us consecutus fuerit a domino plenam libertatem. ita ꝙ non teneatur prestare patrono operas. nec fabriles que cō sistunt in faciendo. nec obsequiales q̄ consistunt in non faciendo di. 54. c.i.&.2.& c. quicunqз.& c. vlti. Sed vtrum dominus possit in tali liberto retinere opas spirituales. Dicendum secundum hosti. vt vitetur omne cōtrarium. ꝙ hoc onus erit iponendum in ipa manumissione ante ordinationem & sic in ipa ordinatione poterit onus iam impositum declarari. extra de elec. significasti. ad fi. & extra d̄ preben. significatum. Et si taliter ordinatus non seruierit poterit degradari. 54. di. freq̄ns & c. quicunqз extra eo. nullus. Si tamen factus fuerit sacerdos nō fiet seruus domini oliз sui. Idem Hoff. & Inno.

¶ Quid si seruus fuerit ordinatus non accepta libertate? R͂o. secundum Ray. Si fuit ordinatus domino sciente & non contradicente eoipso ingenu⁹ sit. di.54. si seruus sciente. Et h⁹ verum est ad quescunqз ordines fuerit ordinatus. Idē gof.

⁊ Inno. Si vero domino ignorante vel sciente ⁊ contradicente. tunc si ordinatus est in sacerdote remanebit in eodem ordine. peculio si quod habet domino restituto. Quod si non habet peculium. nec est qui redimat ipsum. debet suo domino reddi ad serviendum ei in servitiis que ordinem suum decerant. vt horis canonicis missa ⁊ huius. 54. distinctione frequens Quod si contumax hoc renuat deponi debet extra. eodem nullus in fi. Si vero ordinatus est in diaconum. dabit pro se vicarium. ⁊ ipse remanebit in ordine. Alias revocabitur in servitutem nisi aliquis vellet eum redimere. ⁊ idem intellige de subdiacono. extra eodem miramur In aliis ordinibus absolute in servitutem revocabitur. 54. distinctione. nulli. ⁊ .c. ex antiquis satis. Con. Goff. ⁊ Inno.

¶ Infra quod tempus possit dominus servum ordinatum revocare? Respondeo secundum Ray. Revocare poterit infra annum a tempore scientie domini. ar. 17. questione secunda. si quis incognitus. Item Goff. Hosti. ⁊ Pe. Et ratio quare clericus non potest repeti vltra annum cum servus ingressus religionem possit repeti infra triennium est ista. quia clericus communiter publice manet. monachus vero secrete. Et predictum punctum de religione habes supra religio. 2. §. 45.

¶ Pone quod servus qui ordinatus fuit restitutus est domino suo nunquid licebit domino manus inicere in eum? Respondeo. secundum Inno. Non alias incideret in canonem 17. q. 4. si quis suadente. Sed nec tali servo licebit contrahere matrimonium propter votum quod intelligitur fecisse in susceptione ordinis sacri. extra de conuer. coniu. quidam. 84. dicum in preterito. ⁊ prohibendus erit per episcopum. ar. 96. di. si imperator. Aliis autem privilegiis clericalibus non gaudebit extra. de cle. coniu. Joannes ⁊ . c. se. Idem in omni genere servorum 54. di. frequens.

¶ Sed qualiter servus ordinatus sive consecratus redditur domino: cum alia res consecrata non reddatur vt 14. q. ulti. comperimus? Respondeo. Duplex est ratio. Una quia in rebus aliis ⁊ maxime inanimatis que solent consecrari nullus est dolus. sed in homine sic. Alia quia in rebus inanimatis consecratio est in superficie. ⁊ ideo non debent a manu prophana tractari. in homine vero est anima que tangi non potest. 32. q. 7. licite. Con. Goffre. ⁊ Hosti.

Seruus 3° quo ad matrimonium

Utrū suus siue ꝯsensu domini possit matrimoniū contrahere. R͞o. s͞m Tho. in. 4. di. 16. sicut seruus nō subdit̄ domio quin libere comedeꝛ ⁊ dormire possit. ⁊ alia hi⁹ facere que ad necessitatē corporis ptinēt s͞m naturam. ita ēt nō subditur ei q̄3 tum ad hoc ꝙ nō possit libere matrimoniū contrahere ēt eo nesciente aut cōtradicēte. Und̄ ⁊ si dn̄s oppositū pciperet non teneret ei obedire. nec de contrahēdo. nec ēt de cōtinēdo. q2 in vtroq3 sui iuris est ⁊ tenз matrimoniū. Debēt tn̄ nihilominus debita suitia dn̄s exhiberi. ex̄ de ꝯiu. s. c. i.

Pone ꝙ dn̄s aliqd pcipit suo cōiugato ⁊ eodē tp̄e vxor petit debitū vel eꝯ⁹. R͞o. s͞m Ray. Credo ꝙ si cōtraxerit suus domino sciēte. d3 reddere debitū qm̄ cū dn̄s ꝯcessit pricipale .s. matrimoniū itelligit̄ cōcesisse accessoria. ex̄ de offi. delega. p terea. i fi. Si v̄o ꝯtraxerit ignorante vl' contradicēte dn̄o. dn̄i mandatū d3 iplere. nisi probabiliter timeat periculum adulterij ex dilatiōe vel nisi magnū fiat preiudiciū vxori. Cō. Th. Pe. Inno. ⁊ Hosti. Addit quoq3 Tho. ꝙ oportet diuersas circunstantias attēdere. ut ex his consideretur cui magis vl' potius in tali uel tali casu sit obediendum. Item Hosti. Et vid̄ i. §. vltimo.

Quid si cōiuges .s. sui habēt diuersos dominos diuersaruз regionum. ita ꝙ non possunt ꝯuenire ad officium coniugale? R͞o. s͞m Goff. ut euitetur fornicationis mā cogetur p ecclesiā alter dominoꝝ vendere alteri volenti emere vl' si neuter vult emere cogantur vēdeꝛ cuilib3 extraneo in prouīcia conserui. vel venalē exponere ⁊ si nullus appeat emptor emat ecclesia ar. 54. di. fr. t̄nitatē.

Quid si dn̄s seruū coniugatum vlt vendere in remotam regionē? R͞o. s͞m Guil. Prohibēda est talis venditio: sed cogi debet dn̄s alij vendere euз bonas conditiones afferenti. Interest. n. rei publice ne quis re sua male vtatur. in Insti. d̄ his qui sui vel alie iuris sunt. §. pl'r. Con. Th. Pe. ⁊ Inno. Sed et Hostien. addit ꝙ si matrimonium fuerit factum sine licētia domini ⁊ non habet in alio loco iustum emptorem. posset eū vendere in remotis aliter non d3 hoc facere.

Utrum seruitus possit venire post matrimonium? R͞o. s͞m

Tho. & Pe. sic. Vir. n. licet sit in potestate vxoris in his que pertinent ad redditionem debiti. in alijs omnibus est sui iuris. Unde in redditione debiti per hoc non debet preiudiciũ vxori fieri. si forte dominus p̄ciperet aliquid eadem hora. quia magis esset obediendum vxori quam domino. Uxor tamen sine consensu viri se in ancillam vendere non posset quia vir caput est mulieris. Con. Al. Et vide. sup̄ §. 2. Utrum seruus qui fuerat ordinatus & nunc est restitutus possit contrahere matrimoniũ vide s̄ seruus. 2°. §. 1. Quomodo conditio seruitutis impediat matrimonium habes sup̄ matrimonium. 4.

Simonia primo commũiter. Simonia est studiosa volũtas emẽdi vel vendendi aliquid spirituali annexum. Sic diffinitur a Tho. in. 4. di. 25. etiam in secunda secunde di. 100. Similiter & ab alijs. Et quod dicitur spirituale intellige ut ordines et alia sacramenta. quod autem dicitur spirituali annexum. intellige ut quedam que nõ sunt ita proprie spiritualia: sed sunt spiritualibus adiuncta & quasi alligata. ut est ius patronatus et hũ°. Quod si nõ addas spiritualiãnexum. sufficit s̃m Ray. quia omnia tal a possunt intelligi p id quod dicitur aliquid spũale. et nota quod noĩe ẽptionis vel vẽditionis itelligitur omnis ɔtractus non gratuitus. p̃ter pmutationem. de qua s. permutatio. Unde nec trãsactio põt fieri super spiritualibus. ex̃ de trãsac. super eo. de transactione uid infra trãsactõ. §. 2.

Utrum simonia sit heresis? R̃o s̃m Tho. i. 4. di. 25. Simoniaci non sunt proprie & p se loquẽdo heretici cũ nõ habeant aliquã falsam opinionẽ: sed dicunt̃ heretici propter similitudinẽ actus quia ita operãtur ac si extimarent donũ spiritus sãcti pecunia possideri. que extimatio esset heretica. Unde Greg. in registro dicit. Cum omĩs auaritia sit idolo~ seruitus. quisquis hanc in ecclesiasticis dignitatibus dandis nõ p̃cauet i fidelitatis pditioni subiicitur. etiam si fidem quã negligit tenere videatur. i. q. i. cum omĩs Et iterum dicit quod ipsa heresis macedonij tolerabilior ẽ quam simonia. i. q. i. eos. Et cetera crimina in cõparatione simõiace heresis quasi pro nihilo reputãtur. i. q. vlt. c. f. Possũt quoquam proprie & per alium modum quidam simoniaci dici hereti-

ei.s.tenentes quemdam erro/
rez eiusdem simonis qui dixit
q mundus iste non erat crea/
tus a deo.sed a quadam super
na uirtute:ut dicit Isidor⁹. 9.
ethimologiaꝝ.
¶ Quare simoniaci potius di
cuntur a Simone qui voluit e/
mere donum dei q̄z Hyezite
⁊ Hyezi qui uendidit donū dei
R̄ndeo quia magis cōpleta fu
it ratio huius peccati in Simo
ne q̄z in Hyesi. Nam Hyesi so
lum vendidit donuz dei at Si
mon emere uoluit. et vendere
intendit. i. q. 3. saluator. Conc.
Tho. pa pe. q. 100. Cō. etiā Pe.
et Al. ut in sum. eo. ti. q. 4.
¶ Utrum sola voluntas faci/
at hominem simoniacum? R̄n
deo pm Ray. et alios tam iuri
stas q̄z theologos. Quedā sūt
prohibita quia simoniaca. ut
emere vel vendere sacramēta
et huiusmodi. Et in istis suffic̄
sola voluntas. Et intellige pm
Pe. quo ad forum diuinū. sed
quo ad forum humanum si in
nullum actum exiuit. neque fa
ciendi neque paciscendi nō di
ceretur simoniacus. et sufficit
q peniteat. Quedaz sunt simo
niaca quia prohibita per con/
stitutionem eccl'ie. ut cuz quis
renunciat eccl'e ut detur alte/
ri. puta nepoti suo. Simili' pm
Hoff. vendendo vicariā castal
dionatum. aduocatiam. icono
matum. et huiusmodi. ex̄ codē
ad nostram. i. questione prima
si quis episcopus. 2. questione.
3. saluator: ⁊ in his non sufficit
sola voluntas siue appetitus q
dam: nisi procedant in actum.
extra de offi. delega. ex parte.
primo. Sed et hoc intellige q
si voluntas deliberata hic fuit
ita q per eum non stetit. iteꝝ ē
simonia in foro diuino. sed nō
in humano. ⁊ sic tale peccatuz
per penitentiam aboletur. ex/
tra eo. mandato.
¶ Utrum ad hoc q committ
tatur simonia requiratur q si
expressum pactum? R̄o. Non
nam ⁊ Hyezi simoniacus fuit
licet pactum aliquod non fece
rit. notatur extra eodem super
specula. Sed de simonia men
tali uide supra renunciatio po.
§. primo.
¶ Quot modis committitur
simonia? R̄ndeo pm Ray. Una
diuisio est per munera que dā
tur. Nam aut datur munus a
manu. aut ab obsequio. aut a
lingua. de quibus habes su/
pra munus. §. primo. Alia diui
sio ex parte committentiuz sic
Simoniaca ordinatio vel alia
huiusmodi spiritualium datio
aut est ex parte conferentis tā

tum: ut quando conferens mi
hi aliquod ſpirituale recipit tē
porale me ignorante. Aut ex ꝑ
te recipientis tantum. ut ſi ego
recipiam ſacramentum non q̄
dem dando aliquid conferen-
ti. ſed alicui ſuo cōſiliario. aut
ex parte utriuſq₃ ſcilicet quan
do ordinandus dat aliquid or
dinanti. Aliquando ex ꝑte neu
trius. ut ſi amicꝰ meꝰ me igno
rante det aliquid amico ſive ꝯ
ſiliario epiſcopi: ut me ordinet
epiſcopo etiam ignorante. i. q.
i. ſtatuimus. et. c. ſi quis a ſimo
niacis.

Utrum ſit ſimonia ſi aliq̄d
gratis detur pro ſpiritualibus
vel recipiatur? ℞ndeo. Si pē-
tus ſponte offeratur non eſt ſi
monia. i. queſtione. i. quicquid
inviſibilis. Ubi nota ſm Guil.
ꝙ ſi hec prepoſitio pro notaret
appreciationem ſeu commuta
tionem. ſic nunquam tempora
le eſt dandum pro ſpirituali.
nec econtrario. Si autem no-
tet cām finalem. ut ſit ſenſus.
Iſte dedit denariuꝫ pro ſacra
mento. ideſt propter reveren-
tiam ſacramenti licite poteſt
fieri. Et eodem quoq₃ modo
ſi notet cām efficientem ut ſit
ſenſus. dedit pro ſacramento.
ideſt pro devotione quam ha
buit ad ſacramentum fieri po
teſt. Si autem dubitetur utrū
gratis vel corrupta intentione
datum ſit. tria ſunt precipue at
tendenda. ſcilicet dantis et re
cipientis qualitas. videlicꝫ an
a paupere vel diviti vel econ-
verſo. Item muneris quanti-
tas. ut ſi res magni vel modici
ſit precij. Item donatiōis tem
pus. an. ſ. iſtante neceſſitate vł
alias conferatur. Et ſecundūꝫ
hec habēda eſt preſūptio pro
vel contra extra eo. ⁊ ſi queſti
oneſ. Sed hec intelligenda ſūt
in foro cauſarum. In foro aūt
conſcientie intentō attenditur
non preſumptio.

Utrū liceat aliq̄d recipē pro
operibꝰ ſpūalibus? ℞o. ſꝫ Ray.
pro illis operibꝰ ad que qs nō
tenet ex officio recipe licet. ut
puta ſacerdos pōt locare opas
ſuas qui alˀ nō habet unde ſibi
provideat. ar. xii. q. ii. charitatē
idem Hoſti.

Utrū cū epſ. ꝯſecrat vł viſi-
tat poſſit r̄cipe procurationeꝫ?
℞o. ſꝫ Ray. pōt ex̄. e. cū ſit. io. q
3. r̄latū ex̄. d p̄ſcrip. cū ex officij
n̄ dico ꝑꝑ laborē. ſꝫ ut Ber. dic̄
q₃ talˀ procuratō a iur̄ ꝑmiſſa ē
imo ēt ſi ecclˀia ꝑꝑ pauꝑtatem
procurar̄ n̄ poſſꝫ epm̄. ipē ſuis
ſūptibꝰ ꝯſecrabit ecclˀiā. io. q. 3.
cavēdū h̄ Ber. ⁊ Ho. circa viſi
tatōem vide. ī. viſitatō. §. i. ⁊. 2.

¶ Utrum temporalia possint dari pro vita eterna vel pro remissione peccatorum? R. o. possunt per modum elemosine. Daniel. 4. Peccata tua elemosinis redime. Et intellige secundum Th. et Pe. in. 4. di. 25. quod cum dicitur vita eterna vel remissio peccatorum emi. est locutio methaphorica quia ipsum meritum accipitur pro emptione. Deo. n. ex precio nostro nihil pot accrescere.

¶ Utrum temporalia possint dari pro redimenda vexatione in spiritualibus? R. o. sic extra eo. dilectus filius et. i. q. i. quesitum. et de magistris prohibeas. Sed hoc super iure spirituali tunc solum habebit locum. cum pro certo constat redimenti de iure suo. Al. non. hec Tho. secunda secunde. q. 100. arti. pe. et vl. Unde et si prebenda mea me per iniuriam remoto alii data sit et ego recupero aliquo dato. non puto esse simoniam.

¶ Utrum encenia inducant simoniam? R. o. Si non extendant ad quantitatem munerum et fiant sine pacto et sine aliqua corrupta intentione non inducunt simoniam. alias etiam in modico committitur. i. q. i. duces

¶ Utrum munus ab obsequio inducat simoniam? R. o. secundum Ul. Si obsequium de se sit illicitum. nullo modo licet absque uitio simonie. Similiter si obsequium de se sit licitum non licet ipsum impendere pro aliquo spirituali. si illud pro. dicat causam principaliter mouentem. licet si non dicat causam principaliter mouentem. licet secundariam. puta excitatiuam effectus eius qui dare habet aliquid spirituale. et postea confert illud respiciens principaliter ad deum et ad merita persone que per talia obsequia et per alia bona concurrunt. hoc modo potest dari spirituale. puta alicui qui in seruitium ecclesie vel prelati iuit Romam uel huiusmodi Porro si obsequium esset pure spirituale quod esset ipso situm beneficio. tunc indubitanter et ex pacto potest conferri beneficium. ita quod ille promittat tale obsequium ut puta de celebrando talem et talem missam et similia. ex de preben. significatum.

¶ Quid si vnus sacerdos dicat alteri tu celebrabis hodie pro me. et ego cras pro te? R. o. secundum Guil. Non est simonia. sed licitum est maxime ex causa. quando nullum precium siue temporalis merces interuenit.

¶ Quid sit munus a lingua in quo committitur simonia? R. o. secundum Tho. secunda secunde. q. 100. et in 4. di. xxv. Munus a lingua dicitur vel ipsa laus pertinens ad fauorem humanum qui. s. sub precio cadit. uel etiam preces ex quibus acquiritur fauor humanus. aut contrarium euita-

tur. ut quando preces armate
sũt. Sed de precibus hēs statiz
in se. §.
¶ Utrũ preces inducant simo
niam? R̄ñ̄o ſm Tho. ſa ſe. q. 100
Si aliquis principaliter ad p̄ces
intendat simoniā cōmittit. Et
vr̄ principaliter ad hoc inten
dere q p̄ces pro indigno exau
dit. Un̄ ip̄m scz est simoniacū
ut. i. q. i. de ordinationib⁹. ⁊ in
c. sūt nonnulli. si vo porrigant̄
preces pro digno fcm̄ non ē si
moniacū. sed simōia pōt esse in
intētōe. s. qñ hr̄ respect⁹ nō ad
dignitatē p̄sone sz ad fauorez
huanuz. ex̄ de eta. et q̄li. tuam
i. q. i. latorem. unde dz penitēr̄
de intentione corrupta. ut i. c.
sunt nōnulli. et ex̄ de eta. et q̄.
tuā. ⁊ ex̄ eo. mandato.
¶ Utrũ aliquis porrigendo p̄
ces pro se ip̄o ↄmittat simōiā?
R̄ñ̄o ſm Ray. Non pōt petere ec
clīam vel dignitatem vel aliā
bñficiū hñs curā aiarũ quātun
cūqz sit dignus. i. q. i. ordinati
ones. 8. q. i. in scriptis. ex̄ de iu
re potro. per nostras. Bñficiū
vo simplex si indiget et sētit se
dignū pōt petē absqz metu si
monie. extra eo. tua nos. ⁊ ar.
ex̄ de rescriptis. ad aures. ex̄ d
prebē cū ſm. Lō. Tho. ſa ſe. q
100. ⁊ ēt in. 4. di. 25. Similit̄
⁊ Hosti. ⁊ Gof. Quidam tñ di
cūt q̄ lz rogare ēt si bñficium
hēat curaz aiarũ. Si idiget aut
si ñ idiget. etiā si petat simplex
bñficiū peccat ſm Ray. ⁊ Tho.
ut in predicta decre. ad aures
i. q. 2. clericos. 12. q. 2. illi āt.
¶ Que simonia sit grauior? R̄ñ̄⁹ ſz
guil. Quāuis in munere a māu
⁊ a lingua ⁊ ab obsequio cōmit
tatur simonia. tñ q2 munus a
manu magis proprie est preci
um q̄z a lingua vel ab obsequio.
io illa simonia est mai⁹ pctm̄.
¶ Utrũ liceat vendere uasa sa
cra aut vestes. aquā bñdictam
⁊ hu⁹. R̄ñ̄o ſm Ul. oia sacr̄alia
ad aliquē effectū spūalē ordia
ta vendi non possunt. ut aqua
bñdicta ⁊ hu⁹i. per quam venia
dimittūtur. sicut ēt nec rōe ma
terie pōt vēdi sacr̄m. i. q. i. pla
cuit. 2⁹ ⁊. 3°. Sed et illa que pti
cipatiue sunt spūalia ut calix ⁊
hu⁹i. ante consecrationem sim
plr̄ vendi possunt. post cōsecra
tionem vero hu⁹ vasa vēdi pñt
alteri ecclīe in eadē forma. sed
laico calix vēdi ñ pōt nisi cōfla
tus. 10. q. 2. §. hoc ius. q2 sacra
non debet tractari mañbus lai
corũ. De cimiterio vero vide ī
sepultura. primo. §. primo.
¶ Utrũ spūalia possint redimi.
R̄ñ̄o ſm Ray. Sicut ñ debet u.

di vel emi.ita non debet redi
mi.ex de simo.querelā.nec ali
quo dato vel promisso vel re/
tento possideri. Intellige sm
Guil.qꝫ nō pñt redimi aliquo
dato vel promisso ei qui iuste
possidet.ex eo.querelā. Nā ali
quo dato ei qui iniuste possidet
ab eo cui debent redimi pñt si
cut ꝛ redimuntur decime d ma
nu militū iniuste eas detinenti
um. vide s decime.5.§.pñt. Ce
terum vtrū super spiritualibus
possit trāsigi.vide.i.trāsactio.
§.2. Et utrū permutari.s.permu
tatio.§ 1.ꝛ.2.

¶ Quid de sacerdote q nō vult
dare licentiā alteri sacerdoti
ut benedicat nuptias:nisi pro
pecunia? R̄o.sm Guil. Si non
intēdit vendere licentiā bene/
dictionis sed providere sibi de
portione oblationū eorū conti/
gente:nō est simonia. Si tamē
ex certa scia maiorē exigat sū
mam q̄ presumat debere va
lere portio ipm contingēs.me
rito presumi pōt qꝫ ipam licen
tiam vendere voluit. Et nota
h qꝫ pro ipa bñdictiōe nihil ab
aliquo exigi pōt ex eo.cum in
ecclesia. De sacerdote qui non
vult dare licentiā cōfitendi al
teri nisi pro pecunia. s cōfessio
primo.§.fi.

¶ Utrum pro absolutione ab
excōicatione possit exigi pecu/
nia? R̄o.sm Tho.secūda se.q.
100.in absolutiōe tali.nō debꝫ
exigi pecunia tanq̄ preciū ab
solutionis.qr hoc essꝫ simonia
cū.sꝫ quasi pena culpe precedē
tis pro qua fuit excōicat9. Idē
Pe.ꝛ Hosti. Et idem itelligē
dum de suspēsione ꝛ interdcō
Nam si daret aliquid pro pre
cio absolutionis siue restitutio
nis simonia essꝫ ex parte vtri9
qꝫ.ar.i.q.i.nullus ex e.nemo
Quod si huiusmōi sententie fu
erant iniuste prolate.ꝛ det pe
cunia pro absolutiōe siue rela
xatiōe notavit Hug.16.q.7.
decimas qꝫ nō est simonia ex
parte dantis.eo qꝫ dans nullū
ius acqrit.sꝫ dat ut acqsitū sin
vexatiōe retineat.ar.1.q.1.que
sitū.satis Con. Hosti. Utrum
aūt pro baptismo liceat aliqd
dare vide supra baptismus.§
tertio.

¶ Null9 cleric9 dꝫ prece vel
precio vel favore celare episco
po peccatū publicum parochi
ani sui.vel etiā minus digne
penitentē reconciliare.ꝛ ei de
hoc testimoniū ferre vl digne
penitentem repellere.aliter si
moniā cōmittit.ex eo.nemo.
Et generaliter sm Tho.secū
da secunde.q.100.illa spiritua
lia ad que quis tenet ex officio

non potest vedere. Unde nec pro dispensatione nec pro correctione subditorum vel quod quis desistat a corrigedo potest aliquid recipi.

¶ Quid si datur aliquid superiori ut servet iusticiam in spiritualibus? Resp. secundum Ray. Simonia est. Et addit Guil. Idem credo, si agatur super temporalibus, ex quo persona est ecclesiastica, que ratione ecclesiastice iurisditionis tenetur ad ius reddendum. Sed si sit iudex laicus et super re temporali, non erit simonia, licet alias graviter peccet supra iudex prio. §. septimo.

¶ Utrum sacerdos possit celebrare, vel exequias vel alia officia facere pro pecunia? Resp. secundum Ray. Si tenetur ad hoc tunc exigere aliquid simoniacum est. i. questione. i. vendentes. Si non tenetur et deficit ei sumptus potest accipere. i. q. i. duces. Nam et operas suas locare potest, sive ad diem, sive ad annum. extra ne prelati vices suas. capitulo ultimo. Quod si sumptus habet et ad hoc non tenetur, aut debet facere gratis, aut cessare, alias videtur facere ex avaricia. Et licet forte quando non tenetur ad illa non esset simonia, eo quod non debet suis stipendiis militare. xi. questione secunda charitatem extra eodem cum sit. tamen turpe est lucrum quando fit ex avaritia. vel si in sumptus recipit etiam si dives sit et non fit ex avaritia, saltem habet speciem mali. Et in quolibet predictorum intelligas quod ipse gratis debet cantare vel officiare. licet aliquid recipiat pro sumptibus sicut dicit Aug. quod apostoli gratuitum panem accipiebant ab illis quibus gratuitam predicationem impendebant. satis. Concordat Thomas secunda secunde. questione. oo.

¶ Utrum committat simoniam qui debitori suo dat aliquid spirituale ut recupet quod suum est? Resp. secundum Th. in 4. dis. 25. absque dubio simoniam committit. Idem Ul. i

¶ Utrum cum aliqui pretendentes religionem sive sanctitatem petunt a sacerdotibus quod procurent eis pecuniam in parrochia sua ita quod sacerdos habeat etiam inde certam partem sit simonia? Respondeo secundum Tho. in quolibet. Cum persuasio sacerdotis sit res spiritualis. et credatur ei. quia sacerdos est idoneus in tali casu pactum intervenit. simonia est respectu sacerdotis et sacrilegium respectu talium

religiosoꝝ qꝛ est defraudatio elemosynarum respectu illoꝝ qui dāt. Unde ⁊ si est vnū peccatū q̄ztum ad actū. est tamen multiplex q̄ztū ad reatū. ⁊ taz etiā ipe sacerdos q̄z ipi recipiētes. s. qui sacerdotib⁹ tribuunt vel relerāt tenētur de simōia.

¶ Utrꝫ laic⁹ q recipit pecuniā vt eccl'ie istituat decimā quā tenebat ꝯmittat simōiā? R̄o. secūdum Hosti. Si laicus nō vult decimā dimittere nisi pro pecunia. simoniaz ꝯmittit ex pte sui. sed ecclesia bñ pōt redimē vt s̄ decime. 5. §. 5.

¶ Mediatores simōie simōiaci sūt. i. q. i. si quis ep̄us.

¶ Utrū papa possit cōmittere simoniā? R̄o. fm Tho. secūda secūde. q. 100. Papa pōt sicut q libet ali⁹. ⁊ tāto grani⁹ q̄zto in altiori gradu consistit. Res. n. eccl'ie nō sunt eius ut dñi. sꝫ vt dispensatoris. Unde si pro aliqua re spūali reciperet pecuniam aliquā de redditib⁹ alicuius eccl'ie simoniac⁹ essꝫ. Similiter si pro re spūali recipet pecuniā ab aliquo laico nō de rebus ecclesie.

¶ Prelatus qui cōmittit vicel suaꝫ pro pecunia. simōiac⁹ est vide. i. vicarius. §. 3.

Simoniacus secūdo. s. spūaliter quo ad ordines. Simonia quādoqꝫ cōmittitur ex pte ordinatoris. Alioqñ ex pte ordiati. vt s̄. simōia. 1. §. 6.

¶ Utrū si aliqs pro mea ordinatione vel promotiōe pecuniam offerat. nunqd ego dicar simoniacus? R̄o si a pricipio cōtradixi. nō obest mihi. ex̄ eo. sicut tuis. §. pl't. ⁊ ex̄ de homi. Petrus. Secus si scivi ⁊ cōsensi. qꝛ tunc q̄ztumcūqꝫ occultuz sit renūciare teneor. Si v̄o hoc fit me penit⁹ ignorāte. puta qꝛ amic⁹ meus pecuniā ded. t. tūc licet ego nō sim simoniac⁹. teneor tñ renūciare ex̄ e. simoniace. ⁊. c. de regulari b⁹. ⁊. ca. nobis. Quod si inimic⁹ meus dedit pecuniā volēs ꝙ ex hoc promotio mea iudicaret̄ simoniaca. ⁊ sic impediret̄. nō committit̄ simonia quo ad me. nec mihi nocꝫ ne ille ex dolo suo r̄portet qd̄ intēdit. ut in. c. sicut tuis. ⁊ i. c. nobis. p⁹ rñso.

¶ Quid si qs etiā sine pecūia obtēturus erat ordinē vl' beneficiū ⁊ tamen pecunia data fuit? R̄o. fꝫ Inno. Si alius dedit pecuniam. dū tamē nō ordinatori nō est simōia. ar. i. q. 6. §. vlt. Si aūt ipe ordinat⁹ dedit. simoniacus est. ar. i. q. 2. q̄z pio ⁊. q. 3. si quis obiecerit. ⁊. c. vl. ⁊. q. vi. c. i.

Quid si pecuniā pro me ne/sciente promissaȝ postea solui? R̃o. Sicut simoniacus debeo iudicari oꝛ i maleficijs ratibã bitio retro trahit̃ ⁊ mādato cō parat̃ sicut notat̃ ex̃ c. sicut tu is. In hac tamē simonia scd̃m Tancre. ⁊ Guil. pt eps dispen/sare.

Quid de bis qui per hypo/cresim duȝ pretēderent spēm sanctitatis promoti sunt ad or dines ⁊ bñficia nulla interpo/sita cōditiōe vel pacto? R̃o. s̃m Ray. nō tenet̃ resignare. sȝ so/lum ad agendū pniam ex̃ eo. mādato. Tho. secūda secūde. q. 100. dicit. hypocritā non esse simoniacum.

Utrū ab ordinando vel eli gēdo aliqua cautio uel promis sio peti possit? R̃o. s̃m Ray. An te ordinationē seu etiā electio nem ab eo qui eligēdus est. nl̃ la cautio uel promissio petiçet si prestetur simonia est qꝛ vide tur facere ad hoc vt eligat̃. 8. q. 3. talia. Sȝ post electionem bene potest quia tūc nihil spe/rat ab eis. dū tñ non fiat ex pre cedēti pactiōe. 8. q. 3. Artald⁹.

Quid si aliqs nō habens ti/tulum rogat aliquē presbyterū vt presētet eū ad titulū eccle sie sue. ⁊ promittit ei φ nūq̃ȝ i ipa ecclesia petet aliquid. ⁊ sic or/dinatur? R̃o. s̃m Ray. Simoni am cōmittit. ⁊ nisi cū eo fuerit dispensatū nec ad superiores ordines debȝ ascēdere nec in suscepto s̃m rigorem canonū ministrare. ex̃ de simonia. per tuas. Ter⁹ nec excusat̃ p igno rantiam iuris. ut ibidē colligi tur Et solus papa dispensabit cum eo. qꝛ simoniacus est i or dine. tamē in ordinib⁹ ante ri/te susceptis poterit s̃m Guil. p episcopū dispēsari. Ceterū ordi nator predicto modo est suspē sus a collatione ordinū simulit̃ ⁊ presentator ab executiōe. ex̃ eo. si quis ordinauerit. Quid de illo qui scit epm̄ suum simōia cum qui tñ precipit ei φ recipi at ordi. s ab eo. vide. s̃ ordina tor. §. penulti.

Simonia. 3° q̃ȝtuȝ ad bñ ficia seu etiam dignitates. de quo plura potes colligere in p̃ cedenti. c'.

Nūc querit̃. Quid si quis hñs litteras sup prouisione alicui⁹ beneficij recipiat aliquā pēsio nē uel aliqd bñficium ut renū ciet litteris. R̃ndeo s̃ȝ Host. si ex pactione partiuȝ pro aliquo temporali fiat huiusmodi r̃nū ciatio simoniacum est. Si vo ex officio iudicis t̃ bonis uiris mediantibus pure renunciet.

⁊ ex altera parte aliquid tp̄ale detur ei. non est simoniacum. ut colligitur extra de renū. sāc er. c. ueniens. et ex̄ de pac. cum pridem.

¶ Utrū resignare aliquid spū ale pro pecunia. vel ex pacto sit simoniacum. Respondeo fm Hoſt. Sic ex̄ eo. querelam ⁊ ex̄ de testi. veniens. Dare. n. intelligitur qui quod sibi com petit remittit. 8. que. 3. talia. Idem Hosti. et facit ad hoc s̄ simonia primo. §. 4.

¶ Utrum qñ recipitur mona chus vel canonicus vel conse cratur eps. et h⁹i pñt eligi q̄dā ex cōsuetudine. R̄ndeo fz Ul. Si obtinetur aliquid tale per exactionem iudicii uel per uio lentiam vel per pactum siū an te siue postea simonia est nulla consuetudine obstante. ex̄. eo. c. i. ⁊. c. sicut pro certo. Si vero sponte offeratur ratione consu etudinis vel charitatis etiā si fuerūt excitati per spūale bene ficium non est simonia. i. q. 2. q̄zpio. ⁊. 2. Cor. 9. Nō ex tristi tia aut ex necessitate. Et licet il li qui solēt hoc recipe ñ possint hoc exigere ex consuetudie. ta men possūt monere illos ut bo nas consuetudines seruent. non autem debent eos artare p sig tractionē sacramētoꝝ ⁊ hui⁹i. sed tñ per supiorem cogēdi sūt extra eo. ad apostolicam. Sat Con. Tho. ƒa ƒe. q. 100. De. bo sti. ⁊ Inno. Et similē questiōēs determinans idē Tho. in quo libet: dicit sic. Cū indispensati one sacrorū seu alioꝝ spūaliū aliqua recipiuntur ut simonia euitetur tria sūt necessaria. pri mo ut hoc fiat concessione iuris diuini uel hūani aut saltem pie consuetudinis. So ut sit pia in tentio ⁊ non corrupta tertio vt sit forma honesta. s. ut non req rantur ante pii officii exhibiti onem. ne pactum interuenire videatur. sed expleto officio po terunt exigi. Si ergo ista tria conueniant secure recipiat ar chidiacon⁹ palafredū pro istal latione abbatis ⁊ h⁹i. ⁊ similit si gratis offeratur.

¶ Utꝝ possint recipi nummi chrismales? R̄o. Non excusant a crimine simonie. et illi q rei nomen ⁊ tempus solutiōis mu tantes nūmos quos prio chri males eo q pro chrismate si ue chrismatiōe darentur. 2⁹ pa scales. ⁊. 3⁹ consuetudinem me die quadragesime nūcupant.

¶ Quid si aliquis dignus pro moueri dat aliquid ianitori. ut eum permittat intrare ad ep̄z ad petendū confirmationē ele ctionis uel aliquid h⁹i? R̄o fm

Guil. Non est simonia si nō det corrupta intentione. ut. s. per in tercessionē illorum quibus dat ꝯ sequatur quod itendit. Et idē credit si det aliquid familie epi. ne uideatur auarus. et ut faciliꝰ hēat accessum. aut ēt de largi-tate laudetur licet talia possint fieri cum peccato. ut si fiant cā iactātie uel inanis glorie.

¶ Quid si aliquis det alicui laico aliquid ut nō molestet vel impediat electōnē? R̄o s̄z Ray. Si nondum erat ei ius quesitū q2. s. non erat electus. credo si-moniam comissam. Secꝰ si pꝰ q̄3 electus fuisset. ex eo. dilectꝰ Idem Tho. sa se. q. 100. Et vi de s̄ simonia. pꝰ. §. xi. qui icipit vtrum tpalia possint dari pro re-dimenda ⁊c̄.

¶ Quid si clericus qui uult re cipi in canonicum alicuius ec-clesie det illi bona sua? R̄o s̄m Inno. Si largiatur cū conditi one vel pacto ut recipiatur in canonicum et illa retineat pro prebenda simonia est. Si vero pura intentione deuotionis of ferens rogat ꝙ admittatur et ꝙ bona oblata liceat sibi habē re pro prebēda. et clerici pura intentione consentiunt non est simonia. Quod si dans tali in-tentione ducatur principaliter ut per temporalia habeat spi-ritualia et illi aliter nō recipe-rent eum ex vtraque parte est simonia. sed tamen mentalis. Concor. Hostiensis. De prebē dis autem quas de nouo con-stituit quis in ecclesijs potest r̄ tinere ius patronatus in perpe tuum vel ad tempus. ut ip̄e vel heredes eius presentent quez volunt ad ip̄as secundum Gui lielmum.

¶ Quid si in fundatione ip̄ius ecclesie fiat talis constitutio. Quicunque dederit tantum in redditibus vel tantam quanti tatem ꝙ possint emi possessio-nes talium reddituum recipia tur in canonicum: et quod dae rit habeat pro prebenda: nun quid est constitutio licita R̄n-deo secundum Guil. Si fiat ita ꝙ non duret in perpetuum. s3 ad tempus: nec fiat in fraudē simonie et ea sit intentio consti tuentis ꝙ non pro rebus dan dis sed principaliter propter cl̄tum diuinum augmentanduz ⁊ propter deuotionē dantis re cipiatur ad spiritualia tolerāī potest. dum tamen ille qui re-cipitur sit dignus.

¶ Quid cum dicūt sibi aliqui canonici maiores. Canonize mꝰ nepotes nr̄os. placeat tibi de meo. ⁊ mihi placebit d̄ tuo. vel de eo qui dicit. nūq̄3 me ui

uente fiat aliquis canonicus in ista ecclia. nisi fiat talis pro q° rogauit? R°. sm Ray. Simonia cõmittitur in utroqꝫ casu. Naz canon dicit. Absit omis pactio Cesset omnis cõuẽtio. i. q. 2. q̃ꝫ pio. Idem Al.

¶ Quid si dicat vnus canonicus alteri. tu fuisti exauditus i vna petitiõe ⁊ ego debeo exaudiri in alia? R°. sm Ray. Si preces sunt spũales non est simõia ar. 63. di. q² sancta. Si aũt preces sunt carnales vel ex pacto quodam facto vel nũc faciẽdo simonia est Con. Al. ut i sũ. eo. ti. q. 63. Que aũt dicãtur pces carnales hr̃ s. simõia. i. § . i5.

¶ Quid d his q ↄsãguieis suis ↄferũt bñficia pricipalit̃ propt̃ ↄsanguinitatẽ? R°. s3 Tho. fa. se. q. 100. Talis collatio illicita est non tñ simõiaca. q² nihil rcipit. Si tñ aliqs dꝫ bñficium alicui hoc pacto vel itẽtiõe. ut exide suis ↄsãguineis prouideat ẽ manifesta simõia ar. ex. eo. nẽo ⁊ addit Guil. ꝙ si qs ↄsaguineo suo bñficiũ ↄfert vt ipe ↄferens magnificet̃ vl fiat potẽtior. vel vt parẽtela eius exaltet̃ ⁊ hi⁹. simõia ẽ. q² respicit temporalẽ vtilitatem.

¶ Quid si pro pecunia recipiatur aliquis ad seruiendũꝫ i hospitali ⁊ hi⁹? R° sm Guil. si in p dictis casibus consequatur aliquis aliquod ius spũale simõia est. Si aũt non cõsequatur sed recipitur ad hoc solum ut seruiat. nõ ẽ simõia. lꝫ al' turpe sit dare vel accipere pro talibus.

¶ Quid de illis qui emunt victum vnius mõachi ad totã vitam suã? R°. sm Guil. Non ẽ simõiacum. ex quo emptor non cõsequitur aliquod spirituale.

¶ Utrum sacerdos possit vendere offm̃ portãdi aquã bñdictaꝫ per parochiã? R°. sm Guil. Si talis sacerdos habeat de ↄsuetudine ꝙ tale offm̃ possit retinere ⁊ ẽt per alium exercere ⁊ prouẽtus accipere. nõ ẽ simonia si illud cõmittat ad firmaꝫ. al' simõia est. vel saltẽ turpe lucrum.

¶ Utruꝫ qui dat pecũiã vt eligat̃ i impatorẽ vel i rectorẽ alicuius ciuitatis cõmittat simõiã R°. sm Hosti. Simoniã cõmittit q² ptãs spũalis ẽ. Sed veri⁹ est ꝙ est turpe lucrum nõ simonia. quia ptãs terrena nõ ẽ qd spirituale ut. i. sortilegiũ. i. §. i2. qui incipit. vtrum diuinatõ sortium. V. quarto.

Simonia. iiii° q° ad fruct⁹

beneficiorum. Quid de epis q ecclesias cõferũt retentis ubi fructibus vel aliq̃ eorum parte

R°o. fm Ray. Distingue cū Jn no. Nā si ille qui dat bñficium anteq̄z daret nō pcipiebat pro uentus: sed ex datione bñficij. consequit eos nō est dubiuz in teruenire simoniā. si uero ante datione bñficij pcipiebat pro/ uent⁹ pōt quidē retinere ex iu sta causa ⁊ necessaria. sed non pōt tenere si cōueniat cū eo qui recipit bñficium: seu cum alio mediatore: vt cōcesso beneficio ipe retineat sibi prouētus ex̄ vt eccle. bñfi. sine dimi. confe. vt nr̄m. in fi. ⁊ ex̄. de censi. prohi/ bemus. i. q. 3. si quis prebēdas Sz h̄ nō q̄ prelati non possunt retinere bona ecclesiarum va/ cantium. ni. i vt dicitur sup̄ bñ ficium. 2. §. i.

¶ Utrū clericus possit vēdere ad tēpus fruct⁹ bñficij sui? R°o. Licitū ē ad tp̄us modicū ex̄. ne prela. vi. su. c. fi. sed ad totuz tē pus quo vēditor tenet bñficiuz non est prohibitum: nec tñ est honestum. Et intelligendū sēp ita q̄ nihil spūale interueniat ex̄ de rerum permu. ad qōnes. Pōt tamen gratis ei curā ani marum cōmittere. ut. i. §. pcſt. vide supra locatio. §. fi.

¶ Utrū liceat clerico ecc̄liā su ā locare in totū? R°o. Si locō ti bi ecc̄liam ⁊ tu cum sis presby ter locas operas tuas vt ibi of ficies non habiturus ibi aliter aliquam iurisdictionē. non cō/ mittis simōiaz ar. i2. q. 2. chari tatem. Et nō q̄ fm Guil. nō h̄z h̄ locum locatio ⁊ conductio. sz debet facere presbyt̄ gratis of ficium. ⁊ ille gratis expēsas pro uidere. Porro sicut ait Hoff. si locatio fiat vltra tēpus vite lo cantis non valet vltra. q: cleri cus in beneficio cōperatur v'u fructuario. qui. s. nō ē nisi vsq̄z ad vitam. i6. q. 6. illud. ita ta/ men q̄ fm Inno. si locatio fac ta fuit noīe ecclesie ⁊ utiliter. su cessor tenetur ad illam. ex̄ d' so lu. c. i. i2. q. 2. hoc ius. c. quicun q̄z suffragio. si aūt locatio fac/ ta est nomine ipsius cuius est ecclesia ⁊ non intēdebat ecclesi am obligare non tenetur succes sor. Quod si cōductor siue ēptō iam aliquid soluerat tunc fm Host. tenetur successor habere ratum inquantum pecūia v'a est in utilitatē ecclesie. vt in dic to. c. i. Nota ēt h̄ q̄ licet rector ecclesie possit qn̄q̄z locare eaz vltra tempus vite nūq̄z potest hoc canonicus dico ultra vitā suā locare prebēdā. Ad istā ma teriam facit sup̄ locatio. §. pr̄c.

¶ Pone q̄ platus vēdidit om nes obuētiones eccl̄ie qd erit de eo q̄ prouenit ex iurisdicti/ one? R°o. fm Hosti. Cōmoduz

iurisdictionis trãsit cũ aliis nisi fuerit excepta iurisdictõ. ꝑ se tñ iurisdictõ vẽdi ñ põt nec debet.

¶ Utrum rector ecclĩe presbyteris quos ipse cõducit vel illis quibus locat fruct⁹ ecclĩe possit ɔmittere curã animaꝝ? R̸o. ſm Hosti. puto ꝙ sic. dũ tñ gratis ⁊ sine pactione aliqua ⁊ interueniẽte auctoritate epĩ. ex̃ đ offi. vica. ad hoc. Uidetur ẽt ꝙ sine epi. auctoritate. s. imminente profectiõe necessaria possit cõmitti ad modicũ tẽpus. s. ꝑ unũ vel paucos dies. sed nõ diu. 10. q. i. per totũ. q2 neqȝ peregrinari potest sine licẽtia epĩ de cõsecr. dis. 5. non oȝ extra. de voto magne.

¶ Utrum prelati possint vices suas sub anno censu concederẽ aut etiam possint quotã recipẽ. vid. i. vicarius. §. añpelt.

SImonia. v° circa funera

Utrum si aliquid dat pro exequiis mortuoꝝ cõmittat̃ simonia? R̸o. ſm. Hoff. ⁊ Hosti. pro bi⁹ nihil dȝ exigi. sed pie debẽt consuetudies obseruari. ex̃ eo. ad nostram. ⁊. capitu. i. cum in ecclesie.

¶ Quid si apud ecclesiã sint diuersa cimiteria ⁊ taxet̃ pro q̃nta pecunia quis ponatur in tali cimiterio? R̸o. ſȝ Ho. Simonia est ex̃. eo. audiuimus. ⁊. c. sicut. Et eo. modo si pro pecunia crux specialis portetur ad fun⁹ ut in, dicto. c. audiuimus.

¶ Quid si clerici consueuerũt habere lectũ vel pannos. equũ vel hui⁹ de moriente ⁊ añ portationem faciunt pactũ de redimendo? R̸o. ſm Hosti. Quia hec tẽporalia sunt. licitũ ẽ. Sȝ si nolent sepelire corpus nisi fiat eis cautio de redimendo talia. simonia est. Sed in talibus prius sepeliatur corp⁹ ⁊ postea agatur contra heredes vel c̃tẽ-tores. extra. eodem ad apostolicam.

¶ Quid cũ datur pecũia clericis vt vigilẽt super defũcto vel dicãt psalteria? R̸o. ſm Hosti. Si recipiãt pecuniã ut vigilent lȝ ad vigilias seq̃tur orõ non ẽ simonia. Si autem de legẽdo psalterium pactum faciant. simonia est.

¶ Quid de processiõibus q̃s faciũt aliq̃ue collegiate ecclĩe in exequiis mortuoꝝ data vel promissa aliq̃ pecunia siue quacunqȝ re tꝑali al' non facturi? R̸ñ⁹. ſm Ray. si tenẽtur ad hui⁹ processiones ex officio sic exigere aliquid. simonia est. i. q. 3. vẽdẽtes. si uero non tenẽtur. dic ut. sup̃. simonia. i. §. 25. qui incipit

Utrum sacerdos possit celebra
re.

¶ Utrū licitum sit statuere ꝙ
processio fiat pro pecunia? Rn̄s
ꝭm Ray. si statutū factū sit per
verba affirmatiua. puta quicū
qꝫ reliquerit collegio decē. ha
beat processionem. ⁊ al' ad eam
non tenebantur non est simo
nia. Si aūt statutū factum sit ꝑ
verba negatiua. vt ꝙ nulli fiat
processio nisi reliquerit tm̄ ꝯsio
nia est. q2 tollit officium pieta
tis. s. ꝙ processio nō fiat gratis
vel pro minori sūma. ar. ex̄. de
iureiuran. sicut. i. ⁊. 2. Cō. Tho.
sa ꝭc. q. 100. Et quod etiaꝫ in ꝑ̄
cedenti. §. dicitur. similiter itel
ligendum est vtrū liceat cleri
cis recipere pecuniam vt inter
sint exequijs seu etiā extreme.
vnctioni.

¶ Quid si dent̄ vel reliquan
tur annui redditus pro faciēdo
anniuersario vel pro septimo si
ue pro tricenario. vel celebran
do aut orando? Rn̄s ꝭm Hosti.
In omnibus distinguenduꝫ ē
quia si detur tēporale pro spiri
tuali tamq̄ꝫ appreciatio eius si
monia est. Si vero non detur
tanq̄ꝫ principale precium sed i
ductiuum deuotionis pro ele
mosyna: licitum est. ⁊ idem in
omnibus similibus questioni
bus.

Simonia. vi. qᵒ ad religi
onem. Quid fiet quando in ali
qua religione plures sunt r̄cep
ti vel recepte simoniace? Respō
deo secundum Ray. Si simōia
fuit cōmissa ipis scientibus. de
bent de suo monasterio expel
li sine spe restitutionis. ⁊ debēt
ad agendam penitentiam per
petuam in locum artioris r̄gu
le retrudi. ex̄. eo. quoniaꝫ simo
niaca. Et si non inuenitur arti
or regula debent mutari in ali
ud monasterium eiusdem r̄gu
le. Quod si non potest commo
de fieri fiat saltem ad tēpus
ar. 81. distintiōe valꝫ. ⁊ postea
recipiatur de nouo. si auteꝫ si
monia fuit commissa ipis igno
rantibus. sufficit ꝙ renunciet
loco ⁊ postea poterunt recipi d̄
nouo mutatis tamen prioribus
locis. extra eodem ex insinua
tione. Idem Tho. secūda secū
de. questione. 100. Et itelligūt
Ray. ⁊ Guil. ꝙ predictus rigor
seruandus est etiam in occul
tis simoniacis ⁊ in foro penitē
tiali. licet constet de crimine ꝑ
inquisitionem vel in forma iu
dicii. ar. in dicto capitulo quo
niam simoniaca quod nihil lo
quitur de accusatione vel inq
sitōe. sed cum talibus ꝭm Ray.

potest dici q in fauorez religionis eps potest dispēsare ⁊ in ordine ⁊ in loco. Silr pōt dispensare caplm vel prelatus corū. dū tñ ipi non fuerint participes simonie. qꝛ cuz ex hoc sint puniendi. non debent ex eodē fcō priuilegiū obtinere. imo videntur amisisse potestatem recipiendi talem et alij qui ñ peccauerunt acquisiuisse: ar. ex. ra de elec. bone. Et nota hic fm Ul. q si monasteriū ē ita tēue q non sufficit suis. pñt i recipiendo hre intentionē recipiēdi tpalia. ⁊ ēt oblatis spūalibus gratis pñt exprimē et pacisci d̄ determinata sūma tpaliū satꝫ. Cōcor. Tho. fa. se. q. 100. Ray. et Guil. dicentes q si recipiēdus promittat annuatiz in vita sua tm̄ pro expensis suis non ē illicitum. Idem Hosti. et Goffr. Et qd vr contrarium. ex. e. qm̄ simoniaca. ibi sub paupertatis pretextu. intelligit fm Ray. cū hoc dicebant in fraudem. vel fm Hosti. qñ nō gratis offerūtur spūalia. ita. s. q postea dicatur ei q ferat secuz necessaria. sꝫ potius qñ recipientes faciūt certū pactuz de spūalibꝰ ad tēporalia. Unde fm Inno. cōsulendū est ingredientibus q q̄ dant sine pacto darent. ⁊ principaliter propter deum et ne esset honerosi illi domini. ar. 16. q. vi. lapsis.

¶ Quid si is q p simōiā alienā ignorās ingressus est religionem vel ēt obtinuit bñficium. ⁊ postq̄z sciuit non statim renūciauit? R̄o fm Guil. Credo q eps pōt dispēsare: qꝛ lꝫ grauiter peccauerit tñ fm veritatem ñ est simoniacus: nō tñ credo q abbas vel capitulum possit cū talibus di pensare. nec recolo hoc eis eē concessum.

¶ Quid de monasterijs ubi ñ fit pactū sed taxatū est q̄ztum ingrediens dꝫ dare? R̄o sꝫ hosti. Talis taxatio reprobat. ex. eo. sicut pro certo. ⁊. c. in tm̄ in fi. Et idem si fiat pactum d̄ obseruando consuetudinē quia simoniacū est. ex eo. veniēs. idē ēt si receptio fiat gratis. et postea cōpellatur ad seruandam consuetudinem. ex eo. ar diuinmus. ⁊. c. iacobus. Si āt absqꝫ conditōe et ꝯpulsione datur gratis qd consuetum est. non est simonia. sꝫ de itētiōe deꝰ iudicat. Pōt āt p̄dcā taxatio locū habere: ut s̄ simonia 3ᵒ. §. 8.

¶ Sed nūqd postq̄z puella gratis ē in monasterio recepta. et sūt pauperes an pr̄ teneat ad aliqnid? R̄o fm Hostiē. Agere pñt contra patrem pro alimētis filie: uel si pr̄ decessit agant

ad ꝑtem sue hereditatis ut in Autenti. de sanc. epi. §. nullam coll. viiij.

¶ Pone ꝙ aliquis timens nō r̄cipi dixit abbati. si velletꝫ me recipere darē vobis bōa mea. abbas habito consilio recepit eū ⁊ ille dat sua? R̄ndeo secūdū guil. Credo ꝙ siue intuitu illi⁹ promissionis fuit receptus siue non. simonia est saltem ex ꝑte offerentis. sicut nōt Tancr. ex̄. eo. nobis. Et Con. Ber. et Hosti. nec pōt remanere i illo monasterio. nec data repetere: cū sit in turpi cā: Tenet̄ tñ ad aliā trāsire si ad religionē se obligauit. ar. ex̄ de regu. porrectum.

¶ Quid si recipientes exp̄sserunt conditionē de dandis. et ille timens repelli si cōtradiceret tacuit proponēs nihil dare ⁊ sic ingressus est: nūquid pōt ibi remanere? R̄o s̄m Guil. credo ꝙ nō: q2 cū ñ contradixerit illicite petitioni taciturnitas eius pro consensu hñda ē etiaʒ in foro pn̄iali.

¶ Quid si interponatur cōditio ex utraqʒ parte: ⁊ añq̄ʒ r̄cipiatur vel acceptet̄ recipi utraqʒ pars reuocat conditionem ⁊ sic gratis recipitur? R̄ndeo s̄m Guil. credo ꝙ licet. duʒ tñ intētio ñ sit corrupta. Si āt añ reuocationem iā fuisset recept⁹ aut promissa r̄cepto: eo ip̄o fc̄s ē indignus tali monasterio

¶ Quid si conuentus aliq̄ promittat alicui ꝙ post bieniū r̄cipiet eum si interim didicēit artē illam. vel si studuerit in scholis et ex tunc recipiunt eū. sed nolūt eū inducere usqʒ ad p̄dicta? R̄o s̄m guil. Non credo simoniā cōmitti: q2 proinde ē ac si dicerent. recipim⁹ te induendū tali tp̄e. dū tñ interiʒ r̄ddeas te idoneū addiscendo tale artificium vel talem scientiam. Cō. Al.

¶ Quid de seruiente regulari um qui non uult eis s̄uire nisi promittat̄ ei ꝙ post certū tp̄s recipiant ip̄m et sic promittāt? R̄o s̄m guil. Simonia est quia omnis pactio et conuentio tp̄alium cessare dʒ. i. q. 2. q̄ʒ pio

¶ Quid si quis amicus medius procurat ꝙ filius alicui⁹ magni recipiatur gratis in aliquo monasterio: et postea iste amicus sollicitat illum magnuʒ ꝙ det aliquid monasterio. nūq̄d liʒ? R̄o s̄m Guil. Si dictus amicus non al' procurasset illum r̄cipi: nisi q2 sperabat eū daturū aliquid monasterio vel etiam si non sperauit sed tñ nunc petit aliquid dari pro receptione illius simonia est. Si uero aliter sollicitat eū ꝙ sit deuotus

sicut et eē dz illi monasterio ⁊
dilectione orta ex receptione
filij conferat aliquid monaste
rio. non est simonia

¶ Quid de monachis qui dāt
aliquid abbatibꝰ pro habēdis
prioratibus ⁊ hꝰi. ℞o ſz guil.
simonia est qñcūqz est ibi ali
quid spirituale si pro notat ap
preciationē vel cām proximā.
et principalem. Et idem si da
rent pecuniam ne remoueanᵗ
a prioratibus.

¶ Quid de confraternitatibꝰ
in quibus statutum est ꝙ nullꝰ
recipiatur nisi promittat vl' in
ret se daturum annuatim tan-
tum? ℞ndeo quia huiusmodi ꝯ
fraternitates non potest ve di
ci ꝙ sint religiones. sed quedā
congregationes ad bene faciē
dum non habet hic locum si-
monia quin potius si datio tē
poraliū ab eis imponitur pro
facienda elemosyna. ut pro alē
dis pauperibus. r̄dimēdis cap
tiuis et huiusmodi. laudabile ē
et tales cōfraternitates bone
sunt. 42. di. si quis despicit. et
ar. 24. q. 2. sane. Et silr̄ si oꝫ ꝙ
semel in anno vel mense conue
niant ad tractandum de salute
anime et de agendis et propter
hoc fiant expense. iustū est ꝙ
ponant inter se aliquam quan
titatem. Ideoqꝫ propter p̄dic
tos cās predictum statutū vr̄
licitum ⁊ bonum. Tamen ad
omnem ambiguitatem tollen
dā ſm Ul. Tutius eēt ꝙ statu-
tum huiusmōi fieret sub fōma
affirmatiua: sicut dc̄m est sup̄
simonia. vº. §. penul. Sz iuram̄
tum non apponatur secundum
Raymundum propter pericu-
lum periurij.

Simonia septimo

de pena et dispensatione. Que
pena eius qui simoniace ordia
tus fuerit? ℞ndeo ſm Ray. Nō
recipit executionē. sed est ipo
iure suspēsus quo ad se ⁊ qº ad
alios etiam si occultum sit. ex̄
de simo. tātā. 32. di. §. uerū. Et
sic intelligitur. i. q. i. reperiunᵗ
Et hoc qr caracterem hꝫ fur-
tiuū. Et non est solum suspēsus
ab ordine quem simoniace su-
scepit ſm Ul. sed etiam ab acti
bus omnium aliorum. Idem
Innocentius. ⁊ addit ꝙ etiam
in temporalibus. et per conse-
quens perdit administratiōeꝫ
81. distinctione eos. Idem de
bet puniri depositione ⁊ infāia
si de crimine constiterit. 15. q.
3. sane extra de accu. inquisiti-
onis. Item non potest repeter̄
pecuniam quaꝫ dedit eo ꝙ tur
piter dedit. 14. q. v. non sane.

¶ Que pena eius qui ordinē vel beneficium cōtulit simoniace: aut etiam eius qui fuit mediator? R̄o. f̄z Ray. Si est manifestū. ipo iure suspensus est etiam quo ad alios. ex̄ c. accusatum. 32. di. §. verū. Si vō est occultum. suspēsus est quo ad se tm̄. sicut ꝛ qui ibȝ criminosꝰ nō tamē quo ad alios. ar. ex̄ c. ꝛ si questiones. ꝛ. c. veniens. ꝛ c. ex tue. Et qd ꝑortet ꝑ suspēsionē. vide. s. suspensꝰ ꝑ totum

¶ Que pēa eiꝰ q recipit siplex bn̄ficiū simōiace? R̄o. f̄z Ra. In ꝑmisꝙ ē suspēsꝰ e. mō qᵒ i precedenti ꝑoxio. §. dcm̄ est. Itē tenet renūciar beneficio ꝛ r̄stituere omnes fructꝰ ꝑceptos ꝛ qui ꝑcipi potuissent. 14. q. 6. si res. ex̄ de resti. spo. grauis. ꝛ vt dictū est s̄ restitutio. i. §. 5. nisi illos quos expēdisset i vtilitatē eccl̄ie. Nā ꝛ qui depredādi aīo accessit ad negocia mea hȝ contra me actionē. ꝛ licet n̄ habeat in id quod sibi abest. hȝ tamē in id in quo ego locupletiōr factꝰ sū. ff. de neg. gest. si pupilli. §. sȝ. ꝛ si quis. Et eodem modo tenet. ad restitutōnem ille qui ꝛ si non commisit simoniam. tamen alius pro eo sciente ꝛ consentiente commisit. uel si prius ignorauit et postea quādo sciuit non statiȝ renunciauit. Tal' tamen nō tenetur de illis fructibus quod percepit q̄ȝ diu fuit bone fidei possessor qui ꝛ iam consumpti sunt. sȝ de extantibus tenetur. C. de rei ven. certū. sicut dictū est. s̄ restitutio. i. §. 5. Con. iat̄ Hoff. ꝛ Do. ꝛ Tho. Itē q̄ȝuis simoniacus in beneficio si occultum est non sit suspēsus ipo iure sed suspendendus. 1. q. 3. c. 1. 2. ꝛ. 3. tamen rōne illiꝰ beneficij simoniace quesiti nō ministrabit sine peccato. neqȝ spūaliter neqȝ tēporalit̄. Sed si notoriū est ipso facto est suspensꝰ ab actibus omnium ordinum ꝛ ab administratione temporalium. ut Inno dicit. sicut de simoniaco in ordine. ut in prio §. dictum est.

¶ Que pena eius qui recipit beneficium cum cura vel dignitate simoniace? R̄ndeo f̄m Hoff. preter nunc dictas pēas in proximo. §. idem iudicium est de eo sicut de illo qui recipit simoniace ordinem. s. ꝙ suspensus est ꝛ quo ad se ꝛ quo ad alios quia cum executionem non habeat. quicquid agit saltem de illo officio. suspensus agit. ꝛ animas decipit. extra de elec. dudum Rothomagensis Et de ista materia habes supra confessio. 3. §. fi.

¶ Utrum simoniacus sit suspē
sus in ordine q̄ztum ad ea que
sunt iurisdictionis? R/o. secūdū
Guil. Cum pene nō sint exten-
dende. ille q simoniace recipit
aliquē ordinē suspensus est q̄z
tum ad ea que sūt ordinis. sed
nō q̄ztum ad ea que sunt iuris
ditionis. Unde si alias habe-
bat iurisditionē. ⁊ nunc habet
⁊ potest suspēdere. excōicare ⁊
ab excōicatiōe absoluere. ⁊ hu
iusmodi.

¶ Quid sit agēdū de pecūia si
moniace accepta? R/o. fz Guil.
Debz restitui illi ecclie in cui⁹
contumeliā data est. ex̄ eo. de
hoc aūt. ar. 17. q. 4. si quis in
atrio. ⁊. 27. q. i. si quis rapue-
it. Et hoc cū pecūia dat̄ alicui
puta prelato soli. l alij cuicūq3
ita q̄ ecclia nō est in culpa. Si
tñ ille q dedit sit fc̄s hoc mō ir
r gularis. assign[illegible] ē pecunia
alteri mōasterio ad qd̄ oz eum
trāsire vt eo viuēte habeat vsū
illi⁹. ar. xvi. q. vi. de lapsis. ⁊ in
dicto. c. si qs rapuerit. Postea
restituet̄ priori ecclesie siū mo
nasterio.

¶ Quid si ipm̄ monasteriū vl̄
ecclia fuit i culpa. vt si qs d̄dit
mōasterio pecuniā vt recipiat̄
R/o. fm Ber. Ei dz restitui q de
dit ut cū ea i aliud monasteriū
ītret. ne sit oneros⁹ ꝓ mōaste-
rio. ar. xvi. q. vi. d. lapsis. ⁊. 27
q. i. si quis rapuerit. ex̄ eo. veni
ens. Nec ecclia vel monasteri
um dz cū tali fraude esse in lu
cro. nec ex eodē. dz cōsequi pe
nā ⁊ premiū. ff. de nego. gest.
siue hereditaria. hec Ber. ex̄ e.
de hoc autem.

¶ Quid si aliqs dedit pecuniā
pro habēdo ordine? R/o. scdm
Guil. Si ipē nō habebat bñfi-
cium ecclesiastici. dz illa pe-
cunia cedere illi cathedrali ec
clesie i cuius ignominiaz data
est. Idē Ul. dicit. Si vero ha
bebat titulū alicuius beneficij
ad quē debebat grat̄ ordināi
illi bñficio restituēda est secun
dum eum Ul.

¶ Utrū cū simōiacis possit di-
spēsari? R/o. qñ simonia interue
nit ex parte ordinatoris ⁊ ordi
nati. nō dispensat̄ ut. s̄. dispen
satio. §. 7. ⁊ de alijs vide in. §.
sequentibus.

¶ Quid possit dispensare cum
ordinatis simōiace? R/o. fz Ra.
Si crimen perpetratū est nesci
entibus ordiat̄. tūc postq̄z sim
pliciter renūciauerint executi
oni ordinis. pōt eps dispensar̄.
ex̄. eo. de simo. nisi si pecunia ip
si epo fuisset data. tunc enim n̄
posset dispensare propter turpi
tudinem suam. sed pa. ⁊. a. i. q. i.
ei ga. ⁊. c. si quis neq3 ⁊. q. 5. ꝑ

sentiũ. Posset aũt successor illi⁹ vel alius ordinarius eius ut po te si hẽret domiciliũ uel bñfici um in alio epãtu. Con. Innoc. Hosti. Goff. Silr cũ illo q sciem ter suscepit ordinem simonia- ce non tñ mistrat posset eps di spensare i ordinibus rite aũte su sceptis. nõ aũt in illo quẽ simõia ce suscepit. nec etiã q recipiat alios ordines añ dispensatõez q: promotus esset per saltũ.

¶ Quis põt dispensare cũ illis qui recipiũt simplex bñficium p simoniã. R/o fz Ray. Si igno rantibus ipis fcm̃ sit põt epus dispensare ut ẽt de nouo confe ratur eis idem bñficium post q̃z ei pure ac simplr renũciaue rint. ex̃ co. de simo. ex̃ de elec. si alicuius. Item q possint mi- nistrare in ordinibus aũte ⁊ p⁹ bñficiũ susceptis. hoc aũt intel lige si etiam eps ignorauerit. nam si scienter contulisset non ipe: sed superior posset dispẽsa re. ar. i. q. v. c. i. ex̃ de cle. cõiu. diuersis fallacijs. Si vo bñfici atis scientibus solus papa põt. ex̃ co. d regularibus. Idẽ Th. ⁊ W. Et fm guil. intellige hoc q cũ talibus non possit dispen sari nisi per papam: nec in illo beneficio nec in alio si rema- nent in seculo. Concor. Tanc⁹. ex̃ co, nobis. Silr et Hosti.

¶ In multis cãibus simonie. fm Ray. põt eps dispẽsare post legitimã pniãm. primo videlz cum illo qui beneficium seu or dinem contulit simoniace vel qui fuit mediator simonie dũ tam̃ si occultũ. Item cũ eo q interposuit preces carnales ẽt pro nõ digno nulla tñ interue- niente conditione vel pacto. ⁊ hoc põt si ipe epus ab hoc pec cato sit immunis. Alioqui metro politan⁹. Intellige fm guil. qñ talia de cõsuetudine competũt ei. item põt eps dispensare in si monia que cõmittit circa exeq as defunctoꝝ. item in cõ ecra- tione cimiterij et sacroꝝ uasoꝝ in benedictione vestiũ. in vẽdi tione chrismatis. Aque benedi cte vel salis. aut panis benedi cti. in benedictionibus nubẽti um. in oibus his epus non est prohibitus. ideo potest. ar. ex̃. de sen. ex. nuper. Immo ẽt dic q simoniaci i bñdictõib⁹ ⁊ h⁹i si occulti sũt. lz sint su pẽsi quo ad se sicut alij criminosi. tamẽ post pniam licite celebrãt. sed bñficiũ qd simoniace habituz est nullo mõ retinẽ potest.

¶ Quid si aliquis probabilit credit sibi esse collatũ bñficiuz vel ordinem propter obsequia uel propt preces carnales a se

vel ab alio interpositas? R͛o. ſꝫ Ray. Si aliter erat idign⁹ dꝫ r̃ſignare. q2 p̃ces ſuccedũt loco p̃cij. Si vero dign⁹ nõ tenet̃ ſꝫ ſufficit penitere de mala itẽtione. i. q. i. ſunt nõnulli. ex̃ de eta. ꝛ quali tuã. ꝛ ex̃ eo mandato.

¶ Utrũ ep̃s poſſit diſpẽſare cũ eo q e ſimõiac⁹ i dignitate? R͛o. ſm Inno. nõ. ex̃ eo. nob. Inno. ẽt cũ nullo ſimõiaco ſcient̃ põt ep̃s diſpẽſare ꝙ promouẽi poſſit ad dignitatem ẽt pro qua ñ fecerit ſimoniam. i. q. i. erga ʒ dem Hoſti.

¶ Utꝝ ep̃s poſſit diſpẽſare cũ electo ſimõiace ꝙ poſtea eligatur? R͛o. Si electio reprobata ė propter ſimoniã etiã quã electus ignorauit nec poſtea ratũ habuit nihilominuſ nõ põt ep̃i illa vice diſpenſare. Sec⁹ de ſimplici bñficio. ſ. quod nõ ė dignitas. ſi ignorãter recipiat̃. q2 p⁹ reſignatiõem ep̃s diſpẽſare p̃t vt ei cõferatur extra de elec. ſi alicuius. vt etiã habetur ſupra. §. x. qui incipit. quis poteſt diſpenſare cum illis.

Simulatio. Utrũ ſimulatio ſit peccatum? R͛o. ſm Tho. ſa ſe. q. cxi. Simulatio proprie mendacium eſt in exterioꝝ factorũ ſignis cõſiſtens. Non refert ãt vtrum quis mentiat̃ verbo vel quocũqꝫ alio facto. Unñ cũ oẽ mendacium ſit pccm̃ cõſequẽs eſt ꝙ omnis ſimulatio peccatũ ſit. Tñ ſicut dicit Aug⁹. in li. de queſtionib⁹ euãgelij: non ſemꝑ quicquid ſimulamus aut fingimus. mẽdacium eſt. ſed quando id qđ fingimus nihil ſignificat. tunc ẽ mendaciũ. Qñ vero fictio nr̃a refertur ad aliquam ſignificationẽ non eſt mendacium. ſed aliqua figura veritatis Et ita dominus finxit ſe longi⁹ ire quia cõpoſuit metũ ſuũ qua ſi ad aliquid figurate ſignãdũ Addit Al. ꝙ ſicut licet fallere aliquem in duplicitate verboꝝ propter aliquam ſui vel proximi vtilitatem. ita licꝫ ꝛ ꝑ opus intentione vtilitatis conſequẽtis ad talem ſimulationẽ. ſicut ꝛ Dauid mutauit faciem ſuam corã Achis rege Get. i. reg. xxi.

¶ Utrum aliquis peccet ſimulando ſanctitatem? R͛o. ſecundũ Tho. in quolibet. Duplex eſt ſimulatio. Quedam fit ab aliquo vt iniquitas ſua palliet̃ ꝛ ipſe bonus putetur. ꝛ hoc eſt peccatum. Alia que fit ad dei honorem ꝛ proximorum edificationeꝫ vt quando aliquis bonus ꝛ religioſus maiorem cõpoſitionem oſtendit ſa ſcđe. q. cxi. coram extraneiſ ut ipſi magis edificentur. ꝛ iſte non pec-

'eat sed meretur. De hypocrisi
que est quedam simulatio .in/
fra hypocrisis.

Utrum sit simulatio quan/
do aliquis occultat peccatum
suum? R̃o. secundum Tho. ubi
supra. Sicut aliquis ṽbo' meti
tur quando significat quod nõ
est. non autem quando tacz qđ
est quod ⁊ aliquando licet. Ita
etiam simulatio est quando ali
quis per exteriora signa facto
rum vel rerũ significat aliqd
quod non est. Non autem si ali
quis pretermittat significare
quod est. Und̃ ⁊ aliquis potest
peccatum suũ occultare absqz
simulatiõe ⁊ laudabiliter. s. ne
alij inde scandalizentur.

Sobrietas

Quare so/
brietas ci
bi requiritur in ordinando siue
in clericõ? R̃o. s̃m Ray. Quia si
cut ebrietas sic ⁊ voracitas pro
hibetur ab apostolo. Ro. 13. Nõ
in cõmensationibus ⁊ ebrietati
bus. Item quia ventris ingluui
es luxuriam prouoc..t. Unde.
44. di. §. i. Venter ⁊ genita
lia sibimet vicina sunt. vt ex vi
cinitate membrorum intelligatur
confederatio viciorum. Item
quia ingluuies omne bonum
opus dissoluit. 4. regis. 25. Na
buzardam princeps coquorũ
destruxit muros hierusalem.
Item varios morbos generat
sed temperãtia procurat sospi/
tatem ⁊ hilaritatem. de cons̃e.
di. 5. nihil. Item quia pinguis
venter vt ait Hieronymus cras
sum sensum generat. cũ ecõtra
sacẽdotal' sẽsus debeat eẽ vigil
⁊ tenuis. de cõse. di. 5. ne tales
Et ad istam materiam potest
facere supra gula.

Quar̃ sobrietas pot⁹ r̃qritur
i ordinãdo siue i clericõ? R̃o. s̃z
Ray. q? ex vino freq̃nter seqtur
ebrietas ex̃ de iureiur̃. ⁊ si chri
stus. Ebrietas aũt ẽ fomes et
nutrix omniũ viciorũ di. 35. añ
oia. itẽ q? vinolẽtia tollit mũdi
tiã. Nã icitatiua ẽ libidis. Hie
rõymus. vẽter mero estuãs ci
to dispũat i libidinẽ di. 35. § .i.
Itẽ q? ipedit oẽm sapiẽtiã. Et
de hoc ⁊ etiam de prius nunc
dicto habetur prouerb. 20. Lu
xuriosa res est vinum ⁊ timul/
tuosa ebrietas. Quicumqz his
delectatur nõ erit sapiens. hec
autem duo. scilicet mundicia ⁊
sapientia maxime necessaria
sunt dei ministro. quia ambu/
lans in via immaculata hic mi
hi ministrabit. et quia accept⁹
est regi minister intelligens.
Et de materia ebrietatis hẽs.
supra ebrietas.

Societas. Utrum liceat committere pecuniam mercatori vel artifici per modum societatis et inde lucrum accipere? R. Secundum Tho. secunda secunde q. 78. Ille qui sic committit pecuniam suam non transfert dominium pecunie in illum sicut in mutuo. sed remanet eius ita quod cum periculo ipsius mercator de ea negociatur vel artifex operatur. ideo licite potest petere partem lucri inde provenientis tanquam de re sua. hec Tho. Unde sicut dicit Goffre. Si vis dare pecuniam tuam in societate sine peccato. Pone tu pecuniam et alius operam personalem. quia plerunque quod pecunie deest per operam suppletur. ut ff. pro soci o. l. 5. §. primo. et communicet pericula lucra et dana Con. Hosti. et notatur. 14. q. 3. c. plerique. ut si dicatur sic Do tibi centum et tu pones industriam et laborem tuum in fine anni facta ratione ego accipiam illa centum et tu precium persone tue sive industrie quod ponimus centum sive valere alia centum. post hec quicquid superit de lucro accipiam ego medietatem occasione pecunie mee. et tu aliam medietatem occasione persone tue. Posset etiam fieri aliud pactum quod ego acciperem quartam partem lucri et tu tres alias. vel econverso. tu quartam et ego tres secundum quod convenerimus quod tua industria extimari debet ut patet in insti. de socie. §. i. et similiter pro rata dividatur damnum. Posset etiam fieri non expressa predicta extimatione persone sed committendo discretioni ipsius qui recipit pecuniam ut assignet partem lucri. vel dani quantum sibi videtur iustum. et postea si esset aliquis excessus vel defectus concorditer sibi remitterent.

¶ Sed ecce negociator qui pecuniam recipit ad tractandum dicit ei qui dat eam. Ego volo in fine pro industria et labore meo. 20. firma habere. et nolo in eis sentire aliquod damnum. Nunquid licet? R. licet. sed iste non est contractus societatis. sed locationis. quia negociator ille locat operas suas pro illo precio. et isto modo nihil sentiet etiam de lucro. Posset autem et pactum facere quod non solum deberet habere predicta. 20. sine ullo dano sed etiam talem vel talem partem de lucro et nullam de damno. quod quidem reciperet non ut socius. sed ratione operis sive sui salarii ut dictum est de tali locatione supra locatio. §. 5. et sequentibus.

¶ Quid si do pecuniam merca

tori in societate & convenio fe/
cum q dabit mihi certam par
tem de lucro & nihil dico d dã
no? R͡o debet intelligi eadem
pars de damno ut insti. de soci
e. §. illud.

Sodomia. Si quis ↄ tra naturã peccaverit. si clericus est depo
ni debet vel si appet corrigibi
lis debet tradi religioni ad per
petuam pniam peragendam.
Si laicus excõicari. & a cetu fi
delium usq3 ad condignam sa
tisfactione3 fieri alienus. extra
de exces. prela. clerici. & hoc vi
ciũ maius est q̃3 si quis cogno
scert carnaliter matrem. 32. q.
7. adulterij. & de hoc & de aliis
speciebus luxurie supra luxu/
ria. §. primo.

Sollicitudo. Utrum sit licitũ sollicitudinem de tẽporalibus
gerere? R͡o. secũdum Tho. fa
secunde. q. 55. Sollicitudo tpa
lium tripliciter potest esse illici
ta primo modo ex parte eius d
quo sollicitamur ut si tempora
lia tamq̃3 finem queramꝰ Un
de Augꝰ. dicit i libro de operi
bus monachorum. cum domi
nus dicit. nolite solliciti esse & c
hoc dicit. ut non ista intueant.
& propter ista faciant quicquid
in evangelij predicatione face/
re iubentur. 2° modo potest eẽ
temporaliũ sollicitudo i licita
propter superfluum studiũ qd
apponitur ad temporalia pro/
curãda: propter qd homo a spi
ritualibus quibus principalit
inservire debet: retrahitur & iõ
dicitur Math. 13. q sollicitudo
seculi suffocat verbum dei. 3°
modo ex parte timoris supflui
quãdo. s. aliquis timet ne faciẽ
do quod debet necessaria sibi
deficiant. quod dominꝰ tripli
citer excludit. primo propt ma
iora beneficia hõi prestita divi
nitus preter suam sollicitudinẽ
. s. corpus & aiam. 2° propter sb
ventionem qua deus aialibus
& plantis subvenit ab q3 huma
no opere. 3° ex divina providẽ
tia propter cuius ignorantiam
gentes circa bona temporalia
querenda pricipaliter sollicitã
tur. Et iõ concludit q principa
liter sollicitudo nra debet eẽ d
spiritualibꝰ bonis sperãtes qd
etiam temporalia nob proveni
ent ad necessitatem si fecerimꝰ
quod debemus. Unde dicitur
Math. 6. Primũ q̃rite rgnum
dei & iusticiã eius. & hec omnia
addiicietur vobis. De hac mã
aliquid habes supra eps. §. pst.

Sortilegium. i°.
scilicet ars divinandi. Differt

autem a prophetia. q2 prophe tia accipit i bono et fit gratis. sortilegiu aut in malo: et fit coi ter pro pecunia. i. q. i. duces. als iudices. et c. sequenti.

¶ Quot sut genera diuinatio nis? R°. scdm Tho. secuda se. q. 95. Omnis diuinatio vtit ali quo demonu auxilio. qd quide vel expresse imploratur. vel p ter petitione hominis se occl te demon ingerit ad prenunci andu queda futura que homi nibus sut ignota eis aut cogni ta. Un. triplex est diuinatiois genus primu est p manifesta demonu inuocatione: quod p tinet ad nigromaticos secudu per solam cosideratione dispo sitionis vel mot9 alterius rei. qd pertinet ad augures. tertiu est dum facim9 aliqd ut mani festetur aliquod occultu quod ptinet ad sortes. Sub quolibz aut istoz multa cotinetur de q bus in sequentib9. §. dicit. et et habentur. 28. q. 4. igit gen9 et q. 5. nec mirum.

¶ Quot mois fit diuinatio p demoz inuocatione? R°. scdm Th. vbi s. Demoes expresse i uocati solet futura prenucia re multipliciter. Quadoqz quide prestigiosis quibu da appari tionibus se aspectui vl auditui hominum ingerentes ad pre nunciandum futura. et hec spe cies vocatur prestigium. Qua doqz aut per somnia. et hec voca tur diuinatio somnioz. Quan doqz aut p mortuoru aliquoz apparitione vel locutionem. et hec uocatur nigromatia. q2 vt dicit Isidorus in lib. etymolo giaru. nigron grece mortuus. machia vero diuinatio nucu patur. q2 quibusda pcatationi bus adhibito sanguine videtur resuscitai i mortui. diuinare et ad interogata rndere. Qnqz vo futura prenunciant p ho mines viuos. sicut i arepticis pz. et hec est diuinatio p phito nes. ut Isidorus dicit: q2 a phi tone appollini sut dicti. qui di cebatur auctor diuinandi. Qn qz vo futura prenuciat p aliqs figuras vel signa que in rebus inaiatis appent. que quidem si appareat i aliquo corpore terr stri puta vngue vl ferro vl la pide polito. vocat geomantia. Si autem in aqua dromantia. Si in aere aerimacia. Si i igne pyromacia. Si autem in visce ribus animalium imolatoz in ar demonum vocat auruspici9

¶ Quot modis fit ista diuina tio de qua dictum est in. 2. §. q fit per consideratione disposi tionis vel motus alterius rei? R°. scdm Th. vbi s. Fit multipli

citer. Nam si conet̄ aliquis pre
noscere futura ex consideratio
ne situs vel mot⁹ siderū. hoc p
tinet ad astrologos. qui ēt geni
taliaci dicuntur propt̄ conside
rationes nataliuꝫ dierum. Si
v̄o per motus vel voces auiuꝫ
siue quorūdaꝫ animaliū. siue p
sternutationes hominū vl̄ mē
brorum saltus. he ptinent ge/
neraliter ad auguriū. ⁊ dicitur
a garritu auiū sicut aruspiciū
ab inspectione auium. quarum
primū pertinet ad aures. secun
duꝫ ad oculos. In auib⁹. n. h⁹
precipue cōsiderari solent. Si
vero hi⁹ cōsidera⁹ fiat circa v̄
ba hominum alia intētione di
cta. que quis retorquet ad futu
rum qd̄ vult p̂noscere. vocatur
omen. Si aūt cōsiderātur aliq̄
dispositiones figurarū in aliq/
bus corporibus visui occurren
tes erit alia diuinatiōis spēs.
Nā ex liniamētis manuū cōsid̄
ratis. diuinatio ciromātia vo/
catur. ciros. n. grece. dicit̄ ma
nus latine. Diuinatio vero ex
quibusdā figuris in spatula ali
cuius animalis vocatur spatu
lamantia.

¶ Quot modis fit ista diuina
tio de qua dictū est. s̄ in. 2. §. 1.
que ptinet ad sortes? R. o. secun
dū Tho. sa se. q. 95. Nec diui
natio fit ex consideratione coꝝ
que eueniunt ex quibusdam q̄
ab hoibus seriose fiunt ad ali
quid occultū inquirendum. Et
hoc multipliciter. Fit. n. qn̄qꝫ
per protractionē pūctoꝝ. qd̄ p
tinet ad artē geomancie. Quā
doqꝫ p cōsiderationē figurarū
q̄ proueniūt ex plūbo liq̄facto in
aqua proiectū. Qn̄qꝫ p q̄sdā ce
dulas scriptas vel n̄ scriptas i
occulto positas cōsideratur qs
quā accipiat. Similiter i festu
cis inequalibus propositis qs
maiorem vel minorem accipi
at. vel etiam ex taxillorum pro
iectiōe quis plura puncta pro
iiciat. Vel etiam dum conside/
ratur quid aperienti libruꝫ oc
currat que omnia sortium no
mem habent.

¶ Utrum omnis diuinatio si
ne superstitio sit illicita? R. o. sꝫ
Ray. Omnis diuinatio prohi/
bita est a deo ⁊ sancta ecclesia.
cum enim futura que soli⁹ dei
sunt aliqui per hoc inuenire la
borant dininitatis iura creatu
ris attribuunt. Ja. 41. Annun
ciate nobis que futura sunt in
futurum. ⁊ sciemus ꝙ dii estis
vos. Item Leuitis. xxviiii. Nō
augurabimini nec obseruabi/
tis somnia. Et ibidem. 20. Ani
ma que decliauerit ad magos
⁊ ariolos ⁊ sequitur. interficiā

ullam de medio populi mei zc. z multa similia z ī. ut dic Aug⁹. vanitas artiū magicarū ex traditione maloꝝ angeloꝝ i toto terraꝝ orbe plurimis secul' inualuit z per inuētiones eoꝝ inuēta sunt aruspitia augurationes z ea que dicunt oracula z nigromantia .26.q.2. qui sine saluatore z similit' de prohibitiōe taliū .26.q.5. per totū z.q.7. non l3. z in quattuor.c. se.ex eo.p totum. Et similit' ad genus superstitiōis ptinēt oēs ligature z remedia que medicorum quoq3 disciplia ꝯdēpnat siue in verbis siue in caracteribus siue i quibuscūq3 reb⁹ suspendendis. vel ligādis. vel soluendis: sicut i aures. vel annuli in digit'. Itē si iunctis ambulantib⁹ amicis lapsis aut puer interuenerit medius. Itē redire ad lectū si dū se calceat sternutauerit. Rediē ad domum si procedēs offēderit. hec z m'ta huiusmōi .26.q.2. illud. Ite nō sūt obfuādi dies egyptiaci. aut calēde Januarii. aut mēses vl' dies. aut lune solisq3 cursus et huiusmōi .26.q.7. nō obfue/tis. Nō tñ ꝯdemnātur rustici q fuāt tēpora ad seminandū vel ad incidendū arbores z huiusmōi: q naturalē habēt rationē similit' z physici circa medicinas z minutiones faciendas. z huiusmōi. Nā illud dicit' supstitiosum z prohibitum qd nō habet auctoritatē a natura seu scriptura diuina vel ecclesiastica seu sanctorū patruz .2.q.5. consuluisti.

¶ Querit' hic specialit' vtꝝ diuinatō per inuocationē demonum sit illicita? R'o. s3 Th. vbi supra sic. Deut⁹.18. Nō inuenia tur in te qui ariolos sciscitetur nec phitones cōsulat. z huiusmōi. Duplex est cā. Pria q⁊ p inuocationē demonū fit pa.tū expressum cū demone. z hoc ē omnino illicitū. Unde contra quosdā dicit' . Isa.28. dixistis percussim⁹ fedus cū morte et cū iferno fecimus pactū. z adhuc graui⁹ ess3 si sacrificiū z r'/uerentia demonii inuocato exhiberet'. Secūda propt' piculū cōsequēs. demō eni3 qui intē/dit perditionē hominū z d huiusmōi suis rn̄sis etiā si aliquādo vera dicat itendit homines assuescē ad hoc vt ei credat'. z sic intedit perducē in aliqd qd sit saluti humane nociuū. Vn̄ Athanasius exponēs illud Luc.4. increpauit illū dn̄s. ob/mutesce. dicit q̄3uis vera fateretur demō. cōpescebat tamē christ⁹ eius smonē ne simul cū vitate iniqtatē promulgar3. vt

nos etiā assuefaciat ne curem⁹
de talib⁹ loqui etiā si vā videā
tur. Nephas eniz est vt cuz ad
sit nobis scriptura diuina a di
abulo istruamur. De eo aūt ꝙ
Saul phitonissam consuluit q̄
diuinauit. i. Regꝫ. 28. dicit Au/
g⁹. ad simplicianū. Non est
absurdū credere aliqua dispē
satione ꝑmissū fuisse ut non do
mināte arte magica vꝉ poten/
tia sꝫ dispensatiōe occulta que
phitonissaz. ⁊ Saulez latebat
se ostēderz spūs iusti aspectib⁹
regis diuina euz sentētia ꝑcus
surus. uel nō vere spūs Samu
elis a requie sua excitatus est.
sꝫ aliqd̄ fantasma ⁊ illusio ima
ginaria diaboli machinationi
bus facta quā scriptura Saue
lem appellat: sicut solēt imagi
nes rerū suarū noīb⁹ appellāi
26. q. 5. nec mirum.

¶ Utrū diuinatio ꝑ astra sit li
cita? Ro. ꝫm Tho. vbi. s. dupli/
ces effect⁹ subtrahunt̄ causali
tati celestiū corporū. p⁹ quidē
oēs effect⁹ ꝑ accidēs cōtingen
tes. siue in reb⁹ hūanis. siue in
reb⁹ naturalibus. q2 ut probat̄
vi. metaphi. ens ꝑ accn̄s nō hꝫ
cām. ⁊ precipue naturalē ut ꝙ
lapide cadēte fiat fremot⁹ vel
ꝙ hoie fodiēte iueniat̄ thesau
rus. 2⁹ aūt subtrahit̄ causalita
ti celestiū corpoꝝ actus liberi
arbitrii. possunt tn̄ eccl̄ia dispo
sitiue inclinare inq̄ztum impri
munt in corpus humanuz. sed
tamen ex h⁹ nulla necessitas li/
bero arbitrio īponitur. Si qs
ergo consideratione astrorum
vtatur ad predicta duo scꝫ ad
cognoscenduz futura casualia
siue fortuita. aut etiā ad cogno
scendum ꝑ certitudinez futura
opēa hominū. procedit hoc ex
falsa ⁊ vana opinione hominū
⁊ tūc operatō demonis se imi/
scꝫ. vn̄ erit diuinatō illicita. Si
vo aliqs vtitur cōsideratiōe as
troꝝ ad precognoscēdum futu
ra que ex celestib⁹ corporibus
causantur. puta siccitates. ꝉ plu
uias ⁊ hi⁹ n̄ essꝫ illicitum.

¶ Utrū diuinatio q̄ fit ꝑ sōnia
sit illicita. Ro. ꝫm Tho. vbi s.
Si quis vtat̄ sōnijs ad ēcogno
scenduz futura ꝫm ꝙ sōnia pro
cedunt ex reuelatione diuina.
vt somnia Pharaonis. vel ꝫm
ꝙ procedūt ex nāli cā intrinse
ca. vt cum abūdans humor̄ fri
gido sōniat ꝙ sit in aq̄ vel niue
siue extrinseca: vt ex aere: vel i
pressione celesti q̄ntum se pōt v
tus talis extēdere. non erit il/
licita talis diuinatio. Si āt di/
uiatio hi⁹ causet̄ ex r̄uelatiōe
dmonū cū qb⁹ pacta hēnt̄ exp̄
sa q2 ad hoc iuocātur. vꝉ tacita
q2 hi⁹ diuinatio extēditur ad

id ad quod non potest se exten
dere. erit diuinatio illicita ꝛ su
perstitiosa.

¶ Utrum diuinatio per auguria sit
licita? R. Sm Tho. ubi s. Ex mo
tu vel gāritu auiū futura agno
sci non possunt sicut ex causis.
sed inquātum sūt effectus aliq̄
rum causarū que ēt sūt causan-
tes futuros euentus. Causa āt
operationis omniū brutorum
animaliū est instictus quidam
q mouent̄ i modū nature. ꝛ h
instict⁹ ex duplici cā pōt proce
der̄. vno qdez mō ex cā celesti
corporali. ꝛ sm h⁹ nihil prohi
bet coꝝ opatiōes esse futuroꝝ
signa. īq̄ztuz ꝯformant̄ dispo-
sitionib⁹ cōpoꝝ celestiū ꝛ aerꝭ
ptinentis ex quo ꝑueniunt ali
qui futuri euētus. In hoc tam̄
duo ꝯsiderari oꝫ. p⁹ qdē vt hi⁹
opatiōes nō extēdātur: nisi ad
p̄cognoscēduz illa futa: q̄ cau
sant̄ p motū celestiū corporuz
prout s. i. §. q est imediate ante
proximū p̄cedentē dcm̄ ē. 2⁹ vt
nō extēdāt̄ nisi ad ea q̄ aliq̄lit̄
ptīnt ad hi⁹aīalia ptinē. Conse
quūtur. n. per celestia corpora
cognitionē q̄ndaz nālē ad ea q̄
coꝝ vite sūt necia. sicut mutatio-
nes q̄ fiūt p pluuias ꝛ vētos ꝛ
hi⁹. Alio⁹ istict⁹ hi⁹ causāt̄ ex
cā spūali s. r̄ ex deo vt pꝫ i colū
ba sup christū descendente: et
in coruo qui pauit heliam. ꝛ in
pisce qui obsorbuit ꝛ eiecit. Io
nā. ve: etiā ex demonib⁹ q vtū
tur h⁹i opationibus brutorum
ad implicādas vanis operib⁹:
ꝛ opinionibus et isto mo n̄ sūt
licita. et eadem rō est de omni
bus alijs h⁹i. Qd āt Joseph ait
ait. Gen̄. 44. q nō eēt ei silis
in augurien di scia. Intelligen
dū est sm Aug. q hoc ioco di-
xit referens ad id qd vulgus d
eo opinabat̄. et sic ēt dispensa-
tor eius locutus est.

¶ Utrum dinatio p oīa sit illicita
R. o sm Tho. ubi s. Omē dr̄ q̄n
v̇ba aliq̄ alia itentōe d. ā retor
quent̄ ad futuꝝ. ut s. in. §. 3. dic
tū est. h⁹i āt v̇ba ꝛ si nō subdāt̄
dispōni stellarum. disponūtur
tn̄ q̄nqꝫ quidem sm diuinam
prouidentiaz: ut recitatio som
nij quam audiuit. Gedeō iudi
cis. 7⁹: et verba puelle que at
tendit Elyeser seruus Abrahe
Gen̄. 24. et sic licet. Fit etiam
hoc h̄nqꝫ sm operationem de
monū. et sic est illicitum.

¶ Utrum diuinatio sortium
sit licita? R. o. secundū Tho. vbi
s. Sortes proprie dicūtur cum
aliquid fit ut p ei⁹ euētū aliqd
occultū inotescat: ꝛ qd ē si q̄rat̄
per sortes quid cui sit exhiben
dum vocatur diuisoria sors. Si
autem queratur quid agere-

oporteat vocatur consultoria. Si vero queratur quid sit futurum: vocatur diuinatoria. Item qz si euentus sortium expectet ex fortuna qd locū hz solū i diuisoria nō videtur hrē peccatū nisi forte vitiū necessitatis. sicut aliqui non valentes concordit aliquid diuidere. velint uti sortibus exponentes fortune quilibet quam partem accipiat. Si vero euentus sortium expectetur ex spūali cā. qñqz quidem expectatur ex demonibus sicut legitur Ezech. xi. q rex babylonie stetit in biuio in capite duarū viarum diuinationez querens et cōmiscens sagittas interrogauit idola. et exta consuluit. et hoc est illicitū. Qñqz vero expectatur a deo. sicut illud prouer. xvi. Sortes mittūtur in sinum sed a dño temperantur. et talis sors sm se non est mala. ut Augu. dicit. Pōt tñ in hoc q̄druplex pccm̄ incidere. prio si absqz necessitate ad sortes recurritur. hoc enim ad dei tentatōnem videtur pertinere. 2° si qs etiam in necessitate absqz reuerentia sortibus utatur. imo cū magna deliberatōe et premissa orone debetur fieri exemplo apostolorum in electiōe Mathie. act. p°. tertio si diuia oracula ad terrena negocia cōuertant ut dicit Aug. ad ianuariū quarto si in electionib⁹ ecclesiasticis que ex spūs sancti inspiratione fieri debēt. aliqui sortibus utant. Secus autem est i temporalibus dignitatib⁹ que ad terrena disponenda ordināntur. in quoꝝ electōe plerūque homines vtuntur sortibus sicut et in temporalium rerum diuisione. Si ergo necessitas imineat. licitū est cū debita reuerētia sortibus diuinū iudiciū implorare. sicut tempore persecutionis quis fugiat ne forte omniū deseratur ecclīa. sorte queri potest vt dicit Aug. in eplā ad honoratū. et cui danda sit elīna: cū duo eque indigentes occurrūt ceteris paribus et utriqz dari ñ pōt. sorte iuste querit vt dicit Aug. p° de doc. christiana. imo etiā dicit q pro litibus dirimendis lz uti sortibūs. 26. q. 2. sors. Idem Hosti. et intellige in his que tpalia sūt et d sorte simplici sine alia superstitione.

Quid de diuinantibus vl' ēt inuestigantibus occlta ut furta et h⁹i p' ispectionē astrolabij aut inscriptōes vel ispectionez i libris. Rō sm Guil. Nullo° lz sed supstitiosū ē. cū ex eo. ex tuaꝝ et reducitur ad diuiationez per astra. de q̄ dcm̄ est in. §. 8 au

ẽt ad sortes. de quibus in pce-
denti. §. hr̃.

¶ Quõ frequenter eueniãt ea
que diuini predicũt? R̃ndeo fz
Ray. qui sic dicit. Aug. hanc q̃
stionem soluit dicens hoc fie-
ri permissu dei. ut illi qui hoc
audiũt et uident prohibentur
in quali fide sint. Vñ Deu⁹. iz
Si surrexerit in medio tui pro
pheta aut qui sõniũ dicat se ui
disse et predixerit signũ atque
portentuz ꝛ venerit ꝙ locutus
est. et dixerit tibi. eamus et seq̃
mur deos alienos quos igno
ras et s̃uiamus eis. non audi-
as uerba prophete aut sõniato
ris. qꝛ tẽtat nos deus vester vt
fiat palam vtꝝ diligatis eũ an
nõ. xxvi. q. v. nec mirꝝ. Tho. ẽt
vbi s̃ dicit ꝙ hoc ꝙ a pricipio
hoies in istis obseruationibus
aliquid experti sũt cãu accidit
sz postmodũ cũ hoies icipiunt
h⁹i obs̃uationibus aium ipli-
care mlta fm̃ h⁹i obs̃uationes
eueniunt per deceptiones de
monum: ut his obs̃uantijs ho
mines iplicati curiosiores fiãt.
ꝛ magis se infant mltiplicib⁹
laqueis pernitiosi erroris. ut
Aug. dicit i 2⁹ de doc. christi.

¶ Vtꝝ liceat requirere a mo-
riente ut reuelet statum suum
post mortem? R̃o fm̃ Tho. s q⁹
libet. Nulla inordinatio uidet̃
ñ quis requirat a moriente co
gnoscere statum eius post mõ
tem subij ciendo tñ hoc diuio
iudicio. Vñ nulla ratio uidet̃
quare hoc debeat dici peccatũ
ni si forte ex dubitatione fidei
de futuro statu q̃i tẽtando inq̃
rat. De pena diuinatorum. ĩ.
sortilegium. 2⁹. §. pe. De inuen
tione maleficij per iudiciũ fer
ri candentis. aut aque buliẽtis
s̃ duellũ. §. pe. in fi.

Sortilegium secũ

do q̃ztum ad superstitiosas ob
s̃uantias. et primo querit̃. utꝝ
liceat vti ante notoria? R̃o. fm̃
Tho. s̃a s̃e. q. lxxxxvi. Ars no-
toria oio ẽ illicita. et a christia
no fugienda. Hec ẽ ars ꝑ quaz
qdam nitũtur sciam acquirere
sed oio inefficax ẽ et fiunt ibi q̃
dam pacta iplicita cũ demone

¶ Vtꝝ obs̃uatiões que fiunt
ad sanitatẽ ꝛ h⁹i sint licite? R̃o.
fm̃ Tho. ubi s̃. In his que fiũt
ad aliquos effect⁹ corporales
inducendos cõsiderãdũ ẽ utꝝ
nãliter videãtur posse tales ef
fectus cãre ꝛ sic ñ erit illicituz
Si ãt nãlit̃ nõ uideantur tales
effectus posse cãre. ꝯñs est ꝙ
pertineant ad predicta pacta
cum demonibus ut patet ꝑ Au
gu. 2i. de ciui. dei. Hoc ãt appa
ret spãliter cuz adhibent̃ aliq

caracteres. vel noīa ignota. vl'
alia quecūq3 varie obseruatō
nes quas manifestū est natu/
ralem efficaciam non habere
⁊ talia semꝑ sunt supersticiosa
⁊ illicita. Si tamē ut dicit Ray.
aliquis colligat herbaz medi
cinalē cū symbolo vel oratōe
dnīca. vel scribit hec in charta
ut ponat suꝑ infirmū: ut sic in
his tm̄ deus honoretur non r̄
probatur dūmodo nulla alia
suꝑsticiosa obseruātia imiscea
tur. 26. q. 5. non licet ⁊. q. 7. ñ
obseruetis.

¶ Utrū suspendere diuina ver
ba circa collum sit pccm̄? R̄o.
ſm Tho. ſa ſe. q. 96. In om̄i/
bus adiurationib⁹ vel scriptu
ris hi⁹ duo cauenda sunt. p⁹ q
dem quid sit quod proferr̄ vel
scribitur. q2 si sit aliquid ad in
uocationem demonum ꝑtinēs
est manifeste superstitiosū ⁊ il
licitum. Similiter si cōtineat
ignota noīa. scilicet ne sub ill'
aliquod illicitum lateat. sicut
Chriosus dicit ꝙ multi confi
gunt aliqua noīa hebraica an
gelorū. ⁊ scribunt ⁊ alligāt que
non intelligētib⁹ metuēda vi/
dentur. Silr ne aliquid falsita
tis contineat q2 sic ei⁹ effectus
nō posset expectari a deo. qui
non ē testis falsitatis. 2⁹ aūt ca
uendū est ne cū v̄bis sacris cō
tineātur ibi aliqua vana. puta
aliqui caracteres inscripti pre
ter signū crucis. silr nec spes
habeat̄ in modo scribendi. aut
ligandi aut in q̄cūq3 vanitate
que ad diuinā reuerentiaz nō
pertieat quia hoc iudicaret̄ su
ꝑsticiosū. Unde. xxvi. q. 5. nō li
ceat dicit̄. Nō liceat ne i colli
gēdo herbas mediciales facē
aliquas obseruātias aut incā/
tatiōes. Et ſ3 Guil. nō reprobā
tur breuia in quib⁹ scribuntur
v̄ba euāgelica tm̄. sed si credat̄
ꝙ mius habeāt efficacie si scri
bantur alio tꝑe q̄3 dum i eccle
sia euangeliū legit̄ suꝑstitiosū
ē. Simili̇t̄ si scribātur caracte
res ⁊ nomia sūsitata q̄i nomia
dei ineffabilia. ⁊ in quibus dr̄
quicūq3 portauerit suꝑ se istud
breue ⁊c. reprobāda sunt ⁊ pec
cāt qui scribūt: aut portāt aut
donāt. aut vendūt. aut portāda
docēt nisi a d̄o fuerit simplices
ꝙ ignorātia dēat eos excusare
que etiā nō excusat: si suꝑ hoc
fuerint moniti vel istructi.

¶ Quid de imaginibus q̄s fa
faciunt astronomi? R̄o. ſ3 Th.
vbi ē illicitū est ⁊ ex opere de
monum habent effectum cui⁹
signū est q2 necesse est eis i scri
bi quosdam caracteres qui na
turalit̄ ad nihil operant̄. Unde
fiunt ibi tacita pacta cū demo

nibus ⁊ fidē sibi expresse invoca
tiones demonum.
¶ Quid de incantatōibꝰ ſpen
tum ⁊ animalium? R̷o ſʒ Tho
mā vbi ṡ. Si respectus habea-
tur ad verba sacra. ⁊ ad virtu
tem diuinam. non erit illicitū.
Sed plerunqʒ tales incantatō
nes hn̄t illicitas obſuātias. et
per demones sortiunt̄ effectuʒ
et precipue in ſpentibꝰ. qꝛ ser
pens fuit primū istr̄m demōis
ad hoīem decipiendū. Un̄ sup
illud ps̄. Sicut aspidis surde.
⁊c̄. dicit gl. Notandū ꝙ nō lau
datur a scriptura qn̄cūqʒ daſ̄ i
scriptura siſ̄itudo. vt pʒ ð iniqꝰ
iudice qui rogantem viduam
exaudiuit.
¶ Quid de incantantibꝰ infir-
mos vel pueros? R̷o ſm Guil.
Si nihil superstitiosū dicāt vel
faciant. nec mandāt dici vel fi
eri sed tm̄ utant̄ licitis precibꝰ
et ēt adiuratiōibꝰ: sicut ꝑ passi-
onem et crucē et siſ̄ia. n̄ peccāt
nisi talia fecerint post prohibi
tionē ab ecc̄ſia sibi factaʒ. Sūt
n. prohibēd aꝑꝑ multa supſtiti
osa que ibi solēt imisceri. nisi fi
erēt per aliquē discretum virū
⁊ deuotum qui funderet orōnē
non super pomum vel cingulū
sed super infirmū manum ipo
nens. Satis uidetur concorda
re Th. ſa ſe. q. lxxxxvi. de his

ēt qui reliquias sanctoruʒ por
tant ad collum ⁊. hꝰi. dicut ś r̄
liquie. §. fi.
¶ Quid de sacerdotibus qui
cā doloris altare exuunt vesti
bus sacris aut imagines lugu
bri veste operiunt. aut cōsueta
luminaria subtrahūt? R̷o talia
fieri penitus prohibentur. 26.
q. v. quicunqʒ. Et nisi faciens
purgauerit se pnia dʒ deponi.
nisi forte faceret quia metuit
contaminationem sacroruʒ vl̄
subuersionem fidei vel obsidio
nem ⁊ huiusmodi. nam in tali
facto plus humilitas q̄ʒ dolo-
sitas declaratur ut in dicto. c.
quicunqʒ. Ceterum quia aliq
in aggrauationem cessationis
a diuinis imagines prosternūt
urticis et spinis supponunt. pe
nitus reprobantur. ex̄ de offic.
ordi. si canonici li. vi.. Et hꝰ hē̄
ś cessatio a diuis. §. 3.
¶ Quid de sacerdotibus qui
pro viuis quos odiunt scienter
cantant missam defunctorum.
vel in medio eccl̄ie ponunt fer̄
trum ⁊ faciunt officium mortu
orum ut illi citius moriantur?
R̷ndeo. Si fuerint tales dete-
ti deponi debent. et ad agēdaʒ
penitentiam taʒ sacerdos q̄ʒ q̲
incitauit debēt ergastulo ꝑpe-
tui exilij relegari. xxvi. questio-
one. v. quicunqʒ.

Quid de quibusdam mulieribus que dicũt vel credunt se nocte cuꝫ Dyana dea paganorum vel cum Herodiade ꝛ innumera multitudine mulierũ eqtare sup q̃sdã bestias et innũcra spacia transire. et hꝰi. Et ꝙ ab eis alique creature possint i melius mutari aut transformari? R̃ndeo secundum Raymundum. A maligno spũ mẽtibus fidelium talia fantasmata irrogantur. Nam diabolus transformans se in diuersarum species personarum. mentẽ quam captiuam tenet multiplicit̃ deludit. Nec debet aliquis in tantã venire stulticiam vt credat ꝙ hec que in somnis et spiritu tantum fiunt. in corpore fiant. Alr̃ infidelis est et pagano ĩterior. Hec et multa de hac materia. xxvi. questione. v. episcopi.

Que pena sortilegoꝝ? R̃n̄a diuinatores et malefici ẜm leges capite plecti dbẽt. et si accedãt domũ alterius debent cremari. Item bona eoꝝ debent oĩa publicari. C. de male. l. nullus ꝛ. l. nemo. ꝛ. culpa. Sed ẜm canones si quidem peccatum occultum sit imponitur pnĩa. xl. dieꝝ. ex̃ eo. c. i. Si vero notorium eucharistia denegatur. de cõse. di. ꝛ. pro dilectõe. Item si sit clericus deponendus est. et i monasterio detrudendus. si laicus excõicandus. xx. q. v. nõ oꝫ. ꝛ. c. si quis eps. et. c. aliquãti. ꝛ. q. 7. admoneant. Sed ꝛ crescente contumacia crescere debet et pena. ut carceretur et huiusmodi. Iteꝫ si seruus sit debet uerberibus castigari. xxvi. questione. vˡ. contra idolorum. Episcopus etiam omnes tales turpiter dehonestatos de parrochia sua debet eiĳcere. ut. xxvi. questione. v. episcopi. Tales etiam infames sunt. Similiter et qui ad eos ꝯcurrunt. Unde nec ad accusationem debent admitti. ꝛ. questione. 8. quisquis. nec ad testionium extra de testi. testimõiũ. De infamibus habes supra infamis.

Sed nunquid efficitur irregularis qui talia facit. et maxime enormia. ut qui sacrificat deo nũmorum. idest diablo ut diues fiat. uel qui de eccl̃ie sacramentis. ut de chrismate. et oleo sancto. aut aqua baptismi aut ꝺ corpore christi sortilegiũ facit? R̃ndeo ẜm guil. Si talia notoria sint. generant irregularitatem. ꝛ indigent dispensatõne. Si ṽo occulta non. quis secundum quosdam idem sit si sint occulta

Spectacula. de spec-
taculis.
cantu ⁊ cytharis. ⁊ huius. sup̄
ludus ⁊ iocus. §. 3. ⁊ sequētib⁹
⁊ s̄ corea.

Sponsalia quid sint
R̸o. sunt
futurarum nuptiarum promis-
sio. ff. e. l. i. ⁊. 30. q. v. nr̄ates. et
dicuntur spōsalia a spondēdo.
i. promittendo.

¶ Quō contrahuntur spōsalia
R̸o. quattuor modis. Aliquan
do quidē nuda promissione vt
cū dicit vir. accipiā te in meaȝ
vxorem ⁊ illa rn̄det. accipiam
te i meū virum vel alia equipo
lētia. ut ducā te in vxorē. ⁊ hi⁹
Et ista sūt proprie spōsalia: que
p v̄ba de futuro fiūt. Si vero
fiunt per v̄ba de pre̅sēti ut si di
cat̄. Accipio te. vl̄ aliqd hui⁹.
erit veruȝ matrimoniū. ut. sup̄
matrimoniū. 3. §. i. ⁊ q̄ttuor se.
Itē. 2⁹ contrahunt̄ spōsalia da
tis arr̄ sponsalicis. sicut hr̄ s̄.
arra. Itē 3⁹ per annuli subar-
rationē. eodē modo sicut de q
buscūqȝ arris sponsalicijs dici
tur sȝ sine subarratiōe ānulli si
alit̄ adiūgat̄. ꝯsēsus exp̄ss⁹ d pn̄
ti fcm̄ est matrionium. Item
4⁹ cōtrahunt̄ spōsalia non so
lū promissiōe. ut i p⁹ modo di-
ctū ē. sȝ etiā si apponit̄ iuramē
tum ex̄. eo. de illis. ⁊. c. p̄terea.

¶ Quid si quis accepta manu
mulieris dicat. Do tibi fidem
de te in vxorē accipiēdo. ⁊ illa
nihil rn̄det. nūqd sic cōtracta
sunt spōsalia? R̸o. fm Guil. Re-
uera nō pn̄t cōtrahi ex altera
parte tantū. nec claudicar̄ pos-
sunt. Ille tamē qui talit̄ dedit
fidē tenetur eaȝ ducere: si illa
voluerit. Si āt noluerit nō est
cōpellēda: nisi aliquo mō ostē
derit mulier acceptare qd̄ age
batur. puta si ante fidē datam
tractabat̄ inter eos de sponsa-
libus uel matrimonio. ⁊ ip̄a re
quisita spōte manū dedit ad fi
dem recipiendam ⁊ hui⁹. tūc
n. essēt contracta sponsalia.

¶ In qua etate possūt cōtrahi
R̸o. Post septenniū. quia tūc
placere incipiūt. ⁊ ex tunc va-
lent. ex̄ eo. litteras. ⁊ ex̄ de de
spon. impube. si infātes. li. vi.
Si vero ambo vl̄ alter sint mi
nores septēnio ⁊ cōtrahāt spō-
salia ipi uel parētes pro eis ni
hil agitur: nisi p⁹ ratificēt. ut s̄
impedimentum. i3. §. antepl̄t.
Quod si non plene compleue-
rint septem ānos. dicendū fm
Tho. in 4. di. 27. Si multuȝ
adpropinquant ad tempus se-
ptēnij tenent spōsalia. Hec āt
appropinquatio determinan-
da est fm conditionem cōtra-
hentium: cum in quibusdā ci-

tius in quibuſdam vero tardi
us proueniat intentio ſiue com
placentia nuptiarum. Concor.
Hosti. tamē expreſſe de iure ñ
habetur ꝙ tp̄us ſeptēnij preue
niri poſſit. Et nota hic ꝙ ſi alt̄
fuit maior ſeptēnio alt̄ minor.
licet ſponſalia nō tenuerint ēt
ex parte maioris. q2 claudicar̄
nō debēt. tamē quia iſte maiō
ex parte ſua fidē dedit. tenetur
expectare minorē: ſi forte velit
in eodē propoſito perdurare. ⁊
ſi nō expectat. tenet̄ agere peni
tentiam de fide mētita.

¶ Utrum ſponſalia poſſint ꝯ
trahi inter abſentes. ut per nū
cium vel litteras? R̄o. ſm Ho
ſti. Poſſūt ſi abſēs hoc ſciat. vt
quia nuncium miſit vel de ſua
cōſcia fit. uel poſtea ratū habz
ff. de ſponſa. l. vlt. 32. q. 2. hono
rantur. ex̄ de mr̄i. cōtrac. ꝯtra
īterdic. ec. c. 2. De ſponſalibus
factis a parētibus pro filijs vi
de ſupra impedimentū. 13. §. fi.

¶ Quid ſi abſens miſit nunciū
vel procuratorem ad cōtrahen
dum ſpōſalia. ⁊ poſtea reuocat̄
R̄o. ſm Hoſti. Si reuocatio ꝑ
uenit ad procuratorem anteq̄z
puella cōſentiat. nihil poſtea a
git̄. ār. ex̄ de procu. in noſtra et
. c. mandato. Immo etiam ſi
reuocatio peruenit ad procura
torem poſtq̄z puella conſenſit.
ſed tamen procurator ante re
uocatus fuerat. nihil actum eſt
ſm eum. Hoſti. Ceterū de ma
trimonio per procuratorez ha
bes ſupra matrimonium. 2. §.
quarto.

¶ Quid ſi quiſ ante pubertatē
contrahit matrimonium? R̄o.
Sponſalia eſſe intelligunt̄. ut
ſ̄ impedimentum. 13. §. pſt.

¶ Nunquid illi qui contraxe
runt ſponſalia tenentur contra
here matrimoniū? R̄o. Si ſpō
ſalia tenuerunt. ut q2 in etate d̄
bita contracta fuerunt tenent̄
contrahere ſimꝉ. nec pōt alter
eorum contrahere cum alia ꝑ
ſona. ⁊ ſi contraxerit tenet qui
dem ſecundum matrimoniuz
ex̄ eo. ſicut ſed agere dz penitē
tiam de fide mentita. ⁊ multo
magis ſi prius interuenerat iu
ramentum ex̄. eo. ex litteris. 2.
c. ſicut ⁊. c. ſi inter.

¶ Sed utrum ille qui non vꝉt
debeat cogi per cenſuram ec
cleſiaſticam? R̄o. Primus et
principalius debet moneri. ut
ex̄ c. requiſiuit. demum poteſt
cogi. ut ī predicto. c. ex litteris
Et intellige niſi probabiliter ti
meatur difficilis exitus. puta
vxoricidium vel huiuſmodi. vt
in dicto. c. requiſiuit. Et ſic ex

ponunt ꝛ intelligunt predictas decre. quasi omnes doc. Tho. etiam in. 4. di. 27. dicit ꝙ in sponsalibus nõ solués promissum peccat mortalit̃. nisi legitimum impedimẽtũ iteruẽiat. ꝛ iniungẽda est penitentia pro peccato. lꝫ in foro cõtentioso nõ ꝯpellatur. qꝛ matrimonia coacta consueuerunt malos exitus habere.

¶ Quid si iurasti mihi dar̃ vnã de filiabus tuis nõ noiatĩ? R̷o. ſm Hosti. dare quidẽ teneris. sꝫ quãcũqꝫ des liberaberis. qꝛ promissoris ẽ electio. sicut i aliis promissionibus. vt s. promissio. §. 2. et si omnes moriãtur ꝑter vnam ad illam dandã teneris. ar. ff. d eo. qd cer. lo. da. oꝫ. l. 2. §. qui stichum. Sed si vnaꝫ mihi obtuleris ꝛ ego nõ accepto eam liberatus es ẽt a iuram̃to. ar. ff. de ꝯdi. inde. cũ is. Qd si vnã ex illis carnaliter cognoui nullã aliam hẽre potero qꝛ cum omnibus cõtracta est affinitas. vt supra impedimẽtum. 14. §. i. ꝛ. 2. Jnno. qd plus est si cõtemplatione ꝓcedẽtis ꝯtractus facta fuit cõmixtõ esset factu in mr̃imoniũ vt s. mr̃imõiuꝫ 4. §. 2. ꝛ ex̃ eo. qui dux. in mri. significauit ꝛ. c. veniens.

¶ Quid si iurasti mihi dar̃. vnã dem̃ miatã filiã tuã. ꝛ si illã hẽre nõ posse promisisti mihi dare aliam? R̷o. ſm Hosti. Teneris dare primã. ꝛ ad hoc laborare bona fide. ex̃ de sponsa. ad audientiaꝫ. Quod i nõ potes tũc distinguẽdum est. ꝙ si prima ꝯsensit sponsalibus expresse vel tacite. vt puta qꝛ vel ipa presente ꝛ nõ cõtradicente contracta fuerũt spõsalia. vel ipa postmodum ratificante sororẽ suaꝫ habere non possũ qꝛ cũ prima cõtraxi spõsalia ut i. c. ad audiẽti am. ẽt si illa prima spõsalia forte pp̄ ꝯsanguinitatẽ aliquã cuꝫ ill prima nõ tenuissẽt. ut s im pedimẽtũ. 13. §. 3. Si ṽo prima nullatenus consenserit sponsalibus. teneris ad sam. ex̃ de spõ. ex lr̃is. pꝰ. ꝛ d resti. sp. ex pte.

¶ Quid si spõsalibꝰ appositum sit tps ĩfra qd dẽat fieri matrimõiuꝫ? R̷o. Elapso tpe ille per quem ñ stetit ipũe nubit sꝫ alij datur pnia de fide mentita. ex̃ eo. si ut.

¶ Quid de pẽis q̃ iterdũ apponunt̃ sponsalibꝰ? R̷o ſm Ray. lꝫ spõsalia ꝯtrahi possint sb̃ conditõe promisse pecũie. ñ tñ põt pecũia promitti i modũ pene ꝛ si promissa fuerit ñ tꝫ promissio. nec peti põt ut si dicat̃. nisi tecũ ꝯtraxẽo dabo tibi cẽtũ marchas. nã cõiugia debẽt eẽ liba. ex̃ c. regsiuit. ꝛ. c. gẽma. Jdem

Tho.in.4.di.27.Nõ tamẽ ꝙ arre spõsalitie date ab ea pte q̄ cāz pstat ꝙ nuptie nõ sequā/tur amittūt.recepte vo restitu unt in duplū.C.de spõ.l.arris z.l.mlier.uide s̄ arra.§ i.et.2. Quin ēt si qs uellet spõsalia fir miẽ alligare põt sic facẽ sꝫ Hostī.s.ut det magnā quātitatem pro arris.z stipulet ip̃as i quadruplū.qꝛ tm̄ põt stipulari z ñ āpli⁹.z tūc si steterit p recipien tē q⁰ min⁹ mr̄imoniū seq̄t in q̄druplū reddet.C.e.l.fi.§. que oia.cessat tm̄ pẽa arraꝝ i qb⁹dā cāib⁹.ut si tp̃s appositū lapsum sit.tūc.n.is p quē n stetit ipune nubit.ut i p̄cedēti.§.dcm̄ ē.Itē cessat si spõsus ipedit⁹fuerit dū tm̄ cā ipedimti ñ p̄buerit.cessat ēt pp cām legib⁹ infdictā.puta si de iure matrimoniū seq̄ ñ po test.C.e.l.vl.§.patrem.

In qb⁹ cāib⁹ soluūt sponsalia?R̄o sꝫ Ray.In octo.p⁹ si al ter spõsoꝝ trāseat ad religionẽ qd p̄t facẽ ēt ↄtracto mr̄imõio z alto iuito:dū tm̄ añ carnis co pulā.et ille q i seculo remanet absoluit a spõsalib⁹.z ēt a mr̄imõio.ex̄ de ↄuer.ↄiu.veꝝ.z.c. ex publico.z ex̄ eo.ↄmissū.nec pdit arras q̄s dedit.et illas q̄s recepit restituet solū i simpluꝫ C.de epi.z cle.deo nob.so sol uūtur spõsalia qñ spõsus ñ inue nitur.qꝛ trāstulit se ad aliam r̄gionẽ.Si tm̄ fuit aliq culpa ei⁹ q pñs ē.dꝫ recipere pniam de periurio:z de promissione non suata.ex̄ eo.de illis.Et quidẽ si termin⁹ i spõsalib⁹ nõ fuit ap posit⁹ de cõtrahēdo.tūc sm le ges pñs tenet expectare ablẽ tem p bienniū si in eadẽ p̄uincia pñs fuerit.ut.C.e.l.2.Tamẽ sm Hosti.iudex inspecta qualitate psõaꝝ potit tp̃us abbre/uiare vel prorogare.3⁹ soluūt si alt̄ sponsoꝝ p⁹ ↄtracta spõsa/lia icurrat leprā vel palisiꝫ.seu amittat oculos vel nasū.seu qc q̄ꝫ ei turpi⁹ eueniat.ex̄ de cõiu. lepro.litteras.et de iureiuran/do.quemadmoduꝫ.Ubi innuitur ꝙ etiaꝫ si iurauit non tene tur.ductaꝫ tamen ante dimit tere non potest.quarto si sup/ueniat affinitas .puta quia spõ sus cognouit consanguineam sponse.uel econuerso.27.que/stione.2.quidam desponsauit. et.capitulo sequenti.extra de eo qui cognouit consanguineam uxoris sue.c.2.et.c. frater/nitati.Et ad hoc probandum sufficit.sola fama.ex.de ↄsan. z affin.super eo.Itē sm Host. sufficit unus testis.ex̄ de testi. super eo.Sec⁹ tm̄ si pri⁹ fuissꝫ

matrimoniũ consũmatũ ut ſibi
dr̃. quinto ſoluunt̃ ſponſalia ſi
ſe mutuo abſoluãt. ſicut qui ſo
cietatē fide interpoſita contra
hunt. et poſtea eã ſibi remittũt
ex̃ eo. preterea. Quidã tñ iſtuꝫ
cãuꝫ non recipiũt ſed vitas vr̃
ꝙ poſſint ſe abſoluere ƒꝫ Ray.
Hoſ. Al. Tho. et Pe. ſexto ſi al
ter eoꝝ fuerit fornicatus ī quo
cãu lꝫ alteri repellere fornican
tem. ex̃ de iureiurã. quẽadmo-
dũ. ſed quid ſi ſponſa ab alio vi
olenter fuerit cognita. R̃o ƒm
Hoſti. nõ dꝫ cogi talem ducẽ.
Sꝫ tñ ducere hꝫ eo ꝙ nõ fu
it in culpa. Ceteꝝ ſi fornicatio
fuit añ ſponſalia no põt opponi
ut in dcõ. c. quẽadmodũ. niſi ſe
cundũ Hug. ſi tp̃e deſponſatio
nis credebat eã eē v̾ginē ⁊ añ
carnalē copulã cõſtiterit ſibi
eam eē corruptam. põt dimit-
tere eam. Et ſicut pro fornica
tione carnali ſponſa dimitti po
teſt: ita et multo magis pro fõ
nicatione ſpũali. ſ. hereſi vl' i fi
delitate quia tũc nullũ eēt mr̃i
mõiũ qđ fieret. ut s̃ impedimē
tum. 9. §. i. 7ª ſoluũt̃ ⁊ ſoluta
ſunt ſpõſalia qñ ſpõſus vel ſpõ
ſa cũ aliquo ꝯtrahit per verba
de pñti. uel etiã per v̾ba de fu
turo ⁊ ſeqtur carnalis copula.
Sꝫ tñ talis agere dꝫ pniaꝫ de
fide vel promiſſione mẽtita. ex
tra eo. ſi inter viꝝ. ⁊ ex̃ de ſpõ.
duorũ. c. i. Qđ ſi cũ prima ꝯtra
xerit ſponſalia de futuro ſine i
terpoſitione fidei uel iuramẽti
⁊ cũ ƒa ſil'r de futuro ſed cuꝫ iu
ramẽto ƒm Ray. dꝫ cõtrahē cũ
prima ⁊ agere pniam de periu
rio qđ cõmiſit circa ƒam. Iura
mentũ. n. nõ põt eſſe vinculum
iniquitatis. extra de iureiurã.
q̃ꝫto. ⁊ de ſpon. ſicut ex litteris
22. q. 4. in malis. Con. Hoſti.
ſ. qñ impubes qui cõtraxit ſpõ
ſalia venit ad etatem adultam
⁊ petit abſolui a uinculo ſpõſa
lium et dari ſibi licentiã nuben
di alteri. extra de ſpõ. impu. de
illis ⁊. c. a nobis. Oẽs predcõs
cãus ponit Ray. et etiaꝫ Hoſt.
qui addit nonum. ſ. ſi fama ha
beat ꝙ inter eos ſit canonicuꝫ
impedimentum. ⁊ de fama do
ceatur. ex eo. cũ in tua. ⁊ de cõ
ſang. c. 2. et de teſti. ſuper codē
Et nota ꝙ in predictiſ duobus
cãibus ſponſalia ip̃o iure ſoluũ
tur. ſ. in primo. ſ. quando tran-
ſit ad religionē. et in 7º quan
do contrahit matrimoniuꝫ cũ
alia. Quin etiam in 6º ſcilicet
propter fornicationem. ſi forni
catio ſit notoria ut Hoſti. dicit
In ceteris uero cãibus ƒꝫ eun-
dem abſoluenda ſunt auctori-
tate ep̃i. ar. ex̃ de deſpõ. impu.
acceſſit. ⁊. c. continebatur

¶ Quid ſi fiant ſponſalia ſub conditione? Rꝫo ſm Tho. i 4° di. 27. Diſtinguendum eſt. q͠a aut conditio eſt honeſta ſiu͂ vtilis. ut cum dicitur accipiam te ſi parentibus placebit vel ſi dabis centum. ⁊ tunc exiſtente ꝯditione ſtat promiſſio. aut ē inhoneſta. ⁊ hoc dupl'r. qꝛ aut ē contraria bonis matrimonij: ut accipiam te ſi venena ſterilitatis procures. Et tunc non cōtrahuntur ſponſalia. Aut nō ē contraria: ut accipiam te ſi furtis meis conſentias. et tunc ſtabit promiſſio. ſed tollēda ē conditio. de ſponſalibus etiam vide ſ͞ impedimentum. 13. Item circa hoc uide ſ͞ matrimoniuꝫ 5° per totum.

Stipulatio eſt quedā verboruꝫ conceptio quando aliquis interrogatus promittit ſe aliq͞d daturum vel factuꝝ. ff. de v͞bo. obl. v. §. ſtipulatio.

Studium clericorum et religioſorum prelati et capitula. debēt aliquos habiles mitte͞r ad ſtudiuꝫ theologie. qui poſtmodū valeant alios erudire: quibus ſi proprij obuentus eccl'iaſtici non ſufficiunt ipſi prelati et capitula neceſſaria miſtrabūt. et ipſi docentes in theologia ⁊ ſtudentes dum in ſcholis ſtuduerūt per annos quinque recipiunt prouentus prebendarum ⁊ beneficioꝝ ſuorum non obſtāte aliqua contraria conſuetudine vel ſtatuto. extra d͞ magr͞is ſuper ſpecu. Et nota ꝙ loq͞tur tantum de doctoribus et ſtudentibus in theologia. Et hoc intelligendum in ſtudio generali non ſpeciali alicuius caſtri vel ville. ⁊ de l͞nia prelatorum ſuorum. extra de cle. non reſiden. tue. ⁊. c. relatum. Ceteruꝫ in. §. ſe. dicitur de ſtudio litterarum communiter: ſed tamē audire leges vel medicias prohibetur ſacerdotibus et religioſis. et habētibus eccl'iaſticas dignitates. ſ͞ excōicatio p°. §. 2. v͞. 6. Conſimiliter ⁊ doctoribus eorum ſ͞ excommunicatio primo. §. 3. v͞. 14. Clerici obtinentes eccl'ias parrochiales i͞ ſiſtendo ſtudio per ſe partem annos habent gratias de quibus uide ſ͞ eccl'ia. 2. § 2.

¶ Quis poteſt clericis dare licentiam eundi ad ſtudiuꝫ? Rꝫn deo ſm Inno. Non ſolum epi ſed etiam iferiores prelati dāt licentiam eundi ad ſcholas et ad alia loca pro honeſtis cāis. Quod ſi epiſcop⁹ malitioſe differat l͞niam. poterit peti a ſupiori ſecundum Hoſti. extra de

iure pa. nullus. Et si epus non vult dare licentiã nisi data sit pecunia. licet non sit simonia ẽ tamen turpe lucrũ. ar. i. q. 3. vi̇ dentes. Sed et Guil. addit ꝙ si pro pecunia daret licenti am de quinquẽnio a iure con cesso simõia esset. ex. de magis. super spe. Esset etiam simonia pro alio tẽpore: si intenderet vẽ dere sibi hoc ꝙ absolvit eum. a faciendo officiũ eccl'e sue. idẽ dicendum de septẽnio. conces so prochialib⁹. ut in precedẽti. §. tactum est.

Studium utriusqȝ iuris di vini ⁊ humani canonici ⁊ civil' legi dȝ in curia Romana. ⁊ stu dentes ibi gaudent privilegiis libertatibus ⁊ imunitatib⁹ qui bus gaudẽt studẽtes in studio generali. ⁊ recipiũt itegre suos proventus eccl'iasticos: sicut il li. ex. de privile. cũ de diversis li. sexto.

Stulticia
utrum sit peccatum Rñ. Bm Tho. secũda secũde. q. 46. stulticie nomen a stupore videtur esse sumptũ Unde Isi dor⁹ p⁹ ethymol. Stultus est q propter stuporẽ nõ movetur ⁊ differt stultitia a fatuitate sic ibidẽ dicit ꝙ stulticia iportat hebitudinem cordis ⁊ obtusio nem sensuum. fatuitas autẽ im portat totaliter spũalis sensus privationẽ. Stultitia ergo ipõ tat quendam stuporẽ sẽsus in iudicando. ⁊ precipue circa al tissimã cãm que est finis ulti mus. Et si quidem hec fit ex dispositione naturali sicut pȝ in amẽtibus nõ est peccatum. Si autẽ contingat ex eo ꝙ ho mo imergat sensum suum in t̄ bus terrenis ex quo redditur eius sensus ineptus ad pcipiẽ dum divina. Bm illud. i. ad Co r'. 2. Animalis homo nõ perci pit ea que sũt sp̄s dei sicut ⁊ ho mini habẽti gustum infectum malo humore non sapiunt dul cia. Tal' stulticia est pcc̃m. pro verb. p⁹. Prosperitas stultoꝝ perdet illos.

Stuprum.
vide s̄ fornicatio. §. i

Subarratio
s̄ arra. ⁊ s̄ sponsa lia §. 2. ⁊. §. 12. qui incipit. Qui de penis.

Subdelegare
supra dele gare. §. 2.

Substitutio
i testam tũ. 2. §. fi.

Successio ab inte
stato Quot mõis dr̄ aliqs dce dere itestat⁹? Rñ. q̃ttuor mõis. s. si nullũ testamẽtũ fecit. l' si fec̃

sz nō iure vł iure fecit sz postea ē ruptū vtputa nato ei filio. vł nō ē ruptū sz hēs noluit adire hēditatē. ut īstitis. de here. q̄ ab intestato. in prin.

Quis succedit alicui, ab itestato? R̄o. Jure cōi laico morienti pus succedūt descēdētes. 2° ascēdētes. deīde collaterales proximiores. ut i autē. d he re. ab itesta. ve. circa p̄n. coll. 9. His aūt oīb⁹ defficientibus succedit vir vxori ⁊ ec⁹. ut. C. vñ vir et vxor. l. i. Ultio succedit fisc⁹. ut. C. d bo. vacā. l. i. li. x°. Clico quoqz itestato moriēti succedūt cognati f̄m ordinē p̄notatū i his bōis q̄ sibi p̄sone stuitu obuenerūt. 12. q. vl. c. vltimo

Quib⁹ oib⁹ deficiētib⁹ succedit ecclia q̄si fiscus. ex. e. c. p°. 12. q. 5. c. vl. Et hoc itellige vbi res clici decedētis sūt māifeste distīcte a reb⁹ eccle. 12. q. i. māifesta. Nā si fuerāt res ꝯfuse. tūc si dubitet̄ an cleric⁹ habuerit aliqd propriū p̄sumit̄ pro eccla ⁊ totū sibi vēdicat. ar. 12. q. 3. q cūqz. ⁊. ff. de reb⁹ du. l. ciuib⁹. Sz vbi cētū sit ꝙ clic⁹ hūerit: sz nescit̄ qd lcqztū. dicūt qdā ꝙ sic locū hz distīcto q̄ pōit̄. ex. e. c. 2. Sz nō est verum qn potius ibi loqtur de clericis qui fuerant serui ecclesie ut ibi notat̄

Sed de aliis clericis debet in dicto casu fieri equalis distributio inter ecclesiam ⁊ consanguineos. 12. q. 4. c. p°. Clerici q°qz idubitant̄ succedūt suis cōsāguineis ⁊ etiā religiosi. vt § hereditas. §. 2.

Quō succedunt descendentes. In successione ab itestato p̄ia causa est descendentiū. vt in precedenti. §. dcm̄ est. Nam in successione mortui p̄rifamil̄ seu filiifamilias liberi eius si sūt omnib⁹ aliis preferūt̄. primi qdem grad⁹ equalit̄ nepotes et vlteriores in stirpes. nō distinguēdo sexū uel ius patrie potestatis. Succedūt ergo p̄io filii si sunt siue mascul⁹ siue femia equaliter. Nepotes aūt succedunt i stirpem. i. in eam partez quā parentes eorum habituri erant si viuerent. C. de suis ⁊ legit. here. l. secunda. ⁊ in Auten. in successione ibi posita.

Quomodo succedunt ascendentes? R̄o. De facientib⁹ descendentibus succedunt ascendentes hoc modo. ꝙ defuncto filio sine liberis parentes si soli sunt succedunt salua prerogatiua gradus. Et si pari gradu sunt pari er succedunt. paterni in dimidia ⁊ materni i alia dimidia licz dispar sit numerus

Sed si cum parentib⁹ sint fra/
tres vel sorores. vocātur cum
ascēdentibus i gradu proximis
in virilē portionē. C. ad tertul.
Auten. defuncto.
¶ Quō succedunt collaterales
R⁹o. Cessantibus ascēdentibus
& descēdentibus. primo vocan
tur fratres. Similiter & filii ali
cuius fratris prius mortui. Di
co de frate illo & eius filijs. qui
quidem frater de vtroqz parē
te ꝯtigit eū de cuius heredita
te agitur. & veniunt i heredita
tem dicti fratres & eorū filij cū
parentibus defūcti. & cū proxi/
mis gradu ascēdētibus. Et dic
ti filij fratris preferuntur illis
fratribus defūcti q̄ sūt ex vno
tm̄ parente, coniuncti dēfūcto.
C. de legit. here. Auten. cessāte
Post fratres ex vtroqz paren
te & eorum filios admittuntur
fratres. sorores. & eorum filij
qui sunt ex vno latere tantū. et
isti ēt fratrum filij preferūtur
patruis defūcti & alijs similib⁹
Post fratres & fratrum filios
admittunt qui sūt gradu proxi
miores. Et si pares sunt parit
admittūtur. C. d legit. heredi.
Auten. post fratres. Et extēdit
computatio vsqz ad decimum
gdū vt dictū est s̄. hēditas. §. 3.
¶ Utrum nāles filij succedāt
patri ab intestato? R⁹o. Si legi
timi non supsunt nec legitima
cōiunx. tūc naturales ab ītesta
to succedunt i duab⁹ vncijs. ita
tamē q si mater superē virilis
ei portio de ipīs detur. Qui vo
sūt ex dānato coitu ab omī pro
sus bñficio excludūtur. vt. C. d
nā. libe. Auten. lz. De hi⁹ natu
ralibus & etiā spuriis. vide s̄. fi/
lius. §. 4. & 5. Et hec de sucessi
onibus sufficiant licet i multis
locis alie ꝯsuetudies hēantur.
¶ Sed quid de ꝯsuetudie aliq̄
rum terrarū q mortuo aliquo
sine filijs dn̄s terre totū accipit
R⁹o. fm Hosti. Dico talem cō/
suetudinē obseruādaz si p̄scrip
ta sit. pōt enim domius allega
re q ab inicio hoc pactū fuerit
quia terra sua erat. Leuit. 25.
Terra nō vendetur iperpetuuz
quia mea est. & vos aduene et
coloni mei estis.

Suffragium. defunctorum

Utrum suffragia facta pro de
fūctis prosint existētibus i pur
gatorio. hēs s̄. purgatoriū. §. f.
¶ Utrum suffragia facta per
ministros malos prosint defū
ctis? R⁹o. fm Tho. & Pe. in. 4.
di. 45. Suffragia per malum
ministrum fiunt tripliciter. p⁹
scilicet velut per actorem sicut
quando fiunt ex proprio motu
& sic non prosunt nisi forte ex ꝯ

sequēti ⁊ per accidens inq̄ntuȝ per elemosynā mali hominis pauperes excitati orant pro defūctis. 2ᵒ possūt fieri per maluȝ vt ministrum publicū dei ⁊ totius ecclesie. sicut sacerdos qui celebrat missam vel exequias mortuorum in ecclesia. Et q2 ille intelligitur facere sub cuius nomie siue cuius vice fit. vt pȝ per Dionysium. iȝ. c. celestis Jerarch. Inde est q suffragia talis sacerdotis q̄zuis sit peccōr prosūt defunctis. 3ᵒ possunt fieri per malum vt ministrum priuatuȝ. scilicet priuate persone de mādato eiusdeȝ. s. existētis i charitate. siue sit defūctus siue viuus. ⁊ talia prosunt. sicut cum seruus ī peccato existēs qdcūqȝ opus misericordie facit ex precepto domini charitatē habētis. Magis tn̄ prodessent si ēt mistri in charitate essent q2 tūc illa opa essent meritoria ex duabus partibus. Et de ista materia vid. ē missa. §. 7.

Utrū suffragia facta pro defūctis prosint ēt faciēti? R̸o. ſm Tho. vbi s. Opus suffragii qd pro altero fit potest consyderari dupliciter. Uno modo vt est expiatiuum pene per modū cuiusdam r̄compensationis. ⁊ hoc modo opus suffragii reputat̄ quasi eᵒ pro quo fit. ⁊ ita ab soluit euȝ a debito pene' sue qd non absoluit facientem a debito pene proprie. Alio mō pōt ꝯsiderari inquantum est merito rium vite eterne. qd hȝ inquantū procedit ex radice charitat. ⁊ ſm hoc non solum prodest ei pro quo fit. sed etiā faciēt magis. Unde in p̄s. oratio mea in sinu meo conuertetur. Et Jo. Damascenus in sermōe de hiis qui in fide moriuntur. dic. Quicunqȝ pro proximi salute agōizat primū proximū sibi prodē. deinde proximo.

Quibus suffragiis iuuantur anime defūctorum? R̸o. ſm Gre. Anime defūctorū quatuor modis absoluūtur. Aut oblationibus sacerdotū. Aut precibus sanctorum. Aut caroruȝ elemosynis. Aut ieiuniis cognotorū. 12. q. 2. non extimemus ⁊. c. anie. Quos modos distiguit Ra. dicens sic. Suffragia quidē prosunt defunctis ad absolutionē pene. a qua possunt absolui q̄tuor modis. primo modo per intercessionem ipsius capitis. scilȝ christi ⁊ sic iuuātur p oblationeȝ altaris. 2ᵒ per intcessionē quasi priuatā membrorum. i. p orationes sanctoruȝ. tertio modo per modum redemptionis pene. scilicet per elymosinaruȝ largitionem. 4ᵒ per modum

ſolutionis pene.ſ.per ieiunioꝝ
af ictionē.Et ad dictos q̃ttuoꝛ
modos omnes alij reducun/
tur.

¶Que ſuffragia ſint melioꝛa?
℞o.ẜm Ray.Quia melius eſt
op⁹ charitatis qđ dirigͬ i deum
q̃ȝ qđ in hoīem. ō duo pri
mi modi q꞉ in deum dirigunt
melioꝛes ſūt q̃ȝ deo vltimi:ni/
ſi ꝑ accn̄s:inq̃ȝtum.ſ.elymoſi
na impetrat ſāctoꝛum orones
Quia vero melius ē opus cha
ritatis cōis q̃ȝ priuate ⁊ ſpālis
ideo melius eſt ſuffragiū ſacra
menti altaris q̃ȝ oronis.Et ite
rum q꞉ bonū q̃ȝto cōius tanto
melius.ideo elymoſina melioꝛ
eſt ieiunio.

¶Utrum miſſa pro defūctis
equalit̄ valeat đfūcto ſicut alia
℞o ẜm Tho.in 4.di.45.In
officio miſſe non ſolū eſt ſacri/
ficium ſed etiā ſūt orationes.⁊
iō ſuffragiū miſſe ꝯtinet duo đ
predictis.ſ.oratione ⁊ ſacrifici
um.Quātū ergo ex parte ſacri
ficij oblati miſſa đ quocūqȝ di
catur equalit̄ prodeſt defūcto
⁊ hoc eſt precipuū qđ fit in miſ
ſa Sed ex ꝑte orationū magis
prodeſt illa i q̃ ſūt orones oēs
ad hoc determiate.Sȝ tn̄ iſte
profectus recōpēſari pōt ꝑ ma
ioꝛē deuotionē vel eius qui dic̄
miſſam vel eius q facit dici.vl̄
iterū ꝑ deuotionē ſiue itercefſi
onē ſ.i cuius ſuffragiū iploꝛat̄.
De materia miſſe.hēs ſupra
miſſa.

¶Quibus defūctiſ ꝓſint ſuf
fragia?Ro.ẜm Tho.⁊ Pe.vbi
ſ.Illis ſolum prodeſſe pn̄t qui
ſunt in purgatoꝛio.Nā vt dicit
Pe.ad h⁹ vt aliquis defūctus
iuuet̄.duo requirūtur ex parte ip
ſius.Unū ē indigētia.⁊ iō non
proſūt btis.Alterū eſt cōditiōa
le meritum.ſ.vt hoc meruerit
ſibi prodeſſe vt dicit Aug⁹.Et
iō non proſūt dānatis i iferno.
Utꝛqȝ vero in his ē q ſūt i pur
gatoꝛio idcirco proſūt illis.Et
ſic loquit̄ illa auctoꝛitas Aug.
i enchiridiō.13.q.2.tēpus.Et đ
materia purgatoꝛij habes ſuꝑ
purgatoꝛiuȝ.

¶Utꝝ ſuffragia ſpālit̄ pro ali
quo fcā eque proſint alij?℞o.
ẜȝ Pe.⁊ Tho.i.4.di.45.Cū
ſuffragiū ſit v̓tutis finite.⁊ de/
rinet̄ per intētionē faciētis q⁹
voluerit.valet ei pro quo fit q̃n
tum ad liberationē a pena.tn̄
quantū ad cōgratulationē ⁊ in
terioꝛē conſolationē ẜm ꝙ vn⁹
in charitate exiſtēs de boniſ al
terius gaudet ſic valet oībus i
charitate exiſtentibus.⁊ plus
ei qui in maioꝛi charitate eſt.

¶Utꝝ ſuffragia fcā pro mult̄
equaliter proſint ſingulis?℞o.

ꝫm Tho.⁊ Pe.vbi ſ.Si valoꝛ
ſuffragioꝝ ꝯſideretur ſꝫ ꝙ va
lent ex ỽtute charitatis.ſic tñ
pꝛoſũt ſingulꝰ ac ſi pꝛo vno tãtũ
fierẽt.qꝛ charitas nõ minuitur
ſi diſtribuat̃ affectus in multoſ
imo magis auget̃.Et ſimilit r
ẽt gaudium ex charitate pꝛoce
dens q̃nto pluribꝰ eſt cõe tãto
fit maius.vt dicit Augꝰ.in li.ꝯ
feſſionũ.⁊ ſic q̃ntũ ad congra-
tulationẽ põt intelligi de cõſe.
di.v.nõ mediocꝛiter.Si aũt ꝯ
ſideretur valoꝛ ſuffragioꝝ iq̃n
tum ſunt ſatiſfactiões quedã ꝑ
intentionẽ facientis trãſlate in
moꝛtuos ſic magꝭ valẽt ei pꝛo
qᵒ ſpãliter fiũt.Sic.n.effectus
ſuffragij diuiditur ex diuina
iuſticia inter eos pꝛo quibus
fiunt.

SUperbia. vtꝝ ſit pec catũ moꝛ-
tale.ꝶo.ꝫm Tho.ſa ſe.q.162.
Superbia ꝯſiſtit in hoc ꝙ ali
quis extollit ſe ſupꝛa id qđ ẽ ſi
bi ꝓfixũ a diuina regula cõtra
qđ aplꝯs dicit.2.Coꝛ.x.Nos ãt
nõ i mẽſum gloꝛiamur.ſed ꝫm
mẽſuram quã menſus eſt nob
deus.Et ideo dicitur Eccꝉ.x.
Iniciũ ſuperbie hoĩs ẽ apoſta-
tare a deo.In hoc.n.radix ſu
ꝑbie ꝯſideꝛat̃ ꝙ homo aliq̃lit̃
nõ ſubditur deo ⁊ regulis ipĩꝰ
Hoc ipſũ aũt qđ ẽ non ſubicĩ
deo hꝫ rationem pc̃ti moꝛtalis
Unde ſuperbia ꝫm genus ſuũ
eſt moꝛtale.Sicut tñ in alijs q̃
ex ſuo genere ſunt peccata mõ
talia.puta in fõnicatiõe ⁊ adul
terio ſunt aliq̃ui motus q ſunt
peccata venialia pꝛopter eoꝛũ
iperfectionẽ.qꝛ ſ.perueniũt iu
diciũ rationis.⁊ ſunt preter eiꝰ
conſenſum.Ita etiam circa ſu
perbiã accidit ꝙ aliqui motus
ſuperbie ſunt peccata venialia
dum eis homo non conſentit.
De ſuperbia oꝛnatus.ſupꝛa oꝛ
natuſ.Et de veſtibus.infra ve
ſtis.

SUſpenſus. ſꝫ Gui. ſuſpẽſuſ
dicitur aliquis quandoqꝫ qui
dem quo ad ſe.⁊ quo ad alios
quando.ſcilicet per ſententiaꝫ
canonis vel hominis ſuſpenſꝰ
eſt.et talis tenetur abſtinẽ ab
officio.⁊ illi qui hoc ſciunt te-
nentur eum vitare quo ad exe-
cutionem officij.Si tamen oc
culte ſit ſuſpenſus dicto modo
per ſententiam canonis,ille q
hoc ſcit ſi non poſſet eum vita-
re ſine ſcandalo credo ꝙ non
tenetur.Suſpenſus vero quo
ad ſe tantum ille dicitur qui
non eſt pꝛohibitus abſtinere.
ab officio et huius per ſen-

tentiam canonis vel hominis
sed per simplicē prohibitionē
iuris absq3 lata sentētia sicut q
libet exist ns i peccato morta
li tenetur abstinere a celebratō
ne. Si tamē celebret non tene
tur subditis eius eū vitare. vel
quicūq3 alius etiā si sciret ei⁹
peccatum. Large quoq3 dicit
quis suspensus quo ad alios ñ
quo ad se vt clericus peregri/
nus qui permittitur celebrare
in occulto ⁊ ex deuotione sed
nō in publico vt s̄ peregrinus.
2. §. tertio.

¶ Quid si quis sit suspēs⁹ a pō
tificalib⁹? R°. fm Hosti. Etiā3
si celebret in pōtificalib⁹ nō est
irregularis. q2 pontificalia nō
sunt de substātia celebratiōis
nec debemus aliquē iudicare
irregularē nisi iueniat̄ expres/
sum. ar. de pe. di. i. pene. ⁊ ex̄. d
sen. exco. is qui. in pri. li. 6.

¶ Quid si quis suspendit̄ ab i
gressu eccl̄ie sit ei interdictus?
R°. Cū tali p̱ ꝯñs cēseat̄ in ipa
eccl̄ia diuinoꝝ celebratio inter
dicta irregularis efficitur si ꝯ
tra interdictū diuis h⁹ se scien
ter igerat i suo agēs officio sic̄
prius. Talis quoq3 si hoc iter/
dicto durāte decedat nō d3 in
eccl̄ia nec in eccl̄iastico cimite
rio: nisi penituerit sepeliri. ex̄ d
sen. ex. 18. is cui li. vi. Et de h⁹
s̄ interdictū. 4. §. pl̄t.

¶ Utrꝫ suspensio possit suspēdi
per appellationē? R°. Sicut ex
cōicatio. sic ab officio l̄ igressu
eccl̄ie lata suspensio per appel
latōnē sequentē minime su pē
ditur. ex̄ de sē. exc. is cui. li. 6.

¶ Utrū suspensus a participa
tione vel collatiōe sacramēto/
rum. si cōtrafacit sit irregular̄
R°. fm Inno. ⁊ Hosti. Nō ex̄.
de cle. exco. mi. si celebrat. Ta
lia. n. nō sūt ordinis. q2 ⁊ laici
participāt sacr̄is ⁊ conferūt sa
cramēta. vt p3 in baptismo. et
q2 sine solēnitate alic⁹ officij ꝯ
ferunt̄ aliquādo sacr̄a.

¶ Utrum suspensus a diuis l̄
ab officijs seu a celebratione
misse vel aliquo hi⁹ sit irregu
laris si cōtrafaciat? R°. fm In
no. Irregular̄ fit. Nā tales ac
tus sunt proprie actus ordinis
ex̄ de sen. ⁊ re iudi. cū eterni. li
bro. 6. xi. q. 3. si qs ep̄s damna
tur. ⁊ fm Guil. ēt si ex̄ eccl̄iam
dicat horas officiādo populu3
sicut in exercitu ⁊ huiusmodi.
S3 si dicat cum uno socio vel
duobus. non officiandb in ec/
cl̄ia vel in populo. licet morta
liter peccet sic communicādo
cum alijs non contrahit tamē
irregularitatem. Debet etiam
abstinere ab illis verbis que a
solis sacerdotibus dici solent

ut dominus uobiscum. Iterum
minus malum faceret si ab a
lio etiam non sacerdote facerz
horas incipere. Idez Guil. du
ran. in Spe.

¶ Utrum suspensus ab officio
tm̄ possit percipere prouentus
beneficioꝝ suorum? R̄o. ſm In
no. Non ex. de appel. pastoral.
Sed hoc intelligit Hosti. quā
do ex graui cā suspensus est. ex
de pur. ca. inter sollicitudines
Secus si ex leui cā puta propt
populi scandalū. uel infamiam
solam nec diu stetit cōtumax.
Idem Goff.

Susurratio. Qui dicū
tur susur/
rores? R̄o. ſm Tho. secunda se
cunde. q. 74. Sic dicit glo.
super Ro. p°. Susurrones dicū
tur inter amicos discordiam
seminātes. Detractores qui a
liorum bona negant vel minu
unt. Cōtumeliosi qui intēdunt
honorē auferre. Et de his duo
bus ē detractio ⁊ ē cōtumelia.

¶ Sz quod hoꝝ est grauius?
R̄o. ſz Tho. secūda se. q. 74.
Susurratio grauius est. Nam
tanto aliquod nocumētum gra
uius est quāto bonū quod tol
litur melius est. Melior autez
est amicitia q̄z fama que tollit
per detractionē. quia fama ad
hoc maxime necessaria est: ut
homo idoneus habeatur ad a
micitiam. Item amicitia ē me
lior q̄z honor qui tollitur per ꝯ
tumeliam: sicut ⁊ amari est me
lius q̄z honorari. ſm philoso/
phum. 8° ethicorum. vnde bn̄
dicit Eccl. 6. Amico fid li nul
la est cōparatio. Et Eccl. 5. de
notatio pessima super bilinguē
Susurratori autem odium ini
micitia ⁊ cōtumelia.

Tabellio est publica p
sona habens
officium scribendi instrumēta
ad faciendū fidem.

¶ Utrum clerici exercere pos
sint officium tabellionatus? R̄o
ſm Ray. Clericus in sacris ordi
nibus constitutus est penitus i
terdictum officium tabelliona
tus. ⁊ si illud habeāt ad dimit/
tendum sunt compellēdi p sub
tractionem bn̄ficij apellatione
post posita. ex ne cleri. vl̄. mo.
sicut. Et idez credo si sunt i mi
noribus ⁊ habeāt sufficientia
bn̄ficia. ar. ex. de postu. clerici
Sed vt addit Innoc. si illi qui
sunt in sacris istrumēta confi/
cerent anteq̄z eis interdiceret
valerēt al' nō. et itelligitur ſm
Hosti. q͂ non valerent in secu/
laribus negocijs vt docet Ru/
brica predicti. c. sicut. sed in ec
clesiasticis valeret.

¶ Utrum episcopus possit i ex

clesiasticis constituere clericū tabellionē? R℞o ſm Hosti. Pōt per totam suam diocesim. cui cura omnium est cōmissa.10.q 1.regenda.12.q.1.epīs.7.c.preci pimus. Et si fecerit poterit ille vocari ad scribendum acta ec clesiastica fori. Alīs ibi tabellio non habetur. due honeste per sone subrogabuntur. extra de probatio. quoniam contra fal sam. Et sic intellige ꝙ clerici possūt esse notarij pape. v.que stione.1.quidam. Sed tamen constitutus a papa poterit con ficere instrumenta vbique. cō stitutus autem ab episcopo nō habet potestatem extra dioce sim illius qui ipsum constituit. ff.de iurisditione omnium iu dicum.l.finali.sed tamē si sim pliciter constitutus sit tabellio maxime ab episcopo qui habe ret super hoc priuilegium. po test etiam iste ubique. Et nota ꝙ tabellio ecclīasticus non de bet cōficere instrumentum in secularibus. nec secularis i re bus purē ecclesiasticis. quia ho rum conuersatio non debet eē permixta. 2.questione.7. lai cos. Unde notarij clerici in cu rijs principum prohibentur esse scriptores extra ne clerici uel monaci sententiam. §. ne quisq̄z.

¶ Utrum religiosi possint exē cere officiū tabellionatus? Re spondeo secundum Joan.an. super.c.vt officium. de her eti cis.li.vi. qui sic dicit. per hanc litteram bene patet ꝙ tabellio factus monachus non potest exercere tabellionatus officiū in alijs q̄z cōtra hereticos. vt dictum est supra hereticus.2.§ 18.qui incipit in examinatiōe. Et hoc idem patet in quadam extraua. Bonifacij octaui de of fici.or.in decre. superioribus. circa medium. Et idem proba tur olim per decre. ex̄ ne cleri. vel.mo. sicut. C.de sacro sanc. ec.l.antepe. 16.q.1.nouarum. C.de epis.7 cle.l.placet. Tamē sicut notat Guil.in specu. uete ra. instrumenta complebit: sed noua non assumet. ff.fami. her ci.l.alienationes. et extra de iu deis iudei.cum similibus.

Tallia siue exactio. siū collecta siū q̄sta

Utrꝫ dñi tpales licite possint imponere subditis suis siue exi gere tallias. R℞o s̄z Ray. Illam pōt dn̄s iponē vl' exigē de q̄ ꝯ uenerūt secū vel an̄cessoribus suis bōa fide 7 sine vlla coactō ne sicut solet fieri cā mansi vel ville q̄n de nouo concedūt. ꝙ dat̄ aliqd vel promittit̄ cēlus ann⁹ 7 h⁹i.oia ergo h⁹i. dum

tñ nõ sint pacta turpia vel con
tra deũ licite exigunt̃. Nã qui-
libet i tradictiõe rei sue põt ipo
nere legez quã uult. ex̃ de con
di. app. uer. 13. q. 2. eleutheri⁹.
Nã ꝛ scienti ꝛ voléti ñ infert̃ do
lus. C. de transac. cũ donatio-
nis. et pacta custodiri debent
ex̃ de pac. antigonus. Quicqd
ergo subdit⁹ de h⁹i subtrahẽt
furtũ faceret. verũtñ si i instr̃o
positum ė indiffinite ꝙ soluẽt
questaz vel talliaz. intelligi⁹ ꝙ
dñs dz eam moderate petere
in pectis cõditionib⁹. ex̃ de cẽ-
si. cum apl̃s. in fi. 10. q. 3. c. ult.
Immo ꝺm Guil. si dicatur ꝙ
dñs possit imponere questam
vel talliam ꝺz beneplacituz su
um. nihilominus modẽanda
est ad arbitrium boni viri. Si
vero dominus ultra predicta.
exigat̃ coacte p se vel per suos
directe vel indirecte tenetur r̃
stituere. distinctione. xviij. de
eulogijs. 1. questione. 2. placuit
ꝛ. c. q̃zpio. Et dicitur cogere i-
directe quando negat subdit⁹
iusticiam. uel non defẽdit eos
et sic aliquid extorqueat. vel
insinuari facit ꝙ uult aliquid
habere. Secus esset si recipe
ret aliquid sponte oblatum nl̃
la fraude adhibita. Itẽ sec⁹ ė
de his qui mere sunt serui. ga
res eorum sunt domini. Pec-
cat tamẽ dñs si nimis grauat
eos. sed nõ tenetur ad restitu-
tionem. De materia dcė. q. vi
de s̃. dñs. §. 2. Et ibi agitur de
casib⁹ in quib⁹ dominus põt
a subditꝭ exigere vltra cõsuetũ
¶ Quid de quibusdã dñis qui
nihil percipiũt nisi tallias? R̃o
ꝺm Ray. Si tallia est antiqua
ꝛ creditur probabilit̃ ꝙ ex cã
iusta iposita fuerit: potest exigi
ita tamẽ ꝙ ip̃e dñs impleat si
quid ex illa cã implere debeat
Si vero ė noua nescitur iusta
cã nõ dz exigẽ ꝛ si recepit dz r̃
stituere. 14. q. 6. si res.
¶ Qualiter sciri potest talliaz
ex iusta causa fuisse impositam
Respondeo secunduz Guil. po
test hoc sciri vel per instrumẽ
ta inde confecta uel si ita serua
ta est a tempore a quo non ex
tat memoria. quia tunc presu-
mitur iusta causa. ar. 12. di. illa
nisi violenta sit presumptio in
cõtrarium. sicut de prescriptõ
ne. sicut dicit̃ s̃ prescriptio. §. 8
¶ Quid de quibusdam qui al
legantes consuetudinem acci
piunt a subditis de mobilib⁹
quicquid volũt. ꝛ precipue ex
poliant eos quando suspican-
tur illos uelle transire ad ali-
um? R̃o. ꝺm Guil. Tales domi
ni peccãt ꝛ tenẽt ad r̃stitutiõez

ut tactũ est in.§.2.nũ ꝙ si cer-
tũ forsitan eẽt ꝙ a principio in
concessione terre fuisset exp̃sse
impositum tale onus tolerari
posset.nõ tñ vltra modũ non g̃
uant eos nec manentes nec re
cedentes.

¶Utrũ dñs possit vendere ba
liuis ⁊ h⁹i tallias et officia i sb
ditos:R̃o fm Tho.in q̃dã epi
stola ad ducissã barbãtie. Apo
stolus dicit sic.Multa licent sʒ
non oĩa expediũt.Cũ auteʒ ba
liuis ⁊ officialibus vestris nihil
committatis: nisi tp̃alis officii
potestatem:nõ video quare ñ
liceat vobis nendere hui⁹i offi
cia.dũ talibus uendatis ꝗ qb⁹
possit presumi ꝙ sint utiles ad
h⁹i officia.exercenda:⁊ non tã
to precio vendat̃ offm̃:ut recu
perare non possint sine graua
mine subditoꝝ. Sʒ tñ talis vẽ-
ditio oĩo expediẽs non vr̃.prio
q² frequent̃ cõtingit ꝙ illi qui
essent magis idonei ad h⁹i of
ficia sunt pauperes.ut officiuʒ
emere nõ possint.qm̃ etiaʒ si ta
les diuites sint.tñ q² boni sunt
non ambiunt officia nec ĩhiãt
ad lucra.Sequitur ergo ꝙ ut
plrimũ illi officia emũt qui sũt
peiores et subditos vestros op
primẽtes.Un̄ magis expediẽs
vr̃ ut bonos ⁊ idoneos ad offi
cia vestra eligatis quos etiam
inuitos.si necesse fuerit ad su-
scipiẽda illa officia compellatis
q² per eoꝝ bonitatẽ et idustri
am magis acrescet uobis ⁊ sb-
ditis uestris q̃ʒ de predicta of
ficioꝝ venditione acquirer̃ va
leatis.Et hoc consilium dedit
Moysi cognatus suus. Proui
de inquit de omni plebe viros
sapientes et timentes deum ⁊
qui oderint auariciam.⁊ cõsti-
tue eos tribunos et centuriões
quinquagenarios et decanos
qui iudicent populuʒ omi tp̃e.

¶Utrũ liceat dñis recipẽ mu
tuũ a talibus officiatis.ita ꝙ sa
tisfaciant sibi de offõ:R̃o secũ-
dum Tho.i predicta epl̃a. Ad
hoc vr̃ dicendũ ꝙ si pacto mu
tuuʒ det̃ ut offm̃ recipiant abs
qʒ dubio pactum est usurariũ
q² pro mutuo accipiunt officij
ptãtem.Unde in hoc datis eis
occasionẽ peccandi.Et ipi ẽt te
nentur resignare officio taliter
acquisito.Si tñ offm̃ gratis ꝺ
deritis.et postea mutuum rece-
peritis ab eis q̃ꝺ de offõ r̃cipe
re possent hoc absqʒ omni pec
cato posset fieri.

¶Utrum persone eccl̃iastice
debeant persoluere exactiones
vel tallias:R̃ndeo nullo modo
nec licet laicis exigẽ ab eis eti
am rõne possessionum suarum
domoꝝ.aut predioꝝ.extra de

de simu. ec. q2 nonnulli. li. 6. Ad materiam talliarū potest competere s̄ pedagium.

TEmperātia Vide s̄ sobrietas ꝛ ēt s̄ ebrietas.

TEstamentum p̄rso coīt

Quis potest facere testamentum? R̷o. fm Hos. Quilibȝ. pōt facere qui non p̄hibit eꝝ. Prohibetur aūt primo filiusfamilias. nisi de peculio castrēsi vel q̄si eꝝ de sepul. licet. li. 6. Nec pōt relinquere aliquid pro anima sua sine p̄ris assensu. Sed bene potest eligere sepulturā si sup̄ pubertate sit. ut habet̄ s̄ sepultura. 2. §. 4. Itē prohibetur impubes. Itē suus. itē furiosus. non habēs lucidū intervalluȝ Item prodigus cui est administratio bonorum iterdicta. Itē mutus qui nihil loquit̄. Surd⁹ qui omnino nihil audit. vt in insti. quib⁹ non est p̄ fa. testa. per totum. Cecus autem pōt cū solemnitate que habetur. C. qui po. fa testa. l. hac consultissima Item ꝛ illi qui proprijs renunciaverunt ꝛ nihil habent. vt ingressi monasteria. in Auten. de mona. §. illust. C. de sacrosan. ecc. Auten. ingressi. 19. q. 3. qa ingredientibus. Sed si quis filios habens monasterium igrediatur nullo condito testamento permittitur ei dividere cuȝ filijs ꝛ inter eos participare. ut in Auten. de sā. epi. §. si qua mulier. xviij. q. 3. si qua mulier. Potest etiam facere testamentum quādocūqȝ ante professionem. cū ad seculum reverti possit. eꝝ de regu. statuimus. Utrū aūt clericus possit facere testamentū. habes s̄ clericus. 4. § 2. Heremite quoqȝ si non renūciaverūt proprijs nec se alicui ecclie tradiderūt vitā mutādo testari possūt. al' nō. xviij. q. 3. §. econtra paulus. Itē testamēta publicorum vsurariorū sunt irrita ip̄o iure. eꝝ d vsur. q̄? q̄ȝ libro. vj.

Utrum religiosus in ep̄um promotus possit testamentum facere? R̷o. fm Tho. secūda secunde. q. 185. Nullo mō potest quia sola dispēsatio rerum ecclesiasticarum ei cōmittitur. q̄ morte finitur ex qua testamentum incipit valere. Si tamen ex concessione pape testamentum faciat non intelligitur de proprio testamentū facere. sed apostolica auctoritate itelligit̄ ampliata potestas sue dispensationis. ut possit valere post mortem.

t

¶ Quid si quis aliquez testari prohibuerit? R. Ab eius erit hereditate repellēdus vt. C. si quis ali. testa. prohi. l. i.

¶ Quot testes oportet q̄ sint i testamēto? R. Regulariter s3 leges septem testes requirunt in Insti. eo. §. fi. & C. eo. l. hac consultissima: hoc tamen fallit. quia quādoq3 valet sine teste. vt si miles in bello scribat & moriatur. C. de mili. testa. l. milites. Quādoq3 sufficiat vnus vt si fiat coram imperatore. C. eo. l. omniū. Quādoq3 duo vt inter filios. C. eo. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. vel si in territorio. testetur miles. ff. de mili. testa. l. lotius. Similiter etiam in his que sunt ad pias causas. extra eo. cu3 esses. & c. relatum. Quādoq3 tres vel q̄tuor. vt ex speciali p̄uilegio. C. eo. l. si non speciali. & l. si vnus. Quādoq3 quinq3 vt in testamēto rustici. C. eo. l. fi. Quādoq3 etiam octo requirūtur. vt quādo testator vult testari i scriptis. & nescit litteras. vt in. d. l. hac cōsultissima.

¶ Quid si testator non vult q̄ testes sciant tenorē testamēti sui? R. Potest facere testamētum quod dicitur i scriptis. i. q̄ ipse primo testamentum conscribat. vel etiam sibi faciat. et postea chartam clausa3 repn̄sentet testibus dicens. Hoc ē testamentu3 meum. rogo q̄ sigilletis & subscribat' vos. C. e. l. hac ꝯsultissima. Sed tamē p̄ hunc modum facere testamētum non est tutum. quia mistas obseruantias requirit que frequenter cum non seruent opōtet q̄ non valeat testamentum melius est q̄ fiat sine scriptis. scilicet quando scribitur p̄ notarium tantum

¶ Quibus verbis debeat fiēi testamētum? R. Non refert si dicat. Petrum heredem instituo vel voluntatem meam eius disponi cōmitto. q2 non videt decedere intestatus. ex eo. cu3 tibi. Nec cura dum ē de verb testatoris. dūmodo sint talia p̄ q̄ de voluntate cōstet. C. e. l. fi.

¶ Utrū in secundo testamēto oportcat fieri mentionē d̄. p̄us? R. vt nō. 18. di. quoniam. dicēdum q̄ non oportet nisi in duobus casibus. Unus si factum sit testamentum inter liberos. C. eo. l. hac cōsultissima. §. ex i perfecto. & Auten. ibi posita. h̄ inter liberos. Alius si testator ipse legem sibi imposuit. puta si in priori testamento dixit. si fecero aliud testamentum nō valeat. vel nō valeat nisi dixero pater noster & c̄. tunc enim

faciendo secundũ. oportet q̄ faciat mentionē de primo. ut. ff. de lega. 3. l. si quis in principio Quod si quis velit cassare testamentũ primum et nō facere s̄m non pōt nisi iam post conditũ primum sit lapsum decēniũ. et corā tribus testibus dixerit nolle valere primũ. C. eo. l. sācim⁹

Qual r̄ confirmet testamētum. R̄o. Per mortē testatoris ut habetur Hebr. 9. Sed ante mortem quādoq; mutari pōt etiam si pacto cōuenerit ne mutetur. C. de pac. l. pactũ quod dotali.

Testamemtum. ii.

q̄ztum ad institutionē hēdis et substitutionē. In testamēto tenetur quilibet instituere sibi heredem aliquē vel aliqd̄ colle/gium. et hi⁹. Sine institutione heredis non esset factũ testamētum. vt. C. eo. l. iubemus. §. q̄ si non fuerit Et si quidem testator habeat descendētes vel ascendentes illos tenetur here/des instituere saltem in eorum legitima. C. de i offi. testa. Autem. nouissima. de qua habes. supra legitima. Quod si nec d̄scendentes nec ascendentes habeat tunc secundum leges potest istituere alios quoscũq; Tamen/ ut ait Tho. in quadam questiōe. de quolibet si propinqui indigerent illa hereditate indigētia manifesta. tūc tenet̄ eis hereditatē dimittere nisi ꝑ ssent mali. et hi⁹ bonis indigni Et dico tenetur ex debito ho/noris pentalis. q: cum precipitur honorare p̄rem et matrem precipitur etiam honorare pa rentelā in his que ad pentelam pertinēt. Si autē nō indigerēt manifeste pōt libere i alios refundere dicente saluatore. Da pauperib⁹ et sequere me. Nun quid testator potest substituer̄ alium heredem qui de beat succedere primo heredi. Respon/deo Si testator habeat filios impuberes potest eis substituere quoscũq; velit. qui succedēt eis si non uenerint ad pubertatem. vt. C. de impu. et aliis substi. l. si testō. Si vero venerint ad pubertatem. potest eis substituere si moriantur sine libe/ris. Et intelligitur substitutio deducta legitima filiorum et deducta quarta totius que dicitur trebellianica. quam deducit quilibet institut⁹ heres cui alius substituitur. vt extra d̄ testa.. Raynutius. Et de hac materia ista sufficiāt. et que dicta sunt supra hereditas.

Testamentum 3°.

q̃ztum ad executionẽ. Utrum testator possit heredibus suis p testm̃ penã iponere si ñ paruerint voluntati sue? R̃o. Sicut i sti. de le. §. pene. vñ rñ qd testator precipit nõ sit turpe vl' inhonestũ. ff. de cõ. insti. quidam

¶ Per quẽ coget heres testm̃ siue volũtatem defũcti adiplẽ? R̃o. Heredes ifra annum cogendi sunt p epm̃ adiplere ⁊ si neglexerit. tunc ipsemet epus exeq̃tur. ex eo. nos quidem. ⁊ c. si heredes. Nec obstat si forte testator interdixerit ne ep̃s se i tromitteret extra co. tua.

¶ Utꝝ defũctus sentiat detrimẽtum q2 tardant el'yne quas legauit? R̃ndeo sm Tho. i quolibet. Dicendum q̃ q̃ztum ad meritum el'yne nullum. detrim̃tum patitur ex predicta tarditate maxime si q̃ztum in ip̃o fuit, cãm adhibuit, ut hui9 i el'yne cito darentur. q2 meritũ principaliter ex voluntate et intentione dependet. Sed q̃ztuz ad effectũ el'yne patit̃ detrimẽtuz nõquidem ut pro h9i tarditate puniatur. Sed quia remedium ei non adhibetur dũ suffragia differuntur quibus p̃limũ iuuaretur. Similiter non patitur detrimentum si differatur restitutio quam ip̃e mandauit fieri. et lz tard. ⁊ in morte. tamen fecit quod potuit.

¶ Utrum executor debeat retardare distributionem elemosynarum ad hoc q̃ res defuncti melius vendantur. R̃ndeo sm Tho. in quolibet. Dicendũ q̃ in mora modici temporis non videtur esse magnum periculum. Unde si executor per modicum tempus el'ynas dat̃ differat ut rebus defuncti melius uẽditis ampliores elemosynas dare possit. laudabiliter hoc facit. Si uero econtrario p multũ temups differat el'ynas distribuere ut in modico ampliores el'ynas faciat. non videtur esse sine culpa. quia forte d̃functus interim a purgatorio liberatur. in quo dum ip̃e esset remedium suffragiorum maxime ei necessarium fuerit. Hoc autem relinquitur prudentis executoris examini. ut. s. considerata dilatione tp̃is: et cõditione persone q̃ citius vel tardi9 liberanda est. ⁊ etiã quantitate augmenti el'ynaꝝ faciat quod viderit expedire defũcto. De legatis alia quedã hẽs s̃ legat̃

¶ Quid si de pluribus executoribus testamenti vnus moriatur, vel est in remotis. vel non uult exequi. R̃ndeo. Alius pòt

executionem implere nisi testator aliud expresserit. extra eo. religiosus libro. vi. Utrum religiosus possit esse executor testamenti. habes s religio. primo. §. penel.

Testis primo. Quis possit esse testis. sive que conditiões requirantur in teste? R. Principaliter quidem requiruntur que in his versibus continent. Conditio. sexus. etas. discretõ fama. Et fortuna. fides in testibus ista rquires. primo ergo requiritur conditio. s. ut n sit fugã fugã n recipitur ad testimõium. C. e. l. qm liberi. Nam servus sepe metu dominantis testimonium supprimit veritatis extra de verbo. signi. forus. §. testes. 4. q. 3. §. item in criminali. 3. q. v. accusatores. Fallit tamen hoc cum de facto servi queritur. nõ tamen pro domino vel contra dominum. ut in §. item in criminali. v. itẽ fur. sc̃o requiritur sexus. q2 femina non admittit ad testimonium in cã crimĩali. 33. q. v. mulierẽ. nisi cum de crimine civilit agitur. tunc. n. admittitur etiaz ɔtrã clericos. extra eo. quoniaz. ⁊. c. tã lr̃is. In civilibus autem admittit. xv. q. 3. §. ex eo. Non admittit ẽt in testis. ut i Insti. de testa. §. testes. Et nõ q mlr̃es cã ferendi testimonium non debet iuite ad iudicium trahi. sz cũ necessarium fuerit testimõium earũ iudex in expensis producendis mittat tabellionem aut aliã personã idoneam. vel si hoc iure prohibẽte in cãu nõ possit personaliter ipe uadat. vel si non deceat ire alium mittat. Hoc explicite habetur ex d iudi. mulieres. li. vi. tertio requirit etas. Nã i civilibus non admittitur minor. i 4. annis. 4. q. 3. c. I. In criminalibus vo nõ minor. 20. ut ibidẽ vr̃. §. in criminali. v. item in testimoniũ 3 quarto reqrit discretio. q2 nõ recipitur ad testimoniũ furiosus sive mẽte captus. sicut nec ad iudicandũ. 3. q. 7. §. tria. q2 non ẽ cõpos sue mentis. ff. qui testa. fa. po. l. qui testõ. §. nec furiosus. quinto requiritur fama Nam infames a testimonio repelluntur. extra de testi. cogẽ. preterea. Nec prodest pnia. q2 lz anias p pniaz salvare possim9 infamiã tñ non possumus abolere. q. 3. c. hinc colligit. Nam ⁊ actus legitimi sunt infamib9 interdicti ex eo. lz ex qdã. et in gl. ibidem. Et hoc intellige nisi prius fuerint in integr rstituti. 4. q. 3. §. item in criminali. v. item. l. iul. 2. q. 3. prevarica

torem.in fi. Itē adeo dʒ esse te
stis sine omni infamia qꝫ si gra
uata fuerit eius opinio ad testi
moniū admitti nō dʒ ex̄ de ex
cep. deniqʒ. 2. q. 7. testes. ⁊ pr̄
cipue in crimiali cā ex̄ eo. testi
monium. Itē debʒ esse sine cri
mine. Nā criminosus repellit
ab omni testimonio q̄ʒdiu i cri
mine pseuerat. Si vero sit cō̄
datus nō repellit. in cā ciuili.
Sed in criminali talis repellit
si de crimine fuerat prius con
uictus vel cōfessus: vl̄ nūc p ex
ceptionē conuincat̄ vel graua
ta est eius opinio pro eo qꝫ ali
quādo sic fuit repulsus. Alit̄ ve
ro qui emendatus ē recipit̄ ēt i
criminali. Hec omnia in p̄dcō
c. testimoniuʒ cum his que ibi
notantur. sexto requirit̄ fōtuna
t. an sit locuples vel egen⁹ vel
lucri cā quid faciat. Hoc iudici
cōsiderandū est. 4. q. 3. testes
ꝟ. itē testiuʒ. 7⁹ reqrit̄ fides.
qꝛ ifidelis cōtra fidelem nō ad
mittit̄. 2. q. 7. si hereticus. 23.
q. 4. ipa pietas. Hec ergo sūt
pricipalia i testibus ꝯsiderāda
Sunt ⁊ alia quedam conside
randa que hic statī sequūt̄. p⁹
videlcʒ vtrum sit inimicus ei⁹
cōtra quem dat testionium vel
amicus eius pro quo testificat̄
4. q. 3. testes. ꝟ. iōqʒ i persona
Itē obscuri ⁊ ignoti nō admit
tuntur vel solum admittūt̄ cuʒ
tormētis aut verberibus. vt in
Auten. e. §. sancimus. Iteʒ nec
executores negocioꝝ aut pro
curatores q i ipa cā fuerūt ac
tores vel rn̄sales ex̄ eo. insuper
Immo etiā qui fuit procuratō
vel aduocatus i priori iudicio
non recipitur i testem in causa
appellatiōis ex. codeʒ. Rōana.
li. vi.
¶ Utrum quis possit admitti
ad testimonium in sua cā? Ro.
Non neqʒ principaliter neqʒ
secundario. C. eo. l. oibus. Un̄
venditor in cā rei uendite non
admittit̄ pro emptor̄. qꝛ causa
propria venditoris esse videtur
neqʒ venditor in causa pignoꝝ
pro creditore. ff. de ap. l. ab exe
cutore. §. alio cōdēnato. Fallit
hoc in legatariis et fideicōmis
sariis qui ferūt testimonium in
cā testamēti cum agitur de he
reditate. nō de legatis ⁊ fidei
cōmissis suis. bn̄ tn̄ possunt scri
bi et esse testes in eo testō i q⁹
aliquid eis legatū est. C. de te
sta. l. dictantibus. Item fallit
in collegiis et corporibus in q
bus singulares coꝝ psone pro
cā uniuersitatis ferre possūt te
stimonium. xiiii. q. 2. si per pru
dentiā. extra. e. insuper. 2. c. cū
nuncius. Et hoc ideo quia cāe
vniuersitatis non sunt singulo

rum.et si commodum contin gat singulos.ut.12.q.2.qui ma numittitur.Et intellige nisi fu erint actores uel rnsales in ipa cā. ut in precedenti.§.dictum est.

Utrum in causa communi duorum alter admitti debeat ad testimonium? Rndeo. Non quia causa communis duorum utriusque est.ar.ff.de ritu nup. l.illud.Et idem in socio crimi nis.et participe.iiij.q.3.§.item in criminali.v.item liberi.ex. eo.c.veniens.Nec ob.extra.c. qm̄.Nam illud est spāle in cau sa denunciatiōis.vel ibi admit tuntur socii crimis ad presūp. ex de adul.significasti.Credit etiam sociis crimis in exeptis vt in crimie lese maiestatis.et hi⁹.79.dis.siqs papa viuente 6.q.1.siquis cū militibus.25. q.3.nemini.ex.de confes.cap. primo.

Utrum pentes vel liberi possint pro vel cōtra se testimoniū fer re? Rō.generalit per rectā line am ascēdentes vel descēdētes pro vel cōtra se idonei testes n̄ sunt.4.q.3.§.item i crimiali. v.itē test.2.v.item parentes ff.eo.l.testis.Idē est de mre. sz tamen ambo parentes in ca sn admittuntur pro filio.s.cum

querstur de etate vel natiuita te.ex qui fi.sint.le.transmisse. 7.c.per tuas.Item ubi agit de impedimēto matrimonij ratio ne consanguinitatis vel affini tatis.ex eo.quotiens.Et item z si agitur an matrimoniū sit cō tractum vel nō.tunc mater qui pecta est si uir sit superior .ex. eo.super eo.Quem ca.om hes s matrimonium.7.§.fi.Sunt āt quedaz persone que aduer sus cōiunctos suos testimoniū dicere non coguntur.vt aduer sus socerum generū vitricum. preuignum.sobrinuz.sobrinez sobrine natum.eosqz qui ipsio ri gradu sunt.Item aduersus patronum 7 patronā:7 liberos eius.vt.4.q.3.§.itē in crimi nali.v.item.l.iulia.Et alie et psone q̄ ibidem computantur. que generaliter a ferēdo testi monio sunt exempte.

Utrum testes produci pos sint de domo actoris? Respon deo.Nec de domo actoris nec accusatoris nec in causa ciuili nec criminali testes produci d bent.quia eorum testimoniuz suspectum est.tertia questione quinta per totum.quarta que stione.tertia.§.item.i crimina li.versiculus.item etiam iure ciuili.Omnes autem predicti

qui repellendi sunt debent ad mitti si is cõtra quem producũ tur eorꝫ testimonio in alio iu/ dicio sit visus. nisi iimicicias post modum exortas docuerit. vel aliquod aliud legitimũ post e/ mergens seu corruptionẽ. vt in predicto. §. item in crimiali. v. item si quis testibus. ⁊. C. eo. l si quis testibus. Nõ ꝙ sacerdos nõ debet esse testis in istrumẽ tis cõfectis totaliter iter secu/ lares. i 4. q. 2. q̃3 q̃3. Hoc intel lige de honestate ⁊ nõ d necess/ sitate.

Testis. ii⁹ de numero testium. Et quidẽ duo testes r̃gulariter sũt necessaũ. ⁊ sufficiũt. ff. eo. l. vbi numerus. 4. q. 3. §. item in cri minali. v. vnius vero.

¶ Utrũ i aliquibus causis suf ficiat vn⁹ testis? Rñ. Licet cõ/ muniter nõ sufficiat vt nũc dic tum est. statur tamẽ testimonio vnius in his in quibus alteri p̃ iudicium non infert. puta si du bitatur de aliquo an fuerit bap tizat⁹. vel an ecclia cõsecrata d conse. di. 4. puulos ⁊. c. cuz ita q3. Item statur testimonio vni us vbi de cõsensu ptiũ ita cõue nit. cum ⁊ testimonio aduersa rij stari possit. C. d fideicomis. l. fi. Item q̃ndo queritur vtrũ aliquis sit emendatus de crimi ne statur testimonio sacerdotis ex. eo. testimonium. Itez i cor rectione fraterna super prima correctione charitatiua p vnuz solum probatur. q2 nec aliter potest ex. eo. in omni. Idem ẽ quãdo testamentum valet vni us testimonio quãdoq3 nulli⁹ quãdoq3 requiruntur plres vt s. testamentum. i. §. 4. Itez 13 vnus testis non faciat probati onem facit tñ presũptionẽ ex. d suc. ab intes. c. fi.

¶ Utrũ in aliquibus requirã/ tur plures testes q̃3 duo? Rñ. In multis plures requiruntur Nam in testis plures requirun tur vt s. testm̃. i. §. 4. Itez i do nationibus causa mortis req/ runtur quinq3 testes. C. de do natis. causa mor. l. fi. ⁊ in codi/ cill. C. de codicillis. l. fi. in. fi. Similit̃ reqrũtur quiq3 testes quãdo debitor vult probare so lutum debitum qd in scriptis fuit factum. C. eo. l. testiũ. Itez requirũtur quatuor testes cum dantur ad reprobãdũ instrum ta. ar. ex. de fide. instru. cũ Io/ hes. Item cõtra quasdã p̃sõas vt in. §. se dicitur.

¶ Utꝝ contra aliquas perso/ nas requirat̃ maior numerus testiũ? Rñ. s3 Tho. ba he. q. 70 Sic. 2. q. 4. presul. nõ dãnetur nisi. 72. testibus. Presbyt̃ aũt

cardinal^r nisi. 44. testib^9 Diaconus cardinalis vrb Rome. nisi .28. testibus. Subdiaconus acolitus. exorcista. lector. hostiarius. nisi septem testibus. Et hz locu specialiter in epis. presbyteris. diaconibus. et clericis eccle romane propter eius dignitatem et hoc triplici ratiōe primo quidē qr in ea tales insti tui debent quorū sāctitati plus credatur q̄z multis testibus. 2^9 quia homies qui habēt de aliis iudicare sepe propter iustitiam multos aduersarios hēnt. vnde et nō passim credendū est testibus cōtra eos. nisi magna multitudo cōueniat. 3^9 qr ex condēnatione alicuius eo^r derogaretur in opiniōe hominū dignitati et auctoritati illius eccle sie. qd est periculosius q̄z. in ea tolerare aliquem peccatorem nisi valde publicum d quo grane scādalum oriatur.

Testis. 3° q̄ztu^z ad actum testificādi. Utr^z testis q se subscribit alicui negocio preiudicet sibi? R^o. Si scienter hoc facit p̄iudicat sibi. ita q^p ptra illud nō pōt postea r̄clamar^r. qr approbasse p̄sumit^r. Sec^9 si subscribit noie alieō. qr p hoc nō itelligitur ptentire. vt nōtur ex^t. de his que fiūt a pla. sine consen. ca. q̄nto.

¶ Quotiens possūt testes produci? R^o. Tres tm̄ productiōes fieri pnt in cāis ecclesiasticis vel ciuilibus. s^z non q̄rta nisi iuret q^p non didicerit testificata. q̄rta nullo modo cōceditur. ex^t c. in causis. Et hoc itelligas nisi aliquis testium i p̄mis produc tionibus impeditus fuisset. nā probato impedimento sine ali quo sacramēto dabitur alia dilatio etiā cētesima s^m Jnno. Et sic itellige ex^t. eo. vltra t̄tiā.

¶ Quot sunt que tollūt copiā probādi per testes? R^o s^z Hos. Quatuor. Uidelicet publicatō attestationū. ex^t. eo. de testibus et c. intimauit. Itē renunciatio siue conclusio. ex^t eo. fraternitatis. itē quarta productio. ut i p̄cedenti. §. item numerus testiū effrenatus. ex^t eo. significauert et c. cum causa^z.

¶ Utr^z testis teneat^r iurare et q̄liter? R^o. Nulli testi quātūcun q^z religiōis sit creditur nisi iurauerit. ex^t eo. nuper. Pōt tam̄ remitti iuramētū de p̄sēsu partium. ex^t eo. tuis. nisi in cā mrimōiali. qr tūc nec p̄fessiōi cōiugū stat^r ex^t de eo. q cog. p ā. vx. sue sup eo. et iurabūt tact^s sacro sāctis euāgeliis nisi esset eps q iurabit solū propositis euangelijs ex^t de iura. calū. c. fi.

¶ Sed quid debet testis iura

esliř c.fi.
¶ Sed quid debet teſtis iura
re? R͞o. debet iurare ꝙ dicet to
tam veritatem quā nouit de il
la re. 3. q. 9. hortamur. ⁊ ꝙ nō
admiſceat falſum. nec aliquid
de ſuo adiiciat. 3. q. 9. pura. itē
additur de quorūdam cōſuetu
dine ꝙ nulli pandet teſtimoni
um ⁊ hoc bn̄. 4. q. 3. §. itē i cri
minali. v̄. item qui. falſo ex̄ eo.
fraternitatis.
¶ Quid iurant teſtes quando
procedit̄ per iquiſitionē? R͞o. ſi
fiat inquiſitio cōtra perſonā ſi
gularem de aliquo crimine. iu
rat teſtiſ ꝙ ſuper illo dicet ple
nam veritatem ex̄. de iimo. lz
Dely. Si vero fiat inquiſitō ſu
per ſtatu eccl'ie. iurat dicer̄ ve
ritatē de oibus que ſcit vel cre
dit in eccl'ia reformāda. excep
tis dico occultis. ex̄ ð accu. oli.
Uel iurat ꝙ reſpōdebit verita
tez ad interrogata ex̄ de accu.
cum dilectus. Et intellige ꝙ
occultū hic dicitur crimē ꝙ n̄
eſt manifeſtū vl' de quo aliqs
nō eſt infamatus. Nam ſi ð oc
cultis de quibus non preceſſit
infamia aliquid dixerit teſtes
non valebit dictum eorum. ex̄
de accu. inquiſitiōis. vt ⁊ Tho.
dicit in ſe. x. §. q icipit. Utrū hō
¶ Utrum liceat teſti. aliquid
recipere? R͞o. Proferendo te-
ſtimonio nihil debet recipere
14. q. 5. non ſane. niſi tantum
expenſas ab eo qui eum produ
cit. 4. q. 3. venturis. Et ſi acce
pit turpiter accepit ⁊ reſtituet
ei a quo accepit. niſi ille dede-
rit ad corrumpēdum teſtē. tūc
enim debet dari ei in cuius in
iuriam accepit.
¶ Qualiter teſtis deponere ð
beat? R͞o. Teſtis tāq̄z cōmuniſ
perſona debet dicere purā ve-
ritatez quā ſ it ſuper facto nul
la adiecta falſitate. 3. q. 9. hor
tamur. 4. q. 4. nullus. 14. q.
5. non ſane. nam ⁊ ſ c iurauit.
vt s̄. in. 6. §. dictum eſt.
¶ Quid cum teſtis non eſt de
facto certus? R͞o. ſm Tho. ſa.
ſe. q. 70. in teſtimonio ferēdo
non debet homo pro cēto aſſe
rer̄ id de quo cert⁹ nō eſt. ſz du
bium debet ſub dubio proferr̄
⁊ de quo certus eſt pro certo aſ
ſerere. Sed quia cōtingit ex la
bilitate humāe memorie ꝙ qs
reputat ſe quandoqz certum
de eo quod falſum ē. ideo cum
aliquis cū debita ſolicitudie re
cogitans extimet ſe certum eē
de eo qð falſum eſt nō peccat
mortaliter aſſerens. q2 non di-
cit falſum teſtimonium per ſe
ex intentione ſed per accn̄s cō
tra id quod intendit. Propter
hec ⁊ huiuſmōi ſolent teſtes in

terrogari vnde et quomodo sciant et si interrogati de causa scientie non dicant. non valebit testimonium. 4. q. 3. §. item sola et. 24. q. 3 si habes. et in Auten. de testibus. §. et licet dudum.

¶ Utrum homo teneatur ad testimonium ferendum? Respondeo. secundum Tho. vbi supra. Distinguendum est quia si testimonium alicuius subditi requiritur auctoritate superioris. cum in his que ad iusticiam pertinent obedire teneatur non est dubium quin teneatur testimonium ferre in his in quibus secundum ordinem iuris testimonium ab eo exigitur puta in manifestis et in his in quibus infamia precessit. Si autem exigatur in non manifestis et de quibus infamia non precessit non tenetur ad testificandum. Si uero requiratur testimonium non auctoritate superioris cui obedire tenetur tunc siquidem requiratur ad liberandum hominem ab iniusta morte. seu quacunque pena. vel falsa infamia. vel aliquo damno tenetur homo ad testificandum et si eius testimonium non requiratur tenetur facere quod in se est vt veritatem denunciet alicui qui ad hoc possit prodesse. vnde in psalmis. Eripite pauperem et egenum de manu peccatoris liberate. Et prouerbiorum. 24. Erue eos qui ducuntur ad mortem et Ro. primo. Digni sunt morte non solum qui faciunt. sed etiam qui consentiunt facientibus. Unde dicit glo. Consentire est tacere cum possis arguere eos. Super his vero que pertinent ad condenationem alicuius non tenetur aliquis ferre testionium. nisi cum a superiore compellitur secundum ordinem iuris quia circa hoc si veritas occultatur nulli ex hoc speciale damnum nascitur. et si immineat periculum accusatori non est curandum. quia ipse se in hoc periculum iniecit Ad hec predicta potest facere. xi. questione. 3. quisquis. Et in casu predicto de damno etiam sacerdotes et alij clerici et religiosi tenentur. xiiij. q. 2. quamquam. Sed non tenentur si talis est causa in qua non liceat eis ferre testimonium ut in dicta causa sanguinis ut dictum est supra homicidium. iiij. §. i.

¶ Utrum liceat homini testimonium ferre de eis, que in secreto commissa sunt? Respondeo secundum Thomam secunda secunde questione. lxx. De his que commissa sunt homini in secreto per confessionem nullo modo debet testimonium ferre. quia huiusmodi non scit ut homo. sed tanquam minister dei et maius est vinculum sacri quo

libet hominis precepto. Circa
vo ea que aliter homini sub se
creto cōmittitur distinguen/
dum est. Quādoqꝫ .n. sūt talia
que statim cū ad noticiam ho
minis venerit homo ea mani
festare tenet. puta si pertinent
ad corruptionē multitudis spi
ritualē vel corporalē. vel ī gra
ue damnū alicuiꝰ ꝑsone. vel si
aliquid aliud est huiusmōi qđ
quis tenet propalare vel testi/
ficādo vel denūciando. Et con
tra hoc debitū obligari nō po
test per secreti commissū. q2 in
hoc frangerꝫ fidē quā alteri đ
bet. Quādoqꝫ vero sunt talia
que quis prodere nō tenet. vñ
pōt obligari ex hoc ꝙ sibi sub
secreto cōmittunt. ⁊ tūc nullo
mō tenet ea prodere ēt ex pre
cepto superioris. q2 secretū ser
uare est de iure naturali. nihil
aūt pōt precipi hoī cōtra id qđ
de se est naturale.

¶ Utrū discordia testiū infir/
met testimoniū? R̷o. ꝺm Tho.
vbi. s̄. Discordia testium ī aliq
bus principalibꝰ circunstātijs
q̄ uariant substantiā fci. puta ī
tpe ꝰl loco vꝰl ī ꝑsonis de qbus
ꝑncipalit agitur. aufert effica
ciā testimōij. q2 si discordāt in
talibꝰ videtur singlares eē in
suis testimōijs ⁊ de diuēsis fa
ctis loqui. puta si vnꝰ dicit hoc
factū esse tali tēpore vel loco. a
lius alio tēpore vel loco. nō vi
dentur de eodem facto loqui.
Nō tamē preiudicat testimōio
si vnus dicat se nō recordari: ⁊
alius asserat determinatū tp̄s
vel locū. Et si in talibꝰ omnio
nō discordauerit testes actoris
⁊ rei. si sint equales numero ⁊
pares dignitate. statur pro reo
q2 iudex facilior dꝫ esse ad ab
soluendū q̄ꝫ ad condēnandū
nisi forte in causis fauorabili/
bus sicut in cā libertatis ⁊ huiꝰ
Si vero testes eiusdē ꝑtis dis/
senserit. dēt iudex ex motu sui
aīmi ꝑcipere cui ꝑti sit standuꝫ
vꝰl ex numero testiū. vel ex di/
gnitate eoꝝ. vꝰl ex conditione
negocij ⁊ dictoꝝ. Multo autēꝫ
magis vniꝰ testimoniū repelli
tur si sibipi diffideat interrogatꝰ
de visui ⁊ scia. nō autē si deside
at interrogatꝰ de oppinione ⁊
fama. q2 potest ꝺm diuersa vi
sa ⁊ audita diuersimode motꝰ
esse ad respondendū. Si vō sit
discordia testimonij in aliqbꝰ
circūstantiis nō ꝑtinentibꝰ ad
substantiā fci. puta si tēpus fu
erit nebulosu vꝰl serenū. ꝰl si do/
mus fuerit picta aut nō. vꝰl aliq
huiusmōi. talis discordia non
preiudicat testimonio. q2 ho/
mines nō consueuerūt circa ta
lia multum solicitari. vñ faci/

le a memoria elabuntur. quinimo aliqua diſcordia in talib⁹ facit teſtimoniũ credibilius. ut dicit Chriſo⁹ ſuper Math. q2 ſi in omnibus concordarẽt etiã minimis. viderentur ex cõtracō eundem ſermonem proferre. qd tamen prudentie iudicis relinquitur diſcernēde.

Quid de teſte falſo? R°. ſm Tho. ſecunda ſecunde. q. 70. Peccat mortaliter inq̃ʒtum ꝑiurus eſt ⁊ inq̃ʒtum facit cõtra iuſticiam. de quo eſt ſpeciale preceptum in decalogo. Et talis indubitanter tenetur ad reſtitutionẽ omnium que proximus ei⁹ amiſerit per eius teſtimonium. 14. q. 5. nõ ſane. ⁊ q. 6. ſi res aliena. ⁊. 2. q. i. notũ.

Timor. vtruʒ ſit peccatũ. R°. ſʒ Th. ſecunda ſecũde. q. 125. Timor peccatũ eſt ſm ꝙ eſt inordinatus. prout. ſ. fugit quod non eſt ſm rationẽ fugiendũ. Hec aũt inordinatio timoris quãdoqʒ cõſiſtit in ſolo appetitu ſẽſitiuo nõ ſuperueniẽte cõſenſu rõnal' appetitus. ⁊ ſic non poteſt eſſe peccatũ mortale ſed' ſolũ vẽiale. Quandoqʒ hec inordinatio timoris pertigit vſqʒ ad appetitũ rationalẽ q dicitur voluntas. qñ. ſ. voluntas refugit aliquid ex libero arbitrio non ſecundum rationẽ. ⁊ talis inordinatio timoris quãdoqʒ eſt peccatum mortale. quãdoqʒ veniale. Si. n. quis propt̃ timorem quo refugit periculũ mortiſ vl' quodcũqʒ aliud tꝑale malũ ſit diſpoſitus vt faciat aliqd prohibitũ vel p̃termittat aliquod quod eſt preceptũ in lege diuina. talis timor eſt peccatũ mortale. alioquin veniale.

Utrum aliquis timor excuſet a pctõ? R°. ſm Tho. ubi ſ. Sicut pretactũ eſt timor in tantum habet rationem pcti inq̃ntũ eſt cõtra ordinẽ rationis. Rõ aũt iudicat quedam mala magis eẽ fugiẽda q̃ʒ alia ſicut magis eſt fugiẽda mors corporal' q̃ʒ amiſſio rerum. Unde ſi qs propter timorẽ mortis latronib⁹ aliquid promitteret aut daret excuſaretur a peccato qd incurreret ſi ſine cauſa legitima pretermiſſis om̃ibus boniſ peccatoribus largiretur. Si qs vero incurrat mala magis fugiẽda. ut puta mala anime i peccata. fugiens mala corporis puta flagella vel mortem. aut mala exteriorum reruʒ puta damnum pecunie. non excuſatur totaliter a peccato diminuitur tñ peccatum. q2 minus voluntarium eſt. nam ex timore imponitur quaſi quedam neceſſitas.

Un̄ phūs h⁹i que fiūt ex timo
re dicit eſſe non ſimplr volūta
ria ſed mixta ex voluntario et
involuntario.
¶ Utꝝ intimiditas ſit pccm̄?
R̄o ſm Tho. ſa ſe. q. 126. Inti/
miditas pōt contingere triplr
Uno⁹ qn̄ quis min⁹ timet mō
tē q̄z dēat. uel aliqua mala tp̄a
lia. propt̄ hoc ꝙ minus debito
amet bona eis contraria. ſꝫ ꝙ
nihil coꝝ timeat non pōt ex ta
li defectu amoris cōtingere. 2⁹
pōt itimiditas contingerē eo ꝙ
quis extimat mala oppoſita bo
nis q̄ amat ſibi supervēire non
poſſe. Quod qn̄qꝫ contingit ex
ſuperbia animi de ſe preſumē
tis ⁊ alios ꝯtēnētis ſm ꝙ dicit̄
Job. 41. Factus ē ut nullꝫ ti/
meret. omne ſublime videt. 3⁹
contingit ex defectu rōis ſicut
phūs dicit. 3. ethicoꝝ. ꝙ celte
pp ſtulticiam nihil timent. Un̄
pꝫ ꝙ eſſe impavidum eſt vicio
ſum. ſiue cauſetur ex defectu a
moris. ſiue ex elatione animi.
ſiue ex ſtoliditate. que tam̄ ſto
liditas excuſat a peccato ſi ſit
omnino invincibilis. De mate
ria timoris quere infra vis. et
ꝰ metus.

Torneamentum.

Torneamenta dicuntur in qui
bus milites ex condicto conve
nīrī ſolent. et ad oſtentationeꝫ
virium ſuarū et audacie temē
cōgredi ex̄ co. c. i.
¶ Utrum torneamenta facer̄
ſit peccatum? R̄ndeo ſecunduꝫ
Guil. Tales mortaliter peccāt
quia faciūt ꝯtra prohibitioneꝫ
eccl̄ie. ex̄. co. c. i. Si autem nō
eſſent prohibita et fierent cau
ſa diſcendi vſū armoꝝ ad ipu
gnandū infideles. ⁊ ob defenſi
onem patrie. uel rei publice. n̄
eſſent peccata. Sed intellige ſe
cundum Hoſti. ꝙ prohibēda
ſūt qn̄ mortes et corporis ⁊ ani
me iminēt in eis. Naꝫ debꝫ co
gitari hoc evenire poſſe. ff. ad.
l. acql. l. qui occidit. §. i hac. et
ff. locati. l. ſi quis domū. Et lu
dus noxius i culpa eſt. ff. ad. l.
acql. l. nā ludus. Et ſi quis coſ
ludos appellet ex quibus cria
oriūtur. ut in prohemio. ff. cir/
ca fi.
¶ Que pena pugnantium i tō
neamentis. R̄ndeo ſꝫ Ray. pe
na eſt ꝙ ſi aliquis. ibi aliquem
occiderit etiam cāu reus homi
cidij. et irregularis erit. quia
ludus talis noxius eſt et illici/
tus. et ideo quicquid ex eo ſeq
tur imputandum eſt. ar. ex̄ de
p̄ſū. c. i. ⁊ ex̄ de hōicidio. c. fin.
Itē qui in torneamēto morit̄
nō dꝫ in cimiterio ſepeliri. vt ꝰ
ſepultura. 4. §. i.

¶ Quid de his qui ad torneamēta accedūt aio pugnādi. nō tñ ipi pugnant lʒ aliqui ibi occisi fuerint? R̄o ẜm Host. Non oportet tales ad ordīes promoueri eo ꝙ ad rem condēnatam ⁊ prohibitam accesserunt. idē Hosti.

Transactio est de re dubia licite incerta necdū finita non gratuita pactio. ff. e. l. i. Litem autem intelligas pñtem vel futuram. q2 ēt ante litē pōt fieri trāsactio. ff. de condi. inde. l. elegāter. §. si quis pōt.

¶ Utrum trāsactio sit licita ī spūalib⁹? R̄o ẜm Inno. Licita est dūmō ex vtraqʒ parte tm̄ spūale et non tp̄ale interueniat. ex. eo. statuimus. et. c. de cetero. ex. de dec. ex mltiplici. 7. q. c. sug gestū. ex. d rep permu. ad questiones. Idem in beneficijs ñ petant iure ptãtis. puta ꝙ vna eccl̃ia petit ab alia prebēdam quā dicit ad suā collationē ptinere. Sed si aliquis cleric⁹ petat sibi beneficiū non est licita transactio. etiam si utrique detur spirituale est. extra eodem constitutus. Compositio autēʒ interuenire potest. extra eodē. super eodem talis. scilicet ꝙ ille clericus qui ius non habet. vel non habere creditur penitus renunciet iuri suo sine aliq̃ datione vel etiam ꝙ ius habens recipiatur in canonicum sine datione.

Transitus. siue trāslatio. quibus de causis potest clericus secularis transire de una eccl̃ia ad aliam? R̄ndeo secūdū Ray. Tribus de cāis. p⁹ scilicet causa necessitatis puta propter hostes ⁊ huiusmodi. et in hoc casu etiāʒ si quis auctoritate propria transeat non punit̃ cum causam habeat. Et cessante necessitate debet recuperare ecclesiā suā. 7. q. i. pastoralis. secundo causa utilitatis. s. qñ pōt cē magis utilis in alia eccl̃ia et tūc pōt trāsire auctoritate supioris. vij. q. i. mutationes ⁊ tribus. c. seq. 3⁹ cā hūilitatis siū sanctitatis. puta cū trāsit ad religionem. et tunc. postq̃ʒ professus est non potest petere primam ecclesiam aut redire ad seculuʒ. 7. q. ōne prima hec nequaque.

¶ Quid si clericus causa cupiditatis vel ambitōnis temere transit de una ecclesia ad aliam? Respondeo ẜm̃ R. Debet carere utraque scilicet habita ⁊ ambita. Prima quia superbe eam contempsit. Secūda quia cā auare ꝯcupiuit. 7. q. i. si qs

eps.et.§.ambitōnis.ex de trāſ
la.q3to.Sʒ tñ eccl'ia pōt eū re
petere.7.q.i.non oportet.z.c.
ſi quis.vo.

Quero q hʒ bñficiū cū cura
ſi recipit ſiſe vacat primū. hēs
s bñficiū primo.§.4. Quero
ēt teneat cl'icus ſiue prelatus
in beneficio reſidere.hēs s re/
ſidentia.§.primo et s clericus
primo.§.ſi.

Quō trāſeūdū ſit de una ec/
clia ad aliam? R̄ñ ſʒ Ray.Si ē
eps nō pōt tranſire ſine expſſa
lnia pape.vij.q.i.mutationes.
ſiue ſit ꝯſecratus ſiue electus z
ꝯfirmatus.ex de tranſla.inter
corporalia.Si vo ſit inferior z
tranſit ad aliā eccl'iam eiuſdeʒ
epatus.ſic ſufficit tacitus cōſe/
ſus epi.ar.33.q.v.q vxorē.Si
vo pe ſubeſt inferiori prelato z
tranſit ad eccl'iam non ſbditaʒ
illi.tūc ꝯſenſus expreſſus req/
rendus eſt.ar.58.di.c.2.et.9.
q.3.cōqueſtus.Cū āt trāſit ad
eccl'iam alterius epat9 neceſſa
rius eſt expſſus ꝯſenſus epi. et
etiam alterius ſi hʒ aliū s ſe p
ter epm.7.di.per totū.85.di
ſti.florētinū.vij.q.i.eps d loco
ex de renū.admon.et.hodie tñ
de conſuetudie lnia nō petitur
Porro de tranſitu uni9 religi
onis ad aliam hēs s religio.v.
per totū.Nō ꝙ q trāſit de una
eccl'a ad aliā de minori ad ma
iorem trāſire dʒ.93.di.legim9
ex de tranſla.c.i.Et tūc aliqs
platus dr trāſlatus cū eſt ꝯfir
matus et obtinuit corporalem
poſſeſſionem.21.q.2.ſi quis ſeʒ
tranſlatus.Et tūc nihil dʒ hre
cōe cū priori eccl'ia.ut ibi dicit
Secus ſi nō habʒ corporalem
poſſeſſionē.93.di.ſi q epi.Et d
hoc etiam extra de elec.cum i
cunctis.

Treuga. Qui tpe treu
ge bona ſua
per mare ſiue p terrā auferunt
ſarracenis.rapinā cōmittunt z
ad reſtōem tenent.z pūt puniri
ri a principe cuius treugaz frā
gūt qr fides ēt hoſti ſuada ē.
23.q.i.noli.22.q.4.Innocēti9

Tutela. Triplex ē tute
la.ſ.teſtāria.ut
qñ pr dat tutorē filio i teſtō.itē
legitima ut q defert a lege.ut
cū nullus eſt tutor per teſtamē
tum tunc qui primo loco debʒ
ſuccedere huic ab inteſtato te
netur ſuſcipere tutelā hui9mo
di.Item datiua.ut qñ nullo,tu
tore dato in teſtō.uel nō extan
tibus conſanguineis ad tutelā
idōeis iudex ex officio ſuo dat
tutorem.et durat tutela uſque
ad completum.14.annum pu
pilli et inde incipit cura.que
durat uſque ad.25.annum.

Utrum clerici teneātur suscipere aliquam tutelam? Rň. scḋm Jo. distin. 86. c. fi. Nullam coguntur recipere. legitimam tamen possunt recipere si volūt ut in dicto. c. fi. Et est hoc privilegium clericorū ꝙ licet possint succedere alicui ab intestato. non tamen tenentur recipere tutelam. licet in laicis aliud obtineat. C. de legit. tuto. Auten. sicut hereditas.

Utrum epūs vel monach⁹ possit recipere tutelam? Respōdeo secundum Joan. ubi supra Episcopus vel monachus. etiā volens non potest recipere tutelam legitimam. ut in Auten. de sanctis episcopis. §. deo autem. amabiles. Vel dic ꝙ illi autentice derogatur per illud decretum. di. 86. pervenit. ita ꝙ si velint possint recipere legitimam. sed non dativam vl' testamentariam. Sed ad tutelā communem miserabilium personarum omnes clerici vl' monachi tenentur. vt in dicto. c. ꝑvenit. ⁊. 88. distin. c. i. ⁊. c. epūs gubernationem.

Turpe lucrum.
vid' sup̄ elemosyna primo. §. vltimo et ī restitutio. i. §. antepl't.

Vana gloria.
requir̄ supra gloria vana. Item de vestibus infra vestis.

Vasallus
dicitur ille qui habet feudum ab aliquo ut s' feuduz

Velatio virginum
vide infra virginum consecratio. §. primo.

Venatio.
vtrum sit licita? Respondo secundum Hostien. Venatio si fiat tempore quo debent homines esse in ecclesia ⁊ orare ē omnibus interdicta. 86. di. §. an putatis. de consecra. dist. 3. irreligiosa. ⁊ distin. 5. ieiuniuz Et intellige nisi esset necessitas ut si fames vrgeret vel bestie vastarent homines vel segetes C. de fere. l. 3. Aliis autem diebus licita est laicis. sed clericis illicita. tamen causa sanitatis ⁊ recreationis esset licita nisi essz nimis frequentata aut clamorosa ex̄ de cle. vena. c. i. ⁊. 2. episcopis vero omnino prohibita est. ut ibidem notat plura ꝯtra venatores clericos. 86. di. c. qui venatoribus. et. c. se.

Utruz servi teneant̄ obedire dominis venari volentibus temporibus prohibitis? Respōdeo secundum Guil: Non tenēntur servi obedire dominis in t̄

u

bus illicitis quale est hoc contra illud. Primum querite regnum dei.

Venditio. Utrum liceat uendere arma uenena. ornamenta. taxillos scachos. serta. et huiusmodi. uide supra negociato §. v. et sequentibus. De auro archimico supra emptio. §. v. in medio de venditione facta sub modo vel sub conditione. supra donatio. primo. §. v. Utrum liceat emere vel vendere nunc ad certum terminum dande rei. vel dandi precii. et multa talia. uide infra usura tertio per totum. et supra emptio.

Veneficium. uide supra maleficium et supra sortilegium. 2°

Veniale peccatum vide supra peccatum tertio.

Verberatio uide supra percute.

Vestis. Utrum circa exteriorem apparatum vestium siue aliorum huiusmodi possit esse uirtus et uitium? Rndeo secundum Tho. secunda secunde. q. 169. In rebus exterioribus potest esse peccatum immoderantie dupliciter. Uno modo per comparationem ad consuetudinem hominum cum quibus aliquis uiuit. Unde dicit Augu. 3°. confess. Que contra mores hominum sunt flagitia pro morum diuersitate fugienda sunt. ut pactum inter se ciuitatis et gentis consuetudine vel lege firmatum. nulla ciuis aut peregrini libidine violetur. Turpis est enim omnis pars vniuerso suo non congruens. Alio modo potest esse immoderatio ex inordinato affectu mentis. ex quo quandoque contingit quod homo nimis libidinose talibus utatur. et hoc siue secundum consuetudinem eorum cum quibus uiuit. siue etiam preter consuetudinem eorum. contingit autem ista inordinato affectus tripliciter quantum ad superabundantiam. Uno modo per hoc ut homo ex superfluo cultu vestium gloriam hominum querat. prout s. vestes et alia huiusmodi homini pertinent ad ornatum quendam. Unde Grego. dicit in homilia. Sunt nonnulli qui cultum subtilium preciosarumque uestium non putant esse peccatum quod videlicet si culpa non esset nequaquam sermo dei tam uigilanter exprimeret quod diues qui torquebatur apud inferos bysso et purpura indutus fuisset. Nemo quippe uestimenta precipua uel preciosa. s. excellentia statum proprium nisi ad inanem gloriam que

rit. Alio modo ſm ꝙ homo ꝑ
ſuperfluum cultum ueſtium q̄
rit delicias ſm ꝙ veſtes ordi-
nantur ad corpõis fomentum.
tertio modo ſm ꝙ nimiam ſol
licitudinem apponit ad exteri
orem cultum veſtium etiam ſi
non ſit aliqua inordinatio ex ꝑ
te finis. Ex parte quoqȝ defec
tus poteſt eſſe duplex inordina
tio ſecundum effectum. Uno°
ex negligentia hominis qui ñ
adhibet ſtudium vel laborem
ad hoc ꝙ exteriori cl'tu utaẽ ſȝ
ꝙ oȝ. vnde phũs. vij. ethicorũ
dicit ꝙ ad mollitiem pertinet
ꝙ aliquis trahat veſtimentuȝ
per terram ut non laboret ele
uando ipſȝ. Alio modo ex eo ꝙ
ipſm defectum exterioriſ cul⁹
ad gloriam ordinet. vnd̃ dicit
Aug. de ſermone dñi in mõte.
Nã non in ſolo reꝝ corporaliũ
nitore atque pompa. ſed etiaȝ
in ipſis ſordibus et luctuoſis eẽ
poſſe iactantiam et eo pericu-
loſiorem quo ſub noĩe ſeruitu
tis dei decipit. Et phũs dic̃ ꝙ
ſuperabũdantia et defectus in
ordinatus ad iactantiam perti
net.
Utrum aliquibuſ liceat vti
vilibus. aut ſemper ſit peccatũ
Rñdeo ſecundum Thomã vbi
ſupra peccat qui vilioribus ue
ſtibus utitur q̃ȝ ceteri ſi hoc fa
ciat propter iactantiã vel ſuꝑ-
biam ut ſe ceteris preferat.
Uitium enim ſuperſtitionis ẽ
Si autẽ hoc faciat propter ma
cerationem carnis. vel humi-
liationem ſpiritus. ad virtuteȝ
tẽperantie pertinet. Precipue
autem competit vilibus vti hiſ
qui alios uerbo ⁊ exemplo ad
penitentiã hortantur. ſicut fue
runt prophete de quibus apo
ſtolus dicit ad Hebr. xi. Circui
erunt in meletis ⁊ pellibus ca
prinis. Et glo. Math. 4. dicit
Qui penitentiam predicat ha
bitum penitentie pretendat.
Utruȝ conſtituti in dignita
tibus vel miniſtri altaris debe
ant vti precioſioribus veſtibus
Reſpõdeo ſecũdum Tho. vbi ſ̃
In eis non eſt vitioſum ſed po
tius debitum ad ſignificandã
excellentiam ſui miſterij vł cul
tus diuini. De veſtibus ⁊ ſacer
dotum paramentis conſecratꝭ
habes ſupra conſecratio. v.
Utrum mulieri liceat vti ve
ſte virili? Reſpondeo ſecunduȝ
Tho. ſa ſecũde. queſtiõe. 169.
Non nam cultus exterior ut p̃
dictum eſt. in. §. primo compe
tere debet conditioni perſone
ſecundum conſuetudinem cõ-
munem. et ideo de ſe vitioſum

est q mul er utatur veste uirili vel econuerso. Quod et spaliter prohibet. Deut. 20. q2 gētiles tali habitu vtebantur ad idola triā. Pōt tn̄ hoc qn̄qz fieri sine peccato propter aliquaz neces sitatem. uel cā occultandi se ab hostibus uel propter defectuz alteri s vestimenti aut aliud h9i. De ornatu vo mulieruz s̄ ornatus.

Vicarius. In quibus caibus quis possit eccl'ie per uicarium des uire. R̄o b̄m Hosti. Regularīt residere d3. ut dictū est s̄ r̄sidē tia. §. penul. et vl. Potest tamē in casibus per uicarium deser uire. Primus est rōe occupati onis. Hac occasione excusatur ep̄us qui in ecclesia cathedra li habet aliquem loco sui. et ip se in camera sua dicit horas et postea expedit occurrentia. h9 idem intelligo de quolz l. giti me occupato ex̄ de cele. misse c. i. Debet tamen ep̄us celebra re in eccl'ia die dñico. et aliis p̄ cipuis festiuitatibus nisi excu set necessitas. vij. q. i. tpis in fi. 2° est rōe statuti siue cōsuetudi nis. ar. ex̄ de consti. cū oēs i fi. 3° est rōne priuilegij siue dispē sationis. ex̄ de fi. presby. propo suit. Hunc casū frequent̄ cōce dit papa h̄ñtib9 plitatē bñficio rū et addit. dū tn̄ cura aīarz non negligatur. et ecclesiis fa ciat per uicarios idoneos des uire. Et nota q h̄ cāus cuz p̄ce dent nō habet locū si eccl'ia fu erit seruitorib9 destituta ex̄ de cle. nō resi. cū ad hoc. Ex quo enim cōsuetudo cepit eē irrati onabilis et eccl'ie onerosa tenē da non est. ex̄ de cōsue. c. i. et fi. 4° qn̄ ep̄us habet sb̄ se hoies diuersoz rituum et linguaruz. Nam illis habet per uicarium deseruire extra de offi. ord. qm̄ 5° qn̄ quis habet prebendam in ecclesia cathedrali cui anne xa est [illegible] parrochialis. Nā talis in ecclesia cathedrali des uiet et in annexa deseruiet per vicarium. ex̄ de prebē. extrpā de. §. qui vo. et. c. exposuisti. 6° est rōe defect9 siue debilitatis superuenientis. vij. q. i. c. i. ex̄ d cle. egro. c. i. pen. et ulti. 7° qn̄ necessario habet proficisci. ut q2 cruce signatus ē. ex̄ de voto c. fi. Et silr qn̄ proficisci habet vtiliter et honeste. ut cā studio rum siue peregrinationis. et de lnia prelati. ex̄ de cle. non resi. relatū de conse. di. v. non opor tet. Aliqui ponunt plures cāus sed isti uidentur esse principali ores.

¶ Quis est uicarius perpetu9 R̄o. Talis est qui curā habz ec

clesie cuius vicarius est. extra
de offi. uica. ex parte. Vñ qua
si ius habet in eccl'ia. ex̃ de fid
instru. perpetuus. Et hñs ppe
tuam uicariam aliam haber̃ ñ
pōt. ex̃ de offi. uica. prouideas.
extra de rescrip'postulasti. nec
sine cā potest amoueri. ex̃ d of
fi. uica. ad hec. Itē si talis uica
rius accipiat aliquam eccl'iam
cum cura perdit uicariā. ⁊ dz
habere. xxv. annos. et promo
ueri ad sacerdotiū sicut si esset
rector ordinarius. Al' priuatus ē
ut in cle. q̄ de eccl'ijs. ex̃ eo. de
ordinario autem rectore habe
tur supra ecclesia secundo.

Utrum prelati possint vices su
as sub anno censu concedere?
Rño. nec eps̃ nec archidiaconus
nec alius prelatus hoc pōt. ex̃
ne prela. vi. su. c. i. 2. et. 3. Cum
enim tale ius spūale sit non est
dubium q pro eo aliquid dare
vel recipere simōia est. Sed q
eps̃ cōmittat alicui pure et sim
pliciter vices suas. ⁊ tali vica
rio constituat salarium, non ē
peccatum. sed potius ad hoc te
netur. 12. q. 2. charitatē. et ut di
cit Host. sicut pro cōmissiōe iu
risditionis non licet recipe cer
tam pecunie quantitatē. ita mi'
to minus licet recipere quotaz
idest partem prouentus.

Utrum rector eccl'e possit co
ductori fructuū committē ui
cariam siue curam animarum
vide supra simonia. iiij. §. pen.

Utrum uicarius ecclesie possit
alteri cōmittere vices suas? Re
spondeo. Nō pōt nisi sicut ⁊ de
legatus subdelegare. de quo ui
de s̄ delegare. §. pen'. Vicari
us quoqz epi non posset alteri
cōmittere absolutionem a pec
catis. ⁊ alia q̄ i. v. §. dicūt. q̄ itel
ligenda sūt q nō pōt ex iure cō
muni. sed bene potest ex specia
li commissione: ut habetur sup
cōfessor p[9]. §. antepe. in fine

Vidua.

Quot modis di
citur vidua? Re
spondeo sꝫ Alb. Quattuor mo
dis. Nā est quedā vidua corpo
re: sed inhonesta mente. i. Thi
mot. 5. Vidua que i delitijs ē
viuēs mortua est. Et est vidua
corpore. sed nupta mēte. hec ꝯ
parat̃ cōiugatis. Et est uidua
corpore ⁊ mente. ⁊ de talibus
apostolus. i. Thimot. 5. Vidu
as honora q̄ vere vidue sunt.
4[a] etiaꝫ mō dicitur vidua q̄n
do talis est terreno auxilio de
stituta. Et istis duobus ultimis
modis dictis viduis debet̃ fru
ctus. 60[9]. d quo habetur Mat
thi. 13. Nam virginibus com
petit fructus centesimmus. et
cōiugatis tricesimus. vt ⁊ Th.
ponit. in. 4. di. xlviiij.

Vindicatio vtrum sit licita? R. sm Tho. secūda secūde. q. 108. Dicendū q si intētio vindicā-tis feratur principalr̄ i maluz alteīus de quo vindictā sumit ⁊ ibi quiescat nō est licita: quia hoc ptinet ad odium qd̄ repu-gnat charitati qua oēs hoies debemus diligere. Nec excu-satur aliquis si maluz illi⁹ intē dat qui pri⁹ malum iiuste itu lit sicut non excusat̄ aliquis q odit odientes se. hoc. n. esset vi ci a malo qd̄ apostolus prohi bet. Ro. 12. Si vero intētio vin-dicantis feratur pricipalr̄ ad aliquod bonū. puta ad emēda tionē peccantis. vel saltē ad cō rectionē eius. ⁊ quietem alioꝝ ⁊ ad iusticie conseruationē. et dei honorē pōt vindicatio esse licita. alijs seruatis debitis cir cunstātijs. Hec Tho. s. q fiat p illū cui licet utputa p iudicez obseruato i omnibus iusto pro cessu. ⁊ iusta condēnatiōe. Qn̄ maloꝝ iniurie tolerāde sunt. vi de s. patiētia. §. 2. Et quō intelli gat̄. q te percusserit i vna maxil la ⁊c. ibidē. §. 3. Qualr̄ ēt vindi-candū sit aduersus multitudi nem. vide s. correctio. 1. §. pl't.

Virginitas quid sit? R. secū-dū Amb. in. li. de vginitate. v ginitas est exps cōtagionis in tegritas. Secundū vo Aug. in li. de nuptijs ⁊ concupiscentia. Uirginitas est in carne corru-ptibili ppetua incorruptionis medicatio.

¶ Utrꝫ violētiā passe amittāt vginitatē? R. sm Th. i. 4. di. 33. Que per violētiam corrum punt̄ siue ab hoie siue a demōe in cubo vginitatē nō amittunt si q̄ztū pn̄t renitant̄. ⁊ q̄ztū pn̄t cōseruent corpus a corruptiōe vl saltē mētē a ɔsensu. Idē Al.

¶ Utrū sola mēte possit amit ti vginitas? R. sm Tho. sa se q. 152. Cōtingit interdum ex ac tu mentis cogitantis de corru ptione carnis ⁊ intēdētis dele ctationē ipi⁹ experiri. q calor excitetur ⁊ semē distillet. ⁊ tūc sine dubio vginitas est amissa Si aūt corruptio sistat in actu mentꝫ consētientis. amittit̄ q-dem vginitas sm illud forma le qd̄ hēbz i mēte nō aūt ratiōe eius qd̄ est māle i ipa. Un̄ talis nō pōt dici vgo nisi mālr̄. Et iō hec vginitatꝫ amissio pōt re cuperari. nō aūt illa in qua ēt illud qd̄ ē māle subtrahit̄.

¶ Utrꝫ puelle in annis pueri-lib⁹ aliqd carnale ɔmittētes p dāt vginitatē. R. sꝫ Al. Nō q2 nō est i eis ɔsilij delibatio nec etas patit̄ talē dlectatiōis ipetū

¶ Utrum a patientib⁹ fluxum
seminis pdatur vginitas? R⁹o.
fm Tho. secūda secūde. q. 152.
Seminis resolutio si proueniat
preter propositum mētis vel in
dormiendo. vel p violentiā il/
latam cui mens nō cōsentit q̄z
uis caro delectationē experiat
vel etiam ex infirmitate. ut in
his qui fluxū seminis patiunt
nō perditur vginitas. q2 tal pol
lutio nō accidit p impudicitiā
quā vginitas excludit.
¶ Utrum cognite in ebrietate vel
sōno pdant vginitatem? R⁹o. fz
Tho. in. 4. dist. 33. Sicut per
pollutione in somno nō admit
tit vginitas. ut nunc dcm̄ est si
milis rō est de mulierib⁹ q̄ in
ebrietate vel dormiētes a viris
cognoscunt. nisi forte hac intē
tione iverit dormitū ut a viris
cognoscerentur.

Virginum cōsecra/
tio. q̄/
re solus eps̄ vgies ꝯsecrat? R⁹o
fm Th. i. 4. di. 38. Sic p m ri/
moniū carnale represētat m ri
moniū spūale int christū et ec/
clīā q̄ztū ad fecūditatē. ita p ve
latione vginū representat idē
m rimoniū spūale q̄ztū ad eius
integritatē. ut pz per omnia q̄
ibi proferunt et gerūtur. Et pro
pter hoc solus eps̄ vgines ve/
lando disponat. nō sibi sz chri
sto quasi spō o paranymph⁹ et a
micus. Et q2 integritatis signi/
ficatio plene pōt esse solū in cō
tinētia vginali sz semiplena i
viduali propt hoc viduis dat
aliqd veliū sz nō cū illa solēnita
tē qua virginib⁹ dat.
¶ Utrum violent corrupte debe
ant cōsecrari? R⁹o. fm Al. Licz
tales vginitate nō amittāt nec
virginitatis aureolā. nō tñ con
secrant. Et rō est. q2 i illo actu
difficile est ita reniti q voluptas
nō alliciat aliqualē consensuz.
Unde cū de pleno dissēsu ꝯstar n̄
possit eccl'ie. io statutū est vt ta
les hūiliter abstineāt a ꝯsecra/
tiōe. 32. q. 5. ille familie et. 15. q.
i. si quis non iratus. Cō. Tho. i
4. di. 33. et sa se. q. 152.
¶ Utrū possint consecrari oc/
culte corrupte q̄rū consecratio
sine scādalo intermitti nō pōt?
R⁹o fz Tho. in. 4. di. 33. occul
te corrupte. sive a viris. siū alio
quocumqz modo nullatenus
velande sunt. quia propter scā/
dalum vitandum non debent
sacramenta eccl'ie vel sacralia
variari. Sed sicut quidam di/
cūt potest aliqua cautela adhi
beri ad vitandum scandalum
vt. s. illa que non sunt de substā
tia virginal veli fi t. vt est accē
sio candelarum et hi⁹ uit tis oc
culte illis que sunt de substātia

puta verba que dicuntur i veli ipositione. ꝛ ꝙ nomē virginitatis in castitatem mutet̃. ꝛ hiꝰ. Con. Al. similit̃ ꝛ Host. ꝛ Gof. Nec est tenenda sñia Guil. que aliud dicit.

¶ Utrū in cōsecratione v̄ginū detur gratia? R͞o. ſm Tho. ubi supra. In cōsecratiōe v̄ginuʒ sicut ꝛ in vnctione regū ꝛ hiꝰ benedictionibꝰ aliis datur gratia nisi sit impedimentum ex pāte suscipiētis. Sed hec tm̄ nō dicūtur sacr̄a quia nō sunt instituta ad curation̄em morbi pcti sic̄ sunt sacramenta.

¶ Quo tpe possit fieri virginū cōsecratio? R͞o. ſm Hosti. i die epbiaꝝ ꝛ in tota hebdōada resurrectiōis. in natalibus aplo͡ꝝ ꝛ in diebus dominicis. ſʒ tamē necessitate puta languore iminente pn̄t quolibet tempore cōsecrari. 20. q. 1. deuotis. extra d͞ temp. ordi. c. i.

Vis et metus.

Uisē maioris rei ipetus qui repelli nō potest. ff. ꝙ metꝰ cā. l. 2. De metu aūt quid sit. vide s̄. metus. §. i. Utꝝ liceat vi vi repellere hēs s̄. bellum. i. §. 2. ꝛ s̄. excōicaᵒ. 2. §. 2. v̄. 9. ꝛ s̄. homicidiū. i. §. 5. Que ē vis vel metꝰ excusās. et metꝰ q cadit i ꝯstātēʒ viꝝ. s̄ metꝰ. §. 2. ꝛ quō īpediat m̄rimonium s̄. impedimentum. x.

Visitatio

Archiepūs episcopus vel alius prelatus visitans eccl̃ias pᵒ proponet verbū dei. ꝛ quert̃ de vita ꝛ ꝯuersatione ministrātium in ecclesiis absqʒ coactione iuramenti sed salubriter monendo. Si quos inuenerit infames. si ipse non est ordinarius denūciet ordinario. Notoria si inuenerit corrigat extra de cen si. Romana. li. 6.

¶ Utrum visitans possit recipere ꝛ exigere procurationeʒ a locis visitatis? R͞o. Sic: extra d͞ censi. Romana. li. 6. Et pōt r̄cipere a volēte dare pecuniā pro sūptibus moderatis diebꝰ quibus visitat sed nō licet nisi vnā procurationē recipere vna die etiā si plura loca visitet ꝛ quilibet locꝰ sit sufficiēs. ex̄ de cēsi. felicis li. 6. Qd̄ si epūs visitet p aliuʒ visitātī etiā tenētur ministrare expensas isti visitanti ex̄ de offi. ordi. si eps. li. 6. Sʒ eps nil prorsus pōt exigē ab his quos non per se visitat. vt ibidem dicitur.

¶ Utrū visitans possit recipere pecuniam? R͞o. Si ipi vel sui familiares reciperent pecuniam vel munera preter id qd̄ nunc dictum est. seu etiam procurationē reciperet non visitādo ipse

tenetur. duplum restituere illi ecclesie. infra mensem. alioqui epi et superiores et differentes sic restituere sunt interdicti ab ingressu ecclesie: inferiores sunt suspensi ab officio et bnficio quousqz plenarie satisfaciant et nulla remissio hic valet. extra de censi. exigit. li. 6.

¶ Quomodo et quotiens archieps possit provinciam suam visitare? Rn. Primo tenetur visitare diocesim propriam erga ecclesias maiores et minores et earum populos saltem convocando de pluribus locis ad unum congruum. Postea lz ei visitare suffragancos et eorum dioces: sed una diocesi visitata in toto vel in parte non pot ad eam visitandam reventi nisi omnes et sua iterum fuerint visitate. Sz si forte aliqua eccla visitate diocesis indignerit iterum prius pdictis aliis visitari. tunc pot redire ad illam si a diocesano fuerit requisitus vel de consilio et assensu oium suffraganeorum aut maioris partis. aut si difficultatem adhibuerit confideter petatur lnia a papa. Sz post visitationem omnium diocesum licitum e ei visitationem iterare prius tamen requisito suffraganeorum consilio et deliberatione et diffinitione ipsius sup hoc habita coram eis. Que sunt redigenda in scriptis. et tunc poterit visitare etiam si no interveniat suffraganeorum assensus. ita tamen qp illa loca prius visitet que in priori visitatione non fuerunt visitata. Hec oia extra de censi. Romana. li. 6. Et hanc formam etiam episcopus visitans servabit. vt ibi dicitur. Visitari debent per ordinarios monasteria monialium et exempta ut s. exceptus. §. fi.

Vitium. Vitia capitalia sunt. 7. ab una radice procedentia. Nam sz doctrinam Greg. 31. moralium. radix totius malitie superbia. et de hac nascuntur. 7. vitia. s. inanis gloria. Invidia. Ira. Tristicia Avaritia Gula. Luxuria. De inani gloria sm eundem. 7. filie oriuntur. . inobia iactantia. hypochrisis. ptentio. pertiacia. discordia. novitatum. presumptio. De invidia nascuntur quinqz. . odium susurratio. detractio. exultatio in adversis proximi. et afflictio in eius prosperis. De ira nascuntur 6. scilicet rixe. tumor mentis. contumelie. clamor. indignatio et blasphemia. De tristicia sive accidia oriuntur. 6. scilicz malicia. rancor pusillanimitas. desperatio torpor erga precepta. vagatio mentis circa illicita. De avaritia nascuntur. 6. scilicet proditio. fraus. fallacia

periuriū .inquietudo.et cōtra misericordiam obduratio cor/dis. De gula oriuntur. 5. s. iep/ta. leticia scurrilitas. inmunditi a. multiloquiū. ⁊ hebetudo sensuum. De luxuria nascūtur. 8. s. cecitas mentis. inconsideratio inconstantia. precipitatio. amō sui. odium dei. affectus presentis seculi horror ⁊ desperatō futuri. Hec Greg⁹. De materia vicij. habes supra peccatum. ⁊ supra crimen.

Viciatus corpore

Multa vicia corporalia olim i veteri testamento repellebant ordinandos. vt patet Leuit. 21. vt si aliquis habebat grandez vel paruum vel tortum nasum si gibbum. si lippitudinez. iugē scabiem impetiginem. vel ponderosus. sed ista hodie non re/pellunt. 7. q. 1. qualiter in fi. ni si forte sm aliquam significatō nez intellecta. vt di. 49. hic ⁊ enim ⁊. c. sacerdotes. Et sm q ponit Ray. quicunqz culpa sua vitiatus est corpore repellitur ab ordine. qui vero sine culpa non repellitur nisi scandalum timeatur ex nimia deformitate vel periculum ex nimia debilitate.

Quid de mutilatis vtrū pos sint ordinari? Rō. Mutilati spō te sine iusta causa. vt ex idignatione. impatientia vel superbia indistincte in quocūqz mēbro siue a se siue ab alio. repellunt a promotione. ⁊ deiiciūtur promoti etiam si credebant se ob/sequium prestare deo. vt quia se castrauerunt. extra eo. signi ficauit. vt dictum est supra ho/micidium. 5. §. fi. Et sz Inno. idem est. si non amisit membrū totum: sed talem partez que deformitatez generaret vnde scādalum esset extra. eo. c. 1. vel ēt inhabilem redderet ad officiū exequendum extra eo. Tho. si vero ex iusta causa. puta propt lepre periculum aliqui fecerūt sibi membrū aliquod amputari seu amputauerunt ne alia sana putrescerent. hi si membrū erat occultum vel etiam manifestum: sed paruū. vt puta vnus digitus. non de illis cum qui/bus fit signum crucis. non rpelluntur nec deiiciuntur. Similit si taliter sint nati vel muti sic mutilati sunt. aut casu fortuito cum darent operam rei licite. Secus si rei illicite di. 55. si qs absciderit ⁊. c. qui partem: ⁊. c. si quis a medicis. ⁊. c. eunuch⁹ ⁊. c. si quis pro egritudie ⁊. c. lator. ⁊. c. precepta. ⁊ extra de corpore vitia. significauit ⁊. c. ex p te. Si autem ex culpa sua inci/

disset in modicam deformita-
tem. ex misericordia toleratur
in susceptis. scilicet ex dispensa
tione epi. secundum Inno. et Ber. Si
autem membrum erat magnum
et manifestum etiam si sine cul
pa sua amisit quis impeditur a
promotione propter deformi-
tatem et scandalum. et si promo
tus est debet cessare a missa et
alijs solennibus officijs propter eã
dem causam. A beneficio tamen
non remouebitur. quia non debet
addi afflictio. di. 55. si euan
gelista. 7. q. i. cum percussio.
dabitur tamen sibi coadiutor: si
tale beneficium est cui ipsi deser-
uire non possit ex. de cle. egro.
c. secundo.

Utrum claudus naturaliter
et alij huiusmodi possit promo-
ueri? Responsio. Claudum admittit con
suetudo. nisi talis sit quod sine ba
culo ad altare stare non possit
ar. de cõse. di. i. nullus et di. 45.
disciplina. Cecum vel habentem
in vno oculo maculam que ge
neret deformitatem nec ius nec
consuetudo admittit extra eo.
cum de tua. De sacerdote lepro
so vide supra leprosus. §. fi. De
gibbosis sciendum quod non repel
luntur ab ordinibus nisi nimia
sit debilitas aut deformitas.
Qui habet sex digitos in pede
promouetur: et secundum Hosti.
si in manu. vel si habet digitos
coniunctos dummodo ex his
non sit impedimentum in vsu
membri. ff. de edili. edic. l. idem
offilius.

Quid de furiosis lunaticis
et caducis? Responsio. secundum Guil. Nullus
talis debet promoueri etiam
postquam fuerit liberatus. sed si
promotus fuerit ex toto libera
tus. poterit exequi officium su
um. Si vero non omnino ex toto. sed
frequenter ei accidit. omnino debet
cessare ab officio misse. 7. q. 2.
in litteris. Idem si raro sed cum spu
me iactatione et vocis cõfusione
Si vero raro et sine talibus. non
prohibetur ab officio misse dum
tamen habeat iuxta se aliquem
sacerdotem. vt si ille cadat vel
deficiat iste suppleat. 7. q. i. il
lud. Quanto autem tempore debeat
expectari ad probandum tales vtrum
sint liberati et qualiter. colligitur
quod per annum. 33. distinctione
communiter. Alibi per. 30. dies.
7. q. secunda. c. fi. Sed et potest
dici quod tempus probationis ar
bitrarium est pensatis conditio
nibus morbi et persone.

Quid de demoniaco? Responsio. se
cundum Guilielmum Eodem
modo talis non debet promo
ueri vel ordinari et si ordina
tus erat etiam liberatus mis
sam celebrare non debet

nisi plene ꝛ indubitant curatus sit. 33. di. cõiter. ꝛ. c. vsqꝫ adeo De tempore aũt expectationis dicendũ ut in proxio. §. dictũ est. De illo aũt qui nullo modo potest bibere vinum. hẽs ſ ordinandus. §. 18.

¶ Epũs senio vel valitudie cõporali grauatus. vel alr adeo impeditus perpetuo ꝙ officiũ suũ nequeat exercere. põt de consilio sui capituli vel maioris partis assumere auctoritate apostolica vnum vel duos coadiutores ad officiuꝫ exeqnduꝫ. Si vero epũs fuerit demens tunc capitlm vel due ipĩus ptes vnũ vl duos coadiutores ei assũent cadẽ auctoritate. Qd si episcopus grauatus ut dictum est pꝰ us nollet sumere nec habere coadiutorem. licet a capitulo r quisitus sit. nihil per capitlꝫ innouetur. sed in hoc casu ꝛ ẽt in casu quo esset demens capitulum significet pape conditionem eiusdem epi et ecclesie põro coadiutor predictus debet de prouentibus prelatorum rẽcipere sumptus moderatos ab alienatione qualibet abstinendo. Et que dicta sunt de episcopo habent etiam locum in superioribus prelatis extra de clerico egro. pastoralis libro sexto.

Unctio extrema. Extrema vnctõ sacramentũ est qꝛ pertigit ad effcm qui est curatio morbi peccati. vt ex vbis Iac. vlti. caº. patet Et est vnuꝫ sacrm licet plures actiones sint de eius prefectione. que tam couenĩut ad vnũ significandum ꝛ causandum. Hec est snia Tho. in. 4. di. 23

¶ Que est materia huiꝰ sacramenti? Rñ o. ẽm Tho. ubi ſ. Materia est oleum oliue ab epo cõsecratũ. ꝛ tale oleũ ꝛ eius cõsecratio sunt de necessitate huiꝰ sacramenti.

¶ Que est forma huiꝰ sacramti? Rñ o. ẽm Th. vbi ſ. Forma ẽ orõ deprecatiua dicendo. Per istam sanctã vnctionẽ ꝛ suaꝫ piissimã misericordiam idulgeat tibi dñs quicqd deliquisti per visum ꝛc. Uerba etiam indicatiui modi que ẽm morem quarundã ecclaꝝ pmittũtur orationi. nõ sunt de suba sacri. vt pmittẽdo sic. Ungo hos oclos oleo scificatõ. i noie pris ꝛ filij ꝛ spiritus sancti.

¶ Quis sit effectꝰ extreme vnctionis? Rñ o. ẽ Tho. vbi supra Effectus eius principalis est q̃dã sanatio spũalis q̃ datur contra quãdã debilitatẽ vl ieptitudinem que in nobis relinquit ex peccato actuali vel origina

li. contra quā debilitatē homo roboratur per hoc sacramētū. Et q̄ hoc robur gratiā facit q̄ secum non cōpatitur peccatum iō ex consequēti si inuenit peccatum aliqd veniale vl' mortale quo ad culpā. tollit ipm dūmodo nō ponat obex ex parte recipiētis. Secundarius etiā effectus est sanitas corporalis Hanc tamen nō inducit nisi secundum q̄ expedit ad finem principalē. s. spūalē sanationē τ tūc semp eā īducit dūmodo non sit impedimentū ex parte recipiētis. Et lʒ in ipō fiant mlte vnctiones. vltia tñ est formalis respectu omniū precedentium τ agit in vtute earū. τ iō in vltima vnctione grā infundit que effectum sacramēti prebʒ Characterē aūt hoc sacramentum nō imprimit. q̄ per ipm̄ ñ deputatur hō ad aliqd sacrum agendū vel suscipiendum.

A quib⁹ conferri dʒ vnctio extrema? Rō. ſm Tho. ubi sup̄ A solis sacerdotibus. nec alius potest iniungere etiam in articulo necessitatis. Sacerdos āt cferre potest p̄nte vno clerico τ etiam solus in necessitate secundum Ber. τ Hostien.

Quid faciēdū sit si sacerdos infra vnctionem deficiat? Rō. secundum Tho. i. 4. di. 23. Si iam alique ptes iniuncte sunt. quod factū est iterari non debet. sed vnctiones que restant per alium sacerdotem cōpleātur. Idem. Al. et Pe.

Quibus ɔferenda sit extrema vnctio? Rō. ſm Pe. nō nisi adultis infirmis. in piculo mortis constitutis ex ipa infirmitate. unde nec datur euntibus ad bellū aut nauigātibus seu his qui mox occidendi sunt: quia talis mors non iminet ex defectu nāe: sed ex euētu fortūe. Dis autem qui pre senio deficiūt ēt sine actuali infirmitate dat. pueris non: quia nō habent infirmitatem spūalem contractam ex pctō actuali. nec dispositionem deuotionis habere possūt ad hoc sacmētū. Cō tho. ubi s.

Utrum extrema vnctio debeat dari freneticis τ amentibus? Rō. ſm Pe. Si i sana mēte cōstitui non petierint: nō debet dari. Si vero petierit dari debet. Tñ hic addendum ſm Tho. τ Al. q̄ ill' furiosis τ amētibus precipue dari ñ debet ga vĩsimiliter sacro p̄nt facē irreuerentiam per aliquam imundiciam. nisi ipsi haberent lucida interualla in quibus sacram̄tum recognoscerent.

Que partes corporis inungi debeant? Rō. ſm Al. Pe. et

Tho. Inunguntur instrumenta quinqz sensuum tanqz prime radices peccandi. Oculi propter visum. Aures propter auditum. Nares propter odoratum. Labia propter gustum. Manus propter tactum. qui maxime viget in pulpis digitorum. Pedes vero propter vim motiuam. Renes vero propter vim appetitiuam a quibusdam inunguntur. Item in mutilatis aut cecis debent inungi loca magis propinqua.

¶ Utrum vnctio extrema possit iterari? Respondeo secundum Tho. in. 4. di. 23. Iterari potest sine aliqua iniuria sacramenti. quia non habet effectum perpetuum eo quod sanitas corporis et mentis qui sunt effectus eius amitti possunt. In eadem quoqz egritudine iterari potest. si primo quidem sit in periculo mortis et euadat ac etiam postea recidiuium patiatur. quia erit quasi alia infirmitas. et similiter si sit egritudo diuturna. vt hydropisis. quia tunc debet fieri. quando videtur perducere ad periculum mortis. et si illum articulum euadat eadem infirmitate durante. et postea ad similem statum reducatur: iterum potest inungi. quia iam est alius infirmitatis status quamuis sit eadem infirmitas.

Voluntas.

Utrum homo teneatur conformare voluntatem suam voluntati diuine inuolito? Respondeo secundum Pe. in. 4. di. xlviii. Secundum sen ualitatem non tenemur nec etiam voluntate naturali. quia determinatum est ad vnum sed voluntate deliberata id quod deus vult absolute et congruit nos velle tenemur velle. Quod vero non congruit nobis velle quamuis sit bonum in se. non tamen quo ad nos. et ideo non vult deus illud nos uelle: nec velle tenemur. Satis Con. Tho. in prima secunde q. 19. dicens quod tenemur conformari formaliter. s. quod homo uelit in communi iusticiam dei et ordinem nature seruari. sed materialiter conformari non tenemur ut in morte patris et huiusmodi.

¶ Utrum voluntas et opus exterius sit unum peccatum. Respondeo supra peccatum primo. §. i.

Votum primo.

Communiter quid sit? Respondeo secundum magistrum sententiarum in. 4. di. 38. et Hug. de sancto victore. Uotum est testificatio quedam promissionis spontanee. que deo et de his que dei sunt fieri debet. Et hec diffinitio est voti expressi. quod et in facie ecclesie obligat. ut dicit Pe. theologi vero sic diffiniunt. votum est conceptio melioris propo-

mi animi deliberatione firma
ta. Et hec est diffinitio voti ta
citi. Et licet aliquod votum ta
citum. fiat sanctis. tamen pro
pter deum fit eis.

¶ Que requiruntur ad votuz
R͞o s͠m Tho. ubi s̃. Tria ex ne
cessitate. primo quid est delibe
ratio. s͠o propositum volũtatis
tertio promissio in qua perfici
tur ratio voti. Superaddũtur
autem qñq3 alia duo ad quan
dam voti ꝯfirmationẽ. s. pronũ
ciatio oris ꝛ testimoniũ aliorũ
Solum ergo propositum non
obligat.

¶ Quot sũt spẽs votoꝝ? Respõ
deo. Due. Nã quodã est uotuz
simplex. ꝛ qdã ẽ solẽne. ut h̃r
s̃ ĩpedimẽtũ. iiij. §. i. ꝛ qdẽ g̃ui⁹
peccat q frãgit votũ solẽne di.
27. si uir. ꝛ. 7. q. i. ṽgib⁹ ꝛ. ṽgi
nes sʒ qd̃ dr̃ ex̃ q cle. t̃ uo. rursꝰ
. s. ꝙ uotũ simplex ñ minꝰ obli
gat q̃3 solẽne. exponẽdũ ẽ s͠m
Th. ubi s̃. ꝙ utriusq3 trãsgres
sor mortalit̃ peccat. Est ꝛ alia
diuisio votoꝝ. s. ꝙ aliud ẽ puꝝ
siue absolutũ ut cũ qs absolute
ꝛ sine cõditiõe uouet aliud est
conditionatum ut cum addit̃
si hoc erit uel illud.

¶ Utꝝ uouens teneatur statiz
adimplere. R͞o secũdũ Guil. si
uotũ est absolutum tenetur sta
tim cum potest. nisi uouendo
aliud in mẽte habuerit. Et da
tur ei tẽpus ad arbitrium boni
viri ad disponendum vt votũ
ĩpleri possit. Et de ĩplendo dr̃
Deut⁹. 23. Cũ votũ voueris do
mio deo tuo. nõ tardabis red
dere. q2 r̃quiret illud dñs de⁹
tuus. ꝛ si moratus fueris repu
tabitur tibi ĩ pecm̃. Unde s͠m
Tho. i. 4. di. xxiiij. si is qui uo
uerat ĩtrare religionẽ tim3 ex
mora ĩpedimentu. tenet̃ nõ dif
ferre. Uide d̃ hoc cãu s̃ religio
3. § 3. Si ṽo votum est conditiõ
natum uide. ĩ. §. 13. qui incipit.
Utꝝ uotum cõditionatũ.

¶ Utꝝ uotum licituz sẽper ob
liget? R͞o. s͠m Tho. i. iiij. di. 38.
Sic nisi ꝙ quicqd uotum faciẽ
dum ĩpediret si pri⁹ esset etiaz
uoto facto aufert obligationẽ.
Unde si qd possibile cũ uouet̃
fiat postea ĩpossibile: tollit̃ obli
gatio. ut si qs diues uouẽit edi
ficare ecclesiam quam postea
paupertate superueniente per
ficere non possʒ non obligatur
Hoc tamẽ sic ẽ ĩtelligẽdũ ꝙ si
factus est oĩo impotens abso
lut⁹ ẽ a toto. Si ãt ex ꝑte ita ꝙ
totum ꝑficere non potest tunc
remanet obligatus solum ad
id quod potest.

¶ Utrum uota que fiunt ĩ an
gustijs obligent? Respõdeo s͠z
Guilielmum. Mulieres in ꝑtu

¶ Voventes vel quicūqȝ aliī
in angustia constituti si hēant
deliberatā ītētionē obligandi
se.obligati sunt.ar.xxvij.q.4
sūt qui opes.Secus si subito et
indeliberate.

¶ De quo dȝ fieri votū?R°. se
cundum Tho.ḃa ḃe.q.88.Vo
tū nō pōt fieri de malo.nec de
indifferenti.sed tm̄ de bono et
ad qd̄ quis alr̄ nō'tenet.Illd̄ āt
qd̄ in aliquo'euentu est bonū.
⁊ in aliquo malū nō obligat ni
si pro euentu bono ut votū.Je
pte iudi.xi.

¶ Utꝝ liceat vouē nimiā cānis
macerationē?R°o ḃm Tho.vbi
s̄.Si ipa ex uoto promissa sit i/
plēda ē rōnabilr̄.ita ꝙ natura
nō nimis grauet.sed q: in his
q̄ ad emetipm'pertinet.de faci
li hō fallitur:iō talia vota ꝯgru
ētius ḃm arbitriū supioꝝ sunt
seruanda vel pretermittenda.
ita tñ ꝙ si magnū grauamē im
mineret ⁊ non eēt facultas re
currendi ad superiorem nō de
beret homo votū obseruare.

¶ Quid de votis stultis?R°o se
cundū Tho.vbi s̄.Vota stulta
ut nō de pectinādo caput in sab
bato et similr̄ia potius sunt de/
ridēda q̄ȝ obseruanda. ⁊ addit
Al.ꝙ ēt si pro honore scōꝝ fiāt
ḃuād ⁊ ñ sūt.q: silr̄itudinē q̄ndā
habent cum idolatria.

¶ Utrum expediat vouē?R°o.
ḃm Tho.ubi s̄.Sic.dū tñ rati/
onabilr̄ fiat uotū q: ꝑ hoc volū
tatem nr̄am immobiliter ap/
plicamus ad bonum.

¶ Utꝝ meli⁹ sit aliquid facē
ex uoto q̄ȝ sine voto?R°o secun/
dū Tho.ubi s̄.Sic ꝑ tres rōes
p° q: uouere ē actus latrie q̄ ē
nobilissima vt⁹.Illud autēȝ ꝙ
oꝑatur a nobiliori vtute meli⁹
est.2° q: qui uouet plus deo se
subijcit q̄ȝ qui ñ uouet.3° q: ꝑ
votū uolūtas imobiliter firma
tur ad bonū.Facer̄ āt aliqd ex
volūtate firmata pertinet ad ꝑ
fectionē uirtutis.ut patet per
phum.2.ethicoꝝ.

¶ Quō per uotū impediāt̄ spō
salia siue matrimoniuȝ habes
supra impedimentum.4.§.2.

¶ Utꝝ votū conditionale ob
liget?R°o ḃm Ray.siue conditō
sit generalis.ut si u xero.si po
tero.si deus uoluerit.que sem
per intelligūtur ēt si non appo
nant̄.27.q.2.beata maria siue
spālis..puta si intrauero lōbar
diam ibo ad scm̄ Marcū.vl̄ si
filius meus fuerit liberatus fa
ciā hoc vel illud.si conditio nō
extiterit nō obligatur quis ex
voto al'sic.32.q 8.non soluȝ ex̄
de cond.appo.veꝝ ex̄ de resti.
spo.oliȝ cāȝ.Et itelligas nō ob
ligari si tota obligatio poneba

tur in euentū cōditōis. Et iter nisi pp scandalū tollēdū ip endū in uotum. ex̄ co. magne. ex̄ de ꝯuer. cōiu. ex pte circa finez Con. Inn. ꝛ Host.

Quid de voto qd fit ex duabus cāis? R̄o ẜm R. y. Si quis vouit ex duab⁹ cāis. utputa ire ad sanctū Jacobū. q2 ibi putabat inuenire germanū suum. ꝛ pp redimēda peccata sua. i hoc cāu q̄zuis sciuerit germanū suū deceſſiſſe etiā anq̄z iter arripiat. nihilominus tenetur propter aliam cām si nihilominus se intendiſſet obligare.

Quid si quis emiſit duo diuersa vota? R̄o ẜm Tho. i. 4⁹. di. 38. Si utrūq3 est cōpoſſibile cū alt̄o utrūq3 ꝺ3 seruare nisi forte auctoritate ſupioris voto pcedens in meli⁹ sequens ꝯmutet. Si āt ābo vota sint īlr̄i cōpaſſibilia ꝺ3 seruare qd maius est, et de minoribus ẜm arbitrium prelati satiſfacere.

Utr̄ pr̄ moriēs poſſit iniungere filio quē ꝯſtituit heredez ut ipleat votū eius? R̄o ẜ3 Ray. votū p̄egrinādi ñ pōt pr̄ iniüger̄ filio que cōſtituit heredē niſi ꝛ ipe filius approbaret. ex̄ eo. l3. Sed pecuniariam sat ſfactionez bñ pōt iniūgē ex̄ de uiu. tua. ꝺ ſo lu. c. i. Quin ēt ẜ3 Hoſti. ſi fili⁹ uult eē heres tenet̄ īplere vota pr̄is si hēditas hoc paciatur. ꝛ maxime si ſponte ſuſceperit ut in dicto. c. l3. ſi āt ñ uult adire ñ tenet̄. q2 nec hēs eſt. nisi forte promiſerit. q2 tunc si in omnī cāu intellexit pſonā ſuā obligare debet ſuare. ſed ſi promiſit tāq̄z heres et poſtea mutato ꝯſilio ab hereditate abſtineat ñ tenetur extra de elec. uenerabilē. §. fi. Et ſic pōt intelligi. c. l3. Sed quicunq3 hereditatē adierit obligat̄. extra de ſolu. c. i. ꝛ ex̄ de uiu. tua. ita tñ ꝙ ſi uotū tranſmarinū ſit ꝛ aliqs ipediatur morte vel alio impedimēto cogit̄ alij cōmittē. ut Inno. dicit. Qui ēt ſi nō cōmittat heredes cōpelli pñt ut vel ipi cōpelli pñt ut uel ipi cōpleant vl̄ ſubſidium ſiue expenſas quas teſtatō uel ipi facturi eſſent exhibeāt. Secus tñ ſi uouerāt ñ pro ſubſidio ſed pro deuotōne uidēdi terrā ſcām. q2 tales ſupueniēte ipedimēto nō tenet̄ ire vl̄ mittē. Qd tranſgreſſio uoti ē mai⁹ pecm̄ q̄3 trāſgreſſio iuramēti. uide ĩ iuramētū p⁹. §. 7.

Votum secundo. quis uouere pōt r̄n. Utr̄ epus poſſit uouē? R̄o ẜ3 Hoſti. Non pōt ſine lnia pape votum emit

tere per qđ dissoluatur viculuз matrimoni. quod est inter ipз ⁊ ecclĩam suam. ex̃ de regu᷑.lз. Item nec aliquod ꝓ quod gra ue preiuditiũ fiat ecclie. vt đ lõ ga peregrinatione ⁊ hi⁹. ex̃ eo. magne. Uotum tñ abstinentie ⁊ elemosyne emittere põt. ar. 8 q. i. clemens. ex̃ de testa. relatũ 2. §. lз. autez.

Utrum qui sunt subiecti vo lũtati alterius possint nouẽ? R̷o ẜm Tho. ẜa ẜe. q. 88. Nulli⁹ põt se firmiter obligarẽ ad id qđ est in voluntate alterius. Quicũqз aũt est subiectus alicui. q̃ntuз ad id in quo subiect⁹ est nõ est sue ptãtis. ⁊ iõ nõ potest se per votũ firmiter obligare ad id si ne cõsensu superioris. Nõ tamẽ peccat uouendo: vt hic. i. §. pẜt.

Utrum pueri possint vouere R̷o. ẜm Tho. vbi s̃. Pueri ante annos pubertatis duplici ratõ ne vouere non pñt. p⁹ qꝛ vt in pluribus patiũtur ratiõis defec tum. Hoc tñ contingit i aliqui bus accelerari. 2⁹ qꝛ sunt in po testate parẽtum. ⁊ iõ eoꝝ vota non habẽt effectũ. Et ẜm Guil. si pr̃ vel tutoꝛ. p⁹ ꝯtradixit ⁊ po stea ꝯsensit non reuiuiscit votũ

Utꝝ filiusfamilias postq̃з ꝑ uenit ad pubertatẽ vouere pos sit? R̷o. ẜз Tho. ẜa ẜe. q. 88. Is qui venit ad annos pubertatis sitꝰ libere cõditionis est quidẽ sue potestatis q̃ntũ ad ea que ꝑ tinẽt ad suam ꝑsonã. puta ꝙ ꝑ votum obliget se religiõi vł ꝙ matrimoniũ cõtrahat. Nõ ẽ ãt sue ptãtis quãtũ ad dispensatio nem domesticã vñ circa hoc ñ põt aliquid vouere quod sit ra tum sine cõsensu patris. Et idẽ est de filia que ẽ in domo pr̃is sine eius consensu. vt dicitur. Numeri. 30.

Utꝝ seruus possit uouẽ? R̷o ẜm Tho. ubi s̃. Seruus est i po testate dñi ẽt q̃ntum ad ꝑsona les operatiões. Uñ non põt se voto obligare ad religionẽ per quã ab obsequio dñi sui abstra hãt. Idẽ đ pigriatione ⁊ silib⁹.

Utrũ religiosus possit uouẽ R̷o. ẜm Tho. ubi s̃. Cum nullũ tempus exceptum sit in quo p̃ latus non possit subditũ circa aliquid occupare. iõ nulluз uo tum religiosi firmũ est nisi de cõsensu prelati: quia nõ est sue ptãtis. Uñ ⁊ ẜm Ray. si uouẽit nõ debet exeq̃ siñ lnia p̃lati ne forte sup eum alij scãdalizẽtur si eoꝝ cõsuetudines voluẽit ex cedere. vł ne detur occasio eua gãdi. 20. q. 4. monachũ. §. veꝝ 4 i. di. quiigs. Addit ẽt Inno. ꝙ si uoueret dicere psalmũ vel aliam orationem ubi nullũ pre iudicium contingere posset. licꝫ

Ho., An

uet uotum. quia licitum ē. Sed dictum Tho. perius vr. Seruādum est ēt uotum strictioris religionis. ad quā si transire vult et non ex leuitate vel iactura sui ordinis: sed ex diuina inspiratione debet liciam petere a prelato. et postea siue fuerit cōcessa siue non pōt transire. ex. de regu. lz. Et hūc casum hēs sup reli/gio. v. §. i.

¶ Utrum clericus possit uouē. Rō. sm Hosti. sine licētia sui plati non pōt uouere peregrinationē. de conse. di. v. non oportet. ex. eo. magne. §. uerum. nec aliud uotum per qd oporteat relinquere eccliam suā. ex. de renun. admonet. sed uouere pōt religionem intrare. ul aliquod uotuz nō peregrinatiōis sz charitatis abstinētie uel orōnis facer. Dicūt etiā quidā q uotum ultramarinū potest facere sine lnia prelati. ex. eo. ex multa. c. plt. et c. fi. Alij autez intelligūt de lnia prelati uel sed s aplice. ex. de cle. non resi. fraternitati. et in predicto. §. uerū. Nā et clrici et in matrie bnficiati sin lnia epi peregriari n debēt. ut i. d. c. magne

¶ Utrū psone q̄ sūt sbiecte alterius uolūtati peccēt uouendo. ut puta uxor seruus. filiusfamulias monachus. et hmoi. Rō. sz Tho. ubi s. Licet uotum hmoi personarum nō sit firmum sine consensu ipsorum quibus subiiciūtur. nō tamen peccant nouendo: quia in eorū uoto intelligitur de bita conditio. s. si iuis superioribus placuerit.

¶ Utrum pr. tutor. marit. abbas. et hmoi peccent reuocādo uotuz subiectorū sibi? Rō. Nō peccant: sed utuntur suo iure a do et a canone sibi cōcesso. nec uouentes peccant nō impledo. 33. q. v. uoluit. et c. manifestū. De uoto aūt uxorz. uide in. c. se. et in alio imediate.

Votum. 3ᵒ de uoto ꝯiugum in cōmuni. Utrū uxor uouere possit? Rō. secūdum Ray. Si uxor ēs emiserint uotum abstinentie. uel peregrinationis. uel continentie. uel quodcunqz aliud n nentie. uel quodcunqz aliud n debent auctoritate sua contra uenire. sed uiri possunt irritāe etiam si ante matrimonium ꝯtractum emiserant uotum. 33. questione quinta uoluit. Probabilior uidtur opi. Aug. 33. q. quinta manifestum. scilicet q uir illa sola uxoris uota reuocare potest que ipsa implere non potest sine scandalo uiri: ut de ieiunijs. de surgēdo ad matutinas. et huiusmodi. Alia uero non ut si uo

beret q̄ daret aliqd̄ de propo: ubi cōsuetudo est q̄ mulier haberet pōt bona parafernalia. ꝶ si uouerit aliquā orationem. et hꝰi. Non tñ q̄ nō peteret debitū ut in se. §. dr̄. Nec q̄ non consētiat adultio. qꝛ ñ pōt fieri votū de eo ad quod qs al's tenet. ut dr̄ s̄ uotū. pº. §. 7.

¶ Utrū alt̄ cōiugū possit vouē q̄ nō peter debitū. R/o s̄m Th. i. 4. di. 32. Unꝰ nō pōt sine cōsensu alterius uouere q̄ ñ reddat debitū: qꝛ hoc eēt sacrificium offerre de alieno. et si tale votum fem̄ fuerit non debet ꝑ uari. qꝛ et s̄m Pe. in uouendo mulier peccauit. Sed de petitiōe debiti quidā dicunt q̄ vnꝰ pōt vouere sine cōsensu alteriꝰ qꝛ in hoc uterq; sui iuris est. Alii dicūt probabiliꝰ q̄ ñ. quia nimis onerosū fieret matrimonium alteri quē semꝑ oportēt subire verecūdiam in petendo debitum.

¶ Utrū cōiux si dederit lnīam coniugi q̄ voueat castitaē possit datā lnīam reuocare? R/o s̄ꝫ Tho. i. 4. di. 32. exponendo lrām. Si expsse cōsensit et licētiā dedit. nō pōt votū cū coniuge emissum reuocare. 33. q. v. §. fi. Si āt vir ad tps dissimlat uxoris votū. ꝛ postea habita d̄ liberatōe reuocat. mulier non tenet̄ implere. Cō. Al. Sed addit Inn. q̄ ēt cōiunx q dat licētiaꝫ vouēdi. si ipē ñ uouet ipē dit exigere debitū. ar. ex̄ de cōuer. ꝯiu. c. i. Idē Hosti. ꝛ Ber. Alia vo uxoris uota in quibus requiritur consensus viri. vir ēt postqꝫ consenſit reuocar̄ pōt. ꝛ ut in predcō. §. fi. sed tamē peccat reuocādo qd̄ consentit. 33. q. v. māifestū. Uxor tñ obedire viro dꝫ. ut ibi habetur.

¶ Quid si ambo ꝯiuges in domo vouerūt continētiā et alter velit frangere? R/o s̄ꝫ Ray. Si ambo pari cōsēsu emiserūt uotū: tunc ēt si maritus uelit peniter ꝛ uotū frangere. ipa instāter debet perseuerare in uoto qd̄ fecit. 33. q. v. qd̄ deo. ꝛ. c. una sola. ꝛ. c. manifestū. ꝛ. §. ex p̄missis. Con. Inno. ꝛ Hosti. addēs q̄ pp hꝰi votū utriusqꝫ nō pōt vnus sine lnīa alterius religionem intrare.

¶ Utrū in uotis perficiendis ꝶ dimittēdis vir ꝛ uxō ad paria iudicentur? R/o s̄m Ray. qꝫ tuꝫ ad uotū continentie s̄m omēs vir ꝛ uxor ad paria iudicāt̄. 32. q. i. si quis uxor. ꝛ. q. v. precepit ꝛ. c. christiana. In uoto aūt abstinentie dicunt qdā q̄ cuꝫ vir caput sit mulieris. pōt tale uotum facere inuita uxore. 33. q. v. manifestum. ꝛ. c. noluit. ꝛ. c.

hec imago. Quod intelligen-
dum fm Hug. nisi per tale vo
tum fieret vxori piudiciũ in de
bito reddẽdo. qđ satis videtur
probabile p iura predicta. ut p
c. si quis vxorẽ. z. c. precepit. z.
c. christiana. In uoto uero pe
regrinationis dicendũ ꝙ neuť
coniugũ altero inuito põt fa-
cere. ar. 27. q. 2. si tu. 23. q. v. ꝙ
deo. Fallit hoc i uoto hieroso-
limitão. qđ in fauorem terre sã
cte z fidei christiãe potest vir
sine lnia vxoris facere z iplere
Uxor tamen ut cõsentiat est at
tentiꝰ admonẽda. ex͂ eo. ex mť
ta. Uel si non vult remaneř se
quatur uirũ. ex͂ eo. ꝙ sup. in fi.
Con. Inno. siťr z Hosti. dicẽř
ꝙ preter uotũ ultramariuz neu
ter ꝯiugum peregrinari põt si
ne cõsensu alteriꝰ. imo si aliqñ
cõsensit. põt reuocař q͂zuis pec
cet hec Inno. tñ q͂ztum ad mo
dicã pegrinationẽ etiã sine vo
to propť disponẽdam domũm
vľ etiã q͂ztuz ad transferẽdum
domiciliũ alio. vř tenẽda snia
Tho. i. 4. di. 38. ubi dicit ꝙ in
dispositiõe domꝰ z in regimie
uit mulier subiecta ẽ uiro z ñ
ecõuerso. z iõ in talibus uir põt
sine lnia uxoris uouẽ. sz nõ eꝯ
Et de hoc ẽt habes infra uxor
§. quarto.

Utrum uir timens de incõ
tinentia uxoris possit faceř uo
tum ultramarinũ. R̃o. sz Th.
in quolibet. Ea que sunt neces
sitatis nõ sunt pretermittenda
propť ea que sunt proprie uolũ
tatis. Uñ z dñs Math. 15. repħẽ
dit phariscos q dicebãt p̃ťmit
tẽdũ mãdatũ dei de honoratõ
ne pentum ut alique obligatio
nes uoluntariꝰ deo offerẽtur.
Ex necessitate autẽ uiro iminz
ut gerat curã uxoris qr capud
mulieris uir est. ut dř pᵒ Cor.
xi. Sz ꝙ accipiat crucẽ ad trãs
ferendum se ultra mare subia
cet proprie uolũtati. Unde si
uxor sit talis que sequi non pos
sit z de eius incõtinẽtia timeať
nõ est cõsulende ei qđ accipiat
crucẽ z dimittat uxorẽ. Secus
autẽ si uxor uoluntario ꝯtineř
proponat. uel si uelit. z possit se
qui uiꝝ. Cõ. Al. dicẽs ꝙ uir uxo
ris timens piculũ meliꝰ facit ñ
pegrinari ẽt pro subsidio sãcto
Uxor quoqz iuito uiro fm ho
sti. põt uotũ hierosolimitanuz
emittẽ. Sz tñ si sit suspecta uel
nimis iuuẽis nõ exequeť psõa
liter. sed uotum redimet eo ꝙ
inhabilis est ad eunduz. extra
eo. ꝙ super his. §. rursus. Si ve
ro processit in diebus suis et
non est suspecta. uadat nec uo-
tum redimat maxime si talis ẽ
ꝙ possit secum bellatores du-

cere. De uoto viri qd fit recipiendo ordinē sacrum. vide ē ordinatio coniugatorꝫ. De uoto vo coniugū circa religionem hic statim sequitur.

Votum. iiii. s. cōiugū circa religionē. Utrꝫ alter coniugatorū possit se uoto obligare siue igrdi religionēꝫ sine alio? R̄o. Si non interuēit carnalis copula pōt alter uouere ⁊ igredi religionē ēt inuito altero. eꝫ d cōuer. cōiu. verum. ⁊. c. ex publico. Postq̄ꝫ uero interuenit carnalis copula: si vult religionē intrare ⁊ uxor intret silr. vel si iam est antiqua ita ꝙ non sit suspecta de icontinentia. det licentiam viro ⁊ ipa promittat perpetuā continnētiā. ⁊ sic pōt uir intrare. alit nō. eꝫ de cōuer. cōiu. cum sis predit⁹. ⁊. ca. vxoratus. Eodem mō si vxor vult transire ad religionē viro in seculo remanēte.

Sed nūquid alter cōiugꝫ añ carnalē copulā possit transire ad heremū vel ad reclusoriūꝫ. uel uouere in domo perpetuam continētiam. R̄o secūdū Guil. Nō potest nisi obliget se ad regularem obseruantiam ⁊ ad ista tria vsitata que sunt i q̄libet religione. s. ad cōtinētiaꝫ ad renūtiationem propriorum et obedientiaꝫ. ar. eꝫ d cōuer. coniu. ex parte in fine.

Pone ꝙ uxor fecit uotū ꝯtinentie ad tp̄s et interim maritus fecit se religiosum? R̄o ɓm Guil. Debet induci ad intrandum monasterium. aut si non est suspecta ꝙ uoueat continētiā. Si ad hoc induci non pōt poterit reuocare maritum. nisi ipa nō ignara iur͛ tacuit q̄ñ maritus religionē intrauit. q̄r tūc secundum quosdam cogit religionē intrare. uel cōtinētiā uouere nō exn̄s suspecta

Quid si coniunx añ carnalē copulam dic̄ se uelle itrare religionem ⁊ procrastinād differt? R̄o. ɓm Ray. Ep̄s debꝫ statuere tp̄us. ī. qd igrediat. quo elap͛o si nō fuerit igressus cogat p excōicationē satisfacere ꝯiugi. Si͛e ē d bitū ꝯiugale. §. i

Quid si t͛mino elap͛o igrediatur mōasteriū? R̄o. ɓꝫ Ray. Nihilomin⁹ si igressus fiat añ carnalē copulā valebit. ar. eꝫ. de ꝯuer. ꝯiu. ex publico. Et sic dic̄ Ho. cōiunx relict⁹ i seculo expectabit intrantē religionē p annū qd ius cōcedit ei. ⁊ priuat⁹ h⁹ i tp̄is ꝯmodū auferre nō pōt. 28. di. de his. postea q̄ r̄māsit i seculo pōt cū alio libe cōtrahēr. ut i. c. ex publico. Si miles ē i pedimētum. i. §. ⁊.

¶ Quid si uxori datum est tp̄s
ad ingressū. ⁊ iterim marit⁹ eā
per violentiā cognoscit? R̷o. f̄z
Guil. Si matrimoniū fuerit fa
ctum de p̄nti non potest itrare
contradicēte marito. q₂ consu
matuȝ est m̄rimoniū. Idē Ho
sti. Et idē qn̄cūqȝ an̄ professio
nē cognoscat̄ uolūtāie a māito
¶ Quid si ambo cōiuges itrāt
religionē et alterum uel ābos
peniteat et velint exire an̄ pro
fessionem? Respondeo f̄m Al.
Nisi obstet eis aliud q̄ȝ uotum
probationis sicut est continen
tie perpetue. tales salua cōsciē
tia redire possūt ad prioresam
plexus. Quid si alter coniuguȝ
intrauit religionem sine licen/
tia alterius. ⁊ alter repetit? Re
spondeo secundum Raymun/
dum tenetur redire ad coniu/
geȝ nisi i duob⁹ casib⁹. Un⁹ ē
si illa q̄ r̄petit fornicata fuerit.
et ipse caste uixit. Ita ꝙ illa nō
habeat exceptionem contra il
lum. Alius est si forte inter cos
fuisset lata sententia diuortij
ad separationem thori. xxvij.
questione. ₂. agathosa. extra d̄
diuor. significasti. vij. questio/
ne. i. q̄ȝ periculosum. Uir autē
sic uxori redditus tenebit̄ red
dere debitum: sed non poterit
exigere propter uotum emissū
₂ȝ. q. 5. vna ex̄. de conuer. con/
iu. intrauit. ⁊. c. placet. Quādo
autē vn⁹ cōiugū transit ad reli
gionē prop̄t fornicationē a̅lt̄i⁹
ille q̄ r̄māsit i seclo potit p⁹ mō
tē itrāt͛ ₂trahē. q₂ nihil vou͛t.
¶ Quid si moritur uxor q̄ tra
xerat vir de monasterio. quia
sine eius l̄nia intrauerat? R̷o.
f̄m Ray. Monend⁹ est uir redi
re ad monasterium. ⁊ si hoc n̄
facit peccat. ar. 17. q. ₂. nos no
uimus. Nō tn̄ est cogendus ad
petitionem monasterij. q₂ pro
fessio quā fecit nō solēnizat uo
tū propter impedimentum qd̄
erat. s. ex uxore. ex̄ de conuer.
coniu. placet. Nec tn̄ potest lici
te contrahere cū alia ipedicte
tali professione. ar. ex̄ de ₂uer.
₂iu. ex ꝑte abbatis. ⁊ si ₂trahit
peccat. ⁊ dȝ agere pniam. sed
matrimoniū tenebit. ar. ex̄ qui
cle. vel uo. tuti⁹. Nec a tali vxo
re pōt exigere debitum sic nec
a prima. Ep̄s quoqȝ potest illū
anteq̄ȝ cum alia ₂trahat coge
re redire ad monasteriū. q₂ si
nō reddit peccat mortaliter.
¶ Pone ꝙ uir sciente ⁊ consē
tiente uxore intrauit monaste
rium. et postea illa cuȝ sit iuue
nis: et merito suspecta reuocat
eū. quid faciet uir p⁹ mortem
vxoris. Respondeo secumdum
Ray. Cogitur redire ad mona
sterīū. et si d̄ f̄co ₂traxit cū alia

quia professio interuenit. nec q̄ fuit vxoris cōsensus. ex̄ de con uer. cōiu. ex parte.

¶ Quid si vxor vi vel metu co acta dedit viro liciam intrandi ℞o. s̄z Hosti. si fuit vis per me tum qui caderet in constantē virū nihil nocet ei. 33. q. 5. no tificasti. nisi forte post tēpus ip sa ratificet. ex̄ qui cle. vel vo. in sinuante.

¶ Quid si vxor sine cuius licia vir intrauit religionem vult in gredi. ꝛ maritus ꝯtradicit? ℞o. s̄m Ray. Si vir iam eductus ē de monasterio ꝛ restitutus vxo ri non pōt vxor illo inuito igre di. 33. q. 5. q̄d deo. Si aūt vir n̄ est eductus tunc s̄m Inno. mu lier si in ingressu viri continen tiam vouit pōt ingredi mōaste rium. 27. q. 2. agathosa. Si ve ro non vouit. non pōt viro inui to ingredi. ꝛ ingressa pōt educi ar. i dicto. c. q̄d deo. sed nō pōt debitum exigere. vt in dicto. c. q̄d deo ex̄. de conuer. cōiu. c. i.

¶ Quid si ambo cōiuges forni cati sunt nūquid pōt alter alīo inuito religionem itrare? ℞o. s̄z Guil. Nō pōt. sic ꝛ nōt hug. 27. q. 2. agathosa. Quod credo verum esse siue occulta fuerit si ue publica vtriusq̄z fornicatio siue etiam alterius occulta alte rius publica.

¶ Quid si vterq̄z non petita li cētia ab altero religionē itra uit? ℞o s̄m Guil. Non poterunt se inuicem repetere. quia neuter potest dicere ab alte. o se spoli atum. sed vterq̄z intrando vid tur renūciasse iuri q̄d habebat ꝛ iuri exigendi debitum. io vo tum vtriusq̄z tenuit ꝛ quo ad q̄ bitū exigendū ꝛ quo ad r̄ddēdū.

¶ Quid si vterq̄z credens alte rum mortuum intrat monaste rium. nūquid cōperta veritate pōt alterum repetere? ℞o. s̄m Inno. Siue ignorant siue sci entes alterum viuere ingressi sunt monasterium. amborum votum ratificatum videtur per professionem voluntariā si se cuta est. generaliter de voto in trādi r̄ligionē plura s̄ r̄ligio. 3.

Votum. v°. quo ad ꝯmutatio nem seu dispensationē. Utrum in votis possit dispensari vel cō mutari. ℞o s̄m Ray. Uotum ꝯ tinentie non cōmutatur maxie per ep̄os quia vix vel nūq̄z pos set aliquid melius inueniri in quo fieret cōmutatio. vt patet ex̄ c. 16. Et nihilominus siqs post votum cōtinentie simplex contrahit matrimonium tenet sed ꝯtrahendo mortaliter pec cat. Alia vero vota sicut ꝛ pōit Tho. s̄a s̄e. q. 88. pn̄t cōmutari

Nam ut idem subdit votuz de bet esse melioris boni. Id auté quod vouetur aliquando é malum vel inutile vel melioris bo ni impeditiuuz. quod est cótra rationem eius quod cadit sub voto. ꝛ ideo necesse est ꝙ determinetur votum in tali casu nõ esse seruandum. Et si quidem absolute determinetur aliquod votum non esse seruãdum. dicitur esse dispensatio voti. Si ãt pro hoc quod seruãduz erat aliquid aliud impõatur. dicitur ꝯmutatio. Unde minus é votuz cõmutare q̃z in votis dispensare. Utrumq̃z tamen in potestate ecclesie consistit.

❧ Quis põt in votis dispensar vel cõmutare? R͡o. ẜm Ray. Diocesanus eps. ex̄ eo. c. i. nisi in q busdaz que sunt ei expresse prohibita. vt est votum cõtinentie prout dictũ est s̄. in precedẽti. § Item uotum terre sãcte. ex̄ eo. ex multa. Adde etiam de voto visitandi limina aplorũ Petri ꝛ Pauli. similiter ꝛ beati iacobi. In quibus solus papa dispẽsat. ꝛ ita obseruat curia. Utrũ aũt in voto ꝯtinẽtie possit papa cum clericis ꝛ religiosis dispẽsare. vide s̄. religio. i. §. i5. q̄ incipit. Utrꝫ cũ religiosis.

❧ Utruz prelati pro libito suo possint in uoto dispensare? R͡o ẜm Tho. ubi supra. Sicut prelatus non potest precipere malum: ita nec impedire bonuz. s. opera virtutis. Sed ad prelatũ spectat diiudicare quid sit magis virtuosum etiaz deo magis acceptum. Et ideo in manifestis dispensatio prelati nõ excusat a culpa. puta si dispensaret cuz aliquo super uoto de ingressu religionis nulla apparente causa. Si autem esset causa apparens propter quã saltẽ in dubium uerteretur. tũc posset stari iudicio prelati dispẽsantis vel cõmutantis. non tamẽ iudicio proprio nisi esset aliquid manifeste illicitum. aut nõ posset quis facile ad superiorẽ recurrere.

❧ Sed que est cã sufficiens vt dispensetur in uotis vel ut omitti possit uotum? R͡o. ẜm Al. in. 4. Sufficiens causa é paupertas. ut si uouit ieiuniũ ꝛ mendicans nõ inuenit hora vna q̃ztũ sufficiat. similiter ꝛ infirmitas. ut si nouit abstinentiam a uino ꝛ a carnibus ꝛ incurrit languorem ꝛ hꝰ.

❧ Sꝫ quõ debet fieri ꝯmutatõ uoti? R͡o. ẜm Ray. Debꝫ superior hẽre ꝯsideratiõẽ ad facultates uouentis ꝛ expensas quas facturus erat si uotum impleuisset. ꝛ etiam ad laborem ꝛ similia. Et si uotum erat Hierosolimi

tatum seu al' cōtra hereticos ⁊ infideles. omnia sine diminuti one transmittat. ex̄ eo. magne. ⁊. c. ꝙ super his. In alijs autē peregrinatiōibus. p̄ua sācti Ia cobi ⁊ similiū. eedē expense cō siderande sunt. ⁊ in alios pios usus cōuertende. ex̄ eo. c. i. ⁊. c. scripture. sed ⁊ ad locū peregri nationis mittere habet oblati onem quam ibi erat factur⁹. s; h⁹ ultimum intelligendū est de honestate non de necessita te. Nam neq; decretales alle/ gate aliquid dicunt d' hi⁹ obla tione. nec illi eccl'ie. p̄ hoc ē ac quisitū aliquod ius: ut i. c. se. §. 4. In uoto autē abstinētie ha benda est ratio asperitatis ⁊ ali orum que i uoto ꝯprehensa fue runt. Idem de affluentia uouē tis. ex̄ eo. c. i. Unde cuidam co mitti qui uouisset ꝙ singulis sex tis ferijs in pane ⁊ aqua ieiuna ret. non sufficeret pro ꝯmutatō ne ꝯstruere unum altare. ⁊ alle gat hic Ray. ex̄ eo. perpendim⁹ Que decretal' non est in modē na cōpilatiōe. sed in priori que currebat eo tempōe quo Ray. sūmam composuit: ut dictū ē. s̄ nouitius. §. 3.

¶ Pone ꝙ q̄dā h̄ns aliena icē ta uouit ea in subsidiū terre sāc te. nūquid tale uotū pōt ad ep̄o ꝯmutari? R̄o. s̄m Guil. Nō cre do' ꝙ sine licētia pape possit ea in alios usus uertere.

¶ Utrū uotum defestādo i sab bato semper sit mutandū? R̄o. s̄m Guil. Mutari pōt. sed. nō ē necesse ꝙ mutetur. q̄r ucitū ē nisi forte persona ibi pecta esset ꝙ uellet iudaizare.

VOtum. vi⁹. q̄d solui tur per ingressū religionis. Et genera lit' quidē omne uotū siue' terre sācte siue aliud cōmutari potest i uotū religiōis ēt sine arbitrio superioris. q̄r illud indubitant' melius est. ex̄ eo. scripture. sed tamen de aliquo rege siue imp̄ atore uel alio p̄potēte qui fecis set uotum terre sancte ex quo penderet totus exercit⁹. uel ēt de aliquo qui uouisset p̄ aliq⁹s annos esse in tali subsidio cum centum uel mille militibus. ⁊ si milibus. ubi probabiliter dubi tatur, utrū prepōderari debeat cōis utilitas uel priuata. credo ꝙ papa consulēdus esset.

¶ Sed quid si quis uouit ma gnam quantitatē pecunie i sb/ sidiū t're sācte. nūq̄d liberatus est p̄ igressū religiōis? R̄o scd̄m Guil. q̄zuis si uouit ire libatus sit a labor' eūdi ul' aliū mittēdi nō t̄n liberat⁹ est quo ad pecu niā quā uouit. nec pōt tale uo/ tū per alium q̄z per papā solui

vel cõmutari.

¶ Quid si qs pro patre vl' mr̃e suscepit uotũ iplendũ. nunqd liberat' est per ingressũ religõnis? R̃o. fm Tho. in quolibz. Ex quo ingress' sufficit pro se. sufficit & pro pr̃e & matre sua. et q̃zuis in ingressu de hoc nihil intenderit.

¶ Quid si quis uouit magnaz elemosynã dare paupib' in generali. vel ẽt in spãli aut q' construeret monasteriũ. nũqd libatur p ingressũ religionis? R̃o fm Guil. Si ex tali promissiõe vl' uoto acquisita esset actio alicui vl' aliqb'. q' forte donauit vl' promisit eis. nõ liberat' nisi de cõsẽsu illo;. Secus est si nl'la est acqsita actio. q' nulli donauit nec promisit nec se obligauit aliqb'. sed tm̃ deo. q' tũc liberat' p ingressũ dũ tam̃ fiat auctõitate epi. Nõ. n. credo sufficere auctoritatẽ propriã. Sufficit etiã lnia abbatis. ut i se. §.

¶ Utr̃ abbas vl' platus possit absoluere religiosũ votis factis añ ingressũ? R̃o. fm Ray. Ipsa religio i ipo igressu soluit hi' vota. q' soluit iuramẽtũ: utpu ta m̃rimonii & hi'. ex̃ de regu. sane. 19. q. 2. due. ex̃ eo. scriptu re. Et dico p̃cipue si ipe i igressu itendebat cõmutare. Addit Tho. in quolibz. q' cũ obediencia sit maximũ votoz pro' om̃ni uoto sufficientissime recõpensat. Et q' ingrediens religionẽ nihil põt retinere sibi proprie voluntatis. nullũ votũ propria volũtate fcm̃ retiere oz. sed id debz ostẽdere pri monasterii & se in hoc ei' subicere voluntati.

Usura p° cõiter quid sit? R̃o. fm Ray. Usura est lucrum ex mutuo pacto debitũ vl' exactũ. Uñ n. puto vsurã si gratis oblatum gtis accipit. ar. 14. q. 4. vsura. di. 18. de eulogiis. 1. q. 2. sic. Unde Hoff. sic diffinit. Usura est quicqd sorti accedit itentione p̃cedẽte vel pacto.

¶ Utr̃ sola spes lucri faciat vsurã? R̃o. Sic. ex̃ eo. c. 1. & c. p sului. 14. q. 3. si feneraueris. Qd intelligit' fm Hoff. qñ pricipalit' causa mutãdi ponit' i expectatiõe lucri uel emolumẽti Alias si pricipalr̃ moueat' ad mutuãdũ propt' charitatẽ & tñ credit q' ille retribuet. nõ ẽ vitiũ. ar. 77. di. i singul. 59. di. si officia. & 61. di. qd proderit. Cum. n. quis mutuũ dat libaliter scire potest debitorem sibi naturaliter obligari ad antidota extra de testa. cum in officiis. ff. de peti. herẽ. sed i lege. ꝯsuluit. Con. Inno. & Hostiẽ.

Quando vo sub spe recipiendi mutuat pecuniā. precipue si alr ñ erat mutuatur⁹ q gd postea etiam gratis accipit usura est siue sit pecunia vel alia res. ꝛ si ue cōsistat in dādo siue in faciē do aliqd. i 4. q. 3. c. i. 2. ꝛ. 3.

¶ Utrū homo possit pro pecunia mutuata aliquā cōmoditatē accipere? Rō. sm Tho. 2a 2e eunde. q. 78. Sicut si aliquis pro pecunia mutuata vel pro q̄cūqz alia re que usu consumit accipit pecūiā ex pacto expresso vel tacito peccat contra iusticiā. ita etiā quicūqz ex pacto tacito vl' expresso accipit quodcūqz aliud cui⁹ precium pecunia mensurari possit simile pecīm incurrit. sz tamē si accipiat aliqd nō quasi exigēs nec quasi ex aliqua obligatiōe tacita vel expressa sz sicut gratuitū donum nō peccat. qꝛ anteq̄z pecuniam mutuasset licite poterat aliqd donū gratis recipere. nec peioris cōditionis efficitur per hoc ꝙ mutuauit. Itē licitū est pro mutuo exigere seu recipere recompensationē eoꝝ que pecunia nō mensurantur utputa beniuolentiā ꝛ amorē ei⁹ cui mutuauit vel aliud hui⁹i.

¶ Utrum pro pecunia mutuata possit licite peti munus a lingua uel ab obsequio? Rō. secūdum Tho. ubi s. Sicut non licet expectari uel exigi munus a manu pacto tacito uel expresso. ita nec munus a lingua uel ab obsequto. qꝛ utrumqz pecunia extimari potest. ut pz i his qui locant operas suas quas māu uel lingua exercēt. Si vo munus a lingua vel ab obsequio non quasi ex obligatōe rei exhibeatur. sed ex beniuolētia q̄ sub extimatione pecunie non cadit. tunc licet hoc accipere. exigere ꝛ expectare

¶ Sed quare est peccatū accipere usurā? Rō. sm Tho. ubi s. Accipere usuram pro pecunia mutuata est sm se iniustum. qꝛ venditur id qd non est. Ad cuius euidentiam sciendum ē ꝙ quedam res sunt quaꝝ usus ipsarum est consumptio sicut vinum cōsumimus utendo eo ad potum. ꝛ panē ad cibū. vñ i talibus nō debz seorsuz ꝯputari usus rei a re ipa. sz cuicūqz cōceditur usus ex hoc ipo cōcedi tur res. ꝛ propter hoc in talib⁹ p mutuum transfertur dñium Si quis vero seorsum venderz vinum. ꝛ seorsum usum vini. vēderet eandem rem bis. vel vēderet id quod non est. Unde manifeste per iusticiam peccaret. Et simili ratione iniusticiam cōmittit qui mutuat vinuz

aut triticum petens sibi duas recompensationes. unam quidem restitutionem equalis rei aliam uero precium usus quod usura dicitur. Quedam uero sunt quarum usus nō est ipsius rei consumptio. sicut usus domus est inhabitatio. nō autem dissipatio. et iō in talibus seorsum potest utrumque cōcedi. puta cum aliquis tradidit alteri dominium domus reseruato sibi usu ad aliquod tempus. vel ecōuerso. cum quis cōcedit alicui usum domus reseruato sibi dominio Et propter hoc homo licite pōt accipere precium pro usu domus et preter hoc petere domum cōmodatam sicut patet in conductione et locatiōe domus. Pecunia aūt fm phm 5° ethicorum et in p° politice. principaliter ē inuenta ad commutationes faciendas. et ita propri⁹ et principal' usus pecunie est ipsius consumptio seu distractio fm q in cōmutationes expenditur. et propter hoc secundum se est illicitum pro usu pecunie mutuate accipere precium quod dicitur usura. Et sicut alia iniuste acquisita tenetur homo restituē ita pecuniam quam per usuram accepit. Quod autem lex mosayca concessit iudeis accipere usurā agentibus permissū fuit ad uitandum maius damnum. scilicet ne a iudeis deum colētib⁹ usuras acciperent propter auaritiam cui erant dediti. Et addit Ul. q illa acceptio usure a gentibus inter quas iudei habitabant potius erant rei sue recuperatio q̄ usura. quia illa terra iudeis tota data fuit a dño. Sed ad hec rñdent iudei dicentes. q non permisit de⁹ usuras propter illos: sed propter alias gētes. De illis enim mandauit q nec fuarentur in uita. Ideo solutio Tho. melior uidetur.

¶ Utrum concedere pecuniam signatam ad ostentationē vel ad ponendū pignori sit usura? Rō. fm Tho. ubi s. Talem usum pecunie licite quis uendē posset. sicut hō licite vēdit usū uasorum argenteorum. quia retinet sibi dñium. Idem Host. et habetur. ff. cōmodati. l. 3. §. pe. et. l. se.

¶ Quō aliqui conati sūt probare q usura nō eēt peccatū? Rō. dicebant quidam sic. Cum creditor mutuat pecuniam suā debitor obligatur ei ad recompensandum. extra de testa. cum in officiis Ergo et hanc obligationem potest creditor deducere in pactum vel saltem spei are eius effectum. Sed sciendum q quicunque hoc pertinaciter teneret eēt hereticus. ut i cle. ex

grani est eo. Ad illud vo qꝫ i cō trariu obijcit. dicēdū sꝫ Tho. sa se. q. 78. qꝫ ille qui accipit mutuū ex debito iusticie non tenet ad plus recompēsandū qȝ mutuo acceperit. Vñ cōtra iusticiā ē si ad plus reddēdū obligetur.

¶ Utrū ꝯmittat usurā qui sub eo pacto mutuat: ut ille sibi remutuet. Rñdeo sm Tho. ubi supra pro pecūia mutuata nihil exigendū vel expectandū est. nisi beniuolentie affectus qui sub extimatione pecūie non cadit. Ex illo aūt pōt procedere spontanea mutatio. Repugnat autē ei obligatio ad mutuū faciēdū in posterū. qꝛ ēt talis obligatio pecunia extimari posset. et iō licitū ē qꝫ mutuāti vnū simul mutuetur aliud. sed non licet obligare debitorem ad mutuum in posterū faciendū. Idē nō. 14. q. 3. si feneraueris in glo. Con. Hosti. Quid si dñi molendinorum mutuent pistoribus ita qꝫ molant solum in eorum molēdinis: Rñdeo secundū Guil. vsuram committunt. Accipiūt enim vltra sortem aliquid qꝫ consistit in faciendo. et auferūt debitoribus libertatem molēdi ubi voluerint. Si tamē ipsi debitores propter hoc nō sunt damnificati. non tenentur illi domino ad restitutionem aliquam nisi quatenus extimari deberet libertas molendi vbi volebat pensatis circunstantiis laboris et expensarū

¶ Quid de creditoribus q termino veniente solutiōis nolūt concedere prorogationem termini nisi data sibi pecunia vel alio equipolenti: Rñdeo. tales etiam si non expresse exigunt usurarij sūt. ex eo. consuluit

¶ Sed nunquid est usura si qs dederit. x. vlnas pāni. pro alijs x. vlnis in futuro dandis: Rñdeo sedm guil. Uerius iste contractus est permutationis qȝ mutui. et ideo nō cadit usura hic. Posset tñ fieri in fraudem usurarum vide hunc casum hic infra diffusius. §. 21. qui icipit. nū quid committitur.

¶ Utrū usurarij sint infames: Rñdeo sm leges distinguendū ē qꝫ aut quis est ita usurarius qꝫ exercet improbū fenus. i. qꝫ post terminū etiā de usurario lucro prouentū ꝯputat et petit usuras. aut ēt si exercet vsurā cētesimā i. qꝫ i capite anni usura adequatur sorti. et isti tales infames sūt 3. q. 7. infames. in fi. C. ex q. cau. infa. irro. l. improbū. Sed sm iura canonica in q̄libet vsura cōmittitur pccm̄ mortale et incurritur infamia. 6. q. 1. infa-

mes. marie si publice sint usu-
rarii. Nam et testaméta eorum
ipso iure sint irrita. extra eodé
q̃zq̃z li. vi.
¶ Utrum dona et exenia licite
possint recipi ab usurario data
R̃o. sm Ul. sic nisi propter hoc
efficiatur non soluendo. Naz q
tunc reciperet ab eis teneret
eis restituere uel illis a quibus
ipsi acceperũt. secus itaqz si ha
bent alia preter usural. et p hoc
non efficiuntur non soluendo.
¶ Utrum in usura transferat
dñium. R̃ndeo sm Ul. Sic. cũ
et oĩs voluntaria datio faciat
transferre dominium. Ná usu-
re dantur voluntate conditióa
ta. s. q2 potius uũt aliquis ultra
sortem dare q̃z mutuum non
accipere. Concor. glo.. 14. q.
4. si quis usuram
¶ Pone q̃ laicus tenet iiuste
aliquã possessioné eccl'ie et ipi-
gnorat ipam possessioné rectõi
eccl'ie ipi⁹. nunquid iste rector
poterit recipe fruct⁹ illi⁹ pos-
sessióis ultra sorté. R̃o sz Ray.
Sic. ná et cleric⁹ i hoc cáu non
recipit usurá. sed recipit q̃ sibi
debetur. ex̃. e. c. i. i fi. Quod au
tem dicit Ray. q̃ i ipa decreta
li dr̃ q̃ hoc fit ut res de manu
laici redimat q̃zuis bñ dictum
sit. tñ eodé mó quilibet laicus
posset recipere fructus sue rei.
seu alius qui iniuste teneret eã
pignoraret sibi ut nõ. in dicto.
c. i. Al' uero fructus pignoris et
etiam usus in sortem cõputari
dz. ut s̃ pign⁹. §. 7.
¶ Utrum usure possint peti q̃
si interesse. R̃o sm Ray. Sic. ut
si fideiussor soluit usuras credi-
tori pót eas repetere a debito-
re q2 non sunt usure. sed interes-
se. i. non est lucrũ sed uitatio dã
ni. De hoc casu Tho. sa se. q.
78. dicit sic. Ille qui mutuum
dat pót absqz peccato in pactũ
deducere cum eo qui mutuum
accipit recompensationem dã
ni per quod subtrahitur sibi a
liquid quod debet hère. h⁹. n.
ñ est vendere usum pecunie. sz
damnũ uitare. Et pót esse q̃ ac
cipiés mutuũ mai⁹ dãnuz eui
tet q̃z dans incurrat. Unde ac
cipiens mutuum cum sua utili
tate damnum alterius recom
pensat. Recompensationez ue-
ro dicti damni quod cósidera
tur ex hoc q̃ de pecunia nõ lu
cratur non potest in pactuz de
ducere: quia non debet uendẽ
quod nondum habet. et potest
impediri multipliciter ab ha-
bédo. hec Tho. Et adde quod
idem Tho. dicit secunda secun
de. questione. 62. q̃ ille qui de
tinet pecuniam alterius uide
tur eum damnificare ipediédo

ne adipiscatur qꝫ erat i via ha
bendi. ꝛ tale dam̄nū non oꝫ ex
equo recompensare. tenet tn̄ a
liquā recōpensationē facere se
cundum conditionē personaꝝ
et negocioꝝ et circa hūc cāuz
facit qđ dicitur .i. §. 26. qui inci
pit. sed nū quid est usura. ꝛ hic
i. post tres. §.

¶ Pon quidā gener habꝫ re
cipere dotē a socero. mō socer
dat ei in pignus aliq̄s possessi
ones đ quibus gener percipit
fructus. Querit vtꝝ possit sine
usura. vel teneat fructus cōpu
tare in sortē? R̄o. Qn̄ maritus
sustinet onera matrimonii nō
tenetur ꝯputare fructus i sor
tem. alˀ sic. extra eo. salubriter.
ꝛ. ff. de doli excep. l. pater.

¶ Pone qꝫ gener dictā posses
sionē cum omni iure qđ ibi hꝫ
cōcedit alteri recepta ab eo su
ma q̄ sibi pro dote debebat: nū
quid poterit ille lucrifacē fruc
tus perceptos sicut poterat ge
ner. R̄o ſꝫ guil. Si gener animo
donādi trāferat totū ius quod
habebat in pignore. ꝛ hoc fac
nō ꝑ pecūiā, quā recipit ab eo
sed qꝛ cōiūctus vel amicꝰ eiꝰ ē
ꝛ ille amicus n̄ ut lucret fructꝰ
mutuat pecūiaꝫ, sed propt cha
ritatem aut grām absqꝫ ꝑiculo
usure pōt fructus lucri facere.
alˀ non.

¶ Quid si post mortē viri her
des eius obligant vxori posses
sionē pro dote. nunquid fruc
tus cōputabūtur in sortez? R̄o.
ſm ħ sti. Dicas qꝫ sic. ff. đ so
lu. ticia. Idem Inno. Sit ergo
cauta mulier ut nō recipiat rez
in obligationē. sed vel faciat eā
distrahi vel recipiat in solutuz
ff. de re iudi. a. diuo pio. aliogn
fructꝰ extenuabūt sortem.

¶ Utꝝ usure sint licite ratiōe
more. R̄o ſm Ray. Sic utputa
debuisti mihi centū. et qꝛ i ter
mino nō soluisti opōtuit me ac
cipere pecuniā sub usuris. tu te
neris mihi restituere illas usu
ras si solui vel liberare me ab
ipa obligatione. ex̄ de fideius.
peruenit. ꝛ. c. cōstitutus. tūc. n.
petūt quasi interesse. ut in p̄ce
denti. §. 16. dictum est. qui inci
pit. utꝝ vsure possint peti. ꝛ hꝰ
lꝫ. 14. q. 4. qm̄. ꝛ idem nō. ibi
ꝛ. 12. q. 2. si quis de clericis. Idē
Hosti.

¶ Nunquid cōmittitur usura
qn̄ absolute creditur pecunia
pro sibi pecūia. uel res pro re.
ut granū pro grano ꝛ hꝰi? R̄o.
ſm guil. Si visile est qꝫ pecūia
vel argentū vel alia res erunt
cariora tp̄e redditionis q̄ꝫ sint
nunc tp̄e dationis. ꝛ creditō il
lā pecuniā nō erat ſuaturus vs
qꝫ ad tp̄s illud. usura ē. Si vo

erat seruaturus. vt sic quando lucraretur. distingue: qꝛ si creditor aufert debitori libertatē soluendi quādocūqꝫ velit. vsura est: qꝛ presumitur ꝙ iō credi derit vt debitorē oneraret periculo. ⁊ se exoneraret. sꝫ si concedat vt reddat quando velit. nulla usura est. Similiť nō est vsura quādo verisimiliť dubitať utrum argentum vel res alie debeāt ualere plus uel minus eꝫ eo. nauiganti.

❡ Quid si quis mutuet pecuniā receptur⁹ ad certum terminum alteri⁹ generis monetam vł in alio loco. vel aliam rem? R̷o. sm̄ Hosti. Si hoc iō facit ut in extimatione lucretur vsurarius est. sicut ⁊ hi qui de nūdinis i nundinas mutuāt. ⁊ q̄ꝫ tumcūqꝫ sub spē venditionis vł alterius cōtract⁹ pallietur. quicqd accedit sorti vsura est. ex̄ eo. cōsuluit. 14. q. 3. pleriqꝫ ⁊. q. 4. si quis cleric⁹.

❡ Quid si pena apposita ē i ɔtractu mutui nūqd pōt peti absqꝫ vsura? R̷o. sm̄ Ray. Si pena fuit a iudice imposita propť puniendam contumaciā debitoris qꝛ nō soluit i termino cū posset nō est vsura. ar. 23. di. q̄ꝫ q̄ꝫ. ff. d iudi. q̄ auc̄te. Si etiam pena d consensu partiū sit in cōtractu apposita ad hoc. s. ut saltem m̄tu pene debitū soluatur vsura nō cōmittiť. nisi a pricipio fuerit praua intentio. ar. dc̄i. c. q̄ꝫ q̄ꝫ ⁊ de arbi. dilecti. Si tñ p̄sumiť i fraudē si ille alś ɔsueuit eē vsurari⁹. ff. de ac. emo. ⁊ ven. l. iulianus. ff. de pig. ac. l. vel vniuersorum. Itē presumei eť vsura si p̱ singulos mēses vel ānos dicatur pena ɔmitti. ar. C. eo. Autē. ad hoc. Sꝫ tamen in iudicio aie stabitur eius ɔfessōni. Con. Hostien. Tamē in omni euentu nō videť honestum petere penam: imo ēt nec licitum qñ debitor sine sua culpa factus est ipotens ad soluēdū iō puniri non dꝫ.

❡ Quid de eo qui occasōe mutandi laborē subit? R̷o. sꝫ Hosti. Talis in compensationem laboris fructus pignoris vsqꝫ ad cōueniens p̄miuꝫ facit suos aut aliquid pro labore licite p̱cipit. ex̄ de 1e eccle. nō alie ad nostra.

❡ Quid de eo qui mutuat nauigāti vel eūti ad nundias recept⁹ aliqd ultra sortem pro eo ꝙ suscipit i se periculū. i. si pecunias ł merces inde ēptas portauēit saluas alias nihil recipiat de sorte? R̷o. Sic dubio est usura. ex̄ eo. nauigāti. quia propter hoc ꝙ suscipiat p̱iculū

r

nō sit licit⁹ ɔtract⁹ vsurarius s. ꝙ posset recipe vltra sortez. sed tamen forte posset recipere precium periculi. qꝛ si nihil eti am mutaret et ꝛ ipse vellet i se recipere periculum nauigātis vt. s. si perdat merces uel pecu niā pro promissore restaurabit ei. certe iste promissor licite ob hoc posset p̄cium recipere: ꝛ eo dez modo si mutuat dūmodo nil plus exigat in fraudē usur̄.

¶ Sed nunqd est vsura si duz emerem vel emere vellez mē ces. ꝛ tu ad tuā instantiam feci sti me cessare a pte ēptionis vt tibi mutuarez. ꝛ ego dico. volo ꝙ tu reddas mihi tātum quan tum esset in tali loco habiturus de mercibus si eas illuc defer rem. recipio tñ in me piculuz. R̄o. ſm Ray. Non ē vsura si rci pitur inde lucrū predictū tāq̄z interesse. Cō. Hosti. Et silr̄ ſm Guil. si volebā emere terrā va lentem singulis ānis. x. libras. ꝛ ad instantiā tuā cessaui ꝛ mu tuaui tibi hoc modo ꝙ soluas mihi tantū uel tantum sicut r̄d deret expedire illa terra ddue tis sūptibus ꝛ labōe ꝛ etiā picu lo si quod eēt. Cō. Hosti. Et vi de h̄ s̄. §. 16. qui icipit. vtꝝ vsur̄ possint. ꝛ s̄. restō. i. §. 5.

¶ Quid de his qui dāt nūc gra num ꝛ hi⁹ vetus. vt postea reci pīat nouū? R̄o ſm Ray. Usurā cōmittūt. qꝛ meliorē rem reci piunt. qd̄ intelligit Hosti. quā do aliquis propt̄ hoc facit vt il lam meliorationē lucretur ex. eo. consuluit. ꝛ. c. in ciuitate. si vero facit ne suū frumentū pe reat. ꝛ inde accipiēti gratiā fa ciat non cōmittit vsurā. Sed ꝛ tunc sine dubio excusatur quā do presumit ꝙ nouum debeat minus valere. Secus si presūi tur ꝙ pl⁹ valebit ex. e. nauigāti

¶ Quid de legibus illis que p mittunt vsuras? R̄o. ſm Ray. et dico breuiter ꝙ non valēt nec tenent. Et hoc probo multipli citer. Primo quidē ꝙ vsur̄ pro hibite sunt auctoritate dei q̄ su per omnes leges est. Nā cū par i parem nō habeat iperiū. ex. de elec. inotuit. multo min⁹ mi nor i maiorē. ergo iperator ter renus non potuit cōdere legez contra deum. De hac mā ps. 14. Qui pecuniā suam nō ddit ad vsuraz. Et luc. 6. Date mu tuum nihil inde sperātes. cum multis silibus. 2⁹ qꝛ sunt cōtra naturalē iusticiam. qꝛ vēditur id quod nō est vt s̄. in. §. 5. dic tū est. Unde naturalit̄ illicite sūt sed cōtra ius naturale nl̄la lex ualet. di. 8. que ɔtra mores ꝛ di. 6. §. his. 32. q. 7. flagitia. 3⁹ quia ꝛ in iure ciuili dicit lex

ꝙ sacre leges non dedignātur sacros canones imitari ſpālr̃ i matrimonijs ⁊ vſuris: vt dicit̃ supra lex.§.pest.⁊ āñpest.⁊ ha betur in auten.vt cle.apud pro pri.epi.coll.6.sed ẜm canones non possunt exigi.ergo nec ẜm leges.4ᵒ quia dicit iperator se amplecti quattuor cōcilia vni uersalia a deo ut ꝑ ea suis legi bus derogetur.Sꝫ in Niceno ↄcilio quod ē vnū de illis ꝓpro bant vsure di.47.qm̄.Et sic leges oēs in hac parte abroga te sunt.Ille tñ que ꝑmittūt vsu ras exigi ratione iteresse vł mo re stare possūt si sane intelligā tur ut dictū est.s̄.§.15.qui inci pit vtꝝ vsur̃ possint.⁊.§.19.qui incipit vtꝝ vsure sint licite.

¶ Utꝝ liceat accipe mutuū sb̄ vsura? ꝶo.ẜꝫ Tho.ẜa ẜe.q.78 Nō licet iducē aliquē ad mutu andū sub vsura.Licet tñ ab eo qui paratus ē facere ⁊ qui exer cet usuras mutuū accipe sb̄ usu ris propt̃ aliqđ bonū:ut ē sbuē tio sue necessitatis uł alteriᵒ.sic ēt lꝫ ei q icidit i latrōes māife star̃ bona q̄ hꝫ ad hoc ut ñ occi dat̃.q̄ tñ latrōes diripiēdo pec cāt.Et intelligit Guil.nō solū đ necessitate absoluta:lꝫ ēt đ ne cessitate vtilitatis.quā aliquis ↄsequitur agēdo negocia sua: sed hac cessante puta cū accipe ret̃ proter ludum alee ⁊ hᵒ.tē ẜm eundē accipere ad usurā ē peccatū mortale.

¶ Utꝝ accipe sb̄ usur̃ pro alio sit licituꝫ? ꝶo.Si hoc facio in seruitiū usurarij ut ipe uel mu tuet uel lucret̃ teneor:qꝛ fautō eius sū.Si uero facio i ẜustiuin accipiētis.tūc ꝑ illū modū lꝫ 9 dicit̃ in precedēti.§.⁊ maxie si causa mei mitiores usure exigā tur ab illo.

¶ Sꝫ qđ si ego rogatus ab illo qui uult accipere sub usuris fiđ iubeo siue promitto pro ipo ad hoc ut mitiores usure exigant̃ nunquid in hoc casu possū acci pere aliquid ab eo? ꝶo.non qꝛ sic essꝫ particeps usure i ea par te quam recipio.Alij cōtra.qꝛ uti fideiussione alicuius non est usᵒ pecunie.sicut nec uti pigno ratione.Unde sicut pro pigno ratione rei mee possuꝫ aliquid accipere.ut s̄ i.vi.§.dcm̄ ē.ita vr̃ ꝙ possꝫ recipe pro fideius sione.sed primū tñ tutius.

¶ Utꝝ mārito liceat recipe do tē a patre uxoris q ē usurarius ꝶo.ẜꝫ Guil.Si pr̃ nō suffic ad soluēdū ea q̄ hꝫ đ usur̃.⁊ mari tᵒ sciēs vitatē uel habēs igno rantiā crassam cōtraxit cū filia nō dꝫ recipe dotem a tali pa

tre. Si autē nō putabat socerū esse usurariū. uel alr esse soluendo: qui tn̄ non erat. potest do tem insolidum recipere licet pꝰ modū sciat ueritatē. hec guil. Tutius tamen dicitur ꝙ sciēs ueritatem non recipiat dotem aut si recipit restituat illis qui bus pater tenebatur. Si autē in ueritate socer de aliis bonis erat sufficiens ad soluendū tūc gener indubitanter potest reci pere dotem.

Utrꝫ liceat creditori recipe re debitum qđ ei usurarius de bet? R̄o ſm guil. Si bona fide credit ei pecuniam. ut ex illa ꝑ modū suum faceret ꝛ lucrādo forte ex ea se liberaret. recipere pōt ꝙ mutuauit ēt si ille alr non sufficit usuras soluere. Si vero alia cā credidit. puta ad luden dum in alea. uel ad dandū me retrici. aut histrioni non debet debitum ab alio recipere q nec usuras extortas sufficit r̄stituē

Utrꝫ illi quibus debetur ex cōtractu vel quasi. aut ex male ficio vel quasi possint hoc reci pere ab usurario? R̄o ſꝫ Guil. Sic. dū tn̄ rem ipsam usurariā non recipiāt. Et idem dicēduꝫ de quocūqꝫ raptore vel fure.

Quid de cōitatibꝰ q̄rūdam ciuitatum que dāt pecuniā ad usurā? R̄o ſm Ray. omēs illi ci ues quorū auctoritate ꝛ cōsilio fiūt. usurarii sunt. Et eodē mō si ciuitas vel cōitas recipet ali quod pignus ꝛ fructus eius nō computaret in sortē ex̄ eo. con questus. ar. 7. q. i. sicut uir . 24. q. 3. si habes. ff. quod me. cā. l. metū. §. cū alr aduertendū. Itē ē de his qui prohibere possūt ꝛ non prohibēt. ex̄ de sen. exc. quante. Et licet omnes consen tientes prout dictum est com mittant usuram. tamen secun dum Guil. non tenentur ad re stitutionem nisi quantum ad eos peruenit. uel quantum re leuati sunt ab expensis quas fe cissent de suo. Illi tamen qui p̄ stiterunt auctoritatem uel pre ceptum ad usuraꝫ et huiusmo di. ita ꝙ alr ciues non fecissent eam. insolidum tenentur.

Quid si iudeus accipiat usu ras a christiano? R̄o ſm Ray. Mortalr peccat. et potest ab ecclesia cōpelli ad restōem. idē recte. s. subtrahendo cōionem christianorum. extra eo. post miserabilem. vel saltem tales coercendi sunt a principibus ꝛ etiam a prelatis predicto mo do ne exigant imoderatas usu ras. extra eo. quāto. Sed chri stianus licite recipit usuras ab hostibus contra quos iustum bellum gerit. maxime si sint in

fideles.24.q.4.ab illo quia
accipit quod ſuum eſt. De pſtã
tijs que fiunt in ciuitatibus ui
de infra uſura.3.§.pe.⁊ fi.

Uſura ſecundo circa
animalia. Utrum liceat locar̃ aia
lia pro certo frumẽto. vel alia
re annua? R̄o ſm guil. Licitus
eſt contractus dũmodo cõduc
tor non grauetur ex immode
rata mercede. Licitum eſt eti
am apponere pactum de dam
no ⁊ lucro rei locate ꝙ utrũq̃
ſit cõe. ſed non licere t appone
re pactum ꝙ damnum ſit ſolũ
conductoris niſi damnum qd
eſſet ex culpa ſua

¶ Quid ſi unus habeat.20. ca
pita ouium et alius.x.et cõicãt
eas ad inuicem et periculum ⁊
emolumentum et expenſas cõ
municant pro rata? R̄o ſecũdũ
guil. Non eſt contractus uſure
ſed ſocietatis. et poſſunt etiam
conuenire ꝙ de fetibus r̃cupe
rentur capita mortua. uel ꝙ d̃
uelleribus et pellibus emãtur
capita ad augendũ gregẽ.

¶ Quid ſi quis hñs.20. capita
tradat alicui cuſtodiẽda et pa
ſcenda ſꝫ certa mercede vel ſub
certa pticipatione prouentuũ
gregis? Rñdeo ſm guil. ſi dñs
tenet ſibi piculũ aialiũ ñ ẽ con
tract⁹ uſure ſed locationis. Se
cus ſi nõ retineret periculũ ſꝫ
iputaret conductori.

¶ Quid ſi quis hñs.20. capita
tradat alicui ruſtico cuſtodiẽ
da hoc mõ ꝙ ſint firma. q2 illa
dat ei extimata tanto precio. ⁊
lucrum ⁊ damnũ ſit tm̃ ruſtici
Rñdeo ſm guil. non eſt contra
ctus uſure ſed mutui. q2 idem
eſt ac ſi mutuaret ei pecuniam
de qua emeret tot aialia.

¶ Quid ſi quis dat certa capi
ta ouium extimata certo pcio
hoc pacto ꝙ ruſticus non acci
piat prius aliquam utilitatem
donec qui dederit recipiat pri
us totam ſortẽ? Rñdeo ſꝫ guil.
Iniquũ ẽ valde pactũ: ſicut eti
am ſi qs paciſcatur ꝙ añq̃ ru
ſticus accipiat aliquid reſtau
rabit de fetibus oia mortua.
His. n. pactis ẽ quaſi tradere
oues immortales. Et nõ gene
raliter ꝙ qñ cõis eſt conditio.
licitum ẽ. Sec⁹ ubi melior vid
tur ꝯditio vni⁹ q̃ alterius.

¶ Quid ſi quis tradat oues mo
naſterio ⁊ ſub hoc pacto ꝙ de
qualibet oue recipiat annuatiꝫ
ſolidos duos cũ fructus earũ
valent longe plus: ſed addit ꝙ
etiaꝫ ſi oẽs moriantur ipe uult
tm̃ fructũ ⁊ ſi valde multiplicẽ
tur omnes ſint monaſterij? Rñ
deo ſm Hoſti. Dico ꝙ licituꝫ
eſt nec poteſt eccleſia reſtõem

petere ex quo in traditiōe leſa
non fuit quāuis mortalitas ſe
quatur.⁊ hoc niſi oues infecte
eſſent ad mortez parate ⁊ hoc
ignorauit monaſterium.ff.de
mino.l. verum.§.ſi locupleti.
Cōſulo tamē tradenti ꝙ in tali
caſu ſentiat partē dāni.ne cuz
iactura monaſterii velit locu
pletari.ex̄ de regu.iur.locu-
pletari.li.6.⁊ caueat ſibi tra-
dēs.q2 niſi cōuētus conſentiat
nō tenetur monaſteriū de oui
bus abbati vel cellerio ⁊ hu
iuſmōi cū predicto pacto dat.
ex̄.de depoſito.c.i.

Vſura 3ꝰ in emptiōi
nibꝰ.Quid
ſi ematur aliquid vt preciū ſol
uatur ad certum terminū.Rńo
Si propter hāc dilationē res
vendatur maiori precio.lꝫ tal̄
contractus nō poſſit dici vſura
rius ex forma.eſt tamen vſura
rius ex fraude.Et ideo vendi-
tor tenet̄ qui hoc facit q̄i vſurā
feciſſet.niſi dubiū ſit ꝙ merces
vēdite tēpore ſolutionis debe
ant plus vl̄ minus ualere.ex̄.
eo.in ciuitate.q2 tūc licite poſ
ſent vendi tm̄ plus q̄ꝫ tū extiat̄
ꝙ plus debeāt ualere tp̄e ſolu
tionis.dico ſi iſte vēditor nole
bat vēdere nūc ſꝫ intendebat
ſeruare vſqꝫ ad illud tp̄us ex̄.e.
nauiganti.Qd̄ ſi fiat ecōuerſo

puta dat nunc.x.vt circa autū
num reddantur ſibi tot mēſu
re frumēti vel vini tunc atten-
dendum eſt ꝙ lꝫ nūc plus va-
leant vtrum tamē qñ dari de
bent ſint ualiture plꝰ uel minꝰ
ſi veriſimiliter dubitatur non eſt
vſura.Si aūt extimatur ꝙ plꝰ
valebūt.certe emptor vſuram
cōmittit.vt i.d.ca.nauigāti.
¶ Quid de mercatoribꝰ q hñt
pro ſtatuto ꝙ quicūqꝫ emit vl̄
vendit tales merces intelligat̄
talis uel talis dilatio ſolutiōis
Rńo.Si uenditor propter hoc
nō apponat ad preciū nō ē vſu
ra.al̄ ſic.vt ex precedenti.§.po
teſt notari.Qd̄ ſi poſt concor-
diam ⁊ de p̄cio ⁊ dilatione ve-
lit emptor nūc ſoluere ⁊ ſic de
precio minuere.pꝫ ꝙ prīa ven
ditio vſuraria eſt.s.ultra preci
um.niſi forte talis minutio p̄r
cij fiat ratione alicuius intereē
de quo vide s̄.vſura pᵒ.§.16.q
incipit utrum vſure poſſint.⁊.
§.26.qui incipit ſꝫ nūquid vſu-
ra eſt.
¶ Quid ſi aliqs vēdat res pro
p̄cio quod nunc currit.⁊ addit
pactū qd̄ ſi plꝰ valebūt vſqꝫ ad
paſcha vlt illud plꝰ.ſi vo minꝰ
valebūt nō vult minꝰ.Rńo.Sm
Ho.Proculdubio eſt vſurari
us iudicādus.cuꝫ i pacto clau
dicet.ar.C.de ſolu.l.pſt.Con

cor.Ml.
¶ Quid si uendã prediũ tali ꝯ ditione ꝙ vsqȝ ad tot annos ii reddã precium rehabeã ꝑdiuȝ ℞o. ꝭȝ Ray. Hic nõ est mutuũ vnde nec vsura. ⁊ emptor facit fructus suos q2 uenditio est. ⁊ hoc intelligas nisi talis conditio facta fuerit in fraudẽ vsurarꝫ. qd̃ potest presumi si modicum est precium respectu valoris rei. ex̃ de emp. ⁊ ven. ad nostrã. Jteȝ si sit in pacto ꝙ restituatur aliqd plus q̃ȝ fuit precium. ⁊ emptor consuet⁹ sit fenerari. ex̃ de pigno. illo vos. Jdẽ Hosti. ⁊ Ber. Quid si qs emat fructus seu segetes prouenturas hoc ãno de agro seminato ℞o. ꝭm Guil. Non est usura ex forma contractus. Põt tamẽ fieri in fraudẽ usurarꝫ. ut si v̇isimile est ꝙ fructus colligendi etiã cõputato dubio ꝙ possunt impediri. valebũt tũc pl⁹ q̃ȝ id ꝙ nũc datur. Si aũt probabiliter dubitat̃ vtrũ plus vl̃ min⁹ debeãt ualere: nõ est vsura. Jd Ho. ⁊ Ml. Et eodẽ mõ dicẽdũ si emat fruct⁹ prouecturos usqȝ ad tres vl̃ quattuor vl̃ plures annos.

¶ Quid si qs emat a cõitate l̃ a collegio mõasterio seu ẽt a p̂uata ꝑsona certos ãnuos red/dit⁹ i uita emptoris l̃ ad aliud quodcũqȝ tempus̃ usufructum alicui⁹ possessiõis: ℞o ꝭȝ Guil. Non ẽ usura ex forma cõtract⁹ Posset autẽ esse illicitu͛ ex ꝑte venditorum: q2 assumunt mãȝ desiderandi mortẽ eius. aut ex parte ẽptoris. quia forte nimis paruo precio emit pensatis circunstantijs de uerisimilitudĩe uite eius ⁊ q̃ntitate precij. ⁊ ualoris ip̃ius usufructus. Si uero quãdo emit̃ a priuata persona dicatur in uita ip̃ius venditõis esset tũc magis clarꝫ quãtuȝ ad hoc ꝙ nullius mors deside/retur hoc casu.

¶ Quid de his q͛emunt a pauperibus boues vel oues quas illi forte ñ hñt ⁊ locãt eis: ℞o. ꝭm Guil. Si ẽptor scit ul̃ credit ꝙ uẽditor illa ñ hȝ ⁊ locat eis pro ãnua pẽsiõe usura ẽ. uel saltẽ i fraudẽ usure fit. si v̂o cre/dit eũ hr̃e ⁊ sine fraud̃ emit nõ ẽ usura.

¶ Quid de his q nũc emũt certos eq⁹s tradẽdos ẽptori ab ipso vẽditori i certis nundis: ℞o. ꝭȝ Guil. Si emãdat̃ minori p̀cio q̃ȝ estimẽtur eos ibi eẽ tũc ualituros. usura ẽ. si ãt de ualore v̇isil̃r dubitet̃ nõ est usura.

¶ Quid de his qui emũt frumentũ ⁊ uinum ⁊ hi⁹ tp̃e q⁹ colligitur ut postea uendãt cari⁹: ℞o. Hoc multipl̃r põt fieri. p⁹ q

dē propter cōe bonū3.sicut Jo
seph emit frumenta vt haberēt
unde provideret populis terre
tēpore famis ⁊ hoc meritoriū3
est.2° propter provisionē suam
⁊ suorum.sicut si aliquis nunc
emat timens ne postea oporte
at eū carius emere pro se ⁊ suis
⁊ postea q² non indiguit vendi
dit sicut cōiter in foro vendeba
tur.⁊ hoc licitū est.3° propter
pietatem vt.l.de lucro provide
at pauperibus.⁊ h° iterū.licet
dūmodo ita moderate hoc fa/
ciat ꝙ cōitas per charistia3 nō
ledatur.4° propter exercēdā
iustam cōmutationem per mo
dū mercationis:vt nō intendat
charistiam inducere sed poti⁹
artem suam sive negociationē
exercere qđ potissime locū ha/
bet quādo hec ē propria nego
ciatio eius:ita ꝙ pro opera sua
recipit lucrū.vt dictum ē supra
ēptio.§.4.5° propter auaritiā
scilicet ut carius vendat nulla
alia necessitate vel vtilitate pē
sata.aut ut charistiā inducat et
cōgreget.ita ꝙ hoies cogātur
ab eo emē ⁊ ipe posset ad libitū
vēdere.⁊ isti tales enormit pec
cāt ut ēt dictū est.ē emptō.§.8.
Hec breviter sūpta sūt de Ray.
Guil Inno.⁊ Hosti.Et addit
Ray.ꝙ tales propt hoc nō sunt
cogēdi ad restōem certe perso

ne s3 paupibus.⁊ s3 Guil.hoc i
telligit de honestate ⁊ ꝯsilio n̄
aūt de necessitate.Et itelligen/
dū idē si quis emat alia q̄3 vic/
tualia.vt aurū vel argētū ⁊ hi⁹
vt de talibus charistiā iducet ⁊
ipe lucret.Et de hac matia ha
bes supra.§.4.

Pone qdā h3 recipere cētū
ab aliquo in certo tmio.vēit t
tius emēs ipa iura ꝯtra debito
rē pro pcio nonagita q̄ nūc sol/
uit:nūqd ēptor cōmittit vsura3
R̄o.Si iste emit tm̄ min⁹ q̄uan
tū vere ē iteresse suū.aut q̄ntu3
vere ē extimādū sive timēdum
ne ille debitor soluat.aut q̄tēus
est futur⁹ labor rehabēdi nō ē
vsura.Si vero alit vult dimiu
ere preciū solū propt hoc ꝙ nō
soluit:s3 in futuro plus re hēbit
est manifeste usura.Et nō ꝙ ta
lis emptio iuriū pserti m q̄n de
hoc imineret litigiū si fiat pro
miori pcio nō valet nec iste em
ptor poterit plus petere ab ipo
debitore q̄3 in veritate soluerit
ēt si residuū fuerit ei donatum.
C.mādati.l.p diuersas ⁊.l.ab.
Anastasio.q² pro bono cōi sta/
tutū ē ne litigia emerentur vel
mouerentur.

Itē pone q̄dā cōitas indiget
pecūia ⁊ iponit ciuib⁹ pstātiam
s.mutuo promitēs ⁊ obligās p
stātib⁹ certa pignora ⁊ certū lu

crū.nūqd p̄statēs ꝯmittūt vsu-
ram? R̄o. Ex quo coacte faciūt
⁊ propt̄ hoc forte multā icōmo
ditatē incurrūt. ita ꝙ ab hoc li-
benter cessarēt si posset nō ē usu
ra. Sꝫ iuxta hoc ē alia dubita°
vꝫ ꝙ si postqꝫ ciuis p̄mus p̄sti
tit veniat secūdus ⁊ emat iura
a p° pro minori precio eo ꝙ nō
soluit ei. nūquid iste secūdus ꝯ
mittit vsuram? R̄o vt in prece-
dēti. §. dicitur.

V Usura. iiii° ꝗ vsura-
riis ma-
nifestis. Quis dicat̄ manifest°
R̄o. s̄m Hosti. Uno mō dr̄ ma
nifestus p̄ euidētiam facti puta
quia mensā tenet, aratā ad usu
ras. ar. ex̄. de coha. cle. ⁊ mu.
tua ⁊. c. fi. Alio mō si sit de hoc
in iure cōfessus vel cōiunctus.
Sꝫ sola fama nō sufficit vt mā-
festus dicatur.

¶ Que pena publicorū vsurari
orū? R̄o. s̄m Ray. Ipso iure sūt
excōicati. non dico simpliciter
sed quātū ad tria. vꝫ ꝙ nō d̄bēt
recipi ad cōionē altaris. nec de
bet recipi eoꝝ oblationes. nec
debēt recipi ad eccl'iasticaꝫ se-
pulturā si in hoc peccato deces
serint. ex̄ eo. quia in omnibus.

¶ Quid si sacēdos r̄cipiat obla
tōnē mā̄ifesti usurarii? R̄o. Red
dē ꝯpellit̄. ex̄ e. q? i oib°. ⁊ s̄m
Ho. dari dꝫ ep̄o. vt s̄ꝫ ei° prout

dētiā r̄stituat̄ illi a q° vsura ex
torta ē si ĩuenit̄. alioqn paupibus
ar. 20. q. 3. ꝯstituit. ⁊ dꝫ sacēdos
māere suspēs° ab executione of
ficii doec satisfaciat arbitrio e
piscopi. Eādē penā incurrit qui
eos tradit eccl'iastice sepulture
i dicto. c. q i oib°. sꝫ hodie sepe
liētes sūt excōicati ipo facto vt
i c. e. eos. ex̄ de sepulturis.

¶ Que pena ꝯcedētiū domos
vsurariis alienigenis? R̄o. Nec
collegiuꝫ nec alia vniuersitas.
aut singl'aris p̄sona dꝫ p̄mitter̄
ꝙ vsurarii alienigene. s. nō oriun
di de terris ipoꝝ publice vsu-
rā excēcētes vel exercē volentes
hēant domos ꝯductas seu alit̄
habitēt in terris suis. sꝫ oēs. i.
tres mēses expellēdi sūt ā ipis
terris. Itē nēo dꝫ eis locare vl̄
alio titulo ꝯcedere aliquaꝫ do
mū ad fen° exercēdū. al̄ si sunt
p̄triarche. archiep̄i. vel ep̄i icur
rūt ipo facto suspēsionē. Si aūt
s̄t mīores cl'ici singl'ares incur
rūt excōicationē. Si ē collegiū
vel vniuersitas icurrūt iterdic-
tū. Et si talē s̄niaꝫ p̄ mēsē susti-
nuerit. ex tūc terre ipsoꝝ sunt
interdicte. q̄ꝫ diu ibi usurarii
morātur. Si vo sūt laici. debēt
p̄ ordiarios eccl'iastica cēsura
ꝯpelli. ex̄ eo. c. 1. li. 6.

¶ Quomodo vsurarii manife
sti possunt recipi ad confessio-

nem vel ad sepulturã? Ro. nõ sufficit ꝙ in ultima voluntate mandent de usuris satisfieri. sꝫ oportet ꝙ vel de ipis sit satisfactum prout eorum facultates patiuntur uel saltem ꝙ illis qui bus facienda est restitutio si p̄sto sint. aut aliis qui illis pñt acquirere vel illis absentibus ordinario loci vel vices ei9 gerenti. aut rectori parrochie ipsius usurarij. coram aliquibus fide dignis idonee de restõne sit cautum siue prouisum. ita. s. ꝙ si quantitas sit manifesta illa exprimatur. alioquin ẽ modẽranda arbitrio recipiẽtis eam Ipse tamen si scienter moderetur minorem tenetur ad restitutionem residui. Nullus interesse debet testamentis manifestorum usurariorũ vel eos ad confessionem admittere uł ipsos absoluere nisi fecerint satisfactionem ut dictum est. Testamenta quoqꝫ eoꝝ ipo iure sũt irrita. ex̄ eo. c. quãqꝫ li. vi.

Usura quinto.

scilꝫ de servientibus procuratoribus. fautoribus. ⁊ familia usurariorũ. Queritur ergo quid de seruiẽtibus usurariorũ qui nihil habent preter usuras? Respõdeo secundum Guilielmum. Credo ꝙ possint licite accipere ab usurariis mercedem suam si serviunt utiliter in licitis ⁊ honestis aut necessariis. Nam utilitas quam consequuntur usurarij ex opere servientium compensatur cum mercede quam dãt servientibus illis. nec possunt dici pauperiores propter mercedem datam. cum loco mercedis habuerint cum modum operarum. Si autem servierint in illicitis non credo ꝙ debeant recipere mercedem ꝺ huiusmodi. Idem de cultoribus ⁊ aliis eorum mercenariis.

¶ Quid de eo qui consulit alicui ut feneretur. uel qui mutuat gratis feneratori. ut feneretur. uel qui contrahit societatẽ cum aliquo ad fenus exercendum. vel qui mutuat usurario ut feneretur. et iste participet lucrum. nunquid omnes tales insolidum tenẽtur. Respondeo ꝫm guil. Quidam dicũt ꝙ qui inducunt illos ad fenerandum qui alr non erant feneraturi. tenẽtur insolidũ. Si vero alr eẽnt feneraturi non tenenẗ nisi q̃ꝫtum ad eos pueñit. ⁊ subdit ego credo sine preiudicio ꝙ in neutro taliter inducentes teneanẗ nisi q̃ꝫtum ad eos puenit. Et q̃ꝫtum ad hoc conditio eoꝝ est melior q̃ꝫ eoꝝ q pstant

fauorem in rapina uel in furto q2 ipi tenentur etiam si nihil p uenit ad eos. & hoc ideo. quia rapina uel furtum fit simpliciter contra uoluntatem domini. sed usura peruenit ad creditorem de uoluntate domini nec inuenio iura dare actionem d bitori contra huiusmodi inductores seu fautores ad repetendum ab eis illas usuras quas ipsi debitores soluerunt illis inductis sicut dant actionem contra illos quorum opere uel consilio fiunt furta uel rapine. l3 nihil ad eos perueniat. prima autem opinio tutior est saltem quando principales non essent soluendo. Qes. n. tales indubitant sunt participes culpe.

Quid de eo qui accipit usuras noie alieno ut tutor. curator vel procurator? R. fm Ray. Sicut prohibetur aliquis accipere usuras nomine suo. ita & alieno. disti. 46. sicut non suo. Et si accipit alieno noie tenetur ad restitutionem. si ille cuius nomine accepit non est soluendo uel non vult restituere. Nam facientes & consentientes pari pena puniuntur. 2. q. i. uotum in fine. S3 fm q addit Hosti. ille in cuius utilitatem usum est. p9 & principaliter tenetur. alius in subsidium. ff. de eo per quem fac. erit. l. ex hoc edicto. Et hec indubitanter vera sunt de tutore. curatore. & procuratore. eo quod prestant auctoritatem talibus. Secus de eo qui nudum prebet ministerium. ut dicetur in. c. se. Item sciendum q si ille soluit cuius noie accepte sunt usure ceteri liberantur.

Quid de illis famulis q de mandato dominorum dant pecuniam ad usuram debitoribus & suscipiunt postea ab eis. Respondeo fm guil. Si nihil ad eos peruenit non credo q teneantur. presertim si illi dni alias & p se ipos exercent usuras vel per alios exercerent si non per istos.

Quid d eo q gerendo negocium alienum sine illius mandato fenerat ad op9 ei9. R. secundum Guil. tenetur ad restituendum usuras l3 ad eum nihil peruenerit. fuit .n. actor & mist contrat9 usurarij.

Quid d illo q cum vellem mutuare gratis induxit me ut darem sb usuris? R. fz Guil. tenetur sic & ille q i precedenti. §. dict9 e. q2 indebite impediuit utilitatem proximi et ei damnum adduxit.

Quid de notarijs q sup usuris scient pficiunt istra. R9 fz Hosti. piuri sunt q2 non crederent solent iura re q talia non facient. sic & p pns sunt infames. nec d ceto pnt testificari. nec istra pficere. ex d testa. l3. ex das. §. i. adfi. Si tn ob hoc re

cipiunt pecuniā nō tenetᷣ resti/
tuere: quia recipiūt eā pro ope
re suo q̄zuis illicite de quo vid̄
supra restitutō.i.§.pſt.
¶ Quid de prelatꝭ qui subscri
būt ⁊ sigillāt cedulas usurarias
R̄o. ſm Hosti. Si prelatꝰ nō le
git tenorē uel ēt si legit ⁊ usura
nō apparebat: q2 ibi forte posi/
ta est maior q̄ztitas q̄z sit mu/
tuata. ⁊ ip̄e prelatus nō diligē
ter ꝯsiderat. fatue facit: sz tam̄
ſm ueritatē non cōsētit. Si v̇o
legit ⁊ veritatē ꝑcipit ꝑticeps
est peccati ⁊ nō cōmodi vsura/
rum. Nā subscriptio in multis
approbationē inducit ex̄ d̄ sen.
⁊ re iudi. cum inter vos Idem
Goffr.
¶ Quid de vxorᷣ ⁊ familia vsu
rarii: R̄o. Dic ut s̄ restō.i.§.2.

VSura. vi. scz de restitutiōe vsu/
rarūz. ⁊ pꝰ queritᷣ. Utꝝ si non
fuerit intentio creditoris ali/
qd recipere sz postea debitor
aliqd dat. teneatur creditor ad
restitutionē: R̄o. ſm Guil. Si
probabiliter credit ꝙ ex delic
tione sola gratis ei dederit nō
tenetur. Si uero credit ul̓ pro
babiliᷣ estimat ꝙ propter mu
tuum acceptum uel vlterius r̄
tinendum dederit tenetᷣ.
¶ Pone ꝙ debitor nō gratis
vsuras soluit postea ad manus
hiꝰ debitoris venerunt aliqua
de bonis creditoris. nunqd po
test de eis satisfacere sibi pro
vsura quā ei soluit. De hoc cāu
dic ut s̄ bellū.i.§.4.
¶ Quid si creditor gratis qui
dem mutuassz: sed tamē iducitᷣ
ad mutuādū q2 hz spem reci/
pere vltra sortē. nō ex dilectio
ne: sed propter mutuū. nūquid
tenetur: R̄o. ſm Guil. Sic ga
sola spes facͨ usurariū vt dcm̄ ē
s̄ usura.i.§.2.⁊.3.
¶ Qualiᷣ usurarius cōpelliᷣ
restituere: R̄o. ſm Ray. Si est
publicꝰ ꝯpellitur ꝑ diuersas pe
nas iuris q̄s hēs s̄ usura 4ᵒ.
per totū. Itē omnis vsurarius
potest cogi ad restituendū per
excōicationē. ex̄ eo. quoniam
nō solum. Ite 3ᵒ. modo cōpelli
tur quia si usurarius repetat
ab aliquo vsuras repellitur ꝑ
exceptionē donec ⁊ ip̄e restitu
erit vsuras vel fecerit posse su
um. ex̄ eo. q2 frustra. Et eisdez
modis compellūtur heredes.
ex̄ eo. tua. ⁊. ca. michael. Con.
Host. ⁊ Goff.
¶ Quid si quis repetat vsuras
⁊ excipiatur contra eum ꝙ ip̄e
nō restituit usuras quas extor
sit. ⁊ ille respondet se esse pa/
ratuz restituere quō procedet
iudex ecclesiasticus: R̄o. secun
dum Goff. Faciet preconizarᷣ

ꝙ quicquid solvit tali usurari ve niat ⁊ ostendat ⁊ satisfaciet ei. ⁊ si non veniat aliqs procedet prior petitio. si veniat ⁊ probet fiet eis restitutio. Nec sufficit i hoc cāu dari pignora vł cautōnes. ex̄ de sen. ⁊ re iu. cū aliquibus. ff. de pigno. ac. l. ꝙ si non soluēet itellige nisi magna cā forsan int̄ veniat. ut dicit host. ⁊ In. sup. c. q̄r frustra ex̄ e. Qd si is a quo acceperat usuras ñ sit supstes nec eius heres. mādabit iudex pauperib⁹ erogari. ex̄ eo. cum tu. Et postq̄ȝ hoc factum fuerit petitō procedet. alr̄ nō. Et idē dicendū si vivat sed nescit̄ vbi sit. vel si scit̄ ⁊ ad eum mitti nō pōt. tunc siłr det̄ pauperibus. ex̄ de iudeis. cum sit nisi speretur de ipius adventu. tūc. n. pecunia cōsignabitur ⁊ deponetur. Et procedet priō petitio. Et hec sunt intelligenda ꝑm Hosti. de usurario notorio.

Qūo cogetur restituē clericus si fuerit forte usurarius vł hēs usurarii? R̄o. ꝑm Ray. Si nō vult satisfacere dȝ suspendi ab officio. ⁊ si nō emendet dȝ d̄poni. ex̄. eo. preterea. di. 47. epūs. ⁊. c. si quis clericoꝝ. ⁊ postea si est icorrigibił cogendus est ꝑ potentiā laicalē. ex̄ de iudi. cū nō ab homine. di. 17. nō licuit. Nec debȝ restituere d̄ rebus ecclesie. sȝ de suis si habet sed si nō hȝ. tūc ꝑȝ Guil. de fructib⁹ quos ultime percipit pōt se liberare.

Quid si debitor iuravit solvere usuras? R̄o ꝑȝ Ray Pōt d̄nūciare ecclīe mōitiōe ꝑmissa vt ꝯpellat illū ad relaxādū iuramētum. vł si vult soluat vt satisfaciat deo d̄ iuramēto ⁊ postea pot̄it repetē. ex̄ de iureiur̄ ex administratiōis ⁊. c. debitores. Qd si iuravit ñ repetere. dico ꝙ non repetet directe propt̄ iuramentū. sȝ idirecte bene repetet. s. denūciādo ecclīe crim̄ illius. vt sic ad satisfaciendū cōpellat eum. Si vero iuravit ꝙ nō denūciaret. nō tenet iuram̄tū cū sit illicitū. vtpote. contra proximi salutē. Uñ hoc nō obstāte pōt denūciare ex̄. eo. tuas ⁊ de iureiurā. quēadmodū. Cō Goff. ⁊ Hosti. Addēs ꝙ si ēt iuravit debitor nō repetere nec r̄cipere usuras. nihilominus debȝ cogi ad restitutōnē ⁊ erit pecūia paupibus erogāda.

Quid si de duob⁹ hēdibus usurarii alr̄ fact⁹ ē nō soluēdo R̄o. ꝑȝ Ho. Tūc alr⁹ tenet̄ isolidū. s. vsq̄ȝ ad q̄ntitatē q̄ de hereditate ad eū ꝑveīt. Nā oēs res hereditarie obligate sūt. ex̄ e. cum tua. §. fi.

¶ Pōe ꝙ usurariꝰ emit equū
vel prediū de pecunia vsuraria
⁊ donat huiꝰ alteri postea efficit̄
nō soluēdo. queritur vtꝝ debi/
tor qui soluit usuras possit pete
re rē illā a possessor̄ ⁊ ille tenea
t̄ r̄stituē? R̄o s̄m Ray. ⁊ ille pōt
petē ⁊ iste tenet̄ restituē. ex̄. eo
cū tu. Succedit. n. h̄ res loco p̄
cij sic eꝯ p̄ciū loco rei. ff. d̄ pe.
her̄. l. si rē. ⁊ hꝰ veꝝ ē s̄z Guil.
qn̄ talē rē hūit ex lucratia cā.
secꝰ si emisset. uel alia cā nō lu/
cratia ⁊ bōa fid̄ hūisset. cū hoc
cō. Gof. ⁊ Ho. ⁊ addit Gof. ꝙ si
res illa ex cā lucratiua prouēi/
at pōstea ad aliū ex sili cā ⁊ iste
ultimꝰ fuit ille q̄ potuit petere
vsuras. libatꝰ est ille cui res pᵒ
data fuit vt ꝯtra eū agi n̄ possit
ff. de ac. et ob. l. omnes. debito
res. Idē Host.

¶ Quid d̄ regibꝰ ⁊ p̄cipibꝰ q̄
cū possint n̄ ꝯpellūt. ad restitu
endū vsuras? R̄o s̄z guil. Dico
ꝙ tenet̄ ēt si nihil ad eos ꝑuēit

¶ Utꝝ usurariꝰ teneat̄ restitu
ere q̄c̄q̄d de pecūia usuraria lu
cratꝰ sit. R̄o s̄z Ray. Si usurari
us ex pecūia usuraria negocia
tꝰ sit ⁊ lucratꝰ vel emit idē pre
diū ⁊ fructꝰ ꝑcepit n̄ tenet̄ hoc
r̄stituē. Cō. Ul. ⁊ Tho. s̄a se. q.
78. eo ꝙ tale lucꝝ n̄ ē fructus
pecūie. s̄z hūane idustrie ⁊ pos
sessio ēpta de tali pecūia est res
emēt̄ ⁊ nō eiꝰ a quo accepta fu
it usura lz ei sit obligata. Sz se
cūdū ꝙ ponit guil. si hūit d̄ usu
ra terrā l̄ pecꝰ. tūc q̄c̄q̄d d̄ fruc
tibꝰ illis ꝑcipit tenet̄ restituere.
q2 ex re alterius habuit.

¶ Utꝝ usurariꝰ teneat̄ debito
ri ad dāna? R̄o s̄z Ray. Tenet̄
ad oia dāna q̄ ille ꝑꝑ solutionē
vsure passus ē. ut si domū suaꝫ
ꝑꝑ hoc viliꝰ vēdidit. et si aliam
ꝯduxit. aut si ꝑꝑ hoc ab alio sb̄
usura quesiuit.

¶ Cui restituēda sit usura. R̄o
s̄m Hostien. Generalit̄ reddi
dꝫ ei a qᵒ q̄s extorsit l̄ eius he
redi. et si nō iueniat̄ ē paupibꝰ
errogāda. ex̄ eo. cū tu. Quod si
absēs ē eo ꝙ usurariꝰ trāstulit
se ad aliū locū. tenet̄ ei mittere
suis proprijs sūptibꝰ. Q̄d si ille
q̄ hēbat recipe ab usurario vel
hēs eiꝰ trāstulit se alio. tūc mit
tet ei sūptibꝰ illiꝰ cui mittit nisi
expēse excederēt totā summam.
tūc. n. dꝫ paupibꝰ errogari. 2. q
6. añrioꝝ. ex̄ de iudeis cū sit.
nisi ꝙ si d̄ proxio eꝰ aduētꝰ sꝑat̄
tūc fiet ut dcm̄ ē s̄. §. v. C. d̄ vsu
ris acceptā. De mā ista plura
pn̄t colligi s̄ restō p totū. Quō
ēt iudei compelluntur restituē
s̄ usura primo. §. fi.

¶ Uxor. Utꝝ uir possit irri
tare vota vxoris.
hēs s̄. uotū. 3. §. i. p totū. Utruꝫ

vxor possit facē elẏmam sine li cētia viri.ꝫ elẏma.2.§.3.

¶Utrū vxor i.2.mrimōio possit de rebus cōib⁹ providere filijs ex p⁹ matrimonio? R̄o.ſm Guil. Si filij predicti non hñt aliq̄3 actionē cōtra matrē.non pōt illa cōtra prohibitionē mariti aliquid eis dare. Sꝫ ſi hñt actionē contra matrē.ut q2 obligata est eos alere cū ſint impuberes.vl' quia ābo cōiuges possidēt bona illoꝝ.uel ex alia iusta causa.'maritus quidem tenetur eos alere.q2 mater cū ſuis oneribus ad maritu3 trāſiuit ſecundum 'aliquoꝝ cōſuetudinem. Sed tamen q2 maritus habet administrationem. vxor contra illius prohibitiōe3 nō debet eos alere nisi 'i extrema necessitate. Potest tamen procurare ꝙ maritus ad hoc per iudicem compellatur.

¶Quid si uxor habens viru3 prodigum celat aliquid de rebus cōibus cū uiro? R̄o.ſcdm Guil. Si bona fide hoc faciat ut ſibi ⁊ uiro loco ⁊ tpe prouid at q eas male ꝯſumeret nō peccat nec tenet̄ obedir̄ uiro ſi prohibeat.aut ſibi tradi petat:cū i tradēdo iuu.ar3 eū ad pecm̄.

¶Utrū uxor teneat̄ ſequi viru3 quocūq3 fuerit? R̄o.ſꝫ Inno. vir' tē tenet̄ vxorē ſeq'qñ ex necessaria cā abest.ſ3 uxor tenet̄ ſequi uirū ex quacūq3 cā recedat.ſ.domiciliū trāſferēs:niſi vellet eā trahē ad pecm̄.ex̄ de diuor.q̄ ſūt. Sec⁹ tn̄ ſi eſſ3 vagabūdus .34.q.2.ſiqs necitate. Idē Ber.⁊ Ho. Et addit Ho. ꝙ i voto ultramario vxor pōt ſequi viꝝ vl' r̄manē ſi uoluēit: lic̄ ēt in omni itinē volūtat, cū proposito r̄uertēdi. Sꝫ ubi trāſfert domiciliū pciſe tenet̄ eu3 ſeq.13.q.2.vnaqq3. Et facit ad hoc ꝫ.votū.3.§.pſt.⁊.ſe.

Utrū liceat uiro occidere adultera3 habetur ꝫ impedimentū.8.§.1.⁊ fi.⁊ ꝫ.lex.§.9.v.4.

¶Utrū magis pecet occidēs vxorem q̄3 matrem? R̄o.ſecūdum Pe. in.4. Siplicit̄ maius peccatum est occidere matrem q̄3 uxorem:quia magis r̄pugnat nature.ſed tamen quo ad aliquid maior pena imponitur occidenti uxorem.eo ꝙ maior est pronitas ad eius occiſionem. Idem notatur.33.q̄ſtione ſa admonere. Quid ſi vir q petit uxorē ē ſuſpectus ꝙ velit eā occidē.uide ꝫ mr̄imōiu3.9.§.2.⁊ fi.de r̄dditiōe dbiti quere ſupra debitum coniugale. Item de matrimonio quer̄ ꝫ matrimonium.cum adiunctis. Itē de impedimēto matrimonij quere ꝫ impedimentu3.

cum ſuis additionibus.

XPūs chriſtianuſ. de fide chriſtiana
vide ſ fides. Quō chriſtianus
ſe debeat hr̄e erga iudeos ſ iu
deus p⁹. §. 2. Et quomodo er-
ga ſarracenos ſ ſarracen⁹. qđ
chriſtus idem qui de virgine
natus et pro nobis paſſus ē in
ſacramento eucbariſtie conti
netur ſ eucbariſtia. p⁹. §. v. an
noīe chriſti poſſit fieri baptiſ-
mus ſ baptiſmus. p⁹. §. 2.

YPocriſis vtruʒ ſit pec
catum mortale? R̄o ſʒ Tho. ſe
cunda ſe. q. cxi. Si ypocrita di
cetur ille cuius intentio fertur
ad duo. ſ. ꝙ non curet ſanctita
tem habere: ſed ſolum ſanctus
apparere. ſicut cōſueuit accipi
in ſcriptura ſacra. ſic māifeſtū
eſt ꝙ peccatum mortale ē. Nul
lus enim totaliter priuatur ſā-
ctitate niſi per peccatū mortl'e
Si autem dicitur ypocrita ille
qui intendit ſimulare ſanctita
tem ꝯ q̄ deficit per peccatum
mortale, non ſemper illa ſimu
latio eſt ei peccatū mortale qđ
diſcernendum eſt ex fine. qui
ſ. ſi repugn̄t charitati dei vl' pro
ximi erit peccatuʒ mortale. pu
ta cum ſimulat ſanctitatem ut
falſam doctrinam diſſeminet
vel ut adipiſcatur eccleſiaſticā
dignitatem indignus vel que-
cūqʒ alia bona temporalia i q
bus finem conſtituit. Si vero
finis intentus n̄ repugnat cha
ritati erit peccatum veiale. pu
ta cum aliquis in ipa fictione
delectatur. de quo ph̄s dicit
4. ethicoꝶ ꝙ magis videt̄ va
nus q̄ʒ malus. Contingit tamē
quandoqʒ ꝙ aliquis ſimulat
perfectionem ſanctitatis q̄ nō
eſt de neceſſitate ſalutis. Et ta
lis ſimulatio non ſemper ē cuʒ
peccato mortali. et vide ſupra
ſimulatio.

YRonia. Vide ſupra i littera. I.

YStrio. Vide ſupra in littera. H.

ZElus quid eſt? R̄ndeo ſm Tho. ſa ſe. q
36. Zelus dicitur proprie quā
do aliquis triſtatur de bono al
terius non ex eo ꝙ ille habet.
ſed ex eo ꝙ ſibi deeſt bonum
ꝙ ille hʒ bonū ut dic ph̄s ſecū
do ethi. ⁊ ſi iſte zel⁹ ſit circa bo
na. hōeſta laudabil' ē ſʒ illđ. i.
Cor. 14. Emulamini ſpūalia
ſi āt đ bōiſ tp̄alib⁹. ſ. ꝙ hō triſte
tur q2 tp̄alia đſūt pōt eē cū pec
cato. ſic pʒ ſ auaritia. §. 1. ſi vo
aliqs doleret de bono alteri⁹.
i q̄ʒtū alr̄ excedit ipʒ i bōis. tūc
eſt inuidia. ut dictum eſt ſupra
inuidia. §. 2.

Incipit breuis et utilis tractatus domini Archiepiscopi florentini de septē uitijs capitalibus.

¶ Nota ꝙ tres sunt species infidelitatis.

¶ Primo paganisimus: secundo iudaismus: tertio omīs heresis. Negare christum ore ⁊ aliam legem actibus ostendere Seruare aliquam cerimoniā pagani vel iudei inquantum ē ꝯtra ius legis. Inuocarē demones aliquo modo per artē magicaz ad aliquid faciendum

¶ Tres sunt mā̄eries superstitionū. Capere aliquod iudicium de occultis per consideratationem motus uel situs rei non secundum rationez. Facere aliquid fortuitu ut exide qđ euenit capiat notitiam rei occulte. Qui aliquo modo cooperatē vel habet partez in arte magica. Rector qui nō exterminat tales magicos de cōfinibus suis. parcanti siue incantationes que sunt innumrabiles. Breuia in quibus est aliquid superstitiosum vana obseruatio temporis ⁊ superstitiosa.

¶ Quattuor sunt species superbie. prima qui habet aliquod bonum excellens nature fōtune vel gratie et credit illud habere a se ipō deliberate. secunda si credit illud habere ex suis meritis deliberate. tertia q̄ se existimat habere bonuz notabile quod non habet ⁊ in eo complacet sibi. ac si haberet a se ipō. deliberate . quarta qui spretis alijs cupit in aliquo notalili bono singulariter excedere. ⁊ in eo complacet sibi . ac si haberet a se ipō deliberate.

¶ Ingratitudo pertinet ad superbiam ⁊ est peccatum mortale tribus modis. primo cum deliberate ⁊ notabiliter despicit beneficium notabile dei vꝉ dominum. secundo qui retrabit officium notabile quod debetur benefactori ex debito necessitatis sicut deo uel nature. sicut filius parenti.

¶ Presumptio procedit ex suꝑbia. Si quis presūit facere rē magne importantie ⁊ periculosam: non habens sufficientiam Si quis presumit facere qđ ē longe a sua conditione.

¶ Curiositaꝰ procedit ex suꝑbia ⁊ est duplex. s. intellectiua ⁊ sensitia. Qui adiscit aliqđ ad hoc ut honoretē et reputetur ponēs ibi finē suū ultimū. Qui adiscit illicita: superstitiosa: vel turpia ⁊ q̄ q̄ facerz peccarz mōtalr lin tamen alio bono fine. Qui pro

ꝑter adiſcere que ad ipm nō ꝑ/
tinent impeditur a ſtuᵒ eorum
que ad ſe pertinent talit̄ ut ex
h̄ notabiliter deficiat i offō ſuo
qui adiſcit a quo non debet ſ.
a demonibus uel per artez no
toriam que eſt ꝓhibita. qui
adiſcit per proprietates rerum
finem ſuum ponens in ſciendo
qui uult ſcire ea que ſūt ſupra
facultatem ſuā ⁊ in quibus eſt
manifeſtū periculū fidei ul̄ ali
ud. qui ex curioſitate ſentit illd̄
vnde inducitur ad peccatū . q
tm̄ delectatur in ſciendo ex cu
rioſitate ꝙ mens eius nō ſoluz
actualiter ſed etiā habitualiter
recedit adeo ponēs ibi finez ſu
um. qui ex curioſitate et uolun
tarie ſentit illud qd̄ eſt proba/
bile ꝑiculuz peccati mortalis.
qui ex curioſitate ſētit a. t q eſt
pccm̄ mortale in illo q fac̄. ⁊ ta
liter ꝙ niſi ille aſtaret ille non
faceret.

Judiciū temerariū ꝓcedit
ex p̄ſūptōe ⁊ ex curioſitate. q ſi
ne ſignis euidētibꝰ iudicat pro
ximū ſuū peccare mortal̄r. p̄la
tꝰ ſi ex ſuſpitōe cōdemnat ſub
ditū ſuum in actu iudicij . ſcilz
ex ſignis tm̄ q̄ nō ſufficiunt ad
probandū in iudicio. Judex ſe
cularis ſi vult iudicare clericū
Judex ſi iudicat nō ꝑuato ordi
ne iuris vel priuato iniqȝ.

Ambitio procedit ex ſuper/
bia. qui cupit honorem tempo
ralē ſ talē ꝙ ſit multū ſ̄ ꝯditōez
et naturam ſuam deliberate.
qui habet aliquod bonum no
tabile. und̄ q̄rit digne honorē:
⁊ non querit ꝙ deus auctor il
lius boni principalit̄ ide hono
retur.

Vana gloria eſt peccatum
mortale quattuor modis . qui
deliberate cupit famam et glo
riam de re falſa: ⁊ que eſt cōtra
gloriam dei. qui illud unde cu
pit gloriam mundi plus amat
q̄ȝ deum. qui amat plus ſuam
famam q̄ȝ gloriaȝ dei. qui ope
ra ſua et bona dirigit ad uanā
gloriam. et pro hac ſequenda
non timeret peccare mortalit̄
finem in ea ponendo.

De ornatu ueſtimentorum
In portatura ueſtimentorum
ſepe committitur vana gloria.
qui ex ueſtimentis taliter que
rit uanam gloriam ꝙ pro ea
ꝯn̄da non curaret facere cōtra
precepta dei uel eccleſie. qui
tantum ſtudium et tempus po
nit in ſe ornando ꝙ pro hoc n̄
curat dimittere miſſam quan/
do tenetur audire. qui ornat
ſe ut inducat maritum extra
honeſtum matrimoniuz quat
tuor modis poteſt eſſe morta
le in ornando. qui ornat ſe ad

prouocandū alios ad actum luxurie. ex matrimonium. qui ornat se propter superbiaȝ ibi ponens finem suum. qui cum tanta vanitate ornat se ꝙ si sci ret ꝙ aliqs iūeret ide ruinam peccati mortalis ñ propt̄ hoc mitteret Religiosus vel q̄i reli gio us qui vane ornat se cū sit ira statum suum.

¶ Jactantia est prima filia va ne glorie. qui ex supbia pecca ti mortalis se iactat. qui iactat se de eo quod est cōtra dei ho norem uel proximi.

¶ Adulatio que hȝ similitudi nem cū iactātia est pecatū mō tale trib⁹ modis. qui adulatur alicui ut faciat ei damnum tē porale siue spirituale. qui tal̄r adulat̄ alicui qđ dat ei sufficiē tem cāȝ peccati mortalis. Ypro nia est cōtraria iactantie. pre sumptio est sa filia. Ypocrisis est tertia filia. qui simulat se r̄ ligiosum ⁊ scm̄ causa interdu cendi aliquem errorem vel ac quirendi dignitatem vel diui tias in quibus finem suum cō stituit vl̄ magnas elemosynas Pertinatiae quarta filia. Dis cordia est quinta. qui in his q̄ sunt ad honorem dei ⁊ iustam vtilitatem proximi per super biam contradicit. Scisma pro cedit ex discordia ⁊ est contra vnitatem ecclesie. Et seditio ꝯ tra unitatem ciuilem. Qui re cedit ab unitate ecclesie et ab obedientia capitis eius peccat mortaliter et est excomunica ta illa pars ciuitatis que est ꝯ tra rationem insurgit contra aliam partem turbando bonū commune. qui tantum unam partem amat ꝙ uellet uidere aliam destructam uel sine ra tione vellet nocere ei. qui af firmat se cum aliquo ita ꝙ in omni casu iusto vel iniusto uult iuuare eum

¶ Contētio est sexta filia. qui in iudicio scienter contradicit v̄itati vl̄ ēt his q̄ sūt fidei l̄ bo noꝝ moꝝ l̄ i re tpali ipoztātie vl̄ v̄itati aliaꝝ doctrinaꝝ. Si aliqs essȝ notabil̄ fame scitat̄ vl̄ alteri⁹ hōi ⁊ ꝯtēderet ita pro terue ꝙ audientes grauit̄ scan dalizarent in eo.

¶ Inobia est septia filia. qui ꝑ ꝯtemptū dei ex casū licitū ⁊ ex pressū ꝑ bonū spaciū temporis opat̄ in festo. q sine legitia cā q̄ excuset frāgit ieiuniū pro quo libȝ die sel̄. qui nō cōfitet̄ sel̄ in āno sine cā neccia. qui nō cōicat omni anno semel cū ad annos discretionis peruenit. qui sine cā legitia q̄ excusȝ ñ audit missā

integrã in die festo. Qui facit aliqd eoꝝ ꝗ̃ q̃ ẽ posita sẽtẽtia excõicationis ꝛ spãliter quando hoc scit. Qui scienter facit ꝯtra libertatem eccl̃ie. Qui scienter cõicat in diuinis officiis cũ eo qui est excõicatus ꝛ denunciatus. qui per contenptũ cõmũicat cũ excõicato in aliis cãibus prohibitis vel contra speciale preceptum sui prelati. qui sine causa que excuset comedit cãnes uel oua uel caseũ in dieb⁹ quibus non est vsus comedendi. qui contrauenit interdicto uel inducit alios ad frangendum quando est positũ ab eo qui potest. Qui facit torneamẽta cum sit prohibitum. qui nõbiliter est inobediens patri vl̃ matri: uel facit notabilẽ iiuriã vel nõ ubuenit in notabili necessitate cum possit. qui negligit filium corrigere ꝛ docere taliter ꝙ per negligentiã suaȝ efficitur sceleratus non tantuȝ semel. qui in his que sunt exp̃sse contra precepta dei obedit prelato vel domino suo etiam propter vitare quodcũqȝ scandalum vel damnũ. qui propt̃ ꝯtemptum transgreditur in his ad que tenetur obedire.

Inuidia potest aliqs tristãi de bono alterius quattuor modis. qui tristatur de prosperitate mali hominis ꝛ letatur de aduersitate q꞉ ẽ malus ꝛ timet de eo. sĩ etiam hoc facit quia od t eũ notabiliter. q uidẽs aliquod bonum in proximo suo qđ ipe ñ hȝ tal̃r tristat̃ ꝙ non curaret si nũq̃ȝ natus fuisset. qui uidẽs aliqđ bonũ in aliquo qđ nõ meret̃: credit ꝙ de⁹ sit acceptor ꝑsonaruȝ vel non habeat prouidẽtiam. qui videns se equari vl̃ supari in aliquo bono nõbil̃r ꝛ deliberate tristat̃ q꞉ sibi videtur ꝙ tale bonũ sit diminutio sui.

Odiũ ẽ pria filia iuidie. Qui cupit proximo notabile malũ. qui defert alicui odiũ mortale quotiẽscũqȝ recordatur cũ illo eodẽ aio delibato sẽp denuo peccat mortaliter.

Exultatio i aduersis proximi ẽ tertia filia. qui delibate letat̃ de nõbili malo proximi.

Afflictõ i prospis ẽ q̃rta filia

Detractõ est quinta filia. q sciẽter dicit malũ notabile qđ nõ est verũ ut infamet proximũ. qui audit malũ de aliquo ꝛ adiũgit plus dicens q̃ȝ audiuit ut ifamet eũ. qui malitiose negat bonum qđ audit de aliqui. vel tacet malitiose quod deberet cõfirmare. qui dic̃ bonũ alt̃i⁹ eccõ mala itentione ut tollat ei famã. qui etiã sine

mala itentione sed male gārru
lando dicit malū nōbile ꝗ ali/
quo quod ė falsū. qui maluz
notabile alicuiꝰ dicit ei qui ne
scit: unde potest sequi infamia
eiꝰ. etiam si hoc nō intendebat
maxime si ille cui dixit est gar
rulus. ⁊ māifestabit. q denunti
at ad curiaz ecclesiasticā vel ci
uilem malū alicuiꝰ pricipalit̄
cā infamandi. Qui de malo al
terius facit cautionem. qui
stat ad audiendū dicentē ma/
lū peccati mōtalis ꝗ alio sipro
pter suū stare ille talia dic̄ vl̄ ꝗ
liberate ei placet. Si stat ad
audiendū tales detractiones
de alijs: ⁊ credit ꝙ si r̄darguе/
ret detractorē taceret: sed stat
propter uerecundiaz vl̄ timo/
rem mundanū uel negligētiaz
si est prelatus: si ēt non est p̄la
tus suus et credit ꝙ sine scan/
dalo posset tollere illam detra
ctionē. qui proter timorem ali
quem esset dispositus facere
contra preceptuz dei.

Ira est peccatū mōtale sex
modis qui propter iraz cupit
aliquod cōtra honorē dei. qui
propter irē cupit nocere sibi
ipi notabiliter. qui ita irascitur
proximo ꝙ delibate cupit euz
puniri plus q̄z mereat̄. nec mo
uetur zelo iusticie sed appetitu
mali eius notabilis. qui ita ira
scitur ꝙ in casu necessitatis n̄
subueniret proximo.

Indignatio est pria filia ire
qui non uult parcē petēti veiā.
nec reddē actꝰ cōis ꝯuersatōis

Tumor mentis est secunda
filia. Clamor est tertia. qui
imoderate ⁊ cōfuse clamat mo
tus ex ira: si est ira mortal' vel
dat graue scādalū audientibꝰ

Contumelia est q̄rta filia. q
studiose dicit verba iniuriosa
ut iniuriet̄ ⁊ tollat honorē pro
ximi. vl̄ dicit verba ita turpia
ꝙ sunt ei ad magnum uitupiū
nisi sit ei subditus

Maledictio est quinta filia
qui maledicit deo vl̄ sāctis. qui
maledicit sibi vl̄ alteri cū inte
tōe ut eueniret illa maledictio
si sit uoluntas deliberata. Qui
etiam maledicit brutis i odiū
creatoris vl̄ damnū posessorū
suorum.

Rixa ė sexta filia. q insurgit
ꝯtra aliquem cū itētōe nocedi
ei notabilit̄ in corpore. Qui si
ne cā et periculo facit nōbilem
excessū in defēsiōe sua cum ani
mo maligno ⁊ odioso uindicā
di de agressore suo. Belluz seu
guerra reducit̄ ad rixā ⁊ ois i
iuria ꝑsonalis. Qui dat consili
um auxiliū uel fauorē ad bellū
iniustū. Qui occidit uel muti/
lat mēbrū: uel incarcerat: vel

fert uel uerberat ex iudiciū ordinariū ꝛ iustū: uel ex iustam ꝛ tēpatā defēsionē. l' ex bellū iustū l' ex cāuz iprouisū siñ clpa

Accidia ſm q eſt uitium ſpeciale importat tediū bonorum ſpūaliū. qui ita triſtaẽ ꝑ quancunqȝ cām q ratione conſenti ente vēit deliberate i honorez ꝛ faſtidium uel deteſtationem bonorum ſpiritualium

Malitia eſt prima filia accidie. qui deliberate deſpicit ꝛ deteſtatur bona ſpiritualia.

Blaſphemia in ſpm̄ ſāctum committitur. vi. modis. qui deliberate ſpectat gloriaȝ ſiñ meritis ꝛ remiſſionē peccatorum ſine indulgentia. qui delibate deſperat remiſſionem peccatorum faciendo penitentiaȝ. qui deliberate triſtatur de gratia fraterna. vȝ quia tedet eū q gratia dei creſcat in mundum qui deliberate impugnat veritatem agnitam fidei ut liberius poſſit facere ea que fides prohibet. qui deliberate obſtinatur in peccandi propoſito. qui delibate propōit nunq̄ȝ penitē

Rancor eſt ſecunda filia.

Deſperatio eſt tertia. qui deliberate deſperat credens q deus nunq̄ȝ debeat eū iuuare nec poſſit benefacere

Torpor circa obſeruationē mādatoꝝ. ē q̄rta filia et hȝ quatuor modos. qui ex ſola triſtitia dimittit aliquid neceſſariū ad ſalutem qui ex ſola pigritia ita tardat facē aliqd p̄ eptū q ex illa tranſgredit aliquod neceſſariū ad ſalutē. qꝛ ex delibatōne vel negligentia dimittit aliquod neceſſariū ad ſalutē.

Puſillanimitas eſt quinta filia ꝛ poteſt eſſe mortale. Rector ꝛ alius habēs offm̄ qui nō punit maleficos ſm ius et rationem: niſi deſiſtat rōne magni ſcandali vitandi. qui ſcit d certo peccatum proximi in quo ꝑſeuerat vl' diſpōit facere vl' credit firmiter q ſi admoneat eū deſiſtet: ꝛ non admoneat.

Euagatio mētis eſt ſexta filia que aliq̄ñ ē pc̄m mortale.

Auaritia tribus modis committitur. In acquirendo. cōſeruando ꝛ utēdo. qui ita appetit diuitias q omni modo querit eas: quando talis appetitus ē in actu. qui per aliquem modū particularem contra legem diuinam uel humanaȝ querit diuitias per furtum. uſuraȝ. ludū ꝛc. etiam ſi tantum hoc deliberet. qui tenet diuitias alterius nōbiliter ꝛ ſciēter ɔtra uoluntatē ſuā ſtat ɔtinue in pccō mortali: et ſemper quando recordat ꝛ firmat ſe propoſito non reſti

tuendi. qui plus amat diuitias q̄z d ū in cuius signum parat⁹ esset facere cōtra aliquod pre/ceptum q̄z prodere eas qñ tal' casus eueniret. q est ita tenax q̄ propt nō expendere sicut dz ⁊ potest pmittit se discurrē in magno discrimie corporis sui vl' familie sue: vel in magno in conu nienti conditionis sue: ⁊ h⁹ fac cā thesaurizādi diuitias

¶ Prodigalitas est uitiū ↄtrariū auaritie. q nōbilit dissipat opes suas i ↄuiuijs: hastiludiis ⁊ pompis ⁊ cetera excessiue.

¶ Auaritie septem sunt species Sionia sēp ē pcc̄z mortale ⁊ q ē medi⁹ in cōmittendo eam. Sacrilegium cōmittitur trib⁹ modis. qui inicit manus uiolētas ⁊ iniuriosas in personam r̄ligiosam vz uerberando ⁊ cetera. qui aufert aliquid de loco sacro uel frāgit fores uel murz vel effundit ibi sanguinem: vel cōmittit ibi r̄pia. l' eripit ide aliquid uiolenter: uel ludit: ul' cōrizat. qui abutitur sacrament̄ uel aliquid aliud ad qd̄ sunt institutata: ⁊ maxime per incantationes ⁊ alia dyabolica. qui dat de oleo sācto vel chrismate cā ponendi ad plagas. qui cōicat principaliter propter sanitatez qui dicit missam principaliter propter elemosynaz. Clericus qui vtitur aliquo proprio ordinis sui existens in peccato mortali nisi forte baptizādi i cā necessitatis.

¶ Iniusticia est tētia spēs auaritie. Dominus qui aufert opes sui vasalli. siñ iusta causa quando etiam imponit exactōnes subditis. sup a illud quod volunt statuta terre uel imponit nouas gabellas siñ magna causa ⁊ utilitate reipublice. q̄n do ēt colligit qp exactōes suas ⁊ tam̄ ñ facit id pro quo statuta sūt dari. vz ñ defendit patriaz nec tenet eā securā ⁊ uias ei⁹. q mouet guerrā iiustā: oē dānuz qd̄ fit pti tenet restituere. qui dat sniaz iniquā siue per ignorantiā crassā siue p malitiam qui mouet litē scient iniustam ⁊ q ↄtraius cū ↄscia ē i ea aduocat⁹ procurator uel testis.

¶ Rapia ē q̄rta spēs auaritie. q uiolēt ⁊ scient r̄cipit res aliēas ipo c⁹ cūst sciēte sic faciūt depdatores.

¶ Furtū est qnta spēs auaritie q furat rē nōbilē l' puā cū uoluntate ⁊ itētōe āpli⁹ furādi si possz q r̄tiū pro se rē alienā ⁊ nōbilē quā iuēit ⁊ ñ expōit cā ita q̄ ex pte sua ñ r̄mancat qn hēat ille cuius est.

¶ Usura ē. vi. spēs ⁊ ē sp pecm̄ mōrtle i eo q rapit eā. q accipit

usuram ut faciat inde rem pec cati mortalis.

¶ Turpe lucrum est septia spe cies. Qui facit lenocinia prop ter pecuniam et qui est medi⁹ in committenda luxuria prop ter pecuniam. Qui facit mercā cias non aliquo bono respectu nisi causa thesaurizandi ⁊ coa/ dunandi diuitias constituens ibi finem suum. Qui facit artē illicitā vȝ rerum quarum usus communiter est peccatum: ut puta taxillorum: uel balistarũȝ vel prohibitam sibi ut clericus mercātiā. Qui acquirit ꝑ ludū vel buffonariam in casibus il licitis. Qui ludit marie ad lu/ dū fortuitum ꝑꝑ auariciā. Qui vendit taxillos vl' balistas idif ferenter omnibus: sciens ꝙ ali qs utitur eis ī pccō mortali.

¶ Immūia est prima filia aua/ ritie. Qui scit extremam neces sitatem proximi ⁊ potest ei sub uenire: si non subuenit secun/ dum ꝙ potest. Qui scit extre/ mam necessitateȝ proximi cui si non subueniatur secutura est mors cōporalis vel spiritualis Medicus qui scit ꝙ infirmus non visitatur ab aliis propter paupertatem. si non uisitat eū ⁊ medeatur. Aduocatus qui scit litem iustam pauperis ñ habentis qui defendat eum. et credens se posse defendere et liberare et non facit

¶ Inquietudo mentis est se cunda filia. Qui ponit finē suum in diuitiis: ⁊ inquietatur plus illas amando quam salu tem suam. Qui propter diuiti as dimittit necessaria ad salu tem.

¶ Proditio est tertia filia Qui prodit hominem. ciuitatē vel castellū: dādo ī man⁹ īimi coꝝ nisi faciat zelo iusticie tol lendo de manibus tyramni: ⁊ dando uero domio.. Qui po nit se cum aliquo tyrāno ad te nendum aliqua contra volūta tem ueri domini. Qui reuelat tractatus ⁊ secreta domini ini micis.

¶ Fraudulentia est quarta fi lia ⁊ committitur tribus mo dis. scilicet in quantitate quali tate ⁊ substantia. In quantita te male ponderando: mensurā do ⁊ appreciando. In qualita te malam rem pro bona dādo vel rem vnius qualitatis pro alteri⁹. In sb̄a vnā rē pro alia dādo sicut aquā pro vino. Qui sciēter ⁊ nōbilit decipit i emen do vel uēdēdo vl' ēt tm̄ i itētōe Qui rem uendit q̄ hȝ occultuȝ defectū ita ꝙ emptor ñ poterit uti ea nisi cū ꝑiculo: ⁊ nō maīfe stat defectū

Fallacia ē quinta filia. Mēdacium ē sub fallacia ⁊ est triplex. scilicet pernitiosū iocosū ⁊ officiosum. Qui seriose dicit mendacium in his que sūt fidī vel bonoꝝ moꝝ. Qui dicit mēdaciū in iudicio qñ proceditur ꝫm ordinē iudiciarium uel predicator qui i predicatiōe dlibe rate dicit mendaciū. Doctor cuiuscūq; facultatis qui delibe rate dicit mendacium und sequi potest damnum notabile. vel aiabus vel corporibus. Qui iocando vel ābulādo dicit mēdaciū unda sequitur magnū scandalū. qui promittit alicui rem notabilē cū intētione obsuandi p⁹ modū. nulla causa impediente non obseruat.

Periuriū ē sexta filia ⁊ habet tres modos. s. iurare mendaciū iurarē facē pccm̄ vl ipedi turum maioris boni. ⁊ iurarē vane ⁊ inhoneste. qui iurat mendacium sciēter quocūq; modo Qui iuramēto affirmat id ꝙ q° dubitat. qui iurat facere rem peccati mortalis. ⁊ non facere rem que ē magne vtilitatis q° ad animam. qui iurat facerē id qd non intendit obseruarē. qui non obseruat id quod iurauit obseruare ⁊ pōt. qui per cōtēptum iurat vane ⁊ inhōeste. qui inducit aliquem ad iurandū credens ipm̄ iuraturum eē mēdacium. q adiurat aliquē si itēdit eum necessario obligare i cut obligat seipm̄ quādo iurat si talis non est ei subdit⁹ aliq° mō vel i eo in quo piurat eū. Qui cōiurat demones ut sciat ab eis aliquid.

Violentia ē septia filia. qui precipit vel psulit vl quomō cū q; inducit depredari. qui recipit latrōes vl coꝝ furta. propꝫ qd illi pseuerāt i malo. qui hēt ratam rapinam factā noie suo Qui vidct facere dpredationē ⁊ tacet vbi loquēdo posset eam impedirē sine scādalo. qui scit dpredationē factam ⁊ nō manifestat eam cū possit sine suo dāno. vel sine maiori pe iclo alio rū vbi si manifestasset talis res impediretur. Rector qui scit dpredatores et non facit eis resistentiam cum debeat ⁊ possit sine periclo vite sue. Qui emit rem quam scit vl dubitat esse depredatam solummodo pro vtilitate ⁊ lucro suo ⁊ non multum ea indigendo.

Gula ꝯmittitur gnq; mōis. Qui diebus ieiunii cōedit multum ante horam debitam sine causa rationabili. qui supra id quod requirit natura et conditio sua vtitur cibis nimis delicatis ñ aliquo bono respectu

finē sibi cōstituēdo. Qui vtitur
cibis multum nutritiuis ⁊ cali
dis causa luxuriādi extra ma/
trimonium. qui comedit putās
ꝙ debeat sibi facere magnum
nocumētuz. nec cessat propter
delectationem gule. qui credit
vel multum dubitat ꝙ tale co
medere debeat eum inducere
in vitium luxurie ⁊ tamē come
dit. Qui tantum bibit ꝙ mani
feste inebriatur. qui tm̄ bibit ꝙ
probabiliter dubitat incurrer̄
ebrietatē. ⁊ exponit se periculo
Qui dat alij cām iebriandi ēt
si faciat causa solatij. q hēt ap/
petitum gule ita inordinatum
causa aliquē cibum ꝙ propt̄ co
medere eū paratus est facer̄ cō
tra aliquod preceptū. qui pōit
quasi totum studiū suum ⁊ cu/
rā causa exquisitam probatio
nē ciborū finez sibi cōstituēdo.
¶ Ebetudo mentis est prima
filia gule. qui propter carnalia
ita ingrossatur ⁊ fastidit spiritu
alia ꝙ dimittit cōsiderationez
⁊ noticiam necessarioꝝ ad sa/
lutem. qui propter nimiam cō
mestionem ⁊ potationem ha
bet ita grossatum intellectum
ꝙ non potest dare bonum iu/
dicium vel cōsiliuz de re alicu
ius importantie sicut officium
suum requirit.
¶ Inepta leticia est secunda fi
lia. qui ita dat se inepte ⁊ uane
leticie ꝙ mens recedit totalit̄
a deo deliberate.
¶ Multiloquiū est tertia filia
qui infra comestionez vt solet
vel etiam extra dic̄ verba in d̄
risionez aliorum si per illa ver
ba intendit notabiliter displi/
cere alicui. ⁊ tñ credit ꝙ aliqs
trahat ea ad iniuriam. ⁊ verba
ip̄a sunt sufficientia. qui dic̄ ta
lia uerba derisoria taliter ꝙ ip
se retrahat aliquem a proposi/
to bene faciendi.
¶ Scurrilitas est quarta filia.
qui per scurrilitatez facit gest⁹
⁊ actus ita tristes. ꝙ sunt suffi/
cientes prouocare alios ad lu
xuriam. vel si hoc intendit de
actibus suis
¶ Inmundicia est quinta filia
qui studiose comedit propter
delectationem gule intēdens
p̄ea euomere. qui euomit studi
ose ut iterum possit comedere
propter delectationez gule nul
la alia bona causa. qui nimiuz
comedit vl' comedit calida ad
hunc finem ut possit habē pol
lutionē quocūqz modo ēt prop
ter sanitatem tm̄. qui propt̄ de
lectationem luxurie ē delib'ate
cōtentus se habuisse corruptio
nem siue i uigilia siue i somno
Corrizare saltare ⁊ cetera ĩ du/
cuntur ad inepta leticiam. q

talibus intedit provocare alios ad luxuriaz vel philocaptionē extra matrimoniū. qui talia facit propter vanā gloriā que sit peccatū mortale. qui in his habet tantā delectationē que ēt si esset cōtra preceptum dei vel quando inde rueret quis mortaliter. non tamen desisteret. qui facit tales gestus aut dicit talia verba q̄ est sufficiens causa peccati mentibus debilium qui corizat in ecclesia. Uel persōa ecclesiastica in presētia maxime secularium.

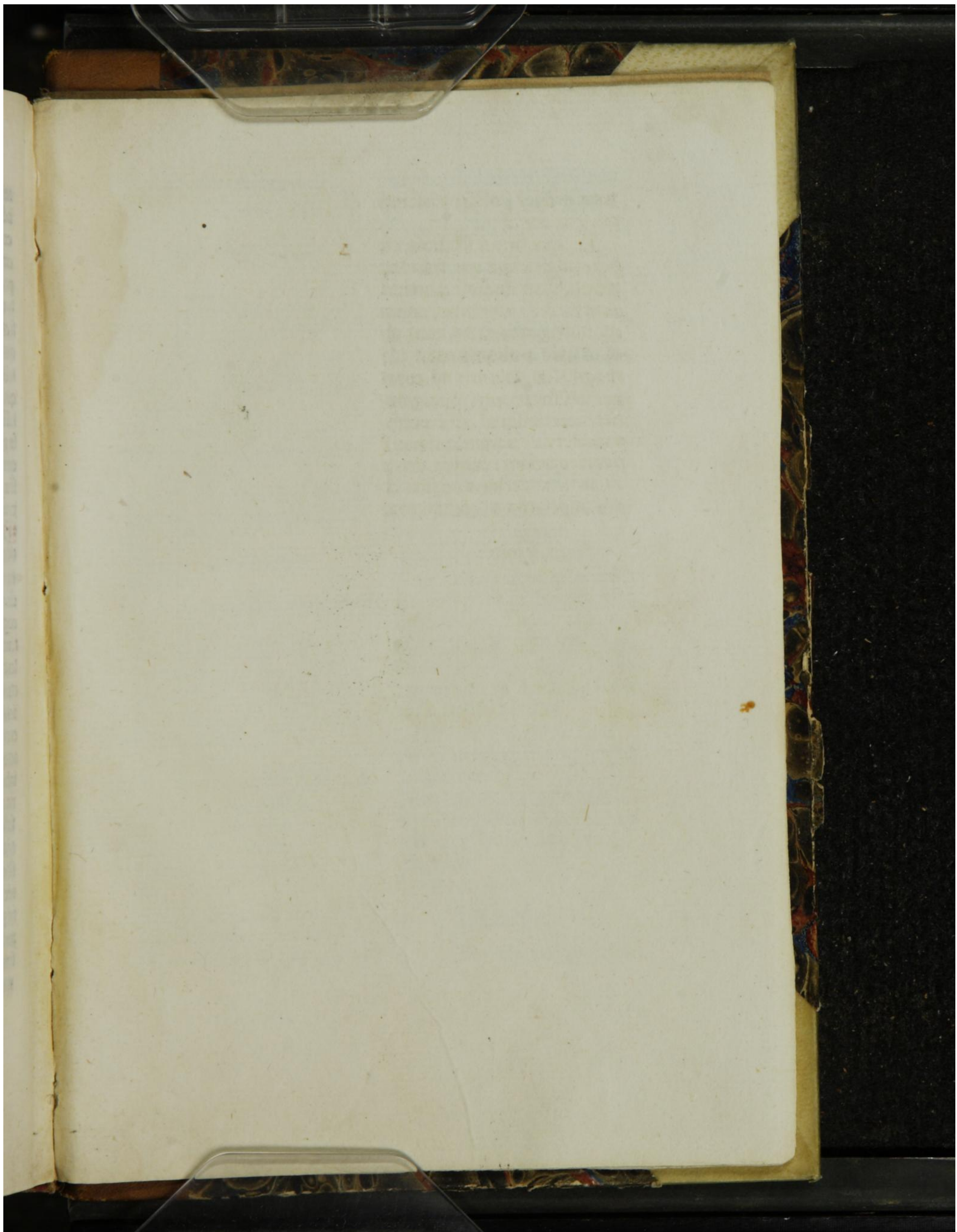
¶ Luxuria quatuō mōis ɔmittitur. scilz cogitatiōe loquēdo tangendo absqz actu luxuriandi. ⁊ in ipō actu cōpleto. q hēt cogitationem carnalem ⁊ ē cōtentus habere ⁊ non curat repellere eam propter delectationē etiam si deliberet non cōmittē actum. qui habet cogitationē carnalem ⁊ deliberat vēire ad actum ex̄ matrimoniū. qui dic inhonesta taliter q̄ inde incurrit aliquis peccatum mortale sufficienter etiam si hoc non intēdebat. qui ēt nō loqtur mltū ihoneste. sz tn̄ talia dic vel taliter q̄ inde ruit aliqs sufficient in peccato mortali. qui tāgit vl permittit se tāgere partes inhōestas. vel pect⁹. vel uisum vl manus. vel alias partes propt delectatonē luxurie ex̄ matrimoniū. qui ēt in matrimonio facit morā in talibus cōtactibus nō intēdēs propt hoc veire ad actum matrimonij. sz finire i eis delectationem suam.

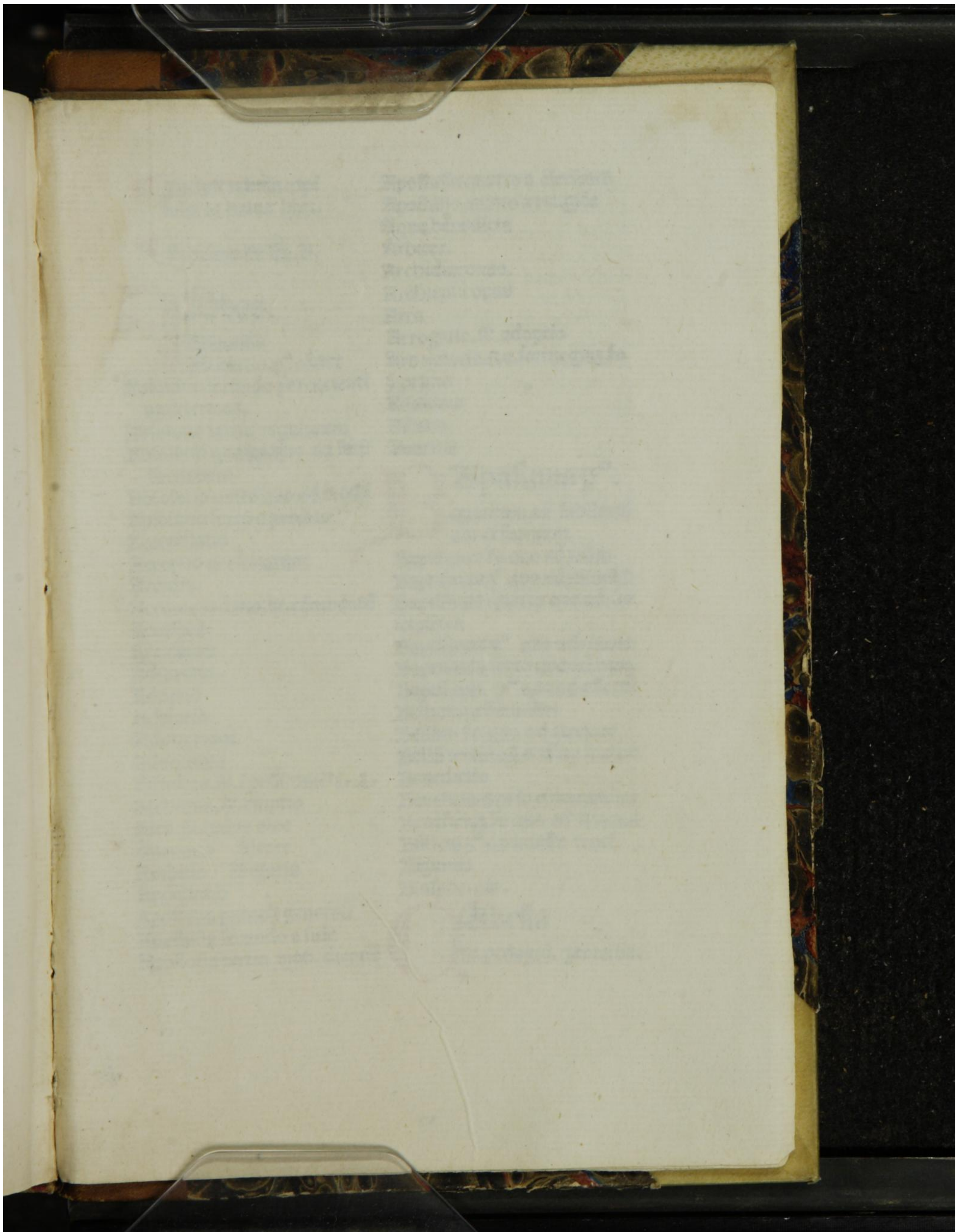
¶ Fornicatio stuprum raptus adulteriū icest⁹ sacrilegiū mollities sodomia cōtra naturā bestialitas in mr̄imonio ɔmittit mltis modis peccm̄. vz q⁹ ad ɔtrahendū mr̄imoniū quo ad mōum quo ad itentionē q⁹ ad tēpus. qui ɔtrahit scient i casu vetito sin̄ dispēsatōe ubi pōt dispēsari. qui ɔtrahit nullo presēte. qui celebrat nuptias i tēpr̄ vetito. q nō facit publicari mr̄imōniū ɔtrahēdū ubi ē tal lex vl ɔsuetudo. q frāgit sponsalia ex̄ casū a legib⁹ ɔcessū. q vtit actu mr̄imōij ex̄ locū nāle. q vtitur actu mr̄imonij non mō hūano nālit vsitato. ⁊ hoc propt maiorē delectationē nō i casu necessitatis. q sin̄ iusta rōne negat debitū. tal r q̄ ide ḡuit scādalizat q cū vtit actu mr̄imōij h3 ymaginatōez cū itētiōe dlibata stādi cū alia psōa. Dū aliq̄ ptium mr̄imōij ē i adultio publico si alia ps ei ɔbitū rddat sciens; ordiatione ecclie. i. q̄ n̄ dz rōdē si alia ps q̄ n̄ ēi adultio silr querat debitum nisi hoc faciat cā rmediādo. q vtit actu mr̄imōij

dum mulier patitur mẽstruo
ſm quoſdam.
¶ Tẽptare deum ſtudioſe eſt
peccatũ mortale. qui ſcandali
zat aliquem ſtudioſe ſi intẽdit
eum facere ruere in peccatum
mortale. qui facit vel dicit ali
quid ſciẽs ꝙ aliquis capit ide
magnũ ſcandalum: ⁊ nõ curat
nec deſiſtit propter hoc. quo/
uet facere aliquid qđ ẽ pccm̃.
⁊ implet tale uotum. qui non ſ
uat iura iuſta ⁊ rõabilia extra
caſus bene declaratos ſiue et
am diſpẽſatos vł cõmutatoſi

¶ Finis

¶ Incipit tabula capi tulorũ huius libri.

¶ Et primo de lr̃a. A.

ABbas.
Abbatissa
Absolutio. p° cõiter
Absolutio secundo percucienti um' clericos.
Absolutio tertio regularum
Absolutio quarto quo ad satis factionem
Absolutio quito quo ad modũ
Absolutio sexto a peccato
Acceptilatio
Acceptio personarum
Accidia.
Accommodatio. R. cõmodatũ
Accusare
Accusatus
Adiuratio
Adoptio
Adulatio
Adulterium
Aduocatus
Affinitas. R. i pedimmẽtũ. 4.
Alchimia. R. emptio
Alea. R. ludus alee
Alienatio Altare
Ambitio Angaria
Appellatio
Apostasia primo i generali
Apostasia secundo a fide
Apostasia tertio inobedientie
Apostasia quarto a clericatu
Apostasia quinto a religiõe
Aqua benedicta
Arbiter.
Archidiaconus.
Archiepiscopus
Arra
Arrogatio. R. adoptio
Ars notoria. Ru. sortilegiũ s°
§. primo
Assasinus
Astutia.
Auaritia

BAptismus p°.
quantum ad substantiam et formam
Baptismus s° quo ad mãm
Baptismus 3° quo ad ministrũ
Baptismus quarto quo ad suscipiẽtes
Baptismus v° quo ad tẽpora
Baptismus sexto quo ad ritũ
Baptismus 7° quo ad effectũ
Bellum. i. cõmuniter
Bellum s° quo ad clericos
Bellũ tertio qd ecclias iuoluit
Benedictio
Beneficium prio communiter
Beneficiũ s° quo ad fructus
Bñficiũ 3° qñ iniuste tenet
Bigamia
Blasphemia.

CAbella
R. pedagiũ. Itẽ tallia.

Tabula abreuiaturarum.

Ac.accursius
Al.Albertus
Ala.Alanus
Albri.Albricus
An.Antonius de butrio
An.Angelus de pusio
Auten.Autentica

Ar. Argumẽtũ vel argumẽto Ravẽna
Archi. archidiaconus
Az. Azo
Ber. Bernardus gloſator de-cretalium
Bar. Bartolus Bal. Baldus
Bartho. Bartholomeus gloſator decreti
C. Codice
c. capitulum. ſeu capitulo. vel capituli. vel centum
Cy. Cynus
Con. Confeſſor. vel cõcordat. vel concordant
Conſe. Conſecratione
Dy. Dynus
Dis. diſtinctione
Eo. eodẽ titulo. vl' capit'o. vl'. §
Ea. eadem lege. ſeu diſtinctione. ſeu cã uel queſtiõe
Ex. extra decretum. in decretalibus. ff. digeſtis
fi. finali. vel in fine
Glo. Gloſa
Goff. Goffredus
Her. Hermãnus
Hoſti. Hoſtienſis
Hug. Hugolinus
i. prima. vel. i. ideſt
ĩ. infra
Inſti. Inſtituta
Inno. Innocentius
Ja. de are. Jacobus de arena
Jo. Joannes gloſator decreti
Jo. an. Joãnes andreas
Ja. Jacob9 de beluiſo. vel de

l. lege Li. libro
Lau. Laurentius
Nõ. nota. vel notat ſeu notatur
Op. opinio
Pe. Petrus
pl't. per[?]ultimo
Pla. Placentinus
q. queſtiõe
Ray. Raymundus
R. rñdeo vel reſpõſio. vl' regre
s. ſcilicet
ſe. ſequenti uel ſequentibus
s̃. ſupra
Sũ. ſũma. & in dubio intellige de ſũma confeſſorum
Tancre. Tãcredus
Ti. titulus. vel titulo
Tho. Thomas
Ul. U[?]dricus
Guil. Gulielm9. ſ. gloſator Ray aliter Guilielmus
Guil. durã. Gulielmus durãti
Vin. Vincẽtius
§. paragrapho. ſeu pagraphus vl' paragraphi. ſeu pagraphis

¶ Explicit ſũma piſana edita per venerandum patrem fratrem Bartholomeum de piſis almi ordinis predicatorum. Impreſſa Venetiis p Nicolaũ girardenguz de nouis. 1481. die. xij. mensis Maij Ad laudem illius qui regnat trinus & vnus in ſecula

